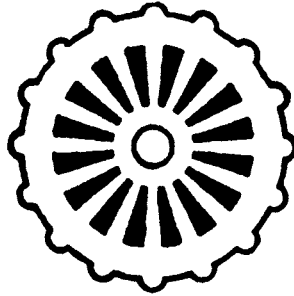

බුද්ධාචාර්ය ක්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 12

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

03 වන ග්‍රන්ථය

දීඝනිකාය

තෘතීය භාගය

පාචික වගීය

අගගමභාපණ්ඩිත

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක

මහාසථවිරපාදයන් වහන්සේ

විසින් කරනලද

සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුක්ත යි

මු: ව: 2557

ක්‍රි: ව: 2013

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 12

The Third Book in the
Suttanta-Pitaka

3

DĪGHA-NIKĀYA (III)

With the Sinhala translation by

**The Venerable Aggamahāpandita
Balangoda Ānanda Maitreya Mahā Nāyaka Thera**

Published by

Dharma Chakra Child Foundation

Rerukana Road, Veedagama, Bandaragama -12530, Sri Lanka

Tel: +94 38 2291771, Fax: +94 38 2291253, website: [http:// www.samadhi-buddha.org/](http://www.samadhi-buddha.org/)

Co-published, printed and donated by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F, 55 Hang Chow South Rd. Section 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: +886 2 23951198, Fax: +886 2 23913415

Email: overseas@budaedu.org; Website: [http:// www.budaedu.org/](http://www.budaedu.org/)

B.E. 2557

C.E. 2013

සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව නැවත මුද්‍රණය කිරීම.

බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් හැඳින්වීම සඳහා අනාදිමත් කාලයක සිට විවිධ යෙදුම් යොදා ගෙන ඇත. ධර්ම, ධර්ම-විනය, බුද්ධ වචන, පාවචන බුද්ධානුසාසන ආදිය මින් සමහරකි. දුර්වල - විනය වැනි යෙදුම් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම යොදාගෙන ඇත. මේ ධර්ම විනය අඩංගු වී ඇත්තේ ත්‍රිපිටකයෙනි. පිටක යන්න කුඩය, භාජනය යන අරුත්වල පාලි හා සංස්කෘත යන භාෂාවන් හි යෙදේ. සංස්කෘත භාෂාවෙන් ත්‍රිපිටක නැතහොත් පාලි භාෂාවෙන් තෙපිටක යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ එවන් පිටක තුනකින් සමන්විත එකතුවකි. පාලි ත්‍රිපිටකය බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ඉගැන්වීම් අඩංගු පැරණිතම මූලාශ්‍රය වශයෙන් ථේරවාද සම්ප්‍රදාය මගින් පිළිගනු ලැබේ.

වීරාගත ථේරවාද සම්ප්‍රදාය වන්නේ ත්‍රිපිටකය බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසක් ගතවුණු පසුව මහා කස්සප මහා රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් අපාතගත්‍ර මහරජතුමන්ගේ ප්‍රධාන දායකත්වයෙන් රජගහ නුවර වේහාර පර්වත අසබඩ සප්තපර්ණි ගුහාවෙහි පන්සියයක් මහරහතන් වහන්සේගේ සහභාගිත්වයෙන් පැවැත්වුණු ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවේ දී සථිකධායනය කොට අනුමත කෙරුණු බවයි. මෙම ත්‍රිපිටකය සමන්විත වන්නේ විනය පිටකය, සූත්ත පිටකය හා අභිධම්ම පිටකය යන පිටකතුයෙනි.

මෙසේ ප්‍රථම සංගායනාවේදී ඊට සහභාගී වුණු මහා රහතන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේලා විසින්ම ඒකමතිකව පිළිගනු ලැබුණු ත්‍රිපිටකය එතැන් පටන් රහතන් වහන්සේලා කණ්ඩායම් මගින් මුඛ පරම්පරාවෙන් පවත්වාගෙන එනු ලැබුණු අතර, ඉන් වසර සියයකට පසු කාලාශෝක රජු දවස විශාලා මහනුවර පැවැත්වුණු දෙවන ධර්ම සංගායනාවේ දී හා ඉන් අනතුරුව ධර්මාශෝක රජු සමයේ දී පාටලී පුත්‍ර නගරයේ දී පැවැත්වුණු තුන්වන සංගායනාවේ දී ද සථිකධායන කොට අනුමත කරනු ලැබිණි.

මිහිඳු මහා රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛව ධර්ම දූතයන් වහන්සේලා විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන එනු ලැබුනේ මෙලෙස සංගීති තුනකදී සථිකධායනා කරනු ලැබ, අනුමත කෙරුණු ත්‍රිපිටකයයි. ශ්‍රී ලංකාවේ දී ද අභිණ්ඩව මුඛ පරම්පරාවෙන් පවත්වාගෙන එනු ලැබුණු සම්මා සම්බුද්ධ දේශනාව අඩංගු ත්‍රිපිටකය ක්‍රි.පූ. පළමුවන සියවසේ අගභාගයේ දී පමණ වළගම්බා රජු දවස මාතලේ අළුවිහාරයේ දී ගුන්ථාරූඪ කෙරුණු බව වංස කථාවල දැක්වේ. දැනට භාවිතයේ පවතින පාලි ත්‍රිපිටකයට පාදක වී ඇත්තේ මෙලෙස මහා සංඝරත්නය විසින් ජීවිත පූජාවෙන් ඇප කැපවී නිර්මලව සුරක්ෂිත කොට ගෙන ආ මේ ත්‍රිපිටකයයි.

ත්‍රිපිටකයේ විනය පිටකයට මහා විභංග හා භික්ෂුණී විභංග යන දෙකොටස අඩංගු සූත්ත විභංගය ද, මහා වග්ග හා චුල්ලවග්ග යන දෙකොටස අඩංගු ඛන්දකයන් ද පරිවාර නම් කොටස ද ඇතුළත් ය. විනය පිටකයේ ගොනු කොට ඇත්තේ භික්ෂු-භික්ෂුණී වර්ගව සකසා ගැනීමට අදාල නීති මාලාවන්ය.

ධර්මය අතින් ඉතා වැදගත් වන්නේ සුත්‍ර පිටකයයි. මෙයට දීඝනිකාය, මජ්ඣිමනිකාය, අංගුත්තර නිකාය සහ බුද්දක නිකාය අයත් ය.

සූත්ත පිටකයේ අඩංගු ධර්මයේ සාරය ඉතා ක්‍රමවත්ව ඉදිරිපත් කරමින්, විශ්ලේෂණය කොට අර්ථකථන ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ අභිධර්ම පිටකයෙනි. ඊට ධර්මසංගීති, විභංග, ධාතු කථා, පුන්ගලපඤ්ඤත්ති, කථාවත්ථු, යමක, පට්ඨාන යන ග්‍රන්ථ හත ඇතුළත් ය.

මෙම සම්පූර්ණ ත්‍රිපිටකය අද අපට ඉතිරිව ඇත්තේ පුරාණයේ වැඩි විසූ මහා සංඝරත්නය අප්‍රතිහත ශෛරියයෙන් හා ඉමහත් කැපවීමෙන් එය සුරක්ෂිත කොටගෙන, ඉමහත් වෙහෙස දරා පුස්කොළ පොත්වල

ලේඛන ගතකොට ප්‍රවලිත කිරීමේ හේතුවෙනි. විනයධර - ධර්මධර පුරාණ මහා සංඝඥා වහන්සේලා අනුව යමින් වත්මන් මහා සංඝඝීතාවරයන් වහන්සේලා ද ත්‍රිපිටකය ආරක්ෂා කොට ප්‍රවලිත කිරීමේ කාර්යභාරයට උරුන් හේතුවෙන් ත්‍රිපිටකයෙහි පාලි පෙළ හා එහි සිංහල අනුවාද සකස් කොට පළ කිරීමට අවස්ථාව උදාවීම ධර්මලාදී සැමගේම භාග්‍යයක් බව අමුතුවෙන් කිවයුතු නැත. මුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා නම් ශීර්ෂය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් මුද්‍රණය කොට පළ කරන්නට යෙදුණු සිංහල අනුවාදය සහිත මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව පිටපත් අවසන් වී උූන් බොහෝ කලක් ගත වී ඇත.

මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ ලබා ගැනීමට ඉමහත් ආශාවෙන් විශාල පිරිසක් සිටින බව අපට දැනගන්නට ලැබුණි. ත්‍රිපිටකය වරාත් කාලයක් පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු යෙදීමත්, දැනම ලැදී සැදැහැවත් ගිහි පැවිදි දෙපිරිසගේම ධර්මාවබෝධය සහ ධර්මසංවේගය සඳහා ත්‍රිපිටකය ප්‍රවලිත කොට සුලභ කිරීමත් වර්තමාන මහා සංඝඝාවහන්සේ මත අභිචාර්යයෙන් ම පැවරෙන භාරදුර වගකීමකි. වත්මන් සමාජය දෙස බලන විට මෙවන් කර්තව්‍යයක අවශ්‍යතාව වඩා ඉස්මතු වී පෙනෙන බව කානටත් පැහැදිලි වනු ඇත.

නොයෙකුත් විද්වත් බෞද්ධ පිරිස් සමඟ කතා බහ කිරීමේදී අපට ඒත්තු ගියේ මෙම අවශ්‍යතාව සපුරාලීමට ගතයුතු ඉතා ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ගය නම්, දැනට ලබා ගැනීමට නොහැකි මුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලාව නැවත මුද්‍රණද්වාරයෙන් පළ කිරීම බවයි. මෙම අභි විශාල කර්තව්‍යය සඳහා මාගේ කාරුණික ඉල්ලීම අනුව තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනම ඉදිරිපත් වීම සැදැහැවත් සිංහල පාඨකයින්ගේ මහත් භාග්‍යයක් බව අපේ හැඟීමයි.

මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ උකන්දුවෙන් පරිශීලනය කිරීම මගින් ධර්මඥානය වර්ධනය කර ගැනීමට මෙන්ම ධාර්මික ජීවිත සකසා ගැනීමට ද සැදැහැවත් ඔබ සැම උත්සුක වනු ඇතැයි සිතමි.

නෙරැවන් සඵණ්ඩ.

බෝදාගම වන්දිම නායක ස්ථවිර

තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක තායිපේ ශ්‍රී රතනපෝති ජේරවාදී බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානාධිපති බණ්ඩාරගම ශ්‍රී ලංකා ධර්මචක්‍ර ප්‍රමා පදනමේ නිර්මාතෘ රත්මලාන ශ්‍රී විජයාරාම විහාර වාසී

ශ්‍රී ලංකා ධර්මචක්‍ර ප්‍රමා පදනම,
විද්‍යාගම,
බණ්ඩාරගම.

2557

2013

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව නැවත මුද්‍රණය කොට නොමිලේ

බෙදා හැරීමේ මහා පුණ්‍ය කටයුතු

ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවේ කථානායක

වී.ප.මු ලොකුබණ්ඩාර මැතිතුමාගේ ඉල්ලීම පරිදි

තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක

ආචාර්ය බෝදාගම චන්දිම නාහිමියන්ගේ අනුශාසනා පරිදි

තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනම

මගින් බුද්ධ වර්ෂ 2549 (ක්‍රි. ව. 2005) දී ආරම්භ කරන ලදී.

මෙම මහා පුණ්‍ය කටයුතුවේ දී ඉත සිතින් කටයුතු කළ පහත සඳහන් මහා සංඝරත්නය හා
ලපකාරක පිංචතුන් විශේෂයෙන් සිහිපත් කරමු:

- * පූජ්‍ය අත්තුඩාවේ ඤාණානන්ද නාහිමි
- * පූජ්‍ය කන්ඩක්කුලමේ ධම්මකිත්ති නාහිමි
- * ආචාර්ය පූජ්‍ය පල්ලේවෙල සාරද හිමි
- * ශාස්ත්‍රවේදී පූජ්‍ය කුමුක්වැවේ පඤ්ඤාකිත්ති හිමි
- * දර්ශනපති පූජ්‍ය කරගහලල්පත සුගතනන්ද හිමි
- * ශාස්ත්‍රපති පූජ්‍ය නාගොඩ අමරවංශ නාහිමි
- * ශාස්ත්‍රපති පූජ්‍ය මඩපාත ධම්මසාර නාහිමි
- * පූජ්‍ය බඩරැන්දේ ධම්මසිරි හිමි
- * පූජ්‍ය පානදුරේ පසන්න හිමි
- * මිලිනා සුමතිපාල මැතිණිය
- * ජගත් සුමතිපාල මැතිතුමා
- * ආචාර්ය ප්‍රණීත් අබේසුන්දර මහත්මා
- * දොස්තර අරුණ රබේල් මහත්මා
- * සුපිත් මොහොර්ටි මහත්මා
- * රංජිත් අමරසිංහ මහත්මා
- * ගාමිණී කාරියවසම් මහත්මා
- * අධිනීතිඥ චන්ද්‍රාස සූරියාරච්චි මහත්මා
- * ආචාර්ය සෙනරත් විජේසුන්දර මහත්මා
- * මහාචාර්ය චන්ද්‍ර වික්‍රමගමගේ මහතා
- * සිරිසේන සේරත් මැතිතුමා
- * විල්ප්‍රසාද් අබේවර්ධන මැතිතුමා

ධියලු දෙනාට හත්තනුගේ ආශීර්වාදයෙන් ධර්මානුකූලව පැහැදිලිව ප්‍රභවනා කරමු.

සුභගන්ධපිටකේ
දීඨනිකායො
3. පාඨිකවග්ගො

සුත්තාන්ධපිටකයෙහි
දීක්ඝගීය
3. පාඨික වගීය

**“තරාගතපපවෙදිකො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවටො විරොචති,
නො පටිච්ඡන්තා.”**

**“මහණෙනි, තරාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද ධර්මය
හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුණේ නො ම බබලයි.”**

(අභිභූතකරනිකාය, තිකනිපාත - භරණ්ඩුවගහ, 9 සූත්‍රය)

ප මු න CONTENTS

සංසාරක නිවේදනය	xxi
ත්‍රිපිටක සමපාදක මණ්ඩලය	xxiii
සංඥපනය	xxv
සංකේත නිරූපණය	xxvii
පාලිභෝධිය	xxix
විෂයසූචිය	xxxi
පෙළ හා පරිච්ඡිතය-		2-545
භාජාදිපාදසූචි 547-550
සඤ්ඤනාමානුකකමණිකා 551-552
විසෙසපදනුකකමණිකා 553-582

සංසකාරක නිවේදනය

ත්‍රිපිටක ප්‍රචචනයෙහි සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් කෙරෙහි පළමුවැන්න වූ දීඝනිකායෙහි පාචිකවර්ග සංලක්ෂිත වූ මෙම තෘතීය භාගය බුද්ධඡයනී ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි නවවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

දසබල ගුණගණපරිදීපක සූත්‍රයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ දීඝාගමවරය සිංහල භාෂායෙන් තබන ලෙස ලඛකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ අභ්‍යමහාපණ්ඩිත බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ධර්මාචාර්ය විසින් ගමනේ වූ දීඝනිකාය සිංහල පරිවර්තනය මැනවින් සපුරා නිමහම් කළහ. එහි ශීලසකන්ධවර්ග ලක්ෂිත ප්‍රථම භාගය 1962 දී ද, ද්විතීයභාගය වූ මහාවර්ගය 1976 නොවැම්බර් මාසයේ දී ද මුද්‍රණය වී ඇත. අවසාන පාචිකවර්ගයෙන් යුත් මෙම තෘතීයභාගය නොසිතූ පමණ ඉක්මනින් මෙසේ මුද්‍රණය කරවාලන්නට අවසාව සැලැසීම භාග්‍යයක් කොට සලකමිහ.

ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාදය විභවිද්‍යාලයෙහි කලක් උපකුලපතිව සිටි ආනන්දමෙත්‍රෙය මහාසථවිරපාදයන් වහන්සේ සමඟ ලඛකා අමරපුර මහානිකායෙහි ප්‍රථම මහානායක පදවිය හෙබවූහ. පූර්ව පර දෙශීය භාෂා-නකරයෙහි ජෙක වූ ඔබ ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි නිපුණතාව හෙතු කොටගෙන බුරුමරට රජය විසින් 'අභ්‍යමහාපණ්ඩිත' යන ගරු උපාධියෙන් සම්මානිත වූහ. බහුශ්‍රැත භාවයෙන් අනූන වූ උන්වහන්සේ දීඝනිකායව්‍යාඛ්‍යාතය සඳහා සරල වූ සිංහල භාෂාරීතිය මෙහෙයු සෑටි සුධිනිමේ පැසැසුමට කාරණ වෙතී සිතමිහ.

දීඝනිකාය පාඨගොධනයෙහි දී කිසි තැනෙක නිකායානකර්තෘත්වයේ දීඝාගමයෙහි- මහාවස්තු ආදී ග්‍රන්ථයන්හි එන කිසි පාඨයක් ද අධොලිපි වශයෙන් යොදා ඇත. එහෙත් දුෂිත පාඨ වශයෙන් ප්‍රකට ව පැනෙන බොහෝ පාඨානකර අධොලිපියෙකු බැහැර කරන ලද්දේය. තවද කිසි පොතෙක "ඉඤ්චා වාහනං කඤ්චා පුරිසං වාහනං කඤ්චා" යනාදී පාඨ දුක්-වෙකුදු 'බුද්ධානසාසනං' ආදී තැන්හි සෙයින් නිගහනී ලොපයෙහි සාධුතිය ද සලකා ලක්දිව ඇදුරුපරපුරෙහි එන පරිදි "ඉඤ්චා වාහනං කඤ්චා පුරිසවාහනං කඤ්චා" යනාදී විසින් නිගහනී විසුකත පාඨ මේ සංසකරණ-යෙහි යොදා ඇත. 'ගරුං කරොතනී' 'ගරුකරොතනී' යනාදී තැන්හිදු එබඳු මැය. මෙසේ සංගීතිකමාරුභ වූ බුද්ධචරිතය මැ නිඛය කරගැනීමට බුද්ධ-ඡයනී ත්‍රිපිටක සංසකරණයෙහි දී හැම පරිශ්‍රමයක් ම යොදා ඇති බව

සලකනු මැනැවි. මෙහි ඇති වෙනත් ශෝධාසථාන අධොලිපි අනුසාර-
යෙන් දත හැකි වේ. මුද්‍රණකායාභිය හැකිතාක් ඉක්මනින් නිමහම් කරවා-
ලීම සඳහා ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ශාස්ත්‍රාගමධර පූජා පණතින
මහතෙරවරුන්ගේ සහාය ද ඇති ව ආනන්දමෙත්‍රිය මහානායක
සාමිඤ්ඤයන් වහන්සේ මැ නිරතුරු ව්‍යාපෘත වූ බව කෘතඥතා පූජිත ව
සඳහන් කරමිහ.

තවද සමබුද්ධශාසනයාගේ උද්දීප්තියට අතිශයින් පිහිට වන පරිශුද්ධ වූ
ත්‍රිපිටක පයභාජනිය ව්‍යාප්ත කරවාලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ අග්‍රා-
මාත්‍ය වර ගරු සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක උත්තමාව දක්වන බලවත්
ප්‍රසාදය හා අනුග්‍රහය ද, ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය තැන්පත් වී. බී.
තෙන්නකෝන් මැතිතුමන්ගේ උත්සාහය ද, ප්‍රශංසා මුඛයෙන් සඳහන්
කරන අතර සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් කේ. එච්. ඇම්. සුමතිපාල
මහතාණන්, සංස්කෘතික අධ්‍යක්ෂ පී. ඒ. අබේවික්‍රම මහතාණන් හා
සාහිත්‍ය සංවර්ධන නිලධාරී කේ. ජී. අමරදාස මහතාණන් ද මෙහි ලා
සඳහන් කළ යුතු ය. සහකාර සංස්කෘතික අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන
මහතාණන් ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය නොපමාව අවසන් කිරීම සඳහා ස්වකීය
විවේකය ද නොතකා හුදු ආගමනක්තිය මැ පෙරදැරි කොටගෙන ක්‍රියා
කරන බව ප්‍රශංසා පූර්වක වැ සඳහන් කළ යුතු ය.

දෙතිවල තිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරී ඇස්. ඩී. සපරමාදු මහතාණන්
ප්‍රමුඛ කායභිමණ්ඩලය ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය නොපමාව නිමහම් කිරීමට දරන
උද්‍යෝගය ද, ත්‍රිපිටක කාර්යාලය පිහිටි කොළඹ මහානායක වාරිකා-
රාමයෙහි භාරකාර ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ත්‍රිපිටක
සම්පාදකමණ්ඩලයට දිවැයෙහි ලැබෙන උපස්තම්භය ද අනුස්මරණීය වේ.

සදේවක ලෝකයාහට උහයාර්ථ සංසිද්ධිය පිණිස පවත්නා අතිපරි-
ශුද්ධ පර්යාජනිධර්මය ව්‍යාජන කරවාලීමෙහි යත්න දරන හැම පින්වත්
සුධිහු ධර්මදායක කුශලයෙන් සුබභාගී වෙත්වා'යි ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට:

ශාසනෝදයකාරී,
ලබ්‍රහම ලඬකානන්ද සථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

1976. 12. 10 වැනි දින,
ත්‍රිපිටක කායභාලය
මහානායකවාරිකාරාමය
115, විජේරාම මාවත
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක:

අඟමහාපණ්ඩිත බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහා සථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධිශ්‍රාවක ධර්මපියෙහි (හික්කු විචේච්ඡාලයෙහි) අධිපති ත්‍රිපිටකවාගීච්චාරාචාර්ය, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දස්සිණ ලඛ්‍යායෙහි ප්‍රධාන සඛකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාචාර්ය, ත්‍රිපිටක වාගීච්චාර, රාජකීය පණ්ඩිත ලබුගම ශ්‍රී ලඛ්‍යානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රිධර්ම මහා සඛකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාඤ්ඤපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලොක - ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රිධර්ම මහාසඛකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ශාඤ්ඤපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේදිරුවේ සිරි අනොමදස්සි බටහිර දිශායෙහි ප්‍රධාන සඛකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ, තිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලඛ්‍යාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ලෙඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලොක මාවතෙහි බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සඛකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

මෙහි පළමු දෙවැනි කාණ්ඩ දෙකේ ම සංඥාපන ඇති බැවින් මෙයට විශේෂ සංඥාපනයක් අවශ්‍ය නොවේ. සූත්‍ර සාරාංශය පමණක් මෙහි දැක්වේ.

1. පාචීක සූත්‍රය. සුනාක්ඛත්ත නම් පැවිද්දු බුදුරජුන් අග්ගඤ්ඤය නොපනවතැයි කළ දෙසාරෝපණය, ඔහු කොරක්ඛත්තිය නම් බලු තවුසාට පැහැදීම, සුනාක්ඛත්තයා කළාරමච්චුක නම් අවෙලක යන් කරා යෑම, අවෙලක පාචීකපුත්‍රයා ගේ මිගබස් දෙඩීම, බුදුරජුන් අග්ගඤ්ඤය ලොකොත්පත්ති වංශ කථාව පැහැදිලි කිරීම. භග්ගවංශොත්ත පිරිවැරියාගේ ප්‍රසාදය පහළ කිරීම යන මෙතෙක් දැ මෙහි දැක්වේ.
2. උදුම්බරික සූත්‍රය. තපොජුගුප්පාව පරිපූර්ණ වන සැටි තථාගත-වරුන් පනවන පිළිවෙත් මග තපොජුගුප්පාවට වඩා උසස් බව මෙහි ප්‍රකාශිත ය.
3. වක්‍රවර්ති සිංහනාද සූත්‍රය. මෙහි දළ්ඟනෙමි සක්චිති රජුගේ පුවත ලොවැ දිළිඳුබව නිසා සොරකම ද, එය නිසා ප්‍රාණසාතය ද, එය නිසා බොරු කීම ද, බොරු කීම වැඩීම නිසා කේලාම් කීම ද එයින් පසු කාමමිථ්‍යාවාරය ද එයට පසු එරුස වචනය හා සම්ඵප්‍රලාප ද එයට පසු අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද ද එයට පසු දඹවස්තුක මිථ්‍යාදාෂ්ටිය ද එයින් පසු අධිර්මරාග විෂම ලොභ හා මිථ්‍යාධර්ම ද පහළ වී වැඩී ගිය සැටි ද මෙ හැම අකුලයක් ම වැඩී යත් යත් ආයුෂ පිරිහුණු සැටි ද අකුසල් වැඩී යෑමෙන් දස හවුරුද්ද තෙක් ආයු පිරිහීම ද ඒසමයෙහි අවිච්චිත් මිනිසුන් උනුන් මරා ගැනීම ද ඉතිරි වූ ජනයා ගේ පරපුර ක්‍රමයෙන් ප්‍රාණසාතාදියෙන් වැළැකීම ද එයින් පරමායුෂ වැඩීම ද අන්තයේදී පරමායුෂ අසුදහස් හවුරුද්දට නැගී සමයෙහි මෙතේ බුදුරජුන් පහළ වීම ද දැක්විණ. මෙයට පසු පැවිද්දහු ආත්මඉරණ ව වසන සැටි ද, පැවිද්දහු ගේ ආයුෂ වර්ණ සැප බල ප්‍රඥා ද විස්තර කැරිණ.
4. අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය. බමුණන් ගේ කුලවාදය සදෙස් බව, කුලයෙන් නොව කුසල් දහමින් ම මිනිසා පිරිසිදු වන බව, සස්තෙහි පැවිදි වූවහු බුද්ධපුත්‍ර වන නියාව, අග්ගඤ්ඤය (ලොකොත්පත්ති වංශ කථාව), සතර වර්ණයන් පහළ වීම ධර්මයෙන් ම කෙනකු ශ්‍රේෂ්ඨ වන නියාව යන මෙතෙක්දැ මෙහි දැක්විණ.

5. සම්පසාදනීය සූත්‍රය. තමන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදිලි කිරීමක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැවැති අනුකරිය ධර්ම සැරියුත් තෙරුන් වදල නියාව මෙහි දක්වේ.
6. පාසාදික සූත්‍රය. නිර්ග්‍රහණ ආකාර පුත්‍රයන් මල පසු ඔවුන් සවිචන් ගේ හේදය, අසමාක් සම්බුද්ධ ශාස්තෘහු ගේ ශාසනයේ අපරිපූර්ණත්වය සමාක් සම්බුද්ධ ශාස්තෘහුගේ ශාසනයේ පූර්ණත්වය, සත්කිස් බෝ පැකි දහම් අන්තොටුවන් නගන දෙස්, ඒවාට පිළිතුරු සුචල්ලිකානුයොග තථාගතයන් වහන්සේ වදරන නොවදරන දෑ, දෘෂ්ටිනිශ්‍රයයෝ, දෘෂ්ටිනිශ්‍රය ප්‍රභාණය - මෙතෙක් දෑ මෙහි සවිස්තර ව දක්වේ.
7. ලක්ෂණ සූත්‍රය. සක්විති රජුන්ගේද ලොවුතුරු බුදුරජුන්ගේද ගතැ පිහිටන දෙකිස් මහාපුරිස් ලකුණු ද ඒවා ඇති වීමට කාරණ වූ ගුණ ධර්ම ද ඒවායේ අනුසස් ද යන මෙතෙක් දෑ මෙහි දක්වේ.
8. සිහාලොවාද සූත්‍රය. සිහාලක ගෘහපති පුත්‍රයාට වදල ගිහි විනය සවිස්තර ව මෙහි දක්වේ.
9. ආවානාටිය සූත්‍රය. ගිජුකුළු පව්වෙහි වසන බුදුරජුන් වෙතට එක් රැයක සිවුවරම් දෙවියන් සපිරිවරින් ආ නියාව ද වෙසවුණු රජු විපස්සි බුදුරජුන් පටන් කොට අප බුදුරජුන් තෙක් සිටි සත් බුදුරජුන් ගේ නම් ඇතුළත් කොට, සිවුවරියේ ආරක්ෂාව සඳහා රැකැයු පිරිත බුදුරජුන් හමුවේ පැවැසූ නියා ව ද බුදුරජුන් එය අනුමත කොට, භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකාවන් විසින් යක්ෂභූත දෙප නිදා-රණය පිණිස එය පුහුණු කරන සේ වදල නියා ව ද මෙහි දක්වේ.
10. සඩ්ධිති සූත්‍රය. බුදුරජුන් ගේ නියෝගයෙන් සැරියුත් මහතෙරුන් වදල දේශනාවෙකි. මෙහි ඒකක ද්වික ත්‍රික වතුෂ්කාදි වශයෙන් බුදුරජුන් වදල දහම් පරිවිෂේද කොට දක්විණ.
11. දසුත්තර සූත්‍රය. එක දෙක තුන ආදි විසින් බුදුරජුන් වදල දහම් වර්ග වශයෙන් බෙදා සැරියුත් මහතෙරුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදරණ ලදී.

මෙයට,

බලන්ගොඩ ආනන්ද මෙමනෙය ස්ථවිර

ශ්‍රී වන්දනේබරාරාමය,
 වටයවත්ත පාර,
 මහරගම.
 1976-12-17.

සංකේත නිරූපණය

සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත්

සීචු. සිංහල මුද්‍රිත දීඝනිකාය

මජ්ඣ. බුරුම ජලධසඩහිතියොධිත දීඝනිකාය

සඟා. සඟාම-තාය්ඤ්ඤර මුද්‍රිත දීඝනිකාය

කා: කාමබෝජඤ්ඤර දීඝනිකාය

PTS. Pali Text Society Edition

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

ආ ආā ඉi ඊī උu උū එe ඔo

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṅa			
ටṭa	ඨṭha	ඳḍa	ඵṭha	ඞṅa			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	ඞba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	ඝssa	හha	ළla	ංṃ
කka	කā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙke	කොko
ඛkha	ඛā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhe	ඛොkho
ගga	ගā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙge	ගොgo

CONJUNCT - CONSONANTS

කකkka	කඛkkha	කයkya	කිkri	කචkva	කඡkha	කඣkha	කඤkha	කඞkka	කඨkha	කඳkka	කඵkha	කඳ්kka	කඳ්කඞkka	කඳ්කඨkha	කඳ්කඳkka	කඳ්කඳ්කඞkka	කඳ්කඳ්කඨkha	කඳ්කඳ්කඳkka	කඳ්කඳ්කඳ්කඞkka	කඳ්කඳ්කඳ්කඨkha	කඳ්කඳ්කඳ්කඳkka	කඳ්කඳ්කඳ්කඳ්කඞkka	කඳ්කඳ්කඳ්කඳ්කඨkha
කඟkka	කචකඟkka	කඡකඟkka	කඣකඟkka	කඤකඟkka	කඞකඟkka	කඨකඟkka	කඳකඟkka	කඵකඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka
කඟ්kka	කච්kka	කඡ්kka	කඣ්kka	කඤ්kka	කඞ්kka	කඨ්kka	කඳ්kka	කඵ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka	කඳ්kka
කඟ්කඟkka	කච්කඟkka	කඡ්කඟkka	කඣ්කඟkka	කඤ්කඟkka	කඞ්කඟkka	කඨ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඵ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka	කඳ්කඟkka

ආā ඊī ඊī උu උū එe ඔo

විෂය සූචිය

පාථිකවශයෙන්

1. පාථික සූචිය	2
2. උද්ධමන සිහනාද සූචිය	58
3. වකවක සිහනාද සූචිය	96
4. අභ්‍යන්තර සූචිය	137
5. සමපාදන සූචිය	166
6. පාසාදික සූචිය	194
7. ලකුණ සූචිය	236
8. සිංහල සූචිය	288
9. ආචාරාචාර සූචිය	312
10. සවිච්චි සූචිය	352
11. දසුනර සූචිය	468

සුභතනපිටකෙ
දීඝනිකායො
(තනියො භාගො)
පාටිකවග්ගො

සුභභන්ධපිටකෙ

දීඝනිකායො

තඤ්ඤ භාෂා

පාටිකවග්ගො

නමොතස්ස භගවතො අරහතො
සමමා සමබුද්ධස්ස

1

පාටිකසුභනං

එවං මෙ සුභං එකං සමයං භගවා මලලෙසු විහරති, අනුපියා නාම මලපානං නිගමො.

අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්ණසමයං¹ නිවාසෙඤ්ඤා පක්ඛවිචරමාදය අනුපියං² පිණ්ඩාය පාවිසි. අථ ඛො භගවතො එතදභොසි: “අතිපපගො ඛො තාව අනුපියායං³ පිණ්ඩාය වරිතුං, යනත්තනාභං යෙන භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකස්ස ආරාමො, යෙන භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකමෙයානති.”

2. අථ ඛො භගවා යෙන භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකස්ස ආරාමො යෙන භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකමි. අථ ඛො භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදචොච: “එතු ඛො භගවත භගවා. ස්වාගතං භගවත භගවතො, වීරස්සං ඛො භගවත භගවා ඉමං පරියායමකාසි යදිදං ඉධාගමනාය. නිසීදතු භගවත භගවා, ඉදමාසනං පඤ්ඤාතනති.” නිසීදි භගවා පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ. භගවගොක්ඛාසස්ස පරිබ්බාජකො අඤ්ඤාතරං නිවං ආසනං ගහෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි.

1. පාචෙයා වගෙහා (සිඞු)
2. අනුපපියම (සා), අනුපියං (සාම)
3. අනුපියං (සාම)

සුත්‍රා නාමපිටකයෙහි දික්සතිස

තෘතීය භාගය

ඒ භාග්‍යවත් අහිත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා!

පාඨික වගීය

1

පාඨික සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මල්ල රට - මල්ලයන්ගේ අනුපියා නම් යම් නියමගමෙක් වී ද - එහි වැඩ වසන සේක.

එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර වරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, අනුපියා නිගමයට පිටු පිණිස වන් සේක. එ කල්හි (එසේ වඩනා) භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'අනුපියා නිගමයෙහි පිටු පිණිස හැසිරෙන්නට තව ම ඉතා උද්‍යත ය. මේ භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා ගේ අරමට, භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා කරා, ගියෙමි වීම් නම් යෙහෙකැ' යි මෙ සිත විය.

2. ඉක්බික්කෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා ගේ ආරාමය යම් තැනෙක ද, භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා යම් තැනෙක ද, එ තැනට වැඩි සේක. එකල්හි භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වඩිනා සේක් වා; වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වැඩි සේ මැනව, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අද මෙහි වැඩියේ බොහෝ කලකට පසු යැ¹; වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩිහිඳිනා සේක් වා; මේ අස්නෙක් පනවන ලද්දේ වේ' යැ යි මේ වචන කී ය. පනවන ලද අස්නෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවගෝත්‍ර පිරිවැජ්ජා ද එක්කරා මිටි අස්නෙක් ගෙන පසෙක ඉදගත.

1. 'මෙහි වඩින්නට අද යම් වාරයක් (අවසායක) යොදා ගත් සේක් ද ඒ බොහෝ කලකිනි' යනු පදගත අර්ථයි.

3. එකමනනා නිසිනෙතා ඛො භග්ගවග්ගොනො පරිබ්බාජකො භගවනනා එතදවොච:

“පුරිමානි භනෙත දිවසානි පුරිමතරානි සුනකඛනෙතා ලිච්චිපුනෙතා යෙනාහං තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා මං එතදවොච: ‘පච්චකඛාතො’දනි මයා භග්ගව භගවා, නදනාහං භග්ගව භගවනනා උද්දිසස විහරාමී’ති. කචෙචතං භනෙත තචෙච, යථා සුනකඛනො ලිච්චිපුනෙතා අචවා?’’ති.

4. “තචෙච ඛො එතං භග්ගව යථා සුනකඛනො ලිච්චිපුනෙතා අචච. පුරිමානි භග්ගව දිවසානි පුරිමතරානි සුනකඛනො ලිච්චිපුනෙතා යෙනාහං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා මං අභිවාදෙඤා එකමනනා නිසිදි. එකමනනා නිසිනෙතා ඛො භග්ගව සුනකඛනො ලිච්චිපුනෙතා මං එතදවොච: ‘පච්චකඛාමී’දනාහං භනෙත භගවනනා, නාහං භනෙත භගවනනා උද්දිසස විහරිසසාමී’ති. එවං වුතෙත අහං භග්ගව සුනකඛනො ලිච්චිපුනෙතං එතදවොචං:

“අපි නු ත්‍යාහං¹ සුනකඛනං එවං අචචං: එහි ඤං සුනකඛනං, මමං උද්දිසස විහරාහී ති?’’

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඤං වා පන මං එවං අචච: අහං භනෙත භගවනනං උද්දිසස විහරිසසාමී ති?’’.

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඉති කීර සුනකඛනං නෙවාහනනං වදමී:

එහි ඤං සුනකඛනං මමං උද්දිසස විහරාහීති. නපි කීර මං ඤං වදෙසි: අහං භනෙත භගවනනං උද්දිසස විහරිසසාමී ති. එවං සනෙත මොසපුරිස කො සනෙතා කං පච්චාවිකඛසී? පසස මොසපුරිස යාවකච්ඡ² තෙ ඉදං අපරඤ්ඤානී.”

5. “න හි පන මෙ භනෙත භගවා උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාඨිභාරියං කරොතී’’ති.

“අපි නු ත්‍යාහං සුනකඛනං එවං අචචං: එහි ඤං සුනකඛනං, මමං උද්දිසස විහරාහී, අහනෙත උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාඨිභාරියං කරිසසාමී ති?’’

1. ත්‍යාහං, පිචු, PTS.
2. යාවච (මජ්ඣං)

3. එකක් පස් වැනුන්නාවු ම භාගිවගෝත්‍ර පිරිවැජි තෙමෙ භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේට මෙ බස් පැවැසී ය:

“වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ පෙර දවසැ, ලිච්චිවිරාජපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ මා වෙත ආයේ ය. අවුත්, භාගිවය, දැන් මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරිත්‍යක්ත සේක. මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් වෙන් වීම්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා නො වෙසෙමි’ යි මට සැල කෙළේය. වහන්ස, කීමෙක් ද? මෙය ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා කී සේ ම වී ද?” (යතු යැ).

4. “භාගිවය, මෙය ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා කී සේ ම විය. භාගිවය, පෙර දවසැ බොහෝ පෙර දවසැ, ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මා වෙත ආයේ ය, අවුත් මා වැද, පසෙක ඉඳ ගත්තේ ය, එසේ හුන්නේ ම “වහන්ස, මම දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැරපියා යෙමි, වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා නො වසන්නෙමි” යි කී ය. භාගිවය, ඔහු මෙසේ කී කලැ, මම ඔහු අමතා,

‘සුනක්ඛත්තය, තෝ මෙහි එව, මා උදෙසා වසව’ යි මම තට කීම් ද?’ යි

ඔහු පුළුවන්මි.

‘වහන්ස, එසේ වූ කථාවෙක් නො වී යැ’ යි හේ කී ය.

“තෝ හෝ මට ‘මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා වසන්නෙමි’ යි කීහි ද?” යි පුළුවන්මි.

‘වහන්ස, මෙසේ වූ කථාවෙක් ද නො වී’ යැ යි හේ කීව.

“සුනක්ඛත්තය, මෙසේ ‘මෙහි එව මා උදෙසා වසවැ’ යි මම තට නො ම කීම්. ‘මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා වසන්නෙමි’ යි තෝ ද මට නො කී ය. හිස් මිනිස, මෙසේ ඇති කලැ, තෝ කවරෙක් වනුයෙහි, කවරක්හු හැරපියා යෙහි ද? හිස් මිනිස, මෙහි ලා තා කෙළේ කොතරම් මහත් වරදෙක් ද? යි සලකා බලව’ යි මම ඔහුට කීම්.

5. එවිටැ, ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට උතුරුමිනිස් දහමින් පෙළහර නො කරන සේකැ’ යි සුනක්ඛත්තයා කී ය. එවිටැ

‘සුනක්ඛත්තය, තෝ එව, මා උදෙසා වසව, මම තට උතුරුමිනිස්-දහමින් පෙළහර කරන්නෙමි’ යි තා අමතා මම කියෙමි ද?’ යි ඔහු පුළුවන්මි.

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඤ්ඤං ච පන මං එවං අවච්චි:

අහං භනෙත භගවතං උද්දීඝං විහරිසාමී, භගවා මෙ උත්තරි මනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසාමි තී?”

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඉති කිර සුනාකඛන්ත නෙවාහන්තං වදමී: එහි ඤ්ඤං සුනාකඛන්ත, මමං උද්දීඝං විහරාහි, අහනෙත උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසාමි තී. න පි කිර මං ඤ්ඤං වදෙසි: අහං භනෙත භගවතං උද්දීඝං විහරිසාමී, භගවා මෙ උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසාමි තී. එවං සනෙත මොසපුරිස කො සනෙතා කං පච්චාවිකඛසි? තං කිමෙඤ්ඤෙසි සුනාකඛන්ත? කතෙ වා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යසස්ථාය මයා ධම්මො දෙසිතො සො නියයාති තකකරසස සම්මොදුකඛකඛයායා?” තී.

“කතෙ වා භනෙත උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යසස්ථාය භගවතා ධම්මො දෙසිතො සො නියයාති තකකරසස සම්මොදුකඛකඛයායා” තී. “ඉති කිර සුනාකඛන්ත කතෙ වා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියෙ, යසස්ථාය මයා ධම්මො දෙසිතො සො නියයාති තකකරසස සම්මො දුකඛකඛයායා තී, තත්ථ සුනාකඛන්ත කිං උත්තරිමනුසසධම්මා ඉද්ධිපාටිභාරියං කතං කරිසාමි? පසං මොසපුරිස යාවඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරඤ්ඤානි.”

6. “න හි පන මෙ භනෙත භගවා අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙතී” තී.

“අපි නු ත්‍යාහං සුනාකඛන්ත එවං අවච්චං. එහි ඤ්ඤං සුනාකඛන්ත මමං උද්දීඝං විහරාහි, අහනෙත අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසාමී තී?”

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඤ්ඤං ච පන මං එවං අවච්චි: අහං භනෙත භගවතං උද්දීඝං විහරිසාමී, භගවා මෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසාමි තී?”

“නො හෙතං භනෙත.”

“ඉති කිර සුනාකඛන්ත නෙවාහන්තං වදමී:

'වහන්ස, මෙය එසේ නො ම වී' යැ යි සුනක්ඛත්තයා කී ය.

'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට උතුරුමිනිස්දහමින් පෙළහර කරති' යි සිතා මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා වසන්තෙමි' යි ද තෝ මට නො කිහි. මෙසේ ඇති කලා, හිස් මිනිස, තෝ කවරෙක් වනුයෙහි කවරක්හු හැරපියා යෙහි ද? සුනක්ඛත්තය, ඒ කිමැයි සිතහි ද? උතුරුමිනිස්දහමින් ඉදු පෙළහර කළ ද නො කළ ද, යම් දුක්වැනැස්මක් පිණිස මා විසින් දහම දෙසන ලද නම, එය ඒ දහම පරිදි පිළිපදනහුට මොනොවට දුක් නසනු පිණිස පවත්නේ ද?' යි මම පුළුවන්මි.

'වහන්ස, උතුරුමිනිස් දහමින් පෙළහර කළත් නොකළත් යම් දුක්-වැනැස්මක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම දෙසන ලද නම, ඒ දහම එය වූ පරිදි පිළිපදනහුට මොනොවට දුක් නසනු පිණිස පවති' යැ යි සුනක්ඛත්තයා කී ය.

'සුනක්ඛත්තය, මෙසේ කලා උතුරුමිනිස් දහමින් පෙළහර කළ ද නො කළ ද, යම් දුක්වැනැස්මක් පිණිස මා විසින් දහම දෙසන ලද නම, එහි කී පරිදි පිළිපදනහුට එය මොනොවට දුක් නසනු පිණිස පවත්නේ නම, උතුරුමිනිස් දහමින් ඉදුපෙළහර කරන ලදුයේ කවර නම වැඩක් සිදු කරන්නේ ද? හිස් මිනිස, මෙහි තා කෙළේ කොතරම් මහ වරදක් ද? යි බලව' යි මම කීමි.

6. 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව නො ම වදරන සේකැ' යි සුනක්ඛත්තයා කී ය.

'සුනක්ඛත්තය, තෝ මෙහි එව, මා උදෙසා වස, මම තට ලෝකෝත්-පත්ති වංශකථාව කියන්නෙමි' යි මම තට කීම ද?' යි

මම ඔහු පුළුවන්මි.

'වහන්ස, එ වැනි බසක් නො වදළ සේකැ' යි හේ කී ය.

'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව වදරති' යි-භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිසා වසන්නෙමි' යි හෝ තෝ මට කීහි ද?' යි

මම ඔහු පුළුවන්මි.

'වහන්ස, එවැනි බසක් නොකීම්' යි හේ කීව.

“එහි ත්වං සුනකඛිත්ත මමං උද්දීසස විහරාහි, අහනෙන අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසසාමී’ති. න පි කීර මං ත්වං වදෙසි: අහං හනෙන හගචන්තං උද්දීසස විහරිසසාමී, හගචා මෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙසසතී තී. එවං සනෙන මොසපුරිස කො සනෙනා කං පච්චාවිකඛිසි? තං කිමමඤ්ඤසි සුනකඛිත්ත? පඤ්ඤාතෙත වා අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤාතෙත වා අග්ගඤ්ඤා යසසඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙසිතො, සො නියායාති තකකරසස සමමා දුක්ඛකඛියායා?”ති.

‘පඤ්ඤාතෙත වා හනෙන අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤාතෙත වා අග්ගඤ්ඤා, යසසඤ්ඤා හගචතා ධම්මො දෙසිතො සො නියායාති තකකරසස සමමා දුක්ඛකඛියායා’ති.

‘ඉති කීර සුනකඛිත්ත පඤ්ඤාතෙත වා අග්ගඤ්ඤා අපපඤ්ඤාතෙත වා අග්ගඤ්ඤා, යසසඤ්ඤා මයා ධම්මො දෙසිතො, සො නියායාති තකකරසස සමමා දුක්ඛකඛියාය. තත්ථ සුනකඛිත්ත කිං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාතං කරිසසති? පසස මොසපුරිස යාවඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරඤ්ඤං. අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනකඛිත්ත මම වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ: ඉතිපි සො හගචා අරහං සමමාසමුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පනෙතො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං බුද්ධො හගචා තී. ඉති ඛො තෙ සුනකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන මම වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ.

අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනකඛිත්ත ධම්මසස වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ; ස්වාකඛොතො හගචතා ධම්මො සන්දිධිසිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනාසිකො පච්චන්තං වෙදිතඛො විඤ්ඤාහි”ති. ඉති ඛො තෙ සුනකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන ධම්මසස වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ. අනෙකපරියායෙන ඛො තෙ සුනකඛිත්ත සඛ්ඤ්ඤා වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ: සුපට්ඨනෙතො¹ හගචතො සාවකසඛෙතො, උජුපට්ඨනෙතො හගචතො² සාවකසඛෙතො, ඤ්ඤාපට්ඨනෙතො³ හගචතො සාවකසඛෙතො, සාමීට්ඨනෙතො හගචතො සාවකසඛෙතො, යදිදං වත්තාරි පුරිසයුගාති අධ්ම පුරිසපුග්ගලා, එස හගචතො සාවකසඛෙතො ආහුණෙයො පාහුණෙයො දකඛිණෙයො අඤ්ඤාලිකරණෙයො අනුත්තරං පුඤ්ඤාකඛිත්තං ලොකසසා තී. ඉති ඛො තෙ සුනකඛිත්ත අනෙකපරියායෙන සඛ්ඤ්ඤා වචෙණ්ණො භාසිතො වජ්ජිගාමෙ. ආරොචයාමී ඛො තෙ සුනකඛිත්ත පට්ඨෙදයාමී ඛො තෙ සුනකඛිත්ත, හවිසසනතී ඛො තෙ සුනකඛිත්ත වත්තාරො: නො විසහි සුනකඛිත්තො ලිච්චිපුත්තො සමචෙණ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං. සො අවිසහනො සිකඛං පච්චකඛාය හිතායාවත්තො තී. ඉති ඛො තෙ සුනකඛිත්ත හවිසසනතී වත්තාරො’ති. එවං ඛො හග්ගච සුනකඛිත්තො ලිච්චිපුත්තො මයා වුච්චමානො අපකකමෙච ඉමසමා ධම්මවිනයා යථා තං ආපාසිකො නොරසිකො.

1. ඔපනෙයාකො (මජ්ඣං)
2. සුපට්ඨනෙතො. (මජ්ඣං)
3. උජුපට්ඨනෙතො, (මජ්ඣං)
4. ඤ්ඤාපට්ඨනෙතො. (මජ්ඣං)

‘සුනක්ඛත්තය, මම ද ‘මෙහි එව, මා උදෙසා වසව, මම තට ලොකෝත්පත්ති වංශකථාව කියන්නෙමි’ යි මෙසේ නො කීම්. තෝ හෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව වදරති. මම ඔබ උදෙසා වසන්නෙමි’ යි නො කියෙහි. හිස් මිනිස, මෙසේ ඇති කලා තෝ කවරෙක් වනුයෙහි කවරක්හු පියා යෙහි ද? සුනක්ඛත්තය, ඒ කීමැ යි සිතයි ද? ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව කිවත් නොකිවත්, යම් දුක්වැනැස්-මක් පිණිස මා විසින් දහම් දෙසිණි නම්, ඒ දහම් එය අනුව පිළිපදනහුට මොනොවට දුක්වැනැස්ම පිණිස නො පවත්නේ ද?’ යි මම පුළුස්සිමි.

‘වහන්ස, ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව වදල ද නො වදල ද, යමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් දෙසිණි නම්, ඒ දහම් එය අනුව පිළිපදනහුට දුක්වැනැස්ම පිණිස පවත්නේ යැ’ යි සුනක්ඛත්තයා කී ය.

එවිට, ‘සුනක්ඛත්තය, මෙසේ ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව කිව ද නො කිව ද, යමක් පිණිස මා විසින් දහම් දෙසන ලද නම්, එය පිළිපදනහුට ඒ දහම් මොනොවට දුක් වැනැස්ම පිණිස පවත්නේ නම්, එහි ලා ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාව කියන ලද්දේ කවර අර්ථයක් සිදු කරන්නේ ද? හිස් මිනිස, මෙහි තා විසින් කොතරම් මහ වරදෙක් කරන ලද දැ යි සිතා බලව. සුනක්ඛත්තය, පෙර තා විසින් වැදෑහම (විසල් මහ පුර) වැද නොයෙක් කරුණින් මා ගුණ කියන ලද්දේ ය. ‘ඒ හඟවත්හු මේ මේ කරුණින් අර්භත් හ, සමාක්සම්බුද්ධ හ, විද්‍යාවරණසම්පන්න හ, සුගත හ, ලොකවිත් හ, නිරුත්තර පුරුෂදමාසාරථි හ, දෙවිමිනිස්නට ශාඝ්‍යා හ, බුද්ධ හ, හඟවත්හ’ යි මෙසේ නොයෙක් කරුණින් මා ගුණ වණන ලද්දේ ය. වැදෑහමෙහි දී නොයෙක් කරුණින් දහම්හි ගුණ කියන ලද්දේ යැ. හඟවත් බුදුන් විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ යැ, එය සාන්දාෂ්-වික යැ, අකාලික යැ, ඒහිපස්සික යැ, උපනෙයක යැ, නුවණැත්තන් විසින් තමන් සිත්හි ලා දතයුතු යැ’ යි මෙසේ තා විසින් නොයෙක් කරුණින් දහමැ ගුණ කියන ලද්දේ ය. සුනක්ඛත්තය, තා විසින් ‘යම් පුරුෂ සුග සතරක් වූ, පුරුෂපුද්ගල අට දෙනෙක් වූ ශ්‍රාවක තෙනෙක් වෙත් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සධ්‍ය තෙමේ සුප්‍රතිපන්න යැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සධ්‍ය තෙමේ සාපුප්‍රතිපන්න යැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සධ්‍ය තෙමේ න්‍යායප්‍රතිපන්න යැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සධ්‍ය තෙමේ සාමිච්චුතිපන්න යැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සධ්‍ය තෙමේ ආහුනෙය යැ, ප්‍රාහුණේය යැ, දක්ෂිණේය යැ අඤ්ජලිකරණීය යැ, ලොවට නිරුත්තර පුණ්‍යක්ෂේත්‍රය යැ’ යි මෙසේ වැදෑ ගමැදී සධ්‍යයා ගේ ගුණ නොයෙක් කරුණින් කියන ලද්දේ ය. සුනක්ඛත්තය, මම තට කියමි. මම තට දන්වමි, තට දෙස් කියන්නන් වෙති: ‘ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මහණ ගොයුමන් වෙත බඹසර පුරන්නට නො හැකි විය. නො හැකි වූයේ ගික්ඝාව හැර පියා ගිහි බවට පෙරළී ආයේ වනැ’ යි මෙසේ තට දෙස් කියන්නන් වෙති’ යි මම කීම්. භාග්‍යවහ, මෙසේ මා විසින් කියනු ලබනු-යේ ම ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙම, අපායෙහි උපදනට සුදුසු වූවක්හු සේ, නිරයෙහි උපදනට සුදුසු වූවක්හු සේ, මෙ සස්නෙත බැහැරවැ ගියේ ම ය.

කොරකඛිතනියවතපු

7. එකමීදහං හඤ්ඤාපි සමයං චුද්දසු විහරාමී, උත්තරකා නාම චුද්දනං තිගමො. අථ ඛවාහං හඤ්ඤාපි පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය සුනාසඛිතෙනා ලිච්ඡවීපුතෙනා පච්ඡාසමණෙන උත්තරකං පිණ්ඩාය පාවිසිං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො කොරකඛිතනියො කුසකුරවතිකො වාතුකුණ්ඩිකො ඡමා නිකිණ්ණං හසඛසං මුඛෙනෙව බාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති අද්දසා ඛො හඤ්ඤාපි සුනාසඛිතෙනා ලිච්ඡවී පුතෙනා අවෙලං කොරකඛිතනියං කුසකුරවතිකං වාතුකුණ්ඩිකං ඡමා නිකිණ්ණං හසඛසං මුඛෙනෙව බාදතං මුඛෙනෙව භුඤ්ජතං. දිස්වානාස ඵතදහොසි: සාධුරුපො වත හො අරහං සමණො වාතුකුණ්ඩිකො¹ ඡමා නිකිණ්ණං හසඛසං මුඛෙනෙව බාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති ති.

8. අථ ඛවාහං හඤ්ඤාපි සුනාසඛිතනියං ලිච්ඡවීපුතනාසං වෙතසා වෙතො පරිවිතකකමඤ්ඤාය සුනාසඛිතං ලිච්ඡවීපුතං ඵතදවොචං: ‘කම්මි නාම මොසපුරිස සමණො සකාපුතනියො පච්ඡානිසසසී?’ ති.

‘කිං පන මං හතෙත හභවා ඵවිමාහ: කම්මි නාම මොසපුරිස සමණො සකාපුතනියො පච්ඡානිසසසී ති?’

“නතු තෙ සුනාසඛිතං ඉමං අවෙලං කොරකඛිතනියං කුසකුරවතිකං වාතුකුණ්ඩිකං ඡමා නිකිණ්ණං හසඛසං මුඛෙනෙව බාදතං මුඛෙනෙව භුඤ්ජතං. දිස්වානා ඵතදහොසි: සාධුරුපො වත හො අරහං² සමණො වාතුකුණ්ඩිකො ඡමා නිකිණ්ණං හසඛසං මුඛෙනෙව බාදති මුඛෙනෙව භුඤ්ජති ති?”

“ඵචං හතෙත. කිං පන හතෙත හභවා අරහතනාසං මච්ඡරායති?” ති.

1. වතුකුණ්ඩිකො (ඕ), වතුකොණ්ඩිකො (පිචු.)
 2. අරහං පිචු.

කොරකඛත්තිය වස්තුව

7. භාග්වය, එක් සමයෙක්හි මම බුලු ජනපදයෙහි, බුලු රටට අයත් උත්තරකා නම් යම් නිගමයෙක් වේ ද, එහි වෙසෙමි. භාග්වය, එ කලා මම (එක් දවසෙක) පෙර වරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ, පා සිවුරු ගෙන, පසුමහණු වූ ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා හා උත්තරකා නිගමයට පිඩු පිණිස වනිමි. එ සමයෙහි කොරකඛත්තිය නම් නිරුවත් තවුසෙක් බලු-තපස් රක්තේ, දෙ දණ හා දෙ වැලමිටු හා යන සිවු අවයව බිමැ ඔබා හැව්දුනේ, බිමැ ලු අහර (අතින් නො ගෙන) මුවින් ම ගෙන කයි, මුවින් ම ගෙන බුද්ධි. භාග්වය, ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා බලුතපස් කරන, දෙ දණත් දෙ වැලමිටුත් බිම ඔබා හැව්දින, බිමැ ලු අහර මුවින් ම ගෙන කන, මුවින් ම ගෙන බුද්ධි, කෝරකඛත්තිය නම් නිරුවත් තවුසා දුටුයේ ය. දකම, ‘ආශ්වර්යයෙක, හවත්නි, මේ සොදුරු සැහැවි ඇති රහත් මහණ කෙනෙක! මොහු දෙ දණ හා දෙ වැලමිටු හා බිමැ ඔබා ඇව්දුනා කෙනෙක. බිමැ ලු අහර මුවින් ම ගෙන කයි, මුවින් ම ගෙන බුද්’ යැ යි ඔහුට මේ සිත විය.

8. භාග්වය, එ කලා මම ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා ගේ චිත්ත-සංකල්පනාව මා සිතීන් දක, “හිස් මිනිස, තෝත් ‘ශාකාපුත්‍රීය මහණෙකිමි’ යි පිළින කෙරෙයි ද?” යි ඔහුට කීමි.

“වහන්ස, භාග්වතුන් වහන්සේ මට ‘හිස් මිනිස තෝත් ‘ශාකාපුත්‍රීය මහණෙකිමි’ යි පිළින කෙරෙයි ද?’ යි කවර හෙයින් මෙසේ වදරන සේක් ද?’ යි හේ මා පුළුවන.

“සුනක්ඛත්තය, බලුතපස් කරන දෙ දණ හා දෙ වැලමිටු හා බිමැ ඔබා ඇව්දුනා, බිමැ ලු අහර මුවින් ම ගෙන කන, මුවින් ම ගෙන බුද්ධි මේ නිරුවත් කොරකඛත්තිය තවුසා දක, ‘ආශ්වර්යයෙක, හවත්නි, දෙ දණ හා දෙ වැලමිටු හා බිමැ ඔබා ඇව්දුනා, බිමැ ලු අහර මුවින් ම ගෙන කන, මුවින් ම ගෙන බුද්ධි මොහු සොදුරු සැහැවි ඇති රහත් මහණ කෙනෙකැයි මේ සිත තට පහළ වූයේ නො වේ ද?’ යි මම කීමි.

“එසේ යැ වහන්ස. කීමෙක් ද? වහන්ස, භාග්වතුන් වහන්සේ (මෙය අනෙකකුට නො වේ වා යි) රහත්ඛවට මසුරුකම කරන සේක් ද?’ යි සුනක්ඛත්තයා කී ය.

“න ඛො’හං මොසපුරිස අරහත්තස්ස මච්ඡරායාමී. අපි ව තුංඤ්ඤා-
 වෙතං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං, තං පඡභ, මා තෙ අභොසි දීඝරත්තං
 අභිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනාකඛන්ත මඤ්ඤසි අවෙලං
 කොරකඛන්තියං: සාධුරුපො අරහං සමඤ්ඤා තී, සො සත්තමං දිවසං
 අලසකෙන කාලං කරිසසති, කාලකතො ව - කාලකඤ්ඤා නාම අසුරා,
 සබ්බන්තීනො අසුරකායො - තත්‍ර උපපජ්ජිසසති. කාලකතඤ්ඤා නං
 බීරණස්මභකෙ සුසානෙ ඡදෙධිසසන්තී. ආකඛ්ඛමානො ව තං සුනාකඛන්ත
 අවෙලං කොරකඛන්තියං උපසඛකම්භා පුච්ඡය්‍යාසි: ජානාසි ආචුසො
 අවෙල කොරකඛන්තිය අත්තනො ගතින්ති? යානං ඛො පනෙතං
 සුනාකඛන්ත විජ්ජති, යනෙත අවෙලො කොරකඛන්තියො බ්‍යාකරිසසති:
 ජානාමී ආචුසො සුනාකඛන්ත අත්තනො ගතිං - කාලකඤ්ඤා නාම අසුරා,
 සබ්බන්තීනො අසුරකායො - තත්‍රමහි උපපනෙතා’ති.

9. අථ ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො යෙන අවෙලො
 කොරකඛන්තියො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා අවෙලං
 කොරකඛන්තියං එතදවොච: බ්‍යාකතො ඛො’සි ආචුසො කොරකඛන්තිය
 සමඤ්ඤා ගොතමෙන; අවෙලො කොරකඛන්තියො සත්තමං දිවසං
 අලසකෙන කාලං කරිසසති, කාලකතො ව - කාලකඤ්ඤා නාම අසුරා,
 සබ්බන්තීනො අසුරකායො - තත්‍ර උපපජ්ජිසසති. කාලකතඤ්ඤා නං
 බීරණස්මභකෙ සුසානෙ ඡදෙධිසසන්තී’ති. යෙන තං ආචුසො
 කොරකඛන්තිය මත්තමත්තඤ්ඤා භන්තං¹ භුඤ්ඤාය්‍යාසි, මත්තමත්තඤ්ඤා පාතීයං
 පිච්ඡෙය්‍යාසි, යථා සමඤ්ඤා ගොතමස්ස මිච්ඡා අස්ස වචනන්ති”. අථ
 ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො එතදච්ඡිකාය සත්තරත්තිඤ්ඤා
 ගඤ්ඤා යථා තං තථාගතස්ස අසද්දභමානො.

අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කොරකඛන්තියො සත්තමං දිවසං අලස-
 කෙන කාලමකාසි. කාලකතො ව - කාලකඤ්ඤා නාම අසුරා, සබ්බන්තී-
 නො අසුරකායො - තත්‍ර උපපජ්ජී. කාලකතඤ්ඤා නං බීරණස්මභකෙ සුසානෙ
 ඡදෙධිසුං. අසොසාසි ඛො භග්ගව සුනාකඛන්තො ලිච්ඡවිජුන්තො අවෙලො
 කීර කොරකඛන්තියො අලසකෙන කාලකතො බීරණස්මභකෙ සුසානෙ
 ඡදෙධිතො’ති.

1. මත්තමත්තං ව සිදු.

“හිස් මිනිස, මම රහත්බවට නො ම මසුරුකම් කරමි. වැලි තට ම මේ ලාමක මිට්ඨාදාමපිය උපත. එය බැහැර කරව. එය තට බොහෝ කල් අවැඩ පිණිස, දුක් පිණිස නොවේ වා. සුනක්ඛත්තය, තෝ ‘සොදුරු සැහැවී ඇති රහත් මහණෙකු යි මේ කෝරක්ඛත්තිය නම් යම් නිරුවත් තවුසකු හඟනෙහි ද, හේ මෙයින් සත්වන ද අලසක රෝගයෙන් මියෙන්තේ ය. මිය ගියේ, හැමට නිහින වූ කාලකඤ්ජ නම් යම් අසුර නිකායයෙක් ඇත් ද, එහි උපදන්තේ ය. (මිනිස්සු) මළා වූ ඔහු බිරණසම්භක නම් සොහොනට ඇද දමන්නාහ. සුනක්ඛත්තය, ඉදින් තෝ කැමැත්තෙහි නම්, අවෙලක කෝරක්ඛත්තියයා කරා ගොස්, ‘ඇවැත් කෝරක්ඛත්තියයෙනි, තොප ගතිය දැනවූ ද?’ යි විචාරව. ‘ඇවැත් සුනක්ඛත්තය, මම තමා ගේ ගතිය දනිමි. හැමට නිහින වූ කාලකඤ්ජ නම් යම් අසුර නිකායෙක් ඇද්ද, මම එහි උපන්නෙම වෙමි’ යි අවෙලක කෝරක්ඛත්තියයා තට හෙළි කරන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කාරණය විද්‍යාමාන යැ” යි මම ඔහුට කීමි.

9. භාග්වය, ඉක්බිති ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමෙ අවෙලක කෝරක්ඛත්තියයා කරා ගියේ ය. ගොස්, කෝරක්ඛත්තියයා බණවා, ‘ඇවැත් කෝරක්ඛත්තියය, ‘අවෙලක කෝරක්ඛත්තියයා මෙයින් සත්වන දවසැ අලසක රෝගයෙන් මියෙති’ යි, ‘මිය ගියාහු ම කාලකඤ්ජ නම් හැමට නිහින අසුර නිකායෙහි උපදිති’ යි, ‘මිය ගිය ඔහු බිරණසම්භක නම් සොහොනට ඇද දමනැ’ යි ශ්‍රමණ ගෞතමයන් විසින් ඔබ ව්‍යාකෘතහ (ඔබේ අනාගත ගතිය හෙළි කොට කියන ලදී). ඇවැත් කෝරක්ඛත්තියයෙනි, එ බැවින් ශ්‍රමණ ගෞතමයන්ගේ බස යම් සේ බොරු වන්නේ ද, එසේ වනු පිණිස තෙපි මද මද කොට බොජුන් වළඳවූ, මද මද කොට පැත් බොවු’ යැ යි කී ය. භාග්වය, එ කලා ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ තරාගතයන් කී බස යම් සේ නො අදහන්නේ ද, එසේ එක් දවසෙක් ගෙවීණ, දෙ දවසෙක් ගෙවීණැ යි යන ආදි වශයෙන් සත් ෫ දවලක් ගිණුයේ ය.

භාග්වය, එ කලා සත් වන දවසැ අවෙලක කෝරක්ඛත්තිය තෙමේ අලසක රෝගයෙන් මිය ගියේ ය. මියැ කාලකංජ නම් සච්චිනිත අසුර නිකායයෙහි උපන්නේ ය. (මිනිස්සු) මිය ගියා වූ ද ඔහු බිරණසම්භක නම් සොහොනට ඇද දමුහ. භාග්වය, ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ ‘අවෙලක කෝරක්ඛත්තියයා අලසක රෝගයෙන් මිය ගියේ, බිරණසම්භක නම් සොහොනට ඇද දමන ලද’ යි යන්න ඇදී ය.

ඉක්බිති හේ බිරණසම්භක සොහොන කරා, අවේලක කෝරක්-
ඛත්තියයා හේ මලසිරුර වෙතට ගියේ ය. ගොස්, 'ඇවැත්නි, කෝරක්-
ඛත්තියයෙනි, ඔබ තමන් ඉපැද ඉන්නා ගතිය දැනිත් ද?' යි ඔහු මල සිරුර
තෙව්ටක් අත්ලෙන් පහළේ ය. භාග්වය, එවිට අවේලක කෝරක්ඛත්තියයා
අත්ලෙන් පිට පිස දමනුයේ නැහී සිටියේ ය. නැහී සිට, 'ඇවැත් සුනක්-
ඛත්තය, මම සිය ගතිය දැනිමි. කාලකංඡක නම් සඵනිහින අසුර නිකායයෙහි
උපතිමි' යි කියා එ තැන්හි ම උඩුතුරු වැ ඇද වැටුණේ ය.

10. භාග්වය, එවිට ලිච්චවිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මා වෙත එළැඹියේ
ය. එළැඹූ මා වැද පසෙක ඉදගත්තේ ය. එසේ පසෙක හුන් ලිච්චවිපුත්‍ර
සුනක්ඛත්තයා අලිකා, 'සුනක්ඛත්තය, එය කිමැ යි සිතයි ද? මම අවේලක
කෝරක්ඛත්තියයා ඇරැබූ යමසේ තට කියෙමි ද, එසේ ම ඒ වචනයේ
නිෂ්පත්තිය වී ද? නැත හොත් අන් සැටියකින් වී ද?' යි පුළුවුන්මි.
'වහන්ස, භාග්වතුන් වහන්සේ අවේලක කෝරක්ඛත්තියයා ඇරැබ මට
යමසේ වදළ සේක් ද, එසේ ම ඒ විපාකය විය, අන් ලෙසෙකින් නො වී
යැ' යි ලිච්චවිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත කී ය. 'සුනක්ඛත්තය, ඉදින් මෙසේ ඇති
කලැ, උතුරුමිනිස් දහමින් ඉදුපෙළහර කරන ලද ද? නොකරන ලද ද?' යි
ඇසිමි.

'වහන්ස, මෙසේ ඇති කලැ ඒකාන්තයන් උතුරු මිනිස් දහමින්
ඉදුපෙළහර කරන ලද්දේ ය, නො කරන ලද්දේ නො වෙයි' හේ කී ය.
හිස් මිනිස, මෙසේ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදුපෙළහර කරන මට 'භාග්ව-
තුන් වහන්සේ මට උතුරු මිනිස්දහමින් ඉදුපෙළහර නොකරන සේකැ' යි
තෝ කියෙහි, හිස් මිනිස, බලව, තා කළ මේ වරදෙහි මහතා! යැ යි මම
කිමි: භාග්වය, ලිච්චවිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මා විසින් මෙසේ කියනු ලබනු-
යේ ද, අපායට සුදුසු වුවකු, තිරයට සුදුසු වුවකු සේ මෙ සස්තෙන් බැහැර
වැ ගියේ ම ය.

කළාරමට්ඨක වස්තුව

11. භාග්වය, මම එක් සමයෙක විසල්පුර මහ වෙනෙහි කුළාර හල්
වෙහෙර වෙසෙමි. එ සමයෙහි වූ කලී කළාරමට්ඨක නම් අවේලකයෙක්
ලාභයන් අක් පත් වූයේ, යසසින් අක් පත් වූයේ වැදෑගමැ වූ විසල්පුර
වෙසෙයි. ඔහු විසින්,

“දිවි ඇති තාක් නිරුවත් වන්නෙමි, පිළි නො හදින්නෙමි යි,
දිවි ඇති තාක් බබසැරි වන්නෙමි, මෙවුන්දම් නො ශ්‍රී සවින්නෙමි යි,

පුරුජීමෙන වෙසාලිං උදෙනං නාම චෙතියං තං නාතිකකමෙයාං දඬිණෙන වෙසාලිං ගොතමකං නාම චෙතියං තං නාතිකකමෙයාං, පච්ඡිමෙන වෙසාලිං සත්තමිං නාම චෙතියං තං නාතිකකමෙයාං උත්තරෙන වෙසාලිං ඛචුපුත්තං නාම චෙතියං, තං නාතිකකමෙයානති."

සො ඉමෙසං සත්තන්තං වතපදනං¹ සමාදනාහෙතු ලාභඤ්ඤාපට්ඨො වෙච්ච යසඤ්ඤාපට්ඨො ච වජ්ඣාමෙ. අථ ඛො භග්ගව සුනාසඤ්ඤා ලිච්ච්චිපුත්තො යෙන අවෙලො කළාරමච්චුකො තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිතො අවෙලො කළාරමච්චුකං පඤ්ඤං පුච්ඡි. තස්ස අවෙලො කළාරමච්චුකො පඤ්ඤං පුච්චො න සමපායාසි. අසමපායනො කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාඨාකාසි. අථ ඛො භග්ගව සුනාසඤ්ඤා ලිච්ච්චිපුත්තස්ස එතදභොසි "සාධුරූපං වත හො අරහන්තං සමණං ආසාදිමහසෙ, මා වත නො අභොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා"ති.

12. අථ ඛො භග්ගව සුනාසඤ්ඤා ලිච්ච්චිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො මං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො අහං භග්ගව සුනාසඤ්ඤා ලිච්ච්චිපුත්තං එතදචොචං: කිමපි නාම මොසපුරිස සමණො සකාපුත්තියො පටිජානිසසි?ති.

"කීං පන මං භනෙත භගවා එවමාහ: කිමපි නාම මොසපුරිස සමණො සකාපුත්තියො පටිජානිසසි?"ති.

"නතු කිං සුනාසඤ්ඤා අවෙලො කළාරමච්චුකං උපසඤ්ඤාමිතො පඤ්ඤං පුච්ඡි? තස්ස තෙ අවෙලො කළාරමච්චුකො පඤ්ඤං පුච්චො න සමපායාසි. අසමපායනො කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාඨාකාසි. තස්ස තෙ එතදභොසි: සාධුරූපං වත හො අරහන්තං සමණං ආසාදිමහසෙ, මා වත නො අභොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා"ති

"එවං භනෙත. කීං පන භනෙත භගවා අරහන්තස්ස මච්චරායතී?"ති.

1. වඤ්ඤාපට්ඨා

දිව් ඇති තාක් රා මස් දෙකින් යැපෙන්නෙමි, බත් කොවුපිඩු ඇ අහර
 නො වළඳන්නෙමි යි,
 විසල්පුරට පැයුම් දෙසින් උදේන නම් දෙවොල ඇත, එය ඉක්මැ
 නොයන්නෙමි යි,
 විසල්පුරට දකුණු දෙසින් ගොතමක නම් දෙවොල ඇත, එය ඉක්මැ
 නොයන්නෙමි යි,
 විසල්පුරට පැළ දිගින් සත්තමබ නම් දෙවොල ඇත, එය ඉක්මැ
 නො යන්නෙමි යි,
 විසල්පුරට උතුරු දිගින් බහුසුත්තක නම් දෙවොල ඇත, එය ඉක්මැ
 නො යන්නෙමි යි''

මෙසේ වූ සජ්ඣ චුතපද කෙනෙක් සමාදන් කොට ගන්නා ලද්දහු වෙත්. මේ චුතපද සත සමාදන් කොට ගෙන වසන හෙයින් හෙ තෙමේ වැඳුණමැ ලාභයෙන් අඟ පත් වූයේ ද යසයින් අඟ පත් වූයේ ද වෙයි. භාග්වය, එකල්හි ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ නිරුවත් කළාරමච්චුකයා කරා එළැඹියේ ය, එළැඹූ ඔහු ගෙන් ප්‍රශ්න විචාළේය. ඔහු විසින් පැණ පුළුවස්නා ලද කළාරමච්චුක තෙමේ ඒ පැණ විසඳන්නට (සපයා කියන්නට) නොහැකි විය, එසේ නො හැකි වූයේ, කෝපය ද ද්වේෂය ද නොසතුට ද පහළ කෙළේ ය. භාග්වය, එ විටැ ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයාට 'අහෝ! සාධු ගුණ ඇති රහත් මහණක්හු කෙරේ ගැහැටුණමහ. එය අපට බොහෝ කල් අවැඩ පිණිස, දුක් පිණිස නො වෙ ව' යි මේ සිත විය.

12. භාග්වය, ඉක්බිත්තෙන් ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ, මා වැද පසෙක හිඳගත්තේ ය. භාග්වය, එසේ පසෙක හුන් ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා අමතා, 'හිස් මිනිස, තෝත් ශාකා-පුත්‍රීය මහණෙකිමි' යි පිළින කෙරෙයි ද?' යි කීමි.

'වහන්ස, කවර හෙයින් මට එසේ වදරන සෙයෙක් ද?' යි හේ කීය.

'සුනක්ඛත්තය, තෝ නිරුවත් කළාරමච්චුකයා කරා එළැඹූ පැණ පුළුවස්සයෙහි නො වෙහි ද? නිරුවත් කළාරමච්චුක තෙමේ ඒ තා විසින් පැණ පුළුවස්නා ලද්දේ, එය විසඳන්නට නොහැකි වූයේ නො වෙ ද? නො හැකි වනුයේ කෝපයත් ද්වේෂයත් නොසතුටත් පහළ කෙළේ නොවෙ ද? ඒ තට 'සාධු ගුණ ඇති රහත් මහණක්හු කෙරේ ගැහැටුණමහ, එය අපට බොහෝ කල් අවැඩ පිණිස, දුක් පිණිස නො වෙ ව' යි මේ සිත වූයේ නො වෙ ද?' යි මම කීමි.

'වහන්ස, එසේ ය, කීමෙක් ද? භාග්වතුන් වහන්සේ රහත් බවට මසුරු වන සේක් ද?' යි හේ කී ය.

“න ඛො අභං මොඝපුරිස අරභතතසස මච්ඡරායාමි. අපි ච තුයෙහ-
වෙනං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපතතං, තං පජභ, මා තෙ අභොයි දීඝරතත-
අභිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනකඛතත මඤ්ඤයි අවෙලං කළාර-
මච්ඡකං ‘සාධුරුපො අරභං සමඤ්ඤො’ති, සො න විරසෙව පරිහිතො¹
සානුවරියො² විචරනො ඔදනකුමාසං භුඤ්ඤමානො සබ්බානෙව වෙසා-
ලියානි වෙතියානි සමතිකකමීඤා යසා නිකකිඤ්ඤො³ කාලං කරසති”ති.

13. අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කළාරමච්ඡකො න විරසෙව පරි-
හිතො සානුවරියො විචරනො ඔදනකුමාසං භුඤ්ඤමානො සබ්බානෙව
වෙසාලියානි වෙතියානි සමතිකකමීඤා යසා නිකකිඤ්ඤො කාලමකායි.
අසෙසායි ඛො භග්ගව සුනකඛතො ලිච්ඡවිපුතො: අවෙලො කිර කළාර-
මච්ඡකො පරිහිතො සානුවරියො විචරනො ඔදනකුමාසං භුඤ්ඤමානො
සබ්බානෙව වෙසාලියානි වෙතියානි සමතිකකමීඤා යසා නිකකිඤ්ඤො
කාලං කතො’ති. අථ ඛො භග්ගව සුනකඛතො ලිච්ඡවිපුතො යෙනාභං
තෙත්ථපසච්ඡමි. උපසච්ඡමීඤා මං අභිවාදෙඤා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං
නිසීතතං ඛො අභං භග්ගව සුනකඛතං ලිච්ඡවිපුතං එතදවොචං:

තං කිමමඤ්ඤයි සුනකඛත යථෙච තෙ අභං අවෙලං කළාරමච්ඡකං
ආරභ්භ බ්‍යාකායිං, තථෙච තං විපකකං අඤ්ඤථා වා?ති.

“යථෙච මෙ භනෙත භගවා අවෙලං කළාරමච්ඡකං ආරභ්භ බ්‍යාකායි,
තථෙච තං විපකකං නො අඤ්ඤථා”ති.

“තං කිමමඤ්ඤයි සුනකඛත යදි එචං සනෙත කතං වා භොති
උකරිමනුසසධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං, අකතං වා?”ති,

“අද්ධා ඛො භනෙත එචං සනෙත කතං භොති උකරිමනුසසධමො
ඉද්ධිපාටිභාරියං, නො අකතනති.”

“එචමුච්ඡි ඛො මං ඤං මොඝපුරිස උකරිමනුසසධමො ඉද්ධිපාටිභාරියං
කරොතතං එචං වදෙයි න හි පන මෙ භනෙත භගවා උකරිමනුසසධමො
ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොති”ති. පසස මොඝපුරිස යාවඤ්ඤො තෙ ඉදං අප-
රද්ධනති.”

එචමුච්ඡි ඛො භග්ගව සුනකඛතො ලිච්ඡවිපුතො මයා වුච්චමානො
අපකකමෙච ඉමසමා ධම්මවිනයා, යථා තං ආපායිකො තෙරසිකො.

1. පරිහිතො - සිචු-
2. සානුවරියො, -මජ්ඣ-
3. නිකකිඤ්ඤො (සිචු. කම)

'හිස් මිනිස, මම රහත්බවට මසුරු නොවෙමි. වැලි, තා හට මේ ලාමක මිසදිටෙක් උපතා. එය බැහැරැලව. එය තට බොහෝ කල් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා. සුනක්ඛත්තය, නිරුවත් කළාරමච්චුක නම් යම් එකකු 'සාධු ඉණ ඇති රහත් මහණෙකු'යි තෝ සිතයි ද, හේ නො බෝ දිනෙකින් ම පිළි හැන්දේ බිරියක ඇති වැ හැවිදුණේ, ඛත් කොමු ඇ අහර වළඳනුයේ විසල්පුරු හැම දෙවොල් ම ඉක්මැ ගොස් යසසින් පිරිහුණේ කලුරිය කරන්නේ යැ' යි කිමි.

13. භාග්වය, එ කලැ නිරුවත් කළාරමච්චුක තෙමෙ නොබෝ දිනෙකින් පිළි හැන්දේ, බිරියක් ඇති වැ හැවිදිනුයේ, ඛත් කොමු ඇ අහර වළඳනුයේ, විසල්පුරු සියලු දෙවොල් ම ඉක්මැ ගොස්, යසසින් පිරිහී කඵරිය කෙළේ ලැ'යි සුනක්ඛත්තයා ඇසී ය. එ කලැ හේ මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ මා වැඳ පසෙකැ හුන්නේ ය. පසෙකැ හුන් සුනක්ඛත්තයා අමතා, 'සුනක්ඛත්තය, එය කිමැ යි සිතයි ද? නිරුවත් කළාරමච්චුකයා ඇරැබූ තට යම් සේ මම කිමි ද, එසේ ම එය නිපන්නේ ද? නැත හොත් අන් සැටියෙකින් වී ද?' යි කිමි.

'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිරුවත් කළාරමච්චුක තවුසා ඇරැබූ යම් සේ මට වදළ සේක් ද, එසේ ම එය නිපත, අන් සැටියෙකින් නො වී යැ' යි හේ කී ය.

'සුනක්ඛත්තය, තෝ එය කෙසේ සිතති ද? ඉදින් මෙ ලෙස ඇති කලැ මා විසින් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන ලද ද?, නො කරන ලද ද?' යි ඇසිමි.

'වහන්ස, මෙසේ ඇති කලැ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන ලදුයේ වෙයි, නො කරන ලදුයේ නොවේ' යැ යි හේ කී ය.

'හිස් මිනිස, මෙසේත් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන මට; 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර නො කරන සේකැ' යි තෝ කියෙහි. හිස් මිනිස, බලව, තා විසින් කොතරම් මහ වරදෙක් කරන ලද ද?' යි මම කිමි. භාග්වය, ලිච්චවිචුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මා විසින් මෙසේ කියනු ලබනුයේ ම, අපායට සුදුසු වූවක්හු, නිරයට සුදුසු වූවක්හු සේ ම හේ මේ ධර්මවිනය කෙරෙත් (මේ සස්තෙන් බැහැර වැ) ගියේ ම ය.

පාථිකසුත්තවතථු

14. එක මීදුහං හග්ගව සමයං තඤ්ච වෙසාලියං විහරාමී මහාවනෙ කුටාගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො පාථික-
 සුත්තො¹ වෙසාලියං පට්ඨසති ලාභග්ගප්පකො වෙච යසග්ගප්පකො
 ච වජ්ජිගාමෙ. සො ච වෙසාලියං පරිසති. එචං වාචං භාසති:
 සමණො ගොතමො ඤ්ණවාදෙ අහමි ඤ්ණවාදෙ. ඤ්ණවාදෙ
 ඛො පන ඤ්ණවාදෙන අරහති උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං
 දසෙකතුං. සමණො වෙ ගොතමො උපඩ්ඪපථං ආගචෙජ්ජයා, අහමි
 උපඩ්ඪපථං ගචෙජ්ජයාං. තෙ තඤ්ච උභො පි උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටි-
 භාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසසධම්මො
 ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, දොහං කරිසසාමී. දො වෙ සමණො ගොතමො
 උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියානි කරිසසති, වක්ඛාරාහං කරිසසාමී.
 වක්ඛාරී වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියානි
 කරිසසති, අච්ඡාහං කරිසසාමී. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො
 උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, තඤ්ඤුණං තඤ්ඤුණාහං²
 කරිසසාමී'ති.

15. “අථ ඛො හග්ගව සුනකඛකො ලිච්ච්චිසුත්තො යෙනාහං තෙනුප-
 සඛකමී, උපසඛකමීතා මං අභිවාදෙතා එකමනං නිසීදී. එකමනං
 නිසීතො ඛො හග්ගව සුනකඛකො ලිච්ච්චිසුත්තො මං එතදවොච:
 අවෙලො හතෙන පාථිකසුත්තො වෙසාලියං පට්ඨසති ලාභග්ගප්පකො
 වෙච යසග්ගප්පකො ච වජ්ජිගාමෙ. සො වෙසාලියං පරිසති. එචං වාචං
 භාසති: ‘සමණො ගොතමො ඤ්ණවාදෙ, අහමි ඤ්ණවාදෙ. ඤ්ණවාදෙ
 ඛො පන ඤ්ණවාදෙන අරහති උක්ඛරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං
 දසෙකතුං. සමණො ගොතමො වෙ උපඩ්ඪපථං ආගචෙජ්ජයා, අහමි
 උපඩ්ඪපථං ගචෙජ්ජයාං. තෙ තඤ්ච උභො පි උක්ඛරිමනුසසධම්මො
 ඉද්ධිපාටිභාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උක්ඛරි-
 මනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරිසසති, දොහං කරිසසාමී -පෙ- තඤ්ඤුණං
 තඤ්ඤුණාහං කරිසසාමී'ති.

1. පාථික සිඉ. පාථික (හ්‍යා PTS)
 2. තඤ්ඤුණං -PTS-

පාථික සූත්‍ර වස්තුව

14. භාග්වය, මම එක් කලෙක විසල්පුර අසල මහ වෙනෙහි කුළාරහල් වෙහෙර වෙසෙමි. එ සමයෙහි පාථිකසූත්‍ර නම් නිරුවත් තවුසෙක් ලාභයෙන් ද යසසින් ද අගපත් වූයේ, වැදෑරුණු ගේ වාසභූමි වූ විසල්පුර වෙසෙයි. හේ 'මහණ ගොයුම් ඥානවාද ඇත්තෙක මම ද ඥානවාද ඇතියෙමි. ඥානවාද ඇත්තේ වූ කලී ඥානවාද ඇත්තක්හු හා උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දක්වන්නට සුදුස්සේ ය. ඉදින් මහණ ගොයුම් (වාද පිණිස) අධි මහක් එන්නේ වී නම්; මම ද අධි මහක් (ඔහු දෙසට) ඉදිරි වැ යන්නෙමි. එහි දී ඒ අපි දෙ දෙනා ම උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන්නවු. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් එක් ඉදු පෙළහරක් කරන්නේ නම්, මම ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නෙමි. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නේ නම්, මම සතරක් කරන්නෙමි. ඉදින් මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර සතරක් කරන්නේ නම්; මම අටක් කරන්නෙමි. මෙසේ මහණ-ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් යම් පමණ පෙළහර කරන්නේ ද, මම එ මෙන් දෙගුණයක් දෙගුණයක් ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි'යි පිරිස් මැද මෙසේ වූ බසක් කියයි.

15. භාග්වය, එ කලැ ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා මා වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ මා වැද පසෙක උන්නේ ය. පසෙක හුන්නේ ම, "වහන්ස, වැදෑගම වූ විසල්පුර පාථිකසූත්‍ර නම් නිරුවත් තවුසෙක් ලාභයෙන් ද යසසින් ද අගපත් වැ වෙසෙයි. ඔහු විසල්පුර පිරිස් මැද දී "මහණගොයුම් (මම සියල්ල දනිමි යි) ඥානවාද ඇත්තෙක. මම ද ඥානවාද ඇත්තෙකිමි. ඥානවාද ඇත්තේ වූ කලී ඥානවාද ඇත්තකු හා උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දක්වන්නට සුදුස්සේ ය. ඉදින් මහණ ගොයුම් (වාද පිණිස) අධි මහක් එන්නේ වී නම්; මම ද අධි මහක් ඉදිරියට යන්නෙමි. එහි දී ඒ අපි දෙ දෙනා ම උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන්නවු. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් එක් ඉදු පෙළහරක් කරන්නේ නම්, මම ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නෙමි. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නේ නම්, මම සතරක් කරන්නෙමි. ඉදින් මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර සතරක් කරන්නේ නම්, මම අටක් කරන්නෙමි. මෙසේ මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් යම් පමණ ඉදු පෙළහර කරන්නේ ද, මම එ මෙන් දෙගුණ දෙගුණ ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි' යි මෙසේ කියනැ" යි මට සැල කෙළේ ය.

16. එවං වුතො අහං භගව සුනාසාසනං ලිච්ඡවිජුතං එතදවොචං: අභබ්බො ඛො සුනාසාසන අවෙලො පාථිකපුතො තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා මම සමුච්චිතාවං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස 'අහං තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතාවං ගච්ඡයාන්ති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්සා'ති.

“රකඛතෙතං භනෙත භගවා වාවං, රකඛතෙතං සුගතො වාවන්ති.”

“කිම්පන මං ත්වං සුනාසාසන එවං වදෙසි: රකඛතෙතං භනෙත භගවා වාවං, රකඛතෙතං සුගතො වාවන්ති?”.

“භගවතා වසස භනෙත එසා වාවා එතංසෙන ඔධාරිතා’ අභබ්බො අවෙලො පාථිකපුතො තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා මම සමුච්චිතාවං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස 'අහං තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතාවං ගච්ඡයාන්ති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්සා'ති. අවෙලො ව භනෙත පාථිකපුතො විරූපරූපෙන භගවතො සමමුච්චිතාවං ආගච්ඡයා, තදසස භගවතො මුසා’ති.

“අපි නු සුනාසාසන තථාගතො තං වාවං භාසෙය්ස යා සා වාවා අචයගාමිති?” ති

“කිං පන භනෙත භගවතා අවෙලො පාථිකපුතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතො අභබ්බො අවෙලො පාථිකපුතො තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා මම සමුච්චිතාවං ආගන්තුං, සවෙ පි'සස එවමසස තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතාවං ගච්ඡයාන්ති, මුද්ධා පි තසස විපතෙය්සා'ති. උදහු ඉදවතා භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං අභබ්බො භනෙත ව අවෙලො පාථිකපුතො තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා භගවතො සමමුච්චිතාවං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස; අහං තං වාවං අපභාය තං විතං අපභාය තං දිට්ඨිං අපච්චිනිසසජ්ජිතා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතාවං ගච්ඡයාන්ති මුද්ධා පි තසස විපතෙය්සා ති?”

1. ඝොදිකා, ඔවු

16. භාග්වය, මෙසේ කී කලා මම ලිඛවිදුහු සුනක්ඛත්තයාට, “සුනක්ඛත්තය, නිරුවත් පාර්ශ්වයා ඒ තෙපුල් නො හැරපියා ඒ සිත නො හැරපියා ඒ දෘෂ්ටිය නොදුරු ලා මා හමුවට එන්නට නො හැක්ක. ඉදින් ඒ වචන නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, ‘මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි මෙසේ ඔහුට සිතෙක් වී නම් ඔහුගේ භිස ද ගිලි හෙතැ’ යි මම කීමි.

‘වහන්ස, භාග්වතුන් වහන්සේ මේ වචනය රක්තා සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ මේ වචනය රක්තා සේක් වා’ යි සුනක්ඛත්ත කී ය.

“සුනක්ඛත්තය, කීමෙක් ද? ‘භාග්වතුන් වහන්සේ මේ වචනය රක්තා සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ මේ වචනය රක්තා සේක් වා’ යි මෙසේ මට කවර හෙයින් කියති ද?’” යි මම පුළුවනිමි.

‘වහන්ස, නිරුවත් පාර්ශ්වයා තවුසා ඒ තෙපුල් නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දෘෂ්ටිය නො දුරු ලා, මා හමුවට එන්නට නො හැක්ක. ඉදින් ‘මම ඒ තෙපුල් නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වී නම්, ඔහුගේ භිස ද ගිලිහෙතැ’ යි භාග්වතුන් වහන්සේ විසින් මේ වචනය එකාන්තයෙන් අවධාරණය කොට (නියත කොට) ම වදරන ලද සේ යැ. වහන්ස, අවෙලක පාර්ශ්වයා තෙමෙසාද්ධියෙන් වෙස්වළා (සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදීන් බඳු අන් වෙසෙකින්) භාග්වතුන් වහන්සේ වෙතට ආයේ වී නම්, භාග්වතුන් වහන්සේගේ ඒ තෙපුල් බොරු වන්නේ යැ” යි හේ කී ය.

‘සුනක්ඛත්තය, තථාගත තෙමේ සැටියෙන් එකක් වූ, අරුතෙන් වෙනෙකක් වූ, දැතකට යන බසක් කියන්නේ ද?’ යි මම ඇසිමි.

‘කීමෙක් ද වහන්ස, භාග්වතුන් වහන්සේ විසින් ‘අවෙලක පාර්ශ්වයා තෙම ඒ තෙපුල් නො හැරපියා, ඒ සිත නොහැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා මා හමුවට එන්නට නො හැක්කැ’ යි ද, එසේ ඒ තෙපුල් නො හැරපියා, ඒ සිත නොහැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා මහණ ගොයුම් වෙත යන්නෙමි’ යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වී නම්, ඔහු භිස ද ගිලිහෙතැ’ යි භාග්වතුන් වහන්සේ විසින් සිය සිතීන් ඔහු සිත පිරිසිඳූ අවෙලක පාර්ශ්වයා දන්නා ලද්දේ ද? නැත හොත්, ‘අවෙලක පාර්ශ්වයා ඒ තෙපුල් නො හැරපියා ... භාග්වතුන් වහන්සේ හමුවට එනු නො හැක්කැ’ යි, ... ඉදින් ඒ තෙපුල් නො හැරපියා ... මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි සිතා යන්නේ නම්, ඔහු භිස ගිලි හෙතැ’ යි දේවතා කෙනෙක් භාග්වතුන් වහන්සේට මෙ පවත් සැල කළේ ද?’ යි හේ පුළුවන.

17. “වෙනසා වෙනො පරිච්ච විදිතො වෙච මෙ සුනාකඛ්ඛතා අවෙලො පාරිකපුත්තො අභබ්බො අවෙලො පාරිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා මම සමමුඛිභාවං ආගනතුං. සචෙ පි’සස ඵවමසස: අභං තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිපතෙය්‍යා’ති. දෙවතා පි මෙ ඵතමඤ්ඤං ආරොවෙසුං: අභබ්බො භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා භගවතො සමමුඛිභාවං ආගනතුං, සචෙ පි’සස ඵවමසස: අභං තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති මුද්ධා පි තසස චිපතෙය්‍යා’ති.

අභිකො පි නාම ලිච්චිතං සෙනාපති අධුනා කාලකතො තාවතිංසකායං උපපනෙතා. සො පි මං උපසඛකමිඤ්ඤා ඵවමාරොවෙසි: ‘අලජ්ඣි භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො මුසාවාදී භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො මමිංඝි භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො බ්‍යාකාසි වජ්ජගාමෙ ‘අභිකො ලිච්චි සෙනාපති මහානිරයං උපපනෙතා ති. න ඛො පනාභං භනෙත මහානිරයං උපපනෙතා තාවතිංසකායමහි උපපනෙතා. අලජ්ඣි භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො, මුසාවාදී භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො, අභබ්බො ච භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා භගවතො සමමුඛිභාවං ආගනතුං. සචෙ පි’සස ඵවමසස: අභං තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිපතෙය්‍යා’ති.

ඉති ඛො සුනාකඛ්ඛතා වෙනසා වෙනො පරිච්ච විදිතො වෙච මෙ අවෙලො පාරිකපුත්තො අභබ්බො අවෙලො පාරිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා මම සමමුඛිභාවං ආගනතුං. සචෙ පි’සස ඵවමසස ‘අභං තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති’ මුද්ධාපි තසස චිපතෙය්‍යා ති. දෙවතා’පි මෙ ඵතමඤ්ඤං ආරොවෙසුං අභබ්බො භනෙත අවෙලො පාරිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා භගවතො සමමුඛිභාවං ආගනතුං. සචෙ’පි’සස ඵවමසස අභං තං වාවං අප්පභාය තං චිත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිත්තජජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුඛිභාවං ගචෙජ්ජයානති, මුද්ධා පි තසස චිපතෙය්‍යා’ති. සො ඛො පනාභං සුනාකඛ්ඛතා වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාභනං පිණ්ඩපානපටිකකතො යෙන අවෙලසස පාරිකපුත්තසස ආරාමො තෙනුපසඛකමිඤ්ඤා දිට්ඨා විහාරාය. යසස දුනි ඤං සුනාකඛ්ඛතා ඉච්ඡයි, තසස ආරොවෙහී’ති.

17. “සුනක්ඛත්තය, අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා මා හමුවට එන්නට නො සුදුසු-
 සේ ය. ඉදින් ඔහුට ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතක් වනොත්, ඔහුගේ භීස ද ගිලිහෙතැ යි මා සිකිත් ඔහු සිත පිරිසිඳූ අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා මා විසින් දන්නා ලද්දේ ය. දේවතා කෙනෙක් ද ‘වහන්ස, අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍ර තෙමේ ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවට එන්නට නො සුදුසුසේ ය. ඉදින් ඔහුට ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, ‘මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතක් වනොත් ඔහු භීස ද ගිලි හෙතැ’ යි මෙ පවත මට සැළ කළහ.

ලිච්චිත්තේ අජිත නම් සෙනෙවි ද නොබෝ දවස්හි කළුරිය කෙළේ, තවුතිසා දෙව ලොවැ උපන්නේ ය. හේ ද මා කරා එළැඹ, “වහන්ස, පාර්ශ්වසූත්‍ර අවෙලක තෙමේ මුසාබස් දෙඩන්නෙක. වහන්ස, ‘ලිච්චිත්තේ අජිත නම් සෙනෙවි මහ නිරයට වත්හ’ යි පාර්ශ්වසූත්‍ර අවෙලක තෙමේ වැදූගමහි මා ඇඳබැ ද දෙඩී ය. වහන්ස, මම මහ නිරයට නො වනිමි. මම තවුතිසා දෙවලොවැ උපනිමි. වහන්ස, පාර්ශ්වසූත්‍ර අවෙලක අලජ්ජී යැ, පාර්ශ්වසූත්‍ර අවෙලක මුසාවාදී යැ, වහන්ස, පාර්ශ්වසූත්‍ර අවෙලක ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවට එන්නට නො සුදුසුසේ ය. ඉදින්, ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි ඔහුට මෙසේ සිතක් වනොත් (එසේ යනොත්), ඔහු භීස ද ගිලිහෙතැ” යි මට සැළ කෙළේ ය,

සුනක්ඛත්තය, මෙසේ මා විසින් අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍ර තෙමේ ‘ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි ඔහුට මෙසේ සිතක් වනොත් (එසේ එනොත්), ඔහු භීස ද ගිලිහෙතැ’ යි පාර්ශ්වසූත්‍ර තෙමේ ඔහු සිත් මා සිකිත් පිරිසිඳූ මා විසින් ද දන්නා ලද්දේ වෙයි. දේවතා කෙනෙක් ද ‘වහන්ස, අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍ර තෙමේ ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවට එන්නට නො සුදුසුසේ ය. ඉදින් ඔහුට ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව නො දුරු ලා, මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතක් වනොත්, (එසේ ම යනොත්) ඔහු භීස ගිලිහෙතැ යි’ ද මට මෙ පවත් සැළ කළහ. සුනක්ඛත්තය, ඒ මම වීසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර, පසුබත්හි පිඬුපායෙන් පෙරළා ඇක්මුණෙමි, දිවා විහාරය පිණිස, අවෙලක පාර්ශ්වසූත්‍රයාගේ ආරාමය කරා යන්නෙමි. සුනක්ඛත්තය, දැන් තෝ මෙ පවත් යමකුට සැළ කරනු රිස්සෙහි නම් ඔහුට සැළ කරව’ යි කීමි.

ඉද්ධිපාථිභාරියකථා

18. අථ ඛොභං¹ හග්ගව පුඛ්ඛණ්ණසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පනතථිවරමාදය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසිං. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාහකං පිණ්ඩපාතපටිකකතෙතො යෙන අවෙලසස පාථිකපුත්තසස ආරාමො තෙනුපසඛකම්. දිවාච්භාරාය. අථ ඛො හග්ගව සුනාකඛතෙතො ලිච්ඡවිපුත්තො තරමානරුපො වෙසාලිං පවිසිඤ්ඤා යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවි තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්ඤා අභිඤ්ඤාතො අභිඤ්ඤාතො ලිච්ඡවි එතදවොච: එසාචුසො හගවා වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාහකං පිණ්ඩපාතපටිකකතෙතො යෙන අවෙලසස පාථිකපුත්තසස ආරාමො තෙනුපසඛකම් දිවාච්භාරාය. අභිකකමථායසමතෙතො අභිකකමථායසමතෙතො. සාධුරුපානං සමණානං උක්ඛරිමනුසසධමමො ඉද්ධිපාථිභාරියං හවිසසති ති.

අථ ඛො හග්ගව අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං ලිච්ඡවීනං එතදහොසි: සාධුරුපානං කීර හො සමණානං උක්ඛරිමනුසසධමමො ඉද්ධිපාථිභාරියං හවිසස ති. හඤ්ඤ වත හො ගච්ඡාමා ති.

අථ ඛො හග්ගව සුනාකඛතෙතො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා චුභමණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිඤ්ඤා සමණ-චුභමණා² තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤ්ඤා අභිඤ්ඤාතො අභිඤ්ඤාතො නානාතිඤ්ඤා සමණචුභමණ එතදවොච: එසාචුසො හගවා වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාහකං පිණ්ඩපාතපටිකකතෙතො යෙන අවෙලසස පාථිකපුත්තසස ආරාමො තෙනුපසඛකම් දිවාච්භාරාය. අභිකකමථා-යසමතෙතො අභිකකමථායසමතෙතො. සාධුරුපානං සමණානං උක්ඛරි-මනුසසධමමො ඉද්ධිපාථිභාරියං හවිසසති ති. අථ ඛො හග්ගව අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං නානාතිඤ්ඤානං සමණචුභමණානං එතදහොසි: සාධුරුපානං කීර හො සමණානං උක්ඛරිමනුසසධමමො ඉද්ධිපාථිභාරියං හවිසසති. හඤ්ඤ වත හො ගච්ඡාමා''ති.

19. අථ ඛො හග්ගව අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවි අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච චුභමණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිඤ්ඤා සමණ-චුභමණා යෙන අවෙලසස පාථිකපුත්තසස ආරාමො තෙනුපසඛක-ම්. සා එසා හග්ගව පරියා හොති³ අනෙකසතා අනෙකසහසසා. අයෙසාසි ඛො හග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො 'අභිකකතො කීර අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවි, අභිකකතො අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච චුභමණමහාසාලා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච චුභමණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානා-තිඤ්ඤා සමණචුභමණා, සමණො පි ගොතමො මග්ගො ආරාමෙ දිවාච්භාර-නිසිනෙතො'ති. සුඤ්ඤානසස හයං ජමහිතකං ලොමහංසො උදපාදි.

1. අථ ඛො සවාභං (සතා)
 2. නානාතිඤ්ඤා සමණචුභමණා (සතා)
 3. මහා හොති (මජ්ඣං)

සාදධිප්‍රාතිහාර්ය කථා

18. භාග්වය, එ කල්හි මම පෙර වරුයෙහි හැද පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙන පිඬු පිණිස විසල්පුරට පිවිසියෙමි. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ඇක්වුණෙමි, පසුබත්ති දිවාච්ඡරණය පිණිස අවෙලක පාර්ශ්වයාගේ ආරාමය කරා ගියෙමි. භාග්වය, එ කල්හි ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙම වෙළෙචි වෙළෙචි වැ විසල්පුර වැද, ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිත් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, 'ඇවැත්ති, තෙල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර, පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ඇක්වුණාහු පසුබත්ති දිවාච්ඡරණ පිණිස අවෙලක පාර්ශ්වයාගේ ආරාමය කරා වැඩි සේක. ආයුෂ්මත්ති, එහි යවු. සාධු ස්වභාවය ඇති මහණුන් ගේ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහරෙක් වන්නේ යැ' යි කී ය.

භාග්වය, එ විටැ ඒ ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිනට, 'සාධුරූප වූ මහණුන් ගේ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහරෙක් වන්නේ ල. හවත්ති, දන් එහි යමහ' යි මේ සිත විය.

ඉක්බිති ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙම ප්‍රකට ප්‍රකට නන් නොටු මහණ බමුණන් ද කරා එළැඹැ, 'ඇවැත්ති, තෙල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර පිඬු පිණිස හැසිර, පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ඇක්වුණාහු, පසුබත්ති-දිවාච්ඡරණය පිණිස අවෙලක පාර්ශ්වයා ගේ ආරාමයට වැඩි සේක. ආයුෂ්මත්ති, එහි යවු, ආයුෂ්මත්ති, එහි යවු, සාධු ස්වභාවය ඇති මහණුන්ගේ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහරෙක් වන්නේ යැ' යි සැල කෙළේ ය. භාග්වය, එ කලැ ඒ ප්‍රකට ප්‍රකට නන් නොටුවනට, මහණ-බමුණනට 'හවත්ති, සාධුරූප වූ මහණුන්ගේ උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහරෙක් වන්නේ ල. හවත්ති, දන් එහි යමහ' යි මේ සිත විය.

19. භාග්වය, එ කලැ ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිහු ද, ප්‍රකට ප්‍රකට බමුණු මහසල්හු ද, ගැහැවි මහසල්හු ද, නන් නොටුවෝ ද, මහණබමුණෝ ද පාර්ශ්වයා අවෙලකයා ගේ ආරාමය කරා එළැඹියහ. භාග්වය, ඒ නොයෙක් සිය ගණන් නොයෙක් දහස් ගණන් ජනයා ඇති පිරිසෙක් විය. භාග්වය, පාර්ශ්වයා අවෙලක තෙමේ 'ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිත් ආහ සි, ප්‍රකට ප්‍රකට බමුණු මහසල්හු ද ගැහැවි මහසල්හු ද නන් නොටු මහණ-බමුණන් ද ආහ' යි, මහණ ගොයුම්හු ද මා අරමෙහි දිවාච්ඡර පිණිස හුන්හ යි ද ඇසී ය. ඇසීමෙන් ඔහුට බිය ද තැති ගැන්ම ද ලොවුදහ ගැන්ම ද උපන.

20. අපං ඛො භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො භීතො සංචිග්ගො ලොමභට්ඨජාතො යෙන තිඤ්ඤකම්මාණුපරිබ්බාජකාරාමො¹ තෙනුපසඛිතම්. අසෙසාසි ඛො භග්ගව සා පරිසා ‘අවෙලො කිර පාථිකපුත්තො භීතො සංචිග්ගො ලොමභට්ඨජාතො යෙන තිඤ්ඤකම්මාණුපරිබ්බාජකාරාමො තෙනුපසඛිතො’ ති. අපං ඛො භග්ගව සා පරිසා අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙකසි: එභි කං භො පුරිස, යෙන තිඤ්ඤකම්මාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථික පුත්තො තෙනුපසඛිතම්, උපසඛිතම්භිදා අවෙලං පාථිකපුත්තං එවං වදෙභි: අභිකකම්මාච්චියො පාථිකපුත්තං. අභිකකත්තා අභිඤ්ඤතා අභිඤ්ඤතා ලිච්ඡථී, අභිකකත්තා අභිඤ්ඤතා අභිඤ්ඤතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතීනවසීකා නානාතිථීයා සමණබ්‍රාහ්මණා, සමණො පි ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසීනො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආච්චියො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතී වාචා: සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤවාදෙ අහමපි ඤ්ඤවාදෙ. ඤ්ඤවාදෙ ඛො පන ඤ්ඤවාදෙන අරහතී උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියං දසෙසතුං. සමණො වෙ ගොතමො උපධිභිපථං ආගච්ඡයා, අහමපි උපධිභිපථං ගච්ඡයාං. තෙ තඤ්ඤ පි උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොයාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිසසතී, දොභං කරිසසාමී, දො වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියානි කරිසසතී, වත්තාරාහං කරිසසාමී. වත්තාරි වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියානි කරිසසතී, අට්ඨාහං කරිසසාමී. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසංධමමො ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිසසතී, තඤ්ඤණං තඤ්ඤණං කරිසසාමී” ති. අභිකකමසෙව² ඛො ආච්චියො පාථිකපුත්තං උපධිභිපථං. සබ්බපයමං යෙව ආගනඤ්ඤා සමණො ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසීනො’ ති

1. තිඤ්ඤකම්මාණු (මජ්ඣං)
 2. අභිකකමසෙව PTS

20. භාග්වය, එකලැ වනාහි අවෙලක පාචිකපුත්‍ර තෙමේ බිය පත් වූයේ, බියෙන් කලකිරුණේ, උපන් ලොමුදහ ගැනුම් ඇත්තේ, තිණුකඩාණු පරිමුච්ඡයා ගේ (තිඹිරිකණු පිරිවැජ්ජා ගේ) ආරාමය කරා ගියේ ය. භාග්වය, අවෙලක පාචිකපුත්‍ර තෙමේ බිය පත්තේ, බියෙන් කලකිරුණේ, හටගත් ලොමුදහ ගැනුම් ඇත්තේ, තිඹිරිකණු පිරිවැජ්ජා ගේ ආරාමය කරා ගියේ ලැ'යි ඒ පිරිස ඇසුහු ම ය. භාග්වය ඉක්බිති එ පිරිස එක් පුරුෂයකු බණවා, 'හවත් පුරුෂය, මෙහි එව, තිඹිරිකණු පිරිවැජ්ජාගේ අරමට, අවෙලක පාචිකපුත්‍රයා වෙතට යා. ගොස්, අවෙලක පාචිකපුත්‍රයාට, 'ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එවු. ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිහු ඔබ අරමු රැස් වූහ. ප්‍රකට ප්‍රකට බමුණු මහසල්හු ද ගැහැවි මහසල්හු ද නන්-කොටුවෝ ද මහණබමුණෝ ද (ඔබ අරමට) රැස් වූහ. මහණ ගොයුම්හු ද ආයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි දිවාචිහරණය පිණිස අවුත් උන්හ. ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, විසල්පුර පිරිස් මැද දී ඔබ විසින් "මහණ ගොයුම් ඥානවාද ඇත්තේ ය, මම ද ඥානවාද ඇතියෙමි. ඥානවාද ඇත්තේ ඥානවාද ඇත්තකු හා උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දක්වන්නට සුදුස්සේ ය. මහණ ගොයුම් වාද පිණිස අඩ මහක් එන්නේ නම්, මමත් අඩ මහක් ඉදිරියට යන්නෙමි. එහිදී ඒ අපි දෙ දෙනාම උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන්නෙමු. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් එක් ඉදු පෙළහරක් කරන්නේ නම්, මම ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නෙමි. මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දෙකක් කරන්නේ නම්, මම සතරක් කරන්නෙමි, මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර සතරක් කරන්නේ නම්, මම අටක් කරන්නෙමි. මෙසේ මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් යම් පමණ පෙළහර කරන්නේ ද, මම එමෙන් දෙගුණ දෙගුණ ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි" යි මෙ තෙපුල් කියන ලද්දේ ය. "ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, අඩ මහක් නැඟී එවු. හැමට පළමු ම මහණ ගොයුම්හු අවුත්, ආයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි දිවාචිහරණය පිණිස ඉන්නාහ'යි මෙසේ කියව' යි කියා යැවූහ.

“එවං හො”ති ඛො භග්ගව සො පුරිසො තස්සා පරිසාය පටි-
 සුඤ්ඤා යෙන තිද්දකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථික-
 පුත්තො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤ්ඤා අවෙලං පාථිකපුත්තං එතද-
 වොච: අභිකකමාචුසො පාථිකපුත්ත. අභිකකන්තා අභිඤ්ඤාතා අභි-
 ඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී අභිකකන්තා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණ-
 මහාසාලා ගහපතින්තවයිකා නානාතිස්සියා සමණබ්‍රාහ්මණ සමණො පි
 ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතා. භාසිතා ඛො
 පන තෙ එසා ආචුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාචා: සම-
 ණො පි ගොතමො ඤ්ඤාචාදෙ අඤ්ඤාචාදෙ. ඤ්ඤාචාදෙ ඛො පන
 ඤ්ඤාචාදෙන අරහති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාචිහාරියං දසෙසතුං -ඉ-
 ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාචිහාරියං
 කර්සසති තද්දිගුණං තද්දිගුණාහං කර්සසාමි”ති. අභිකකමසෙව ඛො
 ආචුසො පාථිකපුත්ත උපඛිච්ඡපථං. සබ්බපඨමං යෙව ආගන්තො සමණො
 ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතා”ති.

21. එවං වුත්තෙ භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො ‘ආයාමි ආචුසො
 ආයාමි ආචුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති. න සකෙකාති ආසනාපි
 වුට්ඨාතුං. අථ ඛො භග්ගව සො පුරිසො අවෙලං පාථිකපුත්තං එතද-
 වොච: කිංසු නාම තෙ ආචුසො පාථිකපුත්ත පාවළා¹ සු නාම තෙ
 පීඨකසම්. අලච්ඡිතා පීඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලච්ඡිතං? ‘ආයාමි
 ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති
 ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති. එවම්පි ඛො භග්ගව වුච්චමානො අවෙලො
 පාථිකපුත්තො ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච
 සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුට්ඨාතුං. යද ඛො සො භග්ගව
 පුරිසො අඤ්ඤාසි ‘පරාභුතරූපො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, ‘ආයාමි
 ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති. න සකෙකාති
 ආසනාපි වුට්ඨාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්තො එවමාරොචෙයි: පරා-
 භුතරූපො හො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, ‘ආයාමි ආචුසො,
 ආයාමි ආචුසො’ති වඤ්ඤා තඤ්ච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි
 වුට්ඨාතුන්ති.

එවං වුත්තෙ අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං: අහඛෙඛා
 ඛො ආචුසො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං විත්තං
 අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ඣා මම සමමුච්චිතාචං ආගන්තුං.
 සචෙ පි’සස එවමස ‘අහං තං වාචං අප්පහාය තං විත්තං අප්පහාය තං
 දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පජ්ඣා සමණසස ගොතමසස සමමුච්චිතාචං ගචෙඡ්ඤාන්ති,
 මුඛා පි තස්ස විපතෙය්‍යා”ති.

පඨමභාණවාචො නිට්ඨිතො.

1. පාවළා -සිඳු-

භාගීවය, ‘එසේ යැ හවත්නි’යි කියා ම ඒ පුරුෂ තෙම එ පිරිසට පිළිවදන් දී, කිහිරිකණු පිරිවැස්සාගේ අරම කරා, අවෙලක පාචිකපුත්‍රයා වෙතට ගියේ ය. ගොස් ඔහු බණවා, ‘ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එවු. ප්‍රකට ප්‍රකට ලිව්විහු ද අවුත් රැස් දුවාහු වෙත්, ප්‍රකට ප්‍රකට බවුණු මහසල්හු ද ගැහැව් මහසල්හු ද නන් තොටුවෝ ද මහණබවුණෝ ද අවුත් රැස් දුවාහු වෙත්. මහණ ගොයුම්හු ද ආයුෂ්මතුන්ගේ ආරාමයෙහි දිවාච්ඡරණය පිණිස අවුත් උන්නාහු වෙත්. ඇවැත්නි, ඔබ විසින් විසල්පුර පිරිස් මැද දී ‘මහණ ගොයුම් ද ඥානවාද ඇත්තේ ය, මම ද ඥානවාද ඇත්තෙමි. ඥානවාද ඇත්තේ වූ කලී ඥානවාද ඇත්තක්හු හා උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර දක්වන්නට සුදුස්සේ ය, මෙසේ යම් පමණ මහණ ගොයුම් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන්නේ ද, එමෙන් දෙගුණ දෙගුණ මම ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි යි මේ තෙජල කියන ලද්දේ ය. ඇවැත්නි, පාචිකපුත්‍රයෙනි, අඩ මහක් නැඟී එවු. හැමට පෙරාතුවම මහණ ගොයුම්හු අවුත් ආයුෂ්මතුන්ගේ ආරාමයෙහි දිවාච්ඡරණ පිණිස ඉන්නාහු වෙති’යි කී ය.

21. භාගීවය, ඔහු මෙසේ කී කලැ පාචිකපුත්‍ර අවෙලක තෙමේ ‘ඇවැත්නි එමි, ඇවැත්නි, එමි’යි කියා එතැන ම ගැලී, ඒ මේ අතට සැලෙයි. හුන් තැනින් නැඟෙන්නට ද නොහැකි වෙයි. භාගීවය, ඉක්බිති ඒ පුරුෂ තෙමේ අවෙලක පාචිකපුත්‍රයාට, “ඇවැත් පාචික පුත්‍රයෙනි, කිමක් ද? ඔබේ හිද්මඥාට හුන් තැනැ ඇලුණේ ද? ඔබ හුන් තැන හෝ ඔබේ හිද්මඥාටෙහි ඇලුණේ ද? ‘ඇවැත්නි එමි, ඇවැත්නි එමි’ යි කියා ඔහි ම ගැලී ඒ මේ අතට සැලෙති. හුනස්නෙන් නැඟෙන්නට දු නොහැකි වෙති” යි කී ය.

භාගීවය, අවෙලක පාචිකපුත්‍ර තෙමේ මෙසේ කියනු ලබන්නේ ද, ‘ඇවැත්නි එමි, ඇවැත්නි එමි’ යි කියා එහි ම ගැලී ඒ මේ අතට සැලෙයි, හුනස්නෙන් නැඟ නො හෙයි. ඒ පුරුෂ තෙම “මේ අවෙලක පාචික-පුත්‍රයා පැරැදුණු සැහැව් (හෝ නටුවාවු සැහැව්) ඇත්තේ ය: ඇවැත්නි එමි, ඇවැත්නි එමි’යි කියා එහි ම ගැලී ඒ මේ අත සැලෙයි. හුනස්නෙන් නැඟ නො නැඟ හේ’ යැ යි යම් විටෙක දැනගත්තේ ද, එ විට ඒ පිරිස කරා අවුත්, ‘හවත්නි, මේ අවෙලක පාචිකපුත්‍ර පැරැදුණු සැහැව් ඇත්තේ ය; ‘ඇවැත්නි එමි, ඇවැත්නි එමි’යි එ තැනැ මැ ගැලී ඒ මේ අත සැලෙයි. හුනස්නෙන් නැඟ නො නැඟ හේ’ යැ යි මෙසේ සැළ කෙළේ ය.

භාගීවය, ඔහු මෙසේ කී කල්හි, මම ඒ පිරිස බණවා, ‘ඇවැත්නි, අවෙලක පාචිකපුත්‍ර තෙමේ ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිට් බැහැර නො කොට, මා හමුවට එන්නට නො සුදුසු ය. ඉදින් ඔහුට, ‘මම ඒ තෙජල නො පියා, ඒ සිත නො පියා, ඒ දිට් බැහැර නො කොට, මහණ ගොයුම්හු හමුවට යන්නෙමි’යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහු ගේ හිස ද ගිලිහෙන්නේ යැ’ යි මේ පවත් කීමි.

පළමු බණවර නිමියේ ය.

22. අථ ඛො භග්ගව අඤ්ඤතරො ලිච්ඡවී මහාමකෙතො උට්ඨායාසනා නං පරිසං එතදවොච: තෙන හි හො මුහුත්තං තාව ආගමෙථ යාවාහං ගච්ඡාමි. අපෙචනාම අහමීඨි සකකුණෙය්‍යං අවෙලං පාථිකපුත්තං ඉමං පරිසං ආනෙතුන්ති. අථ ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකෙතො යෙන තිද්දකඛාණුපරිධ්ධාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකපුත්තො තෙත්තපසඛකමී, උපසඛකමීතො අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච. අභිකකමාචුසො පාථිකපුත්ත, අභිකකන්තං තෙ සෙයොයා, අභිකකන්තා අභිඤ්ඤතා අභිඤ්ඤතා ලිච්ඡවී -පෙ- සමණො පි ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආචුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාවා ‘සමණො පි ගොතමො ඤ්ණපාදෙ -පෙ- තංදිගුණං තංදිගුණාහං කරිසාමි’ති. අභිකකමසෙච ඛො ආචුසො පාථිකපුත්ත උපධිඨපථං. සධ්ධපඨමකෙඤ්ඤව ආගන්තො සමණො ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාචිහාරං නිසිනෙතො භාසිතා ඛො පනෙසා ආචුසො පාථිකපුත්ත, සමණෙන ගොතමෙන පරිසතිං වාවා: ‘අහඛෙධා ඛො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාවං අප්පභාය තං විත්තං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිසස්ඡිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සස එවමස්ස අහං තං වාවං අප්පභාය -පෙ- සමණස්ස ගොතමස්ස සමමුඛිභාවං ගච්ඡියාන්ති, මුද්ධං පි තස්ස විපතෙය්‍යා’ති. අභිකකමාචුසො පාථිකපුත්ත, අභිකකමනෙතෙව තෙ ජයං කරිසාම, සමණස්ස ගොතමස්ස පරාජසන්ති.’’

එවං චුත්තෙ භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො ‘ආයාමි ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්චෙව සංසප්පති න සකෙකාති ආසනා පි වුට්ඨාතුං. අථ ඛො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකෙතො අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: කිං සු නාම තෙ ආචුසො පාථිකපුත්ත, පාවළාසු නාම තෙ පීඨකසමී අලලීනා, පීඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලලීනං? ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්චෙව සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති.

එවමෙ ඛො භග්ගව චුච්චමානො අවෙලො පාථිකපුත්තො ‘ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්චෙව සංසප්පති, න සකෙක ති ආසනාපි වුට්ඨාතුං. යද ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමකෙතො අඤ්ඤති පරාහුතරුපො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, ආයාමි ආචුසො, ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්චෙව සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනාපි වුට්ඨාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්තො එවමාරොචෙසි: පරාහුතරුපො හො අවෙලො පාථිකපුත්තො, ‘ආයාමි ආචුසො ආයාමි ආචුසො’ති වන්තා තඤ්චෙව සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති.

22. භාග්වය, එ කලා එක්තරා ලිච්චි මහ ඇමැත්තෙක් හුනස්නෙන් නැග, ඒ පිරිස අමතා, “භවත්ති, එසේ වී නම්, මා ගොස් එන තාක් තව මොහොතක් බලවු. මමත් ගොස් අවෙලක පාචිකපුත්‍රයා මෙ පිරිස කරා ගෙන එන්නට හැකි වීම නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ”යි කීය. භාග්වය, ඉක්බිති ඒ ලිච්චි මහ ඇමැත්තා කිහිටිකණු පිරිවැජියා අරමට, අවෙලක පාචිකපුත්‍රයා වෙතට ගියේ ය. ගොස් ඔහු අමතා, ‘ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එන්න. ඔබ නැඟී ආවොත් ඒ මැනැව. ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්චිහු අවුත් රැස් වූ උන්තාහ ... මහණ ගොයුම්හු ද ආයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි දිවා-විහරණ පිණිස හුන්හ. ඇවැත්ති, පාචිකපුත්‍රයෙනි, ‘මහණ ගොයුම් ද ඥානවාද ඇත්තේ ය, මම ද ඥානවාද ඇත්තෙමි ... මම එ මෙන් දෙගුණයක් දෙගුණයක් ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි’යි විසල් පුර පිරිසෙහි මේ තෙජල ඔබ විසින් කියන ලද ය. ඇවැත්ති, පාචිකපුත්‍රයෙනි, අඩමහක් නැඟී එන්න. මහණ ගොයුම්හු හැමට පළමු ම අවුත් ආයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි දිවාවිහරණ පිණිස හුන්හ. ඇවැත්ති, පාචිකපුත්‍රයෙනි, ‘අවෙලක පාචික-පුත්‍රයා ඒ වචනය නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිට බැහැර නො කොට මා හමුවට එන්නට නො නිස්ස. ඉදින් ඔහුට, ‘එ වචන නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිට බැහැර නො කොට මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතක් වුවොත් ඔහු හිස ද ගිලිහෙතැ’යි මහණ ගොයුමන් විසින් පිරිස මැද මේ වචනය කියන ලද ම ය. ඇවැත්ති, පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එන්න. නැඟී ඊම් පමණින් ඔබට ජය ලබවන්නවු, මහණ ගොයුමනට පරාජය කරන්නවු’ යි මෙ තෙපුල් කීය.

භාග්වය, ඔහු එසේ කී කල්හි අවෙලක පාචිකපුත්‍ර ‘ඇවැත්ති එම්, ඇවැත්ති එම්’ යි කියා එහි ම ගැලී සැලෙයි. හුනස්නෙනුදු නො නැංග හෙයි. භාග්වය, එ කල්හි ලිච්චි මහ ඇමැති අවෙලක පාචිකපුත්‍රයා බණවා “කීමෙක් ද ඇවැත්ති පාචිකපුත්‍රයෙනි, ඔබ හිද්මආට හුන්තැන්හි ඇලිගත්තේ ද? නැත හොත් හුන් තැන ඔබ හිද්මෙහි ඇලිගත්තේ ද? එම් ඇවැත්ති, එම් ඇවැත්ති’යි කියා එහි ම ගැලී සැලෙයි, හුන් තැනිනුදු නො නැංග හෙති” කී ය.

භාග්වය, මෙසේ කියනු ලබනුයේ ද අවෙලක පාචිකපුත්‍ර ‘ඇවැත්ති එම්, ඇවැත්ති එම්’ යි එහි ම ගැලී සැලෙයි. හුනස්නෙනුදු නො නැංග හෙයි. භාග්වය, ඒ ලිච්චි මහමැති තෙමෙ ‘මේ අවෙලක පාචිකපුත්‍ර පැරැදුණු සැහැවි ඇතියේ ය. ‘එම් ඇවැත්ති, එම් ඇවැත්ති’යි එහි ම ගැලී සැලෙයි, හුනස්නෙනුදු නො නැංග හේ’ යැ යි දත් කෙණෙහි ම ඒ පිරිස කරා අවුත් භවත්ති’ අවෙලක පාචික පුත්‍ර පැරැදුණු සැහැවි ඇත්තේ, ‘ඇවැත්ති එම්, ඇවැත්ති එම්’ යි එහි ම ගැලී සැලෙයි, හුනස්නෙන් නො නැංග හේ’ යැ යි සැළ කෙළේ ය.

23. එවං චූඤ්ඤා අභං භග්ගව තං පරිසං එතදවොච: අභද්ධො ඛො ආචුසො අවෙලො පාථිකපුඤ්ඤා තං වාවං අප්පභාය -පෙ- මම සමුච්චිඛාවං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස: අභං තං වාවං අප්පභාය-පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා, සවෙ පායසමනනානං ලිච්ඡවීනං එවමසස: 'මයං අවෙලං පාථිකසුක්කං වරතනාහි ඛන්ධිකා ගොයුගෙහි ආච්ඤ්ඤායාමා,ති', තා වරතනා ජිජෙජරං පාථිකපුඤ්ඤා වා. අභද්ධො අවෙලො පාථිකපුඤ්ඤා තං වාවං අප්පභාය -පෙ- සවෙ පි'සස එවමසස 'අභං තං වාවං අප්පභාය -පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා'ති.

අථ ඛො භග්ගව ජාලියො දුරුපකතිකතෙතවාසී උච්චායාසනා තං පරිසං එතදවොච: තෙන හි භො චුත්තං තාව ආගමෙථ යාවාහං ගච්ඡාමි, අප්පවනාම අහමපි සකකුණෙය්‍යං අවෙලං පාථිකසුක්කං ඉමං පරිසං ආනෙතුන්ති. අථ ඛො භග්ගව ජාලියො දුරුපකතිකතෙතවාසී යෙන තිදුකකාණ්ණපරිධිකාචකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකපුඤ්ඤා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිකා අවෙලං පාථිකසුක්කං එතදවොච: අභිකකමාචුසො පාථිකසුක්කං. අභිකකතනා තෙ සෙයෙය්‍යා. අභිකකතනා අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා ලිච්ඡවී -පෙ- සමණො පි ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙතා. භාසිතා ඛො පන තෙ ආචුසො පාථිකසුක්කං වෙසාලියං පරිසතිං වාවා: "සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤාණවාදෙ -පෙ- තංදිගුණං තංදිගුණාහං කරිසසාමි"ති. අභිකකමසෙච ආචුසො පාථිකසුක්කං උපවිභිපථං. සබ්බපඨමඤ්ඤෙච ආගන්තුං සමණො ගොතමො ආයසමතො ආරාමෙ දිවාච්චාරං නිසිනෙතා. භාසිතා ඛො පන තෙ එසාචුසො පාථිකසුක්කං සමණෙන ගොතමෙන පරිසතිං වාවා: "අභද්ධො අවෙලො පාථිකපුඤ්ඤා තං වාවං අප්පභාය -පෙ- සවෙ පි'සස එවමසස "අභං තං වාවං අප්පභාය -පෙ- සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධාපි තසස විපතෙය්‍යා. සවෙ'පායසමනනානං ලිච්ඡවීනං එවමසස: මයං අවෙලං පාථිකසුක්කං වරතනාහි ඛන්ධිකා ගොයුගෙහි ආච්ඤ්ඤායාමා,ති, තා වරතනා ජිජෙජරං පාථිකපුඤ්ඤා වා. අභද්ධො අවෙලො පාථිකසුක්කං තං වාවං අප්පභාය තං විතං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිකාපච්චිකා මම සමුච්චිඛාවං ආගන්තුං. සවෙ පි'සස එවමසස 'අභං තං වාවං අප්පභාය තං විතං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පච්චිකාපච්චිකා සමණසස ගොතමසස සමුච්චිඛාවං ආගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තසස විපතෙය්‍යා'ති. අභිකකමාචුසො පාථිකසුක්කං, අභිකකමනෙතෙව තෙ ජයං කරිසසාම, සමණසස ගොතමසස පරාජයන්ති.

1. ආච්ඤ්ඤායාමාහි (සීඉ)

23. භාග්වය, ඔහු එසේ කී කල මම ඒ පිරිස අමතා, “ඇවැත්නි, අවේලක පාචිකපුත්‍ර ඒ තෙජල නො පියා ... මා හමුවට එන්නට නො නිස්ස. ඉදින් ඔහුට ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා ... මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’යි මෙසේ සිතක් වනොත්, ඔහු හිස ද ගිලිහෙන්නේ ය. ඉදින් ආයුෂ්මත් ලිච්ඡවිතට ‘අපි අවේලක පාචිකපුත්‍රයා වර පටින් බැඳ ගොනුත් යෙදූ වියෙන් ඇඳ ගෙන එන්නමු’ යි මෙසේ සිතක් වනොත්, ඒ වරපට සිදෙන්නේ ය. බන් තැනින් පාචිකපුත්‍ර හෝ බිදී වෙන් වන්නේ ය. හේ ඒ තෙජල නො හැරපියා... මා හමුවට එන්නට නො නිස්ස. ඉදින් ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා ... මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතක් වනොත් ඔහු හේ හිස ද ගිලිහෙන්නේ යැ’ යි කීම්.

භාග්වය, එ කල්හි දරුපාත්‍රික පිරිවැජ්ජිත අතැවැසි ජාලිය නමැත්තෙක් හුනස්නෙන් නැඟී, “හවිත්නි, එසේ වී නම් මා එන තුරු මොහොත්තමක් බලවු. අවේලක පාචිකපුත්‍රයා මෙ පිරිස කරා ගෙන එන්නට මම වත් හැකි වීම නම් යෙහෙකැ’ යි කී ය. භාග්වය, ඉක්බිති දරුපාත්‍රික පිරිවැජ්ජිත අතැවැසි ජාලිය තෙමේ කිඹිරිකණු පිරිවැජ්ජා අරම යම් තැනෙක ද, (එහි) අවේලක පාචිකපුත්‍රයා යම් තැනෙක ද එ තැනට ගියේ ය. ගොස් ඔහු බණවා, ‘ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එවු. ඔබ නැඟී අව උතුම. ප්‍රකට ප්‍රකට ලිච්ඡවීහු... අවුත් රැස් වූ ඉදිති. මහණ ගොයුම්හු ද දිවාච්ඡරණ පිණිස අවුත් ආයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි උන්නාහු වෙත්. ඇවැත්නි, ඔබ විසින් විසල්සුරැ මහ පිරිස් මැද දී ‘මහණ ගොයුම් ද ඤනවාද ඇත්තේ ය, මම දු ඤනවාද ඇත්තෙමි ... ඔහු එක් ඉදු පෙළහරක් කළ විට මම එ මෙන් දෙ ගුණයක් දෙ ගුණයක් ඉදු පෙළහර කරන්නෙමි’ යි මෙ වචන කියන ලද්දේ ම ය. ඇවැත්නි, පාචිකපුත්‍රයෙනි, අධ මහක් නැඟී එවු. මහණ ගොයුම්හු හැමට පෙරාතු වූ මැ අවුත් අයුෂ්මතුන් ගේ ආරාමයෙහි දිවාච්ඡරණ පිණිස උන්නාහු වෙත්. ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, මහණ ගොයුමන් විසින් ‘අවේලක පාචිකපුත්‍ර ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා ... මා හමුවට එන්නට නො නිස්ස. ඉදින් ‘මම ඒ තෙජල නො හැරපියා...මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’යි ඔහුට සිතක් වනොත්, ඔහු හිස ද ගිලිහෙන්නේ ය. ඉදින් ආයුෂ්මත් ලිච්ඡවිතටත් ‘අපි අවේලක පාචිකපුත්‍රයා වර පටින් බැඳ ගවයන් යෙදූ වියෙන් ඇඳ ගෙන එන්නමු’යි මෙසේ සිතෙක් වී නම් (එසේ කරන්නට තැත් කරන්නාහු නම්), ඒ වරපට සිදී යන්නේ ය, පාචිකපුත්‍රයා හෝ බන් තැනින් බිදී වෙන් වන්නේ ය. අවේලක පාචිකපුත්‍රයාට ‘ඒ තෙජල නො පියා, ඒ සිත නො පියා, ඒ දිව බැහැර නො කොට මහණගොයුම් හමුවට යන්නෙමි’යි මෙ සිත වනොත් ඔහු හිස ගිලිහෙන්නේ යැ’යි මහපිරිස් මැද මෙ බස් තෙපලන ලද්දේ ය. ඇවැත්නි, පාචිකපුත්‍රයෙනි, නැඟී එවු, නැඟී ඊමෙන් ම ඔබට ජය ද මහණ ගොයුම්හට පරාජය ද ලබවන්නමු’යි කී ය.

එවං වුද්ධො හග්ගව අවෙලො පාථිකසුද්ධො ‘ආයාමී ආචුසො ආයාමී ආචුසො’ති වජා තසෙච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා’පි වුච්චාතුං, අථ ඛො හග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකනොචාසී අවෙලං පාථිකසුත්තං එතදවොච: “කිං සු නාම තෙ ආචුසො පාථිකසුත්තං පාවළා සු නාම තෙ පියකසම් අච්චිනා, පියකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලචින. ආයාමී ආචුසො, ආයාමී ආචුසො’ති වජා තසෙච සංසප්පති, න සකෙකාසී ආසනා පි වුච්චාතුනති?”

එවමෙ ඛො හග්ගව වුච්චමානො අවෙලො පාථිකසුද්ධො ‘ආයාමී ආචුසො, ආයාමී ආචුසො’ති වජා තසෙච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුනති. යද ඛො හග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකනොචාසී අඤ්ඤසී පරාභුතරූපො අයං අවෙලො පාථිකසුද්ධො, ‘ආයාමී ආචුසො, ආයාමී ආචුසො’ති වජා තසෙච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනා පි වුච්චාතුනති, අථ නං එතදවොච:

24. “භුතපුබ්බං ආචුසො පාථිකසුත්තං සීහසා මිගරාජො අඤ්ඤ ඵතදභොසී: යනත්තනාහං අඤ්ඤතරං වනසණ්ඨං නිසසාය ආසයං කප්පෙය්‍යං, තත්‍රාසයං කප්පෙතවා සායණ්ඨසමයං ආසයා නිකඛමෙය්‍යං, ආසයා නිකඛමීත්වා විජමෙඛය්‍යං, විජමෙඛවා සමනතා වතුදදිසා අනුච්චොකෙය්‍යං, සමනතා වතුදදිසා අනුච්චොකෙතවා තිකඛතතුං සීහනාදං නදෙය්‍යං, තිකඛතතුං සීහනාදං නදිත්වා භොවරාය පකකමෙය්‍යං, සො වරං වරං වීගසඛෙතච වධිත්වා මුදුමංසානි මුදුමංසානි හකඛසීත්වා තමෙව ආසයං අජ්ඣුපෙය්‍යනති. අථ ඛො සො සීභො මිගරාජා අඤ්ඤතරං වනසණ්ඨං නිසසාය ආසයං කප්පෙසී. තත්‍රාසයං කප්පෙතවා සායණ්ඨසමයං ආසයා නිකඛමී. ආසයා නිකඛමීත්වා විජමෙඛි. විජමෙඛවා සමනතා වතුදදිසා අනුච්චොකෙසී. සමනතා වතුදදිසා අනුච්චොකෙතවා තිකඛතතුං සීහනාදං නදී. තිකඛතතුං සීහනාදං නදිත්වා භොවරාය පකකමී. සො වරං වරං වීගසඛෙතච වධිත්වා මුදුමංසානි මුදුමංසානි හකඛසීත්වා තමෙව ආසයං අජ්ඣුපෙසී.

1. මහසමායා (පිචු. සා. කම)

භාග්වය, එසේ කී කල්හි අවේලක පාඨිකපුත්‍ර තෙමේ 'එම් ඇවැත්නි, එම් ඇවැත්නි' යි එහි ම ගැලී සැලෙයි. හුනස්නෙන් නැගෙනුද නො හැකි වෙයි. භාග්වය, එ කල්හි දරුපාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙමේ අවේලක පාඨිකපුත්‍රයා අමතා, 'ඇවැත්නි, පාඨිකපුත්‍රයෙනි, කීමෙක් ද? ඔබේ හිද්මඟුට හුනස්නැ ඇලීගත්තේ ද? හුනස්න හෝ ඔබ හිද්ම ඟුටෙහි ඇලීගත්තේ ද?' 'ඇවැත්නි එම්, ඇවැත්නි එම්' යි උන් තැන්හිම ගැලී සැලෙහු. හුනස්නෙන් නැගෙන්නට දු නො හැක්කහු' යැ යි කී ය. භාග්වය, එසේ කියනු ලබනුයේ ද, අවේලක පාඨිකපුත්‍ර තෙමේ 'එම් ඇවැත්නි, එම් ඇවැත්නි' යි උන් තැන්හි ම ගැලී සැලෙයි, හුනස්නෙන් නැගෙනුවටදු නො හැකි වෙයි.

භාග්වය, දරුපාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙමේ 'මේ අවේලක පාඨිකපුත්‍ර පැරදුණු සැහැවි ඇත්තේ ය. 'ඇවැත්නි එම්, ඇවැත්නි එම්' යි කියා එහි ම ගැලී සැලෙයි, හුනස්නෙන් නැගෙනුවටදු නො හැකි වේ' යැ යි දැනගත් කෙණෙහි, ඔහුට මේ තෙපුල් කී ය:

24. "ඇවැත් පාඨිකපුත්‍රයෙනි පෙර වූවක් කියමි. මෘගරාජ වූ එක්තරා සිංහයකුට කිසි වන ලැහැබක් නිසා ලැග්මක් කැරගන්නෙමි වීම් නම් යෙහෙක, එහි ලැග සවස් වෙලේ ඒ ලැග්මෙන් නික්මෙන්නෙමි නම්, එසේ හික්මැ වැජඹෙන්නෙමි නම්, වැජැඹූ භාත්පස සිවු දිසා බලන්නෙමි නම්, භාත්පසැ සිවු දිසා බලා, තෙවරක් සිංහනාද කරන්නෙමි නම්, තෙ වරක් සිංහනාද කොට ගොදුරු පිණිස බැහැර යන්නෙමි නම්, මුඛ මුඛව අතුරෙන් හොද හොද මුඛකු මරා මොළොක් මොළොක් මස් කා, ඒ ලැග්මට පෙරළා යන්නෙමි නම් යෙහෙකැ'යි මේ සිත විය. එයින් පසු මෘගරාජ වූ ඒ සිංහ තෙමේ එක්තරා වන ලැහැබක් නිසා ලැගුම් ගත. එහි සවස් වෙලෙහි ඒ ලැග්මෙන් හික්මිණ. ලැග්මෙන් නික්මැ වැජැඹිණ. වැජැඹූ භාත්පස සිවු දිසා බැලී ය. භාත්පස සිවු දිසා බලා, තුන් වරක් සිංහනාද කෙළේ ය. තුන් වරක් සිංහනාද කොට, ගොදුරු සදහා බැහැර ගියේ ය. හේ මුඛමුඛව අතුරෙන් උතුම් උතුම් මුඛකු මරා, මොළොක් මොළොක් මස් කා, ඒ ලැග්මට ම පෙරළා ආයේ ය.

තසෙකච ඛො ආච්චසො පාරීකපුත්ත ධිහසා මිගරකෙඤ්ඤ විසාසෙ සංවදෙධා ජරසිගාලො¹ දිකො චෙව ඛලවා ව. අථ ඛො ආච්චසො තස ජරසිගාලසා එතදභොසි “කො වාහං කො සිභො මිගරාජා? යනනුනාහමපි අඤ්ඤතරං වනසණ්ඛං නිසාස ආසයං කපෙපයාං, තත්‍රාසයං කපෙපඤා සායනභසමයං ආසයා නිකඛමෙයාං, ආසයා නිකඛමීඤා විජමෙහයාං, විජමඤ්ඤා සමකො වතුද්දිසා අනුච්චොකෙයාං, සමනතා වතුද්දිසා අනුච්චොකෙඤා තිකඛතතුං ධිහනාදං නදෙයාං, තිකඛතතුං ධිහනාදං නදිඤා ගොවරාස පකකමෙයාං, සො වරං වරං මිගසංසෙ වධිඤා මුදුමංසානි මුදුමංසානි භකඛධිඤා තමෙවාසයං ‘අජක්ඛුපෙයානති’ අථ ඛො සො ආච්චසො ජරසිගාලො අඤ්ඤතරං වනසණ්ඛං නිසාස ආසයං කපෙපසි. තත්‍රාසයං කපෙපඤා සායණ්ඤසමයං ආසයා නිකඛමී.

ආසයා නිකඛමීඤා විජමහි. විජමඤ්ඤා සමකො වතුද්දිසා අනුච්චොකෙසි. සමනතා වතුද්දිසා අනුච්චොකෙඤා තිකඛතතුං ධිහනාදං නදිසාමී ති සෙගාලකං යෙව අනදි, භෙරණ්ඛකං² යෙව අනදි. කො ච ජචො සෙගාලකො කො පන ධිහනාදෙ³

“එවමෙව ඛො ඤා ආච්චසො පාරීකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො සුගතාතිරිකතානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරභනෙක සමමාසමුද්දෙධ ආසාදෙතඛබ්බං මඤ්ඤසි. කො ච ජචො පාරීකපුත්තො⁴ කා ච තථාගතානං අරභනානං සමමාසමුද්දධානං ආසාදනා!” ති.

25. යනො ඛො භග්ගච ජාලියො දුරුපකතිකනෙතවාසී ඉමීනා ඔපමෙමන නෙව අසකඛී අචෙලං පාරීකපුත්තං තමහා ආසනා වාචෙතුං, අථ නං එතදචොච.

1. ජරසිගාලො (මජ්ඣං)
 2. භෙරණ්ඛකං යෙව (කමී)
 3. කෙ ව ජචෙ සි-ගාලෙ කෙ සත ධිහනාදෙහි (මජ්ඣං)
 4. කෙ ව ජචෙ පාරීකපුත්ත (මජ්ඣං)

ඇවැත් පරීකපුත්‍රයෙනි, මෘගරාජ වූ ඒ සිංහයා ගේ විසාසයෙහි (කා ඉතිරිකළ දූසිත්) වැඩුණු මහඵ කැණහිලෙක් දාජත (දුපුණේ) ද ශක්තිමත් ද විය. එ කල්හි ඒ මහඵ කැණහිලුට ‘මම කවරෙමි ද! මෘගරාජ වූ සිංහ කවරේ ද? මමත් එක්තරා වනලැහැබක් නිසා තිත්පලක් කැරැ ගන්නෙමි නම, එහි ලැග සවස් වෙලේ තිත්පොලෙන් නික්මෙන්නෙමි නම, එසේ නික්මැ වැජඹෙන්නෙමි නම, වැජැඹූ භාත්පසැ සිවු දිග බලන්නෙමි නම, භාත්පසැ සිවු දිග බලා තුන් යලක් සිංහනාද කරන්නෙමි නම, තුන් යලක් සිංහනාද කොට ගොදුරු සඳහා පිටත් වූ යන්නෙමි නම, ඒ මම මුටමුඵයෙන් සොදුරු සොදුරු මුටකු මරා මොළොක් මොළොක් මස්කා ඒ තිත්පොලට ම එළැඹෙන්නෙමි නම යෙහෙකැ’යි මේ සිත විය. ඇවැත්නි, ඉක්බිති ඒ මහඵ කැණහිල් එක්තරා වනලැහැබක් නිසා ලැගුම් ගත්තේ ය. ලැගුම් ගෙන සවස් වෙලෙහි ඒ තිත්පොලෙන් නික්මියේ ය. තිත්පොලෙන් නික්මැ වැජැඹුණේ ය. වැජැඹූ භාත්පස සිවු දිග බැලී ය. භාත්පසැ සිවු දිග බලා ‘සිංහනාද කරන්නෙමි’යි තුන් යලක් කැණහිල් හඬ ම හැඬී ය. නොමනා හඬක් ම හැඬී ය. ලාමක සිවලා කවරේ ද! සිංහනාදය කවරේ ද!! (මොවුන් දෙදෙනා ගේ කවර සමතාවෙක් ද!) ඇවැත් පාරිකපුත්‍රයෙනි, ඒ කැණහිලු සේ ම තෙපි සුගතයන් වහන්සේට නියමිත වූ පසය නිසා ජීවත් වන්නහු, සුගතයන් වහන්සේ වළඳා ඉතිරි වූ දෑ වළඳන්නහු, ‘ඒ තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටියැ යුතු යැ’යි සිතවූ ද? ලාමක වූ පාරිකපුත්‍රයා කවර යැ! තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා (ඉදු-පෙළහර කරමි යි) ගැටෙනු කවර යැ!” (යනු යි)

භාග්වය, යම් භෙයකින් දුරුපාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙම මේ උපමායෙන් අවෙලක පාරිකපුත්‍රයා ඒ අස්නෙකුදු ඉවත් කරන්නට නො හැකි වී ද, එ භෙයින් හේ ඔහුට මෙය (මතු දැක්වෙන පරිදි) කී ය: “සිවලෙක් තමා දෙස බලා ‘මම මෘගරාජ වූ සිංහයෙමි’යි සිතී ය. එසේ ම හේ සිවල් හඬ ම හැඬී ය, සිවල් හඬම හැඬීය. ලාමක සිවල් හඬ කවර යැ! සිංහනාදය කවර යැ!”

පාරිකපුත්‍රයෙනි, එසේ ම තෙපි සුගතයන්ට නිසි පසයෙන් දිවි පවත්වනුවෝ, සුගතයන් ඉතිරි කළ දෑ වළඳනුවෝ, ඒ තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටියැ යුතු කොට සිතවූ ද? නිව පාරිකපුත්‍රයෝ කවුරු යැ! තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ඔවුන් ගැටෙනු කවර යැ!”

25. භාග්වය, දුරුපාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙම මේ උපමායෙනුත් අවෙලක පාරිකපුත්‍රයා එ අස්නෙන් සොලොවන්නට යම් භෙයකින් නො හැකි වී ද, එ භෙයින් ඔහුට මෙ බස් ද තෙප්ලී ය:

සීහො'ති අත්තානං සමෙකඛියාන
අමඤ්ඤී කොත්ථු මීගරාජා, හමසමී,
තථෙව සො සෙගාලකං¹ අනදි
කො ච ඡවො සෙගාලො² කො පන සීහනාදොති.

එවමෙව ඛො ත්ඨං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තථාගතෙ අරහතෙක සමමාසමුද්ධො ආසා-
දෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො කා ච තථාගතානං
අරහතානං සමමාසමුද්ධානං ආසාදනාති,

26. යතො ඛො හග්ගව ජාලියො දුරුපක්ඛිකනෙකවාසී ඉමිනාපි
ඔපමෙමන නෙව අසකඛි අචෙලං පාටීකපුත්තං තමහා ආසනා වාවෙතුං,
අථ නං එතදවොච:

අමඤ්ඤී අනුචඩකමනං
අත්තානං විසාසෙ සමෙකඛිය
යාවත්තානං න පසඛි
කොත්ථු තාව බාගෙසා ති මඤ්ඤති
තථෙව සො සෙගාලකං¹ අනදි
කො ච ඡවො සෙගාලො² කො පන සීහනාදොති.

එවමෙව ඛො ත්ඨං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තථාගතෙ අරහතෙක සමමාසමුද්ධො
ආසාදෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො කා ච තථා
ගතානං අරහතානං සමමාසමුද්ධානං ආසාදනාති.

27. යතො ඛො හග්ගව ජාලියො දුරුපක්ඛිකනෙකවාසී ඉමිනාපි
ඔපමෙමන නෙව අසකඛි අචෙලං පාටීකපුත්තං තමහා ආසනා වාවෙතුං,
අථ නං එතදවොච:

භුන්ධාන හෙකෙ³ බලමුසිකායො
කටසීසු බික්ඛාති ච කොණ්ඨපානි,⁴
මහාවනෙ සුඤ්ඤවනෙ විවඛෙභා
අමඤ්ඤී කොත්ථු මීගරාජාහමසමී.
තථෙව සො සෙගාලකං අනදි
කො ච ඡවො සෙගාලො කො පන සීහනාදොති.

එවමෙව ඛො ත්ඨං ආචුසො පාටීකපුත්ත සුගතපදනෙසු ජීවමානො
සුගතාතිරික්ඛාති භුඤ්ඤමානො තථාගතෙ අරහතෙක සමමාසමුද්ධො
ආසාදෙනඛං මඤ්ඤසී. කො ච ඡවො පාටීකපුත්තො, කා ච තථාගතානං
අරහතානං සමමාසමුද්ධානං ආසාදනාති.

1. සිගාලකං-මජ්ඣං
2. සෙගාලො-මජ්ඣං, සිඉ
3. භිට්ඨෙ (කම)
4. කුණ්ඨපානී - භ්‍යා

‘කැණහිල් තෙමෙ වෙනෙහි හැවිදුනේ, තර වූ තම සිරුර පිළිබිඹුව ඉදුල්දිය පිරි දිය වලෙකැ දැක, යම් තාක් ‘තමා සිංහයා ගේ ඉදුල් කා වැඩුණෙකැ යි නො දක්නේ ද, ඒ තාක් ම තමා සිංහයකුට බදු බල ඇත්තෙකැ යි (ව්‍යාඝ්‍ර සමාන බල ඇත්තෙකැ යි) සිතී. එසේ ම හේ කැණහිල් හඬ ම හැඹී ය. ලාමක සිවල් හඬ කවර යැ! සිංහනාදය කවර යැ!

“ඇවැත් පාචිකපුත්‍රයෙනි, තෙපි එසේ ම සුගතයනට නියමිත පසයෙන් දීවි පවත්වනුවෝ, සුගතයන් ඉතිරි කළ දැ වළදනුවෝ ඒ තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටියැ යුතු කොට සිතවූ ද? ලාමක පාචිකපුත්‍ර කවර යැ! තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටෙනු කවර යැ!”

26. භාග්වය, දරු පාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙමෙ මේ උපමායෙනුත් අවෙලක පාචික පුත්‍රයා ඒ අස්නෙන් ඉවත් කරන්නට යම් හෙයෙකින් නො හැකි වී ද, එ හෙයින් ඔහුට මෙ තෙපුල් තෙජලී ය:

“මහ වෙනෙහි, සිංහව්‍යාඝ්‍රාදීන් ගෙන් හිස් වූ වෙනෙහි මැඩියන් ද කලවිටි බිල්හි වූ මියන්ද සොහොන්හි ලූ මළ කුණු ද කා මහත් වැ වැඩුණු කැණහිල් තෙමෙ ‘මම මාගරාජයයම්’යි සිතී. එසේ ම (සිංහ නාද යැ යි සිතා) කැණහිල් හඬ ම හැඹී. නිව කැණහිල්හඬ කවරයැ! සිංහනාදය කවර යැ!”

පාචිකපුත්‍රයෙනි, මෙසේ ම තෙපි සුගතයනට නියමිත පසය නිසා දීවි රක්තභූ, සුගතයන් ඉතිරි කළ දැ වළදන්නභූ, තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටිය යුතු සේ සිතවූ. ලාමක පාචිකපුත්‍ර කවර යැ! තරාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් හා ගැටෙනු කවර යැ!”

යනො ඛො භග්ගව ජුලියො දුරුපකතිකනෙතවාසී ඉමිනා පි ඔපලෙවන නොව අසකඛි අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා තමනා ආසනා වාවෙතුං, අථ තං පරිසං ආගන්තවා එවමාරොවෙසී: “පරාභුතරුපො හො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා, ‘ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො’ති වනා තසෙච සංසප්පති, න සකෙකාති ආසනාපි වුට්ඨාතුනති. එවං වුඤ්ඤා අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං:

“අහඛෙඛා ඛො ආවුසො අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා තං වාවං අප්පහාය තං විහතං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි’සක එවමසක: අහං තං වාවං අප්පහාය තං විහතං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පිතො සමණසක ගොතමසක සමමුඛිභාවං ගච්ඡයාන්ති, මුද්ධා පි තසක විපතෙයා. සචෙ’ පායසමන්තානං ලිච්ඡවිනං එවමසක “මයං අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා වරන්තාහි ඛන්ධිතො ගොයුගෙහි ආවිඤ්ඤායාමාති, තා වරන්තා ජිජෙජරං පාථිකසුඤ්ඤා වා. අහඛෙඛා පන අවෙලො පාථිකසුඤ්ඤා තං වාවං අප්පහාය තං විහතං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පිතො මම සමමුඛිභාවං ආගන්තුං. සචෙ’පි’සක එවමසක ‘අහං තං වාවං අප්පහාය තං විහතං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිකප්පිතො සමණසක ගොතමසක සමමුඛිභාවං ගච්ඡයාන්ති මුද්ධා පි තසක විපතෙයා’ති.

28. අථ ඛොහං භග්ගව තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසසිං සමාදපෙසිං සමුඤ්ඤාපෙසිං සමපහංසෙසිං. තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතො සමාදපෙතො සමුඤ්ඤාපෙතො සමපහංසෙතො මහාඛන්ධිනා මොකඛං කරිතො, චතුරාසිතිපාණසහසකාති මහාවිදුග්ගා උද්ධරිතො, තෙජොධාතුං සමාපජ්ජතො සත්තකාලං වෙහාසං අබ්භුග්ගන්තො අඤ්ඤං සත්තකාලමපි අවචිං¹ අභිනිමිනිතො පජ්ජලිතො ධුමාසිතො² මහාවනෙ කුටාගාරසාලාය පච්චුට්ඨාසිං. අථ ඛො භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ඡවිදුග්ගො යෙනාහං තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීතො මං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීක්තං ඛො අහං භග්ගව සුනකඛග්ගො ලිච්ඡවිදුග්ගො එතදවොචං: තං කිමඤ්ඤසී සුනකඛග්ගො, යථෙච තෙ අහං අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා ආරඛ්භ ඛායාකාසීං, තථෙච තං විපකකං අඤ්ඤථා වා?ති. “යථෙච මෙ භග්ගෙ භගවා අවෙලං පාථිකසුඤ්ඤා ආරඛ්භ ඛායාකාසී, තථෙච තං විපකකං නො අඤ්ඤථා’ති.

1. අගභී. (සෞ)
2. ධුමාසිතො (මජ්ඣං)

27. භාග්වතය, දරුපාත්‍රිකාන්තේවාසී ජාලිය තෙම මේ උපමායෙකුත් අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා ඒ හුන් තැනින් ඉවත් කරන්නට යම් විටෙක නොහැකි වී ද, එ විට ඒ පිරිස් වෙත අවුත්, ‘භවත්ති, අවේලක “පාර්ශ්වසූත්‍රයා පැරදුණු සැඟවී ඇත්තේ ය. ‘ඇවැත්ති එම්, ඇවැත්ති එම් යි එතත්ති ම ගැලී ඒ මේ අතැ සැලෙයි. හුනස්නෙන් නැඟෙන්නට ද නොහැකි වේ’ යැ යි සැළ කෙළේ ය. භාග්වතය, ඔහු මෙසේ කී කලා මම ඒ පිරිසට මේ වචන කීම්:

“ඇවැත්ති, අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍ර ඒ තෙජල නො හැරපියා, ඒ සිත නො හැරපියා, ඒ දිව බැහැර නො කොට, මා හමුවට එන්නට නො නිසි ය. ඉදින් ‘මම ඒ තෙජල නො පියා, ඒ සිත නො පියා, ඒ දිව බැහැර නො කොට, මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙම්’යි ඔහුට මෙසේ සිතක් වනොත් (එසේ එන්නට තැත් කළ හොත්), ඔහු හිස ද ගිලිහෙන්නේ ය. ඉදින් ආයුෂ්මත් ලිව්ච්චිතට, ‘අපි අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා වර පටින් බැඳ ගොනුන් බැඳී වියෙන් ඇඳ ගෙන එම්හ ‘යි මෙසේ සිතක් වුවොත් (එයට තැත් කළ හොත්), ඒ වරපට හෝ සිදෙන්නේ ය, පාර්ශ්වසූත්‍රයා හෝ ඒ වර පට කෙරෙන් කැඩී වෙන් වන්නේ ය. අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍ර ඒ තෙජල නො පියා, ඒ සිත නො පියා, ඒ දිව බැහැර නො කොට මා හමුවට එන්නට නො නිසි ය. ඉදින් ඔහුට ‘මම ඒ තෙජල නො පියා, ඒ සිත නො පියා, ඒ දිව බැහැර නො කොට මහණ ගොයුම් හමුවට යන්නෙම්’යි මේ සිත වී නම්, (එයට තැත් කෙළේ නම්), ඔහු හිස ද ගිලිහෙන්නේ ය” (යනුයි).

28. භාග්වතය, ඉක්ඛිති මම ඒ පිරිසට දහැම් කතායෙන් කරුණු දක්වා කීම්, කී දෑ සමාදන් කැරැවීම් (ගැන්වීම්), එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කෙළෙම්, එහි ඔවුන් තුටු පහටු කෙළෙම්. එ පිරිසට දහැම් කතායෙන් කරුණු දක්වා, දක්වූ කරුණු ගන්වා, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කොට, එහි ඔවුන් තුටු පහටු කොට, මහ කෙලෙස් බැම්මෙන් ඔවුන් ගේ මිදීම සිදු කොට, සුවාසු දහසක් ප්‍රාණින් මහා විදුරියෙන් (කාමාදි සතර ඔසයෙන්) ගොඩ ලා, තෙජොධාතු සමාපත්තියට සම්මැද, සත් තලක් අහස් නැඟ, අන් සත් තලක් ද උසට ගිනි දල් මවා, දිලිහී දුමා, මහ වෙනෙහි කුළාර හලා පිහිටියෙම්. භාග්වතය, එ කලා ලිච්ච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමෙ මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ මා වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙක හුන් ලිච්ච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්තයා, බණවා ‘සුනක්ඛත්තය, එය කිමැයි සිතයි ද? මම තට අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා ඇරැබූ කී නියායෙන් ම එය නිපන්නේ ද? නැත හොත් අන් නියායෙකින් වී ද?’ යි පුළුවනිම්. ‘වහන්ස, භාග්වතතුන් වහන්සේ අවේලක පාර්ශ්වසූත්‍රයා ඇරැබූ මට වදළ නියායෙන් ම එය නිපන. අන් සැටියෙකින් එය නො වී යැ ‘යි හේ කීය.

“තං කිංචලඤ්ඤාසි සුනාකඛිතො, යදි ඵලං සනෙත කතං වා හොති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං අකතං වා?”ති.

“අද්ධා ඛො පන භනෙත ඵලං සනෙත කතං හොති උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං නො අකතනති.”

“ඵවමි ඛො මං කං මොඝපුරිස උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොත්තං ඵලං වදෙසි: න හි පන මෙ භනෙත භගවා උත්තරිමනුසසධම්මො ඉද්ධිපාටිභාරියං කරොති ති. පසං මොඝපුරිස තඤ්ඤා තෙ ඉදං අපරඤ්ඤානති.”

ඵවමි ඛො භගවා සුනාකඛිතො ලිච්ඡවිපුත්තො මයා චුච්චමානො අපකකමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා යථා තං ආපාධිකො නොරසිකො.

අග්ගඤ්ඤාපඤ්ඤාතතිකථා

29. අග්ගඤ්ඤාඤ්ඤාභං භගවා පජානාමී, තඤ්ඤා පජානාමී තතෙං ව උත්තරිතරං පජානාමී, තඤ්ඤා පජානානංන පරාමසාමී, අපරාමසතො ව මෙ පච්චන්තඤ්ඤාව නිබ්බුති විදිතා, යද්භිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

සත්ති භගවා ඵතෙ සමඤ්චාභමඤ්ඤා ඉසරකුඤ්ඤා චුභමකුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙතති. ත්‍යාභං උපසඛිකමීඤ්ඤා ඵලං වදමී: සච්චං කිර තුමෙහ ආයසමනෙතා ඉසරකුඤ්ඤා චුභමකුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙථා?”ති. තෙ ව මෙ ඵලං පුච්ඤා ‘ආමො’ති¹ පටිජානනති. ත්‍යාභං ඵලං වදමී: කථංචිභිතකං පන² තුමෙහ ආයසමනෙතා ඉසරකුඤ්ඤා චුභමකුඤ්ඤා ආචරියකං අග්ගඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙථා”ති. තෙ මයා පුච්ඤා න සම්පායනති. අසම්පායනතා මමං ඤ්ඤාව පටිපුච්ඡනති. තෙසාභං පුට්ඨො බ්‍යාකරොමී:

1. ආමාති (භ්‍යා)
2. කථං විභිතතං නො පහ (කම)

‘සුනක්ඛත්තය, එය කිමැ යි යිකයි ද? මෙසේ වන කලා උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන ලද ද? නො කරන ලද ද?’ යි පුච්චතිමි.

“වහන්ස, මෙසේ වන කලා එකාන්තයෙන් උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර කරන ලද්දේ ය. නො කරන ලද්දේ නොවේ” යි හේ කී ය.

“හිස් පුරුෂය, මෙසේත් උතුරු මිනිස් දහමින් පෙළහර කරන මට, ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට උතුරු මිනිස් දහමින් ඉදු පෙළහර නො කරන සේකැ’ යි කියෙහි, හිස් පුරුෂය, බලව, තා විසින් මේ කොතරම් මහ වරදෙක් කරන ලද ද?” යි ඔහුට කීමි.

භාග්‍යවය, මෙසේත් මා විසින් කියනු ලබනුයේ ද ලිච්චිපුත්‍ර සුනක්ඛත්ත තෙමේ අපායට නිස්සක්ඛු, නිරයට සුදුස්සක්ඛු සෙයින් මේ දහම්විනයෙන් (මෙ සස්තෙන්) බැහැර වූ හියේ මැ ය.

අග්ගඤ්ඤා ප්‍රඥපති කථාව

29. භාග්‍යවය, මම අග්ගඤ්ඤාය ද (ලෝකෝත්තරත්වය වංශ කථාව ද) දනිමි. එය ද දනිමි. එ මතු නොව එයින් මත්තෙහි දැන් දනිමි. එය දන්තෙම ද (ඒ දන්ත නාෂණා දාෂටි මාන වශයෙන්) පරාමර්ශනය නො කරමි. එසේ එය පරාමර්ශනය නොකරන්නාවූ ද මා විසින් තමා කෙරෙහි ම කෙලෙස් නිවීම දන්තා ලද්දේ ය. යම් නිවීමක් දන්තා තරාගත තෙමේ අනයව්‍යසනයකට නො පැමිණෙන්නේ ද, ඒ එබඳු වූ නිවීමක.

භාග්‍යවය, “ලොව ඉසුරකු විසින් මැවිණැ යි, බඹකු විසින් මැවිණැ යි යන ආවායඛවාද වූ ලෝකෝත්තරත්වවංශකථාව පණවන ඇතැම් මහණ කෙනෙක් බලුණු කෙනෙක් ඇත. මම ඔවුන් කරා එළැඹි, ‘ආයුෂමත්ති, ලොව ඉසුරක්ඛු විසින් මැවිණ බඹකු විසින් මැවිණ යන ආවායඛවාද වූ ලෝකෝත්තරත්ව වංශකථාව (අග්ගඤ්ඤාය) තෙපි පණවුව දැ? යි ඔවුන් විචාරමි. මා විසින් විචාරන ලද ඔහු, ‘එසේ යැ’ යි පිළිණ කෙරෙත්. මම ඔවුනට ‘ආයුෂමත්ති, ලොව කවර සැටියෙන් මවන ලද්දේ ද යි යන ඊඤ්චරිමාණයක්, බ්‍රහ්මනිර්මාණයක්, ආවායඛවාදයක්, ලොකොත්තරත්වවංශ කථාවක් පණවුව ද?’ යි ඔවුන් පිළිවිසිමි. ඔහු මා විසින් (මෙසේ) විචාරන ලද්දහු, (පිළිතුරු දීම විසින්) ඥානගතියෙන් ඉදිරියට නො යත්. එසේ නො යන්නාහු, ඔහු මා ම පිළිවිසිත්. ඔවුන් විසින් විචාරන ලද මම මෙසේ (එය) හෙළි කෙරෙමි:

30. හොති ඛො සො ආච්චසො සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝසස අඤ්චුනො අච්චයෙන අයං ලොකො සංචචති. සංචචමානො ලොකෙ යෙභුයොන සත්ඤා ආභසරසංචකන්තිකා හොනති. තෙ තස්ස හොනති මනොමයා පිතිහකඛා සයමපහා අනකලිකඛවරා සුභච්චාසිනො, චිරං දීඝමඤ්චානං තිච්චති. හොති ඛො සො ආච්චසො සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝසස අඤ්චුනො අච්චයෙන අයං ලොකො විචචති, විචචමානො ලොකෙ සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මච්චමානං පාතුහච්චි. අථ ඛො අඤ්ඤතරො¹ සත්ඤා ආයුකඛයා වා පුඤ්ඤකඛයා වා ආභසරකායා වච්චා සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මච්චමානං උපපජ්ජති. සො තස්ස හොති මනොමයො පිතිහකඛා සයමපහා අනකලිකඛවරො සුභච්චාසි, චිරං දීඝමඤ්චානං තිච්චති. තස්ස තස්ස ඵකකසස දීඝරත්තං නිච්චිසිතත්තා අනභිරති පරිතසත්තා උපපජ්ජති: “අහො වත අඤ්ඤ පි සත්ඤා ඉස්සත්තං ආගච්චෙජ්ජය්‍යන්ති”. අථ අඤ්ඤතරෙ පි සත්ඤා ආයුකඛයා වා පුඤ්ඤකඛයා වා ආභසරකායා වච්චා සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මච්චමානං උපපජ්ජන්ති තස්ස සත්තසස සහඛාරතං. තෙ පි තස්ස හොනති මනොමයා පිතිහකඛා සයමපහා අනකලිකඛවරා සුභච්චාසිනො චිරං දීඝමඤ්චානං තිච්චති. තත්‍රාච්චසො යො සො සත්ඤා පඨමං උපපනෙත්තා, තස්ස ඵචං හොති: අහමස්මි බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදඤ්චුදසො වසචන්ති ඉසසරො කත්තා නිමමාතා සච්චා² සජ්ජා³ වසී පිතා භුතභවාරානං. මයා ඉමෙ සත්තා නිමමිතා. තං කිසස හෙතු? මමඤ්චි පුච්චෙ ඵතදහොසි: “අහො වත අඤ්ඤ පි සත්ඤා ඉස්සත්තං ආගච්චෙජ්ජය්‍යන්ති. ඉති මමඤ්ච මනොපඤ්චි, ඉමෙ ව සත්තා ඉස්සත්තං ආගතා”ති.

1. අථ අඤ්ඤතරො (භ්‍යා P.T.S.)
 2. සෙච්චා (සච්චිච්ච)
 3. සඤ්ජා P.T.S. සජ්ජිතා (භ්‍යා, කම)

30. “ඇවැත්ති, දික් කලක් ඇවෑමෙන් කිසි සමයෙක මෙ ලොව නැසෙයි ද, එ බඳු කාලපරිච්ඡේදයෙක් වෙයි. ලොව නැසෙන සමයෙහි සතියෝ බෙහෙවින් ආභස්සර බඹ ලොව උපදනාහු වෙත්. ඔහු එහි ධ්‍යාන විත්ත බලයෙන් උපන්නාහු, ප්‍රීතිය ම ආහාර කොටැත්තාහු, සිය සිරුරු එළියෙන් ම බබළන්නාහු, අභසැ හැසිරෙන්නාහු, සිත්-කලු උයන් වීමත් ඇති සිටුනාහු (නොහොත් සිත්කලු වස්ත්‍රාභරණ හැඳ පැලැඳ සිටුනාහු) වෙත්. ඔහු එහි ඉතා බොහෝ කල් සිටුනාහ. ඇවැත්ති, දික්කලක් ඇවෑමෙන් කිසි සමයෙක මෙ ලොව හැදෙන්නේ ද, එසේ වූ කාලපරිච්ඡේදයෙක් වෙයි. ලොව හැදෙන කලා හිස් බඹ විමනෙක් පහළ වෙයි. එ කලා එක්තරා සත්වයෙක් ආයු ගෙවීමෙන් හෝ පින් ගෙවීමෙන් ආභස්සර බඹලොවින් සැව එකී හිස් බඹ විමනට පැමිණෙයි (හිස් බඹ විමනැ උපදී). හෙ කෙමෙ එහි ධ්‍යාන සිතීන් උපන්නේ, ප්‍රීතිය ගොදුරු කොටැත්තේ, සිය සිරිමත් විහිදෙන එළියෙන් බබළනුයේ, අභසැ හැසිරෙනුයේ, ශෝභන උද්‍යාන විමාන ආදියෙහි සිටුනේ (නොහොත් ශෝභන වස්ත්‍රාභරණ හැඳ පැලැඳ සිටුනේ) වෙයි. හේ එසේ බොහෝ කලක් සිටියි. එහි එකලා වූ දිගු කලක් වූයු බැවින් ‘අන් සත් කෙනෙකුත් මෙ අත්බවට එන්නාහු නම් යෙහෙකැ’ යි එ කලා විසීමෙහි නො ඇල්මෙක්, අමුතු කෙනකු හා සහභාවයෙහි ආශාවෙක් උපදී. එයින් පසු අන් සත් කෙනෙක් ද ආයු ගෙවීමෙන් හෝ පින් ගෙවීමෙන් හෝ ආභස්සර බඹලොවින් සැව, ඒ හිස් බඹ විමනට, ඒ පළමු ඉපැද සිටියහුගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ඔහු ද එහි ධ්‍යාන සිතීන් උපන්නාහු, ප්‍රීතිය ගොදුරු කොටැත්තාහු, ස්වයම්ප්‍රභ වූවාහු, අභසැ හැසිරෙන්නාහු, සිත්කලු උයන් ඇති සිටිනාහු වෙත්. එසේ දිගු කලක් ඔහු එහි සිටිත්. ඇවැත්ති, එහි යම් සතෙක් පළමුව උපන්නේ ද, ඔහුට, “මම බ්‍රහ්ම වෙමි, මහා බ්‍රහ්ම වෙමි, මෙරමා මැඩ අධිපති වූ සිටුනෙමි වෙමි, අනුන් විසින් නො මධ්‍යා ලද්දෙමි වෙමි, එකාන්තයෙන් සියල්ල දක්නෙමි වෙමි, සියල්ලන් සිය වශයෙහි පවත්වනු යෙමි වෙමි, ලොවැ රීඡ්වර වෙමි, ලොවැ කාරකවෙමි, ලොවැ නිර්මාතෘ වෙමි, ලොවැ සුෂ්ටෘ වෙමි, ලොවැ සකසන්නා වෙමි. මෙරමා තමා වශයෙන් පවත්වන්නෙමි වෙමි, උපන් උපදනා හැම ගේ පියා වෙමි. මේ සත්හු මා විසින් මවන ලදහ. ඒ (කියනුයේ) කවර හෙයින්? පෙර මට ‘අන් සත් කෙනෙකුත් මෙ අත්බවට එන්නාහු නම් ඒ ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙ සිත විය. මෙසේ මගේ ප්‍රාර්ථනාව ද විය. ‘මේ සත්හු ද මෙහි ආහ’ යි මට මේ සිත වෙයි.

යෙ පි තෙ සත්තා පච්ඡා උපපන්නා, තෙසමපි ඵලං භොති; අයං ඛො හවං
 බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදක්ඛිදසො වසවතති ඉසසරො
 කත්තා නිමමාතා සට්ඨා සථිතා වසී පිතා භුතභව්‍යානං. ඉමීනා මයං
 භොතා බ්‍රහ්මුනා නිමමිතා. තං කිසස හෙතු? ඉමඤ්ඤි මයං අද්දසාම
 ඉධ පඨමං උපපන්නං, මයං පනමහා පච්ඡා උපපන්නා'ති. තත්‍රාවුසො
 යො සො සතොතා පඨමං උපපතොතා, සො දීඝායුකතරො ව භොති
 වණ්ණවික්කතරො ව මභෙසකකිතරො ව. යෙ පන තෙ සත්තා පච්ඡා
 උපපන්නා, තෙ අපසායුකතරා ව භොතති දුබ්බණ්ණතරා ව අපෙ-
 සකකිතරා ව. යානං ඛො පනෙතං ආවුසො විජ්ජති යං අඤ්ඤතරො සතොතා
 තම්හා කායා වච්ඡා ඉස්සං ආගච්ජතී. ඉස්සං ආගතො සමානො
 අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති. අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජිතො
 සමානො ආතපමච්චාය පධානමච්චාය අනුයොගමච්චාය අපමාදමච්චාය
 සමමාමනසිකාරමච්චාය තථාරූපං වෙනොසමාධිං ඵුසති, යථා සමාහිතෙ
 විතෙත තං පුබ්බනිවාසං අනුසසරතී, තතො පරං නානුසසරතී තී.
 සො ඵවමාහ: යො ඛො සො හවං බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො
 අඤ්ඤදක්ඛිදසො වසවතති ඉසසරො කත්තා නිමමාතා සට්ඨා සථිතා වසී
 පිතා භුතභව්‍යානං, යෙන මයං භොතා බ්‍රහ්මුනා නිමමිතා, සො තිවෙචා
 ධූවො සසසතො¹ අච්චරිණාමධිවෙමො සසසතිසමං තථෙව යසසති. යෙ පන
 මයං අහුමහා තෙන භොතා බ්‍රහ්මුනා නිමමිතා, තෙ මයං අනිච්චා අද්ඛුචා²
 අපසායුකා වචනධම්මො ඉස්සං ආගතා තී. ඵලං විභිතකං නො තුමෙහ
 ආයසමිතො ඉසසරකුසං බ්‍රහ්මකුසං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤ-
 පෙථා'ති. තෙ ඵවමාහංසු: "ඵලං ඛො නො ආවුසො ගොතම සුතං
 යථෙව්‍යසමො ගොතමො ආහා'ති. අග්ගඤ්ඤඤාභං හග්ගව පජානාමී
 -පෙ- යද්භිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

1. සසසතො දීඝායුකො (භා. කථ)
 2. අද්ඛුචා අසසතො. (භා. කථ)

යම් සත්ව කෙනෙක් පසු වූ උපන්තාහු ද, ඔවුනටත් 'මේ හවත් තෙමෙ ඩුභ්මයා ය, මහා ඩුභ්මයා ය, අනුන් මැඩ අධිපති වූ සිටුනේ ය. මෙරමා විසින් නො මැඩුණේ ය, එකාන්තයෙන් සියල්ල දක්නේ ය, මෙරමා සිය වශයෙහි පවත්වන්නේ ය, ඊශ්වර ය, කර්තෘ ය, නිර්මාතෘ ය, සුඡටා ය, ලොව සදන්තා ය, මෙරමා තමන් වශයෙහි පවත්වන්නේ ය, උපන් උපදනා හැම දෙනාගේ පියා ය, මේ හවත් ඩුභ්මයා විසින් අපි මවන ලදුම්හ, එසේ කියනුයේ කවර හෙයින්? යත්: අපි අපට පෙර මොහු ඉපිද සිටියහු අපි දුටුවු. අපි වූ කලි පසුව උපන්නමෝ යැ" යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. ඇවැත්නි, එහි යම් සතෙක් පළවූව උපන්නේ ද, හේ වඩා දීර්ඝායුෂ්ක ද වඩා පැහැපත් ද වඩා මහත් යසස් ඇත්තේ ද විය. යම් සත් කෙනෙක් පසු වූ උපන්තාහු ද, ඔහු පළ වූ උපන්තාහට වඩා අල්පායුෂ්ක ද වඩා අල්ප වර්ණ සම්පත් ඇත්තාහු ද වඩා අල්ප යශස්ක ද වූහ. එක් සත්වයෙක් එබඹවුරුයෙන් සැව, මෙ මිනිසක් බවට එන්නේ ය හේ මේ මිනිසක්බවට පැමිණියේ ම ගිහි ගෙන් නික්මූ පැවිදි වෙයි. ගිහි ගෙන් නික්මූ පැවිදි වූයේ ම, උත්සාහ වඩා, වැර වඩා පුන පුනා වැයම් කොට, නොපමා බව නිසා, නුවණ නිසා, යම් සමාධියෙකින් සිත මනාව පිහිටි කල මෙයින් පළවූ වූ අත්බව සිහි කළ හැකි වෙයි. එයින් ඔබ්බෙහි සිහි කළ නොහැකි වෙයි ද, එබඳු චිත්ත සමාධියක් ලබයි යන මෙ කරුණ ඇත. (එසේ චිත්ත සමාධියක් ලත්) හෙ තෙම "යම් ඒ හවත් ඩුභ්මයෙක් මහා ඩුභ්ම ද, අනුන් මැඩ අධිපති වෙ ද, ඊශ්වර ද, කාරක ද, නිර්මාපක ද, සුඡටා ද, ලොව සකසන්නේ ද, මෙරමා සිය වශයෙහි පවත්වන්නේ ද, උපන් උපදනා හැම හේ පිතෘ ද, යම් ඒ හවත් මහ බඹක්හු විසින් අපි මවන ලදුමෝ ද, හෙ තෙමේ නිත්‍ය ය, ඕරුව ය (නො මැරෙන්නේ ය), සද්-හාවී ය, වෙනස් නොවන සුලු ය, මහ පොළෝ ඇ ශාශ්වත වස්තූන් හා සම වූ එ සැටියෙන් ම නො වෙනස් වූ සිටුනේ ය. යම්බඳු වූ අපි ඒ හවත් බඹුහු විසින් මවන ලදුමෝ ද, ඒ අපි අනිත්‍යයම් හ, අධිරූචයම්හ, අල්පායුෂ්කයම්හ, සැවෙන සුල්ලම්හ, එහෙයින් එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආම්හ"යි කියයි. ආයුෂ්මත්නි, තෙපි මෙසේ සකස් කැරගන්නා ලද ඊශ්වර නිර්මිතයක්, ඩුභ්මනිර්මිතයක්, ආවායඨවාදයක් ලෝකෝත්පත්ති වංශකථාවක් පණවූ ද? (යනුයි). "ඇවැත්නි, ගොතමයිනි, යම් සේ ම ආයුෂ්මත් ගොතමයෝ කීහු ද, එ සේ ම අප විසින් අසන ලදි"යි මෙසේ ඔහු කීවු ය. භාර්ගවය මම අඟ්ගඤ්ඤය ද (ලෝකෝත්පත්ති කථාව ද) දැනිමි.....තථාගත තෙමේ යමක් දන්නේ අතය ව්‍යසනයකට නො පැමිණේ ද, එසේ වූ කෙලෙස් නිවීම මා විසින් දන්නා ලද්දේ ය.

31. සන්ති හග්ගව එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණො බිඩ්ධිපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙත්ති. ක්‍රමානං උපසඛිතමිත්ථා එවං වදුමි: සච්චං කීර තුලෙහ ආයසමනෙහා බිඩ්ධිපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤා- පෙඨා?ති'' තෙ ව මෙ එවං පුට්ඨා 'ආමො'ති පටිජානන්ති. ක්‍රමානං එවං වදුමි: කථංචිභිතකං නො පන තුලෙහ ආයසමනෙහා බිඩ්ධිපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙඨා?ති. තෙ මයා පුට්ඨා න සමපායන්ති. අසමපායනනා මමඤ්ඤෙව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨො බ්‍රහ්මඤ්ඤො: සන්තොවුසො බිඩ්ධිපදෙසිකා නාම දෙ වා. තෙ අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනා විහරන්ති තෙසං අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනානං¹ විහරතං සති සමමුසසති. සතියා සමමොසා² තෙ දෙවා තම්හා කායා වචන්ති. යානං චො පනොතං ආවුසො විජ්ජති, යං අඤ්ඤාතරො සනෙහා තම්හා කායා වචන්තො ඉඤ්ඤා ආගච්ඡති. ඉඤ්ඤා ආගතො සමානො අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතප්පමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය අනු- යොගමඤ්ඤාය අප්පමාදමඤ්ඤාය සමමාමනසිකාරමඤ්ඤාය තථාරූපං වෙතො සමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙ තං පුඤ්ඤානිවාසං අනුසාරති තතොපරං නානුසාරති ති. සො එවමාහ: යෙ චො තෙ භොනෙහා දෙවා න, බිඩ්ධිපදෙසිකා තෙ න අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනා විහරන්ති. තෙසං න අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනානං විහරතං සති න සමමුසසති. සතියා අසමමොසා තෙ දෙ වා තම්හා කායා න වචන්ති, නිච්චා ධුචා සසකා අවිපරිණාමධම්මා සසසතිසමං තථෙව යසසන්ති. යෙ පන මයං අහුමහා බිඩ්ධිපදෙසිකා තෙ මයං අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනා විහරිමහා. තෙසං නො අතිවෙලං හසසබ්බිධාරතිධම්මසමාපනනානං විහරතං සති සමමුසසති. සතියා සමමොසා එවං³ මයං තම්හා කායා චුතා අනිච්චා අඤ්ඤා අප්පායුකා වචනධම්ම ඉඤ්ඤා ආගතා''ති.

1. හාසබ්බිධාරති ධම්මසමාපනනා (කම)
 2. සතියා සමමොසාය (සා)
 3. සමමොසා එවං P.T.S.

31. භාර්ගවය, ක්‍රීඩාප්‍රදායක දෙවියන් මුල් කොටැති ආවායඹවාද වූ ලොකොත්පත්ති වංශකථාවක් (අග්ගඤ්ඤයක්) යම් කෙනෙක් පණවත් ද, එසේ වූ ඇතැම් මහණ කෙනෙක් බමුණු කෙනෙක් ඇත. මම ඔවුන් කරා එළැඹි “ආයුෂ්මත්ති, තෙපි ක්‍රීඩාප්‍රදායක මූලක ආවායඹවාදයක් වූ ලොකොත්පත්ති වංශ කථාවක් පණවවු ද? ඒ සැබෑ ද?”යි කියමි. ඔහු මා විසින් මෙසේ විචාරන ලද්දහු, ‘එසේ’යි පිළින කෙරෙත්. “ආයුෂ්මත්ති, තෙපි කෙසේ පිළියෙල කැරැගන්නා ලද ආවායඹවාදයක් වූ ක්‍රීඩාප්‍රදායක මූලක ලෝකෝත්පත්ති වංශ කථාවක් පණවවු ද?”යි මෙසේ මම ඔවුන් විචාරමි. ඔහු මා විසින් විචාරන ලද්දහු, පිළිතුරු දිය නො හැකි වෙත්. නො හැකි වන්නාහු, මා ම පුළුවසින්. එසේ විචාරන ලද මම ඔවුනට මෙසේ හෙළි කොට කියමි: “ඇවැත්ති, ක්‍රීඩාප්‍රදායක නම් දෙවි කෙනෙක් ඇත. ඔහු ඉතා අධික වෙලාවක් (අභර වළඳනා කාලය ද ඉක්ම) මෙවුන්දම්භි ද කායික වාචසික ක්‍රීඩාහි ද ඇලෙන සැහැවියට වැටුණාහු වෙසෙත්. ඉතා අධික වෙලාවක් මෙවුන්දම්භි ද කායික වාචසික ක්‍රීඩාහි ද ඇලෙන සැහැවියට වැටී වසන ඔවුනට බොජුන් ගනුවට සිහි නැති වෙ. එසේ සිහි නැති වීමෙන් (බොජුන් නොගැනුම් හේතුවෙන්) ඒ දෙවියෝ ඒ දිව්‍ය නිකායයෙන් ව්‍යුත වෙත්. මෙසේ ව්‍යුත වූ උත්තරා සත්වයෙක් ඒ දේව නිකායයෙන් ව්‍යුත ව මේ මිනිස් බවට පැමිණේ. එසේ මිනිසත් බවට පැමිණියා වූ ම හෙ තෙම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වෙ. පැවිදි වූයේ ම උත්සාහ වඩා, වැර වඩා, පුන පුනා වැර වඩා, සිහිය වඩා, නුවණ වඩා, යම් සමාධියෙකින් සිත මොනොවට පිහිටි කලා ඒ පෙර අත් බව සිහි කළ හැකි වෙ ද, එයින් යට සිහි කළ හැකි නො වෙ ද, එසේ වූ විත්තසමාධියක් ලබයි’ යන මෙය විද්‍යමාන එකෙකි. හේ මෙසේ කියයි: ‘යම් හවත් දෙවි කෙනෙක් ක්‍රීඩාප්‍රදායක නො වෙත් ද, ඔහු බොජුන් වෙලාව ඉක්මැ මෙවුන්දම්භිත් කායික වාචසික ක්‍රීඩාහිත් ඇලෙන සැහැවියට පත්තෝ වැ නො වෙසෙත් ද, එසේ වෙලාව ඉක්මැ මෙවුන්දම්භිත් සෙසු කායික වාචසික ක්‍රීඩාහිත් ඇලෙන සැහැවියට පැමිණ නො වසන ඔවුනට බොජුන් ගනුයෙහි සිහි නැති නො වෙ. එසේ සිහි නැති නොවනුයෙන් ඒ දෙවියෝ ඒ දෙවනිකායයෙන් නො සැවෙත්. ඔහු නිත්‍ය හ, ධරුව හ, සද්භාවී හ. නො පෙරළෙන සුල්ලහ. හැම කල් පවත්නා පොළෝ ආදී වස්තූනට සම වැ එසේ ම (නො වෙනස් ව) සිටුනාහ. යම් බඳු අපි වනාහි ක්‍රීඩාප්‍රදායක වූමෝ ද, වෙලාව ඉක්මැ හම් ක්‍රීඩාරති සවභාවයට පැමිණියෝ වැ වූසුමෝ ද, එසේ වසන අපට බොජුන් ගැන්මෙහි සිහි නැති විය. එයින් අපි ඒ දෙවනකායයෙන් ව්‍යුත වූ මෝ එහෙයින් ම අනිත්‍ය වූමෝ අභූව වූමෝ අල්පායුෂ්ක වූමෝ මැරෙන සුලු වූමෝ මෙ මිනිස් බවට පැමිණියමහ.’ (යනු යි.)

එවංචිහිතකං නො තුමෙහ ආයඤ්ඤානො විඩ්ඛාපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙථා?ති. තෙ එවමාහංසු: එවං ඔබො නො ආච්චසො ගොතම සුතං යථෙචායඤ්ඤා ගොතමො ආහා ති. අග්ගඤ්ඤාඤ්චාහං හග්ගච පචානාමී -පෙ- යදහිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

31. සත්ති හග්ගච එකෙ සමඤ්චාහමඤ්ඤා මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙත්ති. ත්ඛාහං උපසඛකමිඤ්ඤා එවං වදමී: සච්චං කීර තුමෙහ ආයඤ්ඤානො මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤා- පෙථා?ති. තෙ ව මෙ එවං පුට්ඨො 'ආමො'ති පටිජානාත්ති. ත්ඛාහං එවං වදමී: කථංචිහිතකං නො පන තුමෙහ ආයඤ්ඤානො මනොපදෙසිකං ආච- රියකං අග්ගඤ්ඤංපඤ්ඤාපෙථා?ති. තෙ මයා පුට්ඨො න සමිථායනති. අසමිථා- යනා මමඤ්ඤාච පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨො ඛායකරොමී: සත්තා- ච්චසො මනොපදෙසිකා නාම දෙවා. තෙ අතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්ති. තෙ අතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනා අඤ්ඤා- මඤ්ඤාමහි විත්තානි පදුපෙත්ති. අඤ්ඤාමඤ්ඤං පදුට්ඨවිත්තො කිලනතකායා කිලනතචිත්තො තෙ දෙවා තමහා කායා චචන්ති. ඤානං ඔබො පනෙතං ආච්චසො චීජජති යං අඤ්ඤානරො සකෙතො තමහා කායා චචිඤ්ඤා ඉඤ්ඤානං ආගචජති, ඉඤ්ඤානං ආගතො සමානො අගාරඤ්ඤා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරඤ්ඤා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතපමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරුපං වෙතොසමාධිං චුඤ්ඤාති, යථා සමාහිතෙ විනෙත තං පුට්ඨනිචායං අනුසකරති, තතො පරං නානුසකරතිති. යො එවමාහ: "යෙ ඔබො තෙ භොනෙතො දෙවා න මනොපදෙසිකා තෙ නාතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්ති. තෙ නාතිවෙලං අඤ්ඤා- මඤ්ඤං උපනිජ්ඣායනා අඤ්ඤාමඤ්ඤාමහි විත්තානි නපදුපෙත්ති. අඤ්ඤාමඤ්ඤාමහි¹ අපපදුට්ඨවිත්තො අකිලනකායා අකිලනචිත්තො² තෙ දෙවා තමහා කායා න චචන්ති නිච්චා ධුචා සසකතා අච්චරිණාමධමමා සසකති- සමං තථෙච යිසකන්ති. යෙ පන මයං අනුමහා මනොපදෙසිකා තෙ මයං අතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣාගිමහා.

1. අඤ්ඤාමඤ්ඤං - චිත්ත
2. අකිලනචිත්තො තමහා - මඤ්ඤා

ආයුෂ්මත්ති, මෙසේ සකස් කැරගන්නා ලද ක්‍රියාප්‍රදායක මූලක ආවායාචි වාදයක් වූ ලොකොත්පත්ති වංශකථාවක් තෙපි පණවවු ද'යි මම අසමි. 'ඇවැත්ති ගෞතමයිති, එසේ ආයුෂ්මත් ගෞතමයන් පැවැසූ පරිදි ම අප විසින් අසන ලදි'යි ඔහු කිහ. භාග්වය, මේ ලොකොත්පත්ති වංශකථාව ද මම දනිමි.....යමක් තරාගත තෙමේ වෙසෙසි නුවණින් දන්නේ අතය ව්‍යසනයට නො පැමිණේ ද, එසේ වූ කෙලෙස් නිවීම මා විසින් තමා කෙරෙහි ම දන්නා ලද්දේ ය.

32. භාග්වය, මනාප්‍රදායක මූලක ආවායාචිවාදයක් වූ ලොකොත්පත්ති වංශකථාවක් යම් කෙනෙක් පණවත් ද, එසේ වූ සමහර මහණ කෙනෙක් බවුණු කෙනෙක් ඇත. මම ඔවුන් කරා ගොස් මෙසේ කියමි. "ආයුෂ්මත්ති, තෙපි මනාප්‍රදායක මූලක වූ ආවායාචිවාද වූ සන්ධාත්පත්ති වංශකථාවක් පණවවු ද? ඒ සැබෑ ද?" යි ප්‍රශ්න කරමි. මා විසින් මෙසේ විචාරනු ලැබූ ඔහු 'එසේ යැ'යි පිළින කෙරෙත්. මම ඔවුන් බණවා, "ආයුෂ්මත්ති, කෙසේ සැදුණු මනා ප්‍රදායක මූලක ආවායාචිවාද වූ ලොකොත්පත්ති වංශකථාවක් තෙපි පණවවු ද?" යි මෙසේ කියමි. මා විසින් ප්‍රශ්න කරන ලද ඔහු එයට පිළිතුරු දෙනු නො හැකි වෙත්. නො හැකිවන්නාහු පෙරප්‍රා මා ම විචාරත්. ඔවුන් විසින් විචාරන ලද මම ඔවුනට මෙසේ හෙළි කරමි: "ඇවැත්ති, මනාප්‍රදායක නම් දෙව් කෙනෙක් ඇත. ඔහු ඉතා බොහෝ වෙලාවක් උතුන් දෙස බලා හිඳිත්. ඉතා බොහෝ වෙලා උතුන් දෙස බලා ඉන්නා ඔහු උතුන් කෙරෙහි සිත් දූෂිත කැර ගනිත්. උතුන් කෙරෙහි ප්‍රදූෂිත වූ සිතැත්තාහු ක්ලාන්ත වූ කයැත්තාහු ක්ලාන්ත සිතැත්තාහු ඒ දෙවියෝ ඒ දෙවිලොවින් ව්‍යුත වෙත්, ඔවුන් අතුරෙන් එක්තරා සත්ත්වයකු ඒ දෙවිලොවින් සැව, මේ මිනිසත්බවට එතැ යි ද මේ මිනිසත් බවට ආවහු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බවට පැමිණෙතැ යි ද, පැවිදි බිමට පැමිණියහු ම උත්සාහ වඩා.....යමසේ සිත සමාධිගත කළහි ඒ පෙර වූහු අත්බව සිහි කරතැ යි ද, එයින් ඔබබෙහි සිහි නො කරතැ යි ද යන මේ කාරණය විද්‍යාමාන ය. හේ මෙසේ කියයි: "යම් හවත් දෙව් කෙනෙක් මනාප්‍රදායක නො වූහු ද, ඔහු අධික වෙලාවක් උතුන් නොබලන්නාහු උතුන් කෙරෙහි සිත් දූෂිත කැර නො ගනිත්. උතුන් කෙරෙහි ප්‍රදූෂ්ට නොවූ සිතැත්තාහු, ක්ලාන්ත නොවූ කයැත්තාහු, ක්ලාන්ත නොවූ සිතැත්තාහු, ඒ දෙවියෝ ඒ දෙවිලොවින් නො සැවෙත් නිත්‍ය වැ ධූව වැ ශාශ්වත වැ නො පෙරළෙන සැහැවි ඇති වැ (මහා-පාර්වි ආදි) ශාශ්වත වස්තූන් සෙයින් ම නො වෙනස් ව සිටුනාහ. යම් බදු වූ අපි මනාප්‍රදායක වූවු ද, ඒ අපි අධික වෙලාවක් උතුන් දෙස බලා උන්නමහ.

තෙ මයං අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්තා අඤ්ඤමඤ්ඤමිහි විත්තානි පදුසයිමහා. තෙ මයං අඤ්ඤමඤ්ඤමිහි පදුට්ඨවිත්තා කිලන්තකාය කිලන්තවිත්තා එවං මයං² තමහා කායා චූතා අනිච්චා අඤ්ඤවා අසසතතා අපසායුකා වචනධම්මො ඉඤ්ඤං ආගතා³ති. එවංචිහිතකං නො තුමෙහ ආයසමනෙතො මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා³ති තෙ එවමාහංසු: “එවං ඛො නො ආචුසො ගොතම සුතං යථෙචායසමා ගොතමො ආහා³ති.

අග්ගඤ්ඤඤාහං භග්ගව පජානාමී තඤ්ඤ පජානාමී -පෙ- යද්ඝිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

33. සන්ති භග්ගව එකෙ සමණව්‍යාමිහණා අධිච්චසමුපපන්නං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙන්නි. ත්‍යාහං උපසඬකමීඤ්ඤා එවං වදුමී: සච්චං කීර තුමෙහ ආයසමනෙතො අධිච්චසමුපපන්නං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා³ති. තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා ‘ආමො’ති පටිජානන්ති. ත්‍යාහං එවං වදුමී: කථංචිහිතකං නො පන තුමෙහ ආයසමනෙතො අධිච්චසමුපපන්නං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා³ති. තෙ ච මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායන්තා මමඤ්ඤෙච පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨො ඛ්‍යාකරොමී: “සන්තාචුසො සඤ්ඤසත්තා නාම දෙචා. සඤ්ඤපපාද ච පන තෙ දෙචා තමහා කාය වචන්ති. යානං ඛො පනෙතං ආචුසො චිජ්ජති, යං අඤ්ඤතරො තෙහා තමහා කායා වච්ඤා ඉඤ්ඤං ආගච්ඡති, ඉඤ්ඤං ආගතො සමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතපමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චූසති යථා සමාහිතෙ විකෙතනං සඤ්ඤපපාදං අනුසසරති, තතො පරං නානුසසරති තී. සො එවමාහ: අධිච්චසමුපපනෙතො අත්තා ච ලොකො ච. තං කිසං හෙතු? අහං පුට්ඨො නාහොසිං, සොමහි එතරහි අහුඤ්ඤා සන්තතාය³ පරිණතො³ති. එවංචිහිතකං නො පන තුමෙහ ආයසමනෙතො අධිච්චසමුපපන්නං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා³ති. තෙ එවමාහංසු: “එවං ඛො නො ආචුසො ගොතම සුතං යථෙචායසමා ගොතමො ආහා³ති. අග්ගඤ්ඤඤාහං භග්ගව පජානාමී, තඤ්ඤ පජානාමී, තතො ච උත්තරිතරං පජානාමී, තඤ්ඤ පජානනං න පරාමසාමී, අපරාමසතො ච මෙ පච්චිකංඤ්ඤෙච නිබ්බුති විදිතා, යද්ඝිජානං තථාගතො නො අනායං ආපජ්ජති.

1. පදෙසයිමහා (ස්‍යා)
2. කිලන්තවිත්තා එව මයං (P.T.S.) කිලන්තවිත්තා (මජ්ඣං)
3. හතතතාය (P.T.S.)

ඒ අපි උනුන් දෙස බලා ඉන්නමෝ උනුන් කෙරෙහි සිත් දූෂිත කැරැ ගතුවහ. ඒ අපි උනුනට ප්‍රදුෂ්ට වූ සිතැත්තමෝ එයින් ක්ලාන්ත කයැති වැ ක්ලාන්ත සිතැති වැ මෙසේ ඒ දෙවලොවින් වූන වූමෝ, අනිත්‍ය වූමෝ, අඛුච වූමෝ, ආශාශ්වත වූමෝ, අල්පායුෂ්ක වූමෝ, සැවෙන සුල්ලමෝ මෙ මිනිස්බවට ආමහ'යි මෙසේ කියයි. ආයුෂ්මත්ති, තෙපි මෙසේ සැකැසුණු මනාප්‍රදුෂක මූලක ආවායඨවාද වූ ලොකොත්පත්ති වංශකතාවක් පනවවු දු?'යි මම ඇසිමි. 'ඇවැත්ති, ගෞතමයිති, යමසේ ආයුෂ්මත් ගෞතමයෝ කීහු ද, එසේ ම අප විසින් අසන ලද'යි ඔහු කීහ. භාග්වය, මම ලොකොත්පත්ති වංශකතාව ද දනිමි. එය ද දනිමි... තරාගත තෙමෙ යමක් වෙසෙසි නුවණින් දන්නෝ අත්‍යව්‍යසනයට නො පැමිණේ ද එසේ වූ කෙලෙස් නිවීම තමා කෙරෙහි ම දන්නා ලද්දේ ය.

33. භාග්වය, යම් කෙනෙක් යදාව්‍යාසමුත්පන්න වූ, ආවායඨවාද වූ, ලොකොත්පත්ති වංශ කතාවක් පනවත් ද, එසේ වූ සමහර මහණ කෙනෙක් බමුණු කෙනෙක් ඇත. මම ඔවුන් කරා එළැඹ 'ආයුෂ්මත්ති, තෙපි යදාව්‍යාසමුත්පන්න ලොකොත්පත්ති වංශකතා සංඛ්‍යාත ආවායඨ-වාදයක් පණවන්නහු පු. ඒ සැබෑ දු?'යි මෙසේ ප්‍රශ්න කරමි. මා විසින් පුළුවන් ඔහු එසේ යැ'යි පිළින කෙරෙත්. 'ආයුෂ්මත්ති, කෙසේ සැදුණු, යදාව්‍යාසමුත්පන්න වූ, ආවායඨවාද වූ ලොකොත්පත්ති වංශකතාවක් තෙපි පණවවුදු?'යි මම ඔවුන් පිළිවිසිමි. මා විසින් පුළුවන්හා ලද ඔහු එයට උත්තර දෙනු නො හැකි වෙත්. උත්තර දිය නො හැකි වන්නාහු, මා ම පුළුවසින්. එසේ පුළුවන්හා ලද්දෙම මම ඔවුනට මෙසේ හෙළි කොට කියමි "ඇවැත්ති, අසංඤ්‍යව නම් දෙව කෙනෙක් ඇත. සංඤ්‍ය ඉපැත්මෙන් ම ඒ දෙවියෝ ඒ දෙවලොවින් ව්‍යුත වෙත්. ඇවැත්ති, එක්-තරා සත්වයකු ඒ දෙවලොවින් සැවැ මෙ මිනිස් බවට පැමිණෙතැයි ද, එසේ මෙ මිනිසක් බවට පැමිණියාහු ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යෙතැ යි ද, ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට පැමිණ ම උත්සාහ වඩා.....යම් සේ ම සිත සමාහිත කල්හි ඒ සංඤ්‍යව ගේ ඉපැත්ම සිහි කෙරේ නම් එයින් ඔබ්බෙහි සිහි නො කෙරේ නම් එසේ වූ විත්තසමාධියක් ඔහු ස්පර්ශ කරතැ යි ද යන මේ කාරණය විද්‍යාමාන එකෙක. හෙ තෙමෙ ආත්මයත් ලොකයත් යදාව්‍යා සමුත්පන්නහ (ඉබේ පහළ වූහ)'යි පණවයි. එසේ කියනුයේ කවර හෙයින? යත්: 'මම පෙරැ නොවිමි, ඒ මම පෙරැ නොවී දුන් සඬ භාවයට පෙරැළිණිමි යි හේ කියයි. ආයුෂ්මත්ති, තෙපි මෙසේ සැකැසුණු ආවායඨවාද වූ යදාව්‍යාසමුත්පන්න ලොකොත්පත්ති වංශකතා-වක් පණවවු දු?'යි මම ඔවුන් පිළිවිසිමි: 'ඇවැත්ති, ගෞතමයිති, යමසේ ආයුෂ්මත් ගෞතමයෝ කීහු ද, එසේ ම අප විසින් අසන ලද්දේ යැ යි ඔහු කියත්.භාග්වය,අභ්ගඤ්ඤය ද(ලොකොත්පත්ති වංශකතාව ද)මම දනිමි.එය ද දනිමි, එයින් වඩා උසස් වූ දෑ ද දනිමි, ඒ දැනීම ද තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන වශයෙන් පරාමර්ශනය නො කරමි.එය පරාමර්ශ නොකරන්නා වූද මා විසින් යමක් වෙසෙසි නුවණින් දන්නා තරාගත තෙම අත්‍යව්‍යසනයකට නො පැමිණෙයි ද, එසේ වූ කෙලෙස් නිවීම තමා කෙරෙහි ම දන්නා ලද්දේ ය.

33. එවංවාදිං ඛො මං භග්ගව ඵචමකඛාසිං ඵකෙ සමණොක්ඛාසො අසතා තුච්ඡා මුසා අභුතෙන අබ්භාවිකඛන්ති: “විපරිතො සමණො ගොතමො භික්ඛවො ච. සමණො ගොතමො ඵචමාහ: යසම් සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති සබ්බං තස්මිං සමයෙ අසුභනොඤ්ච¹ පජානාති ති. න ඛො පනාහං භග්ගව ඵචං වදුම්: යසම් සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති. සබ්බං තස්මිං සමයෙ අසුභනොඤ්ච පජානාති ති.² එවං ච බ්වාහං භග්ගව වදුම්: යසම් සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති, සුභනොඤ්ච තස්මිං සමයෙ පජානාති ති.

“තෙ’ව භතෙන විපරිතා යෙ භගවන්තා විපරිතතො දහන්ති භික්ඛවො ච. එවං පසතෙතා අභං භතෙන භගවති, පහොති ච මෙ භගවා තථා ධම්මං දෙසතුං යථා අහං සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති.”

“දුක්ඛරං ඛො එවං භග්ගව තයා අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤබන්තිකෙන අඤ්ඤරුචිකෙන අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍රාචරියකෙන සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං. ඉඛිත තං භග්ගව, යො ච තෙ අයං මයි පසාදො, තමෙව ත්ඨං සාධුකම්මතුරකඛා” ති.

“සවෙ තං භතෙන මයා දුක්ඛරං අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤබන්තිකෙන අඤ්ඤරුචිකෙන අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍ර ආචරියකෙන සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං, යො ච මෙ අයං භතෙන භගවති පසාදො, තමෙවාහං සාධුකම්මතුරකඛිසසාමී” ති.

ඉදමචො ච භගවා. අත්තමනො භග්ගවගොඤ්ඤා පරිබ්බාජකො භගවතො භාසිතං අභිනන්දී ති.

පාථිකසුත්තං නිට්ඨිතං පයමං.

1. අසුභනොඤ්ච (ඝනා.-PTS.)
 2. සඤ්ජානාසීති (PTS.)
 3. දිවාදිවසෙව (ඝනා PTS.)

33. භාග්වය, මෙසේ කියන, මෙසේ කරුණු පවසන මට, ඇතැම් මහණ කෙනෙක් බවුණු කෙනෙක් ‘මහණ ගොයුම් පෙරළුණු සංඥ ඇත්තේ ය, ඔහු සවු මහණහු ද පෙරළුණු සංඥා ඇත්තෝ යැ’යි ද, ‘යම් විටෙක ශ්‍රහ විමොක්ෂය ලැබ වෙසේ නම් එ කලා සියල්ල අශ්‍රහ යැ යි ම හඳුනා යැ යි ද’ යි නැති දැයිත්, හිස් මුසායෙන්, අභ්‍යන්තරයෙන් දෙස් නහත්. භාග්වය, ශ්‍රහවිමොක්ෂය ලැබ වසන කලා ‘සියල්ල අශ්‍රහ යැ යි හඳුනා යැ’ යි මෙසේ මම නො කියමි. වැලි ‘යම් සමයෙක ශ්‍රහවිමොක්ෂය ලැබ වෙසේ නම්, එ කලා ශ්‍රහ යැ යි ම හඳුනා යැ’යි මෙසේ නම් මම කියමි.

“වහන්ස යම් කෙනෙක් වූකලි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද භික්ෂුන් ද, විපරිත වශයෙන් පිහිටුවන් නම් (ඇති තතු වෙනස් කොට දක්වා දෙස් නගත් නම්), ඔහු ම විපරිතයෝ ය (පෙරළුණු සංඥ ඇත්තෝ ය). වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙසේ පැහැදුණෙමි වෙමි. යම් සේ මම ශ්‍රහ විමොක්ෂය ලැබ විසිය හැකි වන්නෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එසේ දහම දෙසන්නට පොහොසත් සේකැ’යි මෙසේ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි වෙමි”යි භාග්ව කී ය.

“භාග්වය, අන්‍ය දෘෂ්ටික වූ අන්‍යලබ්ධික වූ අන්‍යරූචික වූ අන්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙක යෙදුණු, අන්‍යකීර්ථායතනයෙක ඇදුරු වූ මා විසින් මෙසේ ශ්‍රහ විමොක්ෂය ලැබ වසන්නට දුෂ්කර ය. එබැවින් භාග්වය, මා කෙරෙහි තා ගේ මේ යම් පැහැදීමක් ඇද්ද, එය ම තෝ මොනොවට රකුව”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

“වහන්ස, ඉදින් අන්‍යදෘෂ්ටික අන්‍යලබ්ධික අන්‍යරූචික අන්‍යප්‍රතිපත්තියෙක යෙදුණු අන් කීර්ථායතනයෙක ඇදුරු වූ මා විසින් ඒ ශ්‍රහ විමොක්ෂය ලැබ වසන්නට දුෂ්කර වේ නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මගේ මේ යම් පැහැදීමක් ඇද්ද, එය ම මම මොනොවට රකින්නෙමි”යි භාග්ව තෙම පැවසී ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ දහම දෙසූ සේක. භාග්වගෝත්‍ර පරිව්‍රාජක තෙම ආරාධිත සිතැත්තේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය.

පළමු වන පාචික සූත්‍රය නිමියේ යැ. (24)

උදුමබරි කසුතන.

1. එවිං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගීජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකාරාමෙ පටිවසති මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං තිංසමකෙහි පරිබ්බාජකසතෙහි. අඵ ඛො සන්ධානො ගහපති දිවා දිවසා¹ රාජගහා නිසබ්බි භගවන්තං දසසනාය. අඵ ඛො සන්ධානස ගහපතිස ඵතද්-
හොසි: අකාලො ඛො තාව භගවන්තං දසසනාය, පටිසලීනො භගවා, මනොභාවනියානමපි භික්ඛුනං අසමයො දසසනාය. පටිසලීනා මනො-
භාවනියා භික්ඛු. යනුනාහං යෙන උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකාරාමො යෙන ගිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකමෙයාන්ති.

2. අඵ ඛො සන්ධානො ගහපති යෙන උදුමබරිකාය පරිබ්බාජකා-
රාමො යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඬකම්. තෙන ඛො පන සමයෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං නිසිනෙතා හොති උත්තාදිනියා උචවාසදුමභාසද්දය අනෙකවිභික-
තිරවජානකඵං කඵෙත්තියා -සෙයාපීදං : රාජකඵං වොරකඵං මහාමඤ්ඤ-
කඵං සෙනාකඵං භයකඵං සුද්ධකඵං අන්තකඵං පානකඵං වසකඵං සයනකඵං මාලාකඵං ගන්ධකඵං ඤාතිකඵං යානකඵං ගාමකඵං නිග-
කඵං නගරකඵං ජනපදකඵං ඉත්ථිකඵං පුරිසකඵං සුරකඵං විසිට්ඨකඵං කුමභට්ඨානකඵං පුබ්බපෙනකඵං නානඤ්ඤකඵං ලොක-
කඬාසිකං සමුද්දකඬාසිකං ඉතිභවාභවකඵං ඉති වා. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සන්ධානං ගහපති දුරතො¹ ව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා සකං පරිසං සණ්ඨපෙසි: අපසයද්දා හොනෙතා හොනතු, මා හොනෙතා සද්දමකස්ථ. අයං සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො ආගච්ඡති සන්ධානො ගහපති. යාවතා ඛො පන සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකා ගිහී ඔද්දවසනා රාජගහෙ පටිවසන්ති, අයං තෙසං අඤ්ඤතරො සන්ධානො ගහපති. අපසයද්දකාමා ඛො පනෙතෙ ආයසමනෙතා අපසයද්දවිනිතා අපසයද්දස වණ්ණවාදිනො. අපෙචනාම අපසයද්දං පරිසං විදිත්වා උපසඬකම්තබ්බං මඤ්ඤෙයා නි. එවිං චුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හි අහෙසුං.

1. දිවා දිවසෙව, (සා P TS)

2

උදුම්බරික සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවරට නොදුරු නොළොකන්හි වූ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි න්‍යග්‍රෝධ නම් පිරිවැජි තෙමේ තුන් දහසක් පමණ වූ මහත් පිරිවැජි පිරිසක් හා උදුම්බරිකා දේවියගේ පිරිවැජි අරමෙහි වෙසෙයි. එ කල්හි සන්ධාන නම් ගෘහපති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස ඉරවුදුන් වෙලෙහි රජගහ නුවරින් නික්මිණ. එ කලා ඔහුට 'තව ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට නො කල් ම ය. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විත්ත විචේකයෙන් වැඩ ඉන්නා සේක. සිත වඩන හික්කුන් ද දක්නට කාලය නො වේ. සිතවඩන හික්කුහු විත්ත විචේකයෙන් උන්නාහු වෙති. උදුම්බරිකා දේවියගේ පිරිවැජි අරමට, න්‍යග්‍රෝධ පිරිවැජියා කරා ගියෙමි වීම් නම් යෙහෙකැ යි මේ සිත විය.

2. එ කල්හි සන්ධාන ගෘහපති තෙම උදුම්බරිකා දේවිය ගේ පිරිවැජි අරම කරා, න්‍යග්‍රෝධ පිරිවැජියා වෙතට ගියේ ය. එ සමයෙහි න්‍යග්‍රෝධ පිරිවැජි තෙම උන්නාදී වූ සෝඡයෙන් යුක්ත වූ උස් හඬ මහ හඬ ඇති වූ, මහත් පිරිවැජි පිරිස හා රාජකරා වොරකරා මහා-මාත්‍යකරා සෙනාකරා භයකරා යුද්ධකරා අන්තකරා පානකරා වස්ත්‍රකරා මාලාකරා ගන්ධකරා ඥතිකරා යානකරා ග්‍රාමකරා නිගමකරා නගරකරා ජනපදකරා ස්ත්‍රීකරා පුරුෂකරා සුරකරා විසිබාකරා කුම්භසරානකරා පූර්වප්‍රෙතකරා නානාඤ්චකරා ලොකා-බ්‍යායිකා සමුද්‍රාබ්‍යායිකා ඉතිහවාහවකරා යන මේ කරා හෝ මේ බදු වූ තිරස්වින කරා කියමින් හුන්නේ වෙයි. න්‍යග්‍රෝධ පිරිවැජි තෙම එන්නාවූ සන්ධාන ගෘහපතියා දුටුයේ ය. දැක 'හවත්තූ නිහඬ වෙත් වා. හවත්නි, ශබ්ද නො කරවු. මහණ ගොයුමන් ගේ සවු වූ මේ සන්ධාන ගෘහපති එයි. මහණ ගොයුමන් ගේ සවු වූ සුදු වත් හදිනා, යම් පමණ ගිහි කෙනෙක් රජගහ නුවර වෙසෙත් ද, මේ සන්ධාන ගෘහපති ඔවුන්ගෙන් එක්තරා කෙනෙක. මේ ආයුෂ්මත්තූ නිහඬ බව කැමැත්තෝ ය, නිහඬ බවිහි හික්වුණෝ ය, නිහඬ බවේ ගුණ කියන්නෝ ය. නිහඬ පිරිස දන මෙහි එළැඹියැ යුතු යැ යි සිතුවොත් යෙහෙකැ'යි කියා සිය පිරිස නිහඬ කෙළේ ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ පිරිවැජියෝ නිහඬ වූහ.

9. අථ ඛො සන්ධානො ගහපති යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීඤ්ඤා නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං සමමොදි සමමොදනීයං කථං සාරානීයං චිතිසාරෙඤ්ඤා ඵකමනනං නිසීදි. ඵකමනනං නිසිනො ඛො සන්ධානො ගහපති නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: අඤ්ඤාථා ඛො ඉමෙ භොනො අඤ්ඤානීඤ්ඤා පරිබ්බාජකා සංගමෙ සමාගමෙ උත්තාදිනො උච්චාසද්දමභාසද්දා අනෙකච්චිතං තීරච්ඡානකථං ඉති වා අනුසුඤ්ඤා විහරන්ති - සෙයාරීදං රාජකථං -පෙ- ඉතිභවාභව කථං අඤ්ඤාථා ඛො¹ පන සො භගවා අරඤ්ඤා වනපඤ්ඤා පනනානී සෙනාසනානී පටිසෙවනතී අප්පසද්දානී අප්පනිග්ගොසානී විජනවාතානී මනුසසරාභසෙයාකානී පටිසලොනසාරුප්පානී² ති.

එවං චුක්ඛෙ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සක්ඛානං ගහපතිං ඵතදවොච: යග්ගෙ ගහපති ජානෙය්‍යාසී, කෙන සමණො ගොතමො සද්ධිං සලලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාචෙය්‍යාතතීයං ආපජ්ජති. සුඤ්ඤාගාරභතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සලලොපාය. සො අනම්‍යානොව¹ සෙවති. සෙයාරාපි නාම ගො කාණං පරියනකචාරිනී අනම්‍යානොව සෙවති. එවමෙව සුඤ්ඤාගාරභතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සලලොපාය. සො අනම්‍යානොව සෙවති. ඉඛ්ඤා ගහපති, සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජ්ජයා, ඵකපඤ්ඤානොව නං සංසාදෙය්‍යාම,² තුවජ්ජමහිව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙය්‍යාමා³ ති.

4. අසෙසාසි ඛො භගවා දිබ්බාය සොතධාතූයා විසුද්ධාය ජතිකක- න්තමානුපකාය සන්ධානස්ස ගහපතිස්ස නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං ඉමං කථාසලලොපං. අථ ඛො භගවා ගිජ්ඣකුචා පබ්බතා ඔරොහිඤ්ඤා යෙන සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපො තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීඤ්ඤා සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබ්බොකාසෙ වඛකමී. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවනනං සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබ්බොකාසෙ වඛකමනනං. දිඝවාන සකං පරිසං සණ්ඨපෙසී: අප්පසද්දා භොනො භොනානු, මා භොනො සද්දමකඤ්ඤා. අයං සමණො ගොතමො සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අබ්බොකාසෙ වඛකමති. අප්පසද්දකාමො ඛො පන සො ආයසමා, අප්පසද්දස්ස වණ්ණවාදී, අප්පවනාම අප්ප- සද්දං පරිසං විදිඤ්ඤා උපසඛකමිතඛං මඤ්ඤායා. සවෙ සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජ්ජයා, ඉමං නං පඤ්ඤා පුචෙජ්ජයාම 'කො නාම සො භනෙත භගවතො ධම්මො යෙන භගවා සාවකෙ විනොති යෙන භගවතා සාවකා විනිතා අසසාසප්පනො පටිජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්බමචරියන්ති? එවං චුක්ඛෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හි අභෙසුං.

1. අඤ්ඤාථා ව පහ (෦෦෦) අනාපනනානොව (සා) 2. සංභරෙය්‍යාම (කම)

3. එ කල්හි සන්ධාන ගෘහපති න්‍යායොධ පිරිවැරියා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹි න්‍යායොධ පිරිවැරියා හා සතුටු විය. සතුටු විය යුතු සිතූ රැඳවිය යුතු කථාව අවසන් කොට එකක් පසෙක හුන්නේ ය. එකක් පසෙක හුන්නාවූ ම සන්ධාන ගෘහපති තෙම න්‍යායොධ පිරිවැරියාට මෙය කී ය: "මේ හවත් අන්තොටු පිරිවැරියෝ එක්තැන් ව එක්රැස් ව සොෂ ඇත්තාහු, උස් හඬ මහ හඬ ඇත්තාහු, රාජකථා.....ඉතිහවා හව කථා යන මේ හෝ මෙබඳු වූ අනෙකවිධ කීරැස්වින කථාහි යෙදුණාහු අන් සැටියෙකින් වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමුද්‍ර භව ඇති, මද භව ඇති, ජනවාත රහිත වූ, හුදෙකලා වූ කරන කටයුතුවලට සුදුසු වූ, ඒකීභ වයට යොග්‍ය වූ අරණ්‍ය වනප්‍රස්ථයන්, ගොඳුරු ගමට දුර සෙනසුන් සෙවනාහු අන් සැටියෙකින් ම වෙසෙත්" (යනුයි).

මෙසේ කී කල්හි න්‍යායොධ පිරිවැරී තෙම, සන්ධාන ගෘහපතියාට මෙය කී ය: "එසේ නම් ගැහැවිය දැන ගන්න. මහණ ගොයුම් කවරකු හා කතා බස් කෙරේ ද? කවරකු හා සාකච්ඡාවට බස්නේ ද? කවරකු හා උතුරු පිළිතුරු කතායෙන් ප්‍රඥාවාක්තතාවට පැමිණේ ද? මහණගොයුම්හු ගේ ප්‍රඥව ගුණාශාරයන්හි ම නටුයේ ය. මහණ ගොයුම් අවිසාරද බැවින් පිරිස් මැදට බස්නට නො හැක්කේ ය. ආලාපසංලාපයට සමත් නො වෙයි. ඇහේ කිසිවක් හැපෙනැ යි මහ භැර භැර යන එකැස් කණ දෙනක සේ ප්‍රශ්න අසනැ යි බියෙන් ගමින් බොහෝ දුරවූ සෙනසුන් සෙවනේ ය. එබැවින් දැනගනුව, ගැහැවිය, මහණ ගොයුම් මේ පිරිසට ආවොත් එක් ප්‍රශ්නයෙන් ම ඔහු යටපත් කරන්නවු, හිස් කළයක් (ඒ මේ අත පෙරළා බැඳ තබන්නාක්) සෙයින් වාද කථායෙන් බැඳ තබන්නෙමු" (යනු යි).

4. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනුෂ්‍ය විෂය සීමා ඉක්මි පිරිසිදු දිවකන් නුවණින් සන්ධාන ගෘහපතිහු න්‍යායොධ පිරිවැරියා හා කැරෙන මේ කථාසංලාපය අසා වදළසේක. ඉක්බිති ගිජුකුළු පව්වෙන් බැස, සුමාගධා පොකුණු තෙර වූ මයුරනිවාස නම් තැනට වැඩි සේක. වැඩි එහි සුමාගධා පොකුණු තෙර මයුර නිවාසයෙහි එළිමහනෙහි සක්මන් කළසේක. න්‍යායොධ පිරිවැරී තෙම සුමාගධානිරයෙහි මයුර නිවාසයෙහි එළිමහනැ සක්මන් කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිවි ය. දැක සිය පිරිස බණවා, 'හවත්හු නිහඬ වෙත් වා. හවත්නි, ශබ්ද නො කරවු. මේ ශ්‍රමණ ගෞතම තෙමේ සුමාගධාව තෙර මයුර නිවාසයෙහි පිළිමහනැ සක්මන් කෙරෙයි. ඒ ආයුෂ්මත් තෙමේ නිහැඩියාව කැමැත්තේ, නිහඬ බවැ ගුණ කියන සුලු ය. මේ පිරිස නිහඬ වූ ඉදිනාහු දැන එළැඹියැ යුතු කොට සිතුවේ වී නම් ඉතා යෙහෙක. ඉදින්-ශ්‍රමණ ගෞතම තෙමේ මේ පිරිස කරා ආයේ වී නම්, 'වහන්ස' භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දහමෙකින් ශ්‍රාවකයන් හික්මවන සේක්ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් දහමෙකින් හික්මවන ලද සව්වෝ සතුටට පැමිණියාහු උත්තම නිශ්‍රයයක්, ආදීම බ්‍රහ්මචර්යායක් (ලොවුතුරා මහක්) තමන් සතුටට කාරණ යැ යි) පිළින කෙරෙත් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ධර්මය කවරේ වේ ද?' යි මේ පැණය විචාරන්නවු' යි කී ය. මෙසේ කී කලා ඒ පිරිවැරියෝ නිහඬ වූහ.

තපොථිගුවජාචාද

5. අථ ඛො භගවා යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපස-
 ඛකම්. අථ ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදචොච: එතු
 ඛො භනෙන භගවා, ස්වාගතං භනෙන භගවතො, චිරසං ඛො භනෙන
 භගවා ඉමං පරියායමකාසී යදිදං ඉධාගමනාය, නිසීදතු භනෙන භගවා,
 ඉදමාසනං පඤ්ඤත්තනි, නිසීදි භගවා පඤ්ඤතෙහ ආසතෙ. නිග්‍රොධො
 පි ඛො පරිබ්බාජකො අඤ්ඤතරං නීවං ආසනං ගහෙතො එකමන්තං නිසීදි
 එකමන්තං නිසීන්තං ඛො නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං භගවා එතදචොච: ‘කාය-
 නුඤ්ඤා නිග්‍රොධ එතරභි කථාය සන්තිසිත්තා? කා ච පන චො අත්තරා කථා
 විපපකතා? ති. එවං චුතෙහ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතද-
 චොච: “ඉධ මයං භනෙන අද්දසාම භගවන්තං සුමාගධාය තීරෙ
 මොරනිවාපෙ අධෙතාකාසෙ වඩකමන්තං. දිස්වාන එවං අචොචුමතා:
 සචෙ සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජයා, ඉමං තං පඤ්ඤං
 පුචෙජයාම: කො නාම සො භනෙන භගවතො ධම්මො යෙන භගවා
 සාවකෙ විනෙති, යෙන භගවතා සාවකා විනීතා අසසාසපත්තා පටි-
 ජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්බමචරියන්ති?” අයං ඛො නො භනෙන
 අත්තරා කථා විපපකතා, අථ භගවා අනුපපතො” ති.

“දුජ්ජානං ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ තයා අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤධන්ති
 කෙන අඤ්ඤරුවිකෙ අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍රාවරියකෙන ‘යෙනාහං
 සාවකෙ විනෙති, යෙන මයා සාවකා විනීතා අසසාසපත්තා පටිජානන්ති
 අජ්ඣාසයං ආදිබ්බමචරියන්ති. ඉඛිස ත්වං මං නිග්‍රොධ සකෙ ආචාරියකෙ
 අධිජෙඤ්ඤෙජ පඤ්ඤං පුච්ඡ “කථං සන්තා නු ඛො භනෙන තපොථිගුවජා
 පරිපුණ්ණො හොති, කථං අපරිපුණ්ණො”? ති.

6. එවං චුතෙහ තෙ පරිබ්බාජකා උත්තාදිනො උච්චාසද්දා මහාසද්දා
 අහෙසුං, “අච්ඡරියං වත හො අබ්ගතං වත හො සමණස්ස ගොතමස්ස
 මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යත්‍ර හි නාම සකචාදං ධම්මෙසති, පරවාදෙන
 පවාරෙසති” ති. අථ ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙ පරිබ්බාජකෙ
 අපසසද්දෙ කතො, භගවන්තං එතදචොච: “මයං ඛො භනෙන තපො-
 ථිගුවජාචාද තපොථිගුවජාසාරා¹ තපොථිගුවජං අලීනා² විහරාම. කථං
 සන්තා නු ඛො භනෙන තපොථිගුවජා පරිපුණ්ණො හොති, කථං අපරි-
 පුණ්ණො? ති”

1. තපොථිගුවජා සාරොද (කම)
 2. තපොථිගුවජා අලීනා (මජ්ඣ)

5. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජි කරා වැඩි සේක. එ විට න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජිතෙම “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩනා සේක් වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වැඩි සේ මැනැව. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වඩනා පිණිස යම් ගමන වාරයක් වේ ද, බොහෝ කලෙකින් ඒ ගමනවාරය කළ සේක. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහිදිනා සේක් වා. මේ අස්නෙක් පැනැවිණැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රඥප්තාසනායෙහි වැඩ හුන් සේක. න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජි ද එක්තරා මිටි අස්නක් ගෙන පසෙක උන්නේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසෙක උන්නාවූ ම න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජියා බණවා, “න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, දූන් තෙපි කවර කථාවෙකින් හුන්නහු ද? තොප අතර කවර කථාවෙක් අධාළ වී ද?” යි අසා වදළ සේක. මෙසේ වදළ කලා න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජිතෙම “වහන්ස, මෙහි සුමාගධා පොකුණු තෙරැ මයුර නිවාපයෙහි එළිමහනැ සක්මන් කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටුමු. දැක, ‘ඉදින් ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ මේ පිරිස කරා වඩනාහු නම්, ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දහමෙකින් ශ්‍රාවකයන් හික්මවන සේක් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් දහමෙකින් හික්මවන ලද සවිචෝ සතුටට පැමිණියාහු උත්තම නිඃශ්‍රය වූ පැරණිතම බලසරක් පිළින කෙරෙත් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ධර්මය කවරේ වේ ද?’ යි මේ පැණය ඔබ විචාරන්නමු” යි කීමහ. වහන්ස, අප අතරැ මේ කථාව අධාළ විය. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි සේකැ” යි පැවැසිය.

“න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, ‘යමෙකින් මම සවිචන් හික්මවන්නෙමි ද, මා විසින් යමෙකින් හික්මවන ලද සවිචෝ සතුටට පැමිණියාහු, උත්තමාධාරය වූ පැරණිතම බලසරක් පිළින කෙරෙත් ද, එය අන්‍යාදායක වූ අන්‍යාලබ්ධික වූ අන්‍යාරූචික වූ අන්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙක යෙදුණු, අන්‍ය තීර්ථායතනායෙක ඇදුරු වූ තොප විසින් දක නො හැක්ක. එබැවින් න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, ‘වහන්ස, කෙසේ වූ තපොස්ථුල්සාව පරිපූර්ණ වේ ද? කෙසේ වූ තපොස්ථුල්සාව අපරිපූර්ණ වේ ද?’ යි තෙපි සචකීය ආවායාචි වාදය වූ අධිපේශුල්සයෙහි (රුක්ෂ පිළිවෙකින් අතිශයින් පව බැහැර ලීමෙහි) මා විචාරමු” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

6. මෙසේ වදළ කලා ඒ පිරිවැජියෝ ‘සචකීය වාදය පසෙක තබා පරවාදයෙන් පවරන සේ වූ මහණ ගොයුමන්ගේ මහ ඉදුමත් බව අසිරිය, මහ තෙද බලැති බව පුදුම යැ යි සොෂ පවත්වනුවෝ උස් හඬැත්තාහු මහත් හඬැත්තාහු වූහ, ඉක්බිති න්‍යශ්‍රෝධ පිරිවැජි ඒ පිරිවැජිජන් නිහඬ කොට, ‘වහන්ස, අපි තපොස්ථුල්සාවාදය (රඵ පිළිවෙකින් පව අරැ ලියැ යුතුය යන දායකය) ඇත්තමෝ, තපොස්ථුල්සාව සාරය කොටැත්තමෝ තපොස්ථුල්සාවාදයෙහි ඇලුණමෝ වසමහ. වහන්ස, කෙබඳු වූ ම තපොස්ථුල්සාව පරිපූර්ණ වේ ද? කෙබඳු වූ ම තපොස්ථුල්සාව පරිපූර්ණ නො වේ ද?’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් මේ පැණය පුළුවන.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී අවෙලකො හොති, මුක්ඛාවාරො භජාප-
 ලෙඛනො,¹ නඵභද්දන්තිකො, නතිශ්භද්දන්තිකො, නාභිභවං න
 උද්දිඝ්ඤ්ඤකචං න නිමන්තනං සාදියති. සො න කුමභිමුඛො පටිගණ්ඤාති,
 න කලොපිමුඛො පටිගණ්ඤාති. න එළකමන්තරං, න දණ්ඨමන්තරං,
 න මුසලමන්තරං, න ද්විතනං භුඤ්ඤාමානානං, න ගබ්භිනියා, න පාය-
 මානාය, න පුරිසන්තරගතාය, න සංකිඤ්ඤා, න යඤ්ඤා සා උච්චිතො
 හොති, න යඤ්ඤා මකඤ්ඤා සංඤ්ඤාමාරිතී, න මච්ඡං, න මංසං, න
 සුරං, න මෙරයං, න ධුසොදකං පිවති. සො එකාගාරිකො වා හොති
 එකාලොපිකො, ද්වාගාරිකො වා හොති ද්වාලොපිකො, සත්ථාගාරිකො
 වා හොති සත්ථාලොපිකො. එකිඤ්ඤාපි දන්තියා යාපෙති, ද්විභි පි දන්තීභි
 යාපෙති -පෙ- සත්ථාභි පි දන්තීභි යාපෙති. එකාභිකමි ආහාරං
 ආහාරෙති, ද්වාභිකමි² ආහාරං ආහාරෙති තිභිකමි...චතුභිකමි...පඤ්චාභි-
 කමි...ජාභිකමි... සත්ථාභිකමි ආහාරං ආහාරෙති -පෙ- ඉති එවරුපං
 අද්ධමාසිකමි පරියායභක්ඛහොජනානුයොගමනුයුක්ඛො වීභරති.

සො සාකභකෙඛො වා හොති, සාමාකභකෙඛො වා හොති, නිවාරභකෙඛො
 වා හොති, දඤ්ඤභකෙඛො වා හොති, භට්ඨභකෙඛො වා හොති, කණ්ඨභකෙඛො
 වා හොති, ආවාමභකෙඛො වා හොති, පිඤ්ඤකභකෙඛො වා හොති,
 තිණ්ඨභකෙඛො වා හොති, ගොමයභකෙඛො වා හොති, වනමුලඵලාහාරො
 යාපෙති පවඤ්ඤාඵලහොජී.

1. භජාපලෙඛනො (කමි)
 2. ද්විභිකමි (මරණං)

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙය වදළ සේක:

“නාගග්‍රොධයෙනි, මෙහි තපස්වී තෙම නිරුවත් වෙයි, සිට ගෙන මල මු පහකිරීම ආදි වගයෙන් තොරවූ ශිෂ්ටාචාර ඇත්තේ වෙයි, කෑම කා අත ලෝනේ ය. මෙහි වඩින්නැ වහන්සැයි බික් පිළිගන්නට කැඳවූ විට නො එන්නේ ය. මෙහි වැඩ සිටින්නැ’යි අයැදූ විට නො සිටී, වේලායෙන් පළමු එළවූ බොජුන් නො පිළිගනී, තමා උදෙසා පිළියෙල කළ බොජුන් නො පිළිගනී, නිමන්ත්‍රණය නො ඉවසයි. හෙ තෙම සැළිමුවීන් නභා දුන් බොජුන් නො පිළිගනී. සැළිපසින් නභා දුන් බොජුන් නො පිළිගනී. එළිපත අතර කොට (එළිපතින් එභා පැත්තේ සිට) තුබූ බොජුන් නො පිළිගනී. දංඛක් අතර කොට තුබූ බොජුන් නො පිළිගනී. මොහොලක් අතර කොට තුබූ බොජුන් නො පිළිගනී. බොජුන් වළඳන දෙදෙනෙකු ගෙන් එකකු නැගී එළැවූ බොජුන් නො පිළිගනී. ගැබින්නක දුන් බොජුන් නො පිළිගනී. කිරිපොවන්නියක එළැවූ බොජුන් නො පිළිගනී. පුරුෂයකු හා වාසයට ගිය ස්ත්‍රියක දුන් බොජුන් නො පිළිගනී, කිහිප දෙනෙකුගේ සමමාදමීන් පිළියෙල කොට එළැවූ බොජුන් නො පිළිගනී. ළඟ හුන් සුනඛයාට නොදී තමාට දුන් අහර නො පිළිගනී. මැස්සන් කැටි කැටි ව ගැවැසෙන තැනදී දුන් අහර නො පිළිගනී. දියමස් නො වළඳයි. ගොඩමස් නො වළඳයි. සුරා නො බොයි. පුෂ්පාසවාදී ආසව නො බොයි. සොච්චකය (සියලු ශර්‍යාසම්භාරයෙන් කළ කාඨික) නො බොයි. හේ ඒකාගාරික (එක් ගෙයෙකින් පමණක් අහර ලැබ නවත්තේ) හෝ ඒකාලොපික (එක් බත් පිඬෙකින් පමණක් යැපෙන්නේ) හෝ වෙයි. සාප්තාගාරික (සත් ගෙයෙකින් පමණක් අහර ලැබ නවත්තේ හෝ සත් අහර පිඬෙකින් පමණක් යැපෙන්නේ) වෙයි. එක් දත්තියෙක (කුඩා තලියෙක) බතින් ද යැපෙයි. දත්ති (කුඩා තලි) දෙකෙක බතින් ද යැපෙයි,දත්ති සතෙක බතින් ද යැපෙයි. දවසක් හැර දවසක් ද අහර ගනී. දෙ දවසක් හැර දවසක් ද අහර ගනී. තුන් දවසක්... සතර වසක්...පස් දවසක්... ස දවසක් ... සත් දවසක් හැර දවසක් ද අහර ගනී ... මෙසේ මෙ අයුරින් අඩ මසක් හැර දවසක් ද වාර බත් වැළඳීමේ මුත්තයේ යෙදුණේ වෙහෙයි.

හේ අමු පලා බුදින්නේ හෝ වෙයි, බොධහමු බුදින්නේ හෝ වෙයි. සියද වී (ඌරුහැල්) බුදින්නේ හෝ වෙයි. සම ලියාලූකසට බුදින්නේ හෝ වෙයි. ලහටු ද දිය සෙවෙල් ද බුදින්නේ හෝ වෙයි. සහල්කුඩු බුදින්නේ හෝ වෙයි. දඹු බත් කන්නේ හෝ වෙයි. මුරුවට කන්නේ හෝ වෙයි. තණකොළ කන්නේ හෝ වෙයි. ගොම කන්නේ හෝ වෙයි. තමන් ම වැටුණු පල වළඳනුයේ, වනැ මුල් පල අහර කොටැත්තේ යැපෙයි.

7. සො සාණානි පි ධාරෙති, මසාණානි පි ධාරෙති, ඡවදුසසානි පි ධාරෙති, පංසුකුලානි පි ධාරෙති, තිරිටානි පි ධාරෙති, අජිනානි පි ධාරෙති අජිනකඛිපමි ධාරෙති, කුසචිරමි ධාරෙති, වාකචිරමි ධාරෙති, එලකචිරමි ධාරෙති, කෙසකමලමි ධාරෙති, වාළකමලමි ධාරෙති, උලුකපකමි ධාරෙති.

කෙසමසුලොචකො පි හොති කෙසමසුලොචනානුයොගමනුයුතො, උබ්භට්ඨකො පි¹ හොති ආසනපථිකඛිතො, උකකුචිකො පි හොති උකකුචිකපට්ඨානමනුයුතො, කණ්ඨකාපසුඤ්ඤා පි හොති කණ්ඨකාපසෙසෙයොං කපෙති, එලකසෙයාමි කපෙති, එකමලසෙයාමි කපෙති, එකපසුඤ්ඤා පි හොති රජොජලලධරො, අබෙයාකාසිකො පි හොති යථාසඤ්ඤා, වෙකචිකො පි හොති විකට්ඨොජනානුයොගමනු යුතො, ආපානකො පි හොති ආපානකඤ්ඤාමනුයුතො, සායංතනියකමි උදකො-රොහනානුයොගමනුයුතො විහරති.

තං කිමෙඤ්ඤාසි නිග්‍රොධ යදි එවං සනෙත තපොජීගුව්ජා පරිපුණ්ණො වා හොති අපරිපුණ්ණො වා? ති.

අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත තපොජීගුව්ජා පරිපුණ්ණො හොති නො අපරිපුණ්ණො' ති.

තපො උපකකිලෙසා

8. “එවං පරිපුණ්ණොය පි ඛො අහං නිග්‍රොධ තපොජීගුව්ජාය අනෙකච්ඡිනෙ උපකකිලෙසෙ වදම්” ති.

“යථාකථං පන භනෙත භගවා එවං පරිපුණ්ණොය තපොජීගුව්ජාය අනෙකච්ඡිනෙ උපකකිලෙසෙ වදති? ති.”

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා අත්තමනො හොති පරිපුණ්ණොසංකපෙසා. යමි ඛො නිග්‍රොධ තපසී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා අත්තමනො හොති පරිපුණ්ණොසංකපෙසා, අයමි ඛො නිග්‍රොධ තපසීනො උපකකිලෙසො’ හොති,

1. උභට්ඨකොපි (සා) උබ්භවකො පි (කම)

7. හේ හණ වැහැරී ද දරයි, අන් හු හා හණ නූල් මුසු කොට විසූ වස්ත්‍ර දරයි, මිණියෙන් බැහැරකොට ලූ වස්ත්‍ර දරයි, ඉවතෑ ලූ කඩමාලු රෙදි දරයි, රිටි සුඹුලුයෙන් විසූ වස්ත්‍ර දරයි, අඳුන් මුවසම් දරයි, මැදින් පළන ලද කුර සහිත අඳුන් මුව සම් දරයි, කුසතණ ගොතා කළ වැහැරී ද දරයි, නියද වැහැරී ද දරයි, මිනිස් කෙහෙයෙන් කළ කම්බිලි ද දරයි, අස් වලග ලොමින් කළ කම්බිලි ද දරයි, මහමුහුණු පියා පතින් කළ වැහැරීද දරයි.

කේසමස්සු ලෝචනානුයෝගයෙහි යෙදුණේ කෙහෙ රවුලු උදුරන්- නේ වෙයි, පිළිකෙටු කළ අසුන් ඇත්තේ නැගී (සාජුව) සිටුනේ වෙයි. උක්කුටිකප්පධානයෙහි (එළිල්ලෙන් හිඳගෙන කරන වියඹයෙහි) යෙදුණේ උක්කුටුක (පැන පැන යන්නේ) ද වෙයි, කණ්ටකාපස්සයික මුත රක්තේ කටුමැස්සෙහි ශයනය කෙරෙයි. පුවරුයෙහි ශයනය ද කෙරෙයි, බිම ශයනය ද කෙරෙයි, එක් ඇලයකින් හෝනේ ද වෙයි, රජස් දැලි දරනු- යේ එළිමහනේ වසනුයේ ද වෙයි. අකුරන ලද පරිදි වූ අස්නෑ හිඳුනේ ද වෙයි, විකෘත භෞජනයෙහි (ගුරානුභවයෙහි) යෙදුණේ වෛකෘතික වුතය රක්තේ වෙයි, සිහිල් දිය නො බොනුයේ අපානක වුතය (සිහිල් දිය නොබොන වත) රක්තේවෙයි, සවස තෙවැනි කොට උදේ මද්දහන සවස යන තුන් වේලෙහි (පව සෝදන්නට) දියට බසිනුයෙහි යෙදුණේ වෙසෙයි.

නායග්‍රොධයෙනි, එය කිමැයි සිතවුද? ඉදින් මෙසේ ඇති කල්හි තපො ජුගුප්සාව පරිපූණී වේ ද? පරිපූණී නො වේ ද?"

“වහන්ස, මෙසේ ඇති කල්හි තපොජුගුප්සාව පරිපූණී වෙයි, අපරිපූණී නො වෙයි” පිරිවැරී කී ය.

තප උපක්ලෙභයෝ

8. “නායග්‍රොධයෙනි, මෙසේ පරිපූණී වූ ද තපොජුගුප්සාවෙහි අනෙකවිධ උපක්ලේශයන් කියමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “වහන්ස, කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ පරිපූණී වූ ද තපොජුගුප්සාවෙහි අනෙකවිධ උපක්ලේශයන් වදුරන සේක් ද?” යි පිරිවැරී පුළුවන.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක.: “නායග්‍රොධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් සතුටු වූ සිතැත්තේ, අවසන් කළ සංකල්ප ඇත්තේ (තෘප්ත වූයේ) වෙයි. නායග්‍රොධයෙනි, තවුස් තෙම යම් තපසක් සමාදන් කොට ගනී නම්, හේ ඒ තපසින් සතුටු වේ නම්, තෘප්ත වේ නම්, නායග්‍රොධයෙනි, මෙය ද තවුස් හට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා අත්තානුකකංසෙති පරං වමෙහති. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා අත්තානුකකංසෙති. පරං වමෙහති, අයමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා මජ්ඣති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ජති.¹ යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා මජ්ජති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ජති, අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තමානො හොති පරිපුණ්ණසංකප්පො. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තමානො හොති පරිපුණ්ණසංකප්පො. අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාර සිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තානුකකංසෙති පරං වමෙහති. යමපි නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙත් ලාභසකකාරසිලොකෙන අත්තානුකකංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති. සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන මජ්ජති මුච්ඡති පමාදමාපජ්ජති. යමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසකකාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන මජ්ජති මුච්ඡති පමාද මාපජ්ජති, අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

සුන ච පරං නිග්‍රොධ තපඝ්ඤි තපං සමාදියති, හොජනෙසු වොදසං ආපජ්ජති 'ඉදං මෙ ඛමති, ඉදං මෙ නකඛමති' ති. යො යකඛ² ඛවසස නකඛමති තං සාපෙකෙඛා පජ්ඣති, යං පනසස ඛමති තං භටීතො³ මුච්ඡතො අරෙඤ්ඤාපඤ්ඤා අනාදීනවදසසාවී අනියසරණපඤ්ඤා පරි-භුඤ්ජති -පෙ- අයමපි ඛො නිග්‍රොධ තපඝ්ඤිනො උපකකිලෙසො හොති.

1. මදමාපජ්ජති -සතා-
2. යංභි (PTS)
3. භටීතො (සිච්ච)

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් තමා හුවා තබයි, මෙරමා හෙලා දකී. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසක්‍ර තපස සමාදන් කොට ගෙන එයින් තමා හුවා තබනු ද මෙරමා හෙලා දකිනු ද යන මෙය ද තවුස්භට උපක්ලේශයෙකි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ එයින් මත් වෙයි, මුසපත් වෙයි, පමාවට පැමිණෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසක්‍ර තපස සමාදන් කොට ගෙන එයින් මත් වනු, මුසපත් වනු පමාවට පැමිණෙනු ද තවුස්භට උපක්ලේශයෙකි.

න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තව ද තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී, ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි. හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් සතුටු වෙයි, පරිපූණි සංකල්ප ඇත්තේ වෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසක්‍ර තපස සමාදන් කොට ගෙන එයින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවනු ද ඔහු එයින් සතුටු වනු ද පරිපූණි මනෝරථ ඇති වනු ද තවුස් භට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ එයින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් තමා හුවා තබයි මෙරමා හෙලා දකී න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසක්‍ර තපස සමාදන් කොට ගෙන එයින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවනු ද එයින් තමා හුවා තබනු ද මෙරමා හෙලා දකිනු ද යන මෙය තවුස්භට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි. හේ එයින් මත් වෙයි. මුස පත් වෙයි. පමාවට පැමිණෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසක්‍ර තපස සමාදන් කොට ගෙන එයින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවනු ද එයින් මත් වනු ද මුස පත් වනු ද පමාවනු ද යන මෙ හැම තවුස්භට උපක්ලේශ වෙයි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ (තමා ලත්) බොජුන්හි මෙය 'මට රිසියෙයි, මෙය නො රිසියෙයි' කියා දෙකොටසකට බෙදන බවට පැමිණෙයි. හේ තමාට නො රිසියෙන බොජුන් තෘෂ්ණා සහිත ව බැහැර කෙරෙයි. තමාට රිසියෙන බොජුන් ගිජු වූයේ මුස පත් වූයේ, එහි ලැගුණේ, ආදිනවමාත්‍රා ද නො දක්නේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ මාත්‍රා පරිභෝග මාත්‍රා ද නො දන්නේ වළඳයි. . . . මෙය ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස්භට උපක්ලේශ වෙයි.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති ලාභසක්කාරසිලොක-
නිකන්තිහෙතු ‘සක්කරිස්සන්ති මං රාජානො රාජමහාමත්තො ඛන්ධියා
බ්‍රාහ්මණා ගහපතිකා තිස්සියා’ති. -පෙ- අයමපි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො
උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං.
වා අපසාදෙනා¹ හොති: කම්පනායං සම්බහුලාච්චො² සබ්බං සමහ-
කෙබ්බි සොඨිදං මූලබ්බිචං බන්ධබ්බිචං එඵබ්බිචං අග්ගබ්බිචං බ්බිච්චෙව
පඤ්ඤමං අසනිවිචකකං දත්තාකුටං සමණපවාදෙනාති -පෙ- අයමපි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

9. පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි පසස්සති අඤ්ඤතරං සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සක්කරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං
සුචියමානං දිස්වා තස්ස එවං ‘හොති ඉමඤ්ඤි නාම සම්බහුලාච්චං
කුලෙසු සක්කරොන්ති ගරු කරොන්ති මානොන්ති සුචෙන්ති, මං පන
තපස්සිං දුබ්බාච්චිං කුලෙසු න සක්කරොන්ති න ගරු කරොන්ති න
මානොන්ති න සුචෙන්ති’ති. ඉති සො ඉසසාමච්ඡරියං කුලෙසු උපා-
දෙනා හොති -පෙ- අයමපි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො
හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි ආපාතකනිසාදී³ හොති. යමපි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සි ආපාතකනිසාදී හොති අයමපි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සි-
නො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි අත්තානං ආදසසයමානො කුලෙසු
වරති ඉදමපි මෙ තපස්මි ඉදමපි මෙ තපස්මිනති. -පෙ- අයමපි ඛො
නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි කිඤ්ඤිදෙව පටිච්ඡන්තං සෙවති සො
‘බ්බති තෙ ඉදන්ති?’ පුට්ඨො සමනො අකබ්බමානං ආහ ‘බ්බති’ති බ්බමානං
ආහ ‘නකබ්බති’ති. ඉති සො සමපජානපුසා භාසිතා හොති -පෙ- අයමපි
ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකක්ඛලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තරාගතස්ස සන්තොඤ්ඤෙව පරියායං
අනුඤ්ඤායාං නානුජානාති -පෙ- අයමපි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො
උපකක්ඛලෙසො හොති.

1. අපසාරතා (කම)
2. බහුලාච්චො (ආ)
3. ආපාතකනිසාදී (සිඞු)

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ 'රජුන් ද රාජ මහාමාත්‍යයන් ද ක්ෂත්‍රියයන් ද බ්‍රාහ්මණයන් ද ගෘහපතියන් ද, තීර්ථකයන් ද මට සත්කාර කරතැ'යි ශ්‍රී ලාභ සත්කාර කීර්ති අපේක්ෂායෙන් තපස සමාදන් කොට ගනී ද . . . මෙය ද තවුස්හට උපක්ලේශ වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, 'කීමෙක් ද? මෙ තෙම පසය බහුල කොට ඇති වැ දිවි පවත්වන්නේ, මූලච්ඡ, ස්කන්ධච්ඡ' පරුච්ඡ, අග්‍රච්ඡ, පස්වනු ච්ඡච්ඡ යන හැම දෑයක් ම කා දමයි. මොහු ගේ දත් (එයට හසු වන සියල්ල සුණු විසුණු කරන මහ හෙන සකස් වැන්න, එහෙත් ශ්‍රමණ නාමයෙන් මොහු හඳුනාති'යි කියා තවුස් තෙමේ කිසි යම් මහණකු හෝ බමුණකු හෝ හෙලා දක්නේ වේ ද, මෙය ද තවුස්හට උපක්ලේශ වෙයි.

9. තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ කුලයන්හි සත්කාර කරනු ලබන, ගෞරව කරනු ලබන, බුහුමන් කරනු ලබන, පුදනු ලබන කිසි යම් මහණකු හෝ බමුණකු හෝ දකී ද, දකීමෙන් 'පසය බහුල කොටැති වැ දිවි පවත්වන මොහුට කුලයන්හි සත්කාර කරත්, ගෞරව කරත්, බුහුමන් කරත්, පුදත්. රුක්ෂ වැ ජීවත් වන මට වනාහි කුලයන්හි සත්කාර නො කරත්, ගෞරව නො කරත්, බුහුමන් නො කරත්, පුජා නො කරත්' යැ යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, හෙ තෙමේ මෙසේ කුලයන් කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවත් මාත්සර්යයත් උපදවන්නේ වෙයි ද . . . න්‍යායෝධයෙනි, මෙය ද තවුස්හට උපක්ලේශ වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තපස් කරනුයේ මිනිසුනට පෙනෙන තන්හි හිඳුනේ වෙයි ද, න්‍යායෝධයෙනි, මේ මිනිසුනට පෙනෙන තන්හි හිඳ තපස් කරන බව තවුස්හට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ මේ ද මගේ තපසැ යි මේ ද මගේ තපසැ යි තමා ගේ ගුණ දක්වනුයේ කුලයන්හි හැසිරෙයි ද . . . න්‍යායෝධයෙනි, මෙය ද තවුස්හට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ තමා ගේ කිසි දෙසක් සභොචා ගෙන හැසිරෙයි ද, මෙය ඔබට කැප දෑ ?' යි විචාරන ලද්දේ ම නො-කැප දෑ කැප යැ යි කියයි ද, කැප දෑ කැප නො වේ යැ යි කියයි ද, මෙසේ හෙ තෙමේ දැන මුසවා කියන්නේ වේ ද . . . න්‍යායෝධයෙනි, මෙය ද තවුස්හට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, දහම් දෙසන තපාගතයන් ගේ හෝ තපා-ගත ශ්‍රාවකයකු ගේ හෝ අනුදැනියැ යුතු (මැනැවැ යි අනුමෙවියැ යුතු) ඇත්තා වූ ම දෙශනාව නො අනුදනී ද . . . න්‍යායෝධය, මෙය ද තවුස්-හට උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි කොධනො හොති උපනාහී, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි කොධනො හොති උපනාහී, අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකකිලෙසො හොති,

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි මකඛි හොති, පළායී¹ -පෙ- උඤ්ඤකි හොති මච්ඡරී -පෙ- සංයො හොති මායාවී -පෙ- ඊඤ්ඤා හොති අතිමානී -පෙ- පාපිලෙජා හොති පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො -පෙ- මිච්ඡාදිඛිකො හොති අනනඤ්ඤාභිකාය දිඛිඤ්ඤා සමනනාගතො -පෙ- සන්දිඛිපරාමාසී හොති ආධානඤ්ඤාහී දුප්ඵලිකසංගහී, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි සන්දිඛිපරාමාසී හොති ආධානඤ්ඤාහී දුප්ඵලිකසංගහී, අයමි ඛො නිග්‍රොධි තපස්සිනො උපකකිලෙසො හොති,

තං කිමමඤ්ඤාසී නිග්‍රොධි යදි මෙ තපොඡ්ඤ්ඤා උපකකිලෙසො වා අනුපකකිලෙසො වා?ති.

“අඤ්ඤා ඛො ඉමෙ භතෙන තපොඡ්ඤ්ඤා උපකකිලෙසො නො අනුපකකිලෙසො, යානං ඛො පනෙනං භතෙන විජ්ජති, යං ඉධෙකවෙචා තපස්සි සංඛෙඛෙච ඉමෙහි උපකකිලෙසෙහි සමනනාගතො අසස, කො පන වාදෙ අඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරොනා?”ති.

පරිසුද්ධිපපටිකපපතති-කථා

10. ඉධ නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතමනො හොති න පරිසුද්ධිසංකප්පො, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතමනො හොති න පරිසුද්ධිසංකප්පො, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතානුකකංසෙති, න පරං වල්ලෙහති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අනතානුකකංසෙති, න පරං වල්ලෙහති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති,

11. පුන ච පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති,

1. පලාසි (යාස, ආභ) 2. උපකකිලෙසො හොති (කම)

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසෙක් ත්‍රෝධ කරන සුලු වෙයි. වෙර බදින සුලු වෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසෙක් ත්‍රෝධ කරන සුලු ය, වෙර බදින සුලු ය යන මෙය ද තවුස්භව උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුසෙක් ගුණමකු වෙයි. උතුමන් තමා හා සම කොට සිතන්නේ වෙයි, ඊර්ණ්‍යා කරන්නේ වෙයි, මසුරු වෙයි, කෙරුවක වෙයි, කළ වරද සහොවන මායා ඇත්තේ වෙයි, තෙත් ගති නැත්තේ කරුණාව නැත්තේ තද ගති ඇත්තේ වෙයි, අධිකමාන ඇත්තේ වෙයි. ලාමක ඊජ්ජා ඇත්තේ ලාමක ඊජ්ජාවනට වගග වූයේ වෙයි, උච්ඡේදදෘෂ්ටියෙන් සමන්විත මිසදිටුවෙක් වෙයි තමා ගත් දෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය කරනුයේ, දැඩි කොට ගත්තේ, බැහැර කැරවිය නො හැකි සේ ගත් දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, ගුණමකු වෙයි... තමා ගත් දෘෂ්ටිය පරාමර්ශන කරනුයේ දැඩි කොට ගත්තේ, බැහැර කැරවිය නො හැකි දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද තවුස්භව උපක්ලේශයෙක් වෙයි.

න්‍යග්‍රෝධයෙනි, එය කිමැ යි සිතවු ද? මේ තපෝපුගුප්පාචෝ උපක්ලේශ ඇත්තෝ ද? නැත හොත් උපක්ලේශ නැත්තෝ ද?"

“වහන්ස, මේ තපෝපුගුප්පාචෝ උපක්ලේශ ඇත්තෝ වෙත්, උපක්ලේශ නැත්තෝ නො වෙත්. වහන්ස, මෙහි එක්තරා තවුසෙක් මේ සියලු උපක්ලේශයන්ගෙන් සමන්විත වන්නේ ය යන මේ කාරණය ඒකාන්තයෙන් ඇත්තේ ය. එක්තරා උපක්ලේශයෙකින් සමන්විත වන්නේ ය යනු කියනු ම කවරේ ද?” යි තවුසා කී ය.

පරිභුද්ධ ප්‍රපාටිකාප්‍රාප්ති කථා

10. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ තපසින් ආරාධිත සිතැත්තේ නො වෙයි, පරිපුණ් සංකල්ප ඇත්තේ නො වෙයි. මෙසේ හෙ තෙම එ තන්හි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් තමා හුවා නො තබයි, මෙරමා හෙලා නො දකී. මෙසේ හේ එ තන්හි පිරිසිදු වෙයි.

11. තව ද න්‍යග්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් මත් නො වෙයි, මුස පත් නො වෙයි, පමාවට නො පැමිණෙයි. න්‍යග්‍රෝධයෙනි, යම් හෙයකින් තවුසා තපස සමාදන් කොට ගනීද හේ ඒ තපසින් මත් නො වෙයිද මුස පත් නො වෙයිද පමාවකට නො පැමිණෙයිද මෙසේ හෙ තෙම එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

සුත ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තමනො භොති න පරිපුණ්ණසංකපෙසා, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තමනො භොති න පරිපුණ්ණසංකපෙසා, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තානුකකංසෙති න පරං වලෙහති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න අත්තානුකකංසෙති න පරං වලෙහති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, යමි නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති සො තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලොකං අභිනිබ්බහෙතති, සො තෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි තපං සමාදියති භොජනෙසු න වොදසං ආපජ්ජති 'ඉදං මෙ බමති, ඉදං මෙ නකබමති'ති, සො යඤ්ඤි බවසස නකබමති තං අනාපෙසෙඛා පජ්ඣති, යං පනාසස බමති තං අගථිතො අමුච්ඡතො අනරේඛාපනෙතො ආදීනවදසසාථි නිසරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

සුත ව පරං නිග්‍රොධි තපස්සි න තපං සමාදියති, ලාභසක්කාරසිලොකනිකහතිහෙතු 'සක්කරිසසනති මං රාජානො රාජමහාමහතො බතතියා මුහමණා ගහපතිකා තිත්ථියා'ති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො භොති.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි, හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් ආරාධිත සිතැත්තේ නො වෙයි. පිරිසුන් සංකල්ප ඇත්තේ නො වෙයි. න්‍යායෝධයෙනි, යම් භෙයකින් ම තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී ද, හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවා ද, හේ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් ආරාධිත සිතැත්තේ නො වෙයි ද, පිරිසුන් මනෝරථය ඇත්තේ නො වෙයි ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි. හේ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් තමා හුවා නො තබයි. මෙරමා භෙලා නො දකී. න්‍යායෝධයෙනි, යම් භෙයකින් තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී ද, ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවා ද, හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් තෙම හුවා නො තබා ද, මෙරමා භෙලා නො දකී ද, මෙසේ භෙ තෙම එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී. හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවයි, හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් මත් නො වෙයි, මුසපත් නො වෙයි, පමාවකට නො පැමිණෙයි. න්‍යායෝධයෙනි, යම් භෙයකින් තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී ද, හේ ඒ තපසින් ලාභ සත්කාර කීර්ති උපදවා ද, හේ ඒ ලාභ සත්කාර කීර්තියෙන් මත් නො වේ ද, පමාවකට නො පැමිණේ ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

න්‍යායෝධයෙනි, තව ද තවුස් තෙම තපස සමාදන් කොට ගනී ද, 'මෙය මට රිසියෙයි, මෙය මට නො රිසියෙයි' කියා බොදුන්හි දෙකොටසකට බෙදීමට නො පැමිණෙයි ද, තමාට නොරිසි දය ආශා නැති ව බැහැර කෙරේ ද, තමාට රිසි දය ගිජු නො වූයේ මුස පත් නො වූයේ, සිතින් එහි නො ගිලුණේ, ආදීනව දක්නා සුලු වූයේ, ප්‍රතිග්‍රහණ ප්‍රත්‍යාවේෂණ ප්‍රමාණ දන්තේ වළඳා ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙම 'රාජ රාජමහාමාත්‍ය ක්ෂත්‍රිය මුන්මණ ගාහපති තීර්ඤා යන මොවුන් මට සත්කාර කරති'යි ලාභ සත්කාර කීර්තියෙහි ඇලුම් හෙයින් තපස සමාදන් කොට නො ගනී ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා නාපසාරතා හොති: කිම්පනායං සම්බහුලාජීවො සබ්බං සම්භවෙති භෙය්‍යාථිදං, මූලබීජං ඛනිබීජං එඵබීජං අග්ගබීජං බීජබීජමෙව පඤ්චමං, අසනිච්චකකං දත්තකුටං සමණපචාදෙනාති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති,

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී පසසති අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සකකරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං සුජීයමානං. දිඝො තසස න එවං හොති: ඉමඤ්ඤි නාම සම්බහුලාජීවිං කුලෙසු සකකරොන්ති ගරුකරොන්ති මානෙන්ති සුජෙන්ති, මං පන තපසසීං එඛාජීවිං කුලෙසු න සකකරොන්ති න ගරුකරොන්ති න මානෙන්ති න සුජෙන්තිති, ඉති සො ඉසසාමච්ජරියං කුලෙසු අනුප්පාදෙනා හොති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න ආපාතකනිසාදී හොති එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න අත්තානං ආදසසයමානො කුලෙසු වරති ‘ඉද්ධි මෙ තපසීං, ඉද්ධි මෙ තපසීන්ති’, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී න කිඤ්චිදෙව පටිච්ඡන්තං සෙවති, සො ‘ඛමති තෙ ඉදන්ති?’ පුට්ඨො සමානො අසබ්බමානං ආහ නකබ්බතීති, ඛමමානං ආහ ඛමතී ති, ඉති සො සම්පජානමුසා න භාසිතා හොති. එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී තථාගතසස වා තථාගතසාවකසස වා ධම්මං දෙසෙන්නසස සන්තං යෙව පරියායං අනුඤ්ඤයාං අනුජානාති, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

සුන ව පරං නිග්‍රොධි තපසසී අකෙකාධනො හොති අනුපනාභී. යම්පි නිග්‍රොධි තපසසී අකෙකාධනො හොති අනුපනාභී, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුද්ධො හොති.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම 'කීමෙක් ද? පසය බහුල කොට ඇති වැ දිවි පවත්වන මේ තෙමේ මූලධර්ම, ස්කන්ධධර්ම, පරුධර්ම, අග්‍ර-ධර්ම, පස් වනු ධර්ම ම ද ද සි යන සියල්ල කා දමයි, මොහු හේ දත් (එයට හසු වන සියල්ල සුඤ්ච විඤ්ච කරන) මහත් හෙන සකස් වැන්න, එහෙත් ශ්‍රමණ නාමයෙන් මොහු හඳුනාති' යි කිසි මහණකු හෝ බමුණකු හෙලා දක්නේ නො වේ ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුසෙක් කුලයන්හි සත්කාර කරනු ලබන, ගෞරව කරනු ලබන, බුහුමන් කරනු ලබන, පුදනු ලබන එක්තරා මහණකු හෝ බමුණකු හෝ දක්නේ ද, දැකීමෙන් "පසය බහුල කොටැති ව දිවි පවත්වන මොහුටත් කුලයන්හි සත්කාර කරත්, ගරු කරත්, බුහුමන් කරත්, පූජා කරත්, රුක්ෂ පැවැත්මෙන් දිවි පවත්වන තපස් වූ මට කුලයන්හි සත්කාර නො කරත්, ගරු නො කරත්, බුහුමන් නො කරත්, පූජා නො කරත් යැ" යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් නො වන්නේ ද, මෙසේ හෙ තෙමේ කුලයන් කෙරෙහි චිත්තා මාත්සර්ය නො උපදවන්නේ වේ ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම "මේත් මගේ තපෝගුණයෙක, මේත් මගේ තපෝගුණයෙකැ" යි තමා දක්වනුයේ කුලයන්හි නො හැසිරෙයි ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම කිසි දු පිළිසන් තැනක් නො සෙවී ද (කිසි දෙසක් සහොවා ගෙන නො හැසිරෙයි ද), හෙ තෙම 'මෙය ඔබට කැප ද?' යි විචාරන ලද්දේම, කැප නො වන දෑ 'නො කැප යැ' යි කියා ද, කැප වන දෑ 'කැප යැ' යි කියා ද, මෙසේ හේ දන දන මුසවා නො බෙණෙන්නේ ද, මෙපරිද්දෙන් හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම දහම් දෙසන්නා වූ තථාගතයන් ගේ හෝ තථාගත ශ්‍රාවකයකු ගේ හෝ අනුදත යුතු වූ ම (අනුමේවිඤ්ඤා යුතු වූ ම) ධර්ම කථාව අනුදනී ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

තව ද න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, තවුස් තෙම ක්‍රෝධ නො කරන්නේ වෙර නො බදින්නේ වේ ද, න්‍යශ්‍රෝධයෙනි, 'තවුසා ක්‍රෝධ නො කරන්නේ ය, වෙර නො බදින්නේ ය' යන යමෙක් ඇද්ද, මෙසේ එ කරුණෙහි තවුස් තෙම පිරිසිදු වෙයි.

සුත ව පරං නිග්‍රොධ තපස්සී අමකචී හොති අපලායී -පෙ- අනුස්සුකී හොති අමච්ඡරී -පෙ- අසයො හොති අමායාවී -පෙ- අඤ්ඤො හොති අනත්මානී -පෙ- න පාපිච්ඡා හොති න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො, න මිච්ඡාදිඤ්චිකො හොති න අනනඤාභිකාය දිඤ්චියා සමනනාගතො -පෙ- න සන්දිඤ්චිපරාමායී හොති න ආධානඤාභි සුපච්චිනිසගභී, යමී නිග්‍රොධ තපස්සී න සන්දිඤ්චිපරාමායී හොති න ආධානඤාභි සුපච්චිනිසගභී, එවං සො තස්මිං යානෙ පරිසුඤ්ඤො හොති.

“තං කිලමඤ්ඤසී නිග්‍රොධ? යදි එවං සනෙත තපොථිභව්ඡා පරිසුඤ්ඤො වා හොති අපරිසුඤ්ඤො වා?ති”

අඤ්ඤො චො භනෙත එවං සනෙත තපොථිභව්ඡා පරිසුඤ්ඤො හොති නො අපරිසුඤ්ඤො, අඤ්ඤාපකතා ච සාරපකතා වා”ති.

“න චො නිග්‍රොධ එතතාවතා තපොථිභව්ඡා අඤ්ඤාපකතා ච හොති සාරපකතා ව. අපි ච චො පපච්චිකපකතා ව¹ හොති”ති.

පරිසුඤ්ඤාචපකතකතා - කථා

12. “කිතතාවතා පන භනෙත තපොථිභව්ඡා අඤ්ඤාපකතා ච හොති සාරපකතා ව. සාධු මෙ භනෙත භගවා තපොථිභව්ඡාය අඤ්ඤාඤ්ඤච පාපෙතු සාරඤ්ඤච පාපෙතු”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපස්සී වාතුයාමසංවරසංචුතො හොති. කථංඤ ච නිග්‍රොධ තපස්සී වාතුයාමසංවරසංචුතො හොති?

1. පපච්චිකපකතාව (කම)

තව ද න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ ගුණමකු නො වේ ද, යුගග්‍රාහී නො වේ ද ... ඊර්ෂ්‍යා නො කරන්නේ මසුරු බව නො කරන්නේ වේ ද... ශය නො වන්නේ වංචා නැත්තේ වේ ද.. තද ගතී නැත්තේ අධික මාන නැත්තේ වේ ද... ලාමක ආශා නැත්තේ ලාමක ආශාවනට වශග නො වූයේ වේ ද,... මිසදිවු නො වනුයේ අන්තග්‍රාහික මිසදිවුයෙන් යුක්ත නො වේ ද,... තමා ගත් දෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය නො කරනුයේ දැඩි ගැනුම් නැත්තේ පහසුයෙන් බැහැර කළ හැකි දෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ ද, න්‍යායෝධයෙනි, මේ තවුස් තෙමේ තමා ගත් දෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය නො කරන්නේ ය, දැඩි ගැනුම් නැත්තේ ය, පහසුවෙන් බැහැර කට හැකි දෘෂ්ටි ඇත්තේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙසේ හේ එ කරුණෙහි පිරිසිදු වෙයි.

න්‍යායෝධයෙනි, එය කිමැ යි සිතහි ද? ඉදින් මෙසේ ඇති කල්හි තපෝජුගුප්ඝාව පිරිසිදු හෝ වේ ද? අපිරිසිදු හෝ වේ ද?"

“වහන්ස, මෙසේ ඇති කල්හි තපෝජුගුප්ඝාව ඒකාන්තයෙන් පිරිසිදු වෙයි, අපිරිසිදු නො වේ, මුදුන් පැමිණියේ වේ, හරයට පැමිණියේ වේ යැ” යි පිරිවැජ්ඣ කී ය.

“න්‍යායෝධයෙනි, මේ තෙකින් තපෝජුගුප්ඝාව මුදුන් පැමිණියේ ද නො වේ, හරයට පැමිණියේ ද නො වේ. වැලිපිට සුඹුලට පැමිණියේ ම වේ” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

පරිභුද්ධ - පවිත්‍රාප්තකතා - කරාව

12. “වහන්ස, තපෝජුගුප්ඝාව කොතෙකින් මුදුන් පැමිණියේ වේ ද, හරයට පැමිණියේ වේ ද? යාවිඤා කරමි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට තපෝජුගුප්ඝාව ගේ මුදුන් ම දක්වා දමී දෙසන සේක් වා, හරය ම දක්වා දමී දෙසන සේක් වා” යි පිරිවැජ්ඣ කී ය.

“න්‍යායෝධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙමේ වාතුරියාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙයි. න්‍යායෝධයෙනි, තවුස් තෙමේ කෙසේ නම් වාතුරියාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වේ ද? යත්:

ඉධ ශ්‍රීග්‍රොධ තපසී න පාණමතිපාතෙති, න පාණමතිපාතාපයති, න පාණමතිපාතයතො සමනුඤ්ඤො හොති, න අදින්නං ආදියති, න අදින්නං ආදියාපෙති, න අදින්නං ආදියතො සමනුඤ්ඤො හොති, න මුසා හණති, න මුසා හණාපෙති, න මුසා හණතො සමනුඤ්ඤො හොති, න භාවිතමාසිංසති, න භාවිතමාසිංසාපෙති, න භාවිතමාසිංසතො සමනුඤ්ඤො හොති. එවං ඛො ශ්‍රීග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති. යතො ඛො ශ්‍රීග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති, අදුං වසස හොති තපසිතාය. සො අභිභරති නො භිනායාවතති.

සො විවික්ඛං ඝෙණාසනං හජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපථං අබ්බොකාසං පලාලසුඤ්ඤං. සො පච්ඡාභක්ඛං පිණ්ඩපාතපටිකකතො නිසීදති පලලබ්බං ආභුජිතො, උජුං කායං පණ්ඩාය, පරිමුඛං සතිං උපබ්බපෙතො. සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිරේඤ්ඤිත වෙතසා විහරති, අභිජ්ඣාය වික්ඛං පරිසොධෙති. බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අබ්‍යාපතනවික්ඛො විහරති, සබ්බපාණහුතභිතානුකම්පිබ්‍යාපාදපදෙසා වික්ඛං පරිසොධෙති, ටීනම්ඤං පහාය විගතටීනම්ඤො විහරති, ආලොකසඤ්ඤදී සතො සම්පජානො ටීනම්ඤො වික්ඛං පරිසොධෙති. උඤ්චවකුක්ඛවචං පහාය අනුඤ්ඤො විහරති, අජ්ඣක්ඛං වූපසනනවික්ඛො උඤ්චවකුක්ඛවචං වික්ඛං පරිසොධෙති. විවිකිච්ඡං පහාය තිණ්ණවිවිකිච්ඡො විහරති, අකකංකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු, විවිකිච්ඡාය වික්ඛං පරිසොධෙති. සො ඉමෙ පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, මෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං එරිතො විහරති, තථා දුකියං, තථා තතියං, තථා චතුසං. ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවතනං ලොකං මෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේජන එරිතො විහරති. කරුණාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- මුදිතා සහගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං එරිතො විහරති, තථා දුකියං, තථා තතියං, තථා චතුසං. ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවතනං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේජන එරිතො විහරති.

නාග්‍රෝධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙම පණිවා නො කෙරෙයි, පණිවා නො කරවයි, පණිවා කරන්නක්හට නො ම අනුදන්තේ වෙයි. මෙරමා අයන් නො දුන් දෑ නො ගනී. නො දුන් දෑ නො ද ගන්වයි, නො දුන් දෑ ගන්නහුට අනුදන්තේ ද නො වෙයි. බොරු නො කිය යි, බොරු නො ද කියව යි, බොරු කියන්නහුට අනුදන්තේ ද නො වෙයි. පස් කම් සුව සෙවිතේ නො වෙයි, පස් කම් ගුණ සෙවවන්නේ නො වෙයි, පස් කම් ගුණ සෙවුනාහට අනුදන්තේ ද නො වෙයි. නාග්‍රෝධයෙනි, මෙසේ තවුස් තෙමේ වාතුරියාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙයි. මෙය ඔහුගේ තවුස් බව වෙයි. හේ එය මතුමත්තට ගෙන යෙයි (වඩයි), ගිහි බවට නො පෙරළෙයි.

හෙ තෙමේ අරණක් රුක්චුලක් පව්වක් කඳුරක් ගිරි ලෙනක් සොහොනක් වනපෙනක් එළි මහනක් පිදුරු ගොඩක් යන මේ කිසි විවික්ත වූ යම් සෙනස්නක් බෙපෙයි. හේ පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා ආයේ පසු බන්ති පළක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා, සිහිය කමටහනට යොමු කොට එළවා හිඳියි. හේ ලොවැ (අත්බව කෙරෙහි) ඇල්ම හැර, (විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණ වශයෙන්) පහ වූ අභිධ්‍යාව ඇති සිතින් වෙසෙයි. අභිධ්‍යාව කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ව්‍යාපාද සංඛ්‍යාත ප්‍රද්වේෂය (ක්‍රෝධය) පහ කොට, ව්‍යාපාද රහිත සිතැත්තේ, සියලු පණ ඇති සතුන් කෙරේ අනුකම්පා ඇති වැ වෙසෙයි. (විෂ්කම්භණ වශයෙන්) ක්‍රෝධය කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ස්ත්‍රියාන මිඳිය හැර පහ වූ ස්ත්‍රියාන මිඳිය ඇතිව, ද්ව ඊ දෙක්හි ම දුටු එළිය හඳුනානු හැකි පිරිසිදු සංඥා ඇත්තේ, ස්මාතිමත් වැ, නුවණ ඇති ව, ස්ත්‍රියාන මිඳිය කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. උධ්චවය ද (සිතූ නො සංඥාත් බව ද) කුක්කුචවය ද (කළ නො කළ දෑයෙහි පසුතාවිල්ල ද) සිතින් දුරලා, සංඥාත් වූයේ සංහිදුණු සිත් සතන් ඇත්තේ, උද්චවව කුක්කුචව දෙක කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. විචිකිච්චාව (සැකය) දුරලා, තිණු (ඉක්ම) සැක ඇත්තේ, කුසල් දහමිහි සැක නො කරනුයේ වෙසෙයි, විචිකිච්චාව කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. හේ නුවණ දුබල කරන, සිත කෙලෙසන මේ පංච නිවරණයන් (විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණයෙන්) පහ කොට, මෙමත්‍රිසහිත සිතින් එක් දිසාවක් පැතිරගෙන වෙසෙයි. එසේ ම දෙවෙනි දිසාව ද, තෙවෙනි දිසාව ද, සිවුවැනි දිසාව ද, මෙමත්‍රි සහිත සිතින් පැතිර වෙසෙයි. මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද යන හැම තන්හි සර්වාත්මතායෙන් (තමා හා සම කොට) සර්වසක්ඛවත් (සියලු සතුන් ඇති) ලෝකය (හෙවත් මුළු ලොව) (ස්ඵරණ වශයෙන්) විපුල වූ (හුම් වශයෙන්) මහද්ගත වූ (ආලම්බන ව්‍යයෙන්) අප්‍රමාණ වූ ව්‍යාපාද රහිත (දෙමනස් නැති බැවින්) නිදුක් වූ මෙමත්‍රි සහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. ...කරුණා සහගත සිතින් ...මුදිතාසහගත සිතින්... උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දිසාවක් පැතිර ගෙන වෙසෙයි, එසේ දෙවෙනි දිසාව ද තෙවෙනි දිසාව ද සිවුවැනි දිසාව ද පැතිරගෙන වෙසෙයි. මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම තන්හි සර්වාත්මතායෙන් සර්වවත් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ, මෙර නැති දෙමනස් නැති උපෙක්ෂා සහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි.

තං කිම්මඤ්ඤපි නිග්‍රොධ යදි එවං සනෙත තපොඡීගුවජා පරිසුද්ධා වා හොති. නො අපරිසුද්ධා,

“අද්ධා ඛො භනෙත එවං සනෙත තපොඡීගුවජා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අභ්‍යාපකතා ව සාරපකතා’ වා”ති.

“න ඛො නිග්‍රොධ එකතාවතා තපොඡීගුවජා අභ්‍යාපකතා ව හොති සාරපකතා ව, අපි ව ඛො තවපකතා හොති”ති.

පරිසුද්ධමෙභග්ගපකතකතා-කථා

13. “කිකතාවතා ව ඛො පන භනෙත තපොඡීගුවජා අභ්‍යාපකතා ව හොති සාරපකතා ව? සාධු මෙ භනෙත භගවා තපොඡීගුවජාය අභ්‍යා-ඤ්ඤව පාපෙතූ සාරඤ්ඤව පාපෙතූ”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී වාතූයාමසංවරසංවුතො හොති. කථංඤ්ඤ පන නිග්‍රොධ තපසී වාතූයාම සංවරසංවුතො හොති. -පෙ- යතො ඛො නිග්‍රොධ තපසී එවං වාතූයාමසංවරසංවුතො හොති අද්දං වසා හොති තපසීකාය. සො අභිභරති නො භීනායාවකති. සො විවිකතං සෙනාසනං භජති -පෙ- සො ඉමෙ පඤ්ඤනීවරණෙ පභාය වෙතසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙකතාසභගතෙන වෙතසා -පෙ- එරිත්වා විහරති. සො අනෙකවිභිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති, සෙය්‍යාපීදං එකමිජාතිං ජෙඤ්ඤ පි ජාතියො තිසෙසා පි ජාතියො වතසෙසා පි ජාතියො පඤ්ඤ පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමිජාතියො තිංසමිජාතියො වකතාමිසමිජාතියො පඤ්ඤාමිජාතියො ජාතිසතමිජාතියො සභසමිජාතියො සභසමිජාතියො, අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසභසානි අනෙකානි පි ජාතිසතසභසානි, අනෙකෙ පි සංවට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි විට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි සංවට්ඨවිට්ඨකපෙ: අමුත්‍රාසිං එවනතාමො එවංගොතො එවංවණණෙ එවමාභාරො එවංසුබ්දසබ්පට්ඨිංචෙදි එවමායුපරියනො. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොතො එවංවණණෙ එවමාභාරො එවංසුබ්දසබ්පට්ඨිංචෙදි එවමායුපරියනො. සො තතො වුතො ඉධුපපනො”ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකවිභිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති.

තං කිම්මඤ්ඤපි නිග්‍රොධ, යදි එවං සනෙත තපොඡීගුවජා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා? ”ති.

නායග්‍රෝධයෙනි, ඉදින් මෙසේ ඇති කල්හි තපෝජ්‍යුෂ්ඨාව පිරිසිදු ද නොහොත් අපිරිසිදු ද?" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

"වහන්ස, මෙසේ ඇති කල්හි ඒකාන්තයෙන් තපෝජ්‍යුෂ්ඨාව පිරිසිදු වෙයි, අපිරිසිදු නො වෙයි, අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාරප්‍රාප්ත ද වේ" යැ යි පිරිවැරී කී ය.

"නායග්‍රෝධයෙනි, මෙ පමණකින් තපෝජ්‍යුෂ්ඨාව අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාරප්‍රාප්ත ද නො වෙ ම ය. වැලි එහි පොත්ත බඳු බවට පැමිණියේ වේ" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

පරිශුද්ධ ඵල්ලප්‍රාප්තකතා කථාව

13. "වහන්ස, කොපමණකින් තපෝජ්‍යුෂ්ඨාව අග්‍රප්‍රාප්තත් සාර-ප්‍රාප්තත් වේ ද? යාවඤා කරමි, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට තපෝජ්‍යුෂ්ඨාවේ අග ම (දේශනයෙන්) පවුණුවන සේක් වා, හරය ම (දේශනයෙන්) පවුණුවන සේක් වා" යි පිරිවැරී කී ය.

"නායග්‍රෝධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙම වාතුරියම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙයි. කෙසේ නම් තවුස් තෙම වාතුරියම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වේ ද? යත්:... නායග්‍රෝධයෙනි යම් කලෙක තවුස් තෙම මෙසේ වාතුරියම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වේ ද, එය ඔහුගේ තපස්වී බව වෙයි. හෙ තෙම එය වඩයි, හිඟි බවට පෙරළා නො හැරෙයි: හේ... විවික්ත සෙනස්නක් බෙපෙයි. හේ සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥව දුබල කරන මේ පංච නිවරණ දුරු කොට, මෙමුඛිසහගත සිතීන්... පැතීර ගෙන වෙසෙයි. හේ අනෙකවිධ පෙරැවුසු කඳ පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි: "අසෝ තැනැ මෙනම් ඇති වීම්, මෙගොත් ඇති වීම්, මෙවන් පැහැ ඇත්තෙම් වීම්, මෙවන් අහර ඇත්තෙම් වීම්, මෙ බඳු සුවස්සක් විදුනෙම් වීම්, මෙ තෙක් ආයු සීමා ඇතියෙම් වීම්, ඒ මම එයින් සැව අසෝ තැන උපනිමි. එහි ද මෙනම් ඇත්තෙම්, මෙබඳු ගොත් ඇත්තෙම්, මෙබඳු පැහැ ඇත්තෙම්, මෙබඳු අහර ඇත්තෙම්, මෙසේ සුවස්සක් විදුනෙම්, මෙසේ වූ ආයු ශීමා ඇතියෙම් වීම්. ඒ මම එයින් සැව, මෙහි උපනිමි'යි. මෙසේ එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද ජාති තුනක් ද ජාති සතරක් ද ජාති පසක් ද ජාති දහයක් ද ජාති විස්සක් ද ජාති තිසක් ද ජාති සතළිසක් ද ජාති පනසක් ද ජාති සියයක් ද ජාති දහසක් ද ජාති සිය දහසක් ද නොයෙක් සිය ගණන් ජාතීන් ද නොයෙක් දහස් ගණන් ජාතීන් ද නොයෙක් සිය දහස් ගණන් ජාතීන් ද නොයෙක් සංවර්ත කල්ප ද නොයෙක් විවර්ත කල්ප ද නොයෙක් සංවර්ත විවර්ත කල්ප ද යි ආකාර සහිත උද්දේස සහිත නො-යෙක් වැදුරුම් පෙරැවුසු කඳ පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි.

නායග්‍රෝධයෙනි, එය කිමැයි සිතවු ද? ඉදින් මෙසේ ඇති කල්හි තපෝජ්‍යුෂ්ඨාව පිරිසිදු වේ ද? නැත හොත් අපිරිසිදු වේ ද?" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“අද්ධා බො භනෙන එවං සනෙක තපොථිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අභ්‍යප්පකං ව සාරප්පකංවා”ති.

“න බො නිග්‍රොධ ඵකංවතා තපොථිගුච්ඡා අභ්‍යප්පකං ව හොති සාරප්පකං ව. අපි ව බො ඵෙගුච්ඡකං හොති”ති.

පරිසුද්ධ අභ්‍යප්පකසාරප්පකකතා - කථා

14. “කිංකාවතා පන භනෙන තපොථිගුච්ඡා අභ්‍යප්පකං ව හොති සාරප්පකං ව? සාධු මෙ භනෙන භගවා තපොථිගුච්ඡාය අභ්‍යඤ්ඤව පාපෙතු සාරඤ්ඤව පාපෙතු”ති.

“ඉධ නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති. කථංකථා නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති -පෙ- යතො බො නිග්‍රොධ තපසී වාතුයාමසංවරසංවුතො හොති, අදුං වස හොති තපසීනාය. සො අභිභරති නො භීනායාවකති. සො විවික්ඛං සෙනාසනං භජති -පෙ- සො ඉමෙ පඤ්ඤා නිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලී-කරණෙ, මෙකංසභගතෙන වෙතසා-පෙ-උපෙකඛාසභගතෙන වෙතසා විපුලෙන මභග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපජේතන ඵරිඨා විභරති. සො අනෙකවිහිතං පුබ්බනිවාසං අනුසරති, සෙයාථිදං එකමි ජාතිං දෙපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දසං අනෙක විහිතං පුබ්බනිවාසං අනුසරති.

සො දිබ්බන වකුන්තා විසුද්ධන අතිකකතමානුසකෙන සනෙක පසති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීනෙ පණිනෙ සුවණෙණ දුබ්බණෙණ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමුඛපගෙ සනෙක පජානාති “ඉමෙ වත භොනෙතා සකතා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තා-ගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිබ්බිකා මිච්ඡාදිබ්බිකමමසමාදනා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තිරයං උපපන්නා, ඉමෙ වා පන භොනෙතා සකතා කායසුච්චරි-තෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිබ්බිකා සමමාදිබ්බිකමමසමාදනා. තෙ කායසස භෙද පරමමරණා සුගතීං සභ්‍යං ලොකං උපපන්නා”ති. තං කිමඤ්ඤපි නිග්‍රොධ යදී එවං සනෙක තපොථිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?”ති.

“වහන්ස, මෙසේ ඇති කල්හි තපෝපුද්ගලයාව එකාන්තයෙන් පිරිසිදු වෙයි, අපිරිසිදු නො වෙයි, අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාර ප්‍රාප්ත ද වෙ යැ”යි පිරිවැජි කී ය.

“නාග්‍රෝධයෙනි, මෙනෙකින් තපෝපුද්ගලයාව අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාර-ප්‍රාප්ත ද නො වෙයි. වැලි දු එහි එළයට පැමිණියේ වේ” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක.

පරිශුද්ධ-අග්‍රප්‍රාප්තසාරප්‍රාප්තතා-කථාව

14. “වහන්ස, කොතෙකින් තපෝපුද්ගලයාව අග්‍රප්‍රාප්තත් සාර-ප්‍රාප්තත් වෙ ද? යාවඤා කරමි, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිටි තපෝපුද්ගලයාව ගේ කෙළවර ම සාරය ම (දේශනායෙන්) පවුණුවන සේක් වා” යි පිරිවැජි කී ය.

“නාග්‍රෝධයෙනි, මෙහි තවුස් තෙම වාතුර්යාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙයි. නාග්‍රෝධයෙනි, කෙසේ නම් තවුස් තෙම වාතුර්යාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙ ද?... යම් විටෙක තවුස් තෙම වාතුර්යාම සංවරයෙන් හැවුරුණේ වෙ ද, එය ඔහු ගේ තවුස් බව වෙ. හෙ තෙම එය මතු මත්තට ගෙන යයි, ගිහි බවට නො පෙරළෙයි. හේ... විචික්ත සෙනස්නක් බෙපෙයි... සිත කෙලෙසන, නුවණ දුබල කරන, මේ පංච නිවරණයන් ප්‍රහිණ කොට, විසුල වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ අවෙවර වූ දෙමනස් රහිත වූ මෙමත්‍රී සහගත සිතින්... උපෙක්ඝා සහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. හේ එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද... මෙසේ ආකාර සහිත ව උද්දෙස සහිත ව අනෙකවිධ වූ පෙර වුසු කද පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි.

හේ මිනිසුන් ගේ දකුම් ඉම් ඉක්මැ පැවැති පිරිසිදු දිවැසින් ‘අහෝ, මේ හවත් සත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, වාග්-දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, ආර්යෝපවාද කරන්නාහු, ජීසදිටු ගත්තාහු, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකර්ම සමාදන ඇත්තෝ වූහ. ඒ මොහු කාමුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට සොන වූ, සතුන් විවිශ ව පතිත වන තැන වූ නිරයට වන්නාහ. මේ සත්හු වූ කලී කායසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, වාක් සුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, මනස්සුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, ආර්යයනට උපවාද නො කළාහු, සම්මදිව දැත්තාහු, සමාග්දෘෂ්ටි විසින් ගත් කර්ම සමාදන ඇත්තාහු ය. ඒ මොහු කාමුන් මරණින් මතු සැපයට සොන වූ සඟ ලොවට පැමිණියාහ’ යි පහත් වූ ද උසස් වූ ද, සුරූප වූ ද, වීරූප වූ ද, ධනවත් වූ ද, දිළිඳු වූ ද, තම තමන් ගේ කර්මයට අනුරූප වැ එළඹූ සිටියා වූ මරණාසන්න වූ ද, එ කෙණෙහි උපන්නා වූ ද, සත්භවයන් දකියි. නාග්‍රෝධයෙනි, එය කිමැයි සිතවු ද? ඉදින් මෙසේ ඇති කල්හි තපෝපුද්ගලයාව පිරිසිදු ද නොහොත් නො පිරිසිදු ද?” යි අසා වදළු සේක.

“අද්ධා ඛො භනෙත ඵචං සනෙත තපොථිගුච්ඡා පරිසුද්ධා භොති, නො අපරිසුද්ධා, අභ්‍යප්පකතා ච සාරප්පකතා චා”ති.

“එත්තාවතා ඛො නිග්‍රොධ තපොථිගුච්ඡා අභ්‍යප්පකතා ච භොති සාරප්පකතා ච. ඉති ඛො නිග්‍රොධ¹ යං මං ත්‍වං අච්චාසි; කො නාම සො භනෙත භගවතො ධම්මො යෙන භගවා සාවකෙ විනෙති, යෙන භගවතා සාවකා විනිතා අසාසප්පකතා පච්ඡානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති, ඉති ඛො තං නිග්‍රොධ යානං උත්තරිතරඤ්ච පඤ්ඤාතරඤ්ච යෙනාහං සාවකෙ විනෙමි, යෙන මයා සාවකා විනිතා අසාසප්පකතා පච්ඡානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති”.

එචං චුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා උත්තාදිනො උච්චාසද්දමභාසද්ද අහෙසුං “එත්ථ මයං අනස්සාම සාවරියකා, එත්ථ මයං පනස්සාම සාවරියකා න මයං ඉතො භීයො උත්තරිතරං පජානාමා”ති.

නිග්‍රොධස්ස පජ්ඣායනං

15. යද අඤ්ඤාසි සකිංතො ගහපති ‘අඤ්ඤදච්ච ඛො’ දුතීමෙ අඤ්ඤාතිස්ථියා පරිබ්බාජකා භගවතො භාසිතං සුසුසුසන්ති, සොතං ඔදහන්ති, අඤ්ඤාවිත්තං උපච්චපෙත්ති’ති අථ නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදචොච: ඉති ඛො භනෙත නිග්‍රොධ යං මං ත්‍වං අච්චාසි, ‘යඤ්ඤ ගහපති ජානෙය්‍යාසි කෙන සමඤ්ඤො ගොතමො සද්ධිං සලලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යන්තියං සමාපජ්ජති? සුඤ්ඤාගාරභතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤො ගොතමො, නාලං සලලාපාය, සො අත්තමන්තානෙව සෙවති. සෙය්‍යථාපි නාම ගො කාණා පරියන්තචාරිනී අත්තමන්තානෙව සෙවති, එවමෙව සුඤ්ඤාගාරභතං සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමඤ්ඤො ගොතමො, නාලං සලලාපාය, සො අත්තමන්තානෙව සෙවති. ඉංස ච ගහපති සමඤ්ඤො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගචෙජ්ජය්‍ය, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙය්‍යාම, තුව්ඡකුම්භී’ව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙය්‍යාමා”ති. අයං ඛො සො භනෙත භගවා අරහං සමමාසලීච්චො ඉධානුප්පකෙතා. අපරිසාවචරං පන නං කරොථ, ගොකාණං පරියන්තචාරිනිං කරොථ, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙථ, තුව්ඡකුම්භී’ව නං මඤ්ඤා ඔරොධෙථා”ති.

1. අථ නං නිග්‍රොධං (කමි)

“වහන්ස, මෙසේ ඇති කල්හි තපොඥුගුප්පසාව එකාන්තයෙන් පිරිසිදු වේ. අපිරිසිදු නො වේ, අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාර ප්‍රාප්ත ද වේ” යැ යි පිරිවැරී කී ය.

“නාග්‍රොධයෙනි, තපොඥුගුප්පසාවාදී තීර්ථකයන් ගේ සමය පරිදි තපොඥුගුප්පසාව මෙතෙකින් අග්‍රප්‍රාප්ත ද සාර ප්‍රාප්ත ද වේ. නාග්‍රොධයෙනි, ‘යමෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ශ්‍රාවකයෝ භික්ෂුවන උද්දුහු, සතුටට පැමිණියාහු උත්තම නිඃශ්‍රය වූ පැරැණිතම බ්‍රහ්මචරීන් පිළින කෙරෙද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඒ ධර්මය කවරේ ද?’” යි යම් වචනයක් තෙපි මට කිවු ද (යම් ප්‍රශ්නයක් තෙපි මා විචාළහු ද), එහි ලා මා විසින් භික්ෂුවන උද ශ්‍රාවකයෝ මෙයින් සතුටට පැමිණියමහ යි උත්තමනිඃශ්‍රය වූ යම් ආදි බ්‍රහ්මචරීයයක් පිළින කෙරෙත් ද, නාග්‍රොධයෙනි, මෙසේ ඒ කාරණය මේ ඉහත කී හැමට ම වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ ද වඩා උතුම් ද වේ” යැ යි වදළ සේක.

මෙසේ වදළ කල්හි ඒ පිරිවැරීගේ “මෙහි ආචාර්යයා සහිත වූ, අපි නටුවමහ, මෙහි ආචාර්යයා සහිත වූ අපි වැනැහුණමහ. අපි මෙයම වැඩි තරම් කිසිවක් මෙයට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ දයක් නො දන්මහ” යි උද්දොෂවත් වූවාහු උස් හඩ මහ හඩ ඇත්තෝ වූ හ.

නාග්‍රොධයාගේ ප්‍රධානාය

15. සන්ධාන ගාභපති තෙම යම් විටෙක මේ අන්තොටු පිරි-වැරීගේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය අසනු කැමැත්තාහ යි, එයට කන් එළවත් යැ යි, දැන ගැන්ම පිණිස සිත යොමු කෙරෙත් යැ යි දැන ගත්තේ ද, එ කල්හි නාග්‍රොධ පිරිවැරීයා අමතා “වහන්ස, නාග්‍රොධයෙනි, “එසේ නම් ගැහැවිය, දනුව. කවරකු හා මහණ ගොයුම් කතාබස් කෙරේ ද? කවරකු හා සාකච්ඡාවට බස්නේ ද? කවරකු හා උතුරු පිළිතුරු කතායෙන් ප්‍රඥව්‍යාකිතතාවට පැමිණේ ද? මහණ ගොයුම්හු ගේ ප්‍රඥව ඉත්තාගාරයන්හි ම නටුයේ ය. මහණ ගොයුම් අවිසාර ද බැවින් පිරිස් මැදට බස්නට නො හැක්කේ ය. ආලාපසංලාපයට සමත් නො වෙයි. කිසිවක් ඇහූ හැපෙතැයි බියෙන් මහ හැර යන එකැස් කණ දෙනක මෙන් ප්‍රශ්න අසනැ යි බියෙන් ගමන් බොහෝ දුර සෙනසුන් සෙවනේ ය. එ බැවින් දැන ගනුව ගැහැවිය, මහණ ගොයුම් මේ පිරිසට ආවොත් එක් ප්‍රශ්නයෙන් ම ඔහු යටපත් කරන්නටු. හිස් කළයක් (ඒ මේ අත පෙරළා බැඳ තබන්නාක්) සෙයින් වාද කථායෙන් බැඳ තබන්නටු” යි මෙසේ ඔබ මට යම් වචනයක් කීවෝ ද, වහන්ස, ඒ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් මෙහි වැඩ ඉන්නා සේක. උන්වත්හසේ පිරිස් මැදට නො බස්නකු කරන්න, මහැ දයින් වෙචී යන දෙනක වැන්නකු කරන්න. එක් ප්‍රශ්නයෙකින් ම උන්වහන්සේ යටපත් කරන්න, හිස් කළයක් මෙන් උන්වහන්සේ පෙරළා බැඳ තබන්නැ යි කී ය.

16. “එවං චුතෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තුණ්හිභූතො මඩකුභූතො පක්කකඛකො, අධොමුඛො පජ්ඣායනො අප්පට්ඨාණො නිසීදි.

අථ ඛො හඟවා නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං තුණ්හිභූතං මඩකුභූතං පක්කකඛකං අධොමුඛං පජ්ඣායනං අප්පට්ඨාණං විදීඪො නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදවොච; “සච්චං කීර නිග්‍රොධ භාසිතා තෙ එසා වාවා”ති.

“සච්චං හතෙන භාසිතා මෙ එසා වාවා යථා බාලෙන යථා මූලෙන යථා අකුසලෙනා”ති.

“තං කිම්මඤ්ඤපි නිග්‍රොධ, කීන්ති තෙ සුතං පරිබ්බාජකානං චුද්ධානං මහලලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං යෙ තෙ අහෙසුං අතීත-මද්ධානං අරහතො සමොසමුච්ඡා, එවං සු තෙ හඟවතො සංගමම උතකාදිනො උච්චාසදුමභාසදා අනෙකචිතිතං තීරච්ඡානකථං අනුයුක්තා විහරිංසු, සෙය්‍යථීදං රාජකථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථාපි ඤං එතරහි සාවරියකො? උදුභු එවං සු තෙ හඟවතො අරඤ්ඤචනපඤ්ඤානි පක්කානි සෙනාසනානි පටිසෙවනති අප්පසද්දානි අප්ප-නිගෙසාසානි විජනවාතානි මනුසසරාහසෙය්‍යකානි පටිසලානසාරුප්පානි සෙය්‍යථාපාහං එතරහි?”ති.

“සුතං මෙතං හතෙන පරිබ්බාජකානං චුද්ධානං මහලලකානං ආචරිය-පාචරියානං භාසමානානං: ‘යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහතො සමොසමුච්ඡා, න එවං සු තෙ හඟවතො සංගමම සමාගමම උතකාදිනො උච්චාසදුමභාසදා අනෙකචිතිතං තීරච්ඡානකථං අනුයුක්තා විහරන්ති, සෙය්‍යථීදං රාජකථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථා-පාහං එතරහි සාවරියකො, එවං සු තෙ හඟවතො අරඤ්ඤචනපඤ්ඤානි පක්කානි සෙනාසනානි පටිසෙවනති අප්පසද්දානි අප්පනිගෙසාසානි විජන-වාතානි මනුසසරාහසෙය්‍යකානි පටිසලානසාරුප්පානි සෙය්‍යථාපි හඟවා එතරහි”ති.

1. නාඤ්ඤ (PTS)

16. මෙසේ කී කල්හි න්‍යායෝධ පිරිවැරී තෙම නිහඬ වූයේ තෙද නැත්තේ, කර බා ගත්තේ, යටට හෙලූ මුහුණ ඇත්තේ, සිතිවිලි සිතනුයේ, කිසිත් වටහාගත නො හැකිව හුන්තේ ය. එ කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ න්‍යායෝධ පිරිවැරීයා නිහඬ වූ තෙද නැති වූ කර බා ගත්තකු ව යටට හෙලූ මුහුණ ඇති වූ සිතිවිලි සිතමින් වැටහෙන නුවණක් නැති වූ හුන්නහු දන, ඔහු බණවා, 'න්‍යායෝධයෙනි, සැබෑ ද? තොප ඒ වචන කීවා ද?' යි අසා වදාළ සේක.

“වහන්ස, එවැනි බසක් කියන්නට තරම් ම අඤා වූ මුළු වූ අදක්ෂ වූ මා විසින් ඒ වචන කියන ලද ද,” යි පිරිවැරී කී ය.

“න්‍යායෝධයෙනි ඒ කීමැ යි සිතවූ ද? කරුණු කියන්නා වූ, වයසින් වැඩි සිටි, මහළු වූ තොප ගේ ආචාර්ය ප්‍රාචාර්යයන් ගේ වචනය තොප විසින් කෙසේ අසන ලද ද? ඉකුත් කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු නම්, ඒ භාග්‍යවත්හු එක් රැස් ව එක් රැස් වූ සොඹවත් ව උස්හඬ මහ හඬ ඇති ව, ඇදුරා සහිත ව, අද තොප කරන නියායෙන් රාජ කථා වොර කථා... ඉතිහවාහව කථා ය යන අනෙකවිධ තීරණ්විත කථායෙහි යෙදී වූහු ද? නොහොත් දන් මා කරන සෙයින් ඒ හඟවත්හු අල්පශබ්ද ඇති, මද වූ හඬ ඇති, ජනවෘත විරහිත, මන්ත්‍රණාදී මිනිසුන් ගේ රහස් ක්‍රියාවනට සුදුසු ව පිහිටි, විවේකයට නිසි වූ, වෙනෙහි දුර සෙනසුන්, වඩාත් දුර වූ මනුෂ්‍යාපචාර විරහිත සෙනසුන් සෙවිත් ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවක් සේක.

“වහන්ස, ඉකුත් කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු නම්, ඒ හඟවත්හු එක් රැස් ව එක් රැස් වූ සොඹවත් ව උස් හඬ මහ හඬ ඇති ව, ඇදුරා සහිත වූ අද මා කරන නියායෙන් රාජ කථා වොර කථා... ඉතිහවාහවකථා යන අනෙකවිධ තීරණ්විත කථායෙහි යෙදී නො වූහු. දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙයින් අල්පශබ්ද ඇති, මද වූ හඬ ඇති, ජනවෘත විරහිත, මන්ත්‍රණාදී මිනිසුන් ගේ රහස් ක්‍රියාවනට සුදුසු ව පිහිටි, විවේකයට නිසි වූ, වනයෙහි දුර පිහිටි සෙනසුන්, මනුෂ්‍යාපචාර විරහිත වඩාත් දුර සෙනසුන් සෙවිත්” යැ යි මේ පිළිබඳ ව කරුණු කියනු වශොච්ඡේද වූ මහලු වූ ආචාර්ය ප්‍රාචාර්ය වූ පිරිවැරීයන් ගේ මේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද” යි පිරිවැරී කී ය.

“තස්ස තෙ නිග්‍රොධ විඤ්ඤසස සතො මහලලකසස න එතදභොසි: බුද්ධො සො හගවා බොධාය ධම්මං දෙසෙති, දනෙතා සො හගවා දමරාය ධම්මං දෙසෙති, සතෙතා සො හගවා සමරාය ධම්මං දෙසෙති, තිණ්ණො සො හගවා තරණාය ධම්මං දෙසෙති, පරිනිබ්බුතො සො හගවා පරිනිබ්බානාය ධම්මං දෙසෙති?”ති.

බ්‍රහ්මවරියපරියොසානං-සව්ඡිකිරියා

17. “එවං වුතෙත නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො හගවතං එතදවොච: “අවචයො මෙ හතෙත අවචගමා යරා බාලං යරා මූලං යරා අකුසලං, ස්වාහං එවං හගවතං අවචාසිං. තස්ස මෙ හතෙත හගවා අවචයං අවචයතො පටිගණ්ණාතු ආයතීං සංවරායා”ති.

“තස්ස තං නිග්‍රොධ අවචයො අවචගමා යරාබාලං යරා මූලං යරා අකුසලං, යො මං තං එවං අවචාසි. යතො ච බො තං නිග්‍රොධ අවචයං අවචයතො දිස්වා යරාධම්මං පටිකරොසි, තතෙත මයං පටිගණ්ණාම, වුඤ්ඤි හෙසා නිග්‍රොධ අරියසස විනයෙ, යො අවචයං අවචයතො දිස්වා යරාධම්මං පටිකරොති, ආයතීං සංවරං ආපජ්ජති. අහං බො පන නිග්‍රොධ එවං වද්ඪී: “එතු විඤ්ඤ පුරියො අසයො අමායාචී උජ්ජජාතිකො. අහමනුසාසාමී, අහං ධම්මං දෙසෙමී: යරානුසිච්ඨං තරා පටිපජ්ජමානො යසසථාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුකරං බ්‍රහ්මවරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති සත්ත වසසාති.

තිට්ඨනතු නිග්‍රොධ සත්ත වසසාති. එතු විඤ්ඤ පුරියො අසයො අමායාචී උජ්ජජාතිකො, අහමනුසාසාමී, අහං ධම්මං දෙසෙමී. යරානුසිච්ඨං තරා පටිපජ්ජමානො යසසථාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුකරං බ්‍රහ්මවරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති ජ වසසාති -පෙ- පඤ්ඤ වසසාති -පෙ- වත්තාරි වසසාති -පෙ- තීණි වසසාති -පෙ- දෙච වසසාති -පෙ- එකං වසසං.

“නාග්‍රොධයෙනි, විඤ්චු ම මහඵ චු ඒ තොපට, ‘ඒ හඟවත් තෙමෙ සත්‍යාවබෝධය කෙළේ ම මෙරමාගේ සත්‍යාවබෝධය පිණිස දහම් දෙසයි, ඒ හඟවත් තෙමෙ ඉන්ද්‍රියදමනගෙන් දන්ත වූයේ ම අනුන්ගේ ඉන්ද්‍රිය දමනය පිණිස දහම් දෙසයි, ඒ හඟවත් තෙමෙ ආන්ත වූයේ ම අනුන්ගේ ආන්තිය පිණිස දහම් දෙසයි, ඒ හඟවත් තෙමෙ ඔසතරණය කෙළේ ම අනුන්ගේ ඔසතරණය පිණිස දහම් දෙසයි, ඒ භාග්‍යාවත් තෙමෙ කෙලෙස් පිරිනිවර්තීන් පිරිනිවර්තීයේ ම අනුන්ගේ කෙලෙස් නිවනු පිණිස දහම් දෙසා’ යැ යි මෙ සිත නොවී ද?” යි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

17. මෙසේ වදළ කල්හි, නාග්‍රොධ පිරිවැරී තෙම ‘වහන්ස, වරද තෙම යම්සේ බාලයකු, යම්සේ මුඛයකු, යම්සේ අදක්ෂයකු ඉක්මැගේ ද (මැඩගෙන යේ ද), එසේ ම වරද බාල වූ මුඛ වූ අදක්ෂ වූ මා ඉක්මැ (මැඩගෙන) ගියේ ය. ඒ මම, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට එසේ කියෙමි. වහන්ස, මගේ මතු සංවරය පිණිස භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මගේ වරද වරද වශයෙන් පිළිගන්නා සේක් වා (වරද වශයෙන් පිළිගන්නා මට ක්ෂමාව දෙන සේක්වා)’ යි කී ය.

“එ බැවින් නාග්‍රොධයෙනි, යම් බදු තෙපි මට එසේ කීහු ද වරද තෙම යම්සේ අනුවණයකු, මුළාවූවකු, අදක්ෂයකු ඉක්ම යේ ද, එසේ ම තොප ද ඉක්මැ ගියේ ය. නාග්‍රොධයෙනි, යම් හෙයෙකින් තෙපි වරද වරද වශයෙන් දක, ධර්මය වූ පරිදි එයට පිළියම් කරවු ද, තොප කරන ඒ දෑ අපි පිළිගනිමු. නාග්‍රොධයෙනි, යමෙක් වරද වරද වශයෙන් දක, එයට ධර්මය වූ පරිදි පිළියම් කෙරේ ද, මක්තෙහි සංවරයට පැමිණේ ද, මෙය ආර්ය විනයයෙහි වැඩිමෙක. නාග්‍රොධයෙනි, මම වූ කලී මෙසේ කියමි: ‘ඇති වරද නො සභොවන, නැති ගුණ නො පෙන්වන සුලු, සෘජු සවිභාවය ඇති, සිහි නුවණ ඇති පුරුෂ තෙමෙ පැමිණේ වා. මම උපදෙස් දෙමි, මම දහම් දෙසමි. මගේ අනුශාසන පරිදි පිළිපදනේ, කුල පුත්තු යමක් පිණිස මැනැවින් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිම් වදිත් නම්, ඒ නිරුත්තර මාර්ග බ්‍රහ්මචර්යාවසානය (රහත් ඵලය) හේ මෙ අත්බවහි ම සත් වසක් ඇතුළත, තෙමෙ ම විශිෂ්ට ඥානයෙන් දන සාක්ෂාත් කොට, ලැබ වසන්තේ ය.

නාග්‍රොධයෙනි, සත් වසක් තිබේ වා. ඇති වරද නො සභොවන, නැති ගුණ නො පෙන්වන සුලු, සෘජු සවිභාවය ඇති, සිහි නුවණැති පුරුෂ තෙමෙ පැමිණේ වා. මම උපදෙස් දෙමි, මම දහම් දෙසමි. මගේ අනුශාසන පරිදි පිළිපදනේ, යමක් පිණිස කුලපුත්තු මැනැවින් ගිහි ගෙන් නික්ම, පැවිදි බිම් වදිත් නම්, ඒ නිරුත්තර මාර්ග බ්‍රහ්මචර්යාවසානය (රහත් ඵලය) හේ මෙ අත්බවහි ම ස වසක් තුළ... පස් වසක් තුළ... සිවු වසක් තුළ... තුන් වසක් තුළ... දෙ වසක් තුළ... එක් වසක් තුළ තෙමෙ ම වෙසෙසි නුවණින් දන පසක් කොට, ලැබ වසන්තේ ය.

තිට්ඨතු නිග්‍රොධ එකං වසං එතු විඤ්ඤ පුරිසො අසඤා අමායාවී උජ්ජාතිකො. අභමනුසාසාමී, අභං ධම්මං දෙසෙමී. යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො යසසඤාය කුලපුඤා සම්මදෙව අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජන්තී, තදනුකරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති සත්ත මාසානී.

තිට්ඨනතු නිග්‍රොධ සත්ත මාසානී -පෙ- ජ මාසානී -පෙ- පඤ්ඤ මාසානී -පෙ- -පෙ- වකුචරි මාසානී -පෙ- තීණි මාසානී -පෙ- දෙව මාසානී -පෙ- එකමාසං -පෙ- අධිඨමාසං.

තිට්ඨතු නිග්‍රොධ අධිඨමාසො එතු විඤ්ඤ පුරිසො අසඤා අමායාවී උජ්ජාතිකො. අභමනුසාසාමී, අභං ධම්මං දෙසෙමී, යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො යසසඤාය කුලපුඤා සම්මදෙව අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජන්තී තදනුකරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරිසසති සත්තං.

පරිබ්බාජකානං පජ්ඣායනං

18. සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: අනෙචාසිකමාතා නො සමඤ්ඤා ගොතමො එවමාහා තී. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දුට්ඨබ්බං, යො එව තෙ ආචරියො සො එව තෙ ආචරියො හොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: උදෙඤ්ඤා නො වාචෙතුකාමො සමඤ්ඤා ගොතමො එවමාහා තී. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දුට්ඨබ්බං. යො එව තෙ උදෙඤ්ඤො, සො එව තෙ උදෙඤ්ඤො හොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමසං: ආච්චා නො වාචෙතුකාමො සමඤ්ඤා ගොතමො එවමාහා තී. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දුට්ඨබ්බං. යො එව තෙ ආච්චො සො එව තෙ ආච්චො හොතු.

නායග්‍රෝධයෙනි, එක් වසෙක් තිබේ වා. ශය නො වූ මායාවී නොවූ සෘජු ජාතික නුවණැති පුරුෂ තෙමේ පැමිණේ වා. මම අනුශාසන කරමි, මම දහම දෙසමි. මගේ අනුශාසන පරිදි පිළිපදනේ, යමක් සඳහා කුලපුත්තු මැනැවින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි බිම වදිත් නම්, ඒ නිරුක්තර මාර්ගමුත්ඵවර්යාවසානසය (රහත් ඵලය) හේ මෙ අත්ඛවහි ම සත් මසක් තුළ තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට, ලැබ වසන්නේ ය.

නායග්‍රෝධයෙනි, සත් මසෙක් තිබේ වා. අශය වූ අමායාවී වූ සෘජු ජාතික වූ නුවණැති පුරුෂ තෙමේ පැමිණේ වා. මම අනුශාසන කරමි, මම දහම දෙසමි. මගේ අනුශාසන පරිදි පිළිපදනේ, යමක් සඳහා කුල-පුත්තු මැනැවින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි බිම වදිත් නම්, ඒ නිරුක්තර මාර්ගමුත්ඵවර්යාවසානසය (රහත් ඵලය) හේ මෙ අත්ඛවහි ම ස මසක් තුළ... පස් මසක් තුළ... සිවු මසක් තුළ... තුන් මසක් තුළ... දෙ මසක් තුළ... එක් මසක් තුළ... අඩ මසක් තුළ තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වසන්නේ ය.

නායග්‍රෝධයෙනි, අඩ මසෙක් තිබේ වා. අශය වූ අමායාවී සෘජු ජාතික විඤ පුරුෂ තෙමේ පැමිණේ වා. මම අනුශාසන කරමි, මම දහම දෙසමි. මා අනුශාසන කළ පරිදි පිළිපදනේ, යමක් පිණිස කුලපුත්තු මොනොවට ම ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි බිම වදිත් ද, ඒ නිරුක්තර මාර්ගමුත්ඵවර්යාවසානසය (රහත් ඛව) හේ මෙ අත්ඛවහි ම සතියක් තුළ තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වසන්නේ ය.

18. නායග්‍රෝධයෙනි, තමා ගේ අතැවැස්සකු කැරැගනු කැමැති වැ මහණ ගොයුම් තෙම මෙසේ කියේ දෝ හෝ යි තොපට මෙසේ සිතක් විය හැක්ක. නායග්‍රෝධයෙනි, මෙය එසේ නො දන යුතු. යමෙක් තොප ගේ ආචාර්ය වී ද, හේ ම තොප ගේ ආචාර්ය වේ වා.

නායග්‍රෝධයෙනි, 'මහණ ගොයුම්හු අප ගේ ධර්මතන්ත්‍රොද්ග්‍රහණයෙන් අප බැහැර කරනු රිසි වැ මෙසේ කියතැ යි තොපට මෙසේ සිතක් වියැ හැක්ක. නායග්‍රෝධයෙනි, මෙය එසේ නො ම දන යුතු. තොප ගේ යම් ධර්මතන්ත්‍ර ඉගැන්මෙක් වේ ද, එය ම තොප ගේ ඉගැන්ම වේ වා.

නායග්‍රෝධයෙනි, 'මහණ ගොයුම්හු අප ගේ ජීවිකාවෘත්තියෙන් අප බැහැර කරනු කැමැති ව මෙසේ කියතැ යි තොපට මෙසේ සිතක් විය හැක්ක. නායග්‍රෝධයෙනි, මෙය එසේ නො ම දන යුතු. තොපගේ යම් ජීවිකාවෘත්තියක් වේ ද එයම තොප ගේ ජීවිකාවෘත්තිය වේ වා.

සීයා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ ඵවමසස: යෙ නො ධම්මා අකුසලා අකුසලසඛිංතා සාවරියකානං, තෙසු පතිට්ඨාපෙතුකාමො සමණො ගොතමො ඵවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ ඵවං දට්ඨංඛං අකුසලා වෙව වො ධම්මා¹ භොනතු අකුසලසඛිංතා ච සාවරියකානං.

සීයා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ ඵවමසස; යෙ නො ධම්මා කුසලා කුසල-සඛිංතා සාවරියකානං, තෙහි විවෙචෙතුකාමො සමණො ගොතමො ඵවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ ඵවං දට්ඨංඛං, කුසලා වෙව වො ධම්මා භොනතු කුසලසඛිංතා ච සාවරියකානං. ඉති ඛවාහං නිග්‍රොධ නෙව අනෙකවාසිකම්පානා ඵවං වද්දමි, නපි උදෙදසා වාවෙතුකාමො ඵවං වද්දමි. නපි ආජිවා වාවෙතුකාමො ඵවං වද්දමි, නපි යෙ ච වො ධම්මා² අකුසලා අකුසලසඛිංතා සාවරියකානං තෙසු පතිට්ඨා-පෙතුකාමො ඵවං වද්දමි. නපි යෙ ච වො ධම්මා කුසලා කුසල-සඛිංතා සාවරියකානං තෙහි විවෙචෙතුකාමො ඵවං වද්දමි. සන්ති ච ඛො නිග්‍රොධ අකුසලා ධම්මා අපාභිණා සංකිලෙසිකා පොනොභවිකා³ සදරා⁴ දුක්ඛවිපාකා ආයතිං ජාතිජරාමරණියා, යෙසාහං පභානාය ධම්මං දෙසෙමි යථා පටිපත්තානං වො සංකිලෙසිකා ධම්මා පභිසිසසන්ති, වොදනියා ධම්මා අභිවධම්සසන්ති, පඤ්ඤපාරිසුරිං වෙසුප්‍රලක්ඛකඤ්ච දිට්ඨංඛං ධම්මෙම සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකන්ධා උපසම්පජ්ජ වීහරිසසරා⁵ ති.

19. “ඵවං වුඤ්ඤ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හිභුතා මඬකුභුතා පත්තකඛිඤ්ඤා අධොමුඛා පජ්ඣායන්තා අපච්ඡාණා නිසීදිංසු, යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිත්තා. අථ ඛො හගවතො ඵතදහොසි: සබ්බෙ පි මෙ මොස-සුරිසා ඵුට්ඨා පාපිමතා, යනු හි නාම ඵකසසපි න ඵවං හවිසසති “හඤ්ඤ මයං අඤ්ඤණුකුසලමි සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වරාම, කිං කරිසසති සත්තාහො” ති.

අථ ඛො හගවා උදුඛරිකාය පරිබ්බාජකාරාමෙ සිහනාදං නදිඤ්ඤා, වෙහාසං අබභුග්ගනනන්ධා, ගිරිකිකුටෙ පබ්බතෙ පච්චුට්ඨාසී⁵. සන්ධානො පන ගහපති තාවදෙව රාජගහං පාවිසී ති.

උදුඛරිකසුත්තං නිට්ඨිතං දුතියං (25)

1. වො තෙ ධම්මා (ෆෆ)
2. න පි යෙ තෙ ධම්මා (හ්හ)
3. පොනොභවිකා (මජ්ඣං)
4. සදරා (ෆෆ කම්), සදරා, (හ්හ)
5. පච්චුට්ඨාසි, (මජ්ඣං)

නාග්‍රෝධයෙනි, ‘අකුසල් කොටසට අයත් කොට ඇදුරා සහිත අප විසින් කියන ලද අකුසල් වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් වෙත් නම්, එහි අප පිහිටුවනු කැමැති ව, මහණ ගොයුම්හු මෙසේ කිය තැ’ යි තොපට මෙසේ සිතක් වියැ හැක්ක. නාග්‍රෝධයෙනි, මෙය එසේ නො ම දන යුතු. ඇදුරා සහිත තොප විසින් අකුසල් කොටසට අයත් යැ යි කියන ලද අකුසල් වූ ඒ ධර්මයෝ එසේ ම වෙත් වා.

නාග්‍රෝධයෙනි, ‘කුසල් කොටසට අයත් කොට ඇදුරා සහිත අප විසින් කියන ලද යම් කුසල් දහම් කෙනෙක් වෙත් නම්, එයින් අප බැහැර කරනු කැමැති වැ මහණ ගොයුම්හු මෙසේ කිය තැ’ යි මෙසේ සිතක් තොපට විය හැක්ක. නාග්‍රෝධයෙනි, මෙය එසේ නො ම දන යුතු. ඇදුරා සහිත තොපගේ කුසලසංඛ්‍යාත වූ ඒ කුසල් දහම්හු එසේ ම වෙත් වා. නාග්‍රෝධයෙනි, අතැවැසි කැරැගනු කැමැත්තෙන් මෙසේ නො ම කියමි. තොප ගේ ඉගැන්මෙන් බැහැර කරනු කැමැති ව මෙසේ නො ද කියමි. තොපගේ ජීවිකාවෘත්තියෙන් බැහැර කරනු කැමැති ව මෙසේ නො ද කියමි. ඇදුරා සහිත තොප අකුසල් යැ යි අකුසල් කොටසට ඇතුළත් යැ යි සලකන ලද දහම් හි තොප පිහිටුවනු කැමැති ව මෙසේ නො ද කියමි. ඇදුරා සහිත තොප කුසල් යැ යි කුසල් කොටසට අයත් යැයි පිළිගත් දහම් කෙරෙන් තොප බැහැර කරනු කැමැති ව මෙසේ නො ද කියමි. නාග්‍රෝධයෙනි, යම් කෙනෙකුන් ගේ ප්‍රභාණය පිණිස මම් දහම් දෙසම් ද, සිත් සතන් කෙලෙසන, පුනර්භවය පිණිස පවත්නා, කෙලෙස් පෙළුම් සහිත වූ, දුක් විපාක ගෙන දෙන, මතු ජාතිජරාමරණයට ප්‍රත්‍යය වූ (තොප සිත්සතන්හි) අප්‍රභිණ වූ ඒ අකුසල ධර්ම කෙනෙක් ඇත් ම ය. යම් සේ පිළිපත් තොපගේ ඒ සිත් කෙලෙසන ඝට්ඨාවයෝ ප්‍රභිණ වන්නාහු ද, සිත් සතන් පිරිසිදු කරන ධර්මයෝ තොප සිත් සතන්හි වැඩෙත්නාහු ද, මාර්ගප්‍රඥාවගේ පරිපූර්ණත්වයත් එල ප්‍රඥාවගේ විපුලත්වයත් මේ අත්බවහි ම තුමු ම වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වසවු ද, එසේ වනු පිණිස මම් දහම් දෙසමි.”

19. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ කල්හි, මාරයා විසින් මධ්‍යා ලද සිතැත්තාහු යම් සේ ද, එසේ ඒ පිරිවැරියෝ නිහඬ ව, තෙද නැති ව, කර බා ගත්තෝ වැ, බිමට හෙලු මුහුණු ඇති ව, සිතිවිලි සිතන්තාහු වැටහෙන නුවණ නැතියෝ ව හුන්හ. එ කලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, ‘එසේ නම් අපි දැනගනු පිණිස නුමුදු මහණ ගොයුම් කෙරෙහි බඹසර කරමු’ යි ‘සත් දින අපට කවර අපහසුවක් කරන්නේ ද’ යි මෙසේ සිතෙක් යම් ඒ පිරිවැරියන් අතුරෙහි එකකුට දු නො වන්නේද, එ පමණට ම මේ සියලු ම හිස් පුරුෂයෝ පාපි වූ මරහු විසින් ස්පඨ කරන ලදහ’ යි මේ සිත විය.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදුබරිකාවගේ පිරිවැරි අරමැ මෙසේ පරවාදවේෂදක ඝට්ඨාද සමුත්ථාපක අහිත නාදය පවත්වා, අහස් නැඟ, ගිඤ්ඤළු පව්වෙහි පිහිටි සේක. සන්ධ්‍යා ගෘහපති එ කෙණෙහි ම රජගහ පුරයට පිවිසියේ ය.

දෙවෙනි උදුබරික සිහනාද සූත්‍රය නිමියේ ය. (25)

3

ව්‍යාජවත්තිසූත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති මාතුලායං. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙකසි භික්ඛවො'ති. 'භද්‍රනෙක'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදවොච:

අත්තදීපා භික්ඛවෙ විහරථ අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං. කථංඤච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසි විහරති, ආතාපී සමප්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වේදනාසු වේදනානුපසි -පෙ- විතො විතානුපසි, -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසි විහරති ආතාපී සමප්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනාඤ්ඤසරණං, ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනාඤ්ඤසරණං.

ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරථ සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ. ගොචරෙ භික්ඛවෙ වරතං සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ න ලච්ඡති මාරො ඔතාරං, න ලච්ඡති මාරො ආරම්මණං. කුසලානං භික්ඛවෙ ධම්මානං සමාදනහෙතු එවමීදං පුඤ්ඤං පච්චස්සිති.

3

මනුවර්තී සිංහනාද සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධ රට මාතුලා නුවර වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි' යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක. 'පින්වතුන් වහන්සැ' යි ඒ භික්ෂූහු ඔබට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ මතු දැක්වෙන ධර්මය වදාළ සේක:

මහණෙනි, ආත්මය හෙවත් ලොවී ලොවතුරා දහම් ද්විප කොට ඇත්තෝ වූ, ආත්මය ශරණ කොට ඇත්තෝ වූ, අන් සරණයක් අපේක්ෂා නො කරන්නෝ වූ, ධර්මය ද්විප කොටැත්තෝ වූ, ධර්මය ශරණ කොටැත්තෝ වූ, අන් සරණයක් නැත්තෝ වූ වසවු. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් ආත්මය ද්විප කොටැති ව, ආත්මය ශරණ කොටැති වූ, අනන්‍ය ශරණ වූ, ධර්මය ද්විප කොටැති වූ, ධර්මය ශරණ කොටැති වූ අනන්‍ය ශරණ වූ වෙසේ ද? යත්.

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ කයෙහි කායානුපස්සි වූ (කය අනුව බලන්නෙක් වූ), කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ, නුවණින් දන්තේ, එළඹූ සිටි සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි (කයෙහි) අභිධ්‍යාවක් දෙමනසක් බැහැර කොට වෙසෙයි. වෙදනාවන්හි වෙදනානුපස්සි වූ... සිතෙහි වික්කානුපස්සි වූ... ධර්මයන්හි (සංඥ සංස්කාරයන්හි) ධම්මානුපස්සි වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ, නුවණින් දන්තේ, එළඹූ සිටි සිහිඇත්තේ, ලොවෙහි(සංඥ සංස්කාර ස්කන්ධයන්හි) අභිධ්‍යාව ද දෙමනස ද බැහැර කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම ආත්මද්විප වූ ආත්ම ශරණ වූ අනන්‍ය ශරණ වූ ධර්මද්විප වූ ධර්ම ශරණ වූ අනන්‍ය ශරණ වූ වෙසෙයි.

මහණෙනි, තමන් සතු වූ, පියා ගෙන් තමනට උරුම වූ පැමිණි හැසිරීමට නිසි පෙදෙසෙහි හැසිරෙවු. පියා ගෙන් උරුම ව ආ හැසිරීමට නිසි පෙදෙසෙහි හැසිරෙන්නවුන් ගේ සිදුරක් මාර තෙමේ නො දකින්නේ ය, අරමුණක් මාර තෙමේ නො ලබන්නේ ය. මහණෙනි, කුසල ධර්ම සමාදන් කොට ගෙන පවත්නා හෙයින් මෙසේ මේ පින් වැඩෙයි.

2. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ රාජා දලුභනෙමි නාම අභොසි වකකවනති ධම්මිකො රාජා වාතුරනෙඤා විජිතාවී ජනපදඤාචරියපභෙඤා සඤ්ඤා-රතනසමනකාගතො. තඤ්ඤිමානි සඤ්ඤාරතනානි අභෙසුං, සෙය්‍යාථිදං: වකකරතනං භජීරතනං අඤ්ඤාරතනං මණිරතනං ඉඤ්ඤාරතනං ගභපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සඤ්ඤාමං. පරොසභසං ඛො පනසස පුඤ්ඤා අභෙසුං සුරා වීරඛගරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවීං සාගරපරියනනං අදදඤ්ඤිත අසජෝන ධම්මෙන¹ අභිවිජිය අජ්ඣාචසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දලුභනෙමි බහුභතං වසසානං බහුභතං වසසඤ්ඤානං බහුභතං වසස-සභසසානං අවචයෙන අඤ්ඤාරතරං පුරිසං ආමනෙතසි: “යද ඤං අමෙඤා පුරිස පසෙසය්‍යාසි දිබ්බං වකකරතනං ඔසකකිතං, යානා චුතං, අථ මෙ ආරොවෙය්‍යාසී”ති. ‘එවං දෙව්‍යා’ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤා දලුභනෙමිසස පචචසෙසාසි. අඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො බහුභතං වසසානං බහුභතං වසසඤ්ඤානං බහුභතං වසසභසසානං අවචයෙන දිබ්බං වකකරතනං ඔසකකිතං යානා චුතං. දිඤ්ඤාන යෙන රාජා දලුභනෙමි තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිඤ්ඤා රාජානං දලුභනෙමිං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසි දිබ්බං තෙ වකකරතනං ඔසකකිතං යානා චුතනති.

3. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දලුභනෙමි ජෙවඤ්ඤානං කුමාරං ආම-නෙතඤ්ඤා² එතදවොච: දිබ්බං කිර මෙ තාත කුමාර වකකරතනං ඔසකකිතං යානා චුතං. සුතං ඛො පන මෙතං ‘යසං රඤ්ඤා වකකවනතිසස දිබ්බං වකකරතනං ඔසකකිතං, යානා වචති, න’ද්දති තෙන රඤ්ඤා වීරං ජීවිතඛබං භොති’ති. භුඤ්ඤා ඛො පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයො’ද්දති මෙ දිබ්බං කාමෙ පරියෙසිකුං. එභි ඤං තාත කුමාර ඉමං සමුඤ්ඤාපරියනනං පඨවීං පටිපජ්ජ. අභං පන කෙසමසුං ඔභාරෙඤ්ඤා, කාසායානි වඤ්ඤානි අවජා-දෙඤ්ඤා, අභාරෙඤ්ඤා අනභාරියං පබ්බජිසාමී”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දලුභනෙමි ජෙවඤ්ඤානං කුමාරං සාධුකං රජෙජ සමනුසාසිඤ්ඤා, කෙසමසුං ඔභාරෙඤ්ඤා, කසායානි වඤ්ඤානි අවජාදෙඤ්ඤා, අභාරෙඤ්ඤා අනභාරියං පබ්බජි.

1. ධම්මික සමෙත (සාං කම)
 2. ආමනසාපෙඤ්ඤා (මජ්ඣං)

2. මහණෙනි, පෙර වුවක් කියමි. පෙර දැනුම් වූ දැනුමින් රජය කරවන්නා වූ, සතර මහ සයුරුහිමි කොටැති (සිවු මහ දිවයින් වූ) මුළු පොළොවට අධිපති වූ, සියලු සතුරන් දිනූ, (කිසිවකු විසිනුත් සොලොවාලියැ නො හැකි බැවින්) දනවුහි සරීර බවට පැමිණි, සත් රුවනින් සමන්විත දළ්භනෝමි නම් වූ සක්විති රජෙක් විය. වක්‍රත්නය හස්ති-රත්නය අඤ්චරත්නය මණ්ඩරත්නය ස්ත්‍රී රත්නය ගෘහපතිරත්නය සත්වැනි පරිත්‍යාගකරත්නය ම යැයි ඔහුට මේ සත් රුවන් කෙනෙක් වූහ. බාන සුලු නොවූ, මුර්තිමත් වීරයය බඳු ගරීර ඇති, පර සෙන් මඩිනු සමත් වූ, දහසකට වැඩි පුත්‍ර කෙනෙක් ඔහුට වූහ. ඒ සක්විති තෙම සයුරුහිමි මෙ මහ පොළොව දඬුවමින් තොර වැ අවියෙන් තොර වැ, දැනුමෙන් සෙමෙන් දිනා අධිපති වැ විසි ය. මහණෙනි, ඒ කල්හි දළ්භනෝමි රජ තෙමෙ හවුරුදු බොහෝ ගණනෙක, හවුරුදු සිය ගණනෙක, හවුරුදු දහස් ගණනෙක ඇවැමෙන් එක්තරා මිනිසකු බණවා, 'එම්බා පුරුෂය, යම් විටෙක තෝ දෙව සක්විති රුවන තුබූ තැනින් ඉවත් වැ සිටියා, තුබූ තැනින් පහ වැ සිටියා දුටුයෙහි වී නම්, ඒ විටැ මට දන්වව යි කී ය. මහණෙනි, ඒ පුරිස් තෙමෙ 'එසේ ය දේවයන් වහන්සැ' යි ම දළ්භනෝමි රජු බස් මුදුනින් පිළිගත. මහණෙනි, හේ පුරිස් තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනෙක, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනෙක ඇවැමෙන් දෙව සක්වුවන තුබූ තැනින් ඉවත් වූවා, පහ වැ සිටියා දිවි ය. දැක, දළ්භනෝමි රජු කරා එළඹියේ ය. එළඹ ඔහුට, 'දේවයන් වහන්ස, දැනැ ගන්න. ඔබ හේ දෙව සක්වුවන ඉවත් විය, තුබූ තැනින් පහ වියැ' යි සැළ කෙළේ ය.

3. මහණෙනි, ඒ විටැ දළ්භනෝමි රජ තෙම දෙටුපුත් කුමරු කැඳවා, 'දරුව, මහේ දෙව සක්වුවන ඉවත් වී ල, තුබූ තැනින් පහ වී ල. 'යම් සක්විති රජක්හු හේ දෙව සක්වුවන ඉවත් වෙ ද, තුබූ තැනින් පහ වෙ ද, දැන් ඒ රජු විසින් බොහෝ කල් ජීවත් විය හැකි නො වෙ' යන මෙය මා විසින් අසන ලදී. මිනිසුන් විසින් වින්ද හැකි කාමයෝ මා විසින් විදුනා ලද්දහ. දැන් මට දිවා කාම සම්පත් සොයන්නට කල් පැමිණියේ වෙයි. දරුව, කුමාරය, මෙහි එව. මේ මුහුදුහිමි පොළොව තෝ අනුභව කරව. මම් වනාහි කෙහෙ රවුලු බහවා, කසා වත් හැඳ, ගිහි ගෙයින් පැවිදි බීමට වදනෙමි' යි මෙ බස් පැවැසී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති දළ්භනෝමි සක්විති තෙමෙ දෙටුපුත් කුමර හට මොනොවට රජයෙහි අනුසැසැ (මෙසේ රජය කරව යි අනුශාසන කොට), කෙහෙරවුලු බහවා, කසාවත් හැඳ, ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි බීම වන.

සත්තාභවධ්මජිනෙ ඛො පන භික්ඛවෙ රාජීසිමභි දිබ්බං වකකරතනං අනතරධාසී.

අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො යෙන රාජා ඛතතියො මුද්ධාභිසිකෙතො¹ තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීතො රාජානං ඛතතියං මුද්ධාභිසිකතං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසී දිබ්බං වකකරතනං අනතරභිතතතී. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාභිසිකෙතොදිබ්බං වකකරතනෙ අනතරභිතනෙ අනතරමනො අගොසී. අනතරමනතඤ්ඤ පටිසංවෙදෙසී. සො යෙන රාජීසි තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීතො රාජීසිං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසී දිබ්බං වකකරතනං අනතරභිතතතී. එවං වුතෙත භික්ඛවෙ රාජීසි රාජානං ඛතතියං මුද්ධාභිසිකතං එතදවොච: ‘මා ඛො ඤං තාත දිබ්බං වකකරතනෙ අනතරභිතනෙ අනතරමනො අගොසී, මා අනතරමනතඤ්ඤ පටිසංවෙදෙසී න භි තෙ තාත දිබ්බං වකකරතනං පෙතතීකං දයජ්ජං, ඉඞ්ඤ ඤං තාත අරියෙ වකකවතතිවග්ගෙත වතතමානාසස තදභුපොසපෙථ පණ්ණරසෙ සීසං නභාතසස² උපොසථීකසස උපරිපාසාදවරගතසස දිබ්බං වකකරතනං පාතු භවිසසති සභසසාරං සනෙමීකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුර’තතී.

4. “කතමං පන තං දෙව අරියං වකකවතතිවග්ගතතී”?

“තෙන භි ඤං තාත ධම්මං යෙව නිසසාය ධම්මං සකකරොතෙතො ධම්මං ගරුකරොතෙතො³ ධම්මං මානෙතෙතො ධම්මං පුජෙතෙතො ධම්මං අපවායමානො, ධම්මඤ්ඤො ධම්මඤ්ඤො ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණභුතතිං සංවිද්භසු අතෙතාජනසමිං.

ධම්මං යෙව නිසසාය -පෙ-

බලකායසමී ධම්මං යෙව නිසසාය ඛතතියෙසු අනුසුඤ්ඤා⁴.

1. මුද්ධාවසිකෙතො (සො PTS)
2. සීසං නභාතසස (PTS), සීසනභාතසස (සො)
3. ගරුං කරොතෙතො (මජ්ඣං)
4. අනුසුඤ්ඤා (මජ්ඣං)

මහණෙනි, ඒ රාජර්මිහු පැවිදි වූ සත් දවස් ගියකලැ දෙව සක්රුවන අතුරුදහන් විය. මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා මිනිසෙක් මුදුනැ ලත් අභිෂේක ඇති එ රජු කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, මූර්ධාභිෂික්ත වූ එ රජහට, ‘දේවයිනි, දන ගන්න, දෙව සක්රුවන අතුරුදහන් වී යැ’ යි සැළ කෙළේ ය. මහණෙනි, ඉක්බිති මූර්ධාභිෂික්ත ඒ ක්ෂත්‍රිය රාජ තෙම දෙව සක්රුවන අතුරුදහන් වූ කලැ නො සතුටු සිතැති විය. නො සතුටු සිතැති බව ද දන්වී ය. හේ රාජර්මිහු කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔහුට ‘දේවයිනි, දෙව සක්රුවන අතුරුදහන් වී යැ’ යි සැළ කෙළේ ය. මහණෙනි, මෙසේ කී කල්හි රාජර්මි තෙමෙ මූර්ධාභිෂික්ත ඒ කැත් රජුහට දරුව, දෙව සක්රුවන අතුරුදහන් වූ කල්හි නො සතුටු නො වව, නොසතුටු බව නො පළ කරව, දෙව සක්රුවන තට පියාගෙන් ලැබෙන ඇවැද්දෙක් නො වෙ, ‘දරුව, දන් තෝ අරී (නිදෙස්) සක්විති වත් පුරව, අරී (නිදෙස්) සක්විති වත් පුරන, ඒ පණ්ණය් පොහෝ දිනැ හිස සෝද නා, පෙහෙවස් සමාදන් කොට ගෙන, පහයැ මතු මාළට පැමිණ ඉන්නා තාහට දහසක් දූවි ඇති නිම්වළලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් ම පිරිපුන් දෙව සක්රුවන පහළ වන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කාරණය විදා- මාන යැ’ යි කී ය.

4. “දේවයිනි, ඒ අරී (නිදෙස්) සක්විති වන කවර යැ?” යි රජ පුච්චත.

“දරුව එසේ නම්, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්ම ම ඇසුරු කොට, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්මට ම සත්කාර කරමින්, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්මට ම ගරු කරමින්, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්මට ම බුහුමන් කරමින්, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්ම ම පුදමින්; (දඹ කුශලකම් පට) ධම්මට ම යටත් පැවැත්ම දක්වමින්; (දඹ කුශලකම් පට) ධම්ම ම ධවජයක් සේ පෙරටු කැරැගත්- තෙක් වැ, (දඹ කුශලකම් පට) ධම්ම ම කුන්තයක් සේ ඔසොවා ගත්තෙක් වැ (දඹ කුශලකම් පට) ධම්ම ම ආධිපත්‍යය කොට ඇත්තෙක් වැ (හැම ක්‍රියාවක් දඹ කුශලකම් පට වශයෙන් ම කරන්නෙක් වැ), (සුත්‍රදාරාදි) අන්තෝපනායා කෙරෙහි ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුප්තිය සංවිධාන කරව.

ධම්ම ම ඇසුරු කොට...බලසෙන් කෙරෙහි ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණ- ගුප්තිය සංවිධානය කරව.

ධම්ම ම ඇසුරු කොට...යටත් වූ අනුයුක්ත ක්ෂත්‍රියයන් කෙරෙහි ද ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුප්තිය සංවිධාන කරව.

ධම්මංයෙව නිසාය -පෙ- බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු,
 ධම්මංයෙව නිසාය -පෙ- නෙගමජාතපදෙසු,
 ධම්මංයෙව නිසාය සමණව්‍යාහමණෙසු,
 ධම්මංයෙව නිසාය -පෙ- මිගපකඛිසු.

මා ච තෙ තාත විජිතෙ අධම්මකාරො පවතතිත්ථ.

යෙ ච තෙ තාත විජිතෙ අධනා අසසු, තෙසඤ්ච ධනමනුපපදෙය්‍යාසි¹.

යෙ ච තෙ තාත විජිතෙ සමණව්‍යාහමණා මදපමාද පටිච්චතා ඛන්තිසොරවෙච නිවිටධා එකමක්ඛානං දමෙනති, එකමක්ඛානං සමෙනති, එකමක්ඛානං පරිනිබ්බාපෙනති. තෙ කාලෙන කාලං උපසඛකමිඨා පරිපු- වෙජය්‍යාසි පරිපඤ්ඤාය්‍යාසි: කිං හතෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං ඝාවජජං කිං අනවජජං, කිං සෙච්චබ්බං කිං න සෙච්චබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරක්ඛං අභිතාය දුක්ඛාය අසක, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරක්ඛං භිතාය සුඛාය අසකා?''ති. තෙසං සුඨා යං අකුසලං තං අභිනිවජෙජය්‍යාසි, යං කුසලං තං සමාද්‍යය වතෙතය්‍යාසි.

ඉදං ඛො තාත අරියං චක්ඛවතනිවතත''නති.

“එවං දෙවා”ති ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසිනො රාජ්ඨිසත පථිසසුඨා අරියෙ චක්ඛවතනිවතතෙ² වතති. තස අරියෙ චක්ඛවතනිවතෙ වතතමානස තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නභාතස උපොසථික්ඛස උපරිපාසාදචරගත ස ධිබ්බං චක්ඛරතනං පාතුරභොසි සහසාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, දිස්වාන රඤ්ඤෙ ඛතනියස මුද්ධාභිසිනාස එතදභොසි: සුතං ඛො පන මෙතං යස රඤ්ඤෙ ඛතනියස මුද්ධාභි- සිතස තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නභාතස උපොසථික්ඛස උපරිපාසාදචරගතස ධිබ්බං චක්ඛරතනං පාතු හවති.

1. ධනමනුපපදජෙජය්‍යාසි (සා: PTS)
 2. අරියං චක්ඛවතනිවතතං (කථ)

ධම්ම ම ආඤ්ඤා කොට ..බමුණන් කෙරෙහි ද ගැහැවියන් කෙරෙහි ද ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුණය සංවිධාන කරව.

ධම්ම ම ආඤ්ඤා කොට...නියමගම්වැසි දනවුවැසි ජනයා කෙරෙහි ද ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුණය සංවිධාන කරව.

ධම්ම ම ආඤ්ඤා කොට...මහණුන් කෙරෙහි ද (බාහිත පාපි) බමුණන් කෙරෙහි ද ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුණය සංවිධාන කරව.

ධම්ම ම ආඤ්ඤා කොට...මාගපක්ෂීන් කෙරෙහි ද ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුණය සංවිධාන කරව.

දරුව, තගේ රටෙහි අධිමිත්‍රියා නොපවත්නා ලෙසට කටයුතු සලසව.

දරුව, තා රටෙහි යම් කෙනෙක් ධනය නැත්තාහු ද, ඔවුන්ට ධනය දෙව.

දරුව, තා රටෙහි යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් මදයෙන් හා ප්‍රමාදයෙන් වැළැක්කාහු, ක්ෂාන්තියෙහි ද සොරතනයෙහි ද (කායික වාචසික සුවර්තයෙහි ද) පිහිටියාහු එක ම තම සිත දමනය කෙරෙත් ද, එක ම තම සිත සංහිදුවත් ද, එක ම තම සිත පිරිනිවත් ද, ඔවුන් කරා කලින් කලා එළැඹ, “වහන්ස, කුසල් කවර යැ? අකුසල් කවර යැ? වරද කවර යැ? නිවරද කවර යැ? සෙවියැ යුත්ත කවර යැ? නොසෙවියැ යුත්ත කවර යැ? මා කරන කීමෙක් නම් බොහෝ කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස පවත්නේ ද? මා කරන කීමෙක් හෝ බොහෝ කලක් වැඩ පිණිස සුව පිණිස පවත්නේ ද?” යි නැවත නැවත විචාරව පුන පුනා ප්‍රශ්න කරව. ඔවුන් කී බස් අසා යමෙක් අකුසල් වේ ද, එය බැහැර කරව. යමෙක් කුසල් වේ ද, එය සමාදන් කොට ගෙන පවතු ව. දරුව, මේ අරි සක්චිතිවක නම් වේ” යැ යි රාජර්ෂි කී ය.

“එසේ යැ දේවයිනි” යි කියා ම, මහණෙනි, මුදුනා අබිසෙස් ලත් ඒ කැත් රජ රාජර්ෂිහට පිළිවදන් දී අරි සක්චිති වතෙහි පැවැත්තේ ය. අරි සක්චිති වත්හි පවත්නා, ඒ පසොළාස්වක් පුණු පොහෝද හිස සෝදනා, සමාදන් කොට ගත් පෙහෙවස් ඇති වැ, පහයැ මතු මහල් තලයට නැංගාවූ ඔහුට දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක්රුවන පහළ විය.

සහසාරං සනෙමික සනාහිකං සබ්බාකාරපරිපූරං, යො හොති රාජා වකකවතනී. අසං නුබො අහං රාජා වකකවතනී''ති.

5. අථ බො හික්ඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාහිසිනෙතා උච්චායාසනා, එකංසං උත්තරාසඛ්භං කරිතො වාමෙන හඤ්ඤාන හික්ඛාරං ගභෙතො දකඛිණෙන හඤ්ඤාන වකකරතනං අබ්භුකකිරි, 'පවත්තතු හවං වකකරතනං, අභිච්ඡිනාතු හවං වකකරතන'නති. අථ බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං පුරුජිමං දීඝං පවතති, අභිදෙව රාජා වකකවතනී සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙනාය. යසම් ඛො පන හික්ඛවෙ පදෙසෙ වකකරතනං පතිට්ඨාසී, තස් රාජා වකකවතනී වාසං උපගඤ්ඤී සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙනාය. යෙ බො පන හික්ඛවෙ පුරුජිමාය දීඝාය පටිරාජානො, තෙ රාජානං වකකවතනී උපසඤ්ඤානිතො එවමාහංසු: එහි බො මහාරාජ, සවාගතං තෙ මහාරාජ සකතෙත මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

රාජා වකකවතනී එවමාහ:

පාණො නහතතබ්බො. අදිතතං නාදුතබ්බං කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බො. මුසා න හාසිතබ්බො. මජ්ඣං න පාතබ්බං. යථාභුක්ඛාඤ්ඤා භුඤ්ජථා'ති.

යෙ බො පන හික්ඛවෙ පුරුජිමාය දීඝාය පටිරාජානො තෙ රජෙඤ්ඤා වකකවතනිසස අනුයුක්ඛා¹ අහෙසුං.

අථ බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං පුරුජිමං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහිතො පච්චුත්තරිතො දකඛිණං දීඝං පවතති -පෙ- අනුයුක්ඛා අහෙසුං.

අථ බො තං හික්ඛවෙ වකකරතනං දකඛිණං සමුද්දං අපේක්ඛාගාහිතො පච්චුත්තරිතො පච්ඡිමං දීඝං පවතති, අභිදෙව රාජා වකකවතනී සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙනාය. යසම් බො පන හික්ඛවෙ පදෙසෙ දිබ්බං වකකරතනං පතිට්ඨාසී, තස් රාජා වකකවතනී වාසං උපගඤ්ඤී සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙනාය. යෙ බො පන හික්ඛවෙ පච්ඡිමාය දීඝාය පටිරාජානො, තෙ රාජානං වකකවතනී උපසඤ්ඤානිතො එවමාහංසු: එහි බො මහාරාජ, සවාගතං තෙ මහාරාජ, සකතෙත මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

1. අනුයුක්ඛා (සිම)

එය දක්මෙන් මුර්ධාහිමික්ත වූ ඒ කැත් රජුහට මේ සිත විය: ‘එ පුණ්ණ-පොහෝ දින හිස සෝදනා සමාදන් කොට ගත් පෙහෙවස් ඇති වැපහයැ මතු මහල් තලයට නැගී හුන්, අරී සක්විති වත්ති පවත්නා මුණුනැ අබ්බෙසස් ලත් යම් කැත් රජක්හට දහසක් අර ඇති නිම්වළලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක්රුවන පහළ වෙ ද, හෙ තෙමේ සක්විති රජ වෙ යැ’යි මෙය මා විසින් අසන ලදී. මම සක්විති රජ වන්නෙමි දෝ?’යි යනු ය.

5. මහණෙනි, ඉක්බිති මුර්ධාහිමික්ත වූ ඒ කැත් රජ තෙමේ හුනස්-තෙන් නැගී, උතුරු සඵච එකස් කොට පෙරෙවැ, වම් අතින් කෙංඨිය ගෙන, ‘හවත් චක්‍රත්තය පෙරැළේ වා, හවත් චක්‍රත්තය දිශාවන් දිනා ව’යි දකුණතින් සක්රුවනට දිය ඉස්සේ ය. මහණෙනි, එ කලා ඒ සක්රුවන පෙර දෙසට පෙරැළිණ. සක්විති රජ ද සිවුරග සෙන් හා එය අනුව මගියේ ය. මහණෙනි, යම් පෙදෙසෙක සක් රුවන පිහිටියේ ද, සක්විති රජ එ තන්හි සිවුරග සෙන් හා දුසුම් ගත්තේ ය. මහණෙනි, පෙර දෙසැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සක්විති රජු කරා එළැඹ, ‘මහරජුනි, වඩින්න, මහරජුනි, ඔබ මෙහි වැඩි නියා යහපත. මහරජුනි, මේ සියල්ල ඔබ සතු ය. මහරජුනි, අපට අනුශාසන කරන්නැ’යි කීහ.

එ විට සක්විති රජ ඔවුන් බණවා,

“ප්‍රාණවධ නො කටයුතු. අධිනාදන් නො කට යුතු. කාමයන්හි වරදවා නො හැසිරියැ යුතු, මුසවා නො බිණියැ යුතු, මත් පැන් නො පියැ යුතු, තමන් සතු දෑ පරිභෝග කළ පරිදිම දහැමෙන් පරිභෝග කරවු’ යැ යි මෙසේ කී ය.

මහණෙනි පෙර දෙසැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සක්විති රජුට අනුකූල වූහ.

මහණෙනි, ඉක්බිති සක්රුවන පෙරදිගැ මුහුද වැද ගොඩ නැග දකුණු දිගට පෙරැළිණ ..දකුණු දිග යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සක්විති රජුට අනුකූල වූහ.

මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ සක්රුවන දකුණු දිග මුහුද වැද ගොඩ නැග පැසිම් දිගට පෙරැළිණ. එය අනුව ම සක්විති රජ සිවුරග සෙන් හා ගියේ ය. මහණෙනි, යම් පෙදෙසෙක දෙව සක්රුවන පිහිටියේ ද, සක්විති රජ එහි සිවුරග සෙන් හා ලැගුම් ගත්තේ ය. මහණෙනි, පැසිම් දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සක්විති රජු කරා එළැඹ, ‘මහරජුනි, වඩින්න, මහරජුනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත. මහරජුනි, මේ සියල්ල ඔබ සතු ය. මහරජුනි, අනුශාසන කරන්නැ’යි කීහ.

රාජා වකකවකති එවමාහ:

පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නා නාදුතබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතබ්බො, මුසා න භාසිතබ්බො, මජ්ජං න පාතබ්බං, යථා භුක්තඤ්ච භුඤ්ජරා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පච්ඡිමාය දිසාය පටිරාජානො, තෙ රඤ්ඤො වකකවකතිසස අනුයුත්තා¹ අහෙසුං.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ වකකරතනං පච්ඡිමං සමුද්දං අජේඤාභාහිත්වා පච්චුක්ඛරිත්වා උත්තරං දිසං පවතති, අනිදෙව රාජා වකකවකති සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙත්තාය. යඤ්චං ඛො පන භික්ඛවෙ පදෙසෙ දිබ්බං වකකරතනං පතිට්ඨාසි, තස්මි රාජා වකකවකති වාසං උපගඤ්ජි සද්ධිං චතුරධගිනියා සෙත්තාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රාජානං වකකවකතිං උපසඩ්ධිමානො එවමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං² තෙ මහාරාජ, ස කතෙත මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති. රාජා වකකවකති එවමාහ: පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදුතබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතබ්බො, මුසා න භාසිතබ්බො, මජ්ජං න පාතබ්බං, යථා භුක්තඤ්ච භුඤ්ජරා'ති.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රඤ්ඤො වකකවකතිසස අනුයුත්තා අහෙසුං.

6. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ වකකරතනං සමුද්දපරියන්තං පඨවීං³ අභිච්ඡිනිත්වා තමෙව රාජධානිං පච්චාගන්තවා රඤ්ඤො වකකවකතිසස අනෙතපුර්චාරෙ අත්ඤ්ජරාපච්චිමෙ⁴ අක්ඛාහතං මඤ්ඤො අට්ඨාසි, රඤ්ඤො වකකවකතිසස අනෙතපුරං උපසොභයමානං. -පෙ-

දුතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- තතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- චතුසො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- පඤ්චමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- ජට්ඨො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති -පෙ- සත්තමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවකති ඛුන්තං වසානං ඛුන්තං වසසතානං ඛුන්තං වසසභසානං අවචයෙන අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙතසි: යදුත්තං අමොසා පුරිස පසෙසයාසි දිබ්බං වකකරතනං ඔසකකිතං යානා වුත්තං, අථ මෙ ආරොචෙයාසි ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤො වකකවකතිසස පච්චසෙසාසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො ඛුන්තං වසානං ඛුන්තං වසසතානං ඛුන්තං වසසභසානං අවචයෙන දිබ්බං වකකරතනං ඔසකකිතං යානා වුත්තං, දිස්වාන යෙන රාජා වකකවකති තෙනුපසඩ්ධිමි, උපසඩ්ධිමානො රාජානං වකකවකතිං එතදවොච: යඤ්චං දෙව ජාතෙයාසි දිබ්බනෙත වකකරතනං ඔසකකිතං යානා වුත්තං.

1. අනුයුත්තා (මජ්ඣං) 4. අච්චකරණපච්චිමෙ (පිච්ච)
2. ස්වාගතං (ඉඤ්ච) 3. පඨවීං (මජ්ඣං)

එ විටැ සක්චිති රජ,

‘ප්‍රාණවධ නො කළ යුතු, අධිනාදන් නො කළ යුතු. කාමච්චාභාවාර නො කළ යුතු, මුසවා නොබිණියැ යුතු, මත් පැන් නො පියැ යුතු. තමන් පරිභෝග කළ රට එ පරිද්දෙන් ම පරිභෝග කරවු’ යැ යි මෙසේ කී ය. මහණෙනි, පැසිම දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු ඒ සක්චිති රජු අනුව යන්නෝ වූහ.

මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ සක්චරුවන පැසිම මුහුද වැද ගොඩ නැග, උතුරු දෙසට පෙරැළිණ. සක්චිති රජ ද එය අනුව ම සිවුරඟ සෙන් භාගියේ ය. මහණෙනි, යම් පෙදෙසක දෙව සක්චරුවන රැදුණේ ද, සක්චිති රජ සිවුරඟ සෙන් භා එහි වාසයට එළැඹියේ ය. මහණෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද ඔහු සක්චිති රජුහු කරා එළැඹ, ‘මහරජුනි, වඩින්න. මහරජුනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත. මහරජුනි මෙ හැම ඔබ සතු ය. මහරජුනි, අනුශාසන කළ මැනවැ’යි කීහ. සක්චිති රජ ඔවුන් බණවා:

‘පණ්ඩා නො කළ යුතු, අධිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වරදවා නො හැසිරියැ යුතු, මුසවා නො බිණියැ යුතු, මත්පැන් නො පියැ යුතු, වැළඳු පරිදි ම සිය රට වළඳවු’ යැ යි මෙසේ කී ය.

මහණෙනි, උතුරු දෙසැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු නම්, ඔහු සක්චිති රජුහු අනුවැ යන්නෝ වූහ.

6. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ සක්චරුවන මුහුදුහිම පොළොව දිනා, ඒ රජදහනට ම පෙරළා අවුත්, සක්චිති රජුහු හේ ඇතොවුර බබලවනුයේ, ඇතොවුර දෙරැ යුක්ති පසිදිනා හලැ අක්දෙරියෙහි අකුර ගැසුවාක් මෙන් සිටියේ ය...

මහණෙනි, දෙවෙනි සක්චිති රජ ද...තෙවෙනි සක්චිති රජ ද... සතර වැනි සක්චිති රජ ද... පස්වැනි සක්චිති රජ ද... සවැනි සක්චිති රජ ද... සත්වැනි සක්චිති රජ ද බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් එක්තරා මිනිසකු බණවා, ‘හෙමබා පුරුෂය, තෝ යම් විටෙක දෙව සක්චිති රුවන තුබු තැනින් ඉවත් වැ සිටියා, තුබු තැනින් පහ වැ සිටියා දුටුයෙහි වී නම්, එවිට මට දන්වව’යි කී ය. ‘එසේ ය, දේවසිනි යි, එ රජුහු බස මුදුනින් පිළිගත. මහණෙනි, හේ පුරිස් තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් දෙව සක්චරුවන තුබු තැනින් ඉවත් වූවා, පහ වැ සිටියා දිටී ය. දැක, සක්චිති රජු කරා එළැඹ, ‘දේවසිනි, දැනගන්න, ඔබ හේ දෙව සක්චරුවන ඉවත් විය, තුබු තැනින් පහ වියැ’යි සැළ කෙළේ ය.

7. අප් ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවතති ජෙට්ඨපුතං කුමාරං ආමනෙත-
 නා එතදවොච: “දිඛං කිර මෙ තාත කුමාර වකකරතනං ඔසකකිතං යානා
 වුතං. සුතං ඛො පන මෙ තං යසෙ රජෙඤ්ඤ වකකවතතිසෙ දිඛං වකක-
 රතනං ඔසකකති යානා වචති, න’දුති තෙන රඤ්ඤ චිරං ජීවිතඛං
 හොති’ති. භුතං ඛො පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයො’දුති මෙ දිඛං
 කාමෙ පරියෙසිතුං. එහි කුං තාත කුමාර, ඉමං සමුද්දපරියතනං පයචී-
 පචීපජ්ජ, අහං පන කෙසමසසුං ඔහාරෙතො කාසායාති වජානි අච්ඡාදෙතො
 අභාරසමා අනභාරියං පඛඛජීසසාමී’ති. අප් ඛො භික්ඛවෙ රාජා වකකවතති
 ජෙට්ඨපුතං කුමාරං සාධුකං රජෙජී සමනුසාසිකො, කෙසමසසුං ඔහා-
 රෙතො කාසායාති වජානි අච්ඡාදෙතො අභාරසමා අනභාරියං පඛඛජී.
 සත්තාහපඛඛජීතෙ ඛො පන භික්ඛවෙ රාජීසිමහි දිඛං වකකරතනං
 අනතරධායි. අප් ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරියො -පෙ- අනතරහිතනතී.
 අප් ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාහිසිතො දිඛං වකකරතනො
 අනතරහිතෙ අනතමනො අහොසි, අනතමනතඤ්ඤ පචීසංවෙදෙසි. නො
 ව ඛො රාජීසිං උපසඛකමිකො අරියං වකකවතතිවතං පුච්ඡ. සො සමතෙ-
 නොච සුදං ජනපදං පසාසති. තසෙ සමතෙන ජනපදං පසාසතො පුඛඛනා-
 පරං ජනපද න පඛඛනති යථා තං පුඛඛකානං රාජුතං අරියෙ වකකවතති-
 වතෙත වතමානානං.

8. අප් ඛො භික්ඛවෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමහං අනීකවධා
 දෙවාරිකා මනනසසාජීවිනො සනුතිපතිකො රාජානං ඛතතියං මුද්ධාහි-
 සිතං උපසඛකමිකො එතදවොචු: “න ඛො තෙ දෙව සමතෙන
 සුදං ජනපදං පසාසතො පුඛඛනාපරං ජනපද පඛඛනති යථා තං පුඛඛකානං
 රාජුතං අරියෙ වකකවතතිවතෙත වතමානානං. සංචිජ්ජනති ඛො තෙ
 දෙව විජීතෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමහං අනීකවධා දෙවාරිකා
 මනනසසාජීවිනො, මයඤ්ඤව අඤ්ඤ ව, යෙ මයං අරියං වකකවතතිවතං
 ධාරෙම. ඉඛිත කුං දෙව අමෙත අරියං වකකවතතිවතං පුච්ඡ, තසෙ තෙ
 මයං අරියං වකකවතතිවතං පුච්චා ඛාකාරිසසාමා’ති.

ආයුචණ්ණාදීපරිභාණිකථා

අප් ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතියො මුද්ධාහිසිතො අමච්චා පාරිසජ්ජ
 ගණකෙ මහාමතෙත අනීකවෙට්ඨ දෙවාරිකෙ මනනසසාජීවිනො සනුතිපාතා-
 පෙතො අරියං වකකවතතිතං පුච්ඡ.

7. මහණෙනි, එ කලා සක්චිති රජ තෙම දෙටුපුත් කුමරහු බණවා, 'දරුව, මගේ දෙව සක්චරුවන ඉවත් වී ල, තුබු තැනින් පහ වී ල. යම් සක්චිති රජක්හුගේ දෙව සක්චරුවන ඉවත් වේ ද, තුබු තැනින් පහ වේ ද, දන් එ සක්චිති රජුහු විසින් බොහෝ කල් ජීවත් වියැ හැකි නො වේ' යැයි මෙය මා විසින් අසන ලද. මිනිසුන් විසින් වින්දයුතු කාමයෝ මා විසින් විදුනා ලදහ. දන් දෙව කම් සැපත් සොයන්නට කල් පැමිණියේ වෙයි. දරුව, කුමාරය, මෙහි එව. මේ මුහුදුහිමි පොළොව තෝ අනුභව කරව. මම් වනාහි කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැද, ගිහි ගෙන් පැවිදි බීමට වදනෙමි' යි කී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති සක්චිති රජ තෙම දෙටුපුත් කුමරහට රජයෙහි මොනවට අනුසැය, කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැද, ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි බීම වනි. මහණෙනි, ඒ රාජර්ෂිහු පැවිදි වැ සතියක් ගිය කලා දෙව සක්චරුවන අතුරුදහන් විය. මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා පුරුෂයෙක්...දෙව සක්චරුවන අතුරුදහන් වී යැ'යි රජහට දන්වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති මුහුදු අබ්සෙස් ලත් එ කැත් රජ තෙම දෙව සක්චරුවන අතුරුදහන් වූ කල්හි නො සතුටු විය. නො සතුටු බව පළ කෙළේ ය. එහෙත් රාජර්ෂිහු කරා එළැඹ අරි සක්චිතිවත් නො විචාළේ ය. හේ සිය මතයෙන් ම රට පාලනය කෙරෙයි. සිය මතයෙන් ම රට පාලනය කරන ඔහු ගේ දනවුහු පසු කලා අරි සක්චිති වත්හි පවත්නා පෙරැසිටි රජුන් ගේ දනවු සෙයින් නො වැඩෙත්.

8. මහණෙනි, එ කල්හි ඇමතියෝ ද රාජපර්ෂද්දිහි වූවෝ ද ගණකයෝ ද මහාමාත්‍රයෝ ද බල ඇණිහි සිටුනා හස්තාචාර්යාදිහු ද දෙරටු-පල්ලු ද මන්ත්‍රාචාර්යුහු (උපදෙස් දෙන්නෝ) ද එක් රැස් ව මුර්ධාහිමික්ත කැත් රජුහු කරා එළැඹ "දේවයිනි, ස්වමතයෙන් රට පාලනය කරන ඔබගේ දනවුහු පෙරැසිටි අරි සක්චිති වත්හි පැවැති රජුන් ගේ දනවු සෙයින් නො වැඩෙත්. දේවයිනි, යම් බඳු වූ අපිත් අන්‍යයෝත් අරි සක්චිති වත් සිත්හිලා දරමෝ ද, එසේ වූ ඇමතියෝ ද රාජපර්ෂද්දට අයත්හු ද ගණකයෝ ද මහාමාත්‍රයෝ ද අනිකස්ථයෝ ද මන්ත්‍රාචාර්යුහු ද ඔබ රටැ ඇත්හ. එබැවින් දේවයිනි, ඔබ අරි සක්චිතිවත් අප විචාරන්න. ඔබ විසින් අරි සක්චිති වත් විචාරනු ලැබූ අපි ඔබට එය පවසන්නමෝ වේ ද" යි කීහ.

ආයුෂ පිරිහීම පිළිබඳ කථා

මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මුර්ධාහිමික්ත කැත් රජ ඇමතියන් ද රාජ-පර්ෂද්දෙහි වූවන් ද ගණකයන් ද මහාමාත්‍රයන් ද අනිකස්ථයන් ද ද්වාරපාල-යන් ද මන්ත්‍රාචාර්යුහු ද රැස් කරවා, අරි සක්චිති වත් විචාළේ ය.

තසස තෙ අරියං වකකවතතිවඤානං පුට්ඨා ඛායාකරිංසු. තෙසං සුඤ්චා ධම්මිකං භිට්ඨොරකම්භවරණගුතතිං සංචිද්භි. නො ච ඛො අධ්‍යානං ධන-
 මනුප්පාදයි. අධ්‍යානං ධනෙ අනතුප්පදියමානෙ දුළිද්දියං¹ වෙපුලුලමගමාසි. දුළිද්දියෙ වෙපුලුලං ගතෙ අඤ්ඤාතරො පුරිසො පරෙසං අදිනතං
 ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි. තමෙනං අග්ගහෙසුං ගහෙඤ්චා රඤ්ඤෙ
 ඛතතිසස චුද්ධාභිසිත්තසස දසෙසසුං අයං දෙව පුරිසො පරෙසං
 අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි²ති. එවං වුතෙත භික්ඛවෙ රාජා ඛතතිසො
 චුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: “සච්චං කිරිඤ්චං අමෙභො පුරිස පරෙසං
 අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි³”ති. “සච්චං දෙවා”ති. “කිං කාරණං?”ති.
 “න භි දෙව ජීවාමි”ති.

9. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛතතිසො චුද්ධාභිසිත්තො තසස පුරිසසස
 ධනමනුප්පාදයි “ඉමිනා ඤ්චං අමෙභො පුරිස ධනෙන අඤ්ඤාතා ව ජීවාමි,
 මාතාපිතරො ච පොසෙභි, පුත්තදරඤ්ච පොසෙභි, කම්මතෙත ව පයොජෙභි,
 සමණ්ට්ඨාගමණෙසු උද්ධග්ගිකං දකඛිණං පතිව්ඨපෙභි⁴ සොචග්ගිකං සුඛච්චාකං
 සග්ගසංචත්තනිකන්ති”. “එවං දෙවා”ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො
 රඤ්ඤෙ ඛතතිසස චුද්ධාභිසිත්තසස පච්චසෙසාසි. අඤ්ඤාතරො පි ඛො
 භික්ඛවෙ පුරිසො පරෙසං අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි. තමෙනං
 අග්ගහෙසුං ගහෙඤ්චා රඤ්ඤෙ ඛතතිසස චුද්ධාභිසිත්තසස දසෙසසුං “අයං
 දෙව පුරිසො පරෙසං අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි”ති. එවං වුතෙත
 භික්ඛවෙ රාජා ඛතතිසො චුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: “සච්චං කිරි
 ඤ්චං අමෙභො පුරිස පරෙසං අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදිසි”ති. “සච්චං
 දෙවා”ති. “කිං කාරණං?”ති. “නභි දෙව ජීවාමි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා
 ඛතතිසො චුද්ධාභිසිත්තො තසස පුරිසසස ධනමනුප්පාදයි “ඉමිනා ඤ්චං
 අමෙභො පුරිස ධනෙන අඤ්ඤාතා ව ජීවාමි, මාතාපිතරො ච පොසෙභි,
 පුත්තදරඤ්ච පොසෙභි, කම්මතෙත ව පයොජෙභි, සමණ්ට්ඨාගමණෙසු⁵
 උද්ධග්ගිකං දකඛිණං පතිව්ඨපෙභි, සොචග්ගිකං සුඛච්චාකං සග්ගසංචත්ත-
 නිකන්ති”. “එවං දෙවා”ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤෙ ඛතතිසස
 චුද්ධාභිසිත්තසස පච්චසෙසාසි.

අදසසාසුං ඛො භික්ඛවෙ මනුසසා: යෙ කිරි හො පරෙසං අදිනතං
 ථෙයාසඛ්ඛාතං ආදියන්ති, තෙසං රාජා ධනමනුප්පදෙති⁶ති. සුඤ්චාන තෙසං
 එතදහොසි “යනතුන මයමි පරෙසං අදිනතං ථෙයාසඛ්ඛාතං
 ආදියෙයාමා”ති.

1. ධනමනුප්පාදයි (මජ්ඣං) 4. පතිව්ඨාපෙභි (මජ්ඣං)
 2. දුළිද්දියං. P.T. දුළිද්දියං (ඡායා) 5. සමණෙසු ඉාගමණෙසු (මනුසු)
 3. ආදිසි (ඡායා) 6. ධනමනුප්පදෙති (P.T.)

එ රජුහු විසින් අරී සක්විති වත් පුළුවස්නා ලද ඔහු ඔහුට එය පැවැසූහ. හෙ තෙමෙ ඔවුන් කී බස් අසා දහැමී රකවළ යෙදී ය. වැලි දිළින්නාට ධනය නො දුන්නේය. දිළින්නාට ධනය නො දෙනු ලබන කල්හි දිළිඳු බව විපුලත්වයට පැමිණියේ ය. දිළිඳු බව මහත් වැ ගිය කල්හි එක්තරා මිනිසෙක් අනුන් සතු නොදුන් දයක් සොර සිතින් ගත්තේ ය. මිනිස්සු ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලා ගෙන මුදුනා අබිසෙස් ලත් ඒ කැත් රජහට 'දේවයිනි, මෙ පුරිස් තෙම මෙර මා සතු නො දුන් දයක් සොර සිතින් ගත්තේ යැ'යි දක්වූ හ. මහණෙනි, මෙසේ ඔවුන් කී කලා, මුර්ධාහිමික්ත ඒ කැත් රජ 'එම්බා පුරුෂය, සැබෑ ද? තෝ මෙරමා සතු දයක් සොර සිතින් ගත්තෙහි ද?' යි පුළුවන. 'සැබෑව, දේවයිනි'යි හේ කීව. 'කවර හෙයිනැ?'යි රජ පුළුවන. "දේවයිනි, දිවි රකිනු නො හැක්කෙමි'යි හේ කීව.

9. මහණෙනි, එක ලා ඒ මුර්ධාහිමික්ත කැත් රජ 'එම්බා පුරුෂය, තෝ මෙ ධනයෙන් තෙමෙ ද ජීවත්වව මා පියන් ද පෝෂිත කරව, අඹු දරුවන් ද පෝෂිත කරව, කම්පාන්ත ද යොදව, මහණුන් කෙරෙහි බමුණන් කෙරෙහි සහසුවට හිත වූ, සැප විපාක දෙන, සුගතිය පිණිස පවත්නා, මතු මතු බිම්හි පල දෙන දක්ෂිණාව පිහිටුවව'යි කියා, ඒ පුරුෂයාට ධනය දුන්නේ ය. මහණෙනි "එසේ ය, දේවයිනි'යි කියා ම ඒ පුරුෂ තෙම ඒ මුර්ධාහිමික්ත කැත් රජුහු බස මුදුනින් පිළිගත්තේ ය. මහණෙනි, අන් එක්තරා පුරුෂයෙක් ද මෙරමා සතු නොදුන් දෑ සොර සිතින් ගත්තේ ය. මිනිස්සු ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලාගෙන මුර්ධාහිමික්ත කැත් රජහට 'දේවයිනි, මෙ පුරිස් මෙරමා සතු නොදුන් දෑ සොර සිතින් ගතැ'යි දක්වූහ. මෙසේ කී කලා එ රජ 'එම්බා පුරිස, තෝ මෙරමා සතු දෑ සොර සිතින් ගතූයෙහි සැබෑ දැ?යි විචාළේ ය. 'සැබෑව දේවයිනි'යි හේ කීව. 'කවර හෙයිනැ?'යි රජ විචාළේ ය. 'දේවයිනි, දිවි පවත්වනු නො හැක්කෙමි'යි හේ කීව. මහණෙනි, එක ලා එ රජ 'එම්බා පුරිස, මෙ ධනයෙන් තෝ තෙමේත් යැපෙව, මා පියන් ද පෝෂිත කරව, අඹු දරුවන් ද පෝෂිත කරව, කම්පාන්ත ද යොදව, මහණ බමුණන් කෙරෙහි මතු මත්තෙහි පල දෙන, සුගතියට හිත වූ, සහ සුව පිණිස පවත්නා දක්ෂිණාව පිහිටුවව, (අන් දෙව)' යි ඒ මිනිසාට ධනය දුන්නේ ය. 'එසේ ය, දේවයිනි'යි කියා ම හේ පුරිස් තෙම එ රජු බස මුදුනෙන් පිළිගත.

'හවත්නි, යම් කෙනෙක් මෙරමා සතු ධනය සොරා ගනිත් ද, ඔවුනට රජ තෙම ධනය දෙන්නේ යැ' යි මිනිස්සු ආසූහ. ආසීමෙන්, ඔවුනට ඉටුව මෙරමා සතු දෑ සොරා ගනුමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මේ සිත විය.

අථ ටො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයි. තමෙනං අභ්‍යභෙසුං ගභෙඤා රඤ්ඤො ඛතනියසස මුද්ධාභිසික්ඛාසස දසෙසසුං “අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයි” ති.

එවං වූනෙත භික්ඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසික්ඛො තං පුරිසං එතදවොච: “සච්චං කිරි තං අමෙභා පුරිස පරෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයි” ති. “සච්චං දෙවා” ති. “කිං කාරණං?” ති. “න භි දෙව ජීවාමී” ති. අථ ටො භික්ඛවෙ රඤ්ඤො ඛතනියසස මුද්ධාභිසික්ඛාසස එතදභොසි: “සච්චෙ ටො අහං යො යො පි පරෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයිසසති, තසස තසස ධනමනුපෙදසසාමි, එවමීදං අදීනතාදුතං පච්චිසසති. යනාහනාහං ඉමං පුරිසං සුනිසෙධං නිසෙධෙයාං මූලජෙජ්ජං කරෙයාං, සිසමසස ජිජුජායා” ති.

10. අථ ටො භික්ඛවෙ රාජා ඛතනියො මුද්ධාභිසික්ඛො පුරිසෙ ආණංපෙසි: “තෙන භි භණෙ ඉමං පුරිසං දලභාය රජ්ජුයා පච්චාඛාහං ගාලභාඛන්ධනං ඛන්ධිඤා ඛුරමුණං කිරිඤා, ඛරසසරෙන පණවෙන රථියා රථී. සිඛ්ඛාචකෙන සිඛ්ඛාචකං පරිනොඤා දකඛිණෙන දොරෙන නික්ඛාමෙඤා දකඛිණෙනා නගරසස සුනිසෙධං නිසෙධෙච, මූලජෙජ්ජං කරොථ, සිසමසස ජිජුජා” ති. ‘එවං දෙවා’ ති ටො භික්ඛවෙ තෙ පුරිසා රඤ්ඤො ඛතනියසස මුද්ධාභිසික්ඛාසස පච්චසුඤා තං පුරිසං දලභාය රජ්ජුයා පච්චාඛාහං¹ ගාලභාඛන්ධනං ඛන්ධිඤා ඛුරමුණං කිරිඤා, ඛරසසරෙන පණවෙන රථියා² රථී. සිඛ්ඛාචකෙන සිඛ්ඛාචකං පරිනොඤා, දකඛිණෙන දොරෙන නික්ඛාමෙඤා,³ දකඛිණෙනා නගරසස සුනිසෙධං නිසෙධෙසුං මූලජෙජ්ජං අකංසු, සිසමසස ජිජුජු. අථ සසාසුං ටො භික්ඛවෙ මනුසසා, “යෙ කිරි හො පරෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයනති, තෙ රාජා සුනිසෙධං නිසෙධෙති, මූලජෙජ්ජං කරොති, සිසානි තෙසං ජිජුජු” ති. සුඤාන තෙසං එතදභොසි: යනාහන මයමපි තිණහානි සඤානි කාරාපෙසාම⁴ තිණහානි සඤානි කාරාපෙඤා යෙසං අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයිසසාම, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙසසාම, මූලජෙජ්ජං කිරිසසාම, සිසානි තෙසං ජිජුජුසසාමා” ති. තෙ තිණහානි සඤානි කාරාපෙසුං, තිණහානි සඤානි කාරාපෙඤා ගාමසාතමපි උපකකමීංසු කාතුං, නිගමසාතමපි උපකකමීංසු කාතුං, නගරසාතමපි උපකකමීංසු කාතුං, පඤ්ඤහනමපි⁵ උපකකමීංසු කාතුං. යෙසං තෙ අදීනතං ටෙයාසඛ්ඛාතං ආදීයනති, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙතති, මූලජෙජ්ජං කරොනති, සිසානි තෙසං ජිජුජුජු. ඉති ටො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුසාදියමානෙ දළිඤ්ඤියං වෙපුලලමගමාසි. දළිඤ්ඤියෙ වෙපුලලං ගතෙ අදීනතාදුතං වෙපුලලමගමාසි, අදීනතාදුතෙ වෙපුලලං ගතෙ සඤා වෙපුලලමගමාසි. සඤා වෙපුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුලලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙපුලලං ගතෙ තෙසං සකතානං ආයු පි පරිහාසි, වඤ්ඤා පි පරිහාසි, තෙසං ආයුනාපි පරිහාසමානානං වඤ්ඤානපි පරිහාසමානානං අසිතිවසසභසසායුකානං මනුසසානං පුත්තා වත්තාරිසං වසසභසසායුකා අභෙසුං.

1. මූලජෙජ්ජං (මජ්ඣං) 4. රථියාය රථීයං (භාෂා)
2. පච්චාඛාහං (භාෂා) 5. නික්ඛමඤ (සිච්ච. මජ්ඣං, ෪෦෪)
3. පඤ්ඤහනමපි (මජ්ඣං) 6. කාරාපෙසකම (භාෂා)

මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා පුරුෂයෙක් මෙරමා සතු දයක් සොරා ගත්තේ ය. මිනිස්සු ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලා ගෙන 'දේවයිනි, මේ පුරිස් තෙම මෙරමා සතු දෑ සොර සිතින් ගත්තේ යැ' යි රජුහට දක්වී ය.

'සැබෑ ද? තෝ මෙරමා දය සොරා ගත්තෙහි ද?' යි රජ පුළුවන. 'එසේ යැ දේවයිනි' යි හේ කී ය. 'කවර හෙයින් ද?' යි රජ පුළුවන. 'දේවයිනි, දිවි පැවැත්විය නො හැක්කෙමි. එ හෙයින්' යි හේ කීව. එ විට 'මෙරමා සතු දය සොරා ගන්නා ගන්නා හැම එකකුට ම මම ධනය දෙන්නෙමි වීම නම් මෙසේ මේ නොදුන් දෑ සොරා ගැන්ම වැඩෙන්තෝ ය. මේ මිනිසා යළි අයිතාදන් නො කළ හැකි වන සේ කළෙමි නම්, මුලින් ම සිදැලුයෙමි නම්, මොහු ගේ හිස සිදැලුයෙමි නම් යෙහෙකැ' යි එ රජුහට මේ සිත විය.

10. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මූර්ධාහිමිකත් ක්ෂත්‍රීය රාජ තෙම 'සගයෙනි, එසේ වී නම්, තෙපි මේ මිනිසා දැඩි රැහැනින් දෙ අත් පිටට කොට තරයේ බැඳ, කරයෙන් හිස මුඩු කොට, රළු හඩ ඇති පණා බෙර හඩින් යුක්ත කොට විරියෙන් විරියට මංසන්ධියෙන් මංසන්ධියට ගෙන ගොස්, දකුණු දෙරින් නික්මවා, නුවරට දකුණු දික්හි දී යළි වරද නො කළ හැකි සේ කරවු, මුලින් ම සිදීම කරවු, මොහු හිස සිදිවු' යැ යි ඇණැවී ය. මහණෙනි, ඒ පුරුෂයෝ 'එසේ ය, දේවයිනි' යි කියා ම එ රජු බස මුදුනින් පිළිගෙන, ඒ මිනිසා දැඩි රැහැනින් දෙහොත් පිටට කොට තරයේ බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කොට, රළු හඩ ඇති පණාබෙරින් යුක්ත කොට, විරියෙන් විරියට, මංසන්ධියෙන් මංසන්ධියට පමුණුවා, දකුණු දෙරින් නික්මවා, නුවරට දකුණු දිගැදී යළි වරදක් නො කළ හැකියකු කළහ, ඔහු මුලින් සිදැලුහ, ඔහු හිස සිදැලුහ. මහණෙනි, 'යම් කෙනෙක් මෙරමා සතු නොදුන් දෑ ගනිත් නම්, රජුහු ඔවුන් යළි එ බඳු වරදක් නො කළ හැකි වන සේ කරති යි, ඔවුන් මුල් සිදුමෙන් සිදිති යි, ඔවුන් හිස සිදලති' යි මිනිස්සු ඇසුහ. ඇසීමෙන් ඔවුනට අපිත් කියුණු ආයුධ කරවන්නමෝ නම්, කියුණු ආයුධ කරවා, යම් කෙනෙකුත් සතු නොදුන් දෑ, ගනුමෝ නම්, ඔවුන් දිවි තොර කරන්නමෝ නම්, මුලින් සිදලන්නමෝ නම්, ඔවුන් හිස සිද ලන්නමෝ නම් මැනැවැ' යි මේ සිත විය. ඔහු කියුණු අවි කැරවුහ. කියුණු අවි කරවා, ගම් වොලෝ ගන්නට ද පටන් ගත්හ, නියමිගම් වොලෝ ගන්නට ද පටන් ගත්හ. නුවරවල් වොලෝ ගන්නට ද පටන්ගත්හ. මං පැහැරීම කරන්නට ද පටන්ගත්හ. ඔහු යම් කෙනෙකුත් සතු දෑ සොරා ගනිත් ද, ඔවුන් දිවි තොර කෙරෙත්, මුලින් සිදීම කෙරෙත්, ඔවුන් හිස සිදිත්. මහණෙනි, මෙසේ දිළින්දනට ධනය දෙනු නො ලබන කල්හි දිළිඳු බව වැඩිමට ගියේ ය. දිළිඳු බව වැඩිමට ගිය කල්හි නොදුන් දෑ සොරා ගැන්ම වැඩිමට ගියේ ය. නොදුන් දෑ සොරා ගැන්ම වැඩිමට ගිය කල අවි දැරීම වැඩිමට ගියේ ය. අවි දැරීම වැඩිමට ගිය කල්හි ප්‍රාණසාතය වැඩිමට ගියේ ය. ප්‍රාණසාතය වැඩිමට ගිය කල්හි ඒ සත්වයන්ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වර්ණය ද පිරිහිණ. අසුදහසක් හවුරුදු ආයුෂ ඇති, ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වර්ණයෙන් ද පිරිහෙන මිනිසුන් ගේ දරුවෝ හවුරුදු සකළිස් දහසක් ආයුෂ ඇත්තෝ වූහ.

11. වකාරීසංවසඝසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදිසී. තමෙනං අභ්‍යභෙසුං, ගභෙඤ්ඤා රඤ්ඤෙ ඛන්තියසස මුද්ධාභිසිත්තසස දෙසෙසුං “අය දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදිසී”ති. එවං වුක්ඛෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛන්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච; “සච්චං කිරිණං අමොහො පුරිසං පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදිසී?”ති. “න භි දෙවො”ති සමපජානමුසා අභාසී. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනානුපජ්ඣියමානෙ දුළිද්දියං වෙපුලලමගමාසී. දුළිද්දියෙ වෙපුලලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුලලමගමාසී. අදින්නාදනෙ වෙපුලලං ගතෙ සඤ්ඤා වෙපුලලමගමාසී. සඤ්ඤා වෙපුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුලලමගමාසී. පාණාතිපාතෙ වෙපුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුලලමගමාසී මුසාවාදෙ වෙපුලලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී, වචණණං පි පරිභාසී, තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වචණණන පි පරිභාසමානානං වකාරීසංවසඝසහසසායුකානං මනුසසානං වීසතිවසඝසහසසායුකා පුත්තා අභෙසුං. වීසතිවසඝසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදිසී. තමෙනං අඤ්ඤතරො පුරිසො රඤ්ඤෙ ඛන්තියසස මුද්ධාභිසිත්තසස ආරොචෙසී: “ඉඤ්ඤාමො දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදිසී”ති පෙසුඤ්ඤමකාසී. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනානුපජ්ඣියමානෙ දුළිද්දියං වෙපුලලමගමාසී. දුළිද්දියෙ වෙපුලලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුලලමගමාසී. අදින්නාදනෙ වෙපුලලං ගතෙ සඤ්ඤා වෙපුලලමගමාසී. සඤ්ඤා වෙපුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුලලමගමාසී. පාණාතිපාතෙ වෙපුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුලලමගමාසී. මුසාවාදෙ වෙපුලලං ගතෙ පිසුණා වාචා වෙපුලලමගමාසී. පිසුණාය වාචාය වෙපුලලං ගතාය තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී වචණණං පි පරිභාසී තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වචණණන පි පරිභාසමානානං වීසතිවසඝසහසසායුකානං මනුසසානං දසවසඝසහසසායුකා පුත්තා අභෙසුං.

12. දසවසඝසහසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු එකිදං සත්තා වචණණවනෙතා භොනති, එකිදං සත්තා දුඛඛණණං. තඤ්ඤෙ තෙ සත්තා දුඛඛණණං තෙ වචණණවනෙත සතෙත අභිජ්ඣායනා පරෙසං දරෙසු වාරිතං ආපජ්ඣංසු. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනානුපජ්ඣියමානෙ දුළිද්දියං වෙපුලලමගමාසී, දුළිද්දියෙ වෙපුලලං ගතෙ -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාවාරො වෙපුලලමගමාසී, කාමෙසු මිච්ඡාවාරෙ වෙපුලලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී වචණණං පි පරිභාසී. තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වචණණන පි පරිභාසමානානං දසවසඝසහසසායුකානං මනුසසානං පඤ්ඤවසඝසහසසායුකා පුත්තා අභෙසුං.

1. වචණවතතා. (භා)

11. මහණෙනි, සතළිස් දහසක් හවුරුදු ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි එක්තරා පුරුෂයෙක් අනුන් සතු නොදුන් දයක් සොරා ගත්තේ ය. මිනිස්සු ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලා ගෙන මුර්ධාහිමිකිත කැත් රජහට ‘දේවයිනි, මේ පුරිස් තෙම මෙරමා සතු දෑ සොරා ගත්තේ’ යැ යි දැක්වූහ. මහණෙනි, ඔවුන් එසේ කී කල්හි එ රජ ‘එමබා පුරිස, තෝ මෙරමා සතු දෑ සොරා ගත්තෙහි ද? ඒ සැබෑ ද?’ යි පුළුවන. ‘දේවයිනි, නැතැ’ යි (සොරා නොගතිමියි) හේ දන බොරු කියේ ය. මහණෙනි, මෙසේ දිළින්දනට ධනය නොදෙනු ලබන කලා අයිනාදන් වැඩීමට ගියේ ය. අයිනාදන වැඩීමට ගිය කලා අවි දුරීම වැඩීමට ගියේ ය. අවි දුරීම වැඩීමට ගිය කලා ප්‍රාණවධය වැඩීමට ගියේ ය. ප්‍රාණවධය වැඩීමට ගිය කලා බොරුකීම වැඩීමට ගියේ ය. බොරුකීම වැඩීමට ගිය කලා ඒ සත්වයන්ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වර්ණය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වර්ණයෙන් ද පිරිහෙන සතළිස්දහසක් හවුරුදු පරමායු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ විසිදහසක් හවුරුදු ආයු ඇත්තෝ වූහ. මහණෙනි, විසිදහසක් හවුරුදු ආයු ඇති ඒ මිනිසුන් අතුරෙහි එක්තරා මිනිසෙක් අනුන් සතු නොදුන් දයක් සොරා ගත්තේ ය. එක්තරා පුරුෂයෙක් රජුහට ‘දේවයිනි, මේ නම් පුරුෂයා මෙරමා සතු දෑ සොරා ගත්තේ යැ’ යි ඔහු ඇරඹූ කේලාමි කී ය. මහණෙනි, මෙසේ දිළින්දනට ධනය නො දෙනු ලබන කල්හි දිළිඳු බව වැඩීමට ගියේ ය. දිළිඳු බව වැඩීමට ගිය කලා අයිනාදන් වැඩීමට ගියේ ය. අයිනාදන් වැඩීමට ගිය කලා අවි දුරීම වැඩීමට ගියේ ය. අවි දුරීම වැඩීමට ගිය කලා ප්‍රාණවධය වැඩීමට ගියේ ය. ප්‍රාණවධය වැඩීමට ගිය කලා මුසාවාදය වැඩීමට ගියේ ය. මුසාවාදය වැඩීමට ගිය කලා කේලාමි කීම වැඩීමට ගියේ ය. කේලාමි කීම වැඩීමට ගිය කලා ඒ සතුන් ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වර්ණය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන වර්ණයෙන් ද පිරිහෙන හවුරුදු විසිදහසක් ආයු ඇති ඒ මිනිසුන් ගේ දරුවෝ අවුරුදු දසදහසකට ආයු ඇත්තෝ වූහ.

12. මහණෙනි, අවුරුදු දස දහසක් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි ඇතැම් සත්හු වර්ණවත් වෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් දුර්වල වෙත්,

ඔවුන් අතුරෙන් යම් සත්ව කෙනෙක් දුර්වල ද, ඔහු වණවත් සත්වයන් දෙස සරාග සිතින් බලන්නාහු, ඒ මෙරමා අඹුවන් කෙරෙහි වරදවා හැසිරෙන බවට පැමිණියහ. මහණෙනි, මෙසේ දිළින්දනට ධනය නො දෙනු ලබන කල්හි දිළිඳු බව වැඩීමට පැමිණියේ ය. දිළිඳු බව වැඩීමට පැමිණි කල්හි ... කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම වැඩීමට ගියේ ය. කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම වැඩීමට ගිය කල්හි ඒ සත්වයන්ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වණය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වණයෙන් ද පිරිහෙන හවුරුදු දස දහසක් ආයු ඇති මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු පන්දහසක් ආයු ඇත්තෝ වූහ.

13. පඤ්චසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු දො ධම්මා වෙදුලලමගමංසු ඵරුසා වාචා සමථසලාපො ච. ද්විසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසි, වණේණා පි පරිභාසි. තෙසං ආයුනාපි පරිභාසමානානං වණේණන පි පරිභාසමානානං පඤ්චසසභසසායුකානං මනුසසානං අපෙපකචෙව අඛිඨතෙයාවසසභසසායුකා අපෙපකචෙව දොවසසභසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. අඛිඨතෙයාවසසභසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු අභිජ්ඣාචාපාදා¹ වෙදුලලමගමංසු. අභිජ්ඣාචාපාදෙසු වෙදුලලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසි, වණේණා පි පරිභාසි. තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වණේණන පි පරිභාසමානානං අඛිඨතෙයාවසසභසසායුකානං මනුසසානං වසසභසසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. වසසභසසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු මිච්ඡාදිට්ඨි වෙදුලලමගමාසි. මිච්ඡාදිට්ඨියා වෙදුලලං ගතාය තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසි, වණේණා පි පරිභාසි. තෙසං ආයුනා පි පරිභාස මානානං වණේණන පි පරිභාසමානානං වසසභසසසායුකානං මනුසසානං පඤ්චසසභසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. පඤ්චසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු තයො ධම්මා වෙදුලලමගමංසු අධම්මරාගො විසමලොභො මිච්ඡාධම්මො. තිසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසි, වණේණාපි පරිභාසි. තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වණේණන පි පරිභාසමානානං පඤ්ච වසසභසසායුකානං මනුසසානං අපෙපකචෙව අඛිඨතෙයාවසසභසසායුකා අපෙපකචෙව දොවසසභසසායුකා පුත්තා අහෙසුං. අඛිඨතෙයාවසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු ඉමෙ ධම්මා වෙදුලලමගමංසු අමකෙතයාතා අපෙකෙතයාතා අසාමඤ්ඤතා අබ්බිමඤ්ඤතා නකුලෙප්චර්ඣාපචාසිතා.

14. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනත්තපදියමානෙ දුළිද්දියං වෙදුලලමගමාසි, දුළිද්දියෙ වෙදුලලං ගතෙ අදිතකාදනං වෙදුලලමගමාසි. අදිතකාදනෙ වෙදුලලං ගතෙ සත්ථං වෙදුලලමගමාසි සකෙච්ච වෙදුලලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙදුලලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙදුලලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙදුලලමගමාසි මුසාවාදෙ වෙදුලලං ගතෙ පිසුණා වාචා වෙදුලලමගමාසි පිසුණාය වාචාය වෙදුලලං ගතාය කාමෙසු මිච්ඡාවාරො වෙදුලලමගමාසි කාමෙසු මිච්ඡාවාරෙ වෙදුලලං ගතෙ දො ධම්මා වෙදුලලමගමංසු ඵරුසා වාචා සමථසලාපො ච. ද්විසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු අභිජ්ඣාචාපාදා¹ වෙදුලලමගමංසු, අභිජ්ඣාචාපාදෙසු වෙදුලලං

1. අභිජ්ඣාචාපාදෙ (ආඝ)

13. මහණෙනි, පන්දහසක් හවුරුදු ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි පරුෂ වචනය ද සම්ඵලප්‍රාපය ද යන දෙ අකුසල්හු වැඩිමට ගියහ. ඒ දෙ අකුසල් වැඩිමට ගිය කලා ඒ සත්වයන්ගේ ආයු ද පිරිහිණ, වණිය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන වණියෙන් ද පිරිහෙන, හවුරුදු පන්දහසක් ආයු ඇති මිනිසුන්ගේ ඇතැම් දරුවෝ හවුරුදු දෙදහස් පන්සියක් ද ඇතැම් දරුවෝ හවුරුදු දෙදහසක් ද ආයු ඇත්තෝ වූහ. මහණෙනි, හවුරුදු දෙදහස් පන්සියක් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි අභිධ්‍යාවත් ව්‍යාපාදයත් යන දෙ අකුසල් දහම්හු වැඩිමට පැමිණියහ. අභිධ්‍යා ව්‍යාපාදයන් වැඩිමට ගිය කල්හි ඒ සත්වයන්ගේ ආයු ද පිරිහිණ, පැහැය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද පිරිහෙන ඒ වර්ෂ දෙදහස් පන්සියක් ආයු ඇති මිනිසුන්ගේ දරුවෝ වර්ෂ දහසක් ආයු ඇත්තෝ වූහ. මහණෙනි, වර්ෂ දහසක් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය වැඩිමට ගියේ ය. මිත්‍යා දෘෂ්ටිය වැඩිමට ගිය කලා ඒ සතුන්ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වණිය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වණියෙන් ද පිරිහෙන, වර්ෂ දහසක් ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු පන්සියක් ආයු ඇත්තෝ වූහ. මහණෙනි, හවුරුදු පන්සියක් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි අධර්ම රාගය ද විෂම ලෝභය ද මිථ්‍යාධර්මය ද යන තුන් අකුසල ධර්මයෝ වැඩිමට ගියහ. ඒ තුන් අකුසල ධර්මයන් වැඩිමට ගිය කල්හි, ඒ සත්වයන්ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වණිය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වණියෙන් ද පිරිහෙන පන්සියක් හවුරුදු ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ ඇතැම් දරුවෝ දෙසිය පනසක් හවුරුදු ආයු ඇත්තෝ වූහ. ඇතැම් දරුවෝ දෙසියයක් හවුරුදු ආයු ඇත්තෝ වූහ. මහණෙනි, හවුරුදු දෙසිය පනසක් ආයු ඇති මිනිසුන් කෙරෙහි මවට සත්කාර නො කරන බව, පියාට සත්කාර නො කරන බව, මහණුන්ට ගරු නො කරන බව, බමුණන්ට ගරු නො කරන බව, කුලෙහි වැඩි සිටියන්ට යටත් පැවැතුම් නැති බව යන මේ ලාමක දහම්හු වැඩිමට පැමිණියහ.

14. මහණෙනි, මෙසේ දිළින්දනට ධනය නොදෙනු ලබන කල්හි, දිළිඳු බව වැඩිමට ගියේ ය. දිළිඳු බව වැඩිමට ගිය කල්හි අදත්තාදනය වැඩිමට ගියේ ය. අදත්තාදනය වැඩිමට ගිය කල්හි ආයුධ වැඩිමට ගියේ ය. ආයුධ වැඩිමට ගිය කල්හි ප්‍රාණඝාතය වැඩිමට ගියේ ය. ප්‍රාණඝාතය වැඩිමට ගිය කල්හි මුසාවාදය වැඩිමට ගියේ ය. මුසාවාදය වැඩිමට ගිය කල්හි පිසුණාවාව (කේලාම් කීම) වැඩිමට ගියේ ය. පිසුණාවාව වැඩිමට ගිය කල්හි කාමමිථ්‍යාවාරය වැඩිමට ගියේ ය. කාමමිථ්‍යාවාරය වැඩිමට ගිය කල්හි පරුෂ වචනයත් සම්ඵලප්‍රාපයත් යන දෙ අකුසල්හු වැඩිමට ගියහ. ඒ දෙ අකුසල් වැඩිමට ගිය කල්හි, අභිධ්‍යාවත් ව්‍යාපාදයත් වැඩිමට ගියහ.

ගතෙසු මිච්ඡාදිවසී වෙදුලලමගමාසි මිච්ඡාදිවසීයා වෙදුලලං ගතාය තයො ධම්මො වෙදුලලමගමංසු අධම්මරාගො විසමලොගො මිච්ඡාධම්මො තීසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු ඉමෙ ධම්මො වෙදුලලමගමංසු අමනෙත- යාතා අපෙතෙතයාතා අසාමඤ්ඤතා අබ්‍රහමඤ්ඤතා නකුලෙජෙට්ඨාපට්ඨා- සීතා ඉමෙසු ධම්මෙසු වෙදුලලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිභාසී, වග්ගොපි පරිභාසී තෙසං ආයුනා පි පරිභාසමානානං වග්ගොපි පරිභාසමානානං අධම්මෙතොවසසසතායුකානං මනුසසානං වසසතායුකා පුකතා අහසුං.

දසවසසායුකසමයො

15. හවිසසනි භික්ඛවෙ සො සමයො යං ඉමෙසං මනුසසානං දසවසසායුකා පුකතා හවිසසනති. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු පඤ්චවසීකා¹ කුමාරිකා අලමපතෙයා හවිසසනති. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු ඉමානි රසානි අනතරධායිසසනති, සෙයාථදං සප්පි නවනීතං තෙලං මධු එංභිතං ලොභං. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු කුද්දාසකො අග්ගං භොජනානං² හවිසසති. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ එතරහි සාලිමංසොදනො අග්ගං භොජනානං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවසසා- යුකෙසු මනුසෙසසු කුද්දාසකො අග්ගං භොජනානං හවිසසති. දසවසසා- යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු දසකුසලකම්මපථා සට්ඨන්ත සබ්බං අනතරධායිසසනති, දසකුසලකම්මපථා අතිබ්බා³ දිප්පිසසනති. දසවසසා- යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු කුසලනතිපි න හවිසසති. කුතො පන කුස- ලසා කාරකො. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු යෙ තෙ හවිසසනති අමනෙතයා අපෙතෙතයා අසාමඤ්ඤ අබ්‍රහමඤ්ඤ න කුලෙ ජෙට්ඨා- පට්ඨායිතො, තෙ පුජ්ජා වා⁴ හවිසසනති පාසංසා ව. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ එතරහි මනෙතයා⁵ පෙතෙතයා සාමඤ්ඤ බ්‍රහමඤ්ඤ කුලෙ ජෙට්ඨා පට්ඨායිතො පුජ්ජා ව පාසංසා ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවසසායුකෙසු මනුසෙසසු යෙ තෙ හවිසසනති අමනෙතයා අපෙතෙතයා අසාමඤ්ඤ අබ්‍රහමඤ්ඤ න කුලෙ ජෙට්ඨාපට්ඨායිතො, තෙ පුජ්ජා ව හවිසසනති පාසංසා ව. දසවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු න හවිසසති මාතා ති වා මාතූච්ඡා ති වා මාතූලානි ති වා ආචරියහරියා ති වා⁶ ගරුනං දුරො⁷ ති වා සමෙහදං ලොකො ගමීසසති යථා අජෙළකා කුකකුට්ඨකරා සොභසිගාලා⁸.

1. පඤ්චමාසිකා (කම්)
2. අහගභොජනං
3. අතිබ්බ (ආස භා)
4. පුජ්ජා. (භා)
5. මනෙතයා (ආස)
6. 'පිතා තිවා පිතූච්ඡා' වා ඉති අධිකො පාඨො භාමපොඤ්ඤෙසු දිසසති.
7. දුරො (සිච්ච)
8. සොභසිගාලා (මජ්ඣං)

අභිධ්‍යාව්‍යාපාදයන් වැඩිමට ගිය කල්හි මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වැඩිමට ගියේ ය. මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වැඩිමට ගිය කල්හි අධර්මරාග විෂමලෝභ මිථ්‍යාධර්ම යන තුන් ලාමක ධර්මයෝ වැඩිමට පැමිණියහ. ඒ තුන් දහමුත් වැඩිමට ගිය කල්හි, මවට සත්කාර නොකරන බව, පියාට සත්කාර නොකරන බව, මහණුනට ගරු නො කිරීම, බමුණනට ගරු නො කිරීම, කුලෙහි වැඩි සිටියනට යටත් පැවැතුම් නැති බව යන මේ පාපධර්මයෝ වැඩිමට ගියහ. මේ පාපධර්මයන් වැඩිමට ගිය කල්හි, ඒ සත්වයන් ගේ ආයුෂ ද පිරිහිණ, වණිය ද පිරිහිණ. ආයුෂයෙන් ද පිරිහෙන, වණියෙන් ද පිරිහෙන හවුරුදු දෙසියපනසක් ආයු ඇති මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු සියයක් ආයු ඇත්තෝ වූහ.

15. මහණෙනි, මේ මිනිසුන් ගේ දරුවෝ යම් කලෙක දස හවුරුදු පරමායු ඇත්තෝ වෙත් ද, එසේ වූ කාලයෙක් වන්නේ ය. මහණෙනි, දසවස් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි, පස් හැවිරිදි කුමරියෝ පතිකුලයට යෑමට සුදුසු වන්නාහ. මහණෙනි, දඹවර්ෂායුෂ්ක මිනිසුන් අතුරෙහි ගිනෙල් වෙඩරු තලතෙල් මී සකුරු ලුණු යන මේ රසයෝ අතුරුදහන් වන්නාහ. මහණෙනි, දඹවර්ෂායුෂ්ක මිනිසුන් අතුරෙහි කුරුසක ධාන්‍යය (හමු) බොදුන් අතුරෙහි අග්‍ර වන්නේ ය. මහණෙනි, දුන් මස් සහිත හැල් සාල් බත මිනිසුන් ගේ පිළිගැන්ම පරිදි බොදුන් අතුරෙහි අග්‍ර වේ ද, එසේ ම දසවස් ආයු ඇති මිනිසුන් කෙරෙහි කුරුසක ධාන්‍යය (හමු) බොදුන් අතුරෙන් අග්‍ර වන්නේ ය. මහණෙනි, දස වස් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙන් දඹකුඟල කර්මපථයෝ හැම ලෙසින් ම අතුරු දහන් වන්නාහ. දඹ අකුඟල කර්මපථයෝ ඉතා ම දීප්ත වන්නාහ. මහණෙනි, දඹවර්ෂ යුෂ්ක මිනිසුන් කෙරෙහි කුඟල යෑ යන නම පවා නො වන්නේ ය. කුසල් කරන්නෙක් කොසින් වේ ද? මහණෙනි, දඹවර්ෂායුෂ්ක මිනිසුන් අතුරෙහි යම් කෙනෙක් මවට ගරු නො කරනුවෝ, පියාට ගරු නො කරනුවෝ, මහණුනට ගරු නො කරනුවෝ, බමුණනට ගරු නො කරනුවෝ, කුලෙහි වැඩි සිටියනට යටත් පැවැතුම් නැත්තෝ වෙත් ද, ඔහු පුජ්‍ය ද ප්‍රශංසාර්භ ද වන්නාහ. මහණෙනි, මේ කලා මව කෙරෙහි මොනොවට පිළිපදනාහු, පියා කෙරෙහි මොනොවට පිළිපදනාහු, මහණුන් කෙරෙහි මොනොවට පිළිපදනාහු, බමුණන් කෙරෙහි මොනොවට පිළිපදනාහු, කුලයෙහි වැඩි සිටියනට යටත් පැවැතුම් ඇතියාහු යම්සේ පුජ්‍යත් ප්‍රශංසාර්භත් වෙත් ද, මහණෙනි, එ සේ ම දඹවර්ෂායුෂ්ක මිනිසුන් අතුරෙහි යම් කෙනෙක් මව කෙරෙහි මොනොවට නො පිළිපදනාහු ද, පියා කෙරෙහි මොනොවට නො පිළිපදනාහු ද, මහණුන් කෙරෙහි මොනොවට නො පිළිපදනාහු ද, බමුණන් කෙරෙහි මොනොවට නො පිළිපදනාහු ද, කුලයෙහි වැඩි සිටියනට යටත් පැවැතුම් නැතියාහු ද, ඔහු පුජ්‍ය ද ප්‍රශංසාර්භ ද වන්නාහ. මහණෙනි, දඹවර්ෂායුෂ්ක මිනිසුන් කෙරෙහි මෑණියෝ යෑ යි හෝ සුළු මෑණියෝ යි හෝ නැන්දණියෝ යි හෝ ඇඳුරු බිරිත්දෑ යි හෝ සුළු පිය දෙටුපිය ආදීන්ගේ බිරියෝ යි කියා හෝ (හැඟීමක්) නො වන්නේ ය. එළුවෝ බැටෙළුවෝ කුකුළෝ හුරෝ බල්ලෝ කැණහිල්ලු යම්සේ ද, එසේ ම ලෝවැසි තෙමේ (කුලසීමාව බිඳ) මිශ්‍රභාවයට යන්නේ ය. (කුල සිරිත් නොතකා ඔවුන් පාවාගන්නාහ.)

16. දඝවසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමහි තිබ්බො ආසාතො පච්චුපච්චිතො භවිසසති, තිබ්බො බ්‍යාපාදො,
 තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකච්චිතං මාතු පි පුත්තමහි, පුත්තසස පි
 මාතරි, පිතු පි පුත්තමහි පුත්තසස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි භාතු පි භගිනියා,
 භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආසාතො පච්චුපච්චිතො භවිසසති තිබ්බො
 බ්‍යාපාදො තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකච්චිතං. සෙයාථාපි
 භික්ඛවෙ මාගච්චික සස මීගං දීඝවා තිබ්බො ආසාතො පච්චුපච්චිතො භොති
 තිබ්බො බ්‍යාපාදො තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකච්චිතං එවමෙව
 බො භික්ඛවෙ දඝවසසායුකෙසු මනුසෙසසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමහි තිබ්බො ආසාතො පච්චුපච්චිතො භවිසසති තිබ්බො බ්‍යාපාදො
 තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකච්චිතං මාතු පි පුත්තමහි, පුත්තසස පි
 මාතරි, පිතු පි පුත්තමහි, පුත්තසස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි, භාතු පි භගිනියා,
 භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආසාතො පච්චුපච්චිතො භවිසසති, තිබ්බො
 බ්‍යාපාදො, තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකච්චිතං. දඝවසසායුකෙසු
 භික්ඛවෙ මනුසෙසසු සත්තාහං සඤ්ඤානරකපො භවිසසති. තෙ අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤමහි මීගසඤ්ඤං පටිලභිසසනති තෙසං තිණ්හනි සඤ්ඤානි හඤ්ඤ
 පාතුභවිසසනති. තෙ තිණ්හන සඤ්ඤාන 'එස මීගො එස මීගො'ති අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපෙසසනති¹.

ආයුචණණාදිවධස්නකථා

17. අථ බො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එකච්චානං එවං භවිසසති,
 'මා ව මයං කඤ්ඤි², මා ව අමෙහ කොචී, යනනුන මයං තිණ්හණං වා
 වනගහණං වා රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතච්චිසමං වා පච්චිසඤ්ඤා
 වනමුලඵලාභාරා යාපෙය්‍යාමා'ති. තෙ තිණ්හණං වා වනගහණං වා
 රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතච්චිසමං වා පච්චිසඤ්ඤා සත්තාහං වන-
 මුලඵලාභාරා යාපෙසසනති³. තෙ තසස⁴ සත්තාහසස අවචයෙන තිණ්හණං
 වනගහණං රුක්ඛගහණං නදීවිදුග්ගා පබ්බතච්චිසමා තික්ඛමිඤ්ඤා අඤ්ඤ-
 මඤ්ඤං ආලිඛිඤ්ඤා සභාගායිසසනති සමසසාපිසසනති 'දිට්ඨා හො
 සත්ත ජීවසී, දිට්ඨා හො සත්ත ජීවසී'ති. අථ බො තෙසං භික්ඛවෙ
 සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං බො අකුසලානං ධමමානං සමාදනහෙතු
 එවරුපං ආයතං ඤ්ඤතික්ඛයං පත්තා යනනුන මයං කුසලං කරෙ-
 ය්‍යාම.

1. වොරොපිසසනති (සා)
 2. කිඤ්ඤි (කාමී)
 3. යාපෙය්‍යනති. PTS.
 4. තස (සිල)

16. මහණෙනි, දඹවර්ණායුෂ්ක මිනිසුන් අතුරෙහි, ඒ සත්වයන්ගේ උතුන් කෙරෙහි දැඩි චෝදනයක්, දැඩි ව්‍යාපාදයක්, දැඩි මනාප්‍රද්වේෂයක් දැඩි වධක විත්තයක් එළැඹ සිටියේ වන්නේ ය. පුතු කෙරෙහි මවගේ ද, මව කෙරෙහි පුතුවගේ ද, පුතු කෙරෙහි පියාගේ ද, පියා කෙරෙහි පුතුවගේ ද, බෑයා කෙරෙහි බෑයාගේ ද, බිහිනිය කෙරෙහි බෑයාගේ ද: බෑයා කෙරෙහි බිහිනියගේ ද, දැඩි ආඝාතයක්, දැඩි ව්‍යාපාදයක්, දැඩි විත්ත ප්‍රඥාපයක්, දැඩි වධක විත්තයක් එළැඹ සිටියේ වන්නේ ය. මහණෙනි, යම්සේ මුඛවැද්දකට මුඛකු දක්වමින් දැඩි ආඝාතයක්, දැඩි ජ්වේෂයක්, දැඩි විත්ත ප්‍රඥාපයක්, දැඩි වධක විත්තයක් එළැඹ සිටුවනේ වේ ද, මහණෙනි, එසේ ම මිනිසුන් දඹවර්ණායුෂ්ක කල්හි ඒ සත්වයන්ගේ උතුන් කෙරෙහි දැඩි ආඝාතයක්, දැඩි ව්‍යාපාදයක්, දැඩි විත්ත ප්‍රඥාපයක්, දැඩි වධක විත්තයක්, එළැඹ සිටියේ වන්නේ ය. පුතු කෙරෙහි මවගේ ද, මව කෙරෙහි පුතුවගේ ද, පුතු කෙරෙහි පියාගේ ද, පියා කෙරෙහි පුතුවගේ ද, බෑයා කෙරෙහි බෑයාගේ ද, බිහිනිය කෙරෙහි බෑයාගේ ද, බෑයා කෙරෙහි බිහිනියගේ ද, දැඩි ආඝාතයක්, දැඩි ව්‍යාපාදයක්, දැඩි විත්ත ප්‍රඥාපයක්, දැඩි වධක විත්තයක් එළැඹ සිටියේ වන්නේ ය. මහණෙනි; මිනිසුන් දඹවර්ණායුෂ්ක කල්හි සත් දවසක් ගස්ත්‍රාන්ත:කල්පය වන්නේ ය. ඔහු ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මාගසංඥව (මේ මුඛෙකු යි හැඟීම) ලබන්නාහ. ඔවුන්ගේ අත්හි තියුණු අවි පහළ වන්නේ ය. ඔහු තියුණු අවියෙන් ‘මේ මුඛෙක, මේ මුඛෙකු’ යි ඔවුනොවුන් දිවියෙන් තොර කරන්නාහ.

17. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සතුන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙනෙකුට ‘අපි කිසිවකුදු දිවියෙන් තොරතො කරමෝ වා, කිසිවෙක් අප ද දිවියෙන් තොරතො කෙරේවා අපි තණහඬුවකට හෝ වනලැහැබකට හෝ රුක්බැද්දකට හෝ අන්තර්දේවපාදි නදීන්ගේ දුර්ගමස්ථානයකට හෝ කඳුවලින් විෂම වූ තැනකට හෝ වැද, වෙනෙහි මුල් පල ආහාර කොටැති වැ යැපෙන්නාමෝ නම් යෙහෙකු’යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු තණහඬුවකට හෝ වනලැහැබකට හෝ රුක්බැද්දකට හෝ නදීවිදුර්ගයකට හෝ පච්ඡික විෂමයකට හෝ පිවිස සත් දවසක් වනමුලඵල ආහාර කොටැති ව යැපෙන්නාහ. ඔහු එහි සතිය ඇවෑමෙන් තණහඬුවෙන් වනලැහැබෙන් රුක්බැද්දෙන් නදීවිදුර්ගයෙන් පච්ඡිකවිෂමයෙන් නික්ම, උතුන් වැලැදගෙන, හවත් සත්වය, “පිනෙකි! තව ම ජීවත් වෙහි! වූසේ යහපති! තව ම ජීවත් වෙහි” යැයි උතුන් හා සතුටු වන්නාහ, උතුන් අස්වසන්නාහ. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්වය, “අපි වනාහි අකුසල් දහම් සමාදන් කොට ගත් හෙයින් මෙබඳු වූ මහත් ඥාතිවිනාශයකට පත්තම්හ. අපි කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක.

කීං කුසලං කරෙය්‍යාමි? යනුනුන මයං පාණාතිපාතා විරමෙය්‍යාමි, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතා පි වඩසීසසන්ති වෛණණන පි වඩසීසසන්ති. තෙසං ආයුතා පි වඩසීමානානං වෛණණන පි වඩසීමානානං දසවසසායුකානං මනුසසානං විසතිවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති, “මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතා පි වඩසීම, වෛණණන පි වඩසීම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාමි.

කීං කුසලං කරෙය්‍යාමි? යනුනුන මයං අදිකතාදනා විරමෙය්‍යාමි, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති අදිකතාදනා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතා'පි වඩසීසසන්ති, වෛණණනපි වඩසීසසන්ති. තෙසං ආයුතාපි වඩසීමානානං වෛණණනපි වඩසීමානානං විසතිවසසායුකානං මනුසසානං වකාලීසතිවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතාපි වඩසීම, වෛණණනපි වඩසීම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාමි. කීං කුසලං කරෙය්‍යාමි? යනුනුන මයං කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරමෙය්‍යාමි, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදිකතාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතාපි වඩසීසසන්ති වෛණණනපි වඩසීසසන්ති. තෙසං ආයුතාපි වඩසීමානානං වෛණණනපි වඩසීමානානං වකාලීසතිවසසායුකානං මනුසසානං අසීතිවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති.

18. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතාපි වඩසීම වෛණණනපි වඩසීම. යනුනුන මයං භියෙය්‍යාසොමකාය කුසලං කරෙය්‍යාමි. කීං කුසලං කරෙය්‍යාමි? යනුනුන මයං මුසාවාද විරමෙය්‍යාමි, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදිකතාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුම්ච්ඡාචාරා විරමිසසන්ති, මුසාවාද විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුතාපි වඩසීසසන්ති වෛණණනපි වඩසීසසන්ති.

කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි ප්‍රාණඝාතයෙන් වළකින්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නෝ ය. කුසල් දහම සමාදන් කොට ගත් හෙයින් ඔහු ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ, පැහැයෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, පැහැයෙන් ද වැඩෙන දඹවර්ණායුෂ්ක වූ ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ විසි හවුරුද්දක් ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ. එ කල්හි, මහණෙනි, ඒ සත්තට, 'අපි, කුසල් දහම සමාදන් කොට ගත් හෙයින්, ආයුෂයෙන් ද වැඩෙමු, වණියෙන් ද වැඩෙමු අපි තවත් බොහෝ සෙයින් කුසල් කරන්නමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරන්නමෝ ද? අපි අදත්තාදනයෙන් වළකින්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවිත්තමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නෝ ය. ඔහු පණ්ඩායෙන් වළකින්නාහ, අධිනාදනින් වළකින්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. ඔහු කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ. වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, වණියෙන් ද වැඩෙන, විසි හවුරුදු ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු සතළිසක් ආයු ඇතියෝ වන්නාහ.

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, 'අපි වූ කලී කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනීමේ හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙමු, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරන්නමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරන්නමෝ ද? අපි කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කමෝ නම්, මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පැවැත්තමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මේ සිත වන්නෝ ය. ඔහු ප්‍රාණඝාතයෙන් වළකින්නාහ, අධිනාදනින් වළකින්නාහ, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වළකින්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. ඔහු කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනීම හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, වණියෙන් ද වැඩෙන, සතළිස් වසක් ආයු කොටැති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ අසූ හවුරුදු ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ.

18. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, 'අපි වනාහි කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙමු, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරන්නමෝ ද? අපි මුසවා බිණීමෙන් වැළැක්කමෝ නම්, මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පැවැත්තමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නෝ ය. ඔහු පණ්ඩායෙන් වළකින්නාහ, අධිනාදනින් වළකින්නාහ, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වළකින්නාහ, මුසවා බිණීමෙන් වළකින්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවිත්තාහ. ඔහු කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ.

තෙසං ආයුනාපි වධිඪමානානං වඤ්ඤානපි වධිඪමානානං අසිතිවසසායුකානං මනුසසානං සඤ්චිවසසසතායුකා පුඤ්ඤා භවිසසනති. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪාම, වඤ්ඤානපි වධිඪාම. යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං පිසුණාය වාචාය විරමෙය්‍යාම ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වඤ්ඤාය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාකා විරම්සසනති, අදිකතාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුච්චජාචාරා විරම්සසනති, චුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪිසසනති වඤ්ඤානපි වධිඪිසසනති. තෙසං ආයුනාපි වධිඪමානානං වඤ්ඤානපි වධිඪමානානං සඤ්චිවසසසතායුකානං මනුසසානං විසතිවසසසතායුකා පුඤ්ඤා භවිසසනති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪාම වඤ්ඤානපි වධිඪාම. යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං ඵරුසාය වාචාය විරමෙය්‍යාම. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වඤ්ඤාය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාකා විරම්සසනති, අදිකතාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුච්චජාචාරා විරම්සසනති, චුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪිසසනති වඤ්ඤානපි වධිඪිසසනති. තෙසං ආයුනාපි වධිඪමානානං වඤ්ඤානපි වධිඪමානානං විසතිවසසසතායුකානං මනුසසානං වකතාරිසංඡබ්බසසසතායුකා පුඤ්ඤා භවිසසනති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪාම වඤ්ඤානපි වධිඪාම යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං සමඵපලාපා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වඤ්ඤාය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාකා විරම්සසනති, අදිකතාදනා විරම්සසනති කාමෙසුච්චජාචාරා විරම්සසනති, චුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, ඵරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපලාපා විරම්සසනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිඪිසසනති, වඤ්ඤානපි වධිඪිසසනති. තෙසං ආයුනාපි වධිඪමානානං වඤ්ඤානපි වධිඪමානානං වකතාරිසංඡබ්බසසසතායුකානං මනුසසානං දෙච්චසසසතායුකා පුඤ්ඤා භවිසසනති.

ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, වණියෙන් ද වැඩෙන, අසුවසකට ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ එක්සිය සැට හවුරුදු ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට 'අපි වනාහි කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙමු, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වළක්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු පණිවායෙන් වළකින්නාහ, අධිනාදනින් වළකින්නාහ, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වළකින්නාහ, මුසවායෙන් වළකින්නාහ, පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වළකින්නාහ. මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නාහ. ඔහු කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ. වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන වණියෙන් ද වැඩෙන, එක්සිය සැටවසක් ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ තෙසියවිසි හවුරුද්දකට ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ.

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, 'අපි වූ කලී කුශලධර්ම සමාදන හෙතෙයෙන් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙමු, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි පරොස් බසින් වළක්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු පණිවායෙන් වළකින්නාහ, අධිනාදනින් වළකින්නාහ, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වළකින්නාහ, මුසවායෙන් වළකින්නාහ, පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වළකින්නාහ, පරොස් බසින් වළකින්නාහ, මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නාහ. ඔහු කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගැනුම් හෙයින් ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නාහ, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, වණියෙන් ද වැඩෙන, තෙසියවිසි වසක් ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හසිය සතළිස් හවුරුද්දකට ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ.

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, 'අපි වූකලී කුශල ධර්ම සමාදන හෙතෙයෙන් ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි සම්ප්‍රච්ඡාපයෙන් වළක්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු පණිවායෙන් වළක්නාහ, අධිනාදනින් කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් මුසවාදයෙන් පිසුණාවායෙන් වළක්නාහ. සම්ප්‍රච්ඡාපයෙන් වළක්නාහ. මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවත්නාහ. ඔහු කුශල ධර්ම සමාදන හෙතෙයෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන, වණියෙන් ද වැඩෙන, හසිය සතළිස් හවුරුද්දකට ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු දෙදහසකට ආයු ඇතියෝ වන්නාහ.

19. අට ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වෛණණනපි වඩ්ඪාම, යනනුන මයං භියොයාසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං අභිජ්ඣං පඡභෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වට්ඨෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනනාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්චජාචාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, එරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිජ්ඣං පඡභිසසනති, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වතතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති වෛණණනපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වෛණණනපි වඩ්ඪමානානං ඉච්චසසභසසායුකානං මනුසසානං වත්තාරිවසසභසසායුකා පුත්තා භවීසසනති.

අට ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වෛණණනපි වඩ්ඪාම. යනනුන මයං භියොයාසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං ව්‍යාපාදං පඡභෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං 'ධම්මං සමාදය වට්ඨෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනනාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්චජාචාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, එරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිජ්ඣං පඡභිසසනති, ව්‍යාපාදං පඡභිසසනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වතතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති, වෛණණනපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වෛණණනපි වඩ්ඪමානානං වත්තාරිවසසභසසායුකානං¹ මනුසසානං ඉච්චවසසභසසායුකා පුත්තා භවීසසනති.

අට ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසසති 'මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වෛණණනපි වඩ්ඪාම, යනනුන මයං භියොයාසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං මිච්ඡාදිට්ඨිං පඡභෙය්‍යාම ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වට්ඨෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනනාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුම්චජාචාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාචාය විරම්සසනති, එරුසාය වාචාය විරම්සසනති, සමඵපපලාපා විරම්සසනති, අභිජ්ඣං පඡභිසසනති, ව්‍යාපාදං පඡභිසසනති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පඡභිසසනති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වතතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪීසසනති වෛණණනපි වඩ්ඪීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වෛණණනපි වඩ්ඪමානානං ඉච්චවසසභසසායුකානං මනුසසානං විසතිවසසභසසායුකා පුත්තා භවීසසනති,

1. වත්තාරිවසසභසසායුකානං (මජ්ඣ. ඉ. 10)

19. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, ‘අපි වූකලී කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි අභිධ්‍යාව දුරු ලන්නමෝ නම්, මේ කුසල් දහම සමාදන් කොටගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ’යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු ප්‍රාණඝාතයෙන් අදක්තාදානයෙන් කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් මාමාචාදයෙන් පෛශුන්‍යයෙන් පරුෂ-වචනයෙන් සම්ඵප්‍රලාපයෙන් වළකින්නාහ, අභිධ්‍යාව දුරුලන්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. ඔහු කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන, දෙදහසක් හවුරුද්දට ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ සාරදහසක් හවුරුද්දකට ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ.

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, ‘අපි වූ කලී කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම්, යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි ව්‍යාපාදය බැහැර කරමෝ නම්, මේ කුසල් දහම (ව්‍යාපාද ප්‍රභාණය) සමාදන් කොට ගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු ප්‍රාණඝාතයෙන්, අදක්තාදානයෙන්, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන්, මුසාවාදයෙන්, පිසුණා-වාචායෙන්, ඵරුසවාචායෙන්, සම්ඵප්‍රලාපයෙන් වළකින්නාහ. අභිධ්‍යාව බැහැර කරන්නාහ. ව්‍යාපාදය බැහැර කරන්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. කුසල් දහම සමාදන් කොට ගැනුම් හේතුවෙන් ඔහු ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන, සාරදහසක් හවුරුදු ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ අවුරුදු අටදහසක් ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ.

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, ‘අපි වූ කලී කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය බැහැර කරමෝ නම්, මේ (මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ප්‍රභාණමය) කුශලධර්මය සමාදන් කොටගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු ප්‍රාණඝාතයෙන්, අදක්තාදානයෙන්, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන්, මුසාවාදයෙන් පිසුණවාචායෙන්, ඵරුසවාචායෙන්, සම්ඵප්‍රලාපයෙන් වළකින්නාහ. අභිධ්‍යාව, ව්‍යාපාදය බැහැර කරන්නාහ. මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නාහ. මේ කුසල් දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ඔහු ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන අටදහසක් හවුරුද්දට ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ වර්ෂ විසිදහසකට ආයුෂ ඇත්තෝ වන්නාහ.

20. අඵ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසසති: ‘මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිතාම, වණේණනපි වධිතාම, යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාමාති කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං තයො ධම්මෙ පච්චෙය්‍යාම අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා’ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනනාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාවාය විරම්සසනති, එරුසාය වාවාය විරම්සසනති, සමච්චලාපා විරම්සසනති, අභිච්ඡා පච්චෙය්‍යනති, ව්‍යාපාදං පච්චෙය්‍යනති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්චෙය්‍යනති, තයො ධම්මෙ පච්චෙය්‍යනති: අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිතීසසනති, වණේණනපි වධිතීසසනති, තෙසං ආයුනාපි වධිතීමානානං වණේණනපි වධිතීමානානං විසතිවසසභසසායුකානං මනුසසානං වත්තාරීසවසසභසසායුකා පුත්තා භවීසසනති,

21. අඵ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවීසසති ‘මයං ඛො කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිතාම වණේණනපි වධිතාම. යනනුන මයං භියොයාසොමකතාය කුසලං කරෙය්‍යාම කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනනුන මයං මනෙතය්‍යා අසසාම පෙතෙතය්‍යා අසසාම සාමඤ්ඤ ඉභමඤ්ඤ කුලෙච්චෙට්ඨාපචායිනො, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකෙතය්‍යාමා’ති. තෙ පාණාතිපාතා විරම්සසනති, අදිනනාදනා විරම්සසනති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරම්සසනති, මුසාවාද විරම්සසනති, පිසුණාය වාවාය විරම්සසනති, එරුසාය වාවාය විරම්සසනති, සමච්චලාපා විරම්සසනති, අභිච්ඡා පච්චෙය්‍යනති, ව්‍යාපාදං පච්චෙය්‍යනති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පච්චෙය්‍යනති, තයො ධම්මෙ පච්චෙය්‍යනති අධම්මරාගං විසමලොභං මිච්ඡාධම්මං, මනෙතය්‍යා භවීසසනති පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ ඉභමඤ්ඤ කුලෙච්චෙට්ඨාපචායිනො. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වකතිසසනති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනාහෙතු ආයුනාපි වධිතීසසනති වණේණනපි වධිතීසසනති. තෙසං ආයුනාපි වධිතීමානානං වණේණනපි වධිතීමානානං වත්තාරීසවසසභසසායුකානං මනුසසානං අසීතිවසසභසසායුකා පුත්තා භවීසසනති. අසීතිවසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු පංචවසසසතිකා කුමාරිකා අලම්පතෙය්‍යා භවීසසනති. අසීතිවසසභසසායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු තයො ආබාධා භවීසසනති ඉච්ඡා අනාසනං ජරා.

20. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, අපි වූ කලී කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙමු. දපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලක් කරමෝ ද? අපි අධර්ම රාගය, විෂම ලෝභය, මිථ්‍යාධර්මය යන මේ තුන් ලාමක ධර්ම දුරුලන්නමෝ නම්, මේ කුශලධර්මය සමාදන් කොට ගෙන පවත්නමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු ප්‍රාණසාතයෙන්, අදක්තාදානයෙන්, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන්, මුසාවාදයෙන්, පිසුණුවාවායෙන්, ඵරුසවාචායෙන් සම්ඵලප්‍රලාපයෙන් වළකින්නාහ. අභිධ්‍යාව, ව්‍යාපාදය, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය දුරු ලන්නාහ. අධර්ම රාගය, විෂම ලෝභය, මිථ්‍යාධර්මය යන තුන් පාපධර්ම බැහැර කරන්නාහ. මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. ඔහු කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද වැඩෙන, හවුරුදු විසිදහසක් ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු සතළිස් දහසකට ආයු ඇතියෝ වන්නාහ.

21. මහණෙනි, එ කල්හි ඒ සත්තට, 'අපි වනාහි කුශලධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙමු. අපි වඩාත් කුසල් කරමෝ නම් යෙහෙක. කවර කුසලයක් කරමෝ ද? අපි මව කෙරෙහි මොනවට පිළිපදින්නමෝ, පියා කෙරෙහි මොනොවට පිළිපදින්නමෝ මහණුනට සත්කාර කරන්නමෝ, බමුණනට සත්කාර කරන්නමෝ කුලයෙහි වැඩී සිටියනට යටත් පැවැතුම් ඇත්තමෝ වන්නමු නම්, මේ කුශල ධර්ම සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නමෝ නම් යෙහෙකැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ය. ඔහු ප්‍රාණසාතයෙන්, අදක්තාදානයෙන්, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන්, මුසාවාදයෙන්, පිසුණුවාවායෙන්, ඵරුසවාචායෙන් සම්ඵලප්‍රලාපයෙන් වළකින්නාහ. අභිධ්‍යාව, ව්‍යාපාදය, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය බැහැර ලන්නාහ. අධර්ම රාග විෂමලෝභ මිථ්‍යාධර්ම යන තුන් පාපධර්ම බැහැර කරන්නාහ. මවුට සත්කාර කරන්නෝ, පියාට සත්කාර කරන්නෝ, මහණුනට සත්කාර කරන්නෝ, බමුණනට සත්කාර කරන්නෝ, කුලයෙහි වැඩී සිටියනට යටත් පැවැතුම් දක්වන්නෝ වන්නාහ. මේ කුසල් දහම් සමාදන් කොට ගෙන පවතින්නාහ. ඔහු කුශල ධර්ම සමාදාන හේතුවෙන් ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙන්නාහ. ආයුෂයෙන් ද, වණියෙන් ද වැඩෙන හවුරුදු සතළිස් දහසකට ආයු ඇති ඒ මිනිසුන්ගේ දරුවෝ හවුරුදු අසූ දහසක් ආයු ඇත්තෝ වන්නාහ. මහණෙනි, අවුරුදු අසූ දහසක් ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි පන්සියක් හවුරුදු වයස් වූ කුමරියෝ පතිකුලයට යැමට සුදුසු වන්නාහ. මහණෙනි, අසූදහසක් හවුරුදු ආයු ඇති මිනිසුන් අතුරෙහි ආභාරකෘෂ්ණාව ද ආභාරක්ලාන්තිය ද මහලු වීම ද යන තුන් ආබාධ කෙනෙක් ම වන්නාහ.

සංඛාරාච්ඡෙදනාදි

22. අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු අයං ජමබ්බදීපො ඉදො වෙව හවිසසති ජිනො ව, කුකකුටසමපාතිකා¹ ගාමනිගමජනපද රාජධානියො.² අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු අයං ජමබ්බදීපො අවිච්චි මකෙඤ්ඤ ජුටො හවිසසති මනුසෙසති, සෙය්‍යථාපි නළුවනං සරවනං³ වා.

අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු අයං ඛාරාණසී කෙතුමති නාම රාජධානි හවිසසති ඉදො වෙව ජිනා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණ- මනුසසා ව සුභික්ඛා ව. අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු ඉමසමි ජමබ්බදීපෙ වතුරාසීති නගරසහසානි හවිසසනති කෙතුමතිරාජධානි- පමුඛානි. අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු කෙතුමතියා රාජධානියා සංඛො නාම රාජා උපපජ්ජසති වකකවකති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරනො විජිතවී ජනපදඤ්චරියපනො සකරතන- සමනකාගතො. කසීමානි සකරතනානි හවිසසනති, සෙය්‍යථිදං, වකකරතනං හජීරතනං අසරතනං මඤ්චරතනං ඉජීරතනං ගහපතීරතනං පරිනායකරතනමෙව සකමං. පරොසහසං ඛො පනසා පුඤ්ඤා හවිසසනති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපමදනා. සො ඉමං පථවිං සාගරපරියන්තං අදකෙඤ්ඤ අසජොන ධම්මෙන අභිච්චිය අජකාචසිසසති.

මෙතෙකයාබුද්ධියාදෙ

23. අසීතිවසසහසංඝායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුසෙසු මෙතෙකයො නාම හභවා ලොකෙ උපපජ්ජසති අරහං සමමාසමබ්බදො විජ්ජාවරණ- සමපනො සුගතො ලොකවිදු අනුඤ්ඤා පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසානං බුද්ධො හභවා. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ලොකෙ උපනො අරහං සමමාසමබ්බදො විජ්ජාවරණසමපනො සුගතො ලොකවිදු අනුඤ්ඤා පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසානං බුද්ධො හභවා. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුභමකං සසමණමුඛාණං පජං සදෙවමනුසං සයං අභිඤ්ඤා සච්චිකඤ්ඤා පචෙදෙසති, සෙය්‍යථාපහං එතරහි ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුභමකං සසමණමුඛාණං පජං සදෙවමනුසං සයං අභිඤ්ඤා සච්චිකඤ්ඤා පචෙදෙමි. සො ධම්මං දෙසෙසති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤා මුඛමචරියං පකාසෙසසති. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤා මුඛමචරියං පකාසෙමි. සො අනෙකසතසහසං භික්ඛුසංඛං පරිහරිසසති සෙය්‍යථාපහං එතරහි අනෙකසතං භික්ඛුසංඛං පරිහරාමි.

1. කුකකුටසමපාතිකා (සා)
2. ගාමනිගම ජනපද රාජධානියො [කම], ගාමනිගමරාජධානියො (මජ)
3. සාරවනං (සා)

මහණෙනි, මිනිසුන් හවුරුදු අසුදහසක් ආයු ඇතියන් වූ කල්හි මේ දඹදිව සමාද්ධි (ධාන්‍යාදියෙන් සම්පන්න) ද, ස්විත (වස්ත්‍රාදියෙන් පරිපූර්ණ) ද වන්නේ ය. ගම් නියමගම් දනවු රජදහන්හු වහළ මතුයෙන් ගමෙකින් ගමකට කුකුළකු විසින් යෑ හැකි වන සේ ඒකාබද්ධ වූ පිහිටි දහස්ගණන් ගෙවලින් යුක්ත වන්නාහ. මහණෙනි, අසු දහසක් හවුරුදු ආයු ඇති මිනිසුන් ඇති වන කල්හි මේ දඹදිව උනවනයක් බටවනයක් සේ, අවිච්චිය මෙන් මිනිසුන්ගෙන් අතුරු සිදුරු නැති සේ ගැවැසුණේ වන්නේ ය.

22. මහණෙනි, මිනිසුන් වස් අසුදහසක් ආයු ඇත්තන් වන කල්හි, මේ බරණැස් නුවර සමාද්ධි වූ ද ආභ්‍ය වූ ද බොහෝ ජනයා ඇත්තා වූ ද මිනිසුන්ගෙන් ආකීණී වූ ද සුලභ ආහාර ඇත්තාවූ ද කේතුමති නම් රජදහනෙක් වන්නේ ය. මහණෙනි, මිනිසුන් අසුදහසක් හවුරුදු ආයු ඇත්තවුන් වූ කල්හි මේ දඹදිවහි කේතුමති රාජධානිය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසක් නගරයෝ වන්නාහ. මහණෙනි, මිනිසුන් අසුදහසක් හවුරුදු ආයු ඇතියන් වූ කල්හි කේතුමති රාජධානියෙහි ධාර්මික වූ ධර්මරාජ වූ සිවු සයුරු හිමි කොට සතර මහාවිපයට අධිපති වූ, සියලු සතුරන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් යුත් ශබ් නම් සක්විති රජෙක් පහළ වන්නේ ය. ඔහුට චක්‍රරත්නය, හස්තිරත්නය, අශ්වරත්නය, මණිරත්නය, ස්ත්‍රිරත්නය, ගෘහපතිරත්නය, සත්වන පරිනායක රත්නයැ යි මේ සප්ත රත්න කෙනෙක් වන්නාහ. ඔහුට බාන සුලු නොවූ මුර්තිමත් වීරයය බදු ශරීර ඇති, පර සෙන් මඩිනු සමත් වූ, දහසකට වැඩි දරු කෙනෙක් වන්නාහ. හෙ තෙම සයුරුහිමි මේ මහ පොළොව දඬුවමින් තොර වූ, අවියෙන් තොර වූ, දෑහැමෙන් සෙමෙන් ජය ගෙන අධිපති වූ වසන්නේ ය.

23. මහණෙනි, මිනිසුන් හවුරුදු අසුදහසකට පරමායුෂ ඇත්තවුන් වූ කල්හි, අර්භත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ, විද්‍යාවරණ සම්පන්න වූ, සුගත වූ, ලොව දන්තා, නිරුත්තර පුරුෂදමාසාරථී වූ, දෙවිමිනිස්නට ශාස්තෘ වූ, සිවුසස් අවබෝධ කළ, සියලු භාග්‍යගුණ ඇති, මෙමත්‍රෙය නම් භාග්‍යවත් තෙම ලොවැ උපදින්නේ ය. යම්සේ මම් මෙ සමයෙහි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත මේ ලෝකය ද, මහණ බමුණන් සහිත, දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්වප්‍රජාව ද තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට පළ කෙරෙමි ද, එසේ ම ඒ මෙමත්‍රෙය බුදුරජ ද දෙවියන් සහිත, මරුන් සහිත, බඹුන් සහිත, මේ ලෝකය ද, මහණ බමුණන් සහිත, දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්වප්‍රජාව ද තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දැන, පසක් කොට දන්වන්නේ ය. යම්සේ මම් මෙ සමයෙහි ආදි කල්‍යාණ මධ්‍ය කල්‍යාණ පර්වචසාන කල්‍යාණ වූ, අර්ථ සහිත ව්‍යඤ්ජන සහිත වූ දහම් දෙසම් ද, හැම ලෙසින් පිරිපුන් වූ, පිරිසිදු බබසර ප්‍රකාශ කරමි ද, එසේ ම ඒ බුදුරජ තෙමේ ද ආදිකල්‍යාණ මධ්‍ය කල්‍යාණ පර්වචසාන කල්‍යාණ වූ, අර්ථ සහිත ව්‍යංජන සහිත වූ දහම් දෙසන්නේ ය. හැම ලෙසින් පිරිපුන් වූ පිරිසිදු බබසර ප්‍රකාශ කරන්නේ ය. යම්සේ මම් මෙ සමයෙහි නොයෙක් සිය ගණන් හික්ඡු සඩ්ඝයා පරිහරණය කෙරෙමි ද, එසේ ම ඒ බුදුරජ නොයෙක් සියදහස් ගණන් හික්ඡු සඩ්ඝයා පරිහරණය කරන්නේ ය.

24. අථ ඛො භික්ඛවෙ සංඛො නාම රාජා යො සො යුපො රඤ්ඤ මහාපනාදෙන කරාපිතො, තං යුපං උසකාපෙතො අජ්ඣාචයිතො තං දතො විසසජ්ජතා¹ සමණමුහුණකපණ්ණිකවණ්ණිකයාවකානං දනං දතා² මේතෙයාසා හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධසා සන්තීකෙ කෙසමස්සං ඔහාරෙතො කාසායානී වජානී අවජාදෙතො අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිසන්ති. සො එවං පබ්බජිතො සමානො එකො වූපකට්ඨො අපමනෙතො ආනාපි පභිනතෙතො විහරෙතො න විරසෙව යසසන්දාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං මුහුමවරිය-පරියොසානං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතො උපසම්පජ්ජ විහරිසන්ති.

25. අත්තදීපා භික්ඛවෙ විහරං අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො ධම්ම-දීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො?.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං. වෙදනාසු -පෙ-විනෙක -පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො.

භික්ඛුනො ආයුචණණදිවධිතකථා

26. ගොවරෙ භික්ඛවෙ වරං සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ. ගොවරෙ භික්ඛවෙ වරතො සකෙ පෙතතිකෙ විසයෙ ආයුතා පි වධිසිසථ, වණ්ණන පි වධිසිසථ, සුඛෙන පි වධිසිසථ, භොගෙන පි වධිසිසථ, බලෙන පි වධිසිසථ. කිංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ආයුසමී? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසංඛාර- සමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධි -පෙ- විතසමාධි -පෙ- විමංසා සමාධිපධානසංඛාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. සො ඉමෙසං චතුතං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලීකතතො ආකඛමානො කප්පං වා තිට්ඨයා කප්පාවසෙසං වා. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ආයුසමී.

1. විසසජ්ජිත (මජ්ඣං)
2. දදිතො (PTS)

24. මහණෙනි, එකල්හි ඉඬබ නම් ඒ සක්චිති රජ තෙම, පෙර මහාපනාද රජහු විසින් කරවන ලද යම් ප්‍රාසාදයෙක් වේ ද, (ගංගානදියෙහි ගිලී ඇති) ඒ පහය (ගඟෙන්) මත්තට නංවා. කලක් එහි වැස, මහණ බමුණු දුගී මගී පුලුහු යදි ආදීනට එය පරිත්‍යාග කොට හැර දමා කෙසෙ රවුලු බහවා කසාවක් හැද ගිහිගෙයින් නික්මා හඟවත් අර්භත් මෙමත්‍රෙය සම්මා-සම්බුදු රජුහු වෙතැ, පැවිදි වන්නේ ය. හෙ තෙම මෙසේ පැවිදි වූයේ ම, හුදෙකලා වූයේ, කයින් සිතීන් විචික්ත වූයේ, නොපමා වූයේ, කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නිවන් කරා මෙහෙයු සිතැත්තේ, මද කලෙකින් ම, යමක් පිණිස කුල දරුවෝ ගිහි ගෙන් නික්ම මනා කොට ම සසුන් වදිත් නම් , ඒ නිරුත්තර වූ සසුන් බඹසර අවසන වූ රහත්-පලය වත්මනු බෙවෙහි ම තමා ම දන පසක් කොට සපයා වසන්නේ ය.

25. මහණෙනි, (එබැවින්) ආත්මය (ලොවී ලොවුතුරා දහම්) විප කොටැත්තෝ වැ ආත්මය ගරණ කොටැත්තෝ වැ අත් ගරණයක් අපෙක්ෂා නො කරන්නෝ වැ, ධර්මය ද්වීප කොටැත්තෝ වැ ධර්මය ගරණ කොටැත්තෝ වැ, අත් ගරණයක් නැත්තෝ වැ වසවු.

මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙම ආත්මය විප කොටැති වැ, ආත්මය ගරණ කොටැති වැ, අත් ගරණයක් නැත්තෙක් වැ වෙසේ ද? ධර්මය විප කොටැති වැ, ධර්මය ගරණ කොටැති වැ, අත් ගරණයක් නැති වැ වෙසේ ද?

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කයෙහි කය අනුව බලනුයේ, කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින් දන්නේ, එළැඹැවූ සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි (කයෙහි) අභිධ්‍යාවක් දෙමනසක් පහ කොට වෙසෙයි. වෙදනාවන්හි ... සිතෙහි ... ධර්මයන්හි ධර්ම අනුව බලනුයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ නුවණින් දන්නේ එළැඹැවූ සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි (ධර්මයන්හි) අභිධ්‍යාවක් දෙමනසක් පහ කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම ආත්මය විප කොටැති වැ, ආත්මය ගරණ කොටැති වැ අත් ගරණයක් නැති වැ, ධර්මය විප කොටැති වැ ධර්මය ගරණ කොටැති වැ, අත් ගරණයක් නැති වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, තමන් සතු වූ පියාගෙන් තමනට උරුම වැ ආ හැසිරීමට නිසි පෙදෙසෙහි හැසිරෙවු. තෙපි පියාගෙන් උරුම වැ ආ හැසිරීමට නිසි පෙදෙසෙහි හැසිරෙන්නහු, ආයුෂයෙන් ද වැඩෙන්නහු, වණියෙන් ද වැඩෙන්නහු, සුවයෙන් ද වැඩෙන්නහු, භොග-යෙන් ද වැඩෙන්නහු, බලයෙන් ද වැඩෙන්නහු ය. මහණෙනි, මහණහුගේ ආයුෂයට කරුණු කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම ජන්ද සමාධිය ප්‍රධාන කොටැති සංස්කාරයන් ගෙන් සමන්විත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. වීර්ය සමාධිය ... චිත්ත සමාධිය ... විමංසා සමාධිය ප්‍රධාන කොටැති සංස්කාර-යන්ගෙන් සමන්විත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. හේ මේ සතර සෘද්ධිපාද වැඩු බැවින් බහුල කොට කළ බැවින් කැමැති වන්නේ කල්පයක් හෝ කල්පයකට වැඩි කලක් හෝ සිටියැ හැකි වන්නේ ය. මහණෙනි, මෙය වනාහි මහණහුගේ ආයුෂයට කරුණ වෙයි.

කීඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වණණසමිං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා
චාතී පාතීමොකඛසංවරසංවුනො විහරති ආචාරගොචරසමපනො
අනුමනොසු වජේඪසු භයදසසාචී, සමාදය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. ඉදං ඛො
භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වණණසමිං.

කීඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සුඛසමිං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වීචීචෙච
කාමෙහි වීචීචෙ අකුසලෙහි ධමෙමෙහි සචිතකකං සචිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං
පයමං කුමානං¹ උපසමපජජවිහරති, විතකකචිචාරානං වුපසමා-පෙ- දුතියං
කුමානං-පෙ- තතියං කුමානං-පෙ- චතුස්ථං කුමානං උපසමපජජ විහරති.
ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සුඛසමිං.

කීඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භොගසමිං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙකතා-
සහගතෙන චෙතසා එකං දීඝං ඵරිඪා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං,
තථා චතුස්ථං, ඉති උද්ධමධො තීරියං සබ්බධි සබ්බතතාය සබ්බාවනතා
ලොකං මෙකතාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහගගතෙන අපපමාණෙන
අචෙරෙන අබ්බාපජේජන² ඵරිඪා විහරති. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කරුණා-
සහගතෙන චෙතසා -පෙ- මුද්දිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙකඛා-
සහගතෙන චෙතසා එකං දීඝං ඵරිඪා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං,
තථා චතුස්ථං. ඉති උද්ධමධො තීරියං සබ්බධි සබ්බතතාය සබ්බාවනතා
ලොකං උපෙකඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහගගතෙන අපපමාණෙන
අචෙරෙන අබ්බාපජේජන ඵරිඪා විහරති. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො
භොගසමිං.

කීඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො බලසමිං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං
ධයාඅනාසවං චෙතොච්චුතතිං පඤ්ඤවිචුතතිං දිට්ඨව ධමෙම සයං අභිඤ්ඤ
සච්ඡකඪා උපසමපජජ විහරති. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො බලසමිං.

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමපි සමනුපසසාමී යං එවං දුපපසභං
යථධීදං භික්ඛවෙ මාරබලං කුසලානං භික්ඛවෙ ධමොනං සමාදනභෙතු
ඵචමීදං පුඤ්ඤං පචධිඪිති.

ඉදම චොච භගවා, අකතමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

වකකවත්ඪසිභනාදසුඤ්ඤා නිට්ඨිතං තතියං.

1. පයමජකුමානං සිවු. (෦෦෧)
2. අබ්බාපජේජනං (සිවු. ෦෦෧)

මහණෙනි, මහණහුගේ වණියට කාරණ කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම සිල්වත් වේ ද, පාමොක් හැවුරුමෙන් හැවුරුණේ, ආචාර ගොවර දෙකින් යුක්ත වූයේ, අනුමාත්‍ර වරදෙහි ද බිය දක්නා සුලු වූයේ වෙසේ ද, සමාදන් කොට ගෙන සිකපදන්හි හික්මේ ද, මහණෙනි, මෙය මහණහුගේ වණියට කාරණ වේ.

මහණෙනි, මහණහුගේ සුවයට කාරණ කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ, තෙම කාමයන්ගෙන් වෙන් වූ ම, අකුසල් දහමුත්ගෙන් වෙන් ව ම, චිතර්ක සහිත, විචාර සහිත, විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිය හා සුවය හා ඇති, පළමු දහන ලැබ වෙසෙයි. චිතර්ක විචාරයන් සංහිදීමෙන් ... දෙවෙනි දහන ... තෙවෙනි දහන ... සිවුවන දහන ලැබ වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ වනාහි මහණහුගේ සුවයට කාරණ වෙයි.

මහණෙනි, මහණහුගේ භෝගයට කාරණ කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම මෙමත්‍රී සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිර ගෙන වෙසෙයි, එසේ දෙවෙනි දෙස, එසේ තෙවෙනි දෙස, එසේ සිවුවන දෙස, මෙසේ උඩ, යට, සරස, හැම තැන, සියලු ලොව මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ වෛර රහිත වූ ක්‍රොධරහිත වූ මෙමත්‍රී සහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කරුණා සහගත සිතින්... මුදිතා සහගත සිතින්... උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. එසේ දෙවෙනි දෙස, එසේ තෙවෙනි දෙස, එසේ සිවුවන දෙස, මෙපරිද්දෙන් උඩ, යට, සරස, හැම තැන, සියලු ලොව මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ වෛර රහිත වූ, ක්‍රොධ රහිත වූ උපෙක්ෂා සහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය මහණහුගේ භෝගයට කාරණ වෙයි.

මහණෙනි, මහණහුගේ බලයට කාරණ කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම ආසුචියන්ගේ විනාශයෙන් ආසුචි රහිත වූ එල සමාධිය ද එල ඥානය ද මේ අත්බවිහි ම තෙමේ ම වෙසෙයි නුවණින් දැන, පසක් කොට ලැබ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය වනාහි මහණහුගේ බලයට කාරණ වේ.

මහණෙනි, මාර බලය සේ දුක සේ මැඩැලියැ යුතු වූ අන් එක ද බලයක් මම් (නුවණැසින්) නො දකිමි. (එය ද මේ රහත් පල තෙම මැඩ ලයි.) මහණෙනි, මෙසේ කුශල ධර්මයන්ගේ සමාදාන හෙතෙයෙන් මේ (ලොවුතුරා) පින ද (රහත් පලය තෙක් ම) වැඩේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ආරාධිත සිතැති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය පිළිගත්හ.

තෙවෙනි චක්‍රවර්ති සිංහනාද සූත්‍රය නිමිසේ යැ.

4

අගගසැසැසුම

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිඟාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන වාසෙට්ඨභාරද්ධාරා භික්ඛුසු පරිවසනති¹. භික්ඛු-භාවං ආකඛිමානා. අප් ඛො හගවා සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොභිත්වා පාසාදපච්ඡායායං² අබ්භාකාසෙ වඩකමති. අද්දසා ඛො වාසෙට්ඨා හගවනං සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතං පාසාද ඔරොභිත්වා පාසාදපච්ඡායායං අබ්භාකාසෙ වඩකමනං. දිස්වාන භාරද්ධාරං ආමනෙකයි: “අයං ආවුසො භාරද්ධාර හගවා සායණිකසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොභිත්වා පාසාදපච්ඡායායං අබ්භාකාසෙ වඩකමති. ආයාමාවුසො භාරද්ධාර යෙන හගවා තෙනුපසඩකමිසසාම. අපෙචනාම ලභෙයාම හගවතො සනතිකා³ ධම්මං කපං සවණායා”ති. ‘එවමාවුසො’ති ඛො භාරද්ධාරො වාසෙට්ඨස පච්චෙසසායි. අප් ඛො වාසෙට්ඨභාරද්ධාරා යෙන හගවා තෙනුපසඩකමිසසු. උපසඩකමිත්වා හගවනං අභිවාදෙත්වා හගවනං වඩකමනං අනුචඩකමිසසු.

2. අප් ඛො හගවා වාසෙට්ඨා ආමනෙකයි: ‘තුමෙහ ධවත්ථ වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණජව්වා බ්‍රාහ්මණකුලීනා බ්‍රාහ්මණකුලා අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතා. කම්චි වො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණා න අකෙකාසනති න පරිභාසනති?ති.

“කගස නො හතෙක බ්‍රාහ්මණා අකෙකාසනති පරිභාසනති අකාරුපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා”ති.

“යථා කපං පන වො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණා අකෙකාසනති පරිභාසනති අකාරුපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා?ති”.

1. පරිවසති - සිවු.
 2. පාසාදපච්ඡායායං--කමි.
 3. සම්මුඛා-භ්‍යා කමි.

අගභාෂා සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසනලදී:

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර නිසා මිභාර-
 මාතුපාසාද නම් වූ පූර්වාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වාශිෂ්ඨ
 භාරද්වාජ යන භෙරණ දෙනම හික්කුභාවය (උපසපුව) පතන්තාහු හික්සුන්
 කෙරෙහි පිරිවෙසෙක්, එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි පල-
 සමවතින් නැගී සිටියේක්. පහයෙන් බැස, පහය ඉදිරියෙහි සෙවණෙහි
 එළිමහනෙහි සක්මන් කරන සේක. වාශිෂ්ඨ භෙරණ තෙම, සවස් වේලෙහි-
 පලසමවතින් නැගී සිට පහයෙන් බැස, පහය ඉදිරියෙහි සෙවණැ එළිමහ-
 නෙහි සක්මන් කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිටී. දක භාරවාජ භෙරණහු
 බණවා, ‘ඇවැත්නි, භාරවාජයෙනි, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලේ
 පලසමවතින් නැගී සිට පහයෙන් බැස, පහය ඉදිරියෙහි සෙවණැ එළිමහ-
 නෙහි සක්මන් කරන සේක. ඇවැත්නි, භාරවාජයෙනි, එමු. භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේ කරා එළැඹෙන්නමු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් ධර්ම කථාවක්
 අසන්නට ලබන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ’යි කී ය. ‘එසේ ය, ඇවැත්නි’යි
 කියා ම භාරද්වාජ තෙම වාශිෂ්ඨයාට පිළිවදන් දුන. ඉක්බිති වාශිෂ්ඨ
 භාරද්වාජ දෙනම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා ගියහ. ගොස් ඔබ වැද,
 සක්මන් කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුව සක්මන් කළහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාශිෂ්ඨයා බණවා, ‘වාශිෂ්ඨයෙනි,
 තෙපි වූ කලී බ්‍රාහ්මණජාතික වූ බ්‍රාහ්මණයන් අතුරෙහි කුලසම්පන්න වූ
 බ්‍රාහ්මණ කුලය හැර ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වන්නෝ වහු. කිමෙක් ද
 වාශිෂ්ඨයෙනි, නොපට බ්‍රාහ්මණයෝ ආත්‍රොශ නො කෙරෙත් ද? පරිභව
 නො කෙරෙත් ද?’යි අසා වදළ සේක.

‘වහන්ස, එකාන්තයෙන් ම බ්‍රාහ්මණයෝ අපරිපූණී නො වූ (අතරැ
 නොනැවැත්) පරිපූණීවූ (නිරතුරු වූ) තමනට හුරු වූ පරිභව වචනයෙන්
 අපට ආත්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්’ යැ යි භේ කී ය.

‘වාශිෂ්ඨයෙනි, අපරිපූණී නොවූ පරිපූණී ම වූ තමනට හුරු වූ පරිභව
 වචනයෙන් කෙසේ නම් නොපට බ්‍රාහ්මණයෝ ආත්‍රොශ පරිභව කෙරෙත්
 ද?’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවන් සේක.

බ්‍රාහ්මණො හතෙන ඵවමාහංසු: “බ්‍රාහ්මණො”ව සෙට්ඨො වෛණණො භීනා අඤ්ඤා වණණො බ්‍රාහ්මණො”ව සුකෙකා වෛණණො, කණ්ඨා අඤ්ඤා වණණො¹. බ්‍රාහ්මණො”ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මණො ව බ්‍රහ්මුනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මජා බ්‍රහ්මනිමමීතා බ්‍රහ්මදයාද. තෙ තුමෙහ සෙට්ඨො වණණො භීනා භීනමස්ථ වණණො අජ්ඣුපගතා, යදිදං මුණ්ඛකෙ සමණකෙ ඉබෙහ කණ්ඨ ඛන්ධුපාදපච්ච. තයිදං න සාධු, තයිදං නපචරීරුපං, යං තුමෙහ සෙට්ඨො වණණො භීනා භීනමස්ථ වණණො අජ්ඣුපගතා, යදිදං මුණ්ඛකෙ සමණකෙ ඉබෙහ කණ්ඨ ඛන්ධුපාද-පච්ච”ති. ඵවං ඛො නො හතෙන බ්‍රාහ්මණො අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති අකතරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා”ති.

“තග්ග චො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණො පොරාණං අසරන්තා ඵවමාහංසු: බ්‍රාහ්මණො”ව සෙට්ඨො වෛණණො, භීනා අඤ්ඤා වණණො, බ්‍රාහ්මණො ව සුකෙකා වෛණණො, කණ්ඨා අඤ්ඤා වණණො, බ්‍රාහ්මණො”ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණො, බ්‍රාහ්මණො”ව බ්‍රහ්මුනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රාහ්මජා බ්‍රහ්මනිමමීතා බ්‍රහ්මදයාද”ති. දිසන්ති ඛො පන වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණියො උතුනියො’පි ගබ්භිනියො’පි විජායමානා’පි පායමානා’පි. තෙ ව බ්‍රාහ්මණො යොනිජා’ව සමානා ඵවමාහංසු. බ්‍රාහ්ම-ණො”ව සෙට්ඨො වෛණණො -පෙ- පුත්තා ඔරසා -පෙ- බ්‍රහ්මදයාද”ති. තෙ ව බ්‍රහ්මානඤ්ඤව අබ්භාවිසබ්බන්ති මුසා ව භාසන්ති බහුඤ්ඤ අපුඤ්ඤං පසවන්ති.

වාතුචණ්ණසුද්ධි

3. වත්තාරො’ මෙ වාසෙට්ඨ වණණො, ඛන්තියා බ්‍රාහ්මණො චෙසා සුඤ්ඤං. ඛන්තියො’පි ඛො වාසෙට්ඨා ඉධෙකච්චො පාණාතිපාති භොති අදිනනාදධි කාමෙසු මිච්ඡාවාරි මුසාවාදි පිසුණුවාවො ඵරුසවාවො සමථපලාපි අභිජ්ඣාලාබ්‍යාපනතවිකෙතා මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨ යෙ’ මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලසංඛාතා සාවජ්ජා සාවජ්ජසංඛාතා අසෙවිතඛො අසෙවිතඛසංඛාතා න අලමරියා න අලමරියසංඛාතා, කණ්ඨා කණ්ඨවිපාකා විඤ්ඤාගර්භිතා, ඛන්තියෙ පි තෙ ඉධෙකච්චෙ සන්දිසසන්ති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨ -පෙ- චෙසො පි ඛො වාසෙට්ඨ -පෙ- සුඤ්ඤ පි ඛො වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චො පාණාතිපාති භොති අදිනනාදධි -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨ යෙ’ මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසල-සංඛාතා -පෙ- කණ්ඨා කණ්ඨවිපාකා විඤ්ඤාගර්භිතා, සුඤ්ඤ පි තෙ ඉධෙකච්චෙ සන්දිසසන්ති.

1. කණ්ඨා අඤ්ඤා වණණො-PTS.

“වහන්ස, ‘බ්‍රාහ්මණ වණිය ම ශ්‍රේෂ්ඨ ය, අන්‍ය වණියෝ පහත් හ. බ්‍රාහ්මණවංශය ම ඉක්ලවණිය ය, ඉතිරි තුන් වංශයෝ ම කෘෂ්ණවණිය හ. බ්‍රාහ්මණයෝ ම ඉඩ වෙත්. බ්‍රාහ්මණ නොවුවෝ ඉඩ නොවෙත්. බ්‍රාහ්මණයෝ ම බඹහුගේ මුඛින් බිහි වූ, බඹහු ගෙන් උපන්, බඹහු විසින් මවන ලද, (වේද-වේදධිතාදී) බඹහුගේ දැවැද්දට උරුම කරූ වූ, බඹහු ගේ ඖරස පුත්‍රයෝ ය. ඒ තෙපි ශ්‍රේෂ්ඨ වණිය හැරැදීම, ගැහැවි වූ කලු වූ මාරපාක්ෂික වූ, බඹහුගේ පයින් උපන් මුඩු මහණුන් වූ හීන වණියකට බටුවෝ වහු. ශ්‍රේෂ්ඨ වණිය හැරැලා ගැහැවි වූ කලු වූ මාරපාක්ෂික වූ බඹහුගේ පයින් උපන් මුඩුමහණුන් වූ හීන වණියකට පැමිණියහු ය යන යමෙක් ඇද්ද, එය නො මැනවි, එය නො සුදුසු යැ’ යි, වහන්ස, මෙසේ අපරිපූර්ණ නො වූ, පරිපූර්ණ ම වූ, තමනට හුරුවූ ගැරහුම් බසින් අපට ආත්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්” යැ යි වාග්‍රිෂ්ඨය තෙම කී ය.

‘වාග්‍රිෂ්ඨයෙනි, බ්‍රාහ්මණයෝ එකාන්තයෙන් ම පුරාණ කරාව (ලෝකෝත්පත්තිවර්ගවංශය) සිහි නො කරන්නාහු, ‘බ්‍රාහ්මණයෝ ම ශ්‍රේෂ්ඨ වණිය ය, අන් වණියෝ හීනයහ, බ්‍රාහ්මණයෝ ම ඉක්ල වණිය ය, අන්‍ය වණියෝ කෘෂ්ණයහ අබ්‍රාහ්මණයෝ නො ව බ්‍රාහ්මණයෝ ම ඉඩ වෙත්, බ්‍රාහ්මණයෝ ම බ්‍රාහ්මයාගේ මුඛයෙන් බිහි වූ, බ්‍රාහ්මයාගෙන් උපන් බ්‍රාහ්මයා විසින් මවන ලද, බ්‍රාහ්මයාගේ දයාද වූ, බ්‍රාහ්මයාගේ ඖරස පුත්‍රයෝ’ යි කියත්. වාග්‍රිෂ්ඨයෙනි, බ්‍රාහ්මණයන් ගේ ඔසප් වූ ද, ගැබිනි වූ ද, වදන්නාවූ ද, (දරුවනට) කිරි පොවන්නාවූ ද බැමිණියෝ දක්නා ලැබෙත්. ඒ බමුණෝ යෝනියෙන් උපන්නෝ වන්නාහු බ්‍රාහ්මණවණිය ම ශ්‍රේෂ්ඨ ය... බ්‍රාහ්මයෝ ම බ්‍රාහ්මයාගේ දයාද වූ බ්‍රාහ්මයාගේ ඖරසපුත්‍රයෝ යැ යි මෙසේ කියත්. එසේ කියන්නාහු බ්‍රාහ්මයාට ම නිත්‍ය කෙරෙත්, මුසවා තෙපලත්, බොහෝ අකුසල් ද රැස් කෙරෙත්.

3. වාග්‍රිෂ්ඨයෙනි, ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණ වෛශ්‍ය ඉන්ද්‍රිය යි මේ වණි සතරෙකි. වාග්‍රිෂ්ඨයෙනි, මෙහි එක්තරා ක්ෂත්‍රියයෙක් ද පණ්ඩා කරන සුලු වෙයි නොදුන් දැ ගන්නා සුලු වෙයි. කාමයන්හි වරදවා හැසිරෙන සුලු වෙයි. මුසවා බණන සුලු වෙයි. පෙහෙසුන් තෙප්ලන සුලු වෙයි. පරොස් බස් කියන සුලු වෙයි. සම්ඵලාප දෙඩන සුලු වෙයි. අභිධ්‍යා බහුල වෙයි. ව්‍යාපාදයට පැමිණි සිතැත්තේ වෙයි. මිසදිට ගත්තෙක් වෙයි. වාග්‍රිෂ්ඨයෙනි, මෙසේ අකුසල් යැයි කියන ලද, අකුසල් ම වූ, වරද සහිත යැ යි කියන ලද, වරද සහිත ම වූ, නොසෙවියැ යුතු යැ යි කියන ලද, නොසෙවියැයුතු ම වූ, ආර්යභාවයට නොපොහොසත් යැ යි කියන ලද, ආර්යභාවය සිදු කිරීමෙහි නො පොහොසත් ම වූ, කෘෂ්ණවිපාක ඇති, කෘෂ්ණම වූ, නුවණැත්තන් විසින් ගරහන ලද, යම් පාප ධර්ම කෙතෙක් වෙත් ද, ඒ ඇතැම් ලාමක ධර්මයෝ මෙහි ක්ෂත්‍රියයා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්, ... බ්‍රාහ්මණයා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්. වෛශ්‍යයා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්... ඉන්ද්‍රියා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්.

බ්හත්තියො පි ඛො වාසෙට්ඨා ඉධෙකවෙවා පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති. අදීඝකාදනා පටිච්චරතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතො, මුසාවාද පටිච්චරතො, පිසුනාය වාචාය පටිච්චරතො, එරුසාය වාචාය පටිච්චරතො, සමච්ඡලාපා පටිච්චරතො, අනභිජ්ඣාලු අධ්‍යාපනනවිසේනා සමමාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා යෙ' මෙ ධම්මා කුසලා කුසලසංඛාතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසංඛාතා සෙච්ඡධ්වා සෙච්ඡධ්වසංඛාතා අලමරියා අලමරිය-සංඛාතා සුක්කා සුක්කච්චාකා විඤ්ඤපපසථා, බ්හත්තියො පි තෙ වාසෙට්ඨා ඉධෙකවෙව සජ්ජසන්ති.

බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- වෙසො පි ඛො වාසෙට්ඨා-පෙ- සුඤ්ඤ පි ඛො වාසෙට්ඨා ඉධෙකවෙවා පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති -පෙ- අනභිජ්ඣාලු අධ්‍යාපනනවිසේනා සමමාදිට්ඨි. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා යෙ'මෙ ධම්මා කුසලා කුසලසංඛාතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසංඛාතා සෙච්ඡධ්වා සෙච්ඡධ්වසංඛාතා අලමරියා අලමරියසංඛාතා සුක්කා සුක්කච්චාකා විඤ්ඤපපසථා,¹ සුඤ්ඤපි තෙ ඉධෙකවෙව සජ්ජසන්ති.

ඉමෙසු ඛො වාසෙට්ඨා චතුසු වජ්ජණසු එවං උභයවොකීච්ඡණසු වක්ඛමානෙසු කණ්ණසුකෙකසු ධම්මෙසු විඤ්ඤගරභිතෙසු වෙව විඤ්ඤප-සංසෝසු ව. යදෙථ බ්‍රාහ්මණා එවමාභංසු; බ්‍රාහ්මණො'ව සෙට්ඨා වච්ඡණා භීතා අඤ්ඤා වච්ඡණා. බ්‍රාහ්මණො'ව සුකෙකා වච්ඡණා කණ්ණා අඤ්ඤා වච්ඡණා, බ්‍රාහ්මණො'ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණො'ව බ්‍රහ්මිනො සුක්කා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මඡ බ්‍රහ්මනිම්මිතා බ්‍රහ්මදයාද්'ති, තං තෙසං විඤ්ඤා නානුජානන්ති. තං කිසස හෙතු? ඉමෙසං හි වාසෙට්ඨා චතුතං වච්ඡණානං යො හොති භික්ඛු අරභං ඛිණ්ණසවො වුසිතවා කතකරණියො ඕභිතභාරො අනුප්පත්තසදෙසො පරිකඛිණ්ණවසංයොජනො සමමදඤ්ඤවිටුතො, සො නෙසං² අඟ්ගමසංඛායති. ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙතසම්-දිට්ඨ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව³.

1. විඤ්ඤපපසථා (හා)
2. තෙසං. ඞ්ඤ
3. අභිසම්පරායඤ්ඤ. (මඤ්ඤ ඞ්ඤ)

වාගිෂ්ඨයෙනි, මෙහි ඇතැම් ක්ෂත්‍රියයෙක් ද පණ්ඩායෙන් වැළැක්කේ වෙයි. අයිනාදනින් වැළැක්කේ වෙයි, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කේ වෙයි, මුසවායෙන් වැළැක්කේ වෙයි, පෙහෙසුන් තෙජලෙන් වැළැක්කේ වෙයි, පරොස් බසින් වැළැක්කේ වෙයි, සම්ඵප්පලාපයෙන් වැළැක්කේ වෙයි, අභිධ්‍යා නැත්තේ වෙයි, ව්‍යාපාදසහිත සිත් නැත්තේ වෙයි, සම්දිට්ඨ ගත්තේ වෙයි. වාගිෂ්ඨයෙනි, මෙසේ කුසල යැ යි කියන ලද කුසල් ම වූ, වරද රහිත යැ යි කියන ලද, වරද රහිත ම වූ, සෙව්ගැ යුතු යැ යි කියන ලද සෙව්ගැ යුතු ම වූ, ආර්යභාවය සිදු කිරීමෙහි පොහොසත් යැ යි කියන ලද, ආර්යභාවය සිදු කිරීමෙහි පොහොසත් ම වූ ඉක්ලව්පාක ඇති, ඉක්ල ම වූ, නුවණැත්තන් විසින් පසස්නා ලද යම් ධම් කෙනෙක් වෙත් ද, ඒ ඇතැම් දහම්හු මෙහි ක්ෂත්‍රියයා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්.

වාගිෂ්ඨයෙනි, මෙහි බ්‍රාහ්මණයා ද... වෛශ්‍යයා ද... ශුද්‍රයාද පණ්ඩායෙන් වැළැක්කේ වෙයි, අයිනාදනින් වැළැක්කේ වෙයි. කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්කේ වෙයි, මුසවායෙන් වැළැක්කේ වෙයි, පෙහෙසුන් තෙජලෙන් වැළැක්කේ වෙයි, පරොස් බසින් වැළැක්කේ වෙයි, සම්ඵප්පලාපයෙන් වැළැක්කේ වෙයි, අභිධ්‍යා නැත්තේ වෙයි, ව්‍යාපාද, සහිත සිත් නැත්තේ වෙයි, සම්දිට්ඨ ගත්තේ වෙයි. වාගිෂ්ඨයෙනි, මෙසේ කුසල් යැ යි කියන ලද, කුසල් ම වූ, වරද රහිත යැ යි කියන ලද වරද රහිත ම වූ, සෙව්ගැ යුතු යැ යි කියන ලද සෙව්ගැ යුතු ම වූ, ආර්යභාවය සිදු කිරීමෙහි පොහොසත් යැ යි කියන ලද, ආර්යභාවය සිදු කිරීමෙහි පොහොසත් ම වූ, ඉක්ලව්පාක ඇති, ඉක්ල ම වූ, නුවණැත්තන් විසින් පසස්නා ලද යම් ධම් කෙනෙක් වෙත් ද, ඒ ඇතැම් දහම්හු මෙහි බ්‍රාහ්මණයා කෙරෙහි ද, ... වෛශ්‍යයා කෙරෙහි ද ශුද්‍රයා කෙරෙහි ද දක්නා ලැබෙත්.

වාගිෂ්ඨයෙනි, මේ සතර වණ්‍යන් මෙසේ නුවණැත්තන් විසින් ගරහන ලද දහම්හි ද නුවණැත්තන් විසින් පසස්නා ලද දහම්හි ද, කෘෂ්ණ ධම්යන්හි ද ඉක්ලධම්යන් හි ද යි මෙසේ කුසලාකුසල යන විවිධ ධම්යන්ගෙන් ම මිශ්‍ර වී පවත්නා කල්හි, බ්‍රාහ්මණවණ්‍ය ම ශ්‍රේෂ්ඨ යැ යි ඉතර වණ්‍යයෝ භීතහ යි, බ්‍රාහ්මණවණ්‍ය ම සුදු යැ යි, සෙසු වණ්‍යයෝ කලු හ යි, බ්‍රාහ්මණයෝ ම ඉඩ වෙත් යැ යි බ්‍රාහ්මණ නොවුවෝ ඉඩ නො වෙත් යැ යි, බ්‍රාහ්මණයෝ ම බ්‍රහ්මයාගෙන් උපන්, බ්‍රහ්මයා විසින් මවන ලද, බ්‍රහ්මදයාද වූ, බ්‍රහ්මයාගේ මුඛින් උපන් ඔරස සුත්‍රයෝ හ යි යම් වචනයක් කියත් ද, ඔවුන්ගේ ඒ වචනය නුවණැත්තෝ නො අනුදනිත්. ඒ කවර හෙයින්? යත්: වාගිෂ්ඨයෙනි, මේ සතර වණ්‍ය අතුරෙන් කවරකට අයත් වුව ද යම් මහණෙක් රහත් ද, ක්ෂිණාසුව ද, වූසු මහ බඹසර ඇත්තේ ද, කොට නිම් කටයුතු ඇත්තේ ද, පැමිණි ස්චාර්ථය (රහත් බව) ඇත්තේ ද, හැම ලෙසින් නැසු හවිඤ්ඤා ඇත්තේ ද, මොනොවට දන මිදුණේ ද, හෙ තෙමේ ඒ හැම දෙනා අතුරෙහි අග්‍ර යැ යි කියනු ලැබේ. ඒ ද අධම්යෙන් නොව ධම්යෙන් ම ය. වාගිෂ්ඨයෙනි, ධම්ය ම සත්මුඵයෙහි මෙ ලොවහි ද පරලොවහි ද ශ්‍රේෂ්ඨ ය. එහෙයින්.

4. තදමීනාපෙතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ධම්මොච සෙට්ඨා ජනෙතස්මිං දිට්ඨො වෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව. ඡානාති ඛො පන වාසෙට්ඨා රාජා පසෙනදී කොසලො “සමණො ගොතමො අනුක්තරො සක්කාකුලා පඛඛජිතො”ති. සක්කා ඛො පන වාසෙට්ඨා රඤ්ඤ පසෙනදිනො කොසලස්ස අනන්තරා අනුයුක්තා භවන්ති. කරොන්ති ඛො වාසෙට්ඨා සක්කා රඤ්ඤ පසෙනදිමිති කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා යං කරොන්ති සක්කා රඤ්ඤ පසෙනදිමිති කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං, කරොති තං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. නත්තු² ‘සුජාතො සමණො ගොතමො, දුජාතො’භමස්මී, ඛලවා සමණො ගොතමො දුඛඛලො’භමස්මී, පාසාදිකො සමණො ගොතමො දුඛඛලො’භමස්මී, මහෙසකෙඛා සමණො ගොතමො, අපෙසකෙඛා’භමස්මී’ති. අථ ඛො නං ධම්මං යෙච සක්කරොත්තො ධම්මං ගරුකරොත්තො ධම්මං මානෙත්තො ධම්මං පුජෙත්තො ධම්මං අපවායමානො ඵචං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං කරොති අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤලිකමමං සාමීචිකමමං. ඉමීනා’පි ඛො ඵතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ධම්මොච සෙට්ඨා ජනෙතස්මිං දිට්ඨො වෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව. තුමෙත ඛච්ඤ වාසෙට්ඨා නානාජච්චා නානානාමා නානාගොඤ්ඤා නානාකුලා අගාරස්මා අනගාරියං පඛඛජිතා. ‘කෙ තුමෙත?’ති පුට්ඨා සමානා, ‘සමණා සක්කාපුත්තිසමිතා’ති පටිජානාථ. යස්ස ඛො පනස්ස වාසෙට්ඨා තථාගතෙ සඤ්ඤා නිවිට්ඨා මූලජානා පතිට්ඨිකා දල්භා අසංභාරියා⁴ සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං, තස්සෙතං කල්ලං වචනාය: භගවතො’මපි පුට්ඨො ඔරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජො ධම්මනිමිතො ධම්මදයාදෙ’ති. තං කීස්ස හෙතු? තථාගතස්ස හෙතං වාසෙට්ඨා අධිච්චනං ධම්මකායො ඉති පි, බ්‍රහ්මකායො ඉති පි, ධම්මභූතො ඉති පි, බ්‍රහ්මභූතො ඉති පි.

1. අභිසම්පරාය-ච (මජ්ඣ. ඔවු)
 2. නනං. මජ්ඣ.
 3. දුජාතො. සා
 4. අසංභාරිකා PTS

4. වාශිෂ්ඨයෙනි, මෙ ලොව්හි ද, පර ලොව්හි ද ජන මුළුයෙහි ධර්මය ම ශ්‍රේෂ්ඨ වන නියා මේ කරුණින් ද දත යුතු. වාශිෂ්ඨයෙනි, 'මහණ ගෝසුම් ශාක්‍යකුලයෙන් නික්මැ පැවිදි වූ නිරුත්තර කෙනෙකු' යි පසේනදී කොසොල් රජ දනී. වාශිෂ්ඨයෙනි, ශාක්‍යයෝ වනාහි පසේනදී කොසොල් රජුහට අතරක් නැති (කුලවශයෙන් සමාන වූ) ඔහු අනුව යන්නෝ වෙත්. වාශිෂ්ඨයෙනි, ශාක්‍යයෝ පසේනදී කොසොල් රජු කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම ද වැදීම ද දැක නැගීසිටීම ද ඇදිලිබැදීම ද (දැක මගින් ඉවත් වීම ආදී) වත් දැක්වීම ද කෙරෙත්. වාශිෂ්ඨයෙනි, මෙසේ ශාක්‍යයෝ පසේනදී කොසොල් රජු කෙරෙහි ආදරය ද වැදීම ද දැක නැගී සිටීම ද ඇදිලිබැදීමද වත් දැක්වීම ද යන යමක් කෙරෙත් ද, පසේනදී කොසොල් රජු තෙම තර්කාගතයන් කෙරෙහි ඒ ආදර දැක්වීම ද වැදීම ද දැක අස්නෙන් නැගීසිටීම ද ඇදිලි බැදීම ද වත් දැක්වීම ද යන සියල්ල කෙරෙයි. 'මහණ ගෝසුම් සුජාත ය, මම දුර්ජාතයෙමි' යි කියා හෝ 'මහණ ගෝසුම් බලවත් ය, මම දුබලිමි' යි කියා හෝ 'මහණ ගෝසුම් දැකුම් කලු ය, මම දැකුම් කලු නො වෙමි' යි කියා හෝ 'මහණගෝසුම් මහායශක්ක ය, මම අල්ප-යශක්ක වෙමි' යි කියා හෝ හෙ තෙමේ එසේ නො කෙරෙයි. වැලි ධර්මයට ම සත්කාර කරනුයේ, ධර්මයට ම ගෞරව කරනුයේ, ධර්මයට ම බුහුමන් කරනුයේ, ධර්මය ම පුදනුයේ, ධර්මයට ම යටත් පැවැතුම් දක්වනුයේ, මෙසේ පසේනදී කොසොල් රජු තෙම තර්කාගතයන් කෙරෙහි ආදර දැක්වීම ද වැදීම ද දැක හුනස්නෙන් නැගී සිටීම ද ඇදිලිබැදීම ද වත් දැක්වීම ද යන මෙ හැම කෙරෙයි. වාශිෂ්ඨයෙනි, මේ කරුණින් 'මේ ජන මුළුයෙහි දිට්‍රදුම්යෙහි ද පරලොව්හි ද ධර්මය ම උතුම් වන නියා දත යුතු. වාශිෂ්ඨයෙනි, තෙපි වූ කලි නානා ජාතියට අයත් වන්නාහු නානා ගෝත්‍රයට අයත් වන්නාහු, නානා කුලයට අයත් වන්නාහු ගිහිගෙන් නික්මැ සන්නා පැවිදි වූහු ය. 'තෙපි කවුරු ද?' යි විචාරනු ලද්දහු ම 'අපි ශාක්‍යපුත්‍රීය ශ්‍රමණයම්හ' යි පිළින කරවූ. වාශිෂ්ඨයෙනි, තර්කාගතයන් කෙරෙහි යමකු ගේ සැදහැව නොසැලි පිහිටියේද මුල්බැස ගෙන සිටියේද දැඩි වූයේද එය මහණකු හෝ බමුණකු හෝ දෙවියකු හෝ මරකු හෝ බඹකු හෝ ලොවැ කිසි ද කෙනකු විසින් සෙලැවියැ හැකි නො වේ නම්, ඒ ආර්යශ්‍රාවකයා විසින් 'මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මුවින් උපන් ධර්මයෙන් උපන් ධර්මයෙන් නිර්මිත වූ ධර්මයට දයාද වූ ඖරස (ලෙහිද) පුත් වෙමි' යි ඔහු විසින් මේ වචනය කියනු සුදුසු ය. ඒ කවර හෙයින් ද? යත්: වාශිෂ්ඨයෙනි, ධර්මකාය යනු ද බ්‍රහ්මකාය යනු ද ධර්මභූත යනු ද බ්‍රහ්මභූත යනු දැ යි මෙ හැම තර්කාගතයනට නම් ය. එ හෙයින්.

5. හොති ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො සංවට්ඨති. සංවට්ඨමානො ලොකො යෙභුයොන සත්ථා ආභසසරසංවත්තනිකා භොනති. තෙ තඤ්ච භොනති මනොමයා පිතිභක්ඛා සයම්පභා අත්තලික්ඛවරා සුභට්ඨාසිනො වීරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨන්ති. හොති ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන අයං ලොකො විවට්ඨති. විවට්ඨමානො ලොකො යෙභුයොන සත්ථා ආභසසරකායා වච්චා ඉඤ්ඤානං ආභවිජන්ති. තෙ'ධ භොනති මනොමයා පිතිභක්ඛා සයම්පභා අත්තලික්ඛවරා සුභට්ඨාසිනො, වීරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨන්ති.

රසපට්ඨිපාකුභාවො

6. එකොදකීභුතං ඛො පන වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන හොති අක්ඛකාරො අන්ධකාරතිමිසා. න වන්දිමසුරියා පඤ්ඤායන්ති, න නක්ඛභ්භානි තාරකරූපානි පඤ්ඤායන්ති, න රත්තින්ද්‍රියා පඤ්ඤායන්ති, න මාසඤ්ඤාමාසා¹ පඤ්ඤායන්ති, න උතුසංවච්චරා පඤ්ඤායන්ති, න ඉන්ද්‍රියමා² පඤ්ඤායන්ති. සත්ථා සත්ථානෙව සඛ්ඛං ගච්චන්ති. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්ථානං කදච්චි කරහච්චි දීඝඤ්ඤ අඤ්ඤානො අවචයෙන රසා පට්ඨි උදකස්මිං සමතානි³ සෙයාරාපි නාම පයසො⁴ තත්තස්ස⁵ නිබ්බායමානස්ස උපරි සන්තානකං භොති, එව මෙව ඛො සා පාකුරභොසි. සා අභොසි වණ්ණසම්පන්නා ගන්ධසම්පන්නා රසසම්පන්නා. සෙයාරාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නච්චිතං, එවංවණ්ණං අභොසි, සෙයාරාපි නාම බුද්ධං⁶ අනෙළකං⁷ එවමස්සාද අභොසි.

අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤාතරො සතෙතා ලොලජාතිකො, 'අමෙභා කිමෙවිදං හවිසසති'ති රසං පට්ඨිං අභිතුලියා සාසි. තස්ස රසං පට්ඨිං අභිතුලියා සායතො අච්චාදෙසි, තණ්හා වසං ඕකකම්. අඤ්ඤා'පි ඛො වාසෙට්ඨා සත්ථා තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානා රසං පට්ඨිං අභිතුලියා සාසිංසු. නෙසං රසං පට්ඨිං අභිතුලියා සායතං අච්චාදෙසි, තණ්හා ව තෙසං ඕකකම්.

1. මාසඤ්ඤාමාසා - මජ්ඣ.	5. තත්තස්ස (සිවු)
2. න ඉන්ද්‍රියමා. සා.	6. බුද්ධං මවු-කම, බුද්ධං මවු-මජ්ඣ.
3. සමතනි-මජ්ඣ, සමතනානි. සා.	7. අනෙළක--PTS.
4. පායාසො (සි.)	8. පස්ස. සා.

5. වාග්‍යේයෙනි, දික් කලක් ඇවෑමෙන් කිසි යම් සමයෙක මෙ ලොව වැනැසෙන්නේ ද, එසේ වූ කාලයෙක් වෙයි. එසේ ලොව නැසෙන කල්හි සතියෝ බෙහෙවින් අභස්සර බබලොවැ උපන්නාහු වෙති. ඔහු එහි ධානවිත්තබලයෙන් උපන්නෝ වෙති, ප්‍රීතිය ම ආහාර කොටැත්තාහු වෙති, තුටු ම (සිය සිරුරු පෙබෙන් බබලන්නාහු වෙති.) අහසින් යන්නාහු වෙති. සිත්කලු වස්ත්‍රාභරණ හැඳ පැලැඳ සිටින්නාහු වෙති. එහි ඔහු ඉතා බොහෝ කලක් සිටිත්. වාග්‍යේයෙනි, දික් කලක් ඇවෑමෙන් කිසි සමයෙක මෙ ලොව හටගන්නේ ද, එසේ වූ කාලයෙක් වෙයි. ඒ ලොව හට ගන්නා සමයෙහි බෙහෙවින් සත්හු ආභස්සර බ්‍රහ්මනිකායයෙන් හැට මෙ මිනිසන් බවට පැමිණෙත්. ඔහු මෙහි ධාන සිතින් උපන්නාහු, ප්‍රීතිය ම ආහාර කොටැත්තාහු, සිය සිරුරු පෙබෙන් බබලන්නාහු, අහසින් යන්නාහු, සිත්කලු වස්ත්‍රාභරණ ඇති වැ සිටින්නාහු ඉතා බොහෝ කලක් එසේ සිටිත්.

වාග්‍යේයෙනි එ සමයෙහි සියලු සක්වල එක් මැ දිය කදෙක් වැ සිටියි. අඳුරෙක් මහ ගනඳුරෙන් ම වෙයි. සඳු හිරුහු නො පැනෙත්, නකත්හු තරුහු නො පැනෙත්. රෑ දවල්හු නො පැනෙත්, මාස පක්ෂයෝ නො පැනෙත්. සෘතු සංවත්සරයෝ නො පැනෙත්. ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ නො පැනෙත්. සතියෝ සතියෝ යැ යි ම ව්‍යවහාරයට පැමිණෙත්. වාග්‍යේයෙනි, ඉක්බිති යම්සේ ක්‍රීඩානාමි හුණු කිරි මත්තෙහි යොදයෙක් වෙ ද, එසේ ම රස පොළොව ඒ දිය මතුයෙහි සිසාරා පැතිරගෙන පහළ විය. එය වණ් සම්පන්න ද ගන්ධ සම්පන්න ද රස සම්පන්න ද විය. මනාකොට නිපැයුණු ගිතෙලෙක් හෝ වෙඩුරෙක් යම්බඳු වෙ ද, ඒ රස පොළොව එබඳු පැහැ ඇත්තේ ද විය. නිදෙස් වූ (පිළවුන් නැති) දඩුවැල්බෑ මිවදයෙක් යම් බඳු වෙ ද, ඒ රස පොළොවෙ රසය ද එබඳු විය.

වාග්‍යේයෙනි, එක්තරා ලෝල ස්වභාවය ඇති සතියෙක් හටත්ති, මේ කුමක් විය යුතු ද?'යි රස පොළොව මදක් ඇඟිල්ලෙන් ගෙන දිවූ ගැයේ ය. රස පොළොව ඇඟිල්ලෙන් මදක් ගෙන දිවූ ගැ ඔහුට එය ප්‍රිය විය. එහි තෘෂ්ණාව ද ඔහු සිතට බැස ගත.

චන්දිමසුරියාදිපාතුභාෂාවො

අථ ඛො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවීං හතෙඤ්ඤි ආලුප්පකාරකං උපකකම්භු පරිභුඤ්ඤිතුං. යතො ඛො තෙ¹ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවීං හතෙඤ්ඤි ආලුප්පකාරකං උපකකම්භු පරිභුඤ්ඤිතුං. අථ ඛො තෙසං වාසෙච්චා සත්තානං සයම්පභා අනතරධායි. සයම්පභාය අනතරභිකාය චන්දිමසුරියා පාතුරභෙසුං. චන්දිමසුරියෙසු පාතුභුතෙසු, නකඛකතානී කාරකරුපානී පාතුරභෙසුං, රතනීච්චා පඤ්ඤායිංසු. රතනීච්චෙසු පඤ්ඤායමානෙසු, මාසඤ්චමාසා පඤ්ඤායිංසු. මාසඤ්චමාසෙසු පඤ්ඤාය-මානෙසු උතුසංචච්චරා පඤ්ඤායිංසු. එත්තාවතා ඛො වාසෙච්චා අයං ලොකො පුන විච්චෙච්චා භොති.

7. අථ ඛො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවීං පරිභුඤ්ඤානතා තම්හසඛා² කද්දුභාරා විරං දීඝමඤ්චානං අච්චංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙච්චා සත්තා රසං පඨවීං පරිභුඤ්ඤානතා තම්හසඛා කද්දුභාරා විරං දීඝමඤ්චානං අච්චංසු, කථා කථා තෙසං වාසෙච්චා සත්තානං රසං පඨවීං පරිභුඤ්ඤානතානං ඛිරතතඤ්ඤච කායසම්. ඔකකම්භු, ච ඡුඡුචෙච්ච ඡුඡුඡුතා³ ච පඤ්ඤායිංසු. එකිදං සත්තා ච ඡුඡුචෙතො භොතනී, එකිදං සත්තා දුඛච ඡුඡුඡු. තස්ම යෙ තෙ සත්තා ච ඡුඡුචෙතො, තෙ දුඛච ඡුඡුඡු සතො අනීමඤ්ඤානනී. 'මයමෙතෙහි ච ඡුඡුචෙතතතරා, අමෙහමෙතෙ දුඛච ඡුඡුඡුතරා'නී. තෙසං ච ඡුඡුඡුනීමානපච්චයා මානානීමානච්චානං රසං පඨවී අනතරධායි. රසාය පඨවීයා අනතරභිකාය සන්ධිපතිංසු, සන්ධිපතිචා අනුඤ්චනීංසු අභොරසං අභොරසනනී. කදෙකරභි පි මනුසො කීඤ්චිදෙච සුරසං⁴ ලභිචා එච්චමානංසු අභොරසං අභොරසනනී. කදෙච්ච පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අකඛරං අනුසරනනී නතෙච්චසා අස්මං ආචානනනී.

1. යතො ඛො වාසෙච්චා (පීච්ච)
 2. තම්හසඛා-සා.
 3. ච ඡුඡුචෙච්ච ඡුඡුඡුතා ව-තෙසුච්ච
 4. සාධුරසං-සා.-පෑ.

ව්‍යාජිතයෙහි, අත් සත්‍ය ද ඒ සත්‍යයා ගේ දායකත්වයට පැමිණෙන්නාහු (ඒ සත්‍යයා කළ දා දක එය අනුගමනය කරන්නාහු) රසපොළොව ඇතිල්ලෙන් ගෙන ලෙවැ කෑහ. රස පොළොව ඇතිල්ලෙන් ගෙන ලෙවැ කන ඔවුන්ට එය ප්‍රිය විය. එය කෙරෙහි කෘතඥතාව ද ඔවුන් සිතට බැස ගත. ව්‍යාජිතයෙහි, එකල්හි ඒ සත්‍ය රස පොළොව පිටු කොට කඩාගෙන වළදන්නට පටන්ගත්හ. ව්‍යාජිතයෙහි, එසේ කරන කල්හි ඒ සත්‍යයන්ගේ සවිභවභාවය අතුරුදහන් විය. එය අතුරුදහන් වූ පසු සඳු හිරුහු ප්‍රකට වූහ. සඳු හිරුන් ප්‍රකට වූ පසු නකත් තරුහු ප්‍රකට වූහ. රෑ දවල් පැනුණහ. රෑ දවල් පැනෙන කල්හි මාස පක්ෂයෝ පැනුණහ. මාසපක්ෂයන් පැනෙන කල්හි සෘතු සංවත්සරයෝ පහළ වූහ. ව්‍යාජිතයෙහි, මෙ තෙකින් මෙ ලොව යළි දු පහළ වූයේ වෙයි.

7. ව්‍යාජිතයෙහි, එ කල්හි, ඒ සත්‍යයෝ රසපොළොව පරිභෝග කරන්නාහු, එය වළදන්නාහු, එය ම ආහාර කොටැත්තාහු බොහෝ දික් කලක් සිටියාහ. ව්‍යාජිතයෙහි, යම් යම් සේ ම ඒ සත්‍යයෝ රසපොළොව පරිභෝග කරන්නාහු, එය වළදන්නාහු, එය ම ආහාර කොට ඇත්තාහු ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහු ද, එසේ එසේ ම ඒ සත්‍යයන්ගේ සිරුරෙහි රළු බව ඇති විය, නො පැහැපත් බව පැතිණ. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් සත් කෙනෙක් පැහැපත් ද ඇතැම් සත් කෙනෙක් නො පැහැපත් ද වෙත්. ඔවුන් අතුරෙන් යම් කෙනෙක් පැහැපත් වූහ ද, ඔහු අපි මොවුන්ට වඩා පැහැපත්තම මොහු අපට වඩා පැහැයෙන් අඩුන්'යි නොපැහැපත්තන් ඉක්මැ සිතත් (පහත් කොට සලකත්). වණිතීමාන හෙතෙයෙන් මානාති මාන ස්වභාවය ඇති ඔවුන්ගේ ඒ රස පොළොව අතුරුදහන් විය. රස පොළොව අතුරුදහන් වූ කල්හි, ඔහු එක් රස්වූහ. එක්රස් වූ 'අහෝ පාර්ශ්ව රස ය, අහෝ පාර්ශ්ව රසයැ' යි පුනපුනා කීහ. අද ද මිනිස්සු මනාප රසයක් ලැබ, 'අහෝ රස ය, අහෝ රස යැ' යි මෙසේ කියත්. ඒ පැරැණි ලොකොත්පත්ති විංශකථාව අනුව යෙත්. එහෙත් එහි අරුත් නො දනිත්.

භූමිපපටකපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං රසාය පඨවියා අනන්තරභිතාය භූමිපපටකො¹ පාතුරහොසි. සෙය්‍යරාපි නාම අභිච්ඡන්තකො ඵවච්චෙව පාතුරහොසි. සො අහොසි වණණ්ණසම්පනෙතා ගන්ධසම්පනෙතා රස- සම්පනෙතා. සෙය්‍යරාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවතීතං ඵවංචචණණා අහොසි. සෙය්‍යරාපි නාම බුද්ධමධු අනෙළකං ඵවමසසාදෙ අහොසි.

අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපපටකං උපකකම්ඤ්ඤ පරිභුඤ්ඤා තුං තෙ තං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදුභාරා වීරං දීසමඤ්ඤානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපපටකං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදුභාරා වීරං දීසමඤ්ඤානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියොයාසොමන්තාය ඛරත්තෙඤ්ඤෙව කායසමිං ඔක්කමී, වණණ්ණෙවචණණතාව පඤ්ඤාසිත්ථ. එකිදං සත්තා වණණ්ණවනෙතා හොනතී, එකිදං සත්තා දුබ්බණණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා වණණ්ණවනෙතා, තෙ දුබ්බණණ්ණ සතෙත අතිමඤ්ඤානතී මයමෙතෙහි වණණ්ණවනතරා, අමෙතහෙතෙ දුබ්බණණ්ණතරා'ති, තෙසං වණණ්ණතිමානපච්චයා මානාතිමානජාතිකානං භූමිපපටකො අනන්තරධායි.

බද්දලතාපාතුභාවො

9. භූමිපපටකෙ අනන්තරභිතෙ බද්දලතා² පාතුරහොසි. සෙය්‍යරාපි නාම කලමබ්බකා,³ ඵවච්චෙව පාතුරහොසි. සා අහොසි වණණ්ණසම්පනතා ගන්ධසම්පනතා රසසම්පනතා. සෙය්‍යරාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවතීතං, ඵවංචචණණා අහොසි. සෙය්‍යරාපි නාම බුද්ධමධු අනෙළකං, ඵවමසසාදෙ අහොසි. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බද්දලතං උපකකම්ඤ්ඤ පරිභුඤ්ඤා තුං තෙ තං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදුභාරා වීරං දීසමඤ්ඤානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බද්දලතං පරිභුඤ්ඤා තමහසඛා තදුභාරා වීරං දීසමඤ්ඤානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියොයාසොමන්තාය ඛරත්තෙඤ්ඤෙව කායසමිං ඔක්කමී වණණ්ණෙවචණණතාව⁴ පඤ්ඤාසිත්ථ. එකිදං සත්තා වණණ්ණවනෙතා හොනතී, එකිදං සත්තා දුබ්බණණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා වණණ්ණවනෙතා, තෙ දුබ්බණණ්ණ සතෙත අතිමඤ්ඤානතී 'මයමෙතෙහි වණණ්ණවනතරා, අමෙතහෙතෙ දුබ්බණණ්ණතරා'ති. තෙසං වණණ්ණතිමානපච්චයා මානාති- මානජාතිකානං බද්දලතා අනන්තරධායි. බද්දලතාය අනන්තරභිතාය සන්තිපතීංසු, සන්තිපතීඤ්ඤා අනුජ්ඣතිංසු 'අභු වත නො, අහාසි වත නො බද්දලතා'ති. තදෙතරභිපි මනුසසා කෙතච්චෙව දුක්ඛධමෙමන චුට්ඨා ඵවමාහංසු: 'අභු වත නො, අහාසි වත නො'ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අකඛිරං අනුසරන්තී⁵, නඤ්චෙවස අත්ථං ආජානන්ති.

1. භූමිපපටකා - සා
2. බද්දලතා - මජ්ඣං
3. කලමබ්බකා - සා

4. වණණ්ණෙවචණණතා - මජ්ඣං
5. අනුසරන්තී PTS, අනුසරන්ති - සා

වාග්‍යයෙහි, එ සමයෙහි ඒ සත්තට රස පොළොව අතුරුදන් වූ කල්හි, භූමිපථකය (බිම් පථකය) පහළ වී ය. යම්සේ නාහතු පහළ වන්නේ ද, එ මෙන්ම එය පහළ විය. එය පැහැපත් ද සුවඳවත් ද රසවත් ද විය. මොනොවට නිපැයුණු ගිනෙල් යම් සේ ද, මොනොවට නිපැයුණු වෙඳුරු යම් සේ ද, එය එබඳු පැහැ ඇත්තේ විය, පිළවුන් නැති දඬුවැල් බැ මිය යම්සේ ද, එය එබඳු රස ඇත්තේ විය.

වාග්‍යයෙහි, එ කල්හි ඒ සත්ත භූමිපථකය වළඳන්නට පටන් ගත්හ. ඔහු එය පරිභොග කරන්නාහු එය වළඳන්නාහු එය අහර කොට ඇත්ත හු ඉතා දික් කලක් සිටියාහ. වාග්‍යයෙහි, යම් යම්සේ ඒ සත්ත භූමිපථකය පරිභොග කරන්නාහු. එය වළඳන්නාහු, එය අහර කොටැත්තාහු, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහු ද, එසේ එසේ ම බොහෝසෙයින් ඒ සතුන්ගේ කයෙහි රළු බව ද බැස ගත, පැහැය අඩු බවද පැනිණ. ඇතැම් සත් කෙනෙක් පැහැපත් වෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් නො පැහැපත් වෙත්. ඔවුන් අතුරෙන් යම් සත් කෙනෙක් පැහැපත් වෙත් ද, ඔහු 'අපි මොවුන්ට වඩා පැහැපත්වීම. මොහු අපට වඩා පැහැයෙන් අඩු හ'යි නො පැහැපත් සතුන් ඉක්මැ සිතත් (අවමන් කෙරෙත්). මානාතිමානය ස්වභාවය කොටැති ඔවුන්ගේ ඒ පැහැය නිසා ඇති වූ අතිමාන කාරණයෙන් භූමිපථකය අතුරුදහන් විය.

භූමිපථකය අතුරුදහන් වූ කල්හි බදලතාව පහළ විය. චිල්පලා යම් සේ ද ඒ බදලතාව ද එසේ ම පහළ විය. එය පැහැපත් ද සුවඳවත්ද රසවත් ද විය. මොනොවට නිපැයුණු ගිනෙල් හෝ මොනොවට නිපැයුණු වෙඳුරු යම් බඳු ද, එය එබඳු පැහැ ඇත්තේ විය. පිළවුන් නැති දඬුවැල් බැ මියක් යම් බඳු ද එසේ ම එය මිහිරි රසැත්තේ විය. වාග්‍යයෙහි, එකල්හි ඒ සත්ත බදලතාව වළඳන්නට පටන්ගත්හ. ඔහු එය පරිභොග කරන්නාහු, එය වළඳන්නාහු, එය ආහාර කොටැත්තාහු ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහ. වාග්‍යයෙහි, යම් යම් සේ ම ඒ සත්තයේ බදලතාව පරිභොග කරන්නාහු, එය වළඳන්නාහු, එය අහර කොටැත්තාහු, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහු ද, එසේ එසේ ම බොහෝ සෙයින් ඒ සතුන්ගේ කයෙහි රළු බව ද ඇති විය. පැහැ අඩුබව ද පැනිණ. ඇතැම් සත් කෙනෙක් පැහැපත් වෙත්. ඇතැම් කෙනෙක් නොපැහැපත් වෙත්. ඔවුන් අතුරෙන් යම් සත් කෙනෙක් පැහැපත් වෙත් ද, ඔහු 'අපි මොවුන්ට වඩා පැහැපත් වීම, මොහු අපට වඩා පැහැයෙන් අඩු හ යි නොපැහැපත් සතුන් ඉක්මැ සිතත්. මානාතිමානජාතික වූ ඔවුන්ගේ වණිකිම නපුකාරය හෙයින් බදලතාව අතුරුදහන් විය. බදලතාව අතුරුදහන් වූ කලහි ඔහු එක්රැස් වූහ. එක් රැස් වැ (මිහිරි රසැති බදලතාව) අපට ඇති විය. එය දැන් නැති වී යැ'යි පුනපුනා කීහ. දැනුදු මිනිස්සු කිසි දුකෙකි. පැහැසුණාහු 'අපට ඇති විය, දැන් නැති වී යැ'යි මෙසේ කියත්. ඒ පැරැණි වංශකථාව අනුව යෙත්. වැලිදු එහි අර්ථය නො දනිත්.

අකච්චපාකඝාලිපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙච්චා සත්ඤානං බද්දලතාය අනුරභිතාය අකච්චපාකො ඤාලි පාතුරභොයි අකථො අච්චසො සුඤ්ඤො සුගඤ්ඤො තණ්ඩුලච්චො¹ යං තං සායං සායමාසාය ආහරන්ති. පාතො තං භොති පකකං පච්චිරුලුං, යං තං පාතො පාතරාසාය ආහරන්ති. සායං තං භොති පකකං පච්චිරුලුං, නාපදනං පඤ්ඤායති. අථ ඛො තෙ වාසෙච්චා සත්ඤා අකච්චපාකං ඤාලිං පරිභුඤ්ඤන්තා තමහකඛා තද්භාරා වීරං දීඝමද්ධානං අච්චංසු.

ලිඛිතපාතුභාවො

9. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙච්චා සත්ඤා අකච්චපාකං ඤාලිං පරිභුඤ්ඤන්තා තමහකඛා තද්භාරා වීරං දීඝමද්ධානං අච්චංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙච්චා සත්ඤානං භියොයාංසොමඤ්ඤාය බරත්තඤ්ඤෙව කායසමී ඔකකමී, වණණ්ණ-වෙවණ්ණතා ව පඤ්ඤායයිත්ථ. ඉත්ථීයා ව ඉත්ථීලිඛිතං පාතුරභොයි, පුරිසසං ව පුරිසලිඛිතං. ඉත්ථී ව සුදං 'පුරිසං අතිවෙලං උපනිජ්ඣායති, පුරිසො ව ඉත්ථී. තෙසං අතිවෙලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායතං සාරාගො උදපාදී, පරිලාභො කායසමී ඔකකමී. තෙ පරිලාභපච්චයා මෙච්චනං ධම්මං පච්චෙවිංසු. යෙ ඛො පන තෙ වාසෙච්චා තෙන සමයෙන සත්ඤා පසසන්ති මෙච්චනං ධම්මං පච්චෙවනෙක, අඤ්ඤා පංසුං බිපන්ති, අඤ්ඤා සෙවසීං බිපන්ති, අඤ්ඤා ගොමයං බිපන්ති 'නසං වසලී නසං වසලී², කථං භි නාම සත්ඤා සත්ඤා ඵවරුපං කරිසන්ති'ති. තදෙතරභි පි මනුසසා ඵකච්චෙවසු ජනපදෙසු වධුයා³ නිබ්බුයහමානාය⁴ අඤ්ඤා පංසුං බිපන්ති, අඤ්ඤා සෙවසීං බිපන්ති, අඤ්ඤා ගොමයං බිපන්ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අකඛරං අනුසරන්ති, නඤෙවසං අත්ථං ආජානන්ති.

මෙච්චනධම්මසමාවාරො

10. අධම්මසමමතං ඛො⁵ පන වාසෙච්චා යං තෙන සමයෙන භොති, තදෙතරභි ධම්මසමමතං. යෙ ඛො පන වාසෙච්චා තෙන සමයෙන සත්ඤා මෙච්චනං ධම්මං පච්චෙවන්ති, තෙමාසමිදි දෙචමාසමිදි න ලහන්ති ගාමිං වා නිගමිං වා පච්චිත්ථං. යතො ඛො පන තෙ වාසෙච්චා සත්ඤා තසමී සමයෙ අසඤ්ඤමෙව අතිවෙලං පාතබ්බතං ආපජ්ජිංසු, අථ ඛො අගාරානි උපකකමීංසු කාතුං, තසෙසව අසද්ධිමෙසස පච්චජාදනත්ථං.

1. තණ්ඩුලච්චො-මජ්ඣං.
2. නසං අසුචි නසං අසුචි ති.-මජ්ඣං.
3. වධනියා - ස්‍යා
4. නිවයහමානාය, මජ්ඣං නිග්ගහමානාය-කම.
5. අධම්මසමමතං තං ඛො-ස්‍යා.

8. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ සත්තට බදලතාව අතුරුදහන් වූ කල්හි නොසැ පොළොවෙහි හටගෙන පැසෙන, කුඩු නැති, දහවෙයි යා නැති, සුවදවත් සහල් ම එල කොට ඇති හැල් වෙසෙසෙක් පහළ විය, යම් සහලක් සවස් වෙලෙහි සවස් බොජුනට ගෙනෙක් ද, පසු දින උදසනැ එය පැසුණේ යලි දු වැඩුණේ වෙයි. කපා නොගන්නා ලද තැනක් ව- (නොඅඩු ව) පැනෙයි. වාශිෂ්ඨයෙනි, එකල්හි ඒ සඤ්ඤා නො සාන ලද බිමෙහි හටගෙන පැසුණු හැල්සහල් පරිභෝග කරන්නාහු, එය ම වළදන්නාහු, එය ම ආහාර කොටැත්තාහු, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහ.

9. වාශිෂ්ඨයෙනි, යම්සේ යම්සේ ඒ සත්හු නො සැ බිමැ හටගෙන පැසුණු හැල්සහල් පරිභෝග කරන්නාහු, එය ම වළදන්නාහු, එය ම ආහාර කොටැත්තාහු, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියාහු ද, එසේ එසේ ඒ සතුන්ගේ සිරුරෙහි බොහෝ සෙයින් රළබව පහළ විය, නොපැහැපත් බවද පැනිණ. ස්ත්‍රියට ස්ත්‍රීලිංගය ද, පුරුෂයාට පුරුෂලිංගය ද පහළ විය. ස්ත්‍රී ද වූ කලී ඉතා බොහෝ වෙලාවක් පුරුෂයා දෙස බලාඉදී, පුරුෂයා ද ස්ත්‍රිය දෙස බොහෝ වෙලා බලාඉදී. මෙසේ ඉතා බොහෝ වෙලා ඔවුනොවුන් දෙස බලා ඉන්නා ඔවුනට සරාගය පහළ විය. රාගපරිදහය කයෙහි බැඟ ගත්තේ ය. ඔහු රාගපරිදහ හේතුවෙන් මෙවුන්දම් සෙවූහ. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ සමයෙහි යම් සඤ්ඤා කෙනෙක් මෙවුන්දම් සෙවූනොවුන් දැකිත් ද ඒ අන්‍යයෝ 'වසලිය, නැසෙව, වසලිය, වැනැසෙව. කෙසේ නම් සතෙක් සතක්හට මෙබන්දක් කරන්නේ ද'යි කියා, පස් දමාගසත්, අන් කෙනෙක් අළු දමාගසත්, තව කෙනෙක් ගොම දමාගසත්. දැනුදු ඇතැම් දනවුහි මිනිස්සු එය කරත්. ස්ත්‍රියක ගෙනයනු ලබන කල්හි අන් කෙනෙක් පස් දමාගසත්, අන් කෙනෙක් අළු දමාගසත්, තව කෙනෙක් ගොම දමාගසත්. ඒ පැරැණි ලොකොත්පත්තිවංශ කථාව අනුව යෙත්. එහෙත් එහි අදහස නො ම දනිත්.

10. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ සමයෙහි පස් දමාගැසුම් ආදී විසින් අධම්යැ යි සම්මත වූ යමෙක් වී ද, එය දැන් ධම් යැ යි සම්මත වැ ඇත. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ සමයෙහි යම් සඤ්ඤා කෙනෙක් වනාහි මෙවුන්දම් සෙවිත් ද, ඔහු තුන් මසකදු නැත හොත් දෙ මසකදු ගමකට හෝ නියම්ගමකට හෝ පිවිසෙන්නට අවසර නො ලබත්. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ සමයෙහි සඤ්ඤා යම් හෙයෙකින් අසද්ධම්යෙහි (මෙවුන්දම්හි) ඉතා බොහෝ වෙලාවක් යෙදිය යුතු බවට පැමිණියාහු ද, එහෙයින් ම ඒ අසද්ධම්ය වසා ලනු පිණිස ගෙවල් කරන්නට පවත්ගත්හ.

අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරසස සත්තසස අලසජාතීකසස එතදභොසි:
 “අමොතා කීලොටාහං චිභඤ්ඤමී සාලිං ආහරතොතො සායං සායමාසාය පාතො
 පාතරාසාය? යනානුනාහං සාලිං ආහරෙය්‍යං සකිදෙව්¹ සායපාතරාසායා”ති.
 අථ ඛො සො වාසෙට්ඨා සතොතො සාලිං ආහාසි සකිදෙව් සායපාතරාසාය.
 අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සතොතො යෙන සො සතොතො තෙනුපසඬකමී,
 උපසඬකමීතවා තං සත්තං එතදවොච: “එහි භො සත්ත සාලාහාරං
 ගමීසසාමා”ති. “අලං භො සත්ත, ආහටො² මෙ සාලි සකිදෙව් සායපාත-
 රාසායා”ති. අථ ඛො සො වාසෙට්ඨා සතොතො තසස සත්තසස දිට්ඨානුගතිං
 ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි සකිදෙව් දච්ඡාය, ‘එවමි කිර භො සාධු’ ති.
 අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සතොතො යෙන සො සතොතො තෙනුපසඬකමී,
 උපසඬකමීතවා තං සත්තං එතදවොච: “එහි භො සාලාහාරං ගමීසසාමා”ති.
 “අලං භො සත්ත ආහටො මෙ සාලි සකිදෙව් දච්ඡායා”ති. අථ ඛො සො
 වාසෙට්ඨා සතොතො තසස සත්තසස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි
 සකිදෙව් චතුභාය, ‘එවමි කිර භො සාධු’ ති. -පෙ-අථ ඛො සො වාසෙට්ඨා
 සතොතො තසස සත්තසස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානො සාලිං ආහාසි සකිදෙව්
 අට්ඨාභාය, ‘එවමි කිර භො සාධු’ ති. යතො ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තො
 සනතිධිකාරකං සාලිං උපකකමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං, අථ කණො පි තණ්ඩුලං
 පරියොනදධි, ථුසො පි තණ්ඩුලං පරියොනදධි, ලුනමි නාපට්ඨිරුලො.
 අපදානං පඤ්ඤධිසු, සණ්ඨසණ්ඨා සාලයො³ අට්ඨංසු.

සාලිවිහාගො

අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තො සනතිපතිංසු, සනතිපතිතවා අනු-
 ඤ්චිතිංසු, ‘පාපකා වත භො ධමො සතොතසු පාතුභුතා, මයං හි පුබ්බෙ
 මනොමයා අනුමත පිතිගඤ්ඤා සයමපභා අනාලිකඛවරා සුභවධායිතො වීරං
 දීඝමද්ධානං අට්ඨමහ⁴ තෙසං නො අමහාකං කදච්චි කරහවි දීඝසස අඤ්ඤනො
 අවචයෙන රසා පධවී උදකසමී සමතානී. සා අභොසි ව ඤ්ඤසමපනනා
 ගතිසමපනනා රසසමපනනා. තෙ මයං රසං පධවී. හදෙහි ආලුපකාරකං
 උපකකමිමහ පරිභුඤ්ජිතුං, තෙසං නො රසපධවී. හදෙහි ආලුපකාරකං
 උපකකමතං පරිභුඤ්ජිතුං සයමපභා අනකරධාසි.

1. සකි-දෙව්-කමි.
 2. අහතො-මඡසං.
 3. සාලියො PMS
 4. අට්ඨමා - මඡසං.

වාශිෂ්ඨයෙනි, එ කල්හි එක්තරා අලස ගති ඇති සතක්හට “භවත්ති, උදේ බොජුන් පිණිස උදසන ද භවස බොජුන් පිණිස සවස් කල්හි ද හැල් ගෙන එනුයෙමි මම කුමට මෙසේ වෙහෙසෙමි ද? උදේ භවස දෙක්හි ම බොජුන් පිණිස එක් වරට ම හැල්ගෙන ආයෙමි විම නම් යෙහෙකැ”යි මෙ සිත විය. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඒ සත් තෙම උදේ සවස බොජුන් පිණිස එක්වර ම හැල් ගෙනායේ ය. එ කලා එක්තරා සතියෙක් ඒ සතියා කරා එළැඹී යේ ය. එළැඹී ඔහුට ‘භවත් සතිය, එව, හැල් ගෙන ඊමට යම්හ’යි කී ය. ‘භවත් සතිය, කම් නැත. උදේ සවස බොජුන් පිණිස මා විසින එක් වර ම හැල් ගෙනෙන ලදී යි හේ කී ය. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ විට ඒ සත තෙම ඒ (එක් වර දෙවෙලට ම හැල් ගෙනා) සතියා ගේ දෘෂ්ටානුගතියට (ඔහු කලා දුටු දෑ අනුව යැමට) පැමිණෙනුයේ, ‘භවත්ති, මෙසේත් යහපතැ’ යි කියා දෙදවසකට එක් වරක් ම හැල් ගෙනායේ ය. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ කල්හි එක්තරා සතියෙක් (ඒ දෙදවසකට එක් වරක් හැල් ගෙනා) සතියා කරා එළැඹීයේ ය, එළැඹී, ‘භවත් සතිය, හැල් ගෙනීමට යම්හ’යි කී ය. ‘භවත් සතිය, එයින් කම් නැත. මා විසින් දෙදවසකට ම (පොහොනා පමණ) හැල් එක් වරට ම ගෙනෙනලදී’යි ඒ සත තෙම කී ය, වාශිෂ්ඨයෙනි, එ විට ඒ සත තෙම අනෙකා කලා දුටු දෑ අනුව යන්නේ, ‘භවත්ති, මෙසේත් යහපතැ’යි කියා එක් වර ම සතර දිනකට පොහොනා පමණ හැල් ගෙනායේ ය... එකල්හි ඒ සත් තෙම අනෙකා කලා දුටු දෑ අනුව යනුයේ, ‘භවත්ති, මෙසේත් යහපතැ යි කියා, එක් වර ම අට දවසකට පොහොනා පමණ හැල් ගෙනායේ ය. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඒ සතියෝ යම් කලෙක හැල් රැස් කොට තබා පරිභොග කරන්නට පටන් ගත්තු ද, එකල්හි කුඩු ද සහල වසා ගත්තේ ය. දහවෙයිසා ද සහල වසා ගත්තේ ය. හැල් කපා ගත් තැන ද යළි නො ව ඩුණේ ය. හැල් කපා ගත් තැන ද උන ව පැනුණේ ය. හැල්හු පදුරු පදුරු වැ සිටියාහ.

වාශිෂ්ඨයෙනි, එ කල් හි ඒ සතියෝ එක් තැනකට රැස්වූහ. රැස් ව උතුන් හා මෙසේ කතා කැරගත්හ: භවත්ති, බෙදයෙක! ලාමක ස්වභාවයේ සතියන් කෙරෙහි පහළ වූහ. අපි පෙර මනෝමය වූ, ප්‍රීතිය හෝජනය කොටැති ව ස්වයම්ප්‍රභව, ගෞහන වස්ත්‍රාභරණ ඇති ව සිටින්න- මෝ ඉතා බොහෝ කල් සිටුවූහ. ඒ අපට කිසි කලෙක්හි ඉතා බොහෝ කලක් ඇවෑමෙන් රස පොළොව දියෙහි පැතිරැගෙන සිටියේය. එය පැහැවත් ද සුවදවත් ද රසවත් ද විය. ඒ අපි රස පොළොව අත්වලින් පිඩුකොට ගෙන වළදන්නට පටන් ගනුමහ. රස පොළොව අත්වලින් පිඩු කොට ගෙන වළදන්නට පටන්ගත් අපගේ ස්වයම්ප්‍රභාව අතුරුදහන් විය.

තාය අනකරහිතාය වන්දිමසුරියා¹ පාතුරහෙසුං. වන්දිමසුරියෙසු පාතුහුතෙසු නකඛකභානී තාරකරුපාතී පාතුරහෙසුං, නකඛකෙසු තාරකරුපෙසු පාතුහුතෙසු රතතින්ද්වි පඤ්ඤයිංසු. රතතින්ද්වෙසු පඤ්ඤයමානෙසු මාසඳ්ධමාසා පඤ්ඤයිංසු, මාසඳ්ධමාසෙසු පඤ්ඤය- මානෙසු උතුසංවච්ඡරා පඤ්ඤයිංසු. තෙ මයං රසං පඨවීං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුභාරා වීරං දීඝමඳ්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකා- නඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා රසා පඨවී අනකරධාසී. රසාය පඨවියා අනකරහිතාය භූමීපපටකො පාතුරහොසී. සො අහොසි වණ්ණසම්පනනා ගන්ධසම්පනනා රසසම්පනනා. තෙ මයං භූමීපපටකං උපකකම්මහ පරිභුඤ්ජිතුං. තෙ මයං තං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුභාරා වීරං දීඝමඳ්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා භූමීපපටකො අනකරධාසී. භූමීපපටකො අනකරහිතෙ බද්දතා පාතුරහොසී. සා අහොසි වණ්ණසම්පනනා ගන්ධසම්පනනා රසසම්පනනා. තෙ මයං බද්දතං උපකකම්මහ පරිභුඤ්ජිතුං. තෙ මයං තං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුභාරා වීරං දීඝමඳ්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා බද්දතා අනකරධාසී. බද්දතාය අනකරහිතාය අකට්ඨපාතො සාලී පාතුරහොසී, අකණ්ණො අට්ඨසො සුඳ්ධා සුගන්ධො තණ්ඩුලඵලො. යං තං සායං සාය- මාසාය ආභරාම, පාතො තං හොති පකකං පටිච්චරුලහං. යං තං පාතො පාතරාසාය ආභරාම, සායනං හොති පකකං පටිච්චරුලහං. නාපදනං පඤ්ඤයිත්ථ. තෙ මයං අකට්ඨපාකං සාලීං පරිභුඤ්ජනනා තමහකඛා තදුභාරා වීරං දීඝමඳ්ධානං අට්ඨමහ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා කණ්ණො පි තණ්ඩුලං පරියොනදධි, ට්ඨසො පි තණ්ඩුලං පරියොනදධි, ලුනමපි නපටිච්චරුලහං, අපදනං පඤ්ඤයිත්ථ, සණ්ඛසණ්ඛා සාලයො ධීතා. යනතුන මයං සාලීං විහජෙය්‍යාම, මරියාදං ධජෙය්‍යාමා'ති. අට්ඨො තෙ වාසෙට්ඨ සකකා සාලීං විහජිංසු, මරියාදං ධජෙසුං.

11. අට්ඨො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සකකො ලොලජාතිකො සක- භාගං පරිරකඛිතෙනා අඤ්ඤතරං භාගං අදිනනං ආදිසිත්ථා පරිභුඤ්ජි. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙනා එතද්වොට්ඨි: 'පාපකං චිත හො සකක කරොසී, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරකඛිතෙනා අඤ්ඤතරං භාගං අදිනනං ආදිසිත්ථා පරිභුඤ්ජසසී². මාසුභො සකක පුනපි එවරුපමකාසී'ති.

1. වන්දිමසුරියා - ඡජසං
2. පරිභුඤ්ජි - සා, පරිභුංජයි (සිඵු)

එය අතුරුදහන් වූ කල්හි සඳහි රුහු ප්‍රකට වූහ. සඳුහි රුන් පහළ වූ කල්හි නක්ෂත්‍රයෝ ද තාරකාරූපයෝ ද ප්‍රකට වූහ. නක්ෂත්‍රතාරකාරූප ප්‍රකට වූ පසු රැදවල්හු පැනුණහ. රැදවල් පැනෙන කල්හි මාස පක්ෂයෝ පැනුණහ. මාසපක්ෂයන් පැනෙන කල්හි සාතුවස්වත්සරයෝ පැනුණහ. ඒ අපි රස පොළොව පරිභෝග කරන්නාමෝ, එය වළඳන්නාමෝ, එය ආහාර කොට ගත්තාමෝ, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියමහ. ඒ අපට ලාමක අකුසල් දහම් පහළ වීමෙන් ම රසපොළොව අතුරුදහන් විය. රස පොළොව අතුරුදහන් වූ කල්හි භූමිපථිකය පහළ විය. ඒ අපි භූමිපථිකය පරිභෝග කරන්නට පටන් ගනුමහ. ඒ අපි එය පරිභෝග කරන්නාමෝ, එය වළඳන්නාමෝ එය ම ආහාර කොට ඇත්තාමෝ ඉතා බොහෝ කලක් සිටියමහ. ඒ අපට ලාමක අකුසල් දහමින් පහළ වීමෙන් භූමිපථිකය අතුරුදහන් විය. භූමිපථිකය අතුරුදහන් වූ කල්හි බදුලතාව පහළ විය. එය පැහැවත් සුවඳවත් රසවත් විය. ඒ අපි බදුලතාව පරිභෝග කරන්නට පටන් ගනුමු. එය පරිභෝග කරන්නාමෝ, එය වළඳන්නාමෝ, එය ම ආහාර කොට ගත්තාමෝ ඉතා බොහෝ කලක් සිටියමහ. ඒ අපට ලාමක අකුසල බම් පහළ වීමෙන් බදුලතාව අතුරුදහන් විය. බදුලතාව අතුරුදහන් වූ කල්හි කුඩු නැති දහවෙයි යා නැති පිරිසිදු සුවදැති සහල ම එල කොටැති නොසානා ලද බීමැ හටගෙන පැසෙන හැල් වෙසෙසෙක් පහළ විය. සවස් කලා සවස් බොජුනට යම් සහලක් ගෙනත් ද පසුදිනැ උදසනැ එය පැසුණේ යලි දු වැඩුණේ වෙයි. කපා නොගන්නා ලද තැනෙක් ම (නොඅඩු ව) පැසුණේ ය. ඒ අපි නොසානා ලද බීමැ හටගෙන පැසුණු ඒ හැල් සහල් පරිභෝග කරන්නාමෝ, එය ම වළඳන්නාමෝ, එය ම අහර කොට ගත්තාමෝ, ඉතා බොහෝ කලක් සිටියමහ. ඒ අපට ලාමක අකුසල් දහම් පහළ වීමෙන් ම කුඩු ද සහල වසාගෙන බැඳී සිටියේ ය. දහවෙයි යා ද සහල වසා බැඳී සිටියේ ය. කපා ගන්නා ලද තැන ද යලි නොනැඟුණේ ය. උනන්දු පැනුණේ ය. පදුරු පදුරු වැ හැල්හු සිටියාහ. අපි හැල් (අප අතර) වෙන වෙන ම බෙද ගන්නාමෝ නම්, ඉම් තබන්නාමෝ නම් මැනැවැ"යි මෙසේ කතා කැරැගත්හ. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඉක්බිති ඒ සතියෝ හැල් බෙදූහ. ඉම් කැබූහ.

11. වාශිෂ්ඨයෙනි, එ කල්හි ලොල්පියෙව් ඇති එක්තරා සතෙක් සිය කොටස රැකගනුයේ තමාට නො දෙන ලද එක්තරා කොටසක් ගෙන පරිභෝග කෙළේ ය. (සෙස්සෝ) ඔහු අල්ලා ගත්හ, අල්ලා ගෙන 'භවත් සතිය, යම් බදු තෝ සිය කොටස රකිනුයෙහි තමහට නොදුන් එක්තරා කොටසක් ගෙන පරිභෝග කෙළෙහි ද, ඒ තෝ ඒකාන්තයෙන් ලාමක දයක් කෙළෙහි ය. භවත් සතිය, යලිත් මෙබන්දක් නහමක් කරව"යි කී හ.

'එවං භෝ'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො තෙසං සත්තානං පච්චසෙසාසී. දුතියමිච්චි ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො සකං භාගං පරිරක්ඛතො අකුසලං භාගං අදින්න ආදිසිතො පරිභුසුද්. තමෙනං අගනහෙසුං, ගහෙතො එතදචොචුං: 'පාපකං වත භො සත්ත කරොසී, යත්‍ර හී නාම සකං භාගං පරිරක්ඛතො අකුසලං හ ගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුසුද් සසී. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරුපමකාසී'ති. තතියමිච්චි ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො සකං භාගං පරිරක්ඛතො අකුසලං භාගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුසුද්. තමෙනං අගනහෙසුං, ගහෙතො එතදචොචුං: පාපකං වත භො සත්ත කරොසී, යත්‍ර හී නාම සකං භාගං පරිරක්ඛතො අකුසලං භාගං අදින්නං ආදිසිතො පරිභුසුද් සසී. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරුපමකාසී'ති. අකුසල පාචිකා පහරිංසු, අකුසල ලෙඛිතා¹ පහරිංසු, අකුසල දණ්ඩන පහරිංසු තදගො ඛො පන වාසෙට්ඨා අදින්නාදනං පකුසුයති, ගරහා පකුසුයති, මුසාවාදෙ පකුසුයති, දණ්ඩාදනං පකුසුයති.

මහාසමමතොපා

12. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සනතිපතීංසු, සනතිපතීනා අනුපච්චිනිංසු "පාපකා වත භො ධම්මා සතොසු පාකුභුතා, යත්‍ර හී නාම අදින්නාදනං පකුසුයසිසති, ගරහා පකුසුයසිසති, මුසාවාදෙ පකුසුයසිසති, දණ්ඩාදනං පකුසුයසිසති. යනනුන මයං එකං සත්තං සමමතොගයාම, යො² නො සමමා ඛිසිතඛං ඛිසෙයා, සමමා ගරහිතඛං ගරහෙයා, සමමා පඛොචෙතඛං පඛොචෙයා. මයං පනසස සාලිනං භාගං අනුපාදකාමා"ති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා යො නෙසං සතො අභිරුපතරො ව දසනීයතරො ව පාසාදිකරො ව මහෙසකඛතරො ව, තං සත්තං උපසධකමීතො එතදචොචුං: එහි භො³ සත්ත, සමමා ඛිසිතඛං ඛිස, සමමා ගරහිතඛං ගරහ, සමමා පඛොචෙතඛං පඛොචෙහි. මයං පන තෙ සාලිනං භාගං අනුපාදකාමා"ති. 'එවං භෝ'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සතො තෙසං සත්තානං පච්චසුචිතො, සමමා ඛිසිතඛං ඛිසී, සමමා ගරහිතඛං ගරහී, සමමා පඛොචෙතඛං පඛොචෙසී. තෙ පනසස සාලිනං භාගං අනුපාදංසු. මහාපනසමමතො'ති ඛො වාසෙට්ඨා 'මහාසමමතො'තෙව පදමං අකුසලං උපනිඛිකතං.

1. ලෙඛිතා - සා
 2. ඛො - පිච්ච
 3. සො - පිච්ච

වාග්‍යයෙහි, ඒ සඳහා තෙම 'එසේ ය හවත්නි'යි කියා ම ඒ සත්තට පිළිවදන් දුන. වාග්‍යයෙහි, දෙවෙනි වර ද ඒ සත් තෙම සිය කොටස රකිනුයේ තමාට නොදුන් එක්තරා කොටසක් ගෙන පරිභෝග කළේය. සෙස්සෝ ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලා ගෙන, 'හවත් සත්තය, යම්බඳු තෝ සිය කොටස රකිනුයෙහි, තමාට නොදුන් එක්තරා කොටසක් ගෙන පරිභෝග කෙරෙහි ද, ඒ තෝ ලාමක දූයක් කෙරෙහි ය. හවත් සත්තය, යළි මෙබන්දක් නො කරව'යි කීහ. වාග්‍යයෙහි, තෙවෙනි වර ද ඒ සත් තෙම සිය කොටස රකිනුයේ, තමාට නො දුන් කොටසක් ගෙන පරිභෝග කළේ ය. සෙස්සෝ ඔහු අල්ලා ගත්හ. අල්ලා ගෙන, 'හවත් සත්තය, යම් බඳු තෝ සිය කොටස රකිනුයෙහි, තමාට නොදුන් එක්තරා කොටසක් ගෙන පරිභෝග කෙරෙහි ද, ඒ තෝ ලාමක දූයක් ම කෙරෙහි ය. හවත් සත්තය, යළිත් මෙබන්දක් නහමක් කරව'යි කීහ. කෙනෙක් අතින් පහළහ. කෙනෙක් කැටින් පහළහ. කෙනෙක් දංඬෙන් පහළහ, වාග්‍යයෙහි, එතැන් පටන් කොට අධිනාදන පැනෙයි, ගැරැහුම පැනෙයි, මුසා බිණීම පැනෙයි, දඬු ගැනුම පැනෙයි.

12. වාග්‍යයෙහි, ඉක්බිති ඒ සත්තයේ එක් රැස් වූ හ. එක්රැස් වූ, "හවත්නි, බෙදෙක යම් කෙනෙකු කෙරෙහි අධිනාදන පැනෙන්නේ ද, ගැරැහුම පැනෙන්නේ ද, මුසා බිණීම පැනෙන්නේ ද, දඬු ගැන්ම පැනෙන්නේ ද, ඒ සතුන් කෙරෙහි එසේ වූ ලාමක අකුඟල ධර්ම කෙනෙක් පහළ වූහ. යමෙක් අපගෙන් දෙස්නැගිය යුක්තාව මොනොවට දෙස්නගන්නේ ද ගැරැගිය යුක්තහුට මොනොවට ගරහන්නේ ද, නෙරැපිය යුක්තහු මොනොවට නෙරපන්නේ ද, අපි එසේ වූ එක් සත්තයකු සම්මත කැරැගනුමෝ නම් ඉතා යෙහෙක. අපි වූ කලී ඔහුට හැල් කොටසක් දෙන්නමු"යි කතා කැරැගත්හ. වාග්‍යයෙහි, එ කල්හි ඒ සත්තයේ යම් සත්තයෙක් ඔවුන් අතුරෙහි වඩා රූපසම්පන්න ද, වඩා දැකුම්කලු ද, වඩා සිත පහදවන සුලු ද, වඩා මහ තෙදුන්නේ ද, ඒ සත්තයා කරා එළැඹ, 'හවත් සත්තය, මෙහි එන්න, දෙස්නැගිය යුක්තාව නිසිපරිදි දෙස් නගන්න. ගැරැහිය යුක්තාව මොනොවට ගරහන්න, නෙරැපිය යුක්තහු මොනොවට නෙරපන්න. අපි වනාහි ඔබට හැල් කොටසක් දෙන්නමු'යි මෙ බස් කීහ. 'හවත්නි, එසේ යැ'යි කියා ම ඒ සත්ත තෙම ඔවුන්ට පිළිවදන් දී දෙස් නැගිය යුක්තහුට මොනොවට දෙස් නැගිය, ගැරැහිය යුක්තහුට ගැරැහී ය. නෙරැපිය යුක්තහු මොනොවට නෙරැපී ය. ඔව්හු ඔහුට හැල් කොටසක් දුන්හ. වාග්‍යයෙහි, මහා ජනයා විසින් සම්මත හෙයින් ම ඔහුට 'මහාසම්මත ය, මහාසම්මත යැ'යි ම පළමු නම් වහර ඇති විය.

බෙඤ්ඤානං අධිපතී ති ඛො වාසෙට්ඨා 'ඛතතීයො ඛතතීයො'ඤ්ච
 දුතීයං අකඛරං උපනිබ්බන්තා. ධම්මෙන පරො'රකෙජ්ඣතී ඛො වා සට්ඨා
 'රාජා රාජා'ඤ්ච තතීයං අකඛරං උපනිබ්බන්තා. ඉතී ඛො වාසෙට්ඨා
 එවමෙතස්ස ඛතතීයමණ්ඩලස්ස පොරාණෙන අභ්‍යන්තරසුභ්‍යා අකඛරෙන
 අභිනිබ්බන්තී අභොසී. තෙ සඤ්ඤාවසන්තානං අනඤ්ඤාසං,¹ සද්දිසානඤ්ඤාව
 නො අසද්දිසානං, ධම්මගොච නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා
 සෙට්ඨා ජනො'තස්මී. දීටෙජ්ඣවච ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

බ්‍රාහ්මණමණ්ඩලං

13. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානඤ්ඤාව එකච්චානං එතදභොසී:
 පාපකා වත භො ධම්මා සභෙත්තසු පාතුභුතා, යත්‍ර හි නාම අදික්ඛාදනං
 පඤ්ඤාධිසත්තී, ගරභා පඤ්ඤාධිසත්තී, මුසාවාදෙ පඤ්ඤාධිසත්තී, දණ්ඩාදනං
 පඤ්ඤාධිසත්තී, පබ්බාජනං පඤ්ඤාධිසත්තී. යනානුත මයං පාපකෙ අකුසලෙ
 ධම්මෙ වාභෙයාමා'තී. තෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ බාභෙසුං.² පාපකෙ
 අකුසලෙ ධම්මෙ බාභෙහතීති ඛො වාසෙට්ඨා 'බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා'ඤ්ච
 පඨමං අකඛරං උපනිබ්බන්තං. තෙ අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨියො
 කර්ඤා පණ්ණකුට්ඨි සු කුසානතී, වීතඛාරා වීතධුමා පනනමුසලා සායං
 සායමාසාය පාතො පාතරාසාය ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරතතී
 සාසමෙසානා⁴ තෙ සාසං පට්ටභිඤා පුනාදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකු-
 ඤාට්ඨි සු කුසානතී. තමෙනං චතුස්සා දිස්වා එවමාහංසු: 'ඉමෙ ඛො භො
 සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨියො කර්ඤා පණ්ණකුට්ඨි සු කුසානතී,
 වීතඛාරා වීතධුමා පනනමුසලා සායං සායමාසාය පාතො පාතරාසාය
 ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරතතී සාසමෙසානා. තෙ සාසං පට්ටභිඤා
 පුනාදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨි සු කුසානතී කුසානතීති ඛො පන
 වාසෙට්ඨා 'කුසාකා කුසාකා'ඤ්ච දුතීයං අකඛරං උපනිබ්බන්තං.
 තෙසඤ්ඤාව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං එකච්චෙව සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ
 පණ්ණකුට්ඨි තං කුසානං අනභිසම්භුණමානා ගාමසාමතතං හිගමසාමතතං
 ඔසරිඤා ගඤ්ඤෙ කරොතතා අච්ඡන්තී. තමෙනං චතුස්සා දිස්වා එවමාහංසු:
 ඉමෙ ඛො භො සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුට්ඨි තං කුසානං
 අනභිසම්භුණමානා ගාමසාමතතං නිගමසාමතතං ඔසරිඤා ගඤ්ඤෙ
 කරොතතා අච්ඡන්තී! න'දනී මෙ කුසානතී, න'දනී මෙ කුසානතී තී
 ඛො වාසෙට්ඨා අරකුසාකා අරකුසාකා'ඤ්ච තතීයං අකඛරං උපනිබ්බන්තං.

1. පරෙසං - සහ
 2. අඤ්ඤාසං - සහ
 3. වාභෙසුං - මජ්ඣං
 4. සාසමෙසානා මජ්ඣං, භාසමෙසනා - සහ

වාශිෂ්ඨයෙනි, කෙත්තට අධිපති වී තු යි 'ක්ෂත්‍රිය ය, ක්ෂත්‍රිය යැ'යි ම දෙවෙනි නම් වහර ඇති විය. වාශිෂ්ඨයෙනි, දූහැමින් මෙරමා රඳවානු යි (සුවචත් කෙරේනු යි පිණවානු යි) 'රජ ය, රජ' යැ යි කියා ම තෙවෙනි නම් වහර ඇති විය. වාශිෂ්ඨයෙනි, මෙසේ පැරැණි වූ අග්‍ර යැ යි දන්තාලද නම්වහරින් ක්ෂත්‍රිය මණ්ඩලයාගේ ආරම්භය විය. එ ද ඒ සන්ධයනට ම ය, අන් සන්ධකෙනෙකුට නො වේ. සමාන සන්ධයනට ම ය, අසමාන සන්ධ කෙනෙකුට නො වේ. ධම්මයෙන් ම ය, අධම්මයෙන් නො වේ. වාශිෂ්ඨයෙනි, එහෙයින් මේ ජනයා කෙරෙහි මෙ ලොවහිද පරලොවහි ද ධම්මය ම ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

13. වාශිෂ්ඨයෙනි, එක්බිති ඒ ඇතැම් සන්ධ කෙනෙකුට "භවත්ති, ඛෙදයෙක! යම් කෙනකු කෙරෙහි අධිනාදන පැනෙන්නේ ද, ගැරහුම පැනෙන්නේ ද, ප්‍රියවා ව පැනෙන්නේ ද, දඩු ගැන්ම පැනෙන්නේ ද, රටින් තොරවීම පැනෙන්නේ ද එසේ වූ සතුන් කෙරෙහි ලාමක ධම්මයෝ පහළ වූවාහු වෙති. අපි ලාමක වූ අකුශල ධම්මයන් බාහනය (බැහැර ලීම) කරන්නාමෝ නම් යෙහෙකැ" යි මේ සිත විය. ඔහු ලාමක වූ අකුශල ධම්ම බාහනය කළහ (බැහැර දූහ). වාශිෂ්ඨයෙනි, ලාමක වූ අකුශල ධම්මයන් වාහනය කෙරෙත් (බැහැර ලත්) තු යි ම 'බ්‍රාහ්මණයෝ ය, බ්‍රාහ්මණයෝ ය' කියා ම පළමු නාම ව්‍යවහාරය පහළ විය. ඔහු තුමු වන පෙදෙස්හි පන්සල් කොට ගෙන එහි ධ්‍යාන කෙරෙත්. (පිස කැව යුතු දෑක් නැති බැවින්) පහවූ අඟුරු ඇත්තාහු පහ වූ දුම් ඇත්තාහු, කොටා පිසියැ යුතු දෑක් නැති බැවින් බීමට වන් මෙහොල් ඇත්තාහු (අඟුරු දුම් මොහොල් යන මේ කිසිවකුත් නැත්තාහු), සවස් බොජුන පිණිස සවස ද, උදේ බොජුන් පිණිස උදසන ද අහර සොයනුවෝ ගම් නියම් ගම් රජදහන්වලට බසිත්. ඔහු අහර ලැබගෙන පෙරළා ගොස් වන පෙදෙස්හි පන්සල්හි ධ්‍යාන කෙරෙත්. වාශිෂ්ඨයෙනි, 'ධ්‍යාන කෙරෙත්, ධ්‍යාන කෙරෙත් තු'යි ම 'ධ්‍යායකයෝ ය, ධ්‍යායකයෝ යැ' යි කියා ම දෙවෙනි නම් වහරෙක් ඔවුනට ඇති විය. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඒ සන්ධයන් ම අතුරෙන් ඇතැම් කෙනෙක් වන පෙදෙසෙහි පන්සල්හි ඒ දහන් වැඩීම නොකළ හැකි වන්නාහු ගම් අසලට නියම්ගම් අසලට බැස, ග්‍රන්ථ කෙරෙමින් ඉදිත් මිනිස්සු ඔවුන්දක, "භවත්ති, මේ සත්හු වෙනෙහි පන්සල්හි ඒ ධ්‍යාන කළ නො හැක්කාහු, ගම් අසලට නියම්ගම් අසලට බැස, ග්‍රන්ථ කෙරෙමින් ඉදිත්. වාශිෂ්ඨයෙනි, 'දූන් මොහු ධ්‍යාන නො කෙරෙත්, දූන් මොහු ධ්‍යානනොකෙරෙත්' තු යි මොහු 'අධ්‍යායකයෝ' යැ යි ම ඔවුනට තෙවෙනි නම් වහරෙක් උපන්නේය.

හීනසම්මතං ඛො පන වාසෙට්ඨා යං තෙන සමයෙන හොති, තදෙතරහී සෙට්ඨසම්මතං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙනස්ස මුහුමණමණිඛලස්ස පොරාණෙන අග්ගකොට්ඨකං අකඛරෙන අභිනිබ්බතති අහොසි. තෙසකොට්ඨකං සත්තානං අනකොට්ඨකං, සද්දිසානකොට්ඨකං නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

වෙසසමණධලං

14. තෙසකොට්ඨකං ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං එකවෙව සත්තා මෙට්ඨනං ධම්මං සමාදය වීසසුතං කම්මතෙත¹ පයොජෙජසුං. මෙට්ඨනං ධම්මං සමාදය වීසසුතං කම්මතෙත පයොජෙනතීති ඛො වාසෙට්ඨා වෙසසා වෙසසානෙව අකඛරං උපනිබ්බතං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙනස්ස වෙසසමණිඛලස්ස පොරාණෙන අග්ගකොට්ඨකං අකඛරෙන අභිනිබ්බතති අහොසි, තෙසකොට්ඨකං සත්තානං අනකොට්ඨකං, සද්දිසානකොට්ඨකං නො අසද්දිසානං ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

සුද්දමණධලං

15. තෙසකොට්ඨකං ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං යෙ තෙ සත්තා අවසෙසා තෙ එඤ්චාරා² බුද්දචාරා අහෙසුං එඤ්චාරා බුද්දචාරා ති ඛො වාසෙට්ඨා සුද්ද සුද්දෙනෙව අකඛරං උපනිබ්බතං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙනස්ස සුද්දමණිඛලස්ස පොරාණෙන අග්ගකොට්ඨකං අකඛරෙන අභිනිබ්බතති අහොසි. තෙසකොට්ඨකං සත්තානං අනකොට්ඨකං, සද්දිසානකොට්ඨකං නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

16. අසු ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං ධතතියො පි සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, 'සමණො හවීසසාමී'ති. මුහුමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති 'සමණො හවීසසාමී'ති, වෙසසා පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, 'සමණො හවීසසාමී'ති. සුදෙදු පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති 'සමණො හවීසසාමී'ති. ඉමෙහි ඛො වාසෙට්ඨා චතුර් මණිඛලෙහි සමණමණිඛලස්ස අභිනිබ්බතති අහොසි. තෙසකොට්ඨකං සත්තානං අනකොට්ඨකං, සද්දිසානකොට්ඨකං නො අසද්දිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨා ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨං වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

1. වසසුතකම්මතෙතා PTS. විසු-කම්මතෙත-(සීවු).
2. චුද්දචාර. (සී.)

වාග්‍යයෙහි, එ සමයෙහි යම් ඒ අධ්‍යායකකරිය (ධ්‍යාන නො කරන බව) පහත් යැ යි සම්මත වී ද, එය දැන් උසස් යැ යි සම්මත ය. වාග්‍යයෙහි, මෙසේ පැරැණි අග්‍ර යැ යි හත්තා ලද නම්වහරින් ඒ බ්‍රාහ්මණ මණ්ඩලයා ගේ නිපැත්ම විය. එ ද ඒ සත්‍යතාව ම ය. අන් සත්‍ය කෙනෙකුට නො වේ. සමාන සත්‍යතාව මය, අසමාන සත්‍යතාව නො වේ. ධර්මයෙන් ම ය, අධර්මයෙන් නො වේ. වාග්‍යයෙහි, ධර්මය ම මෙලොවිහි ද පරලොවිහි ද මේ ජනයා කෙරෙහි උසස් ය.

14. වාග්‍යයෙහි, ඒ සතුන් අතුරෙහි ම ඇතැම් කෙනෙක් මෙමුද්‍රන ධර්ම සෙවනය කොට ඒ ඒ අවස්ථාහි නැගුණු (හෝ ප්‍රකට වූ) ගවපාලනාදී කම්පාත්තයන් කළහ. මෙමුද්‍රනධර්ම ගෙන ඒ ඒ අවස්ථාහි නැගුණු හෝ ප්‍රකට) කම්පාත්ත කෙරෙත් නු යි 'වෛශ්‍යයෝ ය, වෛශ්‍යයෝ යැ' යි ම නම් වහර උපත. වාග්‍යයෙහි, මෙසේ ම පැරැණි වූ, අග්‍ර යැ යි දත්තා ලද නම් වහරින් වෛශ්‍යමණ්ඩලයාගේ ආරම්භය විය. එ ද ඒ සතුන් පිළිබඳ ව ම ය. අන් සත්‍ය කෙනෙකු පිළිබඳ ව නො වේ. සමානයන් පිළිබඳ ව ම ය. අසමානයන් පිළිබඳ ව නො වේ. ධර්මයෙන් ම ය, අධර්මයෙන් නො වේ. වාග්‍යයෙහි, ධර්මය ම මේ ජනයා කෙරෙහි මෙ ලොවිහි ද පර ලොවිහි ද ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

වාග්‍යයෙහි, ඒ සත්‍යයන් අතුරෙහි ම යම් කෙනෙක් රොද්‍රාවාර ක්ෂුද්‍රාවාර ඇත්තෝ වූහු ද, මොහු රොද්‍රාවාර ඇත්තාහ, ක්ෂුද්‍රාවාර ඇත්තාහ යි කියා ම, ඔවුනට ශුද්‍රයෝය ශුද්‍රයෝ යැ යි ම නම්වහර උපත. වාග්‍යයෙහි, මෙසේ අග්‍රයැ යි දත්තා ලද පැරැණි නම් වහරින් මේ ශුද්‍රගණයාගේ ආරම්භය විය. එ ද ඒ සත්‍යයන් පිළිබඳ ව ම ය. අන් සත්‍ය කෙනෙකු පිළිබඳ ව නො වේ. සමානයන් පිළිබඳ ව ම ය, අසමානයන් පිළිබඳ ව නො වේ. ධර්මයෙන් ම ය, අධර්මයෙන් නො වේ. වාග්‍යයෙහි, එහෙයින් මෙලෝහි ද පරලෝහි ද ධර්මය ම මේ ජනයා කෙරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

15. වාග්‍යයෙහි, යම් හෙයකින් ක්ෂත්‍රියයාත් සිය දහමට ගරහනුයේ මහණ වන්නෙමි යි ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි බිම් වදනේ ද, බ්‍රාහ්මණයාත් සිය දහමට ගරහනුයේ මහණ වන්නෙමි යි ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදිබිම් වදනේ ද, වෛශ්‍යයාත් සිය දහමට ගරහමින් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදිබිම් වදනේ ද, ශුද්‍රයාත් සිය දහමට ගරහනුයේ මහණ වන්නෙමි යි පැවිදි බිම් වදනේ ද, එසේ වූ කාලයෙක් විය. (එ කල්හි) මේ සතර මණ්ඩලයන්ගෙන් ම ශ්‍රමණමණ්ඩලයාගේ ආරම්භය විය. එ ද ඒ සත්‍යයන් පිළිබඳ ම ය, අන් සත්‍ය කෙනෙකු පිළිබඳ නො වේ. සමානයන් පිළිබඳ වූ ම ය, අසමානයන් පිළිබඳ වූ නො වේ. ධර්මයෙන් ම ය. අධර්මයෙන් නො වේ. වාග්‍යයෙහි, එහෙයින් මෙ ලොවිහි ද පර ලොවි හි ද ධර්මය ම ජනයා කෙරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

දුච්චරිතාදිකථා

බ්‍රහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, වාචාය දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, මනසා දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, මිච්ඡාදිඤ්ඤා, මිච්ඡාදිඤ්ඤාමසමාදානො මිච්ඡාදිඤ්ඤාමසමාදානහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ-සුද්දො පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ-සමඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, වාචාය දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, මනසා දුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, මිච්ඡාදිඤ්ඤා මිච්ඡාදිඤ්ඤාමසමාදානො මිච්ඡාදිඤ්ඤාමසමාදානහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

බ්‍රහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, වාචාය සුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, මනසා සුච්චරිතං වරිඤ්ඤා, සමොදිඤ්ඤා සමොදිඤ්ඤාමසමාදානො සමොදිඤ්ඤාමසමාදානහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සුද්දො පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සමඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සුච්චරිතං වරිඤ්ඤා -පෙ- සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. බ්‍රහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන ආයකාරී, වාචාය ආයකාරී, මනසා ආයකාරී, විමිසදිඤ්ඤා විමිසදිඤ්ඤාමසමාදානො විමිසදිඤ්ඤාමසමාදානහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුබ්බසංඝට්ඨං වෙදී¹ හොති. බ්‍රාහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- වෙසෙසා පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සුද්දො පි බො වාසෙඤ්ඤා -පෙ- සමඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන ආයකාරී, වාචාය ආයකාරී, මනසා ආයකාරී, විමිසදිඤ්ඤා විමිසදිඤ්ඤාමසමාදානො විමිසදිඤ්ඤාමසමාදානහෙතු කායසස හෙද පරමමරණා සුබ්බසංඝට්ඨං වෙදී² හොති.

බොධිපක්ඛියභාවනා

16. බ්‍රහ්මඤ්ඤා පි බො වාසෙඤ්ඤා කායෙන සංවුතො, වාචාය සංවුරතා, මනසා සංවුතො, සත්තඤ්ඤා බොධිපක්ඛියානං ධම්මානං භාවනමඤ්ඤා දිට්ඨව ධම්මෙ පරිනිබ්බාති².

1. සුබ්බසංඝට්ඨං වෙදී - මජ්ඣං.
2. පරිනිබ්බාති - මජ්ඣං.

දුශ්චරිතාදිකථා

වාග්‍යේයෙනි, ක්ෂත්‍රියයා ද කයින් දුසිරිත් කොට, වචනයෙන් දුසිරිත් කොට මනසින් දුසිරිත් කොට, මිසදිටු වැ, මිථ්‍යාදාෂ්ටිකම්මසමාදන ඇති වැ, මිථ්‍යාදාෂ්ටිකම්මසමාදන හෙතෙයෙන් කාබුන් මරණින් මතු, සැප නැති දුකට ස්ථාන වූ, විවස ව පතිත වන තැන වූ නිරයට පැමිණෙයි. වාග්‍යේයෙනි, බ්‍රාහ්මණයා ද... වෛශ්‍යයා ද... ශුද්‍රයා ද... ශ්‍රමණයා ද කයින් දුසිරිත් කොට, වචනයෙන් දුසිරිත් කොට, සිතින් දුසිරිත් කොට, මිථ්‍යාදාෂ්ටික වැ මිථ්‍යාදාෂ්ටි කම්මසමාදන ඇති වැ මිථ්‍යාදාෂ්ටිකම්මසමාදන හෙතෙයෙන් කාබුන් මරණින් මතු, සැප නැති, දුකට තැන් වූ, විවස වැ පතිත වන තැන වූ නිරයට පැමිණෙයි.

වාග්‍යේයෙනි, ක්ෂත්‍රියයා ද කයින් සුසිරි පුරා, වචනයෙන් සුසිරි පුරා, සමාග්දාෂ්ටිකම්මසමාදන ඇති වැ සිතින් සුසිරි පුරා, සමාග්දාෂ්ටික වැ සමාග්දාෂ්ටිකම්මසමාදන හෙතෙයෙන් කාබුන් මරණින් මතු, මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. වාග්‍යේයෙනි, බ්‍රාහ්මණයා ද... වෛශ්‍යයා ද... ශුද්‍රයා ද... ශ්‍රමණයා ද කයින් සුසිරි පුරා... සග ලොවට යෙයි. වාග්‍යේයෙනි, ක්ෂත්‍රියයා ද (විටෙක කුසල් ද විටෙක අකුසල් දැයි) කුශලාකුශල දෙක ම කරන සුලු වූයේ, වචනයෙන් කුශලාකුශල දෙක ම කරන සුලු වූයේ, සිතින් කුසලාකුශල දෙක ම කරන සුලු වූයේ, (විටෙක සමාග්දාෂ්ටික ද විටෙක මිථ්‍යාදාෂ්ටික දැයි) මිශ්‍ර දාෂ්ටි ඇතියේ, මිශ්‍රදාෂ්ටික කම්මසමාදන ඇතියේ, මිශ්‍රදාෂ්ටික කම්මසමාදන හෙතෙයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුව ඤාණ විදුනේ වෙයි. වාග්‍යේයෙනි, බ්‍රාහ්මණයා ද... වෛශ්‍යයා ද... ශුද්‍රයා ද... ශ්‍රමණයා ද කයින් කුසල් අකුසල් දෙක ම කරන සුලු වූයේ,... වචනයෙන් කුසල් අකුසල් දෙක ම කරන සුලු වූයේ,... මනසින් කුසල් අකුසල් දෙක ම කරන සුලු වූයේ, මිශ්‍ර දාෂ්ටි ඇතියේ, මිශ්‍රදාෂ්ටික කම්මසමාදන ඇත්තේ, මිශ්‍රදාෂ්ටික කම්මසමාදන හෙතෙයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුව ඤාණ විදුනේ වෙයි.

16. වාග්‍යේයෙනි, ක්ෂත්‍රියයා ද කයින් සංවෘත වූයේ (හැවුරුණේ), වචනයෙන් හැවුරුණේ, සිතින් හැවුරුණේ, සත් කොටසකට අයත් වූ (සත්තිස්) බොධිපාක්ෂික ධර්මයන් වැඩීමට බැස, මෙ අත්ඛවති ම (කෙලෙස් පිරිනිවනින්) පිරිනිවෙයි.

බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා, වෙසෙසා පි ඛො වාසෙට්ඨා, සුඤ්ඤාපි ඛො වාසෙට්ඨා, සමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන සංවුතො, වාචාය සංවුතො, මනසා සංවුතො, සත්තන්තං ඛොධිපකඛියානං ධම්මානං භාවනමඤ්ඤාය දිට්ඨව ධම්මෙ පරිනිබ්බාති. ඉමෙසං හි වාසෙට්ඨා චතුක්ඛං චණ්ණානං යො භොති භික්ඛු අරභං ඛිණ්ණාසවො වුසිතවා කත්තරණියො ඔභිතභාරො අනුප්පත්තසද්දො පරිකඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනො සමද්දඤ්ඤවිචුක්ඛො, සො නෙසං අග්ගමසබ්බොති. ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව. බ්‍රහ්මුතා පි වාසෙට්ඨා සනඛකුමාරෙන ගාථා භාසිතා:

17. “ඛත්තියො සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපට්ඨාරිනො,¹
විජ්ජාවරණසම්පඤ්ඤා සො සෙට්ඨො දෙවමානුසෙ”ති.

සා ඛොපනෙසා වාසෙට්ඨා ගාථා බ්‍රහ්මුතා සනඛකුමාරෙන සුභීතා නො දුගභීතා, සුභාසිතා නො දුඛභාසිතා, අස්ඨසංභිතා² නො අනස්ඨසංභිතා, අනුමතා මයා, අහමිපි වාසෙට්ඨා එවං වදාමි:

“ඛත්තියො සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපට්ඨාරිනො,
විජ්ජාවරණසම්පඤ්ඤා සො සෙට්ඨො දෙවමානුසෙ”ති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා වාසෙට්ඨාභාරඤ්ඤා භගවතො භාසිතං අභිනන්දන්ති.

අග්ගඤ්ඤසුත්තං නිවසීතං චතුස්ථං.

1. පට්ඨාරිණො PTS

2. අස්ඨසංභිතා

වාශිෂ්ඨයෙනි, මේ සතර වර්ණයන් ගෙන් (කවර වර්ණයකට අයත් වුව ද) රහත් වූ, නැසු ආශ්‍රව ඇති, වැස අවසන් කළ මහබඹසර ඇති, සිවුමහින් කළයුතු කෘත්‍ය කොට නිමැවූ, බහා තැවූ ස්කන්ධභාරය ඇති, මහ පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාරිය (රහත් බව) ඇති හැම ලෙසින් ම ක්ෂයයට පැමිණැවූ බවබැඳුම් ඇති මොනොවට (මනා ව නුවණින්) දැන කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණු මහණෙක් වේ ද, හෙ තෙමේ ඒ හැම දෙනාට ම අග්‍ර යැ යි කියනු ලැබේ. ඒ ද ධර්මයෙන් ම ය. අධර්මයෙන් නො වේ. වාශිෂ්ඨයෙනි, එහෙයින් ධර්මය මෙ ලොවිහි ද පරලොවිහි ද මේ ජනයා කෙරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ වෙයි. වාශිෂ්ඨයෙනි, සනත්කුමාර බ්‍රහ්මයා විසින් ද කියන ලද ගාථාවෙක් වෙයි.

17. “යම කෙනෙක් සිය ගෝත්‍රය සිහිකරන්නෝ ඇත් ද, ඒ ජනයා අතුරෙහි ක්ෂත්‍රියයා ශ්‍රේෂ්ඨ ය. යමෙක් විද්‍යායෙනුත් වරණධර්මයෙනුත් යුක්ත ද ඒ සමාක් සම්බුද්ධ තෙමේ දෙවිමිනිසුන් අතුරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය”. වාශිෂ්ඨයෙනි, ඒ ගාථාව වූ කලී සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම විසින් මොනොවට ගයන ලදී. නොමනා කොට ගයන ලද්දේ නො වෙයි. මොනොවට කියන ලද්දේ වෙයි. නොමනා කොට කියන ලද්දෙක් නොවෙයි. අර්ථ නිරූපිතය. අනාර්ථනිරූපිත නො වේ. මා විසින් ද අනුමත වෙයි. වාශිෂ්ඨයෙනි, මමත් මෙසේ කියමි:

“යම කෙනෙක් සිය ගෝත්‍ර සිහිකරන්නෝ ඇත් ද, ඒ ඒ ජනයා අතුරෙහි ක්ෂත්‍රියයා ශ්‍රේෂ්ඨ ය. යමෙක් විද්‍යායෙනුත් වරණ ධර්මයෙනුත් යුක්ත ද ඒ සමාක් සම්බුද්ධ තෙමේ දෙවිමිනිසුන් අතුරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙය. වදළ සේක. වාශිෂ්ඨ භාරද්වාර්ෂ දෙදෙනා සතුටු සිතැත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය ආදරයෙන් පිළිගත්හ.

සතරවන අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය නිමියේ යැ.

සමපසාදනීය සුභං

සාරිපුත්ත-සිහනාදෙ¹

1. එවං මෙ සුභං:

එකං සමයං භගවා නාලුඤ්ජයං² විහරති පාවාරිකම්බවනෙ. අථ ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්, උපසඛිකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො භගවන්තං එකදවොච: “එවං පසන්නො අභං භනෙත භගවති, න වාහු න ච භවිසසති න චෙතරභි විජජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියොයාභිඤ්ඤානරො යදිදං සමොධියන්ති”.

“උළාරා ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාවා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදෙ නදිතො: ‘එවං පසන්නො අභං භනෙත භගවති, න වාහු න ච භවිසසති න චෙතරභි විජජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියොයාභිඤ්ඤානරො යදිදං සමොධියන්ති’, කිං තෙ³ සාරිපුත්ත යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අරභනො සමො-සමබ්බුඤ්ඤා, සබ්බෙ තෙ භගවනො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා, එවංසීලා තෙ භගවනො අහෙසුං ඉති පි, එවංධම්මා තෙ භගවනො අහෙසුං ඉතිපි, එවංපඤ්ඤා තෙ භගවනො අහෙසුං ඉති පි, එවංචිහාරී තෙ භගවනො අහෙසුං ඉති පි, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවනො අහෙසුං ඉතිපි ? ති”.

“නො භෙතං භනෙත”.

“කිං පන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිසසන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරභනො සමොසමබ්බුඤ්ඤා, සබ්බෙ තෙ භගවනො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා, එවංසීලා තෙ භගවනො භවිසසන්ති ඉති පි, එවංධම්මා -පෙ- එවංපඤ්ඤා, එවංචිහාරී, එවංචිමුක්ඛා තෙ භගවනො භවිසසන්ති ඉතිපි? ති”.

1. දුතියභාගෙ දීඝ II 130 පියෙව.
2. නාලුඤ්ජයං - මජ්ඣ.
3. කිං-නා. කිං ඉ මො තෙ-සා.

5

සම්ප්‍රදායික සූත්‍රය

ශාරීපුත්‍ර සිංහනාදය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවර සමීපයේ වූ පාචාරික සිටුහුගේ අඹ වෙනෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළඹූ ඔබ වැද එකත්-පස් වැ උන්හ. සැරියුත් තෙරණුවෝ එසේ එකත් පස්වැ උන්නාහු ම 'වහන්ස, යම් සම්බෝධිඤ්ඤායෙක් වේ ද, එහි ලා (එයින්) භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඩි තරම් නුවණ ඇති අන් ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ පෙරත් නො විය, මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුත් නැතැ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරේ පැහැදුණෙම වෙමි'යි මෙ වචන වදළහ.

“ශාරීපුත්‍රයෙනි, ‘වහන්ස, යම් සම්බෝධිඤ්ඤායෙක් වේද එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඩි තරම් නුවණ ඇති අන් ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ පෙරත් නොවී ය, මතුත් නො වන්නේය, දැනුත් නැතැ’යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙම වෙමි’යි තොප විසින් උදර වූ අභීත වචනයක් කියන ලද. ඒකාන්තයෙක් ගන්නා ලද. සිංහනාදයෙක් පවත්වන ලද. කීමෙක්ද ශාරීපුත්‍රයෙනි, ඉකුත් කල්හි යම් අර්භත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහ ද ඒ සියලු හඟවත්හු ඔවුන් වහන්සේගේ සිත් තොප සිතීන් පිරිසිදු, ‘ඒ හඟවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වූහයි, මෙබඳු දහම ඇත්තෝ වූහ යි, ඒ හඟවත්හු මෙසේ වූ ප්‍රඥ ඇත්තෝ වූහ යි, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ වූහ යි, ඒ හඟවත්හු මෙබඳු විමුක්තියක් ඇත්තෝ වූහ’ යි කියා තොප විසින් දැනගන්නා ලද්දහු ද?’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස මෙය එසේ දැනගන්නා ලද්දේ නො වේ” යැ යි තෙරණුවෝ වදළහ.

“කීම ශාරීපුත්‍රයෙනි, ‘මතු කල්හි යම් අර්භත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ හඟවත්හු මෙ බඳු සිල් ඇත්තෝ වන්නාහ, මෙබඳු දහම ඇත්තෝ වන්නාහ... මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වන්නාහ’යි ඔවුන් වහන්සේගේ සිත් තොප සිතීන් පිරිසිදු ඒ හඟවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“නො හෙතං භනෙත’.

“කිං පන තෙ සාරිපුත්ත අභං එතරහි අරභං සමමාසමුද්දො වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො එවං සීලො භගවා ඉති පි එවංධමො එවංපඤ්ඤා එවංවිහාරී එවංවිමුක්තො භගවා ඉතිපි” ? කි.

“නො හෙතං භනෙත’.

“එසු හි¹ තෙ සාරිපුත්ත අතීතානාගතපච්චුපපනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුද්දොසු වෙතොපරියඤ්ඤාණං නස්සී. අපං කිඤ්චරහි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදෙ නදිතො “එවං පසනෙතා අභං භනෙත භගවති, න වාහු න ව භවිසන්ති න වෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා භගවතා හියොසා’හිඤ්ඤාතරො යදිදං සමොධියන්ති?”.

“න ඛො මො² භනෙත අතීතානාගතපච්චුපපනෙතසු අරභනෙතසු සමමාසමුද්දොසු වෙතොපරියඤ්ඤාණං අස්සී. අපි ච ඛො මෙ භනෙත ධම්මභියො විදිතො. සෙය්‍යථාපි භනෙත රඤ්ඤා පච්චන්තිමං නගරං දළභුද්දාපං³ දඤ්ඤාපාකාරතොරණං එකචාරං, තත්‍රසස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො බ්‍යතෙතා⁴ මෙධාවී අඤ්ඤාතානං නිචාරෙතා, ඤ්ඤාතානං පච්චෙසතා, සො තසස නගරසස සමන්තා⁵ අනුපරියායපථං අනුකකමමානො⁶ න පසෙසය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරවිචරං වා අනකමසො බීළාරනිසසකකනාමකමපි, තසස එවමසස, යෙ කෙවි ඔළාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්ති වා නිකඛමන්ති වා, සඛෙඛ තෙ ඉමීනා’ ව දාරෙත පවිසන්ති වා නිකඛමන්ති වා’ති, එවමෙච ඛො මෙ භනෙත ධම්මභියො විදිතො. යෙ තෙ භනෙත අහෙසුං අතීතමධිානං අරභනෙතා සමමාසමුද්දො, සඛෙඛ තෙ භගවනෙතා පඤ්චනීවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බච්චරණෙ, චතුසු⁷ සතිපට්ඨානොසු සුපපතිට්ඨිතවිත්තා, සත්තසමොඤ්ඤාඛෙඛෙ යථාභූතං භාවෙතා අනුකරං සමමාසමොධිං අභිසමුච්ඡන්තිංසු.

1. එසු ව හි. මජ්ඣ.	5. සාමන්තා. පිටු. සායා.
2. න ඛො පනෙතං. පිටු. සායා.	6. අනුකකමනෙත. PTS.
3. දළභුද්දාප. මජ්ඣ, දඤ්ඤාදොඋ. සායා.	7. චතුසු PTS.
4. වියතෙතා. සායා, PTS.	

“මෙය එසේ නො දන්නා ලද”යි තෙරණුවෝ වදළහ.

“කිම භාරිපුත්‍රයෙනි, මෙ සමයෙහි මම අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වෙමි. මෙ භගවත්හු මෙසේ වූ සිල් ඇත්තෝය, මෙසේ වූ දහම ඇත්තෝ ය, මෙසේ වූ ප්‍රඥ ඇත්තෝය, මෙසේ වූ විහරණ ඇත්තෝය, මෙසේ වූ විචුක්ති ඇත්තෝ යැ යි ද මා සිත තොප සිතින් පිරිසිදු දනගන්නා ලද ද?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවන් සේක.

“මෙය එසේ නො ම දනගන්නා ලද”යි තෙරණුවෝ වදළහ.

“භාරිපුත්‍රයෙනි, මෙහි ලා ඉතුත් කලා වූ ද, මතු කල්හි වන්නාවූ ද, දන් ඇත්තාවූ ද රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි ඔවුන් සිත් පිරිසිදු දන්මෙක් තොපට නැත. එසේ කලා කවර නම් සැටියෙකින් තොප විසින් ‘වහන්ස, යම් සම්බෝධිඤ්ඤායෙක් වේ ද එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඩි තරම් නුවණ ඇති අන් ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ පෙරත් නො වී ය, මතුත් නොවන්නේ ය දනුත් නැතැ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි වෙමි”යි තොප විසින් මේ උදර වූ ශ්‍රේෂ්ඨ ච්චනය කියන ලද ද? ඒකාංශය ගන්නා ලද ද, සිංහනාදය පවත්වන ලද ද?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවන් සේක.

“වහන්ස, අතිත අනාගත වර්තමාන රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි ඔබ සිත් පිරිසිදු දන්නා නුවණෙක් මට නැත. වහන්ස, එහෙත් මට අනුමානඤ්ඤාය ප්‍රකට ව ඇත. වහන්ස, යම්සේ රජක්හුගේ තර වූ පවුරුපා ඇති, දඩ පවුරු තොරණ ඇති, එක් දෙරක් ඇති පසල් නුවරෙක් වන්නේද, එහි නොදන්නා ලදුවන් වළක්වන, දන්නා ලදුවන් පිවිස්වන, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ, නුවණ ඇති ද්වාරපාලයෙක් වන්නේද, හෙ තෙමේ එනුවර භාත්පඤා පවුරු මඟ ඔස්සේ යනුයේ ප්‍රාකාරසන්ධියක් (ගඬොළ දෙකක් ගිලිහී ගිය තැනක්) හෝ ප්‍රාකාර විවරයක් (පවුර සිදිගිය තැනක්) හෝ යටත් පිරිසෙයින් බලලකු රිංගා පිට වන පමණ සිදුරකුදු නො දක්නේද, එවිට ඔහුට යම් මහත් සත්කු කෙනෙක් මෙ නුවරට වදනාහු නම්, මෙයින් නික්මෙන්නාහු නම් හෝ, උහු හැම මෙ දෙරින් ම පිවිසෙන්නෝ ද නික්මෙන්නෝ ද වෙත්”යැ යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේද, එ පරිද්දෙන් ම වහන්ස, ගිය කලා යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ සියලු භගවත්හු ම සිත කෙලසන, නුවණ දුහුල් කරන, පංච නිවරණ, යන් දුරු කොට, සිවු සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැත්තෝ, සම්බෝධි-ධ්‍යාංග සත තත් වූ පරිදි වඩා, නිරුත්තර සමාක් සම්බෝධිය ලදුවහ.

යෙ පි තෙ හවිසසනතී. අනාගතමඤ්චානං අරහනෙතො සමමා-
සමබ්බුඤ්චා, සබ්බෙ තෙ හගවනෙතො පඤ්චනීවරණෙ පහාය වෙතසො
උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බජීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානොසු
සුපපතිට්ඨිතවිතො සත්ත සමමොඤ්ඤිබ්බෙ යථාභුතං භාවෙතො,
අනුකතරං සමමාසමොධං අභිසමබ්බුඤ්චා. හගවා පි හනෙත
එතරහි අරහං සමමාසමබ්බුඤ්චා පඤ්චනීවරණෙ පහාය වෙතසො
උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බජීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානොසු සුප-
පතිට්ඨිතවිතො සත්ත සමමොඤ්ඤිබ්බෙ යථාභුතං භාවෙතො, අනුකතරං
සමමාසමොධං අභිසමබ්බුඤ්චා.

2. ඉදහං² හනෙත යෙන හගවා තෙනුපසඛකමී. ධම්මසවණාය.³
තස්ස මෙ හනෙත හගවා ධම්මං දෙසෙසි.⁴ උත්තාරුත්තරං පණිත-
පණිතං කණ්හසුත්තකසපට්ඨාගං. යථා යථා මෙ හනෙත හගවා ධම්මං
දෙසෙසි උත්තාරුත්තරං⁵ පණිතපණිතං කණ්හසුත්තකසපට්ඨාගං,
තථා තථාහං තස්මී ධම්මෙ අභිඤ්ඤා ඉධෙකච්චං ධම්මං ධම්මෙසු නිට්ඨම-
ගමං, සඤ්චි පසීදිං, ‘සමමාසමබ්බුඤ්චා වත සො හගවා, සවාසකාතො
හගවතා ධම්මො, සුපට්ඨපනෙතො⁶ හගවතො සාවකසබ්බෙතා’ තී.

කුසලධම්මදෙසනා

3. අපරං පන හනෙත එතදනුත්තරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති
කුසලෙසු ධම්මෙසු. තත්ත්වෙ කුසලා ධම්මා: සෙයාථිදං වත්තාරො සති-
පට්ඨානා, වත්තාරො සමමපට්ඨානා, වත්තාරො ඉද්ධිපාද, පඤ්චස්ථියානී,
පඤ්ච බලානී, සත්ත බොජ්ඣංගා, අරියො අට්ඨඞ්ඞිකො මග්ගො. ඉධ
හනෙත භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිච්චතතිං පඤ්ඤාවිච්චතතිං
දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කඤ්චා උපසමපජ්ජ විහරති.
එතදනුත්තරියං හනෙත කුසලෙසු ධම්මෙසු තං හගවා අසෙසමභිජානාති
තං හගවතො අසෙසමභිජානෙතො උත්තරිං අභිඤ්ඤායාං නත්ථී,
යද්ධිජානං අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා හගවතා භියොසා’
භිඤ්ඤතරො අසස යද්දිදං කුසලෙසු ධම්මෙසු.

1. බොජ්ඣංගො. PTS.
2. ඉධාහං. මජ්ඣ.
3. ධම්මසවණාය. මජ්ඣං ධම්ම
සවණාය. PTS.
4. දෙසෙති. මජ්ඣං.
5. උත්තාරුත්තරිං සායා, PTS.
6. සුපට්ඨපනෙතො සාවකසංඝො මජ්ඣං.

මතුකලා යම් රහස් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම් ඒ හඟවන්නු ද සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පංච නිවරණයන් දුරලා, සතර සිව්වන්ති සුපිහිටි සිතැත්තෝ, සත් සම්බෝධාදිග තත්වු පරිදි වඩා නිරුත්තර සමාක්සම්බෝධිය ලබන්නාහ. වහන්ස, මේ සමයෙහි රහස් සම්මා සම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සිත කිලිටි කරන නුවණ දුබල කරන පංචනිවරණයන් දුරලා සතර සිව්වන්ති සුපිහිටි සිතැති ව, නිසි ලෙසින් සත් සම්බෝධාදිග වඩා නිරුත්තර සමාක්සම්බෝධිය ලද සේකි"යි අනු-
ලාන දැන්ම මව ප්‍රකට විය.

2. වහන්ස, මෙහි මම දහම් අසනු පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෙමි. වහන්ස, ඒ මට යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩ වඩා උතුම් ලෙස, වඩ වඩා ප්‍රණීත ලෙස, ප්‍රතිබාහන සහිත කොට කුශලාකුශල ධර්මයන් (කුසලුන් ප්‍රතිබාහනය කොට අකුසල් ද අකුසලුන් ප්‍රතිබාහනය කොට කුසලුන් ද සිටුනා නියාව ඔවුනට සරි ලෙස ලැබෙන විපාක ද සහිත කොට) දෙසු සේක ද, ඒ ඒ සැටියෙන් ඒ දෙසු ධර්මයෙහි එක්තරා ධර්මයක් වෙසෙයි නුවණින් දැන සිටුසස් දහම්හි නිෂ්ඨාවට පැමිණියෙමි. 'ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමාක්සම්බුද්ධ සේක, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේය. ඔබගේ ශ්‍රාවක සංඝයාද සුප්‍රතිපන්න යැ යි ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි.

කුශල ධර්ම දේශනා

3. වහන්ස, යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුශලධර්ම විෂයයෙහි දහම් දෙසන සේකද, මෙය ඔබ කෙරෙහි වූ අන් අනුත්තරිය (එයට වැඩි අන් එකක්හු නැති) ගුණයෙකි. එහි ලා සතර සිව්වන්තිය, සතර සමාක්ප්‍රධානයෝ ය, සතර සාද්ධිපාදයෝ ය, පංච ඉන්ද්‍රියයෝ ය, පංච බලයෝ ය, සප්ත බෝධිධාමයෝ ය, ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය ය යන මොහු ඒ කුශලධර්මයෝ ය. වහන්ස, මෙහි හික්ෂු කෙට ආසුච නැසීමෙන් අනාසුච වූ වෙතොවිචුක්තිය (එලසමාධිය) ද, ප්‍රඥවිචුක්තිය (එල ඝෞණය) ද, මේ අත්බවිහි දී ම තෙමේ ම වෙසෙයි නුවණින් පසක් කොට ලැබගෙන වෙසෙයි. එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සර්වප්‍රකාරයෙන් ම වෙසෙයි නුවණින් දන්නා සේක. මෙය කුශලධර්ම විෂයයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුත්තරිය ගුණයෙකි. යම්ක දන්නා අන් මඟණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා කුශල ධර්ම විෂයයෙහි දන්නෙක් ඇතැයි නො කියැ හැක්ක. ඒ හැම නිශ්ශෙෂයෙන් වෙසෙයි නුවණින් දන්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එයින් මත්තෙහි දහසුතු දුයෙක් නැත.

ආයතනපණණතී

4. අපරං පන හනෙත එතදනුඝනරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ආයතනපණණතීසු¹. ඡයිමානි හනෙත අඡ්ඤාතීකමාහිරානි ආයතනානි: වකඤ්ච² ව රුපානි ව සොතඤ්ච³ සද්ද ව, සාණඤ්ච⁴ ගන්ධා ව ජිව්හා ව⁵ රසා ව, කායො ව⁶ ඵොට්ඨබ්බා ව⁷ මනො ව⁸ ධම්මා ව. එතදනුඝනරියං හනෙත ආයතනපණණතීසු. තං හගවා අපෙසමභිජානානි. තං හගවතො අපෙසමභිජානතො උතතරිං අභිඤ්ඤායාං නඤ්ච, යද්භිජානං අඤ්ඤා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා හගවතා භියොසා භිඤ්ඤතරො අසස යදිදං ආයතනපණණතීසු.

ගබ්භාවකකනනීදෙසනා

5. අපරං පන හනෙත එතදනුඝනරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ගබ්භාවකකනනීසු. වතසෙසා ඉමා හනෙත ගබ්භාවකකනනීයො: ඉධ හනෙත එකච්චො අසමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිසීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිසබ්බමති. අයං පයමා ගබ්භාවකකනනී. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිසීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිසබ්බමති. අයං දුතියා ගබ්භාවකකනනී. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො⁹ මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිසීං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා¹⁰ නිසබ්බමති. අයං තතියා ගබ්භාවකකනනී. පුන ව පරං හනෙත ඉධෙකච්චො සමපජානො මාතුකුච්ඡිං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිසීං යාති, සමපජානො මාතුකුච්ඡිමහා නිසබ්බමති. අයං චතුස්ථි¹¹ ගබ්භාවකකනනී. එතදනුඝනරියං හනෙත ගබ්භාවකකනනීසු

ආදෙසනවිධා දෙසනා

6. අපරං පන හනෙත එතදනුඝනරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති ආදෙසනවිධාසු. වතසෙසා ඉමා හනෙත ආදෙසනවිධා. ඉධ හනෙත එකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති ‘එවමපි තෙ මනො, ඉස්මපි තෙ මනො, ඉති පි තෙ විකතනනි’. සො බ්‍රහ්මං චෙපි ආදිසති තච්ච තං හොති, නො අඤ්ඤාථා. අයං පයමා ආදෙසනවිධා.

1. ආයතනපණණතීසු PTS	7. ඵොට්ඨබ්බ චෙව. සීඉ
2. වකඤ්චෙවච්ච-සීඉ. මජ්ඣ.	8. මනොචෙව-PTS.
3. සො තඤ්චෙව-PTS.	9. සමපජානො පි-PTS.
4. සාණඤ්චෙව-PTS	10. මාතුකුච්ඡිමහා PTS
5. ජිව්හාචෙව-PTS	11. චතුස්ථි - මජ්ඣ.
6. කායොචෙව - PTS.	

ආයතනප්‍රඥප්ති

4. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයතන ප්‍රඥප්ති විපයයෙහි යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය ද අන් අනුත්තරිය ගුණයෙකි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ මේ ආධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතන සයෙකි. ඇස ද රූප ද, කන ද භව ද, නැඟැය ද ගඳ ද, දිව ද රස ද, කය ද හැපෙන දෑ ද, මනස ද දහම් ද යන මොහුය. වහන්ස, මෙය ආයතන ප්‍රඥප්ති විෂයයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුත්තරිය ගුණයෙකි. එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිශ්ශෙෂයෙන් වෙසෙයි නුවණින් දන්තා සේක. ආයතන ප්‍රඥප්ති විෂයයෙහි යමක් දන්තා අන් මහණකු හෝ බමුණකු හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා දැනුම් ඇත්තකු වෙතැයි නො කියැ හැක්ක. ඒ සියල්ල නිශ්ශෙෂ කොට වෙසෙයි නුවණින් දන්තා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එයින් මත්තෙහි (ඒ සම්බන්ධයෙන්) දක යුතු දෙයක් නැත.

ගර්භාවක්‍රාන්ති දේශනා

5. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගර්භාවක්‍රාන්ති විෂයයෙහි යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය ද අන් අනුත්තරිය ගුණයෙකි. වහන්ස, (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ) මේ ගර්භාවක්‍රාන්ති සතරෙකි: මෙහි එක්තරා සත්වයෙක් දැනුම් නැත්තේ (සිහිමුළා ව) මවු කුස පිවිසෙයි. දැනුම් නැත්තේ මවු කුසෙහි වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් නික්මෙයි. මේ පළමු ගර්භාවක්‍රාන්තිය යි. තව ද වහන්ස, මෙහි එක්තරා සත්වයෙක් දැනුම් ඇත්තේ මවු කුස වදී. දැනුම් නැත්තේ මවු කුස වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් බිහි වෙයි. මේ දෙවෙනි ගර්භාවක්‍රාන්තිය යි. තව ද, වහන්ස, මෙහි එක්තරා සත්වයෙක් දැනුම් ඇත්තේ මවු කුස වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් බිහි වෙයි. මේ තෙවෙනි ගර්භාවක්‍රාන්තිය යි. තව ද මෙහි එක්තරා සත්වයෙක් දැනුම් ඇත්තේ මවු කුස පිවිසෙයි, දැනුම් ඇත්තේ මවු කුස වෙසෙයි, දැනුම් ඇත්තේ මවු කුසින් බිහි වෙයි. මේ කෙවෙනි ගර්භාවක්‍රාන්තිය යි. වහන්ස, ගර්භාවක්‍රාන්ති විෂයයෙහි මේ දැනීම අනුත්තරිය ගුණයෙකි.

ආදේශනාවිධා දේශනා

6. වහන්ස, තව ද ආදේශනා කොට්ඨාස විෂයයෙහි මෙරමා සිත් පවත්නා සැටි බලා යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි වූ අනුත්තරිය ගුණයෙකි. වහන්ස, මේ ආදේශනා කොටස්හු සතර දෙනෙකි. වහන්ස, එක්තරා එකෙක් 'තා මනස මෙසේ ය, තා මනස මෙබඳුය. තා සිත මෙසේ යැ'යි නිමිත්තෙන් කියා පායි. ඔහු බොහෝ වුව ද කියත් නමුදු ඒ එසේ ම වේ, අන් සැටියෙකින් නොවේ. මේ පළමු වැනි ආදේශනා කොට්ඨාසය යි.

පුන ව පරං භවතෙ ඉධෙකවෙවන හෙව ඛො නිමිකෙතන ආදිසති, අපි ව ඛො මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුඛා ආදිසති'. එවමි තෙ මනො, ඉසමි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතතනි'. සො ඛහුං වෙපි ආදිසති, තථෙව තං හොති, නො අඤ්ඤාපා. අයං දුතියා ආදෙසනවිධා. පුන ව පරං භවතෙ ඉධෙකවෙවන න හෙව ඛො නිමිකෙතන ආදිසති, නාපි මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුඛා ආදිසති, අපි ව ඛො විතකකයතො විචාරයතො විතකකවිපචාරසද්දං සුඛා ආදිසති 'එවමි තෙ මනො, ඉසමි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතතනි'. සො ඛහුං වෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤාපා. අයං තතියා ආදෙසන-විධා. පුන ව පරං භවතෙ ඉධෙකවෙවන න හෙව ඛො නිමිකෙතන ආදිසති, නාපි මනුසසානං වා අමනුසසානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුඛා ආදිසති, නාපි විතකකයතො විචාරයතො විතකකවිපචාරසද්දං සුඛා ආදිසති, අපි ව ඛො විතකකවිචාරසමාධිසමාපනතසං වෙතසා වෙතො පරිච්ච පජානාති - යථා ඉමසං හොතො මනොසංඛාරා පඤ්ඤිතා, තථා ඉමසං විතතසං අනන්තරා ඉමං නාම විතකකං විතකෙකසසතිති. සො ඛහුං ආදිසති, තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤාපාති. අයං වතුඤ්ඤා ආදෙසනවිධා. එතදනුකර්මයං භවතෙ ආදෙසනවිධාසු.

දසසනසමාපතති-දෙසනා

7. අපරං පන භවතෙ එතදනුකර්මයං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති දසසනසමාපතතිසු. වතසෙතා ඉමා භවතෙ දසසනසමාපතතියො: ඉධ භවතෙ එකවෙවන සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතපපමඤ්ඤා පධාන-මඤ්ඤා අනුයොගමඤ්ඤා අපමාදමඤ්ඤා සමමාමනසිකාරමඤ්ඤා තථා රූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙ ඉමමෙව කායං උදධං පාදතලා අධො කෙසමස්සා තවපරියතං පුරං නානපසකාරසං අසුචිතො පච්චවෙකති: අසී ඉමසමිං කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තවො මංසං නහාරා අවසී අවසීම්ඤ්ඤා වකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පප්පාසං අනතං අනතඉඤ්ඤං උදරියං කරියං පිත්තං සෙඨං පුඛෙඛා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසුචිසා ඛෙලො පිඛතා-නිකා ලසිකා මුත්තනති. අයං පඨමා දසසනසමාපතති.

1. නහාරා. ඡායා PTS
 2. අවසී. ඡායා PTS
 3. අවසීම්ඤ්ඤා. මජ්ඣ.

තව ද වහන්ස, මෙහි ඇතැම් එකෙක් නිමිත්තෙන් මෙරමා පැවැතුම් දැන නො ම කියයි. වැලිදු මනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ අමනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ දේවතාවන්ගේ කථා ශබ්දය අසා 'තා මනස මෙසේ ය, තා මනස මෙබඳු ය. තා සිත මෙසේ යැ'යි කියා පායි. ඔහු බොහෝවක් ම කියතුදු ඒ එසේ ම වෙයි, අන් සැටියෙකින් නො වෙයි. මේ දෙවෙනි ආදේශනා කොට්ඨාසය යි. වහන්ස, තව ද එක්තරා එකෙක් නිමිත්තෙන් නො ම කියයි. මිනිසුන්ගේ හෝ නොමිනිසුන්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ කතා හඬ අසා ද නො කියයි. වැලිදු විතර්ක කරන, විවාර කරන තැනැත්තහුගේ විතර්ක විවාර ශබ්දය අසා 'තා මනස මෙසේ ය, තා මනස මෙබඳු ය, තා සිත මෙසේ යැ'යි ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ඔහු බොහෝවක් ම කියතුදු ඒ එසේ ම වෙයි. අන් පරිද්දෙකින් නො වෙයි, මේ තුන්වැනි ආදේශනා කොට්ඨාසය යි, තව ද වහන්ස, මෙහි එක්තරා පුද්ගලයෙක් නිමිත්තෙනුදු නො ම කියයි, මිනිසුන්ගේ හෝ නොමිනිසුන්ගේ හෝ දේවතාවන්ගේ හෝ ශබ්දය අසා නො ද කියයි. විතර්ක කරන විවාර කරන තැනැත්තක්හුගේ විතර්ක විවාර ශබ්දය අසා ද නො ම කියයි. වැලිදු විතර්ක විවාර සහිත සමාධියට සමවන්තක්හුගේ සිත 'මේ හවත්හුගේ මනස් සංස්කාරයෝ යමි-සේ පිහිටියාහු ද, එසේ මේ සිතට අනතුරු ව මෙ නම් කල්පනාවක් කරන්නේ යැ'යි සිය සිතින් පිරිසිදු දැනී. ඔහු බොහෝවක් කියතුදු ඒ එසේ ම වෙයි, අන් සැටියෙකින් නො වෙයි. මේ සිවුවැනි ආදේශනා භාගය යි. වහන්ස, ආදේශනා භාග විෂයයෙහි (අනුන්ගේ අදහස් දැන කීම් අතුරෙහි) මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ආදේශන භාගය ම අනුත්තරිය වෙයි.

දර්ශනසමාපත්තිදේශනා

7. වහන්ස, දර්ශනසමාපත්ති විෂයයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යමිසේ දහම් දෙසන සේක් ද, වහන්ස, මෙය ම අනුත්තරිය වෙයි. වහන්ස මෙහි දර්ශනසමාපත්තිහු සතර දෙනෙක් වෙත්. වහන්ස, මෙහි ඇතැම් මහණෙක් හෝ බටුණෙක් හෝ උත්සාහ කොට, වීර්ය කොට, පුන පුනා වැර වඩා, සමාස් මනස්කාරය නිසා (නුවණ නිසා,) යම් සමාධියෙකින් සිත මනා වැ පිහිටි කල්හි පත්ලෙන් උඩ'හිසැ කෙහෙ මතුයෙන් යවැ සම හිමි කොටැති නන් අයුරු අඟවියෙන් පිරුණු මෙ ම සිරුර නුවණින් සලකා බලා ද එසේ වූ (ප්‍රථමධ්‍යාන) විත්ත සමාධිය ස්පර්ශ කෙරෙයි. හේ එයින් 'මේ කයෙහි කෙස් ඇත, ලොම් ඇත, නිය දත් සම නහර ඇට ඇටමිදුළු වකුගඩු හදමස අක්මාව දළඹුව බඩදිව පපුවස අතුනු අතුනුබහන නොදිරු අහර මල පිත සෙම පුයා ලේ ඩහදිය මේද තෙල කඳුළු වූරුණු-තෙල කෙල සොටු සදමිදුලු මුත්‍ර ඇතැ'යි මේ අඟවීන් පස් විකයි. මේ පළමුවන දර්ශන සමාපත්තිය ය.

සුඤ්ඤා ව පරං භවෙති ඉධෙකවෙවා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතපමනියාය -පෙ- තථාරූපං වේතොසමාධිං චුසති, යථා සමාහිතේ වීරේන ඉමඤ්ඤව කායං උඤ්ඤං පාදතලා අධො කෙසමස්ස කචපරි- යනං සුරං නානපකාරස්ස අසුචිනො පචචවෙකකිති: අත්ථ ඉමඤ්ඤං කායෙ කෙසා ලොමා නබ්බා දන්තා -පෙ- ලසිකා මුත්තනතී, අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවිමංස ලොහිතං අවසීං පචචවෙකකිති. අයං දුතියා දසනසමාපකති.

සුඤ්ඤා ව පරං භවෙති ඉධෙකවෙවා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතපමනියාය -පෙ- තථාරූපං වේතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතේ වීරේන ඉමඤ්ඤව කායං උඤ්ඤං පාදතලා අධො කෙසමස්ස කචපරි යනං සුරං නානපකාරස්ස අසුචිනො පචචවෙකකිති: අත්ථ ඉමඤ්ඤං කායෙ කෙසා ලොමා -පෙ- ලසිකා මුත්තනතී, අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවිමංස ලොහිතං අවසීං පචචවෙකකිති, පුරිසස්ස ව විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතො අධෙබ්බාච්ඡින්නං ඉධ ලොකෙ පතිට්ඨිතං ව පරලොකෙ පතිට්ඨිතං ව. අයං තතියා දසනසමාපකති.

සුඤ්ඤා ව පරං භවෙති ඉධෙකවෙවා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතපමනියාය -පෙ- ලසිකා මුත්තනතී අතිකකමම ව පුරිසස්ස ඡවි- මංසලොහිතං අවසීං පචචවෙකකිති, පුරිසස්ස ව විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතො අධෙබ්බාච්ඡින්නං ඉධ ලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ඤා පරලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ඤා. අයං චතුස්සා දසනසමාපකති. එතදනුකාරියං භවෙති දසනසමාපකතිසු.

සුභගලපණ්ණකතිදෙසනා

8. අපරං පන භවෙති එතදනුකාරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සුභගලපණ්ණකතිසු.¹ සකතිමෙ භවෙති සුභගලා: උභතොභාගවිමුත්තො, පඤ්ඤවිමුත්තො, කායසකති, දිට්ඨිපපතො, සද්ධාවිමුත්තො, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී. එතදනුකාරියං භවෙති සුභගලපණ්ණකතිසු.

පධානදෙසනා

9. අපරං පන භවෙති එතදනුකාරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පධානොසු. සකතිමෙ භවෙති සමෙබ්බාච්ඡිබ්බො: සතිසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො, ධම්මවිචයසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො, විරිය²සමෙබ්බාච්ඡිබ්බො, පිතිසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො පසඤ්ඤාසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො සමාධිසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො, උපෙකඛාසමෙබ්බාච්ඡිබ්බො. එතදනුකාරියං භවෙති පධානොසු.

1. සුභගලපණ්ණකතිසු-පිච්ච.
2. විරිය...-ම ඡ සං

වහන්ස, තවද මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ උත්සාහ කොට... යම් සමාධියෙකින් සිත මනාවැ පිහිටි කල්හි 'මේ කයෙහි කෙස් ඇත, ලොම් ඇත, නිය ඇත, දත් ඇත... සදම්භුලු ඇත, මුත්‍ර ඇතැ'යි පත්ලෙන් උඩ හිසැකේ මත්තෙන් යට, සම ඉම් කොට නන් අයුරු අඟවියෙන් පිරුණු මේ කයක් නුවණින් බලයි ද, පුරුෂයාගේ සිව් මස් ලේ ඉක්මැ ඇට නුවණින් බලයි ද, මේ (ඇට අරමුණුකොට ඉපැදූ දිවැස පාදක කොටැති ධ්‍යානසමාපත්තිය) දෙවෙනි දර්ශනසමාපත්තිය යි.

වහන්ස, තව ද මෙහි ඇතැම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ උත්සාහ කොට... යම් සමාධියෙකින් සිත මනාවැ පිහිටි කල්හි 'මේ කයෙහි කෙස් ඇත ලොම් ඇත, නිය ඇත... සදම්භුලු ඇත, මුත්‍ර ඇතැ'යි පත්ලෙන් උඩ හිසැකේ මත්තෙන් යට සම හිම් කොට, නන් අයුරු අඟවියෙන් පිරුණු මේ කයක් නුවණින් බලයි ද, පුරුෂයාගේ සිව් මස් ලේ ඉක්මැ ඇට නුවණින් බලයි ද, පුර්වභාග අපරභාග යන දෙපසින් අතර නොසිදී පැවැති, මෙලොවැ ද පිහිටි පරලොවහි ද පිහිටි පුරුෂයාගේ විඤ්ඤාන ස්‍රෝතස දැනී ද මේ (දෙශක්ෂ පාච්ඡනායන්ගේ වෙතස්පයායඤ්ඤාන) තෙවෙනි දර්ශනසමාපත්තිය ය.

තව ද වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ උත්සාහ කොට... සදම්භුලු ඇත, මුත්‍ර ඇතැයි... නුවණින් බලයි ද, පුරුෂයාගේ සිව් මස් ලේ ඉක්මැ ඇට පස්විකයිද, (පුර්වාපර භාග වශයෙන්) දෙපසින් ම අතර නොසිදුණු ඡන්දරාගවශයෙන් මෙලොවහි ද නොපිහිටි, පරලොවහි ද නොපිහිටි පුරුෂයාගේ විඤ්ඤාන ස්‍රෝතස දැනී. මේ (රහත්භූගේ වෙතස්පර්ශායඤ්ඤාන) සතර වන දර්ශන සමාපත්තිය ය. වහන්ස, දර්ශනසමාපත්තී විෂයයෙහි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ධර්ම දෙශනාව අනුත්තරිය ය.

පුද්ගලප්‍රඥප්ති දෙශනා

8. වහන්ස, තවද භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ පුද්ගල ප්‍රඥප්ති විෂයයෙහි යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය අනුත්තරිය ය. වහන්ස, උභතොභාග-විමුක්ත ය, ප්‍රඥවිමුක්ත ය, කායසාත්ථි ය, ආඡට්ට්‍යාඡත ය, ශ්‍රද්ධා-විමුක්ත ය, ධර්මානුසාරි ය, ශ්‍රද්ධානුසාරි යැ යි මේ පුද්ගලයෝ සත් දෙනෙකි.

ප්‍රධාන දෙශනා

9. වහන්ස, තවද ප්‍රධාන (භාවනානුයොග) විෂයයෙහි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද මෙය අනුත්තරිය ය. වහන්ස, සතිසමොච්ඡාඤ්ඤානස, ධම්මවිචයසමොච්ඡාඤ්ඤානස, විරියසමොච්ඡාඤ්ඤානස, පිතියසමොච්ඡාඤ්ඤානස පස්සද්ධිසමොච්ඡාඤ්ඤානස, සමාධිසමොච්ඡාඤ්ඤානස, උපෙක්ඛා සම්බොඤ්ඤානසැ යි මේ සම්බොධාභිග සතෙකි. ප්‍රධාන විෂයයෙහි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ මේ ධර්ම දෙශනාව අනුත්තරිය ය.

පටිපද්දෙසනා

10. අපරං පන හනෙත එතදනුකරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති පටිපද්දසු. චතසො ඉමා හනෙත පටිපද්: දුක්ඛා පටිපද් දැඩාහිඤ්ඤා, දුක්ඛා පටිපද් බිප්පාහිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද් දැඩාහිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද් බිප්පාහිඤ්ඤා'ති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද් දුක්ඛා දැඩාහිඤ්ඤා, අයං හනෙත පටිපද් උභයෙනෙව භීනා අක්ඛායති දුක්ඛතො ච දැඩතො ච. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද් දුක්ඛා බිප්පාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද් දුක්ඛතො භීනා අක්ඛායති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද් සුඛා දැඩාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද් දැඩතො භීනා අක්ඛායති. තත්‍ර හනෙත යායං පටිපද් සුඛා බිප්පාහිඤ්ඤා, අයං පන හනෙත පටිපද් උභයෙනෙව පඤ්ඤා අක්ඛායති සුඛතො ච බිප්පතො ච. එතදනුකරියං හනෙත පටිපද්දසු.

හසසමාවාරාදි - දෙසනා

11. අපරං පන හනෙත එතදනුකරියං යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති හසසමාවාරො. ඉධ හනෙත එකච්චො න චෙව චුසාවාදුපසංභිතං වාවං භාසති, න ච චෙභුතියං න ච පෙසුභියං¹ න ච සාරඞ්ඤා ජයාපෙසෙඛා, මනනා මනනා වාවං භාසති නිධානවතිං කාලෙන, එතදනුකරියං හනෙත හසසමාවාරො.

12. අපරං පන හනෙත එතදනුකරියං, යථා හගවා ධම්මං දෙසෙති පුරිසසීලසමාවාරො. ඉධ හනෙත එකච්චො වසස සද්ධො ච. න ච කුභකො, න ච ලපකො, න ච නෙමිතතිකො, න ච නිපෙසසීකො, න ච ලාභෙන ලාභං නිජිභිංසනකො² ඉඤ්ඤෙසසු ගුත්තආරො, හොජනෙ මනසඤ්ඤා, සමකාරි, ජාගරියානුයොගමනුසුතො, අතර්ඤ්ඤා ආරභවිරියො, කොසි, සතිමා, කලාංඡපටිභානො, ගතිමා, ධිතිමා, මතිමා න ච කාමෙසු හිද්ධො, සතො ච නිපකො ච.

එතදනුකරියං හනෙත පුරිසසීලසමාවාරො.

1. පෙසුභියං-මජ්ඣං.
 2. නිජිභිංසනකො, සා, නිජිභිංසනකො-මජ්ඣං.

ප්‍රතිපත්ති දෙශනා

10. වහන්ස, තව ද ප්‍රතිපත්ති විෂයයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම්-
සේ දහම් දෙසන සේක් ද මෙය අනුත්තරීය ය. දන්ධාභික්ඛ්ඤා දුක්ඛපට්ඨ-
පද ය, ඛේපපාභික්ඛ්ඤා දුක්ඛ පට්ඨපද ය, දන්ධාභික්ඛ්ඤා සුඛපට්ඨපද ය, ඛේපපා-
භික්ඛ්ඤා සුඛපට්ඨපද යැ යි මේ ප්‍රතිපත්ති සතරෙකි. මොවුන්ගෙන් යම්
දන්ධාභික්ඛ්ඤා දුක්ඛපට්ඨපදවෙක් ඇද්ද, මෙය දුක් බැවින් ද දන්ධ බැවින්
ද යි යන දෙ කරුණින් ම හීන යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස එහි යම්
ඛේපපාභික්ඛ්ඤා දුක්ඛ පට්ඨපදවෙක් ඇද්ද මෙය දුක් බැවින් හීන යැයි කියනු
ලැබේ. වහන්ස, එහි යම් දන්ධාභික්ඛ්ඤා සුඛ පට්ඨපදවෙක් ඇද්ද, මෙය
දන්ධ බැවින් හීන යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, එහි යම් ඛේපපාභික්ඛ්ඤා
සුඛපට්ඨපදවෙක් ඇද්ද, මෙය සුඛ බැවින් ද, ඛේපපාභික්ඛ්ඤා බැවින් ද යි දෙ
කරුණින් ම උතුම් යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, ප්‍රතිපත් විෂයයෙහි භාග්‍ය-
වතුන් වහන්සේගේ මේ ධර්මදේශනාව අනුත්තරීය ය.

භස්සසමාවාරාදි දේශනා

11. තව ද අනෙකෙක. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාක්සමා-
වාර විෂයයෙහි (කපාකිරීම පිළිබඳ ව) යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද මෙය
අනුත්තරීය ය. වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් අතරතුර මුසවා මුසු
කළ බස් නො බෙණෙයි. උනුත් බිඳුවන බස් නො බෙණෙයි. කේලාම්
බස් නො බෙණෙයි. (එකට දෙකක් කෙරෙමි යි) සැහැසීමෙන් උනුත්
කතා නො කියයි. දිනීම අපේක්ෂා කොට ඇති ව නො කියයි. නුවණින්
පිරික්සා සුදුසු කාලයෙහි සිතා තබා ගත යුතු බස් කියයි. වහන්ස, වාක්
සමාවාර විෂයයෙහි මෙය අනුත්තරීය යැ.

12. තව ද අනෙකෙක. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ඒ පුද්-
ගලයන්ගේ පිරිසිදු ශීල විෂයයෙහි ද පිරිසිදු මනාසමාවාර විෂයයෙහි ද
යම්සේ දහම් දෙසන සේක් ද මෙය අනුත්තරීය යැ. වහන්ස, මෙහි එක්-
තරා මහණෙක් (ශීලයෙහි ද මනා සමාවාරයෙහි ද පිහිටියේ) සත්‍ය කරා
ඇත්තේ ද සැදහැ ඇත්තේ ද වන්නේ ය. කුහක නො වන්නේ ය. වාටු
කරා නො කියන්නේ ය. ප්‍රත්‍යයාශායෙන් ඉඟි දෙවුම් නො දෙවන්නේ ය,
ලාභාශායෙන් මෙරමාට ගරහන්තෙක් ද නොවන්නේ ය. ලාභයෙන්
ලාභය සොයන්නෙක් ද නොවන්නේ ය. ඉඳුරන්හි වැසු දෙරැක්තෙක්
වන්නේ ය, බොඳුන්නහි පමණ දන්තෙක් වන්නේ ය. (විෂමාවාර හැර)
සම ව හැසිරෙන්නෙක් වන්නේ ය. නිදි දුර්ලබ්‍යයෙක් වන්නේ ය.
අලස නො වූයෙක්, රුකුළු වැර ඇතියෙක්, ධ්‍යානයෙහි ඇලුණෙක්, සිහි
ඇතියෙක්, කලණ නුවණ ඇතියෙක්, සුන්දර ප්‍රතිභාන සම්පත් ඇතියෙක්,
ගතිමතෙක් (නොඇසු දහම් දන ගැන්මෙහි සමත් නුවණැතියෙක්) ධාති-
මෘතක් (ධාරණයෙහි සමත් ප්‍රඥ ඇතියෙක්) මතිමතෙක් (අනුමාන ප්‍රඥ
ඇතියෙක්) වන්නේ ය. කාමයන්හි ගිජුවූයෙක් නොවන්නේ ය. (අභික්‍රමණා
දියෙහි එළඹී සිටි සිහි ඇත්තේ, අභික්‍රමණාදි සත් තන්හි පැවැති විවසුන්
නුවණ ඇත්තේ වන්නේ ය.

වහන්ස, පුරුෂශීල සමාවාර විෂයයෙහි මෙය අනුත්තරීය යැ.

අනුසාසනවිධාදෙසනා

13. අපරං පන භනෙත එතදනුක්ඛරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති අනුසාසනවිධාසු. චතසෙසා ඉමා භනෙත අනුසාසනවිධා. ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, ‘අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො, තිණණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙතා භවිස්සති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඨිපරායණො’ති. ජානාති භනෙත භගවා පරං¹ පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, -අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො තිණණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදෙසමොභානං තනුක්ඛා සකදගාමී භවිස්සති, සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සතිති.

ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො, පඤ්ඤානං ඔරම්භාගියානං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො භවිස්සති, තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකාති.

ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, -අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පච්චජ්ජමානො ආසවානං බයා අනාසවං චෙතොවිමුක්ඛිං පඤ්ඤවිමුක්ඛිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සතිති.

එතදනුක්ඛරියං භනෙත අනුසාසනවිධාසු.

පරපුග්ගලවිමුක්ඛිකාදෙසනා

14. අපරං පන භනෙත එතදනුක්ඛරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පරපුග්ගලවිමුක්ඛිකාදෙසෙ. ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො තිණණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙතා භවිස්සති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඨිපරායණො’ති. ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චික්ඛං යොනියො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො තිණණං සංඤ්ඤජනානං පරික්ඛයා රාගදෙසමොභානං තනුක්ඛා සකදගාමී භවිස්සති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සති’ති.

1. අපරා (මජ්ඣ) පරපුග්ගලං-PTS.

අනුශාසනවිධා දෙශනා

13. තව ද අනෙකෙක. වහන්ස, අනුශාසන කොටස්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම්සේ දහම් දෙසනා සේක් ද, මෙය අනුත්තරිය යැ. වහන්ස, මේ අනුශාසන විධා සතරෙක: මේ පුභුල් තෙමේ අනුශාසන පරිදි පිළිපදිනුයේ, තුන් සංයෝජනයන් නැසීමෙන්, අපායෙහි නොවැටෙන සුලු වූ, ධර්මයෙන් නියත වූ, ඉදිරි තුන් මහට අවශ්‍යයෙන් පැමිණියැ යුතු සෝවාන් පුභුලෙක් වන්නේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යෝනිසෝමනස්කාරයෙන් අන් පුභුලා තමන් වහන්සේ ම දන්තා සේක. මේ පුභුල් තෙම තුන් සංයෝජනයන් නැසීමෙන් රාග ද්වේෂ මොහයන් තුනී කිරීමෙන් සකෘදගාමී වන්නේ ය, එක් වරක් ම මේ ලෝකයට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යෝනිසෝමනස්කාරයෙන් තමන් වහන්සේ ම අන් පුභුලා දන්තා සේක.

මේ පුභුල් තෙම ඔරම්භාගීය සංයෝජන නැසීමෙන් මරණින් මතු ඉද්ධාවාසයෙහි උපදින, එහිදී පිරිනිවෙන සුලු, එ ලොවින් මෙහි පෙරළා නො එන සුලු අනාගාමියෙක් වන්නේයැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යෝනිසෝමනස්කාරයෙන් තමන් වහන්සේ ම අන් පුභුල්හු දන්තා සේක

'මේ පුභුල් තෙම ආසුවයන් නැසීමෙන් අනාසුව වූ එල සමාධිය ද එල ප්‍රඥව ද මෙ අත්ඛවහි ම තෙමේ ම වෙසෙයි නුවණින් දැන, පසක් කොට, ලැබ වසන්නේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යෝනිසෝමනස්කාරයෙන් තමන් වහන්සේ ම අන් පුභුල්හු දන්තා සේක.

වහන්ස, අනුශාසනවිධාවන්හි මෙය අනුත්තරිය ය.

පරපුද්ගල විමුක්තිඥන දෙශනා

14. වහන්ස, තව ද සෝවාන් ආදී අන් පුභුලන් ඒ ඒ මහින් කෙලෙසුන් ගෙන් මිදෙනු දැන්මෙහි යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය අනුත්තරිය ය. වහන්ස, මේ පුභුල් තෙමේ තුන් සංයෝජනයන් නැසීමෙන් අවාහි නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, උපරිමාර්ගත්‍රය සංඛ්‍යාත සම්බෝධිය පරායණ කොටැත්තේ සෝවාන් වූ-යෙකැ'යි තමන් වහන්සේ ම දන්තා සේක. වහන්ස, 'මේ පුභුල් තෙමේ තුන් සංයෝජනයන් නැසීමෙන්, රාග ද්වේෂ මොහයන් තුනී වීමෙන් සකෘදගාමී වන්නේ යැ යි, එක් වරක් ම මේ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ ම උපාය මනස්කාරයෙන් අන් පුභුලා දන්තා සේක.

ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා, 'අයං පුග්ගලො පඤ්ඤානං ඔරමභාගියානං සකෙඤ්ඤාජනානං පරිඤ්ඤා ඔපපාතිකො භවිස්සති තස් පරිනිබ්බාසී අනාවක්ඛිධම්මො තස්මා ලොකා'ති.

ජානාති භනෙත භගවා පරං පුග්ගලං පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා 'අයං පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා විමුත්තිං දිවෙධව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමිඡ් කඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විභරිස්සති ති. එතදනුක්ඛරියං භනෙත පරපුග්ගලවිමුත්තිඤ්ඤො.

සසසතවාදදෙසනා

15. අපරං පන භනෙත එතදනුක්ඛරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සසසතවාදෙසු. තයො මෙ භනෙත සසසතවාද. ඉධ භනෙත එකවෙවා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා ආතපපමනියාය පධානමනියාය අනුයොගමනියාය අපමාදමනියාය සමමා මනසිකාරමනියාය තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුස්සති, යථාසමාගිතො විකෙත අනෙකවිභිතං පුබ්බනිවාසං අනුස්සරති සෙයාරථිදං: එකමි ජාතිං දො පි ජාතියො තිස්සො පි ජාතියො චතස්සො පි ජාතියො පඤ්ඤා පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමී¹ ජාතියො තිස්මි ජාතියො වක්ඛාලිසමී² ජාතියො පඤ්ඤාසමි ජාතියො ජාතිසතමී ජාතිසභසමි ජාතිසතභසමි අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසභසානි අනෙකානි පි ජාතිසභසසානි, අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතොනා එවංවඤ්ඤාණං එවමාභාරො එවං සුබ්බසුඤ්ඤාපටිසංවෙදී එවමායුපරියනොතා. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදිං³. නත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොතොනා එවංවඤ්ඤාණං එවමාභාරො එවංසුබ්බසුඤ්ඤාපටිසංවෙදී එවමායුපරියනොතා. සො තතො වුතො ඉධුපපනොනා'ති. ඉති සාකාරං සඋද්දසං අනෙකවිභිතං පුබ්බනිවාසං අනුස්සරති. සො එවමාභ. අතිතමපාභං⁴ අද්ධානං ජානාමී 'සංවට්ඨි පි ලොකො විවට්ඨි පි' ති, අනාගතමපාභං අද්ධානං ජානාමී 'සංවට්ඨිස්සති වා ලොකො විවට්ඨිස්සති වා ති. සසසතො අතො ව ලොකො ව වඤ්ඤාකා කුට්ඨො⁵ එසිකවිභාසී ධීතො තෙ' ව සතො සන්ධාවනති සංසරනති වචනති උපපජ්ජනති, අජීතෙව සසසතිසමනති. අයං පඨමො සසසතවාදෙ.

1. විසතිමි-PTS. 2. වක්ඛාලිසමි. සා වක්ඛාරිසං-PTS. 3. උපපාදි-PTS. 4. අතිතං වාභං. සා අතිතමිභං.-PTS. 5. සංවට්ඨි වා... විවට්ඨි වා-සිඉ. 6. කුට්ඨො.-සතො

වහන්ස, මේ පුභුල් තෙම ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස නැසීමෙන් (ඉද්ධාවාසයෙහි) ඔපපාතික වූ උපදනේය, එහිදී ම පිරිනිවෙන්නෝයැ. ඒ බබ්ලොවින් මේ කාමලොකයට උත්පත්ති වශයෙන් පෙරැළී නොඑන සුලු යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ උපාය මනස්කාරයෙන් ඒ අන් පුභුලා දන්තා සේක.

වහන්ස, 'මේ පුභුලා ආසුචයන්ගේ ක්ෂයයෙන් ආසුචරහිත වූ එලසමාධිය ද එලඤ්ඤාය ද මේ අත්බවහිදී ම තෙමේ ම වෙසෙසි නුවණින් දන පසක් කොට ලැබ වසන්නේ යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ උපාය මනස්කාරයෙන් අන් පුභුලා දන්තා සේක. වහන්ස, අන්‍ය පුද්ගලයන්ගේ මිදීම දැන්මෙහි (භාග්‍යවතුන්-වහන්සේගේ) මේ ගුණය අනුත්තරීය ය.

15. තව ද වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාශ්වතවාද විෂය-යෙහි යම්සේ දහම් දෙසනා සේක් ද, මෙය අනුත්තරීය ය. වහන්ස, (ඔබ වහන්සේ වදළ පරිදි) මේ ශාශ්වත වාද තුනෙකි. වහන්ස, මෙහි කිසි මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වීර්යය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන (වැර වඩා), උත්සාහය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන (උත්සාහ වඩා) පුන පුනා වීර්යයෙහි යෙදීමට පැමිණ, නොපමා බවට පැමිණ (එළැඹූ සිටි සිහිය නිසා), නුවණ නිසා, යම් සමාධියෙකින් සිත මනා වූ පිහිටි කල්හි අනෙකවිධ වූ පෙර-වුසු කඳ පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි ද, එසේ වූ විත්තසමාධියක් ලබයි. ඒ මෙසේ යි: 'අසෝ තැනූ වීම්, එහි මෙ නම් ඇතියෙම් වීම්, මෙ නම් ගෝත්‍ර ඇතියෙම් වීම්. මෙබඳු පැහැ ඇතියෙම් වීම්, මෙබඳු ආහාර ඇතියෙම් වීම්, මෙබඳු සුවදුක් විඳින්නෙම් වීම්, මෙතෙක් වයස් සීමා ඇතියෙම් වීම්, ඒ මම එයින් සැව අසෝ තැනූ උපනිම්, එහිද මෙ නම් ඇතියෙම් වීම්, මෙ නම් ගෝත්‍ර ඇතියෙම් වීම්, මෙබඳු පැහැ ඇතියෙම් වීම්, මෙබඳු ආහාර ඇතියෙම් වීම්, මෙබඳු සුව දුක් විඳින්නෙම් වීම්, මෙතෙක් ආයු සීමාවක් ඇතියෙම් වීම්, ඒ මම එයින් සැව මෙහි උපනිම්'යි මෙසේ එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද, ජාති තුනක්ද, ජාති සතරක් ද, ජාති පසක් ද, ජාති දසයක් ද, ජාති විස්සක් ද, ජාති තිසක් ද, ජාති සතළිසක් ද, ජාති පනසක් ද, ජාති සියයක් ද, ජාති දහසක් ද, ජාති සියදහසක් ද, නොයෙක් සියගණන් ජාතීන් ද, නොයෙක් දහස් ගණන් ජාතීන් ද, නොයෙක් සියදහස් ගණන් ජාතීන් ද, මෙසේ පැහැසටහන් ආදී ආකාර සහිත කොට නාම ගොත්‍ර වශයෙන් උද්දේශ සහිත කොට නොයෙක් වැදෑරුම් පෙරැ වුසු කඳ පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි. හේ තෙමේ "ලොකය නැසුණේ යැ යි හෝ හටගත්තේ යැ යි හෝ අතීත කාලය ද මම දනිමි. 'ලොකය නැසෙන්නේ යැ යි ද හට ගන්නේ යැ' යි ද අනාගත කාලය ද මම දනිමි. ආත්මය ද ලොකය ද ශාශ්වත ය වද ය (කිසිවක් නො උපදවන්නෝය), ගිරිකුළක් සේ නිසල වූ සිටියේ ය, ගැඹුරු වළ කැන සිටුවන ලද ඉඳු කිලක් සේ තහවුරු වූ සිටියේ ය. ඒ සත්වයෝ ම මෙයින් අන් තැනට දුවන්, හවයෙන් හවයට යෙත්, වසුත වෙත්, උපදිත්. (ආත්මයක් ලෝකයක්) මහා පාර්ශ්ව ආදී ශාශ්වතීනට (සදහා වී වස්තූනට) සම ව විද්‍යාමාන ම යැ" යි මෙසේ කියයි. මේ පළමු වන ශාශ්වතවාදය යැ.

සුත ව පරං භනෙත ඉධෙකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආතප්පමනියං -පෙ- තපාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙත අනෙකච්චිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති, සෙයාරීදං¹ එකමිඝි සංවට්ඨව්වොං දො පි සංවට්ඨව්වොති තීනි පි සංවට්ඨව්වොති වක්කාරි පි සංවට්ඨව්වොති පඤ්ඤා පි සංවට්ඨව්වොති දස පි සංවට්ඨව්වොති අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතෙතො එවංච ශ්‍රණො එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපට්ඨසංවෙදී එවමාසු පරියනෙතො. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදිං, තත්‍රාපාසිං එවකතොමො එවංගොතෙතො -පෙ- එවමාසුපරියනෙතො, සො තතො වුතො ඉධුපපනෙතො'ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකච්චිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති. සො එවමාහ: අතිතමපාහං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ඨි වා ලොකො විවට්ඨි වා ලොකො. අනාගතඤ්ඤා ඛවාහං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ඨිසසති වා ලොකො විවට්ඨිසසති වාති. සසතො අතො ච ලොකො ච වඤ්ඤා කුට්ඨො එසිකට්ඨාසී ධීතො තෙ'ව සතො සන්ධාවන්ති සංසරන්ති වචන්ති උපපජ්ජන්ති, අඤ්ඤිව සසතිසමන්ති. අයං භනෙත දුතියො සසතවාදෙ.

සුත ව පරං භනෙත ඉධෙකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආතප්පමනියං -පෙ- තපාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතෙත අනෙකච්චිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති, සෙයාරීදං: -පෙ- දස පි සංවට්ඨව්වොති විසමිඝි සංවට්ඨව්වොති ති-සමිඝි සංවට්ඨව්වොති වක්කාමිසමිඝි සංවට්ඨව්වොති 'අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතෙතො එවංච ශ්‍රණො එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපට්ඨසංවෙදී එවමාසුපරියනෙතො. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො -පෙ- එවමාසුපරියනෙතො. සො තතො වුතො ඉධුපපනෙතො'ති. ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකච්චිතං පුඛෙඛනිවාසං අනුසරති. සො එවමාහ: අතිතමපාහං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ඨි පි ලොකො විවට්ඨි පි'ති. අනාගතමපාහං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ඨිසසති පි ලොකො විවට්ඨිසසති පි'ති. 'සසතො අතො ච ලොකො ච වඤ්ඤා කුට්ඨො එසිකට්ඨාසී ධීතො, තෙ'ව සතො සන්ධාවන්ති සංසරන්ති වචන්ති උපපජ්ජන්ති, අඤ්ඤිව සසතිසමන්ති'. අයං භනෙත තතියො සසතවාදෙ. එතදනුක්කාරියං භනෙත සසතවාදෙසු.

1. සෙයාරීදං-මඡ සං

තව ද අනෙකක් කියමි. වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වීරියය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන (වැර වඩා) යම් සමාධියෙකින් සිත සමාධි ගත වූ කල්හි ‘අසෝ තැනැ මෙනම් ඇතියෙමි, මෙසේ වූ ගොත් ඇතියෙමි, මෙබඳු පැහැ සටහන් ඇතියෙමි, මෙබඳු ආහාර ඇතියෙමි, මෙබඳු සුවදුක් විදිනා සුල්ලෙමි, මෙතෙක් ආයු සීමාවක් ඇතියෙමි වීම්, ඒ මම එයින් සැව අසෝ තැන උපනිමි. එහි ද මෙ නම් ඇත්තෙම මෙසේ වූ ගොත් ඇතියෙමි, ... මෙ තෙක් ආයු සීමාවක් ඇත්තෙමි වීම්. ඒ මම එයින් සැව මෙහි උපනිමි මෙසේ අනේකවිධ වූ පෙර වූසු කඳ පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි ද, එසේ වූ චිත්තසමාධියක් ලබයි. හෙ තෙම එයින් උක්ත පරිදි ආකාර සහිත කොට උද්දේශ සහිත කොට අනෙකවිධ පූර්වෙතිවාසය සිහි කෙරෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමේ ‘ලෝකය නැසුණේ යැ යි හෝ හැදුණේ යැ යි අතීත කාලය ද මම දනිමි. ලෝකය නැසෙන්නේ යැ යි හෝ හැදෙන්නේ යැ යි හෝ අනාගත කාලය ද මම දනිමි (ඒ මා දන්නා පරිදි) ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වත ය, වද ය, ගිරිකුළක් සේ සිටියේ ය, ගැඹුරු වළැ සිටුවන ලද ඉඳු කිලක් සේ තහවුරුවූ සිටියේ ය, ඒ සත්වයෝ ම මෙයින් අන් තැනට දිවෙත්, හවයෙන් හවයට යෙත්, මැරෙත්, උපදිත්. (ආත්මයත් ලෝකයත්) මහා පෘථිවිආදි ශාශ්වතීන්ට සම ව විද්‍යාමාන ම යැ’යි කියයි. වහන්ස, මේ දෙවෙනි ශාශ්වත වාදය යැ.

තව ද අනෙකක් කියමි. වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වැර වඩා ... යම් සමාධියෙකින් සිත සමාහිත කල්හි ‘අසෝ තැනැ මෙ නම් ඇත්තෙමි, මෙසේ වූ ගොත් ඇත්තෙමි, මෙබඳු පැහැසටහන් ඇත්තෙමි, මෙබඳු ආහාර ඇත්තෙමි, මෙසේ වූ සුවදුක් විදිනා සුල්ලෙමි, මෙතෙක් ආයු සීමා ඇත්තෙමි වීම්. ඒ මම එයින් සැව අසෝ තැන උපනිමි. එහි ද මෙ නම් ඇත්තෙමි ... මෙතෙක් ආයු සීමාවක් ඇත්තෙමි වීම්. ඒ මම එයින් සැව, මෙහි උපනිමි’යි ... සංවර්ත විවර්ත කල්ප දශයක් ද, සංවර්තවිවර්ත කල්ප විස්සක් ද, සංවර්තවිවර්ත කල්ප තිසක් ද, සංවර්තවිවර්ත කල්ප සතළිසක් ද පූර්වෙතිවාසය සිහි කෙරෙයි. හේ මෙසේ ආකාර සහිත කොට උද්දේශ සහිත කොට අනෙකවිධ පූර්වෙතිවාසය සිහි කෙරෙයි. හෙ තෙමේ ලෝකය (මෙසේ) නැසුණේ යැ යි ද (මෙසේ) සැදුණේ යැ යි ද අතීත කාලය ද මම දනිමි යි. ලෝකය නැසෙන්නේ යැයි ද හැදෙන්නේ යැ යි ද අනාගත කාලයත් මම දනිමි යි, ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වත ය, වද ය, ගිරිකුළක් සේ සිටුනේ ය, තරවූ සිටුගා ඉඳුකිලක් සේ තහවුරු ය. ඒ සත්තූ ම මෙයින් අන් තැනට දිවෙත්, හවයෙන් හවයට යෙත්, මැරෙත් උපදිත්. ශාශ්වත වස්තූන්ට සම ව ස්ථිර ව විද්‍යාමාන ම යැ’යි කියයි. වහන්ස, මේ තුන්වැනි ශාශ්වතවාදය යැ. වහන්ස, මෙසේ ශාශ්වතවාද තත්ත්ව ප්‍රකාශන විෂයයෙහි (භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ) මේ අනුත්තර බව වේ.

පුබ්බන්තිවාසානුසසතිඤ්ඤාණදෙසනා

13. අපරං පන භනෙත එතදනුඤ්ඤාරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුබ්බන්තිවාසානුසසතිඤ්ඤාණං. ඉධ භනෙත එකච්චො සමච්චො වා බ්‍රාහ්මච්චො වා ආතප්පමනියං -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතො අනෙකච්චිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසරති- සෙය්‍යපීදං එකමපි ජාතීං දො පි ජාතියො තිසෙසා පි ජාතියො වතසෙසා පි ජාතියො පඤ්ඤා පි ජාතියො දස පි ජාතියො විසමපි ජාතියො තිංසමපි ජාතියො වතසමපි ජාතියො පඤ්ඤාසමපි ජාතියො සතමපි ජාතියො සහසමපි ජාතියො සතසහසමපි ජාතියො අනෙකෙ පි සංවට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි විවට්ඨකපෙ අනෙකෙ පි සංවට්ඨවිවට්ඨකපෙ -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දසං අනෙකච්චිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසරති. සනති භනෙත දෙවා¹ යෙසං න සකකා ගණනාය වා සංඛානෙන² වා ආයුං සංඛාතුං, අපි ව යසමී. යසමී අනතභාවෙ අභිනිවුඤ්ඤා³ භොති යදි වා රුපිසු යදි වා අරුපිසු යදි වා සඤ්ඤාසු යදි වා අසඤ්ඤාසු යදි වා නෙවසඤ්ඤාසු. ඉති සාකාරං සඋද්දසං අනෙකච්චිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසරති. එතදනුඤ්ඤාරියං භනෙත පුබ්බන්තිවාසානුසසති ඤ්ඤාණං.

චූතුපපාතඤ්ඤාණදෙසනා

14. අපරං පන භනෙත එතදනුඤ්ඤාරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සකකානං චූතුපපාතඤ්ඤාණං. ඉධ භනෙත එකච්චො සමච්චො වා බ්‍රාහ්මච්චො වා ආතප්පමනියං -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විතො දිබ්බන්ති වකඤ්ඤා විසුද්ධන් අතිකකතනමානුසකෙන සකෙත පසසති විවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීනෙ සුවච්චොණ්ණ දුබ්බච්චොණ්ණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සකෙත පජානාති; ඉමෙ වත භොනෙතා සකකා කායදුච්චිරිනෙත සමනනාගතා වච්චුච්චිරිනෙත සමනනාගතා මනොදුච්චිරිනෙත සමනනාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්චාදිඤ්ඤා මිච්චාදිඤ්ඤාමමසමාදනා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුගතතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොනෙතා සකකා කායසුච්චිරිනෙත සමනනාගතා වච්චුච්චිරිනෙත සමනනාගතා මනොසුච්චිරිනෙත සමනනාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිඤ්ඤා සමමාදිඤ්ඤාමමසමාදනා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණා සුගතීං සඤ්ඤා ලොකං උපපන්නා'ති. ඉති දිබ්බන්ති වකඤ්ඤා විසුද්ධන් අතිකකතනමානුසකෙන සකෙත පසසති විවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීනෙ සුවච්චොණ්ණ දුබ්බච්චොණ්ණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සකෙත පජානාති. එතදනුඤ්ඤාරියං භනෙත සකකානං චූතුපපාතඤ්ඤාණං.

1. සකකා-සා.
2. සංඛානො-PTS

3. අභිනිවුඤ්ඤා-මජ්ඣ.

සුචේතිවාසානුස්මාති ඥාණ දෙසනා

13. වහන්ස, යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සුචේතිවාසානුස්මාති-ඥනවිෂයයෙහි දහම් දෙසා ද, මේ (ඔබ පිළිබඳ) අන් අනුත්තර බවෙකි. වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වැර වඩා ... යම් බඳු සමාධියෙකින් සිත සමාහිත කල්හි, ... එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් ද ජාති තුනක් ද, ජාති සතරක් ද, ජාති පසක්ද, ජාති දශයක් ද, ජාති විස්සක් ද, ජාති තිසක් ද, ජාති සතළිසක් ද, ජාති පනසක් ද, ජාති සියයක් ද, ජාති දහසක් ද, ජාති සියදහසක් ද, නොයෙක් සංවර්ත කල්ප ද, නොයෙක් විවර්ත කල්ප ද, නොයෙක් සංවර්ත විවර්ත කල්ප ද සිහි කෙරෙයි. මෙසේ ආකාර සහිත කොට උද්දේශ සහිත කොට, අනෙකවිධ වූ සුචේතිවාසය සිහි කරයි. වහන්ස, පිණ්ඩගණනායෙන් හෝ අවිඡ්ඡ මනොගණනායෙන් හෝ යම් කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂ්‍ය ගණිතව නොහැක්කේ ද එසේ වූ දීර්ඝායුෂ්ක දෙව් කෙනෙක් ඇත. එතෙකුදු වුවත් රූපී වූ හෝ අරූපී වූ හෝ සංඤී වූ හෝ අසංඤී වූ හෝ නොවසංඤ නාසංඤ වූ හෝ දෙවියන් අතුරෙහි යම් යම් අත්බැවෙක වුසු විරූ වෙ ද, (ඒ හැම එකකුගේ ම සුචේතිවාසය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන වදරන සේක.) මෙසේ ආකාර සහිත කොට උද්දේශ සහිත කොට අනෙකවිධ වූ සුචේතිවාසය සිහි කරන සේක. වහන්ස, සුචේතිවාසානුස්මාතිඥන විෂයයෙහි මේ (භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ) අනුත්තර බව යැ.

වුත්තපපාත ඥාණ දෙසනා

14. වහන්ස, සත්වයන්ගේ ව්‍යුත්තපපාද ඥන විෂයයෙහි යම්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් දෙසනා සේ ක් ද, මේ (ඔබ ගේ) තවද අනුත්තර බවෙකි. වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වැර වඩා ... යම් සමාධියෙකින් සිත සමාහිත කල්හි 'බෙදයෙක! මේ භවත් සත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් සමන්විත භ, වාග් දුශ්චරිතයෙන් සමන්විත භ, මනෝදුශ්චරිතයෙන් සමන්විත භ, ආර්යයනට උපවාද කරන්නාහ, මිසදිට් භ, මිථ්‍යාදෘෂ්ටික කර්ම සමාදන ඇත්තාහ, ඔහු කා බුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ විවභ ව පතිත වන ස්ථානය වූ නිරයට වන්නාහ. එතෙකුදු වුවත් මේ සත්හු වූකලි කාය සුවරිතයෙන් සමන්විත භ, වාක් සුවරිතයෙන් සමන්විත භ, මනා සුවරිතයෙන් සමන්විත භ, ආර්යයනට උපවාද නොකරන්නේ ය. සම්දිට් භ. සමාක් දෘෂ්ටික කර්ම සමාදන ඇත්තාහ. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති ස්වර්ග ලොකයට වන්නාහ' යි මිනිසුන්ගේ දර්ශනෝපවාරය ඉක්මැ දක්කැ හැකි වූ විශුද්ධ වූ දිවැසින් මරණාසන්න වූ ද එ කෙණෙහි උපන්නාවූ ද පහත් වූ ද උසස් වූ මනා පැහැපත් වූ ද, නොමනා පැහැති වූ ද, මනාගති ඇත්තා වූ ද නොමනා ගති ඇත්තාවූ ද, නම් වූ පරිදි එළැඹැ සිටි සත්වයන් දැනීමෙසේ මිනිසුන්ගේ දර්ශනෝපවාරය ඉක්මැ දක්කැ හැකි වූ විශුද්ධ වූ දිවැසින් මරණාසන්න වූ ද, එ කෙණෙහි උපන්නාවූ ද පහත් වූ ද, උසස් වූ ද, මනා ගති ඇත්තාවූ ද, නොමනා ගති ඇත්තාවූ ද, කම් වූ පරිදි එළැඹ සිටි සත්වයන් කී. වහන්ස, සත්වයන්ගේ ව්‍යුති උපපත්ති දැන්මෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ අනුත්තර බව වේ.

ඉද්ධිවිධදෙසනා

15. අපරං පන භනෙත ඵතදනුකාරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති ඉද්ධිවිධාසු. දෙඛ'මා භනෙත ඉද්ධිවිධායො.¹ අනී භනෙත ඉද්ධි යා සාසවා සඋපධිකා නො අරියා'ති වුච්චති. අනී භනෙත ඉද්ධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියා'ති. කතමා ච භනෙත ඉද්ධි යා සාසවා² සඋපධිකා නො අරියා'ති වුච්චති? ඉධ භනෙත ඵකච්චො සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා ආතපපමනියා -පෙ- තථාරූපං වෙතොසමාධිං චුසති යථා සමාහිතෙ විඤ්ඤ අනෙකවිභිතං ඉද්ධිවිධං පච්චන්තහොති: ඵකො පි හුඤා ඛහුධා හොති, ඛහුධා පි හුඤා ඵකො හොති, ආවිභාවං තිරොභාවං තිරොකුඩධිං³ තිරොපාකාරං තිරොපධධතං අසජ්ජමානො⁴ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියා පි උමමුජ්ජනිමුජ්ජං කරොති සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙ පි අභිජ්ජමානෙ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං, ආකාසෙ පි පලලුච්චනන කමති සෙය්‍යථාපි පකඨි සකුඤ්ඤො. ඉමෙ පි වජ්ජිම-සුරියෙ⁵ ඵචංමභිද්ධිකෙ ඵචංමභානුභාවෙ පාණිනා පරිමසති⁶ පරිමජ්ජති, යාව බ්‍රහ්මලොකා පි කායෙන වසං වඤ්ඤති. අයං භනෙත ඉද්ධි යා සාසවා සඋපධිකා නො අරියා ති වුච්චති.

කතමා පන භනෙත ඉද්ධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියා ති වුච්චති? ඉධ භනෙත භිතඤ්ඤ සචෙ ආකඛිති පච්චකුලෙ අපච්චකුල-සඤ්ඤා විභරොයානති, අපච්චකුලසඤ්ඤා තස් විභරති. සචෙ ආකඛිති අපච්චකුලෙ පච්චකුලසඤ්ඤා විභරොයානති, පච්චකුලසඤ්ඤා තස් විභරති. සචෙ ආකඛිති පච්චකුලෙ ච අපච්චකුලෙ ච අපච්චකුලසඤ්ඤා විභරොයානති අපච්චකුලසඤ්ඤා තස් විභරති. සචෙ ආකඛිති පච්චකුලෙ ච අපච්චකුලෙ ච පච්චකුලසඤ්ඤා විභරොයානති, පච්චකුලසඤ්ඤා තස් විභරති. සචෙ ආකඛිති පච්චකුලසඤ්ඤා අපච්චකුලසඤ්ඤා තස්භයං අභිනිවජ්ජෙඤා උපෙකඛකො විභරොයාං සතො සමපජානො'ති, උපෙකඛකො තස් විභරති සතො සමපජානො. අයං පන භනෙත ඉද්ධි අනාසවා අනුපධිකා අරියා ති වුච්චති. ඵතදනුකාරියං භනෙත ඉද්ධිවිධාසු. තං භගවා අසෙසමභිජානාති. තං භගවතො අසෙසමභි-ජානාතො උකාරිං අභිඤ්ඤායාං නනී, යදභිජානං අඤ්ඤා සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා භගවතා භියොයා'භිඤ්ඤාතරො අසා යදිදං ඉද්ධිවිධාසු.

1. ඉද්ධියෙ-PTS.
 2. ඉද්ධියාසවා-මජ්ඣ.
 3. තිරොක්චච-මජ්ඣ.
 4. අභිජ්ජමානො-PTS.
 5. මුරියෙ-මජ්ඣ.
 6. පරාමසති-(සිච්ච)

සාද්ධිමධ දේශනා

15. වහන්ස, යමෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාද්ධි ක්‍රියා විෂයයෙහි දහම් දෙසන සේක් ද, මෙය ද ඔබගේ අන් අනුන්තර බවෙකි. වහන්ස, මේ සාද්ධිවිධාවෝ දෙදෙනෙකි. වහන්ස, යමෙක් සදෙස් යැයි දෝෂාරොපණ සහිත යැ යි ආර්ය නො වේ යැ යි කියනු ලැබේ ද එසේ වූ සාද්ධියෙක් ඇත. වහන්ස, යමෙක් නිදෙස් යැ යි දෝෂාරොපණ රහිත යැ යි ආර්ය යැ යි කියනු ලැබේ ද, එසේ වූ සාද්ධියෙක් ද ඇත. වහන්ස, යමෙක් සදෙසැ යි දෝෂාරොපණ සහිත යැ යි ආර්ය නොවේ යැ යි කියනු ලැබේ ද ඒ සාද්ධිය කවර ද? වහන්ස, මෙහි එක්තරා මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ වැර වඩා ... යම් සමාධියෙකින් සිත සමාහිත කල්හි නොයෙක් වැදෑරුම් සාද්ධි කොටස් ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරෙයි ද එසේ වූ විත්තසමාධියක් ස්පර්ශ කෙරෙයි. පියෙවියෙන් එකෙක් වූ හෙ තෙමේ බොහෝ දෙනෙකුන් සේ පැනෙයි. බොහෝ දෙනෙකුන් සේ වැ යලි එකෙක් ම වැ පැනෙයි. පැනෙන බවට, නො පැනෙන බවට පැමිණෙයි. බිත්තියෙන් පිටතට ද පවුරෙන් පිටතට ද, පර්වතයෙන් පිටතට ද අභසෙහි මෙන් නො ගැටෙනුයේ යෙයි. දියෙහි මෙන් පොළොවෙහි ද ගැලීම මතු වීම කෙරෙයි. පොළොවෙහි මෙන් නො බිඳෙන දියෙහි (දිය නොබිඳෙන සේ) යෙයි. පියාපත් ඇති පක්ෂියකු සේ අභසෙහි ද පළඟින් යෙයි. මේසා මහ ඉඳුමත් මේසා මහ තෙදැති මේ සද හිරුන්ද අත්ලෙන් ස්පර්ශ කෙරෙයි, පිරිමදියි. බඹ ලොව තෙක් ම ද කයින් වශයෙහි පවත්වයි. වහන්ස, යමෙක් සදෙස් ද දෝෂාරොපණ සහිත ද, ආර්ය යැ යි කියනු නො ලැබේ ද, මේ ඒ සාද්ධිය යි.

වහන්ස, යමෙක් නිදෙස් යැ යි දෝෂාරොපණ රහිත යැ යි ආර්ය යැ යි කියනු ලැබේ ද, ඒ සාද්ධිය කවර ද? වහන්ස, මෙහි මහණ තෙම පිළිකුල් දැයෙහි පිළිකුල් සංඥව නැති වැ වෙසෙමි වා යි ඉදින් කැමැති වේ ද එහි පිළිකුල් සංඥ නැති වැ වෙසෙයි. ඉදින් නොපිළිකුල් දැයෙහි පිළිකුල් සංඥ නැති වැ වෙසෙමි වා යි කැමැති වේ ද, එහි පිළිකුල් සංඥ නැති වැ වෙසෙයි. ඉදින් පිළිකුල් දැයෙහිත් නොපිළිකුල් දැයෙහිත් නොපිළිකුල් සංඥ ඇති වැ වෙසෙමි වා යි කැමැති වේ ද එහි පිළිකුල් සංඥ නැති වැ වෙසෙයි. ඉදින් පිළිකුල් දැයෙහිත් නොපිළිකුල් දැයෙහිත් පිළිකුල් සංඥව ඇති වැ වෙසෙමි වා යි කැමැති වේ ද එහි පිළිකුල් සංඥව ඇති වැ වෙසෙයි. ඉදින් පිළිකුල් දැය ද නොපිළිකුල් දැය ද ඒ දෙක ම ද හැර සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ එහි උපෙක්ෂක වැ වෙසෙමි වා යි කැමැති වේ ද, සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ එහි උපෙක්ෂක වැ වෙසෙයි. වහන්ස, මේ වූ කලී දෙස් නැති දෝෂාරොපණ නැති ආර්ය සාද්ධියැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, සාද්ධිවිධාවන් අතුරෙහි මෙය නිරුත්තර වේ. එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුළුල්ල ම වෙසෙයි නුවණින් දන්තා සේක. යමක් වෙසෙසින් දන්තා අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ යම් සාද්ධි විධාවන්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා බොහෝ සෙයින් දන්තේ යැ යි කියැ යුතු වේ ද, (එවැන්නෙක් නැත.) එය මුළුල්ල ම දන්තා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තවත් වෙසෙසින් දත යුතු දැයෙක් නැත.

16. යත්තං භනෙන සදෙධින කුලපුතෙනන පක්ඛබ්බං ආරඤ්චිරියෙන ටාමවතා පුරිසථාමෙන පුරිසචිරියෙන පුරිසපරක්කමෙන පුරිසධොරයෙන, අනුපසක්ඛං තං භගවතා. න ච භනෙන භගවා කාමෙසු කාමසුචලිකානු- යොගමනුසුතෙතා භීතං ගම්මං පොච්ඡජ්ඡතිකං අනරියං අනාසංඝිතං, න ච අක්කකිලමථානුයොගමනුසුතෙතා දුක්ඛං අනරියං අනාසංඝිතං, වතුක්ඛං ච භගවා ක්ඛානානං ආභිවෙතසිකානං දිට්ඨධම්මෙසුච්චිභාරානං තිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

අනුයොගදනපපකාරො

සවෙ මං භනෙන එවං පුචෙඡයා ‘කිනතු ඛො ආවුසො සාරිපුක්ඛ, අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා භියොසා’භිඤ්ඤාතරා සමොධියන්ති? එවං පුචෙඡා අහං භනෙන නො’ති වදෙයාං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුක්ඛ භවීසක්ඛන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා භියොසා’භිඤ්ඤාතරා සමොධියන්ති?’ එවං පුචෙඡා අහං භනෙන ‘නො’ති වදෙයාං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුක්ඛ අපොතරභි අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා භියොසා’භිඤ්ඤා- තරො සමොධියන්ති?’ එවං පුචෙඡා අහං භනෙන ‘නො’ති වදෙයාං. සවෙ පන මං භනෙන එවං පුචෙඡයා ‘කිනතු ඛො ආවුසො සාරිපුක්ඛ අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ එවං පුචෙඡා අහං භනෙන ‘එවන්ති’ වදෙයාං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුක්ඛ භවීසක්ඛන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ එවං පුචෙඡා අහං භනෙන ‘එවන්ති’ වදෙයාං. ‘කිං පනාවුසො සාරිපුක්ඛ අපොතරභි අඤ්ඤා සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සමොධියන්ති?’ එවං පුචෙඡා අහං භනෙන ‘නො’ති වදෙයාං. සවෙ පන මං භනෙන එවං පුචෙඡයා, ‘කිං පනායසමා සාරිපුක්ඛො එකච්චං අබ්භතුජානාති එකච්චං නාබ්භතුජානාති?’ති එවං පුචෙඡා අහං භනෙන එවං ඛායකරෙයාං ‘සමුච්චා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං, සමුච්චා පටිග්ගහිතං: අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අරභනෙතා සමමාසමබ්බුඤ්ඤා මයා සමසමා සමොධියන්ති. සමුච්චා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං, සමුච්චා පටිග්ගහිතං: භවීසක්ඛන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරභනෙතා සමමා- සමබ්බුඤ්ඤා මයා සමසමා සමොධියන්ති. සමුච්චා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං සමුච්චා පටිග්ගහිතං:

16. වහන්ස, සැදැහැවත් ආරබ්ධ වීර්ය ඇති, ස්ථිර වීර්ය ඇති පුරුෂ ස්ථාවර්ය ඇති, පුරුෂ වීර්යය ඇති, පුරුෂ පරාක්‍රමය ඇති ධුර වහන සමර්ථ මහා පුරුෂ වූ කුල පුතක්හු විසින් යමක් ලැබියැ යුතු ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එය ලබන ලද්දේ ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භීත වූ ශ්‍රාමා වූ පුහුදුනන් විසින් සෙවියැ හැකි, ආර්යයන් විසින් නොසෙවියැ හැකි, අනර්ථයෙන් යුක්ත වූ කාමසුඛල්ලිකානුයෝගයෙහි නොයෙදුණු සේක. දූෂ්‍ය යුක්ත වූ අනාර්ය වූ අනර්ථ නිෂ්‍රිත වූ ආත්මක්ල-මරානු යෝගයෙහි ද නොයෙදුණු සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වූ කලී කාමාවචර සිත් ඉක්මැ සිටි, දෘෂ්ටධර්ම සුඛවිහාර වූ සතර ධ්‍යානයන් කැමැති සේ ලබන සුලු වූ සේක, නිදුකින් ඒ ලබන සුලු වූ සේක, මහත් සේ එය ලබන සුලු වූ සේක.

අනුයෝගදන - ප්‍රකාරය

වහන්ස, ඉදින් ‘ඇවැත් ශාරීපුත්‍රයෙනි, සම්බෝධි වීඡයයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා විශිෂ්ට ඥානය ඇති අන් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ඇද්දැ?’යි ඉදින් මා විචාරන්නේ නම්, වහන්ස, එසේ විචාරන ලද මම ‘නැතැ’යි කියන්නෙමි. ‘කීමෙක් ද ඇවැත් ශාරීපුත්‍රයෙනි, සම්බෝධියෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා විශිෂ්ට ඥානය ඇති අන් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ අනාගත කාලයෙහි වන්නාහු දැ?’ යි ඉදින් මා විචාරන්නේ නම් වහන්ස, එසේ විචාරනු ලැබූ මම ‘නො වන්-නාහ’යි කියන්නෙමි. ‘කීමෙක් ද ඇවැත් ශාරීපුත්‍රයෙනි, සම්බෝධියෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා විශිෂ්ට ඥානය ඇති අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ දැන් ඇත් දැ?’ යි මා විචාරන්නේ නම්, වහන්ස, එසේ විචාරන ලද, මම ‘නැතැ’යි කියන්නෙමි. වහන්ස, ‘සම්බෝධියෙහි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේට සම සම වූ නුවණ ඇති අන් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ වූහු දැ?’ යි ඉදින් මා විචාරන්නේ නම් වහන්ස, මෙසේ විචාරන ලද මම ‘එසේ යැ’යි කියන්නෙමි. ‘කීමෙක් ද ඇවැත් ශාරී-පුත්‍රයෙනි, සම්බෝධියෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සම සම වූ අන් මහණ බමුණු කෙනෙක් අනාගත කාලයෙහි වන්නාහු දැ?’ යි මා විචාරන්නේ නම්, එසේ විචාරනු ලැබූ මම ‘එසේ යැ’යි කියන්නෙමි. ‘කීමෙක් ද ශාරී-පුත්‍රයෙනි, සම්බෝධියෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සම සම වූ අන් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ දැන් ඇත් දැ?’ යි මා විචාරන්නේ නම්, වහන්ස, එසේ විචාරනු ලැබූ මම ‘නැතැ’යි කියන්නෙමි, ‘කීමෙක් ද ඇවැත් ශාරීපුත්‍රයෝ එක්තරා මහණ බමුණු කෙනකු පිළිගන්නාහු එක්-තරා මහණ බමුණු කෙනකු නො පිළිගන්නාහු දැ?’ යි මා පුළුවස්තේ නම් එසේ විචාරනු ලැබූ මම ‘ඇවැත්නි, “සම්බෝධියෙහි මා හා සම සම වූ රහත් සම්මා සම්බුදුවරු අතීත කාලයෙහි වූහ” යන මෙය මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුයෙහි අසන ලද්දේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්-සේ ගේ සම්මුඛයෙහි පිළිගන්නා ලද්දේය.. “ඇවැත්නි, සම්බෝධියෙහි මා හා සම සම වූ රහත් සම්මා සම්බුදුවරු අනාගත කාලයෙහි වන්නාහ” යි යන මෙය මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහිදී අසා සම්මුඛයෙහිදී පිළිගන්නා ලද්දේය.

“අට්ඨානමෙතං අනවකාමො යං එකිසසා ලොකධාතුයා දෙඬු අරහතො සමමාසමධුඤ්ඤා අපුබ්බං අවර්මං උපපජ්ජෙය්‍යං. නොතං යානං විජ්ජති”ති. එකච්චාහං හතොන එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරමානො වුක්ඛවාදී වෙච්ච හගවතො හොමී, න ච හගවන්තං අභුතෙන අභිභාවික්ඛාමී, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරොමී, න ච කොචි සහධම්මිකො. වාදනුපාතො¹ භාරණං යානං ආගච්ජති?ති”.

17. “තගස්සඤ්ඤා සාරිපුක්ඛා එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරමානො වුක්ඛවාදී වෙච්ච මෙ හොති න ච මං අභුතෙන අභිභාවික්ඛාමී, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරොමී, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුපාතො භාරණං යානං ආගච්ජති”ති.

අච්ඡරියධම්මානං

18. එවං වුක්ඛො ආයස්මා උද්ඝී හගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හතොන අධ්මානං හතොන තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තකුට්ඨිතා සලෙලබ්බා යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවො, අථ ච පන නොවන්තානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං වෙපි ඉතො හතොන ධම්මං අඤ්ඤාතිස්සීයා පරිබ්බාජකා අත්තනී සමනුපසෙසය්‍යං, තෙ තාවතකෙ-නෙච්ච පටාකං පරිහරෙය්‍යං. අච්ඡරියං හතොන අධ්මානං හතොන තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තකුට්ඨිතා සලෙලබ්බා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං-මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවො, අථ ච පන නොවන්තානං පාතුකරිස්සති”ති.

19. “පස්ස ඛො ඤ්ඤා උද්ඝී: තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තකුට්ඨිතා සලෙලබ්බා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවො, අථ ච පන නොවන්තානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං වෙපි ඉතො උද්ඝී ධම්මං අඤ්ඤාතිස්සීයා පරිබ්බාජකා අත්තනී සමනුපසෙසය්‍යං, තෙ තාවතකෙනෙච්ච පටාකං පරිහරෙය්‍යං. පස්ස ඛො ඤ්ඤා උද්ඝී: තථාගතස්ස අපට්ඨිච්ජනා සන්තකුට්ඨිතා සලෙලබ්බා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහි-ද්ධිකො එවං මහානුභාවො, අථ ච පන නොවන්තානං පාතුකරිස්සති”ති.

20. අථ ඛො හගවා ආයස්මන්තං, සාරිපුක්ඛං ආමනෙත්ඤ්ඤා: “තස්මාතිහං ඤ්ඤා සාරිපුක්ඛා ඉමං ධම්මපරියායං අභික්ඛණං භාසෙය්‍යාසි භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. යෙසමපි හි සාරිපුක්ඛා මොසපුරිසානං හවිස්සති තථාගතෙ කඛබ්බා වා විමතිවා තෙසමිමං³ ධම්ම-පරියායං සුඤ්ඤා යා තථාගතෙ කඛබ්බා වා විමති වා සා පභිසිස්සති”ති. ඉති හිදං ආයස්මා සාරිපුක්ඛො හගවතො සමමුඛා සමපසාදං පවෙදෙසී. තස්මා ඉමස්ස වෙය්‍යාකරණස්ස සමපසාදනියනෙත්ථ අධිවචනන්තී.

සමපසාදනියසුත්තං නීට්ඨිතං පඤ්චමං.

1. වාදනුපාද-ච්ජන
2. යසම-සා.
3. තෙසමි ඉම-ප්‍රා. තෙසමි ම-සා.

ඇවැත්නි එක් ලෝකධාතුවෙක රහත් සම්මාසම්බුදුවරු දෙ නමෙක් ඉදිරි පසු නො වැ එක් විටම පහළ වන්නාහ යන මෙය නො කරුණෙක, සිදු වන්නට අවකාශ නැත්තෙක. මෙ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ' යැ යි යන මෙය මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහිදී අසා ඔබ හමුයෙහිදී පිළිගන්නා ලද්දෙකැ'යි මෙසේ පවසන්නෙමි. 'වහන්ස, මෙසේ විවාරනු ලැබූ මම මෙපරිද්දෙන් එක්තරා ශාස්තෘ කෙනකු පිළිගන්නා බව පවසනුයෙමි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ වචන- යක් ම කියන්නෙකිමි වෙමි ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් දෙස් නො නගන්නෙකිමි වෙමි ද? නව ලොවුතුරා දහමට අනුකූල ධර්ම වූ පූර්වභාග ප්‍රතිපත්තිය පවසනුයෙමි වෙමි ද? කරුණු සහිත කිසි වාදයෙක් ගැරැහියැ යුතු තැනට පැමිණෙයි දැ?'යි (සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.)

17. "ශාරිපුත්‍රයෙනි, එසේ වී නම් අසන්න. එසේ විවාරන ලදු ව යට කී සේ විසඳන තෙපි මා කී දැයක් ම කියන්නෝ වහු, මට අභූතයෙන් දෙස් නඟන්නෝ නො වහු, ධර්මයට අනුකූල ධර්මය ද පවසන්නෝ වහු, කරුණු සහිත කිසි දු වාදයෙක් ගැරැහියැ යුතු තැනට නොපැමිණේ' යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. මෙසේ වදළ කලා උදයි තෙරණුවෝ 'වහන්ස, යම්බඳු වූ තරාගතයන් වහන්සේ මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇති සේක්, මෙසේ මහත් තෙද ඇති සේක් වැලි දු එසේ තමා හෙළි නො කරන සේක. එසේ වූ තරාගතයන් වහන්සේගේ අල්පේච්ඡතාව, සන්තුෂ්ටතාව සංලේඛිතාව ආශ්චර්ය ය, අද්භූත යැ' යි කීහ.

18. "උදයීනි, යම්බඳු තරාගතයෝ මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇත්තෝ ද, මහත් තෙදැත්තෝ ද එහෙත් තමන් නො ම හෙළි කරන්නෝය. බලවු, උදයීනි, එහි තරාගතයන්ගේ අල්පේච්ඡතාව සන්තුෂ්ටතාව, සංලේඛිතාව, කොතරම් ආශ්චර්ය ද! උදයීනි මෙයින් එක් එක් දහමක් නවුදු අත්තොවු පිරිවැජ්ජෝ තමන් කෙරෙහි දක්නාහු නම් එතෙකින්ම ඔහු කොඪි ඔසොවා ගෙන, නුවර සිසාරා හැවිදුනාහ. උදයීනි, යම්බඳු වූ තරාගතයෝ මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇත්තෝ ද මහත් තෙද ඇත්තෝ ද එහෙත් තමන් හෙළි නො කරන්නාහ. බලවු, උදයීනි, තරාගතයන්ගේ අල්පේච්ඡතාව, සන්තුෂ්ටතාව, සංලේඛිතාව ආශ්චර්ය ය.!

19. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදරා ඉක්බිති සැරියුත් තෙරැන් බණවා, ශාරිපුත්‍රයෙනි, එසේ වී නම් තෙපි මේ ධර්මපර්යායය මහණුනට, මෙහෙණියනට, උවසුවනට, උවැසියනට එක්වන් කියවු. ශාරිපුත්‍රයෙනි, යම් හිස් පුරුෂ කෙනකුනට තරාගතයන් කෙරෙහි සැකයෙක් හෝ විමති- යෙක් හෝ වන්නේ ද, ඔවුනට මේ ධර්මපර්යායය ඇසීමෙන් තරාගත- යන් කෙරෙහි යම් සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ වී නම්, එය ප්‍රතිණ වන්නේ යැ'යි වදළ සේක.

මෙසේ ම සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි සිය පැහැදීම දැන්වූහ. එහෙයින් මේ නිර්භාටක සූත්‍රයට 'සමපසාදනීය' සූත්‍රය යන නම විය.

පස්වනු සමපසාදනීය සූත්‍රය නිමියේ යැ.

6

පාසාදී කසුන්හි

1. එවිං මෙ සුන්:

එක සමයෙහි හඟවා සකෙකසු විහරනී, වෙඩිකුසුන් නාම සකසා, තෙසං අඛෙවනෙ පාසාදෙ.

නිගණ්ඨනාතපුත්තකාලකිරියා

තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො¹ පාවායං අධුනා කාලකතො භොති. තසස කාලකිරියාය භික්ඛා නිගණ්ඨො දොධිකජාතා හණ්ඨිනජාතා කලහජාතා විවාදපනා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිභි විතුදනා විහරන්ති “න ඤං ඉමං ධම්මචිතයං ආජානාසී, අහං ඉමං ධම්මචිතයං ආජානාමි. කිං ඤං ඉමං ධම්මචිතයං ආජානිසාසී! මිච්ඡාපට්ඨපනො කමසී, අහමසමි සමමාපට්ඨපනො, සතිතමෙම, අසතිතතෙන, පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච, අවිණ්ණං තෙන විපරාවක්ඛං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිගහිතො කමසී වර වාදපමොකඛාය, නිබ්බයෙති වා සචෙ පභොසී”ති. වඛො යෙව ඛො² මඤ්ඤ නිගණ්ඨසු නාතපුත්තියෙසු අනුවක්ඛති යෙ පි නිගණ්ඨසස නාතපුත්තසස සාවකා ගිභී ඔදනවසනා, තෙ තෙසු නිගණ්ඨසු නාතපුත්තියෙසු නිබ්බික්ඛරූපා වීරක්ඛරූපා පට්ඨානරූපා, යරා තං දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුපචෙදිතෙ අනියානිකෙ අනු-පසමසංවක්ඛනිකෙ අසමමාසච්චුදාසචෙදිතෙ භික්ඛදුපෙ අපට්ඨසරණෙ.

1. භාවපුත්තං-මජ්ඣං
2. වඛො යෙවෙතො - කමි.

6

පාසාදික සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී;

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි වෙඩඤ්ඤ නම් යම් ශාක්‍ය රජදරු කෙනෙක් වූහු ද, ඔවුන්ගේ අඹ වෙනෙහිවූ ප්‍රාසාද-යෙහි වැඩ වසන සේක.

එ සමයෙහි වූ කලී ඤනපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථ තෙමේ පාවා නුවරෙහි දී නොබෝ දවසකට පෙර කලුරිය කෙළේ වෙයි. ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන් පසු නොමනා කොට කියන ලද, නොමනා කොට දන්වනලද, නොමනා නොවූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නො පවත්නා වූ සමාක්-සම්බුද්ධ නොවූවක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ බිදීගිය ස්තූපය ඇති (මළාවූ ශාස්තෘහු ඇති), ශාස්තෘහුගේ අභාවයෙන් පිළිසරණක් නැත්තාවූ සස්-නෙක්හි යම්සේ වියැ යුතු ද, එසේ ම ඔහුගේ ශ්‍රාවක වූ නිවටුහු හෙද-හින්න වූවාහු, දෙ කොටසකට බෙදී ගියාහු, උපන් අරඟල ඇත්තාහු උපන් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට බටුවාහු, “තෝ මේ දහම් විනය නො දනී, මම මේ දහම් විනය දනිමි, කිම තෝ මේ දහම් විනය දනගත්තෙහි ද! තෝ වරදවා පිළිපත්තෙහි, මම මොනොවට පිළිපත්තෙමි. මා කී වචන අර්ථයුක්ත ය, තගේ වචන අර්ථරහිත ය. පළමුවෙන් කියැ යුත්ත තෝ පසු ව කියෙහි, පසු ව කියැයුත්ත පළමුයෙන් කියෙහි. තා බොහෝ කලක් පුහුණු කළ දැ මගේ වාදය නිසා පෙරළී ගියේ ය. තා මත්තෙහි මා විසින් වාදය ආරෝපිත ය. තෝ මා විසින් නිගන්තා ලද්දෙහි. වාදයෙන් මිදෙනු පිණිස (උත්තර සොය සොයා) හැවිදුව. ඉදින් හැක්කෙහි නම් මා නැගූ වාදයෙන් මිදී ගනුව”යි උනුන් වචන නැමැති අධියැටියෙන් විදුනාහු වෙසෙන්. ඤනපුත්‍රයාගේ අතැවැස්සන් අතුරෙහි උනුන් මරා-ගැන්මක් මෙන් පවතී. ඤනපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථයාගේ ශ්වේතවස්ත්‍රධාරී යම් ශාඛී ශ්‍රාවක කෙනෙක් වෙත් ද, උහුත් ඤනපුත්‍රයාගේ අතැවැසි නිවටුන් කෙරෙහි කලකිරුණු ස්වභාවය ඇත්තාහු ආදර රහිත ස්වභාවය ඇත්තාහු, පළමු දක්වූ සත්කාර ගුරුකාර හැර පසුබැස ගිය ස්වභාවය ඇත්තාහු වෙත්.

2. අඵ ඛො චුද්දෙ සමඤ්ඤෙසො පාවායං වසං චුදො,¹ යෙන සාම-
 ගාමො යෙනායසමා ආනදෙද තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිඤ්ඤා ආයසමනනා
 ආනදං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීනෙතො ඛො
 චුද්දෙ සමඤ්ඤෙසො ආයසමනනං ආනදං එතදවොච: නිගණේඨා භනෙන
 නාතපුතෙතො පාවායං අධුනා කාලකතො. තසස කාලකිරියාය භිතතා
 නිගණේඨා දෙඛධිකජාතා -පෙ- භිතතථුපෙ අපට්ඨසරණේ'ති. එවං චුතෙත
 ආයසමා ආනදෙද චුද්දං සමඤ්ඤෙසං එතදවොච: අඤ්ඤා ඛො ඉදං ආචුසො
 චුද්දං කථාපාහතං භගවනනං දසසනාය. ආයාමාචුචො චුද්දං, යෙන
 භගවා තෙනුපසංකමිසසාම. උපසඛකමිඤ්ඤා භගවතො එතමඤ්ඤං ආරො-
 වෙසසාමා'ති.²

'එවං භනෙන'ති ඛො චුද්දෙ සමඤ්ඤෙසො ආයසමනනො ආනදසස
 පච්චෙසසාසි. අඵ ඛො ආයසමා ව ආනදෙද චුද්දෙ ව සමඤ්ඤෙසො
 යෙන භගවා තෙනුපසංකමිසු, උපසඛකමිඤ්ඤා භගවනනං අභිවාදෙඤ්ඤා
 එකමනනං නිසීදිංසු. එකමනනං නිසීනෙතො ඛො ආයසමා ආනදෙද
 භගවනනං එතදවොච: අයං භනෙන චුද්දෙ සමඤ්ඤෙසො එවමාහ:
 "නිගණේඨා භනෙන නාතපුතෙතො පාවායං අධුනා කාලකතො.
 තසස කාලකිරියාය භිතතා නිගණේඨා දෙඛධිකජාතා -පෙ- භිතතථුපෙ
 අපට්ඨසරණේ' ති.

අසමමා සමබුද්ධිපපච්චේදන - ධම්මචිතයො

3. "එවං භෙතං චුද්ද අසමමාසමබුද්ධිපපච්චේදනෙ ධම්මචිතයෙ භොති
 දුරකඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුපපච්චේදනෙ අනියායානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ
 අසමමාසමබුද්ධිපපච්චේදනෙ. ඉධ චුද්ද සඤ්ඤා ව භොති අසමමාසමබුද්ධො,
 ධම්මො ව දුරකඛාතො දුපපච්චේදනො අනියායානිකො අනුපසමසංවත්ත-
 නිකො අසමමාසමබුද්ධිපපච්චේදනො, සාවකො ව තසමිං ධම්මෙ න
 ධම්මානුධම්මපට්ඨපනෙතො විහරති න සාමීච්චිපට්ඨපනෙතො න අනුධම්මචාරි,
 වොකකමෙ ව තමසා ධම්මො චත්තති.

1. මසං චුචෙඨා-මඝසං
 2. ආරොවෙසාමා-සායා

2. එ කල්හි චූඤ්ඤා සමඤ්ඤාසයෝ පාවා නුවරෙහි වස් වූසුවෝ, සාමගාමයෙහි අනඳ තෙරුන් කරා එළැඹියෝ ය. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරුන් ආදරයෙන් වැද, පසෙක හිඳගත්හ. පසෙක හුන්නා වූ ම චූඤ්ඤා සමඤ්ඤාසයෝ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරුන්ට 'වහන්ස, ඥාතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථ තෙමේ පාවා නුවරැදී, නොබෝ කල්හි කලුරිය කෙළේ වෙයි. ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන්.....බිදිගිය ස්තූප ඇති, පිළිසරණක් නැති සස්තෙක්හි යම්සේ වියැ යුතු ද, එසේ ම ඔහු සවු නිවටහු හෙදහින්න වූවාහු, දෙකොටසකට බෙදී ගියාහු.....වෙත් යැ' යි සැළ කළෝ ය. මෙසේ සැළ කළ කල්හි අනඳ තෙරඤ්ඤාවෝ වුන්ද සමඤ්ඤාසයන්ට ඇවැත් වුන්දයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස මෙය කථාප්‍රාභාතයෙක් (කතා පටුරෙක් ව) ඇත, ඇවැත් වුන්දයෙනි, එවූ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා යන්නවූ. ගොස් මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කරන්නමෝ වෙ දු'යි වදළහ. 'එසේ ය, වහන්සැ'යි කියා ම වුන්ද සමඤ්ඤාසයෝ අනඳ තෙරුන්ට පිළිවදන් දුන්හ.

ඉක්බිති අනඳතෙරඤ්ඤාවෝ ද වුන්ද සමඤ්ඤාස ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද, එක් පසෙක හිඳගත්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ ම අනඳ තෙරඤ්ඤාවෝ 'වහන්ස, ඥාතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථ පාවා නුවරැදී කලුරිය කෙළේ යැ යි, ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන්... බිදිගිය ස්තූප ඇති, පිළිසරණක් නැති සස්තෙකැ යම්සේ වියැ යුතු ද, එසේ ම ඔහු සවු නිවටහු හෙදහින්න වූවාහු, දෙ කොටසකට බෙදීගියාහු... වෙත් යැ' යි මෙසේ මෙ වුන්ද සමඤ්ඤාසයෝ කියති'යි මෙ පවත් සැළ කළහ.

3. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක: "වුන්දයෙනි, නොමනා කොට කියන ලද, නොමනා කොට දන්වන ලද, තොර්ශාණික නොවූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නො පවත්නාවූ, අසමාක්සම්බුද්ධියක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ සස්තෙක්හි මෙය මෙසේ ම වෙයි. වුන්දයෙනි, මෙහි ශාස්තෘ තෙමේ සමාක්සම්බුද්ධත් නො වෙ ද, ධර්මයත් නො මනා කොට දෙසන ලද ද, නොමනා කොට දන්වන ලද ද, අතොර්ශාණික ද, කෙලෙස් සංසිදීම පිණිස නො පවත්නෝ ද, අසමාක්සම්බුද්ධියක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ද, ශ්‍රාවක තෙමෙත් ඒ දහමිහි ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපත්ත වැ, නිසි පිළිවෙත්හි පිළිපත් වැ අනුධර්මවාරී වැ නො වෙසෙයි. හේ ඒ ධර්මයෙන් ඉවතට පැන පැන පවතී.

සො එවමසස වචනීයො “තසස තෙ ආවුසො ලාභා, තසස තෙ සුලඛං, සඤා ව තෙ අසමමාසමුද්ධො ධම්මො ව දුරක්ඛාතො දුප්පවෙදිතො අනිය්‍යානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමමාසමුද්ධඤ්ඤාපවෙදිතො, ඤාණිකසම්චිතං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපට්ඨපනෙතා විහරස්සි න සාමීච්චට්ඨපනෙතා න අනුධම්මචාරී, වොක්කමම ව තමසා ධම්මො වත්තස්සි”ති. ඉති ඛො චුද්ද සඤාපි තස්ස භාරයෙහා, ධම්මො පි තස්ස භාරයෙහා, සාවකො ව තස්ස එවං පාසංසො. යො ඛො චුද්ද එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය “එතායසමා තථා පට්ඨජ්ජතු යථා තෙ සඤාතා ධම්මො දෙසිතො පඤ්ඤානෙතා”ති, යො ව තං සමාදායෙති යඤ්ඤා සමාදායෙති යො ව සමාදායෙති තථත්තාය පට්ඨජ්ජති, සඛෙඛ තෙ ඛහුං අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිසස හෙතු? එවං හෙතං චුද්ද හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසමමාසමුද්ධඤ්ඤාපවෙදිතෙ.

4. ඉධ පන චුද්ද සඤා ව හොති අසමමාසමුද්ධො, ධම්මො ව දුරක්ඛාතො දුප්පවෙදිතො අනිය්‍යානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමමාසමුද්ධඤ්ඤාපවෙදිතො, සාවකො ව තසම්චිතං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපට්ඨපනෙතා විහරස්සි සාමීච්චට්ඨපනෙතා අනුධම්මචාරී, සමාදාය තං ධම්මං වත්තස්සි. සො එවමසස වචනීයො “තසස තෙ ආවුසො අලාභා, තසස තෙ සුලඛං, සඤා ව තෙ අසමමාසමුද්ධො ධම්මො ව දුරක්ඛාතො දුප්පවෙදිතො අනිය්‍යානිකො අනුපසමසංවත්තනිකො අසමමාසමුද්ධඤ්ඤාපවෙදිතො ඤාණිකසම්චිතං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපට්ඨපනෙතා විහරස්සි සාමීච්චට්ඨපනෙතා අනුධම්මචාරී, සමාදාය තං ධම්මං වත්තස්සි”ති.

ඉති ඛො චුද්ද සඤාපි තස්ස භාරයෙහා, ධම්මො පි තස්ස භාරයෙහා, සාවකො පි තස්ස එවං භාරයෙහා. යො ඛො චුද්ද එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය. “අදායසමා ක්‍යාපට්ඨපනෙතා ක්‍යාමාරාමෙ සසති”ති, යො ව පසංසති යඤ්ඤා පසංසති යො ව පසංසිතො භියොයාසොමත්තාය චිරියං ආරහති සඛෙඛ තෙ ඛහුං අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිසස හෙතු? එවං හෙතං චුද්ද හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මචිතයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසමමාසමුද්ධඤ්ඤාපවෙදිතෙ.

‘ආචාරිනි, ඒ තොපට මේ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ති ආදීහු ලාභයෝ ය, ඒ තොප විසින් මිනිසන් බව ද මොනොවට ලද්දේ ය. තොප ගේ ශාස්තෘ ද අසමාක්සම්බුද්ධ ය, තොපගේ ධර්මය ද දුරාඛ්‍යාත ය, දුෂ්ප්‍රවේදිත ය, අනෙතර්ශාණික ය, ව්‍යුපගමය පිණිස නො පවත්නේය, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ය. තෙපින් ඒ ධර්මයෙහි ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපත්ත වැ නො වසහු. නිසි පිළිවෙත්හි නො පිළිපත්නහු අනු-ධර්මවාරී නො වහු. ඒ දහමින් ඉවතට පැන පවතිනු’ යැ යි හෙ තෙම මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය, (ඔහුට මෙසේ කියැ යුතු ය). චූන්දයෙනි, මෙසේ එහි ශාස්තෘ ද ඒකාන්තයෙන් ගර්භා ලබනු සුදුසු ය, එහි ධර්මය ද ගර්භා ලැබියැ යුතු ය. එහි ශ්‍රාවක තෙමේ ම මෙසේ පැයැසුම් ලැබියැ යුතු ය. චූන්දයෙනි, යමෙක් වූ කලි මෙබඳු සවිචක්ඛට, ‘ආයුෂ්මත් තෙමේ ඒ වා යම් සේ තාගේ ශාස්තෘහු විසින් දහම දෙසන ලද ද, පනවන ලද ද, එසේ පිළිපදි ව’ යි මෙසේ කියන්නේ ද, යමෙකුත් එය සමාදන් කරවා ද, යමකුත් සමාදන් කරවා ද (යමකු ලවා ගන්වා ද), යමෙකුත් සමාදන් කරවන ලද්දේ එය පුරාලනු පිණිස පිළිපදි ද, ඒ සියල්ලෝ බොහෝ අකුසල් රැස් කෙරෙත්. ඒ කවර හෙයින්? යත්: චූන්දයෙනි, නො මනා කොට කියන ලද, නො මනා කොට දන්වන ලද, අනෙතර්ශාණික වූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නො පවත්නා වූ අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ සස්තෙක්හි මෙය මෙසේ ම වෙයි. එ හෙයින්.

4. චූන්දයෙනි, මෙහි (එක්තරා) ශාස්තෘවරයෙක් වනාහි අසමාක්සම්බුද්ධ වෙයි. ධර්මය ද නොමනා කොට කියන ලද්දේ ද, නොමනා කොට දන්වන ලද්දේ ද, අනෙතර්ශාණික ද, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නො පවත්නේ ද, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ද වෙයි. එ දහමහි ශ්‍රාවකයා ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වැ, නිසි පිළිවෙත්හි පිළිපත්-නෙක් වැ, අනුධර්මවාරී වැ වෙසෙයි, ඒ දහම සමාදන් කොට ගෙන පවතී. ‘ආචාරිනි, ඒ තොපට අලාභ ය, ඒ තොප විසින් මිනිස්බව නපුරු කොට ලබන ලද්දෙකි. තොපගේ ශාස්තෘ ද අසමාක්සම්බුද්ධ ය, (තොප ගේ) ධර්මය ද නොමනා කොට කියන ලද්දේ ය, නොමනා කොට දන්වන ලද්දේ ය, අනෙතර්ශාණික ය, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නො පවත්නෙක, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ය, තෙපි ද ඒ දහමහි ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත ව එයට නිසි පිළිවෙත්හි පිළිපත්-නෝ ව අනුධර්මවාරී වැ වසහු. ඒ ධර්මය සමාදන් කොට ගෙන වසහු’ යැ යි, මෙසේ ඒ ශ්‍රාවක තෙමේ කියැ යුතු වන්නේය.

චූන්දයෙනි මෙසේ ම එහි ශාස්තෘ ද ගැරැහුම් ලැබියැ යුතු ය. එහි ධර්ම ය ද ගැරැහුම් ලැබියැ යුතු ය, එහි ශ්‍රාවකයා ද මෙසේ ගැරැහුම් ලැබියැ යුතු ය. චූන්දයෙනි, යමෙක් වනාහි එබඳු ශ්‍රාවකයකුට ‘ආයුෂ්මත් තෙමේ ඒ කාන්තයෙන් න්‍යායප්‍රතිපත්ත ය, න්‍යායය (මුක්තිය ලබන පිළිවෙත) සම්පූර්ණ කරන්නේ යැ’ යි මෙසේ කියන්නේ ද යමෙක් එසේ පසසන්නේද, යමක්හු පසසන්නේද, යමෙක් පසසනා ලද්දේ බොහෝ සේ වැර වඩා ද ඒ සියල්-ලෝ ම බොහෝ පව් රැස් කෙරෙත්, ඒ කවර හෙයින් යත්: චූන්දයෙනි, නො මනා කොට කියන ලද, නොමනා කොට පවසන ලද, අනෙතර්ශාණික නොවූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නොපවත්නා වූ, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ සස්තෙක මෙය මෙසේ ම වෙයි, එ හෙයින්.

සමමාසමුද්ධපපච්චේදිත — ධම්මවිනයො

5. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤ්ඤා ච හොති සමමාසමුද්ධො ධම්මො ච සමාකමානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපපච්චේදිතො, සාවකො ච තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපටිපනෙතො විහරති න සාමීච්චපටිපනෙතො න අනුධම්මචාරී, වොකකම්ම ච තම්හා ධම්මො වතනති. සො ඵවමස්ස චචනීයො. “තස්ස තෙ ආච්චසො අලාභා, තස්ස තෙ දුලලං, සඤ්ඤා ච තෙ සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සමාකමානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපපච්චේදිතො, තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මපටිපනෙතො විහරසී න සාමීච්චපටිපනෙතො න අනුධම්මචාරී, වොකකම්ම ච තම්හා ධම්මො වතනසී”ති. ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා පි තඤ්ඤා පාසංසො, ධම්මො පි තඤ්ඤා පාසංසො, සාවකො ච තඤ්ඤා ඵවං භාරයො, යො ඛො චූඤ්ඤා ඵවරූපං සාවකං ඵවං චදෙය්‍ය “ඵතායඤ්ඤා තථා පටිපජ්ජතු යථා තෙ සඤ්ඤාරා ධම්මො දෙසිතො පඤ්ඤානෙතො” ති. යො ච සමාදපෙති යං ච සමාදපෙති යො ච සමාදපිතො තථකාය පටිපජ්ජති, සඤ්ඤා තෙ ඛුංසුඤ්ඤා පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? ඵවං හෙතං චූඤ්ඤා හොති සමාකමානෙ ධම්මවිනයෙ සුපපච්චේදිතෙ නියයානිකෙ උපසමසංවහනනිකෙ සමමාසමුද්ධපපච්චේදිතෙ.

6. ඉධ පන චූඤ්ඤා සඤ්ඤා ච හොති සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච සමාකමානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපපච්චේදිතො, සාවකො ච තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපනෙතො විහරති, සාමීච්චපටිපනෙතො අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වතනති, සො ඵවමස්ස චචනීයො: තස්ස තෙ ආච්චසො ලාභා, තස්ස තෙ දුලලං, සඤ්ඤා ච තෙ සමමාසමුද්ධො ධම්මො ච සමාකමානො සුපපච්චේදිතො නියයානිකො උපසමසංවහනනිකො සමමාසමුද්ධපපච්චේදිතො, තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මපටිපනෙතො විහරසී, සාමීච්චපටිපනෙතො අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වතනසී”ති. ඉති ඛො චූඤ්ඤා සඤ්ඤා පි තඤ්ඤා පාසංසො, ධම්මො පි තඤ්ඤා පාසංසො, සාවකො පි තඤ්ඤා ඵවං පාසංසො.

5, චූන්දයෙනි, මෙහි ශාස්තෘ තෙමෙක් සමාක්සම්බුද්ධ වෙ ද, ධර්මයත් මොනොවට කියන ලද්දේ, මොනවට දන්වන ලද්දේ, තෙර්ශාණික වූයේ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නේ සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූයේ වෙ ද, ශ්‍රාවකයා වනාහි ඒ දහමෙහි ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත නො වූයේ, නිසි පිළිවෙතට නොපිළිපත්නේ, අනුධර්මවාරී නොවූයේ වෙසේ ද, ඒ ඒ පිළිවෙතින් පිටත පැන පැන වෙසෙයි ද, හෙ තෙමේ මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය: 'ආචාරිනි, ඒ තොපට අලාභ ය, ඒ තොප විසින් මිනිස්බව නපුරු කොට ලද්දේ ය. තොපගේ ශාස්තෘ ද සමාක්සම්බුද්ධ ය, ධර්මය ද මොනවට කියන ලද්දේ ය, මොනොවට දන්වන ලද්දේ ය, තෙර්ශාණික ය, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නේ ය, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ය. එහෙත් තෙපි ඒ ධර්මයෙහි ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත නො වූ, නිසි පිළිවෙත්හි පිළිපත්නෙක් නො වූ, අනුධර්මවාරී නො වූ වෙසෙවු. ඒ ධර්මයෙන් පිටත පැන පැන පවත්නු' යැ යි (මෙසේ හෙ තෙම දෙස් නැගියැ යුතු වන්නේ ය. චූන්දයෙනි, මෙසේ එහි ශාස්තෘ ද පැසැසිය යුත්තේ ය, එහි ධර්මය ද පැසැසිය යුත්තේ ය, එහෙත් එහි ශ්‍රාවකයා මෙසේ ගැරැහියැ යුත්තේ ය. චූන්දයෙනි, යමෙක් වනාහි මෙබඳු ශ්‍රාවකයකුට 'ආයුෂ්මත් හු එත් වා, යම් සේ තොපගේ ශාස්තෘහු විසින් දහම් දෙසන ලද ද පණවන ලද ද, එසේ පිළිපදිත් ව යි මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය. එහි යමෙකුත් සමාදන් කරවා ද, යමක්හුත් සමාදන් කරවා ද, යමෙකුත් සමාදන් කරවන ලදුයේ, එය පුරනු පිණිස පිළිපදී ද ඒ සියල්ලෝ ම බොහෝ පින් රැස් කෙරෙත්, ඒ කවර හෙයින්? යත්: චූන්දයෙනි, මොනොවට කියන ලද, මොනොවට දන්වන ලද, තෙර්ශාණික වූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නාවූ, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ සස්නෙක්හි මෙය මෙසේ ම වෙයි. එ හෙයින්.

6. චූන්දයෙනි, මෙහි වනාහි ශාස්තෘ තෙමෙක් සමාක්සම්බුද්ධ වෙ ද, ධර්මයත් මොනොවට කියන ලද්දේ, මොනොවට දන්වන ලද්දේ, තෙර්ශාණික වූයේ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නේ, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් පවසන ලද්දේ වෙ ද, ශ්‍රාවක තෙමේ ද ඒ දහමෙහි ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වූ නිසි පිළිවෙත්හි පිළිපත්නෙක් වූ අනුධර්මවාරී වූ වෙසේ ද, ඒ ධර්මය සමාදන් කොටගෙන පවතී ද, හෙ තෙමේ මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය: 'ආචාරිනි, ඒ තොපට ලාභ ය, ඒ තොප විසින් මිනිස් බව මොනොවට ලද්දේ ය, තොපගේ ශාස්තෘ ද සමාක්සම්බුද්ධ ය, ධර්මයත් ස්වාධ්‍යාත ද සුප්‍රවේදිත ද තෙර්ශාණික ද, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නේ ද, සමාක්සම්බුද්ධප්‍රකාශිත ද වෙයි. තොපින් ඒ ධර්මයෙහි ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වූ, නිසි පිළිවෙතට පිළිපත්නේ වූ, අනුධර්මවාරී වූ වසනු. ඒ ධර්මය සමාදන් කොට ගෙන පවතිනු' යැ යි (මෙසේ කියැ යුතුවන්නේ ය). චූන්දයෙනි, මෙසේ ම එහි ශාස්තෘ ද පැසැසියැ යුත්තේ ය, එහි ධර්මය ද පැසැසියැ යුත්තේ ය, එහි ශ්‍රාවක තෙමේ ද පැසැසියැ යුත්තේ ය.

යො ඛො චුඤ්ඤ ඵවරුපං ඝාවකං ඵවං වදෙය්‍ය “අඤ්ඤායසමා ඤායපටි-
පනෙතා ඤායමාරාධෙසසති”ති, යො ච පසංසතී යං ච පසංසතී, යො ච
පසංසිතො භියෙය්‍යාසෙය්‍යමඤ්ඤාය වීරියං ආරභතී, සධෙධ තෙ ඛහුං පුඤ්ඤා
පඝවන්තී. තං කීසස හෙතු? ඵවං හෙතං චුඤ්ඤ භොති ස්වාකඛාතෙ ධම්ම-
චිතයෙ සුපපච්චෙදිතෙ නිය්‍යානිකෙ උපසමසංවත්තනිකෙ සමමාසමුද්ධපප-
චෙදිතෙ.

ඝාවකානුතාපකරා සත්ථුකාලකිරියා

7. ඉධ පන චුඤ්ඤ ස්ථා ව ලොකෙ උදපාදි අරභං සමමාසමුද්ධො,
ධම්මො ච ස්වාකඛාතො සුපපච්චෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො
සමමාසමුද්ධපපච්චෙදිතො, අවීඤ්ඤපිතස්ථා වසස භොන්තී සාවකා සඤ්ඤිමම්
න ච නෙසං කෙවලපරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචීකතං භොති උත්තානීකතං
සධධසඛයාහපදකතං සපපාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසභි සුපකාසිතං,
අථ නෙසං සත්ථුතො අන්තරධානං භොති. ඵවරුපො ඛො චුඤ්ඤ ස්ථා
ස්වාකානං කාලං කතො ආනුතපෙසා භොති. තං කීසස හෙතු? ස්ථා ව
නො ලොකෙ උදපාදි අරභං සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ච ස්වාකඛාතො
සුපපච්චෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමමාසමුද්ධපපච්චෙදිතො,
අවීඤ්ඤපිතස්ථා වමභ සඤ්ඤිමම්, න ච නො කෙවලපරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං
ආචීකතං භොති උත්තානීකතං සධධසඛයාහපදකතං සපපාටිභීරකතං යාව
දෙවමනුසෙසභි සුපකාසිතං, අථ නො සත්ථුතො අන්තරධානං
භොති”ති. ඵවරුපො ඛො චුඤ්ඤ ස්ථා සාවකානං කාලකතො
ආනුතපෙසා භොති.

චුන්දයෙනි, යමෙක් වනාහි මෙබඳු ශ්‍රාවකයකුට ‘ඒකාන්තයෙන් ආයුෂ්මත්හු චුක්තිමාර්ගයට පිළිපත්තෝ ය, න්‍යාය ධර්මය සපුරාලන්නෝ යැ’යි මෙසේ කියන්නේ ද, යමෙකුත් මෙසේ පසස්තේ ද, යමක්හුත් පසස්තේ ද, යමෙක් පසස්තා ලද්දේත් බොහෝ සෙයින් වැර වඩන්නේ ද, ඒ සියල්ලෝ බොහෝ පින් රැස් කරන්නාහ. ඒ කවර හෙයින්? යත්: චුන්දයෙනි, මොනොවට කියන ලද මොනොවට දන්වන ලද, නොර්ශාණික වූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නාවූ, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ සස්තෙහි මෙය මෙසේ ම ය. එ හෙයින්.

7. චුන්දයෙනි, මෙහි වූ කලී අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ශාස්තෘ ද ලොවැ උපන්නෝ ය. ධර්මය ද ස්වාධ්‍යාත ය, සුප්‍රවේදිත ය, නොර්ශාණික ය, ක්ලෙශොපශමය පිණිස පවත්නේ ය, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ය, ඔහු ගේ ශ්‍රාවකයෝ සද්ධර්මයෙහි අවබෝධ කරවන ලද අර්ථ ඇත්තෝ නො වෙත් ද, හැම සැටියෙන් පිරිසුන් වූ සසුන් බඹසර ඔවුනට හෙළි කරන ලද්දේ ප්‍රකට කරන ලද්දේ සියලු ශාසනාර්ථයන් එකට කැටි කොට දක්වන ලද්දේ, සසර දුක් දුර්ලබ්ධි ප්‍රයෝජනවත් සේ කොට දෙසන ලද්දේ, දෙවිලොව පටන් කොට මිනිස්ලොව තෙක් සියලු තන්හි මොනොවට ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ නො වේ ද, එ කල්හි ඔවුන්ගේ ශාස්තෘහුගේ පිරිනිවීම වේ ද, චුන්දයෙනි, මෙබඳු වූ ශාස්තෘ තෙමේ කලුරිය කෙළේ ශ්‍රාවකයනට අනුකෘතකර (පසුතැවිල්ල ඇති කරනුයේ) වෙයි. ඒ කවර හෙයින්? යත්: ‘අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ අපගේ ශාස්තෘ තෙමේ ලොවැ පහළ විය, ධර්මය ස්වාධ්‍යාත ද සුප්‍රවේදිත ද නොර්ශාණික ද ක්ලෙශොපශමය පිණිස පවත්නේ ද, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ද විය. එහෙත් අපි ඒ සද්ධර්මයෙහි අවබෝධ නො කරවන ලද අර්ථ ඇත්තෝ වම්හ, කෙවලපරිපූර්ණ වූ ශාසන බ්‍රහ්මචර්යය අපට නො ම හෙළි කරන ලද්දේ වෙයි, නො ම ප්‍රකට කරන ලද්දේ වෙයි, සියලු ශාසනාර්ථයන් එකට කැටි කොට නො දක්වන ලද්දේ වෙයි. දුක් දුර් ලබ්ධි ප්‍රයෝජනවත් සේ කොට නො දෙසන ලද්දේ වෙයි, සියලු දෙවිමිනිසුන් අතුරෙහි මැනවින් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ නො වෙයි. එතෙකුදු වුවත් අපේ ශාස්තෘහු ගේ අන්තර්ධ්‍යනය වී යැ’යි ඔවුනට පසුතැවිල්ල වෙයි. චුන්දයෙනි, මෙබඳු වූ ශාස්තෘ තෙමේ කලුරිය කළේ ශ්‍රාවකයනට පසුතැවිල්ල ඇති කරන්නේ වෙයි.

සාවකානං අනානුතපො සත්ථුකාලකීරියා

8. ඉධ පන චුඤ්ඤා සඤ්ඤා ව ලොකෙ උදපාදි අරහං සමමාසමිඛුඤ්ඤා, ධම්මො ව ස්වාසානානො සුප්පවෙදිතො නියායානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමමාසමිඛුඤ්ඤාපවෙදිතො, විඤ්ඤාපිතස්වා වඤ්ඤා භොගානි සාවකා සඤ්ඤාමෙමං කෙවලඤ්ඤා තෙසං පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං භොති උත්තානිකතං සම්මිසඛනාභපදක්තං සප්පාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතං අප් නොසං සත්ථුතො අනතරධානං භොති එවරුපො ඛො චුඤ්ඤා සඤ්ඤා සාවකානං කාලකතො අනානුතපො භොති. තං කිසං හෙතු? සඤ්ඤා ව නො ලොකෙ උදපාදි අරහං සමමාසමිඛුඤ්ඤා, ධම්මො ව ස්වාසානානො සුප්පවෙදිතො නියායානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමමාසමිඛුඤ්ඤාපවෙදිතො විඤ්ඤාපිතස්වා වඤ්ඤා සඤ්ඤාමෙමං, කෙවලඤ්ඤා නො පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං භොති උත්තානිකතං සම්මිසඛනාභපදක්තං සප්පාටිභීරකතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතං, අප් නොසං සත්ථුතො අනතරධානං භොති''ති. එවරුපො ඛො චුඤ්ඤා සඤ්ඤා සාවකානං කාලකතො අනානුතපො භොති.

බ්‍රහ්මචරියඅපරිපුරනාදි කථා

9. එතෙහි වෙ පි චුඤ්ඤා අඛෙගති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති, නො ව ඛො සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුප්පනො, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං භොති තෙනඛෙගතං. යතො ව ඛො චුඤ්ඤා එතෙහි වෙ පි අඛෙගති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුප්පනො, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං භොති තෙනඛෙගතං.

එතෙහි වෙ පි චුඤ්ඤා අඛෙගති සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං භොති, සඤ්ඤා ව භොති ඵෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතො අඤ්ඤානො වයො අනුප්පනො, නො ව ඛො ඛෙගතං ඵෙරො භික්ඛු සාවකා භොතානි වියත්තා විනිතා විසාරද පනතයොගකෙඛමා, අලං සමකාතං සඤ්ඤාමෙමං, අලං උප්පනං පරප්පාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහොඤ්ඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං භොති තෙනඛෙගතං.

8. චූන්දයෙනි, මෙහි වනාහි අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ චූ ශාස්තෘ තෙමෙ ලොවැ පහළ විය. නෙරයාණික චූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නාවූ ධර්මය ද මොනොවට වදරන ලද්දේ වෙයි. සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ද වෙයි. ඔහුගේ ශ්‍රාවකයෝ ද සද්ධර්මයෙහි අවබෝධ කරවන ලද අර්ථ ඇත්තෝ වෙත්. ඔවුනට කෙවල පරිපූරණ ශාසන බ්‍රහ්මචර්යය ද හෙළි කරන ලද්දේ, ප්‍රකට කරන ලද්දේ, සියලු ශාසනාර්ථයන් එකට කැටි කොට දක්වන ලද්දේ, දුක් බැහැරැලීමෙහි ප්‍රයෝජනවත් කොට දෙසන ලද්දේ, දෙවිමිනිසුන් තාක් මොනොවට ප්‍රකාශ කරණ ලද්දේ වෙයි. එකල්හි ඔවුන්ගේ ශාස්තෘහුගේ අන්තර්ධානය වෙයි. චූන්දයෙනි; මෙබඳු චූ ශාස්තෘ තෙමේ කලුරිය කළේ ශ්‍රාවකයනට අනුතාප කර නො වෙයි. ඒ කවර හෙයින්? 'අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ චූ අපගේ ශාස්තෘ තෙම ලොව පහළ විය, නෙරයාණික චූ කෙලෙස් නිවීම පිණිස පවත්නාවූ, ධර්මය ද මොනොවට වදරන ලද්දේ ද මොනොවට දන්වන ලද්දේ ද වෙයි, සමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත ද වෙයි. අපි ද ඒ සද්ධර්මයෙහි අවබෝධ කරවන ලද අර්ථ ඇත්තමෝ වමිහ. අපට කෙවල පරිපූරණ චූ ශාසනබ්‍රහ්මචර්යය හෙළි කරන ලද්දේ, පෙහෙළි කරන ලද්දේ, වෙයි. ඒ ධර්මයන් සියලු ශාසනාර්ථ කැටි කොට දක්වන ලද්දේ, දුක් දුරැලීමට ප්‍රයෝජනවත් සේ කොට දෙසන ලද්දේ, දෙවිමිනිසුන් තාක් සියලු දෙනා අතුරෙහි මොනොවට ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ වෙයි. එ කල්හි අපගේ ශාස්තෘහුගේ අන්තර්ධානය වූයේ යැ' යි ඔහු දනිත්. එහෙයින්. චූන්දයෙනි, මෙබඳු චූ ශාස්තෘ තෙමේ කලුරිය කළේ ශ්‍රාවකයනට අනුතාපකර නො වෙයි.

9. චූන්දයෙනි, ඉදින් සසුන් බබ්බර මේ අභිගවලින් සමන්විත වේ ද, එහෙත් ශාස්තෘ තෙමෙ ස්ථවිර නො වේ ද, විරරාත්‍රඥ නො වේ ද, පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇත්තේ නො වේ ද, දික් කලක් ඉක්මියේ නො වේ ද, පැසිම් වයසට පැමිණියේ නො වේ ද, මෙසේ ඒ ශාසනබ්‍රහ්මචර්යය ඒ අභිගයෙන් අපරිපූරණ වේ (අඩු වේ). චූන්දයෙනි, යම් හෙයෙකින් ශාසනබ්‍රහ්මචර්යය මේ අභිගවලින් සමන්විත වේ ද, ශාස්තෘ තෙමේත් ස්ථවිරත් රාත්‍රඥත්, පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇතියේත් දික් කලක් ඉක්මියේත් පැසිම් වයසට පැමිණියේත් වේ ද, මෙසේ ඒ බබ්බර ඒ අභිගයෙන් පරිපූරණ වේ.

චූන්දයෙනි, සසුන් බබ්බර මේ අභිගවලින් පරිපූරණ වන්නේ නම්ද, ශාස්තෘ තෙමේත් ස්ථවිරත් රාත්‍රඥත් පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇතියේත් දික් කලක් ඉක්මියේත් පැසිම්වයසට පැමිණියේත් වේ ද, වැලිදු ඔහුට වෘක්ක වූ විනිත වූ විසාරද වූ, රහත්බවට පැමිණියාවූ, සද්ධර්මය මොනොවට කියන්නට සමර්ථ වූ, උපන්නාවූ පරවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා දුක් දුරැලීම පිණිස ප්‍රයෝජනවත් වන සේ කොට දහම් දෙසන්නට සමර්ථ වූ, ස්ථවිර වූ, ශ්‍රාවක හික්සුහු නො වෙත් ද, මෙසේ මේ අභිගයෙන් ඒ සසුන් බබ්බර අපරිපූරණ වෙයි.

10. යතො ච ඛො චූඤ්ඤ ඵතෙහි දෙඛ්භි පි අඛෙග්භි සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, සඤ්ඤා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤ චිරපඛච්ඡිතො අභිගතො චයො අනුපපන්නො, ථෙරො චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති විසත්තා විනිතා විසාරද පඤ්ඤායොගකෙඛමා, අලං සමක්ඛාතුං සඤ්ඤමෙසං අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, ඵං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං හොති තෙනඤ්ඤෙන.

ඵතෙහි වෙපි චූඤ්ඤ අඛෙග්භි සමන්තාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, සඤ්ඤා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤ චිරපඛච්ඡිතො අභිගතො චයො අනුපපන්නො ථෙරො චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති විසත්තා විනිතා විසාරද -පෙ- අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, නො ච ඛෙවස්ස මජ්ඣමා භික්ඛු සාවකා හොන්ති, විනිතා -පෙ- මජ්ඣමා චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස නවා භික්ඛු සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- නවා චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස ථෙරො භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- ථෙරො චස්ස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස මජ්ඣමා භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- මජ්ඣමා චස්ස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස නවා භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති -පෙ- නවා චස්ස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස උප්පාසකා සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො ව්‍යත්තා -පෙ- උප්පාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස උප්පාසකා සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දනවසනා කාමහොගිනො ව්‍යත්තා -පෙ- උප්පාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දනවසනා කාමහොගිනො ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස උප්පාසකා සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- උප්පාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දනවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස උප්පාසකා සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දනවසනා කාමහොගිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- උප්පාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දනවසනා කාමහොගිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛෙවස්ස උප්පාසකා සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දනවසනා කාමහොගිනියො ව්‍යත්තා -පෙ- නො ච ඛො ලාභග්ගායසග්ගප්පකං, ඵං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපුරං හොති තෙනඤ්ඤෙන.

10. චූන්දයෙනි, යම් හෙයෙකින් සසුන් බබ්බර මේ අභිගවලින් සමන්විතත් වෙ ද, ශාස්තෘ තෙමෙක් ස්ථවිරත් රාත්‍රඤ්ඤත් පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇතියෙක් දික් කලක් ඉක්මියෙත් පැසිම් වයසට පැමිණියෙත් වෙ ද, ඔහුට ව්‍යක්ත වූ විනිත වූ විසාරද වූ රහත් බවට පැමිණියා වූ සද්ධර්මය මොනොවට කියන්නට සමත් වූ, උපන් පරවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා, දුක් දුරැලීම පිණිස ප්‍රයෝජනවත් වන සේ කොට දහම් දෙසන්නට සමත් වූ, ස්ථවිර වූ ශ්‍රාවක භික්ෂුහු වෙත් ද, මෙසේ ඒ සසුන් බබ්බර මේ අභිගයෙන් පරිපූර්ණ වෙයි.

චූන්දයෙනි, සසුන් බබ්බර මේ අභිගවලිනුත් සමන්විත වෙ ද, ශාස්තෘ තෙමෙක් ස්ථවිරත් රාත්‍රඤ්ඤත් විරප්‍රවුච්ඡිත් දික් කලක් ඉක්මියෙත් පැසිම් වයසට පැමිණියෙත් වෙ ද, ඔහුට ව්‍යක්ත වූ විනිත වූ විසාරද වූ රහත් බවට පැමිණියා වූ, සද්ධර්මය මොනොවට කියන්නට සමත් වූ, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා, දුක් දුරැලනුවට ප්‍රයෝජනවත් සේ කොට දහම් දෙසන්නට සමත් වූ, ස්ථවිර වූ භික්ෂුශ්‍රාවකයෝ වෙත් ද, එහෙත් ඔහුට ව්‍යක්ත වූ... මැදුම් වයසෙහි සිටි භික්ෂුශ්‍රාවකයෝ නැත් ද, ව්‍යක්ත වූ... නවක භික්ෂුශ්‍රාවකයෝ නො වෙත් ද, ව්‍යක්ත වූ... ස්ථවිර වූ ශ්‍රාවිකා භික්ෂුණිහු නො වෙත් ද, ඔහුට ව්‍යක්ත වූ... ස්ථවිර වූ ශ්‍රාවිකා භික්ෂුණිහු වෙත් ද... එහෙත් ඔහුට ව්‍යක්ත වූ... මැදුම් වයසෙහි සිටි ශ්‍රාවිකා භික්ෂුණිහු නො වෙත් ද... ඉදින් ව්‍යක්ත වූ ... මැදුම් වයසෙහි සිටි ශ්‍රාවිකා භික්ෂුණිහු වෙත් ද... එහෙත් ව්‍යක්ත වූ... නවක භික්ෂුණි ශ්‍රාවිකාවෝ නො වෙත් ද... ඉදින් ව්‍යක්ත වූ... නවක භික්ෂුණි ශ්‍රාවිකාවෝ වෙත් ද, ... එහෙත් ඔහුට ව්‍යක්ත වූ, සුදුවත් හදනා ගෘහී බ්‍රහ්මචාරී උපාසක ශ්‍රාවකයෝ නො වෙත් ද ... ඉදින් ඔහුට ව්‍යක්ත වූ සුදුවත් හදනා ගෘහී බ්‍රහ්මචාරී උපාසක ශ්‍රාවකයෝ වෙත් ද, ... එහෙත් ගෘහී වූ සුදුවත් හදනා කාමභොගී වූ ව්‍යක්ත උපාසක ශ්‍රාවකයෝ ඔහුට නො වෙත් ද, ... ඉදින් ගෘහී වූ සුදුවත් හදනා කාමභොගී වූ ව්‍යක්ත උපාසක ශ්‍රාවකයෝ ඔහුට වෙත් නමුදු සුදු වත් හදනා ගෘහස්ථ බ්‍රහ්මචාරිණී වූ ව්‍යක්ත උපාසිකා ශ්‍රාවිකාවෝ නො වෙත් ද, ... ඉදින් ඔහුට සුදු වත් හදනා ගෘහස්ථ බ්‍රහ්මචාරිණී වූ ව්‍යක්ත උපාසිකා ශ්‍රාවිකාවෝ වෙත් නුමුත් සුදුවත් හදනා ගෘහස්ථ වූ කාමභොගී වූ ව්‍යක්ත උපාසිකා ශ්‍රාවිකාවෝ නො වෙත් ද, එ හෙයින්... ඔහුගේ ශාසනබ්‍රහ්මචරියය සමාර්ධ ද, වෘද්ධිප්‍රාප්ත ද, පැතිරැගියේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දන්තා ලද්දේ ද, පුළුල් වූයේ ද, නුවණැති සියලු දෙනා මිනිසුන් අතර මොනොවට ප්‍රකාශිත ද නො වෙයි.... ඔහුගේ ශාසනබ්‍රහ්මචරියය සමාර්ධ ද වෘද්ධිප්‍රාප්ත ද පැතිරැගියේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දන්තා ලද්දේ ද, පුළුල් වූයේ ද නුවණැති සියලු දෙනා මිනිසුන් අතර මොනොවට ප්‍රකාශිත ද වන්නේ නමුදු ලාභයෙන් යශසින් අගපත් නො වෙයි නම්, මෙසේ ඒ සස්තා ඒ අභිගයෙන් පරිපූර්ණ වෙයි.

11. යතො ච ඛො චූඤ්ඤා එතෙහි දව්භිපි අඛෙහෙහි සමනනාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති සද්ධා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤා චිරපඛඛජිතො අද්ධගතො වයො අනුපප්පෙතො, ථෙරො වසස භික්ඛු සාවකා හොන්ති වියත්තා විනිතා විසාරද -පෙ- අලං සප්පාච්ඡාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, මජ්ඣිමා වසස භික්ඛු සාවකා හොන්ති, නවා වසස භික්ඛු සාවකා හොන්ති, ථෙරො වසස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති, මජ්ඣිමා වසස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති, නවා වසස භික්ඛුනියො සාවකා හොන්ති, උපාසකා වසස සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො උපාසකා වසස සාවකා හොන්ති ගිහි ඔද්දතවසනා කාමභොගිනො. උපාසිකා වසස සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො. උපාසිකා වසස සාවකා හොන්ති ගිහිනියො ඔද්දතවසනා කාමභොගිනියො, බ්‍රහ්මචරියං වසස හොති ඉද්ධකෙඤ්ඤා චීතඤ්ඤා විජාරිතං බාහුජඤ්ඤාං පුට්ඨුතං යාව දෙවමනුසෙසහි සුප්පකාසිතං ලාභග්ගාප්පෙතඤ්ඤා යසග්ගප්පෙතඤ්ඤා, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපුරං හොති තෙනනඛෙහනා.

12. අහං ඛො පන චූඤ්ඤා එතරහි සද්ධා ලොකෙ උප්පන්නො අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤා, ධම්මො ච ස්වාක්ඛාතො සුප්පචෙදිතො නියානිතො උපසමසංවත්තනිතො සම්මාසම්මුඤ්ඤාපචෙදිතො, විඤ්ඤාපිතද්ධා ච මෙ සාවකා සද්ධම්මො, කෙවලඤ්ඤා තෙසං පරිපුරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං උත්තරීකතං සඛිඛසඛිඛාහපදකතං සප්පාච්ඡාරිකතං යාව දෙවමනුසෙසහි සුප්පකාසිතං. අහං ඛො පන චූඤ්ඤා එතරහි සද්ධා ථෙරො රත්තඤ්ඤා චිරපඛඛජිතො. අද්ධගතො වයො අනුපප්පෙතො. සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි ථෙරො භික්ඛු සාවකා වියත්තා විනිතා විසාරද පත්තයොගකෙඛමා, අලං සමක්ඛාතුං සද්ධම්මසස, අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙද්ධා සප්පාච්ඡාරියං ධම්මං දෙසෙතුං. සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා, -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි නවා භික්ඛු සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි ථෙරො භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි නවා භික්ඛුනියො සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි උපාසකා සාවකා ගිහි ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි උපාසකා සාවකා ගිහි ඔද්දතවසනා කාමභොගිනො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි උපාසිකා සාවකා ගිහිනියො ඔද්දතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චූඤ්ඤා එතරහි උපාසිකා සාවකා ගිහිනියො ඔද්දතවසනා කාමභොගිනියො.

11. චූන්දයෙනි, යම් භෙයකින් ශාසනය මේ අධිගවලින් සමන්-
 විත වෙ ද, ශාස්තෘ තෙමෙත් ස්ථවිර ද රාත්‍රඤ ද විරප්‍රවුජිත ද දික් කලක්
 ඉක්මියේ ද පැසිම් වයසට පැමිණියේ ද වේ නම් කෙලෙස්නසනුවට
 ප්‍රයෝජනවත් සේ දහම් දෙසන්නට සමත් ව්‍යක්ත වූ විනිත වූ විසාරද වූ
 ස්ථවිර භික්ෂු ශ්‍රාවකයෝත් ඔහුට වෙත් නම්, මැදුම් වයස්හි වූ... භික්ෂු
 ශ්‍රාවකයෝත් ඔහුට වෙත් නම්, නවක භික්ෂුශ්‍රාවකයෝත් ඔහුට වෙත්
 නම්, ස්ථවිර වූ භික්ෂුණි ශ්‍රාවිකාවෝත් ඔහුට වෙත් නම්, මැදුම් වයස්හි
 වූ භික්ෂුණි ශ්‍රාවිකාවෝත් ඔහුට වෙත් නම්, නවක භික්ෂුණි ශ්‍රාවිකාවෝත්
 ඔහුට වෙත් නම්, සුදුවත් හදනා ගෘහී බ්‍රහ්මචාරී උපාසක ශ්‍රාවකයෝත්
 ඔහුට වෙත් නම්, සුදුවත් හදනා ගෘහී කාමහොගී උපාසක ශ්‍රාවකයෝත්
 ඔහුට වෙත් නම්, සුදුවත් හදනා ගෘහස්ථබ්‍රහ්මචාරීණි උපාසිකා ශ්‍රාවිකා-
 වෝත් ඔහුට වෙත් නම්, සුදුවත් හදනා ගෘහස්ථ කාමහොගිනී උපාසිකා
 ශ්‍රාවිකාවෝත් ඔහුට වෙත් නම්, ඔහුගේ ඒ සස්ත සමාද්ධ ද වෘද්ධි-
 ප්‍රාප්ත ද පැතිරැගියේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දන්නා ලද්දේ ද, පුඵල්
 වූයේ ද, නුවණැති සියලු දෙවිච්ඡිසුන් අතර සුප්‍රකාශිත ද ලාභයෙන්
 අග්‍රප්‍රාප්ත ද යශසින් අග්‍රප්‍රාප්ත ද වේ. මෙසේ ඒ සස්ත ඒ අධිගයෙන්
 පරිපූර්ණ වේ.

12. චූන්දයෙනි, මම වූ කලී මෙ සමයෙහි පහළ වූ අර්භත්
 සමාක්සම්බුද්ධයෙමි. ඒ සමාක්සම්බුද්ධ වූ මා විසින් සුප්‍රවේදිත වූ
 ධර්මය ද මොනොවට කියන ලද්දේ ය, මොනොවට දන්වන ලද්දේ ය,
 තෙතරයාණික ය, ක්ලෙශොපශමය පිණිස පවත්නේ ය. මගේ ශ්‍රාවක-
 යෝ ද සද්ධර්මයෙහි අවබෝධකරවන ලද අර්ථ ඇත්තෝ ය. ඔවුන්ගේ
 සියලු සසුන් බඹසර පරිපූර්ණ ය, හෙළි කරන ලද්දේ ය, පෙහෙළි
 කරන ලද්දේ ය, සියලු ධර්මය කැටි කොට දක්වන ලද්දේ ය, දුක්
 දුරැලනුවට ප්‍රයෝජනවත් සේ දෙසන ලද්දේ ය, නුවණැති සියලු දෙවියන්
 චිත්තිසුන් අතර සුප්‍රකාශිත ය. චූන්දයෙනි, මම වූ කලී මෙ සමයෙහි
 ස්ථවිර වූ විරරාත්‍රඤ වූ, පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇති, දික් කලක් ඉක්මැ
 ගිය, පැසිම් වයසට පැමිණි ශාස්තෘ වෙමි. චූන්දයෙනි, දන් ව්‍යක්ත වූ
 විනිත වූ විසාරද වූ, රහත් බවට පැමිණි, දහම් කියන්නට සමත් වූ,
 උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු දක්වා මොනොවට නිභ්‍යා, දුක් දුරැලීමට
 ප්‍රයෝජනවත් වන සේ දහම් දෙසන්නට සමත් වූ ස්ථවිර භික්ෂු වූ මගේ
 ශ්‍රාවකයෝ වෙත්. චූන්දයෙනි, දන්... මධ්‍යම වයස්ක භික්ෂු වූ මගේ
 ශ්‍රාවකයෝ වෙත්. දන්... නවක භික්ෂු වූ මගේ ශ්‍රාවකයෝ වෙත්.
 චූන්දයෙනි, දන්...ස්ථවිර භික්ෂුණි වූ මගේ ශ්‍රාවිකාවෝ වෙත්....
 මධ්‍යමවයස්ක භික්ෂුණි වූ මගේ ශ්‍රාවිකාවෝ වෙත්. නවක
 භික්ෂුණි වූ මගේ ශ්‍රාවිකාවෝ වෙත්, චූන්දයෙනි, දන්... සුදු
 වත් හදනා බ්‍රහ්මචාරී වූ ගෘහස්ථ ශ්‍රාවකයෝ මට වෙත්. දන්...
 සුදු වත් හදනා කාමහොගී වූ ගෘහස්ථ ශ්‍රාවකයෝ මට වෙත්.
 චූන්දයෙනි, දන්... සුදු වත් හදනා බ්‍රහ්මචාරීණි වූ ගෘහස්ථ ශ්‍රාවිකාවෝ
 මට වෙත්. දන්... සුදු වත් හදනා කාමහොගී වූ ගෘහස්ථ ශ්‍රාවිකාවෝ
 මට වෙත්.

එතරභි ඛො පන මෙ චුඤ්ඤා භ්‍රමවරියං ඉදං වෙව චීතඤ්ඤා වීජාරීතං බාහුරඤ්ඤාං සුචුභ්‍රතං යාවදෙව මනුසෙභි සුපපකාසිතං.

යාවතා ඛො චුඤ්ඤා එතරභි සජාරො ලොකෙ උපපන්නා, නාභං චුඤ්ඤා අඤ්ඤාං එකසජාරමීපි සමනුසාමී එවං ලාභග්ගයසග්ගපපකං යථරිවාභං. යාවතා ඛො පන චුඤ්ඤා එතරභි සංසො වා ගණො වා ලොකෙ උපපන්නා, නාභං චුඤ්ඤා අඤ්ඤාං එකසඛ්‍යමීපි සමනුපසාමී එවං ලාභග්ග-යසග්ගපපකං යථරිවායං චුඤ්ඤා භික්ඛුසඛෙතා. යං ඛො තං චුඤ්ඤා සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සබ්බාකාරපරිපුරං අනුනං අනාධිකං ස්වාකඛාතං කෙවලපරිපුරං භ්‍රමවරියං සුපපකාසිතනනී, ඉදමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සබ්බාකාරසමපන්නං -පෙ- සුපපකාසිතනනී.

13. උද්දමනා සුදං චුඤ්ඤා රාමපුඤ්ඤා එවං වාවං භාසති: පසං න පසතිති. කීඤ්ඤා පසං න පසති? ති. චුරසස සාධු නිසිතසස තලමසස පසති, ධාරඤ්ඤා ඛවසස න පසති. ඉදං චුවචති චුඤ්ඤා පසං න පසති. යං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා උද්දමනන රාමපුඤ්ඤන භාසිතං භීනං ගමමං පොච්ඡජ්ජනිකං අනාරියං අනාසංභිතං චුරමෙව සන්ධාය, යඤ්ඤානං චුඤ්ඤා සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘පසං න පසති’ති, ඉදමෙවෙතං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘පසං න පසති’ති.

කීඤ්ඤා පසං න පසති?ති: එවං සබ්බාකාරසමපන්නං සබ්බාකාර-පරිපුරං අනුනං අනාධිකං ස්වාකඛාතං කෙවලපරිපුරං භ්‍රමවරියං සුපපකාසිතනනී, ඉති භෙතං පසති. ඉදමෙඤ්ඤා අපකඤ්ඤාය, එවං තං පරිසුඤ්ඤාතරං අසසාති, ඉති භෙතං න පසති. ඉදමෙඤ්ඤා උපකඤ්ඤාය, එවං තං පරිසුඤ්ඤාතරං අසසාති ඉති භෙතං න පසති. ඉදං චුවචති පසං න පසතිති.

1. උද්දමනා සුදං-මඡඡං.

චුන්දයෙනි, දන් වනාහි මගේ සස්න සමාධි ද වාද්ධිප්‍රාප්ත ද, පැතිර ගියේ ද බොහෝ දෙනා විසින් දන්තා ලද්දේ ද, පුළුල් වූයේ ද, තුවණැති දෙවමිනිසුන් අතර ප්‍රකාශිත ද වෙයි.

චුන්දයෙනි, මෙ සමයෙහි යම් පමණ දෙනෙක් ශාස්තෘහු ලොවු පහළ වුහු ද, මා සේ ලාභයෙන් යශයින් අග පත් අන් එක ද ශාස්තෘවරයකු මම් නො දකිමි. චුන්දයෙනි, මෙ සමයෙහි යම් පමණ සහ පිරිසෙක් හෝ ගණමුළුවෙක් ලොවු පහළ වී ද, මේ භික්ෂුසඛසයා සේ ලාභයෙන් යශයින් අග පත් අන් එක ද සහ පිරිසක් මම් නො දකිමි. චුන්දයෙනි, සියලු කාරණයෙන් සැපැයුණු, සියලු කාරණයෙන් පිරිපුන්, අඩු ද වැඩි ද නො වූ, මොනොවට කියන ලද, සියල්ලෙන් පිරිපුන්, මොනොවට ප්‍රකාශිත වූ ශාසන බ්‍රහ්මවර්යයැ යි යමක් ඇරැබූ මොනොවට කියන තැනැත්තේ කියන්නේ ද, හෙ තෙමේ මේ සස්න ඇරැබූ ම සියලු කාරණයෙන් සැපැයුණු ... මොනොවට ප්‍රකාශිත වූ බ්‍රහ්මවර්යයැ යි මොනොවට කියනුයේ කියන්නේ ය.

13. චුන්දයෙනි, රාම පුත්‍ර උදක තෙමේ 'දක්නේ නො දකි' යැ යි මෙසේ වූ වචනයක් කියයි. කුමක් දක්නේ නො දකි ද? යත්: මොනොවට වුවහත් කරන ලද ඒ කරකැත්තෙක තලය හේ දකි. එහෙත් එහි වූතක වූ කලී හේ නො දකි. චුන්දයෙනි, දක්නේ නො දකි යි යනු මේ යැ යි කියනු ලැබේ. චුන්දයෙනි, රාමපුත්‍ර උදකයා විසින් ම මේ භීත වූ ග්‍රාමා වූ පුහුදුනානට ම සුදුසු වූ ආර්ය නොවූ, ආශ්‍රිත නොවූ යම් වචනයෙක් කියන ලද ද, එහෙත් 'දක්නේ නො දකි' යැ යි මොනොවට කියන තැනැත්තේ යමක් සඳහා කියන්නේ නම්, 'දක්නේ නො දකි' යැ යි මේ සස්න සඳහා ම කියන්නේ ය.

කුමක් දක්නේ නො දකි ද? යත්: මෙසේ මේ සසුන් බඹසර සියලු කරුණින් සැපැයුණේ ය, සියලු කරුණින් සපිරුණේ ය. අඩුත් නැත, වැඩිත් නැත. මොනොවට දෙසන ලද්දේ ය, සියලු ආගයෙන් පරිපූර්ණ ය. මනා කොට පවසන ලද්දේ යැ' යි මෙසේ ම හේ මේ සස්න දකි. මෙහි මෙනම් කොටස බැහැර කරන්නේ ය (බැහැර කළ යුතුය). මෙසේ එය වඩා පිරිසිදු වෙතැ යි මෙසේ හේ නො ම දකි. මෙහි (මෙ සස්නට)මේ නම් කොටසක් පිටතින් ඇද ගන්නේ ය (ඇද ගත යුතුය). මෙසේ එය වඩා පිරිසිදු වන්නේ යැ යි මෙසේ මෙය හේ නො ම දකි. මෙය 'දක්නේ නො දකි' යැ යි කියනු ලැබේ.

යං ඛො තං චුඤ්ඤ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය “සබ්බාකාරසමපන්නං -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිතන්ති” ඉදමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සබ්බාකාරසමපන්නං සබ්බාකාරපරිපූරං අනුනං අනධිකං ස්වාසබ්බාතං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිතන්ති.

සඛ්‍යාසිතබ්බං ධම්මං

14. තස්මානිභ චුඤ්ඤ යෙ චො මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, තස්ස සබ්බෙහෙව සබ්බමම සමාගමම අප්ඤ්ඤා අස්ථං බ්‍යඤ්ඤනො බ්‍යඤ්ඤනං සඛ්‍යාසිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. කතමෙ ව චො චුඤ්ඤ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා යස්ස සබ්බෙහෙව සබ්බමම සමාගමම අප්ඤ්ඤා අස්ථං බ්‍යඤ්ඤනො බ්‍යඤ්ඤනං සඛ්‍යාසිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං සෙය්‍යථීදං: වත්තාරො සතිපට්ඨානා, වත්තාරො සමමප්පධානා, වත්තාරො ඉද්ධිපාද, පඤ්චස්ඵියානි, පඤ්ච බලානි, සත්ත ඛොඤ්ඤා, අරියො අට්ඨඛිතිකො මග්ගො. ඉමෙ ඛො තෙ චුඤ්ඤ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, යස්ස සබ්බෙහෙව සබ්බමම සමාගමම අප්ඤ්ඤා අස්ථං බ්‍යඤ්ඤනො බ්‍යඤ්ඤනං සඛ්‍යාසිතබ්බං, න විවදිතබ්බං, යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

සඤ්ඤාපෙතබ්බං විධි

15. තෙසං ච චො චුඤ්ඤ සමග්ගානං සමමොදමානානං අවිච්ඡිතානානං සික්ඛිතබ්බං අඤ්ඤාතරො සබ්‍රහ්මචාරී සංසෙ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර චෙ තුම්භාකං එවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අස්ථකේච මිච්ඡා ගණ්ඨාති, බ්‍යඤ්ඤානාති ච මිච්ඡා රොපෙති”ති, තස්ස නෙච අභිනාදිතබ්බං, නප්පට්ඨෙකාසිතබ්බං. අනභිනාදිත්වා අප්පට්ඨෙකාසිත්වා සො එවමස්ස වචනියො “ඉමස්ස නු ඛො ආචුසො අස්ථස්ස ඉමානි වා බ්‍යඤ්ඤානාති එතානි වා බ්‍යඤ්ඤානාති කතමානි ඔපාසිකතරානි ඉමෙසං වා බ්‍යඤ්ඤානානං අයං වා අප්ඤ්ඤා එසො වා අප්ඤ්ඤා, කතමො ඔපාසිකතරො? ති.”

මොනොවට කියන තැනැත්තේ 'සියලු අයුරින් සැපැයුණු ... සසුන් බලසර මොනොවට පැවැසිණැ'යි යමක් ඇරැබූ කියන්නේ නම්, එසේ කියන තැනැත්තේ 'සියලු අයුරින් සැපැයුණු, සියලු අයුරින් පිරිපුන්, අඩුත් නොවූ වැඩිත් නොවූ මොනොවට වදරන ලද, හැම ලෙසින් පිරිපුන්, බලසර මොනොවට පවසන ලදැ යි මෙ සසුන්බලසර ඇරැබූ ම එය කියන්නේ ය (කිය යුතු ය.)

14. චූඤ්ඤායෙනි, එ හෙයින් මෙහි මා විසින් වෙසෙසි තුවණින් දූත තොපට යම් දහම් දෙසන ලද ද, එහි තොප සියලු දෙනා විසින් ම, යම්සේ මෙ සසුන් බලසර දික් කලක් පැවැති යැ හැකි වන්නේ ද බොහෝ කලක් සිටි යැ හැකි වන්නේ ද, එසේ එක් වැ එක්දැස් වැ අර්ථයෙන් අර්ථය ද ව්‍යංජනයෙන් ව්‍යංජනය ද සසදනුවන් ව සැඟැයිය යුතු ය. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය. ඒ දහම්හු නම්: සතර සතිපට්ඨානායෝ ය, සතර සමාක්ප්‍රධානායෝ ය, සතර සාද්ධිපාදයෝ ය, පඤ්ච ඉඤ්ඤායෝ ය, පඤ්ච බල ය, සජ්ජන බොධාධිගයෝ ය, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යන මොහු ය. චූඤ්ඤායෙනි, සියලු දෙනා විසින් ම එක් වැ එක්දැස් වැ යමෙක ඇතින් ඇතද අතුරින් අතුර ද සසදනුවන් ව, යම්සේ මෙ බලසර දික්කලක් පැවැති යැ හැකි වන්නේ ද, බොහෝ කලක් සිටියැ හැකි වන්නේ ද, එසේ සැඟැයියැ යුතු ද, විවාද නො කළ යුතු ද ඒ මා විසින් වෙසෙසි තුවණින් දූත දෙසන ලද මෙ දහම්හු ය. එසේ එය සංගායනා කිරීම බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය.

15. චූඤ්ඤායෙනි, සමග වූ සතුටු වන්නා වූ විවාද නො කරන්නා වූ ඒ තොප විසින් මෙසේ හික්මී යැ යුතු (උගත යුතු): එක්තරා සබරම්-සැරියෙක් සඩ්ධයා කෙරෙහි දහම් දෙසන්නේ නම්, එහි තොපට 'මෙ ආයුෂ්මත්ත වූකලී අර්ථය ද වරදවා ගනී, ව්‍යඤ්ජන ද වරදවා නංවා යැ'යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහුගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙවූ කළ යුතු. නො පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙවූ කොට, "ඇවැත්නි, මේ අර්ථයට මොහු ව්‍යඤ්ජනයෝ ද නැත හොත් තුලු ව්‍යඤ්ජනයෝ ද? කවර ව්‍යඤ්ජන කෙනෙක් වඩා යෝග්‍ය ද? මේ ව්‍යඤ්ජනයන් ගේ අර්ථය මෙය ද? නැත හොත් එය ද? කවර අර්ථයෙක් වඩා යෝග්‍ය වේ ද?"යි හෙ තෙමේ මෙසේ විවාළ යුතු වන්නේ ය.

සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “ඉමස්ස ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍රහ්මඤ්ඤානි ඔපාසිකතරානි යානෙව එතානි’ ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං, අයමෙව අප්පො ඔපාසිකතරො යානෙව එසො’ති, සො නෙව උසසාදෙතඛෙබ්බො න අපසාදෙතඛෙබ්බො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤාපෙතඛෙබ්බො, තස්ස ච අත්ථස්ස තෙසං ච බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නිසන්තියා.

අපරො පි චෙ චූඤ්ඤ සමුභවාරී සඛෙඤ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්ථ චෙ තුම්භාකං එවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථං හි ඛො මීච්ඡා ගණ්ඤාති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානි සමමා රොපෙති”ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිතඛිං නප්පට්ඨෙකාසිතඛිං. අනභිනන්දිත්වා අප්පට්ඨෙකාසිත්වා සො එවමස්ස වචනියො “ඉමෙසං නු ඛො ආච්චියො බ්‍රහ්මඤ්ඤානං අයං වා අප්පො එසො වා අප්පො, කතමො ඔපාසිකතරො?”ති, සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “ඉමෙසං ඛො ආච්චියො බ්‍රහ්මඤ්ඤානං අයමෙව අප්පො ඔපාසිකතරො, යො චෙව එසො”ති, සො නෙව උසසාදෙතඛෙබ්බො න අපසාදෙතඛෙබ්බො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤාපෙතඛෙබ්බො තෙසෙව අත්ථස්ස නිසන්තියා.

අපරො පන චූඤ්ඤ සමුභවාරී සඛෙඤ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්ථ චෙ තුම්භාකං එවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථං හි ඛො සමමා ගණ්ඤාති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානි මීච්ඡා රොපෙති”ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිතඛිං නප්පට්ඨෙකාසිතඛිං. අනභිනන්දිත්වා අප්පට්ඨෙකාසිත්වා, සො එවමස්ස වචනියො “ඉමස්ස නු ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍රහ්මඤ්ඤානි එතානි වා බ්‍රහ්මඤ්ඤානි, කතමානි ඔපාසිකතරානි?”ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය “ඉමස්ස නු ඛො ආච්චියො අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍රහ්මඤ්ඤානි ඔපාසිකතරා ච යානි චෙව එතානිති,¹ සො නෙව උසසාදෙතඛෙබ්බො න අපසාදෙතඛෙබ්බො. අනුසසාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව ව සාධුකං සඤ්ඤාපෙතඛෙබ්බො තෙසෙසෙත්ථ බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නිසන්තියා.

අපරො පි චෙ චූඤ්ඤ සමුභවාරී සඛෙඤ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්ථ චෙ තුම්භාකං එවමස්ස “අයං ඛො ආයස්මා අත්ථෙසෙව සමමා ගණ්ඤාති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානි ච සමමා රොපෙති”ති, තස්ස ‘සාධු’ති භාසිතං අභිනන්දිතඛිං අනුමොදිතඛිං. තස්ස ‘සාධු’ති භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා සො එවමස්ස වචනියො “ලාභා නො ආච්චියො සුලඤ්ඤා නො ආච්චියො, යෙ මයං ආයස්මා තාදිසං මුභවාරීං පසසාම එවං අත්ථෙපෙතං බ්‍රහ්මඤ්ඤාපෙතන්ති.”

1. යාවෙව ඕතානි - සීඉ

ඉදින් හේ ඇවැත්ති, මේ අර්ථයට මේ ව්‍යාඤ්ඤාන ම වඩා සුදුසු ය. මේ ව්‍යාඤ්ඤානයනට මා විසින් කියන ලද මේ යම් අර්ථ කෙනෙක් ඇද්ද, මේ අර්ථ ම වඩා සුදුසු ය. යම් තෙල අර්ථයෙක් ඇද්ද, එය නො ම හුවා දක්වී යැ යුතු, නො ද බැහැර කළ යුතු. නො මහුවා දක්වා, නො ම බැහැර කොට, 'ඒ අර්ථය ද ඒ ව්‍යාඤ්ඤානයන් ද සලකා බලනු පිණිස හේ ම මොනොවට දන්වියැ යුතු.

වුද්දයෙහි, අන් සබරම්සැරියෙකුත්, සධ්‍යයා කෙරෙහි දහම් කියන්නේ නම්, 'මේ ආයුෂ්මත් තෙම අර්ථය වරදවා ගනී, ව්‍යාඤ්ඤානයන් මොනොවට නාවා' යැ යි එහි තොපට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහුගේ වචන නො ම පිළිගත යුතු නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. සතුටු ද නො වී, නො ද පිළිකෙටු කොට, 'ඇවැත්ති, මේ ව්‍යාඤ්ඤානයන් හේ මේ අර්ථය ද? නැත හොත් තෙල අර්ථය ද? මෙයින් කවර එකෙක් වඩා යෝග්‍ය ද?' යි මෙසේ හේ කියැ යුතු ය. ඉදින් 'ඇවැත්ති, මේ ව්‍යාඤ්ඤානයන් හේ (ශබ්දයන්ගේ) යම් තෙල අරුතෙක් වේ ද, ඒ මේ අරුත ම වඩා යෝග්‍ය යැ' යි හෙ තෙමෙ මෙසේ කියන්නේ නම්, හේ නො ම හුවා දක්වී ය යුතු, නො ද හෙලා දක්ක යුතු. නො ම හුවා දක්වා, නො ද හෙලා දක, එහි අරුත් සලකා බලනු පිණිස හේ ම මොනොවට දන්වියැ යුතු.

වුද්දයෙහි, අන් සබරම්සැරියෙක් සධ්‍යයා කෙරෙහි දහම් කියන්නේ නම්, 'මේ ආයුෂ්මත්හු අර්ථය වූකලී මොනොවට ගනිත්, ව්‍යාඤ්ඤානයන් වරදවා නාවනි' යි තොපට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම් ඔහු ගේ වචනයට නො ම සතුටු වියැ යුතු, එය නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. එයට නො ම සතුටු ව, නො ද පිළිකෙටු කොට, 'ඇවැත්ති, මේ අර්ථයා හේ (මේ අර්ථය පවසන) ව්‍යාඤ්ඤානයෝ මොහු ම ද? නැත හොත් තුලුහු ද? කවර ව්‍යාඤ්ඤාන කෙනෙක් වඩා යෝග්‍ය ද? යි හේ මෙසේ කියැ යුතු (ඔහුගෙන් මෙසේ ප්‍රශ්න කළ යුතු.) ඉදින් හෙ තෙමේ "ඇවැත්ති, (මා කී) යම් තෙල ව්‍යාඤ්ඤාන කෙනෙක් වෙත් ද, මේ අර්ථයට ඒ ව්‍යාඤ්ඤානයෝ ම වඩා යෝග්‍ය වෙත්' යැ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, හේ නො ම හුවා කියැ යුතු නො ද හෙලා කියැ යුතු. හුවා නො කියා, හෙලා ද නො කියා, ඒ ව්‍යාඤ්ඤානයන් ම සලකා බලනු පිණිස හේ ම මොනොවට දන්වියැ යුතු.

වුද්දයෙහි, අන් සබරම්සැරියෙක් ද සධ්‍යයා කෙරෙහි දහම් කියන්නේ නම්, ඉදින් එහි ලා 'මේ ආයුෂ්මත්හු වනාහි අර්ථය ද මොනොවට ගනී, ව්‍යාඤ්ඤානයන් ද මොනොවට නාවා යැ යි තොපට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, 'මැනැවැ' යි ඔහුගේ වචනයට සතුටු වියැ යුතු, අනුමෙවියැ යුතු. ඔහුගේ වචනයට 'මැනැවැ යි සතුටු වැ, අනුමෙවැ 'ඇවැත්ති, යම්බඳු වූ අපි මෙසේ අරුත් දන්නා, ව්‍යාඤ්ඤාන දන්නා ආයුෂ්මත් වූ ඔබ වැනි සබරම්සරක්හු දක්නමෝ ද, ඇවැත්ති ඒ අපට ලාභයෝ ය, අවැත්ති, ඒ අප විසින් (අත්බව) මොනොවට ලද්දේ යැ' යි හේ මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය.

පච්චයානුඤ්ඤාතකාරණං

16. න වො අහං චුඤ්ඤ දිට්ඨධම්මිකානං යෙව ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි, න පනාහං චුඤ්ඤ සම්පරායිකානං යෙව ආසවානං පටිසාතාය ධම්මං දෙසෙමි. දිට්ඨධම්මිකානං වෙවාහං චුඤ්ඤ ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි සම්පරායිකානඤ්ඤ ආසවානං පටිසාතාය. තස්මා තිහ චුඤ්ඤ යං වො මයා විවරං අනුඤ්ඤතං, අලං වො තං යාවදෙව සීතස්ස පටිසාතාය, උණ්ඨස්ස පටිසාතාය, ධංස මකස වාතාතපසරිංසපසම්ඵසසානං පටිසාතාය, යාවදෙව හිරිකොපිත- පටිච්ඡාදනස්මිං. යො වො මයා පිණ්ඩපාතො අනුඤ්ඤතො, අලං වෙ- සො යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීනියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරි යානුග්ගහාය.

ඉති පුරාණඤ්ඤ වෙදනං පටිහඛ්ඛාමි නවඤ්ඤ වෙදනං න උපපාදෙසසාමි, යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ව ඵාසුච්ඡාරො වාතී. යං වො මයා සෙනාසනං අනුඤ්ඤතං, අලං වො තං යාවදෙව සීතස්ස පටිසාතාය උණ්ඨස්ස පටිසාතාය ධංසමකසවාතාතපසරිංසපසම්ඵසසානං පටිසාතාය යාවදෙව උතුපරිසසයවිනොදනං පටිසලොනාරාමස්මිං.

යො වො මයා ගිලානපච්චයගෙසජ්ජපරිසබ්ඛාරො අනුඤ්ඤතො, අලං වො සො යාවදෙව උපපතතානං වෙය්‍යාබ්බධිකානං වෙදනානං පටිසාතාය අබ්‍යාපජ්ඣපරමතායා ති.

සුඛලලිකානුයොගො

17. ඨානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බා- ජකා ඵවං වදෙය්‍යං “සුඛලලිකානුයොගමනුයුක්ඛා සමණා සකාපුත්තියා විහරන්ති”ති. ඵවං වාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිස්සීයා පරිබ්බාජකා ඵවමස්සු වචනියා “කතමො සො අවුසො සුඛලලිකානුයොගො? සුඛලලිකානුයොගො හි බහු අනෙකවිහිතා නානපකාරකා”ති.

16. චූඤ්ඤිති, මෙ ලොවැ (ප්‍රත්‍යය පර්යෙෂණ ප්‍රත්‍යය පරිභොග හේතූයෙන්) උපද්‍යා කාමාසුවාදි ආසුච හැවුරුම පිණිස පමණක් තොපට දහම් නො දෙසමි. චූඤ්ඤෙති, (කලහ හේතූයෙන් උපද්‍යා) පරලොවැ දී දුක් විපාක දෙන ආසුචයන් නැසීම පිණිස පමණක් දහම් නො දෙසමි. චූඤ්ඤෙති, තොපට මෙලොවැ උපද්‍යා ආසුච-යන්ගේ සංවරය පිණිස ද, පරලොවැ විපාක දෙන ආසුචයන්ගේ විනාශය පිණිස ද තොපට දහම් දෙසමි. චූඤ්ඤෙති, එහෙයින් මෙහි මා විසින් තොපට යම් සිවුරෙක් අනුදන්තා ලද ද, එය යම්තාක් ම ශීතය නැසීම පිණිස උණුසුම නැසීම පිණිස, ඇටලේ මැස්සන් මදුරුවන් සර්පයන් අවු සුළං යන මොවුන්ගේ ස්පර්ශය වැළැක්වීම පිණිස, හිරි කොචන අඩග වසාලනු පිණිස සමත් ම වෙයි. තොපට මා විසින් යම් පිණ්ඩපාතයෙක් අනුදන්තා ලද්දේ ද, එය යම්තාක් ම මෙ රූපකය සිටුනා පිණිස, “මෙසේ පැරැණි බඩගිනි වෙදනාව නසන්නෙමි, අළුත් බඩගිනි වෙදනාවක් නො උපදවන්නෙමි, මෙයින් මගේ ජීවිත යාත්‍රාව ද වන්නේ ය, නිවරද බව ද පහසු විහරණය ද වන්නේ යැ” යි යැපෙනු පිණිස වෙහෙසින් වළකිනු පිණිස, බලසරට අනුග්‍රහ පිණිස සමත් ම වෙයි.

මා විසින් තොපට යම් සෙනස්නෙක් අනුදන්තා ලද ද, එය යම්තාක් ම ශීත නසනු පිණිස, උෂ්ණය නසනු පිණිස ඇට මැසි මදුරු අවු සුළං සර්ප යන මොවුන්ගේ ස්පර්ශය වළක්වනු පිණිස ඝාතුවිපර්යාසයෙන් වන උවදුරු දුරැලීම පිණිස, විත්තවිවේකයෙහි ඇලෙනු පිණිස සැහෙයි.

මා විසින් තොපට යම් බෙහෙත් පිරිකරෙක් අනුදන්තා ලද ද, එය තොපට උපද්‍යා යම්තාක් රෝගවේදනා වැළැක්ම පිණිස, ව්‍යාධාධ නැති බව (නිදුක් බව) පරම කොට ඇති බව පිණිස සැහෙයි.

17. චූඤ්ඤෙති, ශ්‍රමණශාක්‍යාසුත්‍රියයෝ සුඛල්ලිකානුයොගයෙහි (සුව සෙවිනුයෙහි) ඇලී වෙසෙත් යැ’ යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ කියන්නාහු ය’ යන මේ කාරණයෙක් ඇත. චූඤ්ඤෙති, මෙසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ “ඇවැත්ති, ඒ කවර සුඛල්ලිකානුයොගයෙක් ද? (සුව සෙවිනුයෙහි ඇලීමෙක් ද?) සුඛල්ලි-කානුයොගයෝ (සුව සෙවිනුයෙහි ඇලීම) වූ කලී බොහෝ හ, නොයෙක් වැදැරුම් හ, නන් අයුරු හ” යි මෙසේ කියැ යුතු වන්නාහ. (අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට මෙසේ කියැ යුතු)

වක්ඛාරො'මෙ චුඤ්ඤා සුඛලලිකානුයොගො භීනා ගම්මා පොච්ඡජ්ජනිකා අනාරියා අනාසුසංභිතා න නිබ්බිද්දය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වක්ඛාරො? ඉධ චුඤ්ඤා එකච්චො බාලො පාඨො වධිතො වධිතො අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං පඨමො සුඛලලිකානුයොගො. පුන ච පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො අදින්නං ආදිසිතො ආදිසිතො අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං දුතියො සුඛලලිකානුයොගො. පුන ච පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො මුසා හණිතො හණිතො අක්ඛානං සුඛෙති පිණෙති. අයං තතියො සුඛලලිකානු යොගො. පුන ච පරං චුඤ්ඤා ඉධෙකච්චො පඤ්චි කාමගුණෙහි සමපටිතො සමඛිහිභුතො පරිවාරෙති, අයං චතුසො සුඛලලිකානුයොගො. ඉමෙ ඛො චුඤ්ඤා වක්ඛාරො සුඛලලිකානුයොගො භීනා ගම්මා පොච්ඡජ්ජනිකා අනාරියා අනාසුසංභිතා න නිබ්බිද්දය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තනති.

18. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජ්ජති, යං අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යං. 'ඉමෙ වක්ඛාරො සුඛලලිකානුයොගෙ අනුසුඤ්ඤා සමණා සකාපුත්තියා'ති. තෙ වො 'මා හෙවන්තිසසුච්චනියා. න තෙ සම්මා වදමානා වදෙය්‍යං අභිභාවිකෙඛය්‍යං අසතා අභුතෙත.

වක්ඛාරො'මෙ චුඤ්ඤා සුඛලලිකානුයොගො එකන්තනිබ්බිද්දය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වක්ඛාරො? ඉධ චුඤ්ඤා භික්ඛු විච්චේච්ච කාමෙහි විච්චො අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං. ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං පඨමො සුඛලලිකානුයොගො. පුන ච පරං චුඤ්ඤා භික්ඛු විතකකවිචාරානං මුපසමා අජකිත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං. ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං දුතියො සුඛලලිකානුයොගො.

චූඤ්ඤායෙනි, භීත වූ ග්‍රාමා වූ, පාර්ශ්වනායන් අයත් වූ අනාර්ය වූ අවැඩ ඇසුරු කළාවූ සුඛල්ලිකානුයෝගයෝ (සුව සෙව්නුයෙහි ඇලීම) සතරෙකි, ඔහු සසඳ කලකිරෙනු පිණිස, නොඇල්ම පිණිස, කෙලෙස් නසනු පිණිස, කෙලෙස් සංසිද්ධෙනු පිණිස, විශිෂ්ටඤ්ඤාය පිණිස, සම්බොධිය පිණිස, නිවන් පිණිස නො පවතිත්. කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි එක්තරා අනුවණයෙක් පණිවා කොට කොට තමා සුව පත් කෙරෙයි, තමා පිණිසයි. මේ පළමු වන කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය යි. තව ද චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි එක්තරා අනුවණයෙක් අයිතාදන් කොට කොට තමා සුව පත් කෙරෙයි, තමා පිණිසයි. මේ දෙවෙනි සුඛල්ලිකානුයෝගය යි. තව ද චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි එක්තරා අනුවණයෙක් වූසවා බැණ බැණ තමා සුව පත් කෙරෙයි, තමා පිණිසයි. මේ තෙවෙනි සුඛල්ලිකානුයෝගය යි. තව ද චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි එක්තරා අනුවණයෙක් පස්කම් ගුණයෙන් සමර්පිත වූ යුක්ත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි. මේ සිවු වන සුඛල්ලිකානුයෝගය යි. චූඤ්ඤායෙනි, සතර සුඛල්ලිකානුයෝගයෝ භී නහ, ග්‍රාමා හ, පුහුදුනන් අයත් හ, අනාර්ය හ, අනර්ථනිශ්‍රිත හ, සසඳ කලකිරෙනු පිණිස නො පවත්නාහ, විරාගය පිණිස නො පවත්නාහ, හිරොධය පිණිස නො පවත්නාහ, කෙලෙස් සංසිද්ධිම පිණිස නො පවත්නාහ, විශිෂ්ටඤ්ඤාය පිණිස නො පවත්නාහ, සම්බොධිය පිණිස නො පවත්නාහ, නිවන පිණිස නො පවත්නාහ.

18. චූඤ්ඤායෙනි, ‘ග්‍රමණ ආකාශපුත්‍රියයෝ මේ සතර කාමසුඛල්ලිකානුයන්හි යෙදුණෝ ව වෙසෙත් යැ’ යි මෙසේ අන් තොටු පිරිවැර්ජ්ජෝ කියන්නාහ යන මේ කාරණය වූකලී ඇත. (එසේ කියන) ඔහු ‘එසේ නො කියවු’ යැ යි කියැ යුතු වන්නාහ. ඔහු තොපට මොනොවට නිවැරදි ලෙස නො කියන්නෝ ම එසේ කියන්නාහ. නැති දැයිත් තොටු දැයිත් දෙස් කියන්නාහ.

චූඤ්ඤායෙනි, මේ සුඛල්ලිකානුයෝගයෝ සතර දෙනෙකි. ඔහු එකාන්ත යෙන් සසඳ කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, හිරොධය පිණිස, ක්ලෙශොපගමය පිණිස, විශිෂ්ටඤ්ඤාය පිණිස, සම්බොධිය පිණිස, නිර්වාණය පිණිස පවත්නාහ. කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි මහණ තෙම කාමයන්ගෙන් වෙන් ව ම, අකුසල් දහමුත්ගෙන් වෙන් ව ම, විතර්ක සහිත, විචාර සහිත, විචේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය හා ඇති ප්‍රථම ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පළමු වන සුඛල්ලිකානුයෝගය යි. තව ද චූඤ්ඤායෙනි, මෙහි මහණ තෙමෙ විතර්ක විචාරයන් සංසිද්ධිමෙන්, තමා තුළ පැහැදීම ඇති කරන, සිත එකඟව ඇති, විතර්කරහිත විචාරරහිත සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සැපය හා ඇති ද්විතීය ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ දෙවෙනි සුඛල්ලිකානු-යෝගය යි.

සුන ව පරං වුඤ්ඤා භික්ඛු ජීවියා ව විරාගා -පෙ- තං තතියං ඝානා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං තතියො සුඛලලිකානුයොගො. සුන ව පරං වුඤ්ඤා භික්ඛු සුඛසස ව පහානා දුක්ඛසස ව පහානා -පෙ- චතුස්සං ඝානා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුස්සො සුඛලලිකානුයොගො. ඉමෙ ඛො වුඤ්ඤා වත්ඨාරො සුඛලලිකානුයොගෙ එකත්තනිඛිදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති.

18. යානං ඛො පනෙතං වුඤ්ඤා විජජති, යං අඤ්ඤාතිජීයා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං “ඉමෙ වත්ඨාරො සුඛලලිකානුයොගො අනුස්සකානං සමණා සකාසුත්තියා විහරන්ති”ති. තෙ වො එවං තිස්සු වචනියා සමමා තෙ වො වදමානා වදෙය්‍යුං, න තෙ වො අබ්‍යාවිකේඛිය්‍යුං අසතා අභුතෙන.

සුඛලලිකානුයොගානිසංසා

යානං ඛො පනෙතං වුඤ්ඤා විජජති, යං අඤ්ඤාතිජීයා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං ‘ඉමෙ පත ආවුට්ඨො වත්ඨාරො සුඛලලිකානුයොගො අනුස්සකානං විහරතං කති එලානි කතානිසංසා පාටිකඛො?’ති. එවංවාදිනො වුඤ්ඤා අඤ්ඤාතිජීයා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනියා “ඉමෙ ඛො ආවුට්ඨො වත්ඨාරො සුඛලලිකානුයොගො අනුස්සකානං විහරතං වත්ඨාරි එලානි වත්ඨාරො ආනිසංසා පාටිකඛො, කතමෙ වත්ඨාරො? ඉධාවුට්ඨො භික්ඛු තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා සොතාපනෙනා හොති අවිනිපාත-ධම්මො නියතො සමොධිපරායනො. ඉදං පඨමං එලං පඨමො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුට්ඨො භික්ඛු තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා රාගදොසමොහානං තනුකතා සකදගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසසතං කරොති. ඉදං දුතියං එලං දුතියො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුට්ඨො භික්ඛු පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛියා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනා-වතතිධම්මො තස්මා ලොකා’ති. ඉදං තතියං එලං තතියො ආනිසංසො. සුන ව පරං ආවුට්ඨො භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්චුත්තිං දිට්ඨොධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං චතුස්සං එලං චතුස්සො ආනිසංසො. ඉමෙ ඛො ආවුට්ඨො වත්ඨාරො සුඛලලිකානුයොගො අනුස්සකානං විහරතං ඉමානි වත්ඨාරි එලානි වත්ඨාරො ආනිසංසා පාටිකඛො”ති.

චූඤ්ඤයෙනි, තච ද මහණ තෙමෙ ප්‍රීතිය ද පහ වීමෙන් ... ඒ තෘතීය ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ තෙවෙනි සුඛල්ලිකානු යොගය යි. චූඤ්ඤයෙනි, තච ද මහණ තෙමෙ සුඛවෙදනාව ද පහ කිරීමෙන් ... චතුර්ථ ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවැනි සුඛල්ලිකානුයෝගය යි. චූඤ්ඤයෙනි, මේ සතර සුඛල්ලිකානුයොගයෝ ඒකාන්තයෙන් සසර කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරොධය පිණිස, ක්ලේශොපගමය පිණිස, විශිෂ්ටඤ්ජාය පිණිස, සම්බෝධිය පිණිස, නිර්වාණය පිණිස පවතිත්.

18. චූඤ්ඤයෙනි, ‘ආකාශපුත්‍රීය ශ්‍රමණයෝ මේ සතර සුඛල්ලිකානු-යන්හි යෙදී වෙසෙත්’ යැ යි අන්තොවු පිරිවැර්ජ්ජෝ කියන්නාහ යන මේ කාරණය ඇත. ‘එසේ යැ’ යි ඔහු කියෑ යුක්තාහ (ඔවුන්ට පිළිතුරු දිය යුතු.) ඔහු මොනොවට කියන්නාහු. නැති දැයිත් නොවූ දැයිත් තොපට දෙස් නො කියන්නාහ.

චූඤ්ඤයෙනි, ‘ඇවැත්නි, මේ සතර සුඛල්ලිකානුයොගයන්හි යෙදී වසනවුන් විසින් එල කියෙක්, අනුසස් කියෙක් කැමැති වියැ යුතු ද’? යි අන්තොවු පිරිවැර්ජ්ජෝ මෙසේ පුළුවස්නාහ’ යන මේ කාරණය වූ කලි ඇත. චූඤ්ඤයෙනි, මෙසේ පුළුවස්නා අන්තොවු පිරිවැර්ජ්ජෝ මෙසේ කිය යුතු (අන් තොවුපිරිවැර්ජ්ජයනට මෙසේ පිළිතුරු දිය යුතු:) “ඇවැත්නි, මේ සතර කාමසුඛල්ලිකානුයොගයන්හි යෙදී වසන්නවුන් විසින් සතර එල කෙනෙක් සතර ආනිසංස කෙනෙක් කැමැති වියැ යුතු හ. කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමෙ තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් අපායට නොවැටෙන සුලු, ධර්මනියමයෙන් නියත වූ, උපරිමාර්ගත්‍රයය පරායණය කොටැති (අවශ්‍යයෙන් පැමිණියැ යුතු) සෝවාන් පුගුලෙක් වෙයි. මේ පළමු වන එලය යැ, පළමු වන අනුසස යැ. ඇවැත්නි, තච ද මහණ තෙමෙ තුන් සංයෝජනයන්ගේ පරික්ෂය-යෙන්, රාග ආලොභ මොහයන් තුනී වීමෙන් සෙදගැමී වෙයි, එක් වරක් ම මේ කාම ලෝකයට අවුත් දුක් කෙළවර කෙරෙයි. මේ දෙවෙනි එලය යි, දෙවෙනි අනුසස යි. ඇවැත්නි, තච ද, මහණ තෙමෙ අවර භාගික සංයෝජන පස ක්ෂය වීමෙන් ශුඛාවාස බහලොවහි උපදනේ, එහි පිරිනිවෙන සුලු වූයේ, ඒ ලොවින් මෙහි පෙරළා නොඑන සුලු වෙයි. මේ තෙවෙනි එලය යැ, තෙවෙනි අනුසස යැ. තචද ඇවැත්නි, මහණ තෙමෙ ආසුචයන්ගේ ක්ෂයයෙන් ආසුචරහිත වූ එලසමාධියත් එලඤ්ජායත් මේ අත්බවහි ම තෙමේ වෙසෙයි තුවණින් දන පසක් කොට, එයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සතර වන එලය යැ, සතර වන අනුසස යැ. ඇවැත්නි, සතර සුඛල්ලිකානුයොගයන්හි යෙදී වසනවුන් විසින් මේ සතර එල, සතර අනුසස් කැමැති වියැ යුතු යැ යි, (ඒ අන්-තොවු පිරිවැර්ජ්ජයනට) කියැ යුතු.

බීණාසව්‍යානං අභබ්බවයානානි

19. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජජති, යං අඤ්ඤානිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යං “අවච්ඡිතධම්මො සමණො සකාසපුත්තියා විහරන්ති” ති. එවං වාදිතො චුඤ්ඤා අඤ්ඤානිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවමසුඤ්ඤා වචනීයා: අභි ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුද්දොධන සාවකානං ධම්මො දෙසිතා පඤ්ඤානා යාවජීවං අනාතිකකමනීයා. සෙයාරාපි ආචුසො ඉඤ්ඤාලො වා අයොඤ්ඤාලො වා ගමභීරනෙමො සුනිබාතො අවලො අසමපවෙධි, එවමෙව ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුද්දොධන සාවකානං ධම්මො දෙසිතා පඤ්ඤානා යාවජීවං අනාතිකකමනීයා. යො සො ආචුසො භික්ඛු අරහං බීණාසවො චුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපපතසද්දො පරිකබ්භිභවසඤ්ඤාජනො සමමදඤ්ඤා විමුක්ඛො අභබ්බො සො නව යානාති අජ්ඣාචරිතුං: අභබ්බො ආචුසො බීණාසවො භික්ඛු සංවිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙතුං. අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු අදින්නං ටෙයාසඛිබාතං ආදිසිතුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු මෙඋනං ධම්මං පටිසෙවිතුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු සමපජානමුසා භාසිතුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු සනතිධිකාරකං කාමෙ පරිභුඤ්ඤාතුං, සෙයාරාපි පුබ්බෙ අභාරිකභුතො. අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු ජජුගතිං ගන්තුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු දෙසාගතිං ගන්තුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු මොභාගතිං ගන්තුං, අභබ්බො බීණාසවො භික්ඛු භයාගතිං ගන්තුං. යො සො ආචුසො භික්ඛු අරහං බීණාසවො චුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපපතසද්දො පරිකබ්භිභවසඤ්ඤාජනො සමමදඤ්ඤා විමුක්ඛො, අභබ්බො සො ඉමානි නව යානානි අජ්ඣාචරිතු”න්ති.

පඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි

20. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤා විජජති යං අඤ්ඤානිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යං “අතීතං ඛො අද්ධානං අරභ්භ සමණො ගොතමො අතීරකං¹ ඤ්ඤාදසසනං පඤ්ඤාපෙති, තො ච ඛො අනාගතං අද්ධානං අරභ්භ අතීරකං ඤ්ඤාදසසනං පඤ්ඤාපෙති. තයිදං කිංසු, තයිදං කථංසු?” ති.

1. අතීරකං - පිඉ

19. චූඤ්ඤයෙනි, 'මේ භාක්‍යසුත්‍රීය ශ්‍රමණයන් ස්ථිර ස්වභාවයක් නැති වූ වෙසෙනැ'යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජියෝ මෙසේ කියන්නාහ යන මේ කාරණය විද්‍යමාන ය. චූඤ්ඤයෙනි, මෙසේ කියන සුලු අන්තොටු පිරිවැජ්ජියෝ මෙසේ කියූ යුත්තාහ (අන්තොටු පිරිවැජ්ජියනට මෙසේ උත්තර දියැ යුතු): ඇවැත්ති, දන්තා දක්තා අර්හත් සමාක්සමඤ්ඤධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සවිච්චනට දෙසන ලද පනවන ලද දිවිහිමියෙන් නො ඉක්මියැ යුතු දහම්හු ඇත්හ. පොළොවැ ගැඹුරට පිවිසී, බිමැ මොනොවට සිටුවන ලද, නො සැලෙන, කම්පිත නො වන ඉන්ද්‍රකීල යෙක් හෝ අයස්කීලයෙක් යමසේ ද, ඇවැත්ති, එසේ ම දන්තා දක්තා අර්හත් සමාක්සමඤ්ඤධ වූ ඒ හඟවත්තු විසින් දිවිහිමියෙන් නොඉක්මියැ යුතු ධර්මයෝ දෙසන ලද හ, පනවන ලද හ. ඇවැත්ති, ක්ෂිණ ආසුච ඇති, වෑස නිමැවූ මහබඹසර ඇති සිටුමහින් කොට නිමැවූ කාත්‍ය ඇති, බහා තුඤ්ඤ කෙලෙස් බර ඇති, පැමිණි සාර්ථය (රහත් බව) ඇති, හැම අයුරින් නැසූ හවබන්ධන ඇති, මනානුවණින් දැන මිදුණු යම් රහත් මහණෙක් වෙ ද, හේ නව තැනක් ඉක්මැ හැසිරෙන්නට නො හැකි වෙයි: ඇවැත්ති, රහත් මහණ තෙමේ දැන සතක්හු දිවියෙන් තොර කරන්නට නො හැකි වෙයි, රහත් මහණ තෙමේ නොදුන් දෑයක් සොර සිතින් ගන්නට නො හැකි වෙයි, රහත් මහණ තෙමේ මෙවුන්දම් සෙවිනුවට නො හැකි වෙයි. රහත් මහණ තෙමේ දැන මුසාබස් කියන්නට නො හැකි වෙයි. රහත් මහණ තෙමේ, පෙඳ ගිහි වූ සිටියේ යමසේ ද එසේ, කාමයන් රැස් කොට ගෙන පරිභොග කරන්නට නො හැකි වෙයි; රහත් මහණ තෙමේ ජඤ්ඤයන් අගතියට යන්නට නො හැකි වෙයි, රහත් මහණ තෙමේ වෙසයෙන් අගතියට යන්නට නො හැකි වෙයි, රහත් මහණ තෙමේ මොහයෙන් අගතියට යන්නට නො හැකි වෙයි, රහත් මහණ තෙමේ බියෙන් අගතියට යන්නට නො හැකි වෙයි, ඇවැත්ති, කළ ආසුච ඇති, වෑස නිමැවූ මහබඹසර ඇති, සතර මහින් කොටැ නිමැවූ කාත්‍ය ඇති, බහා තුඤ්ඤ කෙලෙස් බර ඇති, පැමිණි සාර්ථය (රහත් බව) ඇති, සියලු අයුරින් නැසූ හවබන්ධන ඇති, මොනොවට නුවණින් දැනැ මිදුණු යම් රහත් මහණෙක් වෙ ද, හේ තෙමේ මේ නව තැන් ඉක්මැ හැසිරෙන්නට නො හැකි වෙ යැ යි (ඔවුනට) කියැ යුතු.

20. චූඤ්ඤයෙනි, 'මහණ ගොයුම් තෙමේ ඉකුත් කල ඇරැබැ අසීම වූ ඤාදර්ශනය පනවයි, එහෙත් අනා කල ඇරැබැ අසීම වූ ඤාදර්ශනය නො පනවයි, එය (ඒ අනාගතඤාදර්ශනය නොපැණ වීම) කිමෙක් ද? ඒ කවර හෙයින් ද?'යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජියෝ මෙසේ කියන්නාහ' යන මේ කාරණය ඇත.

තෙ ව අඤ්ඤාචිතියා පරිබ්බාජකා අඤ්ඤාචිතකෙන ඤාණදසනෙන අඤ්ඤාචිතකං ඤාණදසනං පඤ්ඤාපෙතබ්බං මඤ්ඤානති, යථරිච බාලා අබ්‍යාග්ගා. අතීතං ඛො චුඤ්ඤ අද්ධානං ආරබ්භ තථාගතසස සතානුසාරී ඤාණං හොති. සො යාවතකං ආකඛිති තාවතකං අනුසරති. අනාගතකඤ්ඤා ඛො අද්ධානං ආරබ්භ තථාගතසස ඛොධිරං ඤාණං උපපජ්ජති 'අයමනතීමා ජාති, නත්ථීදති පුතබ්භවො'ති. අතීතකඤ්ඤාපි ඛො චුඤ්ඤ හොති අභුතං අතච්ඡං අනාසුසංභිතං, න තං තථාගතො බ්‍යාකරොති. අතීතකඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති භුතං තච්ඡං අනාසුසංභිතං, තම්පිතථාගතො න බ්‍යාකරොති. අතීතකඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති භුතං තච්ඡං අනාසුසංභිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො හොති තස පඤ්ඤාසක වෙය්‍යාකරණංය. අනාගතං වෙපි චුඤ්ඤ හොති අභුතං අතච්ඡං අනාසුසංභිතං -පෙ- පච්චුප්පනතං වෙපි චුඤ්ඤ හොති අභුතං අතච්ඡං අනාසුසංභිතං න තං තථාගතො බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පනතකඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති භුතං තච්ඡං අනාසුසංභිතං තම්පි තථාගතො න බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පනතකඤ්ඤාපි චුඤ්ඤ හොති භුතං තච්ඡං අනාසුසංභිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො හොති තස පඤ්ඤාසක වෙය්‍යාකරණංය.

21. ඉති ඛො චුඤ්ඤ අතීතානාගතපච්චුප්පනෙතසු ධම්මසු තථාගතො කාලාචාදී භුතචාදී අසචාදී ධම්මචාදී විනයචාදී. තස්මා 'තථාගතො'ති. චුච්චති. යඤ්ඤා ඛො චුඤ්ඤ සදෙවකසස ලොකසස සමාරකසස සමුභමකසස සසකමණ්ඩ්‍රාභමණියා පජාය සදෙවමනුසාය දිවධං සුතං චුතං විඤ්ඤතං පතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, සබ්බං තථාගතෙන අභිසමුච්චං. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. යඤ්ඤා චුඤ්ඤ රතතිං තථාගතො අනුකාරං සමාසමොධං අභිසමුච්චං, යඤ්ඤා රතතිං අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාන-ධාතූයා පරිනිබ්බාති, යං එතමස්මිං අනතරෙ භාසති ලපති නිදදීසති, සබ්බං තං තථෙව හොති නො අඤ්ඤාථා. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. යථාචාදී චුඤ්ඤ තථාගතො තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී ඉති යථාචාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති. සදෙවකෙ ලොකෙ චුඤ්ඤ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසකමණ්ඩ්‍රාභමණියා පජාය සදෙව-මනුසාය තථාගතො අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤාදන්දියො වසවතති. තස්මා 'තථාගතො'ති චුච්චති.

1. කාලචාදී සචචාදී-සා.

ඒ අන්තොටු පිරිවැජියෝ වූකලි අව්‍යක්ත අන්ධබාලයන් සේ අනෙකක් ඇරැබූ පැවැති ඥාදර්ශනයකින් අනෙකක් ඇරැබූ පවත්නා ඥාදර්ශනයක් පැනැවියැ යුතු කොට හඟිත්. වුඤ්ජයෙනි, තරාගතයාහට ඉකුත් කල ඇරැබූ සත්‍යානුසාරී නුවණ (පෙරවුසු අත්බව සිහි කරන) නුවණ වෙයි. හෙ තෙමෙ (එයින්) යම් පමණ කැමැති වේ ද, එපමණ සිහි කෙරෙයි. අනා කල් ඇරැබූ වූ කලි තරාගතයාහට 'මේ කෙළවර ඉපැත්ම ය, දන් මෙයින් මත්තෙහි හවයෙක් නැතැ'යි බොධිජ ඥාය උපදී. වුඤ්ජයෙනි, ඉකුත් කාල පිළිබඳ වුව ද යමෙක් අභූත ද අභ්‍යන්ත ද, අනර්ථ නිශ්චිත ද එය තරාගත තෙමෙ නො පවසයි. ඉකුත් කල පිළිබඳ වූ ද යමෙක් භූත ද සත්‍ය ද එහෙත් අනර්ථනිශ්චිත ද, එයත් තරාගත තෙමෙ නො පවසයි. ඉකුත්කල පිළිබඳ වූ ද යමෙක් භූත ද, සත්‍ය ද අර්ථ නිශ්චිත ද, ඒ පැනය විසැදීමෙහි තරාගත තෙමෙ කාලඥ වෙයි. වුඤ්ජයෙනි, අනාකල් පිළිබඳ වූ ද යමෙක් අභූත ද අභ්‍යන්ත ද අනර්ථ නිශ්චිත ද, ... වත්මන් කල පිළිබඳ වූ ද යමෙක් අභූත ද අභ්‍යන්ත ද අනර්ථනිශ්චිත ද, එය තරාගත තෙමෙ නො පවසයි. වුඤ්ජයෙනි, වත්මන් කල පිළිබඳ වූ ද යමෙක් භූත ද සත්‍ය ද එහෙත් අනර්ථනිශ්චිත ද, එයත් තරාගත තෙමෙ නො පවසයි. වත්මන් කල පිළිබඳ වුව ද යමෙක් භූත ද සත්‍ය ද අර්ථනිශ්චිත ද, ඒ පැනය විසැදීමෙහි තරාගත තෙමෙ කියැ යුතු කල් දන්ගේ වෙයි.

21. වුඤ්ජයෙනි, මෙසේ අතීත අනාගත වර්තමාන ධර්මයන්හි තරාගත තෙමෙ කල් දන කියන සුලු ද, වූ දයක් ම කියන සුලු ද, වැඩක් ම කියන සුලු ද, දහමක් ම කියන සුලු ද, විනය ම කියන සුලු ද වෙයි. එ හෙයින් තරාගත යැ යි කියනු ලැබේ. වුඤ්ජයෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත වූ බඹුන් සහිත වූ ලොවැස්සා විසින්, දෙව මිනිසුන් සහිත, මහණබවුණන් සහිත සඤ්ජජාච විසින් යමෙක් දක්ක යුතු ද, ඇසිය යුතු ද, යමෙක් යමෙක් ආශ්‍රාණයත් ආස්වාදනයත් ස්පර්ශනයත් කළ යුතු ද, දන්තා ලද ද, ප්‍රාජ්න ද (ලබන ලද ද), පිරියෙස්නා ලද ද, සිතින් කල්පනා කරන ලද ද, ඒ සියල්ල තරාගතයන් විසින් වෙසෙසින් අවබෝධ කරන ලද්දේ ය. එහෙයින් තරාගත යැ යි කියනු ලැබේ. වුඤ්ජයෙනි, යම් රූයෙක තරාගත තෙමෙ නිරුත්තර සමාක්සමබොධිය අවබෝධ කෙරෙයි ද, යම් රූයෙක අනුපාදිශෙෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙයි ද, මේ දැතුරෙහි හෙ තෙමෙ යමක් කියා ද, පවසා ද, දක්වා ද, ඒ සියල්ල ඒ කී පරිදි ම වේ, අන් සැටියෙකින් නො වේ. එහෙයින් 'තරාගත' යැ යි කියනු ලැබේ. වුඤ්ජයෙනි, තරාගත තෙමෙ යම් සේ කියන සුලු ද, එසේ ම කරන සුලු ය, යම්සේ කරන සුලු ද, එසේ ම කියන සුලු ය. මෙසේ තරාගත තෙමෙ යථාචාරී තරාකාරී ද යථාකාරී තරාචාරී ද වේ. එහෙයින් 'තරාගත' යැ යි කියනු ලැබේ. වුඤ්ජයෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත, ලොවිහි, මහණබවුණන් සහිත දෙවමිනිසුන් සහිත සඤ්ජජායෙහි තරාගත තෙමෙ මෙරමා මැඩලනුයේ ය, මෙරමා විසින් නොමැඩලන ලද්දේ ය, සියල්ල දක්නේ ය, මෙරමා සිය වශයෙහි පවත්වන්නේ ය. එ හෙයින් 'තරාගත' යැ යි කියනු ලැබේ.

අබ්‍යාකතවයානාති

22. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති, යං අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං. “කිනත්තු ඛො ආචුසො හොති තථාගතො පරමමරණං? ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති? ඵලංවාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනීයා “අබ්‍යාකතං ඛො ආචුසො හගවතා: හොති තථාගතො පරමමරණං, ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති.” යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති, යං අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං කිං පනාචුසො න හොති තථාගතො පරමමරණං. ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති?” ඵලං වාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනීයා “ඵලමි ඛො ආචුසො හගවතා අබ්‍යාකතං; න හොති තථාගතො පරමමරණං, ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති”. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති, යං අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං “කිං පනාචුසො හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති.” ඵලංවාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනීයා: “අබ්‍යාකතං ඛො පනෙතං ආචුසො හගවතා හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති”.

යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති යං අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං. ‘කිම්පනාචුසො නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණං, ඉදමෙව සචචං මොස මඤ්ඤන්ති. ඵලංවාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනීයා “ඵලමි ඛො ආචුසො හගවතා අබ්‍යාකතං: නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණං, ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති”. යානං ඛො පනෙතං චුඤ්ඤ විජජති යං. අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යං: “කසමා පනෙතං ආචුසො සමණෙන ගොතමෙන අබ්‍යාකතන්ති?” ඵලං වාදිතො චුඤ්ඤ අඤ්ඤතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනීයා: “නහෙතං ආචුසො අස්සංභිතං න ධමසංභිතං න ආදිත්‍රිභවිරියකං න නිබ්බිදය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමේධාධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. තසමා නං හගවතා අබ්‍යාකතන්ති.”

22. වුද්දයෙනි, “ඇවැත්නි, කිමෙක් ද? තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි වන්නේ ද? මෙය ම සත්‍යත් අන් සියල්ල මොසත් (අසාරත්) වේ ද? යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ කියන්නාහුය” යන මෙ කරුණ ඇත. වුද්දයෙනි, මෙසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ “ඇවැත්නි, තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි වන්නේ ද? මෙය ම සත්‍යත් අන් සියල්ල මොසත් වේ ද? යි හඟවත්හු විසින් මෙය නො කියන ලද” යි මෙසේ කියූ යුතු හ. “ඇවැත්නි, කිමෙක් ද? තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි නො වන්නේ ද? මෙය ම සත්‍ය ද? සෙස්ස භිස් ද?” යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ කියන්නාහ” යන මේ කාරණය ඇත. එසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ ඇවැත්නි, තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි නො වන්නේ ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’ යි මෙසේත් හඟවත්හු විසින් නො කියන ලද” යි මෙසේ කියූ යුතු වන්නාහ.

“කිමෙක් ද? ඇවැත්නි තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි වන්නේ නොවන්නේත් වේ ද? මෙය ම සත්‍ය ද? සෙස්ස භිස් ද?” යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ අසන්නාහුය” යන මේ කාරණය ඇත. වුද්දයෙනි, මෙසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ ඇවැත්නි, තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි වන්නේත් වේ නොවන්නේත් වේ යැ යි හඟවත්හු විසින් නො කියන ලද” යි මෙසේ කියූ යුතු වන්නාහ. වුද්දයෙනි, “ඇවැත්නි, කිමෙක් ද? තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි නො ම වන්නේත් නො ම නොවන්නේත් වේ ද? මෙය ම සත්‍ය ද? සෙස්ස භිස් ද?” යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ කියන්නාහ” යන මේ කාරණය වනාහි ඇත. වුද්දයෙනි, මෙසේ කියත් අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ, ‘ඇවැත්නි තරාගත තෙමේ මරණින් මත්තෙහි නො ම වන්නේත් නො ම නොවන්නේත් වේ යැ යි මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ යි මෙසේ ද හඟවත්හු විසින් නො පවසන ලද” යි මෙසේ කියූ යුතු වන්නාහ. වුද්දයෙනි, “ඇවැත්නි, මහණ ගොයුම්හු විසින් මෙය කවර හෙයින් අප්‍රකාශිත ද” යි අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ කියන්නාහ” යන මේ කාරණය ඇත. වුද්දයෙනි, මෙසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ, “ඇවැත්නි, මෙය අර්ථනිරූපිත ද නො වේ, ධර්මනිරූපිත ද නො වේ. මාර්ගත්‍රිත්තවර්ණාවට මුල් ද නො වේ. සසර කලකිරෙනු පිණිස, නො පවතී, විරාගය පිණිස නො පවතී, නිරොධය පිණිස නො පවතී, ක්ලෙශොපශමය පිණිස නො පවතී, විශිෂ්ට ඥානය පිණිස නො පවතී, සම්බොධිය පිණිස නො පවතී නිර්වාණය පිණිස නො පවතී. එ හෙයින් එය හඟවත්හු විසින් නො පවසන ලද” යි මෙසේ කියූ යුතු වන්නාහ.

බ්‍යාකතට්ඨානානි

23. යානං ඛො පනෙතං චුන්ද ච්ඡජ්ඣි යං අක්ඛන්දනිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵවං වදෙය්‍යන්තං “කිං පනාචුසො සමඤ්ඤන ගොතමෙන බ්‍යාකතන්ති?” ඵවං වාදිනො චුන්ද අක්ඛන්දනිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵවමස්සු වචනීයා: “ඉදං දුක්ඛන්ති ඛො ආචුසො හගවතා බ්‍යාකතං. අයං දුක්ඛසමුදයො’ති ඛො අචුසො හගවතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධො’ති ඛො ආචුසො හගවතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධගාමීනී පටිපද්ද’ති ඛො ආචුසො හගවතා බ්‍යාකතන්ති”.

24. යානං ඛො පනෙතං චුන්ද ච්ඡජ්ඣි යං අක්ඛන්දනිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵවං වදෙය්‍යන්තං “කස්මා පනෙතං ආචුසො සමඤ්ඤන ගොතමෙන බ්‍යාකතන්ති? ඵවං වාදිනො චුන්ද අක්ඛන්දනිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵවමස්සු වචනීයා: “එතස්සෙහි ආචුසො අත්ථසංභිතං, එතං ධම්මසංභිතං, එතං ආදිබ්බුභවරියකං, එකන්තනිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභික්ඛන්දය සමේවාධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. තස්මා තං හගවතා බ්‍යාකතන්ති.”

සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා

යෙ පි තෙ චුන්ද සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, තෙපි චො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං චො අහං තෙ තත්ථ බ්‍යාකරිසසාමී? යෙ පි තෙ චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, තෙ පි චො මයා බ්‍යාකතා, යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං චො අහං තෙ තත්ථ බ්‍යාකරිසසාමී.

25. කතමෙ ච තෙ චුන්ද සුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා යෙ චො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා? සන්ති ඛො චුන්ද එකෙ සමඤ්ඤාභමණා ඵවංවාදිනො ඵවංදිට්ඨිනො: ‘සසසතො අත්තා ච ලොකො ච’ ඉදමෙව සච්චං මොසමක්ඛන්ති. සන්ති පන චුන්ද එකෙ සමඤ්ඤාභමණා ඵවං වාදිනො ඵවං දිට්ඨිනො: ‘අසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සසසතො ච අසසතො ච අත්තා ච ලොකො ච, නෙව සසසතො නාසසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සයංකතො අත්තා ච ලොකො ච, පර්කතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො ච පර් කතො ච අත්තා ච ලොකො ච, අසයංකාරො අපර්කාරො අධිච්චිසමුප්පනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං, මොසමක්ඛන්ති. සසසතං සුචද්දකං, අසසසතං සුචද්දකං, සසසතස්ඤ්ඤා අසසසතස්ඤ්ඤා සුචද්දකං, නෙව සසසතං නාසසසතං සුචද්දකං, සයංකතං සුචද්දකං, පරංකතං සුචද්දකං, සයං කතස්ඤ්ඤා පරං කතස්ඤ්ඤා සුචද්දකං, අසයංකාරං අපරංකාරං අධිච්චිසමුප්පනං සුචද්දකං. ඉදමෙව සච්චං මොසමක්ඛන්ති”.

23. චූඤ්ඤෙති, “ආචාරිනි, මහණ ගොයුම්හු විසින් කීමෙක් නම් පවසන ලද ද?”යි අන්තොටු පිරිවැජියෝ මෙසේ අසන්නාහ” යන මේ කාරණය වනාහී ඇත. චූඤ්ඤෙති, මෙසේ කියන අන්තොටු පිරිවැජියෝ “ආචාරිනි, මේ දුකා යි ම හඟවත්හු විසින් පවසන ලදී, මේ දුක් උපදනා හේතුව යැ යි ම හඟවත්හු විසින් පවසන ලදී. මේ දුක් වැනැස්ම යැ යි ම හඟවත්හු විසින් පවසන ලදී. මේ දුක් වැනැස්මට යන පිළිවෙතැ යි ම හඟවත්හු විසින් පවසන ලදී”යි මෙසේ කියැ යුතු වන්නාහ.

24. චූඤ්ඤෙති, “ආචාරිනි, කවර හෙයින් මෙය මහණ ගොයුම්හු විසින් පවසන ලද ද?”යි අන්තොටු පිරිවැජියෝ මෙසේ පුළුවස්නාහ” යන මේ කරුණ ඇත. චූඤ්ඤෙති, එසේ පුළුවස්නා අන්තොටු පිරිවැජියෝ මෙසේ කියැ යුතු: “ආචාරිනි, මෙය අර්ථනිරූපිත ය, මෙය ධර්මනිරූපිත ය, මෙය මාර්ගබ්‍රහ්මචර්යාවට මූල ය. මෙය එකාන්තයෙන් සසර කලකිරෙනු පිණිස පවතී, විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස ක්ලෙශොපශමය පිණිස විශිෂ්ට ඥානය පිණිස, සම්බෝධිය පිණිස, නිවන පිණිස පවතී. එහෙයින් එය හඟවත්හු විසින් පවසන ලද” යි (කියැ යුතු.)

චූඤ්ඤෙති, පූර්වචාරිතය (පෙර පැවැති ස්කන්ධ කොටස) පිළිබඳ වූ යම් දෘෂ්ටි කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු ද ඔවුන් පැවැසියැ යුතු පරිදි මා විසින් ප්‍රකාශිත හ. ඔහු යම්සේ නො පැවැසියැ යුතු නම් කිම? මම එහි තොපට එය පවසන්නෙමි ද? චූඤ්ඤෙති, අපරාන්තසහගත (මතු ස්කන්ධ කොටස පිළිබඳ වූ) යම් දෘෂ්ටි කෙනෙක් ඇද්ද ඔවුන් හෙළි කළ යුතු පරිද්දෙන් ඔහු ද මා විසින් ප්‍රකාශිත හ. යම් හැටියෙකින් ඔහු හෙළි නො කළ යුතු නම්, කිම? එහි මම ඔවුන් තොපට හෙළි කරන්නෙමි ද?

25. චූඤ්ඤෙති, පැවැසියැ යුතු පරිද්දෙන් මා විසින් තොපට හෙළි කරන ලද පූර්වචාරිත සහගත දෘෂ්ටිහු කවුරුද? යත්: චූඤ්ඤෙති, ‘ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වත යැ’ යි මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’ යි මෙසේ වාද ඇති, මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. චූඤ්ඤෙති, “ආත්මයත් ලෝකයත් අශාශ්වත යැ යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් අශාශ්වතත් වෙ යැ යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් නො ම වෙ අශාශ්වතත් නො ම වෙ යැ යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකෘත ය යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් පරකෘත යැ යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකෘතත් පරකෘතත් වෙ යැ යි ද, ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකාර ද පරකාර ද නො වෙ, යදාච්ඡාසමුත්පන්න යැ යි ද, මෙය ම සත්‍ය යැ යි, සෙස්ස භිස් යැ යි මෙසේ වාද ඇති, මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත.

26. තත්‍ර චුඤ්ඤායෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵවංචාදිනො ඵවංදිට්ඨිනො සසසතො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති. ත්‍යාභං උපසඛකමිත්වා ඵවං වදමී: අස්සීනු ඛො ඉදං ආචුසො, චුචචති සසසතො අත්තා ච ලොකො චා?''ති යඤ්ඤ ඛො තෙ ඵවමාභංසු 'ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤදිනො පි හෙසු චුඤ්ඤ සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි ඛො අභං චුඤ්ඤ පඤ්ඤානකියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසාමී කුතො භියොයා, අථ ඛො අභමෙව තසු භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති.

27. තත්‍ර චුඤ්ඤායෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵවංචාදිනො ඵවංදිට්ඨිනො "සසසතො අත්තා ච ලොකො ච, අසසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සසසතො ච අසසසතො ච අත්තා ච ලොකො ච, නෙව සසසතො නාසසසතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො අත්තා ච ලොකො ච, පරංකතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො ච පරකතො ච අත්තා ච ලොකො ච, අසයංකාරො අපරකාරො අධිච්චසමුපපන්නො අත්තා ච ලොකො ච, සසත්තං සුඛදුකඛං; අසසත්තං සුඛදුකඛං, සසත්තඤ්ඤ අසසත්තඤ්ඤ සුඛදුකඛං, නෙව සසත්තං නාසසත්තං සුඛදුකඛං, සයංකතං සුඛදුකඛං, පරකතං සුඛදුකඛං, සයං කතං ච පරකතං ච සුඛදුකඛං අසයංකාරං අපරකාරං අධිච්චසමුපපන්නං සුඛදුකඛං ඉදමෙව සචචං මොසමඤ්ඤන්ති". ත්‍යාභං උපසඛකමිත්වා ඵවං වදමී "අස්සී ඛො ඉදං ආචුසො චුචචති අසයංකාරං අපරකාරං අධිච්චසමුපපන්නං සුඛදුකඛන්ති?" යඤ්ඤ ඛො තෙ ඵවමාභංසු ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති', තං තෙසං නානුජානාමි, තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤදිනො පි හෙසු චුඤ්ඤ සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි ඛො අභං චුඤ්ඤ පඤ්ඤානකියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසාමී කුතො භියොයා. අථ ඛො අභමෙව තසු භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති. ඉමෙ ඛො තෙ චුඤ්ඤ සුඛදුකඛනසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකතබ්බා යථා ච තෙ න බ්‍යාකතබ්බා, කිං චො අභං තෙ තසු බ්‍යාකරිසසාමී?'ති.

26. සුව දුක් ශාශ්වත ය, සුවදුක් අශාශ්වත ය, සුවදුක් ශාශ්වත ද අශාශ්වත ද වේ, සුවදුක් ශාශ්වත ද නො ම වේ. ආශාශ්වත ද නො ම වේ, සුවදුක් ස්වයංකෘත ය, සුවදුක් පරකෘත ය, සුව දුක් ස්වයංකෘත ද පරකෘත ද වේ. සුවදුක් ස්වයංකාර ද නො වේ, පරකාර ද නො වේ, යදාච්ඡාසමුත්පන්න ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ යි මෙසේ වූ වාද ඇති, මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. වුද්දයෙනි, එහි ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත යැ’ යි, ‘මෙය ම සත්‍ය යැ සෙස්ස භිස් යැ’ යි මෙසේ වාද ඇති, මෙසේ දෘෂ්ටි ඇති යම් මහණ කෙනෙක් බමුණුකෙනෙක් ඇද්ද, මම ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත යැ යි කියනු ලැබේ යන මෙය ඇත්ත ද?’ යි මෙසේ විචාරම්. ඔහු ‘මෙය ම සත්‍ය ය සෙස්ස භිස් යැ’ යි මෙසේ යම් වචනයක් කියත් ද, ඔවුන්ගේ ඒ වචනය නො අනුදනම්. ඒ කවර හෙයින්ද? වුද්දයෙනි, මෙහි අන් සැටියෙකින් හභිතා ඇතැම් සත්ව කෙනෙක් ඇත. වුද්දයෙනි, මේ දෘෂ්ටි ප්‍රඥප්තියෙන් ද තමාහට සමසමයක් හු නො ම දකිම්. තමාට වැඩි තරම් එකකු කොයින් දකිම් ද? වැලිදු අධිප්‍රඥප්ති (විශෙෂ පැනවීම) යන යමෙක් ඇද්ද, එහි මම ම වැඩිතරම් වෙම්.

27. වුද්දයෙනි, එහි ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත යැ’ යි ‘ආත්මයන් ලෝකයන් අශාශ්වත යැ’ යි ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතන් අශාශ්වතන් වේ’ යැ යි, ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත ද නො ම වේ’ අශාශ්වත ද නො ම වේ’ යැ යි, ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකෘත යැ’ යි ‘ආත්මයන් ලෝකයන් පරකෘත යැ’ යි, ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකෘත ද පරකෘත ද වේ යැ’ යි ‘ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකාර ද නො වේ, පරකාර ද නො වේ යදාච්ඡාසමුත්පන්න යැ’ යි, ‘සුඛදුඛ දෙක ශාශ්වත යැ’ යි සුඛ දුඛ දෙක ආශාශ්වත යැ’ යි, ‘සුඛ දුඛ දෙක ශාශ්වතන් ආශාශ්වතන් වේ යැ’ යි ‘සුඛ දුඛ දෙක ශාශ්වතන් නො ම වේ ආශාශ්වතන් නො ම වේ යැ’ යි, සුඛදුඛ දෙක ස්වයංකෘත යැ’ යි, සුඛ දුඛ දෙක පරකෘත යැ’ යි, සුඛ දුඛ දෙක ස්වයංකෘත ද පරකෘත ද වේ’ යැ’ යි, ‘සුඛ දුඛ දෙක ස්වයංකාර ද පරකාර ද නො ව යදාච්ඡාසමුත්පන්න යැ, ‘මෙය ම සත්‍ය ය සෙස්ස භිස් යැ’ යි, මෙසේ වූ වාද ඇති මේ බදු වූ දෘෂ්ටි ඇති යම් මහණ කෙනෙක් බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, මම ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, සුඛ දුඛ දෙක ස්වයංකාර ද පරකාර ද නොව යදාච්ඡාසමුත්පන්න යැ යි කියනු ලැබේ’ යන මෙය ඇත්ත ද? යි විචාරම්. ඔහු ‘මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’ යි යම් වචනයක් කියත් ද, ඔවුන් ගේ ඒ වචනය නො අනුදනම්. ඒ කවර හෙයින්? යත්: වුද්දයෙනි, මෙහි අන් සැටියෙකින් හභිතා ඇතැම් සත්ව කෙනෙක් ඇත. වුද්දයෙනි, මේ දෘෂ්ටිප්‍රඥප්තියෙන් ද තමාහට සමසමයක් හු නො ම දකිම්. තමාහට වැඩිතරම් එකකු කොයින් දකිම් ද? වැලි දු අධිප්‍රඥප්ති යන යමෙක් ඇද්ද, එහි මම ම වැඩිතරම් වෙම්. වුද්දයෙනි, මොහු පැවැසියැ යුතු පරිදි මා විසින් පවසන ලද පුච්චාත්තය පිළිබඳ වූ දෘෂ්ටිහු ය. යමෙක් ඔහු නො පැවැසියැ යුතු නම්, කිම? එහි මම තොපට ඒ පවසන්නෙම් ද?

අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා

28. කතමෙ ව චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා? යථා ව තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා, කිං වො අහං තෙ තස්ථ බ්‍යාකරිසසාමි?"ති, සනති චුන්ද එකෙ සමණ්‍යාභමණො එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: "රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණො, ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති." සනති පන චුන්ද එකෙ සමණ්‍යාභමණො එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො "නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- රුපි ව අරුපි ව අත්තා හොති -පෙ- නෙව රුපි නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤි අත්තා හොති, -පෙ- නෙවසඤ්ඤිනා-සඤ්ඤි අත්තා හොති, -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණො, ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති." තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණො එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො, රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණො, ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති. ත්‍යාහං උපසඛිකම්භවා එවං වදමි: අත්ථි ඛො ඉදං ආචුසො, චුචචති "රුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණො?"ති. යං ඛො තෙ එවමාහංසු "ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති" තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනො පි හෙස්ථ චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමායපි ඛො අහං චුන්ද පඤ්ඤන්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසසාමි කුතො භියොයා, අථ ඛො අහමෙව තස්ථ භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති.

29. තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණො එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො අරුපි අත්තා හොති -පෙ- රුපි ව අරුපි ව අත්තා හොති -පෙ- නෙව රුපි නාරුපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි අත්තා හොති -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණො, ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති." ත්‍යාහං උපසඛිකම්භවා එවං වදමි: අත්ථි ඛො ඉදං ආචුසො, චුචචති "අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනසසති, න හොති පරමමරණො ති?" මඤ්ඤ ඛො තෙ චුන්ද එවමාහංසු. ඉදමෙව සචචං, මොසමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිසස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනොපි හෙස්ථ චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමායපි ඛො අහං චුන්ද පඤ්ඤන්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපසසාමි කුතො භියොයා? අථ ඛො අහමෙව තස්ථ භියොයා යදිදං අධිපඤ්ඤන්ති. ඉමෙ ඛො තෙ චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිසසයා, යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ව තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං වො අහං තෙ තස්ථ බ්‍යාකරිසසාමි"ති

28. චූඤ්ඤායෙන, යමසේ හෙළි කළ යුතු නො වෙත් නම්, ‘එහි මම කුමට එය පවසන්නෙමි ද?’ යි කියා යුතු වූ, හෙළි කළ යුතු පරිදි මා විසින් හෙළි කරන ලද්දවූ අපරාන්ත සහගත (අනාගත ස්කන්ධ කොටස පිළිබඳ වූ) දෘෂ්ටිහි කවරහ? යත්: චූඤ්ඤායෙන, ‘ආත්මය රූපවත්ය, මරණින් මතු අරොග යා. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. ‘ආත්මය රූපරහිත ය... ආත්මය රූපවත් ද අරූපවත් ද වෙයි... ආත්මය රූපවත් ද නොම වෙයි, අරූපවත් ද නො ම වෙයි... ආත්මය සංඥාවත් වෙයි... ආත්මය සංඥා නැත්තේ වෙ... ආත්මය සංඥා ඇත්තේ ද වෙ... සංඥාව නැත්තේ ද වෙ... ආත්මය මරණින් පසු මුල් සුත් වෙයි, වැනැසෙයි, මරණින් මත්තෙහි නො වෙයි, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. චූඤ්ඤායෙන, එහි යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ආත්මය රූපවත්ය, මරණින් මත්තෙහි අරොග යා, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි කියත් ද, මම ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, ආත්මය රූපවත් ය. මරණින් මතු අරොග යැ’යි තොප විසින් යම් වචනයක් කියනු ලැබේ ද, එය ඇත්තේ ද? (එය හුදු වචනමාත්‍රයක් නො ව තොපගේ දෘෂ්ටිය ම ද?)’යි විචාරමි. ‘මෙය ම සත්‍ය යා, සෙස්ස භිස් යැ’යි යමක් මෙසේ ඔහු කියත් ද, ඔවුන්ගේ ඒ වචනය නො අනුදනිමි. ඒ කවර හෙයින්? චූඤ්ඤායෙන, මෙහි මෙයට වෙනස් සංඥා ඇති එක්තරා සත කෙනෙක් ඇත්හ. චූඤ්ඤායෙන, මේ දෘෂ්ටිප්‍රඥප්තියෙන් ද තමාට සමසම එකක්හු නො දකිමි, වැඩි තරම් එකකු කොයින් දකිමි ද? වැලි දු යම් අධිප්‍රඥප්තියක් වේ ද එහි මම ම එහි වැඩි තරම් වෙමි.

29. චූඤ්ඤායෙන, එහි යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ‘ආත්මය රූප රහිත වෙයි... ආත්මය රූපවත් ද රූපරහිත ද වෙයි... ආත්මය රූපවත් ද නො ම වෙයි, රූපරහිත ද නොම වෙයි... ආත්මය සංඥා ඇත්තේ වෙයි... ආත්මය සංඥා නැත්තේ වෙයි... ආත්මය සංඥත් (සංඥාව ඇත්තේත්) නො ම වෙයි, අසංඥත් නො ම වෙයි... ආත්මය මුල්සුත් වෙයි, වැනැසෙයි මරණින් මතු නො වෙයි. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි මෙසේ කියත් ද, මම ඔවුන් කරා එළැඹ, “ඇවැත්නි, ආත්මය උච්ඡන්ත වේ, වැනසේ, මරණින් මතු නො වේ, මෙය ම සත්‍යය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි යමක් කියනු ලැබේ ද එය (ඒ දෘෂ්ටිය) ඔබට ඇත්දයි?’’යි මෙසේ විචාරමි. ‘මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස භිස් යැ’යි මෙසේ යමක් ම ඔහු කියත් ද, ඔවුන්ගේ ඒ වචනය නො අනුදනිමි. ඒ කවර හෙයින්? යත්: චූඤ්ඤායෙන, මෙහි ඇතැම් සත කෙනෙක් වෙනස් සංඥා ඇත්තාහු ද වෙත්. (එහෙයින්.) චූඤ්ඤායෙන, මේ දෘෂ්ටිප්‍රඥප්තියෙන් ද තමා හා සම-සමයකු මම නො ම දකිමි. තමාට වැඩිතරම් එකක්හු කොයින් දකිමි ද? වැලි දු යම් අධිප්‍රඥප්තියක් වේ ද එහි මම ම වැඩිතරම් වෙමි. චූඤ්ඤායෙන, හෙළි කළ යුතු පරිද්දෙන් මා විසින් හෙළි කරන ලද, යමසේ නොපැවැසිය යුතු නම් ‘කුමට එය තොපට පවසන්නෙමි ද’ යි මා විසින් නො පවසන ලද, අපරාන්තසහගත වූ දෘෂ්ටිහි මොහු ය.

30. ඉමෙසං ච චූඤ්ඤ පුබ්බන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං පභානාය සමතිකකමාය එවං මයා වත්තාරො සතිපට්ඨානා දෙයිතා පඤ්ඤාතතා. කතමෙ වත්තාරො? ඉධ චූඤ්ඤ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි චිහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා, විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං, වෙදනාසු -පෙ- විනෙකසු -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි චිහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා, විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ච චූඤ්ඤ පුබ්බන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසභගතානං දිට්ඨිනිසසයානං පභානාය සමතිකකමාය එවං මයා ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා දෙයිතා පඤ්ඤාතතා ති.

31. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා උපවාණො භගවතො පිට්ඨිතො භොති භගවන්තං විජයමානො. අථ ඛො ආයස්මා උපවාණො භගවන්තං එතදවොච: අච්ඡරියං භනෙත අබ්භුතං භනෙත, පාසාදිකො වතායං භනෙත ධම්මපරියා යො, සුපාසාදිකො වතායං භනෙත ධම්මපරියායො. කො නාමායං භනෙත ධම්මපරියායො?"ති. "තස්මා තිභ ත්ඨං උපවාණ ඉමං ධම්මපරියායං පාසාදිකොතෙව ච නං ධාරෙහි"ති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමනො ආයස්මා උපවාණො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිති.

පාසාදිකසුත්තං නිවසීතං ඡවයං.

30. චූඤ්ඤායනී, මේ පුච්චාත්ත සහගත දාමච්චන්තේ ද මේ අපරාත්ත සහගත දාමච්චන්තේ ද ප්‍රභාණය පිණිස ඉක්මිම පිණිස, මා විසින් මෙසේ සතර සතිපට්ඨානයෝ දෙසන ලදහ, පනවන ලදහ. කවර සතරෙක් ද? යත්: චූඤ්ඤායනී, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ අභිධ්‍යාව හා දෙමනස හා දුරු කොට, කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වෙදනාවන්ති... චිත්තයන්ති... කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ අභිධ්‍යාව හා දෙමනස හා දුරු කොට, ධර්මයන්ති ධර්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. චූඤ්ඤායනී, මේ පුච්චාත්තසහගත දාමච්චන්තේ ද මේ අපරාත්ත සහගත දාමච්චන්තේ ද ප්‍රභාණය පිණිස, ඉක්මිම පිණිස, මෙසේ මා විසින් සතර සතිපට්ඨානයෝ දෙසන ලද හ, පනවන ලදහ.’’

31. එ සමයෙහි උපවාණ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන්වහන්සේම් පවත් සලකුවෝ ඔබ පිටුපසින් සිටියාහු වෙත්. එකල උපවාණ තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, ආශ්වයාඨ ය, වහන්ස, අද්දභ්‍ය ය. වහන්ස, මේ ධර්මපයාඨයය එකාත්තයෙන් ප්‍රසාද එළවන සුලු ය, වහන්ස, මේ ධර්ම පයාඨයය කිනම් ද? යි ඇසූහ. ‘උපවාණයෙනි, එහෙයින් මෙහි මේ ධර්ම පර්යාය ‘පාසාදිකයැ’ යි කියා ම සලකවු යැ’ යි වදළ සේක,

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක. ආයුෂ්මත් උපවාණ තෙරණුවෝ සතුටු සිතැත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය සතුටින් පිළිගත්හ.

සවැනි පාසාදික සූත්‍රය නිමයේ යැ.

ලක්ෂණසූත්‍රය

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං හගවා සාවතීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකසා ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති. 'හදනෙත'ති¹ තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදවොච:

ආත්තංසිමාති භික්ඛවෙ මහාපුරිසසං මහාපුරිසලක්ඛණාති යෙභි සමන්තාගතසං මහාපුරිසසං දොච ගතියො හවන්ති අනඤ්ඤා; සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති චක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරනෙතා විජිතාචී ජනපදඤ්චරියපපනෙතා සක්කරතනසමන්තාගතො. තස්සිමාති සක්ක රතනාති හවන්ති සෙයාරීදං: චක්ඛරතනං හඤ්චරතනං අසසරතනං මඤ්චරතනං ඉඤ්චරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙච සක්කමං. පරොසහසං ඛො පනසං පුත්තා හොන්ති සුරා වීරඛගරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා. සො ඉමං පධවීං සාගරපරියන්තං අදණ්ඛන අසඤ්ඤා ධම්මෙන සමෙන අභිච්චීය අජ්ඣාචසති. සචෙ ඛො පන අභාරණො අනභාරියං පබ්බජති අරහං හොති සමමාසමුද්ධො ලොකෙ විචක්ඛව්ඡදෙ² කතමාති තාති භික්ඛවෙ ආත්තංස මහාපුරිසසං මහාපුරිසලක්ඛණාති යෙභි සමන්තාගතසං මහාපුරිසසං දොච ගතියො හවන්ති අනඤ්ඤා? සචෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා හොති චක්ඛවන්ති -පෙ- සචෙ ඛො පන අභාරණො අනභාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සමමාසමුද්ධො ලොකෙ විචක්ඛව්ඡදෙ.

2. ඉධ භික්ඛවෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ හොති. යමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ හොති, ඉදමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසසං මහාපුරිසලක්ඛණං හවති.

1. හදනෙත පි-මජ්ඣ.
2. විච්චව්ඡදෙ-සා, කම.-විච්චව්ඡදෙ-මජ්ඣ.

ලක්ෂණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් තුවර නිසා දෙවරම් නම්වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’යි හික්ෂුන් ඇමැතුණේක. ‘පින්වතුන් වහන්සැ’යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුණේක:

“මහණෙනි, යමෙකින් සමන්විත මහ පුරිස්භට නිෂ්ඨා දෙකෙක් ම වේ ද, අන් තෙවැන්නෙක් නැද්ද, එසේ වූ මහපුරිස්භු ගේ මහ පුරිස් ලකුණු දෙතිසෙක් වෙත්. ඔහු පිළිබඳ වූ ඒ නිෂ්ඨා දෙක නම්:

ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්, දහැමි වූ (දස කුසල් දහම් රක්තා), දහැමෙන් රජය ලැබ රජ වූ, සිවුසයුර ඉම් කොටැති සිවු මහදිවයිනට නායක වූ, සතුරන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත් රුවනින් සමන්වාගත වූ, සක්විති රජෙක් වෙයි. සක්රුවන ඇත්රුවන, අස්රුවන, මිණි රුවන, ඉතිරි රුවන, ගැහැවිරුවන, සත්වනු පුත්රුවන ම යැ යි ඔහුට මේ සත්රුවන් කෙනෙක් වෙත්. ශූර, චිර ඇඟ රුව දැති, සතුරු සෙන් මහිනුයෙහි බුහුටි වූ පුත්තු අයිරා දහස් දෙනෙක් ඔහුට වෙත්. ඒ සක්විති තෙමේ සයුරහිමි කොට මෙ පොළොව දඬුවමින් තොර වූ අවියෙන් තොර වූ දහැමෙන් දිනා එයට අධිපති වූ වෙසෙයි. ඉදින් ගිහිගෙන් නික්මැ පැවිදි බිම වදනේ වී නම්. පෙරළා දු කෙලෙස් සෙවෙණි ඇති, රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි. මහණෙනි, යම් දෙතිස් මහපුරිස් ලකුණින් යුත් මහ පුරිස්භට ගති දෙකෙක්ම වේ ද, අන් තෙවැන්නෙක් නො වේ ද, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්...සක්විති රජ වන්නේ ද, ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි වන්නේ නම්, ලොවැ කෙලෙස් සෙවෙණි පෙරළා දු රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වන්නේ ද, මහපුරිස්භුගේ එසේ වූ දෙතිස් මහපුරිස් ලකුණු කවුරු ද? යත්;

2. මහණෙනි, මෙහි මහ පුරිස් තෙමේ සුපිහිටි පා ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි ‘මහපුරිස්තෙමේ සුපිහිටි පා ඇත්තේය’ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය මහපුරිස්භු ගේ මහපුරිස් ලකුණෙක් වෙයි.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වකකානි ජාතානි
හොත්ති සහසාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපුරානි.¹
යමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු වකකානි ජාතානි හොත්ති
සහසාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපුරානි, ඉදමපි භික්ඛවෙ
මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො ආයතපණභි හොති -පෙ- දීඝධගුලී
හොති -පෙ- මුද්ගඵනභස්සපාදො හොති -පෙ- ජාලභස්සපාදො හොති
-පෙ- උසස්ඛිඛපාදො හොති -පෙ- එණිජඛෙකා හොති -පෙ- ධීත-
කො'ව අනොනමනෙකා උහොභි පාණිතලෙභි ජණණුකානි පරිමසති
පරිමජ්ජති -පෙ- කොසොභිතවස්සගුග්ගො හොති -පෙ- සුවණණ-
වණණො හොති කඤ්චනසන්තිභක්ඛවො -පෙ- සුබ්බමච්ඡවි හොති
සුබ්බමක්ඛා ජවියා රජොජලො කායො න උපලිප්පති -පෙ- එකෙකලොමො
හොති, එකෙකානි ලොමානි ලොමකුපෙසු ජාතානි -පෙ- උඤ්චග්ගලොමො
හොති, උඤ්චගානි ලොමානි ජාතානි නිලානි අඤ්ඤනවණණානි
කුණ්ඩලාවක්ඛානි² පදකඛණාවක්ඛකජාතානි -පෙ- බ්‍රහ්මච්ඡ්ඡගනෙකා හොති
-පෙ- සතකුසසදො හොති -පෙ- සීහපුබ්බධාකායො හොති -පෙ- විතතතරංසො
හොති -පෙ- නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො හොති, යාවතකවස්ස කායො,
තාවතකවස්ස බ්‍යාමො, යාවතකවස්ස බ්‍යාමො තාවතකවස්ස කායො,
-පෙ- සමචක්ඛකඛ්ඤො හොති -පෙ- රසග්ගසග්ගි හොති -පෙ- සීහහනු
හොති -පෙ- වක්ඛාලීසදනෙකා හොති -පෙ- සමදනෙකා හොති -පෙ-
අචිරසුදනෙකා හොති -පෙ- සුසුකකදයො හොති -පෙ- පහුතථිවෙකා
හොති -පෙ- බ්‍රහ්මසකරො හොති, කරච්චිකභාණි -පෙ- අභිනිල-
නෙකෙකා හොති -පෙ- ගොපබුමො හොති -පෙ- උණණො හමුකතතරෙ
ජාතා හොති ඔදතා මුද්දකුලසන්ධිභා. යමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස
උණණොහමුකතතරෙ ජාතා හොති ඔදතා මුද්දකුලසන්ධිභා ඉදමපි භික්ඛවෙ
මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො
උණභිසසීසො හොති. යමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසො උණභිසසීසො හොති,
ඉදමපි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

1. සබ්බාකාර පරිපුරාණි සුච්චසක්ඛකජාතාණි-ෆෆ.
2. කුණ්ඩලාවච්චානි-මඡසං.

තව ද අනෙකක් කියමි. මහ පුරිස්සුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් දැව් ඇති, නිම්වළලු සහිත, නාභි සහිත හැම අයුරින් පිරිපුන් මොනොවට බෙදුණු අතර ඇති, සක් ලකුණේ පහළ වූවාහු වෙත්. මහණෙනි, මහ පුරිස්සුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් දැව් ඇති, නිම්වළලු සහිත, නාභිසහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන්, මොනොවට බෙදුණු අතර ඇති, සක් ලකුණේ පහළ වූවාහු වෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද මහණෙනි, මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස් ලකුණක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙකි. මහණෙනි, මහපුරිස් තෙමේ දික් විලුම් ඇත්තේ වෙයි. ... දික් ඇහිලි ඇත්තේ වෙයි... මොළොක් වූ තුරුණු අතුල් පතුල් ඇත්තේ වෙයි.. දැල් කවුළුවකට බදු අත් පා ඇත්තේ වෙයි... මත්තෙහි ගොප් ඇටය පිහිටි පා ඇත්තේ වෙයි... ඕළු වුවන්ගේ බදු කොඛා ඇත්තේ වෙයි.... සිටියේ ම නො නැමෙනුයේ දෙ අත්ලෙන් දෙ දා ස්පඬු කෙරෙයි, පිරිමදියි.... කොපුයෙහි ගිලුණු වස්තු භෞමය ඇත්තේ වෙයි... රන් බදු පැහැ ඇත්තේ, කසුන් පැහැ සිවිය ඇත්තේ වෙයි... සියුම් සිවිය ඇත්තේ වෙයි; සිවිය සියුම් බැවින් කයෙහි රජස් දැලි නො ලැගෙයි... එකෙකි ලොම් ඇත්තේ වෙයි. රෝමකුපයන්හි තනි තනි ම වැ (එකෙක් එකෙක් ම) ලොම් හටගත්තේ වෙයි... උඩුකුරු අක්ඇති ලොම් ඇත්තේ වෙයි. උඩුකුරු වූ අක් ඇති, නිල් පැහැ අඳුන්වන්, කොඛොල් බදු වක් වූ, දකුණට කරකැවුණු ලොම්හු හටගත්තාහු වෙත්...බඹහු ගේ බදු සෘජු (නොනැමුණු) සිරුරු ඇත්තේ වෙයි.... ...කයා දෙ අත් පිටු ඇ උස් වැ මතු වූ සත් තැනක් ඇත්තේ වෙයි... සිරදක්හුගේ පෙරඩ කය බදු පිරුණු කය ඇත්තේ වෙයි... පිරුණු (මොනොවට තැනුණු) පිටතුරු ඇත්තේ වෙයි... නුගරුකක් බදු පිරිමඩුලු (සමප්‍රමාණ) කය ඇත්තේ වෙයි.... ඔහුගේ කය යම් පමණ ද ඔහුගේ බඹය ද එ පමණ ම ය. ඔහුගේ බඹය යම් පමණ ද ඔහුගේ කයත් එ පමණ ම ය (කයේ උස පමණ ම බඹය ද වෙයි)... සම වට ගෙල ඇත්තේ වෙයි... (සත් සියක්) රසනහර තුඩු දුන් ගෙල ඇත්තේ වෙයි... සිරදක්හු ගේ බදු හනු ඇත්තේ වෙයි... සම සතලිසක් දත් ඇත්තේ වෙයි.... සම වූ දත් ඇත්තේ වෙයි... අතර විවර නැති සේ පිහිටි දත් ඇත්තේ වෙයි... ඉතා සුදු දළ ඇත්තේ වෙයි....පුළුල් දිව ඇත්තේ වෙයි...බඹහු ගේ බදු කටහඬ ඇත්තේ, කුරවිකෙවිල්ලන ගේ බදු මධුර නාද ඇත්තේ වෙයි... ඉතා නිල් නොකැත්තේ වෙයි... රත්පැහැ ලමා වස්සක්හුගේ බදු ඇස්මඬල ඇත්තේ වෙයි... සුදු මොළොක් පුලුන් රොදක් බදු උෂ්ණී රෝමයෙක් දෙබැම අතර හටගත්තේ වෙයි. මහණෙනි, යම් සුදු වූ මොළොක් වූ පුලුන් රොදක් බදු උෂ්ණී රෝමයෙක් දෙ බැම අතර හටගත්තේ ද, මහණෙනි, මෙය ද මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස් ලකුණක් වෙයි. තව ද අනෙකෙකි. මහපුරිස් තෙමේ උෂ්ණීෂ ශීඝ්‍ර වෙයි. (නළල් පටින් වෙළුණක්හු බදු පිරිපුන් නළල් තල ද පිරිපුන් හිස ද ඇත්තේ වෙයි). මහණෙනි, මහපුරිස් තෙමේ උෂ්ණීෂ ශීඝ්‍ර වෙයි යන යමෙක් ඇද්ද මෙය ද මහණෙනි, මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස් ලකුණක් වෙයි.

ඉමානි ඛො තානි භික්ඛවෙ අනතිංස මහාපුරිසසස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙභි සමනනාගතසස මහාපුරිසසස දොව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ. සවෙ අභාරං අජ්ඣාචසති, රාජා හොති චක්ඛවන්ති -පෙ- සවෙ ඛො පන අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සමමාසච්චුදො ලොකෙ විවිතචජදෙ.

3. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චතතිංස මහාපුරිසසස මහාපුරිසලක්ඛණානි ඛානිතකා පි ඉසයො ධාරොන්ති. නො ච ඛො තෙ ජානන්ති 'ඉමස්ස කමමස්ස කතඤ්ඤා ඉමං ලක්ඛණං පටිලභන්ති'ති.

සුපපතිට්ඨිතපාදලක්ඛණං (1)

යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං සුබ්බ මනුසසභුතො සමානො දලාසමාදනො අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු අච්ඡිතසමාදනො, කායසුචරිතෙ වච්ඡුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ, දන-සංචිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථුපචාසෙ මනෙතයාතාය පෙතෙතයාතාය සාමඤ්ඤතාය මුභමඤ්ඤතාය කුලෙලෙච්චාපචායිතාය අඤ්ඤතරඤ්ඤ-තරෙසු ච අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු, සො තස්ස කමමස්ස කතඤ්ඤා උපචිතඤ්ඤා උසසතඤ්ඤා විපුලඤ්ඤා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සො තස්ස අඤ්ඤා දෙවෙ දසභි යානෙභි අධිගණ්ඨකාති, දිබ්බත ආයුතා දිබ්බත වණ්ණණත දිබ්බත සුබ්බත දිබ්බත යසෙන දිබ්බත ආධිපතෙයොන දිබ්බති රූපෙභි දිබ්බති සද්දෙභි දිබ්බති ගඤ්ඤෙභි දිබ්බති රසෙභි දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බෙභි. සො තතො චුතො ඉස්සං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සුපපතිට්ඨිතපාදෙ හොති, සමං පාදං භූමියං නිකඛිපති, සමං උඤ්ඤති, සමං සබ්බාවනෙතභි පාදතලෙභි භූමිං චුසති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමනනාගතො සවෙ අභාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති චක්ඛවන්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා වාතුරතො විජ්ජාවි ජනපදස්ථා-වරියපපතො සතතරතනසමනනාගතො. තස්සිමානි සතතරතනානි භවන්ති, සෙයාර්ථදං චක්ඛරතනං භජීරතනං අසසරතනං මණීරතනං ඉසීරතනං භාජනීරතනං පරිනායකරතනමෙව සතතමං.

මහණෙනි, මොහු වනාහි යමෙකින් යුත් මහ පුරිස්සු ගේ ගති දෙකෙක් ම වේද අන් කෙටුන්නෙක් නො වේද, ගිහිගෙහි වුසුවොත්... සක්විති වන්නේද, ගිහි ගෙන් නික්ම ලොවැ කෙලෙස් සෙවෙණි පෙරළාලූ රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වන්නේද, එසේ වූ මහ පුරිස්සු පිළිබඳ වූ ඒ දෙකිස් මහ පුරිස් ලකුණු වෙත්.

3. මහණෙනි, ඒ මේ දෙකිස් මහ පුරිස් ලකුණු සස්තෙන් බැහැර වූ සාමිහු ද සිත්හි ලා දරත්. ඔහු එය සිත්හි නො දරන්නාහු නම්, මෙබඳු කම්යක් කළ බැවින් මෙ නම් ලකුණ ලබා යෑ යි නො දන්නාහු ය.

සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාද ලක්ෂණය (1)

මහණෙනි, තථාගත තෙමේ පෙර දැති පෙර බෙවෙහි පෙර වුසු තන්හි දී, පෙර මිනිස් වූයේ ම (පෙර මිනිස් වැ ඉපැද සිටි කල්හි) කුසල් දහමහි දැඩි ගැනුම් ඇත්තේ, නිසල සමාදන් ඇත්තේ වීද, කාය සුවරිත-යෙහි ද වාක් සුවරිතයෙහි ද මනස්සුවරිතයෙහි ද, තමා ලත් කොටස බෙද දී වැළඳීමෙහි ද, පන්සිල් ඇ සිල්සමාදන් වැ ගැන්මෙහි ද, පෙහෙවස් වුසුමහි ද මවට කටයුතු වතාවත්හි ද පියාට කටයුතු වතාවත්හි ද මහණුනට කටයුතු සත්කාරයෙහි ද, බමුණුනට කටයුතු සත්කාරයෙහි ද, කුලදෙවුවන් පුදන බවහි ද, තවත් මෙ බඳු වූ අන් අන් වෙසෙසි කුසල් දහමහි දැඩි ගැනුම් ඇත්තේ නිසල සමාදන් ඇත්තේ වී ය යන යමෙක් ඇද්ද, හෙ තෙම ඒ කම් කළ බැවින්, පුන පුනා කළ බැවින්, ඒ කම්යාගේ උත්සන්න බැවින් අප්‍රමාණ බැවින් කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. එහි ඒ මහපුරිස් තෙමෙ දෙව ආයෙන් ද, දෙව පැහැයෙන් ද, දෙව සැපයෙන් ද, දෙව යසසින් ද, දෙව අදිපති බැවින් ද, දෙව රුවින් ද, දෙව හඬින් ද, දෙව ගදින් ද, දෙව රෙසෙන් ද, දෙව පහසින් ද යන දස කරුණෙකින් අන් දෙවියන් ඉක්මැ සිටී. හේ එයින් සැව මේ මිනිසක් බවට පැමිණියේ ම මේ මහපුරිස් ලකුණු ලබයි. හේ සුපිහිටී පා ඇත්තේ වෙයි, බිමැ සම ලෙස පා තබයි, සම ලෙස පා නගයි. සියලු අවයවයෙන් යුත් පත්ලෙන් සමලෙස බීම පහසි (පාගායි) හේ ඒ ලකුණින් සමන්විතවූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ වී නම්, දසකුසල් දහම් රක්තා, දහැමෙන් රජ වූ, සිවු සයුර හිම කොටැති සිවු මහදිවයිනට නායක වූ, සතුරන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත් රුවනින් සමන්වාගත වූ සක්විති රජෙක් වෙයි. සක්රුවන ඇත්රුවන අසරුවන මිණිරුවන ඉතිරි රුවන ගැහැවිරුවන සත් වතු පුත්රුවන ම යැයි ඔහුට මේ සත් රුවන් කෙනෙක් වෙත්.

පරොසහසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා විරභගරූපා පරසෙනපපමදුනා. සො ඉමං පදච්චිං සාගරපරියනං අඛිලමනිමිත්තං චක්ඛෙකං ඉදධං ජීතං ඛෙමං සිවං නිරබ්බදං අදඤ්ඤිත අසඤ්ඤන ධම්මෙන සමෙන අභිච්ඡිය අජකාචසති. රාජා සමානො කිං ලභති? අච්ඤ්ඤියො හොති කෙනචි මනුසසභුතෙන පචච්ඤ්ඤෙන පචචාමිකෙනන. රාජා සමානො ඉදං ලභති. සචෙ ඛො පන අභාරසමා අනභාරියං පබ්බජති, අරභං හොති සමමාසමුච්ඡෙදො ලොකෙ විචක්ඛවජදෙ. චුදෙධො සමානො කිං ලභති? අච්ඤ්ඤියො¹ හොති. අබ්ගතකරෙහි වා බාහි රහි වා පච්ච්ඤ්ඤෙහි පචචාමිකෙහි රාගෙන වා දෙසෙන වා මොහෙන වා සමඤ්ඤෙන වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකසම්චං. චුදෙධො සමානො ඉදං ලභති. එතමඤ්ඤං භගවා අචොච.

තඤ්ඤං වුච්චති:

සචෙච ච ධම්මෙච ච දමෙච ච සංයමෙ
 සොචෙයාසීලාලසුපොසප්පුච,
 දුනො අභිංසාය අසාහසෙ රතො
 දඤ්ඤං සමාදය සමක්ඛමාවරි²

සො තෙන කම්මෙන දිවං අපකකම්ච³
 සුඛං ච බිඛාරනියො ච අනුභි
 තතො චච්ඤා පුනරාගතො ඉධ
 සමෙහි පාදෙහි චුසී චසුකිරං.

බ්‍රාහ්මණං චෙයාසඤ්ඤනිකා සමාගතා
 සමපපතිට්ඨසස න හොති බම්භනා,
 ගිහිසස වා පබ්බජිතසස වා පුන⁴
 තං ලක්ඛණං භවති තදඤ්ඤොතකං.

අඤ්ඤියො හොති අභාරමාවසං
 පරාහිභු සතකුභී සතකුමදුනො,
 මනුසසභුතෙනිධි හොති කෙනචි
 අඤ්ඤියො තසස ඵලෙන කම්මුනො

1. අඤ්ඤියො - ච්ඡසං
 2. සමක්ඛමාවරි - ස්‍යා, කම.
 3. සමකකම්ච - ච්ඡසං
 4. බත - ස්‍යා.

ඉර වූ, වීර ඇඟ රුවැනි, සතුරු සෙන් මඩිනුයෙහි බුහුච්චි, අසිරාදහස් පුත් කෙනෙක් ඔහුට වෙත්. හේ සයුර හිමි කොටැනි, සතුරන් නමැනි හුල් නැති, උවදුරට කරුණු නැති, සතුරන් නමැනි කටු නැති (නොහොත් සොරුන් සතුරන් නැති), සමාඥ වූ සැපතින් පිරුණු, බිය රහිත, උවදුරු නැති, සොර සතුරු කැලැල් නැති මේ පොළොව දඩුයෙන් අවියෙන් තොර වැ දහැමෙන් අත්පත් කොට ගෙන, නායක වැ වෙසෙයි. හෙ තෙමෙ රජ වන්නේ කුමක් නම් ලබා ද? හේ මිනිස් වූ කිසිදු සතුරු පසම්තුරක්හු විසින් නො මැඩැ ලියැ හැක්කේ වෙයි. රජ වනුයේ හේ මේ අනුසස් ලබයි. ඉදින් හෙ තෙමෙ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වන්නේ නම්, රහත් වූ ලොවැ සිදු පෙරළා හළ කෙලෙස් සෙවෙණි ඇති සම්මා සම්බුදු වරයෙක් වෙයි. හේ බුදු වූයේ ම කුමක් නම් ලබා ද? ඇතුළතැ හෝ බැහැරතැ සිටි සතුරන් විසින්, පසම්තුරන් විසින් රාගයෙන් හෝ දෝෂයෙන් හෝ මෝහයෙන් හෝ මහණක්හු විසින් හෝ බමුණක්හු විසින් හෝ දෙවියක්හු විසින් හෝ මරක්හු විසින් හෝ බඹක්හු විසින් හෝ ලොවැ කිසිදු එකක්හු විසින් මැඩැලියැ නොහැක්කේ වෙයි. බුදු වූයේ ම මේ අනුසස් ලබයි.

හගවත්හු මෙ කරුණ වදළහ. එහි මේ අර්ථය ම භාරාබන්ධනයෙන් කියනු ලැබේ.¹

“හෙ තෙම සබවස්හි ද දස අකුසල්දහමහි ද ඉදුරන් දමනුයෙහි ද සිල් හැවුරුමෙහි ද තුන්දෙරින් පිවිතුරු බවහි ද සිල් රැක්මෙහි ද පෙහෙවස් චුසුමහි ද දීමෙහි ද මෙරමා නොපෙළීමෙහි ද රොදු නොවූ ක්‍රියාහි ද ඇලුණේ එය තරයේ සමාදන් ව ගෙන, නිමාවට ම පිරි ය.

හේ ඒ කුසල් කමින් දෙවලෝ පැමිණියේ ය. සැප ද කෙළිසුව ද පස්කම් ද හේ වැළැදුයේ ය. එයින් සැව නැවැත මෙහි ආයේ, සම දෙපත්ලෙන් පොළොව පැහැසි

රජගෙට සපැමිණි ගත ලකුණු කියන බමුණෝ “සම ලෙස බිමැ පිහිටුනා පතුල් ඇතියහු හේ සිටි තැනින් සැලීමෙක් නොවෙයි”ද, “ඒ සුපිහිටි පා ලකුණ ගිහියකු හෝ පැවිද්දකු හෝ පිළිබද වූ ඒ අරුත පවසනුයේ වෙ යැ”යි ද පැවැසූහ.

හේ ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්, සතුරන් විසින් නො මැඩැලියැ හැකි, අනුන් මැඩැ පවත්වනුයෙහි සමත්, සතුරන් මඩනා සක්විත්තෙක් වෙයි. ඒ කම්හුගේ එලයෙන් මිනිස් වූ කිසිවකු විසින් සෙලැවියැ නො හැක්කේ වෙයි.

1. මේ භාරාබන්ධන අතදතෙරුන් හේ යැ අවුවා ඇදුයේ කීහ.

සචෙ ව පබ්බජ්ජප්පෙති තාදිසො
නෙක්ඛම්මජ්ජුභිරතො විවක්ඛණො,
අග්ගො න සො ගච්ඡති ජාතු ඛම්භතං
නරුක්ඛතො එසභි තස්ස ධම්මතා'ති.

පාදතලෙසු වක්ඛලක්ඛණං (2)

4. යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො ඛහුජනස්ස සුඛාවහො අහොසී,
උබ්බෙගං උත්තාසං භයං අපනුදිතා ධම්මිකං ව රක්ඛාවරණගුහතීං
සංවිධාතා සපරිවාරං ව දුතං අදුසී, සො තස්ස කම්මස්ස කතන්තා
උපචිතන්තා උසසන්තන්තා විපුලන්තා කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති -පෙ- සො තතො වුතො ඉක්ඛන්තො ආගතො
සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලහති, හෙට්ඨා පාදතලෙසු වක්ඛානී
ජාතානී හොන්තී සහස්සාරානී සනෙමිකානී සනාහිකානී සබ්බාකාර-
පරිපුරානී සුචිහත්තන්තරානී. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සචෙ
අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති වක්ඛවතති -පෙ- රාජා සමානො කීං
ලහති? මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොන්තී පරිවාරා බ්‍රාහ්මණ-
ගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමන්තා. අනීකට්ඨා දෙවාරිකා
අම්චම්භා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං
ලහති.

සචෙ අභාරස්මා අනභාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සමමා-
සම්බුද්ධො ලොකෙ විචිත්තවජ්ජෙද. බුද්ධො සමානො කීං ලහති?
මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොන්තී පරිවාරා භික්ඛු භික්ඛුනියො
උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලහති. එතමස්සං භගවා ආවොච තසෙතං වුවවති:

පුරෙ පුරස්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
මනුසසභුතො ඛහුතං සුඛාවහො,
උබ්බෙගඋත්තාසභයාපනුදන්තො
ගුහතිසු රක්ඛාවරණෙසු උසුග්ගො.

සො තෙන කම්මෙන දිවං සමක්ඛමී
සුඛස්ඤ්ඤා විධිධා රතියො ව අනිභී,
තතො වච්ඡා පුනරාගතො ඉධ
වක්ඛානී පාදෙසු දුචෙසු වීජුතී
සමන්තනෙමීති සහස්සරානී ව.

එ බඳුනු ඒ නුවණැත්තේ මහණදහමිහි ඇලුණේ ඉදින් පැවිදි වන්නේ නම්, ලොවට අගපත් වූයේ, හැම සත්තට උතුම් වූයේ, කිසි කලෙකත් මෙරමා ගෙන් සැලෙන බවට නොපැමිණෙයි. මේ ඒ මහාපුරිස්සු පිළිබඳ ධර්මය යි.

පාදාලයන්හි වක්‍රලක්ෂණ (2)

4. මහණෙනි, තරාගත තෙම පෙර දැති පෙර බෙවෙහි, පෙර වූසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම උද්වෙග (සොර ආදීන්ගෙන් වන) බිය ද, උත්‍රාස (යක් ආදීන්ගෙන් වන උවදුරු) බිය ද දුර්ලභයේ දැහැමි රකවරණ සලසනුයේ බොහෝ දෙනාගේ සුව පහසුව පිණිස වූයේ ය, පිරිවර සහිත ව දන් දුන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, හෙතෙම ඒ කම් කළ බැවින්, පුනඳුනා කළ බැවින්, ඒ කම්යාගේ උත්සන්න බැවින් අප්‍රමාණ බැවින් කාචුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොව උපදී...හේ එයින් සැව, මෙ මිනිස් බවට ආයේ ම, මේ මහපුරිස් ලකුණ ලබයි. ඔහුගේ යැවි පතුල්හි දහසක් දැවි ඇති, නිම් වළලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිසුන්, මොනොවට බෙදුණු අතර ඇති, සක්ලකුණු පහළ වූවෝ වෙත්. ඒ ලකුණෙන් සමන්විත හෙ තෙමෙ ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි. රජ වූයේ ම කුමක් ලබා ද? මහ පිරිවර ඇත්තේ වෙයි. ඔහුගේ ඒ පිරිවර බමුණන් හා ගැහැවියෝ ය, නිගමවැස්සන් හා දනවු වැස්සෝය, ගණක-යන් (රජුගේ අයවැය ගණින්නන්) හා මහ ඇමැත්තෝ ය, සෙනඟ රක්තා ඇමැත්තෝ ය, දෙරටු පල්ලෝ ය, පිරිස ද (පරපුරෙන් ම රජ පිරිසැ වූ) ඇමැතියෝ ය, රජ දරුවෝ ය, ගම් මුදලියෝ ය, රජකුමරහු ය යන මහත් පිරිවර ඔහුට වෙයි. රජ වන්නේ හේ මෙකී දැ ලබයි.

ඉදින් ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි වන්නේ නම්, ලොවැ පෙරළැ කෙලෙස් සෙවෙණි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? මහපිරිවර ඇත්තේ වෙයි. මහණහුය, මෙහෙණියෝ ය, උවසු-වෝ ය, උවැසියෝ ය, දෙවහු ය, මිනිස්සු ය, අසුරයෝ ය, නාගයෝ ය, ගදෙවුහු යැ යි මහ පිරිවර ඔහුට වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළුසේක. එහි ගාරා බන්ධන වශයෙන් මෙය කියනු ලැබේ:

“පෙර බොහෝ පුඵ කාලයෙහි පළමු ජාතීන්හි දී මිනිස් වූයේ, බොහෝ දෙනාට සුව එළැවි ය. උදෙසා උත්‍රාස නිසා උපදානා බිය දුරු කරන්නේ විය. ගොපනයෙහි ද රක්ෂාවරණයෙහි ද උත්සුක විය.

හේ ඒ කම්යෙන් දෙවිලෝ ගියේ ය. දෙවිලෝ සුව ද දිවා ක්‍රීඩා භා පංචකාම රතීන් ද වින්දේ ය, එයින් සැව, නැවැත මෙහි ආයේ, භාත්පස නිම්වළලු ඇති, දහසක් දැවි ආදිය ඇති සක් ලකුණු දෙපත්-ලෙහි ලබයි.

බ්‍යාකංසු වෙයාඤ්ජනිකා සමාගතා,
දීඝවා කුමාරං සතපුඤ්ඤලකඛණං
පරිවාරවා හෙසකති සතකුමදුනො
තථා හි වකකානි සමනකනෙමීනි.

සචෙ න පබ්බජ්ජමුපෙති තාදීඝො,
වනෙතති වකකං පඨවිං පසාසති
තසසානුයුජ්ඣා'ධ' භවනති බකතියා
මහායසං සමපරිවාරයනති නං.

සචෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදීඝො,
නෙකඛමමජ්ජුභිරතො විවකඛණො
දෙවා මනුසසා සුරයකඛ²රකඛසා
ගජ්ඣබ්බනාගා විහගා වකුප්පද
අනුකාරං දෙවමනුසසපුජ්ඣං
මහායසං සමපරිවාරයනති නනති.

ආයතපණ්ණිතාදීනි තීනි ලකඛණානි (3-5)

5. යමි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො පාණාතිපාතං පහාය පාණති-
පාතා පටිච්චතො අහොසි, නිහිතදණ්ණො නිහිතසද්ධො ලජ්ජි දයාපනෙතා
සබ්බපාණභුතභිතානුකමි විහාසි, සො තසස කමමසස කතතතා
උපචිතතතා උසසනතතතා විපුලතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤා
ආගතො සමානො ඉමානි තිණි මහාපුරිසලකඛණානි පටිලභති,
ආයතපණ්ණි ව හොති දීඝඛුලි ව බ්‍රහ්මච්ඡුගනෙතා ව. සො තෙහි ලකඛණෙහි
සමනතාගතො, සචෙ අගාරං අජ්ඣාචසති, රාජා හොති වකකවතති
-පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? දීඝායුකො හොති විරට්ඨිතිකො,
දීඝමායුම්පාලෙති. න සකකා හොති අනතරා ජීවිතා වොරොපෙතුං
කෙතචි මනුසසභුතෙත පච්චස්සිකෙත පච්චාමිකෙත. රාජා සමානො
ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? දීඝායුකො හොති
විරට්ඨිතිකො, දීඝමායුම්පාලෙති, න සකකා හොති අනතරා ජීවිතා
වොරොපෙතුං පච්චස්සිකෙහි පච්චාමිකෙහි සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා
දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මනා වා කෙතචි වා ලොකසමිං. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලභති. එතමඤ්ඤං භගවා ආවොච. තඤ්ඤං වුච්චති:

1. තසසානු යඤ්ඤාච - මජ්ඣං
2. සතත (කම)

(රජගෙට රැස්වූ නිමිත්තපාදක බමුණෝ සිය පින් ලකුණු ඇති, කුමරහු දැක, මෙ තෙම මහත් පිරිවර ඇති, සතුරන් මඬින සක්විති රජෙක් වන්නේ ය. එසේ හෙයින් ම එයට පෙර නිමිති විසින් පතුල්හි භාත්පස නිමවලලු ඇති සක්ලකුණු ඇත.

ඉදින් එබඳු තැනැත්තේ පැවිද්දට නො පැමිණේ නම්, අණසක පවත්වයි, පෘථිවියට අනුශාසන කෙරේ. ඔහුට මෙහි ක්ෂත්‍රියයෝ අනු-සුක්ත වෙත්. මහත් යශස් ඇත්තාහු ඔහු භාත්පස පිරිවරත්.

ඉදින් නෛෂ්ඨකාමාච්ඡදයෙහි ඇලුණු එබඳු ඒ නුවණැත්තේ පැවිදි බවට පැමිණෙන්නේ නම්, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද යක්ෂයෝ ද රකුසෝ ද, ගන්ධවියෝ ද, නාගයෝ ද, පක්ෂිහු ද, සිවුපාවෝ ද අනුත්තර වූ දෙවි-මිනිසුන් විසින් පුදනලද මහත් යශස් ඇති ඔහු පිරිවරත්.

ආයතපණ්ඩිතාදි තුන් ලකුණු (3,4,5)

5. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පළමු ජාතීන්හි, පෙර සසරෙහි, පෙර වුසු තන්හි පෙර මිනිස් වූයේ ම ප්‍රාණඝාතය හැර, ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළැක්කේ වී ය, බහා තබන ලද දඩු ඇත්තේ, බහා තබන ලද ශෂ්‍ර ඇත්තේ, පණ්ඩායෙහි ලජ්ජා ඇත්තේ, සන්ධ්‍යන් කෙරෙහි දයායෙන් යුක්ත වූයේ, සියලු සතුන් කෙරෙහි හිතානුකම්පා ඇති වැ විසිය යන යමෙක් ඇද්ද, හෙ තෙමේ ඒ කම්ප කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, උත්සන්න බැවින්, අප්‍රමාණ බැවින්, කායුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. හේ එයින් සැව, මේ මිනිස්බවට පැමිණියේ ම, මේ මහ පුරිස් ලකුණු තුන ලබයි. හේ දික් විලුම් ඇත්තේ වෙයි, දිගුහිලි ඇත්තේ ද වෙයි, බඹහට බඳු සෘජු ශරීරය ඇත්තේ වෙයි. ඒ ලක්ෂණ-යන්ගෙන් සමන්විත වූ හෙ තෙමේ ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්,..... සක්විති රජෙක් වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබා ද? හේ බොහෝ කල් ජීවත් වනුයේ දීර්ඝායුෂ්ක වෙයි. දීර්ඝ ආයුෂයක් රක්ෂා කෙරෙයි. මනුෂ්‍ය වූ කිසි සතුරකු විසින් පසම්බුරකු විසින් අතර දිවියෙන් තොර කරන්නට නො හැකි වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි... බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? බොහෝ කල් ජීවත් වනුයේ දීර්ඝායුෂ්ක වෙයි, දීර්ඝ ආයුෂ පාලනය කෙරෙයි. කිසි සතුරු පසම්බුරු මහණකු විසින් හෝ බමුණකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවකුදු විසින් අතර දිවියෙන් තොර කරන්නට නො හැකි වෙයි. බුදු වන්නේ මෙය ලබයි.”

මරණවධ¹භයකතනො විදිඤා
පටිවිරතො පරමාරණායභොසි²
තෙන සුවරිතෙන සඤ්ඤමගමා³
සුක්ඛඵලවිපාකමනුභොසි.

වවිස පුනරිධාගතො සමානො
පටිලහති ඉධ තිණි ලක්ඛණානි,
භවති විපුලදීඝපාසණ්ඨිකො
බුභමා'ව සුඤ්ඤ සුභො සුජාතගග්ගො.

සුභුජො සුඤ්ඤ සුසණ්ඨිකො සුජාතො
මුදුකඵණඛතුලියසස භොනති දීඝා,
තිභි පුරිසවරඤ්ඤලක්ඛණෙහි
විරයපනාය⁴කුමාරමාදීසනති.

භවති යදි ගිභී විරං යපෙනි
විරතරං පබ්බජති යදි තතො හි
යාපයති වසිදධි භාවනාය
ඉති දීඝායුක්ඛතාය තනාහිමිකතනති.

සතකුසසදකාලක්ඛණං (6)

6. යමපි භික්ඛවෙ තපාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො දතා අභොසි පණ්ඨිතානං රසිතානං
බාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං, සො
තස කම්මසස කතන්තා -පෙ- තතො වුතො ඉක්ඛානං ආගතො සමානො
ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලහති, සතකුසසදෙ භොති. සතකුසස උසසද
භොනති: උභොසු භජෙසු උසසද භොනති, උභොසු පාදෙසු උසසද
භොනති, උභොසු අංසකුටෙසු උසසද භොනති, බකෙ උසසද භොනති
සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා
භොති වක්ඛවතති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? ලාභී භොති
පණ්ඨිතානං රසිතානං බාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං
පානානං. රාජා සමානො ඉදං ලහති. බුද්ධො සමානො කිං ලහති?
ලාභී භොති පණ්ඨිතානං රසිතානං බාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං
ලෙහනීයානං පානානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමසං භගවා
අවොච. තඤ්ඤං වුච්චති:

1. මරණ (මජ්ඣං)
2. මාරණාය භොති (මජ්ඣං)
3. තෙන සො සුවරිතෙන සඤ්ඤමගමාසි (සා)
4. විරයාපනාස (සා)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි මෙය භාරායෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

'තමහට මරණ වධයෙන් උපන් බිය දැන, මෙරමා නැයිමෙන් වැළැක්කේ විය. ඒ කුසලකම්යෙන් ස්වර්ගයට පැමිණියේ ය. කුසල කම්යාගේ ඵලවිපාකය අනුභව කෙළේ ය.

දෙවලොවින් සැව, නැවැත මෙහි ආයේ ම, ලක්ෂණ තුනක් ලබයි. මහත් වූ දික් විලුම් ඇත්තේ වෙයි. බබ්බු මෙන් මොනොවට සෘජු වූයේ යොහන වෙයි, මොනොවට උපන් භාත්‍ර ඇත්තේ වෙයි.

යහපත් බාහු ඇත්තේ, තරුණ වූයේ, මනා සටහන් ඇත්තේ, මොනොවට උපන්නේ වෙයි, ඔහුගේ මොළොක් තරුණ ඇඟිල්ලෝ දික් වෙත්. මෙකී ශ්‍රේෂ්ඨ වූ තුන් මහ පුරිස් ලකුණින් කුමරහු බොහෝ කල් ජීවත් වනු පිණිස (සමතක්ඛු කොට) නිමිත්තපාඨකයෝ දක්වත්.

ඉදින් ගිහි වන්නේ නම්, බොහෝ කල් ජීවත් වේ. ඉදින් පැවිදි වන්නේ නම්, වර්තනාප්‍රාප්ත වූයේ, සෘද්ධි භාවනායෙන් යුක්ත වූයේ, එයට වඩා බෝකල් ජීවත් වෙයි. මෙසේ දීර්ඝායුෂ්ක බවට ඒ ලකුණැ යි කීහ.

සජ්ජෝත්සද ලක්ෂණ (6)

6. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පෙර දැහි, පෙර සසරෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම ප්‍රණීත වූ රසවත් වූ කැ යුතු දැ ද, බුදියැ යුතු දැ ද, රස වින්ද යුතු දැ ද. ලෙවියැ යුතු දැ ද, අෂ්ට පාතයන් ද දෙන්නේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කම්ය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, ඒ කම්යා ගේ උත්සන්න බැවින්, මහත් බැවින්, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙයි.... හේ එයින් සැව මේ මිනිස් බවට පැමිණියේ ම මෙ මහ පුරිස්ලකුණ ලබයි: සත් තැනෙක උත්සන්න වෙයි: සත් තැනෙක්හි පිරිපුන් මස් ඇති වෙයි: දෙ පිටු අත්ලෙහි පිරිපුන් මස් ඇති වෙයි. දෙ පිටු පතුල්හි පිරිපුන් මස් ඇති වෙයි, දෙ උරහිස්හි පිරිපුන් මස් ඇති වෙයි, කරෙහි පිරිපුන් මස් ඇති වෙයි. හෙ තෙමේ ඒ³ සජ්ජ උත්සද ලක්ෂණයෙන් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වෙසේ නම්,... සක්චිති රජ වෙයි. රජ වන්නේ මෙය ලබයි. ප්‍රණීත වූ රසවත් වූ බාද්‍ය භොජ්‍ය ලෙභ්‍ය පෙයයන් ලබන සුලු වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? ප්‍රණීත වූ රසවත් වූ බාද්‍ය භොජ්‍ය ලෙභ්‍ය පෙයයන් ලබන සුලු වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි භාරාබන්ධනයෙන් මෙය කියනු ලැබෙයි:

ඛජ්ජභොජනං අථ ලෙය්‍යසාධියං
උත්තමඤ්ඤරසද්‍යයකො අහු.
තෙන සො සුචරිතේන කම්මුනා
නාඤ්ඤෙන විරමහිපසමොදති.

සත්තචුසසදො ඉධාධිගච්ඡති
හස්පාදමුදුතලඤ්ඤා විඤ්ඤති,
ආහු බ්‍යඤ්ඤනනිමිත්තකොච්ඤ
ඛජ්ජ භොජජ රසලාභිතාය නං.

තං ගිහිසසපි තදස්ථජොතකං
පබ්බජමපි ච තදධිගච්ඡති,
ඛජ්ජභොජනසස ලාභිරුත්තමං
ආහු සබ්බගිහිබ්බකිනච්ඡදන්ති.

කරවරණමුදුතාජාලකාලක්ඛණානි (7-8)

7. යමපි හික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො චතුභි සබ්බගච්ඡුභි ජනං
සබ්බාහකො අහොසි දනෙන පෙය්‍යවජ්ජනා අස්චරියාය සමානත්තාය,
සො තසස කම්මසස කතන්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉස්භතං
ආගතො සමානො ඉමානී ජො මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, මුදුතඵණ-
හස්පාදො ච හොති ජාලහස්පාදො ච. සො තෙහි ලක්ඛණෙහි
සමන්තාගතො, සචෙ අභාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්ඛවතති
-පෙ- රාජා සමානො කීං ලභති? සුසබ්බගිතපරිජනො හොති,
සුසබ්බගිතාසස හොන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නොගමජානපද ගණකා
මහාමත්තා අනීකයා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා
කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. බුද්ධො සමානො කීං ලභති?
සුසබ්බගිතපරිජනො හොති, සුසබ්බගිතා'සස හොන්ති හික්ඛු හික්ඛුණියො
උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගක්ඛබ්බා. බුද්ධො
සමානො ඉදං ලභති. ඵත්තමස්ථං භගවා අවොච. තස්සෙතං චුච්චති:

දනමපි චස්චරියකඤ්ඤා¹
පියචදනංච සමානජ්ඤතංච²
කරිය චරිය සුසබ්බගං බහුතං³
අනචමතෙන ගුණෙන යාති සඤ්ඤං.

1. පියචාවෙන (යායා කම්ම)
2. දනමපි ච අස්චරියකමපි ච (PTS)
3. පියචාදිතං ච සමානාත්තකං ච (මජ්ඣං)
4. බහුතං (මජ්ඣං)

'ලොකොත්තම තෙමේ බාදා භොජා ලෙභා සාදා යන අග්‍ර රස දෙන්තේ විය. හේ ඒ කුශල කම්යෙන් බොහෝ කල් නසුන්‍යනෙහි වෙසෙසින් ප්‍රමුදිත වෙයි.

මෙහි උත්සන්න වූ සත් තැනක් ලබයි. මාදු වූ අතුල් පතුල් ද ලබයි. බාදා භොජා රස ලබන බවට එය ලකුණෙකැ'යි ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රඥයෝ කීහ.

ඒ ලක්ෂණය ගිහියාටත් ඒ අරිය ප්‍රකාශ කරන්නේ වෙයි. පැවිදි වන්නේ ද එය ලබයි. එය උතුම් බාදා භොජා රස ලබන සුදු, සියලු ගිහිබැඳුම් සිදිනා කෙනකු පවසයි.

කරවරණමාදුතාපාලතාලක්ෂණ (7 - 8)

7. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පළමු දැහි පළමු අත්බවිහි, පළමු වාසස්ථානයන්හි පෙර මිනිස්වූයේ ම, දනයෙන් ප්‍රිය වචනයෙන් අරි- වයභියෙන් සමානාත්මතායෙන් යන සතර සංග්‍රහ වස්තූන් ගෙන් ජනයාට සංග්‍රහ කරන්නේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කම්ය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, ඒ කර්මයාගේ උත්සන්න බැවින්, මහත් බැවින්, කාචුන් මරණින් මතු, මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. හේ එයින් සැව, මෙ මිනිස්බවට ආයේ ම මේ මහපුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි: හේ මොළොක් තරුණ අතුල් පතුල් ඇත්තේ ද දළ කවුළුවකට බඳු අත් පා ඇත්තේ ද වෙයි. හේ ඒ ලකුණුවලින් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙයි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි. රජවන්නේ කුමක් ලබයි ද? (සිටු සඟරා වකින්) මොනොවට සංග්‍රහ කරන ලද පිරිවර ජනයා ඇත්තේ වෙයි. ඔහු විසින් බමුණු ගැහැවි ජනයෝ ද, නිගම් වැසි දනවු වැසි ජනයෝ ද, අයවැය ගණන් කරන්නෝ ද, මහා මාත්‍රයෝ ද, සෙනාධිගරක්කා හස්තාචාර්යාදීහු ද ඇමැතියෝ ද පරම්පරාගත වැ රජ පිරිසෙහි වූවෝ ද, රජහු ද, රජුන්ගෙන් ලත් භොග සම්පත් ඇත්තෝ ද, රජකුමරුවෝ ද යන මොහු හැම ඔහු විසින් මොනොවට සංග්‍රහ කරන ලද්දහු වෙත්. රජ වන්නේ මෙය ලබයි. බුදු වන්නේ කුමක් ලබා ද? යත්: මොනොවට සංග්‍රහ කරන ලද පරිවාර ජනයා ඇත්තේ වෙයි. ඔහු විසින් මහණහු ද මෙහෙණේ ද උවසුවෝ ද උවැසියෝ ද දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද මෙ නොවට සංග්‍රහ කරන ලද්දහු වෙත්. බුදු වන්නේ මෙය ලබයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදළ සේක. එහි එය මෙසේ ගාථායෙන් කියනු ලැබේ:

'හෙ තෙම දනය ද අරිවයභාව ද ප්‍රියවාදිතාව ද සමානාත්මතාව ද කොට බොහෝ දෙනාට මැනැවින් සංග්‍රහ කොට, අනිඤ්ඤ (ප්‍රශස්ත) ගුණ හෙයින් සවර්ගයට යෙයි.

වච්ඡ පුනරිධාගතො සමානො
කරවරණමුද්දතලඤ්ඤා ජාලිනො ව,
අතීරුවීරසුචග්ගදසකතොයාං
පටිලහති දහරො සුසු කුමාරො.

භවති පරිජනසසවො විධෙයො
මහිමිම මාවසනෙ¹ සුසඛිතො,
පියවදු භිතසුඛතං ජිහිංසමානො²
අභිරුවිතානි ගුණානි ආවරතො.³

යදි ව ජහති සබ්බකාමහොගං
කථයති ධම්මකථං ජිනො ජනසස,
වචනපටිකරසසභිපසසනනා
සුඤ්ඤා ධම්මානුධම්මමාවරතනී⁴ති

උසසඛිඤ්ඤාදඋදධග්ගලොමනාලක්ඛණානි (9-10)

8. යමපි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො බහුතො ජනසස අත්ථිපසංභිතං
ධම්මපසංභිතං වාවමනාසිතා අහොසි, බහුජනං නිදංසෙසී, පාණීනං
භිතසුඛාවහො ධම්මයාගී, සො තසස කමෙසස කතතො උපවිතතො
-පෙ- සො තතො වුතො ඉත්තං ආගතො සමානො ඉමානි දො
මහාපුරිස ලක්ඛණානි පටිලහති, උසසඛිඤ්ඤා ව හොති උඤ්ඤාලොමො ව.
සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමතොගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා
හොති වකකවතී -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? අහොති ව හොති
සෙට්ඨො ව පාමොකෙඛා ව උතතමො ව පවරො ව කාමහොගීනං. රාජා
සමානො ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? අහොති ව
හොති සෙට්ඨො ව පාමොකෙඛා ව උතතමො ව පවරො ව සබ්බසකතො.
බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමත්තං භගවා අවොච. තසෙත්තං
වුච්චති:

අත්ථධම්මසංභිතං⁵ පුරෙ ගිරං
එරයං බහුජනං නිදංසෙසී,
පාණීනං භිතසුඛාවහො අහු
ධම්මයාගමයජී⁶ අමච්ඡරී.

1. මහිමං ආවයතෙ (සීචු. මජ්ඣ.)
2. ජිහිංසමානො (මජ්ඣ.)
3. ආවරති (සීචු. මජ්ඣ.)
4. සුඤ්ඤා ධම්මානුධම්ම මාවරතනී (මජ්ඣ.)
5. අත්ථධම්මසංභිතං (කම. PTS)
6. ධම්මයාගං අසසජී (කම)

එයින් සැව නැවත මෙහි ආයේ ම ළදරු වූයේ, ඉතා සිවුමැලි වූයේ, ඉතා පැහැපත්, ඉතා මනෝඥ, දකුම් කටයුතු, මොළොක් වූ අතුල් පතුල් ද ජාලලක්ෂණ ද ලබයි.

පිරිවර ජන තෙමේ කීකරු වේ. කටයුත්තෙහි මෙහෙයැවියැ හැකි වේ. මොනොවට සංග්‍රහ කරන ලද්දේ මේ පොළොවෙහි වෙසෙයි. පිය බස් කියනතේ, හිත සුව සොයනුයේ, වෙසෙසින් සිත්කලු වූ ගුණයන් වඩන්නේ වෙයි.

ඉදින් සියලු පස්කම් සුව හරනේ නම්, පව දිනුයේ (බුදු වූයේ) දහම් දෙසයි. උන්වහන්සේ ගේ දේශනාව අසා ඉතා පහන්වූවාහු, වචනය පිළිපදනාහු ධර්ම තුධර්ම ප්‍රතිපත්ති පුරත්.

උත්තංඛපාද උර්ධවාග්‍රලොමනාලක්ෂණ (9,10)

8. මහණෙනි, “තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු හවයෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම බොහෝ දෙනාට දෙලෝවැඩ ඇසුරු කළ, දශ කුශලකම්පථ ඇසුරු කළ වචන කියන්නේ විය. බොහෝ දෙනාට දෙලෝ වැඩ දැක්වී ය. සත්තට හිතසුව එළවනුයේ, ධර්මදනය කරන්නේ විය” යන යමෙක් ඇද්ද, ඒ කම්ය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, ඒ කම්යාගේ උත්සන්න බැවින්, මහත් බැවින්, කාචුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට යෙයි... හේ එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආයේ ම මේ මහ පුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි. මත්තෙහි වූ ගොජ ඇට ඇති පා ඇත්තේ ද, උඩුකුරු වූ අක් ඇති ලොම ඇත්තේ ද වෙයි. හේ ලකුණුවලින් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි... රජ වනුයේ කුමක් ලබා ද? සියලු සත්තට අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වෙයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? සියලු සත්තට ද අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.” භාගාවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය වදළ සේක. එහි මෙය භාරායෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

“පෙර අඵ හා ධර්ම හා නිශ්චිත වූ වචන කියනුයේ, බොහෝ දෙනාට දෙලෝ වැඩ දැක්වීය. ප්‍රාණිනට හිත සුව එළවන්නේ විය, නො මසුරු වැ ධර්මයාගය කෙළේ ය.

තෙන සො සුවරිතෙන කම්මුතා
සුගතිං වජනි තස්ස ලොදති
ලක්ඛණානි ච දුවෙ ඉධාගතො
උත්තමපච්චිකාය¹ විදුති.

උත්තමුත්තනිකලොමවාසසො
පාදගණධීරහු සාධු සණධීතා,
මංසලොහිතා විතා තවොස්ථා
උපරිවරණා ච සොහනා² අහු.

ගෙහමාවසති වෙ තථාවිධො
අඤ්ඤං වජනි කාමභොගිනං,
තෙන උත්තරිතරො න විජ්ජති
ජම්බුදිපමභිභුයා ඉරියති.

පබ්බජ්ජෙ ච අනොමනිකකමො
අඤ්ඤං වජනි සබ්බපාණිනං,
තෙන උත්තරිතරො න විජ්ජති
සබ්බලොකමභිභුයා විහරති³ ති.

එණිජඛසලක්ඛණං (11)

9. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං හවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො සකකථං වාවෙනා අහොසි
සිප්පං වා විජ්ජං වා වරණං වා කම්මං වා, 'කිනති මෙ බිප්පං විජුනෙය්‍යං,
කිනති' මෙ බිප්පං පටිපජ්ජෙය්‍යං න වීරං කිලිසෙසය්‍යනති. සො තස්ස
කම්මසස කතඤ්ඤා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සං ආගතො සමානො
ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලහති, එණිජඛෙසා හොති. සො තෙන
ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො, සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති
වකකථනති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? යාති තානි රාජාරහානි
රාජඛනානි රාජුපභොගානි රාජානුච්චිකානි, තානි බිප්පං පටිලහති
රාජා සමානො ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? යාති
තානි සමණාරහානි සමණඛනානි සමණුපභොගානි සමණානුච්චිකානි,
තානි බිප්පං පටිලහති. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමස්ස හගවා
අවොච. තජෙතං වුච්චති:

සිප්පෙසු විජුතවරණෙසු කම්මසු³
කථං විජුනෙය්‍යං⁴ ලහුනති ඉච්ඡති.
යදුපසාතාය න හොති කසචි
වාචෙති බිප්පං න වීරං කිලිසෙති.

1. උත්තම සුචිකාය (ඤා. උත්තම පමුක්ඛිකාය (කම) උත්තමපච්චිකාය සුමානි (සිච්ච)
2. උපරිජානු සොඛනා (ඤා). පපරි ව සන සොහනා (ආස)
3. කමෙමසු-(මජ්ඣං)
4. විජුනෙය්‍යං-(මජ්ඣං)

හෙ තෙමේ ඒ කුශලකම් බලයෙන් ස්වර්ගයට යෙයි, එහි සතුටු වෙයි මෙහි ආයේ උතුම් සැප ඇති වන බවට නිමිති වූ උකුණු දෙකක් ලබයි.

හේ තෙමේ උඩට නැමුණු ලොම් ඇත්තේ වෙයි. පාගැට (ගොප් ඇට) මොනොවට පිහිටියේ වෙයි. ඔහුගේ කෙණ්ඩා ද මසින් ලෙසින් පිරුණාහු, සිවියෙන් වැසුණාහු ශොභන වෙත්.

ඉදින් එබඳු පුද්ගල තෙමේ ගෙහි වසන්නේ නම්, කාම අතුරෙහි අග්‍ර බවට යෙයි. ඔහුට වඩා උතුම් වූවක් ඇති නො වෙයි. දඹදිව (මහපොළොව) අභිභවා වෙසෙයි.

අලාමක විහරණ ඇති හෙ තෙමේ පැවිදි වන්නේ ද සියලු සත්තට අක් බවට යෙයි. ඔහුට වැඩිතරම් කිසිවෙක් නොමැති වෙයි. හේ මුළු ලොව අබිබවා වෙසෙයි.

ඒණිපඩිසා ලක්ෂණය (11)

9. මහණෙනි, “තථාගත තෙම පෙර භවයෙහි පළමු වූසු තන්හි පෙර මිනිස් වූයේ ම, කෙසේ නම් මොහු ශිල්ප ද විද්‍යා ද වරණ ධර්ම (ශීලය) ද කම්ප්වකතාව ද වහා දනගන්නාහු ද, කෙසේ නම් මොහු වහා ඒ දැ පිළිපදනාහු ද, බොහෝ කල් නො වෙහෙසෙන්නාහු ද යි ඒ ශිල්පාදිය සකසා කියවන්නේ විය” යන යමෙක් ඇද්ද හේ ඒ කම්ප කළ බැවින් කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට යෙයි... එයින් සැව මේ මිනිසත්බවට ආයේ ම මේ මහ පුරිස් ලකුණ ලබයි. ඕලු මුවන්ගේ බඳු කෙණ්ඩා ඇත්තේ වෙයි. එ ලකුණින් යුත් හෙ තෙම ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි... රජ වන්නේ කුමක් ලබා ද? රජත්භට සුසුසු වූ ඇත් අස් ආදී යාන ද, රජුනට අවයව වූ සේනා ද, රජුනට උපහොග වූ යම් දැ ඇද්ද, රජුනට නිසි වූ තවත් යම් දැ ඇද්ද, ඒ සියල්ල වහා ලබයි... බුදු වනුයේ කුමක් ලබන්නේ ද? ශ්‍රමණයනට සුසුසු වූ ශ්‍රමණාවයව වූ ශ්‍රමණයන් ගේ උපහොග පරිහොග වූ ශ්‍රමණයනට නිසි වූ යම් දැ ඇද්ද, ඒවා වහා ලබයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළ සේක. එහි මෙය භාථා බන්ධනයෙන් කියනු ලැබේ:

“ශිල්පයන්හි ද විද්‍යා හා වරණයන්හි ද කම්ප්වකතායෙහි ද කෙසේ වහා දන ගන්නේ ද යි හේ කැමැති වෙයි. යමෙක් කිසිවකුගේත් විනාශය පිණිස නොවේ ද, යමක් උගන්නට බොහෝ කල් නො වෙහෙසෙන්නේ ද, එපරිද්දෙන් ඒ දැ වහා උගනවයි.

තං කමමං කන්ධා කුසලං සුබ්බද්‍රයං¹
ඡඛ්‍යා මනුඤ්ඤ ලහතෙ සුසණ්ඨිතා,
වච්චා සුජාතා අනුපුබ්බවුඤ්ඤාතා
උඤ්ඤාලොමා සුබ්බමඤ්ඤාවොඤ්ඤා.

එණෙයාඡඛ්‍යා² ති තමාහු පුග්ගලං
සමපතතියා ඛිපපමිද්දහු ලක්ඛණං,
ගෙභානුලොම නි යද්භිකඛිති
අපබ්බඡං ඛිපපමිධාධිගච්ඡති.

සචෙ ව පබ්බඡ්ඡපෙති තාදිසො
නෙකඛිමඡඤ්ඤිරතො විවසඛිණො,
අනුච්ඡවිකසා යද්දනුලොමිකං
තං විඤ්ඤති ඛිපපමනොමච්ඡකමො³ ති.³

සුබ්බමච්ඡවිලක්ඛණං (12)

10. යමෙ භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නීකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඛිකමිත්වා පරිපුච්ඡිතා අහොසි: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවඡ්ඡං, කිං අනච්ඡ්ඡං, කිං සෙච්ඡබ්බං, කිං නසෙච්ඡබ්බං, කිමෙම කරියමානං දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය අසා, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය අසා? ති. සො තසස කමමසස කතතතා උපච්ඡතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉත්තං ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති. සුබ්බමච්ඡවි හොති සුබ්බමහතා ඡවීයා රජොඡලලං කායෙ න උපලිප්පති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමනනාගතො, සචෙ අභාරං අඡ්ඤාවසති, රාජා හොති වකකච්ඡති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤො හොති, නාසස හොති කොච්ඡ පඤ්ඤාය සද්දිසො වා, සෙට්ඨො වා කාමහොගීනං. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤො හොති පුච්ඡපඤ්ඤො භාසපඤ්ඤො ජවනපඤ්ඤො තික්ඛපඤ්ඤො නිබ්බෙධිකපඤ්ඤො. නාසස හොති කොච්ඡ පඤ්ඤාය සද්දිසො වා, සෙට්ඨො වා සබ්බසත්තානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමඤ්ඤං භගවා අචොච. තඤ්ඤං වුච්චති:

පුරෙ පුරත්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
අඤ්ඤාතාකාමො පරිපුච්ඡිතා අහු,
සුසුඤ්ඤිතා පබ්බඡ්ඡං උපාසිතා
අත්තකරො අත්තකථං නිසාමසි.

1. සුබ්බද්‍රයං--(කම)
2. ඛිපපමනොමච්ඡකමො--(ය්‍යා. PTS)

කුසල් වූ සුව වඩන ඒ කම්ය කිරීමෙන් මොනොවට පිහිටි, වට වූ, මනාසේ හටගත්, පිළිවෙළින් නැංගාවූ, සියුම් සිවියෙන් වැසුණු, මන වඩන ජඩ්සා (කෙණ්ඩා) ද, අක් උඩුකුරු ව සිටි රොම ද ලබයි.

(එසේ වූ) ඒ පුද්ගලයා එණෙයාජඩ්ස (ඕඵලුවන්ගේ කෙණ්ඩා බදු කෙණ්ඩා ඇත්තේ) යැ යි ලක්ෂණපාඨකයෝ කීහු. ඒ ලක්ෂණය මෙහි දී වහා සම්පත් ලබනුවට නිමිත්ත යැ යි කීහු. පැවිදි නො වන්නේ යම් කලෙක ගිහිගෙට අනුලොම වූ (සුදුසු වූ) දැ කැමැති වේ ද, එ කල එය ද මෙහි දී වහා ලබයි.

නෛෂ්කාම්‍ය ජඤ්ජයෙහි ඇලුණු නුවැණැති අලාමක විහරණ ඇති එබදු පුද්ගල තෙමේ ඉදින් පැවිදි වන්නේ ද, ඔහුට සුදුසු වූ අනුලොම වූ යම් දෑයෙක් ඇද්ද, එය වහා ලබයි.

ගුත්ඵලවිලක්ෂණය (12)

10. මහණෙනි, තථාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු හවයෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම, මහණකු හෝ බමුණකු හෝ කරා එළැඹ “වහන්ස, කුසල් නම් කිම? අකුසල් නම් කිම? කිමෙක් වරද සහිත ද? කිමෙක් වරද රහිත ද? කිමෙක් සෙවියැ යුතු ද? කිමෙක් නො සෙවියැ යුතු ද? මා විසින් කිමෙක් කරනු ලබනුයේ බොහෝ කල් අහිත පිණිස දුක් පිණිස වන්නේ ද? මා විසින් කිමෙක් හෝ කරනු ලබනුයේ බොහෝ කල් හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ද?” පුන පුනා ‘විචාරන්නේ චය’ යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කම්ය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින් කාබුන්... මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට යෙයි... හේ එයින් සැව, මෙ මිනිස් බවට ආයේ ම, මේ මහ පුරිස් ලකුණ ලබයි. සියුම් සිවිය ඇත්තේ වෙයි. සිවිය සියුම් බැවින් රජස් දැලි කයෙහි නො ලැගෙයි. ඒ ලක්ෂණයෙන් යුත් හෙ තෙමේ ඉදින් ගිහි ගෙයි වසන්නේ නම්,... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? මහා ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි. කාමභොගීන් අතුරෙහි ප්‍රඥායෙන් ඔහුට සමානයෙක් හෝ වැඩි තරම් වූයෙක් හෝ නො වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි... බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? මහ නුවණැත්තේ වෙයි, (ස්කන්ධාදී නානාතන්හි) පැහැද පැවැති නුවණැත්තේ වෙයි, සතුට බිහුල ව මගපල පසක් කරන නුවණැත්තේ වෙයි, ස්කන්ධාදියෙහි වහා දිවෙන නුවණැත්තේ වෙයි, තියුණු නුවණැත්තේ වෙයි, විනිවිද යන නුවණ ඇත්තේ වෙයි, සියලු සතුන් අතුරෙහි මොහුට නුවණින් සමාන හෝ විශිෂ්ට වූ කිසිවෙක් නො වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළ සේක. එහි මෙය (භාථායෙන්) කියනු ලැබෙයි:

පඤ්ඤපටිලාභගතෙනා කමමුනා
මනුසසභුතො සුබුමච්ඡවි අහු,
බ්‍යාකංසු උපපාදනිච්ඡතකොච්ඡ
සුබුමානි අභ්‍යානි අවෙච්ච දකඛති.

සවෙ න පබ්බජ්ජවුපෙති තාදිසො
වනෙහති වකකං පඨවිං පසාසති.
අභ්‍යානුසංඛිසු පටිග්ගහෙසු ව
න තෙන සෙයොසා සදිසො ව විජ්ජති.

සවෙ ව පබ්බජ්ජවුපෙති තාදිසො
තෙකඛමච්ඡදුගිරතො විවකඛණො,
පඤ්ඤවිසිට්ඨං ලභතෙ අනුකරං
පපෙපාති බොධිං වරහුරිමෙධසො'ති.

සුවණණවණණතාලකඛණං (13)

11. යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
තිකෙතං පුට්ඨං මනුසසභුතො සමානො අකෙකාධතො අගොසි
අනුපායාසබ්බුලො, බ්බුමපි වුනෙතා සමානො නාභිසජ්ඡි, න කුපපි,
න බ්‍යාපජ්ඡි නපපතිඤ්ඤි, න කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චවයඤ්ඤා පාඤ්ඤා-
කාසි. දතා ව අගොසි සුබුමානං මුද්දකානං අභ්‍යරණානං පාපුරණානං²
බොමසුබුමානං කප්පාසිකසුබුමානං කොසෙයාසුබුමානං කමමල-
සුබුමානං. සො තසස කමමසස කතතතා උපචිතතා -පෙ- සො තතො
වුතො ඉඨතතා ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලකඛණං. පටිලභති,
සුවණණවණණ හොති කඤ්ඤනසන්තිහතතවො. සො තෙන ලකඛ-
ණෙන සමතතාගතො, සවෙ අගාරං අඤ්ඤාචසති, රාජා හොති වකක-
වකති. -පෙ රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුබුමානං මුද්දකානං
අභ්‍යරණානං පාපුරණානං බොමසුබුමානං කප්පාසිකසුබුමානං කොසෙයා-
සුබුමානං කමමලසුබුමානං. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො
සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුබුමානං මුද්දකානං අභ්‍යරණානං
පාපුරණානං බොමසුබුමානං. කප්පාසිකසුබුමානං කොසෙයාසුබුමානං
කමමලසුබුමානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමඤ්ඤං භගවා අවොච.
තඤ්ඤං වුච්චති:

- 1. අකෙකාධඤ්ඤා අධිට්ඨති අදසි³
දනඤ්ඤා වජානි සුබුමානි සුවච්ඡවති.
පුරිමතරභවෙ ඨිතො'භිවිසසජ්ඡි⁴
මභිමිච්ච සුරො අභිවසං,

1. පඤ්ඤපටිලාභකතෙන-(පෑ)
2. පාරවුණානං-(මඡඡං)
3. අදසි ව-(පෑ)
4. අභිවසසජ්ඡි(මඡඡං)

‘පෙර ඉතා පෙර පළමු ජාතීන්හිදී, දැනගනු කැමැත්තේ, ප්‍රශ්න පුළුල්වී තිබේ. ඇසියැටි වනුයේ පැවිද්දහු ඇසුරු කරන්නේ විය. අරුත් දැන ගන්නා සිතැත්තේ අභිකර්මය ඇසී ය. මිනිස් වූයේ, ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස පැවැති කම්යෙන් සියුම් සිව් ඇත්තේ විය, උත්පාද ශාස්ත්‍රයෙහි ද ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහි ද දක්ෂ පඩිහු මෙ තෙම සියුම් අරුත් අවබෝධකොට දක්වන්නේ යැයි පැවැසූහ.

එබඳු තැනැත්තේ ඉදින් පැවිද්දට නො පැමිණෙන්නේ නම්, අණ සක පවත්වයි, පොළොව පාලනය කෙරෙයි, අභිකර්මයන්හි ද, අභිකර්ම පිරිසිදු දැන්වෙහි ද, උන්වහන්සේට වැඩිතරම හෝ සමාන වූ හෝ එකෙක් නොමැති වෙයි.

එබඳු තැනැත්තේ නොකඩඉමප්පයෙහි ඇලුණේ, ඉදින් පැවිද්දට පැමිණෙන්නේ නම්, විශිෂ්ට ප්‍රඥාව ලබයි, උතුම් වූ මහත් ක්‍රමණැත්තේ නිරුත්තර බෝධියට (සමාක්සම්බුද්ධතාවට) පැමිණෙයි.

සංඝවණ්ණාලක්ෂණය (13)

11. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වූයේ තන්හි පෙර මිනිස් වූයේ නොකිපෙන සුලු වූයේ, උපායාස බහුල කොට නැත්තේ විය. බොහෝ සේ ද කියන ලද්දේ ම ක්‍රොධ වශයෙන් නොගැටුණේ ය, නො කිපුණේ ය, සිතැ කුණු ඇති බවට (ව්‍යාපාදයට) නො පැමිණියේ ය. ක්‍රොධය සිතැ නො පිහිටුවී ය, කෝපයත් දොෂයත් නොසතුටත් පහළ නො කළේ ය. සියුම් වූ මොළොක් වූ ඇතිරිලි ද, පොරෝනා ද, සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් තිහිරි පිළි ද සියුම් පලස් ද දෙන්නේත් විය, යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කම්ය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින් කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සග ලොවට පැමිණියේ ය. එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආයේ ම මේ මහපුරිස් ලකුණ ලබයි. හේ රන්වන් වෙයි. රන් බඳු පැහැති සිවිය ඇත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලකුණින් සමන්විත වූයේ ගිහිගෙහි වසන්නේ නම් සක්විති රජ වෙයි... රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? සියුම් වූ මොළොක් වූ ඇතිරිලි ද පිළි ද සියුම් තිහිරි පිළි ද සියුම් පලස් ද ලබන්නේ වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි. ...බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? සියුම් වූ මොළොක් වූ ඇතිරිලි ද පොරෝනා ද සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් සියුම් කොමු පිළිද, සියුම් කපු පිළි ද, සියුම් තිහිරි පිළි ද සියුම් පලස් ද ලබන්නේ වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.” භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි මෙය භාරායෙන් කියනු ලැබේ.

‘පළමු බෙවෙහි සිවියේ අක්‍රොධය ද ඉටි ය, පොළොව තෙමන මෙසය මෙන් දන් ද දුන්නේ ය. සියුම් වූ මනා පැහැති වස්ත්‍ර ද දුන්නේ ය.

- 2. තං කඤ්ඤාන ඉතො වුතො දිවං
උපපජ්ජ¹ සුකතඵලවිපාකමනුභුක්ඛා,
කණ්ණකනුසනතිහො ඉධාහිභවති
සුරවරතරොරිව ඉඤ්ඤ.
- 3. ගෙහමාවසති නරො අපබ්බජ්ජ
මිච්ඡාමහතිමහිං අනුසාසති
පසය්හ ස භී ව සකරතනං
පටිලහති විමල² සුබ්බමච්ඡවිං සුවිඤ්ඤ
- 4. ලාභී අච්ඡාදනවස්මොකඛපාපුරණානං³
භවති සදි අනගාරියතං උපෙනි.
ස භි⁴ පුරිමකතඵලං අනුභවති
න භවති කතස්ස පනාසො'ති.

කොසොභිතවස්මගුය්හතාලකඛණං (14)

12. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතීං පුරිමංභවං පුරිමං නිකෙතං
පුබ්බමනුසසභුතො සමානො වීරපනටෙඨ සුවීරපවාසිනො ඤාතී මිකෙත
සුභජෙජ සබ්නො සමානො අහොසි, මාතරමෙහි පුකෙතන සමානො
අහොසි පුකතමෙහි මාතරා සමානො අහොසි, පිතරමෙහි පුකෙතන
සමානො අහොසි, පුතතමෙහි පිතරා සමානො අහොසි, භාතරමෙහි
භාතරා සමානො අහොසි, භාතරමෙහි භගිනියා සමානො අහොසි,
භගිනිමෙහි භාතරා සමානො අහොසි, සමඛගිකඤ්ඤා ව අබ්භනු-
මොදිතා අහොසි, සො තස්ස කමමස්ස කතතො -පෙ- සො තතො
වුතො ඉස්සං ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලකඛණං පටි-
ලහති, කොසොභිතවස්මගුය්හො හොති සො තෙන ලකඛණෙන
සමකත ගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති වකකවතී
-පෙ- රාජා සමානො කීං ලහති? පහුතපුකෙතො හොති, පරොස-
භස්සං ඛො පනස්ස පුකතා භවතී සුරා වීරඛරුපා පරසෙනපමඤ්ඤා
රාජා සමානො ඉදං ලහති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කීං ලහති? පහුත
පුකෙතො හොති අනෙකසභස්සං ඛො පනස්ස පුකතා භවතී සුරා වීරඛරු-
පා පරසෙනපමඤ්ඤා බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමස්මං භගවා
අවොච තස්මෙවං වුච්චති:

පුරෙ පුරස්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
වීරපනටෙඨ සුවීරපවාසිනො,
ඤාතී සුභජෙජ සබ්නො සමානයි
සමඛගිකඤ්ඤා⁵ අනුමොදිතා අහු

1. උපපජ්ජ-(මජ්ඣ) 4. සාභිකො-(මජ්ඣ)
2. විපුල-(ඝාංම) විපුල--(PTS) 5. සමඛගිං කඤ්ඤා-(ඝාං PTS)
3. පාචුරණං-(මජ්ඣ)

ඒ කම්ම කොට මෙයින් සැව, දෙවලෝ පැමිණ, කුසල් පල විද, මෙ ලොවහි දී දෙවියනට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ඉන්ද්‍රියා මෙන් රන් බඳු පැහැති සිරුර ඇත්තේ වෙයි.

ඒ මිනිස් තෙම අප්‍රමුච්ඡාව (ගිහිබව) කැමැති වන්නේ, ගිහිගෙහි වසනාතේ නම්, මහත් පොළොව අබිබවා අනුශාසන කෙරෙයි (පාලනය කෙරෙයි.) හේ වනාහි මහත් වූ ද සියුම් වූ ද මනා පැහැත්තාවූ ද ඉතා උතුම් වස්ත්‍ර ලබයි.

ඉදින් පැවිද්දට පැමිණෙන්නේ නම්, හදනා වස්ත්‍ර හා සෙසු වස්ත්‍ර ද (කොඳුපලස් ඇ) පාමොක් පොරෝනා ද ලබන සුලු වෙයි. හේ වනාහි පළමු අත් බවහි කළ කුශලයන්ගේ ඵලය විදියි. කළ කුශලයේ විපාක නොදී වැනැසී යෑමෙක් ද නො වෙයි.

කොෂාවහිත වසත්‍රගුණාකා ලක්ෂණය (14)

12. මහණෙනි, පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම බොහෝ කල් දක්නට නැති වැ ගිය, ඉතා බොහෝ කල් පිට රටැ වුසු නැයන් ද මිතුරන් ද සුභාදයන් ද යහළුවන් ද එක් තැනට පමුණුවන්නේ (ගළපන්නේ) වී ය, මව ද පුතු හා හමු කරන්නේ විය, පුතු ද මව හා හමු කරන්නේ විය, පියා ද පුතු හා හමු කරන්නේ විය, පුතා ද පියා හා හමු කරන්නේ විය, සොහොවුරා ද සොහොවුරා හා හමු කරන්නේ විය, සොහොවුරා ද සොහොවිරිය හා හමු කරන්නේ විය, සොහොවිරිය ද සොවුරා හා හමු කරන්නේ විය. සොහොවිරිය ද සොහොවිරිය හා හමු කරන්නේ විය. සමගිඵකතු කොට ද ඵයට සතුටු වන්නේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, ඒ කම්ම කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, හෙ තෙමේ කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණියේ ය... එයින් සැව, මේ මිනිස් බවට ආයේ ම මේ මහ පුරිස් ලකුණ බලයි. කොෂාවහිත වසත්‍රගුණා ලක්ෂණය ඇත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලක්ෂණයෙන් සමන්විත වූයේ ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? බොහෝ පුතුන් ඇත්තේ වෙයි. ඔහුට ගුර වූ (බිය නො ගන්නා) මූර්තිමත් වීයභිය බඳු වූ, සතුරු සෙන් මඩනට සමත්, දහසකට වැඩි තරම් පුත්‍රයෝ වෙත්... බුදු ව යේ කුමක් ලබයි ද? බොහෝ පුතුන් ඇත්තේ වෙයි. ඔබට වනාහි ගුර වූ උතුම් වීර සාර ස්වභාවය ඇති ප්‍රති-පක්ෂ සෙනා මඩින්නට පොහොසත් ශ්‍රාවක පුත්‍රයෝ ද නොයෙක් දහස් ගණන් වෙත්. බුදු වනුයේ මේ අනුසස් ලබයි."

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය වදළ සේක. එහි මෙය ගාරා බන්ධනයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

සො තෙන¹ කළෙමන දිවං අපකකමී²
සුඛකඤ්චි බිඬිධා රතියො ච අභිභී.
තමො චචිඤ්චා පුනරාගමො ඉධ
කොසොභිතං විඤ්චි වස්ථාදියං.

පහුතපුත්තො භවතී තථාවධො
පරොසභසං ච භවතී අත්තං,
සුරා ච වීරා ච³ අමිත්තතාපනා
ගිහිස්ස පිතීං ජනනා පියංචද.

බහුතරා පබ්බජිතස්ස ඉරියමො
භවතී පුත්තා චචනානුසාරිමො.
ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පුන
තං ලක්ඛණංභවතී⁴ තද්දස්ථෙතකන්තී,

පදමභාණවාරො නිධධිමො.

පරිමණධල-අනොනම-ජ'ණණුපරිමසනලක්ඛණානි (15,16)

13. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගමො පුරිමං ජාතීං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො මහාජනසඛගං සමෙක්ඛ-
ලානො සමං ජානාතී, සාමං ජානාතී, පුරිසං ජානාතී, පුරිසවිසෙසං ජානාතී අයමීදමරහතී අයමීදමරහතී'තී. තස්ස තස්ස පුරිසවිසෙසකරො පුරෙ අහොසී, සො තස්ස කමමස්ස කතතතා -පෙ- සො තමො වුමො ඉස්සන්තං ආගමො සමානො ඉමානි දෙම මහා පුරිසලක්ඛණානි පටිලභතී, නිග්‍රොධපරිමණධ-
ලො ච හොතී ධීතකොච අනොනමනො උහොතී පාණිතලෙහි ජණණුකානි පරිමසතී පරිමජ්ජතී, සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගමො සවෙ අභාරං අජ්ඣාචසතී රාජා හොතී චකකචතතී -පෙ- රාජා සමානො කීං ලභතී? අධෙසා හොතී මහදධිතො මහාහොගො පහුතජාතරුපරජතො පහුතචිතතුපකරණො පහුතධනධකොසු පරිපුණ්ණකොසකොචධාගාරො රාජා සමානො ඉදං ලභතී. - පෙ- බුද්ධො සමානො කීං ලභතී? අධෙසා හොතී මහදධිතො මහාහොගො. තස්සිමානි ධනානි හොතතී, සෙයාපීදං සද්ධාධනං සීලධනං හිරිධනං ඔක්ඛප්පධනං සුතධනං වාගධනං පඤ්ඤා-
ධනං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභතී. එතමස්ස භගවා අවොච. තස්ස-
තං වුච්චතී:

1. ස තෙන-(කම)
2. සමකකමී-(මජ්ඣ)
3. වරධගරුපා-(කම)
4. ජායතී-(මජ්ඣ)
5. මහාණසධානං සමපෙක්ඛිමානො (කම)

“පෙර, බොහෝ පෙර, පළමු දැහි, බොහෝ කල් නො දක්නා ලද ඉතා බොහෝ කල් වෙන් ව වූසු නැයන් ද මිතුරන් ද යහළුවන් ද එකතු කෙළේ ය. සමඟි කොට ද එයට සතුටු විය.

හේ ඒ කමියෙන් දෙවලෝ ගියේ ය. දෙව සුව ද ක්‍රීඩාරතීන් ද අනුභව කෙළේ ය. එයින් සැව, යලි මෙහි ආයේ කොශාවහිත වසත්‍රගුණාතා ලක්ෂණය ලබයි.

එබඳු තැනැත්තෝ බොහෝ පුතුන් ඇත්තේ වෙයි. ගිහි වූ මොහුට ශුර වූ ද වීර වූ ද සතුරන් මඩනුයෙහි පොහොසත් වූ, ප්‍රීතිය උපදවන්නා වූ, පිය බස් තෙපලන දහසකට වැඩි දෙනෙක් සුත්‍රයෝ වෙත්.

පැවිදි වැ වසන්නහුට ඉතා බොහෝ වූ, වචනය පිළිපදනා, ශ්‍රාවක සුත්‍රයෝ වෙත්. ඒ (කොශාවහිත වසත්‍රගුණා) ලක්ෂණය ගිහියාට හෝ වැලි පැවිදි වූවාහට හෝ ඒ අරුත පවසන්නේ වෙයි.

පළමු බණවර යැ.

පරිමණ්ඩලතා-අනවනත-ඡාත්‍රපරාමර්ශිතතා ලක්ෂණ (15,16)

13. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වූසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම මහජනයාට සංග්‍රහ කිරීම සම ව දකිනුයේ (ඒ ඒ තැනැත්තූ හා) සම වුවහු දනී, තෙමේ දනී, පුරුෂයා දනී, පුරුෂයන් ගේ වෙසෙස දනී, මෙ තෙමේ මෙයට සුදුසු ය, මෙ තෙමේ මෙයට සුදුසු යැ යි ඒ ඒ දූයෙහි පුරුෂයන් ගේ වෙසෙස දන කටයුතු කරනුයේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කමිය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති, සග ලොවට යෙයි. හේ එයින් සැව මෙ මිනිස් බවට ආයේ ම මේ මහපුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි. නුග රුකක් සේ සම පමණ ඇත්තේ වෙයි. සිටියේ ම නො නැමෙන්නේ දෙ අත්ලෙන් දෙදන පිරිමදීයි, හේ ඒ ලකුණුවලින් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? ආඨා වෙයි, මහත් ධන ඇත්තේ වෙයි, මහත් භොග ඇත්තේ වෙයි. බොහෝ රන් රිදී ඇත්තේ, බොහෝ වස්තු උපකරණ ඇත්තේ, බොහෝ ධන ධාන්‍ය ඇත්තේ, පිරිපුන් වස්තු ගබඩා හා කොටුගල් ඇත්තේ වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි... බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? ආඨා වෙයි, මහත් ධන ඇත්තේ වෙයි, මහත් භොග ඇත්තේ වෙයි. ඔහුට ශ්‍රද්ධාධනය, ශීලධනය, භිරිධනය, ඔක්තජපධනය, ශ්‍රැතධනය, ත්‍යාගධනය, ප්‍රඥාධනය යන මේ ධනයෝ වෙත්. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.

තුලිය පටිච්චිය¹ විනාකයිත්වා
මහජනසඛගහනං² සමෙකඛමානො,
අයමිදමරහතීති තස්ස තස්ස
පුරිසච්චෙසසකරො පුරෙ අහොසි.

³ස හි ව පන ධීතො අනොනමනො
ඵ්ඵසති කරෙහි උභොහි ජණ්ණකානි,
මගිරුහපරිමණ්ඩලො අහොසි
සුචරිතකමමච්චපාකසෙසකෙන.

බහුවිච්චි නිමිත්ත ලක්ඛණඤ්ඤා
අභිනිපුණා මනුජාවියා කරිංසු,
බහුවිච්චානි ගිහීනමරහානි
පටිලහති දහරො සුසු කුමාරො,
ඉධ මහීපති⁴ සස කාමහොගී
ගිහිපටිරුපකා බහු භවන්ති,
යදි ව ජහති සබ්බකාමහොගං
ලහති අනුක්කරමුක්කමං ධනඤ්ඤානි.

සීහපුබ්බදාකායාදීනි තීණි ලක්ඛණානි (17-19)

14. යමෙහි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො බහුතො ජනසස අස්සකාමො
අහොසි භික්ඛකාමො ඵාසුකාමො යොගකෙඛමකාමො ‘කිත්ති මෙ සද්ධාය
වට්ඨෙඨියස්සං, සීලෙන වට්ඨෙඨියස්සං, සුතෙන වට්ඨෙඨියස්සං,⁴ වාගෙන වට්ඨෙඨියස්සං,
ධම්මෙන වට්ඨෙඨියස්සං, පඤ්ඤාය වට්ඨෙඨියස්සං ධනධකෙඤ්ඤාන වට්ඨෙඨියස්සං,
බෙත්තවස්ථුනා වට්ඨෙඨියස්සං, අභිපදවතුපපදෙහි වට්ඨෙඨියස්සං, පුක්කදුරෙහි
වට්ඨෙඨියස්සං, දුසකමමකරපොරිසෙහි වට්ඨෙඨියස්සං, ඤාතිහි වට්ඨෙඨියස්සං,
මිත්තෙහි වට්ඨෙඨියස්සං, බන්ධවෙහි වට්ඨෙඨියස්සුනති.

1. පටිච්චිය -(මජ්ඣං)
2. මහජනං සඛගහනං -(කම)
3. මහී-ව-(මජ්ඣං) ඝමා ව පන (සා)
4. සුතෙන වට්ඨෙඨියස්සං-(සා)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළ සේක. එහි මෙය ගාථායෙන් කියනු ලැබෙයි.

‘පෙර ජාතියෙහි නුවණින් කිරා බලා, නැවැත නැවැත පිරික්සා සිතා, මහජනයාට සංග්‍රහ කිරීම සම ව අපෙක්ෂා කරනුයේ, ‘මෙ තෙමේ මෙය ලබන්නට සුදුසු වේ යැ යි ඒ ඒ තන්හි පුරුෂයන්ගේ වෙසෙස දැන සංග්‍රහ කරනුයේ විය.

ඒ කමියා ගේ ඉතිරි වූ විපාකයෙන් හේ සිටියේ ම නො නැමෙනුයේ දෙ අක්ලෙන් දෙ දණහිස් සපර්ශ කෙරෙයි, නුග රුකෙක පිරිමඩුල්ල මෙන් පිරිමඩුලු වූ සිරුර ඇත්තේ විය.

බොහෝ විවිධ නිමිත්ත ලක්ෂණ දන්තා ඉතා සියුම් නුවණැති බමුණු පඩිහු ‘ළදරු වූ ළපැටි වූ මේ කුමර ගෘහස්ථයනට සුදුසු වූ බොහෝ වූ ද විවිධ වූ ද වස්තූන් ලබතැ යි ද,

ඉදින් මෙහි රජෙක් වී නම් මොහුට ගිහියනට සුදුසු වූ කාමසම්පත් විදිනුවට අවශ්‍ය වූ බොහෝ උපකරණයෝ වෙත්. ඉදින් සියලු කම්සැපත් අක් හරනේ නම්, නිරුත්තර වූ උතුම් ආර්ය ධනය ලබන්නේ යැ යි ද හෙළි කොට කීහ.

සිංහසුචාර්ධකායාදි ත්‍රි ලක්ෂණ (17-19)

14. මහණෙනි, තථාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වූසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම, “මේ සතියෝ කෙසේ නම් සැදහැයෙන් වැඩෙන්නාහු ද? ශීලයෙන් වැඩෙන්නාහු ද? සුභාමිතශ්‍රවණයෙන් වැඩෙන්නාහු ද? ක්‍රියාගුණයෙන් වැඩෙන්නාහු ද? ලොකික ධර්මයෝ වැඩෙන්නාහු ද? ප්‍රඥායෙන් වැඩෙන්නාහු ද? ධනධාන්‍යයෙන් වැඩෙන්නාහු ද? කෙත්වතීන් වැඩෙන්නාහු ද? දෙපා සිවුපා සතුන්ගෙන්, අඹුදරුවන්ගෙන්, දසි දස් කම්කරු පුරුෂයන්ගෙන් නෑයන්ගෙන් මිතුරන්ගෙන්, (පරම්පරාගත) බන්ධුන්ගෙන් වැඩෙන්නාහු ද?”යි බොහෝ දෙනාට වැඩ කැමැති වූයේ, අභ්‍යුදය කැමැති වූයේ සැප කැමැති වූයේ, නිරුපද්‍රැත බව කැමැති වූයේ විය.

සො තස්ස කම්මස්ස කතන්තා -පෙ- සො තතො වුතො ඉථ්ඤාං ආගතො සමානො ඉමානි තීනි මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලහති, සීහපුබ්බදාකායො ච හොති චිත්තකරංසො ච සමචත්තාකඛිකො ච සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති චක්ඛවතී. රාජා සමානො කිං ලහති? අපරිභානධම්මො හොති, න පරිභායති ධනධංකොදන ඛෙත්තවජ්ඣනා දිපදචතුප්පදෙහි පුත්තදුරෙහි දසකම්මකරපාරිසෙහි ඤාතිහි මිත්තෙහි බන්ධවෙහි. න පරිභායති සබ්බසම්පත්තියා. රාජා සමානො ඉදං ලහති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? අපරිභානධම්මො හොති, න පරිභායති සද්ධාය සීලෙන සුතෙන වාගෙන පඤ්ඤාය න පරිභායති සබ්බසම්පත්තියා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තස්සෙතං වුවවති:

සද්ධාය සීලෙන සුතෙන බුද්ධියා
 වාගෙන ධම්මෙන බහුති සාධුති
 ධනෙන ධංකොදන ච ඛෙත්තවජ්ඣනා
 පුත්තෙහි දුරෙහි චතුප්පදෙහි ච.

ඤාතිහි මිත්තෙහි ච බන්ධවෙහි ච
 බලෙන චණ්ණෙන සුඛෙන චුභයං,
 කථං න භායෙය්‍යං පරෙ'ති ඉච්ඡති
 ඉදං සම්මිදං ව² පනාතිකඛිති.

ස සීහපුබ්බදාසුසණ්ඩිතො අහු
 සමචත්තාකඛිකො ච චිත්තකරංසො
 පුබ්බ සුවිණ්ණෙන කතෙන කම්මුතා
 අභානියං පුබ්බනිමිත්තමස්සතං.

ගීහි පි ධංකොදන ධනෙන චධිතී
 පුත්තෙහි දුරෙහි චතුප්පදෙහි ච,
 අකිඤ්ඤානො පබ්බජිතො අනුක්කරං
 පට්ඨාති සංඛොධිමහානධම්මතනා.¹

1. අත්ථසස මිද්ධි ව-(මජ්ඣ.) අදධං සම්මිදං ච (ඝනා)
 2. පට්ඨංති ඛොධිං අභ්‍යාත ධම්මතනා (මජ්ඣ.)

“හෙ තෙමේ ඒ කමීය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්... කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට ගියේ ය. හේ එයින් සැව, මේ මිනිසත්-බවට ආයේ ම, මේ මහ පුරිස්ලකුණු තුන ලබයි. සිංහයාගේ පෙරඩ කය මෙන් පරිපුණ් වූ (පුර්වාර්ධ අපරාර්ධ යන) සියලු සිරුර ඇත්තේ වෙයි. මසින් පිරුණු පිටිකර ඇත්තේ වෙයි. සම ව වට වූ කඳ ඇත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලකුණුවලින් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ නම්,... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? නො පිරිහෙන ස්වභාවය ඇත්තේ වෙයි, ධනධාන්‍යයෙන් කෙත්වතුයෙන්, දෙපාසිවුපාවන්ගෙන්, අඹුදරුවන්ගෙන්, දෑස දස් කම්කරු පුරුෂයන්ගෙන් නැයන්ගෙන්, මිතුරන්ගෙන්, බන්ධුන්ගෙන් නො පිරිහෙයි. සියලු සැපතින් නො පිරිහෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? නොපිරිහෙන සැඟැවි ඇත්තේ වෙයි. ශ්‍රධායෙන් ශීලයෙන් ශ්‍රැතයෙන් ත්‍යාගයෙන් ප්‍රඥයෙන් නො පිරිහෙයි. සියලු සැපතින් නො පිරිහෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළුසේක.

එහි මෙය (ගථායෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

ශ්‍රධායෙන් ද ශීලයෙන් ද ශ්‍රැතයෙන් ද ප්‍රඥායෙන් ද, ත්‍යාගයෙන් ද ධර්මයෙන් ද යන බොහෝ සාධු ඉණවලින් ද, ධනයෙන් ද ධාන්‍යයෙන් ද කෙත්වතුයෙන් ද, දරුවන්ගෙන් ද, භාර්යාවන්ගෙන් ද සිවුපාවුන්ගෙන් ද, නැයන්ගෙන් ද මිත්‍රයන්ගෙන් ද බන්ධුන්ගෙන් ද ශරීරශක්තියෙන් ද වණියෙන් සැපයෙන් යන දෙකින් ද අන්‍යයෝ කෙසේ නම් නො පිරිහෙන්නාහු ද?’යි හේ කැමැති වෙයි. මේ අනුන්ගේ සමාචිය හේ පවයි.

පෙර කරන ලද, මොනොවට රැස් කරන ලද ඒ කම් හේතුවෙන් හෙ තෙමේ සිංහයකුගේ පෙරඩ කය බඳුව පිරිපුන් ව සුපිහිටි, කයැත්තේ විය. සම ව වට වූ, මසින් පිරුණු පිටිකර ඇත්තේ විය. තථාගතයන් වහන්සේ නො පිරිහෙන ඒ කමීය ඒ ලක්ෂණත්‍රයයා ගේ ලැබීමට පෙර නිමිති වෙයි.

කුමර තෙමේ ඉදින් ගිහි ව සිටී නම්, ධනයෙන් ද ධාන්‍යයෙන් ද දු පුතුන්ගෙන් ද භාර්යාවන්ගෙන් ද සිවුපාවන් ගෙන් ද වැඩෙයි. ඉදින් කිසි ධන රැස් කිරීමක් නැති පැවිද්දෙක් වී නම්, නිරුත්තර වූ නොපිරිහෙන ධර්මා වූ බුදුබවට පැමිණේ’ යැ යි ලක්ෂණශාස්ත්‍රඥ බවුණේ පැවැසූහ.

රසග්ගසග්ගිකාලක්ඛණං (20)

15. යමි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකේතං පුබ්බ මනුසුභුතො සමානො සත්තානං අවිභෙදක- ජාතිකො අහොසි පාණිනා වා ලෙඩ්ඛිනා වා දණේඛන වා සපේන වා, සො තස්ස කම්මස්ස කතස්සා උපචිතස්සා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සන්තා ආගතො සමානො ඉමං මහා පුරිසලක්ඛණං පටිලහති, රසග්ග- සග්ගී හොති, උද්ධග්ගාස්ස රසහරණියො ගීවාය ජාතා හොන්ති සමා- වාහිනියො.¹ සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති වක්ඛවන්ති -පෙ- රාජාසමානො කිංලහති? අප්පා- බ්බාධො හොති අප්පාතඛේස්සා සමවෙපාකිනියා ගහනියා. සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්භාය. රාජා සමානො ඉදං ලහති. බුද්දො සමානො කිං ලහති? අප්පාබ්බාධො හොති අප්පාතඛේස්සා සමවෙපාකිනියා ගහ- ණියා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්භාය මජ්ඣිමාය පධානක්ඛ- මාය. බුද්දො සමානො ඉදං ලහති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තපේතං වුව්චති:

න පාණිදණේඛි පනාථ ලෙඩ්ඛිනා
සපේන වා මරණවධෙන වා පුන,
උබ්බාධනාය පරිතජ්ජනාය වා
න භෙද්ධි ජනතමභෙදකො අහු.

තෙනොව සො සුගතිසු පෙචච මොදති
සුඛපථලං කරිය සුබ්බානි විජුති,
සමොජ්ජා² රසහරණි සුසණ්ඨිතා
ඉධාගතො ලහති රසග්ගසග්ගිතං.

තෙනාහු නං අතීනිපුණා විචක්ඛණා
අයං නරො සුඛබ්බුලො භවිස්සති
ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පුන³
තං ලක්ඛණං භවති තදස්සපොතකන්ති.

1. සමාහිවාහික වග්ග (මජ්ඣං)
2. සමපජ්ජනා (ආ) සා මුඤ්ජනා (ආ) සාමඤ්ජනා (කම)
3. පන (ආ)

රසග්‍රාසාග්‍රිතා ලක්ෂණය (20)

15. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පෙර දැති, පෙර බෙවෙහි, පෙර වුසු තත්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම අතින් හෝ කැටින් හෝ දඩුමුඟුරෙන් හෝ අවියෙන් හෝ සතුන් නො පෙළන ස්වභාවය ඇත්තේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කම්ප කළ බැවින් රැස් කළ බැවින්, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලෝ ගියේ ය. හේ එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආයේ ම, මේ මහපුරිස් ලකුණ ලබයි. අග්‍ර රස එළවන රස නහර ඇත්තේ වෙයි. ඔහුගේ ශ්‍රීවයෙහි උඩුකුරු වැ කෙළින් නැඟී සිටි සම ව රසය එළවන රස නහරයෝ හටගත්තාහු වෙත්. හේ ඒ ලකුණින් සමන්විත වූයේ ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ නම්... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ, සමවෙපාකිති වූ කම්ප තෙජොධාතූයෙන් සමන්විත වූයේ, නිරෝග වෙයි, නිදුක් වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? යත්: ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ මධ්‍යම වූ ප්‍රධන් වීර්ය වඩනුවට පොහොසත් වූ, කම්ප තෙජොධාතූයෙන් සමන්විත වූයේ, නිරෝග වෙයි, නිදුක් වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. එහි මෙය ගථායෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

‘හේ අතින් හෝ දඩු මුඟුරින් හෝ නොහොත් කැටින් හෝ අවියෙන් හෝ, තවද සිර ගෙහි ලැමෙන් හෝ තරවටු කිරීමෙන් හෝ ජනතාව නො පෙළී ය. හේ ජනතාව නොපෙළන්නෙක් විය.

එ හෙයින් ම පර ලෝ ගොස් සුගතීන්හි සතුටු වෙයි. සැප පල දෙන කර්ම කිරීමෙන් සුව විඳී. මොනොවට රස එළවන්නාවූ රසනහර යෝ තුමු ම මොනොවට පිහිටියාහු වෙත්. මෙසේ මෙහි (මේ මිනිස්බවට) පැමිණියේ රසග්‍රාසාග්‍රිතාව (අග්‍රරසනහර ඇති බව) ලබයි.

එ හෙයින් ඉතා සියුම් නුවණැති (නිමිත්තපාඨක) පඩිහු ඔබට ‘මේ මිනිස් තෙමේ සුව බහුල කොටැති වන්නේ ය. නැවැතද ගිහියකුට හෝ පැවිද්දකුට හෝ ඒ කරුණ හෙළි කරන ඒ ලක්ෂණය වෙයි.

අභිනීලනෙතක - ගොපබුමලක්ඛණානි (21, 22)

16. යළි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකේතං පුබ්බෙ මනුසසගුතො සමානො න ව වීසටං න ව වීසාවී¹ න ව පන වීවෙයා පෙකඛිතා, උජුං තරා පසටමුජුමනො පියවකඛුනා බහුජනං උදිකඛිතා අහොසි. සො තසස කමමසස කතකතං-පෙ-සො තතො වුතො ඉජ්ඣකං ආගතො සමානො ඉමානි දෙච මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, අභිනීලනෙතො ව ගොති ගොපබුමො ව. සො තෙභි ලක්ඛණෙභි සමන්තාගතො, සවෙ අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා ගොති වකකවතති -පෙ- රාජා සමානො කීං ලභති? පියදසසනො ගොති, බහුතො ජනසස පියො ගොති මනාපො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං නෙගමජනපදනං ගණකානං මහාමත්තානං අනීකවධානං දෙවාරිකානං අමච්චානං පාරිසජ්ජානං රාජුනං ගොභියානං කුමාරානං. රාජා සමානො ඉදං ලභති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කීං ලභති? පියදසසනො ගොති, බහුතො ජනසස පියො ගොති මනාපො භික්ඛුනං භික්ඛුනිනං උපාසකානං උපාසිකානං දෙව්‍යානං මනුසසානං අසුරානං නාගානං ගන්ධබ්බානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතම සං භගවා අවොච. තසෙත්තං වුච්චති:

න ව වීසටං න ව වීසාවී²
 න ව පන වීවෙයා පෙකඛිතා
 උජුං තරා පසටමුජුමනො
 පියවකඛුනා බහුජනං උදිකඛිතා.

සුගතිසු සො ඵලවිපාකං
 අනුභවති තස් මොදති.
 ඉධ ව පන භවති ගොපබුමො
 අභිනීලනෙතොසනො සුදසනො.

අභියොගිතො ව නිපුණා
 බහු පන නිමිත්තකොවිද
 සුබ්බමනසනකුසල මනුජා
 පියදසසනො'ති අභිනීද්දිසන්ති නං,

1. න ව වීසාවිතං (PTS), න ව වීසාවී (සා)
 2. න ව වීසාවිතං (PTS), න ව වීසාවී (සා)

අභිනිලනෙත්‍ර ගොපබ්‍රමකා ලක්ෂණ (21,22)

16. මහණෙනි, තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වූසු තන්හි පෙර මිනිස් වූයේ ම, කෝපයෙන් ඇස් ඔරවා බලන්නේ නො වී ය, (ත්‍රොධපර වැ) හිස ඇළ කොට ඇස් කොනින් බලන්නේ ද නො වී ය. ත්‍රොධපර ව අනුන් දෙස රහසින් රවා බලන්නේ ද නො වී ය. සෘජු ව ද ඇස් පුරා ද සෘජු සිත් ඇත්තේ සිය ඇසින් බොහෝ දෙනා දෙස බලන්නේ විය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කර්මය කළ බැවින් කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට ගියේය හේ එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආයේ ම, මේ මහපුරිස්ලකුණු දෙක ලබයි. වෙසෙසින් නිල්වන් වූ ඇස් ඇත්තේ වෙයි, එකෙණෙහි උපන් රතු වස්සකුගේ ඇස් පියුම් (ඇස්ගුළිය) බදු ඇස් පියුම් ඇත්තේ වෙයි. මේ ලක්ෂණවලින් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ නම්, ... සක්විති රජ වෙයි. රජ වන්නේ කුමක් ලබයි ද? ප්‍රිය වූ දකුම් ඇත්තේ වෙයි. බමුණතට ගැහැවියතට, නිගම්වැසියනට ද්‍රෝණිවැසියනට, ගණකයනට, මහාමාත්‍රයනට, සෙනාධිගරක්ෂකයනට, ද්වාරපාලයනට, පරම්පරාගත වැ රාජපර්ෂද්දී වූවනට, රජුනට, රාජදෙය ගොග සම්පත් විද්‍යා වූවනට රජකුමරුවනට, යන බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය මනාප වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි ... බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? ප්‍රිය දකුම් ඇත්තේ වෙයි. බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය වෙයි, මනවඩන්නේ වෙයි. මහණුනට මෙහෙණනට උවසුවනට උවැසියනට දෙවියනට මිනිස්නට අසුරයනට නාගයනට ගදෙව්වනට ප්‍රිය වෙයි, මනාප වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි."

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදළ සේක. එහි මෙය (භාරායෙන්) කියනු ලැබේ:

'ත්‍රොධයෙන් ඇස් ඔරවා ද නො බලන්නේ විය. කෝපයෙන් හිස ඇළ කොට ඇස් කොනින් බලන්නේ ද නො වී ය. රහසින් අනුන් දෙස රවා බලන්නේ ද නො වී ය. සෘජු ලෙස, ඇසපුරා, සෘජු සිතැති ව, ප්‍රිය ඇසින් බොහෝ දෙනා දෙස බලන්නේ විය.

හේ එහි එලව්පාකය සුගතීන්හි විදියි. එයින් එහි සතුටු වෙයි, නැවැත මෙහි උපදනේ ද එ කෙණෙහි උපන් වස්සකුගේ බදු ඇසිපියුම් ඇත්තේ, වෙසෙසින් නිල් වූ ඇස් ඇත්තේ, ගොහන දකුම් ඇත්තේ වෙයි.

ලක්ෂණශාස්ත්‍ර හැදෑරීමෙහි යෙදුණු පියුම් නුවණැති, නිමිති සතර දත්තා, පියුම් නොනුවිද්‍යායෙහි දක්ෂ වූ බමුණෝ 'ප්‍රිය දර්ශන ඇත්තේ ශු'ඨ ඔහු වෙසෙසින් දක්වත්.

පියදසසනො ගිඞ් පි සනො ව
භවති ඛහුජනපියායිතො,
ශදි ව න භවති ගිඞ් සමණො හොති
පියො ඛහුනං සොකනාසනො'ති.

උණභීසසීසලකඛණ (23)

17. යමපි භික්ඛවෙ තරාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො ඛහුජනපුබ්බඛගමො අහොසි කුසලෙසු ධමමෙසු ඛහුජනානං පාමොකෙඛා කායසුචරිතෙ වච්ඡුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ දුතසංචිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථුපවාසෙ මකෙතයා-
තාය පෙකෙතයාතාය සාමඤ්ඤතාය බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය කුලෙ ජෙට්ඨාපවාසි-
තාය අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසු ව අධිකුසලෙසු ධමමෙසු. සො තසස කම්මසස කතකතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤතං ආගතො සමානො ඉමං මහා-
පුරිසලකඛණං පච්චිභති, උණභීසසීසො හොති. සො තෙන ලකඛණෙන සමකතාගතො සචෙ අභාරං අජඤ්ඤාවසති රාජා හොති වකකචකති -පෙ-
රාජා සමානො කිං ලභති? මහා'සස ජනො අඤ්ඤාසිකො හොති, බ්‍රාහ්මණ-
ගහපතිකා නෙගමජානපදා ගණකා මහාමකතා අනීකච්ඤා දෙචාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති.
-පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහාසස ජනො අඤ්ඤාසිකො හොති භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙචා මනුසසා අසුරා නාභා ගඤ්ඤා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමඤ්ඤං භගවා අවොච. තඤ්ඤං වුචචති:

පුබ්බඛගමො සුචරිතෙසු අහු
ධමමෙසු ධමමචරියාය¹ අභිරතො,
අපවාසිකො ඛහුජනසස අහු
සගෙහසු වෙදගිඤ්ඤා පුඤ්ඤඵලං.

වෙදිගිඤ්ඤා සො සුචරිතසස ඵලං
උණභීස සීසකම්මජකිගමා
බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණ නිමිකකධරා
පුබ්බඛගමො ඛහුජනසස² හෙසසති

පච්චිභොගියා මනුජෙසු ඉධ
පුබ්බච තසස අභිභරනති තදා
යදිචකතියො භවති භුමිපති
පච්චාරකඛහුජනො³ ලභති.

1. ධමමචරියාභිරතො (මජ්ඣ.)
2. පුබ්බඛගමො ඛහුජනං (මජ්ඣ.)
3. පච්චාරකං ඛහුජනො (මජ්ඣ.)

ගිහි වන්නේ ද ප්‍රිය දකුම ඇත්තේ, බොහෝ ජනයා විසින් ප්‍රිය කරන ලද්දේ වෙයි. ඉදින් ගිහි නො වන්නේ නම්, බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය වූ, ජනයාගේ ශාක නසන ශ්‍රමණයෙක් වෙයි.

උඡ්ඡිඡඡිර්ඡලක්ෂණය (23)

17. මහණෙනි, ‘පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම කුසල් දහමහි බොහෝ දෙනාට ගණදෙවු විය, කායසුවරිතයෙහි ද වාක්සුවරිතයෙහි ද මනසුවරිතයෙහි ද දන් දීමෙහි ද ශීල සමාදානයෙහි ද පෙහෙවස් වුසුමහි ද මවට උවටන්හි ද පියාට උවටන්හි ද මහණුන් පිදීමෙහි ද බමුණන් පිදීමෙහි ද කුලදෙවුවන් පිදීමෙහි ද තව තවත් අධිකුශලධර්මයන්හි ද බොහෝ දෙනාට ප්‍රමුඛ විය’ යන යමෙක් ඇද් ද, හේ, ඒ කර්ම කළ හෙයින්... කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට යෙයි. හේ එයින් සැව මේ මිනිසක් බවට ආයේ ම මේ මහ පුරිස් ලකුණ ලබයි. හේ නලල්පට බන් සෙයින් පිරිපුන් නලල ද පිරිපුන් හිස ද ඇත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූයේ, ඉදින් ගිහිගෙයි වසන්නේ නම් ... සක්චිති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? මහා ජන තෙමේ ඔහු අනුව යන්නේ වෙයි. බමුණුගැහැවියෝ ද නියමිගම් දාඩු වැසියෝ ද ගණකයෝ ද මහාමාත්‍රයෝ ද සෙනාධිගරක්ෂකයෝ ද ආරභාලයෝ ද ඇමැතියෝ ද පරම්පරාගත ව රාජපර්ෂත්හි වූවෝ ද, රජුහු ද, රාජ දත්ත භොග ලැබ පරිභොග කරන්නෝ ද, රජකුමරුවෝ ද ඔහු අනුව යන්නෝ වෙත්. රජ වනුයේ මෙය ලබයි. ... බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? මහණ, මෙහෙණ උවසු උවැසි දෙව් මිනිස් අසුර නාග ගන්ධර්ව යන මහා ජනයා ඔහු අනුව යන්නේ වෙයි. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.’

භාගාවකුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදලු සේක. එහි මෙය මෙයේ ගාරායෙන් කියනු ලැබේ:

හේ සුවරිත ධර්මයන්හි පුරෝගාමී විය, ධර්මවර්ෂයෙහි ඇලුණේ විය එහි බොහෝ දෙනා ඔහු අනුව යන්නේ විය. එහි පින්පල සගලොවහි දී වින්දේ ය.

හේ සුවරිත යේ එලය වීද, මෙහි උඡ්ඡිඡඡිර්ඡ බව ලැබී ය. ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රධරයෝ ‘මෙ තෙමේ බොහෝ දෙනාට පුරෝගාමී වන්නේ යැ යි’ පැවැසූහ,

මෙහි මිනිසුන් අතුරෙහි වතාවත් කරුවෝ එ කල්හි පළමු ලදරු වියෙහි ම ඔහුට කුදුමහත් වතාවත් එළවත්. ඉදින් පොළොවට අධිපති රජෙක් වී නම්, හේ වතාවත් කරන බොහෝ ජනයන් ලබයි.

අථ වෙ පි පබ්බජති සො මනුජො
ධම්මෙසු හොති පගුණො විසාචී.
තසසානුසාසනිගුණාභිරතො
අභ්වාසිකො ඛහුජනො භවති ති.

එකෙකලොමතාඋණණාලකඛණාදීනි. (24, 25)

18. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසගුතො සමානො මුසාවාදං පභාය මුසාවාද පටි-
චිරතො අහොසි සචචවාදී සචචසංකො ටෙතො පචචසිකො අවිසංවාදකො
ලොකසස, සො තසස කම්මසස කතකතො උපචිතකතො -පෙ- සො තතො
චුතො ඉස්සකං ආගතො සමානො ඉමානි දෙම මහාපුරිසලකඛණානි
පටිලභති: එකෙකලොමො ච හොති, උණණා ච භමුකනතරෙ ජාතා හොති
ඔදකා මුදුතුලසනනිහා. සො තෙහි ලකඛණෙහි සමනතාගතො සචෙ
අභාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති චකකචතති. රාජා සමානො කීං ලභති?
මහා'සස ජනො උපචිතතති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා
මහාමසතා අනිකචධා දෙචාරිකා අමචවා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා
කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කීං ලභති?
මහා'සස ජනො උපචිතතති භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො
දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති,

එතමස්සං භගවා අවොච. තසෝතං චුචචති:

සචචපටිදෙසු පුරිමාසු ජාතිසු
අදෙචජ්ඣාවාවො අලිකං අචජ්ජයි
න සො විසංවාදසිතා පි කසච
භුතෙන තචෙජන තචෙන භාසයි.¹

සෙනා සුසුකකා මුදුතුලසනනිහා
උණණසුජාතා² භමුකනතරෙ අහු
න ලොමකුපෙසු දුවෙ අජාසිසුං
එකෙකලොමුපචිතඛභවා අහු.

1. පොසයි (Pis)
2. උණණසුජාතා (මජස.)

ඉදින් ඒ මිනිස් තෙමේ පැවිදි වන්නේ නම්, ධර්මයන්හි (ධ්‍යාන සමාපත්ති ධර්මයන්හි) සුභුණු වූ, පුරුදු කළ වයිතා ඇතියෙක් වෙයි. ඔහුගේ අනුශාසන ගුණයෙහි ඇලුණු බොහෝ ජනයා ඔහු අනුව යන්නේ වේ.

එකෙකලොමතා-උපර්ණලක්ෂණාදීහු (24, 25)

18. මහණෙනි, 'තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම මුසවා හැර මුසවායින් වැළැක්කේ, ඇත්ත කියන සුලු වූයේ, ඇත්තෙන් ඇත්ත ගළපනුයේ, තහවුරු බස් ඇත්තේ, හැදෑහිය යුතු බස් ඇත්තේ, ලොව, නො රවටනුයේ විය' යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කර්මය කළ බැවින්, ඒ කර්මය රැස් කළ බැවින්...කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සඟ ලොවට පැමිණෙයි. හේ එයින් සැව මේ මිනිස් බවට ආයේ ම මේ මහ පුරිස්ලකුණු දෙක ලබයි: එක් එක් ලෝම කූපයෙහි එක් එක් ලෝමයක් ඇත්තේ ද වෙයි, දෙ බැම අතුරෙහි සුදු පැහැති මොළොක් පුලුන් රොදක් බදු වූ උර්ණරොමයෙක්ද හටගත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම් ... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබන්නේ ද? බමුණෝ ය, ගැහැවියෝ ය, නිගම්වැස්සෝ ය දනවූවැස්සෝ ය, ගණකයෝ ය, මහාමාත්‍රයෝ ය, සෙනාධිගරක්ෂකයෝ ය වාරපාලයෝ ය, අමාත්‍යයෝ ය, පරම්පරාගත වැ රාජපර්ෂත්හි වූවෝ ය, රජුහු ය, රාජදත්ත භොග ඇත්තෝ ය, රජකුමරුවෝ ය යන මහා ජනයෝ ඔහු අදහස අනුවැ පවත්නාහ. රජ වනුයේ මෙය ලබයි ... බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? හික්ෂු හික්ෂුණි උපාසක උපාසිකා දිව්‍ය මනුෂ්‍ය අසුර නාග ගන්ධර්ව යන මහා ජනයා ඔබ අදහස අනුව පවතී. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි."

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි මෙය ශාරායෙන් කියනු ලැබේ:

"පෙර දැහි සත්‍ය ප්‍රතිඥ ඇත්තේ, දෙසැවියෙකින් නො පැවැති එකාන්ත වචන ඇත්තේ, මුසා බස් දුරැලී ය. හේ කිසිවකුත් නො රවටන්නේ විය, සත්‍ය වූ තරා වූ තත්ත්විකාර වූ වචනයෙන් කරා කෙළේ ය.

(එයින්) සුදු පැහැති, ඉතා සුදු වූ, මොළොක් පුලුන් බදු වූ උර්ණාවෙක් දෙබැම අතුරෙහි මැනැවින් හට ගත්තේ විය. ලෝමකූපයන්හි එකෙක දෙකෙක් නො වී ය. එකී එකී ලොමකූපයෙහි එක් එක් ලෝමයක් ම හට ගත් සිරුර ඇත්තේ වී ය.

තං ලකඛණංඤ්ඤු බහවො සමාගතා
බ්‍යාකංසු උප්පාදනිමිත්තකොච්ඤ.
උණණො ච ලොමා ච යථා සුසණධීතා
උපවත්තති ඊදිසකං බහුජජනො.

ගිහිමිච්චි සත්තං උපවත්තති ජනො
බහු පුරුසො පකතෙන කම්මුතා
අකිඤ්ඤිතං පබ්බජිතං අනුත්තරං
බුද්ධමිච්චි සත්තං උපවත්තති ජනො'ති.

වත්තාළීසදනත - අචිරලදනත - ලකඛණාදීනි (26,27)

19. යමිච්චි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුසසභුතො සමානො පිසුණං වාවං පභාය පිසුණාය වාවාය පටිචිරතො අහොසි. ඉතො සුඤ්ඤා න අමුත්‍ර අකඛාතා ඉමෙසමෙහදය, අමුත්‍ර වා සුඤ්ඤා න ඉමෙසං අකඛාතා අමුසමෙහදය. ඉති භික්ඛානං වා සඤ්ඤාතා සංභිතානං වා අනුපපදතා සමනාරාමො සමනරතො සමනනාදි සමනකරණිං වාවං භායිතා අහොසි, සො තසස කම්මසස කතතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉඤ්ඤං අගතො සමානො ඉමානි ජෙමි මහාපුරිසලකඛණානි පටිලහති: වත්තාළීසදනො ච හොති අචිරලදනො ච. සො තෙහි ලකඛණෙහි සමනතාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාචසති රාජා හොති වත්තවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? අහෙජජපරිසො හොති අහෙජජා'සස හොනති පරිසා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අණිකච්චා දෙවාරිකා අම්චවා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලහති? -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? අහෙජජපරිසො හොති අහෙජජා'සස හොනති පරිසා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති.

එතමසං භගවා අවොච. තජ්ඣෙතං වුච්චති:

වෙහුතියං සංභිතහෙදකාරිං¹
හෙදපචච්චිනවිච්චාදකාරිං
කලහපචච්චිනඅකිච්චකාරිං
සංභිතානං හෙදජනානිං න භණි.

1. සභිතහෙදකාරිං. (මජ්ඣ.)

උත්පාදශාස්ත්‍ර නිමිත්තශාස්ත්‍රයන්හි දක්ෂ වූ ගරිරලක්ෂණ දන්තා බොහෝ දෙනෙක් රැස්වූවාහු, “මොහු සිරුරු උර්ණාව ද ලොමයෝ ද යම්සේ මොනොවට පිහිටියාහු ද, එහෙයින් බොහෝ දෙනා මෙබන්දහු අදහස් අනුව පවතී යැ” යි එය පැවැසූහ.

සුර්ව ජාතීන්හි කරන ලද කර්ම හෙතෙයෙන් බහු ජන තෙමේ ගිහි වැ ඉන්නා වූ ද එකුලරු අනුව යෙයි. බොහෝ දෙනා කිසි ධන රැස් කිරීමක් නැති, පැවිදි වැ බුදු වූ ම ඔබ අනුව යෙයි.

වත්වාරිංගත්දන්ත - අවිරලදන්තතාදි-ලක්ෂණ (26, 27)

19. මහණෙනි, “තථාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු බෙවෙහි, පළමු වූසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම කේලාමි බස්භාර, කේලාමි බසින් වැළැක්කේ විය, මෙ තැනින් අසා මොවුන් ගේ බිදීම පිණිස එ තැන්හි නො කියන්නේ විය, එ තැන්හි හෝ අසා, ඔවුන්ගේ බිදීම පිණිස, මොවුනට නො කියන්නේ විය, මෙසේ බිදුණුවුන් ගළපන්නේ ද, ගැළපුණුවුනට අනුබල දෙන්නේ ද විය, සමගියෙන් සිටිනවුනට කැමැත්තේ, සමගියෙන් සිටිනවුන් කෙරෙහි ඇලුණේ, සමගියෙන් සිටිනවුනට සතුටු වූයේ, සමගිය ඇති කරන බස් කියන්නේ විය” යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කර්මය කළ බැවින් ... සඟ ලොවට ගියේය. හේ එයින් ව්‍යුත වූයේ මෙ මිනිස්බවට ආයේ ය, මේ මහසුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි: දත් සාළිසක් ඇත්තේ, විරළ නොවූ දත් ඇත්තේ ද වෙයි. හේ ඒ ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම් ... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? නො බිදියැ හැකි පිරිස් ඇත්තේ වෙයි, බ්‍රාහ්මණ ගෘහපති නිගමවාසී ජනපදවාසී ගණක මහාමාත්‍ර සෙනාධරණීන්ක දාරපාල අමාත්‍ය පාරිභද්‍ය රාජ කුමාර යන ඔහුගේ පිරිස්හු නොබිදියැ හැක්කාහු වෙත්. රජවනුයේ මෙය ලබයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? නොබිදියැ හැකි පිරිස් ඇත්තේ වෙයි. හික්ෂු හික්ෂුණි උපාසක උපාසිකා දිව්‍ය මනුෂ්‍ය අසුර නාග ගන්ධර්ව යන ඔබ පිරිස්හු නොබිදියැ හැක්කාහු වෙත්. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. එහි මෙය (භාරායෙන්) කියනු ලැබේ:

‘හේ පෙර අත්බවිහි ගැළපුණුවුන් (සමගියෙන් සිටිනවුන්) බිදුවන්නේ හෝ හෙදවැඩෙන විවාද පහළ කරන්නේ හෝ කලහ වැඩෙන නොකට- යුතු කරන්නේ හෝ නො වී ය. ගැළපුණුවුන් ගේ හෙද උපද්වන වචන ද නො කියේ ය.

අවිච්චාදවිච්චනකාරිං සුගිරං
භික්ඛානං සන්ධිජනනිං අභණි.
කලහං ජනසස පනුදි සමඛගි
සංභිතෙභි නන්දති පමොදති ච

සුගතිසු සො ඵලවිපාකං
අනුභවති තස්මොදති.
දන්තා ඉධ භොනති අවිරප්පා සභිතා
චතුරො දසසස මුඛජා සුසණධීතා.

යදි ඛන්තියො භවති භූමිපති
අවිභෙදියා'සස පරිසා භවන්ති
සමණො ච භොති වීරජො වීතමලො
පරිසා'සස භොති අනුගතා අචලා'ති.

පහුතප්චහා-බ්‍රහ්මසසර ලක්ඛණානි (28,29)

20. යදෙති භික්ඛවෙ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකේතං පුබ්බ මනුසසභූතො සමානො ඵරුසං වාචං පහාය ඵරුසාය වාචාය පටිච්චිතො අභොසි, යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඛගමා පොරි බ්‍රහ්මජනකන්තා බ්‍රහ්මජනමනාපා, තථාරුපිං වාචං භාසිතා අභොසි, සො තසස කමමසස කතතතා උපචිතතතා -පෙ- සො තතො වුතො ඉස්සතං ආගතො සමානො ඉමානි දෙඛ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලහති, පහුතප්චෙහා ච භොති බ්‍රහ්මසසරො ච කරවිකභාණි. සො තෙභි ලක්ඛණෙභි සමතකාගතො සවෙ අගාරං අප්ඤ්චාවසති රාජා භොති චකකචතති. -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? ආදෙයාචාවො භොති, ආදියන්ති'සස චචනං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමතතා අකතිච්චා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? ආදෙයාචාවො භොති, ආදියන්ති'සස චචනං භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවො මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති.

ඵතමස්සං භගවො අවොච. තස්සෙතං වුච්චති:

අකෙකාසභණ්ඩනාවිභෙසකාරිං
උබ්බාධකං¹ බ්‍රහ්මජනමදුතං
බාලහං ගිරං සො න භණි ඵරුසං
මධුරං භණි සුසඤ්ඤිතං සබ්බලං.

1. උබ්බාධකරං (පෙසං)

විවාද වැඩීම කරන සුදු නොවූ, බිඳුණවුනට සමගිය උපදවන සුදු වචන කියේ ය. සමඛිඪී ... ජනශාගේ කලහ දුරු කෙළේ ය. සමගියෙහි පිහිටියවුන් හා සතුටු වෙයි, ප්‍රමුදිත ද වෙයි.

සුගතීන්හි ඵලවිපාක විදිසි, එහි සතුටු වෙයි. මෙහි උපන් ඔහුගේ දත් අවිරළ වේ, එකට සමබන්ධ වෙයි. ඔහුගේ දන්තයෝ සකළියෙක් මොනොවට පිහිටියාහ.

ඉදින් පොළොවට ස්වාමී වූ ක්ෂත්‍රියයෙක් වී නම්, ඔහුගේ පිරිස්හු නො බිඳැලියැ හැකි වෙත්. ඉදින් මහණ වන්නේ නම්, පහ වූ කෙලෙස් බුලි ඇතියේ, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇතියේ වෙයි. ඔබ පිරිස ඔබ අනුව ගියේ ස්ථිර වෙයි.

ප්‍රගුතඵත්වතා - බ්‍රහ්මස්වරතා-ලක්ෂණ (28, 29)

20. මහණෙනි, "පළමු දැහි පළමු හවයෙහි, පළමු වූසු තන්හි, පෙර මනුෂ්‍ය වතුයේ පරොස් බස් හැර, පරොස් බසින් වැළැක්කේ විය. නිදෙස් වූ, කනට සැප වූ, පෙම් කටයුතු වූ, සිතැ වැද ගන්නා, නිශැරියනට සුදුසු වූ, බොහෝ දෙනාට කාන්ත වූ, බොහෝ දෙනාගේ මන වඩන්නා වූ යම් වචනයෙක් වේ ද, එබඳු වචන කියන්නේ වී ය යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කර්මය කළ බැවින් රැස් කළ බැවින්... සහ ලොවට ගියේ ය. හේ එයින් සැව, මේ මිනිස්බවට ආයේ ම මේ මහපුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි: දික් පුළුල් වූ දිව ඇත්තේ වෙයි, බඹහුගේ බඳු ගැඹුරු හඬ ඇත්තේ, කුරවි කොවුලකුගේ බඳු මිහිරි හඬ ඇත්තේ වෙයි. හේ ඒ ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ ද, ... සක්විති රජ වෙයි. රජ වතුයේ කුමක් ලබා ද? පිළිගත යුතු වචන ඇත්තේ වෙයි, බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද, නිගමිවැසි දනවුවැසි ජනයෝ ද, ගණකයෝ ද මහාමාත්‍රයෝ ද සෙනාධිග රක්ෂකයෝ ද මාරපාලයෝ ද ඇමැතියෝ ද පරම්පරාගතව රාජපර්ඡද්ද්හි වූවෝ ද රජුහු ද රජුහු දුන් භොගසම්පත් බුක්ති විදින්නෝ ද රජකුමරුවෝ ද යන ඔහුගේ පිරිස්හු ඔහු බස් පිළිගනිත්: රජ වතුයේ මෙය ලබයි... බුදු වතුයේ කුමක් ලබා ද? පිළිගත යුතු වචන ඇත්තේ වෙයි. මහණ මෙහෙණෝ ද උවසුඋවැසියෝ ද දෙවිහු ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගදෙවූහු ද ඔබ වචන පිළිගනිත්. බුදු වතුයේ මෙය ලබයි."

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදළ සේක. එහි මේ (භාජායෙන්) කියනු ලැබේ:

"හෙ තෙමේ ආත්‍රොග කලහ හිංසා යන මේ දැ කරවන, සිත පෙළන, මහජනයාගේ සිත් රිදුවන, කැකුළු වූ පරොස් බස් නො බිණුයේ ය. ඉතා ප්‍රම සහිත වූ මාදු වූ මිහිරි බස් බිණුයේ ය.

මනසො පියා හදයගාමිනියො
වාවා සො එරයති කණණසුඛා
වාවා සුචිණණඵලමනුභවී.
සග්ගෙසු වෙදය පුඤ්ඤඵලං.

වෙදිඤා සො සුවරිතසඤ ඵලං
බ්‍රහ්මසරතමධර්මකිංචයා,
ඒවහා'සස හොති විපුලා පුපුලා
ආදෙය්‍යාවාකාරවචනො භවති.

ගිහිනො'පි ඉජ්ඣති යථා හණතො
අථ වෙ පබ්බජති සො මනුජො
ආදියන්ති'සස වචනං ජනතා
බහුනො බහුං සුභණිතං² හණතො'ති.

සීහහනුලක්ඛණං (30)

21. යමෙහි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකේතං පුට්ඨෙ මනුසසභුතො සමානො සමඵප්පලාපං පහාය සමඵප්පලාපා පච්චිරතො අහොසි, කාලවාදී භූතවාදී අසුවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතීං වාවං භාසිතා කාලොන සාපදෙසං පරියන්තවතිං අසුසංභිතං, යො තස කම්මසස කතන්තා -පෙ- යො තතො වුතො ඉසුසං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සීහහනු හොති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්තාගතො සවෙඅභාරං අජ්ඣාචසති රාජාහොති චක්ඛවතී -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති කෙනචි මනුසසභුතෙන පච්චිකේතෙන පච්චාමිකේතෙන. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති අබ්භන්තරෙහි වා බාහිරෙහි වා පච්චිකේතෙහි පච්චාමිකේතෙහි රාගෙන වා දොසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මච්ඡිනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

ඵතමසුං භගවා අවොච. තසේතං වුවචති:

සමඵප්පලාපං න අබුද්ධතන්තිං¹
අච්ඡිණ්ණවචනබ්‍යාප්පරො අහොසි.
අභිතමපි ච අපනුදි
හිතමපි ච බහුජනසුඛස්ඵ අභණි.

1. අබාලහං (මජ්ඣං)
2. සුසභිතං (සායං)
3. න සමඵප්පලාපං න බුද්ධතං (මජ්ඣං)

හේ සිතට ප්‍රිය වූ, සිතූ වැදගත්තාවූ, කනට සැප වූ, වචන කියයි වාක්සුවර්තයාගේ ඵලය හේ වින්දේ ය. ස්වර්ගයන්හි (වාක්සුවර්තමය) පිනේ පල වින්දේ ය.

හේ සුවර්තයේ විපාක ලැබීමෙන් මෙහිදී, බ්‍රහ්මඤ්චර බව ලැබී ය. ඔහුගේ දිව දික් ද පුළුල් ද වෙයි. හේ පිළිගත යුතු වචන ඇත්තේ වෙයි.

යමසේ කියන ගෘහස්ථයාගේ ද වචන ය සිදු වන්නේ ද ඉදින් ඒ මිනිස් තෙමේ පැවිදි වන්නේ නම් බොහෝ ජනයාට බොහෝ වූ මනාප වචන කියන ඔබ ගේ වචන ජනතාවෝ පිළිගනිත් යැයි නෛමිත්තක යෝ කීහ.

සිංහහතූ - ලක්ෂණය (30)

21. මහණෙනි, “තරාගත තෙමේ පළමු දැහි, පළමු හවයෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම සම්ඵප්පලාපය හැර, සම්ඵප්පලාපයෙන් වැළැක්කේ, කල් දන කියනුයේ, සත්‍යය ම කියනුයේ, වැඩ සලසන බසක් ම කියනුයේ, කුසල් දහම් අසළ බසක් ම කියනුයේ, විනය අසළ බසක් ම කියනුයේ විය, සිතූ තබා ගන්නට නිසි වූ, කරුණු සහිත වූ, සසීම වූ අර්ථනිරූපිත වූ වචන සුදුසු කල්හි කියන්නේ වී ය” යන යමෙක් ඇද්ද, හෙ තෙමේ ඒ කර්මය කළ බැවින්... සඟ ලොවට පැමිණියේ ය. එයින් සැව මෙ මිනිස් බවට ආයේ ම මෙ මහසුරිස්ලකුණ ලබයි: හේ සිංහයකුගේ යැටි හතුව සේ පිරුණු උඩු යැටි දෙහතූ ඇත්තේ වෙයි. ඒ ලක්ෂණයෙන් සමන්විත වූ හෙ තෙමේ ඉදින් ගිහි ගෙහි වසන්නේ නම්, ... සක්විති රජ වෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබා ද? මිනිස් වූ කිසි දු සතුරෙකු විසින්, පසම්තුරකු විසින්, තොරපියැ නො හැක්කේ වෙයි. රජ වනුයේ මෙය ලබයි ... බුදු වනුයේ කුමක් ලබා ද? අන් සත්තට උපදනා පරිදි රාගය විසින් හෝ ද්වේෂය විසින් හෝ මොහය විසින් හෝ මෙසේ අභ්‍යන්තරික සතුරන් පසම්තුරන් විසින් හෝ මහණක් හු විසින් හෝ බමුණක් හු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් හෝ මෙසේ බාහිරක සතුරන් පසම්තුරන් විසින් හෝ ලොවැ කිසි දු කෙනකු විසින් හෝ තොරපියැ නොහැක්කේ වෙයි බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.

“හේ පැණවතුන්ගේ වචන පරම්පරාවක් නොවූ සම්ඵප්පලාප නො දෙහී ය. හේ නොවිසුරුණු වචනයැ යි කියන ලද වාචිමාර්ගය ඇත්තේ විය. අවැඩ හා බැඳුණු බස් ද දුරු ලී ය. අභිවෘද්ධියක වූ ද බොහෝ දොට සුව ඵලවත්තාවූ ද බස් බිණී ය.

තං කතො ඉතො චුතො දිවමුපපජ්ජි
සුකතඵලවිපාකමනුභොසි
චවිය පුනරිධංගතො සමානො
ආද්දුග්ගමචරතරහනුක්කමලස්ස.

රාජා භොති සුදුපට්ඨංසියො
මනුජ්ජෙද්ද මනුජාධිපති මහානුභාවො,
තිදිවසුරවරසමො භවති
සුරවරතරො රිච ඉදෙද්ද.

ගන්ධබ්බාසුරයකඛරකඛසෙහි
සුරෙහි න හි භවති සුපට්ඨංසියො,
තඵකෙතො යදි භවති තඵාවිධො
ඉධ දිසා ච පට්ඨිසා ච විදිසාවාති.

සමදනත-සුසුක්කදයො-ලකඛණානි (31, 32)

22. යමෙ භික්ඛවෙ තඵාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං
පුබ්බෙ මනුසහුතො සමානො මිච්ජාආජීවං පහාය සමමාආජීවෙන
ජීවිකං කපෙසි තුලාකුට-කංසකුට-මානකුට-උකෙකාටන-චඤ්චනති-
කති - සාවියොග-ජෙදන-වධබන්ධන විපරාමොස-ආලොප-සහසාකාරා
පට්ඨිරතො අභොසි, සො තසස කම්මසස කතතො උපචිතතො උසහනතො
විපුලතො කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.
සො තස්ස අඤ්ඤ දෙවෙ දසභි යානෙහි අධිගණ්ඨකාති දිබ්බෙන ආයුතො
දිබ්බෙන වජ්ජෙන දිබ්බෙන සුබ්බෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධි-
පතෙයාන දිබ්බෙහි රූපෙහි දිබ්බෙහි සඤ්ඤෙහි දිබ්බෙහි ගන්ධෙහි දිබ්බෙහි
රසෙහි දිබ්බෙහි ඵොට්ඨබ්බෙහි: සො තතො චුතො ඉත්තං ආගතො
සමානො ඉමානි දෙම මහාපුරිසලකඛණානි පට්ඨිභති, සමදනතො ච භොති
සුසුක්කදයො ච.

එය කොට මෙයින් සැව, දෙවිලොවට පැමිණියේ ය. මොනොවට කළ කර්මයාගේ ඵලවිපාක වින්දේ ය. එයින් සැව, නැවැත මෙහි ආයේ ම, සිංහහත්‍රු ලක්ෂණය ලද්දේ ය.

මිනිස්තට ඉන්ද්‍ර වූ, මනුෂ්‍යාධිපති වූ, මහ කෙදුනි, කිසියෙක් බැහැර නො කටහැකි රජෙක් වෙයි, සක්දෙව් බඳු වෙයි. සුරශ්‍රේෂ්ඨ වූ ඉන්ද්‍රයා බඳු වෙයි.

ඉදින් එබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ, එබඳු ලක්ෂණ ඇත්තේ මෙහි උපදනේ ද, සතර දිග ද සතර අනුදිග ද උඩ යට දෙදිග ද වසන ගදෙවු යක් රකුස් දෙව් යන කිසි දු කෙනෙකු විසින් හෙලාලී යැ නො හැක්කේ වෙයි."

සමදන්ත - සුභුක්ල දංච්‍යා ලක්ෂණ (31, 32)

22. මහණෙනි, "තථාගත තෙමේ පළමු දැහි පළමු භවයෙහි, පළමු වුසු තන්හි, පෙර මිනිස් වූයේ ම මිථ්‍යා ආජීවය හැර, සමාගාජීවයෙන් දිවි පැවැත්වී ය, කුලාකුට (තරාදියෙන් කරන වඤ්චාව) කංසකුට (රන් තලුතැවියෙන් කරන වඤ්චාව,) මානකුට (මිනීමෙන් කරන වඤ්චාව,) උත්කොටන (අල්ලස් ගෙන ගොහිමියන් හිමියන් කිරීම,) වංචන (නොයෙක් උපායෙන් අනුන් රැවැටීම,) නිකති (බොරු රන් බොරු මැණික් ආදිය දීමෙන් කරන වඤ්චාව,) සාවියෝග (උත්කොටනාදි ක්‍රියා) ඡේදන වධ බන්ධන විපරාමොස (සැහැවී සිට අන් සතු දෑ පැහැර ගැන්ම,) ආලොප (ගම්පැහැරුම් කුචර පැහැරුම් ආදිය.) සහසාකාර (බලාත්-කාරයෙන් ගැන්ම යන මෙයින් වැළකිණේ වී ය" යන යමෙක් ඇද්ද, හේ ඒ කර්මය කළ බැවින්, රැස් කළ බැවින්, බොහෝ සේ කළ බැවින්, මහත් කොට කළ බැවින්, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. හේ දිව්‍ය ආයුෂයෙන් ද දිව්‍ය වර්ණයෙන් ද දිව්‍ය සැපයෙන් ද දිව්‍ය යශසින් ද දිව්‍ය ආධිපත්‍යයෙන් ද දිව්‍ය රූපයන්ගෙන් ද දිව්‍ය ශබ්දයන් ගෙන් ද දිව්‍ය ගන්ධයන් ගෙන් ද දිව්‍ය රසයන් ගෙන් ද දිව්‍ය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් ගෙන් ද යන කරුණු දශයෙකින් අන් දෙවියන් ඉක්මැ (මැඩලා) සිටියි. හේ එයින් සැව, මෙ මිනිස්බවට ආයේ ම, මේ මහපුරිස් ලකුණු දෙක ලබයි: සමදන් ඇත්තේ ද, ඉතා සුදු පැහැ දත් ඇත්තේ ද වෙයි.

සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්තාගතො සථෙ අඟාරං අජ්ඣාචසති,
 රාජා භොති චක්ඛවස්සි ධම්මිකො ධම්මරාජා වාතුරතෙනා වීජිකාවි
 ජනපදස්ථාවරියපපතො සකතරත්තසමන්තාගතො. තසසිමානි සක
 රත්තානි භවන්ති: සෙය්‍යාපීදං චක්ඛරත්තං හස්සීරත්තං අසසරත්තං
 මණ්ණරත්තං ඉස්සීරත්තං ගහපතිරත්තං පරිනායකරත්තමෙව සකමං.
 පරොසහසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඛරුපා පරසෙනප-
 මද්දනා. සො ඉමං පධම් සාගරපරියන්තං අබ්ලමනිමිකමකණ්ටකං ඉද්ධි-
 ඵ්ඨං ඛෙමං සිවං නිරබ්බදං අදණ්ණින අසසොන ධම්මෙන සමෙන
 අභිච්ඡිය අජ්ඣාචසති. රාජා සමානො කිං ලභති? සුවිපරිචාරො භොති,
 සුවි'සස භොන්ති පරිචාරා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නොගම ජානපද ගණකා
 මහාමත්තා අනිකච්චා දෙවාරිකා අචචා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා
 කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. සථෙ ඛො පන අඟාරසමා අනඟාරියා
 පබ්බජති අරහං භොති සමමාසමුද්ධො ලොකෙ විවකච්ඡදෙ. බුද්ධො
 සමානො කිං ලභති? සුවිපරිචාරො භොති, සුවි'සස භොන්ති පරිචාරා
 භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාස්කා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා අසුරා නාඟා
 ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එකමසං භගවා අවොච. තසෙකං වුවචති:

මිචජාඡීචඤා අවසසඡී සමෙන වුත්තිං
 සුවිනා සො ජනයිසි ධම්මකෙන
 අභිකමෙච ච අපානුදි¹
 භික්ඛෙච ච බහුජනසුඛඤා ආචරි.²

සග්ගෙ වෙදයති නරො සුඛඵලානි
 කරිසා නිපුණෙහි විදුහි
 සබ්බි වණණිකානි තිදිවපුරවරසමො
 අභිරමති රතිබ්බධාසමඛගී.

ලද්ධා³ මානුසකං භවං තතො
 වරිසා⁴ සුකතඵලීපාකං
 සෙසකෙන පටිලභති ලපනජං
 සමමපි සුවි සුසුකකං.⁵

1. අපනුදි (මජ්ඣං)
 2. අචරි (මජ්ඣං)
 3. ලද්ධාන (මජ්ඣං)
 4. වරිසාන (මජ්ඣං)
 5. ලද්ධාන මනුසසකං භවං තතො වරිය සුත, සුකත, ඵලීපාක, සෙ සකෙන පටිලභති
 ලපනජං සමමපි සුවි ච සුවිසුද්ධි සුසුකකං (සෘෂා)

හේ ඒ ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත වූයේ, ඉදින් ගිහිගෙහි වසන්නේ වි නම්, දඟුම් වූ ධර්මරාජ වූ, සිවුසයුර ඉම් කොටැති සිවු මහ දිවයිනට නායක වූ, සතුරන් දිනූ, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත් රුවනින් සමන්වාගත සක්විති රජෙක් වෙයි. ඇත්රුවන, අස්රුවන, මිණිරුවන, ඉතිරිරුවන, ගැහැවිරුවන, සත්වනු පුත්රුවන ම යැ යි ඔහුට මේ සත් රුවන් කෙනෙක් වෙත්. ශූර, වීර, ඇඟරුව ඇති, සතුරුසෙන් මධිත්‍රුයෙහි බුහුච්චි, අයිරා දහස් පුත් කෙනෙක් ඔහුට වෙත්. ඒ සක්විති තෙමේ සයුර හිමිකොට මේ පොළොව, සතුරු ජන නැමැති හුලුනැති, සතුරු බිය නිමිති නැති, සතුරු ජන නැමැති කටු නැති, නිරුපද්‍රැක, නිවුණු සැනැහුණු, සතුරු අර්බුද නැති ක්ෂේම භූමියක් කොට, දඹුවමින් තොර වැ අවියෙන් තොර වැ, දඟුමින් දිනා අධිපති වැ වෙසෙයි. රජ වනුයේ කුමක් ලබයි ද? හේ පිරිසිදු පිරිවර ඇත්තේ වෙයි. නියමගම් වැසි දනවවැසි ජනයෝ ද, බමුණු ගැහැවියෝ ද, ගණකයෝ ද මහාමාත්‍රයෝ ද, සෙනාධිග රක්ෂකයෝ ද, ද්වාරපාලයෝ ද, පරම්පරාගත වැ රාජපර්ෂදෙහි වූ ඇමැත්තෝ ද, රජුහු දුන් භොගසම්පත් විදුනා ප්‍රභූහු ද, රජුහු ද රජකුමරු වෝ ද යන ඔහුගේ පිරිසිදු පිරිවරජනයෝ ගණනින් මහත් වෙති. රජ වනුයේ මෙය සපුරා ලබයි. ඉදින් ගිහි ගෙන් නික්මැ, සස්නැ පැවිදි වන්නේ නම්, අර්හත් වූ ලොවැ බැහැර කොට හළ කෙලෙස් සෙවෙණි ඇති, සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි. බුදු වනුයේ කුමක් ලබයි ද? පිරිසිදු පිරිවර ඇත්තේ වෙයි. ඔබට හික්සු ද හික්සුණිහු ද උපාසකයෝ ද උපාසිකාවෝ ද දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර් වයෝ දෑ යි මේ පවිත්‍ර වූ පිරිවර සවිවෝ වෙත්. බුදු වනුයේ මෙය ලබයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය වදළ සේක. එහි මෙය (ගාරා වචන විසින්) කියනු ලැබේ:

හෙ තෙමේ මීථ්‍යාආච්චය ද බැහැරැ ලිය. දඟුමෙන් සෙමෙන් පවිත්‍ර ආච්චයෙන් දිවිපැවැත්ම ඉපැදවී ය. අහිත දැ ද බැහැරැකෙළේ ය. බොහෝ දෙනාට හිත වැඩ ද බොහෝ දෙනාට සුවය ද සිදු කෙළේ ය.

මනුෂ්‍ය වූ හෙ තෙමේ නිපුණ වූ නුවණැති සත්පුරුෂයන් විසින් වර්ණිත වූ පින් කම් කොට, සචර්ගයෙහි සැප විපාක විදියි. ඒ දිව්‍ය සුබක්‍රීඩායෙන් යුක්ත වැ සක්දෙවිදු සේ වෙසෙසින් සුව විද වෙසෙයි.

එයින් සැව මිනිසත් බව ලැබ, ඉතිරි කුශලවිපාකයෙන් සම් වූ ද ඉතා සුදු වූ ද දත් ලබයි.

තං වේයාඤ්ඤනිකා සමාගතං
බහවො බ්‍යාකංසු නිපුණසමමතා මනුජා
සුවිජනපරිවාරගණො භවති
දීජසමසුක්කසුවිසොභනදනො.

රඤ්ඤ භොති බහුජනො
සුවිජරිවාරො මහතිං මහිං අනුසාසකො,
පසඤා න ච ජනපදකුදනං
භික්ඛෙ පි බහුජනසුඛඤ්ඤ චරන්ති.

අථ වෙ පබ්බජති භවති විපාපො
සමණො සමීතරජො විවික්ඛජඤ්ඤ,
විගතදරථකිලමථො
ඉමමපි ච පරමපි ච¹ පසස්ති ලොකං.

තසෙසාවාදකරා බහු ගිහී ච පබ්බජිතා ච
අසුවිගරභිතං² ධුනන්ති පාපං,
ස හි සුවිහි පරිවුතො භවති
මලච්චකලිකිලෙසෙ පනුදෙති ති.³

ලකඛණසුත්තං නිවසීතං සත්තමං.

1. ඉමමපි ච පරමපි ච (ආඝ), පරමපි පරමපි ච (සාය)
2. අසුවිං ගරභිතං (මජ්ඣ)
3. තසෙසාවාදකරා බහුගිහී ච, පබ්බජිතො ච අසුවිගරභිතං-
පනුදි පාපසස හි සුවිහි පරිවුතො, භවති මලච්චක කීලසෙ පනුදෙති (සාය)

පණ්ඩිතසම්මත වූ බොහෝ ලක්ෂණ පාඨක බමුණෝ රැස් වූවාහු,
'මෙ තෙමේ දෙවරක් උපන් සම වූ සුදු වූ පිරිසිදු වූ ශෝභන දත් ඇත්තේ
පිරිසිදු ජනයන් පිරිවර මුළුව කොටැත්තේ වේ' යැ යි ද,

රජ වූ මොහුට බොහෝ දෙනා පිරිසිදු පිරිවර වෙයි. මහ පොළොව
අත් කොට ගෙන පාලනය කරන්නේය. අන් කෙනෙකුගෙන් මොහුගේ
රටට පිඩාවෙක් නො වෙයි. එ දනවුහි වැස්සෝ උනුනට හිතවැඩ ද
බොහෝ දෙනාට සුවය ද සිදු කෙරෙත් යැ යි ද,

ඉදින් මෙ තෙමේ පැවිදි වන්නේ නම්, පහ වූ පව ඇති, සංසිදු වූ
කෙලෙස් දුලි ඇති, බැහැරැ කළ කෙලෙස් සෙවෙති ඇති, පහ වූ කායික
පිඩා හා ක්ලාන්ති ඇති ශ්‍රමණයෙක් වනුයේ, මෙ ලොව ද පර ලොව ද දකී
යැ යි ද,

ඔබගේ අවවාද පිළිපදනා බොහෝ ගිහියෝ ද පැවිද්දෝ ද අශුවි
සෙයින් ගර්හිත වූ පාපය වනසත්. හේ වනාහි පිරිසිදු දහමින් පිරිවැරැණේ
වෙයි. රාහාදි කෙලෙස් නැමැති මල ද කණු කටු ද දොමන නැමැති පාපය
ද සියලු කෙලෙසුන් ද ප්‍රහීණ කරන්නේ යැ'යි ද කියා පැවැසූහ.

සත්වතු ලක්ෂණ සූත්‍රය නිමියේ යැ.

සිගාලසුන්‍යා

1. එවං මෙ සුන්‍යා:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඵ්වනෙ කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සිගාලකො¹ ගහපතිපුක්‍කො කාලසෙඤ්ච චුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛමීති. අලලවිජො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා² නමසසති, පුරස්මිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං භෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසං,

2. අඵ ඛො භගවා පුබ්බණ්ණසමයං ගිවාසෙති. පක්ඛවිවරමාදය රාජගහං පිණ්ඩාය පාඪිසි. අද්දසා ඛො භගවා සිගාලකං ගහපතිපුක්කං කාලසෙඤ්ච චුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛමීති. අලලවිජො අලලකෙසං පඤ්ඤිකං පුටුද්දිසා නමසසන්තං, පුරස්මිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං භෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසං. දිස්වාන සිගාලකං ගහපතිපුක්කං එතදවොච: කිනනු ඛො තිං ගහපතිපුක්ක කාලසෙඤ්ච උට්ඨාය රාජගහා නික්ඛමීති. අලලවිජො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා නමසසති, පුරස්මිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං භෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසන්ති?''.

“පිතා මං භනෙත කාලං කරොතො එවං අවච: ‘දිසා තාත නමසෙසයාසි’ති. සො ඛො අහං භනෙත පිතු වචනං සකකරොතො ගරුකරොතො මානොතො පුජෙතො කාලසෙඤ්ච චුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛමීති. අලලවිජො අලලකෙසො පඤ්ඤිකො පුටුද්දිසා නමසසමී, පුරස්මිමං දිසං -පෙ- උපරිමං දිසන්ති”.

“න ඛො ගහපතිපුක්ක අරියස්ස විනයෙ එවං ඡද්දිසා නමසිතඛො”ති.

“යථාකථං පන භනෙත අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමසිතඛො? සාධු මෙ භනෙත භගවා තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමසිතඛො”ති.

1. සිගාලකො (මජ්ඣං)
2. පුටුද්දිසා (මජ්ඣං)

සිඟාලක සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා කලන්දක නිවාප නම් වූ වෙළඳවන අරමැ වැඩ වසන සේක. එ කල්හි සිඟාලක නම් ගැහැවි පුත් කලින් ම (උදසනක් සේ ම) නැඟී සිට, රජගහ නුවරින් නික්මැ ගොස්, තෙත් රෙදි ඇත්තේ, තෙත් කෙහෙ ඇත්තේ, දෙහොත් මුදුනැ තබා ගත්තේ පෙර දෙස ද, දකුණු දෙස ද, අවර දෙස ද, උතුරු දෙස ද, යට දෙස ද, උඩ දෙස ද යන බොහෝ දිශාවන් වදී."

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු සමයෙහි හැද පෙරෙවැ, පා සිවුරු ගෙන, රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, කලින් ම නැඟී සිට රජගහ නුවරින් නික්මැ, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති ව, තෙත් කෙහෙ ඇතිව, දෙහොත් මුදුනැ තබා ගෙන, පෙර දෙස ද දකුණු දෙස ද අවර දෙස ද, උතුරු දෙස ද යට දෙස ද, උඩ දෙස ද වදනා සිඟාලක ගැහැවි පුතු දුටු සේක් ම ය. දැක, ඔහු බණ්ඩා, 'ගැහැවි පුත, කවර හෙයින් තෙපි කල් තබා ම නැඟී සිට රජගහ නුවරින් නික්මැ, තෙත් වස්ත්‍ර ඇත්තෙහි, තෙත් කෙහෙ ඇත්තෙහි, දෙහොත් මුදුන් තබාගෙන, පෙර දෙස දකුණු දෙස අවර දෙස උතුරු දෙස යට දෙස උඩ දෙස යන බොහෝ දිශාවන් වදිවු ද?'යි අසා වදළ සේක.

"වහන්ස, මා පියා කලුරිය කරනුයේ, 'දරුව, දිශාවන් වදුව'යි මට මෙසේ කී ය. වහන්ස, ඒ මම පියාගේ වචනයට සත්කාර කරනුයෙමි, ගරුකාර කරනුයෙමි, බුහුමන් කරනුයෙමි, පූජා කරනුයෙමි, කලින් ම නැඟී සිට රජගහ පුරයෙන් නික්මැ, තෙත් රෙදි ඇති ව, තෙත් කෙහෙ ඇති ව, දෙහොත් මුදුනැ තබාගෙන, පෙර දෙස... උඩ දෙස වදිමි'යි (සිඟාලක තෙමේ) කී ය.

'ගැහැවි පුත, ආයතී විනයයෙහි ස දෙස්සු මෙසේ නො වැන්ද යුත්තා- හ'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

'වහන්ස, කෙසේ නම් ආයතී විනයයෙහි ස දෙස්සු වැන්ද යුත්තා- හු ද? වහන්ස, ආයතී විනයයෙහි යම්සේ ස දෙස්සු වැන්ද යුත්තාහු නම්, එසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දහම් දෙසන සේක් වා'යි ගැහැවි පුත් කී ය.

ජද්දිසා

3. තෙන හි ගහපතිපුත්ත සුඡාහි, සාධුකං මනසි කරොහි, භාසි-
සාමී'ති.

'එවං හතෙත'ති ඛො සිභාලො ගහපතිපුත්තො භගවතො පච්චසෙසාසි.

භගවා එතදවොච:

“යතො ඛො ගහපතිපුත්ත අරියසාවකස්ස වත්තාරො කම්මකිලෙසා පභිඡා භොනති, චතුහි යානෙහි පාපකම්මං න කරොති, ඡ ව භොගානාං අපායමුඛානි න සෙවති, සො එවං වුද්දසපාපකාපගතො, ඡද්දිසාපට්ඨජාදී,¹ උභයලොකච්ඡයාස පටිපනෙතා භොති, තස්ස අයං වෙච ලොකො ආරද්ධො භොති පරො ච ලොකො. සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

කම්මකිලෙසා

4. කතමස්ස වත්තාරො කම්මකිලෙසා පභිඡා භොනති? පාඡානි-
පාතො ඛො ගහපතිපුත්ත කම්මකිලෙසො, අද්දිතතාදනං කම්මකිලෙසො,
කාමෙසු මිඡජාචාරො කම්මකිලෙසො, මුසාවාදෙ කම්මකිලෙසො. ඉමස්ස
වත්තාරො කම්මකිලෙසා පභිඡා භොනති'ති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං
චජා² සුගතො, අරාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

පාඡානිපාතං අද්දිතතාදනං මුසාවාදෙ ච වුච්චති
පරදරගමනං ඤචෙව නපසංසනති පඡඤ්ඤා'ති.

අගතිගමනානි

5. කතමෙහි චතුහි යානෙහි පාපකම්මං කරොති? ඡන්දගතිං
ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති, දෙසාගතිං ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති,
මොභාගතිං ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරොති, භයාගතිං ගච්ඡන්තො
පාපකම්මං කරොති. යතො ඛො ගහපතිපුත්ත අරියසාවකො නෙච ඡන්දගතිං
ගච්ඡති, න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොභාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං
ගච්ඡති, ඉමෙහි චතුහි යානෙහි පාපකම්මං න කරොති'ති. ඉදමවොච භගවා
ඉදං චජා සුගතො අරාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

ඡන්ද දෙසා භයා මොභා යො ධම්මං අනිචක්කති,
නිභීයති තස්ස යසො³ කාළපසෙඛ'ච චජ්ඣො.

1. ඡද්දිසා පට්ඨජාදි භොති (සෟභා)
2. චජාත (මජ්ඣං)
3. යසො තස්ස (මජ්ඣං)

ස දිසා

3. 'ගැහැවි පුත, එසේ වී නම් අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක.

එසේ ය, වහන්සැ'යි ම සිංහලක ගැහැවි පුත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක: "ගැහැවි පුත, යම් හෙයකින් ආයඨිශ්‍රාවකයා ගේ සතර කර්මක්ලේශයෝ ප්‍රභීණ වෙත් ද, යම් හෙයකින් ආයඨි ශ්‍රාවක තෙම සතර කරුණෙකින් පවකම් නො කරයි ද, යම් හෙයකින් භෝගයන් ගේ විනාශමුඛ සයක් නො සෙවී ද, හෙ තෙමේ මෙසේ තුදුස් ලාමක කම්වලින් පහ වූයේ ය දිසාවන් වසාලනුයේ, දෙලෝ ජය ගැන්ම පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. ඔහු විසින් මෙලොවද ආරාධිත වෙයි, පරලොවද ආරාධිත වෙයි. හේ කාලින් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණෙයි.

කර්ම ක්ලේශ

4. ඔහු ගේ කවර සතර දෙනෙක් කර්ම ක්ලේශයෝ (අත්බව කිලිටි කරන කර්ම) ප්‍රභීණ වෙත් ද? ගැහැවිපුත, ප්‍රාණසාතය වනාහි කර්ම ක්ලේශයෙකි, අදන්තාදනය කර්ම ක්ලේශයෙකි, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම කර්ම ක්ලේශයෙකි, මාෂාවාදය කර්ම ක්ලේශයෙකි. ඔහු ගේ මේ කර්ම ක්ලේශයෝ ප්‍රභීණ වෙත්." භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. සුභතයන් වහන්සේ මෙය වදුරා, ශාස්තෘ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවැත ගාථා බන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මෙය වදළු සේක:

පණ්ඩා ද, අධිනාදන් ද, මුසවා යැ යි යමෙක් කියනු ලැබේ නම් එය ද, පරමුන් කරා යෑම ද යන මේ දෑ නුවණැත්තෝ නො පසසත්.

අගති ගමන

5. (ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ) කවර සතර කරුණෙකින් පවකම් නො කෙරේ ද යත්: (පුහුදුන්තෙමේ), ජන්දයෙන් අගතියට යනුයේ (නො කටයුත් තක් කරනුයේ) පවකම් කරයි. ද්වේෂයෙන් අගතියට යනුයේ පවකම් කරයි, බියෙන් අගතියට යනුයේ පවකම් කරයි, මෝහයෙන් අගතියට යනුයේ පවකම් කරයි. ගැහැවිපුත, යම් හෙයකින් ආයඨිශ්‍රාවක තෙමේ ජන්දයෙන් අගතියට නො ම යන්නේ ද, ද්වේෂයෙන් අගතියට නො ම යන්නේ ද, බියෙන් අගතියට නොම යන්නේ ද, මෝහයෙන් අගතියට නො ම යන්නේ ද, හේ මේ සතර කරුණින් පවකම් නො කෙරෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක, ශාස්තෘ වූ සුභතයන් වහන්සේ මෙය වදුරා, නැවත ගාථාබන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මේ වචන ද වදළු සේක:

' ජන්දයෙන් ද ද්වේෂයෙන් ද බියෙන් ද මෝහයෙන් ද යමෙක් යුක්ති-ධර්මය ඉක්මැ යේ ද, කළුවර පසැ සඳුහු මෙන්, ඔහුගේ යශස පිරිහෙයි.

ජන්දු දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාතිවකතති,
ආපුරති තස සයොසො¹ සුඤ්ඤාපකෙඛ වී² වන්දිමා³ති.

ජ අපායමුඛානි

6. කතමානි ජ භොගානං අපායමුඛානි න සෙවති? සුරාමෙරයමජ්ජ-
පමාදට්ඨානානුයොගො ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා භොගානං අපායමුඛං. විකාල-
විසිඛාවරියානුයොගො භොගානං අපායමුඛං. සමජ්ජාභිවරණං භොගානං
අපායමුඛං. ජුතපමාදට්ඨානානුයොගො භොගානං අපායමුඛං. පාපමිඤ්ඤා-
නුයොගො භොගානං අපායමුඛං ආලසකානුයොගො භොගානං අපායමුඛං.

මජ්ජපානාදීනවා

ජ ඛො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා ආදීනවා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානානු-
යොගො: සන්ධිවිකා ධනජානි, කලහපවඤ්ඤා, රොගානං ආයතනං,
අකිකතිසඤ්ජනානි, කොපිනානිදංසනි පඤ්ඤාය දුඛලිකරණිකෙව ජවඨං
පදං භවති. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා ජ ආදීනවා සුරාමෙරයමජ්ජපමා-
දට්ඨානානුයොගො.

විකාලවරියාදීනවා

ජ ඛො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා ආදීනවා විකාලවිසිඛාවරියානුයොගො: අඤ්ඤා
පි'සස අගුකෙඤ්ඤා අරකඛිතො භොති පුඤ්ඤාදුරො පි'සස අගුකෙඤ්ඤා අරකඛිතො
භොති, සාපතෙයාඤ්ඤි'සස අගුකං අරකඛිතං භොති, සඛඛියො ව භොති
පාපකෙසු යානෙසු, අභුතචචනං ව තඤ්ඤි රුහති, ඛෙසුනඤ්ඤා දුකඛධම්මානං
පුරකඛිතො භොති. ඉමෙ ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා ජ ආදීනවා විකාලවිසිඛා-
වරියානුයොගො.

සමජ්ජාභිවරණාදීනවා

ජ ඛො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා ආදීනවා සමජ්ජාභිවරණො: කච්චි නචචං කචි
භීතං, කචි වාදිතං, කචි අකඛානං, කචි පාණිසකරං, කචි කුම්භචුණන්ති? ඉමෙ
ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා ජ ආදීනවා සමජ්ජාභිවරණො.

1. යසො තසස (මජ්ඣං)
2. ජුඤ්ඤාපකෙඛ (කම්)
3. කුචං (PTS)

යමෙක් ජන්මයෙන් ද ද්වේෂයෙන් ද බියෙන් ද මොහයෙන් ද යුක්තිධර්මය ඉක්මැ නො යේ ද, ඔහුගේ යශස පුර පසැ සසුහු මෙන් වැඩෙයි.''

අපායවුබ සය

6. හේ හෝගයන් ගේ කවර විනාශවුබ සයක් නො යෙව් ද යත්: ගැහැව් පුත, මත් බවට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පිමෙහි යෙදීම හෝගයන් ගේ විනාශ වුබයෙකි. නොකල්හි වීථිසංචාරයෙහි යෙදීම හොගයන් ගේ විනාශ වුබයෙකි. උත්සව දර්ශනය පිණිස යෑම හෝගයන්ගේ විනාශ වුබයෙකි, ප්‍රමාදයට කාරණයක් වූ දුකෙළියෙහි යෙදීම හෝගයන්ගේ විනාශ වුබයෙකි. පාපමිත්‍රයන් හා පුත පුතා එක් වීම හෝගයන් ගේ විනාශ වුබයෙකි. අලසබවහි නැවත නැවත යෙදීම හෝගයන් ගේ විනාශ වුබයෙකි.

මධ්‍යපානාදීනව

ගැහැව් පුත, මත්බවටත් ප්‍රමාදයටත් කාරණ වූ රහමෙර පිමෙහි පුත පුතා යෙදීමෙහි මේ දෙස් සයෙකි: මේ ලොවැදීම වන ධන භානිය, කලහ වැඩීම, රෝගයනට කෙතක් වීම, අපකීර්ති ඉපැදවීම, කයෙහි ගුණාසෘත විවෘත කොට හැසිරීම, නුවණ දුර්වල කිරීම යන සවැනි කාරණය ද වෙයි. ගැහැව් පුත, මදයට ප්‍රමාදයට කාරණ වූ රහමෙර පිමෙහි මේ දෙස් සය වේ.

විකාලවරියාදීනව

ගැහැව් පුත, නොකල්හි වීථි සඤ්චාරයෙහි පුත පුතා යෙදීමෙහි මේ දෙස් සයෙකි: තෙමේ ද සංගොපිත නො වූයේ නො රක්තාලද්දේ වෙයි. ඔහුගේ අඹුදරුවෝ ද අසංගෝපිත වූවාහු නොරක්තා ලද්දහු වෙත්, ඔහු ගේ වස්තුව ද සංගොපිත නො වූයේ නොරක්තා ලද්දේ වෙයි. පාප ක්‍රියාවන්හි සැක කටයුත්තෙක් ද වෙයි, අභූත දෝෂ කථා ද ඔහු කෙරෙහි නැහෙයි, තවත් බොහෝ දුක් දෙමනසුන් විසින් පෙරටු කරන ලද්දේ වෙයි, (බොහෝ දුක් ඔහු පසු පස එයි). ගැහැව් පුත, මොහු සදෙනා නොකල්හි වීථිසඤ්චාරයෙහි පුත පුතා යෙදීමෙහි දෙෂයෝ ය.

සමභාහිවරණාදීනව

ගැහැව් පුත, උත්සව දර්ශනයට යාමෙහි මේ දෙස් සයෙකි: කොහි නැටුම් ඇද්ද? කොහි ගැයුම් ඇත්ද? කොහි වැයුම් ඇද්ද? ආබ්‍යාන (රාමායණාදී කථා කීම) කොහි ඇද්ද? අත්තාලම් ඇ ගැසීම කොහි ඇද්ද? කළ පිඬීම ආදිය කොහි ඇද්ද?යි සොයා හැව්දිත්. උත්සව දර්ශනයට යෑමෙහි මේ ආදීනව සය ය.

ජුතපපමාදදීනවා

ඡ බො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා ජුතපපමාදදමානානුයොගෙ: ඡයං වෙරං පසවති, ජිනො විත්තමනුසොවති, සන්දිඛිකා ධනජානි, සභාගතසස¹ වචනං න රුහති, මිත්තාමච්චානං පරිභුතො හොති, ආවාහවිවාහකානං අපඤ්චො හොති, අසබ්බුකෙතො අයං පුරිසපුත්තලො නාලං දුරභරණායා'ති. ඉමෙ බො ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා ජුතපපමාදදමානානුයොගෙ.

පාපමිත්තානුයොගාදීනවා

ඡ බො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ: යෙ ධුත්තා, යෙ සොණ්ඩා, යෙ පිපාසා, යෙ නොකතිකා යෙ වඤ්චිතිකා යෙ සාහසිකා, ත්‍යාසස මිත්තා හොන්ති, තෙ සභායා. ඉමෙ බො ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ.

ආලසසාදීනවා

ඡ බො' මෙ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා ආලසසානුයොගෙ: අතිසීතනති කමමං න කරොති, අතිඋණ්භනති කමමං න කරොති, අතිසායනති කමමං න කරොති, අතිපාතො'ති කමමං න කරොති, අතිජාතො'සමීති කමමං න කරොති, අතිධාතො'සමීති කමමං න කරොති. තසස එවං කිච්චාපදෙස-බහුලසස විභරතො අනුප්පනතා වෙච්ච හොගා නුප්පජ්ජනති, උප්පතතා ච හොගා පරිකඛයං ගච්ජනති. ඉමෙ බො ගහපති පුත්ත ඡ ආදීනවා ආලසසානුයොගෙ''ති.

ඉදමච්චොච භගවා, ඉදං වඤ්චා සුගතො අරාපරං එතදච්චොච සඤ්චා:

1. සභායෙ තසස (කම)

දායකප්‍රමාදදීනව

ගැහැවි පුත, ප්‍රමාදයට කාරණ වූ දු කෙළියෙහි යෙදීමෙහි මේ දෙස් සයෙකි: දිනනුයේ (පැරැදුණු කුළු) වෙර උපදවයි, පැරැදුණේ (නටුවාවූ) වස්තුව අනුව සොවී. තමා දක්කැදී ම ධනභානිය වේ. සභාවට ගිය ඔහු ගේ වචන නො නැගේ. මිත්‍රාමාත්‍යයන් විසින් පිරි- හෙලන ලද්දෙක් වෙයි. 'මේ පුරුෂපුද්ගල තෙමේ අක්ෂධුර්තයෙකැ'යි අභිදරුවන් රක්නට නො සමත් වේ යැ'යි ආවාහක විවාහකයන් විසින් නො පතන ලද්දේ වෙයි. ගැහැවි පුත, මොහු ප්‍රමාදයට කාරණ වූ දුකෙළියෙහි පුතපුතා යෙදුමිහි දෙසයෝ සදෙන වෙත්.

පාපමිත්‍රානුයෝගාදීනව

ගැහැවි පුත, පාපමිත්‍රානුයෝගයෙහි (ලාමක මිතුරන් ඇසුරු කැරුමිහි) මේ දෝෂ සයෙකි: අක්ෂධුර්ත (දුකෙළියෙහි යෙදුණු) යම් කෙනෙක් වෙත් ද ඔහු ඔහුට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්, යම් ඉතිරි සොඬ ආදි සොඬහු වෙත් ද, ඔහු ඔහුට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්, බීමෙහි ලොල්වූ යම් කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු පාපමිත්‍රානුයුක්තයාට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්, යම් නෛකතික (බොරුරන් ආදිය දී රචන) කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු ඔහුට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්, යම් වංචනික (සම්මුඛ වචනයෙන් රච- චන) කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු ඔහුට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්, ගම් පැහැරීම ආදි සාහසික කර්මයන්හි යෙදුණු යම් කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු පාපමිත්‍රානු- යෝගියාට මිත්‍ර වෙත්, සභාය වෙත්. ගැහැවි පුත, පාපමිත්‍රානුයෝග- යෙහි මේ දෙස් සය ය.

අලසතාදීනව

ගැහැවි පුත, අලසබවිහියෙදීමෙහි මේ දෝෂයෝ ස දෙනෙක් වෙත්. ඉතා ශීත යැයි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි, ඉතා උෂ්ණයැ යි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි. ඉතා සවස් කාලය වී යැ යි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි. ඉතා උදසන යැ යි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි, ඉතා බඩ සා ඇත්- තෙමි යි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි, ඉතා වැඩියක් අහර ගනිමි යි කර්මාන්ත නො කෙරෙයි. මෙසේ කටයුතු අතපසු කිරීම බහුල කොට ඇති ඔහුට නූපන් හෝගයෝ නො උපදිත්, උපන් හෝගයෝ ද විනාශයට යෙත්. ගැහැවි පුතනි, මේ අලසබවිහි යෙදීමෙහි දෙස් සය ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. ශාස්තෘ වූ සුගතයන් වහන්- සේ මෙය වදරා යළි ගාථා බන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මෙය වදළු සේක.

7. “හොති පානසධා නාම හොති සම්මියසම්මියො
යො ච අඤ්ඤා ජාතෙසු සභායො හොති සො සධා. 1

උඤ්ඤරසෙයා පරදුරසෙවනා
වෙරපසඛෙයා¹ ච අනාසානා ච
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ඡ යානා පුරිසං ධංසයන්ති. 2

පාපමිත්තො පාපසධො පාපආචාරගොචරො
අසමා ලොකා පරමො ච උභයා ධංසතෙ නරො. 3

අකඛිඤ්ඤො වාරුණි නවචගීතං
දිවාසොපං පාරිවරියා අකාලෙ
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ඡ යානා පුරිසං ධංසයන්ති. 4

අකෙඛිති දිඛන්ති සුරං පිචන්ති
යන්තිඤ්ඤො පාණසමා පරෙසං
නිභිතසෙවී න ච වුඤ්ඤෙවී²
නිභියරෙ කාලපකෙඛි³ව චජ්ජෙ. 5

යො වාරුණි අධනො අකිඤ්ඤො
පිපාසො පිචං පාපං ගතො³
උදකම්ච ඉණං විගාහති
අකුලං⁴ කාහිති ඛිප්පමකතනො. 6

න දිවාසොපසිලෙන රත්තිචුට්ඨානදෙසසිනා⁵,
නිවචං මනෙතන සොභෙඤ්ඤා සකකා ආවසිතුං සරං. 7

අතිසිතං අතිඋණං අතිසායම්ඤං අහු,
ඉති වීසඤ්ඤාමමනෙත අසා අචෙචන්ති මාණවෙ. 8

යො'ධ සීතඤ්ඤා උණඤ්ඤා තිණා භියොනා න මඤ්ඤති
කරං පුරිසකිච්චානි සො සුධා⁶ න විගායති'ති. 9

1. වෙරපසවො (මජ්ඣං)
2. වුද්ධිසෙවී (සායා), වුද්ධිසෙවී (කම්ම)
3. පිපාසොසි අත්පාගතො (සායා), පිපාසො පි සමපපසගතො (කම්ම)
පප ගතො (මජ්ඣං)
4. ආකුලං (සායා, කම්ම)
5. රත්තිචුට්ඨානදෙසසිතා (PTS)
6. සුඛං (මජ්ඣං)

7. පානසබ්බ නම් (මත් පැන් බොන තැනැදි පමණක් යහලු වූ) යහලු-
වෙක, සම්මිය සම්මිය නම් (හමු වූ තැනැදි පමණක් මිතුරු කම් අභවන)
යහලුවෙක, වැඩ ඇති වූ කල්හි යමෙක් යහලු වේ ද එසේ වූ යහලුවෙක්
ඇත. 1

ඉරු උද වන තෙක් නිදීම ය, පරඹුවන් සෙවීම ය, වෛර බහුල
බව ය, අවැඩ කරන බව ය, පාප මිත්‍රයෝ ය, තද මසුරු බව ය යන
මේ කරුණු සය පුරුෂයා වනසයි. 2

ලාමක මිතුරන් ඇති, ලාමක යහලුවන් ඇති, ලාමක වූ ආචාර
ගොවර ඇති මිනිස් තෙමේ මෙලොවින් ද පරලොවින් ද යන දෙප සින් ම
වැනැසෙයි. 3

දු කෙළීම ය, පරඹුවන් කරා යෑම ය, මත්පැන් පීම ය, නැටුම් ගැයුම්
සොයා යෑම ය, දහවල් නිදීම ය, නොකල්හි වීථි සංචාරය ය, පාප
මිත්‍රයෝ ය, දැඩි මසුරු බව ය යන මේ කරුණු සය මිනිසා වනසයි. 4

පසැටින් කෙළින්, රා බොත්, අනුන් ප්‍රාණ සම ව රක්තා අඹුවන් කරා
යෙත්. පිරිහුණුවන් සෙවනාහුයැ වැඩුණුවන් නො සෙවනාහු ය. ඔහු කඵවර
පසැ සඳු සෙයින් පිරිහෙත්. 5

ධනය නැති දිළිඳු වූ යමෙක් මත්පැන් බොනුයේ පොකුණක් වෙත
ගියක්හු පැන් බොන්නා සේ මත්පැන් බීමෙහි ගිජු වූයේ ද, හේ ණය
ගැති බවට බැසගනී. වහා සිය කුලය අකුලයක් (පිරිහුණු කුලයක්)
කරන්නේ ය. 6

දහවල් නිදන සුලු, රෑ පිබිද සිටීම නොරිසියෙන, නිතර මත් වූ, ඝොඩ
වූ තැනැත්තහු විසින් ගෙහි වසන්නට නො හැක්ක. 7

ධනයේ 'දැන් ඉතා ශීත ය, ඉතා උෂ්ණ ය, ඉතා සවස් යැ'යි හරන
ලද කර්මාන්ත ඇති මිනිසුන් ඉක්මැ යෙත්. 8

මෙහි යමෙක් ශීතයත් උෂ්ණයත් තණපතකට වැඩියෙන් නො තකා
ද, පුරුෂ කාර්යයන් කරන හෙ තෙමේ සැපය අත් නො හරී. 9

මිත්තපතිරූපකා

8. වක්ඛාරො' මෙ ගහපතිපුක්ඛ අමිත්තා මිත්තපතිරූපකා' වෙදි-
තබ්බා.. අඤ්ඤදජ්ඣුභරො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො,
වච්චරමො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අනුප්පියභාණී
අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අපායසභායො අමිත්තො
මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ යානෙහි අඤ්ඤදජ්ඣුභරො අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

අඤ්ඤදජ්ඣුභරො හොති අපෙත ඛුමිච්ඡති,
භයසා කිච්චං කරොති සෙවති අසාකාරණා.

ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ වතුහි යානෙහි අඤ්ඤදජ්ඣුභරො අමිත්තො
මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුහි ඛො ගහපති පුක්ඛ යානෙහි වච්චරමො අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො. අතීතෙන පටිසඤ්චරති² අනාගතෙන පටිසඤ්චරති,
නිරුද්ධතෙන සඛගණ්ඨාති, පච්චුප්පනෙතසු කිච්චෙවසු ධ්වසනං දසෙති.
ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ වතුහි යානෙහි වච්චරමො අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ යානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො. පාපකම්පි'සා³ අනුජානාති, කල්යාණම්පි'සා
අනුජානාති, සම්මුඛා'සා වණණං භාසති, පරමමුඛා'සා අවණණං භාසති.
ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ වතුහි යානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්ත-
පතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

වතුහි ඛො ගහපතිපුක්ඛ යානෙහි අපායසභායො අමිත්තො මිත්තපති-
රූපකො වෙදිතබ්බො: සුරාමෙරයමජ්ජමාදට්ඨානානුයොගෙ සභායො
හොති, විකාලවිසිඛාවරියානුයොගෙ සභායො හොති, සමජ්ජාහිවරණෙ
සභායො හොති, ජුතප්පමාදට්ඨානානුයොගෙ සභායො හොති. ඉමෙහි ඛො
ගහපති පුක්ඛ වතුහි යානෙහි අපායසභායො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො
වෙදිතබ්බො'ති.

1. මිත්තපතිරූපකා (සිඳු)
2. පටිසඤ්චරති (කම්)
3. පාපකම්පිසා (ඝරා)

මිත්‍රප්‍රතිරූපකයෝ

8. ගැහැවිපුත, මිත්‍ර ප්‍රතිරූපක වූ (මිතුරු වෙසින් පැනෙන) සතර අමිත්‍රයෝ දත යුතු හ. මිත්‍රප්‍රතිරූපක අඤ්ඤදඤ්ඤාභර අමිත්‍රයා දත යුතු, මිත්‍රප්‍රතිරූපක වච්චරම අමිත්‍රයා දත යුතු. මිත්‍රප්‍රතිරූපක අනුප්‍රියභාණී අමිත්‍රයා දත යුතු. මිත්‍රප්‍රතිරූපක අපායසභාය අමිත්‍රයා දත යුතු.

ගැහැවිපුත, සතර කරුණෙකින් මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ අඤ්ඤදඤ්ඤාභර (ඒකාන්තයෙන් කිසිවක් හැරගෙන ම යන) අමිත්‍රයා දත යුතු:

ඒකාන්තයෙන් සිය මිතුරා ගෙන් කිසිවක් හැරගෙන ම යන්නේ වෙයි. අල්ප දයෙකින් (ස්වල්ප දයක් දී) බොහෝ දෑ ලබන්නට පතයි. තමාට බියක් (උවදුරක්) උපන් කල්හි පමණක් මිතුරා ගේ කටයුතු කෙරෙයි. තමා ගේ වැඩ ම කරුණු කොට මිතුරා සෙවී. ගැහැවි පුත, මේ සතර කරුණින් මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ අඤ්ඤදඤ්ඤාභර අමිත්‍රයා දත යුතු.

ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් මිත්‍රප්‍රතිරූපක වච්චරම (වචනය ම පරම කොටැති) අමිත්‍රයා දත යුතු: අතීතයෙන් සඬග්‍රහ කෙරෙයි, ආනාගත යෙන් සඬග්‍රහ කෙරෙයි. නිරර්ථක කථායෙන් සඬග්‍රහ කෙරෙයි. වර්තමාන කායඤ්ජනනි ව්‍යසන දන්වයි. ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් වච්චරම වූ මිත්‍රප්‍රතිරූපක අමිත්‍රයා දත යුතු.

ගැහැවි පුත, සතර කරුණෙකින් අනුප්‍රියභාණී (අනුකූල වූ පිය බස් කියන) මිත්‍රප්‍රතිරූපක අමිත්‍රයා දත යුතු: (පවක් කරමි යි කී කලැ ඒ) ඔහුගේ පාප ක්‍රියාව ද (මැනැවැ යි) අනුදනී, (පිනක් කරමැ යි කී කලැ ඒ) ඔහුගේ පින් කිරිය ද අනුදනී, සම්මුඛයෙහි ඔහුගේ ගුණ කියයි, අසම්මුඛයෙහි ඔහු ගේ අගුණ කියයි. ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ අනුප්‍රියභාණී අමිත්‍රයා දත යුතු.

ගැහැවිපුත, සතර කරුණෙකින් මිත්‍රප්‍රතිරූපක වූ අපායසභාය වූ (වස්තු විනාශ කිරීමෙහි යහළු වූ) අමිත්‍රයා දත යුතු: මත් බවට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පීමේ යෙදීමෙහි යහළු වෙයි, නොකල්හි වීරී සංචාරයේ යෙදීමෙහි යහළු වෙයි. නාත්‍යගීතාදිය දැකිනු අසනු පිණිස යෑමෙහි යහළු වෙයි, ප්‍රමාදයට කාරණ වූ දුකෙළියේ යෙදීමෙහි යහළු වෙයි. ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් අපාය සභාය වූ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපක අමිත්‍රයා දත යුතු.

ඉදමචොච හගචා. ඉදං වජා සුගතො අථාපරං එතදචොච සඤ්ඤා:

“අඤ්ඤදඤ්ඤාහරො මිඤ්ඤා යො ව මිඤ්ඤා වච්චරො,¹
අනුපපියඤ්ඤා යො ආහ අපායෙසු ව යො සඛා.
එතෙ අමිඤ්ඤා වතොරො ඉති විඤ්ඤාය පඤ්ඤාතො,
ආරකා පරිවජෙජ්ජයා මග්ගං පච්චයං යථා”ති.

සුභදම්මකා

9. වතොරො' මෙ ගහපතිපුඤ්ඤා මිඤ්ඤා සුභද වෙදිතඛො: උපකාරො² මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො, සමානසුඛදුගෙඛො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො, අඤ්ඤාසි මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො, ආනුකම්පකො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො.

වතුභි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි උපකාරො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදි-
තඛො. පමනං රකඛති, පමනස්ස සාපතෙය්‍යං රකඛති, භිතස්ස සරණං
භොති, උපනෙත කිච්චකරණියෙ තද්දිගුණං භොගං අනුපපෙති. ඉමෙහි
ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි උපකාරො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො.

වතුභි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤායානෙහි සමානසුඛදුගෙඛො මිඤ්ඤා සුභදෙ
වෙදිතඛො: ගුණමස්ස ආවිඤ්ඤති, ගුණමස්ස පරිගුහති, ආපදසු න
විජහති, ජීවිතම්පි'ස්ස අඤ්ඤා පරිච්චතො භොති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා
වතුභි යානෙහි සමානසුඛදුගෙඛො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො.

වතුභි ඛො පන ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි අඤ්ඤාසි මිඤ්ඤා සුභදෙ
වෙදිතඛො: පාපා නිවාරෙති, කල්‍යාණෙ නිවෙසෙති, අඤ්ඤා සාවෙති,
සග්ගස්ස මග්ගං ආවිඤ්ඤති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි
අඤ්ඤාසි මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො.

වතුභි ඛො පන ගහපතිපුඤ්ඤා යානෙහි ආනුකම්පකො මිඤ්ඤා සුභදෙ
වෙදිතඛො: අහවෙනස්ස න නඤ්ඤති, හවෙනස්ස නඤ්ඤති, අව ඡුණං
භණ්ඩානං නිවාරෙති, ව ඡුණං භණ්ඩානං පසංසති. ඉමෙහි ඛො ගහපති-
පුඤ්ඤා වතුභි යානෙහි ආනුකම්පකො මිඤ්ඤා සුභදෙ වෙදිතඛො'ති.

1. වච්චරමො (සා)
2. උපකාරකො (සා)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදා, අනතුරු වැ ගාරාබන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මේ වචන වදළු සේක:

“යමෙක් අඤ්ඤදක්‍ෂිණ මිත්‍ර නම් වේද යමෙක් වච්චරම මිත්‍ර නම් වේද, යමෙක් අනුප්‍රියභාණී වේද, යමෙක් ධන විනාශක ක්‍රියාහි යහලු වේද, මෙසේ මේ සතර අමිත්‍රන් නුවණැත්තේ දැන, උවදුරු ඇති මාර්ගයක් සේ දුරින් ම දුරු කරන්නේ ය.”

සුභාන්මිත්‍රයෝ

9. ගැහැවි පුත, මේ සුභාද වූ සතර මිතුරෝ දත යුතු භ: උපකාරී වූ සුභද මිතුරා දත යුතු, සමාන සුව දුක වූ සුභද සුමිතුරා දත යුතු. අර්ථාබ්‍යාසී (වැඩට නිසි කරුණු ම කියන) සුභද මිතුරා දත යුතු. ආනුකම්පක (අනුකම්පා කරන) සුභද මිතුරා දත යුතු.

ගැහැවි පුත, සතර කරුණෙකින් උපකාරී වූ සුභාද මිත්‍රයා දත යුතු: මත් වැ වැදගෙන මිතුරා රැකගනී, මත් වැ වැදගෙන්නහු ගේ ධනය රැක දෙයි, බියට පැමිණි මිතුරාට පිහිට වෙයි, කළයුතු කාර්යයක් උපන් කලා අවශ්‍ය ප්‍රමාණය මෙන් දෙගුණයක් ධනය දෙයි. ගැහැවි පුත, මේ සතර කරුණින් උපකාරී වූ සුභාද මිතුරා දත යුතු.

ගැහැවි පුත, සතර කරුණෙකින් සමාන සුව දුක් ඇති (සැප දුක් දෙකේ ම සමාන වැ හිතෙහි ව පවත්නා) මිතුරා දත යුතු: සැඟවීයෑ යුතු රහස් සිය මිතුරාට නොසඟවා කියයි, ඒ මිතුරාගේ සැඟවීයෑ යුතු රහස් සඟවා රකීයි, විපත්තීන්හිදී නො අත්හරී, මිතුරා විසින් ඔහු පිණිස සිය දිවි වුව ද පරිත්‍යක්ත වෙයි (සිය දිවි ද නො තකා මිතුරාගේ කටයුතු කැරැදෙයි). ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් සමාන සුව දුක වූ සුභද මිතුරා දත යුතු.

ගැහැවිපුත, සතර කරුණෙකින් අර්ථාබ්‍යාසී (දෙලෝවැඩ පවසන) සුභද මිතුරා දත යුතු: පවින් වළක්වයි, පිනෙහි යොදලයි, පෙර නො ඇසූ දහම් අස්වයි, සුභගියට මහ කියා දෙයි. ගැහැවිපුත, මේ සතර කරුණින් අර්ථාබ්‍යාසී සුභද මිතුරා දත යුතු.

ගැහැවි පුත, සතර කරුණෙකින් ආනුකම්පක සුභාද මිත්‍රයා දත යුතු: ඔහුගේ පිරිහීමෙන් නො සතුටු වෙයි, ඔහුගේ අභිවාද්ධියෙන් සතුටු වෙයි, මිතුරාගේ අභූත කියන්නහු වළක්වයි, මිතුරාගේ ගුණ කියන්නහු පසසයි, ගැහැවි පුත, මේ සතර කරුණින් ආනුකම්පක (අනුකම්පා කරන) සුභද මිතුරා දත යුතු.

ඉදමචොච හගවා. ඉදං වජා සුගතො, අථාපරං එතදචොච සජා:

10. “උපකාරො ච යො මිතො යො ච මිතො සුචෙ දුචෙ¹
අස්සබ්බි ච යො මිතො යො ච මිතො² නුකම්පකො.

එතෙ පි මිතො වතොරො ඉති විඤ්ඤාය පඤ්ඤිතො
සකකචං පඨිරුපාසෙය්‍ය මාතා පුතො³ව ඔරසං.

පඤ්ඤිතො සීලසම්පනෙතා ජලං අග්ගි ච භාසති
භොගෙ සංහරමානාසා හමරසෙව ඉරියතො
භොගා සන්ධිවයං යතති වම්මිකො⁴ චුපචියති.

එවං භොගෙ සමාහජා² අලමතො කුලෙ ගිහි
චතුධා විහජෙ භොගෙ ස චෙ මිතොති ගජති.

එතෙන භොගෙ භුඤ්ඤාය ද්විගි කමමං පයොජයෙ
චතුස්සඤ්ඤා නිධාපෙය්‍ය අපදසු හචියති⁵ති.

ජද්දිසාපච්චජාදා.

11. කථංඤ්ඤා ගහපතිපුඤ්ඤා අරියසාවකො ජද්දිසාපච්චජාදී භොති?
ජයිමා ගහපතිපුඤ්ඤා දිසා චෙදිතඛො: පුරස්ථිමා දිසා මාතාපිතරො චෙදි-
තඛො දකභිණො දිසා ආචරියා චෙදිතඛො. පච්ඡමා දිසා පුතකරා චෙදිතඛො.
උත්තරා දිසා මිත්තාමචො චෙදිතඛො. භෙට්ඨිමා දිසා දුසකමමකරා චෙදි-
තඛො. උපරිමා දිසා සමණශ්‍රාහමණා චෙදිතඛො.

1. සුචෙ දුචෙච ච යෙ සමා (මජ්ඣ.)
2. සමාහරිතා (සා.)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුසේක. ශාස්තෘ වූ සුභතයන් වහන්සේ මෙය වදරා, අනතුරු වැ (භාචාඛන්ධන විසින්) අනෙකක් වූ මේ වචන වදළු සේක:

10. “යම් උපකාරී මිතුරෙක් වෙද, සුවසුක් දෙකි ම යමෙක් යහළු ද, යම් මිතුරෙක් දෙලෝ වැඩට මග කියන්නේ ද, යම් මිතුරෙක් අනුකම්පා කරන්නේ ද,

මෙසේ නුවණැත්තේ මේ සතර මිතුරන් ම දැන, මව ලෙහි ද පුතක්හු සෙයින් සත්කාර කොට ඇසුරු කරන්නේ ය,

(භූමිමිතුරන් ඇසුරු කරන)නුවණැති සිල්වත් තැනැත්තේ දිලියෙන ගින්නක් සේ බබලයි. (මල නො පෙළා) මල් පැණි රැස් කොට මී බදින බමරක්හු සෙයින් (මෙරමා නො පෙළා) භෝග රැස් කරන්නහුගේ භොගසම්පත්හු වැඩිමට යෙත්. ක්‍රමයෙන් සුඛසක් පස්කැට රැස් කොට බදිනු ලබන්නාක් මෙනි.

මෙසේ භෝගයන් එක්රැස් කොට ගිහිගෙහි වසන්නට සමර්ථ වූ ගෘහස්ථ තෙම භෝගයන් සතර කොටසක් කොට බෙදන්නේ ය. භේ ඒකාන්තයෙන් මිතුරන් බැඳගනී (බිඳී යනු නොදී රැකගන්නට සමත් වෙයි).

එක් කොටසෙකින් භෝගසම්පත් වළඳන්නේ ය, කොටස් දෙකෙකින් (කෘමි වණික්කර්මාදී) කර්මාන්ත යොදන්නේ ය, විපතක් පැමිණි කල්හි ප්‍රයෝජනය පිණිස වන්නේ යැ යි සලකා සතර වන කොටස නිදහස් කොට තබන්නේ ය.”

සදිසා වැදීම

11. ගැහැටි පුත, කෙසේ නම් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ සදිසා හවුරන්තේ වෙ ද? ගැහැටිපුත, මේ ස දිසා දත යුතු: මාපියෝ පෙර දිසාව යැ යි දත යුතු. ආචාර්යයෝ දකුණු දෙස යැ යි දත යුතු. අභිඳරුවෝ පැසිම් දෙස යැ යි දත යුතු හ. මිත්‍රාමාත්‍යයෝ උතුරු දෙස යැ යි දත යුතු හ. දැසි දස් කම්කරුවෝ යට දෙසැ යි දත යුතු හ. මහණ බමුණෝ උඩ දෙස යැයි දත යුතු හ.

පඤ්ඤානි ඛො ගහපතිපුක්ක යානෙහි පුක්කෙත පුරස්ථො දිසා
 මාතාපිතරො පච්චුපච්චාතඛො: භතො නෙ සමභරිසසාමී¹, කීචං නෙසං
 කරිසසාමී, කුලචංසං ධපෙසසාමී, දයජ්ජං පට්ඨපච්චාමී², අථ වා පන
 පෙතානං කාලකතානං දකඛිණං අනුපපදසසාමී³ති. ඉමෙහි ඛො ගහපති-
 පුක්ක පඤ්ඤානි යානෙහි පුක්කෙත පුරස්ථො දිසා මාතාපිතරො පච්චුපච්චිතා
 පඤ්ඤානි යානෙහි පුක්කං අනුකමපනති: පාපා නිවාරෙන්නි, කළයාණෙ
 නිවෙසෙන්නි, සිප්පං සිසඛාපෙන්නි, පතිරුපෙන දුරෙන සංයොජෙන්නි,
 සමයෙ දයජ්ජං නියයාමෙන්නි⁴. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ක පඤ්ඤානි යානෙහි
 පුක්කෙත පුරස්ථො දිසා මාතාපිතරො පච්චුපච්චිතා ඉමෙහි පඤ්ඤානි යානෙහි
 පුක්කං අනුකමපනති. එවමස ඵසා පුරස්ථො දිසා පට්ඨපච්චාතො භොති ඛෙමො
 අපච්චිතො.

12. පඤ්ඤානි ඛො ගහපතිපුක්ක යානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණො දිසා
 ආචරියා පච්චුපච්චාතඛො: උච්චානෙන, උපච්චානෙන, සුඤ්ඤාය, සාරිචරියාය,
 සකකච්චං සිප්පට්ඨගහණෙන⁵.

ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ක පඤ්ඤානි යානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණො
 දිසා ආචරියා පච්චුපච්චිතා, පඤ්ඤානි යානෙහි අනෙකවාසිං අනුකමපනති:
 සුච්චිනිතං චිනෙන්නි, සුභගතිතං ගාභාපෙන්නි, සබ්බසිප්පසුතං සමසඛාසිනො
 භවන්නි, මිත්තාමච්චෙසු පට්ඨොදෙන්නි⁵, දිසාසු පරිත්තානං කරොන්ති.
 ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුක්ක පඤ්ඤානි යානෙහි අනෙකවාසිතා දකඛිණො දිසා
 ආචරියා පච්චුපච්චිතා, ඉමෙහි පඤ්ඤානි යානෙහි අනෙකවාසිං අනුකමපනති.
 එවමස ඵසා දකඛිණො දිසා පට්ඨපච්චාතො භොති ඛෙමො අපච්චිතො.

1. ගෙසං භරිසසාමී (මජ්ඣං)
 2. පට්ඨපච්චාමී (මජ්ඣං)
 3. භීයා දෙතති (මජ්ඣං)
 4. සිප්පං පට්ඨගහණෙන (සා) සිප්පඋගහණෙන (කම)
 5. පට්ඨෙදෙතති (සා)

ගැහැවි පුත, කරුණු පසෙකින් පුතු විසින් පෙර දෙස වූ මාපියෝ උපස්ථාන කළ යුතු: ඔවුන් විසින් පෝෂිත වූ මම මහලු ව සිටින ඔවුන් පෝෂිත කරන්නෙමි යි ද, ඔවුනට (මාපියනට) පැමිණි කටයුතු (ඔවුන් වෙනුවට) මම කරන්නෙමි යි ද, (මාපිය සතු වස්තුව නො නසා රක්නෙමි) කුල පරපුර රැකගන්නෙමි යි ද, මා පියන්ගෙන් ලත් දැවැද්ද (ඔවුන් ඔවා පරිදි පවත්වන්නෙමි) බුක්ති විදින්නෙමි යි ද, නැවැත, කල්පරිය කළ පරලෝ ගිය මාපියනට (දන් දී) පින් දෙන්නෙමි යි ද යි මේ කරුණු පසින් පුතු විසින් පෙර දිසා වූ මා පියෝ උපස්ථිත වූහු (උවටන් කරනු ලැබූ) කරුණු පසෙකින් පුතට අනුකම්පා කෙරෙත්. (මාපියෝ) පුතු පවින් වළක්වත්, පිනෙහි යොදලත්, ශිල්ප හදරවත්, සුසුභ වූ ස්ත්‍රියක හා සංයුක්ත කෙරෙත් (ස්ත්‍රියක පාවා දෙත්), සුසුභ කල්හි දැවැද්ද (උරුම වූ වස්තුව) පවරා දෙත්. ගැහැවි පුත, මෙකී කරුණු පසින් පුත්‍රයා විසින් පූර්ව දිශාව වූ මා පියෝ උවටන් කරනු ලැබුවාහු, මේ (දෙවැනි ව කී කරුණු පසින් පුතට අනුග්‍රහ කරත්. මෙසේ ඔහු විසින් මේ පූර්ව දිශාව (එයින් බියක් නො එන පරිදි) උපද්‍රව රහිත කොට ප්‍රතිභය රහිත කොට හවුරන ලද්දේ වෙයි.

12. ගැහැවිපුත, දකුණ දිග වූ ආචාර්යයෝ අතවැස්සාවිසින් පස් කරුණෙකින් උපස්ථානව්‍ය වෙත් (උවටන් කළ යුතු වෙත්): ඇඳුරාහු දක හුනස්නෙන් නැගී සිටීමෙන් ද, උවටන් කිරීමෙන් ද, උගන්වන දෑ අසනු කැමැතිවීමෙන් ද (නොහොත් හදසා ඇසීමෙන් ද), වතාවත් කිරීමෙන් ද උගන්වන ශිල්ප සකසා පිළිගැනීමෙන් ද යන මේ කරුණු පසිනි.

ගැහැවිපුත, අතවැස්සාවිසින් මේ කරුණු පසින් දක්ෂිණදිශා සංඛ්‍යාත ආචාර්යයෝ උපස්ථිත වූහු, කරුණු පසෙකින් අතවැස්සාව අනුග්‍රහ කරත්: අතවැස්සා මොනොවට හික්මවත්, ඔහුට මොනොවට උගන්වත්, තමන් අසා ගත් සියලු ශිල්ප (අතවැස්සාව) මොනොවට කියන්නාහු වෙත්. මිත්‍ර-මාත්‍රයන් කෙරෙහි පිහිටුවති, දිශාවන්හි ආරක්ෂාව සලස්වත්. ගැහැවිපුත, මේ කරුණු පසින් උපස්ථිත වූ (උවටන් කරනු ලැබූ) ආචාර්යයෝ කරුණු පසෙකින් අතවැස්සාව අනුකම්පා කරත්. මෙසේ ඔහු විසින් මේ දක්ෂිණ දිශාව උපද්‍රව රහිත කොට, ප්‍රතිභය රහිත කොට හවුරන ලද්දේ වෙයි.

13. පඤ්ඤා ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා යානෙහි සාමීකෙතන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨානබ්බා: සමමානතාය, අනවමානතාය,¹ අනන්වරියාය, ඉසාරියවොසසගෙන, අලභිකාරානුපදනෙන. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤා යානෙහි සාමීකෙතන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨිතා, පඤ්ඤා යානෙහි සාමීකං අනුකම්පනී: සුසංවිහිතකමමනා ව භොති, සුසංගහිතපරිජනා ව², අනන්වාරිනී ව, සමභතං අනුරකකිති, දකඛා ව භොති අනාලසා සබ්බකිවෙවසු. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤා යානෙහි සාමීකෙතන පච්ඡමා දීඝා හරියා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්ඤා යානෙහි සාමීකං අනුකම්පනී. එවමස්ස එසා පච්ඡමා දීඝා පටිච්ඡන්තා භොති ඛෙමා අපපට්ඨයා.

14. පඤ්ඤා ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා යානෙහි කුලපුඤ්ඤාන උකාරා දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨානබ්බා: දනෙන, පෙය්‍යවජෙජන³, අසච්චරියාය සමානාත්තතාය, අවිසංවාදනතාය. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤා යානෙහි කුලපුඤ්ඤාන උකාරා දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්ඤා යානෙහි කුලපුඤ්ඤාන අනුකම්පනී: පමත්තං රකකිනී, පමත්තස්ස සාපකෙය්‍යං රකකිනී, හීතස්ස සරණං භොතනී, ආපදසු න විජහනී අපරපජා වස්ස පටිපුජෙජනී. ඉමෙහි ඛො ගභපතිපුඤ්ඤා පඤ්ඤා යානෙහි කුලපුඤ්ඤාන උකාරා දීඝා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්ඤා යානෙහි කුලපුඤ්ඤාන අනුකම්පනී. එවමස්ස එසා උකාරා දීඝා පටිච්ඡන්තා භොති ඛෙමා අපපට්ඨයා.

1. අවිමානතාය (සයා ආ)
 2. සමභවිත පරිජනා ව (මජ්ඣ)
 3. පියවජෙජන (සයා කම)

13. ගැහැවිපුත, කරුණු පසෙකින් සැමියා විසින් පැසිම් දෙස වූ භායාංච උපසාරාවා (උවටන් කළ යුතු) වෙයි: සම්භාවන වචනයෙන් ද අවමන් බස් නොකීමෙන් ද, පරච්චන් කරා නො යෑමෙන් ද, ගෙහි කටයුතුවල අධි-පති බව ආයට බාර දීමෙන් ද, තමන් පොහොසත් පරිදි ඇඳුම් පැලඳුම් සපයා දීමෙන්ද යන කරුණු පසිනි. ගැහැවි පුත, මේ කරුණු පසින් සැමියා විසින් පශ්චිමදිශා සංඛ්‍යාත භායාංච උවටන් කරනු ලැබුවා, කරුණු පසෙකින් සැමියාට අනුකම්පා කෙරෙයි: (කැඳබන් පිසිම් ආ විසින් කලට වෙලාවට) මනා කොට කරන ලද කර්මාන්ත ඇත්තී ද වෙයි, මොනොවට සංග්‍රහ කරන ලද පරිවාර ජනයා ඇත්තී ද වෙයි, සැමියා හැර අන් පුරුෂයකු සිතිනුදු නො පතන්නී වෙයි, සැමියා විසින් ගෙනෙන ලද ධනය රකිසි, සියලු කටයුත්තෙහි දක්ෂ ද නොමැලී ද වෙයි. ගැහැවිපුත, මේ කරුණු පසින් සැමියා විසින් පශ්චිම දිශාසංඛ්‍යාත භායාංච උපසාරීත වූවා (උවටන් කරන ලද්දී) මේ පසුවැ කී කරුණු පසින් සැමියාට අනුග්‍රහ කෙරෙයි. මෙසේ ඔහු විසින් මේ පැසිම්දෙස නිරූපදාත ව, ප්‍රතිභය රහිත ව හවුරන ලද්දේ වෙයි.

14. ගැහැවි පුත, කුලපුතු විසින් කරුණු පසෙකින් උත්තර දිශා නැමැති මිත්‍රාමාත්‍යයෝ (මිත්‍රයෝ ද සැප සුක දෙකෙහි එක් වූ කටයුතු කරන්නෝ ද) උවටන් කළයුතු හ: දනයෙන් ද ප්‍රිය වචනයෙන් ද අර්ථ වයාංචයෙන් ද සමානාත්මතායෙන් ද නොරච්චන බැවින් ද යන පසිනි. ගැහැවි පුත, මේ පස් කරුණින් කුලපුතු විසින් උත්තර දිශාව වූ මිත්‍රා-මාත්‍යයෝ උවටන් කරන ලද්දහු, කරුණු පසෙකින් කුලපුතුව අනුකම්පා කරත්: රහමෙරින් මත් වූවහු රැකගනිත්, මත් වූ භොත්තහු ගේ වස්-තුව රැක දෙත්, උවදුරකට පැමිණියහට පිහිට වෙත්, විපත්ති දී අත් නො හරිත්, ඔහු ගේ දරුමුතුබුරනට ද මමත්වයෙන් සංග්‍රහ කරත්. ගැහැවි-පුත, මේ කරුණු පසින් කුලපුතු විසින් උත්තරදිශා සංඛ්‍යාත මිත්‍රාමාත්‍ය යෝ උවටන් කරන ලදුවෝ, පසු වූ කී කරුණු පසින් කුලපුතුව අනු-ග්‍රහ කෙරෙත්. මෙසේ ඔහු විසින් මේ උතුරු දෙස නිරූපදාත කොට, ප්‍රතිභය රහිත කොට, හවුරන ලද්දේ වෙයි.

15. පඤ්චි ඛො ගහපතිපුත්ත යානෙහි අධිරකෙනා¹ හෙට්ඨිමා දිසා දසකම්මකරා පච්චුපට්ඨාතඛධා: යථාඛලං කම්මත්තසංචිධානෙන, හත්ත-
 වෙත්තානුපපදනෙන, ගිලානුපට්ඨානෙන, අවජරියානං රසානං සංචිභාගෙන,
 සමයෙ වොසසග්ගෙන. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චි යානෙහි අධිර-
 කෙන හෙට්ඨිමා දිසා දසකම්මකරා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්චි යානෙහි අධිරක-
 අනුකම්පනති. පුඛ්චුට්ඨාධිනො ච හොනති, පච්ඡානිපාතිනො ච දින්නා-
 ද්ධිනො ච, සුක්කකම්මකරා ච, කිත්තිව ණ්ණහරා ච. ඉමෙහි ඛො ගහපති-
 පුත්ත පඤ්චි යානෙහි අධිරකෙන හෙට්ඨිමා දිසා දසකම්මකරා පච්චු-
 පට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චි යානෙහි අධිරකං අනුකම්පනති. එවමස්ස එසා
 හෙට්ඨිමා දිසා පටිච්ඡන්තා හොති ඛෙමා අපපට්ඨයා.

16. පඤ්චි ඛො ගහපතිපුත්ත යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා දිසා
 සමණ්ඩ්‍රාහමණා පච්චුපට්ඨාතඛධා: මෙකෙනන කායකමෙමන, මෙකෙනන
 වචිකමෙමන, මෙකෙනන මනොකමෙමන, අනාවටඤ්ච රතාය, ආචිසානුපප-
 දනෙන. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චි යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා
 දිසා සමණ්ඩ්‍රාහමණා පච්චුපට්ඨිතා ඡහි යානෙහි කුලපුත්තං අනුකම්පනති.
 පාපා නිවාරෙනති, කල්‍යාණෙ නිවෙසෙනති, කල්‍යාණෙන මනසා
 අනුකම්පනති, අඤ්ඤාං සාවෙනති, සුඛං පරියොදපෙනති, සග්ගසා මග්ගං
 ආචිකම්පනති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඡහි යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා
 දිසා සමණ්ඩ්‍රාහමණා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි ඡහි යානෙහි කුලපුත්තං අනු-
 කම්පනති. එවමස්ස එසා උපරිමා දිසා පටිච්ඡන්තා හොති ඛෙමා අපපට්ඨ-
 හයා'ති.

ඉදමචොච හගවා. ඉදං වඤ්චා සුගතො අථාපරං එතදචොච සත්ථා:

17. “මාතාපිතා දිසා පුඛධා ආචරියා දකඛිණා දිසා
 පුත්තදුරා දිසා පච්ඡා මිත්තාමච්චා ච උත්තරා.

දසකම්මකරා හෙට්ඨා උඤ්චං සමණ්ඩ්‍රාහමණා
 එතා දිසා නාමසෙසයා අලමකො කුලෙ ගිහි.

1. අසධිරකෙන (මජ්ඣං)

15. ගැහැවි පුත, කරුණු පසෙකින් ස්වාමියා විසින් යට දිසාව යැ යි කියන ලද දැසි දස් කම්කරුවෝ උවටන් කළ යුතු හ: ඔවුන්ගේ ශක්තියට අනුරූප ලෙස කර්මාන්ත විධාන කිරීමෙන් ද බන් වැටුප් දීමෙන් ද, ගිලන් වූ කල ඔවුනට නිසි උපසාහන යොදවීමෙන් ද, මිහිරි රස බොජුන් (තමා හුදෙකලාව නො වළඳා) ඔවුනටත් දීමෙන් ද සුදුසු කාලයන්හි වැඩෙන් මුදු හැරීමෙන් ද යන පසිනි. ගැහැවි පුත, මේ කරුණු පසින් ස්වාමියා විසින් යට දෙස යැ යි කියන ලද දැසි දස් කඹුරෝ උවටන් කරන ලද්දහු මේ කරුණු පසෙකින් ස්වාමියාට අනුග්‍රහ කරත්; ස්වාමියාට පළමුවෙන් ම නැඟී සිටින්නාහු ද වෙත්, ස්වාමියාට පසුව නිදන්නාහු ද වෙත්, (කිසිත් භොරා නොගන්නාහු) ස්වාමියා දුන් දෑ ම ගන්නා සුලු වෙත්, මනා කොට කරන ලද කර්මාන්ත ඇත්තාහු ද වෙත්, ස්වාමියාගේ ගුණ කරාව පතුරුවන්නාහු ද වෙත්. ගැහැවිපුත, මේ පස් කරුණින් ස්වාමියා විසින් යට දෙස නැමැති දැසි දස් කඹුරෝ උවටන් කරනු ලැබුවාහු, පසුව වැ කී කරුණු පසින් ස්වාමියාට අනුග්‍රහ කරත්. මෙසේ ඔහු විසින් මේ යට දෙස නිරූපදාන කොට ප්‍රතිභය රහිත කොට හවුරන ලද්දේ වෙයි.

16. ගැහැවි පුත, කරුණු පසෙකින් කුලපුතු විසින් උපරිම දිශාසංඛ්‍යාත මහණ බමුණෝ උවටන් කළ යුතු හ: මෙමත්‍රී සහගත කායකර්මයෙන්, මෙමත්‍රී සහගත වාක්කර්මයෙන්, මෙමත්‍රී සහගත මනාකර්මයෙන්, නො වැසු දෙර ඇති බැවින්, ආභාරපාන සැපයීමෙන් යන පසිනි. ගැහැවිපුත, මේ පස් කරුණින් කුලපුතු විසින් උඩ දිසාව යැ යි කියන ලද මහණ බමුණෝ උපස්ථිත වුවාහු, කරුණු සයෙකින් කුලපුතට අනුග්‍රහ කෙරෙත්: පවින් වළකාලත්, පිණෙහි යොදලත්, කලන සිතින් අනුග්‍රහ කෙරෙත්, නො ඇසු විරු දහම් අස්වත්, අසා ඇති දහම් (සැක දුරැවීමෙන්) පිරිසිදු කරවත්, සුගතියට මහ කියත්. ගැහැවිපුත, මේ කරුණු සසින් කුලපුතු විසින් උපරිමදිශාසංඛ්‍යාත මහණ බමුණෝ උවටන් කරන ලද්දහු, මේ කරුණු සසින් කුලපුතට අනුග්‍රහ කෙරෙත්. මෙසේ ඔහු විසින් මේ උඩ දෙස නිරූපදාන කොට, ප්‍රතිභය රහිත කොට, හවුරන ලද්දේ වෙයි."

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ශාඝ්‍යා වූ සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදුරා ගාථා බන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මේ වචන වදළ සේක:

මා පියෝ පෙර දෙස ය. ආචාර්යයෝ දකුණු දෙස ය, අඹුදරුවෝ පැයිම් දෙස ය, මිත්‍රාමාත්‍යයෝ උතුරු දෙස ය

දැසි දස් කඹුරෝ යට දෙස ය, මහණ බමුණෝ උඩ දෙස ය. කුලයෙහි (කුලය රැක්මෙහි) සමර්ථ ස්වභාවය ඇති ගෘහස්ථ තෙමේ මේ ස දිසා නමදනේය.

පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො සණ්ඨො ව පටිභානවා,
නිවාතවුත්ති අස්ථොධා තාදිසො ලභතෙ යසං.

ලට්ඨානකො ආලසො ආපදසු න වෙධති,
අච්ඡන්තවුත්ති මෙධාවී තාදිසො ලභතෙ යසං.

සඛ්ඛානකො මිත්තකරො වදඤ්ඤා විතම්ච්ඡරො,
නොතා විනොතා අනුනොතා තාදිසො ලභතෙ යසං.

දුනඤ්ච පෙය්‍යවච්ඡඤ්ච අස්ථවරියා ව යා ඉධ,
සමානක්කතා ව ධම්මෙසු තස් තස් යථාරහං.

එතෙ ටො සඛ්ඛහා ලොකෙ රථසසාණි'ව යායතො,
එතෙ ව සඛ්ඛහා නාඤ්ඤ න මාතා පුත්තකාරණා,
ලභෙථ මානං පුජං වා පිතා වා පුත්තකාරණා.

යස්මා ව සඛ්ඛහෙ එතෙ සම්මෙවසති¹ පණ්ඩිතා,
තස්මා මහත්තං පඤ්ඤානි පාසංසා ව භවන්ති තෙ''ති.

18. එවං වුත්තෙ සීහාලකො² ගහපතිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච:
අභික්කන්තං භනෙත, අභික්කන්තං භනෙත. සෙය්‍යරාපි භනෙත ගීක්කච්ඡතං
වා උක්කච්ඡෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලුභසස වා මග්ගා
ආවිසෙඛියා, අන්ධකාරෙ වා තෙලපච්ඡේදානං ධාරෙය්‍ය වනච්චමනො රූපානි
දක්ඛන්ති, එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො.
එසාහං භනෙත භගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඛඤ්ච.
උපාසකං මං භගවා ධාරෙතු අච්ඡන්තග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

සීහාලසුත්තං නිවර්තං අට්ඨමං.

1. සම්මපෙකවිතති (මජ්ඣ.)
2. සීහාලොචාදසුත්තං (ආර්.)

පණ්ඩිත වූ, සිල්වත්, සියුම් අරුත් දන්නා, වැටුණෙන නුවණැති, යටත් පැවැතුම් ඇති, හැඩි දැඩි නොවූ, එබඳු තැනැත්තේ යශස් ලබයි.

නැඹි සිටුනා (උවයානවර්ග යුක්ත) අලස නො වූ තැනැත්තේ ආපද-වන්හිදී නො සැලෙයි. අඛණ්ඩ වෘත්ති ඇති, ස්ථානොචිත ප්‍රඥා ඇති, එ බඳු තැනැත්තේ යශස් ලබයි.

සිටු සහරාවතීන් සංග්‍රහ කරන, මිතුරන් සොයන, වදනා වූ, පහ වූ මසුරු බව ඇති, කරුණු දක්වා මහ පෙන්වන, හික්මවන, පුන පුනා මහ පෙන්වන, එබඳු තැනැත්තේ යශස් ලබයි.

දනාය ද ප්‍රිය වචන ද මෙහි යම් අර්ථවයභාවෙක් වේ නම් එය ද, ඒ ඒ පුභුලා කෙරෙහි සුසුසු පරිදි, ධර්මයන්හි සුසුසු පරිදි සමානාත්මතාව ද, යන මොහු යන්තාවූ රියකට එහි ඇණය මෙන් ලොවැ සඩග්‍රහයෝ ය. මේ සංග්‍රහයෝ නොමැත්තාහු නම්, පුතුගේ කරුණින් මව හෝ පුතුගේ කරුණින් පියා හෝ බුහුමනක් හෝ පුජාවක් හෝ නොලබන්නෝ ය.

යම් භෙයෙකින් පණ්ඩිතයෝ මේ සඩග්‍රහයන් මොනොවට දක්නාහු ද, එහෙයින් මහත්තයට පැමිණෙත්. ඔහු සෙසු ලෝ වැස්සා විසින් පැසැසියැ යුත්තෝ ද වෙත්.”

18. මෙසේ වදළ කල්හි ගැහැවිපුත් සිංහලක තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, “වහන්ස, අභිකාන්ත යැ, වහන්ස, අභිකාන්ත යැ. වහන්ස, යම්සේ යටිකුරු කළ දැයක් උඩුකුරු කරන්නේ හෝ වේ ද, වැසුණු දැයක් විවෘත කරන්නේ හෝ වේ ද, මුළා වූවක්හට මහ කියන්නේ හෝ වේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අදුරෙහි තෙල් පහනක් දරන්නේ හෝ වේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො යෙක් කාරණයෙන් ධර්මය පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සරණ යෙමි, ධර්මය ද හික්කුසඩසයා ද සරණ යෙමි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මා අද පටන් කොට යවදිව සරණ ගිය උවසක්හු කොට සලකන සේක් ව’යි මේ වචන කී ය.

අට වැනි සිංහලක සූත්‍රය නිමියේ යැ.

ආචාර්යවිසුභතං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අඵ ඛො චක්ඛාරො මහාරාජා¹ මහතියා ච යකඛසෙනාය මහතියා ච ගඤ්ඛසෙනාය මහතියා ච කුමභණ්ඩසෙනාය මහතියා ච නාගසෙනාය, චතුදදිසං රක්ඛං ධපෙඤා, චතුදදිසං ගුම්ඛං ධපෙඤා, චතුදදිසං ඔචරණං ධපෙඤා, අභිකකන්ඤාය රක්ඛියා අභිකකන්ඤා ඡණ්ණං කෙට්ඨකපාං ගිජ්ඣකුටං.² ඔභාසෙඤා, යෙන භගවා තෙනුපසංකම්පු උපසඩ්ධම්ඤා භගවන්තා අභිවාදෙඤා එකමන්තා නිසීදිංසු. තෙ පි ඛො යකඛං අපොකවෙව භගවන්තා අභිවාදෙඤා එකමන්තා නිසීදිංසු, අපොකවෙව භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු සමමොදනියං කථං සාරානියං චිතිසාරෙඤා එකමන්තා නිසීදිංසු. අපොකවෙව යෙන භගවා තෙනඤ්ජේ. පනාමෙඤා එකමන්තා නිසීදිංසු. අපොකවෙව නාමගොතං සාවෙඤා එකමන්තා නිසීදිංසු අපොකවෙව තුණ්හිභුතා එකමන්තා නිසීදිංසු.

2. එකමන්තා නිසීදෙනා ඛො වෙසසවණො මහාරාජා භගවන්තා එතදවොච:

“සන්ති හි භතෙන උළාරා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භතෙන උළාරා යකඛා භගවතො පසසනා. සන්ති හි භතෙන මජ්ඣමා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භතෙන මජ්ඣමා යකඛා භගවතො පසසනා. සන්ති හි භතෙන නිවා යකඛා භගවතො අපසසනා. සන්ති හි භතෙන නිවා යකඛා භගවතො පසසනා.

1. මහාරාජානො - මජ්ඣ.
 2. ගිජ්ඣකුට පබ්බතං - මජ්ඣ.

ආවාතාටිය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩ වසන සේක. එ කලැ වරම් දෙව මහරජුහු සතර දෙනා මහත් යක්ෂසේනායෙන් ද මහත් ගන්ධර්ව සේනායෙන් ද මහත් කුම්භාණ්ඩ සේනායෙන් ද මහත් නාගසේනායෙන් ද (අසුරසෙන් වළක්වාලනු පිණිස සක්දෙව්දුහු ගේ) සතර දෙසැ රකවල් තබා, සතර දෙසැ බලමුළු පිහිටුවා, සතර දිගැ මුර කරුවන් රඳවා, රෑ (පෙරයම) ඉක්මි කල්හි, අභිකාන්ත වූ ගරිරප්‍රභා ඇත්තාහු, සියලු ගිජුකුළු පව්ව එකලු කොට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියාහ. එළැඹූ ඔබ ආදරයෙන් වැද එකක් පස් වැ හුන්හ. (ඔවුන් පිරිවර වූ) ඒ යක්කු ද ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද එක් පසෙක උන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ, සිතැ රැදැවියැ යුතු වූ කථාව නිමවා එක් පසෙක හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසට ඇදිලි නමා එක් පසෙක හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් නම් ගොත් අස්වා එක් පසෙක හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් නිහඬ වැ එක් පසෙක හුන්හ.

2. එක් පසෙක හුන් ම වෙසවුණු මහරජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ කරුණ සැළ කෙළේ ය:

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පැහැදුණු මහ තෙදැති යක්කු වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පැහැදුණු මහ තෙදැති යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පහන් වූ මැදුම් තෙදැති යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පහන් වූ මැදුම් තෙදැති යක්කු ද වෙත් ම ය, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පහන් වූ හීන තෙද ඇති යක්කු ද වෙත් ම ය, වහන්ස භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පහන් වූ හීන තෙද ඇති යක්කු ද වෙත් ම ය.

යෙභුයොන ඛො පන භනෙත යකඛා අපසනනා යෙව හගවතො. තං කිසස හෙතු: හගවා හි භනෙත පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදිනකාදනා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු චිච්ඡාවාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාදු වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමච්ඡ පාමාදඛධානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, යෙභුයොන ඛො පන භනෙත යකඛා අපට්ඨිවරතා යෙව පාණාතිපාතා, අපට්ඨිවරතා අදිනකාදනා, අපට්ඨිවරතා කාමෙසු චිච්ඡාවාරා, අපට්ඨිවරතා මුසාවාදු, අපට්ඨිවරතා සුරාමෙරයමච්ඡ පාමාදඛධානා. තෙසනතං හොති අපයං අමනාපං. සන්ති හි භනෙත හගවතො සාවකා, අරඤ්ඤා වනපඤ්ඤා පනඤ්ඤා සෙනාසනාති පටිසෙවහති අපසද්දති අපතීගෙඤ්ඤාති විජනවාතාති මනුසසරාභසෙයාකාති¹ පටිසලානාසාරුපාති. තස්ම සන්ති උළාරා යකඛා නිවාසිතො යෙ ඉමස්මි හගවතො පාවවතො අපසනනා. තෙසං පසාදය උග්ගණ්ණාතු භනෙත හගවා ආටානාටියං රකඛං හික්ඛුනං හික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුකඤ්ඤා රකඛාය අවිභිංසාය ඵාසුචිභාරායා² ති.

3. අධිවාසෙසි හගවා කුණ්භිභාවෙන. අථ ඛො වෙසසවණො මහාරාජා හගවතො අධිවාසනං විදිද්වා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රකඛං අභාසී:

4. “විපසෙසස³ නමඤ්ඤා වකඛුමනකස්ස සිරිමතො සිඛිසස පි⁴ නමඤ්ඤා සබ්බගුණානුකම්පිතො

වෙසසභුසස නමඤ්ඤා නභාතකසස⁵ තපසෙතො නමඤ්ඤා කකුසකසස මාරසෙතාපමද්දිතො

කොණාගමනසස නමඤ්ඤා මුහමණසස වුසිමතො, කසපසස නමඤ්ඤා විපමුක්ඛසස සබ්බධි.

1. අරඤ්ඤාවග්ගොති (මජ්ඣං) 3. විපසෙසස ව (මජ්ඣං)
 2. රාරඤ්ඤායාති (සීච්ච, මජ්ඣං) 4. සිඛිසස පි ව (මජ්ඣං)
 5. වෙසසභුසස ව (මජ්ඣං)

වහන්ස, බොහෝ සෙයින් යක්කු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පැදුණෝ ම වෙත්. ඒ කවර හෙයින් ද යත්: වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක, අධිනාදනින් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක, කාමයන්හි වැරැදි හැසිරීමෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක, මුසවායෙන් වළක්නා පිණිස දහම් දෙසන සේක, මත්බවට හා පමාවට කරුණු වූ රහමෙර පීමෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක. වහන්ස, යක්කු වනාහි බොහෝ සෙයින් පණ්ඩායෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, අධිනාදනින් නො වැළැක්කාහු ම ය, කාමයන්හි වැරැදි හැසිරීමෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, මුසවායෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, මත් බවට ද පමාවට ද කාරණ වූ රහමෙර පීමෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, ඔවුනට ඒ (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ) දහම් දෙසුම අප්‍රිය වේ, අමනාප වේ. වහන්ස, යම් කෙනෙක් අල්පශබ්ද ඇති, මද වූ හඬ ඇති, පහ වූ ජනවාතය ඇති, මිනිසුන්ගේ හුදෙකලා වැ කළ යුතු ක්‍රියාවනට නිසි වූ, එකලා වැ හිදීමට සුදුසු වූ, අරණ්‍ය වනප්‍රස්ථයන් (ග්‍රාමෝපාවරයෙන් දුර වූ සෙනසුන්) ද, (මනුෂ්‍යෝපවාර වීරහිත) බොහෝ දුර සෙනසුන් ද සේවනය කෙරෙත් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ එසේ වූ ශ්‍රාවකයෝ වෙත් ම ය. මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සස්තෙහි නො පහන් වූ ඒ සෙනසුන්හි නිවැසි මහ තෙදැති යක්කු වෙත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන් ගේ පැහැදීම පිණිස මහණුන් ගේ මෙහෙණන් ගේ උවසුවන්ගේ උවැසියන් ගේ ගුප්තිය පිණිස, ආරක්ෂාව පිණිස, පිඩාවක් නොවනු පිණිස, පහසු වාසය පිණිස, ආධාරාධාරීය පිරිත උගන්තා සේක ව" යි (කියේ ය). භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ වැ ඉවසු සේක.

3. ඉක්බිති වෙසවුණු මහ රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවැසු නියා දන, ඒ වෙලෙහි මේ ආධාරාධාරීය පිරිත කියේ ය:

4. “පසැස් ඇති සිරිමත් වූ විපස්සී බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. සියලු සත්තට අනුකම්පා ඇති සිව් බුදුරජුනට ද නමස්කාර වේ වා..

සෝද හළ කෙලෙස් ඇති, තපස්වී වූ වෙස්සභු බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. මරසෙන් මැඩැලූ කකුසඳු බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා,

බාහිත පාපී වූ, වැස නිමැ වූ මහ බබ්සර ඇති, කෝණාගමන බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. හැම දයෙහි මිදුණා වූ කසුප් බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා.

අභිගිරසසස නමඤ්ච සකාපුත්තසස සිරිමතො
යො ඉමං ධම්මදෙසෙසී¹ සබ්බදුක්ඛපඤ්ඤානං.

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපසයිසුං
තෙ ජනා අපිසුණා² මහත්තා වීතසාරදං.

5. භිතං දෙවමනුසසානං යං නමසසන්තී ගොතමං
විජ්ජාවරණසමපන්නං මහත්තං වීතසාරදං.

යතො උග්ගච්ඡති සුරියො³ ආදිවෙවා මණ්ඩලී මහා
යසස චුග්ගච්ඡමානසස සංවරී පි නිරුජ්ඣති.

යසස චුග්ගතෙ සුරියො³ දිවසො²ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස් ගම්භීරො සමුදෙසු සරිතොදකො

එවං නං තස් ජානන්ති සමුදෙසු සරිතොදකො,
ඉතො සා පුරිමා දිසා ඉතී නං ආචිකඛති ජනො
යං දිසං දභිපාලෙති මහාරාජා යසසසී සො

ගඤ්ඤානං ආධිපති ධනරට්ටො² තී නාම සො
රමති නවවග්ගෙහි ගඤ්ඤෙහි පුරකඛතො

පුත්තා පි තසස බහවො එකනාමා²ති මෙ සුත්තං,
අසීතිං දස එකො ව ඉඤ්ඤාමා මහබ්බලා

තෙ වාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදිම්බඤ්ඤානං
දුරතො²ව නමසසන්තී මහත්තං වීතසාරදං
නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුත්තම

කුසලෙන සමෙකඛසී
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤාති,
සුත්තං නෙතං අභිණ්ඤාසො තස්මා එවං වදෙමසෙ

1. ධම්මං දෙසෙසී-මඡසං.
2. සුරියො -මඡසං.
3. සුරියො -මඡසං.

යමෙක් සියලු දුක් දුරු ලන මේ ධර්මය දෙසී ද, ශ්‍රීමත් වූ ඒ භාක්‍යපුත්‍ර අභිගිරසයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා,

ලොවැ යම් කෙනෙක් තුමු නිවුණාහු තත් වූ පරිදි (සත්‍යයන්) විවසුන් නුවණින් දුටුහු ද, මහත් වූ, පහ වූ බිය ඇති, මාත්‍රභාණි වූ (මුසවා කේලාම් ඇ නො කියන) ඒ ක්ෂණාසුවයෝ,

5. දෙවමිනිස්නට හිත වූ (මෙත් පතුරුවන), විද්‍යා හා වරණධර්මයෙන් සම්පූර්ණ වූ, මහත්ත්වයට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති යම් බදු වූ ගෞතමයන් වහන්සේට නමස්කාර කෙරෙත් ද, ඒ බුදුරජුනට ද ඔබට පළමුවැ සිටි බුදුවරුනටද නමස්කාර වේවා,

මහා රශ්මි මණ්ඩලයක් ඇති, ආදිත්‍යසඛධ්‍යාත සුර්ය තෙමේ යම් තැනෙකින් උද වේ ද, යම් ඒ හිරුහු නැගෙන කල්හි රාත්‍රියක් අතුරු දහන් වේ ද,

යම් දිගෙක හිරු නැඟි කල්හි දහවලැ ගි කියනු ලැබේ ද, එ දිගැ, පිවිසුණු නදී ජලය ඇති සමුද්‍ර නම් වූ ගැඹුරු ජලාශයය වෙයි.

මෙසේ එහි එය නදීජලය ඇති මුහුදු යැ ගි දනිත්. කීර්තිමත් ඒ මහ රජෙක් යම් දිශාවක් පාලනය කෙරෙයි ද, එය මේ තැනින් පෙර දෙස යැ ගි මහ ජන තෙමේ කියයි.

ගන්ධර්වයනට අධිපති වූ, නම් වශයෙන් ධ්‍යාතරාෂ්ට්‍ර යැ ගි ප්‍රකට වූ හේ තෙමේ ගදෙවවන් විසින් පෙරටු කරන ලද්දේ, නැටුම්ගැයුම්-තෙත් එහි සිත් අලවා වෙසෙයි.

ඔහුට (ඉන්ද්‍ර යන) එක් ම නමක් ඇති පුත්තු ද බොහෝ ඇතැ ගි මා විසින් අසන ලදී. මහ බලැති ඉන්ද්‍ර නම් වූ ඔහු අසුවෙක් ද දශයෙක් ද එකෙක් ද (එක් අනු දෙනෙක්) වෙත්.

ඔහුද සුර්යබන්ධු වූ, කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදියා වූ, මහත්ත්වයට පැමිණි, පහ වූ භය ඇති බුදුරජුන් දැක,

'පුරුෂාජානේයයෙනි, ඔබට නමස්කාර වේවා, පුරුෂොත්තමයෙනි, ඔබට නමස්කාර වේවා' යි දුරු සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

'ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥානයෙන් මහජනයා දෙස බලැති' යි කියා අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිති, මෙය අප විසින් එක්වන් අසන ලදී. එ හෙයින්,

‘ඒනං වජ්ජථ ගොතමං ඒනං වජ්ජම ගොතමං’
“විජ්ජාවරණසමපන්නං බුද්ධං වජ්ජම ගොතමං”

6. යෙන පෙනා පච්චවනති පිසුණා පිට්ඨිමංසිකා,
පාණාතිපාතිනො එද්ද චොරා නොකතිකා ජනා

ඉතො සා දකඛිණා දිසා ඉති නං ආවිකති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසී සො

කුමහණධානං ආධිපති විරුලොගා ඉති නාමසො,
රමති නවවග්ගිතෙහි කුමහණෙහි පුරකතිනො.

පුත්තා පි තස ඛහවො එකනාමා’ති මෙ සුතං
අසිතිං දස එකො ව ඉන්දනාමා මහබ්බලා

තෙ වාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදිච්චිකජ්ඣනං
දුරතො’ව නමසසනති මහනතා විතසාරදං
‘නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුත්තම’.

කුසලෙන සමෙකධිසි
අමනුසසා පි තං වජ්ජනති
සුතං නොතං අභිණ්ඤාසො තසමා එවං වදෙමසෙ

‘ඒනං වජ්ජථ ගොතමං ඒනං වජ්ජම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසමපන්නං බුද්ධං වජ්ජම ගොතමං’.

7. යත් වොග්ගච්ඡති සුරියො ආදිච්චො මණ්ඩලී මහා
යසස වොග්ගච්ඡමානසස දිවසො පි නිරුජ්ජති.

යසස වොග්ගතෙ සුරියෙ සංවරි’ති පච්චවති,
රහදො පි තත් ගමගිරො සමුදෙසු සරිතොදකො.

1. බුද්ධා - FMS. කම
2. තෙමොසිපති රාජා ධාතරාච්චිඉති නාමතා
තෙමොසිපති රාජා දෙවෙහි ස ව රකඛිතා
3. තෙමොසිපති රාජා විරුච්චකොති නාමතා, දුමහණධානධිපති රාජා සමෙත සො රකඛිතා
කුමහණෙහි පුරකඛිතා-මහාවසතු.
පුත්තා පි තසා ඛහව - එකතාමා විවකභණා
අසිතිර්දස වෙටකාඨව - ඉන්දනාමා මහාබ්බලා - ලලිතවිසාර

'තෙපි ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදිනු ද?'යි මෙසේ අපි කියමහ (අසමහ). 'ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදුමහ. විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමහ'යි ඔහු කියත්.

6. කල්‍යාණ කළාහු (මළ සිරුරු) යම් දෙසකට 'ගෙන යනු ලැබෙත් ව'යි කියනු ලැබෙත් ද, කේලාම කියන, පිටු මස් කන්නවුන් සේ පිටුපා ගිය කලා ගරහන, පණ්ඩා කරන, රොදු වූ, සොර වූ කපට වූ (අපරාධකාරී)ජනයෝ යම් දිගකට ගෙන ගොස් නසනු ලබත් වා'යි කියනු ලැබෙත් ද,

ඒ යම් දිශාවක් යශස්වී මහරජෙක් පාලනය කෙරෙයි ද, ඒ මෙයින් දකුණු දිග යැ යි මහ ජන තෙමේ කියයි.

එ දෙසෙහි කුම්භාණ්ඩයනට අධිපති වූ, නම් විසින් විරූඝක යැ යි ප්‍රකට රජ තෙමේ කුම්භාණ්ඩයන් විසින් පෙරවූ කරන ලද්දේ නැවුමෙන් ගැයුමෙන් සිත් අලවා වෙසෙයි.

ඔහුට එක්ම නමක් ඇති බොහෝ පුත්‍රයෝ ද වෙත්. ඉන්ද්‍ර නම් වූ මහ බලාති ඔව්හු එක් අනු දෙනෙකැ යි මා විසින් අසන ලදී.

ඔහු ද සුර්යබන්ධු වූ, මහත් බවට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති, කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදුණු බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක, 'ආජාතෙය පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා' පුරුෂොත්තමයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා' යි දුරැ සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

'ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥනයෙන් මහජනයා දෙස බලති' යි අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිති. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එහෙයින්,

'තෙපි ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදිනු ද?' යි අපි මෙසේ ප්‍රශ්න වශයෙන් කියමහ. 'අපි ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදිමහ. විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදිමහ'යි (ඔහු උත්තර දෙත්).

7. මහ රස්මඩුලු ඇති, ආදිත්‍ය නම් වූ හිරු යම් දිගෙක බස්නේ ද, යම් ඒ හිරු බස්නා කල්හි දහවලත් අතුරුදහන් වේ ද,

යම් දිනකට හිරු බැස ගිය කලා රාත්‍රී යැ යි කියනු ලැබේ ද, එ දිගැ, පිවිසුණු නදීජලය ඇති සමුද්‍ර නම් වූ ගැඹුරු ජලාශයය වෙයි.

එවං නං තස් ජානනති සමුදෙසු සරිතොදකො
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආචිකඛති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසී සො.

නාගානාඤ්චි ආධිපති විරූපකෙඛා'ඉති නාමසො,
රමති නච්චගිතෙහි නාගෙහෙව පුරෙකඛතො²

පුක්කා පි තසස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අයිතිං දස එකො ව ඉඤ්ඤාමා මහඛලා

තෙ වාපි බුඛං දිසවාන බුඛං ආදිවචනධුනං
දුරතො'ව නමසසනති මහනතං විතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුක්කම

කුසලෙන සමෙකඛයි
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤාති
සුතං නෙතං අභිණිකසො තසමා එවං වදෙමසෙ:

“ජිනං වඤ්ඤාම ගොතමං ජිනං වඤ්ඤාම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසමපනතං බුද්ධං වඤ්ඤාම ගොතමං”

8. යෙන උක්කරකුරු රමො³ මහානෙරු සුදසසනො,
මනුසසා තස් ජායනති අමමා අපරිභහා

න තෙ බිජං පච්චනති නපි නියනති නඛහලා
අකච්චපාකිමං සාලිං පරිභුඤ්ඤාති මානුසා

අකණං අචුසං සුඛං සුගතං තණ්ඩුලපථලං,
කුණ්ඩකීරෙ පච්චාන තතො භුඤ්ඤාති ගොජනං

ගාවිං එකබුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
පසුං එකබුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං

1. නාගානං - FTS
2. විරූපකෙඛා ඉති - FTS
3. උක්කර කුරුවො - මජ්ඣං
4. ඉඤ්ඤාමා - FTS, ඉඤ්ඤා වා වාහනං - මජ්ඣං
5. තෙමාමධිපති රාජා විරූපකෙඤ්ඤා නාමතා
ස වො නාගාධිපො රාජා විරූපකෙඤ්ඤා සහ රක්ඛතු
සචිතාගෙහි රක්ඛිතා - මහාවංසතු

මෙසේ එහි එය නදීපලය ඇති මුහුද යැයි දනිත්. යහස් ඇති ඒ මහරජෙක් යම් දිගක් පාලනය කෙරෙයි ද, එය මෙ තැනින් පැසීම දෙස යැයි මහ ජනයා කියයි.

නාගයනට අධිපති වූ, නම් විසින් විරූපාක්ෂ යැයි ප්‍රකට වූ හේ නාගයන් විසින් පෙරවූ කරන ලද්දේ, නැටුම් ගැයුම්නෙන් සිත් අලවා එහි වෙසෙයි.

ඔහුට එක් ම නමක් ඇති පුතුන් ද බොහෝ ඇතැයි මා විසින් අසන ලදී. මහ බලැති ඉන්ද්‍ර නම් වූ ඔහු එක් අනු දෙනෙක් වෙත්.

ඔහු ද සුර්යබන්ධු වූ, කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදියා වූ, මහත්ත්වයට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති, බුදුරජුන් දැක,

‘ආජානෙය පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා, පුරුෂොත්තමයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ’ වා යි දුරැ සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

‘ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥානයෙන් මහ ජනයා දෙස බලති’ යි අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිත්. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එ හෙයින්,

‘තෙපි ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ වදිහු ද?’ යි මෙසේ අපි ප්‍රශ්න කරමිහ. ‘ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ වදුමිහ, විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමිහ’ යි ඔහු කියත්.

8. යම් දිග් භාගයක ඉතා දැකුම්කලු මහාමෙරු පර්වතය වෙයි ද, එහි සිත් කලු වූ උතුරුකුරුව වෙයි. එහි (වස්ත්‍රාදීන්හි) මමත්වය නැති, (‘මේ මා බිරිය යැ’ යි) ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි පරිග්‍රහයක් (තමා අයත් කැරැ ගැන්මක්) නැති මිනිස්සු උපදිත්.

ඔහු ධාන්‍ය බිජුවට නො වපුරත්. නගුල්ලු ද කෙතට නො පවුණුවනු ලැබෙත්. ඒ මිනිස්සු නො සානා ලද බිමැ තමන් ම නැඟී පැසුණු හැල් පරිභොග කරත්.

කුඩු නැති, කොහො නැති, ශුද්ධ වූ, සුවද ඇති සහල් සැළියෙක බහා පිසූ එයින් ගෙන බොජුන් වළඳත්.

එහි (වෙසවුණු රජු හේ පිරිවර) යක්කු එළදෙන එක් කුරැති වාහනයක් කොට ගෙන, දිශායෙන් දිශාවට යෙත්. සිවුපාවකු එක් කුරයක් ඇති වාහනයක් කොටැ ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්.

ඉස්ලාමයා කඳා අනුයතනී දිසාදිසං,
පුරිසවාහනං කඳා අනුයතනී දිසාදිසං.

කුමාරිවාහනං කඳා අනුයතනී දිසාදිසං,
කුමාරවාහනං කඳා අනුයතනී දිසාදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුභිචා සබ්බා දිසා අනුපරියතනී¹
පචාරා තස රාජිනො:

හස්සියානං අසසයානං දිබ්බංයානං උපචිතං.

පාසාද සිව්කා වෙව මහාරාජසස යසසසිනො
තසස ව නගරා අහු අතනළිසෙබ්බ සුමාපිතා
ආචාරාචා කුසිනාචා පරකුසිනාචා
නාචපුරියා² පරකුසිත නාචා³.

උසතරෙන කපිවනෙතා⁴ ජනොසමපරෙන ව,
නවනචුතියො අමබරමබරවතියො ආළකමඤ්ඤ නාම රාජධානී

කුචෙරසසගිබ්බො පන මාරිස මහාරාජසස විසාණා නාම රාජධානී
තසො කුචෙරො මහාරාජා වෙසසවණො⁵ති පචුච්චිති.

පචෙවසනෙතා පකාසෙතනී තතොලා තකතලා තතොතලා
ඔජසි තෙජසි තතොජසි සුරො රාජා අරිචෙයා නෙමී.

රහදෙ පි තඤ්ඤ ධරණී නාම යනො මෙසා පවසසනනී
වසසා යනො පතායනනී.
සභාපි තඤ්ඤ හගලවතී⁶ නාම යඤ්ඤ සකබ්බ පඨිරුපාසනනී.

තඤ්ඤ නිච්චචලා රුකබ්බා නානාදිජගණායුතා
මසුරකොඤ්ඤාභිරුතා⁶ කොකිලාදිභි වගගුභි.

1. අනුපරියායනනී -මජ්ඣ.	4. කපිවනෙතා -මජ්ඣ.
2. නාචපුරියා -මජ්ඣ.	5. සාලවතී -මජ්ඣ.
3. පරකුසිතචා -මජ්ඣ.	6. මසුරකොඤ්ඤාභිරුද -මජ්ඣ.

ගැබිනි ස්ත්‍රියක වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්. පුරුමයකු වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්.

කුමරියක වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්. කුමරකු වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්.

ඒ වෙසවුණු රජුගේ පරිවාරක යක්ෂයෝ එලැබූ සිටි හස්තියාන ද අශ්වයාන ද (අන්‍ය බහුවිධ) දිව්‍ය යාන ද යන එකී යානයන් අරා සියලු දික් සිසාරා යෙත්.

යශස් ඇති ඒ වෙසවුණු මහ රජුට ප්‍රාසාද ද සිව්ගෙවල් ද වෙත්. එ රජුව අහසැ මොනොවට මවන ලද ආධානාටා ය, කුසිනාටා ය, පරකුසිනාටා ය, නාටපුරියා ය, පරකුසිතනාටා යැ යි නගරයෝ වූහ.

එයින් (ඒ පරකුසිතනාට නුවරින්) ඉදුරා උතුරුදිගැ කපිවන්ත නම් නුවරෙක් ද, එයින් ඔබ්බෙහි ජනොස නම් නුවරෙක් ද, අන්‍ය නවනවතිය නම් නුවරෙක් ද, අම්බරඅම්බරවතිය නම් නුවරෙක් ද, අන්‍ය ආලකමන්ද නම් රාජධානියෙක් ද ඇත. නිදුකාණනි, කුවෙර මහ රජුගේ රජදහන විසාණා නම, එ හෙයින් කුවෙර මහ රජ වෙස්සවණ (වෙසවුණු) යැ යි නම් කරනු ලැබෙයි. එහි තතොලා, තත්තලා, තතොතලා, ඔජසී, තෙජසී, තතොජසී, සුර, රාජ, සුරරාජ, අරිෂ්ට, නෙමී, අරිෂ්ටනෙමී යන නම් ඇති (දෙළොස්) යක් රැටියෝ කරුණු විමසා පවසත්.

යම් පොකුණෙකින් දිය ඇද ගෙන මෙසයෝ වසින් ද, යම් පොකුණෙකින් වර්ෂාවෝ පැතිරෙත් ද, එසේ වූ ධරණි නම් ජලාශයයෙක් ද එහි වෙයි. එහි තෙරැ යකුන් රැස් වූ හිඳුනා හඟලවතී නම් රුවන් මඩුවෙක් වෙයි.

එහි (ඒ මඩුව භාත්පසා) විවිධ පක්ෂිසමූහයන් ගෙන් යුක්ත වූ, මොනරුන් ද කොස්ලිභිණියන් ද විසින් දුන් නාද ඇති, කෝකිලාදීන් විසින් මනොඥ නාදයෙන් උන්නාදිත වූ, නිති පල දරන වක්ෂයෝ වෙත්.

ඒවංඒවකසදෙද්දත් අපො උට්ඨවච්ඡතකා¹
කුකුස්කා² කුලීරකා වනො පොකඛරසාතකා.

සුක්ඛසාලිකසදෙද්දත් දණ්ඩමාණවකානි ව
සොහති සබ්බකාලං සා කුචෙරනලීනී සද.

10. ඉතො සා උත්තරා දීඝා ඉති නං ආචිකඛිති ජනො
යං දීඝං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසිසො.

යකඛානං ආධිපති කුචෙරො ඉති නාමසො³
රමති නවවගීතෙහි යකෙඛිති පුරකඛතො.

පුත්තා පි තසස ඛභවො එකනාමා⁴ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ව ඉද්දනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිව්ච්චනුනං,
දුරතො⁵ව නමසසනති මහත්තං විතසාරදං
'නමො තෙ පුරිසාජකඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම'

'කුසලෙන සමෙකඛයි'
අමනුසසා පි තං වද්දන්ති, සුතං නොතං අභිණ්හසො
තසමා එවං වදෙමසෙ:
'ඒනං වද්දථ ගොතමං' 'ඒනං වද්දම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වද්දම ගොතමන්ති''.

11. අයං බො සා මාරිස ආටානාටියා රකඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං
උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රකඛාය අච්චිංසාය ඵාසුච්චාරායාති.
යසස කසපි මාරිස භික්ඛුසස වා භික්ඛුනියා වා උපාසකසස වා උපාසිකාය
වා අයං ආටානාටියා රකඛා සුග්ගභිතා හවිසසති සමත්තාපරියාපුතා,⁴

1. ඔට්ඨවච්ඡතකා (මජ්ඣං)
2. කුකුලකා (මජ්ඣං)
3. නාමාධිපති රාජා කුචෙර ඉති නාමන:
සථියකභාධිපො රාජා රාකඡපිති සහ රකඡතු යකඡ රාකඡස රකඡිතං—මහාවසතු.
4. පරියාපුචා -කම.

මෙහි පියුම් වෙනෙහි ‘ජීව ජීව’ යැ යි හඬ නඟන (ජීවජීවක නම්) පක්ෂි කෙනෙක් ද, තව උම්ඨවචිත්තක නම් පක්ෂිහු ද, වලිකුකුළෝ ද, රත්වන් කකුඵවෝ ද, ඒ පොකබරසාතක නම් පක්ෂිහු ද වෙත්.

මෙහි ගිරවුන්ගේ ද සැළලිහිණියන්ගේ ද හඬ ඇත, දණ්ඩමානවක නම් පක්ෂිහු ද මෙහි හැසිරෙත්. මෙසේ හැම කල්හි ඒ කුවේරයා ගේ පියුම් විල නිරතුරු හොබනේ ය.

10. යශස් ඇති ඒ කුවේර මහරජ යම් දිගක් පාලනය කෙරෙයි ද, ඒ මේ තැනින් උතුරු දෙස යැ යි මහජන තෙමේ කියයි.

නම් විසින් කුවේර යැ යි ප්‍රකට වූ, යක්ෂයනට අධිපති වූ, හෙ තෙමේ යකුන් විසින් පෙරටු කැරැගන්නා ලද්දේ, නෘත්‍ය ගීතයෙන් සිත් අලවා වෙසෙයි.

ඔහුට එක් නම් ඇති බොහෝ පුතුන් ද වෙති යි මා විසින් අසන ලදී. ඔහු ඉන්ද්‍ර යන නම ඇති මහා බලැති එක් අනු දෙනෙකි.

ඔහු ද සූර්යබන්ධු වූ, ක්ලෙශනිද්‍රායෙන් පිබිදුණු මහත්ත්ව ප්‍රාජ්ත, පහ වූ බියැති බුදුරජුන් දැක, ‘ආජානෙය පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා. උත්තම පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා’ යි දුරැ සිට ම නමදිත්.

‘ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥනයෙන් මහ ජනයා දෙස බලැති’ යි කියා අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිත්. මෙය අප විසින් එක්වන් අසන ලදී. එ හෙයින්,

‘ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ වදිහු ද?’ යි මෙසේ අපි (ප්‍රශ්න කොට) කියමහ. ‘ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ අපි වදිමු, විද්‍යා වරණ දෙකින් සම්පූර්ණ වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදිමු’ යි ඔහු උත්තර දෙත්.

11. නිද්‍රකාණන් වහන්ස, මහණුනට ද මෙහෙණනට ද උච්ඡුවනට ද උචැසියනට ද ගුප්තිය පිණිස, රැක්ම පිණිස, නොවෙහෙසිම පිණිස, සැප විහරණ පිණිස වූ ඒ ආචාරානාටිය පිරිත නම් මෙය ය. නිද්‍රකාණන් වහන්ස, යම් කිසි මහණක්හු හෝ මෙහෙණක හෝ උච්ඡුවකු හෝ උචැසියක විසින් මේ ආචාරානාටිය පිරිත මනා කොට උගන්නා ලද්දේ, අර්ථ ව්‍යාජනයෙන් පිරිපුන් කොට පුහුණු කරන ලද්දේ වී නම්,

තඤ්ඤා අමනුසො යකොඛා වා යකඛිනී වා යකඛපොතකො
 වා යකඛපොතිකා වා යකඛමහාමනෙතා වා යකඛපාරිසජ්ජා වා
 යකඛපවාරො වා, ගන්ධබ්බො වා ගන්ධබ්බී වා ගන්ධබ්බපොතකො වා
 ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමනෙතා වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා වා
 ගන්ධබ්බපවාරො වා, කුමභණ්ඩා වා කුමභණ්ඩී වා කුමභණ්ඩපොත-
 කො වා කුමභණ්ඩපොතිකා වා කුමභණ්ඩමහාමනෙතා වා කුමභණ්ඩ-
 පාරිසජ්ජා වා කුමභණ්ඩපවාරො වා, නාගො වා නාගිනී¹ වා, නාගපො-
 තකො වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමනෙතා වා නාගපාරිසජ්ජා වා
 නාගපවාරො වා පද්ධට්ඨිකො භික්ඛුං වා භික්ඛුනීං වා උපාසකං වා උපාසිකං
 වා ගවජනං වා අනුගවජයා, ධීතං වා උපතිට්ඨයා, නිසිනං වා උප-
 නිසීදෙයා, නිපනං වා උපතිපජ්ජෙයා, න මෙ සො මාරිස අමනුසො
 ලභෙයා ගාමෙසු වා නිගමෙසු වා සකකාරං වා ගරුකාරං වා. න මෙ
 සො මාරිස අමනුසො ලභෙයා ආළකමඤ්ඤා රාජධානියා වස්ත්‍රං වා
 වාසං වා, න මෙ සො මාරිස අමනුසො ලභෙයා යකඛානං සමිතිං
 ගනතුං. අපිසු නං මාරිස අමනුසො අනවඤ්ඤා නං කරෙයුං අවිච්ඡා.
 අපිසු නං මාරිස අමනුසො අකතාභි'පි පරිපුණ්ණාභි පරිභාසාභි පරිභා-
 සෙයුං. අපිසු නං මාරිස අමනුසො රිතාමපිසස පතං සියෙ නිකඤ-
 ජේයුං. අපිසු නං මාරිස අමනුසො සත්තධාපි'ස චුඤ්ඤා ඵාලෙයුං.

12. සන්ති භි මාරිස අමනුසො වණ්ඩා රුඤ්ඤා රහසා. තෙ නොව
 මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති' න
 මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ ඛො තෙ මාරිස
 අමනුසො මහාරාජානං අවරුඤ්ඤා නාම වුවවන්ති.

1. කාමී වා (මජ්ඣං)

යක්ෂයෙක් හෝ යක්ෂණියක් හෝ යක්ෂපෝතකයෙක් හෝ යක්ෂපෝති-
 කාවක් හෝ යක්ෂ මහාමාත්‍රයෙක් හෝ යක්ෂ පාරිෂද්‍යයෙක් හෝ යක්ෂ
 පරිවාරකයෙක් හෝ, ගන්ධර්වයෙක් හෝ ගන්ධර්වියක් හෝ ගන්ධර්ව
 පෝතකයෙක් හෝ ගන්ධර්වපෝතිකාවක් හෝ ගන්ධර්ව මහාමාත්‍රයෙක්
 හෝ ගන්ධර්ව පාරිෂද්‍යයෙක් හෝ ගන්ධර්ව පරිවාරකයෙක් හෝ,
 කුම්භාණ්ඩයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩියෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පොතකයෙක්
 හෝ කුම්භාණ්ඩ පොතිකාවක් හෝ කුම්භාණ්ඩ මහාමාත්‍රයෙක් හෝ
 කුම්භාණ්ඩ පාරිෂද්‍යයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පරිවාරකයෙක් හෝ නාගයෙක්
 හෝ නාගිනියක් හෝ නාගපොතකයෙක් හෝ නාගපොතිකාවක් හෝ
 නාග මහාමාත්‍රයෙක් හෝ නාග පාරිෂද්‍යයෙක් හෝ නාග පරිවාරකයෙක්
 හෝ මෙකී කිසි යම් අමනුෂ්‍යයෙක් ද්වේෂයෙන් ප්‍රද්විෂ්ට සිතැත්තේ
 මහණකු හෝ මෙහෙණක හෝ උච්ඡුවකු හෝ උච්චියක හෝ මෙ
 කිසිවකු යන්තහු අනුව (පසු පභ) යන්තේ ද, සිටියහු වෙත සිටින්නේ
 ද, උන්තහු වෙත ඉදුන්නේ ද, හොක්තහු වෙත හෝතේ ද, නිදුකාණන්
 වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙමේ මාගේ ගමිහි හෝ නියමගමිහි හෝ සත්-
 කාරයක් හෝ ගෞරවයක් හෝ නො ලබන්නේ ය. නිදුකාණන්
 වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙමේ මගේ ආලකමන්ද රාජධානියෙහි වසන
 ගෙයක් හෝ නවාතැනක් හෝ නො ලබන්නේ ය. නිදුකාණන් වහන්ස,
 ඒ අමනුෂ්‍ය තෙමේ මගේ යක්ෂ සමාගමයට යන්නට හෝ නො ලබ-
 න්තේ ය. වැලි දු නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහු ආවාහයක්
 නො කටහැක්කකු ද විවාහයක් නො කටහැක්කකු ද කරන්නාහ. තව ද
 නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහුට අත්බව ඵලවා කියනු ලබන
 පරිපූර්ණ පරිභව වචනයෙන් බණින්නාහ. නිදුකාණන් වහන්ස, තව ද
 අමනුෂ්‍යයෝ හිස් වූ ලොහපාත්‍රයක් යැටිකුරු කොට ඔහු හිස ලන්නාහ.
 තව ද නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහු හිස සත් කඩක් කොට
 පළන්නාහු ද වෙත්.

12. නිදුකාණන් වහන්ස, නපුරු වූ, සතුරු වූ, කළ දෑට වැඩියක්
 කරන්නාවූ අමනුෂ්‍යයෝ ඇත. ඔහු සතර වරම් මහරජදරුවන් ගේ බස්
 නො ම පිළිගනිත්. වරම්රජුන් අයත් සෙනෙවියන් ගේ බස් ද නො ම
 පිළිගනිත්. වරම්රජුන් යටතැ සිටිනා යක් සෙනෙවියන් ගේ මෙහෙකරු-
 වන් ගේ බස් දු නො ම පිළිගනිත්. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍යයෝ
 වරම් මහරජුන් ගේ සතුරෝ නමැ යි කියනු ලබත්.

සෙය්‍යථාපී මාරිස රඤ්ඤො මාගධස්ස විජීතෙ මහාවොරා තෙ තෙව රඤ්ඤො මාගධස්ස ආදියන්තී, න රඤ්ඤො මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියන්තී, න රඤ්ඤො මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්තී, තෙ ඛො තෙ මාරිස මහාවොරා රඤ්ඤො මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුවචන්තී, එවමෙව ඛො මාරිස සන්තී හි අමනුස්සා වණ්ඛා රුද්ධා රහසා, තෙ තෙව මහාරාජානං ආදියන්තී, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්තී, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්තී. තෙ ඛො තෙ මාරිස අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුවචන්තී.

13. යො හි කොච්චි මාරිස අමනුස්සො යකෙඛා වා යකඛිනී වා යකඛි-පොතකො වා යකඛිපොතිකා වා යකඛිමහාමකෙතො වා යකඛිපාරිසජ්ජො වා යකඛිපවාරො වා, ගන්ධඛො වා ගන්ධඛි වා ගන්ධඛිපොතකො වා ගන්ධඛි-පොතිකා වා ගන්ධඛිමහාමකෙතො වා ගන්ධඛිපාරිසජ්ජො වා ගන්ධඛිපවාරො වා, කුම්භණ්ඩො වා කුම්භණ්ඩි වා කුම්භණ්ඩිපොතකො වා කුම්භණ්ඩි-පොතිකා වා කුම්භණ්ඩිමහාමකෙතො වා කුම්භණ්ඩිපාරිසජ්ජො වා කුම්භණ්ඩි-පවාරො වා, නාගො වා නාගිනී වා නාගපොතකො වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමකෙතො වා නාගපාරිසජ්ජො වා නාගපවාරො වා, පද්ධට්ඨිකෙතො හිතඤ්ඤා වා හිතඤ්ඤානි වා උපාසකං වා උපාසිකං වාගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡන්තං, ධීතං වා උපතිට්ඨෙය්‍ය, නිසිතං වා උපනිසිදෙය්‍ය, නිපන්තං වා උපනි-පජ්ජෙය්‍ය, ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතඛං විකකඤ්ඤානං විරචිතඛං; “අයං යකෙඛා ගණ්ඝාති, අයං යකෙඛා ආච්ඡති, අයං යකෙඛා හෙයෙති, අයං යකෙඛා විහෙයෙති අයං යකෙඛා භිංසති, අයං යකෙඛා විභිංසති, අයං යකෙඛා න මුඤ්ඤති” ති.

14. කතමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහා-සෙනාපතීනං:

නිදුකාණන් වහන්ස, යමයේ මගධාධිපති රජු ගේ රටෙහි මහ සොරහු ඇත් ද, ඔහු මගධාධිපති රජු ගේ වචන නො ම පිළිගනිත් ද, මගධාධිපති රජුගේ සෙනෙවියන් ගේ වචන දු නො ම පිළිගනිත් ද, මගධාධිපති රජු ගේ සෙනෙවියන්ගේ මෙහෙකරුවන් වචනත් නො ම පිළිගනිත් ද, නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ මහ සොරු මගධාධිපති රජුහු ගේ සතුරෝ නමැ යි කියනු ලැබෙත් ද, එසේ ම නිදුකාණන් වහන්ස, නපුරු වූ සතුරු වූ කළ එකට වැඩියක් කරන්නා වූ අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් වෙත් ම ය. ඔහු වරම් මහ රජුන්ගේ බස් නො ම පිළිගනිත්, වරම් මහ රජුන්ගේ සෙනෙවියන් බස් ද නො ම පිළිගනිත්, වරම් මහ රජුන් අයත් සෙනෙවියන්ගේ මෙහෙකරුවන් බස් දු නො පිළිගනිත්, නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍යයෝ වරම් මහ රජුන්ගේ සතුරෝ යැ යි කියනු ලබත්.

13. නිදුකාණන් වහන්ස, යකෙක් හෝ යකින්නක් හෝ යක් දරුවෙක් හෝ යක් දැරියක් හෝ යක් දෙටුවෙක් හෝ යක් පිරිසද වූයෙක් හෝ යක් මෙහෙකරුවෙක් හෝ, ගදෙව්වෙක් හෝ ගදෙවියක් හෝ ගදෙටු දරුවෙක් හෝ ගදෙටු දැරියක් හෝ ගදෙටු දෙටුවෙක් හෝ ගදෙටු පිරිසද වූයෙක් හෝ ගදෙටු මෙහෙකරුවෙක් හෝ, කුම්භාණ්ඩයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩියක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දරුවෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දැරියක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දෙටුවෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පර්ෂත්හි වූයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පරිවාරකයෙක් හෝ, නාගයෙක් හෝ නැයිතියක් හෝ නා දරුවෙක් හෝ නා දැරියක් හෝ නා දෙටුවෙක් හෝ නා පිරිසද වූයෙක් හෝ නා මෙහෙකරුවෙක් හෝ මෙ කී කිසි අමනුෂ්‍යයෙක් ද්වේෂයෙන් ප්‍රද්විෂ්ට සිතැත්තේ, මහණකු හෝ මෙහෙණක හෝ උවසුවකු හෝ උවැසියක හෝ මෙ කිසිවක්හු යන්තහු පසු පසැ යන්නේ වී නම්, සිටියහු වෙත සිටින්නේ වී නම් හෝ හුන්තහු වෙත හිඳින්නේ වී නම් හෝ හොත්තහු වෙත හෝ තේ වී නම් හෝ, මේ යකුනට, මහයකුනට, යක් සෙනෙවියනට, යක්-මහ සෙනෙවියනට, “මේ යක් තෙමේ මා අල්ලා ගනී, මේ යක් තෙමේ මට ආවිෂ්ට වෙයි, මේ යක් තෙමේ මා පෙළයි, මේ යක් තෙමේ වෙසෙසින් මා පෙළයි, මේ යක් තෙමේ මට භිංසා කෙරෙයි, මේ යක් තෙමේ මා වෙහෙසයි, මේ යක් තෙමේ මා නො මුදු (අත් නො හරි) යැ” යි දන්වියැ යුතු, හඬ නඟා කියැ යුතු, ඔවුන් හා කියැ යුතු.

14. (එසේ දන්වියැ යුත්තේ) කවර යකුනට ද? කවර මහ යකුනට ද? කවර යක් සෙනෙවියනට ද? කවර මහ යක් සෙනෙවියනට ද යත්:

ඉද්දො සොමො වරුණො ච භාරවාජො පජාපතී,
වද්දන්තො කාමසෙට්ඨො ච කිත්තිසණ්ඤ්ඤා නිසණ්ඤා ච.

පනාදො ඔපමඤ්ඤා ච දොවසුතො ච මාතලී,
චිත්තසෙතො ච ගකිට්ඨො නලො රාජා ජනෙසගො.

සාතාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතියො ඉලො,
සිවකො මුච්චිද්දො ච වෙසසාමිත්තො යුගන්ධරො.

ගොපාලො සුප්පගෙට්ඨො ව² හිරි නෙත්ති ච මජ්ඣිමො.
පඤ්ඤාලවණ්ණො ආලුචකො පජ්ජන්තො³ සුමන්තො සුමුට්ඨො දධිමුට්ඨො,
මණි මාණි වරො දීසො අපො සෙරිසසකො⁴ සහ.

15. ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං
උජ්ඣාපෙතඛං විකකඤ්ඤඛං වීරචිතඛං: අයං යකඛා ගණ්ඨාතී, අයං
යකඛා ආචීසතී, අයං යකඛා හෙට්ඨතී, අයං යකඛා විහෙට්ඨතී, අයං
යකඛා හිංසතී, අයං යකඛා විහිංසතී, අයං යකඛා න මුඤ්ඤතී තී.

අයං ඛො සා මාරිස ආටානාවියා රකඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං
උපාසකානං උපාසිකානං ඉත්ති යා රකඛාය අචිංඝාය ඵාසු විහාරායා'ති.

හද්ද ච දනි මයං මාරිස ගච්ඡාම, ඛුත්තිව්වා මයං ඛුත්තිකරණියා'ති.

'යසස' දනි තුමෙහ මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤාපා'ති.

16. අථ ඛො වත්තාරො මහාරාජානො උට්ඨායාසනා හගචන්තං
අභිවාදෙත්වා පදකච්ඡං කත්වා තසෙච්චන්තරධාසිංසු. තෙ පි ඛො යකඛා
උට්ඨායාසනා අපෙතකච්චෙව හගචන්තං අභිවාදෙත්වා පදකච්ඡං කත්වා
තසෙච්චන්තරධාසිංසු, අපෙතකච්චෙව හගචන්තා සද්ධිං සමමොදිංසු,
සමමොදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙත්වා තසෙච්චන්තරධාසිංසු, අපෙ-
තකච්චෙව යෙන හගචා තෙන ඤජලිමපණාමෙත්වා තසෙච්චන්තරධාසිංසු,
අපෙතකච්චෙව නාමගොත්තං සාවෙත්වා තසෙච්චන්තරධාසිංසු, අපෙ-
තකච්චෙව තුණ්ඤිභුතා තසෙච්චන්තරධාසිංසු'ති.

පට්ඨකභාණ්ඩාරො නිට්ඨිතො.

1. සිවකො -මජ්ඣං.
2. සුප්පගෙට්ඨො ව -මජ්ඣං.
3. පජ්ජන්තො -මජ්ඣං.
4. සෙරිසකො -මජ්ඣං.

ඉන්ද්‍ර ය, සෝම ය, චරුණ ය, භාරද්වාජ ය, ප්‍රජාපති ය, වජ්‍රන ය, කාමග්‍රෙෂ්ඨ ය, කිනතිසංක්‍රා ය, නිසංක්‍රා ය, ප්‍රණාද ය, ඔපමඤ්ඤ ය, දෙවි සැරි මාතලී ය, විත්‍රසේන ය, ගඤ්ච්ච ය, නළ ය, රාජ ය, ජනර්ඡන ය, සාතාගිර ය, හෙමවත ය, පූර්ණක ය, කරතිය ය (කාර්තීකෙය ය), ඉධ ය. ගොපාල ය, සුප්‍රගෙධ ය, තිරිනෙත්ති ය, මන්දිය ය, පඤ්චාල වණ්ඛ ය, ආලවක ය, පර්ජන්‍ය ය, සුමන ය, සුමුඛ ය, දධිමුඛ ය, මණි ය, මානී ය, වර ය, දීර්ඝ ය, තව ද සෙරිසක ය යන මොවුනට ය.

15. මේ යක්ෂයනට ද මහා යක්ෂයනට ද යක්ෂ සෙනාපතීනට ද මහා යක්ෂ සෙනාපතීනට ද,

‘මේ යක් තෙමේ මා අල්ලා ගනී යැ යි, මේ යක් තෙමේ මට ආවිෂ්ට වේ යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා පෙළා යැ යි, මේ යක් තෙමේ වෙසෙසින් පෙළා යැ යි, මේ යක් තෙමේ මට හිංසා කෙරේ යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා වෙහෙසා යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා නො මුද්‍ර යැ’ යි දන්වියැ යුතු, හඬ නඟා කියැ යුතු.

නිදුකාණන් වහන්ස, මේ මහණුනට මෙහෙණනට උචසුවනට, උචැයිසනට ගුප්තිය පිණිස, රකවරණ පිණිස, නො වෙහෙසීම පිණිස, පහසු විහරණ පිණිස වූ ඒ ආටානාටිය පිරිත ය.

නිදුකාණන් වහන්ස, දන් අපි යම්හ. අපි බොහෝ කාන්‍ය ඇත්තම්හ, බොහෝ කටයුතු ඇත්තම්හ” යි වරම් රජුහු කීහ.

‘මහ රජුනි, තෙපි යම් ගමනකට දන් කල් වේ යැ යි සලකන්නහු ද, ඒ ගමන කරනු ලැබේ වා’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

16. ඉක්බිති සතර වරම් මහරජහු හුනස්නෙන් නැගී, සාදර වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඒ යක්කු ද හුනස්නෙන් නැගී, ඇතැම් කෙනෙක් සාදර වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැදැවියැ යුතු වූ කථා නිමවා එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිසාවට දෙහොත් නමා, එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් නම් ගොත් අස්වා එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් නිහඬ වූවාහු, එහි ම අතුරුදහන් වූහ.

පළමු බණවර නිමිගේ ය.

16. අඵ ඛො භගවා තස්සා රත්තියා අවචයෙන භික්ඛු ආමනෙහසි:

ඉමං භික්ඛවෙ රත්තිං චත්තාරො මහාරාජානො මහතියා ච යක්ඛ සෙනාය මහතියා ච ගක්ඛබ්බසෙනාය මහතියා ච කුමභණ්ඩසෙනාය මහතියා ච නාගසෙනාය චතුද්දිසං රක්ඛං යපෙඤා, චතුද්දිසං ඉඛං යපෙඤා, චතුද්දිසං ඔවරණං යපෙඤා, අභික්ඛකන්තාය රත්තියා අභික්ඛකන්තචණ්ණං කෙවලකපං ගිරක්ඛකුචං පබ්බතං ඔභාසෙඤා යෙනාහං තෙනුපසංකම්භු, උපකඩකම්ඤා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදිංසු. තෙපි ඛො භික්ඛවෙ යක්ඛං අපෙකවෙව මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව මම සද්ධිං සමෙමාදිංසු, සමෙමාදනීයං කථං සාරානීයං වීතියාරෙඤා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව යෙනාහං තෙන ඤජ- ළිමපණාමෙඤා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව නාමගොක්ඛං සාවෙඤා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙකවෙව තුණ්හිභුතා එකමන්තං නිසීදිංසු.

17. එකමන්තං නිසීනෙහං ඛො භික්ඛවෙ වෙසවණො මහාරාජා මං එතදවොච :

සන්තී හි භනෙක උළාරා යක්ඛං භගවතො අපසසන්තා, සන්තී හි භනෙක උළාරා යක්ඛං භගවතො පසන්තා: සන්තී හි භනෙක මජ්ඣමා යක්ඛං භගවතො අපසසන්තා, සන්තී හි භනෙක මජ්ඣමා යක්ඛං භගවතො පසන්තා: සන්තී හි භනෙක නීවා යක්ඛං භගවතො අපසසන්තා, සන්තී හි භනෙක නීවා යක්ඛං භගවතො පසන්තා: යෙභුයොන ඛො පන භනෙක යක්ඛං අපසසන්තා යෙව භගවතො. තං කීසස හෙතු? භගවා හි භනෙක පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදින්නාදුනා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාදු වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදච්ඡානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති. යෙභුයොන ඛො පන භනෙක යක්ඛං අපච්චිරතායෙව පාණාතිපාතා, අපච්චිරතා අදින්නාදුනා, අපච්චිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, අපච්චිරතා මුසාවාදු, අපච්චිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදච්ඡානා. තෙසං තං භොති අපජියං අමනාපං.

16. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ රැය ඇවෑමෙන් හික්මුන් බණවා මෙසේ වදාළ සේක:

මහණෙනි, මේ ගත වූ රාත්‍රියෙහි සතර වරම් මහරජුහු මහත් යක්ෂ සේනායෙන් ද මහත් ගාන්ධර්ව සේනායෙන් ද මහත් කුම්භාණ්ඩ සේනා-
යෙන් ද මහත් නාගසේනායෙන් ද සතර දිගැ රකවල් තබා, සතර දිගැ බලමුළු පිහිටුවා, සතර දිගැ මුරකරුවන් රඳවා, රැ (පෙර යම) ඉක්මි කල්හි, විශිෂ්ට ශරීරප්‍රභා ඇත්තාහු, සියලු ගිජුකුළු පව්ව එකලී කොට, මා කරා එළැඹිය හ. එළැඹූ මා සාදර වැ වැඳ, එක් පසෙක හුන්හ. (ඔවුන්ගේ පිරිවර වූ) යක්කු ද ඇතැම් කෙනෙක් මා සාදර වැ වැඳ එක් පසෙක හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් මා හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ සිත රැඳැවියැ යුතු වූ, කර්ම නිමවා, එක් පසෙක හුන්හ, ඇතැම් කෙනෙක් මා දිසාවට දෙහොත් නමා පසෙක හුන්හ, ඇතැම් කෙනෙක් නම් ගොත් අස්වා පසෙක හුන්හ, ඇතැම් කෙනෙක් නිහඬ වැ පසෙකැ හුන්හ.

17. මහණෙනි, පසෙක උන් ම වෙසවුණු මහ රජ මට මෙ පවත් කී ය:

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පැහැදුණු මහතෙදැනි යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පැහැදුණු මහ තෙදැනි යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නො පහන් වූ මැදුම් තෙදැනි යක්කු ද වෙත්මය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පහන් වූ මැදුම් තෙදැනි යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොපහන් වූ හීන තෙදැනි යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පහන් වූ හීන තෙදැනි යක්කු ද වෙත් ම ය. වහන්ස, බොහෝ සෙයින් යක්කු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොපැහැදුණු හු ම වෙත්. ඒ කවර හෙයින් ද? යත්: වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක. අධිනාදනින් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක. කාමයන්හි වැරැදු හැසිරීමෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක. මුසවායෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසනා සේක. මත්බවට හා පමාවට හා කරුණු වූ රහමෙර පිමෙන් වැළැක්ම පිණිස දහම් දෙසන සේක. වහන්ස, යක්කු වනාහි බොහෝ සෙයින් පණ්ඩායෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, අධිනාදනින් නො වැළැක්කාහු ම ය, කාමයන්හි වැරැදු හැසිරීමෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, මුසවායෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය, මත්බවට ද පමාවට ද කාරණ වූ රහමෙර පිමෙන් නො වැළැක්කාහු ම ය. ඔවුන්ට (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ) ඒ දහම් දෙසුම අප්‍රිය වේ, අමනාප වේ.

සනති හි භනෙන භගවතො සාවකා, අරඤ්ඤ චනපඤ්චානි පනනානි සෙනාසනානි පටිසෙවනති අප්පසඤ්ඤි අප්පනිගෙසාසානි චිජ්නවාතානි මනුසසරාභසෙයාකානි පටිසලොනසාරුප්පානි.

තස්ස සනති උළාරා යකඛා නිවාසිනො යෙ ඉමසමී භගවතො පාවචනෙ අප්පසනනා තෙසං පසාදය. උග්ගණිකාතු භනෙන භගවා ආටානාටියං රකඛං භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසීකානං ගුණ්ඨියා රකඛාය අච්ඡිංසාය ඵාසුචිභාරායාති.

අධිවාසෙසිං ඛො අහං භික්ඛවෙ තුණ්ඨිභාවෙන.

18. අථ ඛො භික්ඛවෙ වෙසසවණො මහාරාජා මං අධිවාසනං විදිජ්ඣා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රකඛං අභාසි:

විපසසිසස නමඤ්ඤ චක්ඛුමනනසස සිරිමතො,
සිඛිසසපි නමඤ්ඤ සබ්බභූතානුකම්පිතො. 1.

වෙසසභුසස නමඤ්ඤ නභාතකසස තපසසිතො,
නමඤ්ඤ කකුසන්ධසස මාරසෙනප්පමඤ්ඤිතො. 2.

කොණාගමනසස නමඤ්ඤ ට්‍රාභමණසස චුසිමතො,
කසපසස ච නමඤ්ඤ විප්පච්චුත්තසස සබ්බධි. 3.

අධිගීරසසස නමඤ්ඤ සකායපුත්තසස සිරිමතො,
යො ඉමං ධම්මමදෙසෙසි සබ්බදුක්ඛාපනුදනං. 4.

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපසසීසුං,
තෙ ජනා අපිසුනා මහත්තා චිතසාරදු. 5.

19. භිතං දෙවමනුසසානං යං නමසනති ගොතමං,
චිජ්ජාවරණසම්පන්නං මහත්තං චිතසාරදු. 6.

යතො උග්ගච්ඡති සුරියො ආදිවෙවා මණ්ඩලී මහා,
යසස චුග්ගච්ඡමානසස සංවරී පි නිරුජ්ඣති. 7.

වහන්ස, යම් කෙනෙක් අල්ප ශබ්ද ඇති, මද වූ භව ඇති, පහ වූ ජනවාතය ඇති, මිනිසුන්ගේ රහස් ක්‍රියාවනට නිසි වූ, එකලා වැ හිඳීමට සුදුසු වූ, අරණ්‍ය වන ප්‍රසථයන් ද, බොහෝ දුර සෙනසුන් ද සෙවින් නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ එසේ වූ ශ්‍රාවකයෝ වෙත් ම ය.

වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සස්ත කෙරෙහි නො පහන් වූ, ඒ (යට කී) සෙනසුන්හි නිවැසි මහ තෙදුති යක්කු වෙත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන් ගේ පැහැදීම පිණිස, මහණුන්ගේ මෙහෙණන්ගේ උවසුවන්ගේ උවැසියන්ගේ ගුප්තිය පිණිස, ආරක්ෂාව පිණිස, පිඩාවක් නොවනු පිණිස, පහසු වාසය පිණිස, ආටානාටිය පිරිත උගන්තා සේක් ව' යි (කියේ ය.)

මහණෙනි, මම නිහඬ වැ ඉවැසිමි.

18. මහණෙනි, ඉක්බිති වෙසවුණු මහ රජ මා ඉවැසූ නියා දන, එ වෙලෙහි මේ ආටානාටිය පිරිත කියේ ය:

“පසැස් ඇති සිරිමත් වූ, විපස්සි බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. සියලු සත්තට අනුකම්පා ඇති සිව් බුදුරජුනට ද නමස්කාර වේ වා. සෝද හළ කෙලෙස් ඇති, තපස්වී වූ වෙස්සඟු බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. මරසෙන් මැඩැලූ කකුසඳු බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා.

බාහිත පාපී වූ, වැස නිමැ වූ මහබ්බසර ඇති, කොණ්ඨමන බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා. භෑම දයෙහි මිදුණා වූ කසුප් බුදුරජුනට නමස්කාර වේ වා.

යමෙක් සියලු දුක් දුරු ලන මෙ ධර්මය දෙසි ද, ශ්‍රීමත් වූ ඒ ශාක්‍ය-පුත්‍ර අඹිහිරසයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා.

ලොවැ යම් කෙනෙක් තුටු නිවුණාහු තත් වූ පරිදි (සත්‍යයන්) විමැසුම් නුවණින් දුටුහු ද, මහත් වූ, පහ වූ බිය ඇති මාත්‍රභාණී වූ ඒ ක්ෂිණාසුටියෝ,

19. දෙවමිනිස්තට හිත වූ, විද්‍යා හා වරණධර්මයෙන් සම්පූර්ණ වූ, මහත්කියට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති, යම් බදු වූ ගෞතමයන් වහන්සේට නමස්කාර කෙරෙත් ද, ඒ බුදුරජුනට ද ඔබට පළවූ වැ සිව් බුදුවරුනට ද නමස්කාර වේ වා.

මහා රශ්මි මණ්ඩලයක් ඇති ආදිත්‍ය සංඛ්‍යාත සූර්ය තෙමේ යම් තැනෙකින් උද වේ ද, යම් ඒ හිරුහු නැහෙන කල්හි රාත්‍රියත් අතුරු-දහන් වේ ද,

යසස චුග්ගතෙ සුරිමෙ දිවසො ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස් ගමභීරො සමුදෙස්ස සරිතොදකො. 8.

එවං නං තස් ජානන්ති සමුදෙස්ස සරිතොදකො
ඉතො සා පුරිමා දිසා ඉති නං ආචිකඛති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසසි සො. 9.

ගන්ධබ්බානං ආධිපති ධනරචෙයා ඉති නාමසො,
රමති නචචගීතෙහි ගන්ධබ්බෙහි පුරකඛතො. 10.

පුක්කා පි තස්ස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ච ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා 11.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවචබන්ධුනං
දුරතො'ව නමස්සන්ති මහත්තං චිතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුක්කම 12.

කුසලෙන සමෙකඛසි අමනුසසාපි තං වන්දන්ති,
සුතං නෙතං අභිඤ්ඤාසො තස්මා එවං වදෙමසෙ 13.

ජීනං වන්දම භොතමං ජීනං වන්දම භොතමං,
චිජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම භොතමං. 14.

යෙන පෙතා පච්චවන්ති පිසුණා පිට්ඨිමංසිකා,
පාණාතිපාතිනො එද්ද වොරා නෙකතිකා ජනා 15.

ඉතො සා දකඛිණා දිසා ඉති නං ආචිකඛති ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසසි සො 16.

කුම්භණ්ඩානං ආධිපති වීරුලොහා ඉති නාමසො,
රමති නචචගීතෙහි කුම්භණ්ඩෙහි පුරකඛතො 17.

පුක්කා පි තස්ස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ච ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා 18.

යම් දිගෙක භිරු නැඟි කල්හි දඟවලා යි කියනු ලැබේද, එ දිගැ පිටිසිණු නදීජලය ඇති සවුදු නම් වූ ගැඹුරු ජලාසය වෙයි. 8.

මෙසේ එහි එය නදීජලය ඇති මුහුදු යැ යි දනිත්. කීර්තිමත් ඒ චඟ රජෙක් යම් දිශාවක් පාලනය කෙරෙයිද එය මෙ තැනින් පෙර දෙස යැ යි මහ ජන තෙමේ කිය යි. 9.

ගෘහස්ථවයනට අධිපති වූ, නම් වශයෙන් ධාතරාජ්‍යය යැ යි ප්‍රකට වූ හෙ තෙමේ ගඳෙව්වන් විසින් පෙරටු කරන ලද්දේ, නැටුම් ගැඹුම්නෙන් එහි සිත් අලවා වෙසෙයි. 10.

ඔහුට එක් ම නමක් ඇති පුතුවන්ද බොහෝ ඇතැයි මා විසින් අසන ලදී. මහ බලැති ඉන්ද්‍ර නම් වූ ඔහු අසුවෙක්ද දශයෙක්ද එකෙක්ද (එක් අනු දෙනෙක්) වෙත්. 11.

ඔහුද සුර්යබන්ධු වූ කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදියා වූ, මහත්තමයට පැමිණි, පහ වූ හය ඇති බුදුරජුන් දක,

‘පුරුෂාජානෙයයෙනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා, පුරුෂොත්තමයෙනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා’ යි දුරැ සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

‘ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥානයෙන් මහ ජනයා දෙස බලති’යි කියා අමනුෂ්‍යයෝද ඔබ වදිති. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එ හෙයින්,

‘කෙපි ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදිනු ද?’ යි මෙසේ අපි අසමහ. ‘ගෞතම ජිනායන් වහන්සේ වදුමහ. විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමහ,’ යි ඔහු කියත්,

කපුරිය කළාහු යම් දෙසකට ‘ගෙන යනු ලබන් ව’ යි කියනු ලැබෙත්ද, කේලාම් කියන, පිටුමස් කන්නවුන් සේ පිටු පා ගිය කලා ගරඟන, පණ්ඩා කරන, රොදු වූ සොර වූ කපට වූ ජනයෝ යම් දිගකට ගෙන ගොස් නසනු ලබන් ව’ යි කියනු ලැබෙත්ද,

ඒ යම් දිශාවක් යශස්වී මහ රජෙක් පාලනය කරයිද, ඒ මෙයින් දකුණු දිග යැ යි මහ ජන තෙමේ කිය යි.

එ දෙයෙහි කුම්භාණ්ඩයනට අධිපති වූ, නම් විසින් විරූඪක යැ යි ප්‍රකට රජ තෙමේ කුම්භාණ්ඩයන් විසින් පෙරටු කරනු ලද්දේ නැටුමෙන් ගැඹුමෙන් සිත් අලවා වෙසෙයි.

ඔහුට එක් ම නමක් ඇති බොහෝ සුත්‍රයෝද වෙත්. ඉන්ද්‍ර නම් වූ මහ බලැති ඔහු එක් අනු දෙනෙකැ යි මා විසින් අසන ලදී.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවච්ඡන්තං
දුරතො'ව නමස්සන්ති මහත්තං චිතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඤ්ඤාම.

කුසලෙන සමෙකඛසී,
අමනුසසා පි තං වදන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා එවං වදෙමසෙ.
ඒනං වදුථ ගොතමං ඒනං වදුම ගොතමං.
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වදුම ගොතමං.

21. යස්ච චොග්ගච්ඡති සුරියො ආදිවච්ඡා මණ්ඩලී මහා,
යස්ස චොග්ගච්ඡමානස්ස දිවසො පි නිරුජ්ඣති.

යස්ස චොග්ගතෙ සුරියෙ සංවරී ති පච්චවති,
රහදෙ පි තස්ච ගමභිරො සමුද්දො සරිතොදකො.

එවං නං තස්ච ජානන්ති සමුද්දො සාරිතොදකො,
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආච්ඤති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සී සො.

නාගානං ආධිපති විරුපකෙඛා ඉති නාමසො,
රමති නච්චගීතෙභි නාගෙහෙව පුරකඛතො,

පුත්තා පි තස්ස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං
අධිතීං දස එකො ව ඉද්දනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිවච්ඡන්තං
දුරතො'ව නමස්සන්ති මහත්තං චිතසාරදං,
'නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුඤ්ඤාම'

කුසලෙන සමෙකඛසී
අමනුසසා පි තං වදන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා එවං වදෙම සෙ.
ඒනං වදුථ ගොතමං ඒනං වදුම ගොතමං,
විජ්ජාවරණසම්පන්නං බුද්ධං වදුම ගොතමං.

ඔහු ද සුර්ය බන්ධු වූ, මහත් බවට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති, කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදුණු, බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක, ‘ආජානෙය පුරුෂයාණෙනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා, පුරුෂොක්තමයාණෙනි, ඔබට නමස්කාර වේ ව’ යි දුරැ සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

‘ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥානයෙන් මහ ජනයා දෙස බලති’යි අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිත්. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එ හෙයින්, ‘තෙපි ගොතම ජිනයන් වහන්සේ වදිහු ද?’ යි අපි මෙසේ (ප්‍රශ්න වශයෙන්) කියමිහ. ‘අපි ගොතම ජිනයන් වහන්සේ වදුමිහ. විද්‍යාවරණ සම්පන්න වූ ගොතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමිහ’ යි (ඔහු උත්තර දෙත්.)

21. මහ රස් මඩුලු ඇති ආදිත්‍ය නම් වූ හිරු යම් දිගෙක බස්නේද, යම් ඒ හිරු බස්නා කල්හි දහවලත් අතුරුදහන් වේ ද,

යම් දිගකට හිරු බැස ගිය කලා රාත්‍රී යැ යි කියනු ලැබේ ද, එ දිගැ, පිවිසුණු නදීජලය ඇති සමුද්‍ර නම් වූ ගැඹුරු ජලාශය ය වෙයි.

මෙසේ එහි එය පිවිසි නදීජලය ඇති මුහුදු යැ යි දනිත්. යශස් ඇති ඒ මහරජෙක් යම් දිගක් පාලනය කෙරෙයි ද, එය මෙ තැනින් පැසිම් දෙසැ යි මහජනයා කිය යි.

නාගයනට අධිපති වූ, නම් විසින් විරූපාක්ෂ යැ යි ප්‍රකට වූ හේ නාගයන් විසින් පෙරටු කරන ලද්දේ, නැටුම් ගැයුම්නෙන් නොක්සිත් අලවා එහි වෙසෙයි.

ඔහුට එක් ම නමක් ඇති පුතුන් ද බොහෝ ඇතැ යි මා විසින් අසන ලදී. මග බලැති ඉන්ද්‍ර නම් වූ ඔහු එක් අතූ දෙනෙක් වෙත්.

ඔහු ද සුර්ය බන්ධු වූ, කෙලෙස් නින්දෙන් පිබිදියා වූ, මහත්භයට පැමිණි, පහ වූ බිය ඇති බුදුරජුන් දැක,

‘ආජානෙය පුරුෂයාණෙනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා, පුරුෂොක්තමයාණෙනි ඔබට නමස්කාර වේ ව’ යි දුරැ සිට ම නමස්කාර කෙරෙත්.

‘ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥානයෙන් මහ ජනයා දෙස බලති’යි අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිත්. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එ හෙයින්, ‘තෙපි ගොතම ජිනයන් වහන්සේ වදිහු ද?’ යි මෙසේ අපි ප්‍රශ්න කරමිහ. ‘ගොතම ජිනයන් වහන්සේ වදුම් , විද්‍යාවරණ සම්පන්න වූ ගොතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමිහ’ යි ඔහු කියත්.

22. යෙන උක්කරකුරු රමමා මහානෙරු සුදසසනො,
මනුසසා තප ජායනති අමමා අපරිග්ගහා.

න තෙ බීජං පවපනති නපි නියනති නඛගලා,
අකට්ඨාපාකිමං යාලීං පරිභුඤ්ජනති මානුසා.

අකණං අඋසං සුඤ්ඤං සුගඤ්ඤං තණ්හුලපථලං,
තුණ්ඤිකීරෙ පවිඤ්ඤාන තනො භුඤ්ජනති ගොජනං.

ගාචිං එකචුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
පසුං එකචුරං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

ඉඤ්චී වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
සුරිස වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

කුමාරී වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං,
කුමාර වාහනං කඤ්ඤා අනුයනති දිසොදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුභිජා සබ්බා දිසා අනුපරියනති,
පචාරා තසස රාජිනො.

හඤ්චීයානං අසසයානං දිබ්බං යානං උපට්ඨිතං
පාසාදු සිව්කා චෙව මහාරාජසස යසසිනො.

තසස ච නගරා අසු අනනළිකෙඛ සුමාපිතා,
ආටානාටා කුසිනාටා පරකුසිනාටා නාටපුරියා පරකුසිතනාටා.

උක්කරෙන කපිවනෙතා ජනොසමපරෙන ච
නවනචුතියො අඛෙරඅඛෙරවතියො ආලකමඤ්ඤ නාම රාජධානී,

කුචෙරසස ඛො පන මාරිස මහාරාජසස විසාණා නාම රාජධානී.
තසමා කුචෙරො මහාරාජා චෙසසවණො'ති පච්චවති.

23. පචේවසනෙතා පකාසෙනති තකොලා තකකලා තකොතලා,
ඕජසි තෙජසි තකොජසි සුරො රාජා අරිචෙඨා නෙමී.

22. යම් දිග්භාගයෙක ඉතා දැකුම්කලු මහාමෙරු පර්වතය වෙයි ද, එහි සිත්කලු වූ උතුරුකුරුව වෙයි. එහි මමකිය නැති, ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි පරිශ්‍රම නැති මිනිස්සු උපදිත්.

ඔහු ධාන්‍ය බිඳුවට නො වපුරත්. නගුල්ලු ද කෙතට නො පමුණුවනු ලබත්. ඒ මිනිස්සු නො සාන ලද බිමැ තමන් ම නැහි පැසුණු හැල් පරිභොග කෙරෙත්.

කුඩු නැති, තොහො නැති, ඉද්ධ වූ, සුවදැති සහල් සැළියෙක මහා පිසැ, එයින් ගෙන බොජුන් වළඳත්.

එහි යක්කු එළ දෙන එක් කුරුති වාහනයක් කොට ගෙන දිශාසෙන් දිශාවට යෙත්. සිවුපාවකු එක් කුරුසක් ඇති වාහනයක් කොට ගෙන, දෙසින් දෙසට යෙත්.

ගැබිනි ස්ත්‍රියක වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්. පුරුමයකු වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්.

කුමරියක වාහන කොට ගෙන දෙසින් දෙස යෙත්, කුමරකු වාහන කොට ගෙන, දෙසින් දෙස යෙත්.

ඒ වෙසවුණු රජුගේ පරිවාරක යක්ෂයෝ එළැඹැ සිටි හස්තියාන ද අභයාන ද (අන්‍ය බ්‍රහ්මීධ) දිව්‍යයාන ද යන එකී යානයන් අරා සියලු දික් සියාරා යෙත්. යශස් ඇති ඒ වෙසවුණු මහ රජුට ප්‍රාසාද ද සිව්ගෙටල් ද වෙයි.

එ රජුට අභයා මොනවට මවන ලද ආචාර්යවරයා ය, කුසිතාවා ය, පරකුසිතාවා ය, නාටපුරියා ය, පරකුසිතතාවා යැ යි නගරයෝ වෙත්.

එයින් (ඒ පරකුසිතතාවා නුවරින්) ඉඳුරා උතුරු දිගැ කපිවන්ත නම් නුවරෙක් ද, එයින් මඩ්බෙහි ජනොස නම් නුවරෙක් ද, අන්‍ය නවනවතිය නම් නුවරෙක් ද අමබරඅමබරවතිය නම් නුවරෙක් ද ආලකමඤ්ඤ නම් අන්‍ය රාජධානියෙක් ද ඇත.

23. නිදුකාණනි, කුවේර මහ රජුගේ රජදානන විසාණා නම. එහෙයින් කුවේර මහ රජ වෙස්සවණ යැ යි නම් කරනු ලැබෙයි.

එහි තතෝලා, තත්තලා, තතෝතලා, මිජසි, තෝජසි, තතෝජසි, සුරා, සුරරාජ, අරිවය, තෙමි, අරිවයතෙමි යන නම් ඇති යක්ෂවරයෝ කරුණු විමසා පවසත්.

රහදො'පි තස් ධරණී නාම යතො මෙසා පවසසනති
වසා යතො පතායනති,
සභා පි තස් භගලවතී නාම යස් යක්ඛා පඨිරුපාසනති.

තස් නිවචඵලා රුක්ඛා නානාදිජගණායුතා,
මයුරකොඤ්චාභිරුදු කොකිලාදීභි වගගුභි.

ඵචඵවක සද්දෙස් අපො උච්චවචිත්තකා,
කුකුස්කා කුලීරකා වනෙ පොකඛරසාතකා

සුක්ඛාලිකසද්දෙස් දණ්ඛමානවකානි ව,
යොහති සබ්බකාලං සා කුචෙරනලීනී සදු.

ඉතො සා උත්තරා දිසා ඉති නං ආචිකඛතී ජනො,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසසී සො.

යක්ඛානං ආධිපති කුචෙරො ඉති නාමයො,
රමති නචචගීතෙභි යතෙකභෙව පුරකඛතො.

පුත්තාපි තස්ස බහවො ඵකනාමා ති මෙ සුත්තං,
අසීතිං දස ඵකො ව ඉඤ්ජනාමා මහබ්බලා.

තෙ වාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබ්ඤ්ඤානං
දුරතො ව නාමසසනති මහත්තං චීතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිපුත්තම

කුසලෙන සමෙකඛසී
අමනුසසා පි තං වඤ්ඤති, සුත්තං නෙතං අභිණ්ඤාසො
තස්මා ඵචං වදෙමසෙ.

ජිනං වඤ්ඤං ගොතමං ජිනං වඤ්ඤං ගොතමං,
විජරාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වඤ්ඤං ගොතමනති.

යම් පොකුණෙකින් දිය ඇද ගෙන මෙසයෝ වසින් ද, යම් පොකුණෙකින් වර්ෂාවෝ පැතිරෙත් ද, එසේ වූ ධරණි නම් ජලාසයෙක් ද, එහි වෙයි. එහි තෙරැ යකුන් රැස්වූ හිඳුනා හගලවති නම් මඩුවෙක් වෙයි.

එහි භාත්පසැ විවිධ පක්ෂි සමූහයන් ගෙන් යුක්ත වූ, මොණරුන් ද කොස් ලිහිණියන් ද විසින් දුන් නාද ඇති, කෝකිලාදීන් විසින් මනෝඥ නාදයෙන් උත්තාදිත වූ, නිති එල දරන වෘක්ෂයෝ වෙත්.

මෙහි ඒ පියුම් වෙනෙහි 'ජීව ජීව' යැ යි හඬ නඟන, (ජීව ජීවක නම්) පක්ෂි කෙනෙක් ද, තව උධස්වචිතක නම් පක්ෂිහු ද, වලිකුකුළෝ ද, රත්වත් කකුළුවෝ ද, පොකබරාසතක නම් පක්ෂිහු ද වෙත්.

මෙහි ගිරවුන්ගේ ද සැලලිහිණියන්ගේ ද හඬ ඇත. දණ්ඩමානවක නම් පක්ෂිහු ද, මෙහි හැසිරෙත්, මෙසේ හැම කල්හි ඒ කුවෙරයා ගේ පියුම් විල නිරතුරු භොබනේ ය.

යශස් ඇති ඒ කුවෙර මහරජ යම් දිගක් පාලනය කෙරෙයි ද, ඒ මෙතැනින් උතුරු දෙස යැ යි මහජනයා කිය යි.

නම් විසින් කුවෙර යැ යි ප්‍රකට, යක්ෂාධිපති වූ, ගේ යකුන් විසින් පෙරවූ කරන ලද්දේ නෘත්‍ය ගීතයෙන් සිත් අලවා වෙසෙයි.

ඔහුට එක් නම ඇති බොහෝ පුතුවන් ද වෙති යි මා විසින් අසන ලදී, ඉන්ද්‍ර යන නම ඇති, මහබලැති ඔහු එක් අත දෙනෙකි.

ඔහු ද සුර්යබන්ධු වූ, ක්ලෙශනිද්‍රායෙන් පිබිදුණු, මහත්ඵලප්‍රාප්ත වූ, පහ වූ බිය ඇති බුදුරජුන් දක, 'ආජානෙය පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා, උත්තම පුරුෂයාණනි, ඔබට නමස්කාර වේ වා' යි දුරැ සිට ම නමදිත්.

'ඔබ නිපුණ වූ සර්වඥතාඥනයෙන් මහ ජනයා දෙස බලති'යි කියා අමනුෂ්‍යයෝ ද ඔබ වදිත්. මෙය අප විසින් එක්වත් අසන ලදී. එ හෙයින්, 'ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ වදිහු ද?' යි මෙසේ අපි (ප්‍රශ්න කිරීම වශයෙන්) කියමහ. 'අපි ගෞතම ජිනයන් වහන්සේ වදුමහ. විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුමහ' යි ඔහු උත්තර දෙත්.

24. අයං ඛො සා මාරිස, ආවානාවියා රක්ඛා භික්ඛුනා භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ඉත්ඤ්ඤා රක්ඛාය අවිභිංසාය එඤ්චිභාරායාභි. යස්ස කස්සචි මාරිස භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනීයා වා උපාසකස්ස වා උපාසිකාය වා අයං ආවානාවියා රක්ඛා සුඤ්ඤාහිතා හවිස්සති සමන්තා පරියාපුතා. නමෙඤ්ඤ අමනුසෙසා යකෙඛා වා යකඛිනීවා යකඛපොතකො වා යකඛපොතිකා වා යකඛමහාමකො වා යකඛපාරිසජ්ජො වා යකඛපවාරො වා, ගන්ධබ්බො වා ගන්ධඛි වා ගන්ධඛපොතකො වා ගන්ධඛපොතිකා වා ගන්ධඛමහාමකො වා ගන්ධඛපාරිසජ්ජො වා ගන්ධඛපවාරො වා, කුමභණ්ඩා වා කුමභණ්ඩී වා, කුමභණ්ඩපොතකො වා කුමභණ්ඩපොතිකා වා, කුමභණ්ඩමහාමකො වා කුමභණ්ඩපාරිසජ්ජො වා කුමභණ්ඩපවාරො වා, නාගො වා නාගිනී වා, නාගපොතකො වා නාගපොතිකා වා, නාගමහාමකො වා නාගපාරිසජ්ජො වා නාගපවාරො වා, පදුච්චිකො, භික්ඛුං වා භික්ඛුනීං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා පදුච්චිකො ගච්ඡන්තා වා අනුගච්ඡන්තා, සීතං වා උපතිච්චන්තා. නිසීතං වා උපතිසීඤ්ඤා, නිපතං වා උපතිපජ්ජන්තා, න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා උභෙය්‍ය ගාමෙසු වා නිගමෙසු වා සකකාරං වා ගරුකාරං වා. න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා උභෙය්‍ය ආලකමන්ද්‍රය නාම රාජධානියා වන්ඤ්චං වා වාසං වා. න මෙ සො මාරිස, අමනුසෙසා උභෙය්‍ය යකඛානං සමීඤ්ඤා ගන්තුං. අපිස්ස නං මාරිස, අමනුසසා අනවඤ්ඤා නං කරෙය්‍යං අවිච්චන්තං. අපිස්ස නං මාරිස, අමනුසසා අතොති පරිපුණ්ණාහි පරිභාසාහි පරිභාසෙය්‍යං. අපිස්ස නං මාරිස, අමනුසසා රික්ඛමපි'ස්ස පතං සිසෙ නිකකුජ්ජෙය්‍යං, අපිස්ස නං මාරිස, අමනුසසා සත්තධා පි'ස්ස වුද්ධං එච්චෙය්‍යං. සන්ති භි මාරිස, අමනුසසා වණ්ඩා රුද්ධා රහසා. තෙ තෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ ඛො තෙ මාරිස, අමනුසසා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

24. 'නිදුකාණන් වහන්ස, මහණනට ද මෙහෙණනට ද උවසුවනට ද උවැසියනට ද ගුප්තිය පිණිස රක්ම පිණිස නො වෙහෙසිම පිණිස සැප විහරණ පිණිස වූ ඒ ආචාරාචිය පිරිත නම් මෙය ය. නිදුකාණන් වහන්ස, යම් කිසි මහණක්හු හෝ මෙහෙණක හෝ උවසුවකු හෝ උවැසියක විසින් මේ ආචාරාචිය පිරිත මනා කොට උගන්නා ලද්දේ, අර්ථව්‍යාජන විසින් පිරිසුන් කොට පුහුණු කරන ලද්දේ වී නම්, යක්ෂයෙක් හෝ යක්ෂිණියක් හෝ යක්ෂපෝතකයෙක් හෝ යක්ෂ පොතිකාවක් හෝ යක්ෂමහාමාත්‍රයෙක් හෝ යක්ෂපාරිච්ඡදායෙක් හෝ යක්ෂපරිවාරකයෙක් හෝ, ගාන්ධර්වයෙක් හෝ ගාන්ධර්වියක් හෝ ගාන්ධර්ව-පෝතකයෙක් ගාන්ධර්වපෝතිකාවක් හෝ ගාන්ධර්වමහාමාත්‍රයෙක් හෝ ගාන්ධර්වපාරිච්ඡදායෙක් හෝ ගාන්ධර්වපරිවාරකයෙක් හෝ, කුම්භාණ්ඩයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩියක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පෝතකයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පෝතිකාවක් හෝ කුම්භාණ්ඩ මහාමාත්‍රයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පාරිච්ඡදායෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පරිවාරකයෙක් හෝ; නාගයෙක් හෝ නාගිනියක් හෝ නාගපෝතකයෙක් හෝ නාග-පෝතිකාවක් හෝ නාග මහාමාත්‍රයෙක් හෝ නාග පාරිච්ඡදායෙක් හෝ නාග පරිවාරකයෙක් හෝ, මෙකී කිසි යම් අමනුෂ්‍යයෙක් දෙමළයෙන් පුද්විෂ්ට වූ සිතැත්තේ, මහණකු හෝ මෙහෙණක හෝ උවසුවකු හෝ උවැසියක හෝ, මේ කිසිවකු යන්නහු අනුව (පසු පසැ) යන්නේ ද, සිටියහු වෙතැ සිටින්නේ ද, උන්නහු වෙතැ ඉදුනේ ද, හොත්තහු වෙතැ හෝනේ ද, නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍යයා මගේ ගමිහි හෝ නියමගමිහි හෝ සත්කාරයක් හෝ ගෞරවයක් හෝ නො ලබන්නේ ය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙමේ මගේ ආලකමින්ද රාජධානියෙහි වසන ගෙයක් හෝ නවාතැනක් හෝ නො ලබන්නේ ය; නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙමේ මගේ යක්ෂ සමාගමයට යන්නට හෝ නො ලබන්නේ ය. වැලි දු නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහු ආවාහයක් නො කට හැක්කකු ද විවාහයක් නො කටහැක්කකු ද කරන්නාහ. තව ද නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහුට අත්බව එළවා කියනු ලබන පරිපූර්ණ පරිභව වචනයෙන් බිණින්නාහ. නිදුකාණන් වහන්ස, තව ද අමනුෂ්‍යයෝ හිස් වූ ලෝභ පාත්‍රයක් යැව්කුරු කොටැ ඔහු හිසැ ලන්නාහ. තව ද නිදුකාණන් වහන්ස, අමනුෂ්‍යයෝ ඔහු හිස සත් කඩක් කොට හෝ පළන්නාහු ද වෙත්.

25. සෙය්‍යථාපි මාරිස රඤ්ඤා මාගධස්ස විජිතෙ මහාවොරා තෙ නෙව රඤ්ඤා මාගධස්ස ආදියනති, න රඤ්ඤා මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියනති, න රඤ්ඤා මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියනති, තෙ ඛො තෙ මාරිස මහාවොරා රඤ්ඤා මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති, ඵවචෙව ඛො මාරිස සන්ති හි අමනුස්සා වණ්ඛා රුද්ධා රහසා. තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියනති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියනති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියනති, තෙ ඛො මාරිස අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

26. යො හි කොපි මාරිස අමනුස්සො යකෙඛා වා යකඛිනී වා යකඛපොතකො වා යකඛපොතිකා වා යකඛමහාමකො වා යකඛපාරිසජ්ජා වා යකඛපවාරො වා, ‘ගන්ධබ්බො වා ගන්ධබ්බි වා ගන්ධබ්බපොතකො වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමකො වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා වා ගන්ධබ්බපවාරො වා, කුමභණ්ඩො වා කුමභණ්ඩි වා කුමභණ්ඩපොතකො වා කුමභණ්ඩපොතිකා වා කුමභණ්ඩමහාමකො වා කුමභණ්ඩපාරිසජ්ජා වා කුමභණ්ඩපවාරො වා, නාගො වා නාගිනී වා නාගපොතකො වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමකො වා, නාගපාරිසජ්ජා වා නාගපවාරො වා. පදුට්ඨවිකො හිකඛුං වා හිකඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡන්තං, ධීතං වා උපතිට්ඨන්තං, නිසින්නං වා උපතිසිට්ඨන්තං, නිපපනං වා උපතිපජ්ජන්තං, ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතිනං මහාසෙනාපතිනං උජ්ඣාපෙතබ්බං විකකඤ්ඤිතබ්බං වීරවිතබ්බං: “අයං යකෙඛා ගණභාති, අයං යකෙඛා ආවිසති, අයං යකෙඛා හෙයෙති, අයං යකෙඛා විහෙයෙති, අයං යකෙඛා භිංසති, අයං යකෙඛා විභිංසති, අයං යකෙඛා නමුඤ්ඤති”ති,

25. නිද්දකාණන් වහන්ස, නපුරු වූ සතුරු වූ, කළ දැයට වැඩියක් කරන අමනුෂ්‍යයෝ ඇත. ඔහු සතර වරම් මහ රජ දරුවන්ගේ බස් නො ම පිළිගනිත්. නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍යයෝ වරම් මහ-රජුන්ගේ සතුරෝ නමැ යි කියනු ලබත්. නිද්දකාණන් වහන්ස, යම්සේ මගධාධිපති රජුගේ රටෙහි මහ සොරහු ඇත් ද, ඔහු මගධාධිපති රජුහුගේ වචන නො ම පිළිගනිත් ද, මගධාධිපති රජුගේ සෙනෙවි-යන්ගේ වචන ද නො ම පිළිගනිත් ද, මගධාධිපති රජුගේ සෙනෙවි-යන් ගේ මෙහෙකරුවන්ගේ වචන ද නො ම පිළිගනිත් ද, නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ මහ සොරහු මගධාධිපති රජුගේ සතුරෝ නමැ යි කියනු ලබත් ද, එසේ ම නිද්දකාණන් වහන්ස, නපුරු වූ සතුරු වූ, කළ එකට වැඩියක් කරන්නා වූ අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් වෙත් ම ය. ඔහු වරම් මහ රජුන්ගේ බස් නො පිළිගනිත්. වරම් මහ රජුන්ගේ සෙනෙවියන් බස් ද නො ම පිළිගනිත්. වරම් මහ රජුන් අයත් සෙනෙවියන්ගේ මෙහෙ-කරුවන් බස් ද නො පිළිගනිත්. නිද්දකාණන් වහන්ස, ඒ අමනුෂ්‍යයෝ වරම් මහ රජුන්ගේ සතුරෝ යැ යි කියනු ලබත්.

26. නිද්දකාණන් වහන්ස, යකෙක් හෝ යකින්නක් හෝ යක්-දරුවෙක් හෝ යක් දැරියක් හෝ යක් දෙටුවෙක් හෝ යක් පිරිසද වූයෙක් හෝ යක් මෙහෙකරුවෙක් හෝ, ගදෙවුවෙක් හෝ ගදෙවියක් හෝ ගදෙටු දරුවෙක් හෝ ගදෙටු දැරියක් හෝ ගදෙටු දෙටුවෙක් හෝ ගදෙටු පිරිසද වූයෙක් හෝ ගදෙටු මෙහෙකරුවෙක් හෝ, කුම්භාණ්ඩයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩියක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දරුවෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දැරියක් හෝ කුම්භාණ්ඩ දෙටුවෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පාරිභද්‍රයෙක් හෝ කුම්භාණ්ඩ පරිවාරකයෙක් හෝ, නාගයෙක් හෝ නාගිනියක් හෝ නා දරුවෙක් හෝ නා දැරියක් හෝ නා දෙටුවෙක් හෝ නා පිරිසද වූයෙක් හෝ නා මෙහෙකරුවෙක් හෝ, මෙ කී කිසි අමනුෂ්‍යයෙක් දොෂයෙන් ප්‍රද්විෂ්ට සිතැත්තේ, මහණකු හෝ මෙහෙණක හෝ උවසුවකු හෝ උවැසියක හෝ මෙ කිසිවක්හු යන්නහු පසු පසැ යන්නේ වී නම්, හෝ සිටියහු වෙත සිටින්නේ වී නම් හෝ හුන්නහු වෙත හිඳින්නේ වී නම් හෝ හොත්තහු වෙත හෝතේ වී නම් හෝ, මේ යකුනට මහ යකුනට, යක් සෙනෙවියනට, යක් මහ-සෙනෙවියනට, ‘මේ යක් තෙමේ මා අල්ලා ගනී, මේ යක් තෙමේ මට ආවිෂ්ට වෙයි, මේ යක් තෙමේ මා පෙළයි, මේ යක් තෙමේ වෙසෙසින් මා පෙළයි, මේ යක් තෙමේ මට හිංසා කෙරෙයි, මේ යක් තෙමේ මා වෙහෙසයි, මේ යක් තෙමේ මා නො මුදු (නො අත්හරී), යැ යි දන්විය යුතු, හඬ නඟා කියැ යුතු, ඔවුන් හා කියැ යුතු.

කතමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං?

27 “ඉද්දො සොමො චරුණො ච භාරදාපො පජාපති,
චද්දනො කාමසෙවෙසා ච කිඤ්ඤිණිඤ්ඤි නිසණ්ඩු ච.

පනාදො ඔපමෙද්දො ච දෙවසුකො ච මාතලී,
විකතසෙනො ච ගඛබ්බො නලො රාජා ජනෙසභො

සාතාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතීයො ගුලො,
සීවකො මුවලිද්දො ච වෙසසාචිකො යුගඤ්ඤො.

ගොපාලො සුපපරොධො ච හිරිනෙහති ච මජ්ඣො
පඤ්ඤාලවණො ආලවකො පජ්ජනො සුමනො සුමුඛො දධිමුඛො,
මණි මානී වරො දීසො අපො සෙරිසකකො සහ.’

28. ඉමෙසං යකඛානං මහායකඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං
උජ්ඣාපෙතබ්බං විකකඤ්ඤබ්බං චිරචිතබ්බං: අයං යකඛා ගණනාති, අයං
යකඛා ආචිසති, අයං යකඛා හෙයෙති, අයං යකඛා විහෙයෙති,
අයං යකඛා හිංසති, අයං යකඛා විහිංසති, අයං යකඛා න මුඤ්ඤති තී.
අයං ඛො සා මාරිස ආටානාවියා රකඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං
උපාසිකානං ගුතතියා රකඛාය අචිංසාය ඵාසුචිභාරායා තී. හද්ද ච දුනී
මයං මාරිස ගචජාම ඛුක්ඛිච්චා මයං ඛුක්ඛරණියා’ති. ‘යසං’ දුනී
තුමෙත මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤා’ති.

29. අප ඛො භික්ඛවෙ චක්ඛාරො මහාරාජානො උච්චායාසනා මං
අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා තඤ්ඤවනතරධාසිංසු. තෙ’පි ඛො භික්ඛවෙ
යකඛා උච්චායාසනා අපෙපකවෙච මං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා
තඤ්ඤවනතර ධාසිංසු.

1. ඉතපු සොමා: සුයනී: චරුණා: පුජාපති: භාරදාපා:
ශ්‍රී ගාතගච නද්දනා: කාමසෙවෙසා: කුඤ්ඤිණිඤ්ඤා:
.....හිකණ්ඨකා: ශ්‍රීගුලී වෙච මාතලී:
විපුසෙතඤ්ඤා ගඛධි: තරුපො: ජිතර්ඤ්ඤා:
සාතාගිරීර් හෙමවතා: පුණ්ණකා: කදිර කොච්චා:
ගොපාල යකඛො ආචවකො පාටාලගණධා: සුමුඛො:
දීසො යකඛා: සපරිජනා: (ලලිතවිකාර)

27. (එසේ කියා යුක්තේ) කවර යකුනට ද? කවර මහ යකුනට ද? කවර යක් සෙනෙවියනට ද? කවර මහ යක්සෙනෙවියනට ද? යත්:

ඉන්ද්‍ර ය, සෝම ය, වරුණ ය, භාරද්‍රාභ ය, පුරාපතී ය, වජ්‍රන ය, කාමග්‍රෙෂ්ඨ ය, කිත්තිසංඝ්‍රාම ය, නිසංඝ්‍රාම ය, ප්‍රණාද ය, ඔපමඤ්ඤ ය, දෙවසැරි මාතලී ය, විත්‍රසේන ය, ගන්ධර්ව ය, නළ ය, රාජ ය, ජනර්ෂභ ය, සාතාගිරි ය, හෙමවත ය, පූර්ණක ය, කරතී ය, ඉධි ය, සීවක ය, මුච්චික ය, විශ්වාමිත්‍ර ය, යුගන්ධර ය, ගොපාල ය, සුප්‍රරොධ ය, හිරි-නෙත්තී ය, මන්දි ය, පඤ්චාලවණ්ඩ ය, ආලවක ය, පර්ජන්‍ය ය, සුමන ය, සුමුඛ ය, දධිමුඛ ය, මණි ය, මාතී ය, වර ය, දීර්ඝ ය, තව ද සෙරිසක ය යන මොවුනට ය.

28. මේ යක්ෂයනට ද මහා යක්ෂයනට ද යක්ෂ සෙනාපතියනට ද මහා යක්ෂ සෙනාපතියනට ද,

‘මේ යක් තෙමේ මා අල්ලා ගනී යැ යි, මේ යක් තෙමේ ආවිෂ්ට වේ යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා පෙළා යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා වෙසෙසින් පෙළා යැ යි, මේ යක් තෙමේ මට හිංසා කෙරේ යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා වෙහෙසා යැ යි, මේ යක් තෙමේ මා නො මුද්‍රා යැ යි දන්වියැ යුතු, හඬ නඟා කියැ යුතු.

නිදුකාණන් වහන්ස, මේ, මහණුනට මෙහෙණනට උච්චිතවනට උච්චිතවනට ගුප්තිය පිණිස, රක වරණ පිණිස, නො වෙහෙසීම පිණිස, පහසු විහරණ පිණිස වූ ආට්‍යනාටීය පිරිත ය.

නිදුකාණන් වහන්ස, දන් අපි යම්හ. අපි බොහෝ කෘත්‍ය ඇත්තම්හ, බොහෝ කටයුතු ඇත්තම්හ” යි වරම් රජුහු කීහ.

මහ රජුනි, යම් ගමනකට දන් කල් වේ යැ යි සලකන්නහු ද, ඒ ගමන කරනු ලැබේ වා” යි මම කීමි.

29. මහණෙනි, එ කල්හි සතර වරම් මහ රජදරුවෝ හුනස්නෙන් නැඟී මා සාදර වැ වැද, පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඒ යක්කු ද හුනස්නෙන් නැඟී, ඇතැම් කෙනෙක් මා සාදර වැ වැද පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් මා හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ, සිතැ රැඳවියැ යුතු වූ කථා නිමවා එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් මා දිසාවට දෙහොත් නමා එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් නම් ගොත් අස්වා එහි ම අතුරුදහන් වූහ. ඇතැම් කෙනෙක් නිහඬ වැ එහි ම අතුරුදහන් වූහ.

අපෙකච්ච මයා සද්ධිං සමමාදිංසු, සමමාදනීයං කථං සාරානීයං විතීසාරෙඤ්ඤා, තඤ්චනතරධාසිංසු: අපෙකච්ච යෙනාහං තෙනඤ්ඤාදිමපණාමෙඤ්ඤා තඤ්චනතරධාසිංසු: අපෙකච්ච නාමගොතං සාවෙඤ්ඤා තඤ්චනතරධාසිංසු: අපෙකච්ච තුණ්හිභුතා තඤ්චනතරධාසිංසු'ති.

30. උග්ගණ්ඤාථ භික්ඛවෙ ආචාර්යයං රක්ඛං. පරියාපුණ්ඤාථ භික්ඛවෙ ආචාර්යයං රක්ඛං. ධාරෙථ භික්ඛවෙ ආචාර්යයං රක්ඛං. අසුභංභිතා' භික්ඛවෙ ආචාර්යයා රක්ඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුතනියා රක්ඛාය අච්චිංසාය ඵාසුචිභාරායා තී.

ඉදමවොච හගවා. අකතමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

ආචාර්යයසුතං නිවසීතං නවමං.

1. අසුභංභිතා (සා)

30. මහණෙනි, ආධාරකාරීය පිරිත උගනිවු. මහණෙනි, ආධාරකාරීය පිරිත පුහුණු කරවු. මහණෙනි, ආධාරකාරීය පිරිත සිතූ දරවු. මහණෙනි, ආධාරකාරීය පිරිත වැඩ ඇසුරු කෙළේ වේ. මහණෙනි, මෙහෙණතට මෙහෙණතට උවසුවනට උවැසියනට ගුප්තිය පිණිස, රකවරණ පිණිස, නොවෙහෙසිම පිණිස, පහසු විහරණ පිණිස වේ."

භාගාවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. ඒ භික්ෂුහු ආරාධිත සිතූත්තාහු භාගාවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගත්හ.

නව වනු ආධාරකාරීය සූත්‍රය නිමිසේ ය.

සබ්බිතිසුභතං

1. එවං මෙ සුභතං:

එකං සමයං හඟවා මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛු සඛෙසන සඬිං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන පාවා නාම මලලානං නගරං තදවසරි. තත්‍ර සුදං හඟවා පාවායං විහරති චූඤ්ඤ සමමාරපුත්තසස අමබ්වතො.

2. තෙන ඛො පන සමයෙන පාවේයාකානං මලලානං උඛිභතකං¹ නවං සන්ඝාගාරං² අවිරකාරිතං හොති, අනර්කාචුඤ්ඤං³ සමණෙන වා මුභමණෙන වා කෙනවි වා මනුසසභුතෙන. අසොසාසුං ඛො පාවේයාකා මලලා: හඟවා කීර මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසඛෙසන සද්ධිං පඤ්ඤාමනෙහි භික්ඛුසතෙහි පාවං අනුපපකො පාවායං විහරති චූඤ්ඤ සමමාරපුත්තසස අමබ්වතො'ති. අඵ ඛො පාවේයාකා මලලා යෙන හඟවා තෙනුපසඬිකමීංසු, උපසඬිකමීඤ්ඤා හඟවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදිංසු. එකමනං නිසීභතා ඛො පාවේයාකා මලලා හඟවතං එතදවොචුං: ඉධ හතෙන පාවේයාකානං මලලානං උඛිභතකං නවං සන්ඝාගාරං අවිරකාරිතං හොති අනර්කාචුඤ්ඤං සමණෙන වා මුභමණෙන වා කෙනවි වා මනුසසභුතෙන. තං ච හතෙන හඟවා පයමං පරිභුඤ්ඤා. හඟවතා පයමං පරිභුඤ්ඤා පච්ඡා පාවේයාකා මලලා පරිභුඤ්ඤාසනති තදසස පාවේයාකානං මලලානං දීඝරතං භික්ඛාය සුඛායා'ති.

3. අධිවාසෙසි හඟවා තුණ්භිභාවෙන. අඵ ඛො පාවේයාකා මලලා හඟවතො අධිවාසනං විදිඤ්ඤා, උච්චායාසනා හඟවතං අභිවාදෙඤ්ඤා, පදකඛිණං කඤ්ඤා යෙන සන්ඝාගාරං තෙනුපසඬිකමීංසු. උපසඬිකමීඤ්ඤා සබ්බසන්චරිං⁴ සන්ඝාගාරං සන්චරිඤ්ඤා ආසනානි පඤ්ඤාපෙඤ්ඤා, උදකමණිකං පතිච්චපෙඤ්ඤා, තෙලපපදීපං ආරොපෙඤ්ඤා, යෙන හඟවා තෙනුපසඬිකමීංසු, උපසඬිකමීඤ්ඤා හඟවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං අච්චංසු.

1. උඛිභතකං (ෆෆ්)
2. සන්ඝාගාරං (මජ්ඣං), සන්ඝාගාරං (සා, කම)
3. අනර්කාචුඤ්ඤං (මජ්ඣං)
4. සබ්බසන්චරිං සන්චරිතං (ෆෆ්, කම)

සම්මිති සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පන්සියක් පමණ වූ මහත් භික්ෂු සභිසයා හා මල්ල රටෙහි සැරි සරන සේක්, පාචා නම් වූ මල්ල රජුන් ගේ නගරය යම් තැනෙක ද, එයට වැඩ වදල සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාචා නුවර වූදු කම්මාරපුත්‍රයා ගේ අඹවෙනෙහි වාසය කරන සේක.

2. එ සමයෙහි වූ කලි පාචා නුවර වැසි මල්ල රජුන් ගේ උබ්භතක නම් අළුත් සන්ථාගාරය කරවන ලද නොබෝ කල් ඇත්තේ, මහණක්හු විසින් හෝ බමුණක්හු විසින් හෝ මිනිස් වූ කිසි දු කෙනකු විසින් වාසග්‍රහණ වශයෙන් පරිභෝග නො කරන ලද්දේ වෙයි. පාචා නුවර වැසි මල්ලයෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පන්සියක් පමණ වූ මහත් භික්ෂු සභිසයා කැටුව මල්ල රට සැරි සරන්නාහු පාචා නුවරට වැඩියාහු, එහි වූදු කම්මාරපුත්‍රයා ගේ අඹ වෙනෙහි වසන සේක් ලැ’ යි ඇසූහ. ඉක්බිත්තෙන් පාචා නුවර වැසි මල්ලයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි ඔබ සාදර වැ වැද, පසෙක හිඳගත්හ. පසෙක හිඳගත්තාවූ ම පාචා නුවර වැසි මල්ලයෝ, “වහන්ස, මෙහි පාචා නුවර වැසි මල්ලයන් ගේ උබ්භතක නම් අළුත් සන්ථාගාරයක් කරවන ලද නොබෝ කල් ඇත්තේ, මහණක්හු විසින් හෝ බමුණක්හු විසින් හෝ කිසි දු මිනිස් වූවක්හු විසින් වාසග්‍රහණ විසින් අපරිභුක්ත වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එය පළමුවෙන් පරිභෝග කරන සේක් වා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පළමුවෙන් පරිභෝග කරන ලද එය පසුව පාචා නුවර වැසි මල්ලයෝ පරිභෝග කරන්නාහ. එය පාවෙයක මල්ලයනට බොහෝ කලක් වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ කරුණ කීහ.

3. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ බැවින් එය ඉවැසූ සේක. එ කල්හි පාවෙයක මල්ලයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවැසූ නියාව දැන, හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාදර වැ වැද පැදකුණු කොට, සන්ථාගාරශාලාව කරා ගියහ. ගොස් සන්ථාගාරය සියලු තැන බුමුතුරුතු අතුට, අසුන් පණවා, දියසැලක් තබා, කෙල් පහනක් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි ඔබ සාදර වැ වැද එක් පසෙක සිටියහ.

එකමනං ධීතා ඛො තෙ පාවෙය්‍යකා මලලා හගවනං එතදවොච්චිං, සබ්බසඤ්චිං සඤ්චං හතෙත සඤ්චාගාරං, ආසනානි පඤ්ඤාතනානි: උදකමණිකො පත්ච්චාපිතො, තෙලප්පදීපො ආරොපිතො. යසං'දනි හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති''ති.

4. අථ ඛො හගවා නිවාසෙඤ්චා පක්ඛවීරමාද්‍යය සදධිං භික්ඛුසංඛෙසන යෙන සඤ්චාගාරං තෙත්ථපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්චා පාදෙ පකඛාලෙඤ්චා සඤ්චාගාරං පච්චිඤ්චා මජ්ඣමං ඵලහං නිසසාය පුරුඤ්චාභිච්චිඛො නිසීදී. භික්ඛුසංඛෙසා පි ඛො පාදෙ පකඛාලෙඤ්චා සඤ්චාගාරං පච්චිඤ්චා පච්චිමං භික්චිං නිසසාය පුරුඤ්චාභිච්චිඛො නිසීදී හගවනංයෙව පුරුකඛඤ්චා. පාවෙය්‍යකා පි ඛො මලලා පාදෙ පකඛාලෙඤ්චා සඤ්චාගාරං පච්චිඤ්චා පුරුඤ්චිමං භික්චිං නිසසාය පච්චිමාභිච්චිඛො නිසීදීංසු හගවනංයෙව පුරුකඛඤ්චා. අථ ඛො හගවා පාවෙය්‍යකෙ මලලෙ ඛුද්දෙවා රතතිං ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසඤ්චා සමාදපෙඤ්චා සමුතෙතඤ්චා සමපහංසෙඤ්චා උයොතාඤ්චා; අභික්ඛකතො ඛො වාසෙච්චා රතති. යසං'දනි තුමෙහ කාලං මඤ්ඤථා ති. 'ඵවං හතෙත'ති ඛො පාවෙය්‍යකා මලලා හගවතො පච්චිඤ්චා උච්චායාසනා හගවනං අභිවාදෙඤ්චා පදකච්චිං කඤ්චා පකකම්ච්චි.

5. අථ ඛො හගවා අචීරපකකතෙතසු පාවෙය්‍යකෙසු මලලෙසු තුණ්භිභුතං තුණ්භිභුතං භික්ඛුසඛං අනුච්චලොකෙඤ්චා ආයසමනං සාරිපුතං ආමනෙතසි, 'වීගතථීනම්ඤො ඛො සාරිපුත භික්ඛුසංඛෙසා පච්චාතු තං සාරිපුත භික්ඛුතං ධම්මී කථා පිච්චී මෙ ආභිලායති, තමහං ආයමිඤ්චාමි''ති. 'ඵවං හතෙත'ති ඛො ආයසමා සාරිපුතො හගවතො පච්චිසොසාසි.

අථ ඛො හගවා චතුගුණං සඛ්චාචිං පඤ්ඤපෙඤ්චා දකච්චෙණන පසෙත පිහසෙය්‍යං කපෙසසි, පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සමපජානො උච්චානසඤ්ඤං මනසි කරිඤ්චා,

එක් පසෙකැ සිටියා වූ ම ඒ පාවෙයක මල්ලයෝ 'වහන්ස, සන්ථාගාර-
ශාලාව හැම තැනම බුච්චුතුරුනු අතුරන ලද්දේය, අසුන් පැනැවිණ,
දියසැළෙක් තැබිණ, තෙල් පහනෙක් නැවිණ. යම් ගමනකට භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ බලාපොරොත්තු වනු සේක් ද, දෑන් එයට කල් පැමිණියේ යැ'යි
භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ.

4. එ කලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැද පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙන
භික්ෂුසඩසයා කැටුවැ සන්ථාගාරය කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පා දෙවැ
සන්ථාගාරයට පිවිසැ, එහි මැද වැඹ නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩහුග්
සේක. භික්ෂුසඩසයා ද පා දෙවැ, සන්ථාගාරයට පිවිසැ පැසිම් බිත්තිය
නිසා, පැසිම් දිගට මුහුණු ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට
හිදගත්හ. පාවා නුවැ වැසි මල්ලයෝ ද පා දෙවැ සන්ථාගාරයට වැද,
පෙරදිගැ බිත්තියට පිටු දී, පැසිම් දිගට මුහුණු ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම
පෙරටු කොට හුන්හ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රැ බොහෝ
වෙලාවක් පාවෙයක මල්ලයනට දහැම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වා,
දක්වූ වැඩෙහි සිත් ගන්වා, එහි ඔවුන් සිත් නියුණු කොට, එහි (යහපතැ යි)
සිත් සතුටු කොට, 'වාශිෂ්ඨයෙනි, රාත්‍රිය බොහෝ ඉක්මණ, සිය ගෙවලට
යම් පෙරළා යෑමක් කළ යුතු ද, දෑන් එයට කල් නියාව දැනවූ' යැ යි ඔවුන්
නික්මැ යන්තට උදොස්ගි කළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සේ' යි කියා ම
පාවා නුවැ වැසි මල්ලයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී
හුනස්නෙන් නැඟී, ඔබ සාදර වැ වැද පැදකුණු කොට නික්මැ ගියාහ.

5. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාවෙයක මල්ලයන් නික්මැගිය
නොබෝ වෙලායෙහි, නිහඩ නිහඩ වැ හුන් බික්සහන දෙස බලා, සැරියුත්
තෙරුන් බණවා, 'ශාරිපුත්‍රයෙනි, භික්ෂුසඩස තෙමේ පහ වූ ඊනම්ද්ධස
ඈත්තේ වෙයි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, ඔබට භික්ෂුන් පිණිස ධම් කථාවෙක්
වැටැහේ වා (භික්ෂුනට දහමක් දෙසන්න), මා පිට රිදෙයි එ හෙයින්
මම හෝනෙමි'යි වදළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා ම සැරියුත්
තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ.

එයින් පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සහළ සිවුර සතර පට කොට පණවා
(එළා), උඤානසංඤච සිත්හි කොට (මෙතෙක් වෙලායෙන් නැඟී සිටිමි යි
ඉටා), දකුණු පය මතැ වම් පය මදක් ඉක්මැ තබා දකුණැලයෙන්
සිංහගයාව කළ සේක.

භික්ෂනනිගණ්ඨවතථු

6. තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො පාවායං අධුනා කාලකතො භොති. තස්ස කාලකිරියාය භික්ෂා නිගණ්ඨො දොධිකජාතා¹ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තිභි විතුදන්තා විහරන්ති: 'න ඤං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසී, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමී. කිං ඤං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සසී? මීචජාපට්ඨනෙතා ඤමසී, අහමස්මී සමොපට්ඨනෙතා සංභිතමෙම² අසංභිතනෙත, පුරෙ වචනීයං පචජා අවච, පචජා වචනීයං පුරෙ අවච, ආවිණ්ණනෙත විපරාවත්තං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිග්ගහිතො ඤමසී, වර වාදපපමොක්ඛාය, නිබ්බෙයෙභි ච සචෙ පභොසී'ති. වධො යෙව ඛො මඤ්ඤා නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තියෙස්ස අනුවත්තති. යෙ'පි තෙ නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තස්ස සාවකා ගිභී ඔද්දවසනා, තෙ'පි තෙස්ස නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තියෙස්ස නිබ්බිත්තරූපා වීරත්තරූපා පට්ඨානරූපා යථා තං දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුපපචෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසමොසමුද්ධාපචෙදිතෙ භික්ෂනදුපෙ අපට්ඨසරණෙ.

7. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භික්ඛු ආමනෙතසී: නිගණ්ඨො ආචුසො නාතපුත්තො පාවායං අධුනා කාලකතො, තස්ස කාලකිරියාය භික්ෂා නිගණ්ඨො දොධිකජාතා -පෙ- භික්ෂදුපෙ අපට්ඨසරණෙ ඵලං හෙතං ආචුසො භොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුපපචෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමස වත්තනිකෙ අසමොසමුද්ධාපචෙදිතෙ. අයං ඛො පන ආචුසො අමහාකං භගවතා ධම්මො සවාක්ඛාතො සුපපචෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමොසමුද්ධාපචෙදිතො. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛායිතඛං න විචදිතඛං, යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අදානියං අස්ස වීරච්ඡිතිකං. තදස්ස බ්‍රහ්මජනහිතාය බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. කතමො චාචුසො අමහාකං භගවතා ධම්මො සවාක්ඛාතො සුපපචෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සමොසමුද්ධාපචෙදිතො, තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛායිතඛං න විචදිතඛං යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අදානියං අස්ස වීරච්ඡිතිකං, තදස්ස බ්‍රහ්මජනහිතාය බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

1. දෙවජකිකජාතා (ස්‍යා. කම)
 2. සහිතං මෙ (මජ්. සං)

6. එ සමයෙහි වූ කලී නිර්ග්‍රන්ථඥතපුත්‍ර පාචා නුවරැදී නොබෝ කල්හි ම කලුරිය කෙළේ වෙයි. ඔහුගේ මරණයෙන් පසු, යම්සේ නොමනා කොට කියන ලද, නොමනා කොට උගන්වන ලද නෛර්යාණික නොවූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නොපවත්නා, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ, බිදිගිය ස්තූපය ඇති (මළාවූ ශාස්තෘහු ඇති), ශාස්තෘහු ගේ අභාවයෙන් පිළිසරණක් නැති සස්තෙක්හි වියැ යුතු ද, එසේ ම නිවච්ඡු ඒ ඥතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථයා ගේ මරණයෙන් බිදිගියාහු, දෙ කොටසක් වූවාහු, “තෝ මේ දහම් විනය නො දනී, මේ දහම් විනය දනුයෙම් මම් ය, තෝ කිමැ යි මේ දහම් විනය දන්නෙහි ද? තෝ වැරැදු පිළිපන්නෙහි වෙහි, මම් මොනොවට පිළිපන්නෙම් වෙමි, තා බස නො සිලිටි ය, මා බස සිලිටි ය, පළමුවෙන් කියැ යුත්ත තෝ පසු වැ කියෙහි, පසු වැ කියැ යුත්ත පළමුයෙන් කියෙහි, තා පුරුදු පුහුණු කළ දය (මගේ වාදය නිසා) පෙරැළි ගියේ ය, මා විසින් තට දෙස් නැගිණ, තෝ නිගන්නා ලද්දෙහි, මා නැගු දෙසින් මිදෙනු පිණිස (මතුමත්තෙහි කරුණු සොයනුයෙහි ඒ ඒ ගුරුහු කරා) යව, ඉදින් පොහොසත් වෙහි නම් වෙළුම් හරුව (විසදව)” යි හටගත් ඩබර ඇත්තෘහු, උපන් කලහ ඇත්තෘහු, විවාදයට බටුවාහු, උනුන් වචන නැමැති සැකින් විදුනාහු වෙසෙත්. නිර්ග්‍රන්ථඥතපුත්‍රයා ගේ අතැවැසි නිවච්ඡන් අතුරෙහි උනුන් මරාගැන්මක් මෙන් පවතී. ඥතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථයා ගේ ශ්වේතවස්ත්‍රධාරී යම් ගෘහි ශ්‍රාවක කෙනෙක් වෙත් ද, උහුන් ඥතපුත්‍රයා ගේ අතැවැසි නිවච්ඡන් කෙරෙහි කලකිරුණු සභාවය ඇත්තෘහු, ආදර රහිත සභාවය ඇත්තෘහු, පළමු උනට දැක්වූ සත්කාර ගුරුකාර හැර පසුබා ගිය සභාවය ඇත්තෘහු වෙත්.

7. ඉක්බිති සැරියුත් තෙරණුවෝ භික්ෂුන් අමතා, ‘ඇවැත්නි, ඥතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථ පාචා නුවරැදී නොබෝ කල්හි කලුරිය කෙළේ ය, ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන් ... යම්සේ නොමනා කොට කියන ලද, නොමනා කොට දන්වන ලද, නෛර්යාණික නොවූ, කෙලෙස් නිවීම පිණිස නොපවත්නා, අසමාක්සම්බුද්ධයක්හු විසින් ප්‍රකාශිත වූ, බිදිගිය ස්තූපය ඇති, ශාස්තෘහු ගේ අභාවයෙන් පිළිසරණක් නැති සස්තෙක්හි වියැ යුතු ද, එසේ ම නිවච්ඡු ඒ ඥතපුත්‍ර නිර්ග්‍රන්ථයා ගේ මරණයෙන් බිදි ගියාහු දෙකොටසක් වූවාහු ... වෙසෙත්. ඇවැත්නි, එතෙකුදු වුවත් අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ ධර්මය සොබාගත ය, මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, මොනොවට උගන්වන ලද්දේ ය, නෛර්යාණික ය, උපගමසංවතීනික ය, සමාක්සම්බුද්ධප්‍රවේදික ය. එහි සියල්ලන් විසින් ම, යම්සේ මේ සස්ත බොහෝ කල් පැවැතිය හැකි වන්නේ ද, බොහෝ කල් සිටින්නෙක් වන්නේ ද එසේ සමග්‍ර ව ගැයිය යුතු (එක් ම වචන ඇත්තවුන්, අවිරුද්ධ වචන ඇත්තවුන් වියැ යුතු), විවාද නො කළ යුතු. එය බොහෝ ජනයාට වැඩ පිණිස, බොහෝ ජනයාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව මිනිස්තට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

එකකං

8. අස්සී ඛො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුදෙධන ඵකො ධම්මො සමමදකඛාතො. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිඤ්ඤාසිතඛං න විචදිතඛං, යථසිදං චුභමචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිතිකං, තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො ඵකො ධම්මො? සබ්බෙ සත්තා ආභාරට්ඨිතිකා, සබ්බෙ සත්තා සඛිඤ්ඤාසිතඛා. අයං ඛො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුදෙධන ඵකො ධම්මො සමමදකඛාතො. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිඤ්ඤාසිතඛං න විචදිතඛං, යථසිදං චුභමචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිතිකං, තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

දුතං

9. අස්සී ඛො ආච්චියො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුදෙධන දෙඤ්ඤා ධම්මො සමමදකඛාතො. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිඤ්ඤාසිතඛං-පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ දෙඤ්ඤා?

නාමඤ්ඤා රූපඤ්ඤා

අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච

භවදිට්ඨි ච විභවදිට්ඨි ච

අභිරිකඤ්ඤා අනොත්තපපඤ්ඤා

භිරි ච ඔත්තපපඤ්ඤා

දෙවචස්සතා ච පාපමිත්තතා ච,

සොචචස්සතා ච කල්යාණමිත්තතා ච

ආපතතිකුසල්ලතා ච ආපතතිච්චිට්ඨානකුසල්ලතා ච

ඒකකය

8. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ දන්තා දක්තා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද එක් දහමක් ඇත. එහි සියල්ලන් විසින් ම, යමසේ මෙ සස්ත බොහෝ කල් පැවැතියැ හැකි වන්නේ ද, බොහෝ කල් සිටුනෙක් වන්නේ ද, එසේ සමග වැ ගැයිය යුතු. එය බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පාව පිණිස, දෙවමිනිස්තට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය. ඒ කවර එක් දහමක් ද යත්: සියලු සත්වයෝ ආභාරයෙන් (ප්‍රත්‍යයයෙන්) සිටුනාහු වෙත්, සියලු සත්වයෝ සංස්කාරයෙන් (එලය සකසන දැයින් - ප්‍රත්‍යයයෙන්) සිටුනාහු වෙත්. ඇවැත්නි, මෙය අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ දන්තා දක්තා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද එක් දහම ය. එහි සියල්ලන් විසින් ම, යමසේ මෙ සස්ත බොහෝ කල් පැවැතියැ හැකි වන්නේ ද, බොහෝ කල් සිටුනෙක් වන්නේ ද, එසේ සමග වැ ගැයිය යුතු. එය බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවමිනිස්තට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය.

ද්විකය

9. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ දන්තා දක්තා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද දහමහු දෙදෙනෙක් ඇත. එහි සියල්ලන් විසින් සමග වැ ගැයිය යුතු. එය... දෙවමිනිස්තට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

කවර දහමහු දෙදෙනෙක් ද? යත්:

- නාමය ද රූපය ද...
- අවිද්‍යාව ද භවතෘෂ්ණාව ද...
- භවදෘෂ්ටිය ද විභවදෘෂ්ටිය ද...
- අභිරිකය ද අනොක්කප්පය ද...
- හිරිය ද ඔක්කප්පය ද...
- දුර්ව බව ද පාප මිත්‍රයන් ඇති බව ද...
- සුව බව ද කල්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇති බව ද...
- ආපත්තිකුශලතාව (ඇවැත් දැනීම) ද, ආපත්තිප්‍රසානකුශලතාව ද (ඇවැත්නි නැති සිටීම දන්තා නුවණ ද)...

සමාපනතිකුසලතා ව සමාපනතිච්චිට්ඨානකුසලතා ව
 ධාතුකුසලතා ව මනසිකාරකුසලතා ව
 ආයතනකුසලතා ව පටිච්චසම්ප්පාදකුසලතා ව
 ඨානකුසලතා ව අට්ඨානකුසලතා ව
 අජ්ජවඤ්ඤා ලජ්ජවඤ්ඤා
 ඛනති ව සොරච්චඤ්ඤා
 සාබ්බලාඤ්ඤා පටිසඤ්ඤා රො ව
 අචිභිංසා ව සොචෙය්‍යඤ්ඤා
 මුට්ඨසච්චඤ්ඤා අසමපඤ්ඤාඤ්ඤා
 සති ව සමපඤ්ඤාඤ්ඤා
 ඉන්ද්‍රියෙසු අග්‍රහතඤ්ඤා ව භොජනෙ අමතඤ්ඤාඤ්ඤා ව
 ඉන්ද්‍රියෙසු ග්‍රහතඤ්ඤා ව භොජනෙ මතඤ්ඤාඤ්ඤා ව
 පටිසඛිඛානබ්බලඤ්ඤා¹ භාවනාබ්බලඤ්ඤා
 සතිබ්බලඤ්ඤා සමාධිබ්බලඤ්ඤා
 සමථො ව විපස්සනා ව
 සමථනිමිත්තඤ්ඤා පඤ්ඤානිමිත්තඤ්ඤා
 පඤ්ඤාභො ව අවිකේමපො ව
 සීලවිපතති ව දිට්ඨිවිපතති ව
 සීලසමපද ව දිට්ඨිසමපද ව
 සීල විසුඤ්ඤා ව දිට්ඨිවිසුඤ්ඤා ව
 දිට්ඨිවිසුඤ්ඤා ඛො පන යථා දිට්ඨිසස ව පධානං සංචෙග්ගො ව
 සංචෙජ්ජනියෙසු ඨානෙසු සංවිග්ගසස ව යොනිසො පධානං
 අසනතුට්ඨිතා ව කුසලෙසු ධම්මෙසු අප්පට්ඨානිතා ව පධානසම්මි
 විජ්ජා ව විමුක්ති ව
 ඛිමෙස ඤ්ඤං අනුප්පාදෙ ඤ්ඤං

1. පටිසභධාන ඛිලංච (සාය)

සමාපත්තිකුශලතාව (සමවතුන් දැනීම) ද, සමාපත්තස්ථානකුශලතාව
 (සමවත්තෙන් නැඟිසිටීම දන්නා නුවණ) ද ...
 ධාතුකුශලතාව (ධාතූන් දන්නා නුවණ) ද, මනස්කාරකුශලතාව
 (ධාතූන් මෙතෙහි කරන්නට දන්නා නුවණ) ද...
 ආයතනකුශලතාව (ආයතනයන් දන්නම) ද, ප්‍රතිතාසච්ඡත්පාදකුශලතාව
 (ප්‍රතිතාසච්ඡත්පාදය දන්නා නුවණ) ද...
 ස්ථානකුශලතාව (ස්ථාන දන්නා නුවණ) ද, අස්ථානකුශලතාව
 (අස්ථාන දන්නා නුවණ) ද, ...

සාජු බව ද, ලජ්ජාව ද...
 ක්ෂාන්තිය ද සෞරතාය (සිල්වත්බව) ද...
 සාබ්‍රාය (මොළොක් වචන ඇති බව) ද පටිසන්ථාරය (පිළිසඳර) ද...
 අවිතිංසාව (කරුණාව) ද ශුචි බව (මෙමනිය) ද...
 නවුච්චු සිති ඇති බව ද නුවණනැති බව ද...
 සිතිය ද නුවණ ද...

ඉදුරන්හි නොවැසූ දෙර ඇති බව ද බොජුනෙහි පමණ නොදන්නා
 බව ද...

ඉදුරන්හි වැසූ දෙර ඇති බවද බොජුනෙහි පමණ දන්නා බව ද...
 ප්‍රතිසඵබ්‍රාහ්මණ බලය (නොනුවණින් සැලිය නොහැකි නුවණ) ද,
 භාවනාබලය (බවුන් වැඩීමෙහි තහවුරු බව) ද...
 ස්මාතිබලය (තර වැ සිටුනා සිතිය) ද සමාධිබලය (සමාධියෙහි තහවුරු
 බව) ද...

ශමථය ද විදග්ගාව ද...
 ශමථනිමිත්තය ද ප්‍රග්‍රහනිමිත්තය ද..
 ප්‍රග්‍රහය (වීර්යය) ද අවික්ෂේපය (එකඟබව) ද...
 ශීලවිපක්තිය (දුසිල් බව) ද දාෂ්ටිවිපක්තිය (මිසදීම) ද...
 ශීලසම්පත්තිය (ශීලසංවරය) ද දාෂ්ටිසම්පත්තිය (ඥානය) ද...
 ශීලවිඉද්ධිය ද දාෂ්ටිවිඉද්ධිය ද...
 දාෂ්ටිවිඉද්ධිය (ඥානදග්ගතය) ද දාෂ්ටිවිඉද්ධිය හා එක්වූ යෙදුණ
 වීර්යය ද...

සංවේගය (ජාතිජරාදි සංවේගවස්තූන් හය වශයෙන් හයජනක
 වශයෙන් දක්නා නුවණ) ද සංවේග කටයුතු කරුණෙහි සංවේගයට
 පත්තනු ගේ උපාය (වීර්යය) ද...
 කුසල්දහමිති අතෘප්තිකර බවද ප්‍රධන් වීර්යයෙහි නොපසුබස්නා
 බව ද...

විද්‍යාව (පුච්චිතිවාසානුස්මාතිඥානාදි තුන්විද්‍යා) ද විචුක්තිය (නිවරණ
 යන් ගෙන් හා සංස්කෘතධර්මයන් ගෙන් හා මිදීම) ද...
 ක්ෂයයෙහි නුවණ (මාර්ඤ්‍යය) ද අනුත්පාදයෙහි නුවණ (ඵලඥානය) ද
 යන මොහු ය.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමබ්බුද්ධොන ජෙඛ ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛාසිතබ්බං න විවදිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

තිකං

10. අස්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමබ්බුද්ධොන තයො ධම්මා සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛ්ඛාසිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ තයො?

තිණි අකුසලමූලානි: ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං.

තිණි කුසලමූලානි: අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං.

තිණි දුච්චරිතානි: කායදුච්චරිතං, වච්චදුච්චරිතං, මනෝදුච්චරිතං.

තිණි සුච්චරිතානි: කායසුච්චරිතං, වච්චසුච්චරිතං, මනෝසුච්චරිතං.

තයො අකුසලචිතකකා: කාමචිතකකා, ඛ්‍යාපාදචිතකකා, විභිංසාචිතකකා.

තයො කුසලචිතකකා: නෙකඛම්මචිතකකා, අඛ්‍යාපාදචිතකකා, අවිභිංසාචිතකකා.

තයො අකුසලසංකපපා: කාමසංකපපො, ඛ්‍යාපාදසංකපපො, විභිංසාසංකපපො.

තයො කුසලසංකපපා: නෙකඛම්මසංකපපො, අඛ්‍යාපාදසංකපපො, අවිභිංසාසංකපපො.

තිසෙසා අකුසලසඤ්ඤා: කාමසඤ්ඤා, ඛ්‍යාපාදසඤ්ඤා, විභිංසාසඤ්ඤා.

තිසෙසා කුසලසඤ්ඤා: නෙකඛම්මසඤ්ඤා, අඛ්‍යාපාදසඤ්ඤා, අවිභිංසාසඤ්ඤා.

තිසෙසා අකුසලධාතුයො: කාමධාතු, ඛ්‍යාපාදධාතු, විභිංසාධාතු,

තිසෙසා කුසලධාතුයො: නෙකඛම්මධාතු, අඛ්‍යාපාදධාතු, අවිභිංසාධාතු

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: කාමධාතු, රූපධාතු, අරූපධාතු.

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: රූපධාතු, අරූපධාතු, නිරොධධාතු.

අපරා පි තිසෙසා ධාතුයො: භීතධාතු, මජ්ඣිමධාතු, පඤ්ඤධාතු.

තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා.

ඇවැත්නි, මොහු දන්නා දක්නා අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද දේශනා ධර්මයෝ ය. එහි ... දෙවමිනිස්නට යහපත පිණිස වැඩ පිණිස සුව පිණිස සියල්ලන් විසින් ම සමග වැ ගැයිය යුතු, විවාද නො කටයුතු.

ක්‍රීකය

10. ඇවැත්නි, දන්නා දක්නා අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද තුන් ධර්ම කෙනෙක් ඇත. එහි ... දෙවමිනිස්නට යහපත පිණිස වැඩ පිණිස සුව පිණිස සියල්ලන් විසින් ම සමග වැ ගැයිය යුතු විවාද නො කටයුතු.

කවර අමභු තිදෙනෙක් ද යත්:

අකුසල්මුල් තුනෙක: ලෝභය අකුසල් මුලෙක, ද්වේෂය අකුසල් මුලෙක, මෝහය අකුසල් මුලෙක...

කුසල්මුල් තුනෙක: අලෝභය කුසල් මුලෙක, අද්වේෂ ය කුසල් මුලෙක, අමෝහය කුසල් මුලෙක...

දුසිරිත් තුනෙක: කායදුශ්චරිත ය, වාග්දුශ්චරිත ය, මනෝදුශ්චරිත ය...

සුසිරිත් තුනෙක: කායසුවරිත ය, වාක්සුවරිත ය, මනස්සුවරිත ය ...

අකුශලචිතර්ක තුනෙක: කාමචිතර්ක, ව්‍යාපාදචිතර්ක, විභිංසාචිතර්ක ...

කුශලචිතර්ක තුනෙක: නෛෂ්කාම්‍යචිතර්ක, අව්‍යාපාදචිතර්ක, අවිභිංසාචිතර්ක ...

කුශල සංකල්ප තුනෙක: නෛෂ්කාම්‍යසංකල්පය, අව්‍යාපාදසංකල්පය, අවිභිංසා සංකල්පය ...

අකුශල සංඥ තුනෙක: කාමසංඥ, ව්‍යාපාදසංඥ, විභිංසාසංඥ ...

කුශලසංඥ තුනෙක: නෛෂ්කාම්‍යසංඥ, අව්‍යාපාදසංඥ, අවිභිංසා සංඥ ...

අකුශලධාතු තුනෙක: කාම ධාතු, ව්‍යාපාද ධාතු, විභිංසා ධාතු ...

කුශල ධාතු තුනෙක: නෛෂ්කාම්‍ය ධාතු, අව්‍යාපාද ධාතු. අවිභිංසා ධාතු ...

අන්‍ය ද ධාතු තුනෙක: කාම ධාතු, රූප ධාතු, අරූප ධාතු ...

අන්‍ය ද ධාතු තුනෙක: රූප ධාතු, අරූප ධාතු, නිරෝධ ධාතු ...

අන්‍ය ද ධාතු තුනෙක: භීත ධාතු, මධ්‍යම ධාතු, ප්‍රණීත ධාතු ...

කෘෂ්ණා තුනෙක: කාමකෘෂ්ණා, භවකෘෂ්ණා, විභවකෘෂ්ණා ...

අපරාපි තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා.

අපරා පි තිසෙසා තණ්හා: රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා, නිරොධතණ්හා.

තීණි සංයොජනානි: සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො.

තයො ආසවා: කාමාසවො, භවාසවො, අවිජ්ජාසවො.

තයො භවා: කාමභවො, රූපභවො, අරූපභවො.

තිසෙසා එසනා: කාමෙසනා, භවෙසනා, බ්‍රහ්මචරියෙසනා.

තිසෙසා විධා: සෙයොතා'හමඤ්චි ති විධා, සද්දිසො' හමඤ්චි විධා, භීතො'හමඤ්චි විධා.

තයො අද්ධා: අතීතො අද්ධා, අනාගතො අද්ධා, පච්චුප්පතො අද්ධා.

තයො අනතා: සක්කායො අනතො, සක්කායසමුදයො අනතො, සක්කායනිරොධො අනතො.

තිසෙසා වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.

තිසෙසා දුක්ඛතා: දුක්ඛදුක්ඛතා, සඛ්ඛාරදුක්ඛතා, විපරිණාමදුක්ඛතා.

තයො රාසි: මිච්ඡත්තනියතො රාසි, සමමත්තනියතො රාසි, අනියතො රාසි.

තිසෙසා කඛ්ඛා:¹ අතීතං වා අද්ධානං ආරඤ්ඤ කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති, අනාගතං වා අද්ධානං ආරඤ්ඤ කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති, එතරභි වා පච්චුප්පත්තං අද්ධානං ආරඤ්ඤ කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සමපසීදති.

තීණි තථාගතස්ස අරකෙඛයානි: පරිසුද්ධිකායසමාවාරො ආචුසො තථාගතො, නඤ්චී තථාගතස්ස කායදුච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤසීති; පරිසුද්ධිවිසමාවාරො ආචුසො තථාගතො, නඤ්චී තථාගතස්ස වච්චිදුච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා 'මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤසීති; පරිසුද්ධිමනොසමාවාරො ආචුසො, තථාගතො, නඤ්චී තථාගතස්ස මනොදුච්චරිතං යං තථාගතො රකෙඛයා මා මෙ ඉදං පරො අඤ්ඤසීති.

1. තසො භමං (මජ්ඣං)

අන්‍ය ද තෘෂ්ණා තුනෙක: කාමතෘෂ්ණා, රූපතෘෂ්ණා, අරූපතෘෂ්ණා...
අන්‍ය ද තෘෂ්ණා තුනෙක: රූපතෘෂ්ණා, අරූපතෘෂ්ණා, නිරොධ-
තෘෂ්ණා ...

සංයෝජන තුනෙක: සත්කායදෘෂ්ටි, විචිකිත්සා, ශීලව්‍යුත්තපරාමර්ශ ...

ආසුච තුනෙක: කාමාසුච, භවාසුච, අවිද්‍යාසුච ...

භව තුනෙක: කාමභව, රූපභව, අරූපභව ...

එෂණා තුනෙක. කාම එෂණා, භව එෂණා, බ්‍රහ්මචරියා එෂණා ...

විධා (මාන) තුනෙක. මම් උතුම් වෙමි යි විධාවෙක, මම් සමාන-
යෙමි යි විධාවෙක, මම් භීතයෙමි යි විධාවෙක ...

අධව (කාල) තුනෙක: අතීත කාලය, අනාගත කාලය, වර්තමාන
කාලය ...

අන්ත තුනෙක: සත්කායය (පංචස්කන්ධය) එක් අන්තයෙක,
සත්කායසමුදයය (සුරිම තෘෂ්ණාවය), සත්කාය නිරොධය (නිවන භා
මග) ...

වෙදනා තුනෙක. සුඛවෙදනා ය, දුඃඛවෙදනා ය, අදුඃඛඅසුඛවෙදනා ය ...

දුඃඛතා තුනෙක: දුඃඛදුඃඛතා (දුක් වෙදනා)ය, සංස්කාරදුඃඛතා ය
(අදුඃඛඅසුඛවෙදනා ය), විපරිණාමදුඃඛතා ය (සුඛවෙදනා ය)...

රාශි තුනෙක: මිථ්‍යාත්වනියත රාශිය (නියත මිසදිට භා ආනන්තර්ශ-
කර්ම), සමාත්ත්වනියත රාශිය (සතර ආර්යමාර්ගය), අනියත රාශිය
(අවශෙෂ ධර්ම)...

කාචික්ෂා (සැක) තුනෙක: අතීත කාලය ඇඳබෑ සැක කරයි,
නිශ්චය කට නොහැකි ව වෙහෙසෙයි, ඇලෙනු නොහැකි වෙයි; නො
පැහැදෙයි, අනාගත කාලය ඇඳබෑ හෝ සැක කරයි, නිශ්චය කට නො
හැකි වූ වෙහෙසෙයි, ඇලෙනු නො හැකි වෙයි; දැන් වර්තමාන කාලය
ඇඳබෑ හෝ සැක කෙරෙයි, නිශ්චය කට නො හැකි වූ වෙහෙසෙයි, ඇලෙනු
නොහැකි වෙයි, නො පැහැදෙයි.

තථාගතයන් වහන්සේගේ නොරැක්කෑ යුතු තැන් තුනෙකි:
ඇවැත්නි, තථාගතයන් වහන්සේ පිරිසිදු කායසමාවාර ඇති සේක. මගේ
මේ ක්‍රියාව මෙරමා නහමක් දැනි වා යි තථාගතයන් වහන්සේ යමක්
රක්තාසේක් ද (තථාගතයන් වහන්සේ විසින් රැක්කෑ යුතු ද), එසේ වූ
තථාගතයන් වහන්සේගේ කායදුශ්චරිතයෙක් නැත. තථාගතයන් වහන්සේ
පිරිසිදු වාක්සමාවාර ඇති සේක. මෙය මෙරමා නො දැනි වා'යි යමක්
තථාගතයන් වහන්සේ රක්තා සේක් ද (රැක්ක යුතු ද) එසේ වූ තථාගත-
යන් වහන්සේගේ වාග් දුශ්චරිතයෙක් නැත, තථාගතයන් වහන්සේ
පිරිසිදු වාක්සමාවාර ඇති සේක. මෙය මෙරමා නො දැනි වා'යි යමක්
තථාගතයන් වහන්සේ රක්තා සේක් ද (රැක්කෑ යුතු ද) එසේ වූ තථාගත-
යන් වහන්සේ ගේ මනෝදුශ්චරිතයෙක් නැත.

තයො කිඤ්චනා: රාගො කිඤ්චනං, දෙසො කිඤ්චනං, මොහො කිඤ්චනං.

තයො අග්භී: රාගභ්ඤ්ඤි, දෙසභ්ඤ්ඤි, මොහභ්ඤ්ඤි .

අපරෙ පී තයො අග්භී: ආභුනොයාග්භ්ඤ්ඤි, ගහපතභ්ඤ්ඤි, දක්ඛණ්ණොයාග්භ්ඤ්ඤි.

තිව්ඛේන රූපසඛග්ගො: සනිද්ධසනසප්පට්ඨං රූපං, අනිද්ධසනසප්පට්ඨං රූපං¹, අනිද්ධසනඅප්පට්ඨං රූපං.

තයො සඛිඛාරා: පුඤ්ඤභිසඛිඛාරො, අපුඤ්ඤභිසඛිඛාරො,ආනෙඤ්ජාභිසඛිඛාරො.

තයො පුග්ගලා: සෙසෙඛා පුග්ගලො, අසෙසෙඛා පුග්ගලො, නෙවසෙසෙඛා නාසෙසෙඛා පුග්ගලො.

තයො ථේරා: ජාතීථේරො, ධම්මථේරො, සම්මතීථේරො.²

තිණි පුඤ්ඤකිරියවතඤ්ඤි: දනමයං පුඤ්ඤකිරියවතඤ්ඤි, පීලමයං පුඤ්ඤකිරියවතඤ්ඤි, භාවනාමයං පුඤ්ඤකිරියවතඤ්ඤි.

තිණි වොද්දාචතඤ්ඤි: දිඨ්ඨන, සුතෙන, පරිසංකාය.

තිසෙසා කාමුප්පතතියො³: සත්තාච්චෙසො සත්තා පච්චුපට්ඨිතකාමා. තෙ පච්චුපට්ඨිතෙසු කාමෙසු වසං වතොතනී සෙය්‍යථාපි මනුසසා එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව විනිපාතිකා. අයං පඨමා කාමුප්පතති. සත්තාච්චෙසො සත්තා නිම්මිතකාමා. තෙ නිම්මිනිකා නිම්මිනිචා කාමෙසු වසං වතොතනී සෙය්‍යථාපි දෙවා නිම්මොඤ්ඤති. අයං දුතියා කාමුප්පතති. සත්තාච්චෙසො සත්තා පරනිම්මිතකාමා. තෙ පරනිම්මිතෙසු කාමෙසු වසං වතොතනී, සෙය්‍යථාපි දෙවා පරනිම්මිතවසවතති. අයං තතියා කාමුප්පතති.

1. අනිද්ධසනසප්පට්ඨරූපං (ඥා, කම)
2. සම්මතීථේරො (මජ්ඣං)
3. කාමුප්පතතියො (ආ), ඥා, කම

කිඤ්චන (සන්ධ්‍යන් බඳනා පරිබොධ) තුනෙකි: රාගය කිඤ්චනයෙකි (පරිබොධයෙකි). ද්වේෂය කිඤ්චනයෙකි (පරිබොධයෙකි), මෝහය කිඤ්චනයෙකි (පරිබොධයෙකි).

අශ්නි (ගීති) තුනෙක: රාග ගින්න ය, ද්වේෂ ගින්න ය, මෝහ ගින්න ය.

තව ද අශ්නි තුනෙක: ආභුනෙයාග්නිය (මාපිය නැමැති ගින්න ය), ගෘහපතාග්නිය (ගෙහිමියා නැමැති ගින්න ය), දක්ෂිණෙයාග්නිය (හික්ෂුසඬස නැමැති ගින්න ය).

තුන් කොටසෙකින් රූපසඬග්‍රහය (රූපයන් ගණන් ගැන්ම)වේ: නිදර්ශන (වක්ෂුර්විඤ්ඤා) සහිත ප්‍රතිස (ඇසට ගොදුරු වීම් වශයෙන් හැපීම්) සහිත රූපයෙක (රූපායතනය ය), නිදර්ශන (වක්ෂුර්විඤ්ඤා) නොමැති ප්‍රතිස (ශ්‍රොත්‍රාදියේ හැපීම්) සහිත රූපයෙක (වක්ෂුරායතනාදී නව ආයතන ය), නිදර්ශන (වක්ෂුර්විඤ්ඤා) නැති, ප්‍රතිස (හැපීම්) නැති රූපයෙක (ශුක්ෂ්මරූප ය).

සංස්කාර තුනෙක: පුණ්‍යාභිසංස්කාරය (කාමාවච්චර රූපාවච්චර කුශල වෙතනා ය), අපුණ්‍යාභිසංස්කාරය (අකුශල වෙතනා), ආනෙඤ්ජාභි සංස්කාරය (අරූපාවච්චර කුශල වෙතනා ය).

පුද්ගලයෝ ති දෙනෙක: ශෛක්ෂ පුද්ගලයා ය, අශෛක්ෂ පුද්ගලයා ය, නොවශෛක්ෂ නාශෛක්ෂ පුද්ගලයා ය.

ස්ථවිර ති දෙනෙකි: ජාතිස්ථවිරය (මහලුගිහි ය), ධර්මස්ථවිර ය (ථෙරකරණිය ධර්ම වූ සිල්වත්ඛව ආදී සතර ධර්මයෙන් යුක්ත පැවිද්ද ය), සම්මති ස්ථවිරය (නමින් පමණක් ස්ථවිර වූයේ ය).

පුණ්‍යක්‍රියාවස්තු (පුණ්‍යක්‍රියා වූ ද ඒ ඒ ආනිසංසයන වස්තු කාරණ වූ ද දෑ) තුනෙක: දනමය පුණ්‍යක්‍රියාවස්තුව, ශීලමය පුණ්‍යක්‍රියාවස්තුව භාවනාමය පුණ්‍යක්‍රියා වස්තුව.

වොදනාවස්තු (වොදනාවනට කරුණු වූ දෑ තුනෙක: දැකීමෙන් වොදනා කෙරෙහි, ඇසීමෙන් වොදනා කෙරෙහි, සැක කිරීමෙන් වොදනා කෙරෙහි.

කාමෝපපත්ති (කම් සුව විඳුම්) තුනෙක: ඇවැත්නි ඵලැඹැ සිටී කාම ඇති (නිබඳ වැ පැවැති කාමවස්තු ඇති) සත්ව කෙනෙක් ඇත. මිනිස්සු ද ඇතැම් දෙවියෝ ද (යාමාදි සතර දෙවලෝ වැස්සෝ ද) ඇතැම් විනිපාතිකයෝ ද (නිරිසතුන් හැර සෙසු ආපායිකයෝ ද) යන ඒ සත්වයෝ ඵලැඹැ සිටී කාමවස්තූන්හි සිය වශය (කැමැති සේ පවත්නා බව) පවත්වත්. මේ පළමු කාමෝපපත්තිය ය. ඇවැත්නි, මවාගන්නා ලද කාමවස්තු ඇති සත්ව කෙනෙක් ඇත. ඔහු නිර්මාණරති දෙවියෝ යම් සේ ද එසේ ම නිර්මිත කොට කොට ගෙන කාමවස්තූන්හි වශය පවත්වත්. මේ දෙවෙනි කාමෝපපත්තිය ය. ඇවැත්නි, මෙරමා විසින් මවන ලද කාමවස්තූන් පරිභොග කරන සත්ව කෙනෙක් ඇත. ඔහු පරනිර්මිත වශවර්ත්ති දෙවියෝ යම්සේ ද එසේ අනුන් විසින් නිර්මිත කරන ලද කාමවස්තූන්හි වශය පවත්වත්. මේ තෙවෙනි කාමෝපපත්තිය ය.

තිසෙසා සුඛුපපත්තියො¹ සත්තාච්ච සත්තා උපපාදෙචා උපපාදෙචා සුඛං විහරන්ති, සෙයාරාපි දෙවා ඩුභමකායිකා. අයං පඨමා සුඛුපපත්ති සත්තාච්ච සත්තා සුඛෙන අභිසසන්තා පරිසසන්තා පරිපුරා පරිපච්චා. තෙ කදුචි කරභචි උදනං උදනෙන්ති අහො සුඛං අහො සුඛන්ති, සෙයාරාපි දෙවා ආභසසරා. අයං දුතියා සුඛුපපත්ති. සත්තාච්ච සත්තා සුඛෙන අභිසසන්තා පරිසසන්තා පරිපුරා පරිපච්චා, තෙ සත්තං යෙව කුසිතා සුඛං පටිසංවෙදෙන්ති, සෙයාරාපි දෙවා සුභකිණ්ඤා. අයං තතියා සුඛුපපත්ති.

තිසෙසා පඤ්ඤා: සෙසබ්බ පඤ්ඤා, අසෙසබ්බ පඤ්ඤා, නොවසෙසබ්බ නාසෙසබ්බ පඤ්ඤා.

අපරො පි තිසෙසා පඤ්ඤා: චිත්තාමයා පඤ්ඤා, සුතමයා පඤ්ඤා භාවනාමයා පඤ්ඤා.

තීණොච්චානි: සුතාච්චානි, පටිවෙකාච්චානි, පඤ්ඤාච්චානි.

තීණිච්චානි: අනාඤ්ඤාතඤ්ඤාසමාමිතිච්චානි, අඤ්ඤාච්චානි, අඤ්ඤාතාච්චානි.

තීණි චකච්චානි: මංසචකච්චානි, දිබ්බචකච්චානි, පඤ්ඤාචකච්චානි.

තිසෙසා සිකච්චානි: අධිසීලසිකච්චානි, අධිවිතසිකච්චානි, අධිපඤ්ඤාසිකච්චානි.

තිසෙසා භාවනා: කායභාවනා, විතතභාවනා, පඤ්ඤාභාවනා.

තීණි අනුතකරියානි: දසසනානුකරියං, පටිපදනුකරියං, විමුක්ඛානුකරියං.

තයො සමාධි: සචිතකකච්චානො සමාධි, අචිතකකච්චානො සමාධි, අචිතකකච්චානො සමාධි.

අපරො පි තයො සමාධි: සුඤ්ඤානො සමාධි, අනිමික්ඛානො සමාධි, අපඤ්ඤානො සමාධි.

1. සුඛුපපත්තියො (PTS, සෆා, කම)

සුඛෝපපත්ති (සුව ලැබීම) තුනෙක: ඇවැත්නි, බ්‍රහ්මකායික දෙවියෝ යම් සේ ද, එසේ උපදව උපදවා පළමු දහන් සුව විද්‍යා සත් කෙනෙක් ඇත. මේ පළමු සුව ලැබීම ය. ඇවැත්නි, ආභාස්වර දෙවියෝ යම් සේ ද, එසේ (දෙවෙනි දහන්) සුවයෙන් තෙමුණු, හැම ලෙසින් ම තෙමුණු, පිරුණු, පැතිරැගත් සත් කෙනෙක් ඇත. ඔහු කිසි විටෙක 'අහෝ සුවයෙක! අහෝ සුවයෙකැ!' යි උදන් අනන්. මේ දෙවෙනි සුඛෝපපත්තිය ය. ඇවැත්නි, ශ්‍රහකෘත්ස්නක දෙවියෝ යම් සේ ද, එසේ (තෙවෙනි දහන්) සුවයෙන් තෙමුණු, හැම ලෙසින් තෙමුණු, පිරුණු, පැතිරැගත් සත් කෙනෙක් ඇත. ඔහු (තමන් ලත් දහන් සුවින්) සතුටු වුවාහු, ශාන්ත (ප්‍රණීත) වූ ම සිත් සුවය වීදිත්. මේ තෙවෙනි සුවලැබීම ය.

ප්‍රඥ තුනෙක: ශෛක්ෂ ප්‍රඥ ය (සෝවාන් ආදී සත් ආර්ය ප්‍රඥ ය,) අශෛක්ෂ ප්‍රඥ ය (රහත් පල නුවණ ය), නෛවශෛක්ෂ නාශෛක්ෂ ප්‍රඥ ය (මාර්ගඵලප්‍රඥයෙන් අන්‍ය වූ සියලු ලොවී නුවණ ය).

තව ද ප්‍රඥ තුනෙක: චිත්තාමය ප්‍රඥව, ශ්‍රැතමය ප්‍රඥව, භාවනාමය ප්‍රඥව.

ආයුධ තුනෙක: ශ්‍රැතයායුධය, ප්‍රච්චේකායුධය, ප්‍රඥයුධය.

ඉන්ද්‍රිය: තුනෙක: අනඤ්ඤතඤ්ඤසසාමිතීන්ද්‍රියය (සෝවාන් මහ නුවණ), අඤ්ඤින්ද්‍රිය ය (සෝවාන් පලය පවත් කොට ඉදිරි සත්‍යභී නුවණ) අඤ්ඤතාවීන්ද්‍රිය ය (රහත්පල නුවණ).

ඇස් තුනෙක: මසැස, දිවැස, පැණැස.

ශික්ෂා තුනෙක: අධිශීලශික්ෂාව, අධිචිත්තශික්ෂාව, අධිප්‍රඥශික්ෂාව.

භාවනා තුනෙක: කායභාවනාව (රහත්හුගේ පස් දෙර), චිත්තභාවනාව (අව සමචත්), ප්‍රඥභාවනාව (රහත්පල නුවණ)

අනුත්තරිය තුනෙක: දස්සනානුත්තරියය(උතුම ම දැක් ම විදර්ශනාව) පටිපදානුත්තරිය ය (උතුම ම පිළිපැදීම=ආර්යමාර්ග ය), විමුක්තානුත්තරිය ය (උතුම ම මිදීම=ආර්යඵලය).

සමාධි තුනෙක: සචිතර්ක සචිචාර සමාධිය, අචිතර්ක විචාරමාත්‍ර සමාධිය, අචිතර්ක අචිචාර සමාධිය.

අන්‍ය දු සමාධි තුනෙක: ගුන්‍යතාසමාධිය, අනිමිත්ත සමාධිය, අප්‍රණිහිත සමාධිය.

දීඝනිකායෙ පාරීකවග්ගො

සඬහීති සුඤ්ඤා

කීඡි සොචෙය්‍යානි: කායසොචෙය්‍යං වච්චිසොචෙය්‍යං මනො-
සොචෙය්‍යං.

කීඡි මොනෙය්‍යානි: කායමොනෙය්‍යං වච්චිමොනෙය්‍යං මනො-
මොනෙය්‍යං.

කීඡි කොසල්ලානි: ආයකොසල්ලං අපායකොසල්ලං උපාය-
කොසල්ලං.

තයො මද; ආරොග්‍යමදෙ යොබ්බනමදෙ ජීවිතමදෙ.

කීඡි ආධිපතෙය්‍යානි: අත්තාධිපතෙය්‍යං ලොකාධිපතෙය්‍යං ධම්මාධි-
පතෙය්‍යං.

කීඡි කථාවතච්ඡනි: අතීතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය
එවං අහොසි අතීතමද්ධානනතී, අනාගතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං
කථෙය්‍ය එවං භවිස්සති අනාගතමද්ධානනතී, එතරභි වා පච්චුප්පනකං
අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං භොති එතරභි පච්චුප්පනකං
අද්ධානනතී.

තිසෙසා විජජා: පුබ්බන්තිවාසානුස්සතිඤ්ඤං විජජා, සත්තානං
චුදුපපාතෙ ඤ්ඤං විජජා, ආසවානං බයෙ ඤ්ඤං විජජා.

තයො විහාරා: දිබ්බො විහාරො, බ්‍රහ්මා විහාරො, අරියො විහාරො.

කීඡි පාච්චාරියානි: ඉද්ධිපාච්චාරියා, ආදෙසනාපාච්චාරියං, අනුසාසනී-
පාච්චාරියං.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමමාසමච්ඡුද්ධොත තයො ධම්මො සමමදකඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙ ව
සඬභාගිතඛං -පෙ- අස්ථාය භික්ඛාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

සෞච්‍ය (පිරිසිදු බව ඇති කරන පිළිපැයුම්) තුනෙක: කායසෞච්‍යය (තුන් කායදුග්වර්තයෙන් වැළැක්ම), වාක්සෞච්‍යය (සතර වාග් දුග්වර්තයෙන් වැළැක්ම), මනසෙසාච්‍යය (තුන් මනෝදුග්වර්තයෙන් වැළැක්ම).

මෞනිය (චුන්ඛව කරන පිළිපැයුම්) තුනෙක: කායමෞනියය වාචි මෞනියය මනෝමෞනියය.

කෞශල්‍ය (දක්ෂතා-දැනුම්) තුනෙක: ආයකෞශල්‍යය (වැඩිම දත්තා නුවණ), අපාය කෞශල්‍යය (නො වැඩිම දත්තා නුවණ), උපාය කෞශල්‍යය (වැඩුම් පිරිහුම් දෙකට කාරණ දත්තා නුවණ).

මද තුනෙක: ආරෝග්‍යමදය (නිරෝග බව නිසා උපදනා උඩඟු බව), යෞවන මදය (තරුණ බව නිසා උපදනා උඩඟු බව), ජීවිත මදය (බොහෝ කල් ජීවත් වීම් සුවසේ ජීවත් වීම් ජීවත්වන්නෙමි යන ආදීන් ජීවත්වීම පිළිබඳ ව උපදනා උඩඟු බව).

ආධිපත්‍ය තුනෙක: ආත්මාධිපත්‍යය (ආත්මගෞරවය නිසා පව නො කරන බව), ලෝකාධිපත්‍යය (ලෝකයා අධිපති කොට ගෙන-ලෝකයාගෙන් අපවාද ලැබෙනැ යි සලකා පව නොකරන බව), ධර්මාධිපත්‍යය (ලොවුතුරාදහම් අධිපති කොට ගෙන - ලොවුතුරා දහම් පසක් කළ බැවින් පව නොකරන බව).

කරාවස්තු (කරාවට කරුණු) තුනෙක: අතීතය මෙසේ වී යැ යි අතීත කාලය ඇඳබැ කරා කරන්නේ ය. අනාගතය මෙසේ වන්නේ යැ යි අනාගත කාලය ඇඳබැ හෝ කරා කරන්නේ ය, දන් පවත්නා කාලය මෙසේ වේ යැ යි වර්තමාන කාලය ඇඳබැ හෝ කරා කරන්නේ ය.

විද්‍යා තුනෙක: පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ සිහි කරන නුවණ විද්‍යාවෙක, සතුන්ගේ ව්‍යුති උපපත්ති දත්තා නුවණ විද්‍යාවෙක, ආභ්‍රවයන්ගේ ක්ෂයයෙහි නුවණ (මාර්ගඥනය) විද්‍යාවෙක.

විහාර (වුසුම්) තුනෙක: දිව්‍ය විහාරය (අට සමවත් ය.), බ්‍රහ්මවිහාරය (අප්‍රාමාණ්‍ය සතරය), ආර්යවිහාරය (පලසමවත්ය).

ප්‍රාතිහාර්ය තුනෙක සාද්ධිප්‍රාතිහාර්යය, ආදේශනප්‍රාතිහාර්යය, අනුශාසනිප්‍රාතිහාර්යය.

ඇවැත්නි, දත්තා දක්තා අරහත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ තුන් ධර්ම කෙනෙක් මොනොවට වදන ලද්දහ. එහි සියල්ලන් විසින් ම...සමග වැ ගැසිය යුතු... එය... දෙව-මිනිස්තට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

චතුකකං

10. අතී බො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමුදෙධන වතාරො ධමමා සමචදකඛාතා. තස්ස සබ්බභෙව සඛගායිකබ්බං න විචදිතබ්බං යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අභිනියං අසස වීරච්ඡිතිකං. තදසස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය අසාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං කතමෙ වතාරො?

වතාරො සතිපට්ඨානා: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසී -පෙ- විනෙ විතානුපසී -පෙ- ධමමෙසු ධමමානුපසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

වතාරො සමමපපධානා: ඉධාවුසො භික්ඛු අනුපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධමමානං අනුප්පාද්‍ය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨකාති පදහති, උපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධමමානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨකාති පදහති, අනුපපන්නානං කුසලානං ධමමානං උප්පාද්‍ය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨකාති පදහති, උපපන්නානං කුසලානං ධමමානං ධීතියා අසමමාසාය භියොගාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාපාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨකාති පදහති.

වතාරො ඉද්ධිපාද: ඉධාවුසො භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විතසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විමංසාසමාධිපධානසංඛාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති.

චතුෂ්කය.

10. ඇවැත්නී, දන්තාච්ච දක්තාච්ච අර්හත් චූ සමාක්සම්බුද්ධ චූ ඒ භාග්‍යචතුත් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද සතර ධර්ම කෙනෙක් ඇත. එහි මෙ සස්ත බොහෝ කල් පැවැතියැ හැකි වනු පිණිස, විරස්ථාසී වනු පිණිස සියලු දෙනා විසින් ම සමග වැ ගැසියැ යුතු, විවාද නො කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, දෙවමිනිස්නට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය. ඒ කවර සතර ධර්මයෝ ද? යත්:

සතිපට්ඨානායෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නී, මෙහි මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යාවත් දෙමනසත් බැහැර කොට රූ කයෙහි කය අනුව බලන්නේ වෙසෙයි.... වෙදනාවන්හි වෙදනා අනුව බලන්නේ... වෙසෙයි. සිත්හි සිත් අනුව බලන්නේ... වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින්දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යාවත් දෙමනසත් බැහැර කොට ධර්මයන්හි ධර්ම අනුව බලන්නේ වෙසෙයි.

සමාක්ප්‍රධානායෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නී, මෙහි මහණ තෙමේ නූපත් ලාමක අකුසල් දහමුත් නො උපදනා පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වැයම් කරයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, පිහිටුවයි. උපත් ලාමක අකුසල් දහමුත් බැහැර ලනු පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වැයම් කරයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, පිහිටුවයි. නූපත් කුසල් දහමුත් ඉපැත්ම පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වැයම් කරයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, පිහිටුවයි. උපත් කුසල් දහමුත් සිටිනු පිණිස, නොනස්නා පිණිස, බොහෝ සෙයින් වනු පිණිස, මහත් වනු පිණිස, භාවනායෙන් පිරෙණු පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වැයම් කරයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, පිහිටුවයි.

සෘද්ධිපාදයෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නී, මෙහි මහණ තෙමේ කත්තුකමානා ඡන්දය අධිපති කොට ගෙන ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන සංස්කාරයෙන් (භෙවත්) චතුෂ්කාත්‍ය සාධක සමාක්ප්‍රධානවීර්යයෙන් ද යුක්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි, චිත්තය අධිපති කොට ගෙන ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන සංස්කාරයෙන් (ප්‍රධාන වීර්යයෙන්) ද යුක්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි, වීර්යය අධිපති කොට ගෙන ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන සංස්කාරයෙන් ද යුක්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. මීමාංසාව (ප්‍රඤච) අධිපති කොට ගෙන ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීර්යයෙන් ද යුක්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි.

වතකාරී ඝාතනී: ඉධාච්චසො භික්ඛු වීච්චෙව ව කාමෙහි වීච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පයමං ඝාතනං¹ උපසම්පජ්ජ වීහරති, විතකකවිචාරානං චූපසමා අජ්ඣක්ඛන්තං සම්පසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිනිසුඛං දුක්ඛයං ඝාතනං² උපසම්පජ්ජ වීහරති, පිනියා ව විරාගා උපෙකඛකො ව වීහරති, සතො ව සම්පජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යත්තං අරියා ආච්චන්තති 'උපෙකඛකො සතිමා සුඛවිහාරී'ති, තං තතියං ඝාතනං³ උපසම්පජ්ජ වීහරති. සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුඛෙඛව සොමනස්සදෙමනස්සානං. අසුඛමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුද්ධිං වතුත්ථං ඝාතනං⁴ උපසම්පජ්ජ වීහරති.

වතසෙසා සමාධිභාවනා: අසුච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති, අසුච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදසනපටිලාභාය සංවත්තති, අසුච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසම්පජ්ඤඤාය සංවත්තති, අසුච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති.

කතමා චාච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති? ඉධාච්චසො භික්ඛු වීච්චෙව ව කාමෙහි වීච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං -පෙ- පයමං ඝාතනං -පෙ- වතුත්ථං ඝාතනං උපසම්පජ්ජ වීහරති. අයං ආච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති.

කතමා චාච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදසන-පටිලාභාය සංවත්තති? ඉධාච්චසො භික්ඛු ආලොකසඤ්ඤාං මනසි කරොති, දිවාසඤ්ඤාං අධිට්ඨාති යථා දිවා තථා රතතිං යථා රතතිං තථා දිවා. ඉති වීච්චෙව චෙතසා අපරියොනදොන සප්පභාසං වික්ඛං භාවෙති. අයං ආච්චසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදසනපටිලාභාය සංවත්තති.

1. පයමජ්ඣානං (භ්‍යා, කම)
 2. දුක්ඛජ්ඣානං (භ්‍යා, කම)
 3. තතියජ්ඣානං (භ්‍යා, කම)
 4. වතුත්ථජ්ඣානං (භ්‍යා, කම)

ධ්‍යාන සතරෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ කාමයන් ගෙන් වෙන් ව ම, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් ව ම, චිතර්ක සහිත වූ, විචාර සහිත වූ, විවේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුඛවේදනාව ඇති ප්‍රථම ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි; චිතර්ක විචාර දෙක සංසිදීමෙන් තමා තුළ පහන්බව ඇති කරන, සිතේ එක් අරමුණක ම පිහිටි බව ඇති, චිතර්ක නැති, විචාරය නැති, සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුඛවේදනාව ඇති, ද්විතීය ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි; ප්‍රීතිය ද දුරු ලීමෙන් උපෙක්ෂක ව ද වෙසෙයි, සිහි ඇත්තේ ද නුවණින් දන්නේ, නාම කයින් සුවය විදිසි. 'උපෙක්ෂා ඇති, සිහි ඇති, සුව වුසුම ඇති යේ යැ' යි යමක්හු ඇරැබූ ආර්යයෝ කියත් ද, ඒ තුන්වැනි ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි; සුඛවේදනාව ද බැහැර කිරීමෙන්, දුක් වේදනාව ද බැහැර කිරීමෙන් පළමුවෙන් ම සොම්නස් දෙමනසුන් පහ වූ යෑමෙන්, සුව ද දුක් ද නොවන, උපෙක්ෂායෙන් සිඳි වූ සිහියැ පිරිසිදු බව ඇති වතුර්ථ ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි.

සමාධිභාවනා සතරෙක: ඇවැත්නි, යමෙක් භාවිත වූයේ (වඩන ලද්දේ) බහුලීකෘත වූයේ (බහුල කොට කරන ලද්දේ) මෙ අත්බවිහි ම සුව වුසුම පිණිස පවත්නේ ද එසේ වූ සමාධිභාවනාවෙක් ඇත; යමෙක් භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ දර්ශනඥනය ලබනු පිණිස පවත්නේ ද එසේ වූ සමාධිභාවනාවෙක් ඇත; යමෙක් භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ සිහි නුවණ පිණිස පවත්නේ ද එසේ වූ සමාධිභාවනාවෙක් ඇත; යමෙක් භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ ආසුචයන්ගේ ක්ෂයය පිණිස පවත්නේ ද එසේ වූ සමාධිභාවනාවෙක් ඇත.

ඇවැත්නි, කවර සමාධිභාවනාවෙක් භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ මෙ අත්බවිහි සුව වුසුම පිණිස පවතී ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ කාමයන් ගෙන් වෙන් ව ම, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් ව ම චිතර්කසහිත ... ප්‍රථම ධ්‍යානයට ... ද්විතීය ධ්‍යානයට... තෘතීය ධ්‍යානයට වතුර්ථ ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. ඇවැත්නි, මේ සමාධිභාවනාව භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ මෙ අත්බවිහි සුව වුසුම පිණිස පවතී.

ඇවැත්නි, කවර සමාධිභාවනාවෙක් භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ දර්ශනඥනය (දිවැස් නුවණ) ලබනු පිණිස පවත්නේ ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ තමා දහවල් දුටු ආලෝකය යම් සේ නම් එසේ ම එය රාත්‍රියෙහි ද, රාත්‍රියෙහි දුටු ආලෝකය යම්සේ නම් එසේ ම එය දහවල් දෑ යි (හිරු පහන් ආදීන් ගේ ආලෝකය අරමුණු කොට) ආලෝක සංඥා මෙනෙහි කෙරෙයි, දහවලෑ යි සංඥා සිතූ පිහිටුවයි. මෙසේ නොවැසුණු (විවෘත වූ) භාත්පසෑ නොබැඳුණු සිතීන් ආලෝක සහිත ධ්‍යාන සිත වඩයි. ඇවැත්නි, මේ සමාධිභාවනාව භාවිත වූයේ බහුලීකෘත වූයේ දර්ශනඥනය (දිවැස්නුවණ) ලබනු පිණිස පවතී.

කතමා වාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසමපඤ්ඤය සංවත්තති? ඉධාචුසො භික්ඛුනො විදිතා වෙදනා උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨන්ති, විදිතා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති, විදිතා සඤ්ඤ උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨන්ති, විදිතා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති, විදිතා විතක්කා උපපජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨන්ති, විදිතා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසමපඤ්ඤය සංවත්තති.

කතමා වාචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති? ඉධාචුසො භික්ඛු පඤ්ඤ උපාදනාකම්මෙසු උදයබ්බයානු-පසී විහරති. ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථිගමො. ඉති වෙදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤ -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤණං, ඉති විඤ්ඤණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤණස්ස අත්ථිගමො. අයං ආචුසො සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති.

වතසෙසා අපපමඤ්ඤා: ඉධාචුසො භික්ඛු මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දීඝං ඵරිඤ්ඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්ථිං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං මෙත්තාසහ-ගතෙන වෙනසා විදුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්බා-පජේන්ති¹ ඵරිඤ්ඤා විහරති -පෙ- කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා එකං දීඝං ඵරිඤ්ඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්ථිං. ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා විදුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්බාපජේන්ති ඵරිඤ්ඤා විහරති.

වතතාරො ආරූපපං² ඉධාචුසො භික්ඛු සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා 'අනන්තො ආකාමො'ති ආකාසානඤ්ඤායත්තං උපසමපජ්ජ විහරති, සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායත්තං සමතිකකමම 'අනන්තං විඤ්ඤණන්ති' විඤ්ඤණඤ්ඤායත්තං උපසමපජ්ජ විහරති, සබ්බසො විඤ්ඤණඤ්ඤා-යත්තං සමතිකකමම 'නස්සි කිඤ්ඤ'ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායත්තං උපසමපජ්ජ විහරති, සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායත්තං සමතිකකමම නෙවසඤ්ඤා-නාසඤ්ඤායත්තං උපසමපජ්ජ විහරති.

1. අබ්බාපජේඤ්ඤා (PTS සෟ, කම)
2. අරූපා (PTS සෟ, කම)

ඇවැත්නි, කවර සමාධිභාවනාවෙක් භාවිත වූයේ, බහුලිකෘත වූයේ, ස්මෘතිසම්ප්‍රජානනය පිණිස පවත්නේ ද? යත්. මහණෙනි, මෙහි මහණහු විසින් වෙදනාවෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්, දන්තා ලද්දහු එළැඹූ සිටිත්, දන්තා ලද්දහු නැසීමට යෙත්; සංඥාවෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්, දන්තා ලද්දහු එළැඹූ සිටිත්, දන්තා ලද්දහු නැසීමට යෙත්: විතර්කයෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්, දන්තා ලද්දහු එළැඹූ සිටිත්, දන්තා ලද්දහු නැසීමට යෙත්. ඇවැත්නි, මේ සමාධිභාවනාව භාවිත වූයේ, බහුලිකෘත වූයේ, ස්මෘතිසම්ප්‍රජානනය පිණිස පවතී.

ඇවැත්නි, කවර සමාධිභාවනායෙක් භාවිත වූයේ, බහුලිකෘත වූයේ, ආසුවයන්ගේ ක්ෂයය පිණිස පවත්නේ ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ ‘රූපය මෙසේ ය, රූපයේ ඉපැදීම මෙසේ ය, රූපයේ වැනැස්ම මෙසේ ය, වෙදනාව මෙසේ ය, වෙදනාවේ ඉපැදීම මෙසේ ය, වෙදනාවේ වැනැස්ම මෙසේ ය, සංඥාව මෙසේ ය ... සංස්කාරයෝ මෙසේ ය... විඤනය මෙසේ ය, විඤනයේ ඉපැදීම මෙසේ ය, විඤනයේ වැනැස්ම මෙසේ යැ’ යි උපාදානස්කන්ධ පසෙහි උදය ව්‍යයය (ඉපැදීම හා වැනැස්ම) අනුව දක්නේ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මේ සමාධිභාවනාව භාවිත වූයේ, බහුලිකෘත වූයේ ආසුවයන්ගේ ක්ෂයය පිණිස පවතී.

අප්‍රාමාණ්‍යයෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ මෙක් සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිරගෙන වෙසෙයි, එසේ දෙවෙනි දෙස එසේ තෙවෙනි දෙස, එසේ සතරවැනි දෙස පැතිර ගෙන වෙසෙයි. මේ පරිද්දෙන් උඩ යට සරස යන හැම තන්හි සියලු සතුන් තමාට සමතායෙන්, සියලු සතුන් ගෙන් යුත් සත්වලොකය (පැතිරීම් වශයෙන්) විපුල වූ, (හුම්වශයෙන්) මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ සතුන් අරමුණු කොටැති, සතුරන් නැති, ව්‍යාපාද (වෛර) නැති, මෙක් සහගත සිතින් පැතිරගෙන වෙසෙයි... කරුණා සහගත සිතින්... මුදිතා සහගත සිතින් .. උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිර ගෙන වෙසෙයි. එසේ දෙවෙනි දෙසක්, එසේ තෙවෙනි දෙස, එසේ සතරවැනි දෙස පැතිරගෙන වෙසෙයි. මේ පරිද්දෙන් උඩ යට සරස යන හැම තන්හි සියලු සතුන් තමාට සමතායෙන්, සියලු සතුන්ගෙන් යුත් සත්වලොකය විපුල වූ, මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ සතුන් අරමුණු කොටැති, සතුරන් නැති, ව්‍යාපාද නැති උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පැතිර ගෙන වෙසෙයි.

ආරූප්‍ය සතරෙක: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ හැම ලෙසින් රූපසංඥවන් ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසසංඥාවන් දුරු වීමෙන්, නානාත්වසංඥවන් නොමෙතෙහි කිරීමෙන්, ‘ආකාශය අනන්ත යැ’ යි ආකාශානඤ්ඤායතන සමාධියට පැමිණ වෙසෙයි, හැම පරිද්දෙන් ආකාශානඤ්ඤායතනය ඉක්මැ ‘විඤානය අනන්ත යැ’ යි විඤ්ඤාණඤ්ඤායතන සමාධියට පැමිණ වෙසෙයි, හැම පරිද්දෙන් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ ‘කිසිත් නැතැ’ යි ආකිඤ්ඤායතන සමාධියට පැමිණ වෙසෙයි, හැම පරිද්දෙන් ආකිඤ්ඤායතන සමාධිය ඉක්මැ නොවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමාධියට පැමිණ වෙසෙයි.

වතතාරී අපසෙසනානි: ඉධාවුසො භික්ඛු සඛ්බායෙකං පටිසෙවති,
සඛ්බායෙකං අධිවාසෙති, සඛ්බායෙකං පරිවජෙජති සඛ්බායෙකං
විනොදෙති.

වතතාරො අරියවංසා: ඉධාවුසො භික්ඛු සන්තුට්ඨො හොති ඉතරිතරෙන
විවරෙන, ඉතරිතරවිවරසන්තුට්ඨියා ච වණණවාදී, න ච, විවරහෙතු
අනෙසනං අපපචිරූපං ආපජ්ජති, අලඤ්ඤා ච විවරං න පරිතසසති, ලඤ්ඤා ච
විවරං අගථිනො¹ අමුච්ඡිතො අනර්ඝාපනෙතා ආදීනවදසසාථී නිසසරණ-
පඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති. තාය ච පන ඉතරිතරවිවරසන්තුට්ඨියා නෙවනනා-
නුකකංසෙති න පරං වමෙහති සො භි තස් දසෙඛා හොති අනලසො
සම්පජානො පතිසසතො. අයං වුච්චතාවුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤා
අරියවංසෙ ධිතොති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සන්තුට්ඨො හොති ඉතරිතරෙන
පිණ්ඩපානෙන, ඉතරිතරපිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා ච වණණවාදී, න ච
පිණ්ඩපාතහෙතු අනෙසනං අපපචිරූපං ආපජ්ජති, අලඤ්ඤා ච පිණ්ඩපාතං
න පරිතසසති, ලඤ්ඤා ච පිණ්ඩපාතං අගථිනො අමුච්ඡිතො අනර්ඝාපනෙතා
ආදීනවදසසාථී නිසසරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති, තාය ච පන ඉතරිතර-
පිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා නෙවනනානුකකංසෙති න පරං වමෙහති. සො භි
තස් දසෙඛා හොති අනලසො සම්පජානො පතිසසතො, අයං වුච්චතා-
වුසො භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ ධිතොති.

1. අගථිනො (මජ්ඣිමනිකායෙ)

අපස්සෙන (අපග්‍රයණ) සතරෙක: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ නුවණින් දැන සෙවනය කළ යුතු එක ම සෙවයි, නුවණින් දැන ඉවැසියැ යුතු එක ම ඉවසයි, නුවණින් දැන ඉවත් කළ යුතු එක ම ඉවත් කෙරෙයි, නුවණින් දැන දුරු කළ යුතු එක ම දය දුරු කෙරෙයි.

ආර්යවංශ ධර්ම සතරෙක: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ ඉතරෙතර වීචරයෙන් (ලැබුණු යම් කවර හෝ සිවුරෙකින්) සතුටු වෙයි. ලැබුණු කවර හෝ සිවුරෙකින් සතුටු වීමෙහි ගුණ කියන සුදු ද වෙයි, සිවුර හේතු කොට ගෙන නො සුදුසු වූ අනෙෂණයකට නො පැමිණෙයි, සිවුරක් නො නොලැබීමෙන් ද නො කලකිරෙයි. සිවුරක් ලැබ ද ලොභයෙන් නො ගැටගැසුණේ (අධික තෘෂ්ණායෙන්) මුසපත් නොවූයේ, (තෘෂ්ණා යෙන්) නොබැඳුණේ (අනෙෂණයෙන් ප්‍රත්‍යායලැබීමෙහිත් තෘෂ්ණායෙන් බැඳී පරිභෝග කිරීමෙහිත්) දෙස් දක්නා සුදු වූයේ, (හුදු ගීත නැසීම පිණිසය යන ආදීන් පස්විකීම් වශයෙන්) නි:ශරණප්‍රඥා ඇත්තේ පරිභෝග කෙරෙයි. ඒ ඉතරෙතරවීචර සන්තොෂයෙන් තමා හුවා නො දක්වයි, මෙරමා හෙලා නො දකී. හේ වූ කලී ඒ වීචරසන්තොෂයෙහි වාක්‍ය වූයේ, අනලස් වූයේ, මනා නුවණින් දන්නේ, එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, මේ මහණ තෙමේ පැරැණි වූ අග්‍රයැ යි දන්නා ලද, ආර්යවංශ ධර්මයෙහි සිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නි, තව ද මහණ තෙමේ ඉතරෙතර පිණ්ඩපාතයෙන් (යම් කවර හෝ ලැබුණු බොජුනෙකින්) තෘප්ත වෙයි, ඉතරෙතර පිණ්ඩපාත යෙන් තෘප්ත වීමෙහි ගුණ කියන සුදු ද වෙයි, පිණ්ඩපාතය හේතු කොට ගෙන නොසුදුසු අනෙෂණයකට නො පැමිණෙයි, පිණ්ඩපාතය නො ලැබීමෙන් ද නො කලකිරෙයි, පිණ්ඩපාතය ලැබ ද ලොභයෙන් නො ගැට ගැසුණේ, අධික තෘෂ්ණායෙන් මුස පත් නො වූයේ, (තෘෂ්ණායෙන්) නො බැඳුණේ, එහි දෙස් දක්නා සුදු වූයේ, නි:ශරණ ප්‍රඥා ඇත්තේ පරිභෝග කෙරෙයි, ඒ ඉතරෙතර පිණ්ඩපාත සන්තොෂයෙන් තමා හුවා නො දක්වයි, මෙරමා හෙලා නො දකී. හේ වූ කලී ඒ පිණ්ඩපාත සන්තොෂයෙහි වාක්‍ය වූයේ, අනලස් වූයේ, මනා නුවණින් දන්නේ, එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, මේ මහණ තෙමේ පැරැණි වූ අග්‍ර යැ යි දන්නා ලද, ආර්යවංශ ධර්මයෙහි සිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු සන්තොදො භොති ඉතරිතරෙන සෙනාස-
 නෙන, ඉතරිතරසෙනාසනසන්තොදො ව වණ්ණවාදී, න ව සෙනාසනහෙතු
 අනෙසනං අපට්ඨරූපං ආපජ්ජති, අලොධා ව සෙනාසනං න පරිතසසති
 ලොධා ව සෙනාසනං අගථිතො අමුච්ඡිතො අනජ්ඣාපනො ආදීනවදසසාවී
 නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ඤති, නාය ව පන ඉතරිතරසෙනාසනසන්තොදො
 නෙවනනානුක්කංසෙති න පරං වමෙහති. යො හි තස් දකෙඛං භොති
 අනලොසො සම්පජානො පතිසසනො, අයං වුවචතාවුසො භික්ඛු පොරාණෙ
 අභගඤ්ඤා අරියවංසෙ ධීතොති.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු පහානාරාමො භොති පහානරතො
 භාවනාරාමො භොති භාවනාරතො, නාය ව පන පහානාරාමතාය
 පහානරතීයා භාවනාරාමතාය භාවනාරතීයා නෙව අනනානුක්කංසෙති
 න පරං වමෙහති. යො හි තස් දකෙඛං අනලොසො සම්පජානො,
 පතිසසනො, අයං වුවචතාවුසො භික්ඛු පොරාණෙ අභගඤ්ඤා අරියවංසෙ
 ධීතොති.

වත්තාරි පධානානි: සංවරපධානං, පහානපධානං, භාවනපධානං¹,
 අනුරකඛනපධානං².

කතමඤ්චාවුසො සංවරපධානං? ඉධාවුසො භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං
 දිස්වා න නිමිත්තභාගී භොති නානුබ්බඤ්ජනභාගී යඤ්චකරණමෙන.
 වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා
 ධමමා අනවාසසවෙය්‍යං, තස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති වක්ඛුන්ද්‍රියං,
 වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං අ පජ්ජති. සොනෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන
 ගඤ්ඤං සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජීවතාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨිඛං
 ඵුසිඤ්ඤා-පෙ-මනසා ධමමං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාගී භොති නානුබ්බඤ්ජ-
 නභාගී, යඤ්චකරණමෙන මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා-
 දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධමමා අනවාසසවෙය්‍යං, තස සංවරාය
 පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. ඉදං
 වුවචතාවුසො සංවරපධානං.

1. භාවනාපධානං (භා), භාවනාපධානං (මජ්ඣං)
 2. අනුරකඛනාපධානං (භා), අනුරකඛනාපධානං (මජ්ඣං)
 3. ඛානගී කරොති (මජ්ඣං)

ඇවැත්නි, තව ද මහණ තෙමෙ ඉතරෙතර ශයනාසනයෙන් (ලැබුණු යම් කවර ද සෙනස්නෙකින්) තෘප්ත වෙයි, ඉතරෙතර ශයනාසනයෙන් තෘප්ත වීමෙහි ඉණ කියන සුලු ද වෙයි, ශයනාසන හෙතු කොට ගෙන නොසුදුසු අනෙෂණයකට නො පැමිණෙයි, ශයනාසන නොලැබීමෙන් ද නො කලකිරෙයි, ශයනාසන ලැබ ද එහි (ලොභයෙන්) නො ගැට ගැසුණේ, (අධිකතෘෂ්ණායෙන්) මුසපත් නොවූයේ, (තෘෂ්ණායෙන්) නො බැඳුණේ එහි දෙස් දක්නා සුලු වූයේ, නිඃශරණප්‍රඥා ඇත්තේ පරිභොග කෙරෙයි. ඒ ඉතරෙතර ශයනාසන සන්තොෂයෙන් තමා හුවා නො දක්වයි, මෙරමා හෙලා නො දකී. හේ වූ කලී ඉතරෙතර ශයනාසන සන්තොෂයෙහි ව්‍යක්ත වූයේ, අනලස් වූයේ, මනා නුවණින් දන්තේ, එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, මේ මහණ පැරැණි වූ අග්‍ර යැ යි දන්නා ලද, ආර්යවංශ ධර්මයෙහි සිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නි, තව ද මහණ තෙමෙ (පංචවිධ) ප්‍රභාණයෙහි ඇලුම් ඇත්තේ, ප්‍රභාණයෙහි ඇලුණේ වෙයි, භාවනායෙහි ඇලුම් ඇත්තේ, භාවනායෙහි ඇලුණේ වෙයි. ඒ ප්‍රභාණාරාමතා හේතුවෙන්, ඒ ප්‍රභාණ රති හෙතුවෙන්, ඒ භාවනාරාමතා හෙතුවෙන්, ඒ භාවනාරති හෙතුවෙන් තමා නො ම හුවා තබයි, මෙරමා නො ම හෙලා දකී. හේ එහි ව්‍යක්ත වූයේ, අනලස් වූයේ මනා නුවණින් දන්තේ, එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, මේ මහණ පැරැණි වූ අග්‍ර යැ යි දන්නා ලද, ආර්යවංශ ධර්මයෙහි සිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

ප්‍රධානයෝ (උතුම් වීර්යයෝ) සතර දෙනෙක: සංවරප්‍රධානය ප්‍රභාණප්‍රධානය භාවනාප්‍රධානය අනුරක්ෂණප්‍රධානය යන සතර යැ.

ඇවැත්නි, සංවරප්‍රධාන නම් කවරේ යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමෙ ඇසින් රූපයක් දැක එහි (කෙලෙස් ඉපැදීමට වස්තු වූ) නිමිත්තක් ගන්නා සුලු නො වෙයි. අනුව්‍යඤ්චනයක් (හස්ත පාද හෝ සිතහ ආදී ආකාරයක්) ගන්නා සුලු නො වෙයි. යම් කරුණෙකින් වක්ඝුරිඤ්චියෙහි සංවර නැති වූ වසන තෙල පුභුලා ලාමක අකුශලධර්ම වූ අභිධ්‍යා දෞර්මතසායෝ ලුහුබදින්නාහු ද එය හවුරනු පිණිස පිළිපදී, වක්ඝුරින්නදියය රැකගනී, වක්ඝුරින්නදියෙහි සංවරයට පැමිණෙයි. කනින් හඬ අසා ... නාශායෙන් ගද ආඝ්‍රාණය කොට ... දිවෙන් රස විඳ ... කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයක් පැහැස ... මනසින් ධර්මාලම්බනයක් සිතා එහි නිමිති ගන්නා සුලු නො වෙයි. අනුව්‍යංචනයක් ගන්නා සුලු නො වෙයි. යම් කරුණෙකින් මනඉන්ද්‍රියයෙහි සංවර නැති වූ වසන තෙල පුභුලා ලාමක අකුශල ධර්ම වූ අභිධ්‍යාදෞර්මතසායෝ ලුහුබදනාහු ද, එය හවුරනු පිණිස පිළිපදී, මන ඉන්ද්‍රියය රැකගනී මන ඉන්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙයි. ඇවැත්නි, මෙය සංවරප්‍රධානයැ යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්චාචුසො පභානපට්ඨානං? ඉධාචුසො භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතකකං නාධිවාසෙති පජ්භති විනොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති, උප්පන්නං බ්‍යාපාදචිතකකං -පෙ- උප්පන්නං විභිංසාවිතකකං -පෙ- උප්පන්නප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති පජ්භති විනොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. ඉදං චූච්චතාචුසො පභානපට්ඨානං.

කතමඤ්චා චුසො භාවනපට්ඨානං? ඉධාචුසො භික්ඛු සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති විචෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරිනාමිං -පෙ-ධම්මචිවියසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති -පෙ- විරියසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති -පෙ- පීතිසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති -පෙ- පසඤ්ඤිසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති -පෙ- සමාධිසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති -පෙ- උප්පකුබ්බසම්මොඡ්ඤ්ඤිතං භාවෙති විචෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරි-ණාමිං: ඉදං චූච්චතාචුසො භාවනපට්ඨානං.

කතමඤ්චාචුසො අනුරක්ඛනපට්ඨානං? ඉධාචුසො භික්ඛු උප්පන්න භද්දකං¹ සමාධිනිමිතං අනුරක්ඛති අච්චිකසඤ්ඤං පුලුවකසඤ්ඤං² විනිලකසඤ්ඤං විච්ඡ්ඤ්ඤකසඤ්ඤං උඤ්චුමාතකසඤ්ඤං. ඉදං චූච්චතාචුසො අනුරක්ඛනපට්ඨානං.

වතතාරි ඤාණානි: ධම්මෙ ඤාණං, අභියො ඤාණං, පරියායො³ ඤාණං සම්මුතියා ඤාණං.'

අපරානි පි වතතාරි ඤාණානි: දුකෙඛ ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරොධෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපද්‍ය ඤාණං.

වතතාරි සොතාපත්තියඛානි: සප්පුරිසසංසෙවො, සඤ්ඤිමමසවනං, යොනියො මනසිකාරො, ධම්මානුධම්මපට්ඨකති.

වතතාරි සොතාපත්තියඛානි අඛානි: ඉධාචුසො අරියසාවකො බුද්ධො අචෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගතො භොති: ඉති පි සො භගවා අරභං සමොසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුක්ඛරො පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමත්තසානං බුද්ධො භගවා'ති.

1. භද්දකං (මජ්ඣං)
2. පුලුවක සඤ්ඤං (මජ්ඣං), පුලුවක සඤ්ඤං (PTS, ස්‍යා, කම)
3. පරිචෙච (කම), පරිචෙච්ඡෙ (PTS, ස්‍යා, කම)

ඇවැත්නි, ප්‍රභාණප්‍රධානය කවරේ ද? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ උපන් කාමච්ඡිකර්කය නො ඉවසයි. හැර පියයි බැහැර කෙරෙයි, ක්ෂිණ කෙරෙයි, යළි නො හටගන්නා බවට පවුණුවයි. උපන් ව්‍යාපාදච්ඡිකර්කය ...උපන් චිඛිංසාච්ඡිකර්කය ... උපන් උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් නො ඉවසයි, හැරපියයි, බැහැරි කෙරෙයි, ක්ෂිණ කෙරෙයි, යළි නොහටගන්නා බවට පවුණුවයි. ඇවැත්නි, මෙය ප්‍රභාණප්‍රධාන යැ යි කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නි, භාවනාප්‍රධානය කවරේ ද? ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ තුවණින් සලකා විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරොධය ඇසුරු කළ, වොස්සග්ගය (ක්ලෙශනාශයට හා නිවන් පසක් කිරීම) අතට නැඹුරු ව ඉහුකුරා යන ස්මාතිසම්බොධාධිගය වඩයි ... ධර්මවිචය සම්බොධාධිගය වඩයි...වීර්ය සම්බොධාධිගය වඩයි...ප්‍රීතිසම්බොධාධිගය වඩයි ... ප්‍රශ්නිධිසම්බොධාධිගය වඩයි ... සමාධිසම්බොධාධිගය වඩයි ... විවේකය ඇසුරු කළ, විරාගය ඇසුරු කළ, නිරොධය ඇසුරු කළ, වොස්සග්ගය අතට නැඹුරු වූ ඉහුකුරා යන උපෙක්ෂා සම්බොධාධිගය වඩයි. ඇවැත්නි, මේ භාවනාප්‍රධානයැ යි කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නි අනුරක්ෂණප්‍රධානය කවරේ ද? ඇවැත්නි මෙහි මහණ තෙමේ අධිකසඤ්ඤා ය පුලචකසඤ්ඤා ය විනීලකසඤ්ඤා ය විචිඡ්ද්දක සඤ්ඤා ය උද්ධුමාතකසඤ්ඤා ය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් උපන් යහපත් සමාධිනිමිත්තය (විත්තසමාධිය) රැකගනී. ඇවැත්නි මෙය අනුරක්ෂණප්‍රධාන යැ යි කියනු ලැබේ.

ඥාන සතරෙක: සිවුසස් පිළිවිදුනා තුවණ, සිවුසස් තුවණ අනුව ගිය තුවණ, පර සිත් දන්නා තුවණ, සම්මතියෙහි තුවණ (උඩ කී තුන් තුවණින් ඉතිරි සියලු තුවණ.)

අන්‍ය වූ ද ඥාන සතරෙක: දුකෙහි තුවණ, දුක් උපදවන හෙතෙයෙහි තුවණ, දුඛනිරෝධයෙහි තුවණ, දුක් නැස්මට යන පිළිවෙත්හි තුවණ ශ්‍රෝත ආපත්තාධිග (සෝචන් මහ ලබනුවට කරුණු) සතරෙක: සන්පුරුෂ සේවනය, බණ ඇසීම, උපාය මනස්කාරය, ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තිය.

ශ්‍රෝත ආපන්නාධිග (සෝචාන් වූවහුගේ අංග) සතරෙක: ඇවැත්නි, මෙහි ආර්ය ශ්‍රාවකයා බුදුරජු කෙරෙහි 'ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ මේ කරුණින් අර්හත් ය, සමාක්සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවරණ සම්පන්න ය, සුගත ය, ලොකචිත් ය, නිරුත්තර පුරුෂදමාසාරථී ය, දෙව මිනිස්නට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ ය, හඟවත් යැ' යි ගුණ දන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

ධම්මෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: සවාක්ඛානො හගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එභිපසසිකො ඔපනයිකො¹ පච්චන්තං වෙදිතබ්බො වීඤ්ඤාහිති.

සඛෙඤ්ඤා අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: සුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා උජුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා ඤායපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා සාමීච්චිපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා, යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි, අච්චං පුරිසපුග්ගලා. එස හගවතො සාවකසඛෙඤ්ඤා ආහුණ්ණෙය්‍යා පාහුණ්ණෙය්‍යා දකඛිණ්ණෙය්‍යා අඤ්ජලිකරණීයො අනුකතරං පුඤ්ඤාකොඛන්තං ලොකසසාති.

අරියකතෙතභි සීලෙභි සමන්තාගතො හොති අබණ්ණඛභි අච්චිඤ්ඤාහි අසබලෙභි අකල්මාසෙභි භුජිසෙසභි වීඤ්ඤාපසසජෙභි අපරාමචෙට්ඨභි සමාධිසංවත්තනිකෙභි.

චත්තාරි සාමඤ්ඤාඵලානි: සොකාපතතිඵලං, සකදගාමිඵලං, අනාගාමිඵලං, අරහත්ඵලං,

චතස්සො ධාතුසො: පඨව්ඨාතු. ආපොධාතු, තෙජොධාතු, වායො ධාතු,

චත්තාරො ආභාරා: කබලිකාරො ආභාරො ඔළාරිකො වා සුචුම්මො වා, එසො දුතියො, මනොසකොච්ඡිතනා තතියා, වීඤ්ඤාණං චතුසං.

චතස්සො වීඤ්ඤාණං ධර්මිකියො: රුප්පයං වා ආච්චිසො වීඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, රුපාරම්මණං රුපපතිට්ඨං නන්දුපසෙවනං චුද්ධිං වීරුණිං වෙපුලලං ආපජ්ජති. වෙදනුපයං වා ආච්චිසො -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා ආච්චිසො -පෙ- සංඛාරුපයං වා ආච්චිසො වීඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, සඛාරාරම්මණං සඛාරපතිට්ඨං නන්දුපසෙවනං චුද්ධිං වීරුණිං වෙපුලලං ආපජ්ජති.

1. ඔපනෙයිකො (මජ්ඣං)

ධර්මය කෙරෙහි 'භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට (ත්‍රිවිධ කල්‍යාණාදී විසින්) මොනොවට වදරන ලද්දේ ය. එය තමා විසින් දක්කැ යුතු ය, කල් නොයවා පල දෙන්නේ ය, 'එව, බලව' යි විධානයට සුදුසු ය, භාවනා වශයෙන් තම සිතූ එළැවීමට සුදුසු ය. (උද්ඝාටිතඥදී තුවණැත්තන් විසින්) තම තමා කෙරෙහි දත යුතු යැ'යි දැන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

සඩසයා කෙරෙහි 'පුරුෂ යුගල සතරෙක් වූ, පුරුෂ පුද්ගල අට දෙනෙක් වූ, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ මේ ශ්‍රාවක සඩස තෙමේ මනා පිළිවෙතට පිළිපත්තේ වෙයි, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ සෘජු වූ පිළිවෙතට පිළිපත්තේ වෙයි, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ නිවන් පිණිස පිළිපත්තේ වෙයි, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සඩස තෙමේ සාමීචි කර්මයට සුදුසු වූ පිළිපත්තේ වෙයි. භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ශ්‍රාවක සඩස තෙමේ දුරු සිටූ ද ගෙනවුත් සිල්වත්තට දියැ යුතු දන් පිළිගැන්මට සුදුසු ය, ආගන්තුක දනය පිළිගැන්මට සුදුසු ය, හැමට පළමු ව ගෙනවුත් පිදියැ යුතු දන් පිළිගන්නට සුදුසු ය, දක්-ෂිණාව (පරලොව සඳහා දියැ යුතු දන්) පිළිගන්නට සුදුසු ය, දෙහොත් මුදුනැ තබා වැන්දැ යුතු ය, සියලු ලොවට නිරුත්තර පින්කෙත යැ' යි භුණ දැන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි. මුලු හෝ අගැ නොබුන් සිකපද ඇති, මැදැ නොබුන් සිකපද ඇති, පිළිවෙළින් දෙක තුන බැගින් නො-බුන් සිකපද ඇති, අතරතුරු නොබුන් සිකපද ඇති, තෘෂ්ණදසත්වයෙන් මිදුණු බුද්ධාදී විඥයන් විසින් පසස්තා ලද තෘෂ්ණා දෘෂ්ටින් විසින් පරා-මර්ශනය නො කරන ලද, සමාධිය පිණිස පවත්නා, ආර්යයනට ප්‍රිය මනාප වූ ශීලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

ශ්‍රාමණ්‍යඵල (මහණකමේ ඵල) සතරෙකි. ශ්‍රෝත ආපත්තිඵලය, සකෘදගාමිඵලය, අනාගාමි ඵලය, අර්හත්ත ඵලය.

ධාතු සතරෙක: පෘථිවිධාතුව, ආපොධාතුව, තෙජොධාතුව, වායුධාතුව.

ආහාර සතරෙක: දළ වූ හෝ සියුම් වූ කබලිකාරාහාරය, දෙවෙනි ස්පර්ශාහාරය තෙවෙනි මනස්සඤ්චෙනනාහාරය, සතර වැනි විඥනාහාරය.

විඥනස්ථිතිහු (සිත සිටුනා තැන්) සතර දෙනෙක: ඇවැත්නි, (පඤ්ච-වොකාර භවයෙහි) රූපස්කන්ධය ඇසුරු කොට, රූපස්කන්ධය ගොදුරු කොටූ රූපස්කන්ධය ප්‍රතිෂ්ඨා කොට, තෘෂ්ණායෙන් තෙමන ලදු වූ අභිසංස්කාර විඥනය එළැඹ සිටිනුයේ සිටී, වැඩීමට වැඩීමට මහත් බවට පැමිණේ. ඇවැත්නි, (වතුචොකාර භවයෙහි) වෙදනාස්කන්ධය ඇසුරු කොට ... හෝ සංඤ්ජකන්ධය ඇසුරු කොට ... හෝ සංස්කාරස්කන්ධය ඇසුරු කොට, සංස්කාර ස්කන්ධය ගොදුරු කොට, සංස්කාර ස්කන්ධය ප්‍රතිෂ්ඨා කොට තෘෂ්ණායෙන් තෙමන ලදු වූ අභිසංස්කාර විඥනය එළැඹ සිටිනුයේ සිටී, වැඩීමට වැඩීමට මහත් බවට පැමිණෙයි.

වතනාරි අගනිගමනානි: ජන්දගතිං ගවජති, දෙසාගතිං ගවජති, මොහාගතිං ගවජති, භයාගතිං ගවජති.

වතනාරො තණ්හපපාද: වීචරහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, සෙනාසනහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඉතිභවාභවහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

වතසෙසා පටිපද: දුක්ඛා පටිපද දැඩ්ධාභිඤ්ඤා, දුක්ඛා පටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද දැඩ්ධාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා.

අපරා පි වතසෙසා පටිපද: අකම්මා පටිපද, ඛමා පටිපද, දමා පටිපද, සමා පටිපද,

වතනාරි ධම්මපදනි: අනභිජ්ඣා ධම්මපදං, අබ්බාපාදෙ ධම්මපදං, සමමාසති ධම්මපදං, සමමාසමාධි ධම්මපදං.

වතනාරි ධම්මසමාදනානි: අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනාදුක්ඛකොඤ්ච ආයතිඤ්ච දුක්ඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනාදුක්ඛං ආයතිං සුඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනාසුඛං ආයතිං දුක්ඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පනාසුඛකොඤ්ච ආයතිං ච සුඛවිපාකං.

වතනාරො ධම්මකඛනධා: සීලකඛනෙධා, සමාධිකඛනෙධා, පඤ්ඤකඛනෙධා, විච්චතතිකඛනෙධා.

වතනාරි බලානි: විරියබලං, සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං.

වතනාරි අධිධ්මානානි: පඤ්ඤාධිධ්මානං, සච්චාධිධ්මානං, වාගාධිධ්මානං, උපසමාධිධ්මානං.

වතනාරි පඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි: එකංසබ්බාකරණීයො පඤ්ඤා, පටිපුච්චාබ්‍යාකරණීයො පඤ්ඤා, විභජ්ජබ්‍යාකරණීයො පඤ්ඤා, ධ්වජ්ජනීයො පඤ්ඤා.

1. වතනාරො පඤ්ඤාබ්‍යාකරණා (PTS, ස්‍යා, කම)

අගතිගමන සතරෙක: ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි, ද්වේෂයෙන් අගතියට යෙයි, මෝහයෙන් අගතියට යෙයි, බීෂයන් අගතියට යේ.

තෘෂ්ණෝත්පාද (තෘෂ්ණාව උපදනට අරමුණු) සතරෙක: ඇවැත්ති, මහණහට සිවුරු නිසා හෝ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ උපදී, පිණ්ඩපාතය නිසා හෝ මහණහට තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ උපදී, සෙනසුන් නිසා හෝ මහණහට තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ උපදී, ප්‍රත්‍යයයෙහි ප්‍රණීත බව ප්‍රණීතතර බව ආදී හේතූයෙන් ද මහණහට තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ උපදී.

ප්‍රතිපත්ති සතරෙක: ලැයි වැ පැමිණෙන මාර්ගඥනය ඇති දුක් සේ පිළිපදනා පිළිවෙත ය, වහා ලබන මාර්ගඥනය ඇති දුක් සේ පිළිපදනා පිළිවෙත ය, ලැයි වැ ලබන මාර්ගඥනය ඇති සුව සේ පිළිපදනා පිළිවෙත ය, වහා ලබන මාර්ගඥනය ඇති සුව සේ පිළිපදනා පිළිවෙත යි.

අත්‍ය දු ප්‍රතිපත්ති සතරෙක: (ප්‍රධන් වීර්ය වැඩීමෙහි දී) ශීතාදිය නො ඉවසන බව ඇති පිළිවෙතය, ශීතාදිය ඉවසන බව ඇති පිළිවෙත ය, ඉන්ද්‍රිය දමන සංඛ්‍යාත පිළිවෙතය, අකුශල චිතර්ක සංසිදුචීම නැමැති පිළිවෙතයි.

ධර්මපද (දහම් කොටස්) සතරෙක: අනභිධ්‍යා නම් වූ දහම් කොටස ය, අව්‍යාපාද නම් වූ දහම් කොටස ය, සමාක්ස්මාති නම් වූ දහම් කොටස ය, සමාක් සමාධි නම් වූ දහම් කොටස යි.

ධර්මසමාදන සතරෙක: ඇවැත්ති, වත්මන්හි දුක් සහිත වූ ද මත්තෙහි දු දුක් විපාක ගෙන දෙන ධර්මසමාදනයෙක් ඇත. වත්මන්හි දුක් ඇති මත්තෙහි සැප විපාක ගෙන දෙන ධර්මසමාදනයෙක් ඇත, වර්තමානයෙහි සුව ඇති, මත්තෙහි දුක් ගෙන දෙන ධර්මසමාදනයෙක් ඇත, වත්මන්හි සුව ඇති මත්තෙහි දු සුව ගෙන දෙන ධර්මසමාදනයෙක් ඇති.

ධර්මස්කන්ධ සතරෙක: ශීලගුණය (ඵලශීලය), සමාධිගුණය (ඵල-සමාධිය), ප්‍රඥගුණය (ඵලප්‍රඥාව), විමුක්තිගුණය (ඵලවිමුක්තියි).

බල සතරෙක: වීර්ය බලය, ස්මාතිබලය, සමාධිබලය, ප්‍රඥබලයි.

අධිෂ්ඨාන(ගුණාධික පුරුෂයන් සිටුනා තැන්) සතරෙක: ප්‍රඥධිෂ්ඨානය (රහත්පල ක්‍රමණ), සත්‍යාධිෂ්ඨානය (සත්‍ය වචනය), ත්‍යාගාධිෂ්ඨානය (ආමිෂ පරිත්‍යාගය), උපගමාධිෂ්ඨානය (කෙලෙස් සංසිදුචීම).

ප්‍රශ්නව්‍යාකරණ සතරෙක: එකාන්තයෙන් විසැදියැ යුතු ප්‍රශ්නය, පිළිවිසැ විසැදියැ යුතු ප්‍රශ්නය, බෙද විසැදියැ යුතු ප්‍රශ්නය, (නොවිසඳා) තබාලියැ යුතු ප්‍රශ්නයයි.

දීඝනිකායො පාථිකවග්ගො

සඛරිතිසුඝනං

චක්කාරි කමමානි: අද්ඨාච්චසො කමමං කණ්ණං කණ්ණච්චාකං, අද්ඨාච්චසො කමමං සුඝකං සුඝකච්චාකං, අද්ඨාච්චසො කමමං කණ්ණසුඝකං කණ්ණසුඝකච්චාකං. අද්ඨාච්චසො කමමං අකණ්ණං අසුඝකං අකණ්ණඅසුඝකච්චාකං කමමසඛයාය සංවතඝති.

චක්කාරො සච්ඡිකරණියා ධම්මා: පුබ්බෙතිවාසො සතියා සච්ඡිකරණියො, සත්තානං චුතුපපාතො චක්ඛුනා සච්ඡිකරණියො, අට්ඨි වීමොක්ඛා කායෙන සච්ඡිකරණියා, ආසවානං ඛයො පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණියො.

චක්කාරො ඔසා: කාමොසො, භවොසො, දිට්ඨියොසො, අච්ඡේදාසො.

චක්කාරො යොගා: කාමයොගො, භවයොගො, දිට්ඨියොගො, අච්ඡේදයොගො.

චක්කාරො විසඤ්ඤාගා: කාමයොගච්ඡඤ්ඤාගො, භවයොගච්ඡඤ්ඤාගො, දිට්ඨියොගච්ඡඤ්ඤාගො, අච්ඡේදයොගච්ඡඤ්ඤාගො.

චක්කාරො ගන්ඨා: අභිජ්ඣා කායගඤ්ඤා, ඛ්‍යාපාදෙ කායගඤ්ඤා-සීලබ්බකපරාමාසො කායගඤ්ඤා, ඉදංසච්චාභිනිවේසො කායගඤ්ඤා.

චක්කාරි උපාදනානි: කාමුපදනං, දිට්ඨපාදනං, සීලබ්බතුපාදනං, අත්තවාදුපාදනං.

චක්කසො යොනියො: අණ්ඩරයොනි, ජලාබ්බරයොනි, සංසෙදරයොනි, ඔපපාතිකයොනි.

කර්ම සතරෙක: ඇවැත්නි, කළු වූ කළු විපාක ඇති කර්මයෙක් (දග අකුල කර්මපථය) ඇත. ඇවැත්නි, සුදු වූ සුදු විපාක ඇති කර්මයෙක් (කුලකර්මපථය) ඇත. ඇවැත්නි, කළු සුදු මිශ්‍ර වූ ද කළු සුදු විපාක ඇත්තාවූ ද කර්මයෙක් (සුවදුක් දෙන මිශ්‍ර කර්මයෙක්) ද ඇත. ඇවැත්නි, කළු නොවූ ද සුදු නොවූ ද කළු සුදු විපාක නැති යමෙක් කර්මක්ෂය පිණිස පවත්නේ ද එබඳු වූ කර්මයෙක් (සතර මාර්ගඥනය) ඇති.

සාක්ෂාත්කරණිය ධර්ම සතරෙක: පූර්වෙනිවාසය (පෙර වුසු කඳ පිළිවෙළ) පිහියෙන් පසක් කළ යුතු, සත්වයන්ගේ ව්‍යුති උපපත්ති දෙක දිවැසින් පසක් කළ යුතු, විමොක්ෂ අටසහජාත නාම කසින් පසක් කළ යුතු. ආශ්‍රවයන් ගේ ක්ෂයය රහත්පල නුවණින් පසක් කළ යුතු.

ඔස (මහවතුරු) සතරෙක: කාම ඔසය (පංචකාමගුණික රාගය), හව ඔසය (රූපාරූපභවයන්හි ඡන්දරාගය), දාෂ්ටි ඔසය (දෙසැට මිස දිටු), අවිද්‍යා ඔසය.

යොග (සතුන් සසඳ යොදන බදින අකුසල්) සතරෙක: කාමයොගය, හවයොගය, දාෂ්ටියොගය අවිද්‍යායොගයි.

විසංයොග (බැදුම් ලිහැලුම්) සතරෙක: කාමයෝග විසංයොගය (අඟුභධ්‍යානයත් එය පාදක කොට ලැබූ අනාගාමී මාර්ගයන්), හවයොග-විසංයොගය (රහත්මහ), දාෂ්ටියොග විසංයොගය (සෝවාන් මහ), අවිද්‍යා-යොග විසංයොගයි (රහත්මහ).

ග්‍රන්ථ (සසඳ නාමරූපයන් ගැට ගසන බදින අකුසල්) සතරෙක: අභිධ්‍යාව (නාම කය හා රූප කය හා සසඳ ගැට ගසන) කාය ග්‍රන්ථ-යෙක, ව්‍යාපාදය කායග්‍රන්ථයෙක, ශීලවුත දඩි කොට ගැන්ම කාය ග්‍රන්ථ-යෙක, මෙය ම සත්‍ය යැ යි සෙස්ස හිස් යැ යි පැවැති දඩි දාෂ්ටිග්‍රාහය කායග්‍රන්ථයෙක.

උපාදන (ගැනුම්) සතරෙක: කාමොපාදනය (රාග නැමැති ග්‍රහණය), දාෂ්ට්‍යුපාදනය (මිථ්‍යාදාෂ්ටි නැමැති ග්‍රහණය), ශීලවුතොපාදනය (ශීල-වුතයෙන් ගැන්ම), ආත්මවාදෙපාදනය (ආත්මදාෂ්ටිග්‍රහණය).

යොනි (කොටස්) සතරෙක: අණ්ඩජ යොනිය (බිජුවටු උපන් සත්ව වර්ගයා), ජලාබුජ යොනිය (දලබුයෙහි උපන් සත්ව වර්ගයා), සංස්වෙ-දජ යොනිය (ඇතුළත උණුහුමක් ඇති තැන උපන් සත්ව වර්ගයා) ඔප-පාතික යොනිය (වේගයෙන් අවුත් පැත්තවුත් බඳු වැ සොළොස් විය පත්තවුත් සේ වහා පහළ වන අත් බැව ඇති සත්ව වර්ගයා.)

චතසෙසා ගඛභාවකකන්තියො: ඉධාච්ච සො ඵකචෙව අසමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නිකඛමති. අයං පඨමා ගඛභාවකකන්ති.

පුන ච පරං ආච්ච සො ඉධෙකචෙව සමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔකකමති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නිකඛමති. අයං දුතියා ගඛභාවකකන්ති.

පුන ච පරං ආච්ච සො ඉධෙකචෙව සමපජානො මාතුකුච්ඡං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, අසමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නිකඛමති. අයං තතියා ගඛභාවකකන්ති.

පුන ච පරං ආච්ච සො ඉධෙකචෙව සමපජානො චෙව මාතුකුච්ඡං ඔකකමති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මිං යාති, සමපජානො මාතුකුච්ඡස්මා නිකඛමති. අයං චතුස්ථා ගඛභාවකකන්ති.

චතතාරො අත්තභාවපට්ට්ඨානා: අස්ථාච්ච සො අත්තභාවපට්ට්ඨානො යස්මිං අත්තභාවපට්ට්ඨානෙ අත්තසංකේතනා යෙව කමති නො පරසංකේතනා. අස්ථාච්ච සො අත්තභාවපට්ට්ඨානො යස්මිං අත්තභාවපට්ට්ඨානෙ පරසංකේතනා යෙව කමති නො අත්තසංකේතනා. අස්ථාච්ච සො අත්තභාවපට්ට්ඨානො යස්මිං අත්තභාවපට්ට්ඨානෙ අත්තසංකේතනා චෙව කමති පරසංකේතනා ච. අස්ථාච්ච සො අත්තභාවපට්ට්ඨානො යස්මිං අත්තභාවපට්ට්ඨානෙ නෙව අත්තසංකේතනා කමති නො පරසංකේතනා.

චතසෙසා දකඛිණාවිසුඤ්ඤායො: අස්ථාච්ච සො දකඛිණා දයකතො විසුඤ්ඤති නො පට්ඨානාහකතො, අස්ථාච්ච සො දකඛිණා පට්ඨානාහකතො විසුඤ්ඤති නො දයකතො, අස්ථාච්ච සො දකඛිණා නෙව දයකතො විසුඤ්ඤති නො පට්ඨානාහකතො, අස්ථාච්ච සො දකඛිණා දයකතො චෙව විසුඤ්ඤති පට්ඨානාහකතො ච.

චතතාරි සඨිග්ගචතද්දුතී: දනං, පෙය්‍යවජ්ජං,¹ අස්ථවරියා, සමානත්තතා.

චතතාරො අනරියවොභාරා: මුසාවාදෙ, පිසුණා වාවා, ඵරුසා වාවා. සමඵපලාපො.

1. පියවජ්ජං (සා, කම්)

ගර්භාවක්‍රාන්ති (ගැබැ පිළිපිදුම්) සතරෙක: ඇවැත්නි, මෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් දැනුම් නැත්තේ මවු කුසට බසි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසැ වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් බිහි වෙයි. මේ පළමු ගර්භාවක්‍රාන්තිය ය.

තව ද ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුද්ගලයෙක් දැනුම් ඇත්තේ මවු කුසට බසි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසැ වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් බිහිවෙයි. මේ දෙවෙනි ගර්භාවක්‍රාන්තිය ය.

තව ද ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුද්ගලයෙක් දැනුම් ඇත්තේ මවු කුසට බසි, දැනුම් ඇත්තේ මවු කුසැ වෙසෙයි, දැනුම් නැත්තේ මවු කුසින් බිහිවෙයි. මේ තෙවෙනි ගර්භාවක්‍රාන්තිය ය.

තව ද ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුද්ගලයෙක් දැනුම් ඇත්තේ ම මවු කුසට බසි, දැනුම් ඇත්තේ ම මවු කුසැ වෙසෙයි, දැනුම් ඇත්තේ ම මවු කුසින් බිහි වෙයි. මේ සතර වන ගර්භාවක්‍රාන්තිය යි.

ආත්මභාව ප්‍රතිලාභ (අත්බව ලැබීම) සතරෙක: යම් අත්බව ලැබීමෙක ආත්මසංවේතනාව (තමා විසින් කරන ලද වේතනාව ම) පවතී ද පරසඤ්චේතනාව (මන:ප්‍රදුෂක දෙවියන් ගේ සෙයින් අනුන් ගේ වේතනාව) නො පවතී ද එබඳු අත්බව ලැබීමෙක් ඇත. ඇවැත්නි, යම් අත්බව ලැබීමෙක පරසඤ්චේතනාව ම පවතී ද (ක්‍රීඩාප්‍රදුෂක දෙවියන්ගේ සෙයින්) ආත්මසඤ්චේතනාව නොපවතී ද එබඳු අත්බව ලැබීමෙක් ඇත. ඇවැත්නි, යම් අත්බව ලැබීමෙක ආත්මසංවේතනාවක් පවතී ද පරසංවේතනාවක් පවතී ද එසේ වූ අත්බව ලැබීමෙක් ඇත. ඇවැත්නි, යම් අත්බව ලැබීමෙක ආත්මසංවේතනාවක් නො පවතී ද පරසංවේතනාවක් නො ම පවතී ද එසේ වූ ආත්ම ප්‍රතිලාභයෙක් ඇත.

දක්ෂිණා විශුද්ධි (දනය පිරිසිදු කරන, මහත් පල කරන කරුණු) සතරෙක: ඇවැත්නි, පිළිගන්නාහුගෙන් නොව දයකයාගෙන් පිරිසිදු වන දක්ෂිණාවෙක් (දනයෙක්) ඇත, දනයාගෙන් නොව පිළිගන්නාහුගෙන් පිරිසිදු වන දක්ෂිණාවෙක් ඇත, දයකයාගෙනුදු පිළිගන්නාහුගෙනුදු පිරිසිදු නොවන දක්ෂිණාවෙක් ඇත. දයකයාගෙනුදු පිළිගන්නාහුගෙනුදු පිරිසිදුවන දක්ෂිණාවෙක් ඇත.

සංග්‍රහවස්තු සතරෙකි: දනය, ප්‍රියවචනය, අර්ථවර්ශාව, සමානාත්මතාව.

අනාර්ය (ලාමකයන් ගේ) ව්‍යවහාර සතරෙකි: බොරුකීම, කේලාම් කීම, පරොස් බස් බිණීම, හිස් බස් දෙඩීම.

චක්කාරො අරියවොහාරා: මුසාවාදු වෙරමණි,¹ පිසුණාය වාවාය වෙරමණි, එරුසාය වාවාය වෙරමණි, සමඵප්පලාපා වෙරමණි.

අපරෙ පි චක්කාරො අනරියවොහාරා: අදිට්ඨ දිට්ඨවාදිතා, අසසුතෙ සුතවාදිතා, අමුතෙ මුතවාදිතා, අච්ඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො අරියවොහාරා: අදිට්ඨ අදිට්ඨවාදිතා, අසසුතෙ අසසුතවාදිතා, අමුතෙ අමුතවාදිතා, අච්ඤ්ඤතෙ අච්ඤ්ඤතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො: අනරියවොහාරා. දිට්ඨ අදිට්ඨවාදිතා, සුතෙ අසසුතවාදිතා, මුතෙ අමුතවාදිතා, විඤ්ඤතෙ අච්ඤ්ඤතවාදිතා.

අපරෙ පි චක්කාරො අරියවොහාරා: දිට්ඨ දිට්ඨවාදිතා, සුතෙ සුතවාදිතා, මුතෙ මුතවාදිතා, විඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතවාදිතා.

චක්කාරො පුග්ගලා: ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො අක්කත්තපො හොති අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො පරක්කපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො අක්කත්තපො ච හොති අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො පරක්කපො ච පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො, ඉධ පනාවුසො එකච්චො පුග්ගලො නෙව අක්කත්තපො හොති න අක්කපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො න පරක්කපො න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො. සො අනක්කත්තපො අපරක්කපො දිට්ඨව ධම්මෙ නිවජාතො නිබ්බුතො සීතිභුතො සුධපට්ඨිංසංවෙදී මුහමභුතෙන අක්කනා විහරති.

අපරෙ පි චක්කාරො පුග්ගලා: ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො අක්කතිතාය පටිපනො හොති නො පරිතිතාය, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො පරිතිතාය පටිපනො හොති නො අක්කතිතාය, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලො නෙව අක්කතිතාය පටිපනො හොති න පරිතිතාය, ඉධාවුසො එකච්චො, පුග්ගලො අක්කතිතාය වෙව පටිපනො හොති පරිතිතාය ච.

1. වෙරමණි (කෙසුච්චි)

ආර්ය (සත්පුරුෂයන්ගේ) ව්‍යවහාර සතරෙකි: මුසවායෙන් වැළැක්ම, කේලාමි කීමෙන් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, හිස් බස් දෙඩුමෙන් වැළැක්ම.

අන්‍ය ද ආර්ය ව්‍යවහාර සතරෙක: නො දුටු දැයෙහි දක්නා ලදා යි කියන බව, නො ඇසූ දැයෙහි අසන ලදා යි කියන බව, අමුතයෙහි (ආසුණ ආස්වාදන ස්පර්ශන නො කළ දැයෙහි) මුත යෑ යි (ආසුණ ආස්වාදන ස්පර්ශන කරන ලදා යි) කියන බව, අවිඤ්ඤයෙහි (නො සිතූ දැයෙහි) සිතන ලදා යි කියන බව.

අන්‍ය ද ආර්යව්‍යවහාර සතරෙක: නොදුටු දැයෙහි නො දක්නා ලදා යි කියන බව, නො ඇසුණු දැයෙහි නො ඇසිණැ යි කියන බව, අමුතයෙහි අමුත යෑ යි කියන බව, අවිඤ්ඤයෙහි අවිඤ්ඤ යෑ යි කියන බව.

අන්‍ය ද ආර්ය ව්‍යවහාර සතරෙක: දුටු දැයෙහි දක්නා ලදා යි කියන බව, ඇසූ දැයෙහි අසන ලෑ යි කියන බව, මුතයෙහි මුත යෑ යි කියන බව, විඤ්ඤයෙහි විඤ්ඤ යෑ යි කියන බව.

පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් ආත්මපරිතාපනානුයෝගයෙහි (තමා තැවීමෙහි) යෙදුණේ ආත්මන්තප වෙයි, ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් පරපරිතාපනානුයෝගයෙහි (අනුන් තැවීමෙහි) යෙදුණේ පරන්තප වෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් ආත්මපරිතාපනානුයෝගයෙහි යෙදුණේ ආත්මන්තපද පරපරිතාපනානුයෝගයෙහි යෙදුණේ පරන්තප ද වෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුද්ගලයෙක් ආත්මපරිතාපනානු යෝගයෙහි නො යෙදුණේ ආත්මන්තප ද නො වේ පරපරිතාපනානුයෝගයෙහි නො යෙදුණේ පරන්තප ද නො වේ. හේ ආත්මන්තප නො වූයේ (තමා නො තවනුයේ), පරන්තප ද නො වූයේ (අනුන් නො තවනුයේ) මෙ අත්බවිහි ම තෘෂ්ණා නැත්තේ, කෙලෙස් නිවීමෙන් නිවුණේ, සිසිල් වූයේ (ධ්‍යාන සැප මාර්ග-සැප, ඵල සැප, නිවන් සැප යන) සුව විදුනා සුලු වූයේ බ්‍රහ්මභූත වූ ආත්මයෙන් (ශ්‍රේෂ්ඨ වූ සිතීන්) යුක්ත ව වෙසෙයි.

අන්‍ය වූ ද පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක: ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් තමහට මිස පරහට වැඩ පිණිස පිළිපත්තේ නොවෙයි, ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් පරහට මිස තමහට වැඩ පිණිස පිළිපත්තේ නො වෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් තමහට ද පරහට ද වැඩ පිණිස පිළිපත්තේ නො වෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් තමහට ද, පරහට ද වැඩ පිණිස පිළිපත්තේ වෙයි.

අපරෙ පි චක්කාරො පුගගලා: තමොතමපරායනො, තමොචොති-පරායනො, චොතිතමපරායනො, චොතිචොතිපරායනො.

අපරෙ පි චක්කාරො පුගගලා: සමණමවලො, සමණපදුමො, සමණ-පුණ්ඩරිකො, සමණෙසු සමණසුබ්බලො.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමුද්ධන් චක්කාරො ධම්මො සමමදකඛිතා. තස් සබ්බෙහෙව සබ්බාධිතබ්බං -පෙ- අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

පඤ්චකං

11. අස්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමො-සමුද්ධන් පඤ්ච ධම්මො සමමදකඛිතා. තස් සබ්බෙහෙව සබ්බාධිතබ්බං න විචදිතබ්බං, යථසිද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස විරට්ඨිනිකං, තදසස බ්‍රහ්මචරිතාය බ්‍රහ්මචරිතසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං.

කතමෙ පඤ්ච: පඤ්චකඛිතධා- රූපකඛිතො, වේදනාකඛිතො, සංකාරකඛිතො, සංඛාරකඛිතො, විඤ්ඤාණකඛිතො.

පඤ්චපාදනකඛිතධා: රූප්පාදනකඛිතො,¹ වේදනුපාදනකඛිතො, සංකාර-පාදනකඛිතො, සංඛාරුපාදනකඛිතො, විඤ්ඤාණුපාදනකඛිතො,

පඤ්ච කාමගුණා: චක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, සොතච්ඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සාණච්ඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිඤ්ඤාච්ඤ්ඤායා රසා -පෙ- කාය-ච්ඤ්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා.

1. පිඤ්ඤා (කෙසුච්චි)
2. රූප්පාදනකඛිතෙධි (මජ්ඣං)

අන්‍ය වූ ද සුද්ගලයෝ සතරදෙනෙක: අඳුරු වූයේ අඳුර ම පර ලොවැ ගතිය කොටැති (අඳුරින් අඳුරට යන) පුභුලාය, අඳුරු වූයේ එළිය පරලොව ගතිය කොටැති (අඳුරෙන් එළියට යන) පුභුලා ය, එළිමත් වූයේ අඳුර පරලොව ගතිය කොටැති (එළියෙන් අඳුරට යන) පුභුලා ය, එළිමත් වූයේ එළියම පරලොව ගතිය කොටැති (එළියෙන් එළියට යන) පුභුලා ය.

අන්‍ය වූ සුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක: අවලශ්‍රමණයා ය (සෝවාන් මහණ ය), ශ්‍රමණපද්මය හෙවත් පියුමක් බඳු මහණ ය (සකාදගාමී මහණ ය), ශ්‍රමණපුණ්ඩරිකය හෙවත් හෙළ පියුමක් බඳු මහණ ය (අනාගාමී මහණය), ශ්‍රමණයන් අතුරෙහි ශ්‍රමණ සුකුමාර ය හෙවත් සියුමැලි මහණ ය (රහත් මහණ තෙමේ ය.)

ඇවැත්නි, මොහු දන්නා දක්නා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට ම වදරන ලද සතර ධර්මයෝය. එය ... දෙව මිනිස්නට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස සියල්ලන් විසින් ම සමග වැ ගැයියැ යුතු.

පඤ්චකය

11. ඇවැත්නි, දන්නා දක්නා අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද පඤ්ච ධර්ම කෙනෙක් ඇත. යම්යේ මේ සස්න දීර්ඝ කාලයක් පැවැතිය හැකි වන්-නේ ද, බොහෝ කලක් සිටිය හැකි වන්නේ ද එසේ වනු පිණිස, එහි තොප සියලු දෙනා ම විසින් සමග වැ ගැයියැ යුතු, විව ද නො කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පාව පිණිස, දෙව මිනිස්නට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

කවර පඤ්ච ධර්ම කෙනෙක් ද යත්: ස්කන්ධ පසෙක- රූපස්කන්ධය, වේදනාස්කන්ධය, සංඥස්කන්ධය, සංස්කාරස්කන්ධය, විඤ්ඤාස්කන්ධයි.

උපාදනස්කන්ධ පසෙක: රූපොපාදනස්කන්ධය, වේදනොපාදනස්කන්ධය, සංඥොපාදනස්කන්ධය, සංස්කාරොපාදනස්කන්ධය, විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධයි.

කාමගුණ (කාම කොටස්) පසෙක: වක්ඡුර්විඤ්ඤායෙන් දත යුතු වූ ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මන වධන්තා වූ ප්‍රියස්වභාවය ඇති කාම නි:ශ්‍රීත වූ ඇලුම් කටයුතු වූ රූපයෝ ය, ශ්‍රොත්‍ර විඤ්ඤායෙන් දත යුතුවූ ... ඔබ්ද යෝ ය, ස්‍රාණ විඤ්ඤායෙන් දත යුතුවූ ... ගන්ධයෝ ය, ජිව්වාච්ඤ්ඤායෙන් දතයුතුවූ ... රසයෝය, කායවිඤ්ඤායෙන් දත යුතුවූ ඉෂ්ට වූ, කාන්ත වූ මන වධන්තා වූ ප්‍රිය ස්වභාවය ඇති කාම නි:ශ්‍රීත වූ ඇලුම් කටයුතු වූ ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යයෝ යි.

පඤ්ච භක්ඛියො: නිරයො, නිරව්ඡානායොනි, පෙතතිව්සයො, මනුසසා, දෙවා.

පඤ්ච මච්ඡරියානි: ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං, ලාභමච්ඡරියං වණණමච්ඡරියං, ධම්මමච්ඡරියං.

පඤ්ච නිවරණානි: කාමච්ඡන්දනිවරණං, ඛ්‍යාපාදනිවරණං, ඊනම්භි- නිවරණං, උඤ්චචකුක්ඛචනිවරණං, විවිකිච්ඡානිවරණං.

පඤ්චාරම්භාගියානි සංයොජනානි: සකකායදිට්ඨි, විවිකිච්ඡා, සීලබ්බ- තපරාමාසො, කාමච්ඡන්දො, ඛ්‍යාපාදො.

පඤ්චුඤ්චාගියානි සංයොජනානි: රූපරාගො, අරූපරාගො, මානො, උඤ්චං, අවිජ්ජා.

පඤ්ච සිකඛාපදානි: පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදිත්ත දුතා වෙරමණි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණි, මුසාවාද වෙරමණි, සුරාමෙරයමජ්ජ- පමාදච්ඡනා වෙරමණි.

පඤ්ච අභබ්බධයානානි: අභබ්බො ආවුසො ඛිණ්ණසච්චො භික්ඛු සංචිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසච්චො භික්ඛු අදිත්තං ටෙය්‍යසඛ්ඛාතං ආදිසිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසච්චො භික්ඛු මෙඋත්තං ධම්මං පටිසෙච්චිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසච්චො භික්ඛු සමපජානමුසා භාසිත්තුං, අභබ්බො ඛිණ්ණසච්චො භික්ඛු සනතිධිකාරකං කාමෙ පරිභුඤ්ජිත්තුං සෙය්‍යථාපි පුබ්බෙ අභාරියකභූතො.

පඤ්ච බ්‍යාසනානි: ඤ්ඤිතාසනං, භොගබ්‍යාසනං, රොගබ්‍යාසනං, සීලබ්‍යාසනං, දිට්ඨිබ්‍යාසනං. නාවුසො සත්ථා ඤ්ඤිතාසනහෙතු වා භොගබ්‍යාසනහෙතු වා රොගබ්‍යාසනහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. සීලබ්‍යාසනහෙතු වා ආවුසො සත්ථා දිට්ඨිබ්‍යාසනහෙතු වා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති."

ගති (කර්ම කළවුන් යැ යුතු තැන්) පසෙක: නිරය, තිරිසන් යෝනිය, ප්‍රෙතලෝකය, මිනිස් ලොව, දෙවිලොව.

මාත්සර්‍ය (මසුරුබව) පසෙක: ආවාසමාත්සර්‍යය, කුලමාත්සර්‍යය, ලාභමාත්සර්‍යය, වර්ණමාත්සර්‍යය, ධර්මමාත්සර්‍යය.

නිවරණ පසෙක: කාමච්ඡන්දනිවරණය, ව්‍යාපාදනිවරණය, ඊනමිඳු නිවරණය, උඤ්චවකුක්කුච්ච නිවරණය, විවික්චිනිවරණය.

මරමහාගිය සංයෝජන පසෙක: සත්කායදාෂ්ටිය, විවික්චිසාව, ශීලමුතපරාමර්ගය, කාමච්ඡන්දය, ව්‍යාපාදය.

උද්ධමහාගිය සංයෝජන පසෙක: රූපරාගය, අරූපරාගය, මානය, උද්ධච්චය, අච්ච්චය.

ශික්ෂාපද (ශික්ෂා කොටස්) පසෙක: ප්‍රාණසාතයෙන් වැළැක්ම, අදක්තාදනායෙන් වැළැක්ම, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්ම, මුසාවාදයෙන් වැළැක්ම, මත්බවට ද ප්‍රමාදයට ද කාරණ වූ රහමෙර පීමෙන් වැළැක්ම.

අභව්‍ය (නොවියැ හැකි) කරුණු පසෙක: ඇවැත්නි, රහත් මහණ තෙමේ සිතා ප්‍රාණියකු දිවියෙන් තොර කරන්නට නො හැක්කේ ය, රහත් මහණ තෙමේ නො දුන් දයක් සොර සිකිත් ගන්නට නො හැක්කේ ය, රහත් මහණ මෙවුන්දම් සෙවුනට නො හැක්කේ ය. රහත් මහණ තෙමේදුන මුසවා තෙපලන්නට නො හැක්කේ ය, රහත් මහණ තෙමේ පෙර ගිහි කාලයෙහි මෙන් රැස් කොට තබා ගෙන කාමච්ඡතුන් පරිභොග කරන්නට නො හැක්කේ ය.

වාසන පසෙක: ඥාතිවාසනය, භොගවාසනය, රොගවාසනය, ශීල-වාසනය, දාෂ්ටිවාසනය. ඇවැත්නි, සත්වයෝ ඥාතිවාසන හෙයින් හෝ භොගවාසන හෙයින් හෝ රෝග වාසන හෙයින් හෝ කා බුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ විවස වැ පතිත වන තැන වූ නිරයට නො පැමිණෙත්. ඇවැත්නි, ශීලවාසන හෙයින් හෝ දාෂ්ටිවාසන (මිථ්‍යාදාෂ්ටි) හෙයින් හෝ සත්වයෝ කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට ස්ථාන වූ විවස ව පතිත වන තැන වූ නිර-යට පැමිණෙත්.

පඤ්ච සමපදා: ඤාතිසමපදා, භොගසමපදා, ආරොග්‍යසමපදා, සීලසමපදා, දිට්ඨිසමපදා. නාචුසො සත්තා ඤාතිසමපදාහෙතු වා භොගසමපදාහෙතු වා ආරොග්‍යසමපදාහෙතු වා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති. සීලසමපදාහෙතු වා ආචුසො සත්තා දිට්ඨිසමපදාහෙතු වා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති.

පඤ්ච ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා: ඉධාචුසො දුඝසීලො සීලවි-පනෙතා පමාදධිකරණං මහතිං භොගජානීං නිගච්ඡති. අයං පඨමො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුන ව පරං ආචුසො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා පාපකො කිත්තිසද්දෙ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුන ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඛකමති යදි ඛක්ඛියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං අවිසාරදෙ උපසඛකමති මධ්‍යුභුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුන ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා සමමුලෙහා කාලං කරොති. අයං චතුසො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

සුන ව පරං ආචුසො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුඝසීලසස සීලවිපක්ඛියා.

පඤ්ච ආනිසංසො සීලවතො සීලසමපදාය: ඉධාචුසො සීලවො සීල-සමපනෙතා අපාමාදධිකරණං මහන්තං භොගකඛකං අධිගච්ඡති. අයං පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසමපදාය.

සුන ව පරං ආචුසො සීලවතො සීලසමපනෙතා කල්‍යාණො කිත්ති-සද්දෙ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසමපදාය.

සම්පත් පසෙක: ඥාති සම්පත, භොග සම්පත, ආරෝග්‍ය සම්පත, ශීල සම්පත, දාෂට්ඨි සම්පත. ඇවැත්නි, සත්වයෝ ඥාති සම්පත් හෙයින් හෝ හෝග සම්පත් හෙයින් හෝ ආරෝග්‍ය සම්පත් හෙයින් හෝ කා බුන් මරණින් මතු සුවයට ස්ථාන වූ ස්වර්ග ලෝකයට නො පැමිණෙත්. ඇවැත්නි, ශීල සම්පත් හෙයින් හෝ දාෂට්ඨිසම්පත් (සමාග් දාෂට්ඨි) හෙයින් හෝ සත්වයෝ කා බුන් මරණින් මතු සැපට ස්ථාන වූ ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණෙත්.

දුසිල්හුගේ ශීලවිපත්තියෙහි (දුසිල්බවේ) දෙස් පසෙක: ඇවැත්නි, මෙහි දුසිල් තෙම ශීලවිපත්තියට පැමිණියේ, ප්‍රමාද කාරණයෙන් මහත් භොග (වස්තු) විනාශයට පැමිණෙයි. මේ දුසිල්හුගේ ශීලවිපත්තියෙහි පළමු දෙස යි.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්නි, ශීලවිපත්තියට පැමිණි, දුසිල්හුගේ ලාමක කීර්තිශබ්දයෙක් (අපකීර්තියෙක්) උස් වැ නැඟෙයි. මේ දුසිල්හුගේ ශීලවිපත්තියෙහි දෙවෙනි දෙස ය.

තව ද අනෙකෙකක් ඇත. ඇවැත්නි, ශීලවිපත්තියට පැමිණි දුසිල් තෙම කැත් පිරිසක් හෝ බමුණු පිරිසක් හෝ ගැහැවිපිරිසක් හෝ මහණ පිරිසක් හෝ යම් යම් ම පිරිසක් කරා එළැඹෙන්නේ නම් අහිත නො ව (බාන සුලු ව) තෙද නැති ව එළැඹෙයි. මේ දුසිල්හුගේ ශීලවිපත්තියෙහි තුන් වැනි දෙස ය.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, ශීලවිපත්ත වූ දුසිල් තෙමේ සිහි මුළා වූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හුගේ ශීලවිපත්තියෙහි සතර-වන දෙස ය.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, ශීලවිපත්ත වූ දුසිල් තෙම කා බුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට ස්ථාන වූ, විවශ වැ පතිත වන තැන වූ නිරයට පැමිණෙයි. මේ දුසිල්හු ගේ ශීලවිපත්තියෙහි පස්වන දෙස යි.

සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පත්තියේ අනුසස් පසෙක. ඇවැත්නි, මෙහි සිල්වත් තෙමේ ශීලයෙන් යුක්තවූයේ, නොපමා කරුණින් මහත් භොගරාශියක් ලබයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පත්තියෙහි පළමු වන අනුසස ය.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, ශීලසම්පත්ත වූ සිල්වත්හුගේ යහපත් කීර්තිශබ්දයෙක් උස් වැ නැඟෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීල-සම්පත්තියේ දෙවෙනි අනුසස ය.

පුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො යඤ්ඤදෙව පරිස උපසඬකමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදො උපසඬකමති අමභිකුභුතො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො අසම්මුලොහා කාලං කරොති. අයං චතුසො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත ව පරං ආවුසො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසස හෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්ඤමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

වොදකෙන ආවුසො භික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන පඤ්ඤ ධම්මෙ අජ්ඣකතං උපට්ඨපෙඤා පරො වොදෙතඛෙධා: කාලෙන චක්ඛාමී නො අකාලෙන, භුතෙන චක්ඛාමී නො අභුතෙන, සණ්ඤාන චක්ඛාමී නො ඵරුසෙන, අත්ඨසංභිතෙන චක්ඛාමී නො අනත්ඨසංභිතෙන, මෙතන-චිකෙතන¹ චක්ඛාමී නො දෙසනතරෙනා ති. වොදකෙන ආවුසො භික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන. ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මෙ අජ්ඣකතං උපට්ඨපෙඤා පරො වොදෙතඛෙධා.

පඤ්ඤ පට්ඨානියඛිගානි: ඉධාවුසො භික්ඛු සදෙධා හොති, සද්දහති තථාගතස්ස ඛෙධං: ඉතිපි සො හගවා අරහං සමොසමුච්ඡෙධා විජ්ජාවරණ-සම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුක්ඛරො පුරිසදම්මසාරථි සඤා දෙවම්බුස්සානං බුද්ධො හගවා'ති, අප්පාඛාමධා හොති අප්පාතඛෙකා සමචෙපාතිනියා ගහණියා සමනතාගතො නාතිසීතාය නාවුඤ්ඤාය මජ්ඣමාය පට්ඨානකම්මාය, අසයො හොති අමායාථී යථාභුතං අත්තනං ආචිකත්තා සජුරි වා විඤ්ඤසු වා සමුභම්චාරිසු, ආරඤ්චිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දළභපරකකමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු, ධම්මෙසු, පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථාමිනියා පඤ්ඤාය සමනතාගතො අරියාය නිඛෙධධිකාය සමො-දුක්ඛකම්මයගාමිනියා.

1. මෙතතාවිකෙතන (කෙසුචි)

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්නි, ශීලයෙන් යුත් සිල්වත් තෙමේ කැත් පිරිසකට වේවයි බමුණු පිරිසකට වේවයි ගැහැවි පිරිසකට වේ-වයි මහණ පිරිසකට වේවයි යම් යම් ම පිරිසක් කරා එළැඹෙන්නේ නම්, අහිත වැ තෙදැති වැ එළැඹෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පත්තියේ තෙවෙනි අනුසස ය.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්නි, ශීලසම්පන්න වූ සිල්වත් තැනැත්තේ සිහි මුළු නොවූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීල සම්පත්ති සතරවැනි අනුසස ය.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්නි, ශීලයෙන් යුක්ත වූ සිල්වත් තෙමේ කා බුන් මරණින් මතු සැපයට ස්ථාන වූ සගලොවට පැමිණෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පත්තියේ පස්වැනි අනුසස යි.

ඇවැත්නි, මෙරමාහට චෝදනා කරනු රිසි වොදක භික්ෂුහු විසින් ධර්ම පසක් තමා කෙරෙහි එළවා මෙරමාට වොදනා කළ යුතු: සුඤ්ඤ කාලයෙහි කියන්නෙමි, නොකල්හි නොකියන්නෙමි යි යන සිත, වූ දැසින් (සත්‍යයෙන්) කියමි, නොවූ දැසෙකින් නො කියමි යි යන සිත, මොළොක් බසින් කියමි, පරොස් බසින් නො කියමි යි යන සිත, ඔහුට වැඩ කැමැති සිතින් මිස අවැඩ කැමැති සිතෙකින් නො කියන්නෙමි යි යන සිත, මෙත්සිකින් මිස ද්වේෂ සහිත සිතින් නොකියන්නෙමි යන සිත. ඇවැත්නි, මෙරමාහට චෝදනා කරනු රිසි චෝදක මහණහු විසින් මේ ධර්ම පස තමා කෙරෙහි එළවා මෙරමාට චෝදනා කළ යුතු.

ප්‍රාධානිකාඛග (ප්‍රධන් වීර්ය වඩන මහණහු තුළ වියැ යුතු ගුණාඛග) පසෙක; ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම සැදහැ ඇත්තේ වෙයි. ඒ හගවත් තෙමේ මේ මේ කරුණින් අර්භත් ය, සමාක්සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවන්-ගෙන් හා වරණධර්මයන් ගෙන් සම්පුර්ණ ය, සුගත ය, ලෝකවිදු ය, නිරුත්තර පුරුෂදම්‍යසාරථී ය, දෙවිමිනිස්නට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ ය, හග-වත්' යැ යි තථාගතයන් වහන්සේ ගේ ඛේරධිය (සතර මහ නුවණ) හද-හයි. රෝග නැත්තේ නිදුක් වූයේ, ඉතා ශීත ද නො වූ ඉතා උෂ්ණ ද නො වූ මධ්‍යම වූ, ප්‍රධන් වීර්යය වැඩිමට යෝග්‍ය වූ, සම ලෙස අහර පැස-වන උදරාග්නියෙන් යුක්ත වෙයි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි හෝ නුවණැති සඛරම්සරුවන් කෙරෙහි හෝ තත් වූ පරිදි සිය වරද හෙළි කරන්නේ ශය නොවූයේ මායා නැත්තේ වෙයි.

ශක්ති ඇත්තේ, දඩි උත්සාහ ඇත්තේ, කුසල් දහමිහි බහා නො-තැබූ වැර ඇත්තේ, අකුසල් දහමුත් පහ කරනු පිණිස, කුසල් දහමුත් ලැබගැන්ම පිණිස පිරිපුන් වීර්ය ඇත්තේ වෙසෙයි.

පිරිසිදු වූ, කෙලෙසුන් විදලීමට සමත්, මොනොවට දුක් වැනැසීමට යන නුවණින් යුක්ත වූයේ උදයාස්තගාමිනී ප්‍රඥායෙන් සමන්විතවූයේ, ප්‍රඥාවත් වෙයි.

පඤ්ච සුද්ධාවාසා: අවිභා අතප්පා සුද්දසසා සුද්දසසී අකනිට්ඨා.

පඤ්ච අනාගාමීනො: අනකරාපරිනිබ්බාසී, උපභවවපරිනිබ්බාසී, අසංඛාරපරිනිබ්බාසී සසංඛාරපරිබ්බාසී, උද්ධංසොතො අකනිට්ඨගාමී.

පඤ්ච වෙතොඛීලො: ඉධාච්චසො භික්ඛු සඤ්චරි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිච්චුවචති න සමපසීදති. යො සො ආච්චසො භික්ඛු සඤ්චරි කඛබ්බි විචිකිච්ඡති නාධිච්චුවචති න සමපසීදති, තසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පයමො වෙතොඛීලො.

පුන ච පරං ආච්චසො භික්ඛු ධම්මෙ කඛබ්බාති විචිකිච්ඡති -පෙ- සඛෙස කඛබ්බි විචිකිච්ඡති, -පෙ- සීකඛාය කඛබ්බි විචිකිච්ඡති -පෙ- සබ්බභවාරීසු කුපිතො භොති අනකමනො ආහතචිත්තො ඛීලජාතො. යො සො ආච්චසො භික්ඛු සබ්බභවාරීසු කුපිතො භොති අනකමනො ආහතචිත්තො ඛීලජාතො, තසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඤ්චමො වෙතොඛීලො.

පඤ්ච වෙතසො විනිබ්බන්ධො: ඉධාච්චසො භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගො භොති අවිගතඡන්දො අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණ්හො. යො සො ආච්චසො භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගො භොති අවිගතඡන්දො අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණ්හො, තසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පයමො වෙතසො විනිබ්බන්ධො.

භූමාවාස (අනාගාමී ද රහත් ද යන භූමි පුද්ගලයනට වාසස්ථාන) පසෙක: අවිභය, අතප්පය, සුදස්ස ය, සුදස්සි ය, අකනිඛි ය.

අනාගාමීහු පස් දෙනෙක: අන්තරාපරිනිබ්බාසී (ආයු කාලයේ මැදක් ද නො ඉක්මැ අතර දී ම රහත් බවට පැමිණියේ) ය, උපභවවපරිනිබ්බාසී (ආයු කාලයේ මැද කොටස ඉක්මැ රහත් වූයේ) ය, අසඬබාරපරිනිබ්බාසී (වෙහෙස නැති ව සුවසේ රහත් වූයේ) ය, සසඬබාර පරිනිබ්බාසී (උත්සාහ ඇති ව වෙහෙසී රහත් වූයේ) ය, උද්ධංසොත අකනිට්ඨගාමී (අවිභය පටන් කොට සතර බඹලෝ ඉක්මැ අකනිට්ඨවට ගොස් රහත් වූයේ) ය.

වේතොබ්බල (සිතැ තද බව) පසෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි සැක කෙරෙයි, විමති උපදවයි, නිශ්චිත නො වෙයි, නො පහදී. ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි සැක කෙරෙයි ද විමති උපදවයි ද නිශ්චිත නො වෙයි ද නො පහදී ද, ඔහු ගේ සිත වීර්ය කරනුවට, පුන පුනා වීර්යයෙහි යෙදෙනුවට, නිරතුරු වීර්ය වඩනුවට, ප්‍රධන් වීර්ය කරනුවට නො නැමෙයි. යමකු ගේ සිත වීර්ය කරනුවට, පුන පුනා වීර්යයෙහි යෙදෙනුවට නිරතුරු වීර්ය වඩනුවට ප්‍රධන් වීර්ය කරනුවට නො නැමෙයි ද, මෙය පළමු වන වේතොබ්බලය යි.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණෙක් (පර්යාප්ති ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ යන ත්‍රිවිධ) ධර්මයෙහි සැක කෙරෙයි, විමති කෙරෙයි..... (අඡ්චාර්ය පුද්ගල වූ ආර්ය සංඝයා කෙරෙහි සැක කෙරෙයි, විමති කෙරෙයි ... (අධිශීල අධිචිත්ත අධිප්‍රඥා යන ත්‍රිවිධ) ශික්ෂකයෙහි සැක කෙරෙයි. විමති කෙරෙයි ... සබරම්සරුන් කෙරෙහි කිපුණේ, නොසතුටු වූයේ, ගැටුණු සිතැත්තේ, හටගත් තද බව ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් සබරම්සරුන් කෙරෙහි කිපියේ නොසතුටු වූයේ ගැටුණු සිතැත්තේ, හටගත් තද බව ඇත්තේ වෙ ද, ඔහුගේ සිත වීර්ය කරනුවට, පුන පුනා වීර්යයෙහි යෙදීමට, නිරතුරු වීර්ය වඩනුවට, ප්‍රධන් වීර්ය කරනුවට නො නැමෙයි ද. මෙය පස් වනු වේතොබ්බලය යි.

වේතොවිනිබන්ධ (සිතේ බැඳුම) පසෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම කාමයන්හි නො පහ වූ ඇල්ම ඇත්තේ, නො පහ වූ ඡන්දය ඇත්තේ, නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ, නො පහ වූ පවස් ඇත්තේ නො පහ වූ දූවිලි ඇත්තේ, නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් කාමයන්හි නො පහ වූ ඇල්ම ඇත්තේ, නො පහ වූ ඡන්දය ඇත්තේ, නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ, නො පහ වූ පවස් ඇත්තේ, නො පහ වූ දූවිලි ඇත්තේ, නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි ද, ඔහු ගේ සිත කෙලෙස් තවන වීර්යය පිණිස, පුන පුනා වීර්ය කරණු පිණිස, නිරතුරු ව වීර්ය කරනු පිණිස, ප්‍රධන් වඩනු පිණිස නො නැමෙයි. යමකුගේ සිත කෙලෙස් තවන වැර පිණිස, පුන පුනා වැර වඩනු පිණිස, නිරතුරු ව වැර වඩනු පිණිස, ප්‍රධන් වඩනු පිණිස නො නැමෙයි ද, මෙය සිත පිළිබඳ පළමු විනිබන්ධය (සිතේ බැඳීම) වෙයි.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු කායෙ අවිගතරාගො භොති -පෙ-
රුපෙ අවිගතරාගො භොති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු යාවද්දං උදරාවභෙදකං භුඤ්ඤා
සෙය්‍යසුඛං පසසසුඛං මිඤ්ඤුඛං අනුයුතො විහරති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණ්ඩාය
බ්‍රහ්මවරියං වරති 'ඉමිනාභං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා
බ්‍රහ්මවරියෙන වා දෙවො වා හවිසසාමී දෙවඤ්ඤතරො වා'ති. යො සො
ආවුසො භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණ්ඩාය බ්‍රහ්මවරියං වරති
'ඉමිනාභං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මවරියෙන වා දෙවො වා
හවිසසාමී දෙවඤ්ඤතරො වා තී, තසස විතං න නමති ආතප්‍යාය
අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස විතං න නමති ආතප්‍යාය
අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඤ්ඤමො වෙතසො
විනිබ්බෙධො.

පඤ්චන්ද්‍රියානි: චක්ඛන්ද්‍රියං, සොතින්ද්‍රියං, සානින්ද්‍රියං, ජිවහින්ද්‍රියං,
කායින්ද්‍රියං.

අපරානි පි පඤ්චන්ද්‍රියානි: සුඛින්ද්‍රියං, දුක්ඛින්ද්‍රියං, සොමනසීන්ද්‍රියං,
දෙමනසීන්ද්‍රියං, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං.

අපරානි පි පඤ්චන්ද්‍රියානි: සඤ්ඤින්ද්‍රියං, විරිශීන්ද්‍රියං, සතීන්ද්‍රියං, සමා-
ධීන්ද්‍රියං, පඤ්ඤීන්ද්‍රියං.

පඤ්ච නිසසරණියා ධාතුයො: ඉධාවුසො භික්ඛුනො කාමෙ මනසි-
කරොතො කාමෙසු විතං න පකඛන්දති නපසීදති සන්තිට්ඨති න විමුච්චති
නෙකඛමමං ඛො පනසස මනසිකරොතො ඉතකඛමමෙ විතං පකඛන්දති
පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තසස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං
සුචිමුත්තං විසංයුත්තං කාමෙහි, යෙ ච කාමපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා
විසාතා පරිළාභා,¹ චුතො සො තෙහි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති,
ඉදමකඛාතං කාමානං නිසසරණං.

1. නිසසරණියා (PTS, ස්‍යා, කම)
2. විසාත පරිළාභා (ස්‍යා, කම)

තව ද අනෙකෙක් ඇත. ඇවැත්නි, මහණෙක් සිය කය කෙරෙහි නොපහවූ ඇල්ම ඇත්තේ වෙයි... බාහිර රූපය කෙරෙහි නොපහ වූ ඇල්ම ඇත්තේ වෙයි...

තවද අනෙකෙක්. ඇවැත්නි, මහණෙක් රිසි තාක් කුස පුරා කායහන් සුවය (සැප පහසු දෙන ඇඳ පුටු පරිහරණය), පාර්ශ්ව සුවය (සුව පහසු ලැබෙන ලැබෙන සේ ඇලයෙන් ඇලයට පෙරැළි පෙරැළි හෝනා බව), නිදි සුව යන මෙහි යෙදුණේ වෙසෙයි...

තව ද අනෙකෙක්. ඇවැත්නි, මහණෙක් මේ ශීලයෙන් හෝ ඉතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බලසරින් මහබලැති දෙවියෙක් හෝ වන්නෙමි, එක්තරා (ස්වල්ප බල ඇති) දෙවියෙක් හෝ වන්නෙමි'යි කිසි දෙව-
මුළුවෙක ඉපැදීම පතා මහණදම් පුරයි. ඇවැත්නි, මේ ශීලයෙන් හෝ මේ ඉතයෙන් හෝ මේ තපසින් හෝ මේ බලසරින් මම මහ බලැති දෙවියෙක් හෝ වන්නෙමි, එක්තරා හෝ දෙවියෙක් වන්නෙමි' යි කිසි යම් දෙවමුළුවෙකු ඉපැදීම පතා මහණදම් පුරයි ද, ඔහුගේ සිත කෙලෙස් තවන වැර වඩනු පිණිස, පුන පුනා වැර වඩනු පිණිස, ප්‍රධන් වඩනු පිණිස නො නැමෙයි. මෙය පස්වනු වෙතොව්නිබන්ධය ය.

ඉන්ද්‍රිය පසෙක: චක්ඛරින්ද්‍රියය, ශ්‍රොත්‍රෙන්ද්‍රියය, ස්‍රාණෙන්ද්‍රියය, ජිහ්වෙන්ද්‍රියය, කායෙන්ද්‍රියය.

අන්‍ය වූ ද ඉන්ද්‍රිය පසෙක: සුඛ ඉන්ද්‍රියය, දුඃඛ ඉන්ද්‍රියය, සෞමන්‍ය ඉන්ද්‍රියය, දොර්මන්‍ය ඉන්ද්‍රියය, උපෙක්ඝා ඉන්ද්‍රියය.

අන්‍ය වූ ද ඉන්ද්‍රිය පසෙක: ශ්‍රද්ධා ඉන්ද්‍රියය, වීර්ය ඉන්ද්‍රියය, ස්මෘති ඉන්ද්‍රියය, සමාධි ඉන්ද්‍රියය, ප්‍රඥා ඉන්ද්‍රියය.

නිඃසරණිය (විසංයුක්ත වූ) වෙන් වූ ස්වභාව පසෙක: ඇවැත්නි, මෙහි (අභුහධ්‍යානයෙන් නැගී සිට) කාමයන් මෙනෙහි කරන මහණහුගේ සිත කාමයන්හි නො පිවිසෙයි. (කාමයන්හි) නො පහදීයි, නො රැඳෙයි, නො ඇලෙයි. වැලි දු නෙක්බම්මය (දග අභුහයන් වඩා ලබන ප්‍රථම ධ්‍යානය) මෙනෙහි කරන ඔහුගේ සිත නෙක්බම්මයෙහි පිවිසෙයි, එහි පහදී, එහි රැදී සිටී, එහි ඇලෙයි. ඔහුගේ ඒ සිත (අරමුණෙහි) මනා ව ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, කාමයන් කෙරෙන් මොනොවට නැගී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, කාමයන් කෙරෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. කාමයන් හෙතු කොට ගෙන යම් ආසුව කෙතෙක්, යම් දුක් කෙතෙක්, යම් කාම දුවිලි කෙතෙක් උපදනාහු ද, ඔවුන්ගෙන් හේ මිදුණේ වෙයි. හේ ඒ (කාම වේදනා ද කාම පරිදහ වේදනා ද යන ද්විවිධ) වේදනා නොවීදී. මේ (අභුහ ධ්‍යානය) කාමයන්ගේ නිඃසරණයැ (විසංයෝගයැ) යි කියන ලදී.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො බ්‍යාපදං මනසිකරොතො බ්‍යාපාදෙ විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසීද්ධි න සන්තිවුඤ්ඤි න විමුච්චති. අබ්‍යාපාදං ඛො පනසස මනසිකරොතො අබ්‍යාපාදෙ විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසීද්ධි සන්තිවුඤ්ඤි තසස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්ඤිතං සුච්චුත්තං විසංයුත්තං බ්‍යාපාදො. යෙ ව බ්‍යාපාදපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා මුක්ඛො සො තෙහි. න සො තං වෙද්දාං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං බ්‍යාපාදස්ස නිසසරණං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො විභෙසං මනසිකරොතො විභෙසාය විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසීද්ධි න සන්තිවුඤ්ඤි න විමුච්චති. අවිභෙසං ඛො පනසස මනසිකරොතො අවිභෙසාය විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසීද්ධි සන්තිවුඤ්ඤි විමුච්චති තසස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්ඤිතං සුච්චුත්තං විසංයුත්තං විභෙසාය. යෙ ව විභෙසපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්ඛො සො තෙහි. න සො තං වෙද්දාං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං විභෙසාය නිසසරණං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො රූපෙ මනසිකරොතො රූපෙසු විතං න පකඛ්ඤ්ඤි නපපසීද්ධි න සන්තිවුඤ්ඤි න විමුච්චති. අරූපං ඛො පනසස මනසිකරොතො අරූපෙ විතං පකඛ්ඤ්ඤි පසීද්ධි සංතිවුඤ්ඤි විමුච්චති. තසස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්ඤිතං සුච්චුත්තං විසංයුත්තං රූපෙහි. යෙ ව රූපපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්ඛො සො තෙහි න සො තං වෙද්දාං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං රූපානා නිසසරණං,

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්ති, (මෙමත්‍රිධ්‍යානයෙන් නැගී සිට) ව්‍යාපාදය මෙතෙහි කරන හික්ෂුහු ගේ සිත ව්‍යාපාදයෙහි නො පිවිසෙයි, ව්‍යාපාදයෙහි නො පහදී, ව්‍යාපාදයෙහි නොසිටී, ව්‍යාපාදයෙහි නො ඇලෙයි. වැලි දු අව්‍යාපාදය (මෙමත්‍රිය) මෙතෙහි කරන ඔහු ගේ සිත අව්‍යාපාදයෙහි (මෙමත්‍රිධ්‍යානයෙහි) පිවිසෙයි, එහි සිටියි, එහි ඇලෙයි. ඔහු ගේ ඒ සිත (මෙත් අරමුණෙහි) මොනොවට ගියේ, මොනො ව වැඩුණේ, (ව්‍යාපාදය කෙරෙත්) මොනොවට නැගී සිටියේ, (ව්‍යාපාදය කෙරෙත්) මොනොවට මිදුණේ, ව්‍යාපාදය කෙරෙත් වෙන් වූයේ වෙයි. ව්‍යාපාද හේතුවෙන් යම් ආසුච කෙනෙක්, යම් දුක් කෙනෙක්, යම් යම් පරිදහ (දුවිලි) කෙනෙක් උපද්‍යාහු නම් ඔවුන් හෙත් හේ මිදුණේ වෙයි. හේ ඒ (ව්‍යාපාද වේදනා ද එහි විපාක වූ පරිදහ වේදනා ද යන ද්විවිධ) වේදනා නො විදී. මෙය ව්‍යාපාදයා ගේ නිඃසරණ යැ (විසංයොගයා) යි කියන ලදී.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්ති, (කරුණාධ්‍යානයෙන් නැගී සිට) විහිංසාව මෙතෙහි කරන හික්ෂුහු ගේ සිත විහිංසායෙහි නො පිවිසෙයි, විහිංසායෙහි නො පහදී, විහිංසායෙහි නො සිටී, විහිංසායෙහි නො ඇලෙයි. වැලි අවිහිංසාව (කරුණාව) මෙතෙහි කරන ඔහුගේ සිත අවිහිංසායෙහි (කරුණා ධ්‍යානයෙහි) පිවිසෙයි, එහි සිටියි, එහි ඇලෙයි. ඔහුගේ ඒ සිත (කරුණා අරමුණෙහි) මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ (විහිංසාව කෙරෙත්) මොනොවට නැගී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ මොනොවට වෙන් වූයේ වෙයි. විහිංසා හේතුවෙන් යම් ආසුච කෙනෙක්, යම් (විහිංසා වේදනා විහිංසා විපාක පරිදහ යැ යි) විවිධ වේදනා කෙනෙක් උපද්‍යාහු නම්, හෙ තෙමේ ඔවුන් කෙරෙත් මිදෙයි. හේ ඒ වේදනා නො විදී. මෙය විහිංසාව ගේ නිඃසරණයැ (විසංයොගයා) යි කියන ලදී.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්ති (අරූපධ්‍යානයෙන් නැගී සිට) රූපයන් මෙතෙහි කරන හික්ෂුහු ගේ සිත රූපයන්හි නො පිවිසෙයි, නො පහදියි, නො සිටියි, නො ඇලෙයි. අරූප ධ්‍යානය මෙතෙහි කරන ඔහු ගේ සිත අරූපධ්‍යානයෙහි පිවිසෙයි, පහදී සිටියි, ඇලෙයි. ඔහු ගේ ඒ සිත (අරූප අරමුණෙහි) මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, රූපයන් කෙරෙත් මොනොවට නැගී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, මොනොවට වෙන් වූයේ වෙයි. රූප හේතුවෙන් යම් ආසුච කෙනෙක්, දුක් කෙනෙක්, පරිදහ (දුවිලි) කෙනෙක් උපද්‍යාහු නම්, හෙ තෙමේ ඒ වේදනා නො විදී. මෙය රූපයන්ගේ නිඃසරණයැ යි කියන ලදී.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො සකකායං මනසිකරොතො සකකායෙ විතං න පකඛ්ඤති නපපසිදති න සනතිටයති න විවුච්චති, සකකායනිරොධං ඛො පනසං මනසිකරොතො සකකායනිරොධෙ විතං පකඛ්ඤති පසිදති සනතිටයති විවුච්චති. තසං තං විතං සුගතං සුභාවිතං, සුචුට්ඨිතං සුචිත්තිතං විසංයුතං සකකායෙන. යෙ ච සකකායපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමකඛාතං සකකායසං නිසාරණං.

පඤච විමුක්තායතනාති: ඉධාවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභමචාරී. යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභමචාරී, තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපථිසංවෙදී ච භොති ධම්මපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපථිසංවෙදිතො ධම්මපථිසංවෙදිතො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනසං කායො පසංමභති. පසංගාධකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිතො විතං සමාධියති. ඉදං පයමං විමුක්තායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න භෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභමචාරී. අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරි-
 යතං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු
 යථාසුතං යථාපරියතං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, තථා තථා සො
 තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපථිසංවෙදී ච තෙන ධම්මපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථ
 පථිසංවෙදිතො ධම්මපථිසංවෙදිතො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති
 ජායති, පිතිමනසං කායො පසංමභති, පසංගාධකායො සුඛං වෙදෙති
 සුඛිතො විතං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුක්තායතනං.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, (පලසමච්ඡිත් නැගී සිට) සත්කායය (උපාදානස්කන්ධ පස) මෙනෙහි කරන (ශුඡ්ක විදර්ශක රහත්) මහණහට සත්කායයෙහි (පංච උපාදානස්කන්ධයෙහි) සිත නො පිවිසෙයි, නො පහදී, නො සිටී, නො ඇලෙයි. වැලි සත්කාය නිරෝධය (නිවන) මෙනෙහි කරන ඔහු ගේ සිත සත්කාය නිරෝධයෙහි (නිවනෙහි) පිවිසෙයි, පහදී, රැදී සිටී, ඇලෙයි. ඔහුගේ ඒ සිත (නිවන් අරමුණෙහි) මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැටුණේ, සත්කායය (උපාදානස්කන්ධය) කෙරෙන් මොනොවට නැගී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, විසංයුක්ත (වෙන් වූයේ) වෙයි. සත්කායප්‍රත්‍යයයෙන් (උපාදාන ස්කන්ධ හේතු කොට ගෙන) යම් ආසුච කෙනෙක්, යම් සුක් කෙනෙක්, යම් පරිදහ (දැවිලි) කෙනෙක් උපදානාහු නම්, හේ ඔවුන් ගෙන් මිදුණේ වෙයි. මෙය සත්කායයා ගේ නිඃසරණය (උපාදාන ස්කන්ධයන්ගේ විසංයෝගය) යැ යි කියන ලදී.

විමුක්තභායතන (මිදීමට කරුණු) පසෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණක් හට ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරු තන්හි සිටි සබ්‍රමසරුවෙක් හෝ දහම් දෙසයි. ඇවැත්නි, ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරු තන්හි සිටි සබ්‍රමසරුවෙක් හෝ යම් යම් සේ එ මහණහට දහම් දෙසා ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් හෙ තෙම ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද වෙයි, පාළිය දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දන්නා පෙළ දන්නා ඔහුට ප්‍රමෝදය (සතුට) උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීති සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදෙයි. සංභිදුණු නාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව ඇත්තහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ පළමු විමුක්තභායතනය යැ.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්නි, මහණකුහට ශාස්තෘ තෙමේ දහම් නො ම දෙසයි, ගුරුතන්හි වූ අන් සබ්‍රමසරුවෙකුත් දහම් නො ම දෙසයි. එතෙකුදු වුවත් ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ඒ ධර්මය විස්තර වශයෙන් අනුනට දෙසයි. ඇවැත්නි, මහණ යම්සේ යම්සේ තමා ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි විස්තර වශයෙන් අනුනට දහම් දෙසන්නේ ද එසේ එසේ හේ ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නාවූ පෙළ දැනගන්නාවූ ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී, ප්‍රීතියට පැමිණි සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදේ. සංහුන් නාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව විදින්නහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ දෙවෙනි විමුක්තභායතනය යැ.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සඤ්ඤා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභම්චාරි, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමහති, පසංඛිකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං තතියං විමුක්ඛායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සඤ්ඤා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභම්චාරි, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං වෙතසා අනුචිතකෙකති අනුචිචාරෙති මනසානුපෙකති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං වෙතසා අනුචිතකෙකති අනුචිචාරෙති මනසානුපෙකති, තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමහති, පසංඛිකායො සුඛං වෙදෙති සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං චතුස්සං විමුක්ඛායතනං.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො නහෙව ඛො සඤ්ඤා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරො වා ගරුච්ඡානිකො සමුභම්චාරි නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, නාපි යථා සුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං විඤ්ඤාපරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්ඛං ධම්මං වෙතසා අනුචිතකෙකති අනුචිචාරෙති මනසානුපෙකති, අපි ච ඛො අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිතං සුගහතිතං භොති සුමනසිකතං, සුපධාරිතං සුපට්ඨිඤ්ඤං පඤ්ඤාය, යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිතං සුගහතිතං භොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපට්ඨිඤ්ඤං පඤ්ඤාය, තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අස්ථපට්ඨංවෙදී ච භොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ච. තස්ස අස්ථපට්ඨංවෙදිනො ධම්මපට්ඨංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමහති, පසංඛිකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං පඤ්ඤං විමුක්ඛායතනං.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්ති, මහණකුහට ශාස්තෘ තෙමේ හෝ අන් කිසි ගුරු තන්හි වූ සබරම්සරුවෙක් හෝ නො ම දහම් දෙසයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි අනුනට විස්තර වශයෙන් දහම් නො ද දෙසයි. එතෙ-
 කුදු වුවත් ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය විස්තරයෙන් ස්වාධ්‍යාය කෙරෙයි (පුන පුනා කියයි). ඇවැත්ති, මහණ තෙමේ ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි මේ පරිද්දෙන් යම් සේ ධර්මය විස්තරයෙන් ස්වාධ්‍යාය කෙරෙයි ද එසේ එසේ හේ එ දහමෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නා පෙළ දැනගන්නා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීතිය උපන් සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදෙයි. සංහුන් නාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව විදුනාහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ තෙවෙනි විවුක්තඝායතනය යැ.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්ති, ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරුතන්හි වූ කිසි සබරම්සරුවෙක් හෝ නො ම දහම් දෙසයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය විස්තරයෙන් අනුනට නො ද දෙසයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය විස්තරයෙන් නො ද ස්වාධ්‍යායනය කෙරෙයි. වැලි, ඇසු පරිදි ප්‍රගුණ කළ පරිදි ධර්මය සිතින් පුන පුනා කල්පනා කෙරෙයි, පුන පුනා විමසයි, පුන පුනා සිතින් සලකා බලයි. ඇවැත්ති, ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය යම්සේ යම්සේ පුන පුනා සිතින් කල්පනා කෙරේ ද, පුන පුනා විමසා ද, පුන පුනා සිතින් බලා ද, එසේ එසේ හෙ තෙම ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නා පෙළ දැනගන්නා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීතියට පැමිණි සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංසිදෙයි. සංසුන් කාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව ඇත්තහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ සතර වන විවුක්තඝායතනය යැ.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්ති, ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරු තන්හි සිටි කිසි සබරම්සරුවෙක් හෝ මහණහට නො ම දහම් දෙසයි, මහණ තෙම දහම් ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි විස්තරයෙන් නො ද දෙසයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් විස්තර විසින් නො ද ස්වාධ්‍යායනය කෙරෙයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය සිතින් පුන පුනා නො ම කල්පනා කෙරෙයි, නො ම විමසයි, පුන පුනා සිතින් නො ද බලයි. වැලියු ඔහු විසින් එක්තරා සමාධියෙක් (ගුරුහු ගෙන් කමටහන් උගන්නා හා ම) මොනොවට උගන්නා ලද්දේ, මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද්දේ, ප්‍රඥා-
 යෙන් මොනොවට සලකා බලන ලද්දේ, මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දේ වෙයි. ඇවැත්ති, යම් යම් පරිද්දෙන් මහණහු විසින් එක්තරා සමාධියෙක් මොනොවට උගන්නා ලද්දේ, මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද්දේ, ප්‍රඥායෙන් මොනොවට සලකා බලන ලද්දේ, මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දේ වේ ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් හෙ තෙම ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැන්වේ ද පෙළ දැන්වේ ද වෙයි. අරුත් දන්නා, පෙළ දන්නා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීතියට පත් සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදේ. සංහුන් නාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව විදුනාහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ පස්වන විවුක්තඝායතනය යැ.

පඤ්ච විමුක්තිපරිපාචනියා සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්චෙව දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පහතසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමොසමධුදෙධිත පඤ්ඤා ධම්මො සම්මදක්ඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිතාසීතබ්බං-පෙ- අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්නුසසානං.

ජකකං

12. අස්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරභතා සමො සමධුදෙධිත ජ ධම්මො සම්මදක්ඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛිතාසීතබ්බං-පෙ- අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්නුසසානං. කතමෙ ජ:

ජ අජ්ඣකත්තිකානි ආයතනානි: වස්ඛායතනං, සොධායතනං, සානායතනං. ජීව්හායතනං, කායායතනං, මනායතනං.

ජ බාහිරානි ආයතනානි: රූපායතනං, සද්දායතනං, ගන්ධායතනං, රසායතනං. ඵොට්ඨබ්බායතනං, ධම්මායතනං.

ජ විඤ්ඤාණකායා: වක්ඛුච්චිඤ්ඤාණං, සොතච්චිඤ්ඤාණං, සානච්චිඤ්ඤාණං. ජීව්හාච්චිඤ්ඤාණං, කායච්චිඤ්ඤාණං, මනොච්චිඤ්ඤාණං.

ජ ඵසසකායා: වක්ඛුසම්මසෙසා, සොතසම්මසෙසා, සානසම්මසෙසා, ජීව්හාසම්මසෙසා, කායසම්මසෙසා, මනොසම්මසෙසා.

ජ වෙදනාකායා: වක්ඛුසම්මසසජා වෙදනා, සොතසම්මසසජා වෙදනා, සානසම්මසසජා වෙදනා, ජීව්හාසම්මසසජා වෙදනා, කායසම්මසසජා වෙදනා, මනොසම්මසසජා වෙදනා.

ජ සඤ්ඤාකායා: රූපසඤ්ඤා, සද්දසඤ්ඤා, ගන්ධසඤ්ඤා, රසසඤ්ඤා, ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා, ධම්මසඤ්ඤා.

විමුක්තිපාරිපවනිය (රහත් බව මුහුකුරුවන) සංඥ පසෙක: අනිත්‍ය සංඥව (අනිත්‍යානුදර්ශන ඥානයෙහි උපන් සංඥව) අනිත්‍යයෙහි දුඃඛ-සංඥව (අනිත්‍ය දය දුක් වශයෙන් දක්නා නුවණෙහි උපන් සංඥව) දුකෙහි අනාත්මසංඥව (දුක් වූ දය අනාත්ම වශයෙන් දක්නා නුවණෙහි උපන් සංඥව) ප්‍රභාණසංඥව (කෙලෙසුන් ප්‍රභීණ කිරීම පුන පුනා දක්නා නුවණෙහි උපන් සංඥව), විරාග සංඥව (පංචවිධ විරාගය ම අරමුණු කොට උපන් සංඥව).

ආචාරිනි, මෙසේ ම දන්තා දක්නා අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ පස් දෙනෙක් දහම්හු මොනොවට වදරන ලද්දහ. එහි සියල්ලන් විසින් ම සමග වැ ගැසිය යුතු එය දෙව මිනිස්-නට යහපත පිණිස වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය.

පවිකය

12. ආචාරිනි, දන්තා දක්නා අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් සදෙනෙක් ධර්මයෝ මොනොවට වදරන ලද්දහු ආත. එහි සියල්ලන් විසින් සමග ව ගැසිය යුතු එය දෙව මිනිස්-නට යහපත පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය. කවර ස දෙනෙක් ධර්මයෝ ද යත්:

ආධ්‍යාත්මික ආයතන සයෙක: වක්ඡුරායතනය ශ්‍රොත්‍රායතනය, ස්‍රාණායතනය, ජිත්වායතනය, කායායතනය, මන ආයතනය.

බාහිර ආයතන සයෙක: රූපායතනය, ශබ්දායතනය ගන්ධායතනය, රසායතනය, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යායතනය, මන ආයතනය.

විඤනකාය (විඤනසමූහ) සයෙක: වක්ඡුර්විඤනය, ශ්‍රොත්‍රවිඤනය, ස්‍රාණවිඤනය, ජිත්වාවිඤනය, කායවිඤනය, මනොවිඤනය.

ස්පර්ශකාය (ස්පර්ශ සමූහ) සයෙක: වක්ඡු: සංස්පර්ශය (ආස ඇසුරු කළ ස්පර්ශය) ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශය, ස්‍රාණසංස්පර්ශය, ජිත්වාසංස්පර්ශය, කායසංස්පර්ශය, මන:සංස්පර්ශය.

වේදනාකාය (වේදනා සමූහ) සයෙක: වක්ඡුස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව, ශ්‍රොත්‍ර ස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව, ස්‍රාණස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව, ජිත්වාස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව, කායස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව, මන:ස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව.

සංඥකාය සයෙක: රූපසංඥාව, ශබ්දසංඥාව, ගන්ධසංඥාව, රස-සංඥාව, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යසංඥාව, ධර්මසංඥාව.

ඡ සංඤ්චතනාකායා: රූපසංඤ්චතනා, සංඤ්ඤසංඤ්චතනා, ගන්ධසංඤ්චතනා, රසසංඤ්චතනා, ඵොට්ඨබ්බසංඤ්චතනා, ධම්මසංඤ්චතනා.

ඡ තණ්හාකායා: රූපතණ්හා, සංඤ්ඤතණ්හා, ගතිතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨබ්බතණ්හා, ධම්මතණ්හා.

ඡ අගාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සඤ්චරි අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙ අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, සංඛෙස අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, සික්ඛාය අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, අප්පමාදෙ අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, පටිසන්චාරෙ අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො,

ඡ භාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සඤ්චරි සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො, ධම්මෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො, සංඛෙස සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො, සික්ඛාය සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො, අප්පමාදෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො, පටිසන්චාරෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො.

ඡ සොමනසුඤ්චවාරා: චක්ඛුතා රූපං දිස්වා සොමනසංචාරානිසං රූපං උපවිචරති. සොතෙන සංඤ්ඤං සුඤ්චා -පෙ- ඤානෙන ගන්ධං ඤාඨිඤ්චා -පෙ- ජිව්හාය රසං ඤාඨිඤ්චා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං චුඤ්චිඤ්චා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනසංචාරානිසං ධම්මං උපවිචරති.

ඡ දෙමනසුඤ්චවාරා: චක්ඛුතා රූපං දිස්වා දෙමනසංචාරානිසං රූපං උපවිචරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය දෙමනසංචාරානිසං ධම්මං උපවිචරති.

ඡ උපෙක්ඛුපවිචාරා: චක්ඛුතා රූපං දිස්වා උපෙක්ඛානිසං රූපං උපවිචරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උපෙක්ඛානිසං¹ ධම්මං උපවිචරති.

1. උපෙක්ඛානිසං (මජ්ඣ)

සඤ්චේතනා සයෙක: රූපසඤ්චේතනා, ශබ්දසංචේතනා, ගන්ධ-සඤ්චේතනා, රසසඤ්චේතනා, ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යාසංචේතනා, ධර්මසඤ්චේතනා.

තෘෂ්ණාකාය සයෙක: රූපතෘෂ්ණා, ශබ්දතෘෂ්ණා, ගන්ධතෘෂ්ණා, රසතෘෂ්ණා, ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යාතෘෂ්ණා, ධර්මතෘෂ්ණා.

අගෞරව සයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණෙක් ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ, යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ධර්මයෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, සඛිසයා කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ශික්ෂාව කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, අප්‍රමාද ගුණයෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි. ප්‍රතිසංස්ථාරයෙහි (පිළිසඳරෙහි) ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි.

ගෞරව සයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි, ධර්මයෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි, සඛිසයා කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි, ශික්ෂායෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි, අප්‍රමාදයෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි. ප්‍රතිසංස්ථාරයෙහි (පිළිසඳරෙහි) ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි.

සොමනස්සුපච්චාරයෝ (සොමනස් සහගත විචාරණයෝ) ස දෙනෙක: ඇසින් රූපයක් දක සොමනසට කරුණු වූ රූපයෙකැ යි (කල්පනා කොට) පිරිසිදි යි, කනින් හඬක් අසා සොමනසට කරුණු වූ හඬෙකැ යි පිරිසිදි යි. නැහැයෙන් ගඳක් අඟා සොමනසට කරුණු වූ ගඳෙකැ යි පිරිසිදි යි, දිවෙන් රසක් විඳ සොමනසට කරුණු වූ රසයෙකැ යි පිරිසිදි යි, කයින් හැපෙන දෑයක් පැහැසැ සොමනසට කරුණු වූ සප්‍රෂ්ඨව්‍යාසෙකැ යි පිරිසිදි යි. මනසින් දහමක් සිතා සොමනසට කරුණු වූ දහමෙකැ යි පිරිසිදි යි.

දෙමනස්සුපච්චාරයෝ (දෙමනස් සහගත විචාරණයෝ) සදෙනෙක: ඇසින් රූපයක් දක දෙමනසට කරුණු වූ රූපයෙකැ යි පිරිසිදි යි, කනින් හඬක් අසා දෙමනසට කරුණු වූ හඬෙකැ යි පිරිසිදි යි, නැහැයෙන් ගඳක් අඟා දෙමනසට කරුණු වූ ගඳෙකැ යි පිරිසිදි යි, දිවෙන් රසක් විඳ දෙමනසට කරුණු වූ රසෙකැ යි පිරිසිදි යි, කයින් හැපෙන දෑයක් පැහැසැ දෙමනසට කරුණු වූ සප්‍රෂ්ඨව්‍යාසෙකැ යි පිරිසිදි යි, මනසින් දහමක් සිතා දෙමනසට කරුණු වූ දහමෙකැ යි පිරිසිදි යි.

උපෙක්ඛුපච්චාරයෝ (උපෙක්ෂා සහගත විචාරණයෝ) සදෙනෙක: ඇසින් රූපයක් දක උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ රූපයෙකි යි පිරිසිදි. කනින් හඬක් අසා උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ හඬෙකැ යි පිරිසිදි, නැහැයෙන් ගඳක් අඟා උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ ගඳෙකැ යි පිරිසිදි, දිවෙන් රසක් විඳ උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ රසෙකැ යි පිරිසිදි. කයින් හැපෙන දෑයක් පැහැසැ උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යාසෙකැ යි පිරිසිදි. මනසින් දහමක් සිතා උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ දහමෙකැ යි පිරිසිදි.

ඡ සාරානියො ධමමො: ඉධාචුසො භික්ඛුනො මෙතො කායකමමං පචචුපට්ඨිතං හොති සබ්බභවාරීසු ආචී¹ වෙච රහො ච. අයමපි ධමමො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො, සංගහාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමගගියා එකිභාවාය සංචතති.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛුනො මෙතො චථිකමමං -පෙ-

මෙතො මනොකමමං පචචුපට්ඨිතං හොති සබ්බභවාරීසු ආචී වෙච රහො ච, අයමපි ධමමො සාරානියො -පෙ- එකිභාවාය සංචතති.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛුනො යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලඤ්ඤා අත්තමසො පත්තපරියාපත්තමත්තමපි, තථා රූපෙහි ලාභෙහි අපඨච්චිභත්තභොගී හොති සීලවනෙහි සබ්බභවාරීහි සාධාරණභොගී, අයමපි ධමමො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො, සබ්බහාය ච්චාදය අච්චෙසාය සාමගගියා එකිභාවාය සංචතති.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛු යානි තානි සීලානි අබ්බොධානි අච්ඡ්ඤ්ඤානි අසබ්බලානි අකමමාසානි භුජ්ජසානි විඤ්ඤප්පසඤ්ඤානි අපරාමඤ්ඤානි සමාධි-සංචතතිකානි තථා රූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතො විහරති සබ්බභවාරීහි ආචී වෙච රහො ච, අයමපි ධමමො සාරානියො -පෙ- එකිභාවාය සංචතති.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛු යායං දිට්ඨි අරියා නියායාණිකා නියායාති තකකරසස සමමා දුක්ඛකයාය, තථා රූපාය දිට්ඨියා දිසාට්ඨිමඤ්ඤගතො විහරති සබ්බභවාරීහි ආචී වෙච රහො ච. අයමපි ධමමො සාරාණියො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බහාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමගගියා එකිභාවාය සංචතති.

ඡ විචාදමුලානි: ඉධාචුසො භික්ඛු කොධනො හොති උපනාහී. යො සො ආචුසො භික්ඛු කොධනො හොති උපනාහී, සො සඤ්චි පි අගාරවො විහරති අපඨතිසසවො, ධමමෙ පි අගාරවො විහරති අපඨතිසසවො, සබ්බෙ පි අගාරවො විහරති අපඨතිසසවො, සික්ඛාය පි න පරිපුරකාරී² හොති.

1. ආචී (මජ්ඣ)
2. පරිපුරකාරී (සා. කම)

සාරානිය (සංරක්ෂණය) ධර්ම පසෙක; ඇවැත්ති, මෙහි මහණක්-
හුගේ මෙමනී සහගත කායකර්මය සබරම්සරුවන් කෙරෙහි ප්‍රකට ව ද රහ-
යේ ද එළැඹ සිටියේ වෙයි. මේ සාරානිය ධර්මය ද... ප්‍රිය කරන
(ප්‍රිය කටයුත්තකු කරන), ගරුකරන (ගරු කටයුත්තකු කරන)
මේ සාරානිය ධර්මය ද සගන්ම පිණිස, අවිවාදය පිණිස, සමගිය පිණිස
එකිභාවය (එක්වුතු බව) පිණිස පවතී.

ඇවැත්ති, තව ද මහණක්හු ගේ මෙමනීසහගත වාක්කර්මය...

මෙමනීසහගත මනා: කම්ම සබරම්සරුවන් කෙරෙහි ප්‍රකට වත් අප්‍රකට
වත් එළැඹ සිටියේ වෙයි ද, මේ සාරානිය ධර්මය ද ප්‍රිය කටයුත්තකු
කරන, ගරු කටයුත්තකු කරන, සංග්‍රහය පිණිස, අවිවාදය පිණිස,
නොවෙහෙස පිණිස, සමගිය පිණිස, එකිභාවය (එක්වුතුබව) පිණිස පවතී.

තව ද ඇවැත්ති, මහණහට දහම් වූ, දහම්න් ලද, යටත් පිරිසෙයින්
පාත්‍රයට අත්තර්ගත ප්‍රමාණ වූ ද යම් ලාභ කෙනෙක් වෙත් ද, එ බඳු වූ
ලාභයන්හි ආමිස විසින් ද පුද්ගල විසින් ද බෙදීමක් නැති ව පරිභොග
කරනුයේ සිල්වත් සබරම් සරුවන් හා සාධාරණ පරිභොගී ව වළඳන්නේ
වේ ද, මේ සාරානිය ධර්මය ප්‍රිය කටයුතු බව ඇති කරන, ගරු කටයුතු
බව ඇති කරන, සංග්‍රහය පිණිස. අවිවාදය පිණිස, නොවෙහෙස පිණිස,
සමගිය පිණිස එකි භාවය (එක්වුතුබව) පිණිස පවතී.

තව ද ඇවැත්ති, අබණ්ඩ වූ මුලින් හෝ අගින් නොසිදුණු, අවිච්ඡ
වූ (මැදින් නො සිදුණු) අසබල වූ (පිළිවෙළින් සිකපද කිහිපයක් නො
සිදුණු) අකල්මාෂ වූ (අතරින් අතර සිකපද සිදි නොගිය) භූච්ඡා වූ
(තෘෂණාදසකියෙන් මිදුණු) ක්‍රවණාත්තන් විසින් පසස්නා ලද්ද වූ,
අපරාමාෂට වූ (තෘෂණාදාෂ්ට්‍යාදියෙන් ස්පඨි නොකරන ලද), කිසිවකු
විසිනුත් දෙණාරොපණවගයෙන් ගැහැට කළ නොහැකි සේ වූ, සමාධිය පිණිස
පවත්නාවූ යම් ශීලධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, මහණ තෙම එසේ වූ ශීල විෂයයෙහි
සබරම්සරුවන් හා ප්‍රකට ව ද අප්‍රකට ව ද ශීලසාමාන්‍යගත ව (ශීලයෙන්
සමාන බවට පැමිණියේ) වෙසේ ද, මේ සාරානිය ධර්මය ද එකිභාවය (එක-
වුතුබව) පිණිස පවතී.

තව ද ඇවැත්ති, ආර්ය වූ තෙර්යාණික වූ යම්දාෂ්ටියෙක් එය පිළි-
පදනාහට මොනොවට දුක් නැසෙනු පිණිස පවතී ද මහණ තෙම එබඳු වූ
සමාග්දාෂ්ටියෙන් සබරම්සරුවන් හා ප්‍රකට ව ද අප්‍රකට ව ද දාෂ්ටියාමාන්‍ය
ගත වැ (දාෂ්ටියෙන් සමාන බවට පැමිණියෙක් වැ) වෙසෙයි ද, මේ සාරානිය
ධර්මය ද ප්‍රියකරන ඇති කරනුයේ, ගරු කටයුතු බව ඇතිකරනුයේ වෙයි. සංග්‍ර-
හය පිණිස අවිවාදය පිණිස, නොවෙහෙස පිණිස, එකිභාවය පිණිස පවතී.

විවාදමූල සයෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණෙක් කීපෙන සුලු ද වෙර
බැඳගන්නා සුලු ද වෙයි. ඇවැත්ති, යම් මහණෙක් කීපෙන සුලුත් වෙර
බදින සුලුත් වේ නම්, හේ ශාස්තෘහු කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත්
පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ධර්මය කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත්
පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, සභිසයා කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත්
පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ශික්ෂාවේ ද පරිපූරකාරී නො වෙයි.

යො සො ආච්ඡො භික්ඛු සඤ්චි අගාරවො විහරති අප්පති-
 ස්චො, ධම්මෙ -පෙ- සඛෙස -වෙ- සික්ඛාය න පරිසුරකාරී, සො සඛෙස
 විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ ඛුජනඅභිතාය ඛුජනඅසුඛාය
 ඛුජනො ජනස්ස අනාඤ්ඤාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරුප-
 ඤ්චො තුමෙහ ආච්ඡො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා ඛිතිදා වා සමනුප-
 සෙසයාථ, තත්ත තුමෙහ ආච්ඡො තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස
 පහානාය වායමෙයාථ. එවරුපඤ්චො තුමෙහ ආච්ඡො විවාදමුලං
 අජ්ඣක්ඛං වා ඛිතිදා වා න සමනුපසෙසයාථ, තත්ත තුමෙහ ආච්ඡො
 තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවාය පටිපජ්ජයාථ,
 එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පහානං හොති. එවමෙතස්ස පාපකස්ස
 විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවො හොති.

සුන ව පරං ආච්ඡො භික්ඛු මකඛී හොති පලාසි -පෙ- ඉස්සකී
 හොති මච්ඡරී -පෙ- සයො හොති මායාවි -පෙ- පාපිවෙජා හොති
 මච්ඡාදිසී සන්ධිපරාමාසී හොති ආධානගාභී දුස්සට්ඨිස්සගභී. යො සො
 ආච්ඡො භික්ඛු සන්ධිපරාමාසී හොති ආධානගාභී දුස්සට්ඨිස්සගභී,
 සො සඤ්චි පි අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙපි අගාරවො
 විහරති අප්පතිස්සවො, සඛෙස පි අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො,
 සික්ඛාය පි න පරිසුරකාරී හොති. යො සො ආච්ඡො භික්ඛු සඤ්චි
 අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙ අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො,
 සඛෙස අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, සික්ඛාය න පරිසුරකාරී, සො
 සඛෙස විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ ඛුජනඅභිතාය ඛුජනඅසුඛාය
 ඛුජනො ජනස්ස අනාඤ්ඤාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරුපං
 වෙ තුමෙහ ආච්ඡො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා ඛිතිදා වා සමනුපසෙසයාථ,
 තත්ත තුමෙහ ආච්ඡො තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පහානාය
 වායමෙයාථ. එවරුපං වෙ තුමෙහ ආච්ඡො විවාදමුලං අජ්ඣක්ඛං වා
 ඛිතිදා වා න සමනුපසෙසයාථ, තත්ත තුමෙහ ආච්ඡො තස්සෙව පාපකස්ස
 විවාදමුලස්ස ආයතිං අනවස්සවාය පටිපජ්ජයාථ. එවමෙතස්ස පාපකස්ස
 විවාදමුලස්ස පහානං හොති, එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආයතිං
 අනවස්සවො හොති.

ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි ද, ධර්මය කෙරෙහි ... සඩ්සයා කෙරෙහි යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි ද, ශික්ෂාවෙහි පරිපූරකාරී නො වෙයි ද, හේ සභ මැද විවාද උපදවයි ද, - යම් විවාදයෙක් බොහෝ දෙනාට අවැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට නොසැප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අනථ පිණිස වේ ද, දෙවිමිනිස්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වේ ද එ බඳු විවාදයෙකි - ඇවැත්නි, ඉදින් මෙබඳු විවාද මූලයක් තමන් කෙරෙහි හෝ තමන් ගෙන් පිටත්හි හෝ දක්නාහු නම්, ඇවැත්නි, එහි තෙපි ලාමක වූ ඒ විවාද මූලය ම දුරු කරනු පිණිස වැයම් කරවු. ඇවැත්නි, ඉදින් තෙපි මෙබඳු විවාදමූලයක් තමන් කෙරෙහි හෝ බැහැර හෝ නො දක්නාහු නම්, ඇවැත්නි, තෙපි එහි ලාමක වූ ඒ විවාදමූලය ම මත්තෙහි නො හටගැන්ම පිණිස පිළිපදනාහු නම්, මෙසේ මේ ලාමක විවාදමූලයා ගේ ප්‍රභාණය වෙයි, මෙසේ මේ ලාමක විවාද මූලයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීම වෙයි.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙම මෙරමා ගුණ මකන සුලු වූයේ යුගග්‍රාහී (එකට එක කරන සුලු වූයේ) වේ. ... ඊෂ්ඨා කරන සුලු වූයේ මසුරු වූයේ වේ. ... කෙරාටික වූයේ කළ වරද සහොවන සුලු වේ. ... තමා කෙරෙහි නැති ගුණයෙහි බුහුමන් කැමැත්තේ මියදිවු වේ, ... තමා ගත් දෘෂ්ටිය ම දැඩි කොට ගත්තේ දෘඩග්‍රාහී වූයේ ගන්තා ලද්ද බැහැර කරනු නො හැක්කේ වේ. ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් තමා ගත් දෘෂ්ටිය ම දැඩි කොට ගත්තේ දෘඩග්‍රාහී වූයේ ගන්තා ලද්ද බැහැර කරනු නො හැක්කේ වේ ද, හේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ධර්මය කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, සඩ්සයා කෙරෙහි ද ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි, ශික්ෂායෙහි පරිපූරකාරී නො වෙයි. ඇවැත්නි, යම් මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහිත් ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි ද, ධර්මය කෙරෙහිත් ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි ද, සඩ්සයා කෙරෙහිත් ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි ද, ශික්ෂායෙහි පරිපූරකාරීත් නො වෙයි ද, හේ සඩ්සයා අතුරෙහි විවාද උපදවයි. යම් විවාදයෙක් බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට නොසැප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අවැඩ පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වෙයි ද, එසේ වූ විවාදයෙකි. ඇවැත්නි, ඉදින් තෙපි මෙ බඳු විවාදමූලයක් තමන් කෙරෙහි හෝ බැහැර හෝ දක්නාහු නම්, ඇවැත්නි, එහි තෙපි ඒ ලාමක විවාද මූලය ම දුරු කරනු පිණිස වැයම් කරවු. ඇවැත්නි, ඉදින් මෙබඳු විවාදමූලයක් තමන් කෙරෙහි හෝ බැහැර හෝ නො දක්නාහු නම්, ඇවැත්නි, තෙපි එහි ඒ විවාද මූලය ම මත්තෙහි නො හට ගන්තා පිණිස පිළිපදිවු. මෙසේ මේ ලාමක වූ විවාදමූලයා ගේ ප්‍රභාණය වේ, මෙසේ මේ ලාමක වූ විවාදමූලයා ගේ මත්තෙහි නො හටගැන්ම වේ.

ජ ධාතුයො: පඨවිධාතු ආලපාධාතු, තෙජෝධාතු, වායොධාතු, ආකාසධාතු, විඤ්ඤාණධාතු.

ජ නිසසරණියා ධාතුයො: ඉධාචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: මෙතො භි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිච්චන්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුච්චිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. අථ ච පන මෙ ඛ්‍යාපාදෙ විතං පරියාදය තිවඤ්ඤි ති, සො 'මා භෙවන්ති'සා වචනියො, මා'යසමා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිතාචිකම්, න භි සාධු භගවතො අභිහක්ඛානං, න භි භගවා එවං වදෙය්‍යා. අට්ඨානමෙතං ආචුසො අනාවකාසො යං මෙතොය වෙතොවිච්චන්තියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්ථුකතාය අනුච්චිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය; අථ ච පනසා ඛ්‍යාපාදෙ විතං පරියාදය ධස්සති ති නොතං ධානං විජ්ජති. නිසසරණං භෙතං ආචුසො ඛ්‍යාපාදසා යද්දිං මෙතො වෙතොවිච්චන්ති.

ඉධ පන ආචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා:- කරුණා භි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිච්චන්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුච්චිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ විභෙසා විතං පරියාදය තිවඤ්ඤි ති, සො මා භෙවන්ති'සා වචනියො: මා'යසමා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිතාචිකම්, න භි සාධු භගවතො අභිහක්ඛානං, න භි භගවා එවං වදෙය්‍යා. අට්ඨානමෙතං ආචුසො අනාවකාසො යං කරුණාය වෙතොවිච්චන්තියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්ථුකතාය අනුච්චිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය අථ ච පනසා විභෙසා විතං පරියාදය ධස්සති ති නොතං ධානං විජ්ජති. නිසසරණං භෙතං ආචුසො විභෙසාය යද්දිං කරුණා වෙතොවිච්චන්ති.

ධාතු සයෙක: පාවිච්චි ධාතුව, අබ්ධාතුව, තේජෝ ධාතුව, වායු ධාතුව, ආකාශ ධාතුව, විඤ්ඤා ධාතුව.

නි:ශරණිය ධාතු (අකුසලින් නික්මුණු සවභාව) සයෙක: 'ඇවැත්නි, එකාන්තයෙන් මා විසින් මෙමුත්‍රී විත්තවිමුක්තිය භාවිතය, බහුලී කෘතය, යානයක් බදු ව කරන ලද්දේ ය. වාස්තුකෘත ය (ප්‍රතික්ෂාචක් කරන ලද්දේ ය). අනුස්ථිත ය (සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ය), පරිචිත ය (පුරුදු කරන ලද්දේ ය), සුසමාරබ්ධ ය (මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ය). එතෙකුදු වුවත් වෙෂය මා සිත මැඩ ගෙන (ක්ෂිණ කොට) සිටී' යැ යි මෙහි මහණක් මෙසේ කියන්නේ නම්, හෙතෙම 'මෙසේ කියැ යුතු, වන්නේය. ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නො කෙරේ වා (දෙස් නො නඟා වා), භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන කිරීම (දෙස් නැඟීම) නො මැනැව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො වදරන සේක, ඇවැත්නි, මෙමුත්‍රී විත්ත විමුක්තිය (මෙක් වැඩීමෙන් අපිණා වශයෙන් ලත් ත්‍රික වතුක්කධ්‍යාන) භාවිත කරන ලද කල්හි, බහුලීකෘත කල්හි, යානිකෘත කල්හි, වාස්තුකෘත කල්හි, අනුස්ථිත කල්හි, පරිචිත කල්හි, සුසමාරබ්ධ කල්හි, එසේ කරන ලද නුමුදු ව්‍යාපාදය ඔහුගේ සිත භාත්පසින් ගෙන (හෝ ඔහුගේ කුශල සිත ක්ෂිණ කොට) සිටී යන මෙය නො කරුණෙක, අවකාශ නැති එකෙක. මේ කාරණය නැත්තේ ය, ඇවැත්නි, මෙමුත්‍රී විත්ත විමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ව්‍යාපාදයාගේ නි:ශරණිය (නික්මීම) වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු වන්නේ ය.

'ඇවැත්නි, මා විසින් කරුණා විත්තවිමුක්තිය භාවිතය (වඩන ලද්දේ ය), බහුලීකෘත ය (නැවැත නැවැත කරන ලද්දේ ය), යානිකෘත ය (යානයක් මෙන් කරන ලද්දේ ය), වාස්තුකෘත ය (වාස්තුවක් හෙවත් ප්‍රතික්ෂාචක් කරන ලද්දේ ය), අනුස්ථිත ය (පරිපූර්ණ කරන ලද්දේ ය), පරිචිත ය (පුරුදු කරන ලද්දේ ය), සුසමාරබ්ධ ය (මොනොවට වඩන ලද්දේ ය), එතෙකුදු වුවත් විහිංසා වෙනතාව මා සිත භාත්පසින් ගෙන (හෝ මා කුසල් සිත ක්ෂිණ කොට ගෙන) සිටී යැ යි මහණෙක් මෙසේ කියන්නේ නම්, හෙ තෙම මෙසේ කිය යුතු (ඔහුට මෙසේ කියැ යුතු) වන්නේ ය, ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නො කෙරේ වා (දෙස් නො නඟා වා), භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන කිරීම (දෙස් නැඟීම) නො මැනැව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො වදරන සේක. ඇවැත්නි, කරුණා විත්තවිමුක්තිය වඩන ලද කල්හි, බහුල වශයෙන් කරන ලද කල්හි, යානයක් මෙන් කරන ලද කල්හි, වාස්තුකෘත (ප්‍රතික්ෂාචක් කරන ලද) කල්හි, අනුස්ථිත (පරිපූර්ණ කරන ලද) කල්හි, පුරුදුකරන ලද කල්හි, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද කල්හි, එසේ කරන ලද නමුත් විහිංසා වෙනතාව ඔහු ගේ සිත භාත්පසින් ගෙන සිටීන්නේ ය යන මෙය නො කරුණෙක, අවකාශ නැත්තෙක. ඇවැත්නි, කරුණාවිත්තවිමුක්තිය යන මෙය විහිංසාව ගේ නි:ශරණිය (නික්මීම) යැ' යි (හේ මෙසේ කියැයුතු වන්නේය).

ඉධාච්ච සො භික්ඛු ඵචං වදෙය්‍ය: “මුද්දිතා හි ඛො මෙ ආච්ච සො වෙතොව්ච්චන්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ අරති විහංගං පරියාදය තිට්ඨති”ති සො ‘මා හෙවනති’ සස වචනීයො, මායසමා ඵචං අවච, මා හගචන්තං අඛහාවිකම්, න හි සාධු හගචන්තො අඛහකම්බානං, න හි හගචා ඵචං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආච්ච සො අනවකාසො යං මුද්දිතාය වෙතොව්ච්චන්ති යා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අථ ච පන සස අරති විහංගං පරියාදය යසසතිති නෙතං යානං විජජති. නිසසරණං හෙතං ආච්ච සො අරතියා, යද්දිං මුද්දිතා වෙතොව්ච්චන්ති.

ඉධ පනාච්ච සො භික්ඛු ඵචං වදෙය්‍ය: උපෙකම්බා හි ඛො මෙ ආච්ච සො වෙතොව්ච්චන්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ රාගො විහංගං පරියාදය තිට්ඨති ති, සො ‘මා හෙවනති’ සස වචනීයො, මායසමා ඵචං අවච, මා හගචන්තං අඛහාවිකම්, න හි සාධු හගචන්තො අඛහකම්බානං, න හි හගචා ඵචං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආච්ච සො අනවකාසො යං උපෙකම්බාය වෙතොව්ච්චන්ති යා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානිකතාය වස්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අථ ච පන සස රාගො විහංගං පරියාදය යසසති ති නෙතං යානං විජජති. නිසසරණං හෙතං ආච්ච සො රාගසස, යද්දිං උපෙකම්බා වෙතොව්ච්චන්ති.

'ඇවැත්නි, මුදිතා විත්තවිමුක්තිය මා විසින් වඩන ලද්දේ ය, බොහෝ සෙයින් කරන ලද්දේ ය, යානයක් බඳු කොට කරන ලද්දේ ය, වාස්තුකෘත ය (ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කරන ලද්දේ ය), අනුෂ්ඨිත ය (වඩන ලද්දේ ය), පුරුදු කරන ලද්දේ ය, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ය, එතෙකුදු වුවත් අරතිය (නො ඇල්ම) මා සිත භාත්පයින් ගෙන සිටී' යැ යි මෙහි මහණෙක් මෙසේ කියන්නේ ද, 'එසේ නො කිය යුතු යැ' යි හෙ තෙම කිය යුතු වන්නේ ය. 'ආයුෂ්මත් තෙමේ එසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නො කෙරේ වා (දෙස් නො නඟා වා), භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන කිරීම (දෙස් නැඟීම) නො මැනැව. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො වදරන සේක. ඇවැත්නි, මුදිතා විත්තවිමුක්තිය වඩන ලද කල්හි, බහුල වශයෙන් කරන ලද කල්හි, යානයක් බඳු කොට කරන ලද කල්හි, වාස්තුකෘත (ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කරන ලද) කල්හි, අනුෂ්ඨිත (පරිපූර්ණ) කරන ලද කල්හි, පුරුදු කරන ලද කල්හි, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද කල්හි, එසේ කරන ලද නුවුත්, අරතිය ඔහුගේ සිත භාත්පයින් ගෙන සිටින්නේ ය යන මෙය නො කරුණෙක, අවකාශ (කාරණ) නැත්තෙක. මෙ කරුණ නැත්තේ ය. ඇවැත්නි, මුදිතා විත්තවිමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය අරතියගේ නිඃශරණය යැ' යි මෙසේ හෙ තෙම කියා යුතු වන්නේ ය (ඔහුට කිය යුතු වන්නේ ය.).

'ඇවැත්නි, උපෙක්ෂා විත්තවිමුක්තිය වූ කලී මා විසින් වඩන ලද්දේ ය, බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ ය: යානයක් සේ කරන ලද්දේ ය, වාස්තුවක් (ප්‍රතිෂ්ඨාවක්) කරන ලද්දේ ය, අනුෂ්ඨිත (පරිපූර්ණ) කරන ලද්දේ ය, පුරුදු කරන ලද්දේ ය, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ය, එතෙකුදු වුවත් රාගය මා සිත භාත්පයින් ගෙන සිටී' යැ' යි මෙහි භික්ෂු නමෙක් මෙසේ කියන්නේ වී නම්, 'එසේ නො කියා යුතු යැ' යි හේ කිය යුතු වන්නේ ය. 'ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නො කෙරේ වා (දෙස් නො කියා වා) භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන කිරීම නො මැනැව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො ම වදරන සේක. ඇවැත්නි උපෙක්ෂා විත්තවිමුක්තිය වඩන ලද කල්හි, බහුල කොට කරන ලද කල්හි, යානයක් මෙන් කරන ලද කල්හි, වාස්තුවක් (ප්‍රතිෂ්ඨාවක්) කරන ලද කල්හි, අනුෂ්ඨිත (පරිපූර්ණ) කරන ලද කල්හි, පුරුදු කරන ලද කල්හි, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද කල්හි, එසේ කරන ලද කල්හි පවා ඔහුගේ සිත රාග තෙමේ භාත්පයින් ගෙන සිටින්නේ ය යන මෙය නො කරුණෙක, අවකාශ නැත්තෙක. මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන ය, ඇවැත්නි, උපෙක්ෂා විත්තවිමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද, ඇවැත්නි, මෙය රාගයාගේ නිඃශරණය යැ' යි හෙ තෙම කියා යුතු වන්නේ ය (ඔහුට කිය යුතු වන්නේ ය.).

ඉධාචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය “අනිමිත්තා හි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිමුත්ති භාවිතා ඛහුලීකතා යානීකතා වත්ථකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අථ ච පන මෙ තං නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤණං හොති’ති සො ‘මා හෙවනති’සා වචනීයො. මායසමා එවං අවච, මා හගවන්තං අඛතා-විකඛි, න භි සාධු හගවතො අඛතකඛානං. න භි හගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආචුසො අනවකාසො යං අනිමිත්තාය වෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථකතාය අනුට්ඨිතාය, පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අථ ච පනසා නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤණං හවිසසතී ති නෙතං යානං විජජති. නිසසරණං හෙතං ආචුසො සංඛිතිමිත්තානං යද්දං අනිමිත්තා වෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පනාචුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය අසමිති ඛො මෙ විගතං¹ අයමහමසමිති න සමනුපසාමි. අථ ච පන මෙ විචිකිච්ඡා කථංකථා-සලලං විතං පරියාදය තිට්ඨතීති, සො මා හෙව’න්තිසා වචනීයො, ‘මායසමා එවං අවච, මා හගවන්තං අඛතාවිකඛි, න භි සාධු හගවතො අඛතකඛානං. න භි හගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආචුසො යං අසමිති විගතෙ¹ අයමහමසමිති අසමනුපසාමො, අථ ච පනසා විචි-කිච්ඡාකථංකථාසලලං විතං පරියාදය යසාති’ති නෙතං යානං විජජති. නිසසරණං හෙතං ආචුසො විචිකිච්ඡාකථංකථාසලලසා, යද්දං අසමිති මානසා සමුඤ්ඤාතො.

ඡ අනුත්තරියානි: දසසනානුත්තරියං, සවනානුත්තරියං ලාභානුත්තරියං, සිකඛානුත්තරියං පාරිවරියානුත්තරියං, අනුසසතානුත්තරියං

ඡ අනුසසතිධානානි: බුද්ධානුසසති, ධම්මානුසසති, සංඛානුසසති සීලානුසසති, වාගානුසසති, දෙවතානුසසති.

1. විසාකං (PTS), විසාතෙ (සා)

'ඇවැත්නි: අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තිය (රහත්පල සමවත) මා විසින් වඩන ලද්දේ ය, බහුල වශයෙන් කරන ලද්දේ ය, යානයක් සේ කරන ලද්දේ ය, වාස්තු කරන ලද්දේ ය, අනුෂ්ඨාන කරන ලද්දේ ය, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ ය, එතෙකුදු වුවත් මගේ ඒ සිත (රාගනිමිත්තාදි) නිමිති අනුව යන්නේ වේ යැ' යි කියන්නේ නම්, 'එසේ නො කියා වා' යැ යි හේ කිය යුතු වන්නේ ය. 'ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන (දෝෂාරොපණ) නො කෙරේ වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන කිරීම නො මැනැව්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො ම වදරන සේක. ඇවැත්නි, අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තිය වඩන ලද කල්හි, බහුල වශයෙන් කරන ලද කල්හි, යානයක් බඳු කරන ලද කල්හි, වාස්තුවක් (ප්‍රතිෂ්ඨාවක්) කරන ලද කල්හි අනුෂ්ඨිත (සම්පූර්ණ) කරන ලද කල්හි, පුරුදු කරන ලද කල්හි, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලද කල්හි, එසේ කරන ලද නුමුදු ඔහුගේ සිත නිමිති අනුව යන්නක් වන්නේ යැ යන මෙය නොකරුණෙක: මෙය අවකාශ (කරුණු) නැති එකෙක. මේ කාරණය විද්‍යාමාන නො වේ. ඇවැත්නි, යම් අනිමිත්ත චිත්තවිමුක්තියක් වේ ද, මෙය සියලු නිමිතින් ගේ නික්මීමක් වේ යැ යි මෙසේ හෙ තෙම කිය යුතු වන්නේ ය.

ඇවැත්නි, මෙහි මහණෙක් 'මම වෙමි' යි මගේ අස්මිමානය පහ විය. 'මේ මම වෙමි' යි නො දකිමි. එතෙකුදු වුවත් විවිකිච්ඡාව වූ 'කෙසේ ද? කෙසේ ද? යන' ශාංකා හුල තෙම මගේ සිත භාත් පසින් ගෙන සිටී යැ' යි මෙසේ කියන්නේ නම් 'එසේ නො කියන්නා' යි හෙ තෙම කියැ යුතු වන්නේ ය. 'ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් නො කියන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් කීම නො මැනැව්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො ම වදරන සේක, ඇවැත්නි, 'වෙමි' යි අස්මිමානය පහ වූ කල්හි, 'මේ මම වෙමි' යි නො දක්නාහට (මෙසේ සැකයක් පහළ වීම යන) මෙය නො කරුණෙක, මෙය අවකාශ නැත්තෙක. එතෙකුදු වුවත් විවිකිච්ඡාව වූ කථාකථාසල්ලය ඔහු සිත භාත්පසින් ගෙන සිටින්නේ ය යන මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන ය. කවර හෙයින්? යම් අස්මි මානයාගේ මුලින් සිදීමක් වේ ද, මෙය විවිකිච්ඡා සංඛ්‍යාත කථාකථාශල්‍යයාගේ නි:ශරණය (නික්මීම) වේ' යැ යි හේ කියැ යුතු වන්නේ ය.

අනුත්තරිය (එයට වඩා උතුම් දැ යැ යි කියැ යුතු කිසිත් නැති) ධර්ම සයෙක: අනුත්තරිය දඹ්‍රණය (උසස් ම දක්ම), අනුත්තරිය ශ්‍රවණය (උතුම් ම ඇසීම), අනුත්තරිය ලාභය (උතුම් ම ලැබීම), අනුත්තරිය ශික්ෂාව (උතුම් ම හික්මීම), අනුත්තරිය පාරිවර්යාව (උතුම් ම උවටන), අනුත්තරිය අනුස්මාතිය (උතුම් ම සිහි කිරීම).

අනුස්මාතිසාන (සිහිකිරීම) සයෙක: බුද්ධානුස්මාතිය, ධර්මාස්මාතිය, සධ්දිසානුස්මාතිය, ශීලානුස්මාතිය, ත්‍යාගානුස්මාතිය, දෙවතානුස්මාතිය.

ඡ සතතච්ඡාරා: ඉධාච්ඡො භික්ඛු චක්ඛනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සනො සමපචානො, සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාණෙන ගතං සාධිතා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සනො සමපචානො.

ඡ ප්‍රාතිජාතියො: ඉධාච්ඡො එකච්චො කණ්ණ භිජාතිකො සමානො කණ්ණං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්ඡො එකච්චො කණ්ණාභිජාතිකො සමානො සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්ඡො එකච්චො කණ්ණාභිජාතිකො සමානො අකණ්ණං අසුක්කං නිබ්බානං අභිජායති. ඉධාච්ඡො එකච්චො සුක්කාභිජාතිකො සමානො සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්ඡො එකච්චො සුක්කාභිජාතිකො සමානො කණ්ණං ධම්මං අභිජායති. ඉධාච්ඡො එකච්චො සුක්කාභිජාතිකො සමානො අකණ්ණං අසුක්කං නිබ්බානං අභිජායති.

ඡ නිබ්බධභාගියා සඤ්ඤා. අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පභානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා.

ඉමෙ චො ආච්ඡො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමාසම්ප්‍රදේධන ඡ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා, තස්ස සබ්බෙහෙව සඤ්ඤාසිතබ්බං -පෙ- අස්වාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං.

සතතකං

13. අස්ථි චො ආච්ඡො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමාසම්ප්‍රදේධන සතත ධම්මා සම්මදක්ඛාතා, තස්ස සබ්බෙහෙව සඤ්ඤාසිතබ්බං -පෙ- අස්වාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං.

කතමෙ සතත:

සතත අරියධනාති: සද්ධාධනං, පිලිධනං, භිරිධනං, ඔක්ඛප්පධනං සුතධනං වාගධනං, පඤ්ඤාධනං.

සකතච්චාර (රහත්හුගේ නිත්‍ය විභරණ) සයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම ඇසින් රූපයක් දක සතුටු ද නොම වෙයි, නොසතුටු ද නොම වෙයි. එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ, නුවණින් යුක්ත වූයේ, අරමුණු මැදහත් වැ දකිනුයේ වෙසෙයි. කනිත් හඬක් අසා, ... නැහැයෙන් ගඳක් අගා ... දිවින් රසක් විඳ ... කයින් හැපෙන දෑ පැහැසැ ... මනසින් දහම් අරමුණක් සිතා සතුටු ද නොම වෙයි, නොසතුටු ද නොම වෙයි, එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ නුවණින් යුක්ත වූයේ අරමුණ මැදහත් වැ දකිනුයේ වෙසෙයි.

අභිජාති (ඉපැදුම්) සයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් කළු උපත ඇත්තේ (හීන කුලයෙහි උපන්නේ) ම කළු දහම් (දස අකුසල්) උපදවයි. ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් කළු උපත් ඇත්තේ ම (හීන කුලයෙහි උපන්නේ ම) සුදු දහම් (පින්) උපදවයි. ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් කළු උපත් ඇත්තේ ම කළු ද නොවූ සුදු ද නොවූ නිවන් දහම් උපදවයි. ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් සුදු උපත් ඇත්තේ (උසස් කුලෙහි උපන්නේ ම) සුදු දහම් (පින්) උපදවයි. ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් සුදු උපත් ඇත්තේ ම (උසස් කුලෙහි උපන්නේ ම), කළු දහම් (පව්) උපදවයි. ඇවැත්නි, මෙහි එකෙක් සුදු උපත් ඇත්තේ ම නොකළු නොසුදු නිවන උපදවයි.

නිර්වේදනාභික (නිවන් බර්ත, නිවන් කරා එළැඹෙන) ධර්ම සයෙක: අනිත්‍යසංඤච, අනිත්‍යයෙහි දුඃඛසංඤච, දුකෙහි අනාත්මසංඤච, ප්‍රභාණසංඤච, විරාගසංඤච, නිරෝධසංඤච (නිරෝධානුපසන්නා ඤාණයෙහි සංඤච).

ඇවැත්නි, දන්තා දක්තා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සදෙනෙක් ධර්මයෝ මොනොවට වදරන ලද්දහු වෙත්. එහි සියල්ලන් විසින් ම ... එක් වැ ගැයිය යුතු ය. එය ... දෙව මිනිස්නට හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

සජ්තකය

13. ඇවැත්නි, දන්තා දක්තා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සත් දහම් කෙනෙක් මොනොවට වදරන ලද්දහු වෙත්. එහි සියල්ලන් විසින් ම එක් ව ගැයිය යුතු ... එය ... දෙව මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි.

කවර දහම් සත් දෙනෙක් ද? යත්:

ආර්ය ධන සතෙක: ශ්‍රද්ධාධනය, ඡීලධනය, භරිධනය, අපත්‍රපාධනය, ශ්‍රැතධනය, ත්‍යාගධනය, ප්‍රඤ්ඤාධනය.

සත්ත සමොඛාර්ඤ්ඛිණා: සතිසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, ධම්මච්චයසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, චිරියසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, පීතිසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, පසාදාසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, සමාධිසමොඛාර්ඤ්ඛිණො, උපෙක්ඛාසමොඛාර්ඤ්ඛිණො.

සත්ත සමාධිපරික්ඛාරා: සමොද්ධිං, සමොසංකප්පො සමොචාචා සමොකච්චනේනා, සමොආච්චො, සමොචායාමො, සමොසති.

සත්ත අසඬමමා: ඉධාච්චසො භික්ඛු අසසද්ධො හොති, අභිරිකො හොති, අනොක්ඛපී හොති, අපඤ්ඤානො හොති, කුසීනො හොති, මුඛස්සති හොති, දුපපඤ්ඤා හොති.

සත්ත සඬමමා: ඉධාච්චසො භික්ඛු සද්ධො හොති, භිරිමා හොති, ඛික්ඛපී හොති, ඛෙඤ්ඤානො හොති, ආරඬච්චිරියො හොති, උපච්චිතස්සති හොති, පඤ්ඤාචා හොති.

සත්ත සප්පුරිසධමමා: ඉධාච්චසො භික්ඛු ධම්මඤ්ඤා ච හොති, අසුඤ්ඤා ච, අක්ඛඤ්ඤා ච, මක්ඛඤ්ඤා ච, කාලඤ්ඤා ච, පරිසඤ්ඤා ච, පුග්ගලඤ්ඤා ච.

සත්ත නිද්දසවඤ්ඤා: ඉධාච්චසො භික්ඛු සික්ඛාසමාදනෙ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා සික්ඛාසමාදනෙ අච්චගතපෙමො. ධම්මනිසන්තියා තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා ධම්මනිසන්තියා අච්චගතපෙමො. ඉච්ඡාච්චනසෙ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා ඉච්ඡාච්චනසෙ අච්චගතපෙමො. පටිසලොනෙ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා පටිසලොනෙ අච්චගතපෙමො. චිරියාරමෙහ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා චිරියාරමෙහ අච්චගතපෙමො. සතිනොපකෙක්ඛ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා සතිනොපකෙක්ඛ අච්චගතපෙමො. ද්ධිපට්ඨෙධෙ තිබ්බච්ඡන්දෙ හොති ආයතිඤ්ඤා ද්ධිපට්ඨෙධෙ අච්චගතපෙමො.

සමෙබ්බාධාරාධග සතෙක: ස්මාතිසමබ්බොධාරාධගය, ධම්මිච්චය සමබ්බොධාරාධගය, වීයඨී සමබ්බොධාරාධගය, ප්‍රිති සමබ්බොධාරාධගය, ප්‍රභුබ්බසමබ්බොධාරාධගය, සමාධිසමබ්බොධාරාධගය, උපෙක්ඝාසමබ්බොධාරාධගය.

සමාධිපරිඡකාර ධර්ම (සමාධියට පිරිවර වූ දහම) සතෙක: සමාග්ඤ්ජවිය, සමාග්ඤ්ජකල්පය, සමාග්ඤ්ජවනස, සමාග්ඤ්ජකම්මානස, සමාග්ඤ්ජවිය, සමාග්ඤ්ජව්‍යායාමය, සමාග්ඤ්ජසමාතිස.

අසද්ධර්ම (ලාමක දා) සතෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණෙක් සැදහැ නැත්තේ වෙයි, පවට ලජ්ජා නැත්තේ වෙයි, පවට බිය නැත්තේ වෙයි, අල්පග්‍රහ (දහම නොඋගත්තේ) වෙයි, අලස වෙයි, නටුවාවූ සිහි ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රඤ නැත්තේ වෙයි.

සදධම්ම සතෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණ තෙම සැදහැ ඇත්තේ වෙයි, පවට ලජ්ජා ඇත්තේ වෙයි, පවට බිය ඇත්තේ වෙයි, බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ වෙයි, සම්පූර්ණ කරන ලද වීර්ය ඇත්තේ වෙයි. එළැඹ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි.

සත්පුරුෂ ධම්ම සතෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණ තෙමේ ධම්මඤ (සූත්‍ර ගෙය ආදී දහම පෙළ දන්නේ) ද වෙයි, අභිඤ (වදළ ධර්මයේ අභි දන්නේ) වෙයි, ආත්මඤ (ශීලාදියෙන් මම මෙ පමණ ඇත්තෙමි යි තමා පමණ දන්නේ) වෙයි, මාත්‍රඤ (ප්‍රත්‍යය පිළිගැනුම් වැළැඳුම් දෙකේ පමණ දන්නේ) වෙයි, කාලඤ (පරිපූර්ණයට කල් දන්නේ) වෙයි. පරිඡජඤ (අට වැදැරුම් පිරිස දන්නේ) වෙයි, පුද්ගලඤ (සෙවියැ යුතු නොසෙවියැ යුතු පුභුලන් දන්නේ) වෙයි.

නිර්දය වස්තු සතෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණ තෙම ශික්ඝා සමාදනායෙහි දුඛි කැමැත්තේ මත්තෙහිද ශික්ඝා සමාදනායෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි, ධම්මිඤ්ඤානියෙහි (විදර්ශනායෙහි) දුඛි කැමැත්තේ මත්තෙහි ධම්මිඤ්ඤානියෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි, ඉච්ඡාවිනයෙහි (තෘෂ්ණාව දුරැලීමෙහි) දුඛි කැමැත්තේ, මත්තෙහි දු ඉච්ඡාවිනයෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රතිසංලේච්චනයෙහි (එකලා වැහිදීමෙහි) දුඛි කැමැත්තේ, මත්තෙහි දු ප්‍රතිසංලේච්චනයෙහි පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. කායික චෙතසික වීයඨී පිරිමෙහි දුඛි කැමැත්තේ, මත්තෙහි දු වීයඨී පිරිමෙහි පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. සිහියෙහිත් ස්වානොචිත ප්‍රඤයෙහිත් දුඛි කැමැත්තේ මත්තෙහි දු සිහියෙහිත් ස්වානොචිත ප්‍රඤයෙහිත් පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. දෘෂ්ටිප්‍රතිවේධයෙහි (මාග්දශිතයෙහි) දුඛි කැමැත්තේ මත්තෙහිද දෘෂ්ටි-ප්‍රතිවේධයෙහි පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි.

සතත සඤ්ඤා : අනිච්චසඤ්ඤා, අනත්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනව-
සඤ්ඤා, පභානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා.

සතත බලානි: සඤ්ඤාබලං, විරියබලං, භිරිබලං, ඔක්ඛපබලං, සතිබලං,
සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං.

සතත විඤ්ඤාණංචිතියො: සතතාටුසො සතතා නානත්තකායා
නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි මනුසසා එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව
විනිපාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යථාපි
දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බන්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි
දෙවා ආහසෙරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි
දෙවා සුභකිණ්ඨා. අයං චතුස්ථි විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස-
සඤ්ඤානං අස්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනතෙසා
ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්චමී විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම
අනන්තං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ඡඤ්චි විඤ්ඤාණංචිති.

සතතාටුසො සතතා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම
නස්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්චිඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්ථමී විඤ්ඤාණංචිති.

සංඥා සතෙක: අනිත්‍යසංඥාව, අනාත්මසංඥාව, අභූතසංඥාව, ආදීනවසංඥාව, ප්‍රභාණසංඥාව, විරාගසංඥාව, නිරොධසංඥාව.

බල සතෙක: ශ්‍රද්ධාබලය, විශ්වාබලය, භරිබලය, අපත්‍රපාබලය, ස්මාතිබලය, සමාධි බලය, ප්‍රඥබලය.

විඤනසට්ඨි සතෙක: ඇවැත්නි, මිනිස්සු ද ඇතැම් දෙවියෝ ද ඇතැම් විනිපාතිකයෝ ද යි කායනානාකය (කයින් වෙනස් බවද) ඇති සංඥානානාකය (ප්‍රතිසන්ධි සංඥා වශයෙන් උනුනට වෙනස් බව) ද ඇති සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ පළමු වැනි විඤන සට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, ලොවැකල්පාරම්භසමයයෙහි උපන් බ්‍රහ්මකායික දෙවියෝ යම්සේ ද එසේ වූ කායනානාකය ඇති ප්‍රතිසන්ධිසංඥාඵකකය ඇති (එක ම වර්ගයේ ප්‍රතිසන්ධි සිතින් උපන්) සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ දෙවෙනි විඤන සට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, ආභාසාරදෙවියන් සේ වූ කායෙකකය (එක් බඳු කය) ඇති, සංඥානානාකය (උත්පත්තිය සිදු කළ ප්‍රතිසන්ධිසංඥාවගේ විවිධතාව) ඇති සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි විඤනසට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, ඉහකාත්සනක දෙවියන් සේ වූ කායෙකකය (කයින් එක් බඳු බව) ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඥාවගේ ද එකකය ඇති සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ සතරවැනි විඤනසට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, රූපසංඥාවන් හැම ලෙසින් ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසංඥාවන් දුරුවැ යැමෙන්, නානාකසංඥාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාශ-ප්‍රඥප්තිය අනන්තයැ යි දක, එහි සිත පිහිටුවා, ආකාශානන්තායතන බල ලොවට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ පස්වැනි විඤනසට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, හැම ලෙසින්ම අනන්ත වූ කසිණුඤ්ඤාචිම ආකාශාරම්මණය ඉක්මැ, (ආකාශානන්තායතන ධ්‍යාන) විඤනය අනන්තයැ යි ධ්‍යාන වඩා, විඤනන්තායතන බලලොවට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සවැනි විඤනසට්ඨිකය යැ.

ඇවැත්නි, හැම ලෙසින්ම විඤනතකායතනය ඉක්මැ 'කිසිත් නැතැ'යි බවා ආකීංචනායතන බලලොවට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සත්වැනි විඤනසට්ඨිකය යැ.

සත්ත පුග්ගලා දකඛිණේයො: උභතොභාගවිමුක්ඛො, පඤ්ඤ-
විමුක්ඛො, කායසකඛී, දිට්ඨිප්පකෙතො, සඤ්චාචිමුක්ඛො, ධම්මොනුසාරී,
සඤ්චානුසාරී.

සත්ත අනුසයා: කාමරාගානුසයො, පටිසානුසයො, දිට්ඨානුසයො
විචිකිච්ඡානුසයො, මානානුසයො, භවිරාගානුසයො, අච්ඡානුසයො.

සත්ත සංයොජනානි: අනුන්යසංයොජනං,¹ පටිසසංයොජනං, දිට්ඨි-
සංයොජනං, විචිකිච්ඡාසංයොජනං, මානසංයොජනං, භවිරාගසංයොජනං,
අච්ඡාසංයොජනං.

සත්ත අධිකරණසමථා: උප්පනනුප්පනකානං අධිකරණානං සමථාය
ධුපසමාය සමමුඛා විනයො දතඛේඛා, සතිවිනයො දතඛේඛා, අමුලුභවිනයො
දතඛේඛා, පටිඤ්ඤය කාරෙතඛේඛං, යෙභුය්‍යසිකා, තසසපාරිය්‍යසිකා,
තිණව්‍යාපාරකො.

ඉමෙ ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමොසමුද්දොධන සත්ත ධම්මො සමමදකඛාතා. තස්ස සමඛභෙව සඛගාසි-
තඛේඛං-පෙ-අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

අට්ඨකං

14. අස්ථී ඛො ආචුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමොසමුද්දොධන අට්ඨ ධම්මො සමමදකඛාතා. තස්ස සමඛභෙව සඛගාසි-
තඛේඛං-පෙ-අස්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

කතමෙ අට්ඨ ?

අට්ඨ මිච්ඡතතා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාසංකප්පො, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡා-
කමමනෙතො, මිච්ඡාආජීවො, මිච්ඡාවායාමො, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි. (1)

අට්ඨ සමමතතා: සමොදිට්ඨි සමොසංකප්පො, සමොවාචා, සමො-
කමමනෙතො, සමොආජීවො, සමොවායාමො, සමොසති, සමොසමාධි. (2)

අට්ඨ පුග්ගලා දකඛිණේය්‍යා: සොතාපනෙතො, සොතාපඤ්චිඵල-
සච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතො, සකදගාමී, සකදගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය
පටිපනෙතො, අනාගාමී, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතො, අරහා,
අරහත්ඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතො. (3)

1. කාමසංඤ්ඤාජනං (භ්‍යා.)

දක්ෂිණාර්භ පුද්ගලයෝ සත්දෙනෙක: උභතොභාගවිමුක්තයා, ප්‍රඥවිමුක්තයා, කායසාක්ෂිකයා, දෘෂ්ටිප්‍රාප්තයා, ශ්‍රද්ධාවිමුක්තයා, ධර්මානුසාරියා, ශ්‍රද්ධානුසාරියා.

අනුගය සතෙක: කාමරාගානුගය, ප්‍රතිසානුගය, දෘෂ්ට්‍යානුගය, විචිකිත්සානුගය, මානානුගය, භවරාගානුගය, අවිද්‍යානුගය.

සංයෝජන සතෙක: අනුනායසංයෝජනය, ප්‍රතිසසංයෝජනය, දෘෂ්ටි-සංයෝජනය, විචිකිත්සාසංයෝජනය මානසංයෝජනය, භවරාගසංයෝජනය, අවිද්‍යාසංයෝජනය.

අධිකරණ ගමර සතෙක: උපනුපන් අධිකරණයන් ගේ සන්සිද්ධිම පිණිස, ව්‍යුපගමය පිණිස සමමුඛාවිනය දියැයුතු, සතිවිනය දියැයුතු, අමුලුභවිනය දියැයුතු, ප්‍රතිඥයෙන් කැරැවියැයුතු, යෙහුයාසිකාව, තසංපාපියාසිකාව, තිණවසාරකය.(කැරැවිය යුතු)

ඇවැත්ති, දන්තා දක්තා අර්භත් සමාක්සමිබුද්ධි වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද සප්ත ධර්මයෝ මොහුය. එහි සියල්ලන් විසින් ම එක් වැ ගැයිය යුතු...එය...දෙවිමිනිස්තට ප්‍රයෝජන පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

අෂ්ටකය

14. ඇවැත්ති, දන්තා දක්තා අර්භත් සමාක් සමිබුද්ධි වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද අෂ්ට ධර්ම කෙනෙක් ඇත. එහි සියල්ලන් විසින් ම එක් වැ ගැයිය යුතු... එය දෙවිමිනිස්තට ප්‍රයෝජන පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ යි.

කවර අට දෙනෙක් ද? යත්:

මිථ්‍යාඤා (මිථ්‍යා ස්වභාවයෝ) අටෙක: මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය, මිථ්‍යාසංකල්පය, මිථ්‍යාවචනය, මිථ්‍යා කමාන්තය, මිථ්‍යා ආච්චිය, මිථ්‍යා ව්‍යායාමය, මිථ්‍යා ස්මාතිය, මිථ්‍යා සමාධිය.

සමාක්ඤා (සමාක් ස්වභාවයෝ) අටෙක: සමාග් දෘෂ්ටිය, සමාක්සංකල්පය, සමාග්වචනය, සමාක්කමාන්තය, සමාගාච්චිය, සමාග්ව්‍යායාමය, සමාක්ස්මාතිය, සමාක්සමාධිය.

දක්ෂිණාර්භ පුද්ගලයෝ අට දෙනෙක: සෝවාන් පුභුලාය, සෝවාන් පලය පසක් කරනුවට පිළිපත් පුභුලාය, සෙදගැමියා ය, සෙදගැමිපලය පිණිස පිළිපත් පුභුලාය, අනුගැමියා ය, අනුගැමිපලය පිණිස පිළිපත් පුභුලාය, රහත් තෙමේ ය, රහත්පලය පිණිස පිළිපත් පුභුලාය.

අවයං කුසීතවතඤ්ඤි: ඉධාච්චසො භික්ඛුනා කමමං කාතබ්බං හොති. තස්ස ඵවං හොති: කමමං ඛො මෙ කාතබ්බං භවිස්සති, කමමං ඛො පන මෙ කරොන්තස්ස කායො කිලම්ඤ්ඤති, භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති සො නිපජ්ජති, න චිරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පයමං කුසීතවතඤ්ඤි.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති. තස්ස ඵවං හොති: අභං ඛො කමමං අකාසිං, කමමං ඛො පන මෙ කරොන්තස්ස කායො කිලනෙතා, භන්දුභං නිපජ්ජාමීති. සො නිපජ්ජති, න චිරියං ආරභති-පෙ-ඉදං දුතියං කුසීතවතඤ්ඤි.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තබ්බො හොති. තස්ස ඵවං හොති: මග්ගො ඛො මෙ ගන්තබ්බො භවිස්සති. මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කිලම්ඤ්ඤති. භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති. සො නිපජ්ජති. න චිරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං තතියං කුසීතවතඤ්ඤි.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස ඵවං හොති: අභං ඛො මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායො කිලනෙතා. භන්දුභං නිපජ්ජාමීති. සො නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං චතුසං කුසීතවතඤ්ඤි.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතා න ලහති දුබ්බස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දසං පාරිපුරිං. තස්ස ඵවං හොති: 'අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතා නාලසං දුබ්බස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දසං පාරිපුරිං. තස්ස මෙ කායො කිලනෙතා අකමමංඤ්ඤ. භන්දුභං නිපජ්ජාමී'ති. සො නිපජ්ජති, න චිරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පතතියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඤ්ඤමං කුසීතවතඤ්ඤි.

කුසිදවස්තු (කුසිදයාගේ කරුණු, කුසිද බවට කාරණ) අටෙක: ඇවැත්ති, මෙහි මහණහු විසින් (සිවුරු විවාරණාදී) කර්මයෙක් කළ යුතු වෙයි. මා විසින් කර්මයෙක් කළ යුතු වන්නේ ය. කම්ය කරන්නාවූ මගේ කය වෙහෙසන්නේ ය. එහෙයින් දූන් වැද හෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණීමට හෝ නොලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ පසක් නොකළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ වැර නො වඩයි. මේ පළමු කුසිද වස්තුව ය.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්ති, මහණහු විසින් කර්මයෙක් කරන ලද්දේ වෙයි. 'මම ව්‍යාභි කර්මයක් කෙළෙමි. කර්මය කරන්නාවූ මගේ කය වෙහෙසුණේ ය. එ බැවින් මම වැද හෙමි' යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි ... වැර නො වඩයි. මේ දෙවෙනි කුසිද වස්තුව ය.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්ති, මහණහු විසින් මහ යෑ යුතු වෙයි 'මා විසින් මහ යෑ යුතු ය, මහ යන මගේ වූ කලි කය වෙහෙසෙන්නේ ය. එහෙයින් මම වැද හෙමි' යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි, නොපැමිණි ධ්‍යානාදියක් පැමිණෙනුවට හෝ නො ලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ පසක් නොකළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ හේ වැර නො වඩයි. මේ තෙවෙනි කුසිද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙකි. ඇවැත්ති, මහණහු විසින් මහ යන ලද්දේ වෙයි. 'මම වූ කලි මහ ගියෙමි. මහ යන්නා වූ මගේ කය එකාන්ත-යෙන් වෙහෙසුණේ ය. එ බැවින් මම වැද හෙමි' යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණීම පිණිස හෝ නොලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ නො පසක් කළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ වැර නො වඩයි. මේ සිවුවැනි කුසිද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්ති, මහණ තෙම ගමෙක හෝ නියම ගමෙක පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ රුක්ෂ වූ ප්‍රණීත වූ බොජුන් සෑහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ. නො ලබයි. 'මම වූ කලි ගමෑ හෝ නියමගමෑ පිඬු පිණිස සරනුයෙමි සෑහෙන පමණ, (කුස පිරෙන පමණ) රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත බොජුන් නො ලද්දෙමි. ඒ මගේ කය ක්ලාන්ත ය, අකර්මණ්‍ය ය(පණ නැත). එ බැවින් මම වැද හෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණීමට හෝ නො ලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ නො පසක් කළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ වැර නො වඩයි. මේ පස් වැනි කුසිද වස්තුව යැ.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමංවා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතොතා ලභති ඵැබ්සස වා පඤ්ඤාසස වා භොජනසස යාවද්දං පාරිසුරිං. තසස ඵචං හොති: 'අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතොතා අලද්දං ඵැබ්සස වා පඤ්ඤාසස වා භොජනසස යාවද්දං පාරිසුරිං. තසස මෙ කායො ගරුකො අකමමඤ්ඤා. මාසාවිතං මඤ්ඤා. භන්දුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති. න විරියං ආරභති අප්පත්තසස පතතියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡවධං කුසිතවජ්ජු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පත්තො හොති අප්පමත්තකො ආබ්බාධො. තසස ඵචං හොති: 'උප්පත්තො ඛො මෙ අප්පමත්තකො ආබ්බාධො. අප්පි කප්පො නිපජ්ජිතුං, භන්දුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තසස පතතියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං සත්තමං කුසිතවජ්ජු.

සුත ව පරං, ආවුසො භික්ඛු ගීලානා වුඤ්ඤා¹ හොති, අචිරවුච්ඤ්ඤා ගෙලඤ්ඤා. තසස ඵචං හොති: අභං ඛො ගීලානා වුච්ඤ්ඤා අචිරවුච්ඤ්ඤා ගෙලඤ්ඤා. තසස මෙ කායො දුබ්බලො අකමමඤ්ඤා, අප්පි කප්පො නිපජ්ජිතුං, භන්දුභං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තසස පතතියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අවධමං කුසිතවජ්ජු.

අවධං ආරම්භවජ්ජු ති: ඉධාවුසො භික්ඛුනා කමමං කාතඛං හොති. තසස ඵචං හොති: 'කමමං ඛො මෙ කාතඛං භවීසසති, කමමං ඛො පන මෙ කරොතොතන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, භන්දුභං විරියං ආරභාමි අප්පත්තසස පතතියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තසස පතතියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පධමං ආරම්භවජ්ජු,

1. ගීලානවුච්ඤ්ඤා (මජ්ඣං)

තවද අනෙකෙක: ඇවැත්නි, මහණ තෙම ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස හැසිරෙනුයේ රුක්ෂ හෝ ප්‍රණිත ආහාර සෑහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලබයි. 'මම ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස සරනුයෙමි රුක්ෂ හෝ ප්‍රණිත බොජුන් සෑහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලදිමි. ඒ මගේ කය තෙත් මැ සේ බර ය, අකර්මණ්‍ය ය. එ බැවින් මම වැද හෙමි' යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණෙන්නට හෝ නො ලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ පසක් නොකළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ වැර නො වඩයි. මේ ස වැනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණහට අල්පමාත්‍ර වූ ආබාධයෙක් උපන්නේ වෙයි. 'මට අල්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපත. වැද හෝනට සුදුසු බව ඇත. එ බැවින් මම වැද හෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදියක් ලබන්නට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරන්නට වැර නො වඩයි. මේ සත්වැනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ගිලන් බැවින් නැඟී සිටියේ වෙයි, ගිලන් බැවින් නැඟී නො බෝ කල් ඇත්තේ වෙයි. ඔහුට, 'මම වනාහි ගිලන් බැවින් නැඟී සිටියෙමි, ගිලන් බැවින් නැඟී සිටි නො බෝ කල් ඇත්තෙමි වෙමි. ඒ මාගේ කය දුර්වල ය, අකර්මණ්‍ය ය, වැද හෙතුවට සුදුසු බව ඇත. එ බැවින් මම වැද හෙමි'යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැද හෙයි. නොපැමිණි ධ්‍යානාදියකට පැමිණීමට හෝ නො ලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට හෝ නො පසක් කළ ධ්‍යානාදියක් පසක් කරනුවට හෝ වැර නො වඩයි. මේ අට වැනි කුශීද වස්තුව යැ,

ආරම්භවස්තු (චිරියයට කරුණු) අටෙක: ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් කර්මයෙක් කළ යුතු වෙයි. "මා විසින් වූ කළී කර්මයෙක් කළ යුතු වන්නේ ය. කර්මයක් කරන මා විසින් බුදුරජුන්ගේ සස්න මෙනෙහි කරන්නට නො හැක්ක. එ හෙයින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙනුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනු පිණිස, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩමි" යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හෙ තෙම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙනුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනුවට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩයි. මේ පළමු වන ආරම්භවස්තුව යැ.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛුනා කමමං කතං භොති. තස්ස ඵවං භොති: අහං ඛො කමමං අකාසිං. කමමං ඛො පනාහං කරොතොනා නාසකඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හදුහං විරියං ආරභාමී අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා'ති. 'සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියාය. ඉදං දුතියං ආරම්භවත්ථු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තඛො භොති. තස්ස ඵවං භොති: 'මග්ගො ඛො මෙ ගන්තඛො භවිස්සති. මග්ගං ඛො පනා මෙ ගච්ඡන්තො න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හදුහං විරියං ආරභාමී අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියාය. ඉදං තතියං ආරම්භවත්ථු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො භොති තස්ස ඵවං භොති: 'අහං ඛො මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ඛො පනාහං ගච්ඡන්තො නාසකඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හදුහං විරියං ආරභාමී අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියාය. ඉදං චතුසං ආරම්භවත්ථු.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො න ලභති ඵුඛස්ස වා පඤ්ඤස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දසං පාරිසුරිං. තස්ස ඵවං භොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං පිණ්ඩාය වරතො නාලභං ඵුඛස්ස වා පඤ්ඤස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දත්ථුං පාරිසුරිං. තස්ස මෙ කායො ලභ්භො කමමඤ්ඤො. හදුහං විරියං ආරභාමී අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පඤ්ඤා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියාය. ඉදං පඤ්ඤං ආරම්භවත්ථු.

තව ද අනෙකෙක, ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් කර්මයෙක් කරන ලද්දේ වෙයි. 'මම වූ කලී කර්මයක් කෙළෙමි. මම කර්මය කරනු-යෙමි, බුදුරජුන්ගේ සස්න මෙනෙහි කරන්නට නො හැකි වීමි, එ හෙයින් මම නො පැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නො ලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩයි. මේ දෙවෙනි ආරම්භ වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් මහෙක් යැ යුතු වෙයි. 'මා විසින් වූ කලී මහෙක් යැ යුතු වෙයි, මහ යන මා විසින් බුදුරජුන්ගේ සස්න මෙනෙහි කරන්නට පහසු නො වේ. එ බැවින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නො ලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩයි. මේ තුන්වැනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි. මහණක්හු විසින් මහ යන ලද්දේ වෙයි. 'මම වූ කලී මහ ගියෙමි. මහ යන මම බුදුරජුන්ගේ සස්න මෙනෙහි කරන්නට නො හැකි වීමි. එ හෙයින් මම නො පැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නොපසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩයි. මේ සතර වැනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණෙක් ගමෙක හෝ නියමි ගමෙක හෝ පිඩු පිණිස සරනුයේ, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණිත වූ හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ නො ලබයි. ඔහුට, 'මම ගමැ හෝ නියමි ගමැ හෝ පිඩු පිණිස සරනුයෙමි, රුක්ෂ හෝ ප්‍රණිත හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ නො ලද්මි. ඒ මගේ කය හැල්ලු යැ, කර්මණ්‍ය යැ. එ බැවින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙතුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනුවට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩමි'යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නො පැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙතුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනුවට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩයි. මේ පස් වන ආරම්භවස්තුව යැ.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො ලහති එූඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති: ‘අභං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො අලද්දං එූඛස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දං පාරිසුරිං. තස්ස මෙ කායො ඛලවා කම්මෙඤ්ඤ. හන්දුභං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡට්ඨං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පන්නො හොති අප්පම්ඤ්ඤො ආබාධො තස්ස එවං හොති: ‘උප්පන්නො ඛො මෙ අයං අප්පම්ඤ්ඤො. ආබාධො යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධො පවට්ඨෙභියා, හන්දුභං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං සත්තමං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො හොති අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ. තස්ස එවං හොති: ‘අභං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො¹ අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ. යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධො පච්චුද්දවකෙතයා, හන්දුභං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා’ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනාධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අට්ඨමං ආරම්භ වස්සු.

අට්ඨ දනවස්සුති: ආසජ්ජ දනං දෙති. භයා දනං දෙති. ‘අද්ධි මෙ’ති දනං දෙති. ‘දස්සති මෙ’ති දනං දෙති. ‘සාහු දනානි දනං දෙති, ‘අභං පවාමි, ඉමෙ න පවනති, නාරභාමි පවනො අපවත්තානං න දුතු’නති දනං දෙති. ‘ඉමං මෙ දනං දදතො කල්යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති’ති දනං දෙති, විත්තාලඛිකාරච්ඡිකපරිකාරාදං දනං දෙති.

1. ගිලානවුට්ඨිතො (මරසං)

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ගමෙක හෝ නියම ගමෙක හෝ පිඩු පිණිස සරනුයේ, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ බොජුනක් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලබයි. “මම වනාහි ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස සරනුයෙමි, රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත වූ බොජුනක් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලදිමි. ඒ මගේ කය ශක්තිමත් ය, කර්මණ්‍ය ය. එ බැවින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නො පැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නො ලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, නො පසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩයි. මේ සවැනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හට අල්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ වෙයි. ‘මට මේ අල්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ ම වෙයි. මගේ ආබාධය වැඩෙන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කරුණ විද්‍යාමාන ය, එ බැවින් නො පැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නො ලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට මම වැර වඩමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, පසක් නො කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩයි. මේ සත් වැනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණෙක් ගිලන් බැවින් නැගී සිටියේ, ගිලන් බැවින් නැගී සිටි නොබෝ කල් ඇත්තේ වෙයි. ‘මම වූ කලී ගිලන් බැවින් නැගී සිටියෙමි, ගිලන් බැවින් නැගීසිටි නො බෝ කල් ඇත්තෙමි වෙමි. මගේ මේ ආබාධය වටාලා නැගී එන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කරුණ විද්‍යාමාන ය. එ බැවින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, පසක් නො කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, නොපසක් කළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩයි. මේ අටවැනි ආරම්භවස්තුව යැ.

දනවස්තුව (දීමට කරුණු) අටෙක: පැමිණි අමුත්තට වහා දන් දෙයි, බිය හේතු කොට ගෙන දන් දෙයි. ‘මට මේ තෙම දුන්නේ යැ’යි දන් දෙයි. ‘මට දෙන්නේ යැ’යි දන් දෙයි. ‘දීම මැනැවැ’යි සලකා දන් දෙයි. ‘මම පිසමි, මොහු නො පිසත්, මම පිසන්නෙමි නො පිසන්නට දන් නොදෙන්නට නො සුදුස්සෙමි’යි දන් දෙයි. ‘මේ දන් දෙන මා පිළිබඳ යහපත් කීර්තිශබ්දයෙක් උස් වැ නැගේ’ යැයි දන් දෙයි. ශමච්චිදර්ශනා සිතට සැරසිල්ලක් කොට, ශමච්චිදර්ශනා සිතට පිරිවර පිණිස දන් දෙයි.

අට්ඨ දනුපපත්තියො: ඉධාච්චසො එකවෙවා දනං දෙති. සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං වඤ්ඤං යානං මාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. සො පසසති ඛත්තියමහාසාලං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලං වා ගහපතිමහාසාලං වා පඤ්ඤිති කාමගුණෙහි සමපපිතං සමඛගීහුතං පරිවාරයමානං. තස්ස එවං හොති ‘අහොවතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා ඛත්තියමහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානං වා සහබ්‍යතං උපපජේජය්‍යන්ති. සො තං වික්ඛං දහති, තං වික්ඛං අධිට්ඨාති, තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස තං වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උක්ඛරිං අභාවිතං තත්‍රුපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම්මි නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්චසො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

සුත ව පරං ආච්චසො ඉධෙකවෙවා දනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති.¹ තස්ස සුතං හොති ‘වාතුමමහාරාජිකා දෙවා දීසායුකා වණ්ණෙවනො සුඛබ්බුලා’ති. තස්ස එවං හොති ‘අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා වාතුමමහාරාජිකානං² දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජේජය්‍යන්ති’. සො තං වික්ඛං දහති, තං වික්ඛං අධිට්ඨාති තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස තං වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උක්ඛරිං අභාවිතං තත්‍රුපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම්මි නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්චසො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

සුත ව පරං ආච්චසො ඉධෙකවෙවා දනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. තස්ස සුතං හොති තාවතිංසා දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුසිතා දෙවා -පෙ- නිමමාණරති දෙවා -පෙ- පරනිමිත-වසවත්ති දෙවා දීසායුකා වණ්ණෙවනො සුඛබ්බුලා’ති. තස්ස එවං හොති ‘අහොවතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා පරනිමිතවසවත්තීනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජේජය්‍යන්ති’. සො තං වික්ඛං දහති තං වික්ඛං අධිට්ඨාති, තං වික්ඛං භාවෙති. තස්ස වික්ඛං භීතො’ධිමුක්ඛං උක්ඛරිං අභාවිතං තත්‍රුපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ඤො ඛො සීලවතො වදුම්මි නො දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාච්චසො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විසුද්ධන්තා.

1. පච්චාසිංසති (මජ්ඣං)
 2. වාතුමමහාරාජිකානං (මජ්ඣං)

දනොපපත්ති (දන හේතුවෙන් ඇතිවන දෙවෙනි භව) අටෙක: ඇවැත්ති, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් මහණකුට හෝ බමුණකුට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මාලා ගන්ධ විලෙපන ශයන ආවාස පහන්තෙල් යන දනවස්තු දෙයි. හේ යමක් දෙන්නේ ද, එය ලබන්නට පතයි. හෙ තෙම පංච කාමගුණයන්ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ එහි ඉදුරන් හසුරුවන (පස්කම් සුව විද්‍යා) ක්ෂත්‍රිය මහාසාරයකු හෝ බ්‍රාහ්මණ මහාසාරයකු හෝ ගෘහපති මහාසාරයකු හෝ දකී. 'මමත් කා බුන් මරණින් මතු ක්ෂත්‍රිය මහාසාරයන් ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණ මහාසාරයන් ගේ හෝ ගෘහපතිමහාසාරයන් ගේ හෝ එකී භාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ ඒ සිත පිහිටුවයි. ඒ සිත ඉටයි, ඒ සිත වඩයි. භීත වූ පංචකාම ගුණයන්හි ඇලුණු, මත්තෙහි නො වඩන ලද ඔහුගේ ඒ සිත එහි ඉපැත්ම පිණිස පවතී. එ ද සිල්වත්හු ගේ සිත ම ය, දුසිල්හුගේ සිත නො වේ යැ යි කියමි. ඇවැත්ති, පිරිසිදු බැවින් සිල්වත්හු ගේ වෙතස්ප්‍රණිධිය (පැතුම) සිද්ධ වේ.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්ති, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් මහණකුට හෝ බමුණකුට හෝ ආහාර පාන ... පහන්තෙල් යන මේ දෑ දන් දෙයි. හේ යමක් දෙන්නේ ද එය පතයි. සිවුමහරජයෙහි වැසි දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ ඇත්තෝ යැ යි පැහැ සටහන් ඇත්තෝ යැ යි, සැප බහුල කොට ඇත්තෝ යැ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. 'කා බුන් මරණින් මතු සිවුමහරජයෙහි දෙවියන් හා එක් වන බවට පැමිණෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ' යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ ඒ සිත පිහිටුවයි, ඒ සිත ඉටයි, ඒ සිත වඩයි. භීත වූ කම් සුවෙහි ඇලුණු, මත්තෙහි නො වඩන ලද ඔහුගේ ඒ සිත එහි ඉපැත්ම පිණිස පවතී. ඒ ද සිල්වත්හු ගේ සිත යැ යි, දුසිල්හුගේ සිත නො වේ යැ යි කියමි. ඇවැත්ති, පිරිසිදු බැවින් සිල්වත්හුගේ සිතේ පැතුම සිද්ධ වේ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්ති, මෙහි එක්තරා පුභුලෙක් මහණකුට හෝ බමුණකුට හෝ ආහාර පාන ... ශයන ආවාස පහන්තෙල් යන මේ දෑ දන් දෙයි. හේ යමක් දෙන්නේ ද එය පතයි. තච්චිසාවැසි දෙවියෝ ... යාම දෙවිලෝ වැසි දෙවියෝ ... තුසි දෙවිලෝ වැසි දෙවියෝ ... නිර්මාණරති දෙවිලොව වැසි දෙවියෝ ... පරනිර්මිත වශවර්තකී දෙවිලොව වැසි දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කහ යි වර්ණවත් හ යි, සුඛ බහුල හ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. 'කා බුන් මරණින් මතු පරනිර්මිත වශවර්තකී දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණියැ හෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ එ සිත පිහිටුවයි, ඒ සිත ඉටයි, ඒ සිත වඩයි. භීත වූ කම් සුවෙහි ඇලුණු ඔහු ගේ ඒ සිත මත්තෙහි නො වඩන ලද්දේ එහි ඉපැත්ම පිණිස පවතී. 'ඒ ද සිල්වත්හු ගේ සිත ය, දුසිල්හු ගේ සිත නො වේ' යැ යි කියමි. ඇවැත්ති, පිරිසිදු හෙයින් සිල්වත්හු ගේ සිතැ පැතුම සිදු වෙයි.

සුන ව පරං ආවුසො ඉධෙකවෙවො දනං දෙනි සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනන්තං පානං වසං යානං මාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙනි තං පච්චාසිංසති. තස්ස සුතං භොති 'බ්‍රහ්මකාසිකා දෙවා දීඝායුකා වණණවනො සුඛබ්‍රුලා'ති. තස්ස එවං භොති 'අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා බ්‍රහ්මකාසිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජය්‍ය'න්ති. සො තං විතං දහති තං විතං අධිච්ඡාති, තං විතං භාවෙති. තස්ස තං විතං භිනෝධිමුක්තං උක්තරිං අභාවිතං තනුපපතියා සංවත්තති. තඤ්ච ඛො සීලවතො වදමී නො දුස්සීලස්ස, විතරාගස්ස නො සරාගස්ස. ඉජ්ඣකාවුසො සීලවතො වෙතොපණ්ඩි විතරාගත්තා.

අටඨ පරිසා: බත්තියපරිසා, බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිසා, සමණපරිසා වාතුමමභාරාජිකපරිසා, තාවතිංසපරිසා, මාරපරිසා, බ්‍රහ්මපරිසා.

අටඨ ලොකධම්මා: ලාහො ව, අලාහො ව, යසො ව, අයසො ව, නිත්ඤ ව, පසංසා ව, සුඛඤ්ච, දුක්ඛඤ්ච.

අඨ අභිභායතනානි: අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පරිත්තානි සුචණ්ණදුබ්බණණානි. තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං පඨමං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි සුචණ්ණදුබ්බණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං දුතීයං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පරිත්තානි සුචණ්ණදුබ්බණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං තතීයං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි සුචණ්ණදුබ්බණණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං චතුසං අභිභායතනං.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා සුගුලෙක් මහණකුට හෝ බමුණකුට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මාලා ගන්ධ විලෙපන ශයන ආවාස පහන් තෙල් යන මේ දෑ දන් දෙයි. හේ යමක් දෙන්නේ ද, එය පතයි. ඔහු විසින් 'බ්‍රහ්මකායික දෙවියෝ දීර්ඝායුෂක හ, වර්ණවත් හ, සුව බහුල කොටැත්තෝ හ' යි අසන ලද්දේ වෙයි. 'මම කා බුන් මරණින් මතු බ්‍රහ්මකායික දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා හෙන්නෙමි වීම නම් යෙහෙකැ යි මෙසේ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ඒ සිත පිහිටුවයි, ඒ සිත ඉටයි, ඒ සිත වඩයි. ඔහුගේ ඒ සිත පහත් බබලාවෙහි ඇලුණේ, මත්තෙහි නො වඩනා ලද්දේ එහි ඉපැත්ම පිණිස පවතී. ඒ ද සිල්වත්හු ගේ සිත යැ, දුසිල්හුගේ සිත නො වේ යැ' යි කියමි. පහවූ රාගය ඇත්තහුගේ සිත ය, රාග සහිතයාගේ සිත නො වේ යැ යි කියමි. ඇවැත්නි, සිල්වත්හුගේ චිත්තප්‍රණීධිය (පැතුම) සිදු වෙයි. පහ වූ රාගය ඇති බැවිනි.

පිරිස් අටෙක: කැත් පිරිස, බමුණු පිරිස, ගැහැවි පිරිස, මහණ පිරිස, සිවුමහඳරි පිරිස, තවකියා දෙවි පිරිස, මර පිරිස, බබ පිරිස.

ලොකධර්ම අටෙක: ලාභය, අලාභය, යශස, අයශස, නින්දාව, ප්‍රභංගාව, සුඛය, දු:ඛය.

අභිභායතන අටෙක: එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්ම වශයෙන් රූපසංඤා ඇත්තේ පිටත්හි සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ හෝ පරිත්‍රාලම්බන වූ ප්‍රතිභාග නිමිති දකී. ඒ නිමිති මැඩ, 'දනිමි' යි, 'දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ පළමු වන අභිභායතනය යි,

එකෙක් අධ්‍යාත්මයෙහි රූප සංඤා ඇත්තේ පිටත්හි අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ නිමිත්තරූපයන් දකී. ඒ රූප මැඩ, 'දනිමි' යි 'දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ දෙවෙනි අභිභායතනය යි.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි පරිකර්මසංඤා නැත්තේ, පිටත්හි වූ සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ වූ පරිත්‍රාලම්බන වූ පරිකර්ම නිමිති ද ප්‍රතිභාග නිමිති ද දකී. ඒ අරමුණ මැඩ, 'දනිමි' යි 'දකිමි' යි මෙබඳු සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි අභිභායතනය යි.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි රූප සංඤා නැත්තේ, පිටත්හි වූ අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ රූපයන් දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි' යි 'දකිමි' යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ සතරවන අභිභායතනය යි.

අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසසති නිලානි නිල-
 වණණානි නිලනිදසසනානි නිලනිභාසානි - සෙය්‍යථාපි නාම උමොපුප්ථ,
 නිලං නිලවණණං නිලනිදසසනං නිලනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන තං
 වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමච්ඨං නිලං නිලවණණං නිලනිදසස-
 නං නිලනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා
 රූපානි පසසති නිලානි නිලවණණානි නිලනිදසසනානි නිලනිභාසානි.
 තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති. ඉදං පඤ්චමං
 අභිභායතනං.

අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසසති පිතානි
 පිතවණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම කණ්-
 කාරපුප්ථං පිතං පිතවණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං. සෙය්‍යථා වා
 පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමච්ඨං පිතං පිතවණණං
 පිතනිදසසනං පිතනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො
 ඛේදධා රූපානි පසසති පිතානි පිතවණණානි පිතනිදසසනානි පිත-
 නිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵවං සඤ්ඤාදී භොති
 ඉදං ජට්ඨං අභිභායතනං.

අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසසති ලොභිතකානි
 ලොභිතකවණණානි ලොභිතකනිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙය්‍ය-
 ථාපි නාම බණ්ඩුජීවකපුප්ථං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
 නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං. සෙය්‍යථා වා පන තං වස්ථං බාරාණ-
 සෙය්‍යකං උභතොභාගවිමච්ඨං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතක-
 නිදසසනං ලොභිතකනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො
 ඛේදධා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතක-
 නිදසසනානි. ලොභිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති
 ඵවං සඤ්ඤාදී භොති. ඉදං සත්තමං අභිභායතනං.

අර්ඛිත්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසසති ඔදනානි
 ඔදනවණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම
 ඔසධිතාරකා ඔදනා ඔදනවණණා ඔදනනිදසසනා ඔදනනිභාසා සෙය්‍ය-
 ථා වා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමච්ඨං ඔදනං
 ඔදනවණණං ඔදනනිදසසනං ඔදනනිභාසං ඵවමෙවං අර්ඛිත්තං අරූප-
 සඤ්ඤාදී ඵකො ඛේදධා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදනවණණානි ඔදන-
 නිදසසනානි ඔදනනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමි ති ඵවං
 සඤ්ඤාදී භොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, නිල් වූ, නිල්-වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල්පැහැති බාහිර වූ රූප දකී. නිල් වූ, නිල්වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල්පැහැති දියමෙරලිය මලෙක් යම් සේ වේ ද, නිල් වූ නිල්වන් වූ නිල් දකුම් ඇති, නිල් පැහැති, දෙපිට ම මට සිලිටි වූ කසිවතෙක් යම් සේ වේ ද, එසේ ම නිල් වූ, නිල්වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති නිල්පැහැති, බාහිර කසිණාලම්බන රූපයන් අධ්‍යාත්ම-රූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ දකී. ඒ රූප අභිභවා ‘දනිමි’යි ‘දකිමි’යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ පස්වන අභිභායතනය යි.

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන් පැහැති, බාහිර වූ පිත වර්ණ රූප දකී. රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති, පිතවර්ණ කිණිණි මලෙක් යම් බඳු වේ ද, දෙ පිට මට සිලිටි වූ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති පිතවර්ණ කසි වතෙක් හෝ යම්බඳු වේ ද, එසේ ම රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති, බාහිර පිතකසිණරූපයන් එකෙක් අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ දකී. ඔවුන් මැඩ, ‘දනිමි’යි ‘දකිමි’ යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සවන අභිභායතනය යි.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රතු වූ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති බාහිර රූපයන් දකී. රතු වූ රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන් පැහැ වූ බඳුවද මලෙක් යම් සේ වේ ද, දෙපස මට සිලිටි වූ, රතු වූ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැ වූ, කසිවතෙක් හෝ යම් සේ වේ ද, එසේ ම රතු වූ, රන්වන් වූ, රන්-වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැ වූ බාහිර රූපයන්, අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූප සංඥා නැති එකෙක් දකී. ඔවුන් මැඩ ‘දනිමි’ යි, ‘දකිමි’ යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වන අභිභායතනය යි.

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූප සංඥා නැත්තේ සුදු වූ, සුදුවන් වූ, සුදුවන් දකුම් ඇති, සුදුපැහැති වූ බාහිර රූපාලම්බනයන් දකී. සුදු වූ සුදුවන් දකුම් ඇති, සුදුපැහැ වූ, ඔපධි තාරකාව යම් සේ ද, දෙපස මට සිලිටි වූ, සුදු වූ, සුදුවන් වූ, සුදුවන් දකුම් ඇති, සුදුපැහැති කසි වතෙක් හෝ යම් සේ වේ ද එසේ ම සුදු වූ, සුදුවන් වූ, සුදු දකුම් ඇති, සුදු පැහැ වූ, බාහිර කසිණරූපයන්, එකෙක් අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ දකී. ඔවුන් මැඩ, ‘දනිමි’ යි ‘දකිමි’ යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ අටවන අභිභායතනය යි.

අට්ඨ විමොක්ඛා: රුපී රූපානි පසසති. අයං පට්ඨමො විමොක්ඛො.
අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤී ඛේදො රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභතෙතව අධිවුත්තො හොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානාතඨසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤා-
යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං. චතුර්ථො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානාඤ්ඤායතනං සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්ඤිමො විමොක්ඛො-

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම 'නඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤි-
ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡරෙට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-
යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාචේදයිත
නිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආච්චිසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමුද්දෙන අට්ඨ ධම්මො සමමදක්ඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සංඛා-
යිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය භිත්ථාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

නවකං

15. අස්ථි ඛො ආච්චිසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමොසමුද්දෙන නව ධම්මො සමමදක්ඛාතා. තස්ස සබ්බෙහෙව සංඛායි-
තබ්බං -පෙ- අත්ථාය භිත්ථාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ නව?

නව ආභාත වස්සුන්ති: අනස්සං මෙ අචරිති ආසාතං ඛන්ධිති, අනස්සං මෙ වරතිති ආසාතං ඛන්ධිති, අනස්සං මෙ වරිස්සතිති ආසාතං ඛන්ධිති පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනස්සං අචරි -පෙ- අනස්සං වරති -පෙ- අනස්සං වරිස්සතිති ආසාතං ඛන්ධිති, අපටියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අචරි -පෙ- අත්ථං වරති -පෙ- අත්ථං වරිස්සතිති ආසාතං ඛන්ධිති.

විමෝක්ෂ අටෙක: රූපධ්‍යාන ඇත්තේ නීලකසිණරූපාදී රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමුවන විමෝක්ෂය යි.

අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූප සංඥා නැත්තේ බාහිර රූප දකී. මේ දෙවෙනි විමෝක්ෂය යි.

දහන් ඇසින් පිරිසිදු කසිණ අරමුණු දක්නේ 'ගුහ යැ' යි ම එහි ඇලුණේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමෝක්ෂය යි.

සර්ව ප්‍රකාරයෙන් රූප සංඥා ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහ වැ යෑමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් නොමෙනෙහිකිරීමෙන් 'අහස අනන්ත යැ' යි ආකාශනාඤ්චායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සතරවන විමෝක්ෂය යි.

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාශනාඤ්චායතනය ඉක්මැ 'විඤානය අනන්ත යැ' යි විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස් වන විමෝක්ෂය යි.

සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්මැ, 'කිසිත් නැතැ' යි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සවන විමෝක්ෂය යි.

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අටවන විමෝක්ෂය යි.

ඇවැත්නි, දන්තා දක්තා අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද අෂ්ට ධර්මයෝ මොහු ය. එහි සියල්ලන් විසින් ම එක් වැ ගැයිය යුතු... එය දෙව මිනිස්නට ප්‍රයෝජනය පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

නවකය.

15. ඇවැත්නි, දන්තා දක්තා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද නව ධර්ම කෙනෙක් ඇත. එහි සියල්ලන් විසින් ම එක් වැ ගැයිය යුතු. ... එය දෙව මිනිස්නට ප්‍රයෝජනය පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.

කවර ධර්ම නව දෙනෙක් ද? යත්:

ආඝාත වස්තු (වෛරයට කරුණු) නවයෙක: මට අවැඩ කෙළේ යැ යි වෛර බඳී, මට දුන් අවැඩ කෙරේ යැයි වෛර බඳී, මට මතු අවැඩ කරතැ යි වෛර බඳී, මට ප්‍රිය මනාප පුද්ගලයාට අවැඩ කෙළේ යැ යි ... දුන් අවැඩ කෙරේ යැ යි ... මතු අවැඩ කරතැ යි වෛර බඳී, මට අප්‍රිය අමනාප පුද්ගලයාට වැඩ කෙළේ (අභිවාදධිය සිදු කෙළේ) යැ යි ... දුන් වැඩ කෙරේ යැ යි ... මතු වැඩ කරතැ යි වෛර බඳී.

නව ආසාතපටිච්චනායා: අනාසං මෙ අවරී ති, තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පටිච්චනෙති, අනාසං මෙ වරිසසතී ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පටිච්චනෙති, අනාසං මෙ වරිසසතී ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පටිච්චනෙති, පියසස මෙ මනාපසස අනාසං අවරි -පෙ-අනාසං වරති -පෙ- අනාසං වරිසසතී ති තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පටිච්චනෙති, අප්පියසස මෙ අමනාපසස අසං අවරි -පෙ- අසං වරති -පෙ- අසං වරිසසතී ති, තං කුතෙසු ලබ්භා ති ආසාතං පටිච්චනෙති.

නව සත්තාවාසො: සත්තාච්චසො, සත්තා නානත්තකායා නානත්ත සඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි මනුසසා එකමෙච ව දෙවා එකවෙච ව විනිපාතිකා. අයං පඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චසො, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි. දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා. අයං දුතියො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා ආභසසරා. අයං තතියො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චසො, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං. චතුසො සත්තාවාසො,

සත්තාච්චසො, සත්තා අසඤ්ඤිතො අප්පට්ඨංවෙදිතො සෙය්‍යරාපි දෙවා අසඤ්ඤසත්තා.¹ අයං පඤ්චමො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චසො, සත්තා සඛබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස-සඤ්ඤානං අසඨමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකා-සො ති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං ඡට්ඨො සත්තාවාසො.

සත්තාච්චසො, සත්තා සඛබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම අනන්තං විඤ්ඤානණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමො සත්තාවාසො.

1. අසඤ්ඤසත්තා (සා, කම)

අසාතප්‍රතිවිනය (වෛර දුරු ලන කරුණු) නවයෙක: හේ මට අවැඩ කෙළේ යැ යි (ඒ අවැඩ කිරීම නො වේ වා යි ඒ පුභුලා කෙරෙහි) එය කොයින් ලද හැකි දෑ යි සිතන්නේ වෛර දුරු ලයි. හේ මට දැන් අවැඩ කෙරේ යැ යි එය ඔහු කෙරෙහි කොයින් ලද හැකි දෑ යි සිතන්නේ වෛර දුරු ලයි. ඔහු මට මතු අවැඩ කරනු යි යන එය (ඔහු කෙරෙහි) කොයින් ලද හැකි දෑ යි සිතනුයේ වෛර දුරු ලයි. මහේ ප්‍රිය මනාප පුභුලාට හේ අවැඩ කෙළේ යැ යි ... හේ දැන් අවැඩ කෙරේ යැ යි ... ඔහු මතු අවැඩ කරනුයි යන එය (ඔහු කෙරෙහි) කොයින් ලද හැකි දෑ යි සිතනුයේ වෛර දුරු ලයි. මට අප්‍රිය වූ අමනාප වූ පුභුලාට හේ වැඩ සිදු කෙළේ ය ... දැන් වැඩ සිදු කෙරෙයි ... මතු වැඩ සිදු කෙරෙනු යි යන එය ඔහු කෙරේ කොයින් ලද හැකි දෑ යි සිතනුයේ වෛර දුරු ලයි.

සත්වාචාස (සත්වයනට වාසස්ථාන) නවයෙක: ඇවැත්නි, මිනිසුන් ද ඇතැම් දෙවියන් ද ඇතැම් විනිපාතිකයන් ද සේ කයැ වෙනස් බව ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඥායෙහි ද වෙනස් බව ඇති සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ පළමු සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, කල්පාරම්භ සමයෙහි උපන් බ්‍රහ්මකායික දෙවියන් සේ කයින් වෙනස් වූ ප්‍රතිසන්ධිසංඥායෙන් සමාන වූ සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ දෙවෙනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, ආභස්සර දෙවියන් සේ වූ කයැ සමාන බව ඇති ප්‍රතිසන්ධිසංඥායෙහි වෙනස් බව ඇති සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, ගුහකාත්ස්නක දෙවියන් සේ කයැ සමාන බව ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඥාවේ ද සමාන බව ඇති සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සිවුවැනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි අසංඥසත්ව දෙවියන් සේ ප්‍රතිසන්ධිසංඥාව නැති, විදුම් නැති සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ පස්වැනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, හැම සැටියෙන් ම රූප සංඥාවන් ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසංඥාවන් අතුරුදහන් වීමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන්, 'අභස අනන්ත යැ' යි සමාධි වඩා ආකාසානඤ්චායතනයට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සවැනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, හැම අයුරින් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්මැ, 'විඤානය අනන්ත යැ' යි සමාධි වඩා විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සත්වැනි සත්වාචාසය යැ.

සන්තාවුසො, සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නත්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා. අයං අට්ඨමො සත්තාවාසො.

සන්තාවුසො, සත්තා සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතිකකමම. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපගා. අයං නවමො සත්තාවාසො.

නව අකඛණා අසමයා බ්‍රහ්මචරියවාසාය: ඉධාවුසො, තථාගතො ව ලොකෙ උපපන්නො හොති අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො, ධම්මො ව දෙසීයති ඔපසමීකො පරිනිබ්බානිකො සමෙබ්බාධගාමී සුගතපථවේදිනො, අයං ව පුග්ගලො නිරයං උපපන්නො හොති. අයං පට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ව පරං ආවුසො, තථාගතොව ලොකෙ උපපන්නො හොති අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො. ධම්මොව දෙසීයති ඔපසමීකො පරිනිබ්බානිකො සමෙබ්බාධගාමී සුගතපථවේදිනො. අයං ව පුග්ගලො තිරච්ඡානායොනිං උපපන්නො හොති. අයං දුතියො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය -පෙ- පෙත්තිවිසයං උපපන්නො හොති -පෙ- අසුරකායං උපපන්නො හොති -පෙ- අඤ්ඤතරං දීඝායුකං දෙවනිකායං උපපන්නො හොති -පෙ- පච්චනනිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති මිලකෙබ්බු¹ අච්ඤ්ඤානාරොසු යඤ්ච නත්ථි ගති භික්ඛුනං භික්ඛුනිනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං ඡට්ඨො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ව පරං ආවුසො, තථාගතො ව ලොකෙ උපපන්නො හොති අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො. ධම්මො ව දෙසීයති ඔපසමීකො පරිනිබ්බානිකො සමෙබ්බාධගාමී සුගතපථවේදිනො. අයං ව පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ව හොති මිච්ඡාදිවසීකො විපරිතදස්සනොනත්ථි දිනකං, නත්ථි ශිවිසං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං² කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සමමග්ගතා සමොපට්ඨනතා යෙ ඉමං ව ලොකං පරං ව ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්චා පච්චෙදෙනති. අයං සත්තමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

1. මිලකකෙසු (සා, කම) මිලකබ්බු (කඤ්චි)
2. සුකභද්දකකානං (මජ්ඣ)

ඇවැත්නි, හැම අසුරින් විඤ්ඤාණඤ්ඤාවායතනය ඉක්මැ ‘කිසිත් නැතැ’ යි සමාධි වඩා, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ අටවැනි සත්වාචාසය යැ.

ඇවැත්නි, හැම අසුරින් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්මැ නෙව-සඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණි සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ නවවැනි සත්වාචාසය යි.

බ්‍රහ්මචර්යවාසයට නොසුදුසු කාල වූ අක්ෂණ නවයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ තරාගතයන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක් වෙති. කෙලෙස් සංසිදුවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙනැදෙන, මාර්ගඥානප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය ද දෙසනු ලැබෙයි. එහෙත් මේ පුද්ගල තෙමේ නිරයට වන්නේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචර්යවාසයට නොසුදුසු කාලය වූ පළමු වැනි අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ තරාගතයන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක් වෙති. කෙලෙස් නිවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙනැ දෙන, මාර්ගඥාන ප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් විසින් ප්‍රකාශිත දහම ද දෙසෙයි. එහෙත් මේ පුභුල් තෙමේ තිරිසන් යෝනියට පැමිණියේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචර්යවාසයට නො සුදුසු කාලය වූ දෙවෙනි අක්ෂණය යැ.

- ... ජේත ලොකයට පැමිණියේ වෙයි ...
- ... අසුර නිකායයට පැමිණියේ වෙයි ...
- ... දීර්ඝායුෂ්ක දේවනිකායකට පැමිණියේ වෙයි ...

යම් තැනෙක මහණුන් ගේ මෙහෙණන් ගේ උච්ඡවන් ගේ උචුඤ්ඤාන් ගේ හැසිරීමෙක් නැති, පව් පින් දන්නවුන් නැති ප්‍රත්‍යන්තයෙහි වූ මිලේච්ඡ ජනපදයන්හි උපන්නේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචර්යවාසයට නො සුදුසු කාලය වූ සවැනි අක්ෂණය වෙයි.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ තරාගත-යන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක් වෙති. කෙලෙස් නිවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙනැ දෙන, මාර්ගඥානප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය ද දෙසනු ලැබෙයි. මේ පුද්ගල තෙමේ මධ්‍යම ජනපද අකුරෙන් එකෙක උපන්නේ ද වෙයි. එහෙත් හෙ තෙමේ ‘දුන් දූයෙහි පල නැත, යාගයෙහි (මහ දන් හි) පල නැත, පූජායෙහි පල නැත, සුකෘත දුෂ්කෘත (කුඤ්ඤාකුඤ්ඤ) කර්මයන්ගේ එල චිපාක ගැත, මෙ (ලොව නැත, පර ලොව නැත, මවට කළ සත්කාරයෙහි පල නැත, පියාට කළ සත්කාර-යෙහි පල නැත, උපපාදුක (කම් වූ පරිදි මැරී උපදනා) සත්වයෝ නැත, හම කෙනෙක් මෙ ලොව ද පර ලොව ද කුමු වෙසෙයි නුවණින් දන, පසක් කොට පවසන්නාහු නම්, එසේ වූ සමාග්ගත (නො වැරදි මගින් ගිය) සමාක්ප්‍රතිපන්න (නොවැරදි මහැ පිළිපත්) මහණ බමුණෝ ලෙවිහි නැතැ යි ගත් පෙරැඑණු දෘෂ්ටි ඇති මිසදිටුවෙක් වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචර්යවාසය පිණිස නො සුදුසු කාල වූ සත්වැනි අක්ෂණය වෙයි.

සුන ව පරං ආවුසො, තථාගතො ව ලොකෙ උප්පන්නො හොති අරහං සමමාසමුද්ධො ධම්මො ව දෙසියති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතපථවදිනො. අයං ව පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජානො හොති. සො ව හොති දුප්පඤ්ඤා ජලො ඵලමුගො න පටිඛලො සුභාසිතදුඛාසිතානමත්මඤ්ඤාතුං. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො, තථාගතො ව ලොකෙ න උප්පන්නො හොති අරහං සමමාසමුද්ධො, ධම්මො ව න දෙසියති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සමොධගාමී සුගතපථවදිනො, අයං ව පුග්ගලො මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජානො හොති සො ව හොති පඤ්ඤවා අජලො අනෙලමුගො පටිඛලො සුභාසිතදුඛාසිතානමත්මඤ්ඤාතුං. අයං නවමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

නව අනුපුබ්බවිහාරා: ඉධාවුසො, භික්ඛු විච්චෙව ඛාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කොනං උපසමපජ්ජ විහරති.

විතකකවිචාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියං කොනං උපසමපජ්ජ විහරති.

පිතියා ව විරාගා -පෙ- තතියං කොනං උපසමපජ්ජ විහරති.

සුඛස්ස ව පහානා -පෙ- චතුත්ථං කොනං උපසමපජ්ජ විහරති.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනානො ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම අනානං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නඤ්ඤි කිඤ්ඤිති ආකිඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

සබ්බසො ආකිඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක් වෙති. කෙලෙස් නිවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙනැ දෙන, මාර්ගඥාන ප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය ද දෙසනු ලැබෙයි. මේ පුද්ගල තෙමේ මධ්‍යම ජනපද අතුරෙන් එකෙක උපන්නේ ද වෙයි. එහෙත් හේ නුවණ නැති, ජඩ වූ, කෙලතොලු වූ මොනොවට කී ද නපුරු කොට කී ද වචනයන්ගේ අර්ථ දැනගන්නට ප්‍රතිබල නො වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචරියාවාසයට නො සුදුසු කාල වූ අවවැනි අක්ෂණය වේ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ නො පහළ වූ සේක් වෙති. කෙලෙස් නිවන කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙනැ දෙන, මාර්ගඥාන ප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය වූ කලී නො දෙසනු ලැබෙයි. මේ පුද්ගල තෙමේ මධ්‍යම ජනපද අතුරෙන් එකෙක උපන්නේ ද වෙයි. හේ ප්‍රඥා ඇත්තේ, ජඩ නො වූයේ, කෙලතොලු නො වූයේ, මොනොවට කී ද නපුරු කොට කී ද වචනයන්ගේ අර්ථ දැනගන්නට සමර්ථ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මචරියාවාසයට නො සුදුසු කාල වූ නව වැනි අක්ෂණය වෙයි.

අනුසුර්ව විහාර නවයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ කාමයන් ගෙන් වෙන් වූ ම, අකුසල් දහමුත්ගෙන් වෙන් වූ මැ, විතර්ක සහිත විවාර සහිත විවේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුව හා ඇති පළමු දහන ලැබ වෙසෙයි.

- විතර්කවිවාරයන් සංහිදීමෙන්... දෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි.
- ප්‍රීතිය ද පහ වීමෙන්... තෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි.
- සුඛවේදනාව ද දුර්ලබීමෙන්... සතර වන දහන් ලැබ වෙසෙයි.

හැම ලෙසින් රූප සංඥා ඉක්මීමෙන්, ප්‍රතිස සංඥාවන් අතුරුදහන් වීමෙන්, නානාභි සංඥාවන් නො මෙතෙහි කිරීමෙන් 'අහස අනන්ත යැ' යි (සමාධි වඩා) ආකාසානඤ්ඤායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි.

හැම ලෙසින් අකාසානඤ්ඤායතනය ඉක් මැ, විඤ්ඤාන අනන්ත යැ යි (සමාධි වඩා) විඤ්ඤාණඤ්ඤායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි.

හැම ලෙසින් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතන ධ්‍යානය ඉක් මැ, 'කිසිත් නැතැ' යි (සමාධි වඩා) ආකිඤ්ඤායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි.

හැම ලෙසින් ආකිඤ්ඤායතනය ඉක් මැ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතිකකමම සඤ්ඤාවෙද්ධිත-
නිරොධං උපසම්පජ්ජ වීභරති.

නව අනුපුබ්බනිරොධා: පඨමං ක්කානං සමාපනනසස කාමසඤ්ඤා
නිරුද්ධා භොති, දුතියං ක්කානං සමාපනනසස විතකකච්චාරා නිරුද්ධා
භොනති, තතියං ක්කානං සමාපනනසස පීති නිරුද්ධා භොති, චතුස්ඨං
ක්කානං සමාපනනසස අසාසපසසාසා නිරුද්ධා භොනති, ආකාසානඤ්ඤා-
යතනං සමාපනනසස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, වීඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං
සමාපනනසස ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, ආකීඤ්ඤාණ-
යතනං සමාපනනසස වීඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති,
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපනනසස ආකීඤ්ඤාණයතනසඤ්ඤා
නිරුද්ධා භොති, සඤ්ඤාවෙද්ධිතනිරොධං සමාපනනසස සඤ්ඤා ව වෙදනා ව
නිරුද්ධා භොනති.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමා-
සම්බුද්ධෙන නව ධම්මා සම්මදකඛාතා. තස්ස සබ්බභෙව සඛගාසීතබ්බ-
-පෙ- අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං.

දසකං

16. අත්ථි ඛො ආවුසො, තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා
සමමාසම්බුද්ධෙන දස ධම්මා සම්මදකඛාතා. තස්ස සබ්බභෙව සඛගාසීතබ්බ-
-පෙ- අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුසසානං.

කතමෙ දස:

දස නාඨකරණං ධම්මා: ඉධාවුසො, භිතඛු පීලවා භොති පාතිමොකඛ-
සංවරසංවුතො වීභරති ආචාරගොචරසම්පනොනො අනුමනෙසු වජේජසු
භයදසසාචී. සමාදාය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. යං අ වුසො භිතඛු පීලවා
භොති, පාතිමොකඛසංවරසංවුතො වීභරති ආචාරගොචරසම්පනොනො
අනුමනෙසු වජේජසු භයදසසාචී, සමාදාය සිකඛති සිකඛාපදෙසු, අයමපි
ධම්මො නාඨකරණො.

හැම ලෙසින් නෙවසඤ්ඤාසඤ්ඤායතන ධ්‍යානය ඉක්මැ සඤ්ඤා-
වේදයිත නිරෝධයට පැමිණ වෙසෙයි.

අනුසුර්ව නිරෝධ (පිළිවෙළින් නිරුද්ධ වීම) නවයෙක: ප්‍රථම ධ්‍යානයට
සමවන්තනුට කාම සංඥාව නිරුද්ධ වෙයි. ආර්ය ධ්‍යානයට සමවන්තනුට
ච්ඡේදක විචාරයේ නිරුද්ධ වෙත්. තෘතීය ධ්‍යානයට සමවන්තනුට ප්‍රීතිය
නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්ථ ධ්‍යානයට සමවන්තනුට ආඥාස ප්‍රඥාසයේ
නිරුද්ධ වෙත්. ආකාසානඤ්ඤායතනයට සමවන්තනුට රූප සංඥාව
නිරුද්ධ වෙයි. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට සමවන්තනුට ආකාසානඤ්ඤායතන
සංඥාව නිරුද්ධ වෙයි. ආකිඤ්ඤායතනයට සමවන්තනුට විඤ්ඤා-
ණඤ්ඤායතන සංඥාව නිරුද්ධ වෙයි. නෙවසඤ්ඤාසඤ්ඤායතනයට
සමවන්තනුට ආකිඤ්ඤායතන සංඥාව නිරුද්ධ වෙයි. සඤ්ඤාවේදයිත
නිරෝධයට සමවන්තනුට සංඥාව ද වේදනාව ද නිරුද්ධ වේ.

ඇවැත්නි, මොහු දන්තා දක්තා අර්භත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද නව ධර්මයේ යැ.
එහි සියල්ලත් විසින් ම සමග වැ ගැයිගැ යුතු. එය... දෙවමිනිස්නට
ප්‍රයෝජන පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස පවතී.

දඹකය

16. ඇවැත්නි, දන්තා දක්තා අර්භත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද දඹ ධර්මයේ
ඇත. එහි සියල්ලත් විසින් ම සමග වැ ගැයිගැ යුතු... එය... දෙව-
මිනිස්නට ප්‍රයෝජන පිණිස, වැඩ පිණිස සුව පිණිස වෙයි.

කවර දඹධර්ම කෙනෙක් ද යත්:

නාථකරණ (තම හට පිහිට සලසන) ධර්ම දඹයෙක: ඇවැත්නි,
මෙහි මහණ තෙමේ සිල්වත් වෙයි, ප්‍රාතිමොක්ෂසංචර ශීලයෙන්
හැවුරුණේ, ආචාර ගොවර සම්පන්න වැ සචල්පමාත්‍ර වරදෙහි ද බිය
දක්තා සුලු වැ වෙසෙයි. සමාදන් කොට ගෙන සිකපදන්හි හික්මෙයි.
ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ සිල්වත් වෙයි, ප්‍රාතිමොක්ෂ සංචරයෙන්
හැවුරුණේ ආචාර ගොවර දෙකින් යුතු වැ, සචල්පමාත්‍ර දෙපයන්හි ද
බිය දක්තා සුලු වැ වෙසෙයි, සමාදන් කොට ගෙන සිකපදන්හි
හික්මෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථකරණ ධර්මයෙක.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛු බහුසුතො හොති සුතධරො සුත-
සනතිවයො. යෙ තෙ ධම්මො ආදිකල්‍යාණං මරේඛකල්‍යාණං පරියොසාන-
කල්‍යාණං සාඤ්ඤා සමා ඤජනා¹ කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං චුභමචරියං
අභිචදනති, තථාරූපා'සක ධම්මො බහුසුතො හොනති ධනා² වචසා පරිචිකා
මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපචරිච්ඤා. යමොවුසො, භික්ඛු බහුසුතො
හොති -පෙ- දිට්ඨියා සුපචරිච්ඤා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛු කල්‍යාණමිතෙතො හොති කල්‍යාණසභායො
කල්‍යාණසමචචෙක . යමොවුසො, භික්ඛු කල්‍යාණමිතෙතො හොති
කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමචචෙකො, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛු සුවචො හොති සොචචසකකරණෙහි
ධම්මෙහි සමනකාගතො ඛමො පදකම්ණග්ගාහි අනුසාසනිං. යමොවුසො,
භික්ඛු සුවචො හොති -පෙ- පදකම්ණග්ගාහි අනුසාසනිං අයමි ධම්මො
නාථකරණො.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛු යානි තානි සමුභමිචාරිතං උචචාවචානි
කිංකරණියානි, තඤ්ඤා දසෙකො හොති අනාලසො තත්‍රූපායාය චිමංසාය
සමනකාගතො අලං කාතුං අලං සංචිධාතුං. යමොවුසො, භික්ඛු යානි
තානි සමුභමිචාරිතං -පෙ- අලං සංචිධාතුං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආවුසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති පියසමුද්භාරො
අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමොජේජා. යමොවුසො, භික්ඛු
ධම්මකාමො හොති-පෙ-අභිධම්මෙ අභිචිතයෙ උළාරපාමොජේජා, අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

1. සාඤ්ඤා සමා ඤජනං (PTS සා.)
2. ධානා (මජ්ඣ)

ඇවැත්නි, තව ද අනෙකෙක. මහණ තෙම බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ වෙයි, ඇසු දහම් සිතූ දරන්නේ වෙයි, ඇසු දහම් සිතීන් රැස් කොට ගන්නේ වෙයි. ආදියෙහි යහපත් වූ, මැද යහපත් වූ, අවසන් යහපත් වූ, අර්ථ සහිත වූ, ව්‍යංජන සහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හැම ලෙසින් පිරිපුන් වූ පිරිසිදු බඹසර ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එසේ වූ ධර්මයේ ඔහු විසින් බෙහෙවින් අසන ලද්දහු, වචනයෙන් දරන ලද්දහු, වචනයෙන් පුරුදු කරන ලද්දහු, සිතීන් පුන පුනා විමසන ලද්දහු, දෘෂ්ටියෙන් මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ වෙයි.... දෘෂ්ටියෙන් මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දහු වෙත් යන මෙය ද නාථකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කලණ මිතුරන් ඇත්තේ, කලණ යහලුවන් ඇත්තේ, කලණ මිතුරන්ට ම නැවුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කලණ මිතුරන් ඇත්තේ, කලණ යහලුවන් ඇත්තේ, කලණ මිතුරන්ට ම නැවුණේ වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ සුවච වෙයි, සුවච බව කරන දහමුත් ගෙන් යුක්ත වූයේ, ඉවසනුයේ කරන අනුශාසනය ආදරයෙන් පිළිගන්නේ වෙයි, ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ සුවච වෙයි... අනුශාසනය ආදරයෙන් පිළිගන්නේ වේ යන යමෙක් වේ ද, මේ ද නාථ කරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, කුම කෙරෙම දැයි අසා කළ යුතු වූ සබරමසරුවන්ගේ යම් කුසු මහත් කටයුතු කෙනෙක් ඇද්ද, මහණ තෙමේ එහි දක්ෂ ද ආලස් ද එයට උපාය මාර්ග වූ නුවණින් සමන්-විත ද, එය කරනුයෙහි සමර්ථ ද එය පිළිබඳ විචාරණයෙහි සමර්ථ ද වෙයි. ඇවැත්නි,...සබරමසරුවන්ගේ යම් කුසු මහත් කටයුතු කෙනෙක් ඇද්ද... එය පිළිබඳ විචාරණයෙහි සමර්ථ ද වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙයත් නාථකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ධර්මය කැමැත්තේ වෙයි, ප්‍රිය සමුද්භාර (කියන දහම් සකසා ඇසීමත් උගත් බණ පරනට දෙසනු රිසියත්) ඇත්තේ වෙයි. අභිධර්මයෙහි අභිවිනයයෙහි බහුල ප්‍රමොදය ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ධර්මය කැමැත්තේ වෙයි... අභිධර්මයෙහි අභිවිනයයෙහි බහුල ප්‍රමොදය ඇත්තේ වෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථ කරණ ධර්මයෙක.

පුන ච පරං ආවුසො, භික්ඛු සනතුට්ඨො හොති ඉතරීතරෙහි චිවර-
පිණ්ඩපාතසෙනාසනාගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි, යමොවුසො, භික්ඛු
සනතුට්ඨො හොති ඉතරීතරෙහි චිවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනාගිලානපච්චය-
භෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි අයමි ධම්මො නාථකරණො.

පුන ච පරං ආවුසො, භික්ඛු ආරභවිට්ඨො චිහරති අකුසලානං
ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය, ටාමවා දළහ-
පරකකමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. යමොවුසො, භික්ඛු
ආරභවිට්ඨො චිහරති-පෙ- අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු, අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

පුන ච පරං ආවුසො, භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපකෙකන
සමන්තාගතො වීරකතමි වීරභාසිතමි සරිතා අනුසරිතා. යමොවුසො,
භික්ඛු සතිමා හොති -පෙ-සරිතා අනුසරිතා අයමි ධම්මො
නාථකරණො.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයස්ථගාමිනියා
පඤ්ඤය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බදිකාය සම්මාදුක්ඛකායගාමිනියා,
යමොවුසො, භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයස්ථගාමිනියා පඤ්ඤය
සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බදිකාය සම්මාදුක්ඛකායගාමිනියා, අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

දස කසිණායතනානි : පඨවිකසිණමෙකො¹ සඤ්ජානාති උඤ්ඤං අධො
තිරියං අද්දමං අපමාණං. ආපොකසිනමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ-
තෙජොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- වායොකසිණමෙකො සඤ්ජා-
නාති -පෙ- නීලකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- පිතකසිණමෙකො
සඤ්ජානාති -පෙ- ලොහිතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ඔද්දත-
කසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ආකාසකසිණමෙකො සඤ්ජානාති
විඤ්ඤාණකසිණමෙකො සඤ්ජානාති උඤ්ඤං අධො තිරියං අද්දමං
අපමාණං.

1. පඨවිකසිණමෙකො (මජ්ඣං)

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ඉතරෙතර (රූච්ඡු යම් කවර හෝ) වීචර පිණ්ඩපාත ඉයනාසන භේදාන ප්‍රත්‍යය භෙෂජ්‍යා-පරිඡේදකාරයන් ගෙන් සතුටු වෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ඉතරෙතර වීචර පිණ්ඩපාත ඉයනාසන භේදානප්‍රත්‍යය භෙෂජ්‍යා පරිඡේදකාරයන් ගෙන් සතුටු වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථ කරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ අකුසල් දහමුත් පහ කරනුවට, කුසල් දහමුත් පිළිලබනුවට, ආරබ්ධ වීර්‍ය ඇත්තේ බල ඇත්තේ, දුඛි වැර ඇත්තේ, කුසල් දහම් ලබනුවට බහා නො තැබූ වීර්‍ය ඇත්තේ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ... ආරබ්ධ වීර්‍ය ඇත්තේ... කුසල් දහම් ලබනුවට බහා නො තැබූ වීර්‍ය ඇත්තේ වෙසෙයි යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථ කරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ බොහෝ කලකට පෙර කළ දෑ ද බොහෝ කලකට පෙර කී දෑ ද සිහි කරනුයේ, පුන-පුනා සිහි කරනුයේ, උතුම් ම සිහියෙන් ද ස්ථානෝචිත ප්‍රඥායෙන් ද සමන්විත වූයේ ස්මෘතිමත් වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ... සිහි කරනුයේ පුන පුනා සිහිකරනුයේ, ස්මෘතිමත් වෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද, මේ ද නාථ කරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ (සංස්කාරයන් ගේ) ඉපැත්ම ද නැස්ම ද පිරිසිදිනු සමත් වූ, ලොභස්කන්ධාදීන් විදලනුයෙහි සමත් වූ, මොනොවට දුක්වැනැස්මට යන පිරිසිදු ප්‍රඥායෙන් සමන්විත වූයේ, ප්‍රඥාවත් වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ (සංස්කාරයන් ගේ) ඉපැත්මත් වැනැස්මත් පිරිසිදිනු සමත් වූ, ලොභස්කන්ධාදීන් විදලනුයෙහි සමත් වූ, මොනොවට දුක් වැනැස්මට යන පිරිසිදු ප්‍රඥායෙන් සමන්විත වූයේ ප්‍රඥාවත් වේ' යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථ-කරණ ධර්මයෙක.

කසිණායතන දශයෙක: එකෙක් උඩ යට සරසෑ දෙකක් නොවූ (එකක් ම වූ) අප්‍රමාණ පට්ඨකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... ආපොකසිණය හඳුනයි, එකෙක් ... තෙජොකසිණය හඳුනයි, එකෙක් ... වායොකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... නීලකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... පීතකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... ලොහිතකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... ඔදුතකසිණය හඳුනයි. එකෙක් ... ආකාසකසිණය හඳුනයි. එකෙක් උඩ යට සරස දෙකක් නොවූ (එකක් ම වූ) අප්‍රමාණ විඤ්ඤාණකසිණය (කසිණුග්ඝාචි-මාකාසය අරමුණු කරන සිත) හඳුනයි.

දස අකුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතො, අදික්කාදනං, කාමෙසු
මිච්ඡාවාරො, මුසාවාදෙ, පිසුණා වාවා, ඵරුසා වාවා, සමපපලාපො,
අභිජ්ඣා, බ්‍යාපාදෙ, මිච්ඡාදිවසී.

දස කුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදික්කාදනා වෙරමණි,
කාමෙසු මිච්ඡාවාරා වෙරමණි, මුසාවාද වෙරමණි, පිසුණාය වාවාය
වෙරමණි, ඵරුසාය වාවාය වෙරමණි, සමපපලාපා වෙරමණි, අනභිජ්ඣා,
අබ්‍යාපාදෙ, සමමාදිවසී,

දස අරියවාසා : ඉධාච්චසො, භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති
ජලඛණසමන්තාගතො ඵකාරකෙඛා චතුරාපසෙසනො පනුන්තපච්චික-
සච්චො සමවයසච්චෙඤ්ඤානො අනාවලිසංකප්පො පසඤ්ඤාකායසංඛාරො
සුචිත්තභවිතො සුචිත්තපඤ්ඤා.

කථංකච ආච්චසො, භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති: ඉධාච්චසො,
භික්ඛුතො කාමච්ඡන්දෙ පභිතො හොති, බ්‍යාපාදෙ පභිතො හොති,
ථිතමිඤ්ඤං පභිතං හොති, උඤ්චචකුක්ඛච්චං පභිතං හොති, විචිකිච්ඡා
පභිතා හොති. ඵචං ඛො ආච්චසො භික්ඛු පඤ්ඤාචාර්යභිතො හොති.

කථංකච ආච්චසො, භික්ඛු ජලඛණසමන්තාගතො හොති: ඉධාච්චසො,
භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා නෙච සුමනො හොති න දුමමනො,
උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපජානො. සොතෙන සග්ගං සුඤ්ඤා
-පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාඨිඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාරය රසං ඝාඨිඤ්ඤා -පෙ-
කායෙන ඵොච්චඛං චුස්ඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙච
සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙකඛකො ච විහරති සතො සමපජානො.
ඵචං ඛො ආච්චසො භික්ඛු ජලඛණසමන්තාගතො හොති.

කථංකච ආච්චසො, භික්ඛු ඵකාරකෙඛා හොති: ඉධාච්චසො, භික්ඛු
ඝකාරකෙඛන චෙතසා සමන්තාගතො හොති. ඵචං ඛො ආච්චසො, භික්ඛු
ඵකාරකෙඛා හොති.

අකුල කර්මපථ දශයෙක: ප්‍රාණඝාතය, අදත්තාදනය, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම, මුසා බස් බිණීම, කේලාමි කීම, පරොස් බස් බිණීම, ප්‍රලාප දෙඩීම, අභිධ්‍යාව, ව්‍යාපාදය, මිථ්‍යාදාෂ්ටිය.

කුල කර්මපථ දශයෙක: පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම, අයිතාදනින් වැළැක්ම, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්ම, මුසවායෙන් වැළැක්ම, පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, ප්‍රලාප දෙඩීමෙන් වැළැක්ම, අනභිධ්‍යාව, අව්‍යාපාදය, සමග්දාෂ්ටිය.

ආර්යවාස (උතුමන් ගේ විසුම්) දශයෙක: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ අධිග පසෙකින් විප්‍රයුක්ත වූයේ, අධිග සයෙකින් සමන්විත වූයේ, එක් ම ආරක්ෂාවක් ඇත්තේ, අපශ්‍රයණ සතරක් ඇත්තේ, මොනොවට බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්ෂකතා ඇත්තේ, නො අඩු කොට මොනොවට දුරු කරන ලද එකණ ඇත්තේ, නො කැළැඹුණු කල්පනා ඇත්තේ, සංඛිදුණු කායසංස්කාර ඇත්තේ, මොනොවට මිදුණු සිත් ඇත්තේ, මොනොවට මිදුණු ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අධිග පසෙකින් විප්‍රයුක්ත වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහුගේ කාමච්ඡන්දය ප්‍රභීණ වෙයි. ව්‍යාපාදය ප්‍රභීණවෙයි, ජීනමිද්ධය ප්‍රභීණ වෙයි, උද්ධච්චකුක්කුච්චය ප්‍රභීණ වෙයි, විචිකිච්ඡාව ප්‍රභීණ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ අංග පසෙකින් විප්‍රයුක්ත වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අධිග සයෙකින් සමන්විත වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ ඇසින් රූපයක් දැක නො ම සතුටු ද වෙයි, නො ම නොසතුටු ද වෙයි. සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ උපෙක්ෂක වූ වෙසෙයි. කනින් හඬක් අසා; ... නැහැයන් ගඳක් අසා, ... දිවින් රසක් විඳ, ... කයින් හැපෙන දයක් පැහැසැ, ... මනසින් දහම් අරමුණක් සිතා නො ම සතුටු ද වෙයි, නො වෙයි, සිහි ඇත්තේ, නුවණින් ම නොසතුටු ද දන්තේ, උපෙක්ෂක ද වූ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ අධිග සයෙකින් සමන්විත වෙයි.

ඇවැත්නි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ එක ම ආරක්ෂාවක් ඇත්තේ වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ සිහිය ම ආරක්ෂාව කොටැති සිතීන් යුක්ත වෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම එක් ආරක්ෂාවක් ඇත්තේ වෙයි.

දීඝනිකායො පාරීකවග්ගො

සඛගීතිසුඤ්ඤා

කථංඤා ආවුසො, භික්ඛු වතුරාපසෙසනො හොති, ඉධාවුසො, භික්ඛු සඛායෙකං පරිසෙවති, සඛායෙකං අධිවාසෙති, සඛායෙකං විනොදෙති, සඛායෙකං පරිවජෙති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු වතුරා-පසෙසනො හොති.

කථංඤා ආවුසො, භික්ඛු පනුනතපච්චෙකසච්චො හොති, ඉධාවුසො, භික්ඛුනො යාති තාති පුට්ඨසමණුඤ්ඤානං පුට්ඨච්චෙකසච්චොති සඛානාති තාති නුනතාති හොනති පනුනතාති වතතාති වනතාති මුත්තාති පභිනාති පටිපසසදධාති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු පනුනත-පච්චෙකසච්චො හොති-

කථංඤාවුසො, භික්ඛු සමවයසච්චෙසනො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛුනො කාමෙසනා පභිනා හොති, භවෙසනා පභිනා හොති, බ්‍රහ්මචරියෙසනා පටිපසසදධා හොති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු සමවයසච්චෙසනො හොති,

කථංඤාවුසො, භික්ඛු අනාවිලසඛකප්පො හොති: ඉධාවුසො, භික්ඛුනො කාමසඛකප්පො පභිනො හොති, ඛාපාදසඛකප්පො පභිනො හොති, විහිංසාසංකප්පො පභිනො හොති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු අනාවිලසඛකප්පො හොති.

කථංඤාවුසො, භික්ඛු පසසදධකායසංඛාරො හොති: ඉධාවුසො, භික්ඛු සුඛසස ව පහානා දුක්ඛසස ව පහානා පුඛෙඛව සොමනසස-දෙමනසනානං අසුභමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙකකාසනිපාරිසුද්ධිං වතුසුං-කානං උපසමපජ්ජ විහරති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු පසසදධකාය-සඛාරො හොති.

කථංඤාවුසො, භික්ඛු සුවිමුක්ඛවිනො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛුනො රාගා විතං විමුක්ඛං හොති දෙසා විතං විමුක්ඛං හොති මොහා විතං විමුක්ඛං හොති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු සුවිමුක්ඛ-විනො හොති.

ඇවැත්නි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ අපග්‍රයණ (ආධාර) සතරක් ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ නුවණින් සලකා එකක් සෙව්යි, නුවණින් බලා එකක් ඉවසයි, නුවණින් බලා එකක් පහ කරයි, නුවණින් බලා එකක් ඉවත් කෙරෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ අපග්‍රයණ සතරක් ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, කෙසේ නම්, මහණ තෙමේ මොනොවට බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය ඇත්තේ වේ ද යත්: ඇවැත්නි, බොහෝ මහණ බමුණන් ගේ යම් බොහෝ ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය කෙනෙක් (මේ දර්ශනය ම සත්‍ය යැ' යි වෙන වෙන ම ඒ ඒ මහණබමුණන් විසින් දැඩි කොට සත්‍ය වශයෙන් පිළිගන්නා ලද දා) වෙත් ද, මෙ සන්නා මහණහු විසින් ඔහු හැම බැහැර කරන ලද්දහු, දුරු කරන ලද්දහු, හැර දමන ලද්දහු, පහ කරන ලද්දහු, මුදා ලද්දහු, එ හෙයින් ම ප්‍රභීණ දිව්‍යානු සංභිදුණහු වෙත්, ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නො අඩු කොට මොනොවට දුරු කරන ලද එෂණා ඇත්තේ වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහුගේ කාම එෂණාව ප්‍රභීණ වෙයි, භව එෂණාව ප්‍රභීණ වෙයි, බ්‍රහ්මචර්යා එෂණාව සංසිදුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ මොනොවට අනුන කොට දුරු කරන ලද එෂණා ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නො කැළැඹිණු කල්පනා ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහු ගේ කාමසංකල්පය ප්‍රභීණ වෙයි, ව්‍යාපාදසධිකල්පය ප්‍රභීණ වෙයි, විහිංසාසංකල්පය ප්‍රභීණ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ නො කැළැඹිණු සංකල්ප ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සංභිදුණු සංස්කාර ඇත්තේ වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ සුබවේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දු:බවේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන්, පළමු කොට ම සොමනස් වේදනාවන් දුරු වීමෙන්, දුක් ද නොවූ සුව ද නොවූ උපෙක්ෂාව ගේ ද ස්මාතිය ගේ ද පිරිසිදු බව ඇති සතර වන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ සංභිදුණු කායසංස්කාරය ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් මොනොවට මිදුණු සිතැත්තේ වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහු ගේ සිත රාගය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, ද්වේෂය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, මොහය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ මොනොවට මිදුණු සිතැත්තේ වෙයි.

කථංඝඤ්ඤාච්ච සො භික්ඛු සුච්චුත්තපඤ්ඤා භොති: ඉධාච්ච සො, භික්ඛු රාගො මෙ පභිනො උච්ඡින්නමුලො තාලාවස්ථකතො අනභාවං ගතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මොති පජානාති, දෙසො මෙ පභිනො-පෙ-මොභො මෙ පභිනො උච්ඡින්නමුලො තාලාවස්ථකතො අනභාවං ගතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මොති පජානාති. එවං ඛො ආච්ච සො භික්ඛු සුච්චුත්තපඤ්ඤා භොති.

දස අසෙකඛා ධම්මා: අසෙකඛා සමමාදිලිඛි, අසෙකෙඛා සමමා-සඛකප්පො, අසෙකඛා සමමාවාවා, අසෙකෙඛා සමමාකම්මනෙතො, අසෙකෙඛා සමමාආච්චො, අසෙකෙඛා සමමාවායාමො, අසෙකඛා සමමාසති, අසෙකෙඛා සමමාසමාධි, අසෙකඛං සමමා ඤ්ඤං, අසෙකඛා සමමාවිච්චති.

ඉමෙ ඛො ආච්ච සො, තෙන හගච්චා ජානතො පසසතො අරභතො සමමාසමඤ්ඤොධොන දස ධම්මා සමමදෙකඛාතො. තස්ස සබ්බෙහෙව සඛගාධි-තඛං න විචදිතඛං යථයිදං මුභවරියං අදධනියං අසස විරලිඛිතිකං. තදසස ඛහුජනභිතාය ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානනති.

17. අථ ඛො හගචා වුට්ඨතිඤ්ඤා ආයඝමනං සාරිපුත්තං ආමනෙතසි ; “සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො ඤං සාරිපුත්ත, භික්ඛුනං සඛගීති-පරියායං අභාසී”ති.

ඉදමචොච ආයඝමා සාරිපුත්තො. සමනුඤ්ඤා සත්ථා අභොසි. අක්කමනා ච තෙ භික්ඛු ආයඝමනො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

සඛගීතිසුත්තං නිට්ඨිතං දසමං.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් මොනොවට මිදුණු ප්‍රඥව ඇත්තේ වෙ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ 'මගේ රාගය ප්‍රභීණ ය, සිද දමන ලද මුල් ඇත්තේය,... උදුරා දමන ලද තල්ලුකක් මෙන් කරන ලද්දේය, නැවැත නො හටගන්නා බවට පැමිණියේ ය, යළි නො-උපදනා ස්වභාවය ඇත්තේ වේ' යැ යි දනී, ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම මොනොවට මිදුණු ප්‍රඥ ඇත්තේ වෙයි.

අශෝකය (එලසම්ප්‍රයුක්ත) ධර්ම දශයෙක: අශෝකය සමාග්දාෂ්ටිය අශෝකය සමාග්වචනය, අශෝකය සමාක්කර්මාන්තය, අශෝකය සමාගාථීවය, අශෝකය සමාග්ව්‍යායාමය, අශෝකය සමාක්ස්මාතිය, අශෝකය සමාක්සමාධිය, අශෝකය සමාක්ඤානය, අශෝකය සමාග්විචුක්තිය.

ඇවැත්නි, දන්නා දක්නා අර්හත් වූ සමාක්සමඤ්ඤා වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද දශ ධර්මයෝ මොහු ය. එහි සියල්ලන් විසින් ම, යම්සේ මේ බ්‍රහ්මචරියාව දික්කලක් පැවැතිය හැකි වන්නේ ද, දික්කලක් සිටුවනේ වන්නේ ද, එසේ වනු පිණිස එක් වැ ගැයිය යුතු, විවාද නො කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිතපිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට ප්‍රයෝජන පිණිස, වැඩ පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ය.'

17. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැඟී සිට, ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් අමතා, "ශාරිපුත්‍රයිනි, මැනැව්! මැනැව්!! ශාරිපුත්‍රයිනි, තෙපි භික්ෂුනට මනා කොට ම සංගීතිපර්යායය (සමගියට කාරණ වූ ධර්මය) වදළහ" යි වදළසේක.

ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ මොනොවට අනුදත් සේක් වූහ. ඒ භික්ෂු ද සතුටු වූවාහු ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර තෙරණුවන් ගේ වචනය පිළිගත්හ.

දශ වන සඩ්ධිති සූත්‍රය නිමයේ යි.

34

දසුනාරසුනතං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං හගවා වම්පායං විහරති ගගගරාය පොකඛරණියා තීරෙ මහතා භික්ඛුසංඛෙතන සඬිං පඤ්චමනෙතභි භික්ඛුසතෙහි.

තත්‍ර ඛො ආයසමා සාරිපුතෙතා භික්ඛු ආමනෙතසි: 'ආවුසො භික්ඛවො'ති. 'ආවුසො'ති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො සාරිපුතසා පච්චසෙතාසුං. ආයසමා සාරිපුතෙතා එතදවොච:

දසුනාරං පච්චකම්ඵ ධම්මං නිබ්බානපතනියා,
දුක්ඛසත්තකිරියාය භබ්බගඤ්චපමොචනං.

එකො ධම්මො

2. එකො ආවුසො ධම්මො බහුකාරො, එකො ධම්මො භාවෙනඛෙඛා, එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො, එකො ධම්මො පහාතඛෙඛා, එකො ධම්මො භානභාගියො, එකො ධම්මො විසෙසභාගියො, එකො ධම්මො දුප්පට්ඨිජේඛා, එකො ධම්මො උප්පාදෙතඛෙඛා, එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො, එකො ධම්මො සච්ඡිකාතඛෙඛා.

කතමො එකො ධම්මො බහුකාරො? අප්පමාදෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං එකො ධම්මො බහුකාරො.

කතමො එකො ධම්මො භාවෙනඛෙඛා? කායගතාසඤ්චි සාතසහගතා. අයං එකො ධම්මො භාවෙනඛෙඛා.

කතමො එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො? එසො සාසවො උපාද්ඨියො. අයං එකො ධම්මො පරිඤ්ඤායො?.

දසුහාර සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි භික්ෂූන් පන්සියයක් පමණ වූ මහත් භික්ෂුසඛ්‍යයා සමග වම්පා නුවර සමීපයෙහි ගර්ගරා පොකුණු තෙඳ වැඩ වසන සේක.

එහි දී වනාහි සැරියුත් තෙරණුවෝ 'ඇවැත් මහණෙනි' යි භික්ෂූන් ඇමැතුහ. 'ඇවැත්නි' යි කියා ම ඒ භික්ෂුහු සැරියුත් තෙරුනට පිළිවදන් දුන්හ. සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළාහ:

නිවන් පැමිණෙනු පිණිස, දුක් කෙළවර කරනු පිණිස, සියලු කෙලෙස් ගැට ලිහන දශොක්තර ධර්මය (එකකය පටන් කොට දශකය හිමි කොට සංඛ්‍යා විසින් නැඟී ගිය ධර්ම සමුදය වූ සූත්‍ර දෙගනාව) කියන්නෙමි.

ඒකධර්ම

2. ඇවැත්නි, බහුපකාර වූ එක් ධර්මයෙක. භාවධිතව්‍ය (වැඩියැ යුතු) එක් ධර්මයෙක. පරිච්ඡේදය (පිරිසින්දු යුතු) එක් ධර්මයෙක. ප්‍රභාතව්‍ය (පහ කළ යුතු) එක් ධර්මයෙක. භානභාගික (පිරිහීම බරන, අපායශාමී) එක් ධර්මයෙක. විශෙෂභාගික (විශෙෂ ගුණ ලැබීම පිණිස පවත්නා) එක් ධර්මයෙක. දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය (දුකසේ පිළිවිදියැ යුතු) එක් ධර්මයෙක. උත්පාද-ධිතව්‍ය (ඉපැදවියැ යුතු) එක් ධර්මයෙක. අභිච්ඡේදය (ඥාතපරිඤයෙන් වෙසෙසින් දත යුතු) එක් ධර්මයෙක. සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය එක් ධර්මයෙක.

බහුපකාර වූ එක් ධර්මය කවර යැ? කුසල්දහමිහි අප්‍රමාදය යැ. මේ බහුපකාර වූ එක් ධර්මය යැ.

භාවධිතව්‍ය එක් ධර්මය කවර යැ? සුඛවේදනාසම්ප්‍රයුක්ත කායගතා ස්මාතිය ය (ආනාපාන වතුඉරියාපට, සතිසම්පජ්ඤැ, දාමනිංසාකාර, වතුධාතුවච්ඡාන දසඅසුභ නවසිවථිකා, වුණ්ණිකමනසිකාර,¹ කෙසාදීන්හි වැඩු සතර රූපධ්‍යාන යන මේ දෑ බැවීමෙහි උපන් සිහිය ය). මේ භාවධිතව්‍ය (වැඩියැ යුතු) ධර්මය යැ.

පරිච්ඡේදය (පිරිසින්දු යුතු) එක් ධර්මය කවර යැ? ආසුචි උපාදාන දෙකට ම ප්‍රත්‍යය වූ ස්පර්ශය යැ. මේ පරිච්ඡේදය එක් ධර්මය යැ.

1. වුණ්ණිකමනසිකාර 469

කතමො එකො ධම්මො පභා තඛො? අසම්මානො, අයං එකො ධම්මො පභාතඛො.

කතමො එකො ධම්මො භානභාගියො? අයොනියො මනසිකාරො අයං එකො ධම්මො භානභාගියො.

කතමො එකො ධම්මො විසෙසභාගියො? යොනියො මනසිකාරො අයං එකො ධම්මො විසෙසභාගියො.

කතමො එකො ධම්මො දුප්පට්ඨිජ්ඣො? ආනන්තරිකො වෙනොසමාධි. අයං එකො ධම්මො දුප්පට්ඨිජ්ඣො.

කතමො එකො ධම්මො උප්පාදෙතඛො? අකුප්පං ඤාණං. අයං එකො ධම්මො උප්පාදෙතඛො.

කතමො එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො? සඛෙධ සක්ඛා ආභාරධීතිකා. අයං එකො ධම්මො අභිඤ්ඤායො.

කතමො එකො ධම්මො සච්ඡිකාතඛො? අකුප්පා වෙනොවිමුත්ති. අයං එකො ධම්මො සච්ඡිකාතඛො.

ඉති ඉමෙ දස ධම්මො භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දෙවධම්මො

3. දො ධම්මො බහුකාරා, දො ධම්මො භාවෙතඛො? දො ධම්මො පරිඤ්ඤායො, දො ධම්මො පභාතඛො, දො ධම්මො භානභාගියො, දො ධම්මො විසෙසභාගියො. දො ධම්මො දුප්පට්ඨිජ්ඣො, දො ධම්මො උප්පාදෙතඛො, දො ධම්මො අභිඤ්ඤායො, දො ධම්මො සච්ඡිකාතඛො.

කතමෙ දො ධම්මො බහුකාරා? සති ව සම්පජ්ඤාං ව. ඉමෙ දො ධම්මො බහුකාරා.

කතමෙ දො ධම්මො භාවෙතඛො? සමථො ව විපස්සනා ව. ඉමෙ දො ධම්මො භාවෙතඛො.

ප්‍රභාතව්‍ය (පහ කළ යුතු) එක් ධර්මය කවර යැ? අස්මිමානය යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය එක් ධර්මය යැ.

භානභාගික එක් ධර්මය කවර යැ? අයොනියොමනස්කාරය යැ. මේ භානභාගික එක් ධර්මය යැ.

විශෙෂභාගික එක් ධර්මය කවර යැ? යොනියොමනස්කාරය යැ. මේ විශෙෂභාගික එක් ධර්මය යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය එක් ධර්මය කවර යැ? ආනන්තරික විත්තසමාධිය (විදර්ශනාවට අනතුරු මාර්ගය) යැ. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය එක් ධර්මය යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය එක් ධර්මය කවර යැ? අකොප්‍ය ඥානය (ප්‍රත්‍යවෙක්ෂණ ප්‍රඥාව) යැ. මේ උත්පාදයිතව්‍ය එක් ධර්මය යැ.

අභිඤ්ජය එක් ධර්මය කවර යැ? සියලු සත්ත්‍ර ආභාරයෙන් (ප්‍රත්‍යයයෙන්) සිටුනාහු ය යන්න යැ. මේ අභිඤ්ජය එක් ධර්මය ය.

සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය (ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ යුතු) එක් ධර්මය කවර යැ? අකොප්‍ය වෙනොවිච්චික්තිය (අර්හත්ථඵලවිච්චික්තිය) යැ. මේ සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය එක් ධර්මය යැ.

මෙයේ භූත වූ (සැබැවින් ඇති) තථ්‍ය වූ (ඇති සැටි ම වූ) තඵ (කී පරිදි ම වූ) අවිතඵ (කී පරිදි ම මිස අන් සැටියක් නැති) අනන්‍යඵ (අන්සැටියෙකින් නැති) මේ දශ ධර්මයෝ තථ්‍යතයන් වගන්සේ විසින් මොනොවට තමන් ම අවධෝධ කරන ලදහ.

දෙදෙනෙක් ධර්මයෝ

3. බහුපකාර වූ ධර්මදෙකෙක. භාවයිතව්‍ය ධර්මදෙකෙක. පරිඤ්ජය ධර්ම දෙකෙක. ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දෙකෙක. භානභාගික ධර්ම දෙකෙක. විශෙෂභාගික ධර්ම දෙකෙක. දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම දෙකෙක. උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම දෙකෙක. අභිඤ්ජය ධර්ම දෙකෙක සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම දෙකෙක.

බහුපකාරධර්ම දෙක කවර යැ? සතියත් (සිහියත්) සම්පජ්ඤ්ඤයත් (නුවණත්) ය. මේ බහුපකාර ධර්ම දෙක යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම දෙක කවර යැ? ශමථයත් විදර්ශනාවත් යැ. මේ භාවයිතව්‍ය (වැඩියැ යුතු) ධර්ම දෙක යැ.

කතමෙ දො ධම්මා පරිඤ්ඤායා? නාම ඤා රූපඤා. ඉමෙ දො ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ දො ධම්මා පහාතඛො? අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච. ඉමෙ දො ධම්මා පහාතඛො.

කතමෙ දො ධම්මා භානභාගියා? දෙවචසකතා ච. පාපමිත්තතා ච. ඉමෙ දො ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ දො ධම්මා විසෙසභාගියා? සොචචසකතා ච කල්යාණ- මිත්තතා ච. ඉමෙ දො ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ දො ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? යො ච හෙතු යො ච පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, යො ච හෙතු යො ච පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා ඉමෙ දො ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ දො ධම්මා උපපාදෙනඛො? දො ඤාණානි ඛයෙ ඤාණං අනුප්පාදෙ ඤාණං. ඉමෙ දො ධම්මා උපපාදෙනඛො.

කතමෙ දො ධම්මා අභිඤ්ඤායා? දො ධාතුයො: සඛිතතා ච ධාතු අසඛිතතා ච ධාතු. ඉමෙ දො ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ දො ධම්මා සච්ඡිකාතඛො? විජ්ජා ච විචුත්ති ච. ඉමෙ දො ධම්මා සච්ඡිකාතඛො.

ඉති ඉමෙ විසති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසමුච්ඡා.

තයොධම්මා

4. තයො ධම්මා ඛුක්කාරා, තයො ධම්මා භාවෙනඛො -ප- තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛො.

පරිඥෙය ධර්ම දෙක කවර යැ? නාමයත් රූපයත් යැ. මේ පරිඥෙය (පිරිසින්දූ යුතු) ධර්ම දෙක යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දෙක කවර යැ? අවිද්‍යාවත් භවතෘෂ්ණාවත් යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දෙක යැ.

භානභාගික ධර්ම දෙක කවර යැ? දුර්වච්ච ඛවත් පාපමිත්‍රයන් ඇති ඛවත් යැ. මේ භානභාගික ධර්ම දෙක යැ.

විශෙෂභාගික ධර්ම දෙක කවර යැ? සුවච්ච ඛවත් කලණ මිතුරන් ඇති ඛවත් යැ. මේ විශෙෂභාගික ධර්ම දෙක යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය (දුක සේ පිළිවිදියැ යුතු) ධර්ම දෙක කවර යැ ? සත්‍යයන්ගේ කෙලෙසමට හෙතු වූ ප්‍රත්‍යය වූ යම් ධර්මයෙක් වේ නම් එය ද, සත්‍යයන්ගේ පිරිසිදු ඛවට හෙතු වූ ප්‍රත්‍යය වූ යම් ධර්මයෙක් වේ නම් එය ද යන දෙක ය. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම දෙක ය.

උත්පාදයිතව්‍ය (ඉපදවියැ යුතු) ධර්ම දෙක කවර යැ ? ක්ෂයයෙහි නුවණ (මාර්ගසිත්ති වූ කෙලෙස් නසන නුවණ) ත් අනුත්පාදයෙහි නුවණ (ඒ ඒ මගින් කෙලෙස් නැසීමෙන් නැවැත ඔවුන් නො උපදනා ඛවට පත් වූ අවසනැ උපන් පලසිත්ති නුවණ) ත් ය. මේ උත්පාදයිතව්‍ය නුවණ දෙක යැ.

අභිඥෙය ධර්ම (වෙසෙසි නුවණින් දත යුතු දහම්) දෙක කවර යැ? සංස්කෘතධාතුවත් (පංචස්කන්ධයත්) අසංස්කෘතධාතුවත් (නිවනත්) ය. මේ අභිඥෙය ධර්ම දෙක යැ.

සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය ධර්ම දෙක කවර යැ? විද්‍යාත් (පෙර ජාති දක්නා නුවණ, දිවැස, කෙලෙස් නසන නුවණ යන තුන් විද්‍යාත්) විමුක්තිත් (රහත් පලයත්) ය. මේ සාක්ෂාත් කළ යුතු ධර්ම දෙක යැ.

මෙසේ මේ භූත වූ තථ වූ අවිතථ වූ අනන්‍යථ වූ විසි ධර්මයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් මොනොවට තමන් ම අවබෝධ කරන ලද්දහු යැ.

තිදෙනෙක් ධර්මයෝ

4. බහුපකාර වූ ධර්ම තුනෙක. භාවයිතව්‍ය ධර්ම තුනෙක. පරිඥෙය ධර්ම තුනෙක. ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම තුනෙක භානභාගික ධර්ම තුනෙක. විශේෂභාගික ධර්ම තුනෙක. දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම තුනෙක. උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම තුනෙක. අභිඥෙය ධර්ම තුනෙක. සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය ධර්ම තුනෙක.

කතමෙ තයො ධම්මා ඛහුකාරා? සප්පුරිසසංසෙවො, සඛම්මසවනං ධම්මානුධම්මපථිපතති. ඉමෙ තයො ධම්මා ඛහුකාරා.

කතමෙ තයො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා? තයො සමාධි: සවිතකකසව්චාරො සමාධි, අවිතකකව්චාරමනො සමාධි, අවිතකක අව්චාරො සමාධි. ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා.

කතමෙ තයො ධම්මා පරිඤ්ඤායා? තිසෙසා වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමෙ තයො ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ තයො ධම්මා පහාතඛබ්බා? තිසෙසා තණ්හා: කාමතණ්හා, භව තණ්හා, වීභවතණ්හා. ඉමෙ තයො ධම්මා පහාතඛබ්බා.

කතමෙ තයො ධම්මා භානභාගියා? තීනි අකුසලමූලානි: ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං මොහො අකුසලමූලං. ඉමෙ තයො ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ තයො ධම්මා විසෙසභාගියා? තීනි කුසලමූලානි: අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං, ඉමෙ තයො ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ තයො ධම්මා දුප්පට්ඨිජකා? තිසෙසා නිසසරණියා ධාතුයො: කාමානමෙතං නිසසරණං යද්දිදං නෙකඛමමං, රූපානමෙතං නිසසරණං යද්දිදං ආරූපං, යං ඛො පන කිඤ්චි භූතං සඛබ්බතං පට්ඨවසමුප්පන්නං නිරොධො තස්ස නිසසරණං. ඉමෙ තයො ධම්මා දුප්පට්ඨිජකා.

කතමෙ තයො ධම්මා උපපාදෙතඛබ්බා? තීණි ඤ්ඤානි. අනිතංසෙ ඤ්ඤං, අනාගතං සෙ ඤ්ඤං, පච්චුප්පන්නං සෙ ඤ්ඤං. ඉමෙ තයො ධම්මා උපපාදෙතඛබ්බා.

කතමෙ තයො ධම්මා අභිඤ්ඤායා? තිසෙසා ධාතුයො: කාමධාතු රූපධාතු, අරූපධාතු. ඉමෙ තයො ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛබ්බා? තිසෙසා විජ්ජා: පුට්ඨෙතිව්චාසානුසස්ඨිඤ්ඤං විජ්ජා, සත්තානං වුත්ථුපපාතෙ ඤ්ඤං විජ්ජා, ආසවානං ඛයෙ ඤ්ඤං විජ්ජා: ඉමෙ තයො ධම්මා සච්ඡිකාතඛබ්බා.

බහුපකාර ධර්ම තුන කවුරු යැ? සත්පුරුෂාශ්‍රයයත් සධර්මශ්‍රවණයත් ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තියත් යැ, මේ බහුපකාර ධර්ම තුන යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම තුන කවුරු යැ? සචිතර්ක සචිචාර සමාධියත් අචිතර්ක විචාරමාත්‍ර සමාධියත් අචිතර්ක අචිචාර සමාධියත් යැ. මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම තුන යැ.

පරිඥෙය ධම් තුන කවර යැ? සුඛවෙදනා දුඛවෙදනා අදුඛාසුඛ වෙදනා යන තුන් වෙදනාවෝ යැ. මේ පරිඥෙය ධම් තුන යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධම් තුන කවර යැ? කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන තුන් තෘෂ්ණා යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධම් තුන යැ.

භානභාගික ධම් තුන කවර යැ? ලොභ නම් වූ අකුසල් මූල, දොෂ නම් වූ අකුසල් මූල, මොහ නම් වූ අකුසල් මූල යන තුන් අකුසල් මූල් යැ. මේ භානභ ගික ධම් තුන යැ.

විශෙෂභාගික ධර්ම තුන කවර යැ? අලොභ නම් වූ කුසල් මූල, අදොෂ නම් වූ කුසල් මූල, අමොහ නම් වූ කුසල් මූලා යි යන තුන් කුසල් මූල් යැ. මේ විශෙෂභාගික ධම් තුන යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධම් තුන කවර යැ? නිඃශරණිය ධාතු තුන යැ: නෙකඛමමය (අනාගාමී මාර්ගය) යන මෙය කාමයන්ගේ නිඃශරණය යැ, ආරූප්‍යය (රහත් මඟය) යන මෙය රූපයන්ගේ නිඃශරණය යැ, ප්‍රත්‍යයයන් නිසා සකස්වූ, ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ පහළ වූ යම් කිසි දෙයක් ඇද්ද නිරෝධය (රහත් පලය) එහි නිඃශරණ යැ. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධම් තුන යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම තුන කවර යැ? අතීතාංශය (අතීත ස්කන්ධ පංචකය) අරමුණුකොටැති නුවණ, අනාගතාංශය (අනාගත ස්කන්ධ) අරමුණු කොටැති නුවණ, ප්‍රත්‍යුත්පන්නාංශය (වතීමාන ස්කන්ධ) අරමුණු කොටැති නුවණ යන තුන් ඥානයෝ යැ. මේ උත්පාදයිතව්‍ය ධම් තුන යැ.

අභිඥෙය ධර්ම තුන කවර යැ? කාමධාතු (කාමභවය), රූපධාතු (රූප භවය), අරූපධාතු (අරූප භවය) යන තුන යැ. මේ අභිඥෙය ධම් තුන යැ.

සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම තුන කවර යැ? ත්‍රි විද්‍යාවෝ යැ: පෙර වුසු කදපිළිවෙළ දක්නා නුවණ විද්‍යාවෙක, සතියන්ගේ ව්‍යුති උපපත්ති දක්නා නුවණ විද්‍යාවෙක, ආසුවයන්ගේ ක්ෂයයෙහි නුවණ (සතර මඟ නුවණ) විද්‍යාවෙක. මේ සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම තුන යැ.

ඉති ඉමෙ තිංස ධම්මා භුතා තච්ඡා ඤජා අවිතථා අනඤ්ඤජා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

වක්ඛාරො ධම්මා

5. වක්ඛාරො ධම්මා බහුකාරා, වක්ඛාරො ධම්මා භාවෙතබ්බා-පෙ-වක්ඛාරො ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා බහුකාරා? වක්ඛාරී වක්කානි: පතිරුප-දෙසවාසො, සප්පුරිසුපනිසසයො,¹ අත්තසම්මාපණ්ඩි, පුබ්බි ව කතපුඤ්ඤතා. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා භාවෙතබ්බා? වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා: ඉධාච්චියො භික්ඛු කාශෙ කායානුපසි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්ස-පෙ-වෙදනාසු-පෙ-විනෙත-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපසි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්ස. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා පරිඤ්ඤය්‍යා? වක්ඛාරො ආභාරා: කබලීකාරො ආභාරො ඔප්පාරිකො වා සුඛුමො වා, එසෙකා දුකියො, මනොසංඝෙඤ්ඤතා තතියා, විඤ්ඤණං චතුස්ථං. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා පරිඤ්ඤය්‍යා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා පහාතබ්බා? වක්ඛාරො ඔසා: කාමොසො හවොසො, දිවේඨාසො, අවිජ්ජාසො. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා භානභාගියා? වක්ඛාරො යොගා: කාම-යොගො හවයොගො, දිට්ඨියොගො, අවිජ්ජායොගො. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මා විසෙසභාගියා? වක්ඛාරො විසංයොගා: කාමයොගවිසංයොගො, හවයොගවිසංයොගො, දිට්ඨියොගවිසංයොගො අවිජ්ජායොගවිසංයොගො. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මා විසෙසභාගියා.

1. සප්පුරිසුපනිසසයො (භ්‍යා. කම)

මෙසේ මේ භූත වූ තර්ක වූ තථ වූ අවිතථ වූ අනන්‍යතා වූ තිස් දහමිහු තර්කයන් වහන්සේ විසින් තමන් ම මොනොවට වෙසෙසි නුවණින් අවබෝධ කරන ලද්දහ.

චතුෂකය

5. බහුපකාර ධර්ම සතරෙක. භාවයිතව්‍ය ධර්ම සතරෙක... සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම සතරෙක.

බහුපකාර ධර්ම සතර කවරේ යැ? සතර සම්පත්ති චක්‍රයෝ යැ: සුදුසු රටැ විසීමය, සත්පුරුෂයන් ඇසුරු කිරීමය, තමා ශ්‍රධාදී ගුණධර්මයන්හි පිහිටුවීම යැ, පෙර කළ පින් ඇති බව යැ. මේ බහුපකාර ධර්ම සතර යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම සතර කවරේ යැ? සතර සතිපට්ඨානයෝ යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ නුවණින් දැන්තේ, සිහි ඇත්තේ ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යා හා දෙමනස් හා බැහැර කොට කයෙහි කායානුපසි ව වෙසෙයි, ... වෙදනාවන්හි ... සිතෙහි විඤ්ඤානුපසි වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, නුවණින් දැන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යා හා දෙමනස් හා බැහැර කොට ධර්මයන්හි ධර්මානුපසි වැ වෙසෙයි. මේ භාවයිතව්‍ය සතර ධර්මයෝ යැ.

පරිඥෙය ධර්ම සතර කවරේ යැ? සතර ආභාරයෝ යැ: ඕදරික වූ හෝ සියුම් වූ කබලිකාරාභාරය, දෙවෙනි ස්පඨාභාර ය, තෙවෙනි මනසකංඝචතනාභාර ය, සතරවැනි විඤ්ඤාභාර යි. මේ පරිඥෙය වූ සතර ධර්මයෝ යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සතර කවරේ යැ? කාම ඔස, භව ඔස, දෘෂ්ටි ඔස, අවිද්‍යා ඔස යන ඔස සතර යි. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සතර යැ.

භානභාගික ධර්ම සතර කවර යැ? කාමයොග, භවයොග, දෘෂ්ටි-යොග, අවිද්‍යායොග යන සතර යොගයෝ යැ. මේ භානභාගික ධර්ම සතර යැ.

විග්‍රහභාගික ධර්ම සතර කවර යැ? කාමයොගවිසංයොගය (කාමයොගයෙන් මිදීම—අභුතධ්‍යානය හා එය පාදක කොට ලක් අනාගාමි ලාභීය), භවයොග විසංයොගය (භවයොගයෙන් මිදීම, රහත්මභ), දෘෂ්ටි-යොගවිසංයොගය (දෘෂ්ටිබන්ධනයෙන් මිදීම—සෝවාන් මභ), අවිද්‍යා-යොගවිසංයොගය (අවිද්‍යාබන්ධනයෙන් මිදීම—රහත්බව) යන සතර විසංයොගයෝ යැ. මොහු විග්‍රහභාගික ධර්ම සතර යැ.

කතමෙ චතතාරො ධම්මො දුපපට්ඨිජ්ඣා? චතතාරො සමාධායො: භානභාගියො සමාධි, ධීතිභාගියො සමාධි, විසෙසභාගියො සමාධි, නිබ්බධභාගියො සමාධි. ඉමෙ චතතාරො ධම්මො දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ චතතාරො ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා? චතතාරි ඤාණානි, ධම්මෙ ඤාණං, අනවයෙ ඤාණං, පරියෙ ඤාණං, සමමුතියා ඤාණං. ඉමෙ චතතාරො ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා.

කතමෙ චතතාරො ධම්මො අභිඤ්ඤායා? චතතාරි අරියසච්චානි: දුක්ඛං අරියසච්චං, දුක්ඛසමුදයො අරියසච්චං, දුක්ඛනිරෝධො අරියසච්චං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපට්ඨපද අරියසච්චං. ඉමෙ චතතාරො ධම්මො අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ චතතාරො ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බා? චතතාරි සාමඤ්ඤඵලානි: සොකාපතඤ්ඤඵලං, ස කදගාමිඵලං, අනාගාමිඵලං, අරහත්තඵලං. ඉමෙ චතතාරො ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බා.

ඉති ඉමෙ චතතාරිසං ධම්මො භූතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසමමුද්ධා.

පඤ්ච ධම්මො

6. පඤ්ච ධම්මො බහුකාරා -පෙ- පඤ්ච ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මො බහුකාරා? පඤ්ච පධානියඛයානි: ඉධාචුසො භික්ඛු සද්ධො භොති සද්දභති තථාගතස්ස ඛොධිං; ඉති පි සො භගවා අරහං සමමාසමමුද්ධො විජ්ජාවරණසමපනෙතො සුගතො ලොකවිදු අනුක්තරො පුරිසදමමසාරථී සඤ්චා දෙවමනුසසානං බුද්ධො භගවා'ති, අප්පාබාධොභොති අප්පාතඛෙතො සමච්චෙපාකිනියා ගහණියා සමනතාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්භාය මඤ්චිමාය පධානකඛමාය, අසයො භොති අමායාථී යථාභූතං අත්තානං ආචිකත්තා සඤ්චිරි වා විඤ්ඤසු වා සමුභම-චාරීසු, ආරඤ්චිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසමපදය ථාමවා දලහපරකකමො අනිකඤ්ඤාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු, පඤ්ඤථා භොති උදයඤ්චගාමිනියා පඤ්ඤාය සමනතාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමා දුක්ඛකඛයගාමිනියා. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මො බහුකාරා.

දුෂ්ප්‍රතිවිධය ධර්ම සතර කවර යැ? භානභාගික සමාධිය (නිවරණ ඇති බැවින් පිරිහීම හස්තය කරන සමාධිය), සථිතිභාගික සමාධිය (පිරිහීම වැසීම නැති ව සථිතිය සෙවනා සමාධිය) විශේෂභාගික සමාධිය (මතු විශේෂාධිගමයට ප්‍රත්‍යය වන සමාධිය), නිවේදනාගික සමාධිය (නිවන් සෙවුනා සමාධිය) යන සතර සමාධිහුය, මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධය ධර්ම සතර යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සතර කවර යැ? ධර්මයෙහි දෙනය (සතර මහා සතර පලා නුවණ), අන්වයයෙහි දෙනය (සිවුසස් පසක් කොට දන් සේ ම අතිතයෙහිත් මොහු දුඃඛාදි විසින් වූහ සි ලත් අනුමානදෙනය), පර්යයයෙහි (මෙරමා සිත් පිරිසිදු දන්මෙහි) නුවණ, සම්මුතිකයෙහි නුවණ (උඩ කී දෙන තුන හැර ඉතිරි සියලු දයෙහි නුවණ) යන දෙන සතර යැ. මේ උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සතර යැ.

අභිඤ්ජය ධර්ම සතර කවර යැ? දුඃඛාර්යසත්‍යය, දුඃඛසමුදයාර්ය-සත්‍යය, දුඃඛනිරෝධාර්ය සත්‍යය, දුඃඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපද්‍යායිසත්‍යය යි සතර ආර්ය සත්‍යයෝ යැ. මේ අභිඤ්ජය ධර්ම සතර යැ.

සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම සතර කවර යැ? ශ්‍රෝත ආපත්තිඵලය, සකාදගාමිඵලය, අනාගාමිඵලය, අරහත්ඵලය යන සතර ශ්‍රාමණ්‍ය-ඵලයෝ යැ. මේ සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම සතර යැ.

මෙසේ තථ්‍ය වූ, තථ වූ, අවිතථ වූ, අනන්‍යථ වූ සතළිස් ධර්මයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වෙසෙසින් අවබෝධ කරන ලදහ.

පඤ්චකය

6. බහුපකාර ධර්ම පසෙක..... සාක්ෂාත් කතීව්‍ය ධර්ම පසෙක.

බහුපකාර ධර්ම පස කවර යැ? ප්‍රාධානිකාඛන (ප්‍රධන් වීර්ය වඩන මහණහු ගේ ගුණාඛන) පස යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම සැදහැ ඇත්තේ වෙයි, ඒ හඟවත්හු මේ මේ කරුණින් අරහත් ය, සමයක්-සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවරණසමපන්න ය, සුගත ය, ලොකවිත් යැ, නිරුක්තර පුරුෂදමාසාරථී ය, දෙව මිනිස්නට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ ය, හඟවත් යැ යි තථාගතයන් වහන්සේ ගේ බෝධිය හදහයි. රොග නැත්තේ නිදුක් වූයේ, ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ, මධ්‍යම වූ, ප්‍රධන් වියඹ වැසීමට යොග්‍ය වූ, සම ලෙස අහර පැසවන උදරාග්නියෙන් යුක්ත වෙයි. ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි හෝ නුවණැති සබිරම්සරුවන් කෙරෙහි හෝ තතු වූ පරිදි සිය වරද හෙළි කරන්නේ, ශය නොවූයේ, මායා නැත්තේ වෙයි. ශක්ති ඇත්තේ, දඩි උත්සාහ ඇත්තේ, කුසල් දහමිහි බහා නො-තැබූ වැර ඇත්තේ, අකුසල් දහමුත් පහ කරනු පිණිස, කුසල් දහමුත් ලැබැගැන්ම පිණිස පිරිපුන් වියඹ ඇත්තේ වෙසෙයි. කෙලෙසුන් විදුලීමට සමත් වූ, පිරිසිදු වූ, මොනොවට දුක් වැනැස්මට යන නුවණින් යුක්ත වූයේ, සංස්කාරයන් ගේ ඉපැත්මත් නැස්මත් පිරිසිදු දක්නට සමත් ප්‍රඥයෙන් සමන්විත වූයේ, ප්‍රඥවත් වෙයි. මේ බහුපකාර ධර්ම පස යැ.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා භාවෙනබ්බා? පඤ්චබ්බිකො සමමාසමාධි; පීතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, වෙනොඵරණතා, ආලොකඵරණතා, පච්ච-වෙකභණ්ණිමිතං. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤායා? පඤ්චපාදනකඛ්ඤා: සෙය්‍යපීදං රුදුපාදනකඛ්ඤා, වෙද්දුපාදනකඛ්ඤා, සඤ්ඤාපාදනකඛ්ඤා, සඛ්ඛා-රුපාදනකඛ්ඤා, විඤ්ඤාපාදනකඛ්ඤා. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මං පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා පහාතබ්බා? පඤ්ච නිවරණානි: කාමච්ඡන්දනිවරණං, ඛ්‍යාපාදනිවරණං, ටීනම්ඛනිවරණං, උඛච්ච-කුකකුචනිවරණං, විචිකිච්ඡානිවරණං. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා පහා-තබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා භානභාගියා? පඤ්ච වෙනොඛ්ච්චා: ඉධාච්චසො භික්ඛු සසුරි කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිච්චවති න සමපසීදති යො සො ආච්චසො භික්ඛු සසුරි කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිච්චවති න සමපසීදති තසස විතං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස විතං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඨමො වෙනොඛ්ච්චො. පුන ච පරං ආච්චසො භික්ඛු ධම්මෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිච්චවති න සමපසීදති -පෙ- සඛෙස කඛ්ඛති -පෙ- සිඛ්ඛාය කඛ්ඛති -පෙ- සමුභමචාරිසු කුපිතො භොති අනතමනො ආහතවිතො ඛ්ච්චාතො. යො සො ආච්චසො භික්ඛු සමුභමචාරිසු කුපිතො භොති අනතමනො ආහතවිතො ඛ්ච්චාතො, තසස විතං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය. යසස විතං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතව්වාය පධානාය, අයං පඤ්චමො වෙනොඛ්ච්චො. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා විසෙසභාගියා? පඤ්චඤ්ඤානි: සඤ්ඤායං, චිරිසිඤ්ඤායං, සතිඤ්ඤායං, සමාධිඤ්ඤායං, පඤ්ඤාඤ්ඤායං. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා විසෙසභාගියා.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම පස කවරය? ප්‍රීතිය පතුරුවමින් උපදනා (ප්‍රථම විතිය ධ්‍යාන දෙක්ති) ප්‍රඥව, සුඛවේදනාව පතුරුවමින් උපදනා (ප්‍රථම විතිය තෘතීය ධ්‍යාන තුනෙති) ප්‍රඥව, වෙතඃස්ඵරණතා (පරවිඤ්චානන) ප්‍රඥව, ආලොකස්ඵරණතා (ඵළිය පැතිරවීමෙහි උපදනා දිව්‍යවක්ෂුස්) ප්‍රඥව, ප්‍රත්‍යවේක්ෂණ ඥනය යන අංග පසින් යුත් සමාධිය යි. එහි මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම පස යැ.

පරිඥෙය ධර්ම පස කවර යැ? රූපොපාදනස්කන්ධය යැ, වේදනොපාදනස්කන්ධය යැ, සංඥොපාදනස්කන්ධය යැ, සංඝකාරොපාදනස්කන්ධය යැ, විඤ්ඤොපාදනස්කන්ධය යැ යන උපාදනස්කන්ධ පස යි. මේ පරිඥෙය (පිරිසිඳූ දත යුතු) ධර්ම පස යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම පස කවර යැ? කාමච්ඡද්ද නිවරණය, ව්‍යාපාද නිවරණය, ස්ත්‍ර්‍යානම්ඳධ නිවරණය, ඕද්ධ්‍යකොකාත්‍ය නිවරණය, විවිකිත්සා නිවරණය යන පස යි. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම පස යැ.

භානභාගික ධර්ම පස කවර යැ? වෙතොඛ්ල (සිතේ තද බව) පස යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ ශාස්තෘ කෙරෙහි සැක කෙරෙයිද, කුකුස් කෙරෙයි ද, නිශ්චය නැත්තේ ද, නො පහදී ද, ඔහු ගේ සිත වීයභී වැඩීම පිණිස, පුන පුනා භාවනා යොගය පිණිස, සත්තයෙන් භාවනානුයොගය පිණිස, ප්‍රධන් වීයභී පිණිස නො නැමෙයි. යමකු ගේ සිත වීර්ය වැඩීම පිණිස, පුන පුනා භාවනායොගය පිණිස, සත්තයෙන් භාවනායෙහි යෙදෙනු පිණිස ප්‍රධන් වීයභී පිණිස නොනැමෙයි ද, මෙය පළමු වන වෙතොඛ්ලය යි. ඇවැත්නි, තවද මහණෙක් ධර්මය කෙරෙහි සැක කෙරෙයි ද, කුකුස් කෙරෙයි ද, නිශ්චය නැත්තේ වෙයි ද, නො පහදී ද..... සඬ්ඝයා කෙරෙහි සැක කෙරෙයි ද..... ශික්ෂායෙහි සැක කෙරෙයි ද..... සඛරම්සරුවන් කෙරෙහි කිපියේ නොසතුටු සිතැත්තේ, ආහතචිත්ත (ගැටුණු සිතැත්තේ) වෙයි ද, ඛිලජාත (තද) වෙයි ද, ඔහු ගේ සිත වීයභී වැඩීම පිණිස, පුන පුනා භාවනානුයොගය පිණිස, සත්තයෙන් භාවනානුයොගය පිණිස, ප්‍රධන් වීයභී පිණිස නො නැමෙයි. යමකු ගේ සිත වීයභී වැඩීම පිණිස පුන පුනා භාවනානුයොගය පිණිස, සත්තයෙන් භාවනායොගය පිණිස, ප්‍රධන් වීයභී පිණිස නො නැමෙයි ද, මෙය පස් වන වෙතොඛ්ලය යි. මේ භානභාගික ධර්ම පස යැ.

විශෙෂභාගික ධර්ම පස කවර යැ? ශ්‍රද්ධන්ද්‍රියය, වීයෙභීන්ද්‍රියය, සමානන්ද්‍රියය, සමාධීන්ද්‍රියය, ප්‍රඥන්ද්‍රියය යන ඉන්ද්‍රිය පස යි. මේ විශෙෂභාගික ධර්ම පස යැ.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? පඤ්චනිසාරණියා ධාතූයො: ඉධාචුසො, භික්ඛුනො කාමෙ මනසිකරොතො කාමෙසු චිත්තං න පකඛන්ති නපපසීදති න සන්තිධම්මිති න විමුච්චති. නෙකඛමමං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො නෙකඛමෙමචිත්තං පකඛන්ති පසීදති සන්තිධම්මිති විමුච්චති, තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුචිමුක්තං විසංයුක්තං කාමෙභි. යෙ ච කාමපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා මුක්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං කාමානං නිසරණං.

සුන ච පරං ආචුසො, භික්ඛුනො ඛ්‍යාපාදං මනසිකරොතො ඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං න පකඛන්ති, නපපසීදති න සන්තිධම්මිති න විමුච්චති. අඛ්‍යාපාදං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං පකඛන්ති පසීදති සන්තිධම්මිති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුචිමුක්තං විසංයුක්තං ඛ්‍යාපාදෙන. යෙ ච ඛ්‍යාපාදපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං ඛ්‍යාපාදස්ස නිසරණං.

සුන ච පරං ආචුසො, භික්ඛුනො විභෙසං මනසිකරොතො විභෙසාය චිත්තං න පකඛන්ති නපපසීදති න සන්තිධම්මිති න විමුච්චති. අවිභෙසං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අවිභෙසාය චිත්තං පකඛන්ති පසීදති සන්තිධම්මිති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුචිමුක්තං විසංයුක්තං විභෙසාය. යෙ ච විභෙසපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං විභෙසාය නිසරණං.

සුන ච පරං ආචුසො භික්ඛුනො රූපෙ මනසිකරොතො රූපෙසු චිත්තං න පකඛන්ති නපපසීදති න සන්තිධම්මිති න විමුච්චති. අරූපං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අරූපෙ චිත්තං පකඛන්ති පසීදති සන්තිධම්මිති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුචුට්ඨිතං සුචිමුක්තං විසංයුක්තං රූපෙභි. යෙ ච රූපපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි, න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං රූපානං නිසරණං.

දුෂ්ප්‍රතිවිධාය ධම්ම පස කවර යැ? නිඃසරණිය ධාතු (විසංයුක්ත ධර්ම) පස යැ: ඇවැත්ති, මෙහි කාමයන් මෙතෙහි කරන මහණහු සිත කාමයන්හි නො පිවිසෙයි, නො පහදී, නො පිහිටයි, නො ඇලෙයි. නෙකකම්මය (අභුත කර්මසථානායෙන් ලත් ප්‍රථම ධ්‍යානය) මෙතෙහි කරන මහණහු සිත නෙකකම්මයෙහි පිවිසෙයි, පැහැදෙයි, පිහිටයි, ඇලෙයි. ඔහු ගේ එ සිත අරමුණෙහි මොනොවට ගියේ මොනොවට වැඩුණේ, කාමයන් කෙරෙන් මොනොවට නැහී සිටියේ, කාමයන් කෙරෙන් මොනොවට මිදුණේ, කාමයන්ගෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. කාම හෙතෙයෙන් යම් ආසුච කෙතෙක්, යම් දුක් කෙතෙක්, යම් කාමපරිදහ කෙතෙක් උපදනාහු ද, හේ ඔවුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, හේ ඒ වේදනා නො විඳී. මෙය කාමයන් ගේ නිඃසරණය නැමැයි කියන ලදී.

ඇවැත්ති, තව ද ව්‍යාපාදය මෙතෙහි කරන මහණහු ගේ සිත ව්‍යාපාදයෙහි නො පිවිසෙයි, නො පහදී, නො රැදෙයි, නො ඇලෙයි. අව්‍යාපාදය (මෙමත්‍රී ධ්‍යානය) මෙතෙහි කරන ඔහු සිත අව්‍යාපාදයෙහි පිවිසෙයි, පැහැදෙයි, සිටියි, ඇලෙයි. ඔහු ගේ එ සිත අරමුණෙහි මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, (ව්‍යාපාදය කෙරෙන්) මොනොවට නැහී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, ව්‍යාපාදය කෙරෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. ව්‍යාපාද හෙතෙයෙන් යම් ආසුච දුක් පරිදහ කෙතෙක් උපදික් ද, හේ ඔවුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි. හේ ඒ වේදනාව නො විඳී. මේ ව්‍යාපාදයේ නිඃසරණයැ යි කියන ලදී.

තව ද ඇවැත්ති, විහිංසාව මෙතෙහි කරන මහණහු සිත විහිංසායෙහි නො පිවිසෙයි, නො පහදී, නො සිටියි, නො ඇලෙයි. වැලි අවිහිංසාව (කරුණාධ්‍යානය) මෙතෙහි කරන ඔහු සිත අවිහිංසායෙහි (කරුණාධ්‍යානයෙහි) පිවිසෙයි, පැහැදෙයි, සිටියි, ඇලෙයි. ඔහු ගේ ඒ සිත අරමුණෙහි මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, විහිංසාව කෙරෙන් මොනොවට නැහී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, මොනොවට වෙන් වූයේ වෙයි. විහිංසා හෙතෙයෙන් යම් ආසුච කෙතෙක්, දුක් කෙතෙක්, පරිදහ කෙතෙක් උපදනාහු ද, හේ ඔවුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, හේ ඒ වේදනාව නො විඳී. මේ විහිංසාව ගේ නිඃසරණයැ යි කියන ලදී.

ඇවැත්ති, තව ද මහණ තෙමේ රූපයන් මෙතෙහි කරන මහණහු ගේ සිත රූපයන්හි නො පිවිසෙයි, නො පහදී, නො සිටියි, නො ඇලෙයි. වැලි දු අරූපධ්‍යානය මෙතෙහි කරන ඔහු සිත අරූපධ්‍යානයෙහි පිවිසෙයි, පහදී, සිටියි, ඇලෙයි. ඔහු ගේ ඒ සිත අරමුණෙහි මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, රූපයන් කෙරෙන් මොනොවට නැහී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, වෙන් වූයේ වෙයි. රූප හෙතෙයෙන් යම් ආසුච කෙතෙක් දුක් කෙතෙක් පරිදහ කෙතෙක් උපදනාහු ද, හේ ඔවුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි. හේ ඒ කාම වේදනා ද විසාතපරිදහ වේදනා ද නොවිඳී. මෙය රූපයන්ගේ නිඃසරණයැ යි කියන ලදී.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො සකකායං මනසිකරොතො සකකායෙ විතං න පකඛඤ්ඤි නපසිද්දති න සන්තිධම්මි න විමුච්චති. සකකායනිරොධං ඛො පනසස මනසිකරොතො සකකායනිරොධෙ විතං පකඛඤ්ඤි පසිද්දති සන්තිධම්මි විමුච්චති. තසස තං විතං සුගතං සුභාවිතං සුචුච්ඡිතං සුවිමුක්තං විසංයුක්තං සකකායෙන. යෙ ච සකකායපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතා පරිලාභා, මුක්තො සො තෙභි. න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදම්කඛාතං සකකායසස නිසසරණං ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මො දුපපට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ පඤ්ඤා ධම්මො උපපාදෙතබ්බො? පඤ්ඤා ඤාණිකො සමමාසමාධි. අයං සමාධි පච්චුපතනසුඛො වෙච ආයතිඤ්ඤා සුඛට්ඨිපාතො ති පච්චතතඤ්ඤාච ඤාණං උපපජ්ජති, අයං සමාධි අරියො කිරාමිසො ති පච්චතතඤ්ඤාච ඤාණං උපපජ්ජති, අයං සමාධි අකාපුරිසසෙවිතො ති පච්චතතඤ්ඤාච ඤාණං උපපජ්ජති, අයං සමාධි සනෙතා පණිතො පටිපසසඤ්ඤාච චකොදිභාවාධිගතො න සඛාරනිගගස්චාරිතාවතොති¹ පච්චතතඤ්ඤාච ඤාණං උපපජ්ජති, සො ඛො පනාභං ඉමං සමාධිං සනො'ච සමාපජ්ජාමි, සනො චුච්චාමි'ති පච්චතතඤ්ඤාච ඤාණං උපපජ්ජති. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මො උපපාදෙතබ්බො.

කතමෙ පඤ්ඤා ධම්මො අභිඤ්ඤායා? පඤ්ඤා විමුක්තායතනාති: ඉධාවුසො, භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤාතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභුමවාරි. ඥො යථා ආවුසො භික්ඛුනො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤාතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභුමවාරි තථා තථා සො තසමිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච භොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තසස අත්ථපටිසංවෙදිනො ධම්මපටිසංවෙදිනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතසස පීති ජායති, පීතිමනසස කායො පසසමහති පසසඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විතං සමාධියති. ඉදං පඨමං විමුක්තායතනං.

1. සසඛාරනිගගස්චාරිතතො (මජ්ඣ)

ඇවැත්නි, තව ද සත්කායය (සංස්කාර ධර්ම) මෙතෙහි කරන ශුඡ්ක විදර්ශක රහත්හු ගේ සිත සත්කායයෙහි නො පිවිසෙයි. නො පහදී, නො සිටියි, නො ඇලෙයි. වැලී, සත්කාය නිරොධය මෙතෙහි කරන ඔහුගේ සිත සත්කාය නිරොධයෙහි (නිවනෙහි) පිවිසෙයි, පැහැදෙයි, රැදී සිටියි, ඇලෙයි. ඔහුගේ ඒ සිත අරමුණෙහි මොනොවට ගියේ, මොනොවට වැඩුණේ, සත්කායය කෙරෙන් නැඟී සිටියේ, මොනොවට මිදුණේ, වෙන් වූයේ වෙයි. සත්කාය හෙතෙසින් යම් ආසුව විසාත පරිදහ කෙතෙක් උපදනාහු ද, ඔවුන් කෙරෙන් හේ මිදුණේ වෙයි, හේ ඒ වෙදනාව නො වීදී. මේ සත්කායයාගේ නිඃසරණයැ යි කියන ලදී. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධාය වූ ධර්ම පස යැ.

උත්පාදයිතවා ධම් පස කවර යැ? ඥාන පසක් ඇති සමාක්සමාධිය යැ. මේ සමාධිය (අර්හත් ඵලසමාධිය සමචන් සමචන් කෙණෙහි සුව ගෙන දෙන බැවින්) වර්තමාන සෑප විපාක ඇත්තේ ද (පළමු පළමු සමචන් සමාධිය මතු මතු සමාධිනට ප්‍රත්‍යය වන බැවින්) මත්තෙහි සෑප විපාක ගෙන දෙන්නේ යැ යි තමා කෙරෙහි නුවණ උපදී. මේ සමාධිය ආයතී යැ (කෙලෙසුන්ගෙන් ඇත් ය), නිරාමිස යැ (කාමාමිස වට්ටාමිස ලොකාමිස යන තුන් ආමිසයන්ගෙන් තොර ය) යි තමා තුළ ම නුවණ උපදී. මේ සමාධිය අලාමක පුරුෂයන් විසින් (බුදු පසේ බුදු රහතුන් විසින්) සෙවනා ලද යි තමා තුළ ම නුවණ උපදී. මේ සමාධිය ශාන්ත යැ යි ප්‍රණීත යැ යි කෙලෙස් සංසිදීමෙන් ලද්දේ යැ යි, එක් නිවන් අරමුණෙහි ම සිත පිහිටුවීමෙන් ලබන ලද්දේ යැ යි සංස්කාර (ලොකික සමාධි සෙසින් සප්‍රයෝග) සිතින් කෙලෙසුන් මැඩ වළක්වා ලත් පැවැතුම් නැත්තේ යැ යි තමා කෙරෙහි ම නුවණ උපදී. ඒ මම වූ කලී සිහි ඇත්තෙම ම මේ සමාධියට සමවදීම, සිහි ඇත්තෙම ම මේ සමාධියෙන් නැඟී සිටිමි යි තමා කෙරෙහි ම නුවණ උපදී. මේ උත්පාදයිතවා ධර්ම පස යැ.

අභිඤ්ජය ධම් පස කවර යැ? විමුක්තායතන (මිදීමට කාරණ වූ ධර්ම) පස යැ: මෙහි මහණක් හට ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරු තන්හි සිටි සබරම්සරුවෙක් හෝ දහම් දෙසයි. ඇවැත්නි, ශාස්තෘ තෙමේ හෝ ගුරු තන්හි සිටි සබරම්සරුවෙක් හෝ යම් යම් සේ ඒ මහණහට දහම් දෙසා ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් හෙ තෙම ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද වෙයි, පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි, අරුත් දන්නා පෙළ දන්නා ඔහුට ප්‍රමොදය උපදී. ප්‍රමුදිතවූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීති සිතැත්තහුගේ නාම කය සංභිදෙයි. සංභිදුණු නාම කය ඇත්තේ සුව වීදී. සුව ඇත්තහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ පළමු විමුක්තායතනය යැ.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති. අඤ්ඤතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභමචාරී, අපි ව ඛො යථාසුතං යථාපරි-
 යකං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසො භික්ඛු
 යථාසුතං යථාපරියකං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, තථා
 තථා සො තඤ්ඤං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ව.
 තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්මපට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං ජායති,
 පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායො පසසමහති, පසසඤ්ඤාකායො
 සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විකතං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුක්ඛායතනං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති
 අඤ්ඤතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභමචාරී. නාපි යථාසුතං යථාපරි-
 යකං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, අපි ව ඛො යථාසුතං යථා-
 පරියකං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති. යථා යථාවුසො
 භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියකං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති,
 තථා තථා සො තඤ්ඤං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨ-
 ඨංවෙදී ව. තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්මපට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං
 ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායො පසසමහති, පසසඤ්ඤා-
 කායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විකතං සමාධියති. ඉදං තතියං
 විමුක්ඛායතනං.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති
 අඤ්ඤතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභමචාරී, නාපි යථා සුතං යථාපරියකං
 ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියකං ධම්මං
 විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, අපි ව ඛො යථාසුතං යථාපරියකං ධම්මං
 වෙතසා අනුචිතකෙකති අනුචිතාරෙති මනසානුපෙකකති. යථා යථා
 ආවුසො භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියකං ධම්මං වෙතසා අනුචිතකෙකති
 අනුචිතාරෙති මනසානුපෙකකති, තථා තථා සො තඤ්ඤං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨ-
 ඨංවෙදී ව හොති ධම්මපට්ඨංවෙදී ව, තස්ස අත්ථපට්ඨංවෙදීනො ධම්ම-
 පට්ඨංවෙදීනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස
 කායො පසසමහති, පසසඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විකතං
 සමාධියති. ඉදං චතුත්ථං විමුක්ඛායතනං.

තව ද ඇවැත්නි, ශාස්තෘ තෙමේ මහණකුට දහම් නො ම දෙසයි, ගුරු තත්ති වූ අන් සබරම්සරුවෙකුත් දහම් නො ම දෙසයි, එතෙකුදු වුවත් ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ඒ ධර්මය විස්තර වශයෙන් අනුනට දෙසයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ යම් යම් සේ තමා ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි විස්තර වශයෙන් අනුනට දහම් දෙසන්නේ ද, එසේ එසේ හේ ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නාවූ පෙළ දැනගන්නාවූ ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වුවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීත සිතැත්තහුගේ නාම කය සංභිදේ. සංභිදුණු නාම කය ඇත්තේ සුව වීදී. සුව විදුනාහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ දෙවැනි විමුක්තභායතනය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ශාස්තෘ තෙමේ හෝ අන් කිසි ගුරු තත්ති වූ සබරම්සරුවෙකුත් හෝ මහණකුට දහම් නො ම දෙසයි. ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි අනුනට විස්තර වශයෙන් දහම් නො ද දෙසයි. එතෙකුදු වුවත් ඇසු පරිදි, පුහුණු කළ පරිදි, ධර්මය විස්තරයෙන් සවාධාය කෙරෙයි (පුන පුනා කියයි). ඇවැත්නි, යම් සේ යම් සේ මහණ තෙම ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය විස්තරයෙන් සවාධාය කෙරෙයි ද, එසේ එසේ හේ ඒ දහමෙහි අරුත් දැනගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නා පෙළ දැනගන්නා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වුවහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීත සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදේ. සංහුන් නාම කය ඇත්තේ සුව වීදී. සුව විදුනාහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ තෙවැනි විමුක්තභායතනය යැ.

තව ද අනෙකෙක, ඇවැත්නි, ශාස්තෘ හෝ ගුරු තත්ති සිටි කිසි සබරම්සරුවෙකුත් හෝ දහම් නො ම දෙසයි. ඇසු පරිදි, පුහුණු පරිදි විස්තරයෙන් ධර්මය සවාධායන ද නො ම කෙරෙයි. වැළී, ඇසු පරිදි පුහුණු පරිදි ධර්මය සිකිත් පුන පුනා කල්පනා කෙරෙයි. පුන පුනා විමසයි, සිකිත් පුන පුනා සලකා බලයි. ඇවැත්නි, ඇසු පරිදි පුහුණු පරිදි යම් යම් සේ ධර්මය සිකිත් පුන පුනා කල්පනා කෙරෙයි ද, පුන පුනා විමසයි ද, පුන පුනා සිකිත් සලකා බලයි ද, එසේ එසේ හේ තෙමේ ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දැන ගන්නේ ද පෙළ දැනගන්නේ ද වෙයි. අරුත් දැනගන්නා පෙළ දැනගන්නා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වුවහුට ප්‍රීතිය උපදී, ප්‍රීත සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංභිදේ. සංහුන් නාම කය ඇත්තේ සුව වීදී. සුව ඇත්තහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ සතරවන විමුක්තභායතනය යැ.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති, අඤ්ඤතරො වා ගරුඋධානිකො සමුභමචාරී, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. නාපි යථාසුතං යථාපරියක්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොතී, නාපි යථාසුතං යථාපරියක්තං ධම්මං වෙනසා අනුවිතකෙකති අනුවචාරෙති මනසානුපෙක්ඛතී. අපි ච ඛට්ඨසා අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිතං සුභගහිතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපපට්ඨිදං පඤ්ඤය. යථා යථා ආවුසො භික්ඛුනො අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිතං සුභගහිතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපපට්ඨිදං පඤ්ඤය. තථා තථා සො තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපට්ඨිසංවෙදී ච හොති ධම්මපට්ඨිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපට්ඨිසංවෙදීනො ධම්මපට්ඨිසංවෙදීනො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසස්මහති, පසස්ඨාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඤ්ඤමං විමුක්ඛායකතං. ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මො අභිඤ්ඤයා.

කතමෙ පඤ්ඤ ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බො? පඤ්ඤ ධම්මකඛබ්බො: සීලකඛබ්බො, සමාධිකඛබ්බො පඤ්ඤකඛබ්බො, විමුක්ඛකඛබ්බො, විමුක්ඛකඛබ්බො, විමුක්ඛකඛබ්බො. ඉමෙ පඤ්ඤ ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බො.

ඉති ඉමෙ පඤ්ඤස ධම්මො භුතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසමුද්ධා.

ෂ ධම්මො

7. ෂ ධම්මො බහුකාරා -පෙ- ෂ ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බො.

කතමෙ ෂ ධම්මො බහුකාරා? ෂ සාරානියා ධම්මො: ඉධාවුසො භික්ඛුනො මෙක්ඛං කායකම්මං පච්චුපට්ඨිතං හොති සමුභමචාරීසු ආචී වෙච රහො ච. අයමපි ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො සඛගහාය අච්චාදය අච්චෙසාය සාමගහියා එකීභාවාය සංවකතති.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ශාස්තෘ හෝ ගුරු තන්හි සිටි කිසි සබ්-රම් සරුවෙක් හෝ මහණහට නොම දහම් දෙසයි, මහණ තෙම ඇසු පරිදි ප්‍රගුණ කළ පරිදි විස්තරයෙන් දහම් නො ද දෙසයි, ඇසු පුහුණු කළ පරිදි විස්තර විසින් දහම් සවාධ්‍යයන ද නොම කෙරෙයි, ඇසු පුහුණු කළ පරිදි ධර්මය සිකිත් පුන පුනා නොම කල්පනා කෙරෙයි, නොම විමසයි, සිකිත් පුන පුනා නො ද සලකා බලයි. වැළි දු ඔහු විසින් එක්තරා සමාධියෙක් (ගුරුහුගෙන් කමටහන් උගන්නා හා ම) මොනො-වට උගන්නා ලද්දේ මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද්දේ ප්‍රඥයෙන් මොනොවට සලකා බලන ලද්දේ මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දේ වෙයි. ඇවැත්නි, යම් යම් පරිද්දෙන් මහණහු විසින් එක්තරා සමාධියෙක් මොනොවට උගන්නා ලද්දේ, මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද්දේ, ප්‍රඥයෙන් මොනොවට සලකා බලන ලද්දේ, මොනොවට පිළිවිදුනා ලද්දේ වෙයි ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් හෙ තෙමෙ ඒ ධර්මයෙහි අරුත් දන්තේ ද පෙළ දන්තේ ද වෙයි. අරුත් දන්තා, පෙළ දන්තා ඔහුට සතුට උපදී. සතුටු වූවාහට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීති සිතැත්තහු ගේ නාම කය සංසිද්දේ. සංසුන් නාමකය ඇත්තේ සුව විදී. සුව විදුනාහු ගේ සිත එකඟ වෙයි. මේ පස් වනු විමුක්තායතනය යැ. මේ අභිඥය ධර්ම පස යැ.

සාක්ෂාත් කතීව්‍ය ධර්ම පස කවර යැ? ශීලස්කකිය, සමාධිස්කකිය, ප්‍රඥාස්කකිය, විමුක්තිස්කකිය, විමුක්තිඤ්ජනදර්ශනස්කකිය යන ධර්මස්-කකි පස යැ. මේ සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම පස යැ.

මෙසේ මේ භූත වූ තථ්‍ය වූ තථ වූ අවිතථ වූ අනන්‍යථ වූ පනස් දහම්හු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් තමන් ම මොනොවට වෙසෙසි නුවණින් අවබෝධ කරන ලද්දහ.

මටකය

7. බහුපකාර ධර්ම සයෙක.....සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය ධර්ම සයෙකි.

බහුපකාර ධර්ම සය කවර යැ? සාරානීය (සංරඤ්ජනීය) ධර්ම සය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණක්හු ගේ මෙමත්‍රී සහගත කායකර්මය සබ්‍රම් සරුවන් කෙරෙහි ප්‍රකට ව ද රහසේ ද එළැඹ සිටියේ වෙයි. මේ සාරානීය ධර්මය ද ප්‍රිය කරන ප්‍රිය කටයුත්තකු කරන ගරුකරන ගරුකටයුතු කරන සංග්‍රහය පිණිස අවිවාදය පිණිස, අවිභිංසාව පිණිස සමගිය පිණිස, එකමුතු බව පිණිස පවතී.

සුඤ්ඤානං ච පරං ආච්ඡාදො භික්ඛුනො මෙඤ්ඤං වච්ඡමමං -පෙ- ඵකීභාවාය සංවත්තති.

සුඤ්ඤානං ච පරං ආච්ඡාදො භික්ඛුනො මෙඤ්ඤං මනොකමමං -පෙ- ඵකීභාවාය සංවත්තති.

සුඤ්ඤානං ච පරං ආච්ඡාදො භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකාධම්මලද්ධා අත්තමසො පත්තපරියාපනතමත්තමසී තථාරූපෙහි ලාභෙහි අපට්ඨිභත්තං හොගී හොති පිලවනෙහි සමුඤ්ඤානං සාධාරණං හොගී. අයමපි ධම්මො සාරානියො -පෙ- ඵකීභාවාය සංවත්තති.

සුඤ්ඤානං ච පරං ආච්ඡාදො භික්ඛු යානි තානි පිලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡද්දානි අසඛලානි අකමමාසානි භුජ්ජානි විඤ්ඤාපසසදානි අපරාමධානි සමාධිසංවත්තනිකානි, තථාරූපෙසු පිලෙසු පිලසාමඤ්ඤාගතො විහරති සමුඤ්ඤානං ආච්චෙව රහො ව. අයමපි ධම්මො සාරානියො -පෙ- ඵකීභාවාය සංවත්තති.

සුඤ්ඤානං ච පරං ආච්ඡාදො භික්ඛු යා'යං දිට්ඨි අරියා නියයානිකා නියයාති තකකරසස සමමා දුක්ඛකඛයාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසාමඤ්ඤාගතො විහරති සමුඤ්ඤානං ආච්චෙව රහො ව. අයමපි ධම්මො සාරානියො පියකරණො ගරුකරණො සඛහහාය අච්චාදය අච්චෙහසාය සාමග්ගියා ඵකීභාවාය සංවත්තති. ඉමෙ ජ ධම්මො ඛණ්ඩකාරා,

කතමෙ ජ ධම්මො භාවෙතඛබ්බා? ජ අනුස්සතිධ්මානානි: බුද්ධානුස්සති, ධම්මානුස්සති, සඛ්ඛානුස්සති, පිලානුස්සති, වාගානුස්සති, දෙවතානුස්සති. ඉමෙ ජ ධම්මො භාවෙතඛබ්බා.

කතමෙ ජ ධම්මො පරිඤ්ඤායා? ජ අජ්ඣන්තිකානි ආයතනානි: වස්ඛායතනං, යොතායතනං, සානායතනං, ජීව්හායතනං, කායායතනං, මනායතනං. ඉමෙ ජ ධම්මො පරිඤ්ඤායා.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණහු ගේ මෙත්‍රී සහගත වාක්-කර්මය.....එකමුතු බව පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණහුගේ මෙත්‍රීසහගත මනාකර්මය.....එකමුතු බව පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණහට දහමි වූ, දහමින් ලැබුණු, යටත් පිරිසෙයින් පාත්‍රයට ප්‍රමාණ දැ වූ ද යම් ලාභ කෙතෙක් වෙත් ද, එ බඳු වූ ලාභයන්ගෙන් අප්‍රතිවිභක්තහොඹි (අමීස වශයෙන් හෝ පුද්ගල වශයෙන් බෙදීමක් නැති ව යළිදන්තෝ) වේ ද, සිල්වත් සබරම්සරුවන් හා සාධාරණ පරිභොගයෙන් එය වළදන්තෝ වේ ද, මේ සාරානිය ධර්මය ද, ප්‍රිය කරනු පිණිස ගරුකරනු පිණිස සංග්‍රහය පිණිස, අවිවාදය පිණිස, නොවෙහෙස පිණිස, සමගිය පිණිස, එකමුතු බව පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, අබණ්ඩ වූ අවිජ්ජ වූ අසබල වූ (අකල්මාස වූ) භුජිභ්‍ය වූ නුවණැත්තන් විසින් පසස්නා ලද, අපරාමාණ්ට වූ සමාධිය පිණිස පවත්නා වූ, යම් ශීලධර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, මහණ තෙමේ එ බඳු වූ ශීලවිෂයයෙහි සබරම් සරුවන් හා ප්‍රකට ව ද අප්‍රකට ව ද ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණියේ වෙසෙයි ද මේ සාරානිය ධර්මය ද ... එකී භාවය පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ආර්ය වූ තෙතර්යාණික වූ යම් දෘෂ්ටි-යෙක් එය පිළිපදනාහට මොනොවට දුක් නැසෙනු පිණිස පවතී ද, මහණ තෙමේ එබඳු දෘෂ්ටියෙන් සබරම්සරුවන් හා ප්‍රකට ව ද අප්‍රකට ව ද දෘෂ්ටි සාමාන්‍ය ගත වූ (දෘෂ්ටියෙන් සමාන බවට පැමිණියෙක් වූ) වෙසෙයි ද, මේ සාරණිය ධර්මය ද ප්‍රිය කරන ගරුකරන වෙයි, සංග්‍රහය පිණිස, අවිවාදය පිණිස, නොවෙහෙස පිණිස, එකී භාවය පිණිස, පවතී. මේ බහුපකාර ධර්ම සය යැ.

භාවයිතව්‍ය (වැඩියැ යුතු) ධර්ම සය කවර යැ? බුද්ධානුස්මාතිය, ධර්මානුස්මාතිය සංඝානුස්මාතිය, ශීලනානුස්මාතිය, ත්‍යාගානුස්මාතිය, දෙවනානුස්මාතිය, යන අනුස්මාති ස්ථාන සය යැ. මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම සය යැ.

පරිඥෙය ධර්ම සය කවර යැ? චක්ෂුර්යතනය, ශ්‍රොත්‍රායතනය, ස්‍රාණායතනය, ජීවිහායතනය, කායායතනය, මනආයතනය යන ආධ්‍යාත්මික ආයතන සය යැ. මේ පරිඥෙය ධර්ම සය යැ.

කතමෙ ඡ ධම්මා පහාතඛ්ඛා? ඡ තණ්හාකායා, රූපතණ්හා, සඤ්ඤාතණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨඛ්ඛතණ්හා, ධම්මතණ්හා. ඉමෙ ඡ ධම්මා පහාතඛ්ඛා.

කතමෙ ඡ ධම්මා භානභාගියා? ඡ අභාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සන්චාරි අභාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙ -පෙ- සඛෙත -පෙ- සික්ඛාය -පෙ- අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්චාරෙ අභාරවො විහරති අප්පතිස්සවො. ඉමෙ ඡ ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ ඡ ධම්මා විසෙසභාගියා? ඡ භාරවා: ඉධාචුසො භික්ඛු සන්චාරි සභාරවො විහරති සප්පතිස්සවො ධම්මෙ -පෙ- සඛෙත -පෙ- සික්ඛාය -පෙ- අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්චාරෙ සභාරවො විහරති සප්පතිස්සවො. ඉමෙ ඡ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ ඡ ධම්මා දුපපට්ඨිජ්ඣා? ඡ නිස්සරණියා ධාතුයො: ඉධාචුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍යා: මෙඤ්ඤා භි ඛො මෙ ආචුසො, වෙතොච්චුක්ඛි භාවිතා ඛුලිකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුලිපිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, අඵ ව පන මෙ ඛ්‍යාපාදෙ වික්ඛං පරියාදය තිට්ඨති, සො 'මාභෙවනති'ස්ස වචනියො, මා'යසමා එවං අවච, මා භගවන්තං අඛ්ඤාචික්ඛි, න භි සාධු භගවතො අඛ්ඤාකානං, න භි භගවා එවං වදෙය්‍යා. අට්ඨානමෙතං ආචුසො අනවකාසො යං මෙඤ්ඤාය වෙතොච්චුක්ඛියා භාවිතාය ඛුලිකතාය යානිකතාය වස්ථුකතාය අනුලිපිතාය පරිචිතාය සුසමාරඤ්ඤාය, අඵ ව පනස්ස ඛ්‍යාපාදෙ වික්ඛං පරියාදය යස්සති නෙතං යානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආචුසො ඛ්‍යාපාදස්ස යද්දිං මෙඤ්ඤාවෙතොච්චුක්ඛි.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සය කවර යැ? රූපතෘෂ්ණාව, ශබ්ද තෘෂ්ණාව, ගන්ධ තෘෂ්ණාව, රස තෘෂ්ණාව, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය තෘෂ්ණාව, ධර්ම තෘෂ්ණාව යන තෘෂ්ණකාය සය යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සය යි.

භානභාගික ධර්ම සය කවර යැ? අගෞරව සය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ, යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි: ධර්මය කෙරෙහි... සභිසයා කෙරෙහි... ශික්ෂාව කෙරෙහි... අප්‍රමාදයෙහි... පිළිසඳර කෙරෙහි ගෞරව නැත්තේ යටත් පැවැතුම් නැත්තේ වෙසෙයි. මේ භානභාගික ධර්ම සය යි.

විශෙෂභාගික ධර්ම සය කවර යැ? ගෞරව සය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තේ යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි. ධර්මය කෙරෙහි... සංඝයා කෙරෙහි... ශික්ෂාව කෙරෙහි... අප්‍රමාදයෙහි... පිළිසඳරෙහි ගෞරව ඇත්තේ, යටත් පැවැතුම් ඇත්තේ වෙසෙයි. මේ විශෙෂභාගික ධර්ම සය යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධර්ම සය කවර යැ? නි:සරනික ධාතු සය යැ 'ඇවැත්නි, මා විසින් මෙමුත්‍රී විත්තවිමුක්තිය භාවිතය, බහුලිකෘත ය, යානිකෘත ය වාස්තුකෘත යැ අනුස්ථිත යැ පරිචිත යැ (පුරුදු කරන ලද්දේ යැ), සුසමාරබ්ධි යැ එතෙකුදු වුවත් ව්‍යාපාදය මා සිත භාත්පසින් ගෙන සිටී යැ' යි මෙසේ මෙහි මහණෙක් කියන්නේ නම්, 'මෙසේ නො කියා වා, ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් නො නභා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් නැඟීම නො මැනවි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො වදන සේක, ඇවැත්නි, මෙමුත්‍රී විත්ත විමුක්තිය භාවිත කල්හි, බහුලිකෘත කල්හි, යානිකෘත කල්හි, වාස්තුකෘත කල්හි, අනුස්ථිත කල්හි, පරිචිත කල්හි, සුසමාරබ්ධි කල්හි, එසේ කලැ ව්‍යාපාදය ඔහුගේ සිත භාත්පසින් ගෙන සිටී යන යමෙක් ඇද්ද, ඇවැත්නි, මෙය නො කරුණෙක, අවකාශ නැත්තෙක, මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන යැ' යි ඒ මහණ තෙමේ කියැ යුතු (ඒ මහණහට කියනු සුදුසු යැ). කවර හෙයින්? ඇවැත්නි, මෙමුත්‍රී විත්ත විමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද මෙය ව්‍යාපාදයා ගේ නි:සරණය යැ, එහෙයින්.

ඉධ පනාචුසො, භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: කරුණාහි ඛො මෙ ආචුසො වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා ඛණ්ඩුජිකතා යානිකතා වස්ථුකතා අනුච්ඡිතා පරිචිතා සුසමාරධා, අථ ච පන මෙ විභෙසා විකතං පරියාදය නිට්ඨති ති, සො'මා භෙවනති' සස වචනියො, මා'යසමා ඵවං අචච, මා හගචනතං අඛොචිකති, -පෙ- නිසසරණං භෙතං ආචුසො, විභෙසාය යදිදං කරුණා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධාචුසො, භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: මුදිතා හි ඛො මෙ ආචුසො වෙතො- විමුක්ඛි භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ අරති විකතං පරියාදය නිට්ඨති ති, සො 'මාභෙවනති' සස වචනියො, මායසමා ඵවං අචච -පෙ- නිසසරණං භෙතං ආචුසො අරතියා යදිදං මුදිතා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධ පන ආචුසො, භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: උපෙකඛා හි ඛො මෙ ආචුසො, වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ රාගො විකතං පරියාදය නිට්ඨති ති. -පෙ- නිසසරණං භෙතං ආචුසො රාගසස යදිදං උපෙකඛා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඉධ පනාචුසො, භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අනිමිකතා හි ඛො මෙ ආචුසො, වෙතොවිමුක්ඛි භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ තං නිමිකතානුසාරි සදුණං භොති ති -පෙ- නිසසරණං භෙතං ආචුසො, සබ්බනිමිකතානං යදිදං අනිමිකතා වෙතොවිමුක්ඛි.

ඇවැත්නි, මා විසින් කරුණා විත්තවිමුක්තිය භාවිත යැ, බහුලි-
 කෘත යැ, යානී කෘත යැ, වාස්තුකෘත යැ, අනුස්ථිත යැ, පරිචිත යැ,
 සුසමාරබ්බි යැ. එතෙකුදු වුවත් විභිංසාව මා සිත භාත්පසින් ගෙන සිටී
 යැ යි මෙහි මහණෙක් මෙසේ කියන්නේ නම්, 'මෙසේ නො කියා වා,
 ආයුෂ්මත් තෙමේ මෙසේ නො කියාවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස්
 නො නභා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් නැඟීම නො මැනැවි,
 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො වදරන සේකැ..... යි ඒ මහණ
 තෙමේ මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය. කවර හෙයින්? ඇවැත්නි,
 කරුණාවිත්තවිමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය විභිංසාවගේ නිඃසරණය
 යැ. එහෙයිනි.

ඇවැත්නි, 'මා විසින් මුද්දිකා විත්තවිමුක්තිය භාවිත යැ... එ තෙකුදු
 වුවත් අරතිය මා සිත භාත්පසින් ගෙන සිටී යැ යි මෙහි මහණෙක්
 මෙසේ කියන්නේ නම් 'එසේ නො කියා වා, ආයුෂ්මත් තෙමේ එසේ
 නභමක් කියා වා. ... යි හෙ තෙමේ මෙසේ කියැ යුතු වන්නේ ය.
 කවර හෙයින්? ඇවැත්නි, මුද්දිකා වෙතොවිමුක්තිය යන යමෙක් ඇද්ද,
 මෙය අරතියගේ නිඃසරණය යැ. එහෙයිනි.

ඇවැත්නි, 'මා විසින් උපෙක්ඝ වෙතොවිමුක්තිය භාවිත යැ'. ...
 එතෙකුදු වුවත් රාගය මා සිත භාත්පසින් ගෙන සිටී යැ යි මෙහි
 මහණෙක් මෙසේ කියන්නේ නම්, 'එසේ නො කියා වා' ආයුෂ්මත්
 තෙමේ එසේ නභමක් කියා වා...'යි මෙසේ ඒ මහණ තෙමේ කිය යුතු
 වන්නේ ය. ඒ කවර හෙයින්? ඇවැත්නි, උපෙක්ඝ වෙතොවිමුක්තිය
 යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය රාගයාගේ නිඃසරණය යැ. එහෙයිනි.

ඇවැත්නි, මා විසින් අනිමිත්ත වෙතොවිමුක්තිය භාවිත යැ...
 එතෙකුදු වුවත් මගේ ඒ නුවණ (රාගනිමිත්තාදි) නිමිති අනුව යන්නේ
 වේ යැ' යි කියන්නේ නම්, 'එසේ නො කියා වා, ආයුෂ්මත් තෙමේ
 නභමක් එසේ කියා වා...' යි මෙසේ ඒ මහණ තෙමේ කියැ යුතු
 වන්නේ ය. ඒ කවර හෙයින්? ඇවැත්නි, අනිමිත්ත වෙතොවිමුක්තිය
 යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය සියලු නිමිතීන් ගේ නිඃසරණය යැ
 එහෙයිනි.

ඉධ පන ආවුසො, භික්ඛු එවං වදෙයා: අසමී ති ඛො මෙ විගතං, අයමහසමී ති න සමනුපසාමී. අථ ච පන මෙ විචිකිච්ඡා කථංකථාසලලං විතං පරියාදය තිට්ඨති ති. සො 'මා හෙවනති' සං වචනියො, මා'යසමා එවං අචච, මා හගවනං අඛොවිසමි, න භි සාධු හගවතො අඛොකොතං. න භි හගවා එවං වදෙයා. අට්ඨානමෙතං ආවුසො, අනවකාසො, යං අසමීති විගතෙ අයමහමසමීති අසමනුපසංතො, අථ ච පනසං විචිකිච්ඡා කථංකථාසලලං විතං පරියාදය යසසති ති, නෙතං යානං විජ්ජති. නිසසරණං හෙතං ආවුසො විචිකිච්ඡා කථංකථාසලලසං, යදිදං අසමීති මානසං සමුග්ගාතො. ඉමෙ ඡ ධම්මො දුප්පට්ඨිකො.

කතමෙ ඡ ධම්මො උපපාදෙතබ්බො? ඡ සතතචිහාරා: ඉධාවුසො භික්ඛු වක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුමමනො. උපෙකබ්බො ච විහරති සතො සමපජානො. සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගජධං සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජිවහාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ජුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුමමනො, උපෙකබ්බො ච විහරති සතො සමපජානො. ඉමෙ ඡ ධම්මො උපපාදෙතබ්බො.

කතමෙ ඡ ධම්මො අභිඤ්ඤායා? ඡ අනුතරියානි: දසසානානුතරියං, සවණානුතරියං, ලාභානුතරියං, සිකානුතරියං, පාරිවරියානුතරියං, අනුසංකානුතරියං. ඉමෙ ඡ ධම්මො අභිඤ්ඤායා.

කතමෙ ඡ ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො? ඡ අභිඤ්ඤා: ඉධාවුසො, භික්ඛු අනෙකච්ඡිතං ඉඤ්ඤිච්ඤං පචචනුහොති -පෙ- යාව ඔභමලොකා පි කායෙන වසං වනෙතති, දිබ්බාය සොතධාතූයා විසුඤ්ඤාය අතිකකතනමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුඤ්ඤාති දිබ්බෙ ච මානුසෙ ච යෙ දුරෙ සතතිකෙ වා පරසත්තානං පරපුග්ගලානං වෙතසා වෙතො පරිචච පජානාති සරාගං වා විතං -පෙ- අච්චිකං වා විතං අච්චිකං විතනති පජානාති, සො අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති-සෙයාපීදං, එකමි ජාතිං දො පි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සලද්දෙසං අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති. දිබ්බෙන වක්ඛුනා විසුඤ්ඤෙන අතිකකතනමානුසකෙන -පෙ- යථාකමමුපගෙ සතෙහ පජානාති, ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතො-විමුක්තිං පඤ්ඤවිමුක්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඤ්ඤා උපසමපජ විහරති. ඉමෙ ඡ ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො.

ඇවැත්නි, 'මම වෙමි' යන මගේ අස්මි මානය පහ විය. 'මම මම වෙමි' යි නො දකිමි. එතෙකුදු වුවත් මාගේ සැකය, කථාකථාශල්යය (කෙසේ ද කෙසේ දැයි විමති කරන සැක හුල) භාත්පසින් මගේ සිත ගෙන සිටී' යැ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, 'එසේ නො කියන්නැ, ආයුෂ්මත් තෙමේ එසේ නො කියා වා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් නො කියන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දෙස් කීම නො මැනැව්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො ම වදරන සේක. ඇවැත්නි, 'වෙමි' යි අස්මි-මානය පහ වූ කල්හි, මේ 'මම වෙමි' යි නො දක්නාහට මෙසේ සැක ඇති වීම යන මෙය නො කරුණෙක. මෙය අවකාශ නැත්තෙක. එතෙකුදු වුවත් විවිකිව්‍යාව වූ කථාකථාසල්ලය ඔහු සිත භාත්පසින් ගෙන සිටින්නේ ය යන මේ කාරණය නැත, මෙය අවිද්‍යාමානය ය. කවර හෙයින්? යම් අස්මිමානයක ගේ මුල් සිදීමෙන් වේ ද, මෙය විවිකිව්‍යා සංඛ්‍යාත කථාකථාසල්ලයාගේ නි:සරණය වේ. එ හෙයින්. මේ දුෂ්ප්‍රතිධාර්ම සය යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සය කවර යැ? සත්තවිභාර සය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම ඇසින් රුවක් දක සතුටු ද නො ම වෙයි. නො සතුටු ද නො ම වෙයි, සිහි ඇත්තේ, නුවණින් දන්නේ, උපෙක්ෂක ව ම වෙසෙයි. කනිත් හඬක් අසා,... නැහැයෙන් ගඳක් අසා..... දිවින් රසක් විද... කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යක් පැහැය... මනසින් දහමක් සිතා සතුටු ද නො ම වෙයි, නො සතුටු ද නො ම වෙයි, සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්නේ උපෙක්ෂක ව ද වෙසෙයි. මේ උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සය යැ.

අභිඥෙය ධර්ම සය කවර යැ? අනුත්තරිය දර්ශනය, අනුත්තරිය ශ්‍රවණය, අනුත්තරිය ලාභය, අනුත්තරිය ශික්ෂාව, අනුත්තරිය පාරිවර්භාව, අනුත්තරිය අනුස්මානිය යන අනුත්තරිය සය යි. මේ අභිඥෙය ධර්ම සය යැ.

සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය ධර්ම සය කවර යැ? අභිඥ සය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ නොයෙක් සාද්ධිවිධ ලබයි... බඹ ලොව දක්වා ද කයින් වශය පවත්වයි. මිනිසුන්ගේ ශ්‍රවණොපචාරය ඉක්ම පිරිසිදු දිව කනිත් දුර වූ ද ළඟ වූ ද දිව්‍ය වූ ද මානුෂක වූ ද යන දෙහඬ ම අසයි. රාග සහිත සිත රාග සහිත සිතැ යි,... නො මිදුණු සිත නොමිදුණු සිතැ යි දනී. මෙසේ අත් සතුන් ගේ අත් සුභලන් ගේ සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු දනී. එක් ජාතියක් ද ජාති දෙකක් දැ ...යි අනෙකවිධ පෙර වූ සු කද පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි. මෙසේ ආකාර සහිත උදෙස සහිත, අනෙක විධ පූර්වෙතිවාසය සිහි කරයි, මිනිසුන්ගේ දර්ශනොපචාරය ඉක්ම දැක්ක හැකි පිරිසිදු දිවැසින් ...කම වූ පරිදි මිය යන නැවත උපදනා සතුන් දනගනී. ආසුවයන් ගේ විනාශයෙන් ආසුව රහිත වූ, වෙතොවිමුක්තිය ද (එල සමාධිය ද) ප්‍රඥ විමුක්තිය ද (එලඤනය ද) මේ අත්බවිති ම තෙමේ ම වෙසෙයි නුවණින් දන පසක් කොට ලැබ වෙසෙයි. මේ සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම සය යැ.

ඉති ඉමෙ සට්ඨි ධම්මො භුතා තවජා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

සත්තධම්මා

8. සත්ත ධම්මා බහුකාරා, සත්ත ධම්මා භාවේතබ්බා, සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤායා, සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා, සත්ත ධම්මා භානාභාගියා, සත්ත ධම්මා විසෙසභාගියා, සත්ත ධම්මා දුපථවිච්ඡා, සත්ත ධම්මා උප්පාදෙනබ්බා, සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤායා, සත්ත ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා බහුකාරා? සත්ත අරියධනානි: සද්ධාධනං, සීලධනං, භිරිධනං, ඕත්තප්පධනං, සුතධනං, වාගධනං, පඤ්ඤධනං. ඉමෙ සත්ත ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා භාවේතබ්බා? සත්තසමොච්ඡබ්බා: සතිසමොච්ඡබ්බො, ධම්මවිචයසමොච්ඡබ්බො, විරියසමොච්ඡබ්බො, පීතීසමොච්ඡබ්බො, පසසද්ධිසමොච්ඡබ්බො, සමාධිසමොච්ඡබ්බො, උපෙකඛාසමොච්ඡබ්බො. ඉමෙ සත්ත ධම්මා භාවේතබ්බා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤායා? සත්ත විඤ්ඤාණවසීතියො: සන්තාච්ඡොසො සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො, සෙය්‍යථාපි මනුසො එකච්චෙ ව දෙවො එකච්චෙ ව විනිපාතීකා. අයං පයමා විඤ්ඤාණවසීතී

සන්තාච්ඡොසො සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවො මුභමකායිකා පයමාභිනිබ්බත්තා, අයං දුතියා විඤ්ඤාණවසීතී.

සන්තාච්ඡොසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවො ආභසරා. අයං තතීයා විඤ්ඤාණවසීතී.

සන්තාච්ඡොසො සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිතො සෙය්‍යථාපි දෙවො සුභකීණ්‍යා. අයං චතුස්ථා විඤ්ඤාණවසීතී.

සන්තාච්ඡොසො සත්තා සබ්බොසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමම -පෙ- අනානො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්චමී විඤ්ඤාණවසීතී.

මෙසේ මේ භූත වූ තරු වූ තරු වූ අවිතර වූ අනන්‍යතාව වූ මේ සැටෙක් ධර්මයේ තරාගතයන් වහන්සේ විසින් මොනොවට අවබෝධ කරන ලද්දකි.

සප්තධර්මයේ

8. බහුපකාර ධර්ම සතෙක, භාවයිතව්‍ය ධර්ම සතෙක, පරිඥෙය ධර්ම සතෙක, ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සතෙක, භානභාගිය ධර්ම සතෙක, විසෙසභාගිය ධර්ම සතෙක, දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධර්ම සතෙක, උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සතෙක, අභිඥෙය ධර්ම සතෙක, සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම සතෙක.

බහුපකාර ධර්ම සත කවර යැ? ශ්‍රද්ධාධනය, ඡීලධනය, භීර්ධනය, ඕත්තජපධනය, ශ්‍රැත ධනය, ක්‍රාග ධනය, ප්‍රඥ ධනය යන ආර්ය ධන සත යැ. මේ බහුපකාර ධර්ම සත යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම සත කවර යැ? සතිසම්මොච්ඡිඛනය, ධම්මවිචය සම්මොච්ඡිඛනය, වීරියසම්මොච්ඡිඛනය, පීතිසම්මොච්ඡිඛනය, පසසඤ්චි-සම්මොච්ඡිඛනය, සමාධිසම්මොච්ඡිඛනය, උපෙක්ඛාසම්මොච්ඡිඛනය යන සත්ත සම්මොඛාධාරකයෝ යැ. මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම සත යැ.

පරිඥෙය ධර්ම සත කවර යැ? විඤ්ඤාසීති සත යැ: ඇවැත්නි, මිනිස්සු ද ඇතැම් දෙවියෝ ද ඇතැම් විනිපාතිකයෝ ද යි කායනානාඤ්ඤා (කයින් වෙනස් බව) ඇති, සංඤ්ඤානාඤ්ඤා (ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ඤා වශයෙන් උනුනට වෙනස් බව) ද ඇති සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ පළමු වන විඤ්ඤාසීතිය යැ.

ඇවැත්නි, ලොවැ කල්පාරම්භසමයයෙහි උපන් මුභමකායික දෙවියෝ යම් සේ ද එසේ වූ කායනානාඤ්ඤා ඇති ප්‍රතිසන්ධි සංඤ්ඤා එකකය ඇති (එක ම වර්ගයේ ප්‍රතිසන්ධි සිතින් උපන්) සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ දෙවෙනි විඤ්ඤාසීතිය යැ.

ඇවැත්නි, ආභාසවර දෙවියන් සේ වූ, කාමෙයකකය (කයින් එක් බඳු බව) ඇති, සංඤ්ඤානාඤ්ඤා (ප්‍රතිසන්ධි සංඤ්ඤාව ගේ විවිධතාව) ඇති සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි විඤ්ඤාසීතිය යැ.

ඇවැත්නි, ඉහකාත්ස්නක දෙවියන් සේ වූ කාමෙයකකය (කයින් එක් බඳු බව) ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ඤාවේ ද එක්බඳු බව ඇති සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ සතරවන විඤ්ඤාසීතිය යැ.

ඇවැත්නි, රූපසංඤ්ඤා භූම ලෙසින් ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසංඤ්ඤා දුරු වැ යැමෙන්, නානාඤ්ඤා නොමෙනෙහි කිරීමෙන්, ආකාශප්‍රඥප්තිය අනන්ත යැ යි දැක, එහි සිත පිහිටුවා, ආකාශනඤ්ඤායතනයට පැමිණි සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇත. මේ පස්වැනි විඤ්ඤාසීතිය යැ.

සත්තාච්චසො සත්තා සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතිකකමම
අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපගා. අයං ඡවධං විඤ්ඤාණච්චිති.

සත්තාච්චසො සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතිකකමම
නඤ්චි කිඤ්චිති ආකිඤ්චායතනුපගා. අයං සත්තමී විඤ්ඤාණච්චිති.
ඉමෙ සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා? සත්තානුසයා: කාමරාගානුසයො,
පටිඝානුසයො, දිව්‍යානුසයො, විචිකිච්ඡානුසයො, මානානුසයො,
භවිරාගානුසයො, අචිඡානුසයො. ඉමෙ සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා භානභාගියා? සත්ත අසඤ්චමමා: ඉධාච්චසො භික්ඛු
අසුඤ්ඤා භොති, අභිරිකො භොති, අනොකතපපී භොති, අපපසුතො
භොති, කුපිතො භොති, මුච්චසති භොති, දුපපඤ්ඤා භොති. ඉමෙ සත්ත
ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා විසෙසභාගියා? සත්ත සඤ්චමමා: ඉධාච්චසො භික්ඛු
සඤ්චා භොති, භිරිමා භොති, ඔක්කපපී භොති, බහුසුතො භොති,
ආරඤ්චිරියො භොති, උපච්චිතසති භොති, පඤ්ඤවා භොති. ඉමෙ සත්ත
ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා දුපපච්චිඡකා? සත්ත සප්පරිසධම්මා: ඉධාච්චසො
භික්ඛු ධම්මඤ්ඤා ච භොති, අඤ්ඤා ච, අත්තඤ්ඤා ච, මත්තඤ්ඤා ච
කාලඤ්ඤා ච, පරිසඤ්ඤා ච, පුග්ගලඤ්ඤා ච. ඉමෙ සත්ත ධම්මා
දුපපච්චිඡකා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා උපපාදෙතබ්බා? සත්ත සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා,
අනත්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනවසඤ්ඤා, පහාණසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා,
නිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ සත්ත ධම්මා උපපාදෙතබ්බා. 8

ඇවැත්නි, හැම ලෙසින් ම අනන්ත වූ කසිණුන්සාවිමාකාස අරමුණ ඉක්මැ, විඥානය අනන්ත යැයි ධ්‍යාන වඩා, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට පැමිණි සත්‍ව කෙනෙක් ඇත. මේ සවැනි විඤ්ඤාණිකිය යැ.

ඇවැත්නි, හැම ලෙසින් ම විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ, 'කිසිත් නැතැ' යි බව, ආකිඤ්ඤායතනයට පැමිණි සත්‍ව කෙනෙක් ඇත. මේ සත්වැනි විඤ්ඤාණිකිය යැ. මේ පරිඥෙය ධර්ම සත යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සත කවර යැ? කාමරාගානුයය ය, ප්‍රතිසානුයය ය, දාස්තනුයය ය, විචිකිත්සානුයය ය, මානානුයය ය, හවරාගානුයය ය, අභිදානුයය ය යන අනුයය සත යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම සත යැ.

භානභාගික ධර්ම සත කවර යැ? ඇවැත්නි, මෙහි මහණෙක් ශ්‍රද්ධා නැත්තේ වෙයි ද, පවට ලජ්ජා නැත්තේ වෙයි ද, පවට බිය නැත්තේ වෙයි ද, අල්පශ්‍රැත වෙයි ද, කුසිත වෙයි ද, නවුවා වූ සිහි ඇත්තේ වෙයි ද, ප්‍රඥා නැත්තේ වෙයි ද (මිහු කෙරෙහි වූ ඒ අශ්‍රද්ධාදීහු) අසඳුර්ම සත යැ. මොහු භානභාගිය ධර්ම සත යැ.

විශෙෂභාගික ධර්ම සත කවර යැ? සඳුර්ම සත යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ වෙයි, පවට ලජ්ජා ඇත්තේ වෙයි, පවට බිය ඇත්තේ වෙයි, බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ (බහුශ්‍රැත) වෙයි, වැඩු වීරය ඇත්තේ වෙයි, එළඹූ සිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සඳුර්ම සත යැ. මොහු විශෙෂභාගික ධර්ම සත යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධර්ම සත කවර යැ? සත්පුරුෂ ධර්ම සත යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ ධර්මය දන්නේ ද වෙයි, අර්ථ දන්නේ ද වෙයි, කමා දන්නේ ද වෙයි, පමණ දන්නේ ද වෙයි, කල් දන්නේ ද වෙයි, පිරිස දන්නේ ද වෙයි, පුගුලන් දන්නේ ද වෙයි. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධර්ම සත යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සත කවර යැ? අතිත්‍යසංඤ, අනාත්මසංඤ, අශුභසංඤ, ආදීනව සංඤ, ප්‍රභාණ සංඤ, විරාග සංඤ, නිරොධ සංඤ, යන සංඤ සත යැ. මොහු උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම සත යැ.

කතමෙ සතත ධම්මා අභිකෙද්දකයා? සතත නිද්දසවජ්ජනි: ඉධාච්චසො භික්ඛු සිකඛාසමාදනො තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා සිකඛාසමාදනො අවිගතපෙමො, ධම්මනිසන්තියා තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා ධම්මනිසන්තියා අවිගතපෙමො, ඉච්ඡාවිනයෙ තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා ඉච්ඡාවිනයෙ අවිගතපෙමො, පටිසලලානො තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා පටිසලලානො අවිගතපෙමො, විරියාරමෙහ තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා විරියාරමෙහ අවිගතපෙමො, සතිනෙපකෙක තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා සතිනෙපකෙක අවිගතපෙමො, දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ තිබ්බජ්ජෙද්දො හොති ආයතිකඤ්ඤා දිට්ඨිපට්ඨෙධෙ අවිගතපෙමො. ඉමෙ සතත ධම්මා අභිකෙද්දකයා.

කතමෙ සතත ධම්මා සචරීකාතබ්බා? සතත ඛිණාසවබ්ලානි: ඉධාච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො අනිච්චනො සබ්බෙ සඛ්ඛාරා යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨා හොන්ති, යමපාච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො අනිච්චනො සබ්බෙ සඛ්ඛාරා යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨා හොන්ති, ඉදමි ඛිණාසවසස භික්ඛුනො බලං හොති, යං බලං ආගමම ඛිණාසවො භික්ඛු ආසවානං බයං පටිජානාති 'ඛිණාමෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො අඛණාරකාසුපමා කාමා යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨා හොන්ති. යමපාච්චසො -පෙ- 'ඛිණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො විචෙක නිත්තං වික්කං හොති විචෙකපොණං විචෙකපඛණාරං විචෙකට්ඨං නොකඛමොභිරතං ව්‍යන්තීභුතං සබ්බසො ආසවට්ඨානියෙහි ධම්මෙහි. යමපාච්චසො -පෙ- 'ඛිණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො වක්කාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා හොන්ති සුභාවිතා. යමපාච්චසො -පෙ- 'ඛිණා මෙ ආසවා'ති.

සුන ව පරං ආච්චසො ඛිණාසවසස භික්ඛුනො පඤ්චිඤ්ජියානි භාවිතානි හොන්ති සුභාවිතානි. යමපාච්චසො -පෙ- 'ඛිණා මෙ ආසවා'ති.

අභිඥය ධර්ම සත කවර යැ? නිර්දශ වස්තු සත යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම ශික්ෂා සමාදානයෙහි දැඩි කැමැත්තේ, මත්තෙහි ද ධර්ම නිශාන්තියෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි, ඉච්ඡාවිනයෙහි දැඩි කැමැත්තේ, මත්තෙහි ද ඉච්ඡාවිනයෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රතිසංලලයනයෙහි (එකලා වැ හිදීමෙහි) දැඩි කැමැත්තේ, මත්තෙහි දුප්‍රතිසංලලයනයෙහි නො පහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. කායික වෛතසික වීර්ය පිරිමෙහි දැඩි කැමැත්තේ, මත්තෙහි වීර්ය පිරිමෙහි පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. සිහියෙහිත් සාරානොවිත ප්‍රඥයෙහිත් දැඩි කැමැත්තේ මත්තෙහි ද සිහියෙහිත් සාරානොවිත ප්‍රඥයෙහිත් නොපහ වූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. දාෂ්ටි ප්‍රතිවෙධයෙහි (මාර්ගදර්ශනයෙහි) දැඩි කැමැත්තේ, මත්තෙහි ද දාෂ්ටිප්‍රතිවෙධයෙහි පහ නොවූ ප්‍රෙමය ඇත්තේ වෙයි. මේ අභිඥය ධර්ම සත යැ.

සාක්ෂාත්කර්මය ධර්ම සත කවර යැ? ක්ෂිණාසුච බල සතයැ: ඇවැත්නි, මෙහි ක්ෂිණාසුච (රහත්) භික්ෂුහු විසින් සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් සමාක්ප්‍රඥයෙන් තතු වූ පරිදි මොනොවට දක්නා ලද්දහු වෙත්. යම් බලයක් නිසා රහත් මහණ 'මගේ ආසුවයෝ නටහ'යි ආසුවයන් ගේ විතාශය පිළින කෙරෙයි ද මේ ද රහත් මහණහුගේ බලයෙක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙක් ඇත. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු විසින් කාමයෝ ගිනි අඟුරු වළක් බදු හ සි සමාක්ප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නා ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්නි, යම් බලයක් නිසා 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි ... පිළින කෙරෙයි ද, මේත් රහත් මහණහුගේ බලයෙක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු ගේ සිත විවේකයට (නිවනට) නැමුණේ, විවේකයට නතු වූයේ, විවේකයට බර වූයේ, විවේකයෙහි (නිවනෙහි) පිහිටියේ නොෂකාමයෙහි (නිවනෙහි) ඇලුණේ, ආසුවයනට කරුණු වූ දැයින් (ත්‍රේභූමක සංස්කාර කෙරෙන්) හැම සැටියෙන් ම ඉවත් වූයේ වෙයි. ඇවැත්නි, යම් බලයක් නිසා 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි ... පිළින කෙරෙයි ද, මේත් රහත් මහණහු ගේ බලයෙක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු විසින් සකර සති-පට්ඨානයෝ භාවිත වෙත්, මොනොවට වඩන ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්නි, යම් බලයක් නිසා 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි ... පිළින කෙරෙයි ද, මේත් රහත් මහණහු ගේ බලයෙක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු විසින් පංච ඉන්ද්‍රියයෝ භාවිත වෙත්, මොනොවට වඩන ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්නි, යම් බලයක් නිසා, 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි ... පිළින කෙරෙයි ද මේත් රහත් මහණහුගේ බලයෙක් වෙයි.

සුඤ්ඤා ච පරං ආචාරො චිත්තාසවසං භික්ඛුනො සත්ත චොජ්ඣධරා භාවිතා භොතති සුභාවිතා. යමොචාරො -පෙ- 'චිත්තා මෙ ආසවා'ති.

සුඤ්ඤා ච පරං ආචාරො චිත්තාසවසං භික්ඛුනො අරියො අධිඤ්ඤා මග්ගො භාවිතො භොති සුභාවිතො. යමොචාරො චිත්තාසවසං භික්ඛුනො අරියො අධිඤ්ඤා මග්ගො භාවිතො භොති සුභාවිතො. ඉදං චිත්තාසවසං භික්ඛුනො ඛලං භොති, යං ඛලං ආගමො චිත්තාසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'චිත්තා මෙ ආසවා'ති,

ඉමො සත්ත ධර්මො සච්ඡිකාතධරා.

ඉති මෙ සත්තති ධර්මො භුතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

අධි ධර්මො

9. අධි ධර්මො බහුකාරා -පෙ- අධි ධර්මො සච්ඡිකාතධරා.

කතමො අධි ධර්මො බහුකාරා? අධි භෙතු අධි පච්චයා ආදිබ්බුභංග- වර්ධිකාය පඤ්ඤා අපච්චිකාය පච්චාභාය පච්චිකාය භියොනාභාවාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවහනති. කතමො අධි:

ඉධාචාරො භික්ඛු සඤ්ඤා ච උපනිසංඝාය චිත්තං අඤ්ඤාකරං වා ගරුච්ඡානියං සමුභවාරිං, යසංඝ නිබ්බං භිරොක්ඛසං පච්චපච්චිතං භොති, පෙමඤ්ඤා භාරවො ච. අයං පච්චමො භෙතු, පච්චමො පච්චයො ආදිබ්බුභංග- වර්ධිකාය පඤ්ඤා අපච්චිකාය පච්චාභාය පච්චිකාය භියොනාභාවාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවහනති.

තං චො පන සඤ්ඤා උපනිසංඝාය චිත්තං අඤ්ඤාකරං වා ගරුච්ඡානියං සමුභවාරිං යසංඝ නිබ්බං භිරොක්ඛසං පච්චපච්චිතං භොති පෙමං ච භාරවො ච, තෙ කාලෙන කාලං උපසවකම්භා පරිසුච්ඡති පරිපඤ්ඤති ඉදං භවෙන කථං? ඉමස්ස කො අකො ති? තස්ස තෙ ආයසමනො අච්චිචං වෙච චිචරන්ති අනුක්ඛානිකකඤ්ඤා උක්ඛානිකරෙ නති අනෙකච්චිතෙසු ච කඤ්ඤානියෙසු ධර්මෙසු කඤ්ඤා පටිච්චිතොදෙනති. අයං දුක්ඛො භෙතු දුක්ඛො පච්චයො ආදිබ්බුභංගවර්ධිකාය පඤ්ඤා අපච්චිකාය පච්චාභාය පච්චිකාය භියොනාභාවාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවහනති.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු විසින් සප්ත බොධාඛය-
යෝ භාවිත වෙත්, මොනොවට වඩන ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්නි, යම් බලයක්
නිසා ... 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි පිළින කෙරෙයි ද, මේ ද රහත්
මහණහුගේ එක් බලයෙක් වෙයි.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, රහත් මහණහු විසින් අරි අටැහි මහ
භාවිත වෙයි, මොනොවට වඩන ලද්දේ වෙයි. යම් බලයක් නිසා රහත්
මහණ 'මගේ ආසුවයෝ නටහ' යි ආසුවක්ෂයය (රහත් බව) පිළින
කෙරෙයි ද, මේ ද රහත් මහණහුගේ බලයෙක් වෙයි.

මේ සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම සත යැ.

මෙසේ භූත (සත්‍ය) වූ තථ්‍ය වූ තථ වූ අවිතථ වූ අනන්‍යතථ වූ සැත්තැ-
වෙක් ධර්මයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් මොනොවට විශිෂ්ටඤනයෙන්
දන්නා ලදහ.

අඡ්ච ධර්මයෝ

9. බහුපකාර ධර්ම අටෙක, ... සාක්ෂාත්කතීව්‍ය ධර්ම අටෙක.

බහුපකාර ධර්ම අට කවර යැ? අට දෙනෙක් හෙතෙහු අට දෙනෙක්
ප්‍රත්‍යයයෝ නොලත් ආදිබ්‍රහ්මවර්යක ප්‍රඥව ගේ (මාර්ග බ්‍රහ්මවර්යාවට
හෙවත් අරි අටැහි මහට පුච්භාගයෙහි වූ තරුණ ගමථ විදඹිනා ප්‍රඥව ගේ)
ලැබීම පිණිස ද, ලත් එකී ප්‍රඥවගේ වැඩීම පිණිස, මහත් බව පිණිස, භාවනා-
යෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස පවතිත්. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙම, යමක්හු කෙරෙහි ඔහුගේ දැඩි හිරිඔතප්
එළැඹි සිටියේ වේ ද, ප්‍රෙමයත් ගෞරවයත් එළැඹි සිටියේ වේ ද, එසේ වූ
ශාස්තෘන් වහන්සේ හෝ ගුරු තන්හි වූ එක්තරා සබරම් සරුවක්හු හෝ
ඇසුරු කොට වෙසෙයි. මේ පළමු හේතුව, මේ පළමු ප්‍රත්‍යයය
නොලත් ආදි බ්‍රහ්මවර්යක ප්‍රඥවගේ ලැබීම පිණිසත් ලත් එකී ප්‍රඥවගේ
වැඩීම පිණිසත් මහත් බව පිණිසත් භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිසත් පවතී.

මහණ තෙම, යමක්හු කෙරෙහි ඔහුගේ හිරිඔතප් එළැඹි සිටියේ වේ ද,
ප්‍රෙමයත් ගෞරවයත් එළැඹි සිටියාහු වෙත් ද, එසේ වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ
හෝ ගුරු තන්හි වූ එක්තරා සබරම් සරුවකු හෝ ඇසුරු කොට වෙසෙයි,
කලින්කලැ ඔවුන් කරා එළැඹි, 'වහන්ස, මෙය කෙසේ ද? මෙහි අරුත් කිම්
ද' යි පුනපුනා විචාරයි, පුනපුනා ප්‍රශ්න කෙරෙයි. ඒ ආයුෂ්මත්හු ඔහුට හෙළි
නො වූ දැ හෙළි කෙරෙත්, අප්‍රකට දැ ප්‍රකට කෙරෙත්, නොයෙක් අයුරු
සැකයට කරුණු වූ දහමිහි සැක දුරුලත්. මේ හෙතුව, මේ ප්‍රත්‍යයය වනාහි
නො ලත් ආදි බ්‍රහ්මවර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස ද ලත් එකී ප්‍රඥව වැඩෙනු
පිණිස මහත්වනු පිණිස, භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස ද පවතී.

තං ඛො පන ධග්ගං සුඤ්ඤා දායෙන වූපකාසෙන සමපාදෙති කායච්ඡ-
සකාසෙන ච චිත්තච්ඡපකාසෙන ච. අයං තතියො හෙතු තතියො පච්චයො
ආදිබ්බවර්ධිකායපඤ්ඤාය අපථවිලදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයා.
භාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සිලවා හොති, පාතීලොඝ්ඤාසංවරසංවුතො
චිහරති ආචාරගොචරසමපනෙතා, අනුමනෙතසු වජේසසු භයදසාථී,
සමාදය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. අයං චතුසො පච්චයො ආදිබ්බව
වර්ධිකාය පඤ්ඤාය අපථවිලදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයාභාවාය
වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු බහුසුතො හොති සුතධරො සුතසනති-
වයො. යෙ තෙ ධම්මො ආදිකල්යාණා මජ්ඣෙකි කල්යාණා පරියොයානා-
කල්යාණා ඝාණා සබ්බඤ්ජනා කෙච්චලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්බවරියා
අභිවදන්ති, තථාරූපා'සස ධම්මො බහුසුතා හොන්ති ධනා වචසා පරිචිතා
මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපථවිදා. අයං පඤ්ඤාමො හෙතු පඤ්ඤාමො
පච්චයො අ දිබ්බවර්ධිකාය පඤ්ඤාය අපථවිලදාය පටිලාභාය පටිලදාය
භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං අ වුසො භික්ඛු ආරද්ධවීරියො චිහරති අකුසලානං
ධම්මානං පහාණාය කුසලානං ධම්මානං උපසමපදය ටාමච.
දඤ්ඤපරකකමො අනිකඛිතතධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං ජට්ඨො හෙතු
ජට්ඨො පච්චයො ආදිබ්බවර්ධිකාය පඤ්ඤාය අපථවිලදාය පටිලාභාය
පටිලදාය භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවත්තති.

සුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සති-
නෙපකෙකන සමන්තාගතො ඒරකතමි විරහාසිතමි සරිතා අනුසන්තා.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පච්චයො ආදිබ්බවර්ධිකාය පඤ්ඤාය
අපථවිලදාය පටිලාභාය පටිලදාය භියොයාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය
පාරිසුරියා සංවත්තති.

ඒ ධර්මය අසා කායච්චෙකයෙන් ද චිත්තච්චෙකයෙන් ද යන ච්චෙක දෙකින් එය සම්පාදනය කෙරෙයි. මේ තුන්වැනි හෙතුව තුන්වැනි ප්‍රත්‍යයය නොලත් ආදිබ්‍රහ්මචර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස, ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස, මහත් වනු පිණිස, භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ප්‍රාතිමොක්ෂ සංවරයෙන් හැවුරුණේ, ආචාරගොවර සම්පන්න වූයේ, සාමාන්‍යය ද වරදෙහි බිය දක්නා සුලු වූයේ, සිල්වත් වෙයි. සමාදන්කොට ගෙන ශික්ෂාපදයන්හි හික්මෙයි. මේ සතරවන හෙතුව, සතරවන ප්‍රත්‍යයය නොලත් ආදිබ්‍රහ්මචර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස, ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස මහත් වනු පිණිස භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ බහුශ්‍රැත (බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ) වෙයි, ශ්‍රැතධර (ඇසු දෑ සිතින් දරන්නේ) වෙයි, ශ්‍රැතසන්නිවය (ඇසු දෑ සිතූ රැස් කොට ගෙන සිටිනුයේ)වෙයි, ආදිකලාණ වූ මධ්‍ය කලාණ වූ පර්යවසාන කලාණ වූ, අර්ථ සහිත වූ ව්‍යාජන සහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හැම ලෙසින් පරිපුණ් වූ පිරිසිදු බ්‍රහ්මචර්යාව ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එසේ වූ ධර්මයේ ඔහු විසින් බොහෝ සෙයින් අසන ලද්දහු ද සිතින් දරන ලද්දහු ද වචනයෙන් පුරුදු කරන ලද්දහු ද සිතින් යළි යළි බලන ලද්දහු ද ආච්චියෙන් (ප්‍රඥයෙන්) මොනොවට පිළිවිදනා ලද්දහු ද වෙත්. මේ පස්වැනි හෙතුව, පස්වැනි ප්‍රත්‍යයය නොලත් ආදිබ්‍රහ්මචර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස ද ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස මහත් වනු පිණිස භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස ද පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ අකුසල් දහමුත් බැහැර කරනු පිණිස, කුසල් දහම සැපයෙනු පිණිස ශක්ති ඇත්තේ දැඩි වීර්ය ඇත්තේ කුසල් දහමහි නො බහා තැබූ ධුර (වීර්ය) ඇත්තේ කරන ලදී වීර්ය ඇත්තේ වෙසෙයි. සවැනි හෙතුව, සවැනි ප්‍රත්‍යයය නො ලත් ආදිබ්‍රහ්මචර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස, ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස, මහත් වනු පිණිස, භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස පවතී.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ උතුම් සිහි තුවණින් සමන්විත වූයේ, බොහෝ කලකට පෙර කළ දෑ ද බොහෝ කලකට පෙර කී දෑ ද සිහිකරන්නේ අනුස්මරණය කරන්නේ සිහි ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වැනි හෙතුව, සත්වැනි ප්‍රත්‍යයය නොලත් ආදිබ්‍රහ්මචර්යක ප්‍රඥව ලබනු පිණිස, ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස, මහත් වනු පිණිස, භාවනායෙන් පරිපුණ් වනු පිණිස පවතී.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්චසුපාදනකඛණ්ඩසු උදයබ්බයානුපඤ්චි විහරති ඉති රූපං, ඉති රූපසස සමුදයො, ඉති රූපසස අත්ථංගමො, ඉති වෙදනා ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො, ඉති සඛ්ඛාරා ඉති සඛ්ඛාරානං සමුදයො, ඉති සඛ්ඛාරානං අත්ථංගමො. ඉති විඤ්ඤාණං ඉති විඤ්ඤාණසස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණසස අත්ථංගමො ති අයං අට්ඨමො හෙතු අට්ඨමො පච්චයො ආදිට්ඨභමචරිඨිකාය පඤ්ඤාය අපච්ච-ලඤ්ඤාය පච්චලාභාය පච්චලඤ්ඤාය භියොභාභාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා සංවිකන්ති. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො බහුකාරා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො භාවෙනබ්බො? අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො

සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි, සමමාසංකප්පො, සමමාවාචා, සමමා කමමනෙහා, සමමාආච්චො, සමමාවායාමො, සමමාසති සමමාසමාධි. ඉමෙ අට්ඨධම්මො භාවෙනබ්බො.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො පරිඤ්ඤායාසා? අට්ඨ ලොකධම්මො: ලාභො ච, අලාභො ච, අයසො ච, යසො ච, නිජ්ජ ච, පසංසා ච, සුඛං ච, දුක්ඛං ච. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො පරිඤ්ඤායාසා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො පභාතබ්බො? අට්ඨචීච්ඡන්තා: චීච්ඡාදිට්ඨි, චීච්ඡාසංකප්පො, චීච්ඡාවාචා, චීච්ඡාකමමනෙහා, චීච්ඡාආච්චො, චීච්ඡාවායාමො, චීච්ඡාසති, චීච්ඡාසමාධි. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො පභාතබ්බො.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො භානභාගීයා? අට්ඨ කුසීතවඤ්චුති: ඉධාවුසො භික්ඛුනා කමමං කාතබ්බං භොති. තස ඵලං භොති: කමමං ඛො මෙ කාතබ්බං භවීසසති, කමමං ඛො පන මෙ කරොනනස කායො කිලමීසසති, හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සො නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති අපඤ්ඤාසස පනතියා, අනධිගතසස අධිගමාය, අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පට්ඨං කුසීතවඤ්චු.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ 'රූපය මෙසේ යැ, රූපය හටගන්නා හෙතුව මෙසේ යැ, රූපය නැසී යෑම මෙසේ යැ, වේදනාව මෙසේ යැ, වේදනාව හටගන්නා හෙතුව මෙසේ යැ, වේදනාව නැසී යෑම මෙසේ යැ, සංඥාව මෙසේ යැ, සංඥාව උපදනා හෙතුව මෙසේ ය, සංඥාව නැසී යෑම මෙසේ යැ, සංස්කාරයෝ මෙසේ ය, සංස්කාරයන් උපදනා හෙතුව මෙසේ යැ, සංස්කාරයන් නැසී යෑම මෙසේ යැ, විඤනය මෙසේ යැ, විඤනය උපදනා හෙතුව මෙසේ යැ, විඤනය නැසී යෑම මෙසේ යැ යි උපදනාස්කන්ධ පසෙහි ඉපැත්මත් නැස්මත් අනුව බලනසුලු ව වෙසෙයි. මේ අටවැනි හෙතුව අටවැනි ප්‍රත්‍යයය නොලත් ආදිබ්‍රහ්මවර්යක ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස, ලද්දහු වැඩෙනු පිණිස, මහත් වනු පිණිස, භාවනායෙන් පරිපුණි වනු පිණිස පවතී. මේ බහුපකාර ධර්ම අට යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම අට කවර යැ? ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යැ. එය මෙසේ යැ: සමාග් දෘෂ්ටිය, සමාක් සධිකල්පය, සමාග් වචනය, සමාක් කර්මාන්තය, සමාගාචීවය, සමාග්ව්‍යායාමය, සමාක්ස්මෘතිය, සමාක්සමාධිය යන අට යැ. මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම අට යැ.

පරිඤෙය ධර්ම අට කවර යැ? ලාභය ද අලාභය ද අයශස ද යශස ද නිද්දව ද ප්‍රශංසාව ද සුව ද දුක ද යන අටලෝදහම් යැ. මේ පරිඤෙය (පිරිසිඳෑ දත යුතු) ධර්ම අට යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම අට කවර යැ? මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය, මිථ්‍යාසධිකල්පය, මිථ්‍යාවචනය, මිථ්‍යාකර්මාන්තය, මිථ්‍යාආචීවය, මිථ්‍යාව්‍යායාමය, මිථ්‍යා-ස්මෘතිය, මිථ්‍යාසමාධිය යන මිථ්‍යාඤා අට යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම අට යැ.

භානභාගික ධර්ම අට කවර යැ? කුශීදවස්තු අට යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණක්හු විසින් (කුසුමහත්) කටයුත්තක් කළ යුතු වෙයි. 'මා විසින් කටයුත්තක් කළ යුතු වන්නේ ය. ඒ කටයුත්ත කරන මගේ කය වෙහෙසෙන්නේ ය. එ බැවින් දැන් මම සැතපෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි. හේ වැදහෙයි. නොපැමිණි (ධ්‍යානාදියකට) පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදියක් ලබනුවට, සාක්ෂාත් නො කළ (ධර්මයක්) සාක්ෂාත් කරනුවට වීර්ය නො කෙරෙයි. මේ පළමු වන කුශීදවස්තුව යැ.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛො කමමං අකාසිං, කමමං ඛො පන මෙ කරොන්නස්ස කායො කිලනෙතො, හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරහති -පෙ- ඉදං දුතියං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තඛෙඛා හොති, තස්ස එවං හොති: මග්ගො ඛො මෙ ගන්තඛෙඛා භවීසසති, මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ජන්තස්ස කායො කිලමීසසති, හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරහති, -පෙ- ඉදං තතියං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛො මග්ගං අගමාසිං, මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ජන්තස්ස කායො කිලනෙතො, හන්දහං නිපජ්ජාමිති සො නිපජ්ජති, න චීරියං ආරහති -පෙ- ඉදං චතුසං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතො න ලහති ඵුඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දන්තං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති: "අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතො නාලදන්තං ඵුඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දන්තං පාරිසුරිං, තස්ස මෙ කායො කිලනෙතො අකමමඤ්ඤෙ, හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති. -පෙ- ඉදං පඤ්චමං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතො ලහති ඵුඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දන්තං පාරිසුරිං. තස්ස එවං හොති අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතො අලදන්තං ඵුඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දන්තං පාරිසුරිං. තස්ස මෙ කායො ගරුකො අකමමඤ්ඤෙ මාසාවිතං මඤ්ඤෙ. හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති. සො නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං ජට්ඨං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පනෙතො හොති අප්පමත්තකො ආබාධො, තස්ස එවං හොති: උප්පනෙතො ඛො මෙ අයං අප්පමත්තකො ආබාධො, අපී කප්පො නිපජ්ජිතුං, හන්දහං නිපජ්ජාමි'ති සො නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං සත්තමං කුසීතවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො හොති, අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤෙ, තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො, අචිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤෙ, තස්ස මෙ කායො දුඛඛලො අකමමඤ්ඤෙ, අපී කප්පො පනිජ්ජිතුං, හන්දහං නිපජ්ජාමිති සො නිපජ්ජති, -පෙ- ඉදං අට්ඨමං කුසීතවස්සු. ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො භානභාගියා.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් (කුදු මහත්) කටයුත්තක් කරන ලද්දේ වෙයි. 'මම වනාහි කටයුත්තක් කෙළෙමි, කර්මය (ඒ කටයුත්ත) කරන මගේ කය වෙහෙසුණේ ය. එබැවින් මම වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැදහෙයි, ... විර්ය නො කෙරෙයි. මේ දෙවෙනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් මහ යෑ යුතු වෙයි. 'මා විසින් මහ යෑ යුතු වන්නේ ය, මහ යන මගේ කය වෙහෙසෙන්නේ ය, එබැවින් දැන් වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැදහෙයි. ... විර්ය නො කෙරෙයි. මේ තෙවෙනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් මහ යන ලද්දේ වෙයි. 'මම මහ ගියෙමි මහ යන මගේ කය වෙහෙසිණි. එබැවින් දැන් වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැදහෙයි. ... විර්ය නො කෙරෙයි. මේ සතර වැනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙම ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස හැසිරෙනුයේ කැමැති තාක් රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත බොජුනක් කුස පුරා නො ලබයි. 'මම ගමැ, හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස හැසිරෙනුයෙමි කුස පුරා රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත බොජුනක් නො ලදිමි. ඒ මගේ කය ක්ලාන්ත යැ, අකර්මණ්‍ය යැ. එබැවින් මම දැන් වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි ... මේ පස් වන කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙම ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස හැසිරෙනුයේ, කැමැති තාක් රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත වූ කුසපුරා අහරක් ලබයි. 'මම ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස හැසිරෙනුයෙමි, රුක්ෂ හෝ ප්‍රණීත අහරක් කැමැති තාක් කුස පුරා ලදිමි. ඒ මගේ කය බර යැ, අකර්මණ්‍ය යැ, දියෙන් පෙහුණු මැ බඳු යැ. එබැවින් දැන් මම වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි ... හේ වැදහෙයි. මේ සවන කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණකුට ඤාප්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ වෙයි. 'මට මේ අප්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ වෙයි. වැදහෙන්නට සුදුසු බව ඇත. එබැවින් මම වැදහෙමි'යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැදහෙයි... මේ සත් වැනි කුශීද වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ගිලන් බැවින් නැඟී සිටියේ, ගිලන් බැවින් නැඟී සිටි නොබෝ කල් ඇත්තේ වෙයි. ඔහුට 'මම වනාහි ගිලන් බැවින් නැඟී සිටියෙමි, ගිලන් බැවින් නැඟී සිටි නොබෝ කල් ඇතියෙමි වෙමි. ඒ මගේ කය දුබල ය, අකම්ණ්‍ය ය, වැදහෙන්නට සුදුසු බව ඇත. එබැවින් මම වැදහෙමි'යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ වැදහෙයි... මේ අටවන කුශීද වස්තුව යැ. මේ භානභාගික ධම් අට යැ.

කකමෙ අටඨ ධමමා විසෙසභාගියා? අටඨ ආරම්භවස්සුති: ඉධා-
වුසො භික්ඛුනා කමමං කාතඛං හොති තස්ස එවං හොති: ‘කමමං ඛො
මෙ කාතඛං භවිස්සති, කමමං ඛො පන මෙ කරොනෙතන න සුකරං
බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, හදුහං විරියං ආරභාමි අපපත්තස්ස පත්තියා
අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස සච්ඡකිරියායා’ති. සො විරියං
ආරභති අපපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡකතස්ස
සච්ඡකිරියාය. ඉදං පඨමං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා කමමං කතං හොති, තස්ස එවං හොති:
‘අහං ඛො කමමං ආකාසිං, කමමං ඛො පනාහං කරොනෙතා නාසකං
බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හදුහං විරියං ආරභාමි. -පෙ- ඉදං
දුතියං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතතඛෙඛා හොති. තස්ස එවං
හොති: ‘මග්ගො ඛො මෙ ගතතඛෙඛා භවිස්සති, මග්ගො ඛො පන
මෙ ගච්ඡනෙතන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හදුහං විරියං
ආරභාමි -පෙ- ඉදං තතියං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති. තස්ස එවං
හොති: ‘අහං ඛො මග්ගො අගමාසිං, මග්ගො ඛො පනාහං ගච්ඡනෙතා
නාසකං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං හදුහං විරියං ආරභාමි’ -පෙ-
ඉදං චතුසං ආරම්භවස්සු.

සුන ව පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතා
න ලභති ඵුබ්බස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දාං පාරිසුරිං. තස්ස
එවං හොති: ‘අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරනෙතා නාලුදාං
ඵුබ්බස්ස වා පණිතස්ස වා භොජනස්ස යාවද්දාං පාරිසුරිං, තස්ස මෙ
කායො ලඞ්ඤකො කමමඤ්ඤා හදුහං විරියං ආරභාමි’ -පෙ- ඉදං පඤ්චමං
ආරම්භවස්සු.

විශේෂභාගික ධර්ම අට කවර යැ? ආරම්භ වස්තූ (වීයභියට කරුණු) අට යැ. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් කටයුත්තෙක් කළ යුතු වෙයි. “මා විසින් වූ කලී කටයුත්තෙක් කළ යුතු වන්නේ ය. කටයුත්තක් කරන මා විසින් බුදුරජුන්ගේ සසුන මෙතෙහි කරන්නට නො හැක්ක. එ හෙයින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනුවට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නුවට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබනුවට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරනුවට වැර වඩයි. මේ පළමුවන ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක, ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් කටයුත්තෙක් කරන ලද්දේ වෙයි. ‘මම වූ කලී කටයුත්තක් කෙළෙමි. මම කටයුත්ත කරනුයෙමි, බුදුරජුන් ගේ සස්න මෙතෙහි කරන්නට නො හැකි වීමි. එහෙයින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩමි’යි ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණීමට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලැබීමට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කිරීමට වැර වඩයි. මේ දෙවෙනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් මහෙක් යැ යුතු වෙයි. ඔහුට මෙසේ සිතක් වෙයි: මා විසින් මහෙක් යැ යුතු වෙයි. මහ යන මා විසින් බුදුරජුන් ගේ සස්න මෙතෙහි කරන්නට පහසු නොවේ. එබැවින් මම ...වැර වඩමි... මේ තෙවෙනි ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණක්හු විසින් මහෙක් යන ලද්දේ වෙයි. ඔහුට මෙසේ සිතක් වෙයි: ‘මම වූ කලී මහක් ගියෙමි. මහ යන මම බුදුරජුන්ගේ සස්න මෙතෙහි කරන්නට නො හැකි වීමි. එහෙයින් මම වැර වඩමි. මේ සතර වන ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක, ඇවැත්නි, මහණෙක් ගමෙක හෝ නියම ගමෙක හෝ පිඩු පිණිස සරනුයේ, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ නො ලබයි. ඔහුට මෙසේ සිතක් වෙයි. ‘මම වූ කලී ගමැ හෝ නියමගමැ පිඩු පිණිස සරනුයෙමි, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ නො ලදීම්. ඒ මගේ කය හැල්ලු යැ. කර්මණා යැ. එබැවින් මම වැර වඩමි යි වැර වඩයි. මේ පස් වන ආරම්භවස්තුව යැ.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො
ලහති ඵුබ්බසා වා පණීතසා වා භොජනසා යාවද්දං පාරිසුරිං. තසා
ඵවං භොති 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය වරතො අලද්දං
ඵුබ්බසා වා පණීතසා වා භොජනසා යාවද්දං පාරිසුරිං, තසා මෙ
කායො ඛලවා කමමඤ්ඤා, හද්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං ඡට්ඨං
ආරම්භවන්ති.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො උප්පනො භොති අප්පමත්තකො
ආබාධො. තසා ඵවං භොති 'උප්පනො ඛො මෙ අයං අප්පමත්තකො
ආබාධො, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධො පව්ඨෙඨියා,
හද්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං සත්තමං ආරම්භවන්ති.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතො භොති අචිරවුට්ඨිතො
ගෙලඤ්ඤා, තසා ඵවං භොති 'අහං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතො අචිරවුට්ඨිතො
ගෙලඤ්ඤා, යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති, යං මෙ ආබාධො පච්චුද්ද-
විහෙතයා, හද්දහං විරියං ආරභාමි අප්පත්තසා පත්තියා අනාධිගතසා
අධිගමාය අසච්ඡිකතසා සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති
අප්පත්තසා පත්තියා අනාධිගතසා අධිගමාය අසච්ඡිකතසා සච්ඡිකිරියායාති.
ඉදං අට්ඨමං ආරම්භවන්ති.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා දුප්පට්ඨිජ්ඣා? අට්ඨ අකඛණා අසමයො බුහමචිරි-
යවාසාය. ඉධාවුසො තථාගතො ච ලොකෙ උප්පනො භොති අරහං
සමොසඤ්ඤො, ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො සම්මොධ-
ගාමී සුගතප්පචේදිතො. අයඤ්ඤා පුග්ගලො නිරයං උප්පනො භොති,
අයං පඨමො අකඛණො අසමයො බුහමචිරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසො තථාගතො ච ලොකෙ උප්පනො භොති අරහං
සමොසඤ්ඤො, ධම්මො ච දෙසීයති ඔපසමිකො පරිනිබ්බානිකො
සම්මොධගාමී සුගතප්පචේදිතො, අයඤ්ඤා පුග්ගලො තීරච්ඡානායොනිං උප-
පනො භොති. අයං දුතියො අකඛණො අසමයො බුහමචිරියවාසාය.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණෙක් ගමෙක හෝ නියම ගමෙක හෝ පිඬු පිණිස සරනුයේ, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලබයි. ඔහුට 'මම වූ කලී ගමැ හෝ නියම ගමැ හෝ පිඬු පිණිස සරනුයෙමි, රුක්ෂ වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ බොජුන් සැහෙන පමණ, කුස පිරෙන පමණ ලදිමි. ඒ මගේ සිරුර ශක්තිමත් යැ, කර්මණ්‍ය යැ. එබැවින් මම වැර වඩමි'යි ... වැර වඩයි. මේ සවන ආරම්භවස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණකුහට අල්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ වෙයි. ඔහුට 'මට මේ අල්පමාත්‍ර ආබාධයෙක් උපන්නේ ම වෙයි. මගේ ආබාධය වැඩෙන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කරුණ විද්‍යමාන යැ. එබැවින් මම වැර වඩමි'යි ... වැර වඩයි. මේ සත්වන ආරම්භක වස්තුව යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, මහණෙක් ගිලන් බැවින් නැගී සිටියේ, ගිලන් බැවින් නැගී සිටි නොබෝ කල් ඇත්තේ වෙයි. ඔහුට 'මම වූ කලී ගිලන් බැවින් නැගී සිටියෙමි, ගිලන් බැවින් නැගී සිටි නොබෝකල් ඇත්තෙමි වෙමි. මගේ මේ ආබාධය වටාලා නැගී එන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මේ කරුණ විද්‍යමාන යැ. එබැවින් මම නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩමි'යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. හේ නොපැමිණි ධ්‍යානාදියට පැමිණෙන්නට, නොලත් ධ්‍යානාදිය ලබන්නට, පසක් නොකළ ධ්‍යානාදිය පසක් කරන්නට වැර වඩයි. මේ අටවන ආරම්භවස්තුව යැ.

මොහු විශේෂභාගික ධර්ම අට යැ.

දුෂ්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම අට කවර යැ? බ්‍රහ්මච්ඡාර්යාචාර්යයට (මාර්ගබ්‍රහ්මච්ඡාර්යාචාර්ය වැඩිමට) නොහැකි කාල වූ අක්ෂණ අටෙක: ඇවැත්නි, මෙහි අර්භත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ උපන්සේක් වෙති, කෙලෙස් සංසිදුවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙන දෙන, මාර්ගඤ්ඤා-ප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය ද දෙසනු ලැබෙයි. එහෙත් මේ පුද්ගල තෙම නිරයට පැමිණියේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මච්ඡාර්යාචාර්යයට අසමය වූ පළමු වන අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, අර්භත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ උපන්සේක් වෙති. කෙලෙස් සංසිදුවන, කෙලෙස් පිරිනිවන ගෙන දෙන, මාර්ගඤ්ඤා ප්‍රතිවේදයට යන, සුගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශිත ධර්මය ද දෙසනු ලැබෙයි. එහෙත් මේ පුද්ගල තෙමේ තිරස්චිතයොනියට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණියේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මච්ඡාර්යාචාර්යයට අසමය වූ දෙවෙනි අක්ෂණය යැ.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- පෙකතිවිසයං උපපනෙතා හොති අයං තනියො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- දීඝායුකං දෙවනිකායං උපපනෙතා හොති. අයං චතුරො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- පට්ටනනිලෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති මිලකෙඛසු අවිඤ්ඤානාරොසු යස්ස නස්සි භති භිතඛුනං භිතඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං පඤ්චමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- අයඤ්ඤා පුග්ගලො මජ්ඣමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති. සො ච හොති මිච්ඡාදිසිකො විපරිතදසනො 'නස්සි දිහං, නස්සි දිට්ඨං, නස්සි හුතං, නස්සි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමොනං ඵලං විපාතො, නස්සි අයං ලොකො, නස්සි පරො ලොකො, නස්සි මාතා, නස්සි පිතා, නස්සි සත්තා ඔපපාතිකා, නස්සි ලොකෙ සමණව්‍යාහමණා සමමග්ගතා සමමාපට්ඨනතා යෙ ඉමඤ්ඤා ලොකං පරඤ්ඤා ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකච්චා පච්චෙදෙහති'ති. අයං ජට්ඨො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො -පෙ- අයඤ්ඤා පුග්ගලො මජ්ඣමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ච හොති දුසංකෙඤ්ඤා ජලො ඵලප්‍රග්ගො න පට්ඨලො සුභාසිතදුඛභාසිතානං අසුමඤ්ඤාතුං. අයං සත්තමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

සුන ව පරං ආවුසො ධම්මො ච න දෙසියති -පෙ- අයඤ්ඤා පුග්ගලො මජ්ඣමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතො හොති, සො ච හොති පඤ්ඤා අභලො අනෙළප්‍රග්ගො පට්ඨලො සුභාසිතදුඛභාසිතානං අසුමඤ්ඤාතුං. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය. අයං අට්ඨමො අකඛණො අසමයො බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

ඉමෙ අට්ඨධම්මො දුප්පට්ඨිජ්ඣා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා? අට්ඨමහාපුරිසචිතකකා: අපට්ඨජ්ඣායං ධම්මො නායං ධම්මො මභිච්ඡසා.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි ප්‍රෙතලොකයට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණියේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවයාචාසයට අසමය වූ තෙවෙනි අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ... දීර්ඝායුෂ්ක දේව නිකායයකට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණියේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවර්යාචාසයට අසමය වූ සතර වන අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ... මහණුන් ගේ මෙහෙණන් ගේ උවසුවන් ගේ උවැසියන් ගේ හැසිරීමක් නැති, පව පින් නොදන්නා ජනයා ඇති, ප්‍රත්‍යන්ත මලෙව්ජ ජනපද අතුරෙන් එකෙක උපන්නේ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවයාචාසයට අසමය වූ පස්වන අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ... මේ පුභුල් තෙමේ ද මධ්‍යම ජනපද අතුරෙන් එකෙක උපන්නේ වෙයි. හේ ද 'දුන් දෑයෙහි පල නැත, යාගයෙහි මහදන්හි පල නැත. පූජායෙහි පල නැත. කුසලාකුසල කම්යන් ගේ ඵල විපාක නැත, මෙ ලොව නැත, පරලොව නැත, මවට කළ සත්කාරයෙහි පල නැත, පියාට කළ සත්කාරයෙහි පල නැත, උපපාද්‍රක (කම් වූ පරිදි මැරී උපද්‍රතා) සත්වයෝ නැත, මෙලොව ද පර ලොව ද වෙසෙසින් දැන, පසක් කොට පවසන, නොවැරදි මහින් ගිය, නොවැරදි මහ පිළිපත් මහණ බවුණු කෙනෙක් ලොවැ නැතැ'යි පෙරළුණු දාෂ්ටි ඇති, මිසදිටුවෙක් වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවර්යාචාසයට අසමය වූ සවන අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි, ... මේ පුභුල් තෙමේ ද මැදුම් දනව්-වෙක උපන්නේ වෙයි. හේ ද නුවණ නැති, ජඩ වූ කෙළතොලු වූ, මොනොවට කී ද නපුරු කොට කී ද වචනයන්ගේ අඵ දැනගන්නට ප්‍රතිබල නො වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවයාචාසයට අසමය වූ සත්වන අක්ෂණය යැ.

තව ද අනෙකෙක. ඇවැත්නි... ධර්මය ද නො දෙසනු ලැබෙයි. මේ පුභුල් තෙමේ ද මැදුම් දනවුහි උපන්නේ වෙයි. හෙ තෙමෙ නුවණ ඇත්තේ, ජඩ නොවූයේ, කෙළතොලු නොවූයේ, මොනොවට කී ද නපුරු කොට කී ද වචනයන් ගේ අඵ දැනගන්නට සමඵ වෙයි. මේ බ්‍රහ්මවයාචාසයට අසමය වූ අට වන අක්ෂණය යැ.

මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම අට යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම අට කවර යැ? මහාපුරුෂ විතර්ක අට යැ මේ ධර්මය අල්පෙච්ජයාට යැ, මේ ධර්මය මහෙච්ජයාට නො වේ.

සනතුධස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො අසනතුධස්ස.

පටිච්ඡතස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො සඛගණිකාරාමස්ස.

ආරඬවිරියස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො කුසීතස්ස.

උපධිකසතිස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො මුට්ඨස්සතිස්ස.

සමාහිතස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො අසමාහිතස්ස.

පඤ්ඤවනො අයං ධම්මො නායං ධම්මො දුපපඤ්ඤස්ස.

නිපපඤ්ඤාස්සායං ධම්මො නායං ධම්මො පපඤ්ඤාරාමස්ස, නිපපඤ්ඤරතිනො අයං ධම්මො නායං ධම්මො පපඤ්ඤරතිනො'ති.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො උපපාදෙතඛධා

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො අභිඤ්ඤායා? අට්ඨ අභිභායතනානි: අජ්ඣකතං රූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති පරිකතානි සුචණ්ණදුඛඛණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤා භොති. ඉදං පඨමං අභිභායතනං.

අජ්ඣකතං අරූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි සුචණ්ණදුඛඛණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤා භොති. ඉදං දුතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣකතං අරූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති පරිකතානි සුචණ්ණදුඛඛණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤා භොති. ඉදං තතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣකතං අරූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති අපපමාණානි සුචණ්ණදුඛඛණ්ණානි තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤා භොති. ඉදං චතුස්ථං අභිභායතනං.

අජ්ඣකතං අරූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසසනානි නිලනිභාසානි සෙය්‍යථාපි නාම උමොචුපථං නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසසනං නිලනිභාසං, සෙය්‍යථා වා පත තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං නිලං නිලවණ්ණං නිලනිදසසනං නිලනිභාසං, ඵවමෙවං අජ්ඣකතං අරූපසඤ්ඤා ඵකො ඛභිද්ධා රූපානි පසසති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදසසනානි නිලනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමිති ඵවං සඤ්ඤා භොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභායතනං.

මේ ධර්මය සන්තුෂ්ටයාට (ලද දැයින් සතුටු වන්නාට) යැ, මේ ධර්මය අසන්තුෂ්ටයාට නොවේ.

මේ ධර්මය ප්‍රවිචික්තයාට යැ, මේ ධර්මය ගණසඛගණිකාහි කෙලෙසසඛගණිකාහි ඇලුණහුට නොවේ.

මේ ධර්මය කළ වියාරම්භ ඇත්තාහට ය, මේ ධර්මය කුභිදයාට නොවේ.

මේ ධර්මය එළැඹූ සිටි සිහි ඇත්තාහට ය, මේ ධර්මය නටුවා වූ සිහි ඇත්තහුට නොවේ.

මේ ධර්මය එකඟ සිතැත්තාහට යැ, මේ ධර්මය නොඑකඟ සිතැත්තහුට නොවේ.

මේ ධර්මය කම්භිකතා ප්‍රඥාව ඇත්තාට ය, මේ ධර්මය කම්භිකතා ප්‍රඥාව නැත්තහුට නොවේ.

මේ ධර්මය මානාදි ප්‍රසඤ්ච නැත්තහුට ය, මේ ධර්මය ප්‍රසඤ්චයන් ආරාම කොට ඇත්තාහට නොවේ.

මේ ධර්මය ප්‍රසඤ්චයන්හි ඇලුම් නැත්තාහට ය, මේ ධර්මය ප්‍රසඤ්චයන්හි ඇලුම් ඇතියාහට නොවේ.

මේ උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම අට යැ.

අභිඤ්ජය ධර්ම අට කවර යැ? අභිභායතන අට යැ: එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකම්භ වශයෙන් රූපසංඤා ඇත්තේ, පිටත්හි සුවණ්භෝ දුර්වණ්භෝ පරිත්‍යාලම්භන වූ ප්‍රතිභාග නිමිති දකී. ඒ නිමිති මැඩ, 'දනිමි'යි 'දකිමි'යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ පළමු වන අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඤා ඇත්තේ, පිටත්හි අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ භෝ දුර්වර්ණ නිමිත්ත රූපයන් දකී. ඒ රූප මැඩ, 'දනිමි'යි 'දකිමි'යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ දෙවෙනි අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි පරිකර්ම සංඤා නැත්තේ, පිටත්හි වූ සුවණ්භෝ දුර්වණ්භෝ වූ පරිත්‍යාලම්භන වූ පරිකර්ම නිමිති ද ප්‍රතිභාග නිමිති ද දකී. ඒ අරමුණ මැඩ, 'දනිමි'යි 'දකිමි'යි මෙබඳු සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි රූපසංඤා නැත්තේ, පිටත්හි වූ අප්‍රමාණ සුවණ්භෝ දුර්වණ්භෝ රූපයන් දකී. ඒ රූප අබිබවා 'දනිමි'යි 'දකිමි'යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ සතරවන අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම සංඤා නැත්තේ, නිල් වූ, නිල් වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල් පැහැති, බාහිරයෙහි වූ රූප දකී. නිල් වූ නිල්වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල් පැහැති දියමෙරලිය මලෙක් යමසේ වේ ද, නිල් වූ, නිල්වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල් පැහැති දෙ පිට ම මට සිලිටි වූ කසිවතෙක් යමසේ වේ ද, එසේ ම නිල් වූ, නිල්වන් වූ, නිල් දකුම් ඇති, නිල් පැහැති, බාහිර කසිණාලම්භන රූපයන් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම සංඤා නැත්තේ දකී. ඒ රූප අබිබවා, 'දනිමි'යි 'දකිමි'යි මෙසේ සංඤා ඇත්තේ වෙයි. මේ පස් වන අභිභායතනය යැ.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති පිතානි පිතව ණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි .සෙය්‍යථාපි නාම කණිකාර-පුප්ඵ ජීතං පිතව ණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං, සෙය්‍යථා වා පන නං වජ්ඨං බාරාණසෙය්‍යකං උභතො භාගවීමඨං පිතං පිතව ණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති. පිතානි පිතව ණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං ඡඨං අභිභායතනං.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති ලොහිතකානි ලොහිතකව ණණානි ලොහිතකනිදසසනානි ලොහිතකනිභාසානි - සෙය්‍යථාපි නාම බද්ධුජීවකපුප්ඵං ලොහිතකං ලොහිතකව ණණං ලොහිතකනිදසසනං ලොහිතකනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන නං වජ්ඨං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඨං ලොහිතකං ලොහිතකව ණණං ලොහිතකනිදසසනං ලොහිතකනිභාසං, එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති ලොහිතකානි ලොහිතකව ණණානි ලොහිතකනිදසසනානි ලොහිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං සත්තමං අභිභායතනං,

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදන-ව ණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි.-සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධි තාරකා ඔදනා ඔදනව ණණං ඔදනනිදසසනා ඔදනනිභාසා, සෙය්‍යථා වා පන නං වජ්ඨං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඨං ඔදනං ඔදනව ණණං ඔදනනිදසසනං ඔදනනිභාසං එවමෙවං අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූප නි පසසති ඔදනානි ඔදනව ණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පසසාමීති එවං සඤ්ඤී භොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො අභිකෙඤ්ඤය්‍යා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මො සච්ඡිකාතඛබ්බා? අට්ඨ විමොකඛා: රූපී රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොකෙඛා.

අජකිකතං අරූපසඤ්ඤී එකො ඛහිද්ධා රූපානි පසසති, අයං දුතියො විමොකෙඛා.

සුභතෙතව අභිමුත්තො භොති අයං තතියො විමොකෙඛා.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම සංඥා නැත්තේ, රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති, රත්පැහැති බාහිර වූ පිතවර්ණ රූප දකී. රත්වත් වූ රත්වත් දකුම් ඇති, රත් පැහැති, බාහිරවූ පිතවර්ණ වූ කිණිහිරි මලෙක් යම්බඳු වේ ද, දෙ පිට මට සිලිටි වූ, රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති, රත් පැහැති, පිතවර්ණ කසිවනෙක් හෝ යම්බඳු වේ ද, එසේ ම අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැති එකෙක් රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති, රත් පැහැති, බාහිර පිතකසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ, 'දැනිමි'යි. 'දකිමි'යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සවන අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රතු වූ, රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති, රත්පැහැති බාහිර රූපයන් දකී. රතු වූ, රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති රත් පැහැ වූ බඳුවද මලෙක් යම්සේ වේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ, රතු වූ, රත්වත් වූ, රත්වත් දකුම් ඇති, රත්පැහැ වූ බාහිර රූපයන්, අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැති එකෙක් දකී. ඔවුන් මැඩ, 'දැනිමි'යි, 'දකිමි'යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වන අභිභායතනය යැ.

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, සුදු වූ, සුදුවත් වූ, සුදුවත් දකුම් ඇති, සුදු පැහැති බාහිර රූපාලම්බනයන් දකී. සුදු වූ, සුදු-වත් දකුම් ඇති , සුදුප හැති, ඔපයි තාරකාව යම්සේ වේ ද, එසේ ම සුදු වූ සුදුවත් වූ, සුදුවත් දකුම් ඇති, සුදුපැහැති කසි වනෙක් යම්සේ වේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ සුදු වූ, සුදුවත් වූ, සුදු දකුම් ඇති, සුදු පැහැ වූ, බාහිර කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ, 'දැනිමි'යි, 'දකිමි'යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ අටවන අභිභායතනය යැ.

මේ අභිඥය ධර්ම අට යැ.

යාක්ෂාත් කතීව්‍ය ධම් අට කවර යැ? විමොක්ෂ අට යැ: රූපධ්‍යාන ඇත්තේ, නීලකසිණරූපාදි රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමුවන විමොක්ෂය යැ.

අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ බාහිර රූප දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂය යැ.

දහන් ඇසින් පිරිසිදු කසිණ අරමුණු දක්නේ, 'ශුභ යැ'යි ම එහි ඇලුණේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂය යැ.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතීකකමා පටිසසඤ්ඤානං අඤ්ඤාමා
නානාත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනානො ආකායො'ති ආකාසා-
නඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං චතුස්ථො වීමොකෙබ්බො.

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතීකකමම අනානං විඤ්ඤාණන්ති
විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං පඤ්ඤමො වීමොකෙබ්බො.

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතීකකමම නාඤ්ඤා නිඤ්ඤාති
ආකීඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං ඡට්ඨො වීමොකෙබ්බො.

සබ්බසො ආකීඤ්ඤායතනං සමතීකකමම නොවසඤ්ඤානා-
සඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං සත්තමො වීමොකෙබ්බො.

සබ්බසො නොවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතීකකමම සඤ්ඤා-
වෙද්ධිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ වීභරති. අයං අට්ඨමො වීමොකෙබ්බො.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො'

ඉති ඉමෙ අසීති ධම්මො භුතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනාඤ්ඤථා සමමා
තථාගතෙන අභිස්මුද්ධා.

නව ධම්මො

10. නව ධම්මො බහුකාරා, නව ධම්මො භාවේතබ්බො. නව ධම්මො පරි-
කෙඤ්ඤායා. නව ධම්මො පභාතබ්බො. නව ධම්මො භානභාගියා. නව ධම්මො
විසෙසභාගියා නව ධම්මො දූපපට්ඨිජ්ඣා. නව ධම්මො උපපාදෙතබ්බො. නව
ධම්මො අභිකෙඤ්ඤායා. නව ධම්මො සච්ඡිකාතබ්බො.

කතමෙ නව ධම්මො බහුකාරා? නව යොනිසොමනසිකාරමුලකා
ධම්මො: යොනිසො මනසිකරොතො පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතසස පිති
ජායති, පිතිමනසස කායො පසසමනති, පසසඤ්ඤායො සුඛං වෙදෙති, පුබ්බො
විසං සමාධියති, සමාහිතෙ විසෙස යථාභුතං ජානාති. යථාභුතං ජානං
පසං නිබ්බිද්ධති, නිබ්බිද්ධං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. ඉමෙ නව
ධම්මො බහුකාරා.

සඵ ප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥා ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසසංඥා පහ වැ යෑමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් මෙනෙහි නොකිරීමෙන්, ‘අහස අනන්තයැ’යි ආකාසානඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සතර වන විමොක්ෂය යැ.

සඵ ප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්ඤායතනය ඉක්මැ, ‘විඤානය අනන්ත යැ’යි විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යැ,

සඵ ප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ, ‘කිසිත් නැතැ’යි ආකීඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සවන විමොක්ෂය යැ.

සඵ ප්‍රකාරයෙන් ආකීඤ්ඤායතනය ඉක්මැ, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි, මේ සත්වන විමොක්ෂය යැ.

සඵ ප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයට (නිරොධසමාපත්තියට) පැමිණ වෙසෙයි. මේ අටවන විමොක්ෂය යැ.

මේ සාක්ෂාත්කතීච්චා ධර්ම අට යැ.

මෙසේ මේ භූත වූ තථ්‍ය වූ තථ්‍ය වූ අවිතථ වූ අනන්‍යථ වූ අසුචෙක් ධර්මයෝ තථ්‍යගතයන් වහන්සේ විසින් මනා කොට විශිෂ්ට නුවණින් දනගන්නා ලදුහ.

නවකය

10. බහුපකාර ධර්ම නවයෙක, භාවයිතච්චා ධර්ම නවයෙක, පරි-ඥෙය ධර්ම නවයෙක, ප්‍රභාතච්චා ධර්ම නවයෙක, භානභාගික ධර්ම නවයෙක, විශෙෂභාගික ධර්ම නවයෙක, දුෂ්ප්‍රතිවිධා ධර්ම නවයෙක. උත්පාදයිතච්චා ධර්ම නවයෙක, අභිඥෙය ධර්ම නවයෙක, සාක්ෂාත්කර්තච්චා ධර්ම නවයෙක.

බහුපකාර ධර්ම නවය කවර යැ? යොනිසොමනස්කාරය මුල් කොටැති ධර්ම නවය යැ; නිවැරැදි මභින් (ධර්මයන්) මෙනෙහි කරන්නහුට ප්‍රමෝදය (සතුට) උපදී. සතුටු වූවහුට ප්‍රීතිය උපදී. සිතැ ප්‍රීතිය ඇත්තහුගේ නාම කය සංසිදේ. සංසුන් නාම කය ඇත්තේ සුව විදී. සුව ඇත්තහුගේ සිත සමාධි ගත වේ (අරමුණෙහි එකඟ වේ.) සිත එකඟවූ කල්හි තතු වූ පරිදි දනී. තතු වූ පරිදි දන්නේ දක්නේ (සංස්කාරයන්හි) කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ (සංස්කාරයන්හි) නො ඇලෙයි. නො ඇලීම් හෙයින් (සංස්කාරයන් කෙරෙන්) මිදෙයි. මේ බහුපකාර ධර්ම නවය යැ.

කතමෙ නව ධම්මා භාවෙනබ්බා? නව පාරිසුද්ධිපධානියඛොති. සීලවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො, විඤ්චිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො, දිට්ඨි-විසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො, කඛ්ඛාවිතරණවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො, මග්ගාමග්ගඤ්ඤාදසනාවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො. පටිපදාඤ්ඤාදසනාවිසුද්ධි පාරිසුද්ධි පදනියඛො, ඤ්ඤාදසනාවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො, පඤ්ඤාවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපදනියඛො, විමුක්ඛිවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඛො. ඉමෙ නව ධම්ම භාවෙනබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා පරිඤ්ඤායා නව සත්තාවාසා. සත්තාවුසො සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි මනුසො එකච්ච ව දෙවා එකච්ච ව විනිපාතා. අයං පඨමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි දෙවා ඉමුක්ඛාසිකා පඨමාභිනිබ්බතතා. අයං දුතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභසසරා. අයං තතියො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුසො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා අසඤ්ඤාදිනො අපපට්ඨිංචෙදිනො, සෙය්‍යථාපි දෙවං අසඤ්ඤාසත්තා. අයං පඤ්චමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා, පටිසංසඤ්ඤානං අප්ඨාගමා, නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා, අනානො ආකාසො'ති අකාසානඤ්ඤායත්තපගා. අයං ඡට්ඨො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායත්තං සමතිකකමම අනානං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායත්තපගා. අයං සත්තමො සත්තාවාසො.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායත්තං සමතිකකමම නාභි කීඤ්ඤාති ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායත්තපගා, අයං අට්ඨමො සත්තාවාසො.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම නවය කවර යැ? පාරිසුද්ධි පධානියඛිත (පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයව) නවය යැ: ශීල විභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, චිත්තවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, දාෂ්ට්විභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, කාංක්ෂාවිතරණවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, මාර්ගාමාර්ගඤ්ජනදර්ශනවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, ප්‍රතිපද්ඤානදර්ශනවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, ඤානදර්ශනවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, ප්‍රඥවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක, විමුක්තිවිභුද්ධිය පිරිසිදු බවේ ප්‍රධාන අවයවයෙක. මේ භාවයිතව්‍ය (වැඩියැ යුතු) ධර්ම නවය යැ.

පරිඥෙය ධර්ම නවය කවර යැ? සත්‍යාවාස නවය යැ: ඇවැත්ති, මිනිසුන් ද ඇතැම් දෙවියන් ද ඇතැම් විනිපාතිකයන් ද සේ කයැ වෙනස් බව ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ජෙයහි ද වෙනස් බව ඇති, සත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ පළමු සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, කල්පාරම්භ සමයෙහි උපන් බ්‍රහ්මකායික දෙවියන් සේ කයින් වෙනස් වූ ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ජෙයන් සමාන වූ සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ දෙවෙනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, ආභස්සර දෙවියන් සේ වූ කයැ සමාන බව ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ජෙයහි වෙනස් බව ඇති සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති ශ්‍රභකාත්ස්නක දෙවියන් සේ කයැ සමාන බව ඇති, ප්‍රතිසන්ධිසංඤ්ජෙයවේ ද සමාන බව ඇති සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ සිවුවැනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, අසංඤ්ජෙයන් දෙවියන් සේ ප්‍රතිසන්ධි සංඤ්ජෙය නැති, විදුම් නැති සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ පස්වැනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, හැම සැටියෙන් ම රූපසංඤ්ජෙයන් ඉක්මිමෙන්, ප්‍රතිසංඤ්ජෙයන් අතුරුදහන් වීමෙන්, නානාත්‍යසංඤ්ජෙයන් නොමෙනෙහි කීරීමෙන්, 'අභස අනන්ත යැ'යි සමාධි වඩා ආකාසානඤ්ජායතනට පැමිණි සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ සවැනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, හැම අයුරින් ආකාසානඤ්ජායතනය ඉක්මැ, 'විඤ්ජන අනන්ත යැ'යි සමාධි වඩා, විඤ්ජණඤ්ජායතනයට පැමිණි සත්‍ය කෙනෙක් ඇත. මේ සත්වැනි සත්‍යාවාසය යැ.

ඇවැත්ති, හැම අයුරින් විඤ්ජණඤ්ජායතනය ඉක්මැ, 'කිසිත් නැතැ'යි සමාධි වඩා, ආකිඤ්ජායතනයට පැමිණි සත්‍ය කෙනෙක් ඇත, මේ අටවැනි සත්‍යාවාසය යැ.

සත්තාච්චයො සත්තා සබ්බසො ආකීඤ්ඤායතනං සමතිකකමම
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපගා. අයං නවමො සත්තාවාසො.

ඉමෙ නව ධම්මා පරිඤ්ඤායතා.

කතමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා? නව තණ්හාමූලකා ධම්මා : තණ්හං
පට්ඨව පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්ඨව ලාභො, ලාභං පට්ඨව විනිවජ්ජයො,
විනිවජ්ජයං පට්ඨව ඡදුරාගො, ඡදුරාගං පට්ඨව අපේක්ඛාසානං, අපේක්ඛා-
සානං පට්ඨව පරිග්ගහො, පරිග්ගහං පට්ඨව මච්ඡිරියං, මච්ඡිරියං
පට්ඨව ආරකඛා, ආරකඛාධිකරණං පට්ඨව¹ දණ්ඩාදනසඤ්ඤානකලහ-
විග්ගහවිවාදකුචංකුචංපෙසුඤ්ඤාමුසාවාදො, අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා
සංවත්තන්ති. ඉමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා භානභාගියා? නව ආසාතවජ්ජනී : අනාසං
මෙ අවරීති ආසාතං බන්ධනී, අනාසං මෙ වරතීති ආසාතං බන්ධනී,
අනාසං මෙ වරිසසතීති ආසාතං බන්ධනී, පියසස මෙ මනාපසස අනාසං
අවරීති -පෙ- අනාසං වරතීති -පෙ- අනාසං වරිසසතීති ආසාතං
බන්ධනී, අපපියසස මෙ අමනාපසස අසං අවරීති -පෙ- අසං වරතීති
-පෙ- අසං වරිසසතීති ආසාතං බන්ධනී. ඉමෙ නව ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ නව ධම්මා විසෙසභාගියා? නව ආසාතපට්ඨිනියා. අනාසං
මෙ අවරීති තං කුමෙසසං ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. අනාසං මෙ
වරතීති තං කුමෙසසං ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. අනාසං මෙ
වරිසසතීති, තං කුමෙසසං ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති, පියසස මෙ
මනාපසස අනාසං අවරීති -පෙ- අනාසං වරතීති -පෙ- අනාසං
වරිසසතීති, තං කුමෙසසං ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති, අපපියසස මෙ
අමනාපසස අසං අවරීති -පෙ- අසං වරතීති -පෙ- අසං වරිසසතීති,
තං කුමෙසසං ලබ්භාති ආසාතං පට්ඨිනෙති. ඉමෙ නව ධම්මා
විසෙසභාගියා,

1. ආරකඛාධිකරණං දණ්ඩාදන... (මඝං)

ඇවැත්නි, හැම අයුරින් ආකිඤ්ඤාදායකතය ඉක්මැ නෙවසඤ්ඤා-
නාසඤ්ඤාදායකතයට පැමිණි සති කෙනෙක් ඇත. මේ නවවැනි සත්වා
වාසය යැ.

මේ පරිඤෙය (පිරිසිදු දත යුතු) ධර්ම නවය යැ.

ප්‍රභාතවාස ධර්ම නවය කවර යැ? තෘෂ්ණාමූලක (තෘෂ්ණාව මුල් කොට
ඇති) ධර්ම නවය යැ: තෘෂ්ණාව ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන පර්යේෂණය
(විවරාදි පසය සෙවීම) වේ. පර්යේෂණය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන (විවරාදි
පසය) ලැබීම වේ. පසය ලැබීම ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන විනිශ්චයය (විතර්-
කණය) වේ. විනිශ්චයය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන ඡන්ද රාගය (දුර්වල වූ ද මහත්
වූ ද තෘෂ්ණා) වේ. ඡන්දරාගය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන අධ්‍යවසානතය (මම යැ යි
බලවත් සනිටුහන) වේ. අධ්‍යවසානතය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන පරිග්‍රහය (අත්
කැරැගැන්ම) වේ. පරිග්‍රහය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන මාත්සර්යය (මසුරැබව)
වේ. මාත්සර්යය ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන ආරක්ෂණය (ලත් දෑ රැක ගැන්ම)
වේ. ආරක්ෂාධිකරණය (රකවල් කිරීම) ප්‍රත්‍යය කොට ගෙන දඩු ගැනුම්
අවි ගැනුම් කලහ හෙද විවාද ගැරහුම් කේලාම් කීම් මුසවා බිණුම් ද
නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්මයෝ ද පවතිත්. මේ ප්‍රභාතවාස ධර්ම
නවය යැ.

භානභාගික ධර්ම නවය කවර යැ? නව ආභාත වස්තු යැ: මට
පෙර අනර්ථ කළැ යි වෙර බදි, මට දැන් අනර්ථ කරතැයි වෙර බදි, මට
මතු අනර්ථ කරතැයි වෙර බදි. මගේ ප්‍රිය මනාප තැනැත්තහුට අනර්ථ
කළැයි... දැන් අනර්ථ කරතැ යි... මතු අනර්ථ කරතැ යි වෙර බදි.
මට අප්‍රිය වූ අමනාප වූ තැනැත්තහුට අර්ථ (වැඩ) සිදු කළැ යි.....දැන්
වැඩ සිදු කරතැ යි.....මතු වැඩ සිදු කරතැ යි වෙර බදි. මේ භානභාගික
ධර්ම නවය යැ.

විශෙෂ භාගික ධර්ම නවය කවර යැ? ආභාත ප්‍රතිවිනය (වෙර සංසිදු
වන කරුණු) නවය යැ: මට අවැඩ කෙළේ ය යන එය කොයින් ලැබේ
දැ යි (සලකා) වෙර දුරැ ලයි. දැන් මට අවැඩ කරතැ යි යන එය කොයින්
ලැබේ දැ යි වෙර දුරැ ලයි, මතු මට අවැඩ කරතැයි යන එය කොයින්
ලැබේ දැ යි වෙර දුරැලයි. මගේ ප්‍රිය මනාප තැනැත්තහුට අවැඩ කෙළේ ය
යන එය කොයින් ලැබේ දැ යි වෙර දුරැලයි. මගේ ප්‍රිය මනාප තැනැත්ත-
හුට දැන් අවැඩ කරතැ යි.....මතු අවැඩ කරතැ යි.....මට අප්‍රිය අමනාප
තැනැත්තහුට වැඩ සිදු කෙළේ යැ යි.....මට අප්‍රිය අමනාප තැනැත්ත-
හුට දැන් වැඩ සිදු කරතැ යි.....මට අප්‍රිය අමනාප තැනැත්තහුට මතු
වැඩ සිදු කරතැ යි යන එය කොයින් ලැබේ දැ යි වෙර දුරැ ලයි. මේ
විශෙෂභාගික ධර්ම නවය යැ.

කතමෙ නව ධම්මා දුපපට්චිජ්ඣා? නව නානානා: ධාතුනානානානං, පටිච්ච උපපජ්ඣති එසසනානානං, එසසනානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති වේදනානානානං. වේදනානානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති, සඤ්ඤානානානං, සඤ්ඤානානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති, සංඛාරපනානානං, සංඛාරපනානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති ජඤ්ඤානානානං. ජඤ්ඤානානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරිලාභනානානං, පරිලාභනානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරියෙසනානානානං, පරියෙසනානානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති ලාභනානානං, ලාභනානානං පටිච්ච උපපජ්ඣති මඤ්ඤානානානං, ඉමෙ නව ධම්මා දුපපට්චිජ්ඣා.

කතමෙ නව ධම්මා උපපාදෙතඛා? නව සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණසඤ්ඤා, ආහාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතීසඤ්ඤා, අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛ අනත්තසඤ්ඤා, පහාණසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා. ඉමෙ නව ධම්මා උපපාදෙතපා.

කතමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤායා? නව අනුපුබ්බච්ඡාරා : ඉධාච්චසො භික්ඛු විච්චෙච්ච කාමෙහි විච්චි අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකං සච්චාරං විචෙකජං පිතීසුඛං පඨමං කුමානං උපසම්පජ්ඣති විහරති, -පෙ- දුතියං කුමානං -පෙ- තතියං කුමානං -පෙ- චතුස්ථං කුමානං උපසම්පජ්ඣති විහරති. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානාතසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනානො ආකාසොති ආකාසාන ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣති විහරති, සබ්බසො ආකාසාන ඤ්ඤායතනං සමතිකකම අනානං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණ ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣති විහරති, සබ්බසො විඤ්ඤාණ ඤ්ඤායතනං සමතිකකම නස්සී තිඤ්ඤිති ආකී ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣති විහරති, සබ්බසො ආකී ඤ්ඤායතනං සමතිකකම නෙච්චසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඣති විහරති, සබ්බසො නෙච්චසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං සමතිකකම සඤ්ඤාචේදයිතනිරොධං උපසම්පජ්ඣති විහරති. ඉමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤායා.

දුෂ්ප්‍රතිවිධාය (දුක සේ පිළිවිද්ද යුතු) ධර්ම නවය කවර යැ? නානාකී නවය යැ: (වක්ත්‍රර්ධාකාදි) ධාතුන් ගේ නානාකීය නිසා (වක්ත්‍ර ස්පර්ශාදි) ස්පර්ශනානාකීය උපදී. (වක්ත්‍ර: ස්පර්ශාදි) ස්පර්ශ නානාකීය නිසා (වක්ත්‍ර:ස්පර්ශච්චේදනාදි) චේදනානානාකීය උපදී. චේදනානානාකීය නිසා (කාමසංඤ්ඤා) සංඤ්ඤානාකීය උපදී. සංඤ්ඤානාකීය නිසා (කාමසඛිකල්පනාදි) සඛිකල්පනානාකීය උපදී. සඛිකල්පනානාකීය නිසා (රූපයෙහි ඡන්දය, ශබ්දයෙහි ඡන්දය යන ආදී විසින්) ඡන්දනානාකීය උපදී. ඡන්දනානාකීය නිසා (රූපපරිදහ ශබ්දපරිදහාදි) පරිදහනානාකීය උපදී. පරිදහනානාකීය නිසා (රූපපර්යේෂණ ශබ්දපර්යේෂණාදි) පර්යේෂණ නානාකීය උපදී. පර්යේෂණනානාකීය නිසා (රූපප්‍රතිලාභ ශබ්ද ප්‍රතිලාභාදි) ලාභනානාකීය උපදී. ලාභනානාකීය නිසා (රූප මඤ්ඤනා සද්දමඤ්ඤනාදි) මඤ්ඤනාවන්ගේ නානාකීය උපදී. මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධාය ධර්ම නවය යැ.

උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම නවය කවර යැ? අග්‍රහසංඤ්ච, මරණසංඤ්ච, ආභාරය කෙරෙහි ප්‍රතිකූලසංඤ්ච, සියලු ලොව කෙරෙහි අනභිරත (කලකිරුණු) සංඤ්ච, අනිත්‍යසංඤ්ච, අනිත්‍යයෙහි දු:ඛසංඤ්ච, දුකෙහි අනාත්මසංඤ්ච, ප්‍රභාණ සංඤ්ච විරාගසංඤ්ච, යන නව සංඤ්ච යැ. මේ ඉපැදුවියැ යුතු සංඤ්ච නවය යැ.

අභිඤ්ඤය ධර්ම නවය කවර යැ? අනුපුර්වවිභාර නවය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ කාමයන්ගෙන් වෙන්ව ම, අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වෙන්ව ම විතර්ක සහිත, විචාර සහිත, විචේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුඛචේදනාව ඇති, ප්‍රථම ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි....ආදීතීය ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි,...තෘතීය ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි,...චතුර්ථ ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි.....හැම ලෙසින් රූපසංඤ්චන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසසංඤ්චන් පහ වීමෙන්, නානාකීයසංඤ්චන් මෙතෙහි නොකිරීමෙන් 'ආකාශය අනන්තයැ'යි (සමාධි වඩා) ආකාශානඤ්ඤායතනය ලබා වෙසෙයි. හැම ලෙසින් ආකාශානඤ්ඤායතනය ඉක්මැ 'විඤ්ඤාන අනන්තයැ'යි (සමාධි වඩා) විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ලැබ වෙසෙයි. හැම ලෙසින් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ 'කිසිත් නැතැ'යි ආකිඤ්ඤායතනය ලැබ වෙසෙයි. හැම ලෙසින් ආකිඤ්ඤායතනය ඉක්මැ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ලැබ වෙසෙයි. හැම ලෙසින් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සඤ්ඤාචේදධිත නිරොධ සමාපත්තිය ලැබ වෙසෙයි. මේ අභිඤ්ඤය (වෙසෙසා දත යුතු) ධර්ම නවය යැ.

කතමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතඛබ්බා? නව අනුපුට්ඨනිචරොධා : පඨමං කුමාරං සමාපන්නස්ස කාමසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, දුතීයං කුමාරං සමාපන්නස්ස විතකකච්චාරා නිරුද්ධා භොති, තතීයං කුමාරං සමාපන්නස්ස පීතී නිරුද්ධා භොති. චතුස්ථං කුමාරං සමාපන්නස්ස අසාසපසාසා නිරුද්ධා භොති, ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, ආකිඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, සඤ්ඤාචේද්ධිතනිචරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච චේද්ධා ච නිරුද්ධා භොති, ඉමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතඛබ්බා.

ඉති ඉමෙ නවුතී ධම්මා භුතා තච්ඡා තථා අච්ඡතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දස ධම්මා

11. දස ධම්මා බහුකාරා. දස ධම්මා භාවේතඛබ්බා, දස ධම්මා පභාතඛබ්බා, දස ධම්මා භානභාගියා, දස ධම්මා විසෙසභාගියා, දස ධම්මා දුප්ථ-විජ්ඣා. දස ධම්මා උප්පාදේතඛබ්බා. දස ධම්මා අභිඤ්ඤායා. දස ධම්මා සච්ඡිකාතඛබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා බහුකාරා? දස නාථකරණා ධම්මා : ඉධාචුසො භික්ඛු ජීලවා භොති පාතීමොකඛසංවරසංචුතො විහරති ආචාරගොචර-සම්පනෙනා අනුමනෙසු වජේසු භයදස්සාවි, සමාදය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. යං ආචුසො භික්ඛු ජීලවා භොති පාතීමොකඛසංවරසංචුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පනෙනා අනුමනෙසු වජේසු භයදස්සාවි සමාදය සිකඛති සිකඛාපදෙසු, අයමපි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආචුසො භික්ඛු බහුසසුතො භොති සුතධරො සුතසන්තිවයො, යෙ තෙ ධම්මා ආදීකල්යාණා මජ්ඣේකි කල්යාණා පරියොසානකල්යාණා සාඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤානා කෙවලපරිපුණණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථාරූපා'ස්ස ධම්මා බහුසසුතා භොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානු-පෙකඛිතා දිට්ඨියා සුප්පච්චිද්ධා, යමාචුසො භික්ඛු බහුසසුතො භොති සුතධරො සුතසන්තිවයො යෙ තෙ ධම්මා ආදීකල්යාණා මජ්ඣේකි කල්යාණා පරියොසානකල්යාණා සාඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤානා කෙවලපරිපුණණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථා රූපා'ස්ස ධම්මා බහුසසුතා භොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙකඛිතා දිට්ඨියා සුප්පච්චිද්ධා, අයමපි ධම්මො නාථකරණො.

සාක්ෂාත්කර්තෘ ධර්ම නවය කවර යැ? අනුපුර්ව නිරොධ නවය යැ: පුරුම ධ්‍යානයට සමවන්තහු ගේ කාමසංඥව නිරුද්ධ වෙයි, චිතිය ධ්‍යානයට සමවන්තහුගේ විතර්ක විචාරයෝ නිරුද්ධ වෙත්. තෘතීය ධ්‍යානයට සමවන්තහුගේ ප්‍රීතිය නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්ථ ධ්‍යානයට සමවන්තහු ගේ ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. ආකාශානඤ්ඤායතනයට සමවන්තහු ගේ රූපසංඥව නිරුද්ධ වෙයි. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට සමවන්තහු ගේ ආකාශානඤ්ඤායතනයඤ්ඤව නිරුද්ධ වෙ. ආකිඤ්ඤායතනයට සමවන්තහු ගේ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයඤ්ඤව නිරුද්ධ වෙ. නවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවන්තහුගේ ආකිඤ්ඤායතනයඤ්ඤව නිරුද්ධ වෙ. සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධයට සමවන්තහු ගේ සංඥත් වෙදනාත් නිරුද්ධ වෙත්. මේ සාක්ෂාත් කටයුතු ධර්ම නවය යැ.

මෙසේ භූත වූ තථ්‍ය වූ තථ වූ අවිතථ වූ අනන්‍යථ වූ මේ අනුවෙක් ධර්මයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් මනා කොට විශිෂ්ට නුවණින් දැනගන්නා ලදහ.

දශකය

11. බහුපකාර ධර්ම දසයෙක, භාවයිතව්‍ය ධර්ම දසයෙක, පරිඤෙය ධර්ම දසයෙක, ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දසයෙක, භානභාගික ධර්ම දසයෙක, විශෙෂභාගික ධර්ම දසයෙක, දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම දසයෙක, උත්පාදයිතව්‍ය ධර්ම දසයෙක, අභිඤෙය ධර්ම දසයෙක, සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම දසයෙක.

බහුපකාර ධර්ම දසය කවරයැ? දශ නාථකරණ ධර්මයෝ යැ: ඇවැත්ති මෙහි මහණ තෙමේ සිල්වත් වෙයි, ප්‍රාතිමොක්ෂසංචර ශීලයෙන් හැවුරුණේ ආචාරගොචර සම්පන්න වැ ස්වල්පමාත්‍ර වරදෙහි ද බිය දක්නා සුලු වැ වෙසෙයි. සිකපද සමාදන් කොට ගෙන හික්මෙයි. ඇවැත්ති, මහණ තෙමේ සිල්වත් වෙයි, ප්‍රාතිමොක්ෂසංචරයෙන් හැවුරුණේ ආචාර ගොචර-දෙකින් යුතුව ඇල්පමාත්‍ර දෙෂයන්හි ද බිය දක්නා සුලු වැ වෙසෙයි, සික පද සමාදන් කොට ගෙන හික්මෙයි. යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද නාථ-කරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්ති, මහණ තෙම බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ වෙයි. ඇසු දහමි සිතූ දරන්නේ වෙයි, ඇසු දහමි සිතින් රැස් කොට ගන්නේ වෙයි. ආදියෙහි යහපත් වූ මැද යහපත් වූ අවසනා යහපත් වූ, අර්ථ සහිත වූ ව්‍යඤ්ජන සහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හැම ලෙසින් පිරිපුන් වූ පිරිසිදු බඹසර ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද එසේ වූ ධර්මයෝ ඔහු විසින් බෙහෙවින් අසන ලද්දහු වචනයෙන් දරන ලද්දහු වචනයෙන් පුරුදු කරන ලද්දහු සිතින් පුනපුනා විමසන ලද්දහු දෘෂ්ටියෙන් මොනො-වට පිළිවිදුනා ලද්දහු වෙත්. ඇවැත්ති මහණ තෙමේ බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ වෙයි ... දෘෂ්ටියෙන් පිළිවිදුනා ලද්දහු වෙත් යන මෙය ද නාථකරණ ධර්මයෙක.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු කල්‍යාණමිකො හොති කල්‍යාණ-
සභායො කල්‍යාණසම්පවඛෙතා. යම්පාච්චසො භික්ඛු -පෙ- කල්‍යාණ-
සම්පවඛෙතා, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු සුවචො හොති සොචචසුකරණෙහි
ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඛමො පදකම්ණග්ගාහි අනුසාසනිං, යම්පාච්චසො
භික්ඛු -පෙ- අනුසාසනිං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු යාති තාති සබ්බමචාරිනං උච්චාවචාති
කිංකරණියාති, තස්ථ දසෙඛා හොති අනලසො තත්‍රුපායාය වීමංසාය
සමන්තාගතො අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං. යම්පාච්චසො භික්ඛු -පෙ-
අලං සංවිධාතුං, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු ධම්මකාමො හොති පියසමුද්දහාරො,
අභිධම්මෙ අභිචිනයෙ උළාරපාමුජ්ජා. යම්පාච්චසො භික්ඛු ධම්මකාමො
රහාති -පෙ- පියසමුද්දහාරො අභිධම්මෙ අභිචිනයෙ උළාරපාමොජ්ජා. අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු සනතුටෙධා හොති ඉතරීතරෙහි වීචර-
පිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකඛාරෙහි. යම්පාච්චසො
භික්ඛු සනතුටෙධා හොති ඉතරීතරෙහි වීචරපිණ්ඩපාතසෙනාසන-
ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකඛාරෙහි, අයමි ධම්මො නාථකරණො.

සුන ව පරං ආච්චසො භික්ඛු ආරභ්චිරියො වීහරති, අකුසලානං
ධම්මානං පභානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දළභපරකක-
මො, අනිකඛිකතධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. යම්පාච්චසො භික්ඛු -පෙ- අයමි
ධම්මො නාථකරණො.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමෙ කලණ මිතුරන් ඇත්තේ, කලණ යහළුවන් ඇත්තේ කලණමිතුරන්ට නැවුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමෙ කලණ මිතුරන් ඇත්තේ කලණ යහළුවන් ඇත්තේ කලණමිතුරන්ට ම නැවුණේ වේ' යන යමෙක් ඇද්ද මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමෙ සුවව වෙයි, සුවව බව කරන දහමුත් ගෙන් යුක්ත වූයේ ඉවසනුයේ කරන අනුශාසනය ආදරයෙන් පිළිගන්නේ වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමෙ සුවව වෙයි ... අනුශාසනය ආදරයෙන් පිළිගන්නේ වේ' යන යමෙක් ඇද්ද මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, 'කුම කෙරෙම ද?'යි අසා කළ යුතු වූ සබරම්සරුවන් ගේ යම් කුණු මහත් කටයුතු කෙනෙක් ඇද්ද මහණ තෙමේ එහි දක්ෂද අනලස් ද එයට උපායමාර්ග වූ නුවණින් සමන්විතද, එය කරනුයෙහි සමර්ථ ද එය පිළිබඳ විචාරණයෙහි සමර්ථ ද වෙයි. ඇවැත්නි, ... සබරම් සරුවන් ගේ යම් කුණු - මහත් කටයුතු කෙනෙක් ඇද්ද, ... එය පිළිබඳ විචාරණයෙහි සමර්ථ ද වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මේත් නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ධර්මය කැමැත්තේ වෙයි. ප්‍රිය සමුදාහාර ඇත්තේ වෙයි. අභිධර්මයෙහි අභිච්ඡායයෙහි බහුල ප්‍රමොදය ඇත්තේ වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ ධර්මය කැමැත්තේ වෙයි ... අභිධර්මයෙහි අභිච්ඡායයෙහි බහුල ප්‍රමොදය ඇත්තේ වෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ඉතරෙතර විචර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්ලානප්‍රත්‍යය භෛෂජ්‍ය පරිෂ්කාරයන් ගෙන් සතුටු වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ ඉතරෙතර විචර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්ලාන ප්‍රත්‍යය පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්ලාන ප්‍රත්‍යය භෛෂජ්‍ය පරිෂ්කාරයන්ගෙන් සතුටු වේ' යන යමෙක් ඇද්ද, මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ අකුසල්දහමුත් පහ කරනුවට කුසල් දහමුත් පිළිලබනුවට ආරබ්ධ වීර්ය ඇත්තේ, බල ඇත්තේ, දඩි වැර ඇත්තේ, කුසල් දහම ලබනුවට බහා නොතැබූ වීර්ය ඇත්තේ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමේ... ආරබ්ධ වීර්ය ඇත්තේ... කුසල් දහම ලබනුවට බහා නොතැබූ වීර්ය ඇත්තේ වෙසෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද, මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතීනෙපකෙකන සමනතාගතො විරකතමයි විරභාසිතමයි සරිතා අනුසාරිතා. යමපාවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතීනෙපකෙකන සමනතාගතො විරකතමයි විරභාසිතමයි සරිතා අනුසාරිතා, අයමයි ධම්මො නාථකරණො.

සුත ව පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤය සමනතාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමා දුක්ඛකඛයගාමිනියා. යමපාවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤය සමනතාගතො අරියාය නිබ්බධිකාය සමමා දුක්ඛකඛයගාමිනියා, අයමයි ධම්මො නාථකරණො.

ඉමෙ දස ධම්මො බහුකාරා.

කත මෙ දස ධම්මො භාවෙනබ්බා? දස කසිණායතනානි: පඨවි-කසිණමෙකො සඤ්ජානාති උඤ්ඤං අධො තිරියං අඤ්ඤං අප්පමාණං, ආපොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- තෙජොකසිණමෙකො සඤ්ජා-නාති -පෙ- වායොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- නීලකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- පීතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ලොහිතකසිණ-මෙකො සඤ්ජානාති පෙ- ඔදුතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ආකාසකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණකසිණමෙකො සඤ්ජානාති උඤ්ඤං අධො තිරියං අඤ්ඤං අප්පමාණං ඉමෙ දස ධම්මො භාවෙනබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මො පරිඤ්ඤායා? දසායතනානි: වක්ඛායතනං, රූපායතනං, ඡායායතනං, සඤ්ජායතනං, ඝානායතනං, ගන්ධායතනං, ජීවහායතනං, රසායතනං, කායායතනං, ඓද්ධිබ්බායතනං.

ඉමෙ දස ධම්මො පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ දස ධම්මො පහාතබ්බා? දස මිච්ඡතා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡා-සඛකප්පො, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡාකමමනො, මිච්ඡාආච්චො, මිච්ඡා-වායාමො, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි, මිච්ඡාඤ්ඤාණං, මිච්ඡාවිමුක්ඛි. ඉමෙ දස ධම්මො පහාතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මො භානභාගියා? දස අකුසලකමමපථා: පාණාති-පාතො, අදින්නාදනං, කාමෙසු මිච්ඡාවාරො, මුසාවාදෙ, පිසුණා වාවා, ඵරුසා වාවා, සමඵප්පලාපො, අභිඤ්ඤා, බ්‍යාපාදෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉමෙ දස ධම්මො භානභාගියා.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමෙ බොහෝ කලකට පෙර කළ දෑ ද, බොහෝ කලකට පෙර කී දෑ ද, සිහි කරනුයේ, පුනපුනා සිහි කරනුයේ උතුම් ම සිහියෙන් ද ස්වානොචිත ප්‍රඥයෙන් ද සමන්විත වූයේ, ස්මාතිමත් වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමෙ සිහි කරනුයේ පුන පුනා සිහි කරනුයේ ස්මාතිමත් වෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද, මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

තව ද අනෙකක් කියමි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමෙ ඉපැද්ම ද නැස්ම ද පිරිසිදිනු සමත් වූ, ලොභ ස්කකාදීන් විදලනුයෙහි සමත් වූ, මොනොවට දුක් වැනැස්මට යන, පිරිසිදු ප්‍රඥයෙන් සමන්විත වූයේ ප්‍රඥවත් වෙයි. ඇවැත්නි, 'මහණ තෙමෙ ඉපැද්මත් වැනැස්මත් පිරිසිදිනු සමත් වූ, ලොභ ස්කකාදීන් විදලනුයෙහි සමත් වූ, මොනොවට දුක් වැනැස්මට යන පිරිසිදු ප්‍රඥයෙන් සමන්විත වූයේ ප්‍රඥවත් වේ' යන යමෙක් ඇද්ද, මේ ද නාටකරණ ධර්මයෙක.

මේ බහුපකාර ධර්ම දශය යැ.

භාවයිතව්‍ය ධර්ම දශය කවර යැ? කසිණයතන දශය යැ: එකෙක් උඩ යට සරසෑ දෙකක් නොවූ (එකක් ම වූ) පයවී කසිණය හඳුනයි. එකෙක්... ආපොකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... තෙජොකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... වායොකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... නීලකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... පිතකසිණය හඳුනයි. එකෙක්... ලොහිතකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... ඔදනකසිණය හඳුනයි, එකෙක්... ආකාසකසිණය හඳුනයි, එකෙක් උඩ යට සර සෑ දෙකක් නොවූ (එකක් ම වූ) අප්‍රමාණ වූ විඤ්ඤාණකසිණය හඳුනයි. මේ භාවයිතව්‍ය ධර්ම දශය යැ.

පරිඤෙය ධර්ම දශය කවර යැ? චක්ෂුරායතනය රූපායතනය ශ්‍රොත්‍රායතනය ශබ්දයතනය ස්‍රාණායතනය ගන්ධායතනය ජීව්වායතනය රසායතනය කායායතනය ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යායතනය යන ආයතන දශය යැ.

මේ පරිඤෙය ධර්ම දශය යැ.

ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දශය කවර යැ? මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය මිථ්‍යාසඛිකල්පය මිථ්‍යා-වචනය මිථ්‍යාකර්මාන්තය මිථ්‍යා ආජීවය මිථ්‍යාව්‍යායාමය මිථ්‍යාස්මාතිය මිථ්‍යාසමාධිය මිථ්‍යාඥනය මිථ්‍යාවිමුක්තිය යන මිථ්‍යාතයෝ යැ. මේ ප්‍රභාතව්‍ය ධර්ම දශය යැ.

භානභාගික ධර්ම දශය කවර යැ? ප්‍රාණාතිපාතය අදත්තාදනය කාම-මිථ්‍යාවාරය මාෂාවාදය පිසුණුවචනය පරුෂවචනය සම්ඵප්‍රලාපය අභිධ්‍යාව ව්‍යාපාදය මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය යන අකුශල කර්මපඵ දශය යැ. මේ භානභාගික ධර්ම දශය යැ.

කතමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගියා? දසකුසලකම්මපථා : පාණාති-
පාතා වෙරමණි, අදිනකාදනා වෙරමණි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණි,
මුසාවාද වෙරමණි, පිසුණාය වාචාය වෙරමණි, ඵරුසාය වාචාය
වෙරමණි, සමඵපාලාපා වෙරමණි, අනභිජ්ඣා, අධ්‍යාපාදෙ, සමමාදිවසී.
ඉමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ දස ධම්මා දුපච්චිජ්ඣා? දස අරියවාසා : ඉධාචුසො භික්ඛු
පඤ්චගච්චපභිනො හොති ජලඛගසමන්තාගතො ඵකාරකෙඛා චතුරා-
පසෙසනො පනුන්තපච්චකසච්චො සමවයසට්ඨසනො අනාවල-
සචකපෙපා පසඤ්ඤායසඛාරො සුච්චුක්ඛවිනො සුච්චුක්ඛපඤ්ඤා.

කථංඤ්ඤා ආචුසො භික්ඛු පඤ්චගච්චපභිනො හොති: ඉධාචුසො
භික්ඛුනො කාමච්ඡද්දෙ පභිනො හොති, ඛ්‍යාපාදෙ පභිනො හොති.
ථිනමිඤ්ඤං පභිනං හොති, උඤ්චචකුක්ඛචං පභිනං හොති, විචිකිච්ඡා
පභිනා හොති. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු පඤ්චගච්චපභිනො හොති,

කථංඤ්ඤා ආචුසො භික්ඛු ජලඛගසමන්තාගතො හොති: ඉධාචුසො
භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො,
උපෙකඛකො ච විහරති සත්තා සමපජානො, සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා-
-පෙ- සානෙන ගන්ධං සාධිතං -පෙ- කායෙන ථොට්ඨධං චුඤ්ඤා
-පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො,
උපෙකඛකො ච විහරති සත්තො සමපජානො. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු
ජලඛගසමන්තාගතො හොති.

කථංඤ්ඤා ආචුසො භික්ඛු ඵකාරකෙඛා හොති: ඉධාචුසො භික්ඛු
සතාරකෙඛන වෙනසා සමන්තාගතො හොති. ඵචං ඛො ආචුසො
භික්ඛු ඵකාරකෙඛා හොති.

කථංඤ්ඤා ආචුසො භික්ඛු චතුරාපසෙසනො හොති: ඉධාචුසො භික්ඛු
සඛ්ඛායෙකං පටිසෙවති, සඛ්ඛායෙකං අධිවාසෙති, සඛ්ඛායෙකං
පටිවජ්ජති, සඛ්ඛායෙකං විනොදෙති. ඵචං ඛො ආචුසො භික්ඛු
චතුරාපසෙසනො හොති.

විශේෂභාගික ධර්ම දශය කවර යැ? ප්‍රාණවධයෙන් වැළැක්ම, අදත්තා-
භ්‍යයෙන් වැළැක්ම, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්ම, බොරුකීමෙන්
වැළැක්ම, කේලාම කීමෙන් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, සම්ඵ-
ප්‍රලාපයෙන් වැළැක්ම, අනභිධ්‍යාව, අව්‍යාපාදය, සම්‍යග්දෘෂ්ටිය යන
කුලක කර්මපථ දශය යැ. මේ විශේෂභාගික ධර්ම දශය යැ.

දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍යා ධර්ම දශය කවර යැ? ආර්යවාස දශය යැ: ඇවැත්නි, මෙහි
මහණ තෙමේ අධග පසෙකින් විසුක්ත වූයේ, අධග සයෙකින් යුක්ත
වූයේ, එක් ම ආරක්ෂාවක් ඇත්තේ, අපග්‍රයණ සතරක් ඇත්තේ, මොනොවට
බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ සත්‍ය ඇත්තේ, නො අඩු කොට මොනොවට
දුරු කරන ලද එභණ ඇත්තේ, නොකැලැබුණු කල්පනා ඇත්තේ, සංසිදුණු
කායසංස්කාර ඇත්තේ, මොනොවට මිදුණු සිතැත්තේ, මොනොවට මිදුණු
ප්‍රඥ ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අධග පසෙකින් විසුක්ත වේ ද
යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහුගේ කාමච්ඡදය ප්‍රභීණ වෙයි, ව්‍යාපාදය
ප්‍රභීණ වෙයි, ඊතමිද්ධය ප්‍රභීණ වෙයි, උද්ධවචකුක්කුච්චය ප්‍රභීණ වෙයි,
විවිකිච්ඡාව ප්‍රභීණ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ අධග
පසෙකින් විසුක්ත වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අධග සයෙකින් යුක්ත වේ ද
යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ ඇසින් රූපයක් දක නො ම සතුටු ද
වෙයි, නො ම නොසතුටු ද වෙයි. සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ
උපෙක්ෂක වැ වෙසෙයි. කනිත් හඬක් අසා ... නැහැයෙන් ගඳක් අසා ...
දිවින් රසක් විඳ, ... කයින් හැපෙන දෑයක් පැහැසැ ... මනසින් දහම්
අරමුණක් සිතා නො ම සතුටු ද වෙයි, නො ම නොසතුටු ද වෙයි. සිහි
ඇත්තේ, නුවණින් දන්තේ, උපෙක්ෂක ද වැ වෙසෙයි. ඇවැත්නි,
මෙසේ ම මහණ අධග සයෙකින් යුක්ත වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් එක ම ආරක්ෂාවක් ඇත්තේ
වේ ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ සිහිය ම ආරක්ෂාව කොටැති
සිහින් යුක්ත වෙයි. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම එක් ආරක්ෂාවක්
ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ අපග්‍රයණ සතරක් ඇත්තේ වේ ද
යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ නුවණින් සලකා එකක් සෙව්වි,
නුවණින් බලා එකක් ඉවසයි, නුවණින් බලා එකක් පහ කෙරෙයි, නුවණින්
බලා එකක් ඉවත් කරයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ අපග්‍රයණ
සතරක් ඇත්තේ වෙයි.

කථංඤ්ඤා ආච්ඡාදො භික්ඛු පනුනනපච්චෙකසච්චො හොති: ඉධාච්ඡාදො භික්ඛුනො යාති භි පුච්ඡසමණමුඛාභමණානං පුච්ඡපච්චෙකසච්චොති සබ්බාති තාති නුනතාති හොතති පනුනතාති වත්තාති වත්තාති මුත්තාති පභි- නාති පටිපසසඤ්ඤාති, එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු පනුනනපච්චෙක- සච්චො හොති.

කථංඤ්ඤා ආච්ඡාදො භික්ඛු සමවයසඤ්ඤානො හොති; ඉධාච්ඡාදො භික්ඛුනො කාමෙසනා පභිනා හොති, භවෙසනා පභිනා හොති, මුභමච්චරියෙසනා පටිපසසඤ්ඤා හොති. එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු සමවයසඤ්ඤානො හොති.

කථංඤ්ඤාච්ඡාදො භික්ඛු අනාවච්චසඤ්ඤානො හොති: ඉධාච්ඡාදො භික්ඛුනො කාමසඤ්ඤානො පභිනො හොති, බ්‍යාපාදසඤ්ඤානො පභිනො හොති, විහිංසාසඤ්ඤානො පභිනො හොති එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු අනාවච්චසඤ්ඤානො හොති.

කථංඤ්ඤා ආච්ඡාදො භික්ඛු පසසඤ්ඤාකායසඤ්ඤානො හොති: ඉධාච්ඡාදො භික්ඛු සුඛසස ව පභානා දුක්ඛසස ව පභානා පුඛෙඛව සොමනසසදෙමන- සසානං අඤ්ඤාමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුඤ්ඤා වතුඤ්ඤා ක්කානං උපසමපජජ වීභරති. එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු පසසඤ්ඤාකායසඤ්ඤානො හොති.

කථංඤ්ඤාච්ඡාදො භික්ඛු සුච්චිත්තචිත්තො හොති: ඉධාච්ඡාදො භික්ඛුනො රාගාවිත්තං විච්චිත්තං හොති, දෙසා විත්තං විච්චිත්තං හොති, මොහා විත්තං විච්චිත්තං හොති. එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු සුච්චිත්ත- චිත්තො හොති.

කථංඤ්ඤාච්ඡාදො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤානො හොති: ඉධාච්ඡාදො භික්ඛු රාගො මෙ පභිනො උච්ඡිත්තමුලො තාලාවජ්ජිකතො අනභාවං කතො ආයතිං අනුපාදධමො'ති පජානාති, දෙසො -පෙ- මොහො -පෙ- පජානාති, එවං ඛො ආච්ඡාදො භික්ඛු සුච්චිත්තපඤ්ඤානො හොති.

ඉමෙ දස ධම්මා දුපට්ඨිජ්ඣා.

ඇවැත්නි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ මොනොවට බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, බොහෝ මහණ බමුණන් ගේ යම් බොහෝ ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය කෙනෙක් වෙත් ද, මෙහි මහණහු විසින් ඔහු හැම බැහැර කරන ලද්දහු, දුරු කරන ලද්දහු, හැර දමන ලද්දහු, පහ කරන ලද්දහු, මුදන ලද්දහු, එ හෙයින් ම ප්‍රභිණ වූවාහු, සංසිදුණාහු වෙත්. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම බැහැර කරන ලද ප්‍රත්‍යක්‍ය සත්‍ය ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නො අඩු කොට, මොනොවට දුරු කරන ලද එෂණා ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහු ගේ කාම එෂණාව ප්‍රභිණ වෙයි, භව එෂණාව ප්‍රභිණ වෙයි, බ්‍රහ්මචරියා එෂණාව සංසිදුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ මොනොවට නො අඩු කොට දුරු කරන ලද එෂණා ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නො කැලැඹුණු කල්පනා ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහුගේ කාම සංකල්පය ප්‍රභිණ වෙයි, ව්‍යාපාද සංකල්පය ප්‍රභිණ වෙයි, විභිංසා සංකල්පය ප්‍රභිණ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ නො කැලැඹුණු සංකල්ප ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සංසිදුණු සංස්කාර ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ සුඛවේදනාවගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛවේදනාවගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පළමු කොට ම යොමිනස් දෙමිනස් වේදනාවන් දුරු වීමෙන් දුක් ද නොවූ සුව ද නොවූ, උපෙක්ෂාවගේ ද ස්මාතියගේ ද පිරිසිදු බව ඇති සතරවන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ සංසිදුණු කායසංස්කාර ඇත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් මොනොවට මිදුණු සිතැත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණහුගේ සිත රාගය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, දොෂය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, මොහය කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ ම මහණ තෙමේ මොනොවට මිදුණු සිතැත්තේ වෙයි.

ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් මොනොවට මිදුණු ප්‍රඥව ඇත්තේ වේද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ 'මාගේ රාගය ප්‍රභිණ ය සිදු දමන ලද මුල් ඇත්තේ ය, උදුරන ලද තල් රුකක් මෙන් කරන ලද්දේ යැ නැවැත නොහටගන්නා බවට පැමිණියේ ය, යළි නො උපදනා සවිභාවය ඇත්තේ වේ යැ' යි දනී. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ මෙසේ ම මොනොවට මිදුණු ප්‍රඥ ඇත්තේ වෙයි.

මේ දුෂ්ප්‍රතිවිධ්‍ය ධර්ම දශය යැ.

කතමෙ දඝ ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා? දඝ සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණ සඤ්ඤා, ආභාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනාභිරතසඤ්ඤා, අනිච්ච- සඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤා, පභානාසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා නිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ දඝ ධම්මො උපපාදෙතඛබ්බා.

කතමෙ දඝ ධම්මො අභිඤ්ඤායා? දඝ නිජජරවස්ථුනි: සම්මාදිට්ඨිසස මිච්ඡාදිට්ඨි නිජජීණණාහොති යෙ ච මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සමභවන්ති. තෙ වසස නිජජීණණා හොන්ති. සම්මාදිට්ඨි- පච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාසඛකප්පසස මිච්ඡාසඛකප්පො නිජජීණණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාසඛකප්පච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සමභවන්ති, තෙ වසස නිජජීණණා හොන්ති, සම්මාසඛකප්පච්චයා ච අනෙක කුසලා ධම්මො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාවාචසස මිච්ඡාවාචා නිජජීණණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාවාචපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සමභවන්ති, තෙ වසස නිජජීණණා හොන්ති, සම්මාවාචපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාකම්මන්තසස මිච්ඡාකම්මන්තො නිජජීණණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාකම්මන්තපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සමභවන්ති, තෙ වසස නිජජීණණා හොන්ති, සම්මාකම්මන්තපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡන්ති.

සම්මාආර්ථිවසස මිච්ඡාආර්ථිචො නිජජීණණා හොති, යෙ ච මිච්ඡා- ආර්ථිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සමභවන්ති, තෙ වසස නිජජීණණා හොන්ති, සම්මාආර්ථිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡන්ති.

උත්පාදයිතව්‍යා ධර්ම දශය කවර යැ? අශ්‍රහසංඥාව, මරණසංඥාව, ආභාරයෙහි ප්‍රතිකූලසංඥාව, සියලු ලොවෙහි අනභිරත සංඥාව, අනිත්‍ය-සංඥාව, අනිත්‍යයෙහි දුෂ්ඨසංඥාව, දුකෙහි අනාත්ම සංඥාව, ප්‍රාභාණසංඥාව, විරාගසංඥාව, නිරොධසංඥාව යන දශ සංඥාවෝ යැ. මේ උත්පාදයිතව්‍යා දශ ධර්මයෝ යැ.

අභිඤ්ජය ධර්ම දශය කවර යැ? දශ නිර්ජර වස්තූහු (අකුසල් දිරා යෑමට කරුණු වන දෑ) ය. සමාග්දාෂ්ටිකයා ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යා-දාෂ්ටිය දිරාපත් වෙයි, මිථ්‍යාදාෂ්ටිප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්මයෝ උපදනාහු ද ඔහුගේ සන්තානයෙහි ඒ අකුසල්හු ද දිරාපත් වෙත්. සමාග්දාෂ්ටි ප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුශල ධර්මයෝ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වයට යෙත්.

සමාක්සඛිකල්පනා ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාසඛිකල්පය දිරා ගියේ වෙයි. මිථ්‍යාසඛිකල්පප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්මයෝ උපදනාහු ද, ඔහුගේ (සන්තානයෙහි) ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්. සමාක්සඛිකල්පප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුශල ධර්ම-යෝ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වයට යෙත්.

සමාග්වචන ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාවචනය දිරා ගියේ වෙයි. මිථ්‍යාවචන ප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙක් හටගන්නාහු ද, ඔහුගේ සත්ත්ව ඒ අකුසල්හු ද දිරා ගියාහු වෙත්. සමාග්වචනප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනා-යෙන් පරිපූර්ණත්වයට යෙත්.

සමාක්කර්මාන්ත ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාකර්මාන්තය දිරා ගියේ වෙයි. මිථ්‍යාකර්මාන්තප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙක් හටගන්නාහු ද, ඔහුගේ සන්තානයෙහි ඒ අකුසල්හු ද දිරා ගියාහු වෙත්. සමාක්කර්මාන්තප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල්දහම්හු භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වයට යෙත්.

සමාගාථීවය ඇත්තහුගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාආථීවය දිරාගියේ වෙයි. මිථ්‍යාථීවප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙක් හටගන්නාහු ද, ඔහුගේ (සන්තානයෙහි) ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්, සමාගාථීවප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වයට යෙත්.

සමොවායාමසස මිච්ඡාවායාමො නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡාවායාමපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමිහවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති. සමො වායාමපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගව්ඡන්ති.

සමොසතිසස මිච්ඡාසති නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡාසති-පච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමිහවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොසතිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගව්ඡන්ති.

සමොසමාධිසස මිච්ඡාසමාධි නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-සමාධිපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමිහවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොසමාධිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගව්ඡන්ති.

සමොඤ්ඤාසස මිච්ඡාඤ්ඤාං නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-ඤ්ඤාපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමිහවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමොඤ්ඤාපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගව්ඡන්ති.

සමොච්චුත්තිසස මිච්ඡාච්චුත්ති නිජ්ජිණ්ණො භොති. යෙ ච මිච්ඡා-ච්චුත්තිපච්චයා අනෙතෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමිහවන්ති, තෙ වසස නිජ්ජිණ්ණො භොන්ති, සමො ච්චුත්තිපච්චයා ච අනෙතෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගව්ඡන්ති.

ඉමෙ දස ධම්මා අභිකෙඤ්ඤායාං,

කතමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං? දස අසෙකඛා ධම්මා: අසෙකඛා සමොද්ධි, අසෙකඛා සමොසඪිකපෙසා, අසෙකඛා සමොවාචා, අසෙකඛා සමොකමමනොකා, අසෙකඛා සමොආච්චො, අසෙකඛා සමොවායාමො, අසෙකඛා සමොසති, අසෙකඛා සමොසමාධි, අසෙකඛා සමොඤ්ඤාං, අසෙකඛා සමොච්චුත්ති.

ඉමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතඛිං.

සමාග්චාර්යායාමය ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාවාර්යායාමය දිරා ගියේ වෙයි, මිථ්‍යාවාර්යායාමප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙකුත් හටගන්නාහු ද, ඒ අකුසල්හු ද ඔහුගේ (සන්තානයෙහි) දිරාගියාහු වෙත්. සමාග්චාර්යායාමප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනායෙන් පිරිමට යෙත්.

සමාක්ස්මානිය ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාස්මානිය දිරා ගියේ වෙයි. මිථ්‍යාස්මානිප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙකුත් හටගන්නාහු ද, ඔහු ගේ ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්. සමාක්ස්මානිප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනා-යෙන් පිරිමට යෙත්.

සමාක්සමාධිය ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාසමාධිය දිරාගියේ වෙයි. මිථ්‍යාසමාධිප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙකුත් හටගන්නාහු ද, ඔහු ගේ ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්. සමාක්සමාධිප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනායෙන් පිරිමට යෙත්.

සමාග්ඤ්‍යය ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාඤ්‍යය දිරාගියේ වෙයි. මිථ්‍යාඤ්‍යප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙකුත් හටගන්නාහු ද, ඔහුගේ ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්. සමාග්ඤ්‍යප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනායෙන් පිරිමට යෙත්.

සමාග්චිත්‍රික්කිය ඇත්තහු ගේ (සන්තානයෙහි) මිථ්‍යාචිත්‍රික්කිය දිරා ගියේ වෙයි. මිථ්‍යාචිත්‍රික්කිප්‍රත්‍යයයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශල ධර්ම කෙනෙකුත් හටගන්නාහු ද, ඒ අකුසල්හු ද දිරාගියාහු වෙත්. සමාග්චිත්‍රික්කිප්‍රත්‍යයයෙන් ද නොයෙක් කුසල් දහම්හු භාවනායෙන් පිරිමට යෙත්.

මේ අභිඥය (වෙසෙසි නුවණින් දත යුතු) ධර්ම දශය යැ.

සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම දශය කවර යැ? අශෛක්ෂ සමාග්දෘෂ්ටිය, අශෛක්ෂසමාක්සඛිකල්පය, අශෛක්ෂ සමාග්චචනය, අශෛක්ෂ සමාක්කර්මාන්තය, අශෛක්ෂ සමාගාච්චිය, අශෛක්ෂ සමාග්චාර්යායාමය, අශෛක්ෂ සමාක්ස්මානිය, අශෛක්ෂ සමාක්සමාධිය, අශෛක්ෂ සමාග්ඤ්‍යය, අශෛක්ෂ සමාග්චිත්‍රික්කිය යන අශෛක්ෂ ධර්ම දශය යැ.

මේ සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය ධර්ම දශය යැ.

ඉති ඉමෙ සත ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අචිතථා අනඤ්ඤථා සමමා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා'ති.

ඉදමචොචායඤ්ඤා සාරිපුතෙතා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු ආයසමනො සාරිපුතතසස භාසිතං අභිනාඤ්ඤති.

දසුතරසුතං නිට්ඨිතං එකාදසමං.

පාථිකවග්ගො' නිට්ඨිතො

තසසුද්දනං:

පාටිකො ච¹ උදුඹරං² චකකචතති අග්ගඤ්ඤකං
සමපසාදං ච පාසාදං³ මහාපුරිසලකඛණං
සිගාලාවානාචියකං⁴ සධිගිති ච දසුතරං
එකාදසභි සුතෙතභි පාථිකවග්ගො'ති වුවචති,

නිට්ඨිතො දීඝනිකායො.

1. පාථිකවග්ගො (ෆෆ් සභා)
2. පාථිකංච (සභා) පාඨිකොදුමබරි වෙච ()
3. සමපසංදනපාසාදා (චජසා)
4. සිධිගාලාවානචියක. (චජසා)

මෙසේ භත වූ තරා වූ තර වූ අවිතර වූ අනන්‍යර වූ මේ සියයෙක් ධර්මයෝ තරාගතයන් වහන්සේ විසින් මනා කොට විශිෂ්ට ඥානයෙන් දනගන්නා ලදහ”.

ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍ර තෙරණුවෝ මෙය වදලහ. ආරාධිත සිත් ඇති ඒ මහණහු ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයන් ගේ වචනය මැනැවැ යි පිළිගත්හ.

එකොළොස්වන දශෝත්තර සුත්‍රය නිමියේ යැ.

පාචිකවර්ගය යි.

මේ එහි උද්දනය යැ:

පාචික සුත්‍රය ද උදුම්බර සුත්‍රය ද චක්‍රවර්තනී සුත්‍රය ද අග්ගඤ්ඤ සුත්‍රය ද සම්ප්‍රසාදන සුත්‍රය ද පාසාදික සුත්‍රය ද මහාපුරුෂලක්ෂණ සුත්‍රය ද ගෘහාලසුත්‍රය ද ආචානාටියක සුත්‍රය ද සඛිගිති සුත්‍රය ද දශෝත්තර සුත්‍රය ද යන එකොළොස් සුත්‍රයන් කරණ කොට ගෙන පාචික වර්ගය යැ යි කියනු ලැබේ.

දික්සතිය නිමියේ යි.

දීඝනිකාසෙ-පාථිකවගෙහ

ගාථාදීපාද-සුවි

අ

අකණං අථුසං සුඤ්චං 320, 340
 අකෙකාධකච්ච අදිට්ඨති අදුසි 258
 අකෙකාසහණඛන විභෙසකාරී 278
 අකඛමභියො හොති
 අභාරමාවසං 242
 අකඛිසීයො වාරුණී නවච-
 ගීතං 296
 අකෙච්චිති දිබ්බනති සුරං-
 පිබ්බනති 296
 අඛිගිරසසස නමස්සු 316,334
 අඤ්ඤදස්සුභරො මිනෙතා 300
 අඤ්ඤදස්සුභරො හොති 298
 අතිපිතං අතිඋණතං 296
 අස්ඨධමම සංභිතං පුරෙගිරං 252
 අථ වෙ පබ්බජති භවති
 විපාකො 286
 අථ වෙපි පබ්බජති යො
 මනුජො 274
 අභියොගිනො ච නිපුණා 270
 අමඤ්ඤදී අනුවඛසමනං ...
 අමනුසසාපි තං වදන්ති 316, 318
 320, 324, 336, 338, 342
 අවිවාදවඛිනකාරීං සුගිරං 278

ඉ

ඉතො සා උත්තරා දීසා 324, 342
 ඉතො සා දකුණිකා දීසා 324, 342
 ඉත්ථිවාහනං කඤ්චා 322, 340
 ඉධ මභිපතිසස කාමමොගී 264
 ඉන්ද්‍රො සොමො වරුණො ච
 330, 342

උ

උට්ඨානකො අනලසො 314
 උත්තරෙන කපිවනෙනා 322, 340
 උපකාරො ච යො මිනෙතා 332
 උඛමුපතීතලොමවාසසො 254
 උසුරසෙය්‍යා පරදුරසෙවනා 296

එ

එකෙන හොගෙ භුඤ්ඤය්‍යා 302
 එණෙය්‍යජඛෙකාති තමාහු
 පුග්ගලා 256
 එතෙ ධො සඛිගහා ලොකෙ 310
 එතෙ නිමිනෙතෙ වතාරො 292
 එවං නං තස්ථ ජානනති 316, 320
 336, 338
 එවං හොගෙ සමාගනඤ්චා 302

කු

කුමාරිවාහනං කඤ්චා 322, 340
 කුමාණඛානං ආධිපති 318, 336

කො

කොණාගමනසස නමස්සු 314,334

ඛ

ඛජ්ජහොජනං අථ ලෙය්‍ය
 සාධියං 250
 ඛකභියො සෙට්ඨො ජනෙතසම්චි ...

ග

ගන්ධබ්බානං ආධිපති 316, 336
 ගන්ධබ්බාසුරයකඛරකඛසෙභි 282

ගාලාදිපාද සූචි

ගා		ක	
ගාවිං එකබුරං කඤ්ඤා	320	කං කඤ්ඤා ඉතො වුතො	
ඊ		දිවමුපපජ්ජ	282
ඊභිතොපි ඉජ්ඤානි යථාභණ්ණො		කං කඤ්ඤාන ඉතො වුතො දිවං	260
	280	කං කමමං කඤ්ඤා කුසලං සුබුද්ධියං	256
ඊභිමපි සන්තං උපවික්කති ජනො		කං ඊභිසසපි තදස්ස ජොතකං	250
	276	කං ලකඛණං නු බහවො සමාගතා	
ඊභිපි ධර්මොද්දාන ධනොන වඩභිති			276
	266	කං වෙය්‍ය ඤජනිකා සමාගතා	286
ඊ		කු	
ඊභමාවසති වෙ තථා විධෙ	254	කුලිය පටිච්චිය විතකයිකා	264
ඊභමාවසති නරො අපබ්බජ්ජ	260		
ඊ		කෙ	
ඊභොපාලො සුපපගෙධො ව 330, 348		කෙන සො සුවරිතෙන කමමුතා	
			254
ඊ		කෙනාහු නං අතිනිපුණා	
ඊචිය පුන ඉධාගතො සමානො		විචකඛණා	268
	248, 252	කෙනෙව සො සුගතිසු	
උ		පෙචචමොදති	268
උජ්ජ දෙසා භයා මොභා	290, 292		
උ		ද	
උච්ඤ්ඤාචක සද්දෙස්ස	324, 342	දනඤ්ඤා පෙය්‍යවජ්ජඤ්ඤා	310
		දනමපි වක්කවරියතඤ්ඤා	250
ඤ		න	
ඤ්ඤානි මිඤ්ඤානි ව බන්ධවෙති ව		න ව විසටං නව විසාවි	270
	266	න තෙ බීජං පවපනති	320, 340
න		න දිවා සොපසිලෙන	296
නස්ස නිවච්චො රුක්ඛා	322, 342	න පාණ්දණ්ණඛි පනාථ	
නස්මා එවං වදෙමසෙ	316, 318 320	ලෙඩ්ධිනා	268
	324, 336, 338, 342		
නස්ස ව නගරා අහු	322, 340	නා	
නස්සොවාදකරා බහු ඊභි ව		නාගානං ආධිපති	320, 338
පබ්බජිතෙ ව	286		

ගාථාදීපාද සූචි

ප

පඤ්ඤාපටිලාභගතෙන කම්මුතා 258

පටිභොගියා මනුරෙසු ඉධ 272

පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො 302, 310

පනාදෙ ඔපමඤ්ඤා ච 330 348

පබ්බජනති ච අනොමනිකකමො 254

පහුතපුභෙතා හවති තථාවිධො 262

පා

පාණාතිපාතං අදිනනාදනං 290

පාපමිඤ්ඤා පාපසංඛා 296

පි

පියදසනො ගිහිපි සනෙතා ච 272

පු

පුත්තාපි තසා ඛභවො 316, 318
320, 324, 336, 338, 342

පුබ්බඛගමො සුවරිනෙසු අහු 272.

පුරෙ පුරස්ථා පුරිමාසු ජාතිසු 244,
256, 260

ඛ

ඛහුතරා පබ්බජිතසා ඉරියතො 262

ඛහු විවිධ නිමිත්තලකඛණඤ්ඤා 264

ඛ්‍යාකංසු වෙය්‍යඤ්ජනිකා සමාගතා 242, 246

හ

හවති පරිජනසාවො විධෙය්‍යො 252

හවති යදි ගිහි විරං යපෙති 248

භූ

භූජාන හෙතෙ ඛළමුසිකායො 40

ම

මනසො පියා හදයගාමිනියො 280

මරණ වධභයකතනො විදික්ඛා 248

මා

මාතා පිතා දිසා පුබ්බා 308

මි

මිච්ඡාපීචඤ්ඤා අවසසජි සමෙන චූතතිං 284

ය

යකඛානං ආධිපති 324, 342

යතො උග්ගච්ඡති සුරියො 316, 334

යස්ථ වොග්ගච්ඡති සුරියො 318, 338

යදි ඛතතියො හවති භූමිපති 278

යදි ච ජහති සබ්බකාමභොගං 252

යසමා ච සඛගභෙ එතෙ 310

යසා චූග්ගතෙ සුරියෙ 316, 336

යසා වොග්ගතෙ සුරියෙ 318, 338

යෙ

යෙ වාපි නිබ්බුතා ලොකෙ 316, 334

යෙන උත්තරකුරු රමමා 320, 340

යෙන පෙතා පච්චවචනති 318, 336

යො

යොධ සීතඤ්ඤා උණ්තඤ්ඤා 296

යො වාරුණි අධනො අකිඤ්ඤානො 296

ර

රඤ්ඤා භොති ඛහුජනො 286

රා

රාජා භොති සුදුපඨංසියො 282

ගාථාදීපාද සුවි

උ
උදා මානුසකං භවං තතො 284

ලා
ලාභී අවජාදන වක්ඛොකානි-
සාපුරුණානං 260

ච
චිපසීසස නමත්ථු 314, 334

චෙ
චෙදිනා සො සුවරිතසස ඛලං
272, 280
චෙහුතියං සංහිතභෙදකාරිං 276
චෙසකභුසස නමත්ථු 314, 334

ස
සඤ්ඤා චෙදියති නරො සුඛඵලානි
284
සඛගහනකො මිත්තකරො 310
සචෙ ව පඛඛමුපෙති තාදිසො
244, 246, 256, 258
සචෙ න පඛඛඡමුපෙති තාදිසො
246, 258
සච්ච පටිඤ්ඤා පුරිමාසු ජාතියා 274
සච්ච ව ධම්මෙ ව දමෙ ව සංයමෙ
242
සඤ්ඤා සිලෙන සුතෙන බුද්ධියා
266
සත්තවුසසදෙ ඉධාභිගච්ඡති 250
සමපප්පලාපං න අබුද්ධිතනති 280
ස සිහපුඛඛඤ්ඤා සුසණධිතො අහු 266
ස හි ව පන ධිතො අනොන
මනොන 264

සා
සාතාගිරො භෙමවතො 330, 348

සි
සිපොසු විජජාචරණෙසු කමෙමසු
250

සී
සීභො ති අත්තානං සමෙකධියාන ...

සු
සුකසාලිකසදෙසු 324, 342
සුගතිසු සො ඵලචිපාකං 270, 278
සුභුජො සුසු සුසණධිතො
සුජාතො 248

සෙ
සෙනා සුසුකකා මුදුතුල සන්තිභා 274

සො
සො තෙන කමෙමන තිදිවං
සමකකම් 244
සො තෙන කමෙමන දිවං
අපකකම් 242, 262

හ
හත්ථියානං අසසයානං 322, 340

හි
හිතං දෙවමනුසසානං 316, 334

හො
හොති පානසඛා නාම 296

දීඝනිකායෙ - පාඨිකවගෙහ

සඤ්ඤානාමානුකකමනිකා

<p>අඛර අඛරවනියො 322</p> <p>ආචාරාචා 314</p> <p>ආචාරාචියං 313, 322, 324</p> <p>ආලකමඤ 322</p> <p>ආලවකො 330</p> <p>උට්ඨවච්ඡතකා 324</p> <p>උක්ඛරකුරු 320</p> <p>උදුඛරිකාය 58</p> <p>උදෙනං 16</p> <p>කකුසන්ධස 314</p> <p>කපිවනො 322</p> <p>කලඤකනිවාපෙ 288</p> <p>කසපස 314</p> <p>කළාරමට්ඨකො 14, 16</p> <p>කාමසෙට්ඨා 330</p> <p>කුචෙරො 324</p> <p>කුචෙරස 322</p> <p>කුචෙරනලිනී 324</p> <p>කුසිනාචා 322</p> <p>කෙතුමනි 130</p> <p>කොණාගමනො 314</p> <p>කොරකඛකනියං 10</p> <p>චුලුචු 10</p> <p>ඛෙමා 304</p> <p>ගභරාය 468</p> <p>ගිජ්ඣකුචා 60, 312</p> <p>ගොතමකං 16, 142</p> <p>වඤ්ඤො 330</p> <p>වමපායං 468</p> <p>චිත්තසෙතො 330</p> <p>චුඤ්ඤ 352</p> <p>චුඤ්ඤ 196</p>	<p>322</p> <p>314</p> <p>313, 322, 324</p> <p>322</p> <p>330</p> <p>324</p> <p>320</p> <p>58</p> <p>16</p> <p>314</p> <p>322</p> <p>288</p> <p>314</p> <p>14, 16</p> <p>330</p> <p>324</p> <p>322</p> <p>324</p> <p>322</p> <p>130</p> <p>314</p> <p>10</p> <p>10</p> <p>304</p> <p>468</p> <p>60, 312</p> <p>16, 142</p> <p>330</p> <p>468</p> <p>330</p> <p>352</p> <p>196</p>	<p>ජලුදිපො 132</p> <p>ජාලියො 34, 40</p> <p>ජීවංජීවක 324</p> <p>තතොජසී 322</p> <p>තතොකලා 322</p> <p>තතොලා 322</p> <p>තකලා 322</p> <p>තාවනිංසා දෙවා 442</p> <p>තිඤ්ඤානු පරිබ්බාජකාරාමො 28</p> <p>තුසිතා 442</p> <p>තෙජසී 322</p> <p>දලහනෙමී 98</p> <p>දෙවසුකො 330</p> <p>ධතරට්ඨො 316</p> <p>ධරණී 322</p> <p>නවනචුඤ්ඤො 322</p> <p>නාටපුරියා 322</p> <p>නාතපුකො 194</p> <p>නාලඤ්ඤං 166</p> <p>නිග්‍රොධො 58, 62</p> <p>නිසංඤ්ඤ 330</p> <p>නිමොනරතිනො 442</p> <p>නෙමී 320</p> <p>පඤ්චාලවණ්ණො 330</p> <p>පනාදෙ 332</p> <p>පරකුසිතනාචා 322</p> <p>පරකුසිනාචා 322</p> <p>පරනිමිතවසවකනිනො 442</p> <p>පසෙනදී 142</p> <p>පාඨිකපුකො 20</p> <p>පාචා 352</p> <p>පාචායං 194</p>
--	--	---

සඤ්ඤානාමානුකකමනිකා

පාචාරික ඔබවනෙ	166	විරුලොහා	318
පාවෙය්‍යකානං	352	විසාණා	322
පුණ්ණකො	330	වෙධඤ්ඤ	194
පුබ්බාරාමෙ	136	වෙසාලියං	14
බාරාණසී	130	වෙසාලිං	16
බාරාණසෙය්‍යකං	446	වෙසභුසක	314
හගලවතී	322	වෙසභවණො	312, 314, 322
හග්ගවගොකෙතා	2, 56	වෙසභාමිකෙතා	330
හාරාආචො	136, 330	වෙඵවනෙ	288
බීරණුඤ්ඤකෙ	12	සකෙකසු	194
මගධෙසු	96	සකායපුත්තසක	316
මණි	330	සකායා	142
මලෙලසු	2, 352	සඤ්ඤා	130
මහානෙරු	320	සඤ්ඤාඔබ්	16
මහාපනාදෙන	132	සඤ්ඤානො	56, 58
මාණි	330	සාතාගිරො	330
මාතලී	330	සාමගාමො	196
මාතුලායං	96	සාරිපුකෙතා	166
මෙකෙතෙය්‍යා	130	සාවඤ්ඤා	136
මිගාරමාතුපාසාදෙ	136	සිඛිසක	311, 314
මුච්චිකො	330	සිගාලකො	288
මොරනිවාපො	60	සීවකො	330
යාමා	442	සුදසකනො	320
රාජගහො	288, 312	සුනාකඛකෙතා	4
වජ්ජිගාමෙ	8, 14, 16	සුසභගෙධො	330
වරුණො	330	සුමාගධාය	60
වාසෙට්ඨහාරආචා	136	සුමුඛො	330
විජිතාවී	236	සෙරිසකකො	330
විපසිසා	314	සොමො	330

දීඝනිකායෙ පාටිකවග්ගෙ

පද්‍යුක්කමනිකා

	අ		අ	
අකඛපාකිමං		320	අගාරිකභූතො	222
අකඛධිපාකො	150,	254	අභුතො	292
අකණං		320	අභගඤ්ඤ	380
අකණගඤ්ඤකච්චාකං		388	අභගඤ්ඤං	16, 40
අකණෙකා		150	අභගප්පකො	78, 84
අකමොසෙභි		384	අගභී	366
අකසිරලාභී		190	අඛාරකාසුපමා	502
අකිච්ඡලාභී		190	අඛරිසසක	316
අකිත්තිස ඤ්ඤනනී		292	අචිරකාරිතං	352
අකිඤ්ඤො		296	අචෙලකො	64
අකුප්පං ඤ්ඤං		470	අචෙලො	10
අකුප්පා වෙතොච්චුත්ති		470	අච්චිං	42
අකුලං		296	අච්ඡනනී	158
අකුසලකමමපථා		462	අච්ඡරියානං	308
අකුසලධාතුයො		362	අච්ඡාදෙසී	144
අකුසලමූලානී	362,	474	අච්ඡිදෙසී	384
අකුසලචිතකකා		362	අච්ඡනනුත්ති	310
අකුසලසධකප්පා		362	අජායිසුං	274
අකුසලසඤ්ඤ		362	අජිතො	24
අකකාසනනී		136	අජිතකච්චං	66
අකඛණා	452,	514	අජිතානී	66
අකඛමමාතො		70	අජෙලකං	118
අකඛමා		386	අජ්ජචං	360
අකඛානං		292	අජ්ඣත්තිකධාභිරානී	172
අකච්චිංයො		296	අජ්ඣත්තිකානී	412
අකච්චි		296	අජ්ඣාචරිතං	222
අචෙණධචී		384	අජ්ඣායකං	158
අගතිගමනානී		306	අජ්ඣාචසනී	236
අගමං		170	අජ්ඣ සපං	60
අගාරවා	414,	492	අජ්ඣාපනො	68

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අපකුපගතා	136	අත්තඤ්ඤ	428
අපකුපෙයාං	36	අත්තාපි	224, 326
අපකුපෙසි	36	අත්තදීපා	96
අඤ්ඤනවණණානි	238	අත්තනනරො	392
අඤ්ඤලිකමමං	142	අත්තපරිතාපන	392
අඤ්ඤබන්තිකෙන	56, 62	අත්තභාවෙ	186
අඤ්ඤනිසීයා	222	අත්තභාවපටිලාභා	390, 392
අඤ්ඤත්‍රාවරියකෙන	62	අත්තරූපාය	136
අඤ්ඤත්‍රායොගෙන	56, 62	අත්තසරණා	96
අඤ්ඤරාසඤ්ඤිනො	230	අත්තසංවේදනා	3
අඤ්ඤදත්‍රි	86	අත්තභිතාය	392
අඤ්ඤදත්‍රිදෙයා	46, 224	අත්තා	292
අඤ්ඤදත්‍රිහරො	298	අත්තානුකකංසෙති	68
අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන	56, 62	අත්තකාරණා	298
අඤ්ඤමඤ්ඤමභි	120	අත්තකබ්බි	300
අඤ්ඤරූපිකෙන	56, 62	අත්තවරියා	310
අඤ්ඤචිහිතකෙන	224	අත්තවරියාය	250, 306
අඤ්ඤුණසං	94	අත්තඤ්ඤ	428
අඤ්ඤුතානං	168	අත්තඥා	310
අඤ්ඤුචිත්තං	86	අත්තපටිසංවේදී	408
අඤ්ඤමභ	152	අත්තසංභිතං	224, 226
අඤ්ඤඛිනිකො මග්ගො	170, 508	අත්තා	296
අඤ්ඤතෙයානවසසභසසායුකා	116	අත්තපෙතං	214
අත්තච්ඡං	224	අත්තප්‍රසං	150
අත්තඤ්ඤිනො	178	අත්තං	80
අත්තකතනමානුසකාය	60, 84	අත්තභිගතො	204
අත්තධාතො	294	අත්තමාගීකං	64
අත්තපාතො	294	අත්තඥා	168, 200, 202, 364
අත්තඛ්‍යා	118	අත්තදුට්ඨො	144
අත්තමඤ්ඤනති	196	අත්තඥාච්ඡකිවාචො	274
අත්තවේලං	150	අත්තමමරාගො	116
අත්තසායං	294	අත්තමමසමමතං	150
අත්තසීතං	294	අත්තකරණසමරා	432
අත්තං අත්තානං	14, 222	අත්තභණ්ණාති	240
අත්තරකං	222	අත්තවචසමුප්පන්නං	54, 228

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අධිපේලුවෙජ	62	අනාසවා ඉඬි	188
අධිච්ඡානානි	386	අනිකබ්බකඬුරො	400, 460
අධිපඤ්ඤාතනි	230	අනිමිඤ්ඤා	424
අධිමුත්තං	442	අනිසසරණපඤ්ඤා	68
අධිමුත්තො	448	අනියානිකො	114, 196, 198
අධොකෙසමඤ්ඤා	174	අනිකථා	108
අනගාරියං	48	අනුකමපති	306
අනර්කාචුඤ්ඤා	352	අනුකකමමානා	168
අනඤ්ඤා	470	අනුගවෙජයා	326
අනඤ්ඤාසරණා	96	අනුවච්ඡාමනං	40
අනනිකකමනියං	222	අනුවච්ඡාමිංසු	136
අනනිවරියාය	306	අනුජානනනි	298
අනත්තමනං	10, 108	අනුඤ්ඤායාං	70
අනඤ්ඤා	296	අනුකතරියානි	368, 424, 496
අනඤ්ඤාසංඛිතං	224	අනුඤ්ඤානිංසු	146
අනනකරා	142	අනුඤ්ඤාතො	80
අනභාවං ගමෙති	382	අනුධම්මවාරි	196, 198
අනභිනන්දිඤ්ඤා	214	අනුනෙකා	310
අනභිභූතො	46, 224	අනුපටිකාඉඬි	188
අනභිරති	46	අනුපනාභි	76
අනභිසම්භූතමානා	158	අනුපරියායපථං	168
අනසං	44	අනුපසමසංවිකතනිකො	194, 196, 198
අනරියවොභාරා	390, 392	අනුපියා	2
අනවජ්ජනා	216	අනුප්පබ්බිභාරා	454
අනවමනෙත	200	අනුප්පබ්බිනිරොධා	530, 456
අනවමානනාය	306	අනුපසන්නසද්දො	140, 164, 222
අනවයහං	326	අනුපසදසසාමි	156, 304
අනසනං	128	අනුපසදෙති	300
අනසසාම	86	අනුපසද්ධි	110
අනාගාමිනො	402	අනුපසාදෙ ඤාණං	360
අනාදීනවදසසාමි	68	අනුපපිපභාණි	298
අනාවට්ඨාරනාය	308	අනුයනනි	320
අනාවනකිධම්මො	180	අනුයුත්තා	142, 220
අනාවට්ඨසංචාරපො	462	අනුයුත්තෙසු	100

පදනුකකමනිකා

අ			අ
අනුයෝගමනියාය	48, 174	අපරංකාරො	228
අනුයෝගාය	402	අපරපජා	30
අනුරකඛනපසධානං	382	අපරිඤ්ඤා	320
අනුවක්ඛනි	194	අපරිසාවචරො	60
අනුවචරිතං	224	අපසාදෙනබ්බො	214
අනුවිචාරෙති	410	අපසාදෙනා	70
අනුවිතකෙකති	410	අපායමුඛානි	292
අනුවිලොකෙති	36	අපායසභායො	298
අනුසයා	432	අපිඤ්ඤා	316
අනුසාසනවිධා	180	අපෙකෙතයාතා	116
අනුසොචති	294	අපච්චයං	16, 258
අනුසකතිධර්මානානි	424, 490	අපච්චකතුලසඤ්ඤී	188
අනුසරති	224	අපච්චෙකකාසිචා	214
අනෙළකං	144	අපච්චි සප්පිචා	22
අනොක්ඛපං	358	අපච්චිභාණං	94
අනොනාමනෙතා	238	අපච්චිචාණිකා	360
අනතරධානං	202	අපච්චිචරතා	314
අනතලිකඛවරා	46, 144	අපච්චිසරණං	194
අනතලිකෙඛ	322	අපච්චිචිතං	176
අනතමනනානි	86	අපච්චිසංඝො	280
අනතමනනාගොච	60	අපච්චිගෙසාසානි	60, 314
අනතරාපරිනිබ්බාසී	402	අපච්චිඤ්ඤා	376
අනතා	364	අපච්චාදමනියාය	48
අසිනෙතවාසිකමාතා	94	අපච්චාදුධිකරණං	398
අනුකාරතිමිසා	144	අපච්චාදු	468
අනුකාරා	144	අපච්චසදුකාමා	58
අනුච්චි	242	අපච්චසදුච්චිනිකා	58
අනුච්චො	382	අපච්චසදුං	58
අනුච්චිකො	272	අපච්චසදුනි	314
අනුච්චිසංඝො	380	අපච්චසනතා	312
අපකකම්	14	අපච්චානංකො	268
අපචායමානො	100	අපච්චාබාධො	268
අපච්චිකො	294	අපච්චාපුකතරා	48
අපදනං	152	අපච්චි ච්ඡස	516
අපච්චිකා	244	අපච්චි ච්ඡතා	192

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අපෙසකවෙව	312	අභිවදනනි	530
අපෙපවනාම	58	දභිවදනං	142
අබ්බොච්ඡන්තං	176	අභිවිජිය	236
අබ්ගනුජානාති	190	අභිවිනායෙ	458
අබ්ගනුමොදිතා	260	අභිවිසසථි	258
අබ්ගනනරෙහි	242	අභිසමපරායෙ	142
අබ්ගාවිසබ්බාමි	192	අභිසමබ්බුද්ධා	470
අබ්භකකිරි	104	අභිහටං	64
අබ්බොතාකාසං	80, 136	අභිහරති	84
අබ්බොතාකාසිකො	66	අභුතවචනාං	292
අබ්බාසනා	224	අභුතෙන	192
අබ්බාසනං	226	අමකෙතයාසකා	116
අබ්බාසනාවිකෙතා	80	අමනුසසා	324
අබ්බුහමඤ්ඤතා	116	අමමා	320
අභබ්බට්ඨානානි	396	අමුඤ්චිනායො	432
අභබ්බො	22, 222	අඤ්චවනෙ	352
අභවෙන	300	අඤ්චරකෙන	308
අභිකඩධි	26	අයොධිලො	222
අභිකඩ්ඪං	192	අයොනිසොමනසිකාරො	470
අභිජානිතො	426	අරකෙඛයානි (තථාගතසස)	364
අභිජායති	426	අරකෙඤ්ඤ	314
අභිජ්ඣාව්‍යාපාද	116	අරකෙඤ්ඤයතනෙ	158
අභිඤ්ඤ	496	අරහති	20
අභිඤ්ඤායොසා	58, 172, 468, 502	අරිට්ඨො	322
අභිණ්හයො	318	අරියකතෙතභි	384
අභිධම්මෙ	458	අරියධනානි	426, 498
අභිනිවජෙජ්ජවා	188	අරියචංසෙ	380
අභිනිවජෙජ්ජයාසි	102	අරියචාසා	462
අභිනිචුක්ඛපුබ්බො	186	අරියචොභාරා	392
අභිනිලනෙකො	238, 270	අරියසම්මානි	478
අභිපාලෙති	316	අරියසස විනායෙ	288
අභිතාසකනානි	414, 518	අරියා ඉඤ්චි	188
අභිභු	46, 224	අරුපිභු	186
අභියොගිතො	270	අලඛකාරානුසාදනෙන	306
අභිරුතා	322	අලජ්ජි	24

පදනුකකමනිකා

අ		අ	
අලමනෙතා	308	අසමපඡඤා	360
අලමරියසඛාතං	135, 136	අසමපට්ඨි	222
අලමපනෙයතා	118	අසමපායනෙතා	16
අලසකෙන	12	අසමමාසච්ඡුඤාපට්ඨිනෙ	
අලං	458		194, 196, 198
අලිකං	274	අසයංකාරො	228
අලලකෙසො	288	අසසතො	228
අලලව්වෙසා	288	අසහිතං	194
අලලීනං	30	අසංභාරියා	142
අලලීනා	62	අසාමඤාතා	116
අවවාසිං	86, 90	අසාහසෙ	242
අවස්ථිතසමාදුනො	240	අසුරකායො	12
අවරුඤා	326, 328	අසෙකඛා	466
අවිකඛභියො	242	අසෙවිතඛ්ඛා	135
අවිකෙසො	360	අසෙමභිජාති	170
අවිචිණ්ණං	194	අසමිමානො	470
අවිජ්ජා	358	අසමිතිමානසස	424
අවිතථා	470	අසසචො	252
අවිනිපාතධම්මො	180	අසසාම	120
අවිරළ දනෙතා	233	අසසාසපපතො	60, 62
අවිවයහං	326	අභානධම්මතං	266
අවිසංවාදකො	274	අභිරිකං	358
අවිසංවාදනකාය	306	අභො වත	46
අවිභිංසා	314, 360		
අසංඛාරපරිනිබ්බාසි	402	ආ	
අසඡ්ජමානො	188	ආකඛඛි	224
අසඤාසකතා	54	ආකඛමානා	136
අසඤ්ඤිසු	184	ආකොට්ඨි	14
අසඤ්ඤිමො	428	ආසාතපට්ඨිතයා	450, 526
අසඤ්ඤිමෙ	150	ආසාතවඤ්ඤි	448, 526
අසනිවකකං	70	ආසාතො	120
අසනතුට්ඨිතා	360	ආවරියකං	44
අසමයා	452	ආවරියපාවරියානං	88
අසමයො	58	ආවරියභරියා	118
		ආවාමහකෙසා	64

පදනුකකමනිකා

ආ		ආ	
ආවිකබ්බි	300	ආරම්භය	96
ආතප	216	ආරුපය	376
ආතපමනව්‍යය	48	ආරොපිතො	194
ආතප්‍රාය	402	ආලසසානුයොගො	292
ආදසසයමානො	70	ආලිඞ්ඞිකා	120
ආදිබ්‍රහ්මවරියකං	60, 206	ආලොකඵරණකා	480
ආදියති	80, 172	ආලොකසඤ්ඤී	80
ආදියනති	326, 328	ආවාහවිවාහකානං	294
ආදියාපෙති	80	ආවිඤ්ඤා	34
ආදිනවදසසාවී	380	ආවිසති	328
ආදෙසනවිධා	172	ආවිකක්‍ෂා	478
ආධිපතෙය්‍යානී	370	ආවිභාවං	188
ආනන්තරිකො සමාධි	470	ආවුධානී	368
ආනුකමපකො	300	ආසභී	166, 168
ආනුතපො	202	ආසවච්චානියෙභි	502
ආපභතිකුසලකා	358	ආසාදිමසෙ	16
ආපදසු	300, 306	ආසජ්ජ	440
ආපාතකනිසාදී	70, 76	ආසනපටිකඛිකො	66
ආපාතකත්තමනුසුකො	66	ආසයා	36
ආපාතකො	66	ආසවා	364
ආපායිකො	8	ආසවානං	216
ආපුරති	292	ආසාදනා	38
ආභසරකායා	144	ආසාදෙතඛිං	40
ආභසරසංචක්‍ෂනිකා	46	ආභතවිකො	402, 480
ආභිවේතපිකාන	190	ආභාරච්චිතිකා	358, 470
ආමියනුපදනො	308	ආභාරා	384, 476
ආමො	44	ආභාසී	152
ආයතනකුසලකා	360	ආභාරෙති	64
ආයතනං	120, 292		
ආයතනානී	412, 534	ඉ	
ආයතනපඤ්ඤති	172	ඉඞ්ඞ	86
ආයතපණ්ඨි	238	ඉච්ඡා	128
ආරකා	300	ඉච්ඡාවිතයෙ	428
ආරකබ්‍රහ්මානං	332	ඉච්ඡා	394
ආරම්භවජ්ච	436, 512	ඉතරිතරො	380

පදනුකකමනිකා

ඉ		උ	
ඉස්කතං	46	උත්තාසං	244
ඉසීලිඛතං	150	උදයස්ථලාමිනියා	400, 460
ඉඤ්චං	206	උදරාවදෙහකං	404
ඉඤ්චපාදං	132, 170, 372	උදිකඛිතා	270
ඉදධිවීධං	188	උඤ්චසකචං	64
ඉදධිවීධාමයා	188	උඤ්චසලාමො	238
ඉදෙඤ්චං	130	උඤ්චගිකං	110
ඉද්දවීලො	222	උඤ්චචකුකකුච්චං	80, 82
ඉද්දනාමා	316	උඤ්චමහාගියානි	396
ඉද්දෙ	330	උඤ්චරතී	240
ඉද්දියානි	368	උඤ්ච පාදකලා	174
ඉදෙහො	136	උපකකිලෙසෙ	66, 80
ඉසකරකුක්කා	44	උපකාදීනියා	58
ඉසකරියවොසසමෙහන	306	උපකාරො	300
ඉසසාමච්ඡරියං	70	උපකකමිංසු	110, 146
		උපච්චපෙඤ්චං	400
උ		උපච්චානෙන	304
උකකුච්චකපාධානං	66	උපච්චකතා	240
උකකුච්චකො	66	උපච්චපචං	20
උකකකාචන	282	උපච්චෙඤ්චයා	326
උච්චාසඤ්චමහාසඤ්චය	58	උපනිපජ්ඣියානී	52, 150
උජ්ජ්චානිකො	90	උපනිපජ්ජයා	322
උජ්ඣාපෙතඛං	330	උපනිබ්බන්ධං	156
උච්චානකො	310	උපනිසීදෙයා	322
උච්චානදෙසසිනා	296	උපපජ්ජමානො	186
උච්චානෙන	304	උපලිප්පති	238
උච්චෙහො	238, 274	උපච්චකති	274
උකුනිමයා	136	උපච්චාදකා	84
උකුච්චසසයවිනොදනං	216	උපච්චරතී	414
උකතරකා	10	උපසමසංචකතනිකො	202
උකතරිං	172	උපභවච්චපරිනිබ්බාසී	402
උකතරිංභිමසඤ්චයා	188	උපාදනකඛිකා	480
උදකොරොහච්චානුමයාගං	66	උපාදනානි	388
උකතර කතරං	170	උපාදනිමයා	468
උකතනිකතං	204	උපෙකඛා	422

පදනුකකමනිකා

උ		එ	
උපෙක්කාසහගතෙන	80	එකාභිකං	64
උපෙකඛුපච්චාරා	414	එකෙකලොමො	238
උපොසථුපච්චාසෙ	240	එකොදකිභුතං	144
උප්පාදෙනබ්බො	468	එණ්ඡඛ්ඤං	238
උබ්බෙගං	244	එතදනුකතරියං	170
උඛතච්චිකො	66	එරයං	252
උඛතතකං	352	එසනා	364
උඛතමුප්පතිතලොමචා	254	එසිකච්චිධාසි	182
උභතොභාගච්චිමුකො	176	එලුකමනතරං	64
උභගවොකිණ්ණසු	140		
උභොභි	238	ඔ	
උමමුජ්ජනිමුජ්ජං	188	ඔකකමනී	390
උලුකපකං	66	ඔකකමී	144
උසසද	248	ඔසා	388, 476
උසසඛිච්චාදෙ	238	ඔජසි	322
උසසනතතතා	240	ඔතාරං	96
උසසාදෙනබ්බො	214	ඔතතපං	358
උසසුරසෙය්‍යා	296	ඔදනකුමොසං	14
උලාරපාමොජ්ජා	458	ඔදහනතී	86
උලාරා	312	ඔදුතච්චසනා	194
		ඔධාරිතා	22
එ		ඔපපාතිකො	180
එකඛුරං	320	ඔපසමීකො	452, 514
එකච්චං	190	ඔපාසිකරුනී	214
එකච්චානං	120	ඔරමහාගියානී	182, 396
එකච්චාරං	168	ඔරොධෙය්‍යාම	60
එකච්චීභිකාය	12	ඔරසො	142
එකනාමා	316	ඔචරණං	312
එකනනනිබ්බිදය	220	ඔස්කකනතී	98
එකපසසයිතො	66	ඔසධිතාරකා	520
එකංසො	166	ඔසරනතී	156
එකාගාරිකො	64	ඔසසකකිතං	98
එකාරකෙඛා	462	ඔභිතභාරො	140, 164, 222
එකාලොපිකො	64		

පදනුකකමනිකා

ක		ක	
කඩබා	192, 364	කරුණාසහගතෙන	80
කඤ්චනස නතිභතතවො	238	කරෙභි	264
කටසීසු	40	කලමුඛකා	148
කණභතෙකා	64	කලහජාතා	194
කණො	136	කලහපචච්ඡිනි	292
කණිකාරපුළු	520	කලොපිච්චා	64
කණිකාපසෙස	66	කලාංග පටිභාණො	178
කණිතාපසසයිකො	66	කලාංගො	300
කණිපටිපාකා	135, 388	කලාංගමිත්තනා	358
කණහසුකකසපටිභාගො	170	කලාංගසභායො	498
කණිකාභිජාතිකො	426	කලප්පවනාය	142
කකකරණියො	140, 164	කසිණායතනානි	460, 534
කකතා	46	කාණා	86
කථංකථාසලලො	424	කාමගුණා	394
කථං විභිතකං	44	කාමුපපතනියො	366
කථාපාභතං	196	කාමුපසංභිකා	394
කථාවඤ්චනි	370	කායගතාසනි	468
කඤ්චරං	80	කායච්චකාසෙන	506
කපං	132	කායසකඛි	176
කපාචසෙසං	132	කායානුපසී	96
කපාසිකසුච්චානං	258	කාලකංචිකා	12
කපො	436	කාලඤ්ඤ	428
කමනි	390	කාලසෙසව	288
කමෙකිලෙසා	290	කාලපකඛි	296
කමෙතකසංවිධානෙන	308	කාභිනි	296
කමමනෙන	110, 160	කිච්චකරණියො	300
කමොනි	388	කිච්චාපදෙස බහුලසා	294
කමොරපුකකසා	352	කිඤ්චන	366
කරතියො	330	කිඤ්චරභි	168
කරවිකභාණි	238	කිත්තිවණ්ණභරා	308
කරභවී	46	කිනිසිඤ්ඤ	330
කරුණා	420	කිලිසෙසායුං	254

පදනුකකමනිකා

කු		කෙ	
කුකුසුකුකා	324	කෙසමසුලොවනානුයොග-	
කුකකුටසමපනනිකා	130	මනුසුකො	66
කුකකුටසුකරා	118	කොකිලාදිභි	322
කුකකුරවනියො	10	කොකුභි	322
කුටටො	182	කොණපානි	40
කුණඛලාවකානි	238	කොපු	40
කුදුසකො	118	කොපිනනිදංසනි	292
කුඛණඛපවාරො	326	කොසලලානි	370
කුඛණඛපොතකො	326	කොසොභිතවසගුයහ	238
කුඛණඛපොතිකා	326	කව	292
කුඛණඛසෙනාය	312		
කුඛණඛපාරිසපෙජා	326	ඛ	
කුඛණඛමහාමකො	326	ඛතනියො	158
කුඛණඛානං	318	ඛනනි	360
කුඛණඛි	326	ඛනනිසොරටෙව	102
කුඛණඛුනං	292	ඛමා	388
කුඛණඛුඛා	64	ඛමහනං	242
කුලවංසං	304	ඛයෙ ඤාණං	360
කුලලපෙට්ඨාපවාසිනො	116, 240	ඛරකං	148, 150
කුසවීරං	66	ඛරසකරෙන	110
කුසලකමපථං	462	ඛලමුසිකායො	40
කුසලතා	360	ඛිඩ්ඛාපදෙසිකා	50
කුසලධාතුයො	362	ඛිඩ්ඛාරතියො	242
කුසලමුලානි	362, 474	ඛිපොභිඤ්ඤ	178
කුසලචිතකකා	362	ඛිණාසවඛලානි	502
කුසලසංඛතපා	362	ඛිණාසවා	140
කුසලසඤ්ඤ	362	ඛිණසලො	222
කුසිතවජුනි	434, 508	ඛිසිතඛං	156
කුහකො	178	ඛියොයා	156
කුලීරකා	324	ඛිලජානො	402, 480
කුටාගාරසාලායං	14	ඛුඤ්ඤමඬු	144
		ඛොමසුමුමානං	258
කෙ			
කෙවලකපං	311		
කෙසකමලං	66		
කෙසමසුලොවකො	66		

පදනුකකමනිකා

ග		ඊ	
ගණකා	108		
ගණනාය	186	ගිලානුපට්ඨානෙන්	308
ගතිමා	178	ගිහිනියො	206
ගතියො	396		
ගථිතො	68	ඉ	
ගජා	386	ඉක්කච්චාරතා	360
ගජේ	158	ඉතතියා	314
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඉච්චි	312
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඉයා	300
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඊ	
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඊවරෙ	96
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඊතතපට්ඨාරිතො	164
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඊපාලො	330
ගජධිබ්ච්චාලො	312	ඊපච්චුමො	238, 270
ගජධිබ්ච්චාලො	326	ඊමයං	150
ගජධිබ්ච්චාලො	330	ඊමයහසෙධා	64
ගච්චාචකකතති	172, 390	උ	
ගච්චිනී	64, 136	උසමෙසානා	158
ගච්චිරතොමො	222		
ගරහා	156	ඌ	
ගරහිතච්චි	156	ඌකච්චතතිච්චතං	100
ගරහෙයා	156	ඌකච්චතති	130, 236
ගරුච්චානිකො	484, 408	ඌකතානි	238
ගහණියා	268, 478	ඌකච්චුමනසා	314
ගහපතිනෙච්චිකා	20	ඌකච්චිකෙසෙයා	394
ගාමසාමනා	158	ඌකච්චි	368
ගාමසාතකං	110	ඌකච්චි	326
ගාරචා	414	ඌකුරාපසෙසතො	404, 462, 536
ගාරචී	492	ඌකුච්චිකං	64
ගාරයහං	192	ඌකුලීස දතතා	238
ගාචී	320	ඌකුමසුරියා	146
ගාච්චිකං	110	ඌච්චානො	186
ගිරිගුහං	80	ඌකුකුණච්චිකො	10
		ඌකුමමහාරාචිකා	442

පදනුකකමනිකා

වෘ		ජ	
වාතුයාමසංවරසංවුතො	78	ජවො	38
වාතුරතො	98, 236	ජවිමංසං	176
වාරිකං	352	ජලබහසමනකාගතො	462
වාවෙතුං	40	ජාභිකං	64
ච		ජ	
චිතතරංසො	238, 266	ජණඤ්ඤාකානි	238, 264
චිත්තවුපකාසෙන	506	ජනපඤ්ඤාවිරියපපතො	98, 236
චිත්තසමාධි	132	ජනෙසභො	330
චිත්තානුපසභි	96	ජනොසං	322
චිරඛිනිකං	358	ජයාපෙසෙඛා	178
චිරපබ්බජිතො	204	ජරඤ්ඤාලො	38
චිරපනට්ඨ	260	ජරා	128
චූ		ජාගරියානුයොගා	178
චූතූපපාතඤ්ඤාණෙ	186	ජාතිජරාමරණියා	94
චෙ		ජාලභස්පාදෙ	238
චෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ	168	ජනං	318
චෙතසො විනිබ්බතො	402	ජුතපමාදච්චානානුයොගො	292
චෙතොඛිලා	402, 480	ඤ	
චෙතොපණ්ඩි	442	ඤානානි	574
චෙතොපරියඤ්ඤාණං	168	ඤායකා	158
චෙතොඵරණතා	480	ඤා	
චෙතොවිමුත්ති	420	ඤාණදසනං	222
චෙතොසමාධිං	48, 176	ඤාණවාදෙ	20
චොදකෙන	400	ඤාතික්ඛියං	120
චොදනාවස්ථිති	366	ඤාණානි	474, 478, 382
ජ		ඨ	
ජන්දසමාධිපධානං-		ධාති	170
සංඛාර සමනකාගතං	132	ධානකුසලතා	360
ජන්දගති	222	ධීතකො	238
ජමා	10	ඨ	
ජවද්දසසානි	66	ධංස	216

පදනුකකමනිකා

ක		කි	
කගස	136	කිරවජානකථා	58
කවජං	224	කිරිටානී	66
කවජා	174	කිරෝභාවං	188
කණ්ඩුලථලං	320	කිහිකං	64
කණ්ඩුලථලො	150	කුවජකුමභි	60, 86
කණ්ඨා	362, 364, 474	කුණඬිකීරෙ	320
කණ්ඨාකායා	444, 492	කුලාකුට	282
කණ්ඨාමූලකා	526	කුලියං	264
කණ්ථුපපාද	386	කෙලං	118
කප්ඵපරිනිබ්බාසී	10		
කථා	470	ඵ	
කථාකාරී	204	ඵණඬිලසෙය්‍යා	66
කථාගතො	224, 226	ථාමවතා	190
කථාවාදී	224	ථිනමිඳං	80
කථේන	274	ථුසො	152
කදඤ්ඤා	156	ථුසොදකං	64
කදප්ඵජෝතකං	242	ථේතො	274
කද්දිගුණං	300	ථේය්‍යසඛිබ්බතං	110
කපං	66	ථේරා	366
කපසීතාය	80		
කපසී	76	ද	
කපො උපකකිලෙසා	66	දකඛිණා	110
කපොජ්ගුවජා	62	දකඛිණාවිසුඳ්ඛියො	390
කමොතමපරායනො	394	දකඛිණෙය්‍යා	432
කසපාපිය්‍යසිකා	432	දණ්ඛමනතරං	64
කාවතකං	224	දණ්ඛමාණවකානී	324
කාවදෙව	94	දතනියා	64
කිණගහණං	120	දසුලභමකඛා	64
කිණභකෙඛා	64	දතනකුටං	70
කිණා (හීය්‍යා)	296	දන්ධාභිඤ්ඤා	178
කිණවත්ථාරකො	432	දමා	386
කිණානී	110	දමෙ	242
කිබ්බජන්ද	428, 502	දයාපනෙතා	246
කිබ්බා	120	දසකුසලකම්මපථා	118
		දසසඤ්ඤා	540

පදනුකකමනිකා

ද		දි	
	ද		දි
දසකනසමාපනති	174	දිපිසසනති	118
දහති	442	දිබ්බනති	296
දහනති	56	දිබ්බාය සොකධාතුයා	60
දග්ගපාකාරකොරණං	168	දිබ්බන වකඛුනා	84
දග්ගසමාදුනො	240	දිවසො	316
දළභුදුපං	681	දිවාසොපං	296
	ඳ	දිසා	288
දනවජුනි	440	දිසොදිසං	320
දනසංචිභාගෙ	240	දිසඩගුලි	238
දනුපපතතියො	442	දිසායුකතරො	48
දයකතො	390	දිසො	330
දයජජං	304		ඳ
දරහරණාය	294	දුක්ඛකා	364
දරුපතතිකකෙභවාසි	34	දුක්ඛධමෙමන	148
දරො	118	දුක්ඛා පටිපද	178
දසකමමකරා	308	දුච්චරිතානි	362
දළිඳ්දියං	110	දුපට්ඨිජකා	468,482,492
	දි	දුපට්ඨිදිකො	196,198
දිට්ඨං	224	දුබ්බ ණණතරා	146
දිට්ඨධම්මිකානාං	216	දුබ්බ ණණා	114
දිට්ඨවාදිතා	392	දුබ්බලීකරණි	292
දිට්ඨා	120	දුබ්බලීකරණො	80
දිට්ඨානුගති	144	දුරක්ඛානෙ	194
දිට්ඨිගතං	12	දුස්සීලො	398
දිට්ඨිනිසසයා	230,234	දෙමනසසුපට්ඨාරා	414
දිට්ඨිපට්ඨෙධ	428	දෙව්වසසයා	356
දිට්ඨිපඤ්ඤා	176	දෙවාරිකො	108,168
දිට්ඨිච්ඡතති	360	දෙසනනරෙන	400
දිට්ඨිච්ඡුඤ්ඤි	360	දෙසාගතිං	222
දිට්ඨිසමපද	360	ආගාරිකො	64
දිට්ඨෙව චෙව ධමෙම	142	ආලොපිකො	64
දිඤ්ඤා	38	ආභිකං	64
දිනකාදුගිනො	308	ආභිකරාකා	194

පදනුකකමනිකා

බ		න	
බනජානි	292,294	නඵභිභදනනිකො	64
බමකායො	142	නඝඛකතානි	144
බමමකෙතු	100	නතිටඨභදනනිකො	64
බමකකකිකා	386,488	නදීවීදුභතා	120
බමමජො	142	නඤ්ඤපසෙවනං	384
බමමඤ්ඤ	428	නමඤ්ඤ	314
බමමදීපා	96	නවටඨානානි	222
බමමආජො	100	නවනිකං	118
බමමනිමිකො	142	නලවනං	100
බමමනිසතනීයා	428	නලො	330
බමමත්ථයො	168	නාගපචාරො	326
බමමපදනි	386	නාගපාරිසජො	326
බමමපටිසංචෙදී	408	නාගපොතකො	326
බමමභුකො	142	නාගපොතිකා	326
බමමයාභී	252	නාගමභාමකො	326
බමමසමනනාගතං	50	නාගසෙනාය	312
බමමසමාදනානි	386	නාගිනී	326
බමමසමමතං	150	නාගො	326
බමමසරණා	96	නාතඤ්ඤකිසෙසු	194
බමමසංභිතං	226	නාඵකරණං	456,530
බමමා (අටඨ)	504	නානාගොකතා	142
බමමා (ඉඤ්ඤපාරිභාරියා)	6	නානාජව්වා	142
බමමානුබමමපටිපකති	382, 474	නානකතා	528
බමමානුබමමපටිපකො	106,196	නානාකුලා	142
බමමානුපසසී	96	නානාතිත්ථියා	28
බමමානුසාරී	176	නානාදීජගණා	322
බංසතෙ	296	නානානාමා	102
බංසයනනී	296	නානුබාංජනභතාභී	380
බාතුකුසලතා	360	නාභිසජඵ	258
බාතුයො	312,384,420,474	නාමං	358
බිතිමා	178	නාලං	60,294
චුකතා	292,294	නිකති	282
චුචො	48	නිකිණ්ණං	10
චුමායිකා	42	නිකෙතං	240
		නිකිඤ්ඤ	240

පදනුකකමනිකා

න		න	
නිකකුජේෂයයුං	326	නිව්ටෙටා	142
නිග්ගහිතං	194	නිවුසිතතා	46
නිගණ්ඨා	194	නිවෙසෙති	300
නිගමසාතං	110	නිසන්තියා	214
නිගමසාමනනං	158	නිසෙධෙති	110
නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො	238	නිසෙධෙයා	110
නිව්වඵලා	322	නිසරණපඤ්ඤා	380
තිව්ජාතො	392	නිසරණියා	474, 492, 482
නිජිහිංසනතො	178	නිසරණියා ධාතුයො	420, 404
නිජරව් සුච්චි	504	නිභීතසෙවී	296
නිජජි ණණා	540	නිභීයති	290
තිට්ඨං	170	නිභීයරෙ	296
නිදංසෙති	252	නියන්ති	320
නිද්දසව් සුච්චි	428, 502	නිවරණාති	396, 408
නිද්දසති	224	නිවාරහසෙඛා	64
තිධානවතිං	178	නුතනාති	464
නිපව්වකාරං	142	නොකතිකා	294, 318
නිපෙපසිකා	178	නොකම්මජ්ජුහිරතො	44
තිබ්බිතතරුපා	194	නොතති	330
නිබ්බුතා	316	නොවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා	186
නිබ්බෙයෙහි	126, 194	නභාතකසස	314
නිබ්බෙධිකාය	400		
නිමිතතනං	64	ප	
ඒ මිතතභාහි	380	පකකං	150
තිමිතතානුසාරි	424	පකඛ්ඤුති	404
භිමිතොන	172	පභාහනිමිතනං	360
නිම්මාතා	46	පභාහො	360
නියතො	180	පච්චතනං	180
නියාන්ති	326	පච්චතීකෙහි	242
නියාතොන්ති	304	පච්චනුභොති	188
තිරසුකෙන	298	පච්චන්තිමං	168
තිවාපවුතති	310	පච්චයා (අට්ඨ)	504
තිවාරොතා	168	පච්චයිකො	274
		පච්චවෙකච්ඡනිමිතනං	480

පදනුකකමනිකා

ප		ප	
පවවෙකකිති	174	පටිපව්ජාමි	304
පව්වැසිංසනි	442	පටිපද	178,386
පච්චුට්ඨානං	142	පටිභයං	300
පච්චුට්ඨාසි	94	පටිචානරූපා	194
පච්චුපට්ඨානබ්බා	304, 306	පටිචිරතො	140
පච්චුපට්ඨිතා	304, 306	පටිචිරුලුං	150
පච්චුපට්ඨිතො	120	පටිසඛ්ඛානබලං	360
පච්චුපපනනසුඛො	484	පටිසඤ්චරනි	298
පච්චෙසනෙනා	322	පටිසඤ්චාරො	360
පච්ජා	194	පටිසලලානසාරූපසානී	60,314
පච්ජානිපාතිනො	308	පටිසලලානා	136
පච්ජාබාහං	110	පටිසලලීනො	58
පජාපති	330	පටිසෙවනති	314
පජජනෙතා	330	පටිසඛ්ඛාමි	216
පජජලිඤා	42	පඨමො සසකචාදෙ	184
පඤ්ඤාකඛ්ඛා	394	පථුවෙන	110
පඤ්ඤාඛච්චපභීනො	462	පථිතපථිතං	170
පඤ්ඤාඤ්ඤා	484	පථිතඤ්ඤාට්ඨ	158
පඤ්ඤාබලානි	170	පතායති	322
පඤ්ඤාභිකං	64	පතිනීසි	258
පඤ්ඤාඤ්ඤානි	120, 404, 480	පතනකඛ්ඛා	94
පඤ්ඤාපාදනකඛ්ඛා	394	පතනපටියාපතනමතං	410
පඤ්ඤාලිකො	288	පතනශ්‍යොගකෙඛ්ඛා	201,206
පඤ්ඤාච්චුතො	176	පතනං	224
පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණි	166	පදකඛ්ඛානො	458
පඤ්ඤාචෙය්‍යතනියං	60	පදකඛ්ඛානොවතනකජාතානි	238
පඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි	386	පදුට්ඨවීතො	326
පටාකං	192	පධානකඛ්ඛාය	268,478
පටිකුලෙ	188	පධානමඤ්චාය	48
පටිගොභකතා	390	පධානසමිං	360
පටිසාතාය	216	පධානියඛ්ඛානි	400,478
පටිච්චසමුපපාදකුසලතා	60	පධානොසු	176
පටිච්ජනතා	70,304	පනුතනපච්චෙකසලෙච්චා	462
පටිජානිසකි	10	පතනානි	60,314
පටි ඤ්ඤාය	432		

පදනුකකමගිකා

ප		ප	
පක්ෂගතනං	110	පරිපුටුවජයානි	102
පනනමුසලා	156	පරිපු ණණසංකපෙසා	66
පපං	296	පරිපු ණණය	136
පපටිකපපකතා	78	පරිපුරං	204
පබ්බතවිසමං	120	පරිබ්බාජකා	222
පබ්බනති	108	පරිබ්බාජකාරාමෙ	58
පබ්බාජනං	158	පරිභාසනති	126
පබ්බාජෙතබ්බා	156	පරිභාසාය	136
පබ්බාජෙයා	156	පරිභුඤ්ජති	320
පමකතං	300, 306	පරිභුතො	294
පයොජෙසුං	160	පරිමුඛං	80
පයොජෙභි	110	පරිමජ්ජති	188, 238
පරකතං	228	පරිමසති	188, 238
පරදුරසෙවනා	296	පරියනතවාරිනී	86
පරනතපො	392	පරියායහකතභොජනානුයොගං	64
පරපුගතලවිමුකතිඤ්ඤාණ	8	පරියායං	262
පරපච්චාදං	204	පරියායෙ	382
පරමමුඛා	298	පරියුට්ඨිවිකතා	94
පරසමෙඤ්ඤිතනා	390	පරියෙසිතං	224
පරසෙනපපමඤ්ඤා	98, 236	පරියොදපෙතති	308
පරභිකාය	392	පරියොනදධි	152
පරාභිභු	242	පරිරතඛුතො	154
පරාභුතරූපො	30	පරිවජෙජයා	300
පරිකඛිණභවසංයොජනො	140,	පරවිකකකං	10
	164, 222	පරිසඤ්ඤා	428
පරිභුහනි	300	පරිසා	444
පරිඤ්ඤායා	480, 498, 508, 468,	පරිභරෙයපුං	192
	490	පරිභිතො	18
පරිණතො	54	පරිලාභො	150
පරිතසසනා	46	පරොසභසං	236
පරිනිබ්බාසිසසති	102	පලාලපුඤ්ජං	80
පරනෙඤා	110	පවකතඵලභොජී	64
පරිනිබ්බානිකො	452, 514	පවපනති	320
පරිපමෙඤ්ඤායාසි	102	පවරො	252
පරිපති	14	පවසසනති	322

පදනුකකමනිකා

ප		ප	
පවෙසෙනා	168	පාසණගිනො	248
පසට්ඵුපුමනො	270	පාසංසා	118
පසංසනි	202	පාසාදපච්ඡායායං	136
පසාසනෙ	108	පිඤ්ඤකභනෙඛා	64
පසුං	320	පිට්ඨිමංසිකා	318
පසසදාකායසංඛාරො	462	පිපාසා	294
පහතඛො	468, 480, 492 508, 526	පිපාසො	296
පංසුකුලානි	66	පියසමුද්ධාරො	458
පංසුං	150	පිසුණා	318
පභානපට්ඨානං	382	පිටකං	30
පභානරනො	380	පිතිඵරණතා	480
පභානාරාමො	380	පිතිභක්ඛා	46, 144
පහුතඵච්ඡතා	238	පුගගලඤ්ඤ	428
පහොපි	194	පුගගලපණ්ණකි	176
පාකාරවිචරං	168	පුගගලා	366, 392
පාකාරසක්ඛිං	168	පුඤ්ඤකිරිය චක්ඛුනි	306
පාච්ඡාරියානි	370	පුක්ඛදුරා	292
පාණමනිපාතෙති	80	පුච්ඡදිසා	288
පාණසමා	296	පුච්ඡපට්චකසම්මානි	464
පාණිනා	156	පුරිසථාමෙන	190
පාණිසතරං	292	පුරිසලිඛිතං	150
ප.තබ්බතං	150	පුරිසවිසෙසං	262
පාතරාසාය	150	පුරෙච්චනීයං	194
පාදගණධී	254	පොකඛරසාතකා	324
පානසඛා	296		
පාප ආචාරගොචරො	296	ඵ	
පාපමිත්තා	296	ඵරුසා වාචා	116
පාපමිත්තතා	358	ඵලකචීරං	66
පාපමිත්තානුයොගො	290, 292, 294	ඵලකසෙය්‍යං	66
පාපසඛා	296	ඵසකායා	412
පාමුජ්ජං	408	ඵසො	468
පායමානාය	64	ඵණිතං	118
පාරිචරියාය	304	ඵලෙසුං	326
පාරිසජ්ජා	108	ඵසුච්ඡාරාය	314
පාරිසුද්ධිපට්ඨානියංගානි	524	ඵතං	206
සාවළා	20	ඵතො	130
		ඵගගුප්පතා	84

පදනුකකමනිකා

බ		බ	
බදලතා	148	බ්‍රහ්මවිමානං	46
බන්ධුජීවකපුපථං	448, 520	බ්‍රහ්මසසරො	238
බන්ධුපාදපච්චෙ	136	බ්‍රහ්මජ්ජ්ගකෙතා	238
බලකායසමිං	100	බ්‍රහ්මජිනා	164
බලානි	386, 430	බ්‍රාහ්මණා	158
බහුකරණයා	330	බ්‍රාහ්මණකුලිනා	136
බහුකාරා	468, 490, 498, 504	බ්‍රාහ්මණජච්චා	136
බහුකිච්චා	330		
බහුජනපියායිතො	272	භ	
බහුපුත්තං	16	භක්ඛයිනිචා	36
බාහිරානි	412	භක්ඛසං	10
බාහිරෙහි	242	භණ්ඩනජාතා	194
බාහුජ්ඣාදං	206	භතො	304
බාහෙනති	158	භතකචේතනානුපපදනෙන	308
බීජං	320	භමුකතතරෙ	274
බුද්ධතනතිං	280	භයාගතිං	222
බොජ්ඣබ්‍රහ්මා	170, 382, 498	භරියා	308
බොධිජං ස්‍රාණං	224	භවතණ්ඤා	358
බ්‍රහ්මසා	40	භවදිට්ඨි	358
බ්‍රහ්මජානි	214, 396	භවං	240
බ්‍රහ්මඤ්චපෙනං	214	භවා	364
බ්‍රහ්මනිකරොති	382	භවේන	300
බ්‍රහ්මකතං	228	භසසමාචාරෙ	178
බ්‍රහ්මකතො	12	භාවනපපධානං	382
බ්‍රහ්මජජ්	258	භාවනා	368
බ්‍රහ්මපාදපදෙසං	80	භාවනාමලං	360
බ්‍රහ්මො	238	භාවනාරතො	380
බ්‍රහ්මකායො	142	භාවනාරාමො	380
බ්‍රහ්මකුත්තං	44	භාවිතමාසිංසති	80
බ්‍රහ්මචරියවාසාය	452, 514	භාවේතබ්බා	468, 490, 498 508
බ්‍රහ්මජා	136	භික්ඛුභාවං	136
බ්‍රහ්මදයාද	136	භික්ඛාරං	104
බ්‍රහ්මඤ්ඤකාය	240	භික්ඛචූපෙ	194
බ්‍රහ්මනිමමිතා	136	භියොසාහිඤ්ඤතරො	166
බ්‍රහ්මභූතො	142, 392	භුජිසෙස	384

පදනුකකමනිකා

භ		ඔ	
භූතභව්‍යානං	46	මයුර...	322
භූතං	224	මරියාදං	154
භූමිපජ්ජටකො	148, 154	මසාණානි	66
භෙතෙ	40	මහතං	310
භොගියා	244	මහාචොරා	328
		මහාජනසංගහං	262
		මහාජනසමමනො	156
		මහාපුරිසලකඛණානි	236
		මහාපුරිස විතකකා	516
		මහාඛන්ධනා	42
		මහායකඛානං	328
		මහාරාජා	312
		මහාවනෙ	14
		මහාවිදුග්ගා	42
		මහාසමමනො	156
		මහාසෙනාපතීනං	328
		මභිවජ්සක	516
		මංසං	64
		මාගධසක	328
		මාගච්ඡසක	120
		මාතුවජා	118
		මාතූලානී	118
		මානුසා	320
		මාරසෙනාපමද්දනො	314
		මාරො	96
		මිගසඤ්ඤං	120
		මිවජ්ඣනා	432, 508, 534
		මිවජාදිට්ඨි	116
		මිවජාධම්මා	116
		මිවජාපට්ටපනෙතා	194
		මිත්තකරො	310
		මිත්තපතිරූපකා	298
		මිත්තා	300
		මිත්තාමච්චා	306
		මිද්ධසුඛං	404
මකස	216		
මකඛිකා	64		
මඛකුභූතො	94, 398		
මචජරායතී	10		
මචජරියානි	396		
මචජං	64		
මජ්ජනි	68		
මණ්ඩලී	318		
මතිමා	175		
මත්තඤ්ඤකා	360		
මත්තඤ්ඤ	178, 428		
මත්තමත්තඤ්ඤ	12		
මත්තෙය්‍යාතාය	240		
මත්තෙය්‍යා	120		
මදපපමාද	102		
මද	370		
මධු	118		
මනසිකාරකුසලකා	360		
මනුසසභූතෙන	352		
මනුසසරාහසෙය්‍යාකානි	60, 314		
මනොපණ්ඩි	46		
මනොපදෙසිකං	52		
මනොපදෙසො	120		
මනොභාවනීයා	58		
මනොමියා	144		
මත්තසකාථිවිනො	108		
මත්තා	178		
මන්දියො	330		

පදනුකකමනිකා

මු		ය	
මුඛසන්ධි	194	යගෙස	60, 86, 98
මුව්ජනි	68	යනුභිනාම	62, 94, 192
මුඤ්චනි	328	යත්වාධිකරණමෙතං	380
මුච්චසච්චං	360	යථරිච්ච	224
මුණ්ඛකෙ	136	යථාකථං	66, 136
මුතවාදිතා	392	යථාකාරී	224
මුතං	224	යථාකමුච්චපගෙ	84, 186
මුතඤ්චාචාරො	64	යථාදිට්ඨිසස	360
මුදිතා	422	යථානුසිට්ඨං	90, 180
මුදිතාසභගනෙන	80	යථාබලං	308
මුදුතථනභස්පාදෙ	238	යථාවාදී	224
මුදුතුලසන්තිභා	238, 274	යථාසන්ධික	66
මුඤ්චං	326	යදිවා	186
මුඤ්චා	24	යාවතකං	422
මුසලමනතරං	64	යාවතකච්චසස	238
මුසාවාදුපසංභිතං	178	යාවදිස්සං	404
මුලඡේජජං	110	යාවදෙව	216
මුලජාතා	142	යුගන්ධරො	330
මෙසා	322	යුපො	131
මෙතතා	420	යෙභුයාසිකා	432
මෙතතාසභගනෙන	80	යොගා	388, 476
මෙතෙන	308	යොනිසො	388
මෙථුනං	150	යොනිසොපධානං	360
මෙරයං	64	යොනිසොමනසිකාරො	180, 470
මොසමඤ්ඤං	228	යොනිසොමනසිකාරමුලකා	522
මොනෙය්‍යානි	370		
මොහාගතිං	222	ර	
		රක්ඛං	312
ය		රක්ඛාය	314
යක්ඛපචාරො	326	රක්ඛාවරණගුකතිං	100
යක්ඛපාරිසඡේජා	326	රජනීයා	394
යක්ඛපොතකො	326	රජොජලලං	238
යක්ඛපොතිකා	326	රජොජලලධරො	66
යක්ඛමහාමනෙතා	326	රජජුයා	110
යක්ඛසෙනාය	312	රත්තඤ්ඤ	204

පදනුකකමනිකා

ර		ල	
රකනිඤ්චා	146	ලෙහනියානං	248
රථසසානිව	310	ලොකධම්මා	508
රථියා	110	ලොණං	118
රහසා	326	ලොලජාතිකො	144
රමමා	320		
රසඤ්ඤා	238, 268	ච	
රසහරණියො	268	චගගුභි	322
රසං පඨවිං	146	චචනියං	194
රසානි	118	චචනියො	198
රසිකානං	248	චචිපරමො	298
රහදො	316	චකඤ්ඤා.....	282
රාජඛයානි	254	චකුචනිකා	294
රාජානුච්ඡවිකානි	254	චණණචක්කතරා	146
රාජාරහානි	254	චණණචකෙතො	114
රාජුපහොගානි	254	චණණචචචණණතා	148
රාසී	364	චණණනිමානපචචයා	148
රිතං	326	චතපදනි	14
රුක්ඛගහනං	120	චතතසි	198
රුඳ්ධා	326	චත්ථං	326
රුපපනිච්චං	384	චදඤ්ඤා	310
රූපං	358	චදෙමසෙ	316
රූපසඛනහො	366	චධකචිතං	120
රූපිසු	186	චධො	194
රූප්පයං	384	චනගහණං	120
රූහනි	292, 294	චනපඤ්ඤා	80
රොපෙනි	214	චනපඤ්ඤානි	314, 60
		චනමුලචලාභාරො	64
ල		චමෙහනි	68, 380
ලච්ඡනි	96	චරතතාභි	34, 42
ලජ්ජවං	360	චරො	330
ලජ්ජී	246	චසචකත්	224
ලපකො	178	චසුඤ්ඤා	242
ලපනි	224	චාකචීරං	66
ලාභසකකාරසිලොකං	68	චාචෙතා	254
ලුතං	152	චාදපමොකඛාය	194
ලෙඩ්ධුනා	156		

පදනුකකමනිකා

ව		ව	
වාදනුපාතො	192	විනෝනනී	304
වාමෙන	104	විපතෙයා	22
වාරුණී	296	විපරාමොස...	282
වාසං	326	විපරාවකං	194
වාහෙයාම	158	විපරිතා	56
වාළකමබ්ලං	66	විපසනනා	360, 470
විකටභොජනානුයොගමනු-		විපසසිසුං	316
යුතො. 66		විපමුක්කසස	314
විගතාභිජේකිත	80	විපපාරිතං	206
විකාලවිසිධාවරියානුයොගො	292	විභවදිට්ඨි	358
විකකඤ්ඤබ්බං	330	විමුක්කායතනං	486
විගාහනි	296	විමුක්කායතනානි	408, 484
විසාපෙ	38	විමුක්ඛි	360
විවකඛිජේ	244	විමුක්ඛිපරිපාවනියා	412
විවිකිච්ඡං	80	විමොක්ඛා	448, 520
විවෙයාපෙකඛිතා	270	විරතාරූපා	194
විජනවාතානි	60, 314	විරචිකබ්බං	330
විජමෙගයාං	36	විරියසමාධිපධාන...	132
විජහනි	300	විචචනි	46, 144
විජිතාචී	98	විචචට්ඨි	182
විජජා	360, 370, 474	විචචෙඨා	40
විජජාවරණසම්පන්නං	316	විචතච්ඡදෙ	236
විඤ්ඤාණකායා	412	විචදිකබ්බං	358
විඤ්ඤාණට්ඨිතියො	384, 430 498	විවාදමුලානි	416
විඤ්ඤාණසොතං	176	විවාදපන්නා	194
විඤ්ඤානං	224	විවිතං	80
විඤ්ඤානවාදිතා	392	විවෙචෙතුකාමො	94
විඤ්ඤාපිතජා	204	විසංඤ්ඤාගා	388
විතකකවිචාරසමාධි	174	විසටං	270
විතුදනකා	194	විසමලොභො	116
විතතං	294	විසංයොගා	476
විධා	364	විසංවාදයිතා	274
විධෙයොයා	252	විසාචී	270
විනිබ්බන්ධා	402	විසුද්ධියො (නව)	524
විනෝනා	310	විසුං	160

පදනුකකමනිකා

ච		ඍ		
විසෙසභාගියා	468, 480, 500,	12	සඋපධිකා	188
විසච්චකමමනෙත		296	සකදගාමී	180
විභඤ්ඤාමී		152	සකිදෙව	152
විභායති		296	සකකායං	408, 484
විභාරා		370	සකායපුත්තියා	10, 142
විභිංසති		328	සබා	296
විභෙයෙති		328	සඬකිත්තිසු	64
විභෙසං		404	සඬකියො	292
විභෙසාය		482	සඬබානෙතන	186
විකඬකාරා		158	සඬබාය	464
විකඬුලො		158	සඬබාරච්චිතිකා	358
විකමච්ඡරො		310	සඬබාරා	366
විකසාරද		316	සඬබාරුපයං	384
විමංසාසමාධි		132	සඬගණනාති	298
වීරඬකරුපා	98,	236	සඬගභවඤ්ඤානි	259, 390
වුක්ඛවාදී		192	සඬගාඬිතඬබං	358
වුද්ධසෙවී		296	සඬගාභකො	310
වුසිතවා		140	සධගීතා	164
වුපකාසෙන		506	සච්චපට්ඨෙඤ්ඤා	274
චෙකට්ඨකො		66	සච්චවාදී	274
චෙදනා	364,	474	සච්චසජෙධා	274
චෙදනාකායා		412	සච්ච	242
චෙදනානුපසඬ		96	සච්ඡිකරණියා	388
චෙදනුපයං		384	සච්ඡිකාතඬබා	468, 496 542
චෙදයිත්ථ		272	සච්ඡිතා	46
චෙධති		310	සච්ඡෙදනනාකායා	414
චෙපුලලකං		94	සඤ්ඤා	412, 430, 500
චෙභුතියං		178	සඤ්ඤාපෙතඬබබා	214
චෙයා ඤ්ඤානිකා		242	සඤ්ඤාපසාද	54
චෙරපපසඬෙතා		296	සඤ්ඤාපයං	384
චෙසසා		133	සඤ්ඤාජනානං	180
චෙභාසං		42	සඤ්ඤාපෙසි	60
චොක්කමම		196	සඤ්ඤාසඤ්ඤාචාරිනි	64
චොදයං		68	සඤ්ඤා සඤ්ඤා	152
චොසසග්ගපට්ඨනාමිං		382	සඤ්ඤාන	400
චොසසග්ගන		308		

පදනුකකමනිකා

ස		ස	
සණ්ඨකා	308	සනතිධිකාරකං	152
සතනවිහාරා	426, 496	සප්පි	118
සතානුසාරිවිඤ්ඤාණං	224	සප්පාවිභිරකතං	202
සතාරජෙකන	462	සප්පුරිසධම්මා	428
සති	360, 470	සප්පුරිසසංජෙවො	382
සතිනෙපජෙකන	428, 460	සබ්බත්තතාය	80
සතිපට්ඨානා	170, 372, 476	සබ්බදුක්ඛපනුදං	316
සතිබලං	360	සබ්බධි	80
සතිමා	178	සබ්බපාණභූතභිකානුකම්පි	80
සතිවිනයො	432	සබ්බභූතානුකම්පිනො	314
සත්තකාලං	42	සබ්බසම්මානපදකතං	202
සත්තරතනසම්මතාගතො	236	සබ්බසජරිං	352
සත්තරතනානි	98	සබ්බාකාරපරිපූරානි	238, 240
සත්තාගාරිකො	64	සබ්බාවනෙතභි	240
සත්තාලොපිකො	64	සබ්බෙන සබ්බං	118
සත්තාවාසා	450, 524	සභාගාධිසසනභි	120
සත්තාභිකං	64	සමකාරි	178
සතතුභි	242	සමකඛාතුං	206
සතතුමඤ්ඤනො	242	සමකඛාධිනො	304
සතතුසාදෙ	238	සමඛිනිකඤ්ඤා	260
සජ්ඣතරකජෙවො	120	සමජ්ජාභිවරණං	292
සජ්ජා	202	සමණධරානි	254
සජ්ජානි	110	සමණමච්චලො	394
සද්ධම්මසවනං	382, 474	සමණානුච්ඡවිකානි	254
සද්ධම්මා	428	සමණාරභානි	254
සද්ධම්මෙ	208	සමණුඤ්ඤාසො	196
සද්ධානුසාරි	176	සමණුපභොගානි	254
සද්ධාවච්චිකො	176	සමතානි	144
සනාභිකානි	238	සමතෙන	108
සනෙමිකානි	238	සමත්තානි	14
සත්තතාය	54	සමච්ඡන්දිකං	360
සතතුධිකා	192	සමජො	360, 470
සජ්ජාගාරං	352	සමදනෙකා	238
සජ්ජෙසසධිං	42	සමනුඤ්ඤා	80, 466
සජ්ජිකා	292	සමනුසාසිකා	98

පදනුකකමනිකා

ස		ස	
සමවකතකබකො	238, 266	සමපායනනි	44
සමවයසවෙට්සනො	462	සමපායාසි	161
සමවෙපාකිනියා	268, 478	සමඵපපලාපා	116
සමවෙකකිනනි	310	සමඵසෙසා	216
සමසමා	190	සබබහුලාඵවො	70
සම සසාසි සසනනි	120	සමොච්ඡිකිකා	176, 428
සම.	240	සමොධගාමි	452
සමා	386	සමොධපරායණො	180
සමාදපෙසි	42	සමොධයං	166
සමාදපෙති	198	සමාපකකිති	70
සමාදිනනනනි	14	සමහරිසකාමි	304
සමාදියති	66	සමෙහදං	118
සමාධි	368, 478, 474	සමමකතා	432
සමධිපරිසකාරා	428	සමෙදඤ්ඤ විමුක්කො	140, 164
සමාධිබලං	360	සමමනෙය්‍යාම	156
සමානසුඛද්‍රවෙකබ්බ	300	සමමපපධානා	170, 372
සමානෙතතා	260	සමමානනාය	306
සමානඤ්ඤාය	250, 306	සමමාපට්ඨනෙතතා	194
සමාපනතිකුසලතා	360	සමමාමනසිකාරමනව්‍යාය	48
සමාපනතිවුට්ඨානකුසලතා	360	සමමාසමාධි	484
සමාචාරිනියො	268	සමමියසමමියො	296
සමීතිං	326	සමමුඛා	298
සමුක්කෙපෙසි	42	සමමුඛා විනයො	432
සමුදෙද්ද	316	සමමුත්තියා	382
සමෙකබ්බානො	262	සමමුසසති	50
සමෙකබ්බි	316	සයං කතං	228
සමෙකබ්බියාන	40	සයමපභා	46
සමෙන	236	සරවනං	130
සමෙදකබ්බාකා	358, 426	සරිතොදකො	316
සමපච්ඡෙද්දං	360, 470	සරිංසපා	216
සමපසාදං	192	සලලබතා	192
සමපද	398	සසකාරපරිනිබ්බාසී	402
සමපායාසි	19	සසකච්චාද	182
සමපභංගෙසිං	42	සසකිසමං	182
		සසකො	48, 288

පදනුකකමනිකා

ස		ස	
සහධම්මිකො	192	සාමාකභකො	64
සතිතො	194	සාමිකං	306
සංයමෙ	242	සාමීච්ඡමමං	142
සංයොජනානි	432	සායමාසාය	150
සංවච්චති	46, 144	සායංතකියකං	66
සංවච්චි	182	සායියං	250
සංවදෙධා	38	සාරපඤ්ඤා	78, 84
සංවරපඤ්ඤානං	380	සාරාගො	150
සංවරාය	216	සාරමිභජං	178
සංවරී	316	සාරානීයං	416, 486
සංවීග්ගසක	630	සාලාහාරං	152
සංවීග්ගො	28	සාලිං	150, 320
සංවීධානා	244	සාලිමංසොදනො	118
සංවීභාගෙන	308	සාවජජා	135
සංවෙගො	360	සාවෙති	300
සංවෙජනීයෙසු	360	සාසවා ඉද්ධි	188
සංසප්පානි	30	සාසවො	468
සංසාදෙය්‍යාම	60, 86	සාහසිකා	294
සංහිතානං	276	සාලික	324
සා	64	සිකඛා	368
සාක චජං	60	සිකඛාපදනි	396
සාකභකො	64	සිකඛාටකෙන	110
සාඛලාං	360	සිප්පට්ඨගහණෙන	304
සාගරපරියනානිං	98, 236	සිරිමතො	314
සාවීයොගා	282	සීලවීජකති	360, 398
සාණානි	66	සීලවීජනො	398
සාතච්චාය	402	සීලවීසුද්ධි	360
සාත සහගතා	468	සීලසමාදනෙ	240
සාධුරුපො	10	සීලසමපද	360, 398
සානුවරියො	18	සීලසමපනො	398
සාපතෙය්‍යං	292, 300	සීහනාදෙ	166
සාපෙකො	68	සීහසුඛධානිකායො	238, 266
සාමීච්චට්ඨනො	196	සීහහනු	238, 280
සාමඤ්ඤාතාය	240	සුක	324
සාමඤ්ඤඵලානි	384, 478	සුකතකමමකරා	308

පදනුකකමනිකා

ස		ස	
සුකදරියතා	296	සුසුකක	274
සුකකවිපාකං	388	සුසුකකදයො	238, 283
සුකකාභිජාතිකො	426	සුසුසුස නති	86
සුචචරණතා	480	සුසුසුසාය	304
සුචලිකානු සොගමනුයුක්තා	216	සුභද	300
සුචලිකානුයොගා	218	සුරො	322
සුඛා පටිපද	178	සෙගාලකං	38
සුබ්බමච්ඡවි	238	සෙගාලො	40
සුබ්බමාන	258	සෙට්ඨි	150
සුබ්බපපතතියො	368	සෙනාපතීනං	328
සුගතං	404	සෙයාසුඛං	404
සුගතාතිරික්ඛානි	38	සෙයාචසච්ඡපදීපෙයාං	442
සුගතාපදනෙසු	33	සොකනාසනො	272
සුග්ගභිතං	304	සොටෙයාං	242, 360, 370
සුවරිතානි	362	සොණසීගාලා	118
සුඤ්ඤවනො	40	සොණඛා	294
සුඤ්ඤගාරගතා	60	සොතාපතතියධිගානි	382
සුතවාදිතා	302	සොතාපතනධිගානි	382
සුතං	224	සොතාපනොතා	180
සුද්ද	135	සොමනසසුපච්චාරා	414
සුඛාවාසා	402	සොචග්ගිකං	110
සුනිබාතො	222	සොචවසසතා	358
සුනිසෙධො	110		
සුපපකාසිතං	204	හ	
සුපපටිනිසසග්ගි	78	හටහකෙඛා	64
සුපපතිට්ඨිතපාදලකඛිණං	240	හ ස්වාපලෙඛනො	64
සුපපතිට්ඨිතපාදො	236	හදයඛතමා	278
සුභට්ඨාසිනො	46	හඤ	330
සුභං විමොක්ඛං	56	හානහාගියා	468, 480, 592, 500
සුමනො	330		526
සුමාපිතා	322	හිරි	330, 358
සුරසං	146	හිංසති	328
සුරා	64, 98	හීනායාවඤ්ඤා	84
සුරාමෙරයමජ්ජපමාදවධානා- නුයොගො	292	හෙයෙති	328
සුවිනිතං	304	හොමි	192
සුසඛගභිතපරිජනො	250		
සුසානො	12	ඌ	
		ඵදද	318

සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා - නැවත මුද්‍රණය

1	පාරාජිකා පාලි	
2	පාචිත්තිය පාලි	I
3	පාචිත්තිය පාලි	II
4	මහාවග්ග පාලි	I
5	මහාවග්ග පාලි	II
6	චුල්ලවග්ග පාලි	I
7	චුල්ලවග්ග පාලි	II
8	පරිවාර පාලි	I
9	පරිවාර පාලි	II
10	දීඝනිකාය 1	
11	දීඝනිකාය 2	
12	දීඝනිකාය 3	
13	මජ්ඣිම නිකාය	I
14	මජ්ඣිම නිකාය	II
15	මජ්ඣිම නිකාය	III
16	සංයුක්ත නිකාය	I
17	සංයුක්ත නිකාය	II
18	සංයුක්ත නිකාය	III
19	සංයුක්ත නිකාය	IV
20	සංයුක්ත නිකාය පඤ්චම භාගය (1)	
21	සංයුක්ත නිකාය පඤ්චම භාගය (2)	
22	අංගුත්තර නිකාය	I
23	අංගුත්තර නිකාය	II
24	අංගුත්තර නිකාය	III
25	අංගුත්තර නිකාය	IV
26	අංගුත්තර නිකාය	V
27	අංගුත්තර නිකාය	VI
28	මුද්දක නිකාය - මුඤ්ඤපාඨ - ධම්මපදපාලි - උදානපාලි - ඉතිවුත්තකපාලි	

- 29 මුද්දක නිකාය - සුත්ත නිපාත
- 30 මුද්දක නිකාය - විමානවත්ථු - ජේතවත්ථු
- 31 මුද්දක නිකාය - ථෙරගාථා පාලි - ථෙරීගාථා පාලි
- 32 මුද්දක නිකාය - ජාතක පාලි I
- 33 මුද්දක නිකාය - ජාතක පාලි II
- 34 මුද්දක නිකාය - ජාතක පාලි III
- 35 මුද්දක නිකාය - මහා නිද්දේස පාලි
- 36 මුද්දක නිකාය - චුල්ල නිද්දේස පාලි
- 37 මුද්දක නිකාය - පටිසම්භිදාමගගප්පකරණ I
- 38 මුද්දක නිකාය - පටිසම්භිදාමගගප්පකරණ II
- 39 මුද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 1
- 40 මුද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 2 - 1
- 41 මුද්දක නිකාය - අපදාන පාලි 2 - 2
- 42 මුද්දක නිකාය - මුද්ධවංසපාලි - චරියා පිටක පාලි
- 43 නෙත්තිප්පකරණය
- 44 පෙටකොපදේස
- 45 ධම්මසංගනිප්පකරණ
- 46 විභංගප්පකරණ I
- 47 විභංගප්පකරණ II
- 48 කථාවඤ්චප්පකරණ I
- 49 කථාවඤ්චප්පකරණ II
- 50 කථාවඤ්චප්පකරණ III
- 51 ධාතුකථාප්පකරණ - පුගලපඤ්ඤානිප්පකරණ
- 52 යමකප්පකරණ I
- 53 යමකප්පකරණ 2 - I
- 54 යමකප්පකරණ 2 - II
- 55 පට්ඨාප්පකරණය I
- 56 පට්ඨානප්පකරණය II
- 57 පට්ඨානප්පකරණය III

ශ්‍රී ලංකා ධර්ම චක්‍ර ළමා පදනමේ සත්කාරයන් හා ආගමික සේවාවන්

1. රජය පිළිගත් පුනායායතනයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම.
2. ඛණ්ඩාරගම විද්‍යාගම දුරුවන් සියයක් සඳහා ධර්මචක්‍ර ළමා නිවාසය පිහිටුවා දැනට රඳවුන් 50 දෙනෙකුට සෙවණ ලබාදීම.
3. පූර්ණ පහසුකම් සහිත නේවාසික පහසුකම් හා විධිමත් අධ්‍යාපනික පහසුකම් ලබාදීම.
4. ධර්මචක්‍ර ළමා නිවාස සංකීර්ණය තුළ විහාර මන්දිරය, වෛතෘය, බෝධිය, භාවනා කුටි හා භාවනා මන්දිරය තනා තිබේ.
5. ලියෙන් සිං ළදරු පාසල ආරම්භ කොට පූර්ව ළමාවිය සංවර්ධන අධ්‍යාපනය ආරම්භ කිරීම.
6. තණමල්විල ප්‍රදේශයේ ලියෙන් සිං ළදරු අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන කීපයක් ආරම්භ කිරීම.
7. දේශීය විදේශීය ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීම.
8. පිරුවනා පොත් වහන්සේ මුද්‍රණය කොට සැම නිවසකටම ලබාදීම සඳහා වසරින් වසර මුද්‍රණය කොට බෙදා දීම. දැනට පිටපත් ලක්ෂ දෙකක් බෙදා හැර ඇත.
9. විශතුන් විසින් රචිත සිංහල ධර්මග්‍රන්ථ ඉංග්‍රීසි භාෂාවට පරිවර්තනය කොට මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීම.
10. ජාතක පොත් වහන්සේ කාටුන් චිත්‍ර වශයෙන් කුඩා දුරුවන් සඳහා සිංහල ඉංග්‍රීසි භාෂා වන භාෂාවන්ගෙන් මුද්‍රණය කිරීම.
11. වෛද්‍ය ශිෂ්‍යයන්, පාසල් දුරුවන්, ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපනය ලබන විදේශික ශිෂ්‍ය හික්ෂුන් වහන්සේලාට ශිෂ්‍යත්ව ප්‍රදානය කිරීම.
12. දිළිඳු පවුල් සඳහා රෙදි පිළි හා අධ්‍යාපනික උපකරණ පරිත්‍යාග කිරීම.
13. 2003 ජල ගැල්මට ලක්වූ හම්බන්තොට, මාතර, ගාල්ල, කළුතර, රත්නපුර හා අම්පාර දිස්ත්‍රික්කවල විහාරස්ථාන 63ක් සඳහා රූපියල් කෝටි 2 1/2ක මූල්‍යමය ආධාර සැපයීම.
14. 2004 සුනාමි විපතට හාජනය වූ පිරිස් සඳහා නිවාස දුනසක් ඉදිකිරීම හා අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යමය ආධාර සැපයීම.
15. වාර්ෂිකව විදේශීය හා දේශීය වෛද්‍යවරුන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් වෛද්‍ය සායන පැවැත්වීම.
16. කැළණිය බොල්ලෑගල මානෙල්වතු විහාරයේ ජාත්‍යන්තර බෞද්ධ විශ්ව විද්‍යාලයක් ආරම්භ කිරීම.
17. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ නැවත මුද්‍රණය කොට නොමිලයේ බෙදා හැරීම.

ශ්‍රී ලංකා ධර්ම චක්‍ර ළමා පදනමේ නිර්මාතෘවරයාණෝ :

තායිවානයේ ප්‍රධාන සංඝනායක තායිපේ ශ්‍රී රතනපේති ථේරවාදී බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානයේ අධිපති, තායිවානයේ එක්සත් සමූහ බෞද්ධ අධ්‍යාපන පදනමේ අනුශාසක ලෝක බෞද්ධ සංඝ සම්මේලනයේ සංස්කෘතික අංශයේ සභාපති, තායිවානයේ සමාධි අධ්‍යාපන සංගමයේ නිර්මාතෘ සහ අනුශාසක, මහා බෝධි වර්ග සංගමයේ නිර්මාතෘ සහ සභාපති,

රත්මලාන ශ්‍රී විජයාරාම වාසී

පූජ්‍ය ආචාර්ය බෝදාගම වන්දිම නාහිමිපාණන් වහන්සේයි.

NAME OF SPONSOR

助印功德主名錄

**Book Title : BUDDHA JAYANTI TRIPITAKA SERIES,
Volume1~Volume 14**

書名：斯里蘭卡巴利文大藏經，第一冊～第十四冊

Book Serial No., 書號：SR201~SR214

N.T. Dollars :

401,100：美國淨宗學會, AMITABHA BUDDHIST SOCIETY OF USA

1,127,200：財團法人佛陀教育基金會

Amount : N.T. Dollars 1,528,300 ; Print 1,000 sets

以上合計，新台幣 1,528,300 元；恭印壹仟套。

回向：天下和順，日月清明，風雨以時，災厲不起，國豐民安，兵戈無用，崇德興仁，務修禮讓，國無盜賊，無有怨枉，強不凌弱，各得其所。祝願法界一切有情，所有六道四生，宿世冤親，現世業債，咸憑法力，悉得解脫。祝願現生者增福延壽，發菩提心，常隨佛學，勤修精進，利濟群生。祝願已故者往生淨土，同出苦輪，共登覺岸，直證阿毘跋致，圓滿無上菩提。

附記：本會接受善信委託，代印經書、佛像，其必要之費用，皆經本會審慎評估；若有結餘，均續作本會之印(購)經書及運費使用，為施主廣積陰德；此案所需金額龐大，且分四批出版，捐助款項若有不足，則由本會負擔其餘之經費。

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue
accrued from this work
adorn Amitabha Buddha's Pure Land,
repay the four great kindnesses above,
and relieve the suffering of
those on the three paths below.

May those who see or hear of these efforts
generate Bodhi-mind,
spend their lives devoted to the Buddha Dharma,
and finally be reborn together in
the Land of Ultimate Bliss.

Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《斯里蘭卡巴利文大藏經 第十二冊》

財團法人佛陀教育基金會 印贈

台北市杭州南路一段五十五號十一樓

Printed and donated for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F., 55 Hang Chow South Road Sec 1, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198 , Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: <http://www.budaedu.org>

This book is strictly for free distribution, it is not for sale.

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

Printed in Taiwan

1,000 copies; January 2013

SR212 - 10869

